

1105
1-63
ORT

INSTITUTET FÖR ORTNAMNS- OCH DIALEKTFORSKNING
I GÖTEBORG

ORTNAMNEN

I

GÖTEBORGS OCH BOHUS LÄN

VIII

ORTNAMNEN I ORUSTS VÄSTRA HÄRAD

AV

DAVID PALM

LUND 1963
CARL BLOMS BOKTRYCKERI A.-B.

**Dialekt-, ortnamns-
och
folkminnesarkivet i
Göteborg**

**OGB
Forskarsalen**

DIALEKT-, ORTNAMNS- OCH
FOLKMINNESARKIVET
I GÖTEBORG

INSTITUTET FÖR ORTNAMNS- OCH DIALEKTFORSKNING
I GÖTEBORG

ORTNAMNEN

I

GÖTEBORGS OCH BOHUS LÄN

VIII

ORTNAMNEN I ORUSTS VÄSTRA HÄRAD

AV

DAVID PALM

LUND 1963

CARL BLOMS BOKTRYCKERI A.-B.

TRYCKT MED ANSLAG FRÅN
STATENS HUMANISTISKA FORSKNINGSRÅD OCH
KONUNG GUSTAF VI ADOLFS 70-ÅRSFOND

Vid sin bortgång den 11 september 1947 hade professor Hjalmar Lindroth påbörjat bearbetningen av institutets ortnamnsmaterial från Orusts västra härad i form av material-samling och utkast till tolkningar av enstaka namn. Sedan materialet kompletterats, har manuskriptet till föreliggande volym utarbetats av fil. lic. David Palm. Om intet annat anges, svarar denne för de framlagda tolkningarna.

Vissa kustnamn har tidigare behandlats av professor Lindroth i Kust- och skärgårdsnamnen i Göteborgs och Bohus län, 1. Sjökortet Tjörn (=SIOD 3). I den mån dessa tolkningar ansetts nöjaktiga, har i den s.k. katalogen upptagits även sådana namn, vilka annars krävt en utförligare behandling, varvid författaren hänvisat till nyssnämnda arbete.

Avsnitten om municipalsamhällena var uppsatta, innan dessa avskaffades. Av kostnadsskäl bibehålles den äldre indelningen.

Arbetet har granskats i manuskript och korrektur av undertecknad samt av professor Ture Johannisson och fil. mag. Hugo Karlsson. Den sistnämnde har därjämte utarbetat den del av inledningen, som berör häradets dialekt.

Göteborg i november 1962.

Verner Ekenvall.

Innehållsförteckning.

Källförkortningar	VII
Övriga starkare förkortningar och särskilda tecken	XV
Kort förklaring av landsmålsalfabetet	XVIII
Inledning	XIX
A. Bebyggelsenamn:	
Gullholmens socken	1
Käringöns socken	4
Mollösunds socken	6
Morlanda socken	9
Röra socken	58
Skaftö socken	88
Tegneby socken	103
B. Naturnamn samt kulturnamn som ej avser bebyggelse:	
I. Sjöar, dammar, pölar; fjordar, vikar; sund	144
II. Vattendrag	163
III. Öar, holmar, skär, näs, uddar, grund o.d.	166
IV. Vägar, broar, vadställen och andra passager	212
V. Höjder, backar, sluttningar; hållar och stenar	220
VI. Mader, mossar, myrar o.d.	281
VII. Dalar, dälder, fördjupningar; grottor	294
VIII. Åkrar, ängar, gården, hagar, svedjemarker, rövningar, öppna områden o.d.	311
IX. Skogar och lundar	366
X. Andra namn av skilda slag	369
Tillägg och rättelser	377
Register:	
1. Ortnamsregister	379
2. Personnamnsregister	414
3. Register över öknamn, vedernamn och personliga binamn	415
4. Ordregister	416
5. Kulturhistoriskt register	424

Innehållsförteckning.

Källförkortningar	VII
Övriga starkare förkortningar och särskilda tecken	XV
Kort förklaring av landsmålsalfabetet	XVIII
Inledning	XIX
A. Bebyggelsenamn:	
Gullholmens socken	1
Käringöns socken	4
Mollösunds socken	6
Morlanda socken	9
Röra socken	58
Skaftö socken	88
Tegneby socken	103
B. Naturnamn samt kulturnamn som ej avser bebyggelse:	
I. Sjöar, dammar, pölar; fjordar, vikar; sund	144
II. Vattendrag	163
III. Öar, holmar, skär, näs, uddar, grund o.d.	166
IV. Vägar, broar, vadställen och andra passager	212
V. Höjder, backar, sluttningar; hållar och stenar	220
VI. Mader, mossar, myrar o.d.	281
VII. Dalar, dälder, fördjupningar; grottor	294
VIII. Åkrar, ängar, gården, hagar, svedjemarker, röjningar, öppna områden o.d.	311
IX. Skogar och lundar	366
X. Andra namn av skilda slag	369
Tillägg och rättelser	377
Register:	
1. Ortnamsregister	379
2. Personnamsregister	414
3. Register över öknamn, vedernamn och personliga binamn	415
4. Ordregister	416
5. Kulturhistoriskt register	424

Källförkortningar.

- Aasen=Ivar Aasen, Norsk Ordbog med dansk Forklaring. Omarbeidet og forøget Udgave af en ældre Ordbog over det norske Folkesprog. Christiania 1873.
- Abrahamson Västs. ordstudier=E. Abrahamson, Västsvenska ordstudier. Uppsala 1936. (Nordiska texter och undersökningar. 8.)
- APhS=Acta Philologica Scandinavica. Tidsskrift for nordisk Sprogforskning. København 1926 ff.
- Akershusreg.=Akershusregistret af 1622. Fortegnelse optaget af Gregers Krabbe og Magnus Hog paa Akershus Slot over de derværende Breve. Udg. af Den norske historiske Kildeskriftskommission ved G. Tank. Kristiania 1916.
- Akt. stænd.=Aktstykker til de norske stændermøders historie 1548-1661. Kristiania 1910-29.
- Alfvegren -are=L. Alfvegren, r-genitiv och are-komposition. Formhistorisk undersökning på grundval av svenska dialekter och ortnamn. Uppsala 1958. (Studier till en svensk ortnamnsatlas utg. av J. Sahlgren. 10.)
- Ang. fiskerätt=Angående fiskerätt vid vissa Kronan tillhöriga holmar i Göteborgs och Bohus län. Utg. av Styrelsen för Göteborgs och Bohus läns Havsfiskeförening. Göteborg 1926.
- ANF=Arkiv för nordisk filologi. Lund 1882 ff.
- Beito Norske sæternamn=O. T. Beito, Norske sæternamn. Oslo 1949. (Instituttet for sammenlignende kulturforskning. B. 45.)
- Benedicht=L. Benedicht, Søkartet offuer Øster och Vester Søen 1568. Utg. av Joh. Knudsen 1915.
- Bergstrand Boh. sägner=C. M. Bergstrand, Bohuslänska sägner. Göteborg 1947.
- Bidrag=Bidrag till kännedom om Göteborgs och Bohusläns fornminnen och historia. Bd 1-8. Stockholm 1874-1913.
- D. Bjelkes jb=Fru Dorothea Bjelkes jordebok år 1660 (Bidrag Bd 1 s. 215 ff.)
- Bjørseth Dial. o. rspr.=Bertil Bjørseth, Dialekt och riksspråk i en bohuslänsk socken. Göteborg 1946.
- Blekingeboken=Blekingeboken. Blekinge musei och hembygdsförbunds årsbok. Karlskrona 1923 ff.
- Blöndal=S. Blöndal, Islandsk-dansk ordbog. Reykjavík 1920-24.
- Boh. folkminnen=Bohuslänska folkminnen. Studier och uppteckningar redigerade av David Arill. Uddevalla 1922.
- Boh. stud.=Bohuslänska studier tillägnade landshövdingen Oscar von Sydow 12 juli 1933. Göteborg 1933. (GBFT 1932-33.)
- Bou=Bouppteckning(ar).
- Brevner Sydöstra Närkes sjönamn=E. Brevner, Sydöstra Närkes sjönamn. Sjönamnen i Askers, Sköllersta och Kumla härader. Lund 1942. (Skrifter utg. av Kungl. Gustav Adolfs Akademien för folklivsforskning. 9.)
- Bruhn Ägon.=E. Bruhn, Ägonnamnen i Rönnebergs härad. I. Lund 1931.
- Claussøn=Peder Claussøn, Norriges oc omiggende Øers sandfærdige Beskriffuelse. Köpenhamn 1632.
- Dahl-Hammer=Dansk Ordbog for Folket. Udarbejdet af B. T. Dahl, H. Hammer. I-II. København & Kristiania 1907-1914.
- Dahl Midttun Stadnamn=S. Dahl Midttun, Stadnamn i Årdal Sogn. Bergen 1958. (Skrifter utgitt av Institutt for Nordisk Filologi ved Universitetet i Bergen. III.)

VIII

- Dahlgren Gloss.=F. A. Dahlgren, Glossarium öfver föräldrade och ovanliga ord och talesätt i svenska språket. I-III. Lund 1914-16.
- Dalén Den boh. fiskelägesbygden=L. Dalén, Den bohuslänska fiskelägesbygden. Göteborg 1941.
- Da. Stud.=Danske Studier. København 1904 ff. (Universitetsjubilæets danske samfund.)
- Db=Dombok.
- DGP=Danmarks gamle Personnavne . . . Udg. af G. Knudsen og M. Kristensen. I-II. Kbhvn 1936-48.
- DN=Diplomatarium Norvegicum. Christiania 1849 ff.
- DSt=Danmarks Stednavne. København 1922 ff.
- Eirspennil=Eirspennil. Am 47 fol. Nóregs konunga sögur. Magnús góði. Hákon gamli. Udg. af Den norske historiske Kildeskrikkommission ved F. Jónsson. Kristiania 1916.
- Ejder Marknamn=B. Ejder, Marknamn och kulturhistoria. Studier i ett skånskt marknamnsskick. Lund 1951. (Lundastudier i nordisk språkvetenskap. 7.)
- EK, EKB=Ekonomiska kartan över Göteborgs och Bohus län resp. beskrivning därtill.
- Ekenvall=V. Ekenvall, De svenska ortnamnen på hester. Lund 1942.
- Fagrskinna=Fagrskinna. Udg. ved F. Jónsson. København 1902-03.
- Falk-Torp=H. S. Falk und Alf Torp, Norwegisch-dänisches etymologisches Wörterbuch I-II. 2. Aufl. Oslo & Bergen 1960.
- Feilberg=H. F. Feilberg, Bidrag til en ordbog over jyske almuesmål. København 1886-1914.
- Festskrift tillägnad H. Pipping=Festskrift tillägnad Hugo Pipping på hans sextioårsdag den 5 nov. 1924. Helsingfors 1924. (Skrifter utg. av Svenska Litteratursällskapet i Finland. CLXXV.)
- Festskrift till Jöran Sahlgren=Festskrift till Jöran Sahlgren 8/4 1944. Lund 1944.
- Fossenius Majgren, majträd, majstång=M. Fossenius, Majgren, majträd, majstång. En etnologisk-kulturhistorisk studie. Lund 1951.
- Folkmålsstudier=Folkmålsstudier. Meddelanden från Föreningen för nordisk filologi i Helsingfors. Helsingfors 1933 ff.
- Franzén Vikbolandet=G. Franzén, Vikbolandets by- och gårdnamn. 1. Uppsala 1937. (Nomina germanica. Arkiv för germansk namnforskning. 1.)
- Friberg Kållands hd=S. Friberg, Studier över ortnamnen i Kållands härad. Uppsala 1938. (Nomina germanica. Arkiv för germansk namnforskning. 5.)
- Fries Flora=H. Fries, Göteborgs och Bohus läns fanerogamer och ormbunkar. Göteborg 1945.
- Fries Skogskapskapet=M. Fries, Skogskapskapet på Sotenäs och Stängenäs i Bohuslän under historisk tid. Uppsala 1958.
- Fritzner=Johan Fritzner, Ordbog over det gamle norske Sprog. Kristiania 1886-96.
- G I:s reg.=Konung Gustaf den förstes registratur . . . utg. af Kongl. Riks-archivet. Stockholm 1861-1916.
- GBFT=Göteborgs och Bohusläns fornminnesförenings tidskrift. 1914 ff.
- GHÅ=Göteborgs Högskolas årsskrift. Göteborg 1895-1954.
- Glos. vis.=Biskop Nils Glostrups Visitatser i Oslo og Hamar Stifter 1617-1637. Udg. ved L. Daae og H. J. Huitfeldt-Kaas. Christiania 1895.
- GoBAK=Göteborgs och Bohus län. Allmänna kungörelser.
- Grape Stud. öv. de i fsv. inlån. personn.=Anders Grape, Studier över de i fornsvenskan inlånade personnamnen. (Företträdesvis intill 1350) I. Uppsala 1911.
- Grundsund=Lantmäteriakt rörande Grundsunds kommun i Lantmäterikontoret i Göteborg.
- Grønbech Hellighed og Helligdom=V. Grønbech, Hellighed og Helligdom. (Vor Folkeæt i Oldtiden III.) København 1912.
- GS=Generalstabens karta i skala 1 : 100000.
- GS 1943=Generalstabens karta i skala 1 : 100000. Konzeptblad 1943.
- GSH=Gaardtage, Sagfald oc Hoffuet Thijende . . . fraa 1612 oc thill 1613. Handskrift i Det Kongelige Bibliotek i København.

- Götling Vgts folkmål=J. Götling, Väster-götlands folkmål. Uppsala 1940-47. (Skrifter utg. av Kungliga Gustav Adolfs Akademien. 6: 1-4.)
- Götling Västs. ordb.=J. Götling, Studier i västsvensk ordbildning. De produktiva avledningssuffixen och deras funktioner hos substantiven i Göteve-målet. Stockholm 1918.
- Hagberg När döden gästar=Louise Hagberg, När döden gästar. Svenska folkseder och svensk folktro i samband med död och begravning. Stockholm 1937.
- Hald -um=Kr. Hald, De danske Stednavne paa -um. København 1942.
- Hall. bygdekultur=Halländsk bygdekultur. Studier rörande fornminnen, folkmål och folkliv. Red. D. Arill, Hj. Lindroth, E. Lindälv. Uddevalla 1925.
- Hallesby Stednavnene i en Østfoldbygd=Helge Hallesby, Stednavnene i en Østfoldbygd (Østkroken i Aremark). (Avhandlingar utgitt av Det Norske Videnskaps-Akademi i Oslo. II. Hist.-Filos. Klasse. 1944. No. 2.) Oslo 1945.
- Hardanger=Hardanger. Tidskrift. Utg. Hardanger historielag. 1908 ff.
- Hasslöf=O. Hasslöf, Svenska västkustfiskarna. Studier i en yrkesgrupps näringsliv och sociala kultur. Sthlm 1949.
- Hedblom De sv. ortn. på säter=F. Hedblom, De svenska ortnamnen på säter. En namngeografisk undersökning. Lund 1945. (Studier till en svensk ortnamnsatlas utg. av J. Sahlgren. 2.)
- Hellberg Plural form=L. Hellberg, Plural form i äldre nordiskt ortnamnsskick. Uppsala 1960. (Uppsala Universitets årsskrift 1960: 1.)
- Hellquist -by=E. Hellquist, De svenska ortnamnen på -by. En översikt. Göteborg. 1918.
- Hellquist Et. ordb.³=E. Hellquist, Svensk etymologisk ordbok 3. uppl. Malmö 1948.
- Hellquist Sjön.=E. Hellquist, Studier öfver de svenska sjönamnen, deras härledning och historia. Stockholm 1903-06. (SvL. 20: 1-6.)
- Hermelin=Karta öfver Göteborgs och Bohusläns Höfdingadöme, utg. af S. G. Hermelin. Stockholm 1806.
- Hesselman Från Maraton till Långheden=B. Hesselman, Från Maraton till Långheden, Studier över växtnamn och naturnamn. Uppsala 1935. (Nordiska texter och undersökningar. 7.)
- Hfl=Husförhörslängd.
- HGSL=Historiskt-geografiskt och statistiskt lexikon öfver Sverige. 1-7+suppl. och reg. Stockholm 1859-70.
- Hist. tidsskr.=[Norsk] Historisk tidsskrift. Kristiania (Oslo) 1881 ff.
- Holmberg=A. E. Holmberg, Bohusläns historia och beskrifning. 1-3. 2. uppl. Örebro 1867.
- Holmberg Tomt och toft=B. Holmberg, Tomt och toft som appellativ och ortnamnselement. Uppsala 1946. (Studier till en svensk ortnamnsatlas utg. av J. Sahlgren. 4.)
- M. Hvitfeldts jöb=Fru Margareta Hvitfeldts till Sundsby jordebok af år 1660. (Bidrag. Bd 2 s. 73 ff.)
- Haegstad-Torp=M. Haegstad & A. Torp, Gamalnorsk Ordbok med nynorsk tyding. Kristiania 1909.
- Ihre=Joh. Ihre, Svenskt Dialectlexicon. Hvarutinnan upptecknade finnas ord och talesätt, som uti åtskilliga Svea Rikes landsorter äro brukelige, men ifrån allmänna talesättet afvika. Uppsala 1766.
- Indrebø Innsjön.=G. Indrebø, Norske Innsjønamn. 1-2. Kristiania 1924-33. (Skrifter utg. av Videnskapsselskapet i Kristiania. Hist.-filos. klasse. 1923: 7, 1933: 1.)
- Indrebø Stadn.=G. Indrebø, Stadnamn fraa Oslofjorden. Oslo 1929. (Skrifter utg. av Det Norske Videnskaps-Akademi i Oslo. II. Hist.-Filos. Klasse. 1928. No. 5).
- Ivarsson Mollösund=R. Ivarsson, Lövvegetationen i Mollösunds socken. Uppsala 1962. (Acta phytogeographica suecica 46.)
- Jansson Nord. vin-namn=V. Jansson, Nordiska vin-namn. En ortnamnstyp och dess historia. Uppsala & København 1951. (Studier till en svensk ortnamnsatlas utg. av J. Sahlgren. 8.)

- Janzén Subst.=A. Janzén, Studier över substantivet i bohuslänskan. Göteborg 1936. (Göteborgs kungl. vetenskaps- och vitterhetssamhälles handlingar. Följd 5. Ser. A. Bd 5:3.)
- Janzén Vokalassim.=A. Janzén, Vokalassimilationer och yngre *u*-omljud i bohuslänska dialekter. Göteborg 1933. (Göteborgs kungl. vetenskaps- och vitterhetssamhälles handlingar. Följd 5. Ser. A. Bd 3:5.)
- Jb, jb= Jordebok, jordeböcker.
- JbDr=Jordbog Thill Draxmarck Closter fra Anno 1603 och Thill Same Aars dag Igen 1604. Handskrift i Det Kongelige Bibliotek i København.
- JN=Biskop Jens Nilssøns Visitatsbøger og Reiseoptegnelser 1574-97. Udg. . . . ved Ingvar Nielsen. Kristiania 1885.
- Johnsen Boh. eiendomsforh.=O. A. Johnsen, Bohuslens Eiendomsforhold indtil omkring Freden i Roskilde. En historisk-topografisk-statistisk Studie. Kristiania 1905.
- Journal of Engl. and Germ. Philology=The Journal of English and Germanic Philology. 1897 ff.
- Jr=Jordregistret. 1909 ff.; i Lantmäterikon-toret i Göteborg.
- Jra=Jordrannsaktionsprotokoll i Landsarkivet i Göteborg.
- Kalén=J. Kalén, Ordbok över Fageredsmålet. Göteborg 1923. (Göteborgs kungl. vetenskaps- och vitterhetssamhälles handlingar. Följd 4:24.)
- Kb=Kyrkobok, kyrkoböcker.
- Karsten Österb.=T. E. Karsten, Svensk bygd i Österbotten. En namnundersökning. 1-2. Helsingfors 1921-23. (Skrifter utg. av Svenska litteratursällskapet i Finland. CLV, CLXXI.)
- Kietell Classons Karta 1673=Kietell Classon Felterus, Special Landhkort oc Geographisk Afritningh öfwer Bohus Lähn år 1673. (Lantmäteristyrelsens arkiv N^o.)
- Kinander Kronobergs läns runinskrifter=R. Kinander, Kronobergs läns runinskrifter. Granskade och tolkade. Uppsala 1935.
- KL=Kronne Landskyltt. Handskrift i Rigsarkivet i København.
- Klint Underrätt.=G. af Klint, Underrättelser, hörande till kartorna öfver Bohus Bugten samt Kattegat. Stockholm 1807.
- Kortet=Sjökort 71 Tjörn, 72 Uddevalla, 73 Lysekil. Samtliga Stockholm 1891, rättade till 1916.
- Krigsark.=Karta i Krigsarkivet i Stockholm. Den följande romerska siffran är kartportföljens nummer.
- Kristiania bispeark. jb=Utskrift av Kristiania bispearkiv jordebog 1644-45 (nr 29); avskrift i IODG.
- Kulturhist. lex.=Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid från vikingatid till reformationstid. Malmö 1956 ff.
- Landtmanson Västgötamålets l- och r-ljud=S. Landtmanson, Studier över västgötamålets l- och r-ljud. Stockholm 1905. (SvL. B. 1.)
- Levander I=L. Levander, Dalmålet. Beskrivning och historia. I. Uppsala 1925.
- Lh=Lantmäterihandling.
- Lidén Blandade språkhistoriska bidrag I=E. Lidén, Blandade språkhistoriska bidrag. 1. Göteborg 1903. (GHÅ 1904:1.)
- Lignell=A. Lignell, Beskrifning öfver grefskapet Dal. 1. Stockholm 1851.
- Lind Dopn.=E. H. Lind, Norsk-isländska dopnamn och fingerade namn från medeltiden. Uppsala 1905-15.
- Lind Personbin.=E. H. Lind, Norsk-isländska personbinamn från medeltiden. Uppsala 1920-21.
- Lindberg Skeem.=K. H. Lindberg, Skeemålets ljudlära. Göteborg 1906 (Bidrag. Bd 8 s. 1 ff.)
- Lindblad Skärgårdsbilder=C. S. Lindblad, Skärgårdsbilder. Från Morlanda kyrkor och hembygd. Göteborg 1911.
- Linde Studier över de sv. stannamnen=G. Linde, Studier över de svenska stannamnen. Uppsala 1951. (Studier till en svensk ortnamnsatlas utg. av J. Sahlgren. 9.)
- Lindner Skogens krönika=J. Lindner, Skogens krönika i Göteborgs och Bohus län. Göteborg 1935.

- Linderholm Håxproc.=E. Linderholm, De stora håxprocesserna i Sverige. Bidrag till svensk kultur- och kyrkohistoria. 1. Uppsala 1918.
- Lindroth -rum=Hj. Lindroth, De nordiska ortnamnen på -rum. Göteborg 1916.
- Lindroth Namnforskn.=Hj. Lindroth, Namnforskningar bland Västkustens öar och skär. Stockholm 1921. (Populärt vetenskapliga föreläsningar vid Göteborgs Högskola. Ny följd XIX.)
- Lindroth Öl. folkmål. I.=Hj. Lindroth, Ölands folkmål. I. Inledning, källöversikt, vokaler i starkton. Göteborg 1926. (GHÅ 1925: 1.)
- Lindroth Våra ortn.²=Hj. Lindroth, Våra ortnamn och vad de lära oss. 2. uppl. Stockholm 1931.
- Lindstam Göteborgs gatunamn=C. S. Lindstam, Göteborgs gatunamn. Utg. genom Drätselkammarens gatunamnsberedning. Göteborg 1945.
- LP=Ledings Pendinge. Meell och Smør. 1581. Handskrift i Rigsarkivet i København.
- Lundahl Falb.=I. Lundahl, Falbygdens by- och gårdnamn. Göteborg 1927. (GHÅ 1927: 2.)
- Lundgren-Brate=M. Lundgren, Svenska personnamn från medeltiden. Stockholm 1892-1915. (SvL 10: 6; s. 167-322 utg. av E. Brate.)
- Lüsich Lysekils historia=Fritz Lüsich, Lysekils historia. Lysekil 1950.
- Lyttkens Sv. växtn.=A. Lyttkens, Svenska växtnamn. Stockholm 1904-15.
- Mackeprang De gamle gadenavne=O. Mackeprang, De gamle gadenavne. København 1950. (Historiske Meddelelser om København. 4. Række. 3 s. 1 ff.)
- Malm Fauna=A. W. Malm, Göteborgs och Bohus läns fauna. Rygggradsjuren. Göteborg 1877.
- MASO=Meijbergers arkiv för svensk ordforskning. Göteborg 1937 ff.
- Matthiessen Gamle gader=H. Matthiessen, Gamle gader. Studier i Navnenes Kulturhistorie. København 1917.
- Minnesskr. utg. av Filol. samf. i Gbg 1920=Minnesskrift utg. av Filologiska samfundet i Göteborg på tjuogaarsdagen av dess stiftande den 22 oktober 1920. Göteborg 1920. (GHÅ 1920: 2.)
- Minnesskr. utg. av Filol. samf. i Gbg 1930=Minnesskrift utgiven av Filologiska samfundet i Göteborg på trettioaarsdagen av dess stiftande den 22 oktober 1930. Göteborg 1931. (GHÅ 1930: 3.)
- MI=Mantalslängd.
- Modéer Färdv.=I. Modéer, Färdvägar och sjömärken vid Nordens kuster. Namntolkningar. Uppsala 1936. (Arbeten utg. med understöd av Vilhelm Ekmans universitetsfond. Uppsala. 45.)
- Modéer Skeppsn.=I. Modéer, Skeppsnamn och skärgårdsnamn. Stockholm 1956.
- Modéer Smål. skärgårdsn.=I. Modéer, Smäländska skärgårdsnamn. En studie över holmnamnerna i Mönsterås. Uppsala 1933. (Skrifter utg. av Kungliga Gustav Adolfs Akademien för folklivsforskning. 1.)
- MoM=Maal og Minne. Norske studier utg. av Bymaals-laget ved Magnus Olsen. Kristiania 1909 ff.
- Mor.=Lantmäterihandling rörande Morlandas n i Lantmäterikontoret i Göteborg.
- Månsson Sjö-märkes-bok=Den namnkunnige ålderstyrmannens . . . Johan Månssons uplifvade aska, eller dess förnyade sjö-märkes-bok öfver farvatnen inom Östersjön . . . Jämta tilökning öfver farvatnen uti Kattegatt och Skagerack . . . til ljustet frambragt . . . af Jonas Hahn. Stockholm 1748.
- NE=Norske Elvenamne. Saml. af O. Rygh. . . . udg. med tilføiede Forklaringer af K. Rygh. Kristiania 1904.
- NG=Norske Gaardnavne. 1-19. Kristiania 1897-1936.
- NGFællesreg.=Norske Gaardnavne. 19 Bind. Fællesregister af A. Kjaer. Oslo 1936.
- NGIndl.=Norske Gaardnavne. Forord og Indledning. Kristiania 1898.
- Nilén Ordb.=N. Fr. Nilén, Ordbok öfver allmogemålet i Sörbygden. Stockholm 1879. (Bidrag 1879. Bihang.)
- Nilén=Uppteckningar av Nils Nilén; i Institutet för ortnamns- och dialektforskning i Göteborg.

- NK=Nordisk kultur. Samlingsverk utg. med understöd av Clara Lachmans fond. Stockholm 1931 ff.
- NoB=Namn och bygd. Tidskrift för nordisk ortnamnsforskning. Lund 1913 ff.
- No. geogr. opm.=Norges geografiske opmåling.
- No. Herredagsdomb.=Norske Herredagsdombøger 1578 ff. Christiania 1893 ff.
- Nomina germanica=Nomina germanica. Hyllningsskrift till Bengt Ivar Hesselman den 21 december 1935. Lund 1935.
- Nordenankar=Johan Nordenankar, Pass-Charta öfver Cattedat. 1792.
- Noreen Altisl. Gram.=A. Noreen, Altisländische und altnorwegische Grammatik unter Berücksichtigung des Urnordischen. 3. Aufl. Halle 1903.
- Nord. Folkminnesstudier=Nordiska Folkminnesstudier tillägnade Sverker Ek 23/2 1937. Göteborg 1937.
- No. Rigs-Reg.=Norske Rigs-Registranter tildeels i Uddrag. Christiania 1861-91.
- NRJ=Norske Regnskaber og Jordebøger fra det 16de Aarhundrede. Udg. for Det norske historiske Kildeskriftfond ved H. J. Huitfeldt-Kaas. 1-4. Christiania 1887-1906.
- NRO=Norsk Riksmålsordbok utgitt av Riksmålsvernet. Utarbeidet av Trygve Knudsen og Alf Sommerfelt. Bind I. A-L. Oslo 1937.
- Nya Lödöse Tänkeböcker=Nya Lödöse Tänkeböcker 1586-1621. Göteborg 1923. (Göteborgs jubileumspublikationer. VI.)
- OGB=Ortnamnen i Göteborgs och Bohus län. Göteborg 1923 ff.
- Ohlsson Blekingekusten=B. Ohlsson, Blekingekusten mellan Mörrums- och Ronnebyån. Namnhistorisk undersökning. Lund 1939. (Skrifter utg. av Kungliga Gustav Adolfs Akademien för folklivsforskning. 5.)
- Olsen Ætteg.=M. Olsen, Ættegård og helligdom. Oslo 1926. (Instituttet for sammenlignende kulturforskning. Ser. A: 9 a.)
- Olson De appell. subst.=E. Olson, De appellativa substantivens bildning i fornsvenskan. Lund 1916.
- Oslo kap. kop.=Oslo kapitels kopibog 1606-1618 . . . Oslo 1912 ff. (Oslo kapitels protokoller. Række 2. Kopibøger.)
- OUÅ=Ortnamnsällskapets i Uppsala årskrift. Uppsala 1936 ff.
- Peterson Ordb.=P. N. Peterson, Ordbok över Valldamålet. Lund 1946. (Skrifter utg. genom Landsmålsarkivet i Lund. 3.)
- Pettersson Fiskebebygg.=J. Pettersson, Den svenska skagerakkustens fiskebebyggelse. Lund 1953.
- Quatrième congrès=Quatrième Congrès International de Sciences onomastiques Uppsala 1952. Edité par J. Sahlgren, B. Hasselrot et L. Hellberg. Uppsala 1954.
- RA=Riksarkivet i Stockholm.
- RAP=Riksarkivets otryckta pergamentsbrev.
- RB=Biskop Eysteins Jordebog (Den røde Bog). Fortegnelse over det geistlige Gods i Oslo Bispedømme omkring Aar 1400 . . . udg. af H. J. Huitfeldt. Christiania 1879.
- RDr=Erick Jennsens Waise Regenschab aff Draxmarck Chloster fra Phillipi Jacobi Daug 1612 och thill Samme Aars Daug igienn 1613; handskrift i Det Kongelige Bibliotek i København.
- Reg.=Register over odelsbønderne i Bahusen og Vigen og deres afgifter 1615-1616; handskrift i Riksarkivet i København.
- Rietz=J. E. Rietz, Svenskt dialekt-lexikon. Lund 1867.
- Rosenberg=C. M. Rosenberg, Geografiskt-statistiskt handlexikon öfver Sverige. I-II. Stockholm 1882-83.
- Ross=Hans Ross, Norsk Ordbog. Tillæg til »Norsk Ordbog» af Ivar Aasen. Christiania 1895.
- Rygh Personn.=O. Rygh, Gamle Personnavne i norske Stedsnavne. Kristiania 1901.
- Rö.=Lantmåterihandling rörande Röra sn i Lantmåterikontoret i Göteborg.
- S=Karta eller lantmåterihandling rörande Göteborgs och Bohus län i Lantmåteristyrelsens arkiv i Stockholm. (Enligt äldre signum. Den närmast följande siffran anger kartbokens nummer.)

- Sahlgren Gällerstas by- och gårdsnamn. (i Saxons bok på 75-årsdagen. Stockholm 1934.)
- Sahlgren Hälsingborgstraktens ortnamn. (i L. M. Bååth, Hälsingborgs historia. I. Uppsala 1925.)
- Sahlgren Vad våra ortnamn berättar = J. Sahlgren, Vad våra ortnamn berättar. 2. uppl. (Studentföreningen Verdandis småskrifter Nr 351.) Stockholm 1944.
- SAOB = Svenska Akademiens ordbok. Lund 1893 ff.
- Sarauw-Alin = G. Sarauw och J. Alin, Göta-älvområdets fornminnen. Göteborg 1923. (Göteborgs jubileumspublikationer III.)
- Schlyter = C. J. Schlyter, Ordbok till samlingen af Sveriges gamla lagar. Lund 1877.
- Schück Upsala öd = H. Schück, Upsala öd. Uppsala 1925.
- SDns = Svenskt Diplomatarium (ny serie fr.o.m. år 1401). Stockholm 1875 ff.
- Seip No. språkhist. = D. A. Seip, Norsk språkhistorie til omkring 1370. Oslo 1931.
- SIOD = Skrifter utg. av Institutet för ortnamns- och dialektforskning vid Göteborgs Högskola. 1-5. 1918-1934.
- Ska. = Lantmäterihandling rörande Skaftö sn i Lantmäterikontoret i Göteborg.
- SOH = Sveriges ortnamn. Hallands län. Uppsala & Köpenhamn 1948 ff.
- Solheim Nemningsfordomar = S. Solheim, Nemningsfordomar ved Fiske. Oslo 1940. (Det norske Videnskaps-Akademi i Oslo.)
- SOSk = Sveriges ortnamn Skaraborgs län. Uppsala & Köpenhamn 1950 ff.
- SOV = Sveriges ortnamn. Värmlands län. Uppsala & Köpenhamn 1922 ff.
- SOÅ = Sydsvenska ortnamnsällskapets årskrift. Lund 1925 ff.
- SOÄ = Sveriges ortnamn. Älvsborgs län. 1-20. Stockholm 1906-48.
- SRP = Svenska Riks-archivets pergaments-bref. 1-3. Stockholm 1866-72.
- Stahre Stångskäret = N.-G. Stahre, Stångskäret, Kåksna och Kummelberget. Studier över ortnamn från Stockholms skärgård. Lund 1952.
- Steinnes Husebyar = A. Steinnes, Husebyar. Oslo 1955.
- Strömcrona = Strömcronas Hydrografiska passkort. 1730-t.
- Styffe Un³ = C. G. Styffe, Skandinavien under unionstiden. Ett bidrag till den historiska geografien. 3. uppl. Stockholm 1911.
- Ståhl Kvill och tyll = H. Ståhl, Kvill och tyll. En studie över några i svenska ortnamn ingående ord med betydelsen »åmöte, ågren» o.d. Uppsala 1950. (Studier till en svensk ortnamnsatlas utg. av J. Sahlgren. 5.)
- Ståhle -inge = C. I. Ståhle, Studier över de svenska ortnamnen på -inge på grundval av undersökningar i Stockholms län. Lund 1946. (Studier till en svensk ortnamnsatlas utg. av J. Sahlgren. 3.)
- Swenning Samnord. æi = J. Swenning, Utvecklingen av samnordiskt æi i sydsvenska mål. Stockholm 1909.
- Sv. Kulturbilder = Svenska Kulturbilder. Under red. av Sigurd Erixon och Sigurd Wallin. Stockholm 1929-38.
- SvL = Svenska landsmål och svenskt folkliv. Tidskrift utg. . . . genom J. A. Lundell. Stockholm & Uppsala 1879 ff.
- Sv. Mercurius = Svenska Mercurius. Utgifven af C. C. Gjørwell 1763-1765: Jan.-Juni. Stockholm 1763-65.
- SvO = Svensk ortförteckning 1960. Örebro 1960.
- Syn og Segn = Syn og Segn. Tidskrift utgjevi av det norske samlaget-landsmaalslaget. Oslo 1894 ff.
- Söderwall = K. F. Söderwall, Ordbok öfver svenska medeltidsspråket. Lund 1884-1918.
- Te. = Lantmäterihandling rörande Tegneby sn i Lantmäterikontoret i Göteborg.
- Tengström IN = C. G. Tengström, Studier över sydbohuslänska inkolentnamn. Göteborg 1931 (GHÅ 1931: 2.)
- Thorén = Alfred Thorén: Ordlista till Det Bohuslänska Landskapsmålet sådant det talas i norra delen av länet. 1875. Manuskript i IODG.
- Ti Afhandlingar = Ti Afhandlingar. Utgivet i

- anledning af Stednavneudvalgets 50 års jubilæum. København 1960.
- Till prins Eugen=Till prins Eugen, Närkes-hertigen, konstnären 1 augusti 1935. Stockholm 1935.
- Tiseliu8=C. A. Tiseliu8, Bohusläns gamla adliga gods och sätesgårdar. Bidrag till gårdarnas och släkternas historia. Göteborg 1925.
- Tiseliu8 Boh:s märkl. gårdar=C. A. Tiseliu8, Bohusläns märkligare gårdar. Bidrag till gårdarnas och släkternas historia. Göteborg 1925.
- Tl=tiondelängd.
- Torp=A. Torp, Nynorsk etymologisk ordbok. Kristiania 1915-19.
- Torslanda=Torslanda. En sockenbeskrivning. Utg. av Torslanda socken. Lund 1956.
- Tranqr.=Tranqrums acten, eller samling af de handlingar . . . rör. tranberedning af sill uti Bohuslänska skärgården . . . Stockholm 1784-85.
- Wadström Kvarntermer=R. Wadström, Svenska kvarntermer. I. Uppsala 1952. (Skrifter utg. genom Landsmåls- och Folkminnesarkivet i Uppsala. Ser. A: 8.)
- Vet. Ak. Handl.=Kongl. svenska vetenskaps-
 academiens handlingar. Stockholm 1739 ff.
- VHAH=Kongl. vitterhets historie och antikvitetsakademiens handlingar. Stockholm 1755 ff.
- Wigforss SHF=E. Wigforss, Södra Hallands folkhäl. Ljudlära. Stockholm 1913-18. (SvL. B. 13.)
- Vikarvet=Bohusläns Fornminnes- och Hembygdsförbunds årsbok Vikarvet. 1917 ff.
- Västsv. folkminnen=Västsvenska folkminnen. Festskrift utg. av Västsvenska Folkminnesföreningen. Göteborg 1929.
- Västsv. hembygdsstudier=Västsvenska hembygdsstudier tillägnade Hjalmar Lindroth 6 februari 1928 av Västsvenska Hembygdsnämnden. Göteborg 1928.
- Xen. Liden.=Xenia Lideniana. Festskrift tillägnad professor Evald Lidén på hans femtioårsdag den 3 oktober 1912. Stockholm 1912.
- Ödeen Studier=N. Ödeen, Studier i Smålands bebyggelsehistoria. Ett bidrag till svensk ortnamnsforskning. Lund 1927.
- Oedman=J. Oedman Chorographia bahusiensis thet är: Bahusläns beskrifning . . . Stockholm 1746.

Övriga starkare förkortningar och särskilda tecken.

Vid angivandet av läget har följande sockennamnsförkortningar använts: Gull=Gullholmen, Kär=Käringön, Moll=Mollösund, Mor=Morlanda, Rö=Röra, Sk=Skaftö, Te=Tegneby. By- och hemmansnamn etc. förkortas sålunda:

Gullholmen: Gull=Gullholmens fiskeläge och municipalsamhälle, Härm=Härmanö.

Käringön: Kär=Käringöns municipalsamhälle, Må=Måseskär.

Mollösund: Moll=Mollön och Mollösunds municipalsamhälle, Tå=Tången.

Morlanda: Ass=Assletorp, Ba=Backa, Bar=Barrevik, Berg, Bjö=Bjönni, Bro, Brä=Bräcke, Bua, Bua (Fl)=Bua på Flatö, Bä=Bäcken, Da=Dale, Eds=Edshult, Fl=Flatö, Gl=Glimsås, Gull=Gullixeröd, Gunn=Gunneröd, Ha=Edshultshall, Hu=Huseby, Hå=Håлта, Häll=Hällevik, Här=Härbjörneröd, Häst=Hästekälla, Ki=Kila, Kors=Korsgård, Ku=Kungsviken, Kå=Kårehogen, Kö=Köperöd, La=Lavö, Lu=Lunden, Ma=Mälön, Mo=Morlanda säteri, Ott=Otteslätt, Röd, Slå=Slätthult, Ste=Stensbo, Sö=Sörbo, To=Torebo, Tofta, Tö=Tönsäng, Va=Vassdal, Vrå=Vrångevatten, Ä=Ängö.

Röra: Ba=Basteskär, Berg, Bjö=Björfjäll, Bra=Brattås, Bua, Båt=Båtsbräcka, Bön, Dal=Dalby, Dan=Dandalen, Fu=Fundeskärr, Gra=Granbua, Gök=Gökesäter, He=Henån, Hogen, Häl=Hällern, Här=Häröd, Hö=Högeliden, Ko=Kocketorp, Kol=Kolbuxeröd, Kop=Kopperöd, Kån=Kändalen, Ler=Lerskall, Lu=Lunden, Mu=Museröd, Na=Naveröd, Nä=Nävrekärr, Prä=Prästbacka, Rå=Rämmedalen, Röd, Rö=Röra, Skre=Skredseröd, Svi=Svineviken, Ute=Utegård, Ut=Utgård, Ve=Vena, Äng, Öl=Ölseröd.

Skaftö: Ba=Backa, Berg, Ev=Evensås, Fi=Fiskebäck, Fo=Fossa, Grund=Grund-sund, Grö=Grönskult, Gu=Gunnesbo, Gå=Gåsö, Isl=Islandsberg, Jo=Jonsborg, Lö=Lönndal, Nä=Näreby, Ra=Ramholmen, Röd, Ska=Skaftö, Stu=Stuveröd, Vä=Vägeröd.

Tegneby: Bjö=Björneröd, Bot, Box=Boxvik, Brä=Bräcke, Bä=Bäcke-
vik, Bö, Fjä=Fjällegårde, Fl=Flåskum, Gi=Gilleby, Grö=Gröva, Ha=Hagen, Hoga, Hogen, Holm, Håv, Hålla, Här=Härbjörneröd, Il=Ileberg, Ka=Kallefors, Kå=Kårtvet, Kä=Kär-ra, La=Lalleröd, Le=Leby, Li=Livetorp, Lu=Lunden, Luån=Lunneslätt, Ly=Lycke, Lå=Låssbo, Mo=Mossen, Må=Mällby, Nös=Nösund, Nöt=Nötskär, Ott=Otterslätt, Ra=Ramshult, Rom, Rål=Rålanda, Råb=Rålundsberg, Röd, Ska=Skantorp, Ske=Skeppstala, Sme=Smeby, Sta=Stala, Strand, Ta=Tavlebord, Te=Tegneby Prästgård, Torp, To=Torsby, Tvet, Tveteb=Tveteberg, Tveteh=Tvetehogen, Vas=Vasseröd, Åker, Äng, Åsk=Åskekärr.

a.a.=anfört arbete.

acc.=accent(en); accession.

adj.=adjektiv(et).

altern.=alternativ form.

appell.=appellativ(et).

art.=artikel(n).

a.st.=anförda ställe.

avd. I, II osv.=avdelning I, II osv. under

B. Naturnamn.

avskr.=avskrift.

Bd=band (av OGB).

bebygg.-n.=bebyggelsenamn.

best.=bestämd form.

bet.=betydelse(n).

bl.=blad.

Boh.=Bohuslän.

boh.=bohuslänsk(a).

da.=dansk(a).

XVI

dals.=dalsländsk (a).
 dat.=dativ.
 dial.=dialekt(er), dialektal.
 el.=eller.
 eng.=engelsk(a).
 f.=femininum; följande (endast efter sidsiffra).
 fboh.=fornbohuslänsk(a).
 fe.=fornengelska.
 felskr.=felskrivning.
 fhty.=fornhögtyska.
 fi.=finska.
 finl.=finlandssvensk(a).
 f. l.=förra leden.
 fol.=folio.
 fr.=frälse.
 fra.=fransk(a).
 fsv.=fornsvensk(a).
 fvn.=fornvästnordisk(a).
 fär.=färöisk(a).
 följ.=följande.
 gen.=genitiv.
 geol.=geologisk.
 gg(r)=gång(er).
 hall.=halländsk(a).
 hd=härad.
 hmn(t)=hemman(et).
 holl.=holländsk(a).
 ibid.=ibidem; på samma ställe, i samma skrift.
 IFGH=Institutet för folkminnesforskning vid Göteborgs Högskola.
 Inl.=inledningen.
 ieu.=indoeuropeisk(a).
 IN=inkolentnamn, inbyggarnamn.
 IODG=Institutet för ortnamns- och dialektforskning i Göteborg.
 koll.=kollektivum.
 kons.=konsonant.
 kr.=kronohemman.
 ky.=kyrkogods.
 litt.=litteratur.
 lty.=lågtyska.
 m.=maskulinum.
 mtl.=mantal.
 N=norr (om).
 n.=neutrum; norra; namn(et) (blott i vissa sammansättningar: mansn. natur. osv.)
 NO=nordost (om).
 no.=norsk(a).

nom.=nominativ.
 nsv.=nysvenska.
 NV=nordväst (om).
 nv.=nordvästra.
 nyisl.=nyisländsk(a).
 nö.=nordöstra.
 OK=Ortnamnskommittén.
 ON=ortnamn.
 otr.=öttryckt(a).
 pl.=pluralis.
 prep.=preposition.
 Reg.=Registret (i angiven del av OGB).
 rspr.=riksspråk(ets), riksspråklig.
 S=söder (om).
 s.=sidan; södra.
 sg.=singularis.
 sk.=skatte.
 skr.=skrivning(en).
 skå.=skånsk(a).
 s. l.=senare led(en).
 smål.=småländsk(a).
 sn=socken.
 SO=sydost (om).
 SOA=Svenska ortnamnsarkivet, Uppsala.
 sp.=spalt.
 ssg(n)=sammansättning(en).
 SV=sydväst (om).
 sv.=svensk(a); sydvästra.
 sydboh.=sydbohuslänska.
 sö.=sydöstra.
 ty.=tysk(a).
 urgerm.=urgermansk(a).
 urnord.=urnordisk(a).
 utj.=utjord.
 utt.=uttal, uttalas, uttalat.
 V=väster (om).
 v.=västra; verb.
 VFF=Västsvenska Folkminnesföreningen.
 vgt.=västgötsk(a).
 Vgtl.=Västergötland.
 vno.=västnorsk(a).
 vok.=vokal.
 västsv.=västsvensk(a).
 y.=yngre
 ä.=äldre.
 ä. nsv.=äldre nysvenska.
 Ö=öster (om).
 ö.=östra.
 Ögtl.=Östergötland.
 östg.=östgötsk(a).

överg.=övergång(en).

| sättes framför serien av jordeboksformer ur de i Rigsarkivet i Köpenhamn förvarade äldsta j**b**, samt ur den svenska tidens j**b** i Kammararkivet el. Landsarkivet i Göteborg, vartill sluter sig formen ur det nya Jordregistret. (*Före* detta streck stå former som är äldre än de vanliga jordeböckerna.)

|| sättes före namnformer, som hämtats ur diverse källor efter 1540.

~ sättes före utredningen av namnets betydelse.

* betecknar konstruerad (ej direkt uppvisad) språkform.

Kursiv typ i namnform, som i övrigt är skriven med antikva, betecknar upplöst förkortning.

Kort förklaring av landsmålsalfabetet.

(i den mån det avviker från det vanliga alfabetet).

1. Vokaler.

- a* : i rspr. *hat*.
a : » » *hatt*.
æ : mitt emellan de båda föreg.
o : s.k. Masthuggs-*a*; nära *d*-ljud.
e : i rspr. *veta*, *vett*.
æ : » » *väta*, *mätt*.
e : mitt emellan de båda föreg.
a : i t.ex. sthlska *bära* (»brett» *ä*).
i : i rspr. *flik*, *flicka*.
z : mitt emellan *i* och *e*.
o : i rspr. *bo*.
o : » » *lott* (»öppet» *ä*).
ø : mitt emellan de båda föreg.
u : i rspr. *sur* (»spetsigt» *u*).
u : det norska *u*-ljudet.
u : i rspr. *surra*.
y : » » *byta*, *bytta*.
y : mitt emellan *y* och *ø*.
æ : i rspr. *gå* (»slutet» *ä*).
ø : » » *dö*.
ø : » » *stött*, västsv. *lön*.
ø : mitt emellan de båda föreg.
z : i t.ex. sthlska *köra* (»brett» *ö*).
ø : mitt emellan *o* och *z*.
ø : i rspr. *hare*, *bevisa* (»slappt», obetonat *e*).
ʔ : ett spänt, surrande *i*-ljud, s.k. *Viby-i*.
ʔ : ett spänt, surrande *y*-ljud, s.k. *Viby-y*.

2. Konsonanter.

- q* : i rspr. *jord*.
d : *rd* med ännu högre tungspets än föreg.
j : *j*-ljud.
l : i rspr. *sorla* (då här ej vanligt *l* nyttjas).
ʎ : »tjockt» *l*.
ŋ : i rspr. *barn*.
n : *rn* med ännu högre tungspets än föreg.
r : rullande tungspets-*r*.
s : i rspr. *kors*.

- s* : *sj*-ljud med ännu högre tungspets än föreg.
f : det vanliga *sj*-ljudet, bildat med tungryggen.
f : allmänt tecken för *sj*-ljud; ofta tecken för ett i förh. till det föreg. något längre fram beläget ljud.
ʒ : *sj*-ljud med tungan i *j*-läge.
t : i rspr. *gjort*, *sort*.
t : *rt* med ännu högre tungspets än föreg.
ʒ : rspr. *tj*-ljud utan »*t*-förslag».
w : »engelskt» *v*.
g, *k*, *ʒ* nyttjas som generella tecken för *g*-, resp. *k*- och *ng*-ljud.

3. Särskilda tecken.

- under bokstav anger att ljudet är långt (i fråga om kons.=dubbel): *d_{agg}*, *d_{ag}*.
Längdbeteckning av första kons. efter vokalen är icke konsekvent använd i ord av typen *mark*.
~ under bokstav anger att ljudet blott är »halvlångt».
' : accenten i *buren* (best. form av *bur*).
` : accenten i *buren* (av *bära*).
^ : »bruten» accent (cirkumflex).
! : bitryck, särskilt i s. l. av sammansatta ord (*d_{agg}b_{ok}* dagbok).
^ under en vokal anger att denna är konsonantisk.
o under en konsonant anger att denna är stavelsebildande (t.ex. *k_{at}n* i nordbohuslänskan).
. under en bokstav anger att ljudet knappast höres.
~ anger att en vanligen »tonande» konsonant mist sin stämton: *n_{äs}d_uk* näsduk (med *d* nära *t*).
→ betyder: närmar sig el. övergår i (ett visst annat ljud).

INLEDNING.

Häradets namn och gränser. För tolkningen av namnet *Orust* och för dithörande IN hänvisas till Bd 9 s. IX f. — Orustborna kallas *kalvar* *kålvar* av Inlands- och Tjörnborna.

Uppgifter om gränsförhållandena mellan Orusts V. och Ö. härad lämnas Bd 9 s. X.

Häradets indelning ur olika synpunkter. Häradet omfattar numera sju socknar: Gullholmen, Käringön, Mollösund, Morlanda, Röra, Skaftö och Tegneby. Genom kommunsammanslagningar 1952 och senare har uppstått storkommunerna Morlanda, Östra Orust och Skaftö; de två sistnämnda omfattar socknar även utanför häradet, varom nedan i samband med areal- och folkmängdsuppgifterna. Av tidigare municipalsamhällen återstår endast Mollösund i socknen med samma namn.

Socknarnas gränser har inte varit konstanta. Assletorp överfördes från Röra till Morlanda 1857, Berg nr 3 från Tegneby till Morlanda 1881. Håltå hörde tidigare till Tegneby men fördes till Morlanda någon gång mellan 1697 och 1719. Båda hemmanen i Härbjörneröd har en gång hört till Tegneby, dit nr 1 fortfarande hör, under det att nr 2 (Stora Härbjörneröd) hör till Morlanda sedan 1857. Samma år flyttades också Otterslätt nr 2 från Tegneby till Morlanda. År 1947 lades Rålandsberg till Tegneby efter att tidigare ha hört till Morlanda. Åskekärr hörde under 1600-talet till Tegneby, under 1700- och 1800-talen till Morlanda men hör som del av en ny Jr-enhet Åskekärr nr 2 till Tegneby sedan 1928.

En fråga om Jb övertagen egendomlighet i Jr är, att bebyggelser på vitt skilda håll men med samma namn sammanförts till en Jr-enhet. Så består byn Backa i Morlanda av nr 1 på Orust, under det att nr 2 och 3 ligger på Skaftö, alltså inom en annan socken. Likartat är förhållandet med byn Berg i Morlanda; den består av tre nr, varav nr 2 ligger på Skaftö och nr 3 tidigare hört till Tegneby (nu till Morlanda). Byn Buas två nr hör visserligen båda till Morlanda, men nr 2 ligger på Flatö utan lokalt samband med Bua i Dalen (på Orust). Av byn Röds fyra hemman ligger tre i Morlanda och ett i Skaftö sn. De båda hemmanen i byn Bräcke i Tegneby sn är lokalt vitt skilda åt.

Häradets socknar fördelar sig på tre pastorat: 1. Morlanda, Mollösunds, Gullholmens och Käringöns pastorat, 2. Skaftö, Bokenäs och Dragsmarks

pastorat (de två sistnämnda socknarna inom Lane hd), 3. Tegneby, Röra och Stala pastorat (sistnämnda socken inom Orusts Ö. hd). Pastoraten ingår i Orusts och Tjörns kontrakt. Tidigare fanns två pastorat, Morlanda och Tegneby. Det förra inneslöt jämte moderförsamlingen kapellförsamlingarna Fiskebäckskil, Grundsund, Gullholmen, Käringön och Mollösund, det senare Tegneby jämte Röra annexförsamling. Före 1631 tycks hela häradet ha utgjort ett enda pastorat (Oedman s. 196); därför kunde Fiskebäckskil 1594 med rätta sägas höra till Tegneby (JN s. 218). Den 1/5 1888 blev Skaftöland med Fiskebäckskils och Grundsunds kapellförsamlingar jämte en del kringliggande öar egen församling. Skaftö pastorat tillkom 1924. Av de båda kapellförsamlingarna tillkom Fiskebäckskils redan på 1600-talet och Grundsunds 1799. Fiskebäckskil hade kyrka redan 1594 (JN s. 223). Av de tre kapellförsamlingarna inom nuv. Morlanda pastorat bildades Gullholmens 1798 och Käringöns 1795. Kyrka i Mollösund nämnes redan i ett brev av Fredrik II 14/6 1586 (Holmberg 2 s. 313 ff.), men det är ovisst, huruvida Mollösund fördenskull kan sägas ha varit kapellförsamling så tidigt.

I judiciellt hänseende hör Morlanda storkommun samt Röra och Tegneby till Uddevalla fögderi och Orusts, Tjörns och Inlands domsaga; Skaftö hör till Uddevalla fögderi och Sunnervikens domsaga.

Areal och folkmängd. Häradets areal uppgick 1939 enligt EKB till (i något avrundade tal) 228,15 km², varav 225,73 km² land och 2,42 km² vatten. Landarealen fördelade sig samma år på åkerjord 44,62, tomt- och trädgårdsmark 3,34, slätteräng 1,55, betesäng 9,68, skogs- och övrig mark 166,53, allt i km². Sistnämnda areal utgjorde alltså c. 73 % av landarealen.

Folkmängden uppgick den 31 dec. 1961 i Morlanda storkommun till 3.124 personer (Mollösund 455, Mollösunds municipalsamhälle 387, Käringön 213, Gullholmen 331, Morlanda 2.125); i Östra Orusts storkommun (vari ingår Tegneby och Röra jämte samtliga socknar i Orusts Ö. härad) till 6.155 personer, varav i Tegneby 1.104, Röra 1.240; i Skaftö storkommun (vari ingår socknarna Skaftö, Dragsmark och Bokenäs, de två sistnämnda i Lane hd) till 2.782 personer, varav i Skaftö 1.816.

Geologiska förhållanden.¹ Häradet är fyllt av höjdsträckningar och bergplatåer. Större slättbygder förekommer inte; Morlandadalen är dock känd som god jordbruksbygd. Bergen är inte särskilt höga; större delen av dem torde nå upp till mellan 30 och 60 m. över havet, men öster om Morlandadalen höjer de sig till 60-90 m. Enstaka toppar når högre: Boxvike vette i Tegneby 116 m., Bratte kulle, Brattås vette och Hisefjäll, samtliga i Röra, till 110, 125,6 resp. 130 m.

Ett karakteristiskt drag hos landskapet är de skarpt markerade sprickdalarna, exempelvis den vid vars södra ända Varekils gästgivaregård ligger,

¹ Framställningen bygger på Lindström: Beskrifning till Kartbladet Uddevalla. Sveriges Geol. Undersökning Ser. Ac, n:o 3 (1902).

och som går tvärs över Orust ungefär i nordnordvästlig riktning mot Henån. Vidare iakttar man, att bergen ofta har en rundad stötsida mot norr och en skrovligare läsida mot söder, ett resultat av inlandsisens jättehyvel.

Berggrunden består nästan uteslutande av urberg, mest grå och röd gnejs, men granit (s.k. Buholmens granit eller röd Gåsögranit) träffas bl.a. på Gåsö, Buholmen, Tjällsö och Flatholmen med kringliggande öar och skär. På Nordbonden går dioritskiffer i dagen i rätt betydande mängd. Samma bergart anträffas även på Vedholmen och på södra delen av Lavön; den bildar smärre, självständiga kullar på Flatön och ganska mäktiga lager på t.ex. Björnholmen, Råholmen, Malön och Grötholmen. På nordöstra änden av Blåbergsholmen är berget så insprängt med magnetkis, att denna drar kompassen. Täljstensartade bergarter förekommer t.ex. sydväst om Mällby i Tegneby; jfr *Grytestensberget* och *Vadstensberget* (båda avd. V). Brytning av täljsten har förekommit vid Lunnevik i Skaftö sn (Alin i Vikarvet 1931 s. 24 ff.). Pegmatitgångar går fram nära Brattås i Röra och norr om Östergården på Flatön i Morlanda; på förstnämnda ställe har kvartsen tillvaratagits på samma gång som fältspaten. Fältspatsbrott har förekommit vid Östergården på Flatön samt vid Brattås, Röd och Alehagen i Röra.

De lösa jordlagren sätter inte sin prägel på landskapet i samma grad som berggrunden. Naturligtvis förekommer morängrus, och detta har på lägre nivåer bearbetats av vågsvallet till svallgrus eller t.o.m. till strandgrus. Varvig ishavslera och varvig mörkel med kolsyrad kalk förekommer flerstädes, den sistnämnda på varierande djup under jordytan. Lerans rikedom på musselskal på vissa ställen förklarar delvis den höga kalkprocenten. Det relativt ringa djupet till mörkeln ger odlingsjorden en naturlig bördighet.

Inom geologiska kartbladet Uddevallas område förekommer skalgrusbankar på nivåer upp till 120 m. över havet. En mäktig sådan avlagring finns vid Lerskall i Röra. Postglaciala skalgrusbankar är vanliga inom västra Morlandas fastland samt på Lavön och Malön, dessutom på Skaftölandet och Härmanö men förekommer även annorstädes; jfr ON med f. 1. *Skällers-*.

Postglaciala sandavlagringar förekommer, och »mosand» torde ha givit upphov till namnet *Morlanda*, varom nedan s. 37 f.

På öarna och längs Morlandakusten uppträder strandvallar, som sträcker sig från nuv. strandlinjen till ett eller annat tiotal meters höjd över densamma. De företeer en rikedom av stenar och block.

Svämlera och svämsand förekommer exempelvis vid de bäckar, som faller ut i Halsefjord. Marin gyttja finns i flertalet av de forna sund och vikar, som under jämförelsevis sen tid höjt sig ur havet.

Det finns åtskilliga mossar inom häradet, och detta framgår också tydligt av namnmaterialet.

Sjöar och vattendrag. Häradet är fattigt på insjöar; den enda mera betydande sjön är Rödsvatten (tidigare sannolikt Vrångevatten) på

gränsen mellan Morlanda och Röra. Inte heller förekommer åar och bäckar i något större antal; de fyra största är Henån i Röra, Morlandaån i Morlanda, Storån (i sitt nedersta lopp Hagån) och Strane å i Tegneby. Några åar och bäckar torde förr ha haft egna, osammansatta namn. Henån har hetat **Hen(a)*, Storån troligen *Söla, en bäck möjligen *Filla; *Migaren* och *Pissandet* är ännu i bruk som bäcknamn.

Floran.¹ Häradet är i stort sett skogfattigt. Pollenundersökningar såges dock ha visat, att skogen förr gick ut till kusten och holmarna i trakter, som är skoglösa sedan långa tider. Så anses vara fallet med Mollö, där det skall ha funnits rikligt med skog under subboreal tid (c. 2.500 - c. 650 f.Kr.) och under subatlantisk tid långt in i historisk tid. Detta ifrågasättes emellertid av Ivarsson Mollösund s. 177. Häradets medeltida ON på *-hult*, *-röd* och *-tvet* vittnar om gamla skogsmarker.

Vid nya tidens början var skogarna starkt medtagna, bl.a. genom bränning, som skulle skänka en växande befolkning svedjeland och betesmarker. Avverkning för export förekom också; jfr under *Vedholmen* s. 180.

Under senare hälften av 1800-talet nådde skogsarealen sitt minimum, men samtidigt började skogsplantering genom länets hushållningssällskap och i någon mån Domänstyrelsen. I och med att lagen om vård av enskilda skogar trädde i kraft fr.o.m. 1905 och att Skogsvårdsstyrelsen i länet började sin verksamhet samma år, tog skogsodlingen ny fart. Därmed sattes en gräns för kalmarkernas utbredning.

Vid undersökning av två växtlokaler inom häradet 1926, resp. 1927 anträffades följande träd och buskar: alm, ask, asp, björk, blåhallon, brakved, ek, fågelbär, glasbjörk, gråvide, hagtorn, hallon, hassel, hägg, klibbal, krusbär, lind, lönn, murgröna, nyponbuske, olvon, rönn, slån, sälg, vildapel, vildkaprifol, vinterek, vägtorn (Lindner Skogens krönika s. 76). Flertalet av dessa träd- och busknamn har givit upphov till ON. Detta framgår av följande förteckning över namn på träd och buskar, som ingår i häradets ON: *al* (med koll. *älle* 'albuskage'), *alm*, *ask* (med koll. *äske* 'askdunge') *asp* (med koll. *äspe* 'aspdunge'), *barrlind* 'idegran', *björk* (med parallellformen *bjärk*), *bok* (med koll. *böke* 'bokdunge'), *ek* (med koll. *eke* 'ekdunge'), *en(er)*, *fura*, *gran*, *hagtorn*, *hogeträd 'hagtornsträd', *hassel* (med koll. *hässle* 'hasselsnår'), *hylle* 'fläder', *hägg*, *ister* 'jolster, Salix pentandra', *lind*, *lönn*, *oxel*, *pil*, *rönn*, *sälg*, *torn* 'törnig buske', *vire* 'vide'.

Örterna är inte så väl företrädde i materialet: *blacka* förekommer som beteckning på en del storbladiga växter, *blåkål* avser en vild, blådaglig kålart; vidare anträffas *knappar*, som kan brukas om rödklint, vädtklint m.fl.

¹ Framställningen bygger huvudsakligen på Lindner Skogens krönika. — Landskapsutvecklingen belyses instruktivt genom fyra schematiserade profiler i Fries Skogslandskapet s. 16 f.; de avser visserligen förhållandena inom Stångenäs och Sotenäs hd men äger sannolikt giltighet även för Orusts kustland.

växter, *kumming* 'kummin', *kvicka* 'kvickrot', *kål* (om vilda kålarter), *lyngn* 'ljung', *lök* (om vilda lökartar), *nässla*, *pors*, *råg* (om strandråg), *rör* 'vass', *skallra* 'höskallra', *skrubba* 'hönsbär', *starr* 'starrgräs', *svålgräs* 'blomvass', *säv*, *tälg* (en ormbunksart), *vassros* 'näckros', *ängros* 'prästkrage'.

Namn på matnyttiga bär och frukter uppträder naturligtvis också i materialet, men inte ofta: *blåbär*, *bringelbär* 'hallon', *jordbär* 'smultron', *molter* 'hjordron', *nötter* 'hasselnötter', *slår* 'slånbär', *tränter* 'tranbär', *tyssling* 'lingon'.

Av kulturväxternas namn intar *råg*, *havre*, *korn* och *vete*, *klöver* och *timotej*, *potatis* en mycket blygsam plats i ortnamnsmaterialet. Detta beror naturligtvis på att man inte odlat samma sädesslag på samma åker år efter år utan tidigt tillämpat ett enkelt växelbruk. Vanligare är däremot *lin*, *hör* 'lin', *humle* (oftast i ON *Humlegården*). Vidare förekommer *bönor*, *hampa*, *pepparrot*, *senap*, *tobak*, *ärter*. Ordet *kålgård* förekommer rätt ofta. Av frukter tycks *äpplen* och *pommon* ha odlats; ON med f.l. *Apel-* (*Aple-*) kan dock i en del fall ha framkallats av vildaplar.

F a u n a n. År 1594 fanns det en bäverkoloni vid södra stranden av Björvattnet i Röra (JN s. 213); jfr under »Biolande» s. 85. På Orust härjade vargar svårt bland husdjuren den stränga vintern 1779-80. Den sista skallgången efter varg på Orust företogs 1842. Så sent som 1841 sköts en björn på Flatön. (De tre sistnämnda uppgifterna ur Lindner Skogens krönika s. 398 ff.) I Torebo skog sågs ett lodjur (göpa) i början av 1932. Mård observerades på Vrångevattens marker 1956.

Inemot mitten av 1800-talet fanns enligt Holmberg (s. 223 f.) bl.a. följande vilda djur i Bohuslän: lodjur (göpa), varg (gråben, ulv), räv, fjällräv, mård, ekorre, vessla, utter, björn, grävling, igelkott, hare. Under 1700-t. skall ha funnits älg, hjort, rådjur. Dessa uppgifter kan jämföras med följande djurnamn, som ingår i häradets ON: *björn*, *bäver* (*Björ-*), *gråben* 'varg', *grävling*, *göpa* 'lodjur', *hare*, *hjort*, *marso* 'tumlare', *mus*, *rå* 'rådjur', *räv*, *säl*, *ulv* 'varg', *utter*, *älg*.

Fågelnamn träffas ofta som f.l., t.ex. *alka*, *and*, *fjärhane* 'tjadertupp', *gås* 'vildgås', *gök*, *havgall* 'havstrut', *hök*, *järpe*, *korp*, *kråka*, *måke* och *måve* 'mås', *orre*, *orrkock* 'orrupp', *ramn* 'korp', *skarv* 'Graculus carbo', *skata*, *stenulv* 'berguv', *svan*, *säing* 'ung kryckja' (tretåig mås, Rissa tridactyla), *teste* 'Uria grylle', *tjäll* 'strandskata', *trana*, *tärna*, *uggla*, *åkerhöna* 'kornknarr', *ålekråka* 'Graculus carbo' (jfr *skarv* ovan), *är(a)* 'ejder', *örn* (även former av fvn. *ari*, m. och *qrn*, m. 'örn').

Också *orm*, *snälla* 'ormslå' och *tåssa* 'groda' ingår i ON, dock inte i större utsträckning.

Fiskar och skaldjur har givit upphov till ON i häradets kustområden. Namn på saltvattensfiskar är naturligtvis i majoritet: *gråsej*, *havkusa* 'havskatt', *hå* 'haj', *knot* 'knorrhane', *kolja*, *makrill* (trol. också makrillens fvn.

namn *qlunn*, m.; se *Alnebåde* s. 167), *rocka*, *sej*, *sill*, *skädda*, *ulk*, *viting* 'vittling'. Men även sötvattensfiskarna är representerade med bl.a. *abborre*, *karussa* och *ruda* (båda namn på rudan), *lax*, *ål*, *öre* 'laxöring'. *Hummer*, *krabba*, *rynna* 'rombärande hummer' och *räka* förekommer som del av ON, liksom *ostron* och *kupung* 'snäckan *Litorina litorea*'.

Folkförsörjningen återspeglas på olika sätt i namnmaterialet. Om fisket se ovan. Sädesodling, odling av spånadsväxter o.d. har berörts på tal om kulturväxterna. Husdjuren har föranlett många ON: *häst*, *hors* och *ross*, *märr* och *fölunge*, *svin*, *gris*, *galt* och *so*, *ko* och *kalv*, *oxe* och *tjur*, *get*, *bock* och *kid*, *söd* 'får' och *lamm*, *höna* och *kock* 'tupp'. *Hund* och *katt* bör nämnas i detta sammanhang.

Ett och annat ON vittnar om utvinning av *salt*: *Saltö*, *Saltudden*. Enligt Holmberg 2 s. 311 fanns det i Morlanda 16 »salteriverk» i början av 1840-t. Man kokade *tran* (*Tran-*, *Grumsedammen*, *Grumsesjudaren*),¹ man brände *tjära*, man byggde *båtar* (*Varvet*, *Skut-*).²

Materialet till många nödvändiga ting för hus och arbete skaffade man sig från egen mark: grytesten (täljsten), vadsten (sten till sänke på vaden), mursten, har(d)sten (brynsten), kvarnsten; ämnen till *master*, *störar*, *prekar* (spetsiga käppar, stänger för olika bruk), *svilar* (syllar), *vragar* (angöringspålar för båtar); man samlade *bark* och *bast*.

Fornlämningar och gammal bygd. Fynd från stenåldern visar, att häradet var befolkat redan under den tiden. Sarauw-Alin s. 50 uppges antalet fasta stenåldersfynd till 138, varav 118 boplatser (verkstads- eller lägerplatser), 12 dösar (t.ex. Kårtvets altare s. 220), 6 gånggrifter och 2 hällkistor. Intet annat härad i Bohuslän har så många (20) stenkammargravar. Stenåldersfynden tycks huvudsakligen koncentrerade till Tegnebys kustområden vid Kalvöfjorden — dock når de inte ut till nuv. strandlinjen — utmed Boxvike kile och Lyre sund, Morlandas nordöstra kust utmed Koljöfjorden, nordligaste Röra och längs Henån och slutligen till östra delen av Skaftölandet. Men bebyggelse kan självklart ha förekommit på andra håll inom häradet.

Från bronsåldern uppges 94 fynd (Sarauw-Alin s. 50). Av dessa är 91 rösen och 2 hällristningar. De s.k. bronsåldersrösen är inte alltid från bronsåldern, och deras läge säger intet direkt om bebyggelsen. Enligt kartorna på Göteborgs museum, Arkeologiska avd., träffas de huvudsakligen i sydöstra Tegneby, utefter Lyre sund, Boxvike kile, södra delen av Morlandadalen, nordvästra Morlanda mot Ellösefjorden och på Lavö, dessutom i Röra på spridda ställen på åsarna längs de större dalarna. Från Ellösefjorden härrör den svenska bronsålderns längsta svärd (Sarauw-Alin s. 239). Även från

¹ Om trankokerierna i Bohuslän under sillfiskeperioden 1747-1809 se A. Lindroth i Vikarvet 1933 s. 24 ff.

² Varv har funnits i Kungsviken, Brattås och Svineviken.

Gröva i Tegneby föreligger ett bronålderssvärd (Sarauw-Alin s. 244). I en mosse vid kanten av sjön Bondevatten i Tegneby hittades 1921 ett bronskärl av norditaliensk typ, säkerligen ett i någon avsikt nedsatt offer.

Från järnåldern är antalet gravar inte särskilt stort. Sarauw-Alin s. 51 uppges antalet till 105, huvudsakligen fördelade på 14 gravfält. Av dessa ligger flertalet i Tegneby, där gravfält finns vid Hoga, Fläskum, Smedby, mellan Gilleby och Tavlebord, norr om Skantorp (=öster om Tegneby kyrka) och vid Lycke. En enstaka järnåldersgrav ligger vid Hogen. I Röra träffas gravar vid kyrkan. I Morlanda finns ett järnåldersgravfält nära sockenkyrkan. En gravhög från samma tid ligger vid Kårehogen.

Från järnåldern härrör också 9 resta stenar fördelade på tre grupper. Sådana »stavstenar» står i Morlanda på Kämpås (Kila), i Röra norr om Rämmedalen, i Naveröd och i Skärhagen under Brattås. På Skaftölandet står en rest sten vid Rågårdsvik. Jfr *Stavstenarna*, *Stavstenen avd. V.

Av häradets fornborgar (Sarauw-Alin s. 51 uppger 6, anteckningarna i Göteborgs Museum, Arkeologiska avd. upptar 7) ligger fyra i en båge från Valeberget vid Rånåse kile i norr över Dalby och Nävrekärr till Häröd och Utegård i söder, till synes en försvarslinje. De tre övriga ligger vid Huseby resp. Getrilla i Morlanda och på Borgekullen på Ramshults mark i Tegneby, vid Lyre sund. Borgar torde ha funnits även annorstädes; jfr ON med f. l. *Borge-* s. 222.

Den nutida bebyggelsen och till denna knutna namn. Av de nutida i mantal satta bebyggelserna inom häradets tre »gamla» socknar är åtskilliga kända från 1300- och 1400-talen.

Morlanda:	nutida	Jr-enheter	43,	av dem	kända	från	medeltiden	33
Röra:	»	»	»	38,	»	»	»	20 (21)
Tegneby:	»	»	»	55,	»	»	»	26 (27)

Av de 16 i mantal satta habitationerna i Skaftö sn är 5 kända från medeltiden. Något medeltida belägg från Gullholmens, Kåringöns och Mollösunds socknar är inte känt.

De gårdar (byar), som inte träffats i skriftliga uppteckningar från medeltiden, kan naturligtvis ändå ha funnits då och kanske långt tidigare; tillfälligheter har gjort, att somliga bebyggelser dokumenterats, andra inte.

Ett försök att tidfästa bebyggelserna genom en konfrontation av fornminnen och bebyggelsenamn har inte fört till resultat.

Däremot kan bebyggelsernas namn i vissa fall hjälpa fram till en datering av bosättningen.

Av häradets typbildande ortnamn hör flertalet till medeltiden. Så är fallet med den största gruppen, *röd*-namnen, produktiv åtminstone från 1100-talet (Lindroth i GBFT 1945 s. 61; jfr M. Olsen i NK 5 s. 16). I Morlanda träffas 6: *Gullixeröd*, *Gunneröd*, *Härbjörneröd* (tidigare i Tegneby), *Hätteröd*,

Köperöd och *Röd*; i Röra 10 — bortsett från osäkra fall — nämligen *Häröd*, *Kolbuxeröd*, *Kolleröd*, *Kopperöd*, *Museröd*, *Naveröd*, *Skredseröd*, *Ölseröd*, *Röd* och *Röra*; i Skaftö 3, nämligen *Stuveröd*, *Vägeröd* och *Röd*; i Tegneby 4, nämligen *Björneröd*, *Lalleröd*, *Vasseröd* och *Röd*, tidigare även *Härbjörneröd* (se ovan). I hela häradet finns alltså 23 *röd*-namn av medeltida typ. En yngre grupp på *-röd* — ofta torpnamn — bör inte tagas med i detta sammanhang.

Till medeltiden hör troligen även namn, som innehåller *-bo*, *bu*, utvecklat ur fvn. *búð* 'bod'. Se Kulturhist. lex. 2 sp. 30 ff. Namnen kan vara svåra att skilja från dem, som ursprungligen slutar på fvn. *bú*, n. 'gård, jordbruksbebyggelse' (NG Insl. s. 46). I Morlanda ligger *Bua*, *Stensbo*, *Sörbo*, *Torebo*, i Röra *Bua*, *Granbua*, i Skaftö *Värbo* och i Tegneby *Gärdsbo*, tillsammans 8. *Gunnesbo* i Skaftö kan ha fvn. *bú* som s. l.

Till medeltiden hör väl också *hult*-namnen, som i Boh. nådde »full blomstring» under senare delen av medeltiden (Lindroth *ibid.* s. 51; jfr Kulturhist. lex. 7 sp. 36 ff.). Tre träffas i Morlanda: *Duvhult*, *Edshult* och *Hålta* (tidigare i Tegneby), och ett i Tegneby, nämligen *Ramshult*, tillsammans 4.

Av namnen på *-torp* (vikingatiden, förra hälften av medeltiden)¹ finns *Assletorp* i Morlanda (tidigare i Röra), *Kocketorp* i Röra, *Livetorp*, *Loppetorp*, *Skantorp* och *Torp* i Tegneby, tillsammans 6.

Namnen på *-by* eller *-bö* (fvn. *býr*, *bór*, m.) har ibland betecknat byar, ibland enstaka gårdar. Bland dem finns olika åldersgrupper (Lindroth *ibid.* s. 32 ff., Hovda i Kulturhist. lex. 2 sp. 387 ff.). De äldsta är säkerligen från förhistorisk tid. Namnelementen *-by*, *-bö* har inte alltid hållits isär. Att döma av äldre skrivningar tycks följande namn ha ursprungligt *-by*: *Huseby* i Morlanda, *Näreby* i Skaftö, *Gilleby*, *Leby*, *Mällby*, *Smedby*, *Tegneby* och *Torsby* i Tegneby sn, tillsammans 8. Huruvida *Dalby* i Röra från början slutat på fvn. *-býr* eller *-bór*, är ovisst. *Bön* i Röra och *Bö* i Tegneby innehåller tydligen *bór*, och samma ord har ursprungligen ingått i *Låssbo* i Tegneby. Av de tre typerna skulle häradet alltså uppvisa sammanlagt 12 stycken. Av dessa tillhör sannolikt *Näreby*, *Mällby* och *Torsby* ett yngre skikt, de två förstnämnda på grund av att f. l. anger relation till äldre bebyggelse, det sistnämnda därför att f. l. är ett personnamn.

Av de kanske ännu äldre *landa*-namnen (Lindroth *Våra ortn.*² s. 122, M. Olsen i NK 5 s. 27) finns 3 säkra ex., nämligen *Morlanda* i socknen med samma namn, »*Biolande*» i Röra och *Rålanda* i Tegneby. Möjligen hör hit även *Ilanda, måhända åsyftat med skrivningen »*Æiklande*» (s. 142), *Långeland*, båda i Morlanda, samt *Hålanda*, i Röra (s. 347). Kanske avser »*Æiklande*» ovan en försvunnen bebyggelse i Tegneby. Man bör inte räkna med

¹ ON *Torp*, *-torp* bildar säkerl. ingen homogen grupp; se Hellberg i NoB 1954 s. 106 ff.

»*Brollandhe*» i Röra, då detta troligen är en felaktig form för »*Biolande*» ovan, intet heller med »*Bjællandom*» i Tegneby. Området skulle då ha 6 namn på *-landa*, varav 3 osäkra.

Av *hem*-namn (»från tidigt förhistorisk tid», Lindroth *ibid.* s. 22; jfr Hovda i *Kulturhist. lex.* 6 sp. 294 ff.) finns endast ett säkert, *Fläskum*; om *Kockom* se s. 49 f. och om »*j Foghsæimi*» s. 86.

Det är en gammal iakttagelse, att byarnas och gårdarnas storlek kan ge antydningar om deras inbördes ålder. Storleksordningen i oförmedlade mantal hos bebyggelser av 2 mantals storlek eller däröver är följande: Flatö, Holm, Huseby, Hällevik, Rom, Rålanda, Röd (Morlanda), Tönsäng 3 mantal, Tvet 2 1/2 mantal, Berg (Morlanda), Björneröd, Brattås, Bro, Häröd, Lavö, Otte(r)slätt, Strand 2 mantal. Man finner, att endast 2 *röd*-namn och ett *Röd* finns med i denna grupp, att namn på *-bo*, *-hult* och *-torp* alldeles saknas. Det är säkerligen ingen tillfällighet, att så många i gruppen ursprungligen är osammansatta och naturbetecknande namn i obestämd form (sådana kan vara mycket gamla; Lindroth *ibid.* s. 17, 78): *Flatö* (ursprungligen *Flat*, s. 17), *Holm*, *Berg*, *Strand*. Likaså kan ursprungliga kulturnamn i obestämd form ha hög ålder. Om *Tönsäng* ersatt ett äldre ON **Tun* (s. 49), finns det fem bebyggelser av denna typ bland de uppräknade: *Bro*, *Röd*, **Tun*, *Rom*, *Tvet*. För flertalet gårdar och byar säger dock mantalssiffrorna intet om bebyggelsernas relativa ålder, i det att 75 av dem är 1 mantal stora. Bland namnen på dem träffas »gamla» som *Fläskum*, *Morlanda*, 8 *by*-namn och 3 *torp*-namn, men också »unga» namn: 7 *röd*-namn, 4 *bo*-namn och 1 *hult*-namn.

I ett och annat fall ger namnet självt besked om grannbebyggelsers relativa ålder. Näreby i Skaftö måste vara yngre än grannbyn Backa, då beteckningen 'den längre ned liggande byn (bydelen)' inte kan ha givits utifrån någon annan bebyggelse. Snarast är Näreby ursprungligen en del av Backa. Mällby i Tegneby anger genom sitt namn, att hemmanet är yngre än grannbebyggelserna på båda sidor.

Det torde också vara riktigt att anse Tveteberg, Tvetehogen och Kårtvet som sekundära i förhållande till Tvet; både bebyggelsernas läge i förhållande till varandra och namnens art talar därför. Rålandsberg är troligen från början en del av Rålanda. Detsamma gäller Granbua i Röra i förhållande till Bua.

De olika namntypernas frekvens inom Tegneby och Röra ger vid handen, att bygden i den förra socknen är äldre än i den senare. Karakteristiska för Röra är de medeltida *röd*-namnen. Där träffas 10 *-röd*, *Röd*, *Röra*, under det att Tegneby nu endast har 4 *-röd*, *Röd*. De äldre *torp*-namnen har däremot större spridning i Tegneby: 4 *-torp*, *Torp*; Röra har endast 1 (2) *-torp*. De ungefär lika gamla eller kanske något äldre namnen på *-by*, *-bö* (*Bö*) är mycket vanligare i Tegneby än i Röra: 7 (möjligen 8) i den förra mot 2 i den senare.

Namnen på *-landa* ger intet utslag vid en jämförelse mellan de båda socknarna. Tegneby har visserligen 1 (ev. 3) *-landa*, under det att Röra nu saknar exempel på denna namntyp; dock fanns det på 1500-talet ett »*Biolande*» i Henån.

Endast i Tegneby träffas ett namn på *-hem* (*Fläskum*). Till den ålderdomliga prägeln hos socknens bebyggelse bidrar också *Häv*, som härrör från förkristen tid.

På det hela taget verkar också bebyggelsen i Morlanda yngre än i Tegneby. Där träffas visserligen 1 (ev. 3) *-landa*, men av övriga typbildande ON finns intet *hem*-namn, endast 1 *by*-namn och ev. 1 *torp*-namn. Yngre medeltida namn dominerar: 5 *-röd*, *Röd*, 4 *-bo*, *Bua*, 3 *-hult*, *Hålta* (Tegneby har endast 1 *-hult*).

Typen *Berg* (*a*), *Bro* har 14 representanter i Tegneby, 8 i Morlanda och 4 i Röra. Detta faktum stöder den förut gjorda iakttagelsen, att bebyggelsen genomsnittligt är äldst i Tegneby, något yngre i Morlanda och yngst i Röra.

Av bebyggelserna i Skaftö socken är Fiskebäck, Fossa, Grönskult, Skaftö och Stuveröd dokumenterade från medeltiden (1388). Av typbildande namn från samma tid märker man 3 *röd*-namn. Äldre än dessa torde *Näreby* vara, som i sin tur från början sannolikt betecknat en del av Backa. Fastän inte känt från medeltiden kan detta liksom *Berg* och *Fossa* höra till det äldsta bebyggelseskiptet.

I motsats till Orusts östra härad har fisket och fiskelägena spelat och spelar ännu en mycket stor roll inom häradet.¹

Böndernas strandplatser för fiske tycks i flera fall ha utvecklat sig från båtplatser över bodplatser till permanenta bebyggelser. Ellöse strand och Hälleviksstrand i Morlanda erinrar ännu om ursprunget genom sina namn. Om man såsom Pettersson (*Fiskebebygg.* s. 10) med fiskeläge avser »en till strandbunden fiskebosättning knuten bebyggelse», är enligt honom *Fiskebäckskil*, »*Hermensund*», *Gullholmen*, *Skållehus* och *Mollösund* säkert styrkta fiskelägen inom häradet på 1500-talet. Av dessa anses åtminstone *Fiskebäckskil* och *Mollösund* ha haft permanent bosättning. Annorlunda dock *Dalén* Den boh. fiskelägesbygden s. 87 ff. I extraskattemantalslängden 1610 upptages följande fiskelägen, nämligen i Skaftö *Aspevik* (*Åspevik* s. 54), *Fiskebäckskil*, *Gåsö*, *Islandsberg*, *Jonsborg*, *Rågårdsvik*, *Värbo*, i Morlanda *Ellös*, *Gullholmen*, *Kroken*, *Käringön*, *Mollösund*, *Porsnäs*, *Råön*, *Vallerön*, i Tegneby *Lyrön*. Under de följande århundradena har fiskelägena uppstått och fiskelägen övergivits, en utveckling som kan följas i kap. IV av Pettersson *Fiskebebygg.*

Handels- och fiskeförbindelser med Danmark och kontinenten återspelas i uppkallelsenamn som *Sunnerborg* (*Sönderborg*), *Nyborg* och *Ålborg*,

¹ Den följande framställningen bygger på Pettersson *Fiskebebygg.*

Altona, Hamburg och *Vismar*. Det danska *Nyborg* har tydligen ansetts särskilt lämpligt som namn på (nyupptagna?) torp. Vål efter tyska mönster har sådana namn som *Fröjdendal* och *Kämpenberg* bildats. Namnet på den forna ryska huvudstaden *Petersburg* har använts i tre fall.

Om förbindelser med utlandet talar också namnen *Pustevik* och *Kamperhog*, två internationella »vandringsnamn». Mot utlandet pekar även *Roväret*, namn på ett sund vid Gullholmen, kanske också *Roland* (s. 199).

Svenska orter har inte så ofta fått släppa till sina namn. Bland de få exemplen märkes kungsgårdarna *Höjentorp* och *Bäckaskog*, det sistnämnda den folkkäre Karl XV:s älsklingsställe. Det boh. sockennamnet *Brastad* har nyttjats i ett par tre fall, troligen för att ange torpen som bra ställen.

Häradets ON är vad man kan kalla sakligt konstaterande eller beskrivande. Från den regeln utgör de namn undantag, som uttrycker känslor, estetisk uppskattning, önsknings o.d. *Fagerhult, Paradiset, Blia* och namn med förleden *Lys-* (*Ljus-*) kan tänkas uttrycka just estetisk uppskattning. *Tussmörk(r)et* talar väl närmast om rädsla inför en skrämmande natur. Frukten inför det övernaturliga möter i namn som *Rämmens håla, Rämmens port, Rämmens ås, Spökeliden, Spökepalen*. Bakom namn som *Jämmerbacken, Korpehållet, Käringsplågan, Långpinan, Pinan, Sorgeflaten* och *Sorgevrån* ligger förargelse, kanske förtvivlan över nöd och svåra arbetsförhållanden. Besvikelse över dåliga arbetsresultat har man luftat i namn som *Skitaren, Skitarholmarna, Skitar(e)rännan* och *Sketgiljan*. Ringaktning möter i namnen *Museröd, Loppetorp* och *Skinklösa*. Namn med förleden *Smör-* uttrycker nog i en del fall uppskattning. När en källa kallas *Palasékällan*, är uppskattningen tydlig. Medkänsla med djur har uttryckts i namn som *Getepinan* och *Hundepinan*.

En del namn inom häradet ser ut att vara imperativer. Formellt liknar de sådana men har inte, utom i något enstaka fall (*Kilopp* s. 256), imperativ innebörd. *Torkopp* innebär inte en uppmaning att torka upp på platsen utan snarast en upplysning, att det snabbt brukar bli torrt, eller att det är torrt på stället, i ett fall en önskan att det måtte torka upp (s. 335). *Blåsopp, Blåsut, Pinut, Snöromkring, Springopp(torpet)* är snarast iterativa till sin innebörd. *Väcken opp* är berättande och *Skjut litet* kanske ett citat från en bestämd händelse.

Folkmålet är numera, liksom på de flesta håll i Bohuslän, tämligen upplöst. En karakteristisk egenhet utgör den s.k. Viby-artikulationen hos *i* och *y* (*ɪ, ʏ*), någon gång hos *e* (*e*) och *u* (*ʉ*). Den finns i målet inom Tegneby och Röra samt i viss grad i de norra och nordöstra delarna av Morlanda; på fasta Orust saknas *ɪ* och *ʏ* söder om en båglinje, som kan dragas ungefär från Ellös över Bua i Dalen till Åskekärr. Öarna Malö och Flatö saknar Vibyuttal, liksom Mollösund, Käringsön, Gullholmen och Skaftö. Den av Lindroth SIOD 2 s. 8 angivna gränsen mellan *ɪ, ʏ* och *ɪ, ʏ* är alltså inte

fullt korrekt. Om viss benägenhet för vokalharmoni i målen på sydvästra Orust se Janzén Vokalassim. s. 11. Bland övriga intressantare drag i den relativt enhetliga dialekten inom området må här nämnas den av Lindroth a.a. s. 36 f. behandlade övergången av långt *ä* till långt *e* i t.ex. *nèsa* 'näsa', *gres* 'gräs', *ver* 'väder', vilken förekommer på Gullholmen, Kåringön och tydligen också i Mollösund; från Morlanda har av ordet *bräda* former med växlande vokalism upptecknats. Jfr Wigforss SHF s. 154 ff. I långstaviga ord med kort *y* framför *gg* har Orust uttal med *y* liksom nordligare bohusslänska mål. Se Lindroth a.a. s. 35, Björseth Dial. o. rspr. s. 165. Mollösund har dock vacklande uttal; *bÿga* 'bygga', *stÿg* 'stygga' men *brÿga* 'brygga', *mÿga* 'mygga' finns antecknade därifrån. På Kåringön förekommer spetsigt uttal av långt *ö* i ord som *dÿr* 'dörr', *hÿna* 'höna'. Påfallande är formerna *mÿsə*, m. 'mosse', *pÿsə*, *pÿsə*, m. 'påse' därifrån.

Allmänt på Orust är att *kn* står för *gn* i ord som *knàda* 'gnata' (Gullholmen), *knàva* 'gnaga' (Tegneby, Morlanda, Gullholmen), *knÿ* 'gnida', *knÿsta*, f. 'gnista', *kny* 'gny'. Se även Janzén Subst. s. 289. Om övergången av äldre *kw*-till ett ljud som Lindroth tecknar *chw*- se SIOD 2 s. 37. Inom området förekommer den enligt Lindroth i Tegneby, Mollösund och på Kåringön. Företeelsen torde vara mest utpräglad på Kåringön. I ord som *sked*, alltså med *sk* framför »len» vokal, där *sk* i rspr. utvecklats till *sje*-ljud, har uttal med *sk*, det för sydbohusslänskan utmärkande, upptecknats från Tegneby, Röra och Mollösund; uppteckningarna från Skaftö, Gullholmen och Kåringön anger däremot uttal med *sje*-ljud enligt nordbohusslänska språkvanor. Morlandasamlingen har båda uttalen. Som vanligt är i sydbohusslänskan uttalas *stjärna*, *skjul*, *sjö* med hårt *sk*.

Åtminstone i Tegneby, Röra och södra Skaftö har pluralformerna av adj. en växling *-a*: *-ə* alltefter predikativ eller attributiv ställning: *mårkəna ə bərə* men *bərə mårkər*. Norra Skaftö uppges genomgående ha *-ə*.

I best. plur. fem. har sydbohusslänska dialekter ändelsen *-əra*, nordbohusslänska *-ənə* (se Lindroth SIOD 2 s. 20 ff.). Om man med Lindroth låter *r*-form eller *n*-form bli kriteriet på dialektgränsen, faller Orusts V. hd inom det nordbohusslänska språkområdet. Av typordet *kaka kàga* har nämligen best. plur. *-əna* upptecknats i Skaftö, Morlanda, Tegneby, Röra, Gullholmen och Kåringön; växling *-əra*: *-əna* uppges från Mollösund och Fiskebäckskil. Möjligen kan formerna på *-əra* från de båda senare platserna betraktas som utslag av den upplösta dialekten. Som nordbohusslänska mål eljest har *-ənə* — så även i norra delen av Skaftö — torde formerna på *-əna* lämpligen uppfattas som kontaminationsprodukter av *-əra* och *-ənə* (se Janzén Subst. s. 168).

En från Orust upptecknad företeelse är, att perf. part. av verb efter 1:a svaga konjugationen där genomgående ändas på *-at*, alltså ej blott i neutr. utan också i mask. och plur. Belägg härpå av *borra* och *laga* har antecknats

från Skaftö, Käringön, Gullholmen och Röra i Orusts V. hd, från Stala och Myckleby i Orusts Ö. hd, samt växlande med mask. *-ad* och plur. *-ade* även i Mollösund. Möjligen är dock de båda sistnämnda formerna riksspråkspåverkade. Perf. part. mask. *-ad*, plur. *-at* anges från Valla på Tjörn och Myckleby i Orusts Ö. hd, genomgående participformer på *-ad* från Klövedal, Tjörns hd.

Dialekten på Skaftö intar i viss mån en särställning därigenom att en del nordbohuslänska språkdrag förekommer i socknens norra del. Bland dylika kan nämnas, att förbindelsen *kw-* där motsvaras av *kv-* medan man i söder har *kw-*; likaså uttalas ord innehållande gammalt *hw-* med *v-* i norra men med *w-* i södra Skaftö: *vas*, adj. 'vass' resp. *was*. Som ovan påpekats har norra Skaftö best. fem. plur. på *-ənə*, södra på *-əna*. För sig synes i vissa avseenden målen i samhällena Fiskebäckskil och Grundsund stå. Från Fiskebäckskil finns antecknat en tendens till att uttala alla *a*-ljud i ändelser *a*, t. ex. *mīla* best. sing. 'milen', *jūba* best. plur. 'djupen', *gəgar* obest. plur. 'gökar'; i samlingarna från Gullholmen uppges, att sådant uttal påträffats hos yngre personer. Utanför Orusts V. hd har företeelsen observerats i Skredsvik, Brastad och Bro. I Grundsund heter det t.ex. *mjəl* 'mjöl', *fjəl* 'fjöl, bräda', *kəl*, 'kol'. Anledningen torde vara det efterföljande kakuminala *l*-ljudet. Vidare har därifrån upptecknats övergång av *y* till *i*, t.ex. i *stīrhīt* 'styrhytt'.

Påfallande uttal möter under *Ånggårdsvik åggəsvisg* s. 18 (säkerl. rspr.; man väntar sig **ågg-*) och *Ekeparken ikəparkən* s. 94. Om vokalismen i *ikə-* se Lindroth SIOD 2 s. 33; *k*-ljudet torde bero på riksspråksinflytande; *park*, m. 'dunge' är lånord i dial. Jfr Bd 5 s. 252, 11 s. 129, 16 s. 239. I *Bjönni bjønne* etc. s. 12, *Björneröd bjønərə* etc. s. 103 och *Härbjörneröd härbjønərə* etc. s. 27 möter exempel på övergången *rn* till *nn*, vilken enligt Lindroth SIOD 2 s. 41 egentligen tillhör nordligare delar av Bohuslän. Att *Assletorp* s. 91 uttalas *həsłə-* beror väl på association med appellativet *hassel*. Namnen innehåller vidare exempel på övergången *tl* till *s(s)l*, varom Bd 2 s. 64. I *Jättnedalen* s. 59 är urspr. *-n-* i stammen bevarat. *Hällevik hələvīg* etc. s. 24 f. innehåller möjl. exempel på bortfall av *g* i förbindelsen *lg*, vilket i bohuslänskan skett »under vissa inte närmare utredda förhållanden». Jfr Wigforss SHF s. 132 f., 476. **Pin(n)hagen* s. 26 innehåller möjl. subst. *pina* och ger då ett exempel på kvantitetsomkastning; fler sådana från s. Bohuslän nämnes a. st.

A. Bebyggelsenamn.

Gullholmens socken.

Som sockennamn är *Gullholmen* mycket ungt (se s. XX). Om namnets former, uttal och betydelse se under *Gullholmens municipalsamhälle*. Kyrkan ligger inte på Gullholmen utan på Lilla Härmanö.

Härmanö, i äkta mål *Härm hærm*, *hærm* (jfr under *Hemmansdelar*), även *Härmen hærmen* el. *Härmeland hærmelân* ^{3/4} sk. Var äldst ^{1/1} mtl, upptages i Jb 1719 som ^{3/4}, i Jb 1758 åter som ^{1/1}, fr.o.m. Jb 1811 slutgiltigt som ^{3/4} mtl. Nämnt som fiskeläge 1617 (Pettersson Fiskebebygg. s. 133). Kallas även *Stora Härmanö*, *Store Härm stôræ hærn* i motsats till *Lilla Härmanö*, *Lille Härm lîlæ hærn* (den n. delen av ön). — i Hermöar sundi Eirspennil s. 639, handskrift senast c. 1325 (i skildring av händelser år 1261 el. 1262) | Hermen c. 1528 NRJ 4 s. 208, Hermenn 1544, Hermand 1568, Hermandt(t) 1573, 1581, Hermannndt 1586, Nordter Hermand som Guldholms mend bruger 1615 Reg., Hermandö(ö) 1659-1758 (altern.), Hermanö(ö) 1697, 1811, Härmandö 1719, 1758 (altern.), Herrmanö 1825, 1881, Lilla Härnö (!) 1825, Härmanö Jr || Hermand 1613 GSH, Hermannen 1658 S 73 fol. 4, Store och Lille Hermön 1673 S 73 fol. 6, Hermanön 1687 S 73 fol. 7, Herremen 1696 Kartan A I 16 i No. geogr. opm:s arkiv, Härm 1746 Uddevalla Bou s. 75, Hermans Oen (!) 1746 Oedman s. 278, Hermanö Kortet, Härmanö GS, EK(B); jfr Hermensund 1565 No. Rigs-Reg. 1 s. 469, Hermandtzssund 1585 No. Herredagsdomb. s. 155, Hermanshoft (!) 1737-39 Strömronas Hydrografiska passkort, NoB 1945 s. 146 f.,¹ Hermö hufvud 1774 Schenmark i Vet. Ak. Handl. s. 215, 229, Her(r)ms hufvud 1831 Mor. nr 223, Hermanö h. 1872 Mor. nr 400. ~ SIOD 3 s. 3 ff. förmodar Lindroth, att den ursprungliga namnformen är *Hermö*; jfr äldsta skr. *Hermöar*, gen. av *Hermö*. Detta anses vara ett önamn med dentalsuffix på en stam *harm-*, identisk med den som ingår i no. fjordnamnet *Harmr*. Lindroth avstår från att träffa ett bestämt val mellan de två möjligheter till tolkning, som han anser föreligga: å ena sidan stammen i verbet isl. *herma*, sv. *härma*, trol. med en ursprunglig bet. 'sjunga', å andra sidan isl. *harmr*, sv. *harm* 'vrede, sorg'.² I förra fallet kunde ön ha fått namn av vågornas larm; i senare fallet skulle man kunna översätta *Hermö* med 'ön som vållar sorg eller förtret'. S. 5 not 1 påpekar Lindroth, att fisl. känner *hermö*, f. 'vrede, förbittring',

¹ NoB a.st. bedömer A. Janzén formen som holländsk.

² Jfr Sahlgren NoB 1956 s. 108.

men han vill inte direkt identifiera önamnet med detta ord; en sådan namngivning skulle sakna paralleller. En annan tolkning än Lindroths förefaller rimligare. I Gällersta sn:s by- och gårdnamn s. 21 ff. har Sahlgren förmodat, att ett subst. *harm 'stenig mark' ingår i några nordiska ON. Ordet skulle vara en avledning av stammen i sv. dial. *har* 'stengrund', *stenhar* 'stenrös'.³ Existensen av ett *harm 'stenig mark' har accepterats av Ståhle -inge s. 509. Kanske kan man antaga, att *Hermð är en ð-avledning av detta *harm. Betydelsen skulle då bli 'ön med stenmarken'. Sakligt skulle ett sådant namn vara väl motiverat, vilket framgår av EK. Senare har namnet spårat ur, väl först i sammanställningar som *Hermðar sund*, som lätt blivit *Härmesund*, varpå felaktig association med appell. *här-man* och mansn. *Herman* inställt sig (Lindroth a.st.). — Läget av Hermðar sund (senare fiskeläget »Hermen-sund») är omstritt. E. Hörman gör gällande (GBFT 1924 s. 37), att det legat vid själva Gullholmen, medan Johan Pettersson (Fiskebebygg. s. 114 not 13) är benägen att söka det »längre söder ut i det sund, som skiljer Hermanö från Lavö och Orust». *Härme sund* avser nu sundet mellan Härmanö och Råön.

Gen. *Härme Grundsund härme grünsøn*, *Härme huvud*, *Härmeland*, *Härme strömmar*, *Härme sund*; jfr *Hermðar sundi* ovan.

Prep. är på. IN *hærmæbú*, -n, -r, -na, även *hærmar*, -*gnæ*.

Nr 1 Stora Härmanö,⁴ se ovan. EK(B).

Nr 2 Lilla Härmanö,⁴ se ovan. EK(B).

Hemmansdelar:

Grindebacken (på) *grinæbakæn*. Grinnebacken el. Grindebacken EKB, Grindebacken EK. — *Härm* (på) *harm*. EK. Jfr ovan. — *Hö pallen* (på) *høpål*. 1831 Mor. nr 223, EK. *Pallen*, dvs. bergavsatsen, där man lossar el. lastar *hö*. — *Myren myra*. EK(B). — *Skolldalen sköldån*; nu obebyggt. Man talar dock ännu om *Skolle hus skøle hús*, fiskeläge trol. med permanent bebyggelse under 1500-t. (Pettersson Fiskebebygg. s. 126).⁵ Efter viken *Skollen* varom s. 159.

Torp och lägenheter:

Krabben *kræbæn*; invid Gullholme sund. Innehåller väl djurnamnet boh. *krabbe*, m. 'krabba' och inte det likalydande ord, som betyder 'enkel dragg av en trädgren med utåtriktade klor'; namnet torde vara en förkortning av ett sammansatt namn med *krabbe* som f. l. — *Kristineberg*. *Christinæ Berg* 1788 Mor. nr 163. — *Luften låfta*; bebyggt område med åker. Namnet anger högt läge liksom det vanligare *Loftet* Bd 3 s. 102, 5 s. 189, 9 s. 118, 10 s. 91.⁶ — *Margareteholmen* (förr bebodd holme). *Margrete*-1787 Hfl.

³ Om detta *har* se Hellquist Et. ordb.³ art. *Harg*.

⁴ Av K. Lantmäteristyrelsen 1947 föreskriven stavning och benämning (GoBAK nr 2).

⁵ Om bebyggelsen *Skolle hus* se Johan Pettersson Vikarvet 1949-1951 s. 113 ff.

⁶ Här brukas pl.-formen *Loften*. Om utt. med *u* ovan inte är äkta, kunde denna form föreligga även i förev. namn.

Margaretæ Holmen 1788 Mor. nr 163 (nu *Skräddaren* s. 177; obebodd). — Rörholmen *rörhålmän*; nu obebodd. 1825 Jb, 1855 Hfl. F. l. är *rör* 'vass'. — Svensbo *sqénsbúi*; kanske bara en fiskebod, nu en utmark. Svensbo hålor, Svensbo giljor 1831 Mor. nr 223. — Torrt typ *tétjpp*. Ganska vanligt ON i Boh. Det är mycket *torrt* på det lilla berget. S. l. är *tipp* '(spetsig) topp', här med labialiserad vokal genom inflytande från f. l:s vokal och det efterföljande *p*; Bd 9 s. 6. — Vadskärr. EKB. F. l. är *vad*, f. (fiskredskapet). Samma namn SIOD 3 s. 163.

Högholmen, en kronoholme, se s. 171. **Kockaren**, en kronoholme, se s. 192. **Korsholmen**, en kronoholme, se s. 172. **Olov Jönssons holme**, en kronoholme, se s. 175. **Risholmen** nr 1 *Lilla*, och nr 2 *Stora*, kronoholmar, se s. 175.

Bebyggelse som omfattar delar av två hemman:

Gullholmen *gùlhålmän*, *gùlslmän*, *gùl-*. Municipalsamhälle, bestående av ön och kr.-fiskeläget Gullholmen⁷ och delar av sk.-ön Lilla Härmanö. — | Guldholm(s) 1615 Reg., Gullholmen 1697, 1758, 1811, Gullholmarna nr 1 Jr (fiskeläget) || Guldholmen 1585 No. Herredagsdomb. s. 155, Guldholm 1587 Pettersson Fiskebebygg. s. 112, 1610 Hist. tidsskr. 4R 3 s. 203, Gulhol(l)men 1669 Lane Db, Gullholm 1673 S 73 fol. 6, Gulholmen 1746 Oedman s. 247, Guld- 1788 Mor. nr 163 (altern.), Gullholmen GS, Kortet, Gullholmen, St. och L. 1926 Ang. fiskerätt, EKB (fiskeläget), Gullholmens municipalsamhälle EKB. ~ Inneböörden av *Gull-* i ON har bl.a. avhandlats i Bd 2 s. 11, 4 s. 110, 5 s. 94, 179, 18 s. 204, Franzén Vikbolandet s. 116 f. med litt. och i samband med tolkningen av förevarande namn SIOD 1 s. 86. På dessa ställen framhäves flertydigheten hos *Gull-*. För *Gullholmen*, dvs. den stundom s.k. *Store Gullholm(en)* *størø gulhålm* (samhället är byggt på tre holmar⁸) bör man kanske i första hand tänka på förekomsten av *guldglimmer* el. av gula lavar, men ett avgörande är svårt att träffa, sedan holmen bebyggt i hög grad. Jfr att man gjort fynd av fältspat (*kattguld*) på berget *Gullbergen* *gùlbærja* på Bua i Röra sn.

Prep. är på. Gen. *gùlhålmə sùn*, *Gullholme Burö* (*Burö* s. 184), Gullholmsängen 1861 Mor. nr 367. IN *gùl(h)slmarə*, *-an*, *-arə*, *-anə*, även *gùl(h)slməbúr*, *-búna*. Ökn. *gùlhålmə stəgar* 'Gullholme stakar' (orsaken till detta är okänd), *hönor hənər*, *höns hənə*, *gùlhålmə hərər*.

I äldre handlingar anträffade, ännu ej identifierade namn:

»**Hermensund**», se *Härmanö* ovan.

⁷ Av K. Lantmäteristyrelsen 1947 föreskriven benämning: Gullholmen nr 1 (GoBAK nr 2).

⁸ Lilla Härmanö, Gullholmen och Lilla Gullholm(en).

Käringöns socken.

Som sockennamn är *Käringön* mycket ungt (se s. XX). Om namnets former, uttal och betydelse se under *Käringöns municipalsamhälle* nedan.

Käringön *şæringøa* (acc. stundom mycket lik $\text{ }^{\perp} - \text{ }^{\perp} -$); municipalsamhälle omfattande ön med samma namn jämte (trol.) Skepparns holme; förr kr.-ö och fiskeläge. — | Kierlingøon (I) 1659, Kiärringö(ö)n 1697, 1758, K(j)är- 1811, Kärr- 1825, Käringön 1881, Jr || Kjellingsø 1610 Hist. tidsskr. 4R 3 s. 204, Kiäringeholmen 1658 S 73 fol. 4, Kieringö 1673 S 73 fol. 6, Kierlingöhn 1675 Sv. Mercurius nr 39 s. 4, Käringe-Öen, Käringöen 1746 Oedman s. 17, 245 f., Käringön (sn och ön) EK(B). ~ Namnet har tolkats i SIOD 1 s. 80 ff. (1918) och 3 s. 89 (1922). F. I. antages där innehålla *käring* i den från Västkusten styrkta bet:n '(vitmålat) röse till ledning för sjöfarande'. Senare har *Käring*-namnen varit föremål för uppmärksamhet av flera forskare, särskilt av Modéer Smål. skärgårdsn. s. 229 ff. och Per Hovda i MoM 1941 s. 37 ff.; jfr även OGB Reg. Modéer godtager tydningen för detta och vissa andra namn, och Hovda konstaterar, att samma tolkning av liknande namn (*Kjerringskjer* o.d.) i Ryfylke i No. inte är säkerställd, eftersom motsvarande bet. hos *käring* inte är känd där. Däremot räknar Hovda med att *käring* kan ange sjön kring vederbörande lokal som farlig att segla på. I Danmark förekommer *Kællingen* som namn på vissa sjömärken; Grandjean i Handels- og Søfartsmuseet paa Kronborg, Aarbog 1947 s. 82. Man bör inte helt bortse från möjligheten, att f. I. i *Käringön* kan ha en allmänt nedsättande innebörd; jfr Vestlund NoB 1936 s. 233 f.

Prep. är *på*. IN *şæringøbú, -n, -bú, -búna*. Ökn. *mávar mævar* 'måsar'.

Måseskär *móşær*; kronholme med fyr och bostadslägenhet. — | Måsskär 1881, Måseskär Jr || Måskär 1792 Nordenankar, Måsskär 1806 Hermelin, Måseskär GS, Kortet, Måveskär EK(B). ~ Formen *Måveskär* har upptagits i EK(B) i st.f. *Más(e)skär*, därför att ordet *más(e)* alls inte tillhör dessa traktens språk el. äkta boh. överhuvud och alltså inte kan ingå i namnet. F. I. i *Måveskär* är den på Orust och Tjörn brukade formen *måve* 'mås' (SIOD 3 s. 150); i förevarande namn har *Måveskär* sammandragits till *móşær*, medan samma namn Bd 9 s. 103 inte sammandragits och därför allttjämt uttalas *mævæskær*; jfr *Måvön mæv-* Bd 5 s. 152.

Prep. *på*. Uppgift om IN saknas.

Tornö, se under *Vallerö* nedan och s. 179.

Vallerö *välørø* (kan måhända även uttalas ^l - -), på Råö *våldrø*, 1898 antecknat som *våldrøsa*, en av tre skatteöar i samma enhet.¹ Till sk.1710 (Jb 1758). — | Walleröön 1697, Wallerön 1719-1811, 1881, Vallerön 1825, Jr || Valderø (strandställe) 1610 Hist.tidsskr. 4R 3 s. 204, Walderöen 1613 GSH, Vallerön 1673 S 73 fol. 6, uallrön u.å. Krigsark. XV 2 a, Vallerö GS 1943, Kortet, EK(B). Om tidigare bebyggelse vittnar backen: *Huseplatsen huseplåsen*. ~ F. l. är säkerl. gen. sg. *vallar* av fvn. *vøllr*, m. 'äng, öppen slätt'. Det finns stora ängar på ön, detta i motsats till den bredvidliggande Tornö; SIOD 3 s. 93.

Prep. på. Som IN uppges Tengström IN s. 177 *våldrøbyr* pl., best. f. *-byna*, äv. *våldrøgnø*.

Vedholmen, se under *Vallerö* ovan med not 1 och avd. III.

¹ *Vallerö* med *Tornö* och *Vedholmen* utgör en enhet; om de två sistnämnda avd. III. Av K. Lantmäteristyrelsen 1947 föreskriven stavning och benämning: *Vallerö* nr 1 (GoBAK nr 2).

Mollösunds socken.

Som sockennamn är *Mollösund* mycket ungt (se s. XX). Om namnets former, uttal och betydelse se dels under *Mollösunds municipalsamhälle*, dels under önamnet *Mollön* nedan.

Mollön *mølløa* bebodd sk.-ö. Var $\frac{1}{4}$ kr.-hmn åtm. till 1697, sedan kr.-ö, förvandlat till sk. 1752 och då åtm. en tid till 1811 $\frac{1}{4}$ hmn. Lydde tidigare under Tången nr 2. — | Mollö 1568, Mellö (!) 1573, Mollöe 1581, 1586, Möllöe 1659, Mällöe 1665-1697, Mällön 1719-1881, Mollön Jr || Mollø 1586 No. Rigs-Reg. 2 s. 671, Moløn 1610 Pettersson Fiskebebygg. s. 132, Mollöön 1673 S 73 fol. 6, Mollö 1746 Oedman s. 245, Mollön 1748 J. Hahn hos Månsson Sjö-Märkes-Bok s. 353 (St. M.), Kortet, GS, EK(B). ~ Tolknigen har redan givits SIOD 1 s. 91, 3 s. 90. F. I. är en fvn. motsvarighet till fe. *molda* 'huvudskult, krönet av hjässan', utdöd redan i de nord. fornspråken och blott bevarad i ON. Från nordost ter sig öns överdel som en avrundad kulle.¹ Samma önamn träffas på nordsidan av Byfjorden vid inloppet till Uddevalla och t.ex. i det no. stadsn:t *Molde*. Jfr Bd 9 s. 64 f. under *Mållerud*.

Prep. på. Om IN jfr under *Mollösund* nedan.

L ä g e n h e t e r :

Bå t e s t a d e n *bådastån*. EKB. 'Platsen för båtarna'. — Tim r e t *témeť*. 1839 Mor. nr 236, EK. Kanske förkortning av en sammansättning med *timmer* som f. I. Det anses rimligt, att man släpat timmer till sjön där, men i så fall skulle namnet vara mycket gammalt; om skog på Mollön se Inl. s. XXII. Möjl. har namnet orsakats av rester efter någon timmerbyggnad.² Sammandragning av *Timmerhuset el.d.? Mlty., ä.nsv. *timmer*, n. 'rum, kammare'?

Mollösund *mølsån*, *møl-*, *mølsøn*, mera vårdat *møll(ø)sån*, rspr. *møllsån(d)*; municipalsamhälle och fiskeläge. — | Mållsund 1697, Målle- 1758, 1825 || Molsund 1565 No. Rigs-Reg. 1 s. 469, Molle- 1572 ibid. 2 s. 45, 174, Molde-sund 1585, 1590, 1605 Pettersson Fiskebebygg. s. 113, Molsund 1586 Pettersson a.st., Mollesund 1610 Hist. tidsskr. 4R 3 s. 204, Målesundh mitten

¹ J. Hahn a.st. beskriver M. som »en flat ö med ett kummel midt på». Här avses säkerl. utseendet från sjön.

² Föreslaget av lektor R. Ivarsson, Uppsala.

av 1600-t. S 73 fol. 2, Mollesund 1673 S 73 fol. 6, Molsund, Mollösunds-Capell, Mollösunds-Fiskeläger 1746 Oedman s. 9, 244, Mollösunds hamn 1748 J. Hahn hos Månsson Sjö-Märkes-Bok s. 353, Mollö Sund 1807 Klint Under-rätt. s. 23, Kortet (namnet placerat så, att sundet kan avses), Mollösund GS, EK, Mollösunds municipalsamhälle EKB. ~ Om *Mollö* se ovan. Samhället ligger på *sundets* nordsida, på Konigholmen.

Prep. är *i*. IN *mälbu*, *-n* (knappast ens från början blott med syftning på mollöborna). På Öckerö har Tengström antecknat *mäl*sa och *mäl*samarja om kvinnor från M.; jfr för den senare bildningen under *Nösund* s. 123. Ökn. är *jyskor*, pl., dvs. 'hyskor'.³ Ett ä. IN ingår trol. i *Sundarös* s. 274. Även *torskar* *tåskar* förekommer som ökn.

Lägenheter:

Gården *gar*. — Hagen *håwæn*. — Höjden (i) *hóyda*. — Hövdingen *hövdigæn*. Innehåller västsv. *hövding(e)* (*huvd-*) 'höjd'; se Bd 1 s. 13, 3 s. 198, 10 s. 102. — Klev *klev*; om detta ord avd. IV. — Källerevik *şælærævig*. Ser ut att innehålla ett *Källaröd *şælæræ som f. l., vanligt namn i v. Sv., se t.ex. Bd 5 s. 16. El. en ombildning av *källare şælæræ*? — Lervik (en) *lærvig(a)*. — Sanden *şæn*. — Skansen *şkånsæn*. Ligger på berg vid Mollösunds hamn; jämförelsenamn. — Viken *viga*. — Åkervik *ågarvig*, *ågar-*.

Söskär, sk.-ö, se s. 179.

Tången *tågen* by. — | Tangenn, Tange 1528 NRJ 4 s. 207, Tangen 1544, Tangenn 1568, Thangenn 1581, Thanggenn 1586, Tanngenn 1659, Tangen 1659 (altern.) -1719, Tången 1758-1881, Jr ||Tanggaard 1586 No. Rigs-Reg. 2 s. 671, Thangenn 1613 GSH, Tången 1673 S 73 fol. 6, GS, EK(B). ~ *Tånge*, m. 'framskjutande udde'.

Prep. är *på*. Gen. *tågø*. IN *tågen*, *-a*, *-ar*, *-ænæ*, även *tågebú*, *-n*, *-r*, *-na*.

Nr 1 Mellan-Tången $\frac{1}{4}$ sk. Var kr. till 1734. Namnet användes inte i dagligt tal. Mellom Tangen 1573 Jb, Mellom Thannggenn 1586 Jb, Mellan-Tången EKB.

Nr 2 Tången $\frac{1}{4}$ sk. Var kr. åtm. 1719. Hit hörde tidigare Mollön. Avfört ur Jr 1942.

Nr 3 Nedre Tången *næræræ* *tågen* $\frac{1}{4}$ sk. av ålder. Namnet användes ej i vardagslag. Under Tången 1748, 1766 Ml, Nedre Tången EKB.

Nr 4 Övre Tången *øvræ* *tågen* $\frac{1}{2}$ sk. Var $\frac{1}{1}$ kr. till 1666, därefter

³ Ökn. *jyskor kan möjl. — såsom en meddelare anser — vara bildat av adj. *jutsk*, da. *jyds*k 'som härrör från Jylland', i detta fall snarast 'som härrör från Danmark'; jfr målets *jyde 'jute, dansk'. Om danskar i Mollösund jfr t.ex. notisen om Nils Schytt s. 8 under *Skjutsviken.

1/2 kr. till 1734. Namnet användes ej i vardagslag. Öfre Tången 1748 Ml, Öfwer Tången 1766 Ml, Övre Tången EKB.

Hemmansdelar:

Ankarviken (i) *ågharvåga*. — Intaket *intågot*. — Jordvägen (på) *jðlvæjen*. Bd 5 s. 99 har ett bebygg.-n. *Jorden* förmodats innehålla *jord*, f., i den från Dal kända bet:n 'åker'. Möjl. bör *Jordvägen* återges med 'åkervägen'. Men snarast är namnet nordboh. *jðlvæj* 'gård' (Bullarens hd), *jðlvåj* 'liten gårdlott' (Håby); enl. Erik Larsson är bet. i Vätte hd '(mindre) gård'. Ordet är en motsvarighet till no. dial. *jordveg*, m., 'Jordbrug, Jordstykke at nære sig af', det en gång belagda fvn. *jordvegr*, m. 'jordsträckning'. — Sjölyckan. EKB. — *Skeppeviken? se följ. — *Skjutsviken (på) *skjysvåga*. Uttalet av f. l. kan återgå på *skjuts*, m., målets *skys*; om skjutsningsskyldighet till sjöss för mollösundsborna i äldre tider se Holmberg 2 s. 319. Det är tänkbart, att f. l. är en förkortning av *Skjutsrättare-; om detta ords bet. se *Skjutsrättaregiljan* avd. VII. I bygden förbinder man namnet med det faktum, att mollösundsfiskarna förr lade sina båtar (*skepp*) över vintern i viken här. En sådan vik kallas emellertid vanligen *Skutevik*; se avd. I. Om f. l. är ordet *skepp*, har en övergång av *i* till *y* skett, framkallad av *v* och understödd av en felaktig association med *skjuts skys*. Någon parallell till en sådan överg. har emellertid inte kunnat påvisas. F. l. kan också tänkas vara gen. av ett namn. Jens *Skytte* »udi Mollesund» nämnes 1575 No. Rigs-Reg. 2 s. 174. Nils *Schytt* (säkerl. uttalat *Skytt*) från Köpenhamn skänkte jämte några andra personer två ljustakar till Mollösunds kyrka 1587 (Lindblad Skärgårdsbilder s. 42). — »Skysviken», se föreg. — Sörängen (på) *sørænga*. — Västerlyckan (på) *væstæløka*. — Österlyckan *østæløka*.

Lägenhet:

Lejonborg. EK. Fantasinamn.

Morlanda socken.

Sockennamnet uttalas *màlanə* (Nilén), *-l-*, *məlanə*, *məl-*;¹ sammanställningen *Morlanda socken* *məlanə ság*; SIOD 5 s. 147.² Sockenborna kallas nu vanligen *məlanəbú*, *-n*, *-r*, *-na*; ett äldre IN är *məqərvə*, *məqərvə*, *məqərvə*,³ *məqərvə*, *məq(r)ərvə*, *məqərvə*, *məqərvə* (*q* förmodl. delvis åsyftande *d*). På Tjörn höres även *mələrvə*. Detta är en gammal regelrätt IN:sbildning till *-land(a)*; jfr t.ex. *ləv(ə)lərvə(ə)* Bd 9 s. 1. Men därur torde det näppel vara möjligt att förklara alla de övriga formerna, inte ens om man antar associativ sammanblandning med andra IN:sbildningar. I synnerhet formerna med *-däl-* tyckes direkt peka hän på ett ON på *-dal(-)*. Man synes inte kunna förklara *-dälinge* i förevarande fall genom påverkan från ett IN till något närbeläget ON. I själva verket tycks en gammal variant av sockennamnet med slutleden *-dal* kunna påvisas. Tengström har (IN s. 221) framdragit skriftformen *Mollendal* 1591 JN s. 12, och han är med rätta benägen att häri se ett **Moland(a)dal* som namn på (den centrala delen av) socknen, den långa, markerade och bördiga dalen. IN:t härtill blev **Molan(d)dälinge*. Härur tycks T. vilja härleda samtliga upptecknade former (utom dem på *-länninge*, varom han dock inte direkt uttalar sig). Formen på *-ərvə* förklarar han (s. 220) som beroende på assimilation utgående från det följande *-g-*. För att något sådant skall synas troligt, borde analogier ha uppvisats bland alla de säkra namnen på *-däling(e)*. Ett IN bildat på den tiderna igenom normala formen *Moland(a)* torde utan tvivel ha funnits mycket tidigt, och det måste ha slutat på *-länninge*. Denna form har hållit sig på något avlägsnare håll, där biformen väl var okänd; *məqərvə* (som härrör från en visserligen ung men pålitlig sagesman) bör då (om den är gammal) vara en kontamination mellan samtliga *-dərvə* och *-lərvə*. Formerna med *-r-* torde bäst förstås som ex. på den växling mellan *l* och *r*, som är väl känd i dialekten. Uttalet *məqərvə* är måhända opålitligt.

Om sockennamnets former och bet. se under *Morlanda* ¹/₁ fr. nedan.

Assholmen, sk.-ö, se avd. III.

Assletorp *həsletərp* (Nilén), *həs[ə]-* ¹/₂ utsocknes fr. Överfört från Röra

¹ *g* avser säkerl. samma ljud som Niléns *π*.

² Jfr Molanne sonngnk 1504 DN 3 s. 745, Målandh sonck 1528 ibid. 16 s. 623 (avskr.).

³ Trol. bättre *-ərvə-*.

sn 1857. — j Aasa (!) þorpe 1388 RB s. 318, j Aasla þorpe 1399 ibid. s. 523⁴ | Attzsløetårp 1519 NRJ 3 s. 10, Affletorp (!) c. 1528 ibid. 4 s. 202,⁵ Alletorp 1535 ibid. 4 s. 429, Asle-, Assle-, Asslä- 1544-1881, Assletorp Jr || Axletorp 1660 D. Bjelkes jb s. 217, Axell Torp ibid. s. 228, Åsletorp (!) 1746 Oedman s. 227, Assletorp EK(B). ~ Grundform *Atlaporp, där f. l. är det ganska vanliga mansn. fvn. *Atle*. Om övergången *-tl- > -s(s)l-* i Boh. se Bd 2 s. 64. Däremot, med bevarat *-tl-* även i uttalet, *Atlered* SOÄ 2 s. 64. Tillägget av *h-* i dial.-uttal torde här uteslutande bero på den näraliggande associationen med *hassel*, *hassle-*.

Prep. är i. Gen. *-s*. IN *àsletårpanø*, utan begynnande *h* trots hemmansnamnets uttal.

T o r p (nu okända):

Myren. 1837 Hfl. — Tjärnstorpet. Kärnstorpet 1888 Mor. nr. 478. Ligger enl. kartan vid *Kärnet*, »sank äng» med ett kallvättne.

Backa *båka* by. Enheten består av lokalt helt skilda bebyggelser, nr 1 ligger på fasta Orust, nr 2 och nr 3 däremot på Skaftö. — j Bakka 1388 RB s. 310, 311 | Backan 1519 NRJ 3 s. 10, Backe 1528 ibid. 4 s. 207, Backe 1568, 1573, 1581, 1586, Bache 1659, Backa 1665-1881, Jr || Backe 1613 GSH, 1660 D. Bjelkes jb s. 219, 238, Backa 1665 Jra, EK(B). ~ Singular el. plural böjningsform av *backe*, här 'sluttande mark'; i nutida boh. brukas *backe* också ungefär liktydigt med 'mark'.

Prep. är i. Gen. *båka* ägor. IN *båkanø*.

Nr 1 $\frac{1}{2}$ sk.; $\frac{1}{4}$ kr. åtm. till 1758.

Nr 2 och 3 se under *Backa* i Skaftö sn s. 88.

L ä g e n h e t e r:

Under nr 1: Storevarde *størøvdal*; nu försvunnen backstuga; jfr under *Dale* s. 15. Efter en *stor* **vard(e)* (*vål(e)*), dvs. stenkummel.

Bamsebol, se under *Flatö* nr 4.

Barrevik *bårvig(a)* (Nilén), y. *bårvig* $\frac{1}{4}$ sk. Var kr. till 1710 (Jb 1758). — | Barbouig 1568, Barber- 1581, Barbaruigh 1586, Barewijken(n) 1659, 1665, Barwijken 1680, Barewijkan 1697, 1719, -wikan, Barbrowikan 1758, Barrewiken 1811, Berre Wiken 1825, Barrevik 1881, Jr || Barbrauig 1610 Pettersson Fiskebebygg. s. 132, 1613 GSH, Barbrawigen, -uigen 1660 D. Bjelkes jb s. 217, 230, Barewijk 1665 Jra, Barewijk 1673 S 73 fol. 6, Barbrowiken 1687, Barrevik 1802 S 24 fol. 68, EK(B). ~ F. l. torde vara kvinnon. *Barbro*, trots att detta saknas från Boh. både i de medeltida diplomerna, i RB och i Jb 1544;

⁴ Båda under Röra sn.

⁵ A. uppges ligga i Röra.

Lind Dopn. känner emellertid två-tre no. bärarinnor från 1400- och 1500-t., och i Nya Lödöse Tänkeböcker 1586-1621 nämnes tre *Barbro*. Ljudutvecklingen har väl varit *Barbro-vik* > *Barber-vik* > *Barb(er)-vik* > *Bar-vik*, därefter med uttalslättande inskott *Bare-vik*; man kan dock undra, varför den inte stannat vid *Barbè-vik. Dissimilatoriskt inflytande från *b* i ordets början? Har namnet haft slutledsbetoning? — Viken kallas nu *Sandviken* el. (trol. med vidare omfattning) *Barr(e)vike bukt*.

Prep. är *i*. Gen. *Barr(e)vike bukt bårviga bókt*. IN *bårvigana*.

Hemmansdel:

Vinterledet. EKB. '»Ledet» (grinden) till vintervägen'. Samma namn Bd 9 s. 111; jfr *Vintergapet* Bd 1, 3, 4, 5.

Lägenheter:

Huset (backstuga, nedlagd). 1766 Ml. I boh. har *hus* nyttjats just om torp och backstugor. — *Kråkholmen* (nu ej bebyggd). 1766 Ml, 1825 Jb, 1841 Hfl, *Krok-* (!) 1837 Hfl.

Berg *barj, bæry* (Nilén) by. Enheten består av tre nummer, varav nr 2 nu är fört till Skaftö sn och nr 3 tidigare tillhört Tegneby. Nr 1 hör under Morlanda säteri. — *a Bærghi* 1383 DN 3 s. 337, *A Bærghi* 1383 SRP nr 1915, *Berg* 1430 DN 2 s. 527 | *Bergh* 1519 NRJ 3 s. 9, *Beriigh* 1519 *ibid.* s. 10, *Bierg* 1528 NRJ 4 s. 206, *Bieriig* c. 1528 *ibid.*, *Berig* 1568, *Berg* 1573, *Berrig* 1581, *Berrigh* 1586, *Bärg* 1680-1758, *Berg* 1811-1881, **Jr** || *Berge*, *Bergge* 1543 DN 15 s. 690, *Berghe* 1544 DN 3 s. 843, j *Berge* 1544 DN 14 s. 801, *Berrig(h)* 1660 D. *Bjelkes* j b s. 218, 234, *Berg(h)* 1665 *Jra*, *Bärg* 1746 *Oedman* s. 227, *Berg* EK(B). ~ Subst. *berg*.

Prep. är *i* (även *på*, åtm. i fråga om nr 2; jfr skr. 1383). Gen. *baç*. IN *båçæn*, *båçænå*.

Nr 1 $\frac{1}{4}$ sk. av ålder.

Nr 3 $\frac{1}{4}$ utsocknes fr. av ålder, överfört från Tegneby sn senast 1881.

Torp och lägenheter:

Under nr 1 (delvis under nr 3?): *Bäckén* *bækæn*; f.d. torp. — *Hagen*. 1837, 1845, 1852 Hfl. Nu okänt. Samma som följ. Möjl. identiskt med *Pytsetorpet* nedan. — *Hagetorp*. 1837 Hfl. Samma som föreg. — *Jacobstorpet* *jåkops-* f.d. torp. På det nu okända torpet *Ånghagen* bodde enl. Hfl 1845 och Hfl 1852 en *Jacob*. Möjl. har *Ånghagen* fått nytt namn efter denne. — *Kraken* (på) *krågæn*. IN *krågæn*. Säkerl. efter en »krake», dvs. en ställning för torkning av säd, bönor el. ärter. — *Krullås* *krulås*. En viss *Krull* bodde där i slutet av 1800-t. — *Majlyckan* *måjløka*; f.d. torp. Se samma namn under *Glimsås* s. 20. Samma namn med annan innebörd Bd 2 s. 29. — *Pytsetorpet* *pytsø-*; f.d. torp. Enl. Hfl 1845 och 1852 bodde en båtsman

Samuel *Pytts* på torpet Hagen, som senare tycks ha fått namn efter åbon. *Pytseberget* därintill nämnes 1853 (Mor. nr 355). — Springopptorpet *sprègapp-*. Springupp 1825 Jb, 1837 Hfl, Springuppatorpet 1853 Mor. nr 355. Invid *Springoppedalen sprègapp-*. Jfr *Springuppemyren, -berget*, Springupsberget, -dalen 1853 Mor. nr 355. Innehavaren av torpet har kallats *Springoppen sprègappn*, väl efter platsen. Namnet har ursprungl. tillkommit berget. Ett imperativiskt namn, där f. l. möjligen har innebörden av ett iterativt presens: '(berget) som man brukar springa upp på'; jfr Björseth Bd 18 s. 356 f. och Inge Wohler i Ti Afhandlingar s. 63 ff. — Starketorpet *stärka-*; f.d. torp. Torparen hette säkerl. *Stark*; förekom som båtsmansn. i Tegneby enl. Hfl 1848-56. Om *-e-* i y. ON med personn. som f. l. se Bd 18 s. 319 ff.⁶ — Tomterna *tòmtøna*. Tomterna synes här ännu efter den gamla byn. — Änghagen. 1837, 1845, 1852 Hfl. Nu okänt, möjl. identiskt med *Jacobs-torpet* ovan.

Under nr 3: *Höjentorpsbackarna; nu okänt. Högentorps-backarne 1829 Mor. nr 219. Tycks innehålla ON *Höjentorp* varom s. 32.

Bjönni ⁷ *bjønə* (Nilén), *bjønne* (*e > i*), *bjønē* ^{1/4} sk. Var ^{1/2} sk. till 1686. — | Biörn-Enngh 1586, Biönni 1659, Biönnj 1665, Biönnny 1680-1758, Bjönny 1811-1881, Bjönni Jr || Biönni 1665 Jra, Biönnid 1838 S 41 fol. 34, Bjönni EK(B). ~ Uttalets *-nn-* är tydl. uppkommet ur *-rn-*; denna övergång tillhör egentl. nordligare delar av Boh. (SIOD 2 s. 41), men kan genom några ex. styrkas åtm. just från Orust; jfr uttalet av *Härbjörneröd* s. 27 och *Björneröd* s. 103. Tengström IN s. 200 antager, att namnet är »ett ursprungligt *ing-namn*»; detta är alldeles säkert felaktigt. Ett *Björn-vin kan ha givit *Björn-i* (*-e*); man bör kanske räkna allvarligare med ett *vin*-namn här, än vad Lindroth gjort GBFT 1945 s. 19 f.⁸ Man kan jämföra de no. ON *Bidne* NG 11 s. 561 och *Binde* 15 s. 266 (påpekat av Ekenvall). Formellt mera tilltalande är emellertid den möjligheten, att *Bjönni* uppstått ur *Björn-hed* el. *Björn-ed*, särskilt med hänsyn till det tydl. ålderdomliga uttalet med bitryck och halv längd på vok. i s. l. Tolkningen *Björn-ed* är sannolikast, då ett *ed* kan ha funnits vid den nu uppgrundade vik där B. ligger.

Prep. är *i*. Gen. *bjønē*. IN *bjønēn* (knappt brukligt), *bjønēnə*.⁹

⁶ Kallstenius i Sv.L. XXI:2 s. 201 talar om »ett specifikt ortnamssuffix» *-erud* i Vrml., där *-e-* vore »bindevokalen». Jfr *Dagerud* SOV 6 s. 68.

⁷ Av K. Lantmäteristyrelsen 1947 föreskriven stavning (GoBAK nr 2). Dessförinnan *Bjönny* i Jr.

⁸ Namnet finns inte behandlat i Valter Janssons monografi Nordiska *vin*-namn.

⁹ Ett äldre IN *Björningar förmodar Lindroth SIOD 3 s. 199 (och Tengström IN s. 200) kunna ingå i ett *Björningeskär* (GullHärm, Karingöbornas namn på Tistelsholmen), trots skärets betydande avstånd från Bjönni. Det är dock sannolikare, att f.l. i *Björningeskär* är ett subst. **björning(e)* 'den björnliknande', »ev. med diminutiv innebörd», varom Bd 9 s. 104. Jfr även *Byorningiskær* (1377 VHAH 24 s. 326) i Ögtl.

Bro *bru* by. — Bro 1418 DN 3 s. 462 | Broff 1544, 1568 (altern.), 1573, Bruff 1568, Brouff 1581 1586, Broo, 1615 Reg., Brough 1659, Broo 1665-1697, Bro 1719-1881, **Jr** || Brof 1542 DN 14 s. 794, Bruff 1604, 1624 JbDr, Bru, Lille Brou 1613 GSH, Broe 1660 D. Bjelkes jb s. 219, 238, Bro EK(B). ~ Samma namn t.ex. i Orusts Ö. hd (Bd 9 s. 77). I förevarande fall åsyftas *bron* över Morlandabäcken. Skrivningarna med *-gh* och *-ff* tyder knappast på ett motsvarande uttal.

Prep. är *i*. IN *brūsə, -n, -ar, -anə*.

Nr 1 Nedergården *nèggəl* ^{1/1} sk. av ålder. Broo undergård 1748 MI, Bro Undergården 1766 MI, Bro Nedergård EK(B).

Nr 2 Övergården ^{1/1} sk. av ålder. Kallas *Oppegård àpəggəl*. Bro Öfvergård 1748 MI, Bro öfvergården 1766 MI, Bro Övergård EK(B).

Hemmansdelar:

Alås (på) *àlās* (Tengström IN s. 173 angivet såsom torp). IN *àlāsən* f. *-a, -anə*. — Dalen. Dahlen 1847 Hfl, Dalen 1847 Mor. nr 272. — Gårdet *jæt* el. Sörgärdet *sørjæt* (Tengström IN s. 174 angivet såsom torp). — *Ulvsa *ūsə*. Intill *Ulvsebergen (avd. V). Möjl. förkortning av *ūsəbårja* (*Ulvsebergen).

Torp:

Inlandshagen *inlanshåwən*; samma lokal som åkern *Inlandshagen* avd. VIII. F. I. kan ange läge längre *in* i *landet* (jfr Bd 5 s. IX), men kan även tänkas innehålla namnet på en person från *Inland* (=Inlands N. och S. hd); år 1796 dog i Morlanda en dräng Lars *Inland*. — Myren *mýra*. EK. Intill *Månsemyr* (avd. VI). — Stenebacken. 1837 Hfl, Sten- 1841 Hfl.

Bräcke *brækə* (Nilén), *brækə* ^{1/2} sk. Var ^{1/1} sk. åtm. till 1680, därefter ^{1/1} kr., förmedlat till ^{1/2} mtl 1686, sk. åtm. 1719. — j Brækko 1402 RB s. 311 ¹⁰ | Brecke 1544, 1568, 1581, 1586, Breche 1659, Bräcke 1665-1881, **Jr** || Brecke 1613 GSH, Bre(c)ke 1660 D. Bjelkes jb s. 219, 238, Bräcke 1665 Jra, EK(B). ~ *Bräcka* »kan användas om ganska branta sluttningar» (Bd 9 s. 113). B. ligger i en sådan sluttning.

Prep. är *i*. Gen. *-s*. IN *brækən, -anə*.

Torp:

Gräsdal; nu blott som natur. *Gräsdalen græsðår*. Gräsdahl 1825 Jb, 1837 Hfl.

Bua *būa* ¹¹ by. Den kamerala enheten består emellertid av två lokalt

¹⁰ Om ytterligare en namnform i RB, som möjl. hör hit, se s. 86.

¹¹ För nr 1 anger Nilén genom rättelse, att han hört »Viby-*u*» (jfr Lindroth SIOD 2 s. 8).

vitt skilda bebyggelser, varav nr 2 ligger på Flatö; jfr ovan under *Backa* s. 10. — i Bwdom 1422 5/2 Diplom i RA (otr.) | bwe 1544, Bude 1568, Buffve, Bude 1573, Buffue 1581, Buffwe 1588, Bufve, Buffwe 1659, Bufwe 1665, Buffne, Buffue 1680, Bua 1697-1881, Jr || Buffue 1613 GSH, Bua 1660 D. Bjelkes jb s. 218, 237, Bufwa 1665 Jra, Bua EK(B). ~ Flertalsform av fvn. *búð* 'bod'. Skrivningarna med -ffv-, -ffu- o.d. antyder förekomsten av ett glidjud, väl närmast *ø*, som utvecklats mellan *u* och följ. vokal efter bortfallet av *ð*; jfr t.ex. *Buvenäs* Bd 9 s. 27.

Prep. är i. Gen. *būa*. IN *būan*, f. *būsa* (till nr 1), *būar*, -*gnə*.

Nr 1 Bua (i Dalen) $\frac{1}{1}$ sk. av ålder. Bua EK(B).

Nr 2 Bua på Flatö $\frac{1}{1}$ sk. av ålder. Bua EK(B).

Hemmansdelar (under nr 2):

Hamneri (e) t *hamnerit*; förr torp. Hamnerit EK(B). Prep. *på*. Ser ut att vara bildat av (båt)*hamn* med ändelsen *-eri* (ss. i *salteri* o.d. ord). Kanske bör man jämföra det oförklarade »*Häckeriet*» Bd 16 s. 82. — *Källbacken sæløbakøn*. Prep. *på*. IN *sæløbákøn*. EK. *Källan* kallas nu *Källebackskällan*. — *Stensbo sténsbū*. y *Stæinbudum* 1388 RB s. 310, *Stiensbuff* 1604 JbDr, *Stensbo* 1798 Mor. nr 98, EK(B). F. l. ursprungl. appell. *sten* i grundform, senare ändrad till *Stens-* under inflytande av hemmansnamnet *Stensbo* inom sn:n (s. 45). S. l. är ursprungl. fvn. *búð*, f. 'bod' i pl.

Torp och lägenheter:

Under nr 1: Bua hage *būa hāwə*; nedlagt. Hagen 1837, 1845 Hfl. — Hagen; se föreg. — *Kattens tomt kátøns tómt*; nu obebyggt. — *Sisselas backe sīsølas bākø*; nedlagt. *Sissela* (Cecilia) levde i slutet av 1800-t.; möjl. åsyftas den Cecilia Jacobsdotter, som bodde i Hagen (se ovan) 1845-47 Hfl, 1847-52 Hfl och 1852-60 Hfl.

Under nr 2: *Bågensslätt*; nu försvunnet. *Bogenslätt* 1825 Jb, 1837 Hfl, 1851 Mor. nr 286 (då nämnt som betesbackar). F. l. är natur. *Bågen* nr 2 (s. 342). — *Bålås bølås*; förr »båtsmansplats». *Boders* 1798 Mor. nr 98, *Bålås* 1812 Mor. nr 139; jfr *Budesmyran* 1820 Mor. nr 222, *Burdås myr* 1844 Mor. nr 248. F. l. är *bål (egentl. samma ord som rspr. *bål*, m.) '(obearbetad) trädstam'; andra ON med samma f. l. se Bd 1 s. 153 och kanske 3 s. 187, 10 s. 97. — *Kilboslätten*, nu försvunnet. *Kihlbo Slätten* 1825 Jb. 'Kilabons el. -bornas slätt'; bebyggelsen har väl utgått från Kila, inte särskilt långt s. om Bua. Samma f. l. också i natur. *Kilbogatan* avd. IV och *Kilbo-liden* avd. IV. — *Petersborg*; nu försvunnet. 1820 Mor. nr 222, *Petersborg* 1820 ibid., *Petersberg* 1844 Mor. nr 248; ingår som f. l. i natur. »*Petersbergs Giljan*». Uppkallelse efter det ryska *Petersburg*. — *Skogen skówøn* EK. — *Skåret* (på) *fæt*. IN *fæn*. 1820 Mor. nr 222, 1837 Hfl, EK.

Bäcken *bákøn* (Nilén), *bákøn* $\frac{1}{1}$ fr. Var kr. åtm. till 1719. — *Bækken*

1464 DN 15 s. 78 | Becke 1528 NRJ 4 s. 208, Beck 1568, Becke 1573, Backe (!) 1581, Beck 1581 KL, Beckenn 1581 LP, 1586, Bäckén 1659-1881, Jr || Becken 1613 GSH, 1660 D. Bjelkes jb s. 217, 229, Bäckén EK(B). ~ Efter läget vid en *bäck*.

Prep. i. IN *bækənə*.

Torp och lägenheter:

Dalhagen (på) *dàlháwən*. IN *dàlháwən*, *-ənə*. — Fröjddendals-hallen. Fröjddendalshalla 1837 Hfl, Hallen, Halle 1852 Mor. nr 304, Halla 1863 Mor. nr 365, 1864 nr 366 (naturn.). Samma plats som *Hallen* under Kårehogen. Om *Fröjddendal* s. 39. — Furubacken *fērəbəkən*; förr torp. 1837 Hfl. — Kasteskogen. Kast-skogen 1746 Oedman s. 211 (naturn.), Kastskogen 1864 Mor. nr 366, »förpantade lägenheten Kasteskogen», Skogen EK(B). Vid klyftan *Kastet*, avd. VII. Samma namn men med annan real grund Bd 9 s. 177. — Skogen, se föreg. Lokalt samband med *Skogen* på Morlanda (s. 40).

Dale *dələ* ³/₄ kr. Var helt mtl åtm. till 1697. — j Dale 1402 RB s. 311, Stora Dall 1528 DN 16 s. 623 (avskr.) | Dalle 1528 NRJ 4 s. 207, dalle 1544, Dall 1568, Dalle 1573, 1581 1586, Dahle 1659-1881, Daahle 1680, Dale Jr || Dall 1604 JbDr, Dalle 1613 GSH, Dahle 1665 Jra, GS, Dala 1746 Oedman s. 243, Dale EK(B). ~ Samma namn Bd 9 s. 55. Dat. sg. av *dal*, som alltså i Boh. tydl. redan tidigt blivit *a*-stam (fvn. *dalr* är *i*-stam och saknar då ändelse i dat.).

Prep. på. Gen. *dələ*. IN *dān*, *dələr*, *-ənə*.

Torp och lägenheter:

Bussekärr el. Viken; nu försvunnet. 1825 Jb. Möjl. avses samma plats som följ. Om f. l. se under följ.; s. l. se avd. IX. — Buseviken (i) *būsəvīga*. Busewäkan 1748 MI, Busewik 1766 MI, Busevikebacke 1800 Mor. nr 87, Busevik 1837 Hfl, Buseviken EK. IN *būsəvīgən*, f. *-a*, *-ənə*. S. om viken Buseviken (= *Gullbergs kil*). Samma namn Bd 9 s. 69, där olika tolkningsmöjligheter antydes. F. l. är sannol. ett boh. **bus(s)a* 'lastbåt', motsvarighet till holl. *buysen* (pl.), varom Modéer Färdv. s. 56, 60, Ohlsson Blekingekusten s. 22, 29 ff. Enligt Sven T. Kjellberg Sv. Kulturbilder bd 2 s. 235 försökte man införa holl. *buysen* i Boh. vid 1600-t:s mitt; de skall ha erinrat om senare tiders boh. bankskutor. — Storevard(e). Samma ort som S. under Backa s. 10. — Viken, se *Bussekärr* ovan.

Duvhult, se s. 141 under *Äskekärr*. **Ebildslätt**, se under *Morlanda* s. 38.

Edshult *ésolt* (Nilén), *ésholt*, *ésholt*, *ésholt* ¹/₁ fr. Var kr. åtm. till 1719. — j idzholt 1399 RB s. 522 | Eesolt 1528 NRJ 4 s. 207, ešholt 1544, Itzholt

1568, Etzholt 1573, Edtzholt 1581, 1586, Edzholt 1659, Edtz- 1680, Edzholt 1665, 1697, -hult 1719, 1758, Edshult 1811, 1825, Edshult 1881, Jr || Eids-
hol(d)t 1567 No. Rigs-Reg. 1 s. 576, 1627 ibid. 5 s. 584, Edtzholt 1613 GSH,
Edtzholt 1660 D. Bjelkes jb s. 217, 230, Edshult EK(B). ~ »Hultet» vid
»edet»; det senare ordet åsyftar den smala landremsan mellan Edshulte kile
och Tånge sund. Åtm. nu ligger bebyggelsen dock rätt långt från det smalaste
stället.

Prep. på Gen. *èsaltəšlə* (Edshulte kile; jfr Edshultshall s. 51); IN
èshəltar, *-ənə*, *èshəltəbū*, *-n*.

Hemmansdelar (några måhända riktigare betecknade som lägen-
heter):

Aspelyckan (på *åspələka*; nu obebyggt. — *Hasselbacken* (på
həsʃlə- *Hasselbacken Jr*, *Hassel-* EK(B). IN *həsʃləbəkən*. — *Kolebacken*
(på *kələbəkən*. EK(B). IN *kələbəkən*. Samma namn Bd 5 s. 167; där behand-
lade namn syftar på tidigare träkolsbränning på platsen. Namn med f. l.
Kol(e)- se OGB Reg. — *Kolevik* (på *kələvig*. Lilla, Stora Kålviken 1784
Mor. nr 35, Kålvik, Lilla, Stora Kålvik 1813 nr 174, St., L. Kolvik GS, St.,
L. Kolevik EK(B). IN *kələvigən*. Anledningen till namnet möjl. samma som
vid föreg. *Kolviken* *kəl-* på Hjärterö, Tjörn, säges ha fått sitt namn av att en
skuta med *kol* strandat där. Vid kontroll i bygden förnekades uttryckligen
uttalet *kələ-*; det genuina vore *kələ-*. I så fall skulle f. l. kunna syfta på
vilda kålväxter el. kålgårdar vid viken; jfr *Kålhagen* s. 322. — *Myren*. —
Nyländet (på *nylənt*; nu obebyggt. 'Nyodlingen'; jfr samma namn t.ex.
Bd 1 s. 199. — *Ringén* *riyən*; nu obebyggt. Samma namn som natur. avd.
VIII. *Ringén* i Fässbergs sn (Bd 3 s. 263) är namn på åker (äng). Det för-
modas av Lindroth möjl. innehålla *ring* för farkoster, fastsatt i ett berg;
L. hänvisar till *Ringén* i Torslanda sn (Bd 4 s. 15, 156). Lidén anser, att
namnet i Fässberg möjl. kan syfta på ett ringformigt jordstycke (t.ex. kring
en kulle el.dyl.). Orsaken till här behandlade namn har ej kunnat utrönas.
Man skulle kunna tänka på ringformade husgrunder (varom Pettersson
Fiskebebygg. s. 32 ff.). På Porsholmen i Kville sn bär en sådan stenkrets
namnet *Luseringen*; Pettersson Fiskebebygg. s. 34 not 7. — *Sandvik* (i)
sənvig.¹² EK(B). IN *sənvigən*. — *Vinterledet* *vintələt*; nu obebyggt. Bd 5
s. 162. Vid ett *led* (en grind) på en gammal *vinterväg*.

Edshultshall, se s. 51. **Ellös**, se s. 52. **Eskekärr**, se *Åskekärr* i Tegneby.
Fiskebäcksdalen, se under *Gullixeröd* s. 20. **Flat**, se under *Flatö*.

Flatö *flədəu* by. — j *Flatöy* 1388 RB s. 310 (2 ggr), a *Flot* 1399 ibid.

¹² Genom felläsning av *vv* som *w* i uppteckningen har Tengström (IN s. 169) kommit
att benämna stället *Sågvik*.

s. 522,¹³ i Flatøne 1430 DN 2 s. 527 | Flodøn (!) 1519 NRJ 3 s. 9, Flattøen 1528 ibid. 4 s. 209, Fladøenn 1535 ibid. 4 s. 491, (paa) fladö 1568, (paa) Fladöe 1581 1586, Fládöe 1659, -öo 1665, Flatöö 1680, Flatöö, Flatthöö 1697, Flathö 1719, Flatö 1758-1881, Jr || Fladøenn 1604 JbDr, Fladeöe 1660 D. Bjelkes jb s. 235, Flatö EK(B). ~ Flatö och Flatholmen är vanliga namn i Boh. Namnen betecknar väl i allmänhet öarna, resp. holmarna som (jämförelsevis) *flata*. En sådan tolkning är inte rimlig i förevarande fall. Byn Flatö har namn efter ön, men denna torde ha benämnts efter den flatmark, där byns gårdar ligger: *Flot* (fvn. *flot*, f. 'Flade', känt som ON också från Norge, se NG Indl. s. 50) växlar med *Flat* (jfr t.ex. *Flaterna* Bd 1 s. 277). — Den bestämda formen av namnet, som nu är den folkliga, uppträder anmärkningsvärt tidigt: i Flatøne 1430 (dat. sg.).

Prep. är på (j 1388 RB s. 310, 1430 DN 2 s. 527, a 1399 RB s. 522). IN *flådabú*, -n, -r, -na. Som ökn. har i Röra sn upptecknats *flådhus*, pl., i Orusts Ö. hd *lus bus*, pl.

Nr 1 Mellangården *mælom-*, *mælan-* (Nilén) ¹/₁ fr. av ålder. IN *mælomgálanæ*. Mellangård(en) 1719-1881 Jb. Flatö Mellangård EK(B).

Nr 2 Sörgården *sgr-* ¹/₁ fr. av ålder. IN *sörgálanæ*. Sörgård 1613 GSH, 1660 D. Bjelkes jb s. 218, 232, Sörgård(en) 1719-1881 Jb, Flatö Sörgård EK(B).

Nr 3 Östergården *østør-* ¹/₁ fr. av ålder. -gårdh, -gaard 1660 D. Bjelkes jb s. 217, 227. Östergård(en) 1719-1881 Jb, Flatö Östergård EK(B).

Nr 4 Flatö el. Bamsebol, en fr.-utjord. Var kr. åtm. 1719. Bamsse Boll 1604 JbDr,¹⁴ Bamsebol 1719 Jb, Bamsebol 1758-1881 Jb; struket ur Jr 15/5 1919. Sammanhänger säkerl. med *Bamseklåvan* nedan, vars närmare läge dock är obekant. F. l. i *Bamsebol* kan vara boh. *bamse* 'stor, otymplig person' (använt som ökn. i Kville), 'tjockt barn' (Naverstad) el. möjl., om namnet är gammalt, samma ord i den från no. dial. kända användningen som smeknamn på björnen; jfr *Bamset* Bd 16 s. 217.

Hemmansdelar:

Björnsund (på) *bjø̄søn*, *bjø̄sún*, *bjø̄nsún*. Biörsund 1748 MI, Björ-, Biör- 1758-1825 Jb, 1815 Mor. nr 158, 1818-21 Hfl, Björnsund 1798 Mor. nr 99, 1844 Mor. nr 336, 1844 Mor. nr 336 a (c. 20 ggr), 1853 Mor. nr 291, EK(B). Efter *Björnsund*, sundet mellan Björnholmen och Rapön, nu dock kallat *Björnsundshålet*. Sundn. är säkerl. sekundärt i förh. till holmn. *Björnholmen* (varom avd. III) och möjl. en förkortning av **Björnholmssundet*. — Brunnlid(en) (i). Brunnliden EK(B). IN *brunnlogóhæn*. — Giljan (i) *jèlja*. EK(B). IN *jèljæn*. Om *gilja* se avd. VII. — Hålan (i) *hèla*. EK(B). IN *hæn*. — Kalvhagen. EK(B). — Kasen (i) *kása*. EK(B). Om *kas* avd. VIII. —

¹³ Det är troligt, att *Flot* åsyftar här behandlade *Flatö*.

¹⁴ Johnsen Boh. eiendomsforh. s. 85 uppger Bamszewoll 1604 JbDr.

Källan (vid *şälä*. EK(B). IN *şälñ*. — Källevik (i) *şälövåg*. EK(B). IN *şälövågøn*. Möjl. boh. *tjäll şæl* m. 'strandskata'. — Lyckan. EK(B). — Lökebacken (på) *lögø-*; väl samma lokal som Lökebacken på Korsgård. Där har funnits lökväxter; jfr Bd 3 s. 162. Andra namn *Lök(en)*, *Lök(e)*- kan förklaras på annat sätt; se t.ex. *Löken* avd. III och Bd 18 s. 160, 172. — Stenegården (på) el. Stenarna *ştenano*. Kallas även *Tomtehagen*. Stenarne 1748 Ml, 1758 Jb, 1798 Mor. nr 99, 1815 nr 158, 1818 S 28 fol. 34, 1837 Hfl, Stenegården EK(B). »Stenarna» är tydl. rester efter tomtningar. — Tomtehagen, se föreg. — Torget (på) *tørjat*. Torget 1798 Mor. nr 99, 1812 nr 185 (torp under Kila), Tårget 1825 Jb, Torget 1847-50 Mor nr 276,¹⁵ Torget GS, EK(B). IN *tørjøn*. *Torg* användes för att ange öppen (samfällid) plats. Se Bd 5 s. 245, 9 s. 161, 10 s. 39. — Vallen (på) *váln*. EK(B). — Väster (i) *væstør*. EK(B). IN *væstøn*. Beträffande bildningen se under samma namn Bd 9 s. 80. — Ånggårdsvik (i) *åggåşvåg*.¹⁶ Ånggårdsvik 1847 Mor. nr 336 a (många ggr; några ggr Ä- el. A-), 1853 nr 296, 1854 nr 331, Ånggårdsvik, Ånggårdsvik 1858 nr 360, Ånggårdsvik EK(B) (genom misstag av Lindroth). Möjl. innehåller *Ånggårdsvik* mansn. *Arne*; ett fvn. *Arnagarðs- bör i målet bli *åggåş-. — Ångetegen. Ångetegarna lh 1847-51 (Abrahamson Västs. v. ordstudier s. 5), Ångetegen EK(B). Om *teg* avd. VIII.

Torp och lägenheter:

Bamseklåvan; nu borta, men jfr nr 4 *Bamsebol* ovan. 1825 Jb, Bamseklofvan 1837 Hfl. Om *Bamseklåvan* är det primära namnet, torde f. l. däri ha den från no dial. (ej boh.) kända bet:n 'björn'.¹⁷ En sådan har kanske en gång haft sin väg e.d. genom »klåvan», dvs. bergskrevan. Om *Bamsebol* skulle vara det primära namnet, se om f. l. ovan. — Dalen. 1847 Mor. nr 336 a och nr 272. — Kattemyren; nu försvunnet även som natur. 1814 Mor. nr 159, 1825 Jb, Skatte- (!) 1837 Hfl, Katte- 1855 Hfl. Förutsatt att i *myren* funnits vatten (en tjärn), väl efter dränkning av *kattungar*. — Rapön. Raaböe 1660 D. Bjelkes jb s. 233, Raböe 1697 Jb, Rabböe 1748 Ml, Rabbö 1758 Jb (fiskeläge). På *Rapön* (avd. III). — Stenhuset; nu borta. 1825 Jb, 1837 Hfl. Manbyggnaden har tydl. varit av *sten*.¹⁸ — Södsckår (i) *şøşkør*. 'Fårskåran'. — »Ugra»; nu borta. 1811 Jb. Dunkelt.

Fröjdendal, se under *Morlanda* s. 39.

¹⁵ Ovisst om belägget avser detta *Torget*; säges höra under Backen i Mor. *Backen* felskr. för *Bäcken*?

¹⁶ Uttalet säkerligen inte tillfredsställande återgivet; bör nog vara *åggåşvåg; *ag*- finnes inte i målets ljudsystem.

¹⁷ Så sent som vintern 1841 sköts en björn på Flatö (Lindner Skogens krönika s. 399; påpekat av fil. lic. C. S. Lindstam).

¹⁸ Se Pettersson Fiskebebygg. s. 169 fig. 41.

Getrilla *jètróla*,¹⁹ *jètréla*, *jètríla*, *jétróla* 1/2 fr., nu under Morlanda säteri, ej upptaget i EKB. — j Gæiterhælli 1388 RB s. 310, Geetrylla 1430 DN 2 s. 527 | Gøttiillä, Gøtylee (!) 1519 NRJ 3 s. 10 (delvis kanske felläst), Gydrille 1528 ibid. 4 s. 208, Getrylle 1535 ibid. s. 492, giedill 1568, gidrill 1573, Gideröll 1581, giöderöll 1586, Gittrille 1659 1665, Gietrille 1680, Gittrille 1719 1758, Getrilla 1811 1881, **Jr** || Gettrille 1660 D. Bjelkes jöb s. 218, 232, Getrilla EK. ~ Den ursprungliga formen kan ha varit *Geitarhellir 'getgrottan'. Denna tolkning stödes möjligen av skrivningen i RB. Men skrivningen *-hælli* där kan vara fel för *-hællö*; jfr t.ex. att *Häller* i Stenkyrka, vilket utan tvivel innehåller målets *hellir*, m. 'grotta', skrevs *j Hællö* RB s. 322 (Tengström IN s. 257). Det kan alltså tänkas, att s. l. i *Getrilla* är ordet *hälla* 'stenhäll'. Att *e* (*æ*) blir *i* i mindre betonad stavelse framför *-ll-* är en fast tendens i västligaste Sverige; jfr under *Partille* Bd 1 s. 105 och *Borgila* s. 80.²⁰ Eftersom f. l. är gen. sg., är namnet snarast givet efter någon bestämd händelse med en *get*; annars vore det frestande att fatta f. l. kollektivt, och *Geitar-hellir kan ha varit en grotta, där getterna brukat gå in för att söka skydd mot oväder, *Geitar-hælla en flat berghäll, där getterna av någon anledning brukat hålla till.²¹

Prep. trol. *i*. Uppgift om IN saknas.

Glimsås *glómsás* (Nilén),²² *glóms-*, *glóms-* 1/1 sk. av ålder. — | Glensoos (!) 1528 NRJ 4 s. 208, glimss ass 1544, glimsaas 1568, Glimssaais 1581, glims Aas 1586, Glims(s)åhs 1659-1719, Glimmbssåhs 1680, Glimsås 1758-1881, **Jr** || Glim(b)s Aas 1660 D. Bjelkes jöb s. 218, 236, Glimsås 1665 Jra, Glimsås EK(B). ~ *Glimsås* synes i sin f. l. innehålla stammen i boh. *glimsa* 'glimma, flamma upp, gnistra' (Nilén), känt även från just Morlanda; jfr också *eld-glims* 'eldsken' (IODG). Liksom vid det likartade *Glimmarås* (Bd 1 s. 239) är namngivningsgrunden oviss. Den kan vara att söka i någon glänsande bergart eller däri, att åsen återkastar ljuset vid soluppgång el. solnedgång; detta senare alternativ föreslår Lidén vid *Glimmarås* och *Lysås* (Bd 1 s. 249). — Gården säges förr ha hetat **Oxletoft(en)* (*Axletoften) *àkšlætúft*; Axletofta (naturn.) 1837 Mor. nr 234; jfr hemmansdelen *Oxeln* nedan.

Prep. *i*. Gen. *-ásə*. IN *glómsásən*, *glóms-*, *-ásənə*.

Hemmansdelar:

Fagerhult. EK(B). Vanligt namn, här väl berömmade fantasinamn,

¹⁹ Så Nilén; torde böra förstås som ung. *jétréla* med svag labialisering av andra stavelsens *e*.

²⁰ Som ex. på ortsbefolkningens försök att förklara ON må nämnas, att *Getrilla* menas ha sitt namn efter det branta berget invid; detta förmodas ha tjänstgjort som ättestupa, och när »de gamla fäderna just skulle ramla (!) ned, sade de: jag trillar *jæ trèlar*!»

²¹ Om gen. sg. (av djurn.) med kollektiv bet. se Bd 5 s. 261.

²² Nilén torde med *ə* avse ett i någon mån labialiserat *e*.

och det bör kanske observeras, att F. ligger vid *Grönevik* (s. 145). — *Nedergården* *nègan*. — *Opppegården* *àpø*. — **Oxel*n (**Axel*n) *àksla*. Kanske efter någon stor *oxel*, målets *àksæl*, möjl. ansedd som vårdträd; men f. l. kan också vara en böjningsform av *axel*, f., använt om någon terrängformation (Bd 9 s. 124, 18 s. 189). Den gamla »byn» låg just här.

Torp och lägenheter:

Alen. Ahlen 1825 Jb, Ellen (!) 1837 Hfl. (angivet som öde). Vål trädn. *al*. — *Friberg* (på) *fríbærj*. Nytt namn. IN *fríbærjøn*, -*gnø*. — *Krappet* *kråpøt*; f.d. torp; 'trångt ställe'. Bd 4, 5, 9, 10, Reg. — *Majlyckan* *májløka*. Maj(e)-1860 Mor. nr 341. Man kan ha rest *majstängen* där; jfr *Majhagen* Bd 10 s. 133. Eller man kanske har »majat» *lyckan*, dvs. stuckit ned »majer» 'kvistar med nyutsprucket löv' i lyckans hörn.²³ Det är också tänkbart, att det växer *majgräs* 'älgräs' där eller *majnycklar* 'gullvivor'. I bygden anses de två sistnämnda möjligheterna troligast. — *Skeppsvikstorpet*. Skeppsviks Torpet 1820 Mor. nr 189. Tydligt efter läget vid en vik *Skeppsvik*: detta namn möjl. även under *Tången* s. 8.

Gröva, se under *Äskekärr* i Tegneby sn.

Gullixeröd *gùlæø* (Nilén), *gùlæø*, *gùlæøø* ^{1/1} utsocknes fr. Flyttat från Röra sn 1857. — Gudligxrudh 1430 DN 2 s. 527 | Gulerwdh (!) 1519 NRJ 3 s. 10, Gullisrudt c. 1528 ibid. 4 s. 202, Gwlexrwd 1535 ibid. s. 492, gullisröt 1568, Gullisrødt 1573, Gullibrødt 1581, gudis- (!), Gullix- 1659, Gulliss- 1665 Gullix(e)- 1680-1881, Gullixeröd Jr || Gullersröd (rätt läst? -x-?), Gullders Röd 1660 D. Bjelkes jb s. 218, 233, Gulligeröd (!) 1746 Oedman s. 227. ~ F. l. är mansn:t fvn. *Guðleikr*, s. l. *röd* 'röjning'. Uttalet med *ø* (*rs*) beror på s.k. metates (omkastning) av -*sr*- i *Gulles-röd (av *Gulleks-).

Prep. i el. *på*. Gen. *gùlæø*. IN *gùlæøøøgnø*, förr trol. även sg. *gùlæøøn*.

Hemmansdelar:

Dammen (på) *dámøn*. EK(B). IN *dámøn*. En *damm* i bergen ovanför. — *Skogen* (vid) *skóvøn*. — *Sörberget* (på) *sørbæt*. IN *sørbærjøn*. — *Vasshagen* (i) *oáshávøn*. EK(B). F. l. är *vat(n)s-*, gen. av fvn. *vatn* 'vatten'; platsen ligger vid *Rödsvattnet*. Uttalet borde haft *v* i ordets början, men i nutida mål sammanblandas ofta *v* och *ø* (*w*).

Torp och lägenheter (alla utom ett öde):

*Bengt*s tomt *bægtas tómt*. — *Dalen*; kanske=följ. 1795 Mor. nr 62. — *Fiskebäcksdalen* *fèskøbæksdøn*; förr fr. -torp (avfört ur Jr 1919), nu blott natur. *Fes(s)kebecksdallen* 1660 D. Bjelkes jb s. 218, 233,

²³ Denna sed känd från Boh. enl. uppgift av fil. lic. C.-M. Bergstrand. Jfr även Fossenius Majgren, majträd, majstäng s. 50 f., 74 f., 81.

FiskebäckDalen 1825 Jb, Fiskebäcksdalen 1881 Jb. Efter *Fiskebäcken* avd. II. — Furuberga. 1837 Hfl (Rö). — Kärret. 1837 Hfl (Rö). Sannol. = *Tjärnet* nedan. — Nordgårdet. 1837 Hfl (Rö). — Orredalen. 1837 Hfl (Rö). Identiskt med *Orredalen* på Härbjörneröd. — Rels tomt *rés tomt*; f.d. torp. F. l. är ett mansn. En artillerist *Relf* Berntsson fanns på Gullixeröd enl. Hfl 1807-10 och 1827-30; kanske är detta den antydda *Rel. Möjl. har samme Relf givit upphov till namnet *Relfs Wallen* Mor Gull (1833 Mor. nr 227); kanske är Relfs tomt och »Relfs Wallen» i huvudsak identiska. Namnet återgår sannol. på fvn. *Hreiðúlfr*. Jfr *Relfsvallen* TeBö s. 327. — Rydbergstomten *rybastömta*; f.d. torp; kanske har namnet något samband med den Niclas *Ryberg*, som 1845-47 Hfl, 1847-52 Hfl och 1852-60 Hfl bodde på torpet Fiskebäcksdalen (se ovan). — Skälebacken (på *skælebækken*, y. *gæla*. 1748 Ml, 1815 Mor. nr 182, EK(B), Skälle- 1837 Hfl. IN *skælebækken*, f. -*båka*, -*båkanæ*. F. l. *skäl*, n. 'gräns'; torpet ligger vid gränsen till Torebo. — Tjärnet (på) *sjænt*, f.d. torp. IN *sjænsøn*. Tjärnet nu sank mark. — Vrångås (i) *vrængås*; f.d. torp. IN *vrængåsøn*. Vid berget *Vrångås vrængås* på Röd i Röra sn mot gränsen till Gullixeröd. F. l. trol. *Vrånga, försvunnet namn på den bäck, som rinner där förbi mot sjön Vrångevatten. Bäckn:t kan vara en avledning av sjöns namn; jfr ett no. ånamn *Vrengja*, möjl. bildat av ett sjönamn *Vrangr (Indrebö NoB 1928 s. 174). Om innebörden hos *Vrångevatten* se s. 50.

Gunneröd *gūnərə*, -*ərə*, -*rø* (Nilén) $\frac{3}{4}$ sk. $\frac{1}{1}$ ky. av ålder, förmedlat till $\frac{3}{4}$ mtl 1686, kr. åtm. i jb 1719, sk. från 1731. Flyttat från Tegneby sn 1857. — Gunnærud 1402 RB s. 315 | Gunderudt c. 1528 NRJ 4 s. 206, gunnröt, Gunderödt 1568, -rödt 1573, Gude- (!), Gunde- 1581, 1586, Grunderöedh (!) 1659, 1665, Gunnerödh 1680, -rööd 1697, Gunneröd 1719-1881, Jr || Gunderöd 1613 GSH, Gunneröd 1746 Oedman s. 227, EK(B). ~ Ett inom länet vanligt ON, vars f. l. är mansn. *Gunne*; jfr Bd 18 s. 78. S. l. är *röd* 'röjning'.

Prep. är i. IN *gūnəŋ*, *gūnrar*, -*ənə*.

H e m m a n s d e l :

Springehagen *sprægəhəwən*. Springhagen (7 ggr) 1883 Mor. nr 458. ON med f. l. *Spring(are)*- finns på olika håll i Boh. Sannol. har inte alla samma reala upphov. *Springehagen* kan tänkas innehålla det *spring spreg*, n. 'springåder, ställe där en källa kommer upp', som ingår i boh. *värmslespring*, n. 'källsprång' el. — och snarare — verbet *springa* i bet:n 1) 'vara brunstig', 2) 'para sig'; jfr *springfåle* 'hingst' (Valla, Sörbygden) och *springtjur* (Stångenäs); jfr *vrenskhage* 'hage för hingstar' Levander I s. 139. Denna senare tolkning bör nog övervägas vid ett och annat av de namn, för vilka annan tolkning föreslagits i tidigare band. Namn med f. l. *Spring(are)*- Bd 2 s. 163; 5 s. 59; 16 s. 183; 20: 1 s. 164.

Torp och lägenheter:

Bott(n)en *bén* el. **Hamne bott(n)en** *hàmnəbən*. Hamnebotten 1837 Hfl. *Hamn* 'utmark'. *Botten* betecknar här lågt liggande del av »hamnen». — **Bäcken** *bəkən* el. **Mjälkemyr** *mjàlkkəmýr* (*Mjölkemyr*). Det senare namnet innehåller stammen i verbet *mjälka, den boh. formen för *mjölka*. — **Gunneberg**; nu försvunnet. 1825 Jb, 1837, 1855 Hfl. Innehåller samma mansn. *Gunne* som *Gunneröd*? El. föreligger en förkortad form av *Gunnerödberg? — **Hamne bott(n)en**, se *Bott(n)en*. — **Högås**; samma plats som *Högås* på Morlanda säteri och Härbjörneröd. 1818 Mor. nr 180. — **Kavlarna** (i) *kàwlanə*. Kaflanda 1837, 1855 Hfl, 1854 Mor. nr 292, Kaflane 1867 nr 389 (4 ggr), 1868 nr 390 (2 ggr), Kavlanda EK. Säkerl. best. pl. av *kavle kàwla* 'kort stock (i träbro över sankmark)'. Skriftformen torde bero på inflytande från *Kavlanda* i Bokenäs sn. — **Kavlemyr** *kàwləmýr*. Kaflemyr 1825 Jb, 1837, 1855 Hfl, Kavlemyr EK. Jfr föreg. — **Kämpenberg**. 1825 Jb. Trol. bildat efter holl. namn på *Kempen*-. — **Långedal** *làngədál* f.d. torp, nu betesmark. Långedalen EK. — **Lugneborg** *lognəbərj*; förr garveri. Ungt fantasinamn. Garfveriet Lugneborg 1841 Hfl, Lugneborg 1867 Mor. nr 389, 1868 nr 390. — **Mjälkemyr**, se *Bäcken*. — **Plunsås** *plánsás*; f.d. torp. Bebott av en viss *Pluns pluns*; detta namn är säkerl. sekundärt i förh. till torpn. Kanske är f. l. det *plums, m. 'dyig mark', som nämnes avd. VIII under *Plumsarna*. Ett oförklarad *Plomsåsen* SOSk 14 s. 27. — **Skogen skówən**. EK.

Hallen, se *Edshultshall* s. 51.

Huseby *húsəby* (Nilén), *-by* by. — Husaby 1388 RB s. 310, Husa- 1415 SDns 3 s. 45, Hwsa- 1461 DN 15 s. 76, Hosa- 1464 ibid. s. 79 | Huseby 1528 NRJ 4 s. 208-1881, Jr, hwßeby 1544, husebi, husse by 1568, Husseby 1573-1719 (altern.), Hussebye 1581, hußebye 1586, Hussby 1680 || Huss(e)by 1613 GSH, Hus(s)ebye 1660 D. Bjelkes jb s. 219, 237, Huusseby 1665 Jra, Huseby EK(B). ~ Namnet *Huseby* (*Husa-*, *Hus-* m.fl. skrivningar) förekommer i Sverige, Norge, Danmark, Slesvig och på Orkneyöarna. För vissa av de sv. (och da.) namnen framförde Henrik Schüek 1914 (Upsala öd s. 6 f., 35 f.) den tanken, att de ursprungligen betecknat platser med administrativa uppgifter inom Svea rike. I NK 5 s. 23 säger Magnus Olsen, att *Husaby* över hela Norden bör »ses i sammanhang med politisk-administrative forhold av speciell art». I *Husebyar* (1955) söker Asgaut Steinnes visa, att de nord. husabyarna är av sv. ursprung, att de haft administrativa eller militära uppgifter — ibland bådadera — och att de uppstått i sina bygder vid olika tidpunkter och därför ur olika historiska förhållanden. Huseby i Morlanda uppfattar. S. helst som en sv. anläggning till försvar av södra Bohuslän (det gamla Elfarsýsla) mot Norge (*Husebyar* s. 73 ff.); dess närmaste granne österut på

försvarslinjen skulle vara Huseby i Torps sn, Valbo hd på Dal. Åtskilligt talar för S:s uppfattning. Men man bör nog hålla den möjligheten öppen, att ett eller annat Husaby fått sitt namn, sedan termen sekundärt börjat nyttjas om gårdar utan all officiell karaktär (Hellquist *-by* s. 128 f.). Även den tolkning, som ges NG Indl. s. 57, kan vara riktig i något fall: »en vel bebygget Gaard, der har mange gode eller prægtige Huse». Jfr Kulturhist. lex. 7 sp. 94 ff. med litt.

Prep. är *på*. Gen. *hūsaby*. IN *hūsabýn*, *-byar*, *-byana*.

Nr 1 Lilla Huseby $\frac{5}{12}$ sk. Äldst $\frac{1}{1}$ sk., förmedlat till $\frac{1}{2}$ 1695 (Jb 1758). Store, Lille Hus(s)ebye 1660 D. Bjelkes jb s. 219, 237, Lilla Huseby EK(B).

Nr 2 Mellangården $\frac{1}{2}$ sk. Äldst $\frac{1}{1}$ sk., 1686 förmedlat till $\frac{1}{2}$ (Jb 1758). Huseby millangård 1748 Ml, Huseby Mellangård EK(B).

Nr 3 Stora Huseby $\frac{1}{1}$ sk. Äldst $\frac{1}{1}$ kr., $\frac{2}{3}$ till sk. redan 1747 (Jb 1758). Store Husebye 1660 D. Bjelkes jb s. 219, 237, Stora Huseby EK(B).

Hemmandel:

Grönevik. Grönnavik 1858 Mor. nr 339 (naturn.), Gröne- EKB. Efter viken med samma namn, uttalat *grønøvig*. Grönskande stränder.

Torp och lägenheter:

Bergdala; ungt namn. EK(B). — Boketorpet *bøgø-*; f.d. båtsmanstorp. Båketorpet EK(B) (emot granskarens förslag), Jr. Båtsmannen hette *Bok*. Om *-e*- se Bd 18 s. 319 ff. — Borgileplatsen? *børjələplāsən*. F. l. kan vara ett *Borgila, antingen detta direkt hänger samman med torpet *Borgila* under Svineviken i Röra sn el. en *borgliknande hälla* funnits på Huseby ägor. Men f. l. kan också tänkas vara gen. av fvn. kvinnon. *Borghilda* (*-hildr*), väl styrkt från medeltidens Boh. I orten säger man, att en *Börje* bott där; det är säkerl. en efteråt påfunnen tydning. S. l. *plats 'torp'*. — Gullberg *gūlbårj*; fiskeläge. Gullbärg 1697 Jb, Gullberg 1748 Ml, 1758-1825 Jb, 1836 Mor. nr 230, EK(B). IN *gūlbårjən*, *-ar*, *-ana*, f. *gūlbåška*. Om *Gull-* se under *Gullholmen* s. 3. Samma namn Bd 2 s. 11 f., 5 s. 179, 10 s. 99. — »Gullehuse t». 1766 Ml. Sannol. felskrivning el. felläsning för »Hellehuset»; jfr skr. »Hällehuset» av följ. — Hällan *həla*. Hälla 1797 Mor. nr 96, Gamla Hälla 1819 Mor. nr 50, Nya Hälla 1849 Mor. nr 268. Säkerl. samma torp som Hällehuset 1811 1825 Jb, 1814 nr 160. IN *həln* (väl snarare *həln*), *həlanə*. — Krappet (i) *krāpət*. IN f. *krāpa*, *krāpanə*. Om *krapp*, n. s. 294. — Mullbräcka (n). Mallbräcka (!) 1825 Jb, Mullbräcka 1836 Mor nr 230 (3 ggr), 1837 Hfl. F. l. är *mull*, f., s. l. *bräcka*, f., varom under *Bräcke* s. 13. — Myren. 1836 Mor. nr 230. — Naversvik (i) *nəvəsvīg*; nu beteshage. Nafverwik (svårläst) 1836 Mor. nr 230, Näfvervik (!) 1874 nr 434, Nafwersvik 1876 nr 435. IN *nəvəsvīgən*, f. *-vīga*, *-viganə*. *Navers-* kan vara

gen. av det fvn. mansn. *Nafarr* (ingår i sn-namnet *Naverstad*; SIOD 1 s. 75, OGB bd 18 s. 101) el. snarare av ett mansbin. *Navar(e)*; jfr Janzén NK 7 s. 246 och Lind Personbin. sp. 265 *Nafar-Helgi*. — Sörhagen. EK. — Tussemörk(r)et *tusmørket*; nu endast åkrar. Väsentl. samma ord som no. *tussemyrkn*, da. *tusmørke* 'skymning' (Hellquist Et. Ordb.³ s. 1248), här använt om mark, dit solen aldrig når.

Hålta *hælta* ¹/₂ fr. Var sk. i 1500-t:s jbr, kr. åtm. 1659-1719, fr. åtm. från 1758. Hörde till Tegneby åtm. ännu 1697; till Morlanda hör det åtm. från 1719. — | holt 1568, Holtte 1573, Holdt 1581, 1586, Holta, -å- 1659-1697, Hullta 1719, Hulta 1758, Hålta 1811 1825, Jr, Hållta 1881 || Holdte 1613 GSH, Holte 1626 No. Rigs-Reg. 5 s. 560, Holte 1660 D. Bjelkes jb s. 217, 230, Hålta 1746 Oedman s. 227, EK(B). Böjningsform av *holt*, *hult* 'skogsdunge'. Rör. ON av denna typ se under *Kärra* s. 71 f. med litt.

Prep. på. Gen. -ø. IN *hæltæn*, f. *hælta*, -ar, -ønø.

Torp och lägenheter:

Altona *åltona*. Detta namn och *Vismar* nedan gavs resp. torp enl. uppgift c. 1850 av en kapten Schultz, tydl. i anslutning till det tidigare benämnda torpet *Hamborg* nedan. — Furuborg. EK. Ungt namn. — *Hamborg* *håmberj*. 1825 Jb, *Hambærg* (!) 1837 Hfl, *Hamburg* 1841 Hfl. Mycket vanligt uppkallelsenamn; se t.ex. Bd 9 Reg. — *Håltebacken*. 1825 Jb. — *Kalvhagen* *kålhåwæn*. Kalf- 1825 Jb, 1837 Hfl, Kalv- EK. — *Korsvägen*. *Korswagen* (!) 1811 Jb. — *Myren*. *Myra* 1825 Jb, 1837 Hfl. — *Orremyren* *ørmømyra*. Identiskt med *Altona* ovan. — *Vismar* *vismar* el. *vismark* (!). EK. Se ovan under *Altona*.

Hällevik *hælvig*, *hælviga* (Nilén), *hælviga*, y. -vig (uppgivet uttal med a knappt pålitligt) by. — *Hælgavik* 1388 RB s. 310, *Helghaviik* 1402 ibid. s. 311, *Hælgovik* 1418 DN 3 s. 462 | *Heleuig* 1528 NRJ 4 s. 207, *Helle-* 1544-1586, *Hellewijk* 1659-1697, *Helleuigh* 1659 (altern.), -wijken 1665, *Hällewijk* 1719, *Hällevik* 1758-1881, Jr || *Helleuig* 1613 GSH, *Helleuig*, -wig 1660 D. Bjelkes jb s. 218, 236, *Öster Hellewijk*, *Hellewijk* 1665 Jra (3 ggr), *Hellerviks* marken eller ängen 1671 *Linderholm Häxproc.* 1 s. 229, *Hæleuik* 1673 S 73 fol. 6, *Hällevik* EK(B). ~ *Sannol.* är f. l. en avslipad form av ett fvn. *Helga-*; skr. *Hælgø-* 1418 bör nog uppfattas som skrivfel för *Hælgø-*. *Helga* kan vara gen. av mansn. fvn. *Helgi*, vanligt i Boh. under medeltiden, men kanske man inte kan förutsätta, att ifrågavarande stora vik kan vara nämnd efter en enskild person; om så vore fallet, skulle vederbörande ha haft sin båt där, ha drunknat där e.d. Det är något sannolikare, att *Helga-* är best. f., svag böjning, av adj. *helig*. Om detta ord i ON se Hellquist. Et. ordb.³ s. 345 under *helig*, Hellquist Sjön. s. 251, *Indrebø Innsjön.* 1 s. 91, *Lindroth -rum* s. 33 och s. 147, *Sahlgren NoB* 1935 s. 64. Åtskilliga ON i länet har åtm. alter-

nativt förmodats innehålla detta adj.; se t.ex. *Helgeberget* Bd 1 s. 241, *Helge källa* ibid. s. 334, *Helgekällan* Bd 3 s. 277, *Helgekullen* ibid. s. 194, *Helgesjön* Bd 10 s. 68, *Hälgån* Bd 11 s. 12, *Helgåsmyren* Bd 18 s. 41. Däremot säges *Helgeviken* (i Ljungs sn, namn på f.d. torp, nu endast — såsom ursprungligen — naturn.) innehålla mansn. *Helge* (Bd 11 s. 42). *Helgavik träffas som sekundärt bebygg.-n. också i Norge; NG 9 s. 201 anses det sannolikt, att *Helvik* i Vanse innehåller adj. fvn. *heilagr* 'helig'; jfr också *Helgaas*. ibid. 12 s. 343. — Några sakliga stöd för tolkningen av *Hällevik* som 'den heliga viken' kan inte anföras.²⁴ — Utveckl. har möjl. varit: *Helgavik > *Helgevik > *Hel(g)vik*; sedan har ett *e* skjutits in ånyo för att uppnå uttalslättnad. Det förefaller emellertid inte helt otänkbart, att *g* kunnat falla i *Helgevik*, medan *-e-* i fogen stod kvar; i boh. faller *g* bort i förbindelsen *lg* under vissa inte närmare utredda förhållanden.²⁵ Bortfallet i *Hällevik* har emellertid möjl. skett under inflytande av skriftformen *Helle-*. Denna bör uppfattas som daniiserande skr.; jfr *hällflundra* (da. *helleflyndre*) vid sidan av *helgeflundra*. Felaktig association med *hälla*, f. kan ha bidragit till att stadga skr. *Hälle-*. — Kvantitetsomkastningen *həl̥- > hə̥l̥-* beror på att målet inte ursprungl. känner *l̥* efter kort vokal. — Att namnet alternativt, och i det äkta uttalet alltjämt, uppträder i best. form, synes visa, att det ännu i sen tid åsyftat viken, fastän denna också tycks ha fått namnet *Lervik(en)*, se avd. I.

Prep. är i. IN *hələvigobū, -n, həlwiganə*.

Nr 1 Mellangård $\frac{1}{4}$ sk. åtm. från 1719.²⁶ Kallas i dagligt tal *Upp(e)-gården* (*Oppe-*) *åpågån*. Hällewijk Millangård 1748 Ml, Hällewik Millangården 1766 Ml, Hällevik Mellangård EK(B).

Nr 2 Nedergård *nəgån* $\frac{1}{4}$ sk. åtm. från 1719. (Hällevik) undergård 1748 Ml, undergården 1766 Ml, Hällevik Nedergård EK(B).

Nr 3 Västergård *vəstərgål* $\frac{1}{2}$ sk. År sk. åtm. från 1719. Var förr helt mtl men förmedlades 1695. Struken ur Jr 15/5 1919. Helghaviik j ytzsta gardenum 1402 RB s. 311, j yttarste gardenom i Hælgovik 1418 DN 3 s. 462, Hällewijk västergård 1748 Ml, Hällewik västergården 1766 Ml, Hällevik Västergård EK(B).

Nr 4, en sk.-utjord. Var kr. åtm. 1719.

Hemmansdelar:

Kalvhagen (på) *kəlhāvən*. EK; nu öde. IN *kəlhāvən, -anə*. — Köpmansgården, se under Hälleviksstrand s. 53. — Pin(n)hagen (på) *pīnhāvən*. Pinhagen EK(B). IN *pīnhāwa*, f. *Pinnebacka* och *Pinnemossen* i Lycke sn säges innehålla ordet *pinne* (Bd 5 s. 192, 209). Detsamma säges om

²⁴ Om helighet hos fjäll, källor o.d. se Grønbech Hellighed og Helligdom s. 144 ff., 152 f.

²⁵ För sydhall. förhållanden se Wigforss SHF s. 132 f., 476.

²⁶ Enl. Tiselius Boh:s märkl. gårdar II s. 11 räknade H. i Jb 1528 tre gårdar, som vardera skattade 1 mark; 1544, 1568, 1581, 1586 Jb upptar H. under kr.-hemman.

Pinnegrinden i Torps sn (Bd 9 s. 112); *Pinderöd* i Skee sn förmodas alternativt kunna innehålla samma ord (Bd 20: 1 s. 4), men som tänkbara alternativ nämnes även ett binamn *Pinne* (känt från Norge, OGB bd 20: 1 s. 227, Lind Personbin. sp. 278, och från Sverige, Hellquist i Xen. Liden. s. 99) och ett IN *Pinen 'person från platsen Pinan'; som en möjlighet nämnes, att *Pinderöd* kan ha uppstått ur *Pineröd 'röjningen som varit el. ligger vid ett »*Pinan*» (nordboh. känner en kvantitetsomkastning *in* > *inn*, *ȳn* > *yinn*; se t.ex. Lindberg Skeem. s. 183 och jfr ON *Pinan* *pīna* Bd 18 s. 23, 56, 63). Denna tolkning anses få stöd i sådana ON som *Pinan*, *Pinebergen* på Öckerö (Bd 4 s. 72) och *Pinebacken* och *Pineklevarna* i Naverstad (Bd 18 s. 220). F. l. i *Pin(n)-hagen* är kanske ordet *pinne* el. bin. *Pinne*, men man måste räkna med möjligheten, att den i detta och vissa andra sydboh. ON med f. l. *Pinne-* kan vara ordet *pina*, f. 'ställe som är besvärligt ur någon synpunkt'; jfr Bd 4 s. 120 med litt., Bd 18 s. 200, OUÅ 1941 s. 29. Det sydboh. uttalet av *pina* har visserligen långt *i* (jfr Bd 5 s. 192), men det är inte otänkbart, att kvantitetsomkastning inträtt, då *-n-* kommit att stå framför helt obetonad eller svagt betonavok. Spår av (tendenser till?) sådan kvantitetsomkastning finns i sydboh.: *brȳna* 'bryna, vässa' (svagt verb) i Tegneby och *trȳnə* i Morlanda, *līna* i Röra och Norum (jämte de vanligare formerna med långt *y*, resp. *i*); *Svineviken* (s. 79) innehåller en höjningsform av subst *svin* (med ursprungl. långt *i*) men uttalas numera alltid med långt *-n-* (*fwīnə-* o.d.); *Svinholmen*, namn på en holme utanför Svineviken uttalas *fwīn-* (s. 80); *Svineviken* i Marstrand uttalas *swīnə-* (Bd 5 s. 133); *Svindalen*, namn på torp i Långelanda sn, uttalas *swīn-* (Bd 9 s. 15); *Svinskär* i Klövedal visar uttalet *fwīn-* (SIOD 3 s. 156). En del sydboh. ON med f. l. *Pinne-* har med avs. på s. l. motsvarigheter bland de nordboh. ON med f. l. *Pine-*. Det sydboh. *Pinnebacken* (Lycke) bör hållas samman med de nordboh. *Pinebacken* och *Pineklevarna* (Naverstad), *Pinneröd* under Henån i Röra bör jämföras med *Pinderöd* i Skee. — *Rostegen* (på) *rōstējan*. IN *rōstējanə*. Ovisst om f. l. är familjenamnet *Ros* — en hustru *Ros* dog i Mollösund 1782 — el. växtn. *ros* 'blomma (i allmänhet)'; jfr *Roseplatsen* s. 89, *Roskällan* 91 och *Roslyckan* Bd 5 s. 105. — *Skansen* (på) *skānsən*. EK(B). IN *skānsən*, *-ar*. Gården ligger inom en halvcirkel bergknallar, som liknar en krets av fort. Jfr under *Skansen* s. 7 och Bd 18 s. 103. — *Sollid*, St. och L. (på) *sōllī*, *sōh*. St. Sollid 1787 S 10 fol. 10, Solid 1804 Mor. nr 190, Sollid 1816 nr 179 (nämnt som torp), EK(B). IN *sōllīn*, *-anə*. Vanligt namn, om vars ålder i allm. se Bd 2 s. 44. — *Vägen* (vid) *vājən* (æ säkerl. riktigare). IN *vājən*.

Torp och lägenheter:

Enersbacken (på) *ēnəsbākən*. IN *ēnəsbākən*. *Ener*, m. 'en (buske)'; den i sammansättning inte ovanliga *s-*formen tyder möjl. på att ett enstaka (påfallande stort?) exemplar avses; jfr *Enern* s. 315. El. möjl. sammandraget

av *Eneris*-? Men detta synes ej vara folkligt i boh. — *Hårdängen. Håll- 1820 Mor. nr 267, 1825 nr 212 (på båda ställena natur.), Håll- 1837 Hfl, Hål- 1843 Mor. nr 250 (2 ggr). F. l. är sannol. boh. *hql* 'hård' med syftning på jordmånen; jfr rspr. *hårdvall*. — Porsen (i) *pəʒən*. IN *pəʒən*, -*anə*. Samma lokal som *Porsen* under Stensbo s. 45. — Porsnäs *pəʒnəs*; förr fiskeläge, nämnt som sådant 1610 (Pettersson Fiskebebygg. s. 129), nu berg och betesmark. Porssnäs 1697 Jb, Pors- 1758 Jb. — Porsviken. 1837 Hfl. Vål=föreg.? — *Raggetorget* *rəgətörjət*; bebyggt område. Bd 18 s. 253 felaktigt kallat *Raggetorpet*. F. l. snarast ett ökn. *Ragge* (ibid.). Detta kan hänga samman med *ragg*, n. 'gethår', *raggen* 'fan' eller vara en motsvarighet till no. dial. *ragg(e)*, m., bildat på verbet *ragga* 'gaa långsamt og vadande som en gammel' (Torp). Om namn på *Ragg*- se f.ö. Bd 5 s. 77, 20: 1 s. 160, 232. — Sollid, se under Hemmansdelar ovan. — Stördalen. Störrdalen 1697, 1758 Jb (fiskeläge), Stör- 1832 Mor. nr 225, 1837 S 37 fol. 79. Man har säkerl. tagit *störar* i *dalen*; jfr *Störeberg* s. 274, *Störehögen*, *Störhögarna* Bd 18 s. 230 och *Störehulten* ibid s. 313. — »Åverslan» *əvəʒlan*; nu endast ett område nära sjön. En familj, som kom därifrån, kallades *əvəʒanə* (accenten svävande). Möjl. är namnet ett *Överåsland med f. l. *Överås *əvərəs; jfr i så fall *Överbergen* *əvərbərja* avd. V. IN *əvəʒanə* kan vara *överåsarna *əvərəsanə. Man bör knappast tänka på en något förvanskad form av *Å-värmseln *əvəsʒla 'värmseln, dvs. källsprånget, vid ån'; uttalet med -*n* i ordets slut talar — liksom IN:s form — mot en sådan härledning. Dessutom ligger platsen vid en sjö.

Hälleviksstrand, se s. 53.

Härbjörneröd *hərbjəsnərə*, *hərbjəsnərə* (Nilén), *hərbjünərə*, *hərbjünərə* by, delvis inom Tegneby sn; se nedan. — Hærbiorna rudi (dativform) 1388 RB s. 318, Hærbiørnarudh 1442 DN 16 s. 142, Herbiørneryth 1483 12/8 Diplom i RA (otr.) | Herbeneruth c. 1528 NRJ 4 s. 206, harbonnröt (!) 1568, Herberödtt 1573, Herbönnerrödt 1581, Herböe- (!), herbönn- 1586, Herbiönne- 1659, 1680, Härbiönne- 1680 (altern.)-1758, Härbjönne- 1811, 1825, Härbjörneröd 1881, Jr || Herbönnerrödt 1613 GSH, Herbiönnerödt 1660 D. Bjelkes jb s. 217, Herbiönne- ibid. s. 228, Herbiörneröd 1746 Oedman s. 227, St. och L. Herrbjönneröd GS, Härbjörneröd EK(B). ~ F. l. är gen. på -*ar* av mansn. fvn. *Herbjörn*, fsv. *Hærbiorn*.

Prep. är i. IN *hərbjəsnən*, *hərbjəsnərənə*. Två hemman åtm. från 1719.

Nr 1, se under Tegneby sn.

Nr 2 1/1 utsocknes fr. åtm. från 1719. Överflyttat från Tegneby sn 1857.

Kallas *Stora Härbjörneröd stərə hərbjəsnərə* (Nilén).

Hemmansdel:

Dalhagen *dələhåwən*. Dale- 1856 Mor. nr 322, Dalhagen EK(B).

Torp:

Hamborg *hámberj*. Vanligt uppkallelsenamn.

Hästekälla *hæstaşæla* (Nilén), *hæfæla* (om Orustuttal, icke gammalt), ^{1/1} sk. Var kr. till 1709 (Jb 1758). — j Hæstakieldo, j Hæstakiældir 1388 RB s. 310 | Hestekielde 1528 NRJ 4 s. 209, hestekyll 1544, -kil 1568, Hestekille 1573, -kill 1581 1586, Hästekiældh 1659, -kiældh 1665, -kieldh 1680, -kiälld 1697 1719, -kiälla 1758, Hästekälla 1811-1881, Jr || Hestekil 1613 GSH, Hästekiældh 1665 Jra, Hästekälla EK(B). ~ Fvn. *hestakelda*, f. 'hästkälla, källa där hästarna vattnas'; i de äldsta skrivningarna i böjd form, varvid dock *ir* är oriktigt. Slutvok. -o har försvagats (till *e*) och sedermera fallit bort; jfr *Lerskall* s. 72, *Munkegårde* Bd 5 s. 98, *Allmag* 9 s. 20, *Ligäld* 18 s. 96. *Hästekällan* finns flerstädes i länet som naturn.; se avd. X och Bd 3, 10, 11, 14 Reg.

Prep. är i el. *på*. Gen. *hæstaşæla*. IN *hæfælan* (enl. tradition i bygden använt redan om en riksdagsman »i början av 1700-t.»), *hæfælar*, -*anə*.

Hemmansdelar:

Hönås (på) *hønəş*; nu obebyggt. EK(B). IN *hønəşən*, -*a*, -*anə*. F. l. är *höna* f.; jfr *Hönekulla* Bd 3 s. 111 med litt. Men en båtsman *Höna* nämnes 1825 Ml. — Lillebro *lələbrə*. EK(B). Vid bron över till Bro.

Torp och lägenheter:

*Båsvik, Norra och Södra. Norra Båts Wijk, Södra Båts Wijk 1786 Mor. nr 59, Södra Båtevik 1825 Jb, Båseviktstorpet (2 ggr), Båseviktstegen 1846 Mor. nr 258.²⁷ Samma namn — väl samma plats — som *Båsvik* under Tofta s. 46. F. l. är trol. ordet *båş*, ofta brukat i ON i bet:n 'sänka i berg'; se Bd 9 s. 32 och där anvisade ställen.²⁸ *Båş* förekommer rätt ofta i namn på vikar och innebär då jämförelse; se Bd 18 s. 153. Viknamn på *Båş*- innehåller nog i en del fall boh. (Orust) *əgəbəş*, m. 'landningsplats för ekor, med pålar eller stenar vid sidorna'; jfr *Lille* och *Store båş*, namn på tilläggsplatser avd. I. Skrivningarna *Båts-*, *Båte-* torde bero på felaktig tankeförknippning med *båt*, naturlig då namnet kanske just avsåg ett båtställe. — Högar (på) *həwanə*; f.d. torp, innefattar även de invidliggande åkrarna. — Kattevik (i) *kətəvig*, -*vig*; f.d. torp, IN *kətəvigən*, f. -*a*, -*anə*. Anledning till *vikens* namn är okänd; kanske har man dränkt *katt*-ungar där. Andra namn på *Katt*- se tidigare bd Reg. Om *katt* som förklenande namnled se A. Vestlund NoB 1936 s. 231 ff. — Liden (på) *liə*. Liden EK. IN *liən*, *liənə*. — Mariedal (på) *məridəl*, *məridəl* (*a* oäkta). 1837 Hfl., Marieda(h)l 1846 Mor. nr 258, EK. IN *məridələn*, -*dələnə*. — Siggholmen.

²⁷ I båda formerna från 1846 kan -ev- vara felläsning för -w-.

²⁸ Om ett *Båts-* av helt annat ursprung se *Båtsbräcka* s. 61.

1825 Jb, nu okänt. Om f. l. *sigg* se avd. VI; huruvida s. l. avsett en *holme* i sjön el. en upphöjning i sankmark är ovisst. — Smögen (på) *smōwæn*, *smōwæn*; nu rivet. IN (förr) *smōwæn*. Samma namn som på den bekanta badorten *Smögen*. Båda är best. form av ett *smög, m. 'trång passage', parallellbildning till *smög, f., jfr SIOD 3 s. 128 f., OGB bd 3 s. 169; 5 s. 132; 9 s. 113 med samma bet.; verbalsubst. till *smyga*. Här behandlade S. låg dock inte i någon »trång passage». Därför möjl. uppkallelsenamn. — Södra Båtevik, se *Båsvik*, *Södra*. — *Vitsten. Wittsten 1786 Mor. nr 59 (säkerl. naturn.), Hwittsten 1825 Jb, 1846 Mor. nr 258. Samma namn som hemmansn. *Vittsten* i Solberga sn; jfr också *Vite stenen* t.ex. Bd 10 s. 81, 94. Tydliggen *sten* av *vit*-aktigt bergart. Stenen kanske nyttjad som råmärke.²⁹

Hätteröd *hætərə*, numera blott en avsöndring med skolhus, icke satt i mtl, och ägd av kommunen sedan 6/12 1930; dessförinnan 1/2 sk. av ålder. — Hätterwdh 1519 NRJ 3 s. 10, Hettharwd 1535 ibid. 4 s. 492, hetteröd 1568, Hettrödt 1573, Hetterödt 1581 1586, Hetteröedh 1659, Hätteröd 1665-1881, **Jr**, -rö(ö)dt 1680 1697 || Hetteröd 1660 D. Bjelkes jb s. 217. 228. ~ F. l. är *hätta*, f. antingen som benämning på ett hättformigt berg, en vanlig användning (se t.ex. Bd 9 s. 116; 10 s. 10 med litt.), el. som personligt binamn, känt från fvn. (Lind Personbin. sp. 144 *Hetta*). S. l. är *röd* 'röjning'.

Prep. är *på*. Gen. *hætərə åsar*. IN *hætəŋ* (använt om en person, som bar det även sedan han flyttat till Slätthult), f. *hætərə*, *hætərar*, -*ənə*.

Kaptenstegen, se s. 349. **Kasen**, se under *Torebo* s. 48.

Kila *šila* (Nilén), *šila* 1/1 sk. av ålder. — Kiile 1528 NRJ 4 s. 209, Kille 1568, 1573, 1581, Kilde 1586, Kijhle 1659-1680, Kijhla 1697 1719, Kila 1758-**Jr**, Kihla 1811-1881 || Kille 1613 GSH, Kijhlæ 1665 Jra. ~ En böjningsform av *kile*, m. el. *kil*, m. (s. 91). Bebyggelsen ligger vid en sådan. Uttalet med *l* (icke *l̥*) tillhör målet,³⁰ liksom dial. i Orusts Ö. hd (se Bd 9 s. 71, 94); det utgör mellanled mellan sydligare *-l̥*, t.ex. på Tjörn (se exempelvis SIOD 3 s. 163), och nordboh. *šil(-)* med vokalförkortning (jfr ibid. 2 s. 41 f.).

Prep. är *i*. Gen. *šilə*. IN *šin* (fullt äkta säkerl. *šilm*, *šilm*), *šilar*, -*ənə*. Ett yngre (?) *kilbo* torde ingå i *Kilboslätten* under *Bua* (s. 320), 1812 Mor. nr 139.

Hemmansdelar (alla utom Backen nu obebyggda):

Backen (på) *bækən*. EK(B). — **Bjärkemyr** (i) *bjärkemyr*. EK(B). F. l. är sn-målets *bjark*, f. 'björk'. — **Lilla Ström**, se *Ström*. — **Nordmarken** (i) *nølmárka*. EK(B). Gen. *nølmárkə*. *Mark* torde här betyda 'betes-

²⁹ Om ett blek. gränsmärke *Vitasten* se Blekingeboken 1953 s. 107 ff. — Det saknas skäl att sammanställa dessa vita stenar med de från No. kända »hellige hvite stenar», varom Gjessing MoM 1915 s. 65 ff.

³⁰ Ett alternativt uppgivet uttal *šila* är således knappt gammalt just på orten.

mark', en bet. som utvecklats ur 'utmark'. — Ström, Lilla (i) *lèlè strám*. Lilla strömmen 1825 Jb (här upptaget som torp; kanske riktigt även för senare tid), Lilla Ström 1837 Hfl (torp), EK. Vid samma *ström* (om dettas bet. avd. I), som föranlett namnen *Strömmen* (s. 239) och *Strömholmen* (s. 178). — Vettingen (i) *vèdugæn*. Weddingelider, -myren 1812 Mor. nr 139, Stora Hvittlingen (!) (natur.) 1823 nr 266, Wettingen (natur.) 1853 nr 328. Vettingen EK(B). IN *vèdugæn*. En avl. av *vette*, målets *vèdæ* (även uttalat *qèdæ*; *Vettebergen* avd. V) 'vårdkas', identiskt med *vèdæg* i samma bet. i Sörbygden (se Tengström IN s. 332); ingår i *Vettingedalen Bd 16 s. 305. Jfr »*Witungxgæff*» s. 56. — Örnekulle (på) *ønækkl.*³¹ EK(B). Väl minne av *örnars* häckning (el. tillfälliga uppehåll) på det invidliggande berget, nu kallat *Örnekulleberget*; jfr samma namn Bd 9 s. 123.

Torp:

Kämpenborg. 1837 Hfl. Trol. bildat efter holl. ON på *Kempen*. — Nyborg (på) *nybørg*. I Boh. mycket vanligt fantasinamn (på nybyggen). — Slätten. 1813 Mor. nr 185. Trol. felskr. för *Stätten*; se följ. — Stätten (på) *stæta*. Stetta 1748 Ml, Stätta 1766 Ml. IN *stætana*. *Stätt*, f. 'stätta över gärdesgård'; se t.ex. Bd 9 s. 121 och cit. st. — Tomteberget *tømtabåt*; efter *hustomt*.

Kongsviken, se *Kungsviken* nedan.

Korsgård *køsgård* $\frac{1}{1}$ utsocknes fr. Var $\frac{1}{1}$ sk. åtm. till 1697. — j Kros-gardenom 1388 RB s. 310, Korsgardin 1430 DN 2 s. 527 | Kåarssgård 1519 NRJ 3 s. 9, Krosgaardt 1528 ibid. 4 s. 209, Korssgorden 1535 ibid. s. 491, korßgorden 1544, korsgardt (-a- osäkert) 1568, Korsgard 1573, Krogsdall (!) 1581, Kaarsgaardt 1586, Korssgård(h) 1659-1758, Kårs(s)gård(h) 1697-1825, Korsgård 1881, Jr || Korssgaardt 1613 GSH, Korssgård, Korsgaard 1660 D. Bjelkes jb s. 218, 234, Salteriet Kårssgård 1837 Hfl (»Racerat»), Korsgård EK(B). ~ ON med f. l. *Kors-* (*Kross-*) kan tolkas olika; om skilda möjligheter se NG Indl. s. 62; se även O. Kolltveit i *Hardanger* 1952 s. 469 ff., Fritzner II s. 353. Då kyrkan ägt jord i K. (RB s. 310), kan det tänkas, att denna varit anslagen till vården av något *kors*, kanske korset vid Korskällan inom sn (s. 370); se Gardell GBFT 1930 s. 14 f.; el. också kan f. l. i största allmänhet ange kyrklig (religiös) karaktär hos platsen, syfta på andakts-kors e.d.; se Bd 10 s. 140, SOV 13 s. 6, Hesselman Från Maraton till Långheden s. 139 not 1, 163, Dens. NoB 1930 s. 28, Ståhle NoB 1948 s. 135, Knudsen NoB 1934 s. 100. Emellertid ligger K. vid ett *vägkors*, och detta kan tänkas ha föranlett namnet. *Kross-* i de ä. skr. återger ordets fvn. form; *kors* har uppstått genom metates (omkastning) av *r* och *o*.

Prep. är på el. *i*. IN *køsgårn* (förr), *køsgålana*.

³¹ Om bortfall av -è i utt. se Janzén Subst. s. 108.

Hemmansdelar:

Liden (i) *líá*. IN *líaná*. — Lökebacken (på) *lögabákan*. EK(B); väl samma lokal som *Lökebacken* i byn Flatö. IN *lögabákaná*. F. l. är *lök* med syftning på vilda lökväxter.

Torp:

Dalen; nu borta. Dahlen 1825 Jb, 1837 Hfl. — Kastet (på) *kástöt*. 1811 1825 Jb, 1813 Mor. nr 162, 1837 Hfl, EK. Sannol. ställe där man »kastat» vad. Vid sjön under *Kasteberget*. Utanför ligger *Kastholmarna*. — Svartevatten *swáfóvón*. 1825 Jb, 1837 Hfl, EK(B). Se *Naturn. avd. I*.

Kungsviken *kógsvíg* (Nilén), *-víga*, *kógsvíga* $\frac{1}{1}$ sk. av ålder; jfr dock nedan i samband med namnets härledning. — j *Kunungx vikenne* 1423 DN 14 s. 33, j *Kunungx vikenne* 1424 ibid. s. 33, j *Konungx vikinne* 1439 ibid. s. 45, *Konnongh wigh* 1504 ibid. 3 s. 745 | *Koningsuig* 1523 NRJ 4 s. 208, *Kongzwig* 1544, *Kungsuig* 1568, *Kongsuig*, *-eug* (!) 1573, *Kongsuig* 1581, *Kongsuigh* 1585, *Konngzwijkenn* 1659, *Kongzwijken* 1665, *-wijk* 1680, *-wijkan* 1697, 1719, *-wikan* 1758, *Kungsviken* 1811-1881, *Kungsviken Jr* || *Kongswijg* 1660 D. Bjelkes jb s. 235, *Konungs wijken* 1665 Jra, *Kungsviken EK(B)*. ~ De nord. ON:n med f. l. *Kungs-* har inte alla samma reala bakgrund. I en del fall har de bildats med denna f. l., därför att lokalen tillhört konungen (Kronan). Tre no. *Kongsvik* förklaras på detta sätt (NG 1 s. 219, 11 s. 163, 14 s. 320). Även sv. ON med f. l. *Kungs-* har förklarats så; se t.ex. Lidén NoB 1916 s. 122, Sahlgren NoB 1923 s. 121, Lundahl Falb. s. 175. Det är möjligt, att f. l. i här behandlade *Kungsviken* skall förklaras på samma sätt; åtm. någon del av hmnt synes ha varit kr. under 1500-t. (Jb 1544). Bd 16 s. 85 framföres den tänkvärda möjligheten, att Kronan haft temporär tullstation här under sillfiskeperioder. Men det kan tänkas, att *Kungs-* har en mera tillfällig orsak; se tidigare bd Reg. Någon (norsk) konungs skepp kan ha befunnit sig (legat förankrade?) i *viken*. Jämte *Kongsviken* (EK) kallas denna även *Kungsvike kile*.

Prep. är i. Gen. *kógsvígas*; jfr dock *Kungsvike kile* ovan. IN *kógsvígan*, *-aná*, även *kógsvígabúna*.

Hemmansdelar:

*Amundekroken, se *Kroken*. — *Krakekullen* *krákkaln*; obebyggt. EK(B). F. l. är målets *krake* 'torkställning för bönor, säd o.d.'. — *Kroken* (i) *krógan*. Även kallat *Amundekroken *ámænakrógan*. *Kroken* 1697 Jb, (väl detta?), 1758 Jb (fiskeläge), EK(B), *Amundekroken* 1800 Mor. nr 103, *Amundekroken* 1829 nr 218, 1853 nr 293 (naturn. på alla tre ställena). IN *krógáná*. Om *krok* i ON se t.ex. Bd 9 s. 157. F. l. i *Amundekroken tycks vara mansn. *Amund(e)*, vanligt namn i gamla tiders Boh.; boh. ON med denna f. l. se t.ex. Bd 9 s. 53, 10 s. 38, 18 s. 58. Om *a* för väntat *a* i uddljudet se

Bd 9 s. 53 under *Ammedalen*. — *Kungsberg*. EK(B). Nytt namn, bildat på hemmansn: *Kungsviken*. — *Liden lía*. EK(B). — *Skogen skówan*. EK(B). — *Tolfteparten teltapátan*. EKB. Utgör $\frac{1}{12}$ hmn.

Torp och lägenheter:

Bjärkemyr bjárkemyr; nu åker. *Björkemyr* 1825 Jb, 1837 Hfl. Samma namn under *Kila* s. 29. — *Bryggan*. 1825 Jb, 1837 Hfl. — *Bråten*. 1837 Hfl. — *Båtstödet bådstöt*; nu åker vid sjön. 1825 Jb, 1837 Hfl. 'Båt-platsen'; om *stöde*, n. se s. 369. — *Fruns torp frúas tórp*. *Frun* anses ha varit en fru *Strömdal*, som bodde här omkr. 1900, efter vilken också *Fruns trädgård* (avd. VIII) benämns. — *Giljorna* (i) *jeljona*. Gillian 1837 Hfl. Om *gilja* avd. VII. — *Huset*. 1766 Ml. Om *hus* i torpnamn s. 11. — *Krakelyckan krågälóka*. Jr, EKB. Samma f. l. som i *Krakekullen* ovan. — *Lugnet lógnat*; f.d. torp. — *Lyckan löka*; »eget hem», liksom följ. Om namnet är ungt, har man därför sannol. åtm. associerat det med *lycka* 'fortuna'. — *Näsudden næssdøn*. 1837 Hfl. — *Ödegärdet*. Ögärdet 1825 Jb.

Kårehogen *kærowæn* (Nilén), *kærhowæn*, *kørhåwæn* $\frac{1}{4}$ fr. Var $\frac{1}{4}$ kr. åtm. till 1719. — | *korehoffuit* (!) 1568, *Korrehoffuen* 1573, *-houffuen* 1581, *Korffuehouffen* (!) 1586, *Kåhrehouf(f)wen* 1659-1680, *Kårehogen* 1697-1881, **Jr** || *Korffuehoffuen*, *-hoffn* 1613 GSH, *Korffuehoffuet* (!), *Korffue-Hoffuet* (!) 1616, 1617 No. Rigs-Reg. 4 s. 594, 642, *Korrehoufwen*, *-houffuen* 1660 D. *Bjelkes jb* s. 217, 228, *Kårehogen* EK(B). ~ F. l. är mans(bi)n. fvn. *Kári*, som ingår i flera boh. bebygg.-n.; se Bd 9 s. 37. S. l. är best. form av subst. *hög*, sannol. med syftning på den gravhög, som ligger vid K. (Inl. s. XXV).

Prep. är i. (?) el. på. IN *kørhåwænə*.

Torp och lägenheter:

Apoteksgården. EKB. — *Ene(r)backen*. *Enebacken* 1825 Jb, *Ener*- 1837 Hfl. — *Fröjdendal* (på) *frændál*, *frén-*, *frøjendál*. Samma ort som F. under *Morlanda säteri* s. 39. 1846 Mor. nr 254. IN *frændán*, f. *-dála* (förr), *-dalanə*. — *Furuhagen*, se *Hallen* nedan. — *Gustavsberg*. 1872 Mor. nr 402. — *Hagen*. — *Hallen hála*. Förr även kallat *Furuhagen*. *Furuhagen* eller *Halla* 1825 Jb, *Halla* 1846 Mor. nr 254, *Hallen*, *Halla* 1825 Mor. nr 304 (anges ligga i *Bäcken*), *Halla Jr*, *Hallen* EK(B). Vid en *hall* (berghäll). — *Höjentorp höjantórp* (acc. knappast äkta). EK. Ett i Boh. vanligt uppkal-lelsenamn (i sista hand efter kungsgården H. i *Skaraborgs län*). — *Nybygg-
get*. 1872 Mor. nr 402. — *Rumpan rømpa*. *Rompan* EK. 'Svensen'. (Formen *rump*, m. är genuinare). Ägoformen liknar en »tunga». — *Tången* (på) *tågen*. — *Vallen váln*; f.d. torp. Om *vall* se avd. VIII.

Köperöd *šəbərə*, *šəbərə*, *səbərə*, *šəbərəø* (Nilén) $\frac{1}{2}$ sk. av ålder. — j *Kiæipa riodre* 1388 RB s. 310 | *Koberøø* (!) 1528 NRJ 4 s. 207, *kyberudt* 1544, *kiberöt*

1568, Kiberödt 1573, Kiberödt, Kiöbbe-, Köbbe- 1581, Kiöbbe- 1585, Kiöberöedh 1659, Kiöberöedh 1665, Kiöperöd(h) 1680-1758, -rööd 1697, Köperöd 1811-1881, Jr || Kiö(b)beröd 1660 D. Bjelkes jb s. 219, 237, Kiöberöedh 1665 Jra, Kiöperö 1746 Oedman s. 243, Köperöd EK(B). ~ Samma namn i Forshälla sn (Bd 11 s. 16), i Lane-Ryrs sn (utt. *şøbørø*, skrevs a Käipariodre 1388 RB s. 352 [anses av utg. säkerl. felaktigt åsyfta K. i Forshälla sn], Kiöbberöidt 1581, -rödt 1586, Kieberöd vand 1594 JN s. 144, Køberöd 1655 No. Rigsreg. 11 s. 277, Kiöbberöd 1660 D. Bjelkes jb s. 250) och i Norge (Kjeiprød NG 17 s. 38). Vid behandlingen av namnet i Forshälla Bd 11 s. 16 säges de tre boh. *Köperöd* som f. l. ha mans(bi)n. *Keypi*, *Kaupi*, fsv. *Köpe*. Detta är felaktigt. Skr. *K(i)æipa-* i RB kan visserligen tänkas onöjaktigt återge *Keypa-* (gen. av *Keypi*), men en sådan form är inte påvisad. Inte heller formen *Kaupi* är säkert styrkt från fvn. område (Lind Personbin. sp. 192; Rygh PiSt upptar intet ON med *Kaupi*, *Keypi*) men däremot från fsv.; se Lundgren-Brate, Sahlgren OUA 1952 s. 18. Den äldsta formen har utan tvivel lytt *Keiparioðr*, *-ruð*. Detta antagande stödes i viss mån av skr. *Kieberöd vand 1594* av *Köperöd* i Lane-Ryr. Säkerligen med rätta har en likalydande f. l. antagits ingå i *Kebo* i Långelanda sn (Bd 9 s. 6), *Kebal* i Skee sn (Bd 20:1 s. 48) och ett no. *Kjeppestad* (NG 2 s. 38). *Keipa-* kan vara gen. av ett bin. *Keipi* (Lind Personbin. sp. 193 f., Bd 9 s. 6 och 23 under *Kevhult*), bildat av fvn. *keipr*, m. 'årblock' eller av en adj.-stam med bet. 'vänsterhänt'. Det är emellertid inte troligt, att ett bin., som anträffats endast en gång, skulle ingå i tre *-röd*-namn. NG 17 s. 38 säges, att f. l. i *Kjeiprød* är ett fjällnamn *Kjeipen*, som förekommer på många ställen i kusttrakterna. Det säges otvivelaktigt vara bildat av *keipr*, m. 'Kjeip paa en Baad' (årblock). F. l. *Keip-* i *Kebo* och *Kebal* förmodas altern. vara en motsvarighet till no. dial. *keip*, m. 'årblock', egentl. '(trä med) insnitt', och ordet tänkes syfta på någon inskärning i terrängen. Där naturförhållandena på platsen inte ger stöd för en sådan tolkning finnes följande förklaringsmöjlighet. Det nämnda *keipr*, m. kan ha haft samma bet. som no. dial. *keip*, m. 'Aareblok', el. den som ingår i boh. (Valla) sammansättningen *roderkepa rørsşba*, f. 'en av de krökta käppar varmed smala ekor utriggas för att få större årvidd', el. kanske den som föreligger i *skakelkepa* (anfört av Rietz s. 316 från Närke och Västmanland). I varje fall bör en »kep» ha blivit bäst, om den gjordes av virke, som vuxit till den form föremålet borde ha. En röjning, där man hittat lämpligt virke till årblock eller roderkepor kan ha kallats *Keiparioðr*, *-ruð*. Det är inte ovanligt, att en lokal uppkallas efter material, som man finner där, och efter föremålet, som materialet skall användas till; jfr t.ex. *Nävrekärr* (s. 75), *Henån* (s. 65 ff.) och *Basteskårr* (s. 58), alla i Röra. Jfr även *Vagnhester*, *Vagnhult* (Ekenvall s. 72) och *Skoulehister* (ibid. s. 96), *Yxeskaftshester* (ibid. s. 102). Då terrängen vid K. i Morlanda visar en markerad »skåra», måste man stanna i valet mellan jämförelsenamn och »fyndplatsnamn». — Labialiseringen av *Keip-* till **Köp-*,

Köb- synes i detta namn ha inträtt senare än i det nämnda *Kebo*, där den f.ö. sedermera givit vika (om den överhuvudtaget varit genomförd i uttalet). Den torde ha framkallats dels av det följande *p* (*b*), dels av folketymologisk association med stammen *köp-*.

Prep. är *på*. Gen. *şöbrå*. IN *şöbøn*.

Torp och lägenheter:

Gullberg; nu försvunnet. 1825 Jb, 1846 Mor. nr 244 (4 ggr), EK. Lokalt samband med fiskeläget Gullberg under Huseby (s. 23). — Myren (i) *mýra*; nu rivet. 1837 Hfl. — Nordhagen; obebyggd. Jr, EKB.

Köpmansgården, se under *Hälleviksstrand*.

Lavö *lavða* (Nilén) by. — Laføy 1388 RB s. 310, Lafey trol. 1402 ibid. s. 315, Lafføy, Laffø 1422 15/2 Dipl. i RA (otr.) | Lawenn, Lafføen 1528 NRJ 4 s. 208, laufföö 1568, Lafföö 1573, Lauffönn 1581, laufföe 1586, Lafföö 1659, Laföö 1665, 1680, Laföön 1680 (altern.) Lafö 1697-1881, Lavö Jr || Lafföö 1613 GSH, Laugøen 1629 No. Rigs-Reg. 6 s. 174, Wästerlavöe, Wester Lavöe, Øster Lavueøe, Øster Lauøe 1660 D. Bjelkes jb s. 218, 233, 235, Laföön 1665 Jra (2 ggr), Lööföön (!) 1673 S 73 fol. 6, Laföna slutet av 1600-t. S 73 fol. 11, Lavö EK(B). ~ Skrivningen *Laf-* 1388 och 1402 (?) sammanställd med uttalet *lav-* tyder på en fvn. stam *läf-* i f. l. Denna är enl. Lindroth NoB 1918 s. 54 ordet *lave*. L:s påstående, att ön har »en flat högplatå» är knappast riktigt. Däremot skulle man kunna säga, att den består av 3-4 parallella bergåsar skilda genom markerade sänkor, den ena »laven» intill den andra. Helt utslutet är det väl inte, att *Lavön* innehåller växtbeteckningen *lav*; om lavtäkt i Boh. se Pettersson Fiskebebygg. s. 233 ff. Någon tradition om sådan insamling är emellertid inte känd. Det förefaller också tänkbart, att f. l. är verbet fvn. *lafa* 'hänge fast ved en Gjenstand' (Fritzner), no. *lava* 'hänge, hänge ved i nogen Mængde eller i Klynger' (Aasen); jfr boh. *lav*, n. 'mögel' (Sörbygden, Nilén Ordb.), 'lager av t.ex. sot' (Kville), 'vit beläggning på tungan' (Bottna). Lavöns karaktäristiska uppbyggnad — bergåsar som hänger samman i en klunga och även med fasta landet — skulle motsvara tolkningen.

Prep. är *på*. IN *lavøbå*, *lavøn* (en häradsdomare), *lavøanå*.

Nr 1 Västergården $\frac{1}{2}$ sk. Var helt mtl till 1695. Västergård, 1748 ML, Västergården 1766 ML.

Nr 2 Östergården $\frac{1}{2}$ sk. Var helt mtl till 1695. Laföö östergård 1748 ML, östergården 1766 ML.

Hemmansdelar:

Almevik (i) *ålmævig*. EK(B). IN *ålmævigøn*. — Källsnäs *şælsnæs* (Tengström IN s. 171); f. l. kan vara gen. av ett mansn. *Käll* el. fsv. *Käldor* (jfr *Källsbacken* Bd 9 s. 9) el. av fågeln: *tjäll* 'strandskata'. — Nordgårdet (i) *nøljæt*.

Torp och lägenheter:

Kroks holm *kroks hölm* el. Kroksrump *krògšrump*, förr även Kroksudden; nu obebott. Krogsholm 1825 Jb, Kroksholmen, Kroksudden 1831 S 36 fol. 59 (naturn.), Kroksholm Jr, EK. I de båda namnen ingår senare delen av det *Lafføy krok*, som nämnes 1422 5/2 Dipl. i RA otr. och *Laueör Krok*, *Laueör krog* 1660 D. Bjelkes jb s. 218, 234, Kroken 1746 Oedman s. 247, 1748 MI (ovisst om hithörande). Nämnt som fiskeläge 1610 (Pettersson Fiskebebygg. s. 129). *Kroken krògøn* är nu namn på en dal och ett gårde ö. om Karlsvike kile. Den ursprungliga »kroken» kallas numera *Krokön krògøa*, nv. delen av Lavö. Namnet anger antingen 'udden som bildar en *krok*' el. 'udden som man vid segling måste kröka omkring'. Om *rump* se nedan. — *Källbacken*. 1837 Hfl. Efter en *källa*. — *Rumpen ròmpeøn* alternativt namn på *Krogsrump* ovan. IN *ròmpeøn*. Efter udden, som skjuter ut som en svans, en »rump». — *Skutekullen*. Jr, EKB. — *Slupen* (i *slúpøn*; f.d. båtmanstorp. *Slupen* 1812 Mor. nr 141, *Sluppen* 1831 nr 224, 1862 nr 368, 1865 nr 369; jfr *Slupe huvud* avd. V och *Slupekil* avd. I. Tycks kunna innehålla ordet *slup*, ä. nsv. *slupa*, pl. *-or* (Hellquist Et. Ordb.³ art. *slup*), boh. (Skee, Tunge) *slup*, här väl 'kustsegelfartyg'. En sådan båt kan ha förlit vid stranden utanför torpet. Stället kan ha kallat *Slupen* (jfr t.ex. *Jämsen* avd. III), och i så fall har namnet senare överförts på torpet. *Slupehuvud* och *Slupekil* har då fått namn efter torpet el. direkt efter förlisningsstället. Alternativt kan man ställa samman namnet med några no. ON *Sluppen*, *Slupp-*, som på något sätt torde höra ihop med fvn, *sloppr*, m. 'kappa, kofta', egentl. 'något som man smyger in i' (NG 14 s. 97, Beito Norske sæternamn s. 258). Ett ord med sådan bet. skulle passa bra i namn på vikar och stund. — *Storekvi(n)* (på), ä. *stòrakwī*, y. *-kwīa*. Om *kvi* avd. VIII. — *Twistärten twiståtøn*, även *Twisnärten twisnåtøn* el. *Snärten snåtøn* (alla altern. med *-ø-*); förr fiskeläge, nu bebodd holme. Tuistierden, Tuistierten 1660 D. Bjelkes jb s. 218, 234, Twistierten 1665 Jra, 1697 Jb, -skierten 1758 Jb, Tvesjerten, Tvåsierten (!) 1792 Mor. nr 91, Tve-snärten 1825 Jb, Tvestjerten 1831 Mor. nr 224 (3 ggr), Tvestjerten Kortet, Twistärten EK(B), Tvestjärten GS. Jfr *Twistärte Fjorden* 1784 Mor. nr 35. IN *twiståtønø* el. *-snåtønø*. Jämförelse med en *tvestjært* (målets *twiståt*). Den n. delen av holmen är kluven i två delar med en smal vik emellan. Om samma namn längre söderut se SIOD 3 s. 71. Den obrutna formen *stært* är den äkta boh. motsvarigheten till rspr:s *stjært*, se Bd 1 s. 114, 18 s. 123. — De båda andra namnen *Twisnärten* och *Snärten*, innehåller boh. *snært*, m. 'stjært (på ålar och ormar)'; Nilén Ordb., Lindberg Skeem.

Lunden *lun* (Nilén) ¹/₁ sk. av ålder. — vmdir *Lundenom*, vmdir *Lundenom* 1388 RB s. 310 | *Iwnden* 1544,³² *lunden* 1568, *Lundenn* 1573, 1581, 1659,

³² Möjl. avses *Lunden* i Morlanda med skr. *Lud* 1528 NRJ 4 s. 208.

lundenn 1585, Lunden 1665-1881, Jr || Lunden 1549 DN 3 s. 848, 1660 D. Bjelkes jb s. 218, 236, EK(B). ~ Best. form, i den äldsta källan dat., av *lund*, m. (icke av den i Boh. vanliga biformen *lunde*, m.).

Prep. är i. Gen. *lunə klév*. IN *lunəbun*, pl. *lunənə*.

Torp (alla nu borta):

Enersbacken *ənəsbákan*. Enerbacken 1825 Jb, Enebacken 1856 Mor. nr 337 (flera ggr). *Ener*, m. 'en(buske)'; jfr samma namn s. 26. — Krusetorpet. 1856 Mor. nr 337, Familje- el. ökn. *Krus(e)*; jfr Bd 9 s. 7. — *Lerdal ləqəl*.

Malön *màl'əa* (trol. det gamla uttalet), *màl'ə* 1/2 fr., tidigare utsocknes, nu insocknes. — Malløy 1388 RB s. 310 | Måaløn (!) 1519 NRJ 3 s. 9, Mallenn 1528 ibid. 4 s. 209, Mollö (!), Mallö 1568, Mollöe(!) Mellöe (!) 1581, Molöe (!), Malöe 1586, Mahlöe 1659, Mahlö(ö) 1665-1825, Malö 1881, Malön Jr³³ || Mahun (!) 1627 No. Rigs-Reg. 5 s. 584 (hit?), Maløen 1628 ibid. 6 s. 64, Magöön (!) 1673 S 73 fol. 6, Malö EK(B). ~ F. l. är boh. *mal(e) málə, mál*, m. 'stenhop, stembunden mark o.d.', här föranlett av ett område med morän- och krosstengräs på öns östra sida; jfr *Malen* Bd 9 s. 87.

Prep. är på. IN *màl'əbú, -n, -r, -na; mál'én, mál'əanə*.

Hemmansdelar:

Grönvik (på) *grənvíg*. EK. Grön vegetation på land. Se samma namn Bd 9 s. 94. — Sjölyckan (på) *šjələka* (*s* förefaller misstänkt); ingen hostadslägenhet. EK(B). — Strömmen (i) *strámən*. 1825 Jb (då torp), EK(B). Jfr *Malö ström* nedan. Fiskeläge 1840 (Pettersson Fiskebebygg. s. 175). — Stätten (på) *stəta*. EK(B). IN *stətənə*. Se samma namn s. 30 under Kila. — Svartevik *sqət'əvíg*; nu ej bebyggt. Efter vattnets (och bottens) färg el. möjl. efter kraftigt skuggande träd vid *viken*.

Torp och lägenheter:

Böckervik *bókərvíg* (acc. pålitlig?); backstuga. 1811 Jb, 1812 Ska. nr 55, Böckar- 1825 Jb, Böcke- 1837 Hfl. Tydl. efter en **böcker* (Morlanda *bókər*, m.) 'tunnbindare o.d.' Samma f. l. Bd 11 s. 26; 16 s. 69; 20: 1 s. 191. — Klevetomten; på Klevbergen, nu öde. Om *klev* avd. IV. — **Kvin*. Qvia 1837 Hfl. Best. sg. av *kvi*, f. 'kreatursfälla'. — Malö ström. 1825 Jb, Malöström 1837 Hfl. Om *ström* avd. I. — »Zwiun». 1825 Jb. Felläsning el. felskrivning för »Qwien». Se **Kvin* ovan.

Morlanda, dial.-utt. se s. 9 1/1 fr. (säteri) av ålder; tillsammans med underlydande icke i mtl satta gårdar 3 1/4.³⁴ — Molanda kirkia 1388 RB

³³ Av K. Lantmäteristyrelsen 1947 föreskriven benämning (GoBAK nr 2).

³⁴ I Jr upptages numera Morlanda nr 1 (=Morlanda säteri) jämte Berg nr 1, Ebildslätt nr 1, Fröjdendal nr 1, Getrilla nr 1 och Hätteröd nr 1 under beteckningen Morlanda nr 2.

s. 310, i øystra Molandum (2 ggr) 1388 ibid. s. 310, i Molandom 1407 SDns 1 s. 697, 1411 VFT I. 1 s. 62, Molanda sokn 1410 DN 3 s. 436, 1430 ibid. 2 s. 527, j Moland(h)e 1430 ibid., 1487 ibid. 3 s. 700, Molandæ sokn 1439 ibid. 14 s. 45, a Moland 1457 (?) ibid. 5 s. 586, Molande sokn 1487 ibid. 3 s. 701, oppoo Molanne 1489 ibid. 16 s. 331, Mollan sogen 1494 ibid. 4 s. 747, Moland sogenn 1494 ibid. s. 748, Molanne sonngnk 1504 ibid. 3 s. 745, Moelland 1510 Akershus-reg. s. 57 (sen avskr.), Molandt 1511 DN 2 s. 765, til Molanne 1513 ibid. 2 s. 768, till Molande 1514 ibid. 3 s. 768, Molandh 1516 ibid. 2 s. 775, Molanndt 1518 ibid. s. 779, Moland 1519 ibid. s. 781, Molande gotz 1525 DN 3 s. 793 | Malande 1519 NRJ 3 s. 9, Molandhe godtz, Molande, Molandh, Molandt 1535 ibid. 4 s. 491, Moland sogen 1544, Molann(d)tz Sogenn 1568, 1586, Molandt, Mollandt 1581, Målandh 1659, Morland(h) 1665-1758, Morlanda 1811-1881, Jr || Målandh sonck 1528 DN 16 s. 623 (avskr.). Molande 1531 ibid. 11 s. 637, 639, Molands gods 1534 ibid. 14 s. 738, Moolandtt 1539 ibid. 2 s. 838, Molland sogenn 1543 ibid. 15 s. 690, Mollandt sogenn 1544 ibid. 3 s. 843, Moland sogen 1549 ibid. s. 848, 1607 Oslo kap. kop. s. 18, Moeland, Moelande guotzs, Moland guotz 1578 No. herredagsdomb, s. 1, 12 resp. 15, Molandt, Molandtz gotz 1580 ibid. s. 38, Mollendal 1591 JN s. 12, Molandtz kirche 1594 ibid. s. 204, Mollandsogn 1598 ibid. s. 202, Maalandtz sogn 1597 ibid. s. 527, Morland (Gaard) 1617 No. Rigs-Reg. 4, s. 642, 1632 Glos. vis. s. 110, Moland 1620 ibid. s. 101, Morland sochn, sogen, Morland gaard 1660 D. Bjelkes jb s. 217, 227, Morland sogn 1660 M. Hvitfeldts jb s. 80. ~ Det framgår tydligt av de äldsta formerna, och Lindroth har redan SIOD 1 s. 72 uttalat, att f. l. är terrängbeteckningen *mo*, vilken även ensam finns som sn. i Boh.; se Bd 18 s. 1. Även i nu förevarande fall passar den vanliga bet:n 'torr, gärna med skog el. ljung bevuxen, högt belägen mark, åtm. delvis bestående av sand'. Oedman s. 241 upplyses, att kyrkan ligger på en torr och höglänt sandmo. Jordmånen på säteriets ägor består enligt Holmberg s. 317 »omvexlande af lera, svartmylla och sand». Geol. kartbladet Uddevalla visar sand och svallgrus. S. l. är *-land(a)* i bet:n 'mark, landområde' (om i mera speciell bet. är ovisst). Namnet har förr brukats i såväl singular som plural form; jfr det likartade förhållandet med by- och sn-n:t *Torslanda* Bd 4 s. 58. Om ON med plural form se Hellberg Plural form. Det är tydligt, att det ursprungliga uttalet bör ha varit **mōlan(-)*. Den ändring därav, som lett fram till det nuv. med *mul-* el. *mgl-*, vilket uppenbarligen är det äkta, spåras till sin begynnelse redan tidigt i formmaterialet, dels i former med *-ll-*, dels genom bruket av något otvetydigt tecken för ett öppnare ljud än *o*. De förra visar sig tidigast — väl på ett pålitligt sätt — 1494 och 1543³⁵ (*Mollan, Molland*), de senare 1528

³⁵ Det kan väl inte bestridas, att ett *Moll-* o.d. i och för sig kunde vara en rent ortografisk variant till *Mol-* och återge ett **mōl-*. På avskriftsformen av orig. från 1510 kan man inte lita.

och 1597 (*Målandh*,³⁶ *Maalandtz*). Den öppna vokal, varur *e*, *u* framgått, kan inte ha uppstått annat än genom förkortning av **mō-l*, och denna har — det framgår av formmaterialet — inträtt före inskottet av *r* i skriften (varom se nedan). Anledningen till denna förkortning är inte klar. Möjligen har *ō* förkortats i sammanställningar som *Morlanda kyrka*, *Morlanda socken*, *Morlanda gods*. I dessa kan trycket i särskiljande syfte ha lagts på sammanställningens sista ord. Den avgörande rollen torde emellertid sammansättningen **Morlandadal* ha spelat; dennas vikt belyses av det faktum, att ett alternativt IN för snborna bildats därpå (s. 9). **Morlandadal*, bildat av ett redan existerande ON, skall ha huvudtrycket på s. l. *-dal* (se Palm NoB 1925 s. 66, Janzén ibid. 1935 s. 10). Denna tryckfördelning har medfört betydande förändringar av f. l:s ljudskick (jfr skrivningen *Mollendal* 1591), bl.a. just förkortning av *ō* till *ö*. Däremot finns intet skäl att förmoda, att huvudtrycket i *Morlanda* skulle ha legat på s. l.³⁷ Det ursprungl. dentala *l* i *-landa* har ersatts med *ʎ*, ett utbyte som har kända paralleller, även i namn på *-landa* (se Lindroth i NoB 1918 s. 46, E. Noreen i NoB 1920 s. 28, SOV 13 s. 21 *Hovlanda*); jfr även uttalet *grōn* av bynamnet *Grolanda* i Spekeröds sn, Inlands N. hd, Boh. (Janzén i NoB 1935 s. 11)); övergången beror på att känslan av sammansättning fördunklats. — Inskottet av *r* i skriften (fr.o.m. 1600-t.) uppfattas väl bäst som uttryck för viljan att återge det folkliga uttalets »tjocka» *l* (*ʎ*); kanske har ON med f. l. *Mor-* spelat en viss roll. — Överg. av sista *a* till *ə* i *Morlanda* beror på vokalens ställning i absolut obetonad stavelse i sammanställningar som *Morlanda socken* o.d. — Gårdens forna läge antydes av *Gamlegården*, nu namn på ett gårde. (Lindroth.)

Prep. är *på*. Gen. nu *-ə* (av ä. *-a*), förr även, vid tvåstavig namnform *-s*. IN se s. 9.

*Torp och lägenheter:*³⁸

Branddala (i) *brändåla*. EK. IN *brändår*, f. *-dåla*, *-dålanə*. *Brand*, m.; detta syftar snarast på svedjning el. vålded; jfr samma namn Bd 9 s. 53 med litt. — **Brohagen** (på) *brūhawən*, *brū-*. 1811 1825 Jb, EK. IN *brūhawən*, f. *-a*, *-anə*. Intill följ. — **Bron** (vid) *brūa*. Broen 1837 Hfl, Bron EK. IN *brūanə*. Vid en *bro* över Morlandaån. Samma plats som *Ytterbron* nedan. — **Bråten** *brådən*; förr torp. 1837 Hfl. Om *bråte* avd. VIII. — **Bräcka** (på) *brækka*. EK. IN *brækən*, *-anə*. Om *bräcka* avd. V. — **Dammen** (på) *dāmən*. EK. IN *dāmənə*. Vid en bäck. Det uppgives ha legat *fiskdamm* (ar) där förr. — **Ebildslätt** *ēbənšlēt*, *ēbən-*; förr 1/4 sk. En del ingår i enheten *Morlanda nr 2* (se s. 36 not 34), en del äges av *Morlanda församling* under

³⁶ Även detta är visserligen avskrift men tycks genom sakens natur böra vara pålitligare.

³⁷ Jfr Janzén om sn-n:t *Romelanda* och dithörande namn i Boh. studier s. 233 ff.

³⁸ Vissa i EKB upptagna icke folkliga namn uteslutes.

namnet *Morlanda kyrkotomt*. j *Æplastodli* 1388 RB s. 310 (hit?),³⁹ eble-tufft, Ellethufft (!) 1568, Ebelthufft 1573, Ebbiltufft 1581, Ebbelthufft 1586, Ebills(s)lätt 1659 1719, Ebilldslätt 1665 1697, Ebildslätt 1680-Jr, Ebbild-1758, Ebilslätt 1881 || Ebbessläts (gen.) 1665 Jra, Ebbilslätt 1748, 1766 MI, Ebildslätt 1837 Hfl, EK(B). ~ Om alla de anförda, skiftande skrivningarna syftar på samma ort, får man antaga, att namnets s. l. inte varit fullt fixerad. F. l. är emellertid genomgående ordet *apple*, n., i de äldsta formerna i gen. pl., och något annat behöver inte heller förutsättas för de senare formerna. Uttalet med *ø* i f. l. är säkerl. det ljudlagsenligt nedärvda, och det med *e* är då läsuttal. F. l:s *-n-*, som inte tycks ha kommit till uttryck i någon skriftform, kan bero på inflytande från *Evensås*, nu i den ur *Morlanda* utbrutna *Skaftö* sn. Men det förefaller något troligare, att ett *-øsl-* (*-øsl-*?) genom dissimilation blivit *-ensl-* (*-ensl-*). Det torde inte vara möjligt att antaga något samband mellan *-stodli* och *-slätt*. Det förra är dat. av ett boh. *stadhul*, motsvarande fvn. *stødull* 'mjölkkningsplats o.d.' (se SIOD 1 s. 39, OGB bd 9 s. 67 f.); den boh. dat. har måhända egentl. lytt *-stadhli*. Under 1500-t. tycks s. l. ha varit boh. *tuft* (*tyft*), f. 'tomt'; se *Tofta* s. 46 och Bd 9 s. 70 f., 18 s. 133. — *Fröjden dal* (om uttal, prep. och IN se samma namn under *Kårehogen* s. 32), sk-torp. tidigare fr.-torp, nämnt som fiskeläge 1617 (Pettersson Fiskebebygg. s. 133). Vester Frijdenal 1660 D. Bjelkes jb s. 235 (här under *Slätthult*), Frögdendahl 1697 Jb (fiskeläge), Frögdenda(h)l 1719-1825 Jb, 1748 MI, Frögdendals Torpp 1783 Pettersson Fiskebebygg. s. 162, Fröjdenal Jr, EK(B). Efterbildning av ty. namn på *Freuden-*, svarande mot no. namn på *Fryden-* (se NG Fællesreg.); jfr *Fröjdenborg* Bd 2 s. 8. — *Granklev* (nu *naturn.*). *Granklef* 1748 MI. Om *klev* avd. IV. — *Hådda hæda*; skogvaktarbostad. 1748 MI, 1758 1811 Jb, 1837 Hfl, EK. Möjl. boh. *håda*, f. 'grytgrepe' (Valla), fvn. *hadda*, f. 'hank', no. *hadda* och *hodda*, f. 'Hank'. Sistnämnda form utgår liksom här behandlade *hæda* från oblik kasus med *y*. *u*-omljud; man får anta, att denna form förr brukats i Boh. vid sidan av *håda* utan omljud. H. ligger vid en synnerligen karaktäristisk båge av Röds-vatten. — *Högås hægas*. Högås 1815 Mor. nr 182, EK. Samma namn och plats som *Högås* under *Härbjörneröd* i *Tegneby* sn (s. 113). Uttalet med *g* har bekräftats vid kontroll. Inte desto mindre torde f. l. vara en form av fågelnamnet *hök*. Om kvantitetsomkastningen **høg-* > *høg-* se under *Högeliden* i *Röra* sn s. 68 f. Namnet borde rättel. skrivas *Hökås*. — *Höjentorp*. Höyintorp 1811 1825 Jb, Höjentorp EK. Se s. 32 under *Kårehogen*. — *Hökedalen høgådalen*. Högedalen 1815 Mor. nr 182 (*naturn.*). F. l. är ordet *hök*. — *Illanda fors ilanda förs (ilanda knappast folkligt uttal)*. Felanefors (!) 1825 Jb, Islaneforss (!) Garveri 1837 Hfl, Irlanda forss 1854 Mor. nr 307, Illaneforss Garferi 1855 Hfl, Islandsfors (!) Ett garfveri 1860 Hfl,

³⁹ Under Lyse kyrka nämnes *J Æpla stauli* 1391 RB s. 369 och vidher *Æpplestadhum* 1391 *ibid.*; utan anträffad nutida motsvarighet i Lyse.

Handa (?) fors EK. Innebörden av *Ilanda* är dunkel. Om namnet är »äkta» -*landa*, betecknar det trol. en gammal bebyggelse, och f. l. är då rimligtvis ett ånamn, så mycket troligare som s. l. är *fors*. Ett *Ila* tycks vara säkert betygat från Norge (NG Fællesreg.) och förmodas vara bildat av *ila*, f. 'källsprång', ev. av en mask. parallellform. Detta ord är inte känt från Boh., och ett ånamn **Ila* kan här förmodas ha uppstått ur ett ä. **Iglā* 'ån med iglar' (boh. *ȳlā*, m.); det *l* som i så fall borde finnas i namnet, har då fått vika för det dentala *l* i -*landa*. Det förefaller emellertid sannolikare, att *Ilanda* trätt i stället för **Ilande* **ȳlanā*. Detta kan vara ett forsnamn, formellt pres. part.⁴⁰ av verbet fsv. *ila* 'dröja, uppskjuta' (Söderwall), anfört från Boh. Rietz s. 290, hall. *ȳla* 'dröja, uppskjuta, försinka' (Vallda, Fagered); från sistnämnda socken uppger Kalén även adj. *ȳlōsām* 'saktfärdig, trög' och subst. *ȳlōg*, f. 'söl, dröjsmål'. 'Den tröga, den sakta rinnande forsen'; jfr *Sävedn* 'den sävliga ån'. Om en annan tolkningsmöjlighet se under »*Æiklande*» s. 142.⁴¹ — Karlstorp *kålsterp*. EK. Nyare namn (enl. uppgift från 1890-t.). — **Kasen*. Kaserne 1815 Mor. nr 182 (Hit? Väl identiskt med *Kaserna* på Torebo.), Kasan 1825 Jb. Jfr *Nordkaserna* nedan. Om *kas* avd. VIII. — *Korskällan* *kōssēla*. Korskiällan 1697, 1758 Jb (på båda ställena nämnt som fiskeläge), Korskiälla 1748 Ml, 1837 Hfl, Kårs- 1845 Hfl, Korskällan 1837 Hfl, 1935 SvO, EK. Vid *källan* med samma namn. Där skall under medeltiden ha stått ett *kors*. (Holmberg 3 s. 202). Sannol. en offerkälla; se *Korsgård* s. 30, Bd 10 s. 140 med litt. — *Kvarnarna* (vid) *kwānāna*. Qvarnen 1748 Ml. IN *kwānān, kwānānā*. — *Kvarnhagen* (på) *kwānhāwān*. IN *kwānhāwānā*. — *Kyrkebräcken* *šūrkebrēka*. Kyrkobräcka 1825 Jb, 1837 Hfl, -bräcken 1841 Hfl, Kyrkobacken (!) 1845 Hfl, Kyrkbräcken EKB. *Bräcken* ligger rätt långt från *kyrkan*; man gissar på att en *kyrkväg* gått fram där, och att man först på backkrönet kunnat se kyrkan. Men kanske har marken någon tid tillhört kyrkan; jfr t.ex. *Kyrkegården* s. 139. — *Kyrkebyn* *šūrkebūn*; säges vara från omkr. 1865. EK. Nära *kyrkan*. Skulle namnet vara skämtsamt? — *Mellankvarnen*; nedlagd. Mellanqvarnen 1748 Ml, Millan- 1766 Ml. — *Mörkegiljan* *mūrkegilja*; öde torp. Låg *mörkt* intill berg. Om *gilja* avd. VII. — *Nordkaserna*; nu okänt. Nordkaserne 1815 Mor. nr 182. Om *kas* avd. VIII. — *Nordre kvarnen*. Nordra Qvarnen 1837 Hfl. — *Nybygget* (på) *nūbygōt*. 1837 Hfl, EK. — *Rörvik* *rōrvīg*. EK. Säkerl. *rōr* 'vass'. Samma namn t.ex. Bd 9 s. 66. — *Sjölyckan* *šjōlōka*. EK. På 1600-t. låg säteriets manbyggnad här (Tiselius s. 149). Samma namn på Malön s. 36. — *Skogen* *skōwān*. 1811, 1825 Jb, EK. Lokalt samband med *Skogen* under Bäckén (s. 15). — *Snippen* *snīpan*. EK. *Snipp* 'snibb, smal udde'. Ligger i vinkeln mellan landsvägen och gränsen till Kårehogen. Vanligt

⁴⁰ Om sådana namn se Karsten i NoB 1933 s. 39 ff. med litt. Jfr också under *Kvattro-neröd* Bd 11 s. 33.

⁴¹ Ett *Ilanda* med ev. annan innebörd SOV 7 s 5 f.

namn, se Reg. i föreg. bd. — Tegen *téjan*. 1837 Hfl. — Tången (på *tågan*. 1811, 1825 Jb. IN *tåganə*. På en »tånge», en udde. — Ytterbron. Ytterbroen 1811, 1825 Jb, 1837 Hfl. Väl ett *Yttre bron 'den längre ut mot havet belägna bron', i motsats till bron vid byn Bro längre upp vid Morlandaån.

Otteslätt *òtəs|æt* $\frac{3}{4}$ sk. Äldst $\frac{1}{1}$ mtl, år 1695 förmedlat till $\frac{3}{4}$ (Jb 1758). Flyttat från Tegneby sn 1857, dit O. nr 1 alltjämt hör. — | Ottherslet c. 1528 NRJ 4 s. 204, otesslett 1544, otheslet 1568, Ottheslett 1573, Ottesledt 1581, 1586, Otteslet 1659, Otteslätt 1665-1881, **Jr**, Otteslätt 1680 || Otteslett 1604, 1624 JbDr, 1660 D. Bjelkes jb s. 218, 235, Oteslet 1613 GSH, Otteslätt 1746 Oedman s. 227, Otterslätt GS, EK(B). ~ F. l. kan vara *utter*, målets *ótər* el. gen. av mansn. *Ottar*, som också ingår i *Ottestala* i Myckleby sn (Bd 9 s. 42).

Prep. är i. IN *òtəs|ætənə*.

Torp:

Brandhogen *bràn|hóvən*. Jfr *Brandås* s. 246. — »Brunstorp». 1851 Mor. nr 279. Se »*Brundstorp*» under Otterslätt i Tegneby. — Grodkärr *gròs|ær*. F. l. boh. *grø*, *grøa*, f. 'groda'. Om *kärr* se avd. IX. — Gröneberg. 1851 Mor. nr 279. Identiskt med följande? I varje fall är f. l. densamma. — Gröne by *grønə bý*, även Gröna lid *grønə lǵ*. Gröneby 1847-52 Hfl. Det förra namnet tycks inte vara känt från annat håll. (*Grönby* i Skåne skrevs tidigast *Grind(a)by*, Hellquist *-by* s. 21.) Med avs. på f. l. kan man jämföra *Gröneby* under Bräcke nr 1 och Torsby, båda i Tegneby, s. 105. Den torde vara adj. *grön* och syftar väl på riklig vegetation. S. l. *-by* kan här inte ha sin vanliga betydelse. Den kan tänkas ha ironisk innebörd el. ha betecknat del av by. Det är också tänkbart, att *-by* ersatt tidigare *-bo* (*-bǵ*). — »*Pettersborg*». 1851 Mor. nr 279. Vanligt uppkallelsenamn; se t.ex. Bd 5 s. 44, 94 och 240. Möjl. har *Peter Olsson* (f. 1783), som bodde på torpet åtm. 1847-52 (Hfl) givit anledning till uppkallelsen.

Platsen, ett sk.-torp. — | 1881. Avfört ur Jr 1919. ~ Om *plats* 'torp' se Bd 18 s. XXI.

Rålandsberg, se Tegneby sn.

Röd rø by. Den i kameralt avs. enhetliga byn består av fyra hmn, av vilka nr 1 ligger långt avlägset i Skaftö sn. — | Rudt, Rudh 1528 NRJ 4 s. 207, 208, rudt 1544, röd 1568, Rödtt 1573, Rödtt 1581 1586, Röedt 1659-1680, Röödh 1680 (altern.) 1697, Röd 1719-1881, **Jr** || Rödtt 1604 JbDr, Rhø 1607 Oslo kap. kop. s. 24, Rödtt 1613 GSH, Röd 1624 JbDr (de båda beläggen ur

JbDr avser Röd på Skaftö), Rö(e)d, Rödh 1660 D. Bjelkes jb s. 217, 230, Röedh 1665 Jra (3 ggr), Röd EK(B). ~ *Rud*, senare *röd*, n. 'röjning'.

Prep. är *i* (åtm. vid nr 1 även *på*). Gen. *rōs*. IN *rōsən*, *-ar*, *-anə*.

Nr 1, se Skaftö sn.

Nr 2 Mellangård *mælungår* $\frac{1}{1}$ sk. av ålder. (Röd) millangård 1748 MI, Röd mellangård 1766 MI, Röd Mellangård EK(B).

Nr 3 Nedergård *nègår* $\frac{1}{1}$ sk. av ålder. (Röd) undergård 1748 MI, (Röd) undergården 1766 MI, Röd Nedergård EK(B).

Nr 4 Nordgård *nølgår* $\frac{1}{1}$ fr. Var kr. åtm. till 1719. Röd nolgård 1748 MI, Röd Nordgård EK(B).

Hemmansdelar:

Backarna (på) *båkənə*. EK(B). IN *båkən*, *-ənə*. — Grindestaden (på) *grinəstān*. Grinnestan 1825 Jb, -stad 1837 Hfl, -stua (!) 1841 Hfl, -staden 1843 Mor. nr 239 (naturn.). IN *grinəstān*.⁴² Grindarna till vägarna, som ledde till utmarken, ställdes här över vintern. — Lidbacken (på) *ljbākən*. Ljöbacken 1748 MI (torp), Li(d)backen 1758, 1811, 1881 Jb (sk.-torp), 1766 MI (torp), 1846 Mor. nr 249, nr 297, 1847 nr 252 (lägenhet), Jr, EK(B). IN *ljbākən*, *-anə*. Avfört ur Jr 1919. Samma namn Bd 9 s. 118; 11 s. 82. 'Backen vid slutet av liderna'. Det belyser bet.-skillnaden mellan *backe* 'gräsbevuxen mark, jämn el. sluttande' och *lid* 'vägbacke'. — Lyckan (på) *lōka*. Om *lycka* avd. VIII. — Nybygget (på) *nybjgət*. Möjl. hör hit Rammedalen el. Nybygget 1825 Jb; se nedan under Torp och lägenheter. EK(B). IN *nybjganə*. — Nyländet (på) *nylənt*. 'Nyodlingen'. Vanligt namn, understundom möjl. använt appellativt. Se OGB Reg. — Rismehagen. Rismuhage, Rismoh. 1843 Mor. nr 239. Rismohagen, Rismohagsbergen 1843 nr 242, Rismehagen EK(B). Sammanhänger med sjönamnet *Rismevatten* avd. I. — Torkei(n) *tørkəln*. IN *tørkəln*. Se naturn. *Torklarna* avd. VIII.

Torp (de flesta nedlagda), lägenheter och avsöndringar:

Edsgatan 1825 Jb; =följ. — Edshagen 1748 1766 MI, 1823 Mor. nr 202 (utjord, många ggr), 1837 Hfl. Nu *Ulvshagen*, varom nedan. F. l. *Eds* har bytts ut mot *Ulv*- under inflytande av *Ulvsebergen. Den ursprungliga f. l. efter läget vid *edet* mellan Rödsvatten och Boxvike kile. — Hagarna *håwənə*; nu gårde. — Halldalen *håldān*; nu åker. F. l. kan vara *hall*, f. 'berghäll' men är snarast verbet *halla håla* 'luta, slutta'. — Halsen *hålsən*; nu åker. Vid en *myrhals* mellan odlade marker. — »Hvetemyren», oriktig form för *Vettemyren*. — Håbacken (på) *håbākən*. IN *håbākən*, f. *-a*. 'Den höga backen'. *Hå* är en biform till *hög*; se t.ex. *Håkullen* Bd 9 s. 116 med litt. — Hålvägen *hålvvæjən*. Håls- 1837 Hfl, Hål- 1841 Hfl. — Kanse-

⁴² Genom en ursäktlig feltydning av upptecknarens handstil har Tengström (IN s. 172, 313) läst namnet som *Gru(e)stan*, och IN därefter.

platsen *kånsoplåsen*; nu gärde. Kalseplatsen 1837 Hfl, -platsen 1845, 1855 Hfl, Kallseplatsen (5 ggr) 1843 Mor. nr 242, 1848 nr 274, Kalse- 1872 nr 419. Om man kan lita på de ä. skr. har f. l. ursprungl. varit *Karls-*, gen. av mansn. *Karl*, med inskotts *-e*. *Karlse-* har blivit **kålsə-*; genom dissimilatorisk påverkan från *l* i s. l. har detta blivit *kånsə-*. Men det är möjligt, att skr. *Kalse-* står felaktigt för *Kanse-*. Detta kan då tänkas ha uppstått ur **Kandə-*; jfr *Kansås* Bd 5 s. 183 f., möjl. bildat av *kana* 'åka kana'. Alternativt kan man förmoda, att *Kans-* är en sen gen. av ett mansbin. *Kane*; jfr Ekenvall s. 47 ff. *Kane* är känt från medeltidens Orust (Lind Personbin. sp. 186). Jfr *Kanebol* s. 72 f. S. l. är *plats* 'torp'. — *Karleplatsen*. Carleplatsen 1811 Jb, *Karle-* 1825 Jb. Mansn. *Karl*. Trol. felskr. för **Karlseplatsen* varom under *Kanseplatsen* ovan. — *Kattebackarna* *kåtəbakana*; nu betesmark. Om namn på *Katt-* i namn på höjder o.d. se Bd 9 s. 117 med litt. — *Kleven* *kléva*. Klefveplatsen 1843 Mor. nr 239. Om *klev* avd. IV. — *Korpehålet* *kərpəhəlt*. Icke fågeln. *korp*, utan väsentl. samma innebörd (besvär, möda) som i *Korpehålan* Bd 9 s. 152: platsen var besvärlig att ställa i ordning för bebyggelse. Det berättas som förklaring till namnet, att hustrun till den förste åbon (slutet 1800-t.), som länge strävade med bygget, frågade både honom och alla hon träffade, om någon kunde begripa, varför han »går i det det *skåms kərpəhəlt a rər*». — *Krokvattensdalen* *krəgvənstən*. Vid *Krokvattnet* (avd. I). — *Kålklev* *kålklev*. Kåreklev 1806 Mor. nr 111, Kåre klef 1843 nr 239 (»förr boställe»), Kåreklef 1848 nr 257. IN f. *kålkleva*. F. l. synes ursprungl. ha innehållit *r*, som genom assimilation blivit »tjockt» *l*. Den kan vara mansn. *Kåre* (fvn. *Kári*). Om *klev* avd. IV. — *Lidhammar* *līhāmər*. Efter den *hammar* *hāmər* (avd. V) som nu med nytillfogad slutled kallas *Lidhammarsberget*, Lihamms berg 1848 Mor. nr 257. Om *lid* se avd. V. — *Lilleslätt*; obebyggd avsöndring. EK(B). — *Ljungmyrsvad* (*Lyngn-*). Ljungmyrsmad 1825 Jb, Ljungmyrsvad 1837 Hfl, 1878 Mor. nr 444 (naturn.). Det synes något mera sannolikt, att det är fråga om ett *vad* 'vadställe' än en *mad* 'sank äng' vid myren *Lyngnmyr lögnmyr* (avd. VI). — *Nybygget*, se *Rammedalen*. — *Piltebergs backe* *pəltəbaʂ bākə*. *Pilt* betyder även 'yngling' och 'ungkarl' i boh. Anledningen till namnet okänd. — *Rammedalen* el. *Nybygget*. 1825 Jb. Avser möjl. nuv. hemmansdelen *Nybygget* ovan. F. l. är snarast *ramn*, fvn. *hrafn* 'korp', möjl. stammen i boh. *rāmo*, m. 'fuktighet (i jorden)' och det likalydande adj. med bet.n 'fuktig'.⁴³ — **Röd(s)klev*. Rödklef 1837 Hfl, Röds klef 1843 Mor. nr 242 (naturn.). Se Tillägg och rättelser. — *Stenhusen* *stənhusa*; mjöl. primitiva stenbyggnader av det slag, som visas fig. 41 Pettersson Fiskebebygg. s. 169. — *Stompehyttan* *stəmpəhýta*. Efter en man som kallades *Stompen* (*Stumpen*) *stəmpən* (accenten torde visa, att ON är sekundärt). Jfr fvn. bin. *Stumpr*, *Stumpi* (Lind Personbin. sp. 366). — *Sörträdgård*; obe-

⁴³ Om dessa ord Abrahamson Västs. ordstudier s. 53 f.

byggd avsöndring. EKB. — Toll(e)skär *tälöfær*, *tälskær* (accenten tvivelaktig); nu gårde. Toleskär (Tols- ?) 1827 Mor. nr 213, Toll- 1872 Mor. nr 419. Mansn. *Tolle*. S. l. skär, n. Då platsen inte ligger vid vatten, avser s. l. trol. ett *bergskär* 'berg som (nästan) går upp i dagen i odlingsmarken'. — Ulvshagen *úsháwæn*, *úshawæn*, *ús-*. Ulvshagen EKB. Se *Ulvsebergen avd. V. — Varpedalen *vårpædæn*; nu odlad dal. Om *varp* s. 99. — Vasbacken *väs-*, *väs-*; Egentl. samma ort som V. på Stensbo nedan. — Vettemyren. Hvetemyren Jr, Vettemyren EK(B). Efter läget vid *Store vette* (avd. V).⁴⁴

Slätthult *slætält* (Nilén), *slæthält*, *-hält* (> ð) by. — i Slet(t)holte 1415 SDns 3 s. 45 | Slettholt 1528 NRJ 4 s. 208, 1573, Slettholdt 1544, Sletholt 1568, 1659, Slettholdt 1581, 1586, Slätthol(l)t 1665-1697, Slätthult 1719, 1758, Slätthult 1811-1881, Jr || Slettholt 1660 D. Bjelkes jb s. 218, 235, Slätthult 1746 Oedman s. 243, EK(B). ~ Samma namn som hemmansn. Bd 9 s. 85, översatt med 'det *släta*, jämna *hultet*'; om sistnämnda ord se avd. IX.

Prep. på (jfr däremot Bd 9 s. 85). Gen. -ø. IN *slæthältæn*, *-anø*.

Nr 1 Stora Slätthult ³/₄ sk. Var helt mtl till 1695. Kallas även *Östra St.* St^a Slätthult 1748 Ml. Det torde vara detta hmn, som 1660 D. Bjelkes jb s. 218, 235 kallas *Norder Slettholt*. Stora (Östra) Slätthult EK(B).

Nr 2 Västra Slätthult ¹/₂ utsocknes fr. Var kr. åtm. 1719. Wester Slettholt 1604, Westersletholt 1624 JbDr, Västra Slätthult EK(B).

Hemmansdel:

Hasslevik *håsløvåg*, *-våg*. Hassleviken 1837 Hfl, Hassel- 1845 Hfl, Hasslevik EK(B). IN (förr) *håsløvågen*, *-anø*. — Höjden *højda*. EK(B).

Torp, lägenheter och avsöndringar:

Gröndalshagen, se *Lunddala*. — Korsvägen (på) *kæsvægen*. 1825 Jb, Kårsvägen 1837 Hfl, Korsvägen EK. Vid en *korsväg*. — Lunddala; skolhusplats, ligger inom Ellös municipalsamhälle. I dagligt tal *Gröndalshagen grëndashåwæn*. Lundala EKB (icke granskarens namnform), Jr. Det folkliga namnet efter en soldat (?) *Gröndal*. — Rosensberg *rosænsbærj*; » eget hem ». Ingår i Rosenbergs slott 1869 Mor. nr 396. Trol. bildat på fam.-n. *Ros*; jfr då *Roseplatsen* s. 89. — Samvetstorp *såmvætstørpæt*; nu ej bebyggt. Skall ha fått sitt namn före mannaminne efter en viss *Samvets-Olle*. — Tosteröd *tåstørø*; nu ej bebyggt. Uppkallat efter *Tosteröd* i Ucklums sn. — Trollevik. Trällevik 1811 Jb, Trällevik 1811 Mor. nr 137, Trolleviken 1828 Mor. nr 221, Trällevik 1837 Hfl, Trollevik EKB, Jr. Efter viken *Trollevik trølvåg*, vilket namn också finns på St. Askerön i Norums sn. Det bodde *troll* i Trolleviksberget (VFT acc. 1006 bl. 1 och 1317 bl. 4). Jfr t.ex. *Trollevatten* Bd 10 s. 73. — Vallarna *vålanø*. Betyder här säkerl. 'slättervallarna'.

⁴⁴ Man talar (skämtsamt?) om *Röds skärgård*, »på grund av den täta bebyggelsen».

Staden, se *Ellös* s. 52 f.

Stensbo *sténsbúi* (Nilén), *sténsbu* $\frac{1}{1}$ sk. av ålder. — j Steinsbudhum 1402 RB s. 311 | Steensbo 1528 NRJ 4 s. 207, stiensbo 1544, Stiemsbo (-m- osäkert) 1568, Stensbo 1573-1881 **Jr**, Stensboe, Stienssboe 1581, Stienssboe 1586, Steen(n)ssbo(o) 1659-1719, Stensboo 1680 || Stiensbuff 1604 JbDr, Steens Boo 1665 Jra, Stensbo EK(B). ~ Mansn. *Sten* i gen. och flertalsform av fvn. *búð* (boh. *bū*), f. 'bod'; i den äldsta skrivningen står s. l. i dat. pl. Med avs. på formen *-buff* 1604 jfr t.ex. under *Bua* s. 14 med hänv.

Prep. är *i*. Gen. *sténsbúi*. IN *sténsbúin* (*sténs-*), *sténsbúiana* (*sténs-*).

H e m m a n s d e l a r :

L å n g e l a n d (i) *långolán*. Långeland, Yttre Långeland 1847 Mor. nr 273. Långeland 1853 nr 316 (på alla ställena natur.), EK(B). IN *långolán*, f. *-lána*, *-lána*. Möjl. ett uppkallelsenamn, eftersom en sådan bildning på *-land* knappt varit produktiv i relativt sen tid. Eller skulle namnet här vara gammalt? Jfr under »*Langovatne*» s. 56. — **Porsen** (i) *pøşan*. EK(B). IN *pøşana*. Nu växer där ingen *pors*. — **Sollidkärr** *sølišær*. Solekjärr 1811, 1825 Jb, EK(B), Sollid 1816 Mor. nr 179, 1825 nr 207. Till *Sollid* på Hällevik. Om *kärr* se avd. IX. — **Vassbacken** *våsbåken*. Vassbacken 1825 Jb, Wass-1837 Hfl. Egentl. samma plats som V. under Röd ovan. Se bäcknamnet *Vasen* avd. II.

Stocken, se s. 53 f.

Stranden, se *Hälleviksstrand* s. 53.

Svanvik *şvånəvíg* (*ş* opålitlig beteckning), *şvån(ə)víg* Tengström IN s. 172 (*a* med säkerhet fel för *a*) $\frac{1}{2}$ sk., helt mtl intill 1695 (Jb 1758). Ålderdomshem. Jorden nu i sambruk med Tofta, namnet nu blott om två gården, *Nordre* och *Sunnare Svanvik nõləra* och *sånərə*. — **Suan vik** 1388 RB s. 310, 311 | Suanuig 1528 NRJ 4 s. 207, swanwig 1544, Suanuig 1568, Suanuig 1581, Suanuigh 1586, 1659, Swa(h)nwijk 1665-1719, Swanwik 1758-1825, Svanvik 1881, **Jr** || Suanuig 1613 GSH, Suanuig, Suannewig 1660 D. Bjelkes jb s. 219, 237, Swanwijk 1663 Lane Db, Swanuijg 1665 Jra, Svanvik EK(B). ~ Ett ganska vanligt namn (se Bd 9 s. 68), eftersom *svanar* gärna håller till i *vikar*. F. l. innehåller grundformen av ordet *svan*.⁴⁵

Prep. är *på*. IN *şvån(ə)vígana* (två lärarinnor).

Sörbo *sørbúi* (Nilén, *u* med Viby-klang), *sørbúi*, *sørbúi* $\frac{1}{1}$ sk. av ålder. — j Saurbodhum 1388 RB s. 310, j Sørbwde 1487 DN 3 s. 701 | Soerboo 1528

⁴⁵ Jfr samma förhållande i *Håkeby*, Tanums sn och hd; Janzén Vokalassim. s. 27 med not 2.

NRJ 4 s. 208, sörboo 1544, Sörbi 1568, Sörbo 1573-1881, **Jr**, Sörboe 1581, 1586, Sördboe 1581, Sörboe 1659, -boo 1665, 1680, Sörbo 1697 || Söboe 1607 Oslo kap. kop. s. 19, Sörboe 1660 D. Bjelkes jb s. 219, 238, Sörbo EK(B). F. l. är fvn. *saurr*, m. 'dy, dyig mark myr', som bl.a. ingår i det boh. häradsnamnet *Sörbygden* (se SIOD 1 s. 31 ff.), icke väderstrecksbeteckningen *sö(de)r*. Om s. l. se *Stensbo* ovan.

Prep. är på. Gen. *sörbúi*. IN *sörbúi*, -n, -ar, -anə.

H e m m a n s d e l :

O v a n g å r d. Ofvangård 1843 Mor. nr 244 (2 ggr), Ofwanjord 1852 Mor. nr 280 (3 ggr.). Namnet brukas ej nu.

T o r p, lägenheter och avsöndringar:

Bernts håla *bæng håla*. En skräddare *Bernt* skall ha bott där. På torpet *Bäcken* (nedan) bodde på 1840-t. en *Bernt* Johansson (Hfl 1845-47). Möjl. har torpet fått nytt namn efter honom. Om *håla* avd. VII. — B o t t (n) e n; ej bebyggd. EKB. Om *botten* se s. 294. — B ä c k e n; okänt, möjl. identiskt med *Bernts håla* ovan. — H å b a c k e n *håbåkon*. Samma namn på Röd s. 42. — H ö j d e n (på) *håjda* (väl ø?). IN *håjdane* (om två kvinnor). — *K l e v a r n a (*Kleven*) *Klefwa* 1748, 1766 MI, *Klefwen* 1790 Mor. nr 81, *Klefvera* 1825 Jb, *Klefva* 1837 Hfl. Om *klev* se avd. IV. — M o q v i s t e t o r p e t *måkvestetörpet*. *Moqvist* skall ha varit soldat. — S p j ä l l e t o r p e t *spjälletörpet*. Om *spjäll* som beteckning på ett slags åker se avd. VIII. — T a v l a n *tavla*. Stället var förr gästgivargård, och namnet är givet efter den »tavla», som angav detta. Jfr *Tavlestycket* Bd 20:1 s. 215. Om *tavla* i ON av annat ursprung se Bd 3 s. 270 och *Tavlebord* s. 135.

Tofta *täfte*⁴⁶ (Nilén) ¹/₁ fr. Upptages i jb som kr. åtm. t.o.m. 1719. — | Togte 1528 NRJ 4 s. 207, tuffthen 1544, tufftenn 1568, Tufftenn 1573, thufftenn 1581, Thufftenn 1586, Tofften(n) 1659-1680, Toften 1697-1719, Tåften 1758, Tofta 1811-1881, **Jr** || Thoften 1627 No. Rigs-Reg. 5 s. 627, Tofften(n) 1660 D. Bjelkes jb s. 218, 231, Tofta EK(B). ~ Uttalet och de äldre formerna visar, att namnet är best. form sg. av *toft*, f. 'hustomt',⁴⁷ icke den av ålder tvåstaviga (plurala) böjningsformen *tofta*; det är således med orätt, som namnet ändrats från *Toften* till *Tofta*.

Prep. är på. Gen. *täfte*. IN *täfte*, -ane.

T o r p:

B å s v i k (i) *båsvig*, *bås(ø)*-. *Båswik* 1811, 1825 Jb, *Båtevik*(en) 1837,

⁴⁶ Den Holmberg Tomt och toft s. 151 uppgivna grava accenten är felaktig. *Tyfta* i Stala sn, Boh. (Holmberg a.st.) uttalas med grav accent, ej med akut; se Bd 9 s. 70.

⁴⁷ Om växlingen *toft* med *tomt* och de båda ordens innebörd i ON se Sahlgren Hälsingborgstraktens ortn. s. 126 f. och Holmberg Tomt och toft s. 282, 336.

1841, 1845 Hfl, Båsevik EK. IN *bås(ə)vīgən, -anə*. Samma namn (kanske samma plats?) som *Båsvik* på Hästekälla s. 28. — *Huset* (på) *hūsət*. 1837 Hfl. IN *hūsən*. *Hus* betyder på Orust bl.a. 'torp' (Tengström IN s. 255). — *Roholmen*, se s. 199. — *Råön* (på) *rāja, rāja*, uppsnyggt *rāoa, rāo*. IN *rājəbū, -n, -r, -na* eller *rājənə* (jfr *rājas bō* SIOD 3 s. 180, 199, väl gen. av IN:et). Ökn. *katter kätər Råötattare rājətādər* och *Råo snaddor rāo snādər*, pl. Raöen 1610 Hist. tidsskrift 4 R 3 s. 204, Raöen 1660 D. Bjelkes jb s. 219, 237, Råöen 1665 Jra, Råön 1673 S 73 fol. 6, 1687 Pettersson Fiskebebygg. s. 18 fig. 2, 1758, 1811, 1825 Jb (på samtliga ställen fiskeläge), EK(B). Namnet har tolkats SIOD 3 s. 98. F. l. säges vara *rå*, f. 'stång av olika slag, segelrå m.m.', och öns likhet med en lång stång skall ha givit upphov till namnet. »Likheten» inskränker sig till långsträcktheten, och *Rå-* torde i allmänhet i hithörande namn avse sådan terräng, som skjuter fram (eller upp) eller är långsträckt. Det finns ingen anledning att tänka på *rå* i bet:n 'rågång' (jfr t.ex. *Rånäs* Bd 9 s. 107) eller 'rådjur' (jfr t.ex. *Rånäs* Bd 10 s. 35). Uttalet *rāja* är en sammandragning av *rāja; jfr *Koön kūja* (acc. här trol. mindre genuin) SIOD 3 s. 88. S. l. i ökn. *Råo snaddor rāo snādər* är föga sannol. ett okvädande *snadda, f., bildat till ett verb *snadda*, identiskt med vno. *snadda*, som bl.a. betyder 'snatta' (Torp); Orustmålets ord för 'snatta' är *snaka snāga. Det är sannolikare, att *snaddor* hör samman med boh. *snāda* 'platsen närmast förstäven på en båt' (Valla, Gullholmen), *snāda* 'kort pipa' (Sörbygden; Nilén Ordb.), 'stor pipa' (Naverstad), no. dial. (Østlandet) *snadda* 'kort tobakspipe' (Torp), sv. och no. dial. *snadd*, m. 'frem- el. opstikkende spids, baat som er spids i begge ender' (Torp). Anledningen till ökn. är okänd. Har det varit något egendomligt med Råö-bornas pipor eller båtar? Jfr f.ö. det parallellt bildade *pjadda under *Stocken* s. 54. — *Sanden sän*; nu blott en åker med *sandjord*. 1811 Jb, 1837 Hfl. — *Slätterna* (på) *slätənə*. 1811 Jb, 1837 Hfl, EK. IN *slätənə*. Lokalt samband med S. under Tönsäng (s. 49).

Torebo *tōrəbū, tōrəbu*⁴⁸ (på 1880-t. av Nilén uppgivet med Vibyklang) ^{1/1} fr. av ålder. — borebodum 1430 DN 2 s. 527 | Tvrzsszloo (!) 1519 NRJ 3 s. 10 (hit?), Thoreby 1528 ibid. 4 s. 208, 1659, -bo 1535 NRJ 4 s. 492, törrebo 1568, Thorrelby (!) 1573, Tiörnneboe (!) 1581, thorrebye 1586, Tohrebo(o) 1665 1680, Torebo 1697-1881, Jr || Thoreboe 1660 D. Bjelkes jb s. 217, 228, Torebo EK(B). ~ Mansn. *Tore* kan inte utgöra f. l.; i så fall skulle det finnas ett gen. -s i sammansättningsfogen. Sannol. ingår kvinnon. fvn. *Þóra*. Den överraskande formen 1573 kan möjl. tyda på sammanblandning med kvinnon. fvn. *þórhildr*, känt från 1500-t:s Boh. i former som *Toreld*, *Thoryll* o.d.

⁴⁸ Den akuta accenten torde ha till villkor, att -ə- åtm. är starkt reducerat. I Niléns uppteckning står ə från början inom parentes, men denna har sedan överstreckats.

Skrivningen *Tiörnne-* 1581 måste bero på tillfällig association med *Tjörn*. S. l. är fvn. *búð* 'bod' (se *Stensbo* ovan).

Prep. är på. Gen. *tôræbú sn̄ba* (ett berg). IN *tôræbún*, *-búana*.

Torp, lägenheter och avsöndringar:

Bildtsröd; nu okänt. Stohre, Lille Bildtsröd(h) 1660 D. Bjelkes jb s. 217, 228. Fam.-n. *Bildt*. — Bräckan *bræka*. — Grönelid *grønəl̄*, vardagl. Röven *rēva*, el. *Postas* efter *Posta*, en kvinnlig brevbärare; nu obebott. Om *Röven* 'podex' se t.ex. s. 148. — **Jakobsberg.** EK; ungt namn. — **Kaserna** (på) *kàsena*. Norr Kasen, Söder Kasen 1748 Ml, Norrkasen, Söder Kasen 1758 Jb, Nohlkasan, Sörkasen 1811 1825 Jb, Sörkasen, Nohlkasan 1837 Hfl, Kasan 1881, Kaserna EK, Kasen Jr⁴⁹ (2 fr.-torp). IN *kàsen*, *-ana*. Om *kas* avd. VIII. — **Kvarnberget.** EK. — **Kvarnhagen** (i) *kq̄n̄håwən*, *gq̄n̄*. EK. IN *kq̄n̄håwən*, *gq̄n̄*. — **Lillgärdet** EKB. — **Marieberg.** EK. Mariæberg 1845-47, 1847-52 Hfl. Namnet givet efter *Maria* Margareta von Wright, född Bildt 1816. — **Myren** (i) *mýra*, *mýra*. EK. IN *mýn̄* el. *mýræt̄rpan̄*, *mýrana*. — **Nordhagen.** Nohlhagen 1837 Hfl. Jfr *Sö(de)rhagen* nedan. — **Norrkasen**, se *Kaserna*. — **Rödmyr** (på) *rémýr*. EK. IN *rémýn̄*. *Myr* med röd sand. — ***Saltkälebacken.** Sallkällebacken 1837 Hfl, Salt- 1845, 1855 Hfl. F. l. är boh. *saltkåle* 'kittel för saltkokning'; jfr *Saltkålen* Bd 9 s. 180. — **Skallen** *skåln̄*, f.d. torp. Om innebörden av det terrängbetecknande ordet *skalle* i boh. se s. 311 och jfr Bd 1 s. 107, 200; 5 s. 243; 18 s. 225. — **Strömsholm.** EK. Nytt namn. — **Sågebacken.** 1811 Jb, 1837 Hfl; kanske=följ. — **Sågeliden** (på) *såwəl̄a*. IN *såwəl̄n̄*, *-l̄ana*. Rester av ställning för handsågning av timmer. — **Sö(de)rhagen** (i) *sørhåwən*. Sörhagen 1837 Hfl, EK. IN *sørhåwən*. — **Sö(de)rkasen**, se *Kaserna*. — **Tegelhagen.** 1811 Jb, 1837 Hfl. Jfr följ. — **Tegilverket** *t̄l̄q̄årket*; man väntar *v* i detta ord, men den upplösta dial. är osäker på denna punkt. Tegellwärcket 1748 Ml, Tegellwärcket 1758 Jb, -verket 1811 1825 Jb, 1837 Hfl. Med lämningar efter ett mycket gammalt (»medeltiden») *tegelbruk*; *Tegelugnslyckan* *t̄l̄omslōka*, åkrar i grannskapet. — **Tranhuset** *tr̄n̄hūsət* (nu endast natur.). 1811, 1825 Jb, 1837 Hfl. Med lämningar efter ett *trankokeri*.

Tönsäng *tünsæga* (Nilén), *-æy* by. — porsæng (!) 1402 RB s. 311 | Tansy (!) 1528 NRJ 4 s. 207, Tonsseng, Tondsseng 1544, Tunsen(n)g 1568, Tonseng 1573, Thonssenngh, Thonnssenngh 1581, Thonssenngh (2 ggr) 1586, Tönss Engh 1659, Tönssäng(h) 1665-1719, Tönsäng 1758-1881, Jr || Thonssenngh, Tonsseng 1613 GSH, Tonseng 1626 No. Rigs-Reg. 5 s. 560, Thosengen (!) 1627 ibid. s. 584, Tönssängh, Töns Eng, Øster Tönseng 1660 D. Bjelkes jb s. 218, 230, Tönsäng EK(B). ~ F. l. är sannol. gen. av fvn. *tún*. n. 'inhägnad

⁴⁹ Av K. Lantmäteristyrelsen 1947 föreskriven benämning (GoBAK nr 2).

mark, gårdsplan, gård' och s. l. fvn. *eng* f. 'äng', urspr. i obest. form sg. Gen.-s tyder på att *Tun funnits som ON (kanske som beteckning på nuv. bebyggelsen Tönsäng). Vid sådan sammansättning med ett redan existerande ON som f. l. kommer huvudtrycket att vila på s. l.⁵⁰ Efterledsbetoningen förklarar ljudutvecklingen i f. l.⁵¹ Då målet på Orust har överg. $\bar{u} > \varnothing$ i förbindelsen $\bar{u}n$ (*dön* 'dun', *brön* 'brun'), skulle f. l. nu ha lytt **tóns-*, om trycket legat på denna del av namnet.⁵²

Prep. är i. Gen. -s. IN *tánsægn*, -*anæ*.

Nr 1 Östergård *östergál* $\frac{1}{2}$ sk. Var helt mtl till 1695. (Tönsäng) östergård 1748 Ml, Östergården 1766 Ml, Tönsäng Östergård EK(B).

Nr 2 Mellangård *mællaggál* $\frac{1}{1}$ fr. Var kr. åtm. 1719. (Tönsäng) millangård 1748 Ml, Tönsäng Mellangård EK(B).

Nr 3 Uppegård *åppægál* $\frac{1}{1}$ fr. Var kr. åtm. 1719. (Tönsäng) oppegård 1748 Ml, Tönsäng Uppegård EK(B).

Hemmansdelar:

Dummelsvik *dòmæsvig*; nu öde. Dinnelwik (!) 1811, 1825 Jb (torp), Drömmelsvik (!) 1814 Mor. nr 161, Dummelwikekrapp 1840 nr 235, Drommelsvik (!) Drommelsvikskrapp (!) Drommelsviksberget (!) 1843 nr 240, Drummelsviks (!) dal 1847 nr 434, 1876 nr 435, Dommersvik EK(B). Innehåller *dummel, m. 'liten djup, rund vattensamling, pöl i mosse el. myr'; jfr Bd 20:1 s. 116. — Hagen (i) *håwæn*. — Kohagen (i) *kùhåwæn*, *kù-*. IN *kùhåwæn*, -*anæ*. — Liden (på) *líá*. — Maden *máa*. IN *mæn*, *mænæ*. — Slätterna (på) *slættona*; obebyggt. 1811, 1825 Jb (torp), EK(B). Lokalt samband med S. under Tofta (s. 47).

Torp och lägenheter (alla nedlagda):

Gatan *gåda* (avd. IV). — Inlaget *inlávæt*; 'ett till odling »inlagt» stycke av utmarken, intaga' (Bd 18 s. 89). — Kockom *kåkom*; nu namn på åkrar. Kåckum 1811, 1825 Jb, Kockum 1819 Mor. nr 188, 1853 nr 315, Kåckum 1838 nr 231. Sannol. ett *Kockhem med den i *hem*-namn vanliga utvecklingen av s. l. till *-um*, *-om*. Skulle namnet höra till de »gamla» *hem*-namnen (om vilka Lindroth GBFT 1945 s. 21 ff.), kanske man bör jämföra ett no. *Kokkum*, skrivet i Kokheimi 1397 RB s. 499, oförklarat NG 1 s. 282, och möjl. ett vgt. *Kockahemmet*, som på 1500-talet skrevs *Kockem*, *Kockim*, *Kockum* och liknande. F. l. i det vgt. ON säges SOÄ 14 s. 71 vara *kock*, m., »vilket dock möjligen ersatt något äldre ord». Då *hem*-namnen inte sällan har djurnamn — även fågelnamn — som f. l. (NG Indl. s. 53, Lundahl Falb. s. 218), är f. l. i de tre här berörda namnen möjl. sv. (äv. boh.) dial. *kock*,

⁵⁰ Palm NoB 1925 s. 66, Janzén NoB 1935 s. 10 f.

⁵¹ Jfr Janzén Vokalass. s. 70 f. med litt.

⁵² *Tönsäng*, Valla sn, Tjörn är inte identiskt med här behandlade namn. Namnets ä. former och dialektuttal saknar -s-.

m. 'tupp', använt om *orrtupp* eller annan vild fågel. Är det boh. *Kockom* ungt namn (=namn som slutar på *-hemmet*), är f. l. snarast ett binamn *Kock*, antingen detta är yrkesbeteckningen *kock* eller det antydda djurn. Två *Kockhem* finns i Skaraborgs län och ett *Kockhemmet* i Jönköpings län, alla tydl. unga namn. Jfr *Kocketorp* i Röra s. 69 f. Jfr Bd 2 s. 155; 4 s. 35; 5 s. 39; 9 s. 82. Andra namn på *Kock-* förtecknas Bd 2, 3 Reg. och SvO. — Kvarnegiljan *ḡwàḡḡjéḡja*. Där fanns en *kvarn* förr. Om *gilja* avd. VII. — Skeppedalen *ḡèḡḡḡḡḡḡ*. Skippedalen 1825 Jb, Skeppsdahlen 1837 Hfl. Inte självklart att f. l. är *skepp*, n. Om en annan tolkningsmöjlighet se under *Skeppstala*. — Utsikten. Jr. Inlöst från Hällevik Mellan- och Nedergård.

Vassdal *vàsḡḡḡḡḡ*, *vàsḡḡḡḡḡ* (Nilén) $\frac{1}{2}$ sk. Var intill 1686 $\frac{1}{4}$ mtl och klosterhmn, senare $\frac{1}{8}$ kr. till 1750, då det blev sk. (Jb 1758). — Wassdahl 1659-1825, Wassdal 1881, Vassdal Jr || Wads Dall 1604 JbDr, Wassdalen GS, Vassdal EK(B). ~ Ett fvn. **Vat(n)sdalr*, efter läget vid ett *vatten*, den sjö, som nu kallas *Vassdals vatten*.

Prep. är i. Gen. *vàsḡḡḡḡḡs vån*, *vàsḡḡḡḡḡsmår*. IN *vàsḡḡḡḡḡanə*.

F.d. torp:

Giljan 1867 Mor. nr 384 (4 ggr); avd. VII. — *Kåven* *kəḡvən*. *Kåfwens-*torp, *Kofwens-* 1867 Mor. nr 384. IN *kəḡvən*. *Kåven* är möjl. best. form av boh. *kåve, m. 'liten utbyggnad på hus, koja, kammare'. Om ett annat boh. *Kåven se Abrahamson i Västs. hembygdsstudier s. 47 f. De äldre skrivningarna är då utvidgningar med det förtydligande *-torp*. Det är emellertid möjligt, att *Kåvenstorp* är ursprungligt; i så fall kan *Kåvens* vara gen. av ett bin. *Kåven 'som bor i en kåve' el. 'som känner sig »kåven»'; detta ord är adj. med bet:n 'kvävande, kvav', även 'ur form, med tryck över bröstet'.

Vrångevatten *vràḡḡvån* (Nilén) $\frac{1}{4}$ fr. Var äldst klosterhmn, därefter kr. åtm. till 1719. — Wrangawadh, Wrangauadzskog 1442 DN 16 s. 142 | Wrangewoll (!) 1528 NRJ 4 s. 208, Wrångeuandh 1659, Wrångewandh 1665, 1680, Wrångewatn 1697, -wattn 1719-1811, Wrångevatten 1825, 1881, Vrångevatten Jr || Wrånge Wandtt 1604, Wrångeuand 1624 JbDr, Vrångevand 1626 No. Rigs-Reg. 5 s. 568, Wrångewattn, Wrånge wand 1660 D. Bjelkes jb s. 218, 231, Vrångevatten EK(B). ~ *Vrång* betyder här, liksom i många andra västs. ON, 'vriden, krokig, svängd, buktad'; se t.ex. *Vrångö* Bd 3 s. 125, *Vrångholmen* 5 s. 160. Namnet tillkommer egentligen den starkt krökta sjön Rödsvattnet; nordligare delen av detta kallas ännu *Vrångevattnet* *vràḡḡvånḡt*. Den äldsta skriftformen torde vara en subtraktionsbildning ur sammansättningen **Vrångavat(n)sskog*; jfr den äldsta skr. *Wads Dall* av *Vassdal* (**Vat(n)sdalr*).

Prep. är på el. i. Gen. *vràḡḡvånḡs şårka*. IN *vràḡḡvånḡsbūna*.

Hemmansdelar:

Hagkvin *håwkegia* el. Nordhagen. Nohl- 1837 Hfl, Nordhagen EK(B). Om *kvi*, f. avd. VIII.

Torp och lägenheter (alla nedlagda):

Furukvin *fürækegia*; nu åkernamn. IN *fürånæka* 'Furu-Annika'. Om *kvi*, f. avd. VIII. — Giljan. 1825 Jb, 1838 Mor. nr 232. Om *gilja*, f. avd. VII. — Lundals plats. 1838 Mor. nr 232 (naturn.). F. l. är familjenamnet *Lundal*. Möjl. har båtsmannen Carl *Lundahl* på det intill belägna torpet Skogen (Hfl 1827-30) något med namnet att göra. *Plats* 'torp'. — Skogen *skówæn*. 1825 Jb, 1837 Hfl. — Vallarna *vålanæ*. EK(B). Om *vall* avd. VIII.

Ängö *æyða* (Nilén). *æyða*. *æyð* $\frac{1}{1}$ fr. av ålder. — Ængøn, Engo (!), Ængø 1494 DN 4 s. 747, Engen 1494 ibid. s. 748 | Enginn (-inn osäkra) 1568, Enge 1573, 1581, Enngge 1586, enngöe 1659, Ängöön 1665, Ängiöö 1680, Ängöö 1697, Ängö 1719-1881, Jr || Engøff (!) 1651 No. Rigs-Reg. 10 s. 325, Engöe 1660 D. Bjelkes jb s. 218, 233, Engö GS, Engö (!) Kortet, Ängö EK(B). ~ 'Ön med ängen'. Jfr dock under *Mollö äng* s. 156. Ön är nu inte skild från Flatö. — Namnet *Gamlegården gæmlægårn*, nu namn på ett gårde, anger läget för en äldre manbyggnad; Gamlegård 1857 Mor. nr 338.

Prep. är på. Gen. Ängöhöl(j)en *æyðhóljæn*, -*hún*. IN *æyðbúi*, -n, -r, -na.

Hemmansdelar:

Högarna (i) *hòwanæ*. EK(B). — Persäng (i) *pærsæy*. EK(B). *Per* lär ha levat i början av 1800-t.; före hans tid lär stället (som påstås ha varit torp under Morlanda säteri) ha hetat blott *Ängen æya*. — Ödegården (på) *éyæn*, *ø*-. EK(B). IN *éyælana*.

Torp och lägenheter (nu obebyggda):

Hagen. 1822 Mor. nr 198. — Hallen *hála*; nu ett gårde med ångbåtsbrygga. 1748 Ml, 1825 Jb. Om *hall*, f. avd. V. — Kalvhagen. Kalfhagen 1748 Ml. — Strutsholmen *strús*-, *strútshólmen*. Strudsholmen 1811 Jb, Struds Holmen (naturn.) 1813 Mor. nr 162, Strutsholmen 1818-21 Hfl, 1857 Mor. nr 338, Strunds- (!) 1825 Jb. F. l. är *strut*, m., boh. *strud*; **Strut(en)* torde vara en ä. benämning på det smala sund mellan Flatö och Ängö, vid vars norra, vidgade mynning holmen ligger. De nuv. namnen *Ängöhölen* el. *Bryggehölen* kan ha tillkommit, först sedan sundet delvis vuxit igen; om *höl* se avd. I.

Äskekärr, se Tegneby sn.

Bebyggelser som omfattar delar av två eller flera hemman:

Edshultshall *ésøltæ hál*, (Nilén), y. *eshøltæ hál* (ej äkta uttal). Municipal-samhälle omfattande fr.-jordlägenheten E. och delar av Barrevik. I dagligt

tal *Hallen hāla*, y. *hāla*. — | Edshults hall 1881, Edshultshall Jr || Edshultshall HGSL 2 s. 170, EK(B). — j Halanum 1388 RB s. 310 (hit?) | Halla 1811, 1825 (under Barrevik) || Barnewijkan eller Hallen 1748 MI, Halla 1787-88 Pettersson Fiskebygg. s. 163, 1803 Mor. nr 192, Hallen GS, Halle (!) Kortet. ~ *Hall*, f. 'berghäll'. Det sammansatta namnet röjer i sin officiella form genom sitt *-s-* i fogen (*-hults-*) sin ungdom och sin icke folkliga härkomst; jfr *Edshulte kile* under Edshult s. 16. Skrivningen j *Halanum* är dat. sg. best. form av ett mask. subst. fvn. *hali* 'svans'; i ON användes ordet för att beteckna utskjutande uddar, berg o.d. Naturförhållandena vid Edshultshall tyder på att *hali* kan vara den ursprungliga s. l.

Prep. är på. IN *hālþví*, *-ví*, f. *-vísa*, *-vína*; även *hàlar*, *-gna*. Ökn. *kossor kùsær*, även *hàlæ élover* (*élov*, m. 'labb, *Lestris parasitica*').

Lägenheter (nu försvunna):

Myren *mýra*; nu åkrar. — Porsvikarna *pøšvígøna*; nu gärde. Där växer *pors*.

Ellös *ælös* (Nilén), *ælös*. Municipalsamhälle som består av delar av Glimsås, Huseby och Slätthult, tidigare fiskeläge; nämnt som fiskeläge första gången i 1610 års extraskattemantalslängd (Pettersson Fiskebebygg. s. 129). Samhället kallas även *Staden stan*. — Ellös 1697, 1758, Ellös 1811, 1825 || Ellös 1607 Oslo kap. kop. s. 19, 1610 Hist. tidsskr. 4 R 3 s. 204, 1811 Mor. nr 74, 1837 nr 234, 1853 nr 294, 1860 nr 341, Ellösa 1658 S 73 fol. 4, Ellös 1660 D. Bjelkes jb s. 218, 236, Elletöss strand 1665 Jra, Elletöös 1673 S 73 fol. 6, 1687 Pettersson Fiskebebygg. s. 18 fig. 2, HGSL 2 s. 241, Ellös 1746 Oedman s. 247. ~ Lindroth har i Fornvännen 1915 s. 41 hänfört detta namn till den kända namngruppen på *-lösa* 'ängsmark (av visst slag)'. Denna förklaring är säkerl. inte den rätta; redan obefintligheten i övrigt av säkra namn på *-lösa* i Boh. bör väcka tvekan därom. Senare har L., GBFT 1945 s. 25 not 4, tolkat *Ellös* som ett *Elduöse 'utloppet av ån Elda'. *Elda* är ett från No. rikligt betygat ånamn med något oviss innebörd.⁵³ Enl. Rygh skulle namnet kunna vara bildat av fvn. *eldr*, m. 'eld' och syfta på att vattnet var kallt, så att det sved som eld. Lidén anser, att *Elda* kan hänga samman med ett fvn. *alda, f., 'ålla' och ange, att vattendraget flyter fram som i en »ålla», eller att det bildar en eller flera »ållor» i sitt lopp. Den bäck, som har sitt utlopp (sitt »öse») vid Ellös, kan inte sägas ge något reallt stöd varken åt Ryghs eller Lidéns tolkning av *Elda*, och intet tyder på att dess lopp eller vattnets egenskaper varit annorlunda förr. En annan tolkning förefaller sannolikare. *Ellös* kan ha uppstått ur ett fvn. *Eldhauss, vari f. l. vore fvn.

⁵³ NE s. 40, NG II s. 74, Indrebø Innsjön. I s. 46, Lidén Blandade språkhist. bidrag I s. 5 f. Jfr Hellquist Sjön: s. 104 ff. Om *ald-*, *äld-* i vissa ON se K. G. Ljunggren SOÅ 1946-48 s. 14 ff.

eldr, m. 'eld', m., och s. l. fvn. *hauss*, m., boh. *hös høs, høs*, m., 'hjärnskål'. *Eld* och *elda* uttalas på Orust med *e* och glidning till *æ* är förklarlig, sedan f. l.: samband med appell. *eld* inte längre var klart. S. l. *hös* ingår i boh. ON: *Hösarna Bd 3 s. 198; 4 s. 85, *Hösen* Bd 20:1 s. 127. I No. användes ordet »om rundagtige Fjeldknaller» (NG Indl. s. 53). Trakten vid Ellös får sin karaktär just genom det runda bergmassivet omedelbart ö. om fiskeläget. Huruvida *eld* i detta fall åsyftar brand el. *eld* som tänts i något syfte (festeld, vilfeld) undandrar sig vår kunskap. Det no. *Eldor* skrevs i *Ældole* RB s. 133, 136, i *Ældhole* RB s. 134 och tolkas NG 2 s. 59 'ildhaugen'; det anses innehålla fvn. *hóll*, m., 'hög'. Om *eld* i nord. ON se Modéer Färdvägar s. 104 ff., Stahre Stångskäret s. 288 ff. Jfr med avs. på det boh. namnets innebörd *Brandås* s. 246 med litt., *Eldekullen* Bd 9 s. 114 och med avs. på bortfallet av *h* uttalet av *Jordhammar jòlamr* (Nilén 1884; Ödsmåls sn, Inlands N. hd). Binamnet *Staden* tycks nu ange, att E. är huvudort för bygdens köpenskap. Ursprungl. *stad* 'bålställe'? Jfr gårdn. *Stan* Bd 5 s. 59, 261.

Prep. är på. Gen. *ælsæ stræn*. Ellöse Strand 1820 Mor. nr 189, GS. IN *ælsæn, -ar, -anæ*, även *ælsæbú, -n, -r, -na*. Ökn. *makrillar måkrelar*.

Hälleviksstrand *hælvige stran* (Nilén), *hælvigestræn* (blandning av äkta och oäkta uttal; jfr under *Hällevik* s. 24). Municipalsamhälle, som består av delar av Hällevik och avstyckningarna *Köpmansgården* nr 1 och 2. Kallas i dagligt tal *Stranden* (på *strána*. Nämnt som fiskeläge 1617 (Pettersson Fiskebebygg. s. 133). — | Hellewijkstrand 1697, Hälleviksstrand 1758, 1825, Hällevikstrand 1811 || Hellewijks Strandh 1665 Jra, Hällevikstrand 1673 S 73 fol. 6, Hällevik-Strand (!) 1746 Oedman s. 247, Hälleviksstrand 1825 Mor. nr 212, Hällevikstrand Kortet, Hälleviksstrand GS 1943, Hällevikstrand HGSL 3 s. 292. ~ Ursprungl. byn *Hälleviks* gemensamma *strand*, här väl från början i bet. 'båtplats vid sjökanten'.⁵⁴ Namnet *Köpmansgården* (Jr, EKB) kan vara ett minne av den temporära *köpmansbosättning*, som konstaterats i en del fiskelägen redan på 1500-t. (Pettersson Fiskebebygg. s. 114 ff.) IN *strænþú, -n, f. -þúsa, -þur, -þúna*. Ökn. *alkor, ælker*.

Stocken stákæn (Nilén). Municipalsamhälle bestående av delar av Tofta och Svanvik; tidigare fiskeläge, nämnt som sådant 1617 (Pettersson Fiskebebygg. s. 133). — | Ståcken 1697, 1758, Stocken 1811, 1825 || Stocken 1665 Jra, 1746 Oedman s. 247, 1783 Trangr. s. 82, 1796 Mor. nr 63, 1806 Hermelin, GS, Kortet, EK(B). ~ Namnet torde ursprungl. ha betecknat en utlagd *stock* (jfr *Ekelågan* Bd 1 s. 231) el. kollektivt en anläggning (bro e.d.) av *stockar*. Goda analogier finns inom socknen i *Gullbergs stock gúlþas-sták*, en bro (numera av sten!) mellan Gullberg och Bjönni och *Köperöds stock* mellan

⁵⁴ Rör. innebörden av den kulturgeografiska termen *strand*, pl. *strander* se Pettersson Fiskebebygg. s. 88, 105 f. med litt.

Köperöd och Bjönni; jfr också *Gransjö stock* Bd 1 s. 136, *Råda stock* Bd 3 s. 180, *Slätternastocken, *Törresröd stock*, *Stocken* Bd 10 s. 84. I förevarande fall har väl »stocken» en gång förmedlat passagen mellan Orust och det näs, varpå samhället nu ligger.⁵⁵

Prep. är i (1783 Trangr. s. 82). Gen. *stàkə pjáðər* (*pyáðər*) (se nedan). IN *stàkəbúi*, -n, -r, -na, även *stàkar*, -anə. Som ökn. användes *Stocke* *pyáddor *stàkə pyáðər*, pl., där senare ordet är ett okvädande *pyádda, f., förmodl. med samma bet. som sydhall. *pyáða* 'långsam, senfärdig person' (Wigforss SHF s. 215; om den akuta acc. i sådana ord se Götling Västsv. ordbildn. s. 29 ff.) eller som da. (Jylland) *pyádder* 'sludder, vrövl', *pyádderkok* 'sluddrehoved', *pyáddre* 'våse, vrövla' (Feilberg s. 837)? Jfr under Råö s. 47. Även *änglar* *æglar* förekommer som ökn.

I äldre handlingar anträffade, ännu ej identifierade namn (alla kanske inte bebyggelsenamn; det är också ovisst, vilka som ev. hör till de i sen tid ur Morlanda utbrutna socknarna):

Aspevik. Fiskeläge, nämnt som sådant 1610 (Pettersson Fiskebebygg. s. 128), ovisst till sitt läge. — | Aspewijk 1697, Äspewik 1758. ~ Trädn. *asp.* altern. *áspe*, n. 'aspunge'. Pettersson (a. st.) ifrågasätter samband mellan det försvunna fiskeläget och hemmansdelen *Asparna* i Fossa, Skaftö sn, och där påpekas, att en vik nära Rågårdsvik heter »Aspeviga».

»j Audabaka». — 1410 DN 3 s. 436 (=SDn's 2 s. 329) | Öde backe 1544, Ødebacke 1586. ~ F. I. synes vara svag böjningsform av adj. fvn. *auðr*, en i norskan väl styrkt sidoform till sv. *öde*. 'Den öde backen' ger dock mening endast om s. I. åsyftar ett hemman *Backa* (el. en del av ett sådant). Det förefaller då rimligt, att namnet syftar på något av de tre Backa inom den odelade Morlanda sn (två av dessa utgör nu byn B. i Skaftö sn).⁵⁶ Med avs. på bildningen kan då jämföras bynamnet *Öde Långelanda* Bd 9 s. 9, skrivet *Ödelångeland* Jb 1544-1719.

»Ffrembre stuffwen». — | 1519 NRJ 3 s. 10, Framre stwenn 1535 ibid. 4 s. 491. ~ Torde ha benämnts i relation till »Mellomstuf» och »Østrestwffuen» nedan. Ordet *stuga* torde här beteckna gård el. del av gård; jfr fvn. *stofa*, f. i bet:n 'Del af en Gaard' (Fritzner) och t.ex. det no. *Midstu* NG 8 s. 130. Med

⁵⁵ Om innebörden av *stock* i ON se Sahlgren NoB 1942 s. 147 ff., Vad våra ortnamn berättar² s. 24. Om medeltida broanläggningar se Kulturhist. lex. 2 sp. 242 ff.

⁵⁶ Det bör kanske observeras, att Jb 1659 upptar tre hmn i B., medan de da. Jb 1568, 1581 och 1586 uppger endast två gårdar i B., Jb 1544 dessutom Öde backe och Jb 1586 Ødebacke. — Finns det något samband mellan detta Ö. och *Ödbacken i Stensbo, grannhemman till Backa: Ödesbacken 1787 Mor. nr 38, Ödbacke Hage 1825 nr 207, Öbacken, Öbackelid 1847 nr 273? *Öbackelid* lever i bygden och uttalas *öbakəliə* (avd. V). Upptecknaren meddelar: »Tomt intill»; där synes alltså ha funnits bebyggelse.

byn Stuveröd i Skaftö sn tycks de tre benämningarna knappast ha något att göra, eftersom detta bynamn anträffas vid sidan av dem i samma källor. Någon lokalisering el. identifikation av dem med kända bebyggelser synes inte möjlig.

»Gerin». — | 1519 NRJ 3 s. 10, Gerenn 1535 ibid. 4 s. 492, || ?Lille Gierde 1660 D. Bjelkes jb s. 218, 232. ~ Namnet tycks bevarat i naturen: *jæn* Mor To, upptecknat i Röra sn, vilket numera betecknar Rödsvattnets avlopp till Torebo-sjön. Det sammanhänger utan tvivel med de in i senare tid bevarade namnen *Gersberget* (Oedman s. 243 kallat *Geebärget*),⁵⁷ *Gersbäcken*, *Gersdalen*, *Gerskanal*, *Gersmaden*, *Gersskogen* och *Gersvik*; i alla uttalas f. l. *jés*-. Motsvarande platser ligger alla på Torebo el. Morlanda säteri. Trol. hör också hit »Garss backee» 1487 DN 3 s. 701 (skrivet »Grasbakke» 1487 ibid.). Uttalet *jæn* pekar snarast på ett ä. *Jädrēn, bestämd form av fvn. *jaðarr*, m., fsv. *iæpur*, m. 'kant, rand'; namnet kan då ursprungl. ha avsett åsen N om avloppsbacken. Jfr *Jäderberget och *Jädrēn Bd 10 s. 102. Denna tolkning har dock intet stöd i de ä. skrivningarna eller i uttalet *jés*- av de många anförda ON med f. l. *Gers*-. En övergång *jæj- till *jés*- skulle vara oväntad. Däremot kan ett ä. *jen tänkas ha blivit till det upptecknade *jæn*. *Geren *jen kan vara best. form av fvn. *geirr*, m. 'spjut'; liksom i synnerhet den svaga formen *geiri*, m. kunde ordet nyttjas även om något kilformigt; no. dial. *geir*, bl.a. 'ganske liten odde' (Torp). Namnet har då ursprungl. avsett den berggudde, som går fram mot Rödsvattnet N om bäcken *Geren. Jfr under *Gerbottnen* Bd 1 s. 192, *Geråkrar*(na) 2 s. 177, *Gerås*(lyckan) 3 s. 191, *Gerhatten 5 s. 177; 9 s. 128. Skrivningen från 1660 beror väl — om den alls hör hit — på felaktig association med *gårde*.

»j Hornadhabole». — 1423 DN 14 s. 33 (säges ligga i Kungsviken). ~ S. l. är *bol* 'bostad, gård, nybygge o.d.', och f. l. bör i första hand antagas vara en personbeteckning, antingen ett mansn. på *-aðr* (gen. *-aðar*) av typen fvn. *Hallaðr*, *Starkaðr* (se Lind Dopn. sp. 5) eller också ett ökn. med samma avledningsändelse. Bd 4 s. 41 tänker sig Lidén, att f. l. i *Bönered* (Säve sn), aff Binadarudi 1354 DN 2 s. 266 (avskr. från 1495), skulle kunna vara ett ökn. på *-aðr* el. *-uðr*, gen. *-aðar*. Lind Dopn. sp. 142 säges f. l. möjl. vara gen. av ett för övrigt okänt *Birnaðr*, väl avledning av *birna* 'björnhona'. Namntypens existens i medeltidens Boh. visas av namnen *Kinadher* RB s. 395, möjl. identisk med *Kinade* (gen.) a þorpe RB s. 542 (Kville), och *Halladr Kroks son* (i Askum el. Lyse) 1388 DN 5 s. 102 (121). Gen. av ett mansbin. *Vitaðr 'den vettige' kan enl. Lind Personbin. sp. 404 möjl. ingå i nuv. *Viddesgårde* i Ödsmåls sn. Jfr dock under »*Witungxgeff*» nedan. *Hornaðr (*-uðr*) synes vara en avledning av *horn*, n.⁵⁸

⁵⁷ Enl. förf. uppkallat efter en konung *Geel*

⁵⁸ Om personnamn på *-aðr*, *-uðr* se Janzén i NK 7 s. 52, 77, 98 f.

»**Hwmdznærme**». — | 1519 NRJ 3 s. 10. ~ NRJ har ofta så förvanskade namnformer, att namnets rätta skick är omöjligt att fastställa, även om f. l. ser ut att vara ett *Hunds*-.

»**a Langovatne**». — 1402 RB s. 311. ~ Namnet är försvunnet även som natur. Om namnet primärt avser en sjö, synes det bäst ha kunnat avse sjön Rödsvatten på gränsen till Röra. Men denna tycks ju äldst ha hetat *Vrångevatten* (s. 50). I Stensbo finns en hemmansdel *Långeland* (s. 45), vars ägor ligger intill en å, som kommer från trakten av Köperöd inom sn, rinner igenom en liten sjö Rödsvatten — ej identisk med ovannämnda — och faller ut i Boxviks kile. Då namn på *-land(a)* ofta har ånamn som f. l.⁵⁹ är det tänkbart, att **Långevatten* och *Långeland* innehåller det gamla namnet på ån: **Långa*, fvn. *Langa*; jfr under *Långelanda* Bd 9 s. 8. Numera kallas ån (bäcken) *Vasen* (avd. II). **Långevatten* som beteckning på nuv. Rödsvatten skulle då inte betyda 'den långa sjön' utan 'den av ån **Långa* bildade sjön'.

»**Mellomstuf**». — || 1613 GSH, Mellum, Mellem Stuffuen 1660 D. Bjelkes jb s. 218, 232. ~ Jfr under »*Ffrembre stuffwen*» ovan och *Medstugan* Bd 9 s. 83.

»**Qwerriwigh**». — | 1535 NRJ 4 s. 492; uppgives som ödegård under Torebo. ~ Tydl. ett **Kvarnevik* **ḡw@ḡvīg* e.d. Något reall samband med *Kvarnhagen* på Torebo? El. något samband med torpet *Kvarnevik* under Brattås i Röra (s. 60)?

»**Witungxgæff**». — 1442 DN 16 s. 142 (avskr.) ~ RB s. 347 träffas namnet *Vitazgiqf* (1388). A. Holtsmark och Hj. Lindroth har identifierat detta med nuv. *Viddesgårde* i Ödsmåls sn av Inlands N. hd (MoM 1933 s. 120), utan tvivel med rätta. De förmodar, att *Witungxgæff* från 1442 avsåg samma ort, ehuru formen förvanskats. Detta är knappast riktigt. Orten nämnes i diplommet i omedelbart sammanhang med *Vrångevatten* i Morlanda sn och har sannol. legat på Orust. I så fall behöver källans *Witungxgæff* inte heller språkligt sett vara identiskt med *Viddesgårde*. Detta senare torde egentligen som s. l. ha ett *-giæfi*, och det torde, trots att det förekommer på flera ställen (se Tengström IN s. 49, A. Holtsmark a. st.; jfr å andra sidan Lind Personbin.), ha en alldeles speciell och egenartad innebörd, 'den som ger'. Orustnamnet synes som s. l. innehålla samma ord som fsv. *giæf*, fvn. *giqf* 'gåva'.⁶⁰ Detta har inte påvisats som element i ON, ehuru det förefaller användbart som sådant. F. l. kan vara ett mansn. Något **Vitung(r)* el. **Viting(r)* är inte

⁵⁹ Se Lindroth i GBFT 1945 s. 25 med not 5.

⁶⁰ Detta ord antages endast genom sekundär ombildning ha kommit in i Ödsmålsnamnet (A. Holtsmark a.a. s. 111 f.)

känt.⁶¹ Diplomets utg. har därför ifrågasatt, huruvida det rätta skulle vara Wicungx- el. Wikingx-; att *c* och *t* ibland förväxlas vid avskrift av medeltidsurkunder är känt. *Viking(r)* är ett vanligt namn, dock aldrig med biform på *-ung(r)*. En annan tolkningsmöjlighet bör övervägas. På Kila inom socknen finns en hmsdel *Vettingen vèðvgøn* 'vårdkas' (s. 30). Det är lockande att sammanställa *Vettingen* med *Witungxgæff*. Det senare kan tänkas innehålla gen. av gårdn:t **Vitung* el. av motsvarande IN **vitungr* (jfr nuv. IN *vèðvgøn*). **Vitungsgiof* kan alltså möjl. återgivas med '(mark skänkt som) gåva till el. av gården **Vitung* el. dess ägare'.⁶²

Åspevik, se *Aspevik* ovan.

»**Ødebacke**», se »*j Audabaka*» ovan.

Østrestwffuen. — | 1519 NRJ 3 s. 9, Østerstwenn 1535 ibid. 4 s. 491. ~
Se under »*Ffrembre stuffwen*» ovan.

⁶¹ Ett bin. *Hviting(r)*, vare sig tolkat som 'den ljuslätte' el. möjl. 'vitlingen' (på Orust *wèðvg*), kan inte ha skrivits med *V-* vid mitten av 1400-t. Jfr däremot *Hwitings gåfor* 'markområde som Hwiding (Hwitting) mottagit som gåva, eller kanske snarare givit bort (donationsjord)'; Bruhn Ägon. s. 105 f., Modéer SOÅ 1930 s. 54.

⁶² Jfr skå. ON på *-nöt* 'gåva, skänk' Bruhn Ägon. s. 171 ff.

Röra socken.

Sockennamnet uttalas *røra* ($\varnothing > \theta$), sammanställningen *Röra socken* i gammalt mål *røssag*, i y. *røra sákæn*; jfr SIOD 5 s. 147, OGB Bd 9 s. 76. IN *rørbú* (*rørr-*), *-n*, *-r*, *-na*; Nilén har antecknat *rørbúnær*, pl.

Om namnets äldre former och betydelse se *Röra by* s. 78.

En del av n. Röra kallas *nølgøllæn* el. *nøllkrøgen*, gårdarna kring kyrkan *šærkøbøjda* (Tengström IN s. 184).

Basteskår *báskør* (Nilén), *báskør*, y. *bòskér* 1/2 sk. Var under någon tid klosterhmn åtm. till 1697. — *Bezza skor*(!) 1388 RB s. 318 | *Bastekiar*(!) 1568, *Basteskor* 1573, *-kier*(!) 1581, 1586, *-skor* 1586, *Båsteskår*(!) 1659, *Basteskohr* 1665, *Basteskår* 1680-1881, **Jr** || *Bastisgaardt* 1604 JbDr, *Bastisgaard* 1613 RDr, *-gord* 1624 JbDr, *Basteskår* 1882 Rosenberg, *Basteskår* EK(B). ~ F. l. är *bast* (inte *bastu*, som i boh. har »öppet» *a*), s. l. fvn. *skor*, f. 'skåra, inskärning', här om sänka mellan två kullar; jfr t.ex. Bd 1 s. 33. Bet:n är alltså '»skåran» där man tar bast'; jfr t.ex. *Bastö* Bd 5 s. 66.¹ Samma namngivningsgrund i exempelvis namnen *Henån* (s. 65 ff.) och *Nävrekärr* (s. 75). Formerna *Bezza skor* i RB är en svårbegriplig förvanskning. En del av formerna från 1500-t. och 1600-t. visar påverkan från namn med s. l. *-kårr* och *-gård*.

Prep. är i. IN *bòskén*, f. *-skéra*, *bòskérar*, *-anæ*.

T o r p (nu okänt):

B a c k a r n a. 1837 Hfl.

Berg *bærj* (Nilén), *barj* 1/2 sk. Var kr. till 1724 (Jb 1758). — j *Bærgi* 1388 RB s. 318 | *Bergh* 1535 NRJ 4 s. 492, 1586, 1659, *Berig* 1568, *Berg* 1673-1881, **Jr**, *Bergk* 1581, *Bärgh* 1665-1697, *Bärg* 1719, 1758 || *Berg* EK(B). ~ Intill *berg*.

Prep. är i. IN *bæsæn*, *-ar*, *-anæ*.

T o r p:

S k o g e n skówæn. 1856 Rö. nr 218, EK.

¹ Ett ex. på bastets betydelse förr se Brevner Sydöstra Närkes sjönamn s. 56. Se även Franzén Vikbolandet s. 86.

Björfjäll *bjør(ø)fjæl*, *bjørfjæl* (båda uppteckn. Nilén), *bjør-* 1/4 sk. sedan 1704 (Jb 1758). Var förr klosterhmn, åtm. till 1697. — | Biörfieldh 1659, -fiälld(h) 1665-1719, -fiäld(h) 1680, 1758, Björfjäll 1811-1881, Jr || Bierfeldt(!) 1604 JbDr, Byerfied(!), Byeffiell(!), -field 1613 RDr, Bierfeld 1624 JbDr, Björfjäll GS, EK(B). ~ Samma namn i Solberga sn *bjørfjæl*, *bjørfjæl* (båda uppteckn. Nilén), Biörnfeild 1568, Biörnfeld 1573, Biörfieldt 1581, Biör-, Biörnnefield 1586. *Björnfjäll »fjället» där björn(ar) håller till (kanske haft ide); jfr i sistnämnda fall *Bjönni* i Morlanda s. 12. Om innebörden av ordet *fjäll* avd. V.

Prep. är i. IN *bjørfjæln*, *-fjælar*, *-anø*.

Torp och lägenheter:

Bråten. 1837 Ml, 1857 Rö. nr 217. Om *bråte* avd. VIII. — Jättne-dalen (i) *jætne-dån*. Jättne Dahlen, Jattnedahlen (!) 1767 Rö nr. 27, Gättne-dahlen 1832 Rö. nr 147. IN blott upptecknat som *jætne-daspjækn*, *-anø*, *-gøbøn*. Namn på *Jätte-* är mycket vanliga i Boh. (se t.ex. Bd 9, Reg.) liksom annorstädes i Sverige. Men det är sällsynt, att boh. ON med denna f. l. behållit det *-n-*, som från början tillhört ordets stam; jfr fisl. *jøtunn*, pl. *jøtnar*, fsv. *iætun, pl. *iætunar*, gen. *iætuna. Det är sistnämnda form som utgör f. l. i *Jättnedalen* liksom i *Jättnehålan* *jætnehåla* avd. VII.² *Jättesås* *jætsås* i Fors-hälla sn (Bd 11 s. 13) visar äldre skrivningar med bevarat *-n-* i gen. sg.: *Jettens-* o.d.³ — V ä r m s l e b a c k e n *væslø-*; nu åker. Wasslebacken (!) 1837 Hfl, Wårsslebacken 1857 Rö. nr 217 (naturn., 2 ggr). Om f. l. *vårmsel*, f. avd. X; källan finns kvar. Skr. 1837 är påverkad av *vassle*, m. 'vassle'.

Brattås *bråtas* (Nilén), *-ås* by. — j Brazase 1388 RB s. 318 | Bradttraes(!) Brattroes (!) c. 1528 NRJ 4 s. 202, bratass 1544, Brattaas 1568, Brattaass 1573, Brattaais 1581, Bratt Aas 1586, Brathåhss 1659, Brattåhs 1665-1719, Brattås 1758-1881, Jr || Brattaas 1613 GSH, Brattås EK(B). ~ Skr. i RB bör jämföras med de äldsta skr. av *Brattås* på Kastellgården i Ytterby sn, vilka också visa *-z-*, resp. *-s-* i fogen (Bd 5 s. 93).⁴ Såsom det säges där, bör **Bratts-* upp-fattas som gen. av subst. *bratt* 'brant'; detta förekommer ju flerstädes i Boh. som ON (se t.ex. Bd 1 s. 324, 3 s. 125, 4 s. 67). Sedermera har *Bratts ås 'åsen vid »Branten»' mist *-s-* i fogen under trycket från de många boh. *Brattås*. Åsen B. kallas numera *Brattås vette*, *Vetten* och *Vettebergen*.

Prep. är i. IN *bråtåsen*, f. *-åsa*. Vissa bestämda åbor kallades *bråtåsa*, f. (född på 1760-t.), resp. (sonen) *bråtåsen*, pl. (mor och dotter) *bråtåsena*. De senare formerna torde ha bildats i association med *tuss* 'troll'. Om den

² Det hälsingska sn.-n. *Jättendal* skrevs 1483 *Jætundal* (Styffe Skand. under unions-tiden³ s. 391) och tycks innehålla fsv. *iætun 'jätte' i stamform.

³ *Jåtsbol* i Södermanland skrevs *iætwnsbol* 1383 (Bd 11 s. 13).

⁴ *-r-* i skr. från c. 1528 beror väl på felskrivning el. felläsning.

nämnda kvinnans mellanhavande med den Lede (»Skram») berättas ännu i bygden.

Nr 1 Västergård $\frac{1}{4}$ sk. åtm. sedan 1719. EK(B).

Nr 2 Östergård $\frac{1}{4}$ sk. åtm. sedan 1719. EK(B)

Hemmansdelar:

Berget. EK(B). — Ödegården; obebodd. Ödegården 1815 Rö. nr 131 (»äng å Ödegården»), 1823 Rö. nr 136 (2 ggr), Ögården 1868 Rö. nr 251. På B. Östergård.

Torp och lägenheter (ett flertal endast kända från ä. handl.):

Alehagen. Ahle- 1837 Hfl. — Bokullsmyr. 1837 Hfl. F. I. gen. av ett **Bo(d)kullen*. — Bratthuset. 1837 Hfl. — Brattorp. 1837 Hfl. De två sistnämnda bildade på *Bratt-* i *Brattås*. — Bryggan. 1837 Hfl. — Hästhagen. 1837 Hfl, EK(B). — Krappet *kråpat*. EK(B). Vanligt namn; se t.ex. Bd 9 s. 110. Vägen går här fram i en trång (»krapp») sänka. — Karolinas torp. Carolinas torp 1865 Rö. nr 242 (4 ggr). Utan tvivel efter hustrun *Carolina* Tengborg, f. 1816, som bodde på Brattås Västergård på 1830-t., sedermera strandsittare, då maken dött utfattig 1856 (Hfl 1833-61). — Kvarnevik (i) *kwæņvīga*. EK. IN *kwæņvīgøn*, f. -a, -anə. *Kvarn* vid en bäck, som faller ut i *Kvarnvik kwæņvīg*. — Kämpekasen. 1845 Hfl, -kastet (!) 1855 Hfl. Trol. efter en båtsman *Kämpe*; en rotebåtsman med detta namn nämnes 1837 i Hfl för Te. Skrivningen -kastet 1855 torde bero på anknytning till sådana namn som *Jättekastet*; något ord *kämpekast* är inte känt. Om *kas* avd. VIII. — Långedalen. 1823 Rö. nr 136 (sammanlagt 6 ggr). — Sandbacken (på) *sənbākən*. 1837 Hfl. IN (förr) *sənbākən*, f. -a, -anə. — Skäreपाल *skærəpāl*. EK(B). Vid Svineviken, på en »pall», en avsats på stranden, och med ett *skär* nedanför. — Skärhagen *skærhåwən*. 1837 Hfl, EK(B). Vid föreg. Skäreपाल och Skärhagen även på hemmanet Svineviken. — Solliden. EK(B). Samma namn s. 26. — Ånghagen. 1837 Hfl.

Bua *būa*, *būa*, *būa*(?) by. — j Budum 1388 RB s. 319 | Buffue 1568, Bude 1573, Buffue 1581, 1586, Bufwänne, Bufwenne 1659, Bufwen(n)e 1665, 1680, Bua 1697-1881, Jr || Buff, Buffue 1613 GSH, Bua EK(B). ~ Vanligt namn i Boh. Plural, resp. singular böjningsform av fvn. *būd*, f. 'bod' (-enne är best. form dat. sg.). Om skrivningen med -ffu- o.d. se under *Bua* i Mor. s. 14.

Prep. är i. IN *būən*, *būar*, -anə, även *būabūn*, f. -a.

Nr 1 Västergården $\frac{1}{2}$ sk. åtm. från 1719. Kallas *Väster-Bua væstər-būa*, även *væstərbūa*. Wester buffue 1586 Jb, Bua Västergård EK(B).

Nr 2 Östergården $\frac{1}{4}$ sk. åtm. från 1719. Kallas *Öster-Bua østərbūa*, även *østərbūa*. Österbuffue 1568 Jb, Bua Östergård EK(B).

Hemmandel:

Aldalen *àdån*, genuinare åtm. i fråga om s. l. *àdån*⁵; ej bebyggt. Aldalen 1798 Rö. nr 59, Ardalen 1867 Rö. nr 247, Aldalen EK(B). Även nu växer det *alar* i dalen.

Torp och lägenheter:

Backarna. Backarne 1798 Rö. nr 59, 1867 Rö. nr 247. — Dalen. Dahlen 1837 Hfl. — Kalvhagen. Kalf- 1837 Hfl. — Huvudet *håvat* (knappast äkta uttal). Om *huvad* avd. V.

Båtsbräcka *båsbärke*, *bås-* (Nilén), *-bräcka* ¹/₄ sk. Var först »prästbol» (så i Jb 1568 och åtm. ännu 1697), därefter kr. till 1736 (1758 Jb). — | Bordzbrecke c. 1528 NRJ 4 s. 202, Borsbreck 1568, Bersbrecke 1573, Borsbrecke 1581, 1586, Båtzbreche 1659, *-bräcke* 1665, Båtsbräcke 1680, Båtz- 1697, Båtzbräcka 1719, 1758, Båtsbräcka 1811-1881, Jr || Borssbrecke 1613 GSH, Bossbräckebergen 1810 Rö. nr 126. ~ Uttalet med *-æ-* och skrivningen med *-t-* beror på folketymologisk anknytning till *båt*; detta är tydligt av skrivningarna fr.o.m. 1659. Samma påverkan har *Båtslycke* i Spekeröd sn i Inlands N. hd utsatts för.⁶ Det uttalas *bå[s]æke* och skrevs Boneslicke (!) c. 1528 NRJ 4 s. 188, Bagelöcke(!) 1544, Borslöck 1568, Borslöcke 1573, Borss-, Boirs- 1581, Baadtz- 1586, Baadtzlycke 1659, Båtzlycke 1665, Basz- 1680. Associationen med *båt* märks i och med formen från 1586. Skrivningen *Bones-* c. 1528 kan vara felläsning eller felskrivning för *Bores-*. På den ensamstående formen *Bagelöcke* 1544 kan man inte bygga någon förklaring. Gemensamma för *Båtsbräcka* och *Båtslycke* är skrivningar *Bors-* o.d. från 1500-t. Jag skulle förmoda, att f. l. är gen. av det fvn. mansn. *Borgarr*, och detta är väl styrkt från medeltidens Boh.; i exempelvis RB träffas fem bohuslänningar *Borgarr* från 1390-t. Det utgör f. l. i det västg. *Borgestorp* SOÅ 3 s. 14. Det ingår i *Boråseröd bårssæ* i Kville sn och hd (Janzén Vokalass. s. 13, OGB Bd 16 s. 21) och i ett (nu försvunnet?) *Borgarspuæit* i Bro sn, Stångenäs hd (1391 RB s. 372). Skillnaden i ljudutveckling hos f. l. *Borgars-* i det nordboh. *Boråseröd* å ena sidan och de två sydboh. *Båtsbräcka* och *Båtslycke* å andra är inte oförklarlig. Den sammanhänger med en tidigare slutledsbetonning i n. Boh. hos vissa långstaviga personnamn, t.ex. fvn. *Gunnarr*, *Steinarr*, *Einarr*. I nordboh. har slutledsbetonningen i sådana namn kvarstått relativt länge, medan trycket i sydboh. dragits tillbaka till första stavelsen tidigare. (Janzén Vokalass. s. 46 f.). Detta förklarar, att stav:n *-ars-* visar *-æ-* i Kville-namnet men förlorat sin vokal i de två sydboh. namnen *Båtsbräcka* och

⁵ *d* behöver inte vara oriktigt, ty det kan ha uppkommit genom dissimilation, som utgått från det följ. *n*.

⁶ Jfr *Båtsta* (Dalarna) för äldre *Borstadh*; Hellberg OUÅ 1955 s. 12.

Båtslycke. Jfr ljudutv. i *Reorseröd* Bd 9 s. 11 f. — Personn. som f. l. i ON på *-brekka* är visserligen inte särskilt vanligt, men det förekommer; av c. 125 namn med denna s. l. i NG, synes 7-8 st. ha personn. som f. l. Jfr »*Bagals bräcka*» Bd 9 s. 50⁷ och **Skaft(e)bräckan* ibid. s. 139, som båda möjl. har personbeteckning som f. l.

Prep. är på. IN *båtsbräckan*, *-ar*, *-ana*.

Torp:

Hålan (i) *håla*, även kallat Hålatomten *hålatomtén*. — Svadbråten. Sva- 1837 Hfl. Om *svad* avd. V och *bråte* avd. VIII.

Bön *bøn* ⁵/₈ sk. Var kr. till 1724 (Jb 1758). Uppges i Jb 1586 ss. »En halff gaard». — | Böenn 1568, 1581, 1586, 1659, 1665, Bönn 1573, Böön 1680-1758, Böhn 1811, 1825, Bön 1881, Jr || Bönn 1613 GSH, Bön GS, EK(B). Fvn. *bør*, fsv. *bø*, m. 'gård'. Om *bö* (och *by*) ss. ON och ON-element i Boh. se Lindroth GBFT 1945 s. 32 ff.

Prep. är i. IN *bønson*, f. *bønna*, *bønvar*, *-ana*.

Hemmansdel:

Berget; utan bebyggelse. EK(B).

Torp och lägenheter:

Dalen. Dahlen 1837 Hfl. — **Intaget.** 1837 Hfl (öde, åter bebott 1841, 1845 Hfl). — **Snarrevik** (en) *snårøvig*, *snårø-* (naturn:t); även till Utgård. Snarrevik 1808 Rö. nr 85 (samfällad landningsplats), Snarrevik 1832 nr 147 (naturn.), Snarreviken 1850 nr 188 (naturn.), 1864 nr 236 (naturn.), EK(B); ingår i Snarrevikstegen 1808 nr 85. Av de uppgivna uttalen är *snårø-* sannol. det äkta, och i så fall beror uttalet *snårø-* på anknytning till *snara*, f. och motsvarande verb, som i boh. har *a*. F.l. *snårø-* kan höra samman med boh. *snarra snåra 'tala fort och mycket' (Gullholmen), *snåra* 'prata ihärdigt' (Stenkyrka). Det kan tänkas, att **Snarre-* gömmer namnet på den bäck, som rinner ut i viken: *Snarra 'den pratsamma'; ånamn som anger vattendragets »låte», är vanliga.

Dalby *dålbý*, *-by*, *-bý* ¹/₁ sk. av ålder. — Dalbø 1317 DN 3 s. 108, Dalbø RB s. 319 (sen hand), Dalby 1422 DN 3 s. 480 | Dalby c. 1528 NRJ 4 s. 202, Jr, Dalbi 1568, Dalbye 1581, 1586, Dahl- 1659, Dahlby 1665-1881 || Dalby 1613 GSH, EK(B), Dahlby GS. ~ Ovisst om namnet från början innehåller fvn. *bør* el. *býr*. Båda orden torde här betyda 'gård', då det är fråga om endast ett hemman: 'gården i dalen'.

Prep. är i. IN *dålbýn*, f. *dålbýa*, *dålbýar*, *-ana*, äv. *dålbýbær*, *-na*.

⁷ Den Bd 9 s. 50 not 1 antydd möjligheten, att »*Bagals bräcka*» skulle åsyfta det här behandlade *Båtsbräcka*, bör man inte räkna med.

Hemmansdelar:

Dammen (på) *dāmən*; obebyggt. EKB. IN *dāmən*, f. -a, -anə. Förr kvarndamm. — Högelid *høwəlj*; obebyggt. EK(B). Om innebörden av *lid* se avd. V. — Kullen *kāln*; obebyggt. EK(B). — Nedre Dalby *nəare dālby*. Ligger längre ned mot sjön än Övre Dalby. — Staberget *stābāt*. Sta-Berget 1767 Rö. nr 27 (namn på berg), Staber(et) 1831 Rö. nr 146, Stabergs Åkrarne 1831 ibid. (2 ggr), Staberget 1850 Rö. nr 187, Staberget EK(B). Namnet avser ursprungligen ett berg. Detta skjuter fram som en kraftig udde i Koljöfjord och stupar brant i denna. Även i no. ON betecknar *sta(d)* sådana lokaler, och NG Indl. s. 76 f. förmodas, att innebörden kan vara 'den hinderliga' o.d. Det är möjligt, att Staberget förr varit till hindern för seglare. Det är emellertid tänkbart, att namnet bör sammanhållas med sv. och no. dial. *stad* 'sjö- el. åkant', varom Bd 20: 1 s. 85 f. Detta ord ingår i boh. (Stångenäs hd) *stādýb*, n. 'bråddjup', egentl. 'djup (omedelbart) vid stranden'. Då Dalby m.fl. gårdar sedan gammalt har sitt båtställe vid Stabergets östsida, bör man altern. räkna med *sta(d)* i bet. 'båtställe'; jfr *Båtestaden* s. 6 och *Båtestödet* s. 369.⁸ — Övre Dalby *øvre dālby*. Se ovan under *Nedre Dalby*.

Lägenheter och avsöndringar (flertalet kända endast från äldre handl.):

Bergsdalen. 1837 Hfl. — Gatan. 1837 Hfl. — Gärdet. 1837 Hfl. — Göpedalen (i) *gøbedån*. EK. Boh. *gøba* 'lodjur'. — Hamnen. 1837 Hfl. — Kalvhagen. Kalf- 1837 Hfl. — Kasen *kāsa*. Om *kas* se avd. VIII. — Nybygget. 1837 Hfl. — Nyhagen (på) *nýhåwən*. — Sjöbergsbacken. 1837 Hfl.

Dandalen *dāndan*, *dāndan* ^{1/2} sk. Var förr klosterhmn, därefter kr. till 1724 (Jb 1758). — Dana dall 1388 RB s. 314, j Danadale ibid. s. 319, Dana dall ibid. s. 312 (sen hand) || Dannedall c. 1528 NRJ 4 s. 202, Danndall 1581, 1686, Danndahl 1659, Dandahlen 1665-1719, Dandalen 1758-1881, Jr || Dandall 1604 JbDr, 1613 RDr, 1624 JbDr, Dandalen GS, EK(B). ~ 'Danskarnas dal'; sjöfarande danska köpmän kan ha hållit till, kanske bosatt sig där (A. Bugge MoM 1916 s. 38).⁹

Prep. är trol. i. IN *dāndan*, f. *dāndāla*, -anə.

Torp:

Baggetorp, se under *Nävrekärr* s. 75. — Dandalsmyr *dāndasmyr*. — Djurhagen. Dyrhaven 1846-56 Hfl. 'Kringgärdat område för jakt';

⁸ Om appellativet *stadh-* i fornspråk, dialekter och ON se Linde Studier över de sv. sta-namnen. Om *Sta-* i ON se även Ivarsson NoB 1939 s. 54 ff.

⁹ Om namn på *Dan(a)*- se senast Sahlgren i NoB 1953 s. 7 ff; bland de boh. namnen av denna grupp har S. ej tagit med *Dandalen*.

se Bd 9 s. XII med litt. Platsen välkänt stråk för älg, rådjur m.fl. vilda djur. — *J ä m m e r b a c k e n j ä m m e r b ä c k e n*: f.d. soldattorp. Syftar säkerl. på svårigheten att odla marken eller på dennas ringa bördighet; jfr t.ex. Bd 9 s. 10. — *R u d d a r u d a*. Tengström (IN s. 296) sammanställer med någon tvekan namnet med fvn. *rudda* 'klubba', no. dial. *rudda*, *rodde* 'vidjekorg till hö' m.fl. bet:r. Jfr *Rödde* Bd 16 s. 7. Då *Rudda* ligger i en sänka, kanske boh. *ruða*, *røða*, *røða*, f. 'löpmage på äldre djur' (varom Lindroth i Västs. folkminnen s. 157), även 'svinmage', bör komma i fråga.¹⁰

Fundeskärr¹¹ *fúnskær*, *-skær*, *fúnskær* 1/4 fr. Var tidigare sk., åtm. ännu 1719, fr. åtm. från 1758; först 1/2 mtl, förmedlat till 1/4 1686 (Jb 1758). — | Fundskiar 1568, Fundsker 1573, Fundiskier 1581, 1586, Fundeskiär 1659-1758, Fundeschier 1680, Fundeskär 1811, **Jr**, Fundeskärr 1881 || Fundiskier 1613 GSH, Fun(n)eskier 1660 D. Bjelkes jb s. 219, 240, Fundeskärr EK(B). ~ F. l. är sannol. mans(bi)n. fvn. *Fundinn* (Lind Dopn. sp. 293, Personbin. sp. 94), känt även från fsv. (Lundgren-Braté s. 60) och fda. (DGP), 'den funne, hittebarnet'. I Fagrskinna berättas om Finnviör Fundinn, arnungaättens stamfader: »Hann var fundinn i arareiðri». (»Han var funnen i ett örnrede».) Om namnet är mycket gammalt (som naturn.), kan f. l. fattas appellativt; i så fall anger namnet, att man »funnit» ett utsatt barn i skogen. S. l. kan formellt sett lika gärna vara *skär* som *kärr* '(busk)skog' från början; även i det senare fallet skulle förbindelsen *-s+k-* bevara det »hårda» uttalet likaväl som gammalt *sk-*. Men då F. ligger långt inne i landet, har man ingen anledning att räkna med *skär*, n. som s. l.¹²

Prep. är i. IN *fúnskæn*, *-skærar*, *-anæ*.

Torp och lägenheter:

Bronsetorpet *brønsetørpet*. EK. IN *brønson*, f. *brønna*. Den första åbon var båtsman och hette *Brons*. — Humlegårdstorpet. 1861 Rö.

¹⁰ Om ON med begynnande *rud-*, *rød-*, *rød-* se Bd 2 s. 133 *Ruttenviken*, 4 s. 72 »*Ruddevik(en)*», 5 s. 79 *Rødde*, 5 s. 209 »*Ruddemossen*», 16 s. 7 *Rødde*, 16 s. 15 *Rådden*, 16 s. 229 *Ruddet*. — Om ett uppländskt *rudda*, f. 'åker' se Ståhle i OUÅ 1954 s. 23 med not 44.

¹¹ Av K. Lantmäteristyrelsen 1947 föreskriven stavning och benämning (GoBAK nr 2).

¹² *Funneshult* i Forshälla sn har behandlats av Assar Janzén NoB 1935 s. 4 f. och av Verner Ekenvall i Bd 11 s. 6 f. Janzén anser, att f. l. är gen. av ett sjönamn *Fundir (möjl. *Fundrir), avledning av ett ånamn *Funda el. *Fundr med bet:n 'den snabba, den ilande'. Ekenvall avvisar tanken på det angivna sjönamnet och vill i *Funneshult* se ett ursprungligt *Fundusæholt e.d., där *Fundu-* skulle vara gen. av ån:t *Funda* och **Fundusæ(r)* namnet på den sjö, som Janzén antagit hetat *Fundir* (*Fundrir*). Ekenvall räknar också med möjligheten, att namnet från början lytt *Fundu-os-holt 'hultet vid ån Fundas mynning'. Ingendera tolkningen är tänkbar för här behandlade namn. F. ligger visserligen vid en bäck, men då s. l. är *kärr* (ej *skär*), kan man inte förklara *-s-* i fogen utan att antaga ett sjönamn i f. l., men någon sjö finns inte vid F.

nr 231. — Huvudet (på) *håvst*. Hufvudet 1861 Rö. nr 231. Om *huvud* avd. V. — Lillgärdet *lëljet*. EKB.

Granbua *grånbia* $\frac{1}{4}$ fr. åtm. från 1659. — Grannbue 1659, Granbu 1665, -bue 1680, Granbua 1697-1881, **Jr** || Grannbou 1613 GSH, Granbou 1660 M. Hvittfeldts jb s. 79, Granbua EK(B), GS. ~ S. l. är samma ord som i *Bua* s. 60. Trots vissa ä. skr. är f. l. säkerl. trädn:t *gran*, och den torde ha tillagts för att skilja här ifrågavarande gård just från Bua och dess bägge hmn, *Väster-bua* och *Öster-Bua*.¹³

Prep. är i. IN *grånbin*, -ar, -anə.

Gökesäter¹⁴ *gøgæsædær* (Nilén), *gøgæsædær* by. — | Gåwghesätther 1519 NRJ 3 s. 10, Gobesetter (!) c. 1528 ibid. 4 s. 202, Gawgesetther 1535 ibid. s. 492, Gwgesset 1544, Gugeset, Guggeset, Gugeslet (!) 1568, Gugosett, Gugesse 1573, Gugesedt 1681 (2 ggr), Gug(g)e- 1586, Giögesetter 1659, -sätter 1665-1719, Giögessätter 1680, Giögesäter 1758, Göksäter 1811-1881, Gökesäter **Jr** || Gögesetter 1613 GSH, Giögesetter 1660 D. Bjelkes jb s. 219, Göge- ibid. s. 233, Gökesätter 1662 Lane Db, Gökesäter GS, EK(B). ~ S. l. -*säter* återgår trol. på fvn. *setr*, n. (fsv. *sæter*) och vittnar väl om fäbodväsen av något slag.¹⁵ F. l. är sannolikt gen. pl. av fågelnamnet *gök*, fvn. *gaukr*; om namn på vilda djur som f. l. i namn på -*säter* se Hedblom De sv. ortn. på säter s. 216 ff., Beito Norske sæternamn s. 62 f. Det är mindre troligt, att f. l. skulle vara gen. av ett eljest okänt mansbin. *Gauki, bildat av fågelnamnet *gaukr*.¹⁶

Prep. är i. IN *gøgæsædær*, pl. *gøgæsædrar*, -anə.

Nr 1 Östergård $\frac{1}{2}$ sk. Var kr. till 1724. Öster G. 1719-1811 Jb, Östre Gökesäter 1821 Mor. nr 195. Östre G. 1825 Jb, Östra G. 1881 Jb, Gökesäter Östergård EK(B).

Nr 2 Västergård $\frac{1}{1}$ fr. av ålder. Västergård(en) 1719-1825 Jb, Västre Gökesäter 1821 Mor nr 195, Västergård 1881 Jb, Gökesäter Västergård EK(B).

Torp:

Hamborg *håm(ə)bærj*. Uppkallelsenamn. — ***Matorpet**. Matorpet 1842 Rö. nr 164 (redan då blott åkernamn). F. l. förutsättes vara *mad* 'sank äng'.

Henån *henåa* ($e > \eta$; Nilén), *hènåa* ($e > \eta$) $\frac{1}{1}$ sk. av ålder. — Heinene (!) 1420 Akershusreg. s. 57 | Heynån 1519 NRJ 3 s. 10, -aan 1535 ibid. 4 s. 492,

¹³ Är G. från början del av det angränsande Bua?

¹⁴ Av K. Lantmäteristyrelsen 1947 föreskriven stavning och benämning (GoBAK nr 2).

¹⁵ Om nord. ON på -*säter* se Olsen Ætteg. s. 136 ff., Sahlgren NoB 1930 s. 137 f., Hedblom De sv. ortn. på säter, Lindroth GBFT 1945 s. 39 ff., Beito Norske sæternamn.

¹⁶ Om personbin. i ON på -*säter* se Hedblom De sv. ortn. på säter s. 206 f.

Hennoen (o osäkert) 1544, Hiornog(!) 1568, Hennög(!) 1573, Hielmuig(!) 1581,¹⁷ Hennöff(!), Hönnöff(!) 1586, Hennå 1659, He(e)nåå 1665, 1680, Heen 1697, Henåå 1719-1811, Henån 1825, 1881, Jr || Henaa 1594 JN s. 213, Henou 1613 GSH, Heenaen 1660 D. Bjelkes jb s. 241, Hinouff 1661 Lane Db, Henån GS, EK(B). Jfr under Häröd nedan. ~ F. l. i *Henån* är densamma som ursprungl. i *Häröd* (s. 68), ett ånamn fvn. *Hein, fsv. *Hen. Detta är styrkt från No. (NE s. 97) och ingår även i namn på sv. vattendrag: *Hend* i Töllsjö sn, Bollebygds hd, Vgtl., förmodas SOÄ 4 s. 65 ursprungl. avse nuv. Hälleredån eller Hedaredån. Rygh sammanställer det no. ånamnet med fvn. *hein*, f. 'brynsten'; även det västg. *Hendå* innehåller enl. OK isl. *hein*, sv. dial. *hen* 'slipsten' »syftande på berggrunden». Sannol. är det samma ord, som ingår i *Henån* i Röra. Med uttalet *henåa* ($e > i, \dot{i}$) och uttalet av åns namn *hinnåa* (Bd 9 s. 100) kan jämföras boh. *rågohin* 'bryne för rakkniv'. Skrivningen 1420 och de äldsta formerna av *Häröd* tyder på att åns namn från början varit osammansatt. Formen *Heinene* ser snarast ut att vara best. form dat. sg. f. av ett ånamn *Hein. *Hæina-* i de två äldsta formerna av *Häröd* kan vara gen. av samma namn. Genom tillägg av *-ån* skulle så *Henån* uppstått, vilket först avsett ån och senare en bebyggelse vid ån. Men man kanske inte helt bör bortse från de till synes förvirrade skrivningarna från 1500- och 1600-t. De kan återspegla en s. l. *hög*, fvn. *haugr*, m., e.d. Bland äldre former av *Häröd* träffas också *Hennouff*, som knappast är en form av *Häröd* utan av *Henån*. Ytterligare en omständighet kan vara ett indicium emot att s. l. i *Henån* ursprungl. varit *-å*. Skrivningarna *Henaass aa* och *Henaas(s) bro* 1594 JN s. 213 med *-s* som gen.-ändelse väcker betänkligheter. *Henaas(s)* kan vara en skrivares misslyckade försök att återge *hénåus e.d. (< *Heinhaugs). På denna väg skulle alltså *Hendå(n)* trängt undan **Henhög(en)*, först i skrift och sedan i tal. Det ursprungliga namnet skulle kunna återges med 'berget (kullen) där man hittar (material till) brynstenar'; jfr fvn. *heinberg*, n. 'berg där man bryter det slags brynsten, som kallas »hein»' (Fritzner) och no. *Heindåa*, *Heindåni* MoM 1960 s. 166 ff. Ån *Henån* skulle då ha fått sitt namn, därför att den mynnar ut vid ett »heinberg». — Det av Nilén antecknade uttalet *henåa* ($e > \dot{i}$) med tryck på s. l. torde vara ett fall av motsatsbetoning i förhållande till ett annat namn med samma f. l. Möjl. har detta varit *Häröd*. Då bör man observera, att detta har uttalet æ (æ) i f. l. i st.f. väntat e (< ei). Detta kan bero på tidigare slutledsbetoning; jfr Janzén Vokalass. s. 45 (med not 4) f. Men varför har i så fall *Henån* inte uttalet *hænåa; jfr att Janzén förklarar uttalet *stænog* av *Stenung* (< *Stein-*) genom slutledsbetoning (Janzén a. st.)? Kan den olika utvecklingen i *Henån* och *Häröd* bero på att tankeförbindelsen med *hen* *hvn* hållit sig levande i det förra namnet men däremot dött bort i det senare? Den ponerade

¹⁷ I Jb 1581 står under »Fuorringenn» *Henrouff* för *Häröd*.

slutledsbetoningen kan också förklara utvecklingen *Heinarióðr* > *héra*; man väntade *hēnæra, *hænæra* e.d.; jfr det no. *Svennerud* med utt. *Svænnerú* NG 3 s. 49.

Prep. är i. IN *hēnæan* el. *hēnæbūn*, -r, -na.

*Torp och lägenheter:*¹⁸

Alhagen. EKB. — Askegiljan. EKB. Om *gilja* avd. VII. — Bräckan (i) *bræka*. Bräcke 1837 Hfl, Bräcka 1850 Rö. nr 205 (2 ggr). Om *bräcka* avd. V. — Hagen (på) *hæwæn*. 1850 Rö. nr 205. — Heden *hæa*; om *hed* avd. VIII. — Kohagen. 1837 Hfl. — Kolhättan (på) *kælhæta*. Kålhättegrynden 1815 Rö. nr 134, L. Kålhättan 1850 Rö. nr 205, 1858 nr 227. IN *kælhætæn*, -ar, -æn. *Kolhättan kælhæta* är namn på ett berg med svart topp MorSö. Mer bekant är samma namn i Ödsmåls sn, Inlands N. hd. Där betecknar namnet från början ett berg, och detsamma torde vara fallet vid namnet i Röra. Ligger vid ett berg. Om *hätta* se under *Hätteröd* s. 29. F. l. *kol* anger mörk färg hos berget. — Kärret. 1837 Hfl. Om *kärr* avd. IX. — Liden. EK(B). — Paradiset. EK. j *Paradisi* 1388 RB s. 319. Ett tidigt ex. på detta ibland berömmande, ibland ironiska namn; se Ivarsson NoB 1939 s. 72, Ståhl OUÅ 1941 s. 27 f. — Pinneröd (på) *pinæra*; sk.-torp till 1920. Pinderöd 1825, 1881 Jb. F. l. kan vara *pina*; se då s. 25 f. under *Pin(n)hagen*. Förkortningen av långt *i* i målets *pinæ* till kort *i pinæ-* kan i detta fall ha uppstått i former med inskott av *d*, varom formen 1825 synes vittna; jfr under *Pinderöd*, Skee, Bd 20:1 s. 4. Men det är också tänkbart, att det är ordet *pinne*, som utgör f. l.¹⁹ — Slättbacken (på) *slættbækæn*. — Västan skog. EKB. Nordväst om ett *skogsparti* från Henån räknat. — Ådalen. EKB. I *Henåns dalgång*. — Östanå. EKB. *Öster* om ån *Henån*.

Hogen *hæwæn* (Nilén), *hówæn* 1/2 sk. av ålder. — | Hoffuenn 1568, Houffue 1581, Houffenn 1586, Houffwenne 1659, Houfwen 1665, Hofwen 1680, Hogen 1697, Hogen 1719-1881, Jr || Hoffuen 1613 GSH, Hogen GS, EK(B). ~ 'Högen'. Formen *Hogen* är vanlig i Boh., då man velat snygga upp till rspr. det uttal, som motsvarar fvn. *haugr*, m.; jfr t.ex. *Hogen* Bd 9 s. 32. Skrivningen 1659, som tycks vara en dat. sg. fem., måste innebära en förvanskning. Oriktig upplösning av förkortning i förlaga?

Prep. är på. IN *hæwsæn*, -ar, -æn.

Lägenhet:

Hushagen. 1837, 1846-56 Hfl. *Hus* här = 'torp'.

Hällern *hællæn* 1/4 sk. Var 1/2 mtl till 1684 och kr. till 1724. — j *Hællinum* 1388 RB s. 319 | *Hellen* 1568, *Holler(!)* 1573, *Heller*, *Hellerödt(!)* 1581,

¹⁸ Vissa i EKB upptagna icke folkliga namn uteslutes.

¹⁹ Om olika möjligheter att uppfatta denna f. l. se Bd 20:1 s. 4 och Ejder i OUÅ 1950 s. 23 f.

Hellenn 1586, Hellenne 1659, 1665, Hällene 1680, Hellern 1697, Hällern 1719-1881, **Jr** || Hellereenn 1613 GSH, Hellern GS, Hällern EK(B). ~ Best. form sg. av boh. *häller*, m. (pl. *hällrar*) 'klippgrotta' (samma namn t.ex. Bd 9 s. 60, 149), äldst i dat. sg., varvid formen i RB visar ett stadium, då nom.-änd. -r ännu inte vuxit fast vid ordets stam.²⁰

Prep. är i. IN *hælæn*, *hælrar*, -*ana*.

Hemmansdel:

Kvarnebacken *kwænabækæn*; namnet nu nästan ur bruk. Qvarn-1837 Hfl. *Kvarnen* ej kvar.

Häröd *hæra* (Nilén), *hæra* by. — j Hæina riodre 1388, j Hæinariodre (sen hand) RB s. 319, 320 | Heynarœdh 1519 NRJ 3 s. 10, Heen(s)rud c. 1528 ibid. 4 s. 201, Heynrwd 1535 ibid. s. 493, Henruds 1544, Hennröt 1568 (2 ggr), Hiennere, Henrödt, Storhenrödt 1573, Henrödt (*e* osäkert), Hennouff(!), Hönnrödt 1581, Herrödt, Hennrödt 1586, Härö(e)dh 1659-1680, Häröod 1697, Häröd 1719-1881, **Jr** || Herres aa 1594 JN s. 213 (över ån säges »Henaas(s) bro» vara lagd), Herrödt 1613 GSH, Häröd GS, EK(B). ~ Till skillnad från övriga inte få *Här(r)öd*, *Härryda* o.d. inom länet, är detta namn ett *Heinariöd* (-ryd e.d.) 'röjningen vid Henån'; se vidare under *Hendån* s. 65 ff.

Prep. är i. IN *hæn*, f. *hæra*, *hærar*, -*ana*.

Nr 1 Nedergård $\frac{1}{4}$ sk. åtm. sedan 1719. Kallas *Nedre Häröd* *nèræra* el. *næara* (y. *næra*) *hæra*. Häröd Nedergård EK(B).

Nr 2 Övergård $\frac{1}{4}$ fr. åtm. sedan 1719. Kallas *Övre Häröd* *œvræra*, y. *œvra hære*. Häröd Övergård EK(B).

Torp och lägenheter:

Alebråten *ælæbrædan*. EK. Om *bræte* avd. VIII. — Alemyren *ælæmyra*. EK. — Branken. 1785 Rö. nr 114 (naturn.), 1868 nr 248 (torpn.). År 1785 namn på äng på torpet Forsdalen; avser 1868 trol. detta torp. Om *brank* avd. V. — Bäckaskog *bækaskóg*; kallas vardagligt *Skogen*. Det sammansatta namnet är ungt uppkallelsenamn (sannol. efter kungsgården *Bäckaskog* i Skåne, känt som Karl XV:s älsklingsställe); uttalet visar namnets ofolkliga ursprung. — Dammyren. 1837 Hfl. — Enebacken. EK. — Forsdalen; f.d. båtsmanstorp. Forsdalen 1681 Db (enl. Bohuslänningen 22/8 1957), Forssdalen 1785 Rö. nr 114, Forsdalen EK(B). — Fredriksdal. — Nybygget. 1837 Hfl. — Skogen, se *Bäckaskog* ovan. — Åsen. 1837 Hfl.

Högeliden²¹ *høgælia* (Nilén), *høgælia*, *høgælia* $\frac{1}{2}$ sk. av ålder. — Hauka-

²⁰ Om nom. -r, som vuxit fast vid stammen hos vissa boh. subst. se Janzén Subst. s. 52 ff.

²¹ Av K. Lantmäteristyrelsen 1947 föreskriven benämning (GoBAK nr 2).

lid 1388 RB s. 319, haukkalid 1422 (pergamentbrev tillfälligt förvarat på Prästbacka) | Högeli (möjl. -bi) 1568, Högelj 1573, Hügebye(!), Högelie 1581, Höggelie, Höggele 1586, Högelij 1659, 1665, -lijd(h) 1680-1719, Högelid 1758-1881, Högeliden **Jr** || Högelj 1613 GSH, Höggeliden 1795 Rö. nr 47, Högeliden GS, EK(B). ~ Namnet är best. form av ett *Haukahlið '»liden» där *hökar* håller till' och borde alltså på rspr. skrivas *Hökeliden*. Uttalet *høga-* för väntat **høga-* bör jämföras med uttalet *høga-* o.d. av f. l. i tre boh. *Högeröd*: i Torps sn (Bd 9 s. 80), i Resteröds sn (Bd 11 s. 53, 26) och i Stenkyrka sn, alla med ursprungligt *Hauka-* som f. l.; jfr ock *Föggetorp foga-, fega- figa-* Bd 9 s. 77, där f. l. snarast är ett ursprungligt **Fök-* < **Fauk-*. I dessa namn har lång vokal (**høga-*, **føga-*) förkortats framför enkel kons. följd av obetonad (eller i det närmaste obetonad) vokal; jfr Lindberg Skeem. s. 184. En motsvarande utveckling synes föreligga i *Gubbered* i Säve, om f. l. däri är fyn. *gaupa* 'lodjur' (Bd 4 s. 42). I torpn. *Högås høgas (s. 39) kan kvantitetsomkastningen ha skett före bortfallet av den obetonade mellanvok. -e-. Om lid se avd. V.

Prep. är i. IN *høgəljn*, f. *høgəlja*, -ar, -anə.

H e m m a n s d e l :

Kristineberg. EKB. Okänt när *Kristina* levde.

T o r p :

Kroken el. Rörströmstorpet. EKB. Det förra namnet efter en *vägrök*, det senare efter Samuel *Rörström* från Uddevalla, f. 1797, som bodde på torpet enl. Hfl 1849-61.

Kindal, se *Kändalen* s. 71.

Kocketorp *kåketorp* (Nilén), *kåketörp* ^{1/4} sk. Var fr. ännu 1697. — Aff Kokutorpe 1354 DN 2 s. 267 (avskr. från 1495) | Kochetorph 1659,²² Kocketorp 1665-1881, **Jr**, -torph 1680, Kåketorp 1697-1825 || Kocketorp 1613 GSH, Kocketorp GS, EK(B). ~ Dial.-uttalet visar, att f. l. redan från början innehållit -kk- (-ck-), inte -k-, ty därav hade blivit -g-. Den äldsta formen kan inte heller i fråga om mellanvokalen *u* anses pålitlig, och ett *Koka vore inte lätt att tyda. Boh. känner åtskilliga ON med f. l. *Kock(e)-*. De sammanställes med subst. *kock*, sydboh. *kak* 'tupp' och motsvarande verb *kocka kaka* 'para sig'; se t.ex. *Kockom* s. 49 och Bd 5 s. 39 under *Kockås*. Då boh. *inte* känner något gammalt ON på -torp med djurnamn som f. l., innehåller *Kocketorp* sannol. inte appell. *kock* 'tupp'. Det är troligare att f. l. är yrkesbeteckningen *kock*, el. ett ökn. *Kocke bildat på *kock* 'tupp' eller på samma ord i den från boh. kända bet:n 'penis'. Jfr sådana bin. som fsv. *Bukke*, *Galte*

²² K. saknas i de da. jb 1544, 1568, 1581 och 1586.

(Hellquist i Xen. Liden. s. 97), *Diure, Korpe, Bokke* (Ekbo NK 7 s. 274) och fvn. *Hrossi, Músi* (Lind Personbin. sp. 158, 263); om *Kocke skulle vara bildat av *kock* i bet:n 'penis' kan jämföras bin. *Kúkr*, känt från Kville på 1300-t. (Lind Personbin. sp. 224).

Prep. är i. IN *kå̀kå̀tårpən, -ar, -anə*.

Torp:

Nyborg (på) *nybårj*. 1837 Hfl. Vanligt i Boh. som namn på senare nybyggen.

Kolbuxeröd²³ *kə̀lbú̄sərə* (Nilén), *kə̀lbú̄sərə* 1/1 sk. av ålder. — j Kolbuks rudj RB s. 319 (sen hand) | Kolbensrudt c. 1528 NRJ 4 s. 202, Kolbwgrudt 1544, Kollinngsröt (s osäkert) 1568, Koldingrödt (!) 1573, Kolbungsrödt (2 ggr) 1581, Kollinngsrödt, Kollung- 1586, Kolbuxeröedh 1659, Kåhlbuxeröed 1665, -röd(h) 1680, 1719, Kållbuxeröd 1697, 1825, Kål- 1758, 1811, Kollbuxeröd 1881, Kolbuxeröd Jr || Kolbungsrödt 1604 JbDr, Kulbecksröd 1607 Oslo kap. kop. s. 19, Colbunxrödt 1613 GSH, Kålbuxeröd GS, Kolbuxeröd EK(B). ~ F. l. är snarast gen. av ett *Kolbukkr. Både *kol* och *bukkr* var vanliga personnamnelement i fvn.; jfr också namnbildningar som fvn. *Kolbeinn* och *Kolbiqrn*. På 1500-t. tycks namnets skriftform ha sparat ur; en del av de anf. skrivningarna torde visa sammanblandning med de två *Kolbengtseröd* i Grinneröds, resp. Ljungs sn, Inlands Fräkne hd, som båda har gen. av mansn. *Kolbein* som f. l. (Bd 11 s. 33, 46).²⁴ Bortfallet av *-k-* framför gen.-ändelsen *-s* i det dial. uttalet kan möjl. jämföras med samma bortfall i *Kullbäckstorp* (Råda sn, Bd 3 s. 112), äldst skrivet *Kolbeckztorp* o.d. men *Kolbes(s)-* Jb 1585, *Kulbes-* Db 1595, nu uttalat *kə̀lvə̀stə̀rp* (*u > ø*). Möjl. dissimilatoriskt bortfall framkallat av *k* i namnets början. — Det av Nilén uppgivna uttalet med huvudtryck på tredje stav:n från slutet och akut accent har många motsvarigheter i Boh. och Dalsland; se Drougge Bd 18 s. 349 f. med litt. »Tunt» *l* i st.f. »tjockt» i Niléns uppteckning kan sammanhänga med tryckets förskjutning från första till andra stavelsen. Men jfr uttalet av **Tavlebordet?* i Askims sn (Bd 3 s. 270) och ett altern. uttal av *Kullbäckstorp* i Råda sn (ibid. s. 112), där *l* här ersatts av *l* framför *b*. S. l. är fvn. *ruð*, n. 'röjning'.

Prep. är i. IN *kə̀lbú̄sərə, kə̀lbú̄sərər, -anə*.

Torp och lägenheter:

Bredmyr (en). Bremyr 1837 Hfl, Myren 1841 Hfl, Bremyren 1845 Hfl. Ident. med *Mossen* nedan? — Fjällstegen. 1821 Rö. nr 20 (6 ggr), Fjällstegen (!) ibid. (1 gg), Nya Fjällstegen 1837 Rö. nr 157. Om *fjäll* avd. V. S. l. ser ut att vara best. form av *steg*, avljudsform till *stig* 'gångväg'; se Bd 3

²³ Av K. Lantmäteristyrelsen 1947 föreskriven stavning (GoBAK nr 2).

²⁴ Jfr Ejder SOÅ 1955 s. 9 not 30.

s. 284 med litt. — Gamle hagen *gàmłə həwən*, Tengström IN *gàmłəhəwən*; nu obebyggt. — Hagarna. Hagane, Haganevallen, Hagarne wallen 1837 Rö. nr 157. — Kasen (på) *kása*. EK(B). Om *kas* avd. VIII. — Krontorp. 1837 Hfl. Ovisst vad f. l. kan innebära i detta fall; se *Kronovallarne* Bd 11 s. 124 med litt. Om två värml. *Kronotorp* se SOV 7 s. 6 och 12 s. 28. — Mossen. EKB. *Mossmarker* s. om Kolbuxeröd vatten. — Änghagen (i) *əŋhəwən*. 1837 Hfl, Nya Änghagen 1841 Hfl, Nyäng 1845 Hfl. — Ödegärdet (på) *əjət*. 1837 Hfl.

Kopperöd *kəpərə* (Nilén) $\frac{1}{4}$ sk. Var $\frac{1}{8}$ mtl intill 1666. — | Kopperö(e)dh 1659-1680,²⁵ -röd 1697, Kåpperöd 1719-1825, Kopperöd 1811, 1881, Jr || ?Koblerudt (l) 1558 NLR 1 s. 85, Kopperöd GS, EK(B). ~ Vanligt namn särskilt i sö. Norge. Möjl. ett *Koppararud, där f. l. antingen är *koppare*, m. 'person som *koppar* (anbringar koppor) i medicinskt syfte' el. det likalydande ord, som betyder 'kopp- el. kärlsvarvare'; samma f. l. i t.ex. *Kopparbo* Bd 1 s. 19. Men den kan också tänkas vara ett *koppare, m. 'köpare' varom Åkerblom Handelsnamn i Folkmålsstudier 1948, NoB 1948 s. 5 ff. Skulle *Koppe*-vara ursprungligt, kan f. l. tänkas ha naturbetecknande innebörd; jfr en alternativ tolkning av *Koppedammen Bd 11 s. 64. S. l. är *röd*, n. 'röjning'.

Prep. är i. IN *kəpərəŋ*, *kəpərərar*, -*ənə*.

Torp:

Kärret. 1858 Rö. nr 216. Om *kärr* avd. IX.

Kändalen ²⁶ *šəndələn*, *šən-* (Nilén) $\frac{1}{4}$ fr. av ålder. | Kinndahl 1659, Kindahl 1665-1881, Kindal 1758, 1881, Kändahl 1825, Kändalen Jr || Kinndall 1613 GSH, Kiendal(l) 1660 D. Bjelkes jb s. 219, 240, Kändalen GS, EK(B).²⁷ ~ Grundformen är sannol. **Tjærndal(en)* 'dalen med ett (två) tjärn'. Samma namn Bd 20: 1 s. 91. Skrivningarna *Kin(n)*-tyder på en tendens till — kanske en i talspråket någon tid genomförd — övergång av *ä* till *i*; den har i så fall möjl. framkallats av det föregående palatala *tj*-ljudet, kanske under tryck på s. l.; jfr Janzén Vokalass. s. 54 f. Samma ljudutv. kan föreligga i *Kindslätt* i Torps sn, Orusts Ö. hd; jfr dock Bd 9 s. 81.

Prep. är i. IN *šəndələn*, -*dála*, *šəndasbúr*, -*na*.

Torp och lägenheter:

Skogmyren. (på) *škəwmýra*, *škəw-*. — Skogstorp. EK(B).

Kärre *šəra* (Nilén), *šəra* $\frac{1}{1}$ sk. av ålder. — | Kerre c. 1528 NRJ 4 s. 202, 1544, Kiarre 1568, Kierre 1573, Kiernne (l), Kierre 1581, 1586, Kiärre 1659-

²⁵ K. saknas i Jb 1544, 1568, 1581, 1586.

²⁶ Av K. Lantmäteristyrelsen 1947 föreskriven stavning och benämning (GoBAK nr 2).

²⁷ Om en möjl. hithörande äldre skr. se »*Tiarna fialle*» s. 86 f.

1758, Kierra 1665, 1680, Kärra 1811-1881, **Jr.** ~ Plural böjningsform av *kärr*, n., om vars innebörd på Orust avd. IX. Appell. *kärr* känner ingen pl.-form *kärria* med grav accent. Kan den nutida formen *Kärria* ha uppstått ur dat. pl. på *-om* (en i ON synnerl. vanlig form i fornspråken) genom bortfall av *-m* och samtidigt nasalering av *o* till *a* till *a*?²⁸

Prep. är i. Gen. *şæra myrrær*. IN *şæn*, *şærar*, *-anə*.

Torp och lägenheter:

Bråtarna *brådanə*; obebyggt. Bråtarna 1818 Rö. nr 125, Bråtarna EK(B). Om *bråte* avd. VIII. — Busemyren *būsəmyra* (upptecknat som natur. på Gökesäter). Busmyren 1837 Hfl. Lokalt samband med *Busemader* (gräsmark) och *Busedal* (»oländig, bergbunden») 1842 Rö. nr 168, båda lokalerna på St. Röra. F. I. är knappast det **bus(s)a* 'ett slags båt', som nämnes under *Buseviken* s. 15. Den kan vara *buse* 'spöke'; jfr *Buseviken* Bd 9 s. 69 och *Busen* Bd 11 s. 88. — Grinden. 1837 Hfl. — Hamburg. EK. Vanligt uppkallelsenamn. — Holkarna *hølkanaə*; delvis till Prästbacka, f.d. båtsmanstorp. Hol(c)karne 1798 Rö. nr 63, 1818 nr 125. Holkarna EK(B). *Holk*, m., säkerl. i bet. 'vattendråg' el. 'källa med brädfodring'; Franzén Vikbolandet s. 149. — Huvudet *hūvət*. Om *huvud* som terrängbeteckning se avd. V. Nedanföer en ås. — Korpås. Kårp- 1818 Rö. nr 125. — Källbacken *şæləbakən*. EK. *Källa* i närheten. — Kärria myrar (på) *şæra myrrær*; en rad torp. IN *myranə*. — Nyhagen (på) *nyháwən*. EK. — Näset *nəset*. Odlingsmarken skjuter in som ett *näs* i kringliggande, ouppodlad mark. — Tegen. 1837 Hfl. — Vallen. 1837 Hfl.

Lerskall *leşkål* (Nilén), *leşkål*, i Morlanda *leşkål* (Nilén), även $\text{L} \text{L} \frac{1}{1}$ fr. Var sk. åtm. ännu 1719. — | Lerskalle c. 1528 NRJ 4 s. 202, Leskall 1544, Limshal(!) 1568, Lierskall 1573, Lherschald 1581, Lerskald 1586, Leerskåhl(!) 1659, -skall 1665-1719, Lerskahll 1680, -skald 1758, Lerskall 1811-1881, **Jr** || Leerskald 1568 No. Rigs-Reg. 1 s. 591, Lerschalt 1613 GSH, Leerskald 1660 M. Hvitfeldts jb s. 79, Lerskall GS, EK(B). ~ Appell. *lerskalle*, m. använt som namn; *leşkål*, *-anə* antecknat i Valla sn, Tjörn, med bet. 'tunt täcke av matjord på lergrund'. Väl efter *Skallarna*, »god lerjord» 1778 Rö. nr 39. Rör. bortfall av slutvok. *-e* jfr *Hästekälla* i Morlanda s. 28.

Prep. är i. IN *leşkåln*, *leşkålar*, *-anə*.

Hemmansdelar:

Kanebol *kənəbəl*. Kanebolstorp 1811 Rö. nr 127, Kanebodsbergena

²⁸ Om ON med annan pl.-bildning än motsvarande appell. se Janzén Subst. s. 223 f., Franzén Vikbolandet s. 55 med litt., NK 5 s. 156, 170, Modéer Färdvägar s. 6 f. med litt., Lundahl NoB 1937 s. 17 ff. med litt., Sahlgren SOÅ 1925 s. 39 med litt., Nomina germanica s. 424, NoB 1946 s. 98, OUÅ 1949 s. 8 f., Hellberg Plural form.

1861 Rö. nr 231, Kanebols inegor 1866 Rö. nr 246. Samma namn i Myckleby (Bd 9 s. 35). F. l. är snarast en motsvarighet till no. dial. *kane*, m. 'Skaal med Hank paa begge Sider' (Aasen), nyisl. *kani*, m. 'et lille Trækar till Søbe-mad' (Blöndal), som i no. ON möjl. brukats om sänkor i terrängen (NG 6 s. 333; jfr *Kanebäck* Bd 3 s. 37). Vid K. finns några små dammar, som kallas *Kanor kånor* av befolkningen. Detta ser ut att vara pl. av *kana*, f. och kan vara ombildning av ett ursprungligt *Kanar. Är f. l. inte denna, kan den vara mansn. *Kane* (jfr om namnet i Myckleby ovan och Bd 18 s. 20). Det är mindre troligt, att *kane* i här behandlade namn skulle betyda 'eka' och ange, att man tagit virke till sådana på platsen; i en del andra namn med samma f. l. bör man överväga denna möjlighet. S. l. *bol* 'bostad, gård'; i lh 1866 talas det om K:s inägor. — Ä n g h a g e n *æghåwæn*. 1837 Hfl, EK(B).

Torp och lägenheter:

Enerbacken. 1866 Rö. nr 246. *Ener* 'enbuske'. — **Giljan** (i) *jðlja*. 1866 Rö. nr 246. Om *gilja* avd. VII. — **Grevås** (på) *grèvås*. Sammanhänger säkerl. med *Grevegatan grèvegåda*, en väg till Kanebol. Möjl. har *Greve(n)* varit ett skämtsamt namn på en åbo el. ägare. I Hfl. 1846-56 nämnes under Kolbuxeröd en rotebåtsman Olle Andersson *Greve*; sistnämnda ord är överstruket och ersatt med *Kjellman*. En strandridare Erik *Grefwe* dog i grannsocknen Myckleby 1726. — **Intaget.** 1866 Rö. nr 246. — **Kasen** (på) *kása*. Om *kas* avd. VIII. — **Källebacken** *şælabákæn*. 1866 Rö. nr 246. *Källa* i närheten. — **Rönningen** (på) *rønngæn*; obebyggt. 1837 Hfl, 1866 Rö. nr 246, EK(B). Det i boh. ON vanliga *ruðningr, m. 'röjning'. — **Skogen**; obebyggt. EK(B).

Lunden län (Nilén), *län* $\frac{1}{2}$ sk. Var klosterhmn till 1724 och $\frac{1}{1}$ mtl till 1686 (Jb 1758). — **Lundren** 1424 DN 14 s. 34 (trol. detta) | **Lunden** 1659-1881, **Jr** || **Lunden(n)** 1604, 1624 JbDr, **Lunden** 1613 RDr, GS, EK(B). ~ Best. form sg. av appell. *lund*, i den äldsta skrivningen med bevarat -r i nom. mask. sg.

Prep. är i. IN *länabün*, *länar*, -*anə*.

Hemmansdel:

Kasen *kása*. 1837 Hfl, EKB.

Lägenhet:

Skogen. 1837 Hfl. — **Ödegärdet** (på) *øjét*.

Mossen, se under *Mossen* och *Skeppstala* i Tegneby sn.

Museröd *músərə* (Nilén), *músərə* (u uppgives ha Viby-klang) $\frac{1}{1}$ sk. Var kr. till 1724 (jb 1758). — | **Muserud** c. 1528 NRJ 4 s. 201, Mwsserudt 1544,

Museröd 1568, Musserödtt 1573, -röidt 1581, -rödt 1586, Musselröedh (!) 1659, Musserö(e)dh 1665, 1680, -rö(ö)d 1697, 1719, Museröd 1758-1881, **Jr** || Musseröd 1594 JN s. 213, -röd(t) 1613 GSH, Museröd EK(B). ~ Samma namn har funnits i Skee sn (Bd 20:1 s. 109), och RB nämner tre *Muserud* från No. (Koht MoM 1918 s. 22). F. l. är flertydig. Den är sannol. plural böjningsform av fvn. *mús*, f. 'råtta' och kan syfta på (riklig) förekomst av möss på stället. Jfr *Rätteröd* Bd 9 s. 90. Røjningen kan också ha fått sitt namn av bygdens folk i (skämtsamt) nedsättande avsikt: det måste vara råttor som håller till på en så mager plats; jfr Koht a.st., Olsen Ætteg. s. 101, Lindroth GBFT 1945 s. 65 not 2. Det är mindre sannolikt, att f. l. är ett av *mús* bildat *Músi* (Lind Personbin. sp. 263) använt som ökn. Dettas innebörd har snarast varit just 'Råttan'. S. l. är *röd*, n. 'røjning'.

Prep. är i. IN *mūsəŋ*, *mūs(ə)rar*, *-əna*.

T o r p:

H a g e n. 1838 Rö. nr 159.

Muserödtegen²⁹ *mūsərətəjən* sk.-utjord. — | Skogstegen Museröd 1758, 1811, 1825, Muserödtegen 1881, Museröds- **Jr**. ~ Om *teg* avd. VIII. I detta namn — liksom i *Morlandstegen* (avd. VIII) — har *teg* kommit att beteckna ett större område.

Naveröd *nāvərə* ¹/₁ fr. Var sk. åtm. ännu 1719. — | Nasuerudt (!) c. 1528 NRJ 4 s. 202, Naffwerudt 1544, Naffueröt 1568, -rödtt 1573, -rödt 1581, 1586, Nafweröedh 1659, 1665, Naffwerödh 1680, Nafverö(ö)d 1697-1825, Nafveröd 1881, Naveröd **Jr** || Naffreröd 1613 GSH, Naffueröd 1660 M. Hvitfeldts jb s. 79, Naveröd GS, EK(B). ~ F. l. kan vara gen. på *-a* av ett *Nafi, kortnamn till mansn. *Nafarr*;³⁰ jfr Franzén Vikbolandet s. 88 f. Den är mindre sannol. ett personbin. fvn. *Nafri (bildat av *nafarr*, m. 'borr av visst slag'; med avs. på bildning och grundord jfr t.ex. fvn. *Skapti* av *skapt* n. 'sputskaf, lans', fsv. *Forke* av en fsv. motsvarighet till fvn. *forkr*, m. 'båts-hake' (Hellquist Xen. Liden. s. 100). Den möjligheten bör kanske nämnas, att f. l. kan vara gen. *nafar* av fvn. *nəf*, f. 'husknut i knuttimrat hus, äv. stockändarna i kanten' (Fritzner), no. dial. *nov*, f., dets., fær. dial. *nōv* 'fremstaaende nes' (Torp). I no. ON användes ordet med syftning på framskjutande fjällkanter el. fjäll (NG Indl. s. 69); det ingår även i älvnamnet *Naava*; älvloppet bildar på ett ställe en vinkel. Ett ånamn på ordet *nəf* förmodas tveksamt ingå i ett par no. gårdnamn (NG 4:2 s. 222, NE s. 170). F. l. i

²⁹ Av K. Lantmäteristyrelsen 1947 föreskriven stavning (GoBAK nr 2).

³⁰ Drougges antagande Bd 18 s. 101, att mansn. *Nafarr* ingår i här behandlade namn, är ohållbart.

Naveröd kan då tänkas syfta på någon framskjutande terrängformation el. innehålla namnet på den bäck, som flyter förbi gården, el. på den som c. 500 m. från N. går i en markant krök. S. l. är *ruð*, n. 'röjning'.

Prep. är *i*. Uppgift om IN saknas.

Hemmansdel (obebyggd):

Skogen. EK(B).

Torp och lägenheter (obebyggda):

Hagen. 1837 Hfl. — Liden *l̄a*. EK(B). Om *lid* avd. V. — Myren *mýra*. EK.

Nävrekärr³¹ *nævresjár* (Nilén), *nævresjár*, *nævra*- 1/1 sk. av ålder. — j Næfva kiarre 1388 RB s. 319 | Nefreker c. 1528 NRJ 4 s. 202, Neffwerkier 1544, Neffuerkiar 1568, -kier 1568, 1581, 1586, Neffuekier 1573, Neffuirkier 1581, Näffwerkiär 1659, 1665, -kier 1680, Näfwerkiär 1697, 1758, -kjärr 1811, -kärr 1825, Näfverkärr 1881, Nävrekärr Jr || Neffuerkier 1613 GSH, Nävrekärr GS, EK(B). ~ F. l. gen. sg. (på ä. -*ar*) el. pl. av *näver*, fvn. *nefr*, f. *Kärr* bör då betyda 'buskmark, mark med smärre träd o.d.' (avd. IX). Näver använde man förr både till en del nyttighetsartiklar och till kreatursfoder under oår. Samma namngivningsgrund (att nämna en plats efter vad man samlar där) träffas i *Hendån* s. 65 ff., *Basteskår* s. 58, ev. i *Köperöd* s. 32.

Prep. är *i*. IN *nævresjén*, f. -*sjéra*, -*sjérar*, -*ana*.

Hemmansdel:

Bräckorna *brækma*. Om *bräcka* avd. V.

Torp och lägenheter:

Baggetorp *bågätérp*. 1837 Hfl. EK; även till Dandalen. *Bagge* möjl. i bet:n 'norrman', el. också kan en svensk åbo av någon anledning ha kallats *Bagge(n)*. — Kleven. Klefva 1837 Hfl. — Myren *mýra*. 1832 Rö. nr 148. Vid *myr*. — Tegen. 1881 Jb, Jr, el. Kronotegen. Cronotegen 1797 Jb. Struket ur Jr 1920. Om *teg* avd. VIII. — Åsen *ásæn*; f.d. båtsmantorp. 1832 Rö. nr 148, EKB.

Pinneröd, se under *Hendån*, s. 67.

Prästbacka *præsábaka* (Nilén), *præst*- 1/2 sk. Var »prästhöl» åtm. ännu 1697, därefter kr., blev sk. 1736 (Jb 1758). — | Presteback 1568, Prestback 1573, Prestebaick 1581, -backe 1586, Prästhache 1659, -bake 1665, Prästebaka 1680, Prästbacka 1697-1825, Jr, Prestbacka 1881 || Prestebacke 1613

³¹ Av K. Lantmäteristyrelsen 1947 föreskriven stavning (GoBAK nr 2).

GSH, Prästbacka GS, EK(B). ~ F. l. *präst* anger hmnts forna karaktär av »prästhof» (se ovan). Om *backe* avd. V.

Prep. är i. IN *präsbäckon*, -ar, -an.

Torp och lägenheter:

Hagen. 1837 Hfl, EKB. — Holkarna. EK(B). Se under *Kärra*. — Kvarndalen *kwændån*; nu ingen bebygg. Qvarntorpet 1841 Rö. nr 145. Förr flera *kvarnar* där.

Rämmedalen *ræmødån* (Nilén), -*dån* ^{5/8} sk. Var kr. till 1736 (Jb 1758). — j Ræmbadale 1388 RB s. 319 | Rönnedall (!) 1568, 1581, 1586, Remedal 1568, Romedall (!) 1573, Remmedall 1581, Remmedahlen 1659, -dahl 1665, 1680, Rämmedalen 1697-1881, Jr || Rönnedall (!) 1613 GSH, Rämmedalen GS, EK(B). ~ Det synes tilltalande att sammanställa namnet med det försvunna ON inom socknen, som på samma sida i RB skrivs *j Rafna bærgum* och i Jb 1581 *Raffuennebierrig* och Jb 1586 *Raffnebergh*; detta inte minst därför, att ON som innehåller *Räm-* på två andra ställen i Boh. visat sig böra sammanställas med närbelägna ON på *Ramn-* (ä. *Rafn-* o.d.) 'korp'. I dessa fall tillkommer den omljudda stamformen ett vattendrag, vars namn, **Refna*, sekundärt bildats till det sammansatta namnet på *Rafn-*, *Ramn-* (*Rafn(a)-tjarn*, resp. *Ramn fjäll*).³² Namn på *-dal* innehåller ofta ett vattendragsnamn i f. l. Därför ligger det också här nära till hands att förmoda ett ånamn **Refna* (ä. **Hrefna*), bildat till bergnamnet *Rafnabærg*. Namnet kan ha burits av den bäck, som rinner genom R:s marker. Skr. i RB vållar visserligen svårigheter, mindre vad mellanvokalen beträffar (-a- i st.f. -u-, -o-), eftersom denna ofta är ursprunglig i RB, än med avs. på konsonantismen. Man väntade ett **Ræfn-*, **Ræm(b)n-* e.d. Frånvaron av *-n-* får fattas som skrivfel vid den rätt besvärliga kombinationen *-mbn-*, ev. som förbiseende av ett nasalstreck. Jfr *Rämne* Bd 18 s. 36 f. Naturn. *Rämmedalen* avd. VII kan möjl. ha samma f. l. Skulle skr. i RB vara en felform, kan båda namnen innehålla *rämnen ræmøn* 'hin onde'. Det finns inte någon real grund att förmoda, att det under **Rimmen* avd. V nämnda *remme*, m. 'långsträckt förhöjning' skulle ingå i namnen.

Prep. är i. IN *ræmødån*, f. -*dåla*, -*dålar* -*dålan*.

Torp:

Bredvik *brê-*, f.d. klockartorp, nu åkernamn. 1860 Rö. nr 233. Stor och bred åkerlycka, som bildar liksom en *vik* i omgivande terräng. — Granbäck. 1837 Hfl. — Skog(e)hagen. 1837 Hfl, 1860 Rö. nr 233. — Storlid *stôrll*. Om *lid* avd. V. — Sörhagstorpet. 1860 Rö. nr 233. F. l. *Sörhagen* 'södra hagen'.

³² Se Bd 18 s. 36 f. och 20:1 s. 69 f., i båda fallen under *Rämne*.

Röd rø (Nilén), rø ¹/₁ sk. av ålder. — j Rudi 1388 RB s. 318 | Rudt c. 1528 NRJ 4 s. 202, 1544, Röd, Rudt 1568, Rödtt 1573, Rödtt 1581, 1586, Röidtt 1581, Röedh 1659, 1665, Röödth 1680, 1697, Röd 1719-1881, **Jr**, Rööd 1758 || Rödtt 1613 GSH, Röd GS, EK(B). ~ Ursprungl. fvn. *ruð*, n. 'röjning'. Prep. är i. Gen. *røis van*. IN *røsen*, f. -a, -ar, -anø.

Hemmansdelar:

Hogen *hóvæn*. EK(B). 'Högen'. — Nordgrind *nølgrin*. EK(B). Förr fanns där en *grind*, som ledde *norrut* in i en skog.

Torp och lägenheter:

Ask en *åskæn*; ³³ nu åker. Där finns nu flera *askar*. — Bläsdalen (i) *bläsdæn*; nu kallat *Liden lå*. Bläsedalen 1850 Rö. nr 191, Liden EK. Stammen i verbet *bläsa* 'blåsa'; jfr Bd 20: 1 s. 9 under *Blåskog*. — Hamne-myren. 1837 Hfl. F. l. *hamn*, f. 'utmark'. — Klockaretorpet. 1850 Rö. nr 191. På torpet Vallvik (nedan) bodde en *klockare* Anders Eljegren, f. 1801, på 1830- och 40-t. (Hfl 1833-56); i bygden säges han ha bott på Klockaretorpet. — Liden, se *Bläsdalen* ovan. — Nyhagen. EK. — Näset; se följ. — Röds näs *røis næs*. Näset 1837 Hfl. EK. Ligger på *näset* mellan Rödsvattens två skänklar. — Skog(e)hagen (i) *skøwhævæn*. Skoghagen 1837 Hfl, Skogehagen 1850 Rö. nr 191. — Skogen *skåvæn*. EK. — Skårekullen *skærakøln*; kullen har en **skor skær* 'inskärning'. — Slähällern (på) *slæhælæn*, *slæ*-; obott. EK. F. l. torde vara *slæde*, m.; under en utskjutande berghäll förvarade rödsborna sina *slädar* (här=skogskälkar).³⁴ Jfr det no. *Sledahilleren*; där gömde man sin *vedslæde* (Hovda MoM 1944 s. 77).³⁵ S. l. boh. *hällern*, m., avd. VII. — Vallvik *væl*-. Wall- 1837 Hfl. Wahl-(!) Wall 1850 Rö. nr 191, Vallvik EK. En »vall», en ängsmark, ned mot sjön. — Vassbotten. Wassbonnehagen 1800 Rö. nr 76 (5 ggr), Vassbotten 1824

³³ Om genus hos trädn. *ask* se Janzén Subst. s. 19.

³⁴ *Slädamosen* i Härryda sn (Bd 1 s. 184) och *Slädvallen?* i Svenneby sn (Bd 16 s. 232) antages innehålla *slæde*, i sista fallet med tvekan; om *Slädneken* i Harestads sn refereras Bd 5 s. 32 en folklig tradition, enl. vilken en *slæde* spelat roll för namnets uppkomst. *Slädkärr* i Tydje sn i Dalsland innehåller ordet *slæde* enl. SOÅ 17 s. 45, och samma ord säges ibid. 1:2 s. 52 möjligen ingå i *Släddalen* i Magra sn, Vgtl. *Slæde* ingår även i en del no. ON, t.ex. i *Slærød* i Tune, Smaal. (NG 1 s. 99), men i vissa andra, t.ex. *Slevik(en)* (NG 1 s. 187, 316, 5 s. 206), »a *Slædauaghe*» RB s. 69, 72 (NG 6 s. 113) och två *Slenes* (NG 6 s. 271, 13 s. 261) förmodas f. l. vara no. dial. *slæde*, m. (~ *sleda*, *sløda*, f.) 'ett slags fiskredskap'; sistnämnda st. säges namnen på -nes snarare innehålla åkdonsbeteckn. *slæde*. Det bör emellertid undersökas, om inte nord. ON på *Slæd*- i en del fall kan innehålla den i no. välkända stammen *slad*- 'luta', känd i boh. ON, t.ex. **Stadhall(en)* Bd 5 s. 198; samma stam ingår väl i boh. **slad* 'ålkista' varom Bd 18 s. 31; 10 s. 122. Om gotl. *Slad*-namn, som innehåller adj. gotl. *slad*, bl.a. 'sluttande', se Ingemar Olsson OUÅ 1956 s. 13.

³⁵ En meddelare i Skaftö uppgav på tal om hällrar, att fiskare och bönder förr brukade förvara åkdon och redskap under (i) dem.

Rö. nr 69 (naturn., 3 ggr), 1837 Hfl, Wass- 1836 Rö. nr 154 (naturn., 3 ggr). Vid *Vrångevattensbotten vrångevatnsbøtt*, nordligaste änden av Vrångevatten, nu Rödsvatten. Vas- < *Vatns-, gen. av *vatn*, n. 'sjö'.

Röra røra by. Här meddelas också sn-namnets former. — j Riødrom 1388 RB s. 318, Riødra, Riødra 1420 Akershusreg. s. 57, Riødra sokn, Riødra kyrkiu, j østre Riødrom 1422 DN 3 s. 497, 480, Riødre sokn 1424 ibid. 14 s. 34 | Rørrø 1519 NRJ 3 s. 10-1680 (altern.), Rørrø c. 1528 NRJ 4 s. 205, 1665, Rørrø 1568 (2 ggr), Rørrø 1581, 1586, Rørrø 1680 (altern.), 1697 (altern.), Rørrø 1697 (altern.), Rørrø 1719-1881, Jr || Rø(r) sogn 1568 No. Rigs-Reg. 1 s. 591, 1571 ibid. 2 s. 353, Rørrø sogn 1594 JN s. 212, Rørrø 1610 Akt. stænd. 1 s. 142, Rørrø 1613 GSH, Rørrø 1660 D. Bjelkes jb s. 219, 239, Rørrø Sokn 1664 Lane Db (möjl. en bokstav dold av en plump efter sista *r* i *Rørrø*), Rørrø GS, EK(B). ~ Plural böjningsform av fvn. *rióðr*, n. 'öppet ställe i skog, glänta', även 'röjning', nära besläktat med fsv. *rydh*, n. 'röjning'; se närmare SIOD 1 s. 39, även Lindroth GBFT 1945 s. 51 ff. Om namnets form jfr under *Kärra* s. 71 f. med not 28.

Prep. är *i*. Om gen. och IN till sn-namnet se ovan s. 58.

Nr 1 Lilla Rørrø *lèlè rørrø*. ¹/₂ fr. åtm. sedan 1719. Lille Rørrø 1660 D. Bjelkes jb s. 219, 239, Lilla Rørrø EK(B).

Nr 2 Stora Rørrø *størrø rørrø* ¹/₁ fr. åtm. sedan 1719. Store Rørrø 1660 D. Bjelkes jb s. 219, Stora Rørrø EK(B).

Torp och lägenheter:

Gåsedalen *gåsedåln*. EK. — *Karlemyren (Karlsmyr). Karlemyra 1837 Hfl, Carlsmyr 1845 Hfl. = *Myren?* — Myren *mýra*. EK(B). — Mörkedalen *mørkedåln*. — Snørupp. 1837 Hfl. 'Stället där man svänger upp'; se samma namn Bd 9 s. 3. — Svadbacken. Svabacken 1842 Rö. nr 168. Om *svad* avd. V.

Skredseröd *skræsørø* (Nilén),³⁶ *skræsørø* (*e* altern. uppgivet med Vibyklang) ¹/₁ fr. av ålder. — j Skræidis rudi 1388 RB s. 318³⁷ | Skrædzrwdh 1519 NRJ 3 s. 10, Skregkerudt (!) c. 1528 ibid. 4 s. 202, Skreydtzrwd 1535 ibid. s. 492, Skredzrudt 1544, Skrötzröt 1568, Skresrødt 1573, Skredtzrødt 1581, 1586, Skredtzrøedh 1659, Skredzrøedh 1665, Skredtsrødh 1680, Skredzerø (ö)d 1697, 1719, Skredzserød 1758, Skredserød 1811-1881, Jr || Skridtzrød 1660 D. Bjelkes jb. s. 219, 239, Skredserød GS, EK(B). ~ F. l. kan vara gen. av ett fvn. *Skreiðir, m. Något så lydande person- el. bin. är visserligen inte känt, men det skulle kunna sluta sig till fvn. *skreið*, f. 'skridning' och verbet fvn.

³⁶ N. påpekar uttryckl., att han hört *ø* i första stav:n. Tydl. en svag labialisering av *e*.

³⁷ Här nämnt under Tegneby kyrka.

skreiðast 'låta sig glida, färdas stillsamt, krypa, smyga'. Nyisl. känner *skreiðast* i bet:n 'åka skidor'. Jfr härmed no. dial. *skreida* 'få till att glida', *skreida seg* 'rende paa is el. sne', fär. *skreida* 'åka skridskor'. *Skreiðir skulle kunna betyda 'skridskoåkaren (skidlöparen)' el. 'den som går som en skridskoåkare'. El. 'smygaren'? — ON:et kunde väl också vara ett *Skreidings-rud; fisl. *skreiðingr* är anträffat en gång i bet:n 'en som försöker komma undan'; jfr den sist föreslagna alternativa innebörden hos *Skreiðir. Om personn. med sådan innebörd se Janzén NK 7 s. 51. F. I. behöver dock inte vara ett personnamn. Den kan — som Ekenvall påpekat — vara gen. av ett *skreiði, n.; ett sådant ord är känt från fvn. med bet. 'samfärdsmedel' (Fritzner), men ger ingen mening. Om skrivningen i RB är tillförlitlig, kan man inte räkna med någon fvn. släkting till (jord)*skred*, n., då man där har stammen *skrið-* (inte *skreið-*) att göra med. S. l. är *ruð*, n. 'röjning'.

Prep. är i. IN *skræsæn*, f. *skræsæra*, *skræsærar*, -*gnæ*.

Hemmansdelar:

Alekärret *blæst*. EK(B). Om *kärr* avd. IX. — Blötkärr *blötsæer* (genuint uttal?), förr fr.-torp, 1920 avfört ur Jr. Blöde kier, Blödekier 1660 D. Bjelkes jb s. 219, 239, Blötekjarr 1825 Jb, Blötekärr 1881 Jb, Blötkärr EK(B). 'Det »blöta» kärret'; om *kärr* avd. IX. Ägorna ligger omkring en bäck. Ett gott ex. på att *kärr* i sig självt inte behöver ange särskilt fuktig mark.

Torp och lägenheter:

Blåsut *blæsud*; obebbyggt. Snarast 'stället där det blåser'; se Bd 18 s. 357. — Bäckén. EK. — Gångedalen. 1845 Hfl. Trol. felskr. för *Långedalen* (s. 298), i annat fall efter någon *gångstig*; jfr *Gångestigen* s. 213. — Hagen. 1837 Hfl. — Mörkegiljan *märkajelja*. Om *gilja* avd. VII. — Nybygget. 1837 Hfl. — Pinut *pynut* (obs. t); obebbyggt; 'stället där åbon blir utpinad'. Mindre vanlig (alls känd?) parallellbildning till *Blåsut*.

Svineviken *swinewiga*, *swinewiga* (>sch>-ljudet knappast rätt angivet i någon av dessa uppteckningar) ¹/₂ sk. Var tidigare klosterhmn, sedan kr. till 1736 (Jb 1758). — j Suinawikenne 1423 DN 14 s. 33 | Suinnewijgen 1659, Swijnewijken 1665, Swinne- 1680, Swinewijken 1697, Swinnewiken 1758, Swine- 1811, 1825, Svineviken 1881, Jr || Suanuig (!) 1604 JbDr, Suinuig 1624 ibid.,³⁸ Svineviken GS, EKB. ~ I vilken förbindelse *svinen* kan ha stått med *viken*, kan numera inte utrönas med någon säkerhet. Enligt uppgift i orten fanns ollonbete i den bokskog, som skall ha funnits här förr. Möjl. bör

³⁸ S. saknas i jb 1544, 1568, 1581, 1586. — JbDr 1624 upptar endast »Suinuig» och då som sista namn i Röra sn. JbDr 1604 endast »Suanuig» och då som första namn i Morlanda sn, vilken följer närmast efter Röra sn. Trol. avser namnen samma gård, fastän de båda har nutida motsvarigheter. Påpekat av fil. lic. C. S. Lindstam.

man se ett samband med *Svinholmen fwin-*, namn på en holme utanför Svineviks kile (Svinholmen 1801 S 20 fol. 34). Med avs. på uttal med långt *-n-* jfr under *Pin(n)hagen* s. 25 f. Det är inte troligt, att namnet ursprungl. haft formen *Svin-viken (jfr skr. 1423), vari f. l. skulle vara stammen i no. dial. *svina* 'förminska, avtaga'; så är Lidén böjd uppfatta f. l. i *Svin(n)e-viken* i Ytterby sn, Bd 5 s. 133. Jfr Wadsteins tolkning av *Svinngarn* i Åsunda, Uppland, ref. och bemött av Modéer Smål. skärgårdsn. s. 150 f. Det finns inte heller någon anledning att i f. l. se en form av folkslagsnamnet *sviar* 'svear'; jfr under *Svinesund* Bd 20:2 s. 21 med litt., A. Schück NoB 1958 s. 163 ff.

Prep. är i. IN *fwinövågøn, -ar, -anø*.

Torp och lägenheter:

Borgila (på) *børjila*, *č* —. Ingår i *Borgila fjord*. *Borgela* 1801 S 20 fol. 34, *Borgela* (e möjl. i) 1804 Rö. nr 80, *Borgilla* 1837 Hfl, *Borgila* EK. Grundformen är *Borghälla; se *Partille* Bd 1 s. 104 f., *Skändla* 2 s. 125. En svag tradition (kanske blott vidmakthållen genom tydning av namnet) om en *borg* tycks ännu leva i bygden. Men namnet betyder snarast 'den borgliknande hållan'. — *Hamnestycket*; obebyggt. *Hammar-* (!) 1837 Hfl (öde), *Hamne-* 1841 Rö. nr 171, 1863 nr 230 (på båda ställena natur.), EKB. Ligger i kanten av »*hamna*». Om *hamn* avd. VIII. — *Kalvhagen* (i) *kålhåvøn*; obebyggt. — *Karlsvik*. EK(B). — *Maderna måna*. Om *mad* avd. VI. — *Rånäs* (i) *rånæs*; nu obebyggt. j *Ranesse* 1423 DN 14 s. 33, *Rånäs skogen* 1804 Rö. nr 80, *Rånäs* EK(B). Liksom *Rån* (s. 47) innehåller *Rånäs* ordet *rå* 'stång', använt om sådant som skjuter fram (upp) el. är långsträckt. Här trol. 'det framskjutande näset'. Samma namn träffas i *Stala* sn (Bd 9 s. 107) och i *Hjärtums* sn (Bd 10 s. 35). I förra fallet anses *rå* syfta på 'rågång', i senare säges *rå* mest sannolikt betyda 'rådjur'. — *Rånäse udd* *rånæsød* el. *Udden* (på) *øden*. *Rånäse udd* EK(B). På yttersta *udden* av *Rånäs*. — *Sjöbacken*; obebyggt. EK(B). På slutningen ned mot *sjön* (*Rånäse kile*). — *Skrottetorpet* *skrøttørpet*; obebyggt. Efter en viss person med ökn:t *Skrott*, vilket betyder '(mager) kropp, åtel'. — *Skäreपाल* *skærøpāl*. EK. Även till *Brattås*. En bergsavsats, en *pall*, på land innanför ett *skär*. — *Skärhagen* *skærhåvøn*; nu rivet. EK. Även till *Brattås*. Nära föreg. — *Solviken*; ungt namn. — *Udden*, se *Rånäse udd*.

Tegen, se *Nävrekärr* s. 75.

Utegård *udagård* $\frac{1}{2}$ sk. åtm. sedan 1719. I Jr sammanhålles *Utegård* och *Utgård* i en enhet med det förra som nr 1 och det senare som nr 2. — | *Wdgard* 1544, *Wdgaard* 1568, *Wdgard*, *Wdgarðtt* 1573, *Wdgaardt* 1581,

1586, Udgårdh 1659, Uth(e)- 1665-1697, Ude- 1665 (altern.), Uthegård 1719, Utegård 1758-1881, Jr || Wdegardt GSH, Utegård GS, EK(B).³⁹ ~ Möjl. är f. l. i detta och det följ. *Utgård* ursprungl. densamma, fvn. *út*. Jfr då samma namn Bd 16 s. 75, där sammanställt med fvn. *útgårðr*, m. 'gårde mellan ängsmark och utmark'. Denna övers. återger endast oklart det av Fritzner (art. *útgårðr*) nyttjade ordet *Gjerde* 'gårdesgård'. Motsvarande ord i no. dial. (*udgar, utgar, uggar*) översattes av Aasen »yderste Gjerde om en Gaards engemarker'. Det tycks rimligare att anta den tolkning av *Utgård*, som framföres alternativt Bd 16 a.st.: 'gård som ligger i utkanten el. avsides'; med någon tvekan räknar Fritzner med denna innebörd även i appellativet *útgårðr*. Man kan jämföra fvn. *úting* 'äng som ligger långt bort från gårdens hus', *útjorð* 'jordegendom, som ligger långt från huvudgården' (Fritzner). Emellertid säger Aasen om förhållandena i No.: »Utgarden el. »Ut-i-Gar'en» er ellers en Benævnelse paa den yderste (vestlige) af to eller flere Gaarde». Fritzner säger under *útingarðr*, m.: »brugt som Gaardsnavn (af *út í garði*)». NG 1 s. 265 översattes *Utgaard* 'den yderst liggende gård', och om *Utgaarden* säges NG 3 s. 212, att dess ursprungliga form kanske varit *Utigarðr*. Det är alltså tänkbart, att nuv. *Ute-* och *Ut-* båda återgår på fvn. *Út-i-*. Det är inte rådligt att räkna med någon väsentlig betydelseskilnad mellan här behandlade *Utegård* och *Utgård*. De kan ha samma ursprungsform och -betydelse, och den nuvarande skillnaden i form kan ha tillkommit i särskiljande syfte. Utegård har möjl. fått sitt namn utifrån Häröd (med dess två hemman *Övergård* och *Nedergård*), Utgård från Dalby.

Prep. är i. IN *údagávr*, *úgálanə*.

Hemmansdelar:

Kalvhagsliden, se *Ålekneken* nedan. — Kasen (på) *kása*. EK(B). Om *kas* avd. VIII. — Uppestugan *úpstúva*. EK(B). Ligger högt på en sluttning. Betyder snarast 'gården där uppe'; jfr »*Ffrembre stuffwen*» s. 54. — *Ålekneken* *álekniǵen* (sannolikt ej äkta uttal), *álekniǵen*, enl. Abrahamson NoB 1954 s. 100 *álekniǵen*, el. Kalvhagsliden *kálhawsliá*. *Ålekne*gswatten 1789 Rö. nr 34, *Ålekneken*, -knegen 1796 nr 51, -knäken 1823 nr 190, -kroken(!) 1845 nr 184, *Å(h)lekroken* (!) 1847 nr 184, *Ålekneken*, *Ålekneke*-skogsskiftet 1863 nr 238, *Ålekneken* GS, EK(B). Är trots avståndet samma namn och ort som sjönamnet *Å*. i Myckleby sn, Orusts Ö. hd, där uttalat *álekniǵen* och bestyrkt som *Aalekne*g redan 1594 (Bd 9 s. 99). Enl. härledningen därs. är f. l. fiskn:t *ál*, s. l. boh. *kne*g 'böjning, krök (på väg)', möjl. med syftning på sjöns form förr i tiden. Alternativt antages namnet vara identiskt med ett appell. **áleknek* (ej styrkt) med bet:n 'liten, smal ál', och

³⁹ Formmaterialet i Jb 1544-1586 svårt att fördela mellan detta och följ. namn. De sv. Jb 1659-1697 för hemmanen Utegård och Utgård under en och samma beteckning; denna har här förtecknats under *Utegård*.

i så fall skulle sjön:t vara en förkortning med innebörden 'sjön där »åle-knekar» finns'. En mera tillfredsställande, utan tvivel riktig tolkning har lämnats av Erik Abrahamson NoB 1954 s. 99 f. Enligt denna är f. l. sydboh. (dock ej orustdial.) *åla*, f. 'djupt nedskuren bäck'. Utan att direkt säga det, antar A. såsom s. l. boh. *knek kneg, m. 'böjning', i det att han framhåller de markanta krökarna hos den å, som bildar avlopp för sjön Å. Namnet tillkommer från början ån, ej sjön, och han påpekar, att hemmansdelen Å. ej ligger vid sjön utan vid ån Å. Efter ån har sjön ursprungl. kallats *Ålekneks vatten*, sedan *Ålekneken*. Då appell. *åla* (uttalat *åla*, med »tunt» l) försvunnit ur orustmålet, har ON:et associerats med fisknamnet *ål* och fått uttalet *åla*-. Namnet *Kalvhagsliden* 'liden (avd. V) vid *Kalvhagen*'.

Torp och lägenheter:

Blånäsan; obebott. Blånäsen 1789 Rö. nr 34, 1798 nr 63, Blånäsa 1845 nr 184, 1863 nr 238. 'Den blåa (eller mörka) näsan' med syftning på en näsliknande bergformation; jfr *Röda näsan* (Abrahamson NoB 1954 s. 104). — **Grinden**; f.d. båtsmanstorp, nu obebott. 1837 Hfl, 1846-56 Hfl, EK(B). — **Högås**. 1781 Rö. nr 34. — **Törkopp**. Törkupp (»rud[era] efter ett hus Törkupp kallat») 1789 Rö. nr 34, Turkopp 1845 Rö. nr 184 (naturn., här i Svineviken). Vanligt namn på högt belägna platser; se Bd 9 s. 28 med litt. — **Trädgårdsliden** *trægaslida*. EKB.

Utgård *utgård* (Nilén), *út-*, *üt-* ¹/₁ fr. åtm. sedan 1719. I Jr sammanhålles Utegård och Utgård i en enhet med det förra som nr 1 och det senare som nr 2. — | Wdgaard 1568, Wdgaardt 1581 1586, Uthgård 1719, Utgård 1758-1881, Jr || Wdgardt 1613 GSH, Utgård EK(B).⁴⁰ ~ Om namnets innebörd se under *Utegård* ovan. Uttalet med *-t-* är uppenbarligen äkta och nedärvt. Det lämnar möjl. ett ex. på s.k. differentiation, i detta fall föranlett därav, att man behövde skilja *Utgård* från *Utegård*; den ljudlagsenliga övergången *-t- > -d-* kunde inte få ske, utan *-t-* måste upprätthållas el. om den verkl. skett, har en skärpning av *-d-* inträtt. Men förbindelsen *üt* visar även för övrigt benägenhet att övergå till *utt*; se t.ex. Lindberg Skeem. s. 96 med litt.

Prep. är i. IN *utgar*, *-gálar*, *-gna*.

Hemmansdel:

Kolleröd *kälora*. Kollerödt 1581, 1586 Jb (Gresleding), Kolleröd 1767 Rö. nr 27 (naturn.), Kålleröd 1808 Rö. nr 85 (naturn.), Kolleröd 1815 Rö. nr 137 (naturn.), 1864 Rö. nr 236 (naturn.). F. l. kan vara gen. av mansbin. *Kolle* (Bd 3 s. 100) el. gen. sg. el. pl. av *kulle* (*kolle*). S. l. är *röd*, n. 'röjning'. Möjl. uppkallelse efter något västsv. *Kållered*, *Kolleröd*.

⁴⁰ Om det ä. formmaterialet se under *Utegård* s. 81 not 39.

Lägenheter:

Sjöbacka. EKB. På *backen* (slutningen) ned mot *sjön*. — Snarrevik, se under *Bön* s. 62.

Vena *wèna* (Nilén) by. — vider Huæine 1388 RB s. 318 | Huenum c. 1528 NRJ 4 s. 202, Hwiene 1535 ibid. s. 492, Huenne 1568, 1573, 1581, 1586, 1659, Hwe(e)ne 1665, Hwenna 1680, Hweena 1697, Hwena 1697 (altern.)-1881, Vena **Jr** || j mellvm Hvena, j Hvene 1533 DN 14 s. 733, Huenne 1613 GSH, Vena GS, EK(B). ~ Samma namn i Ytterby sn, behandlat Bd 5 s. 106. Det innehåller *ven wen*, f. 'agrostis aira', oftast 'tunt grässtrå', sekundärt använt om platsen där sådant gräs växer; jfr Tengström IN s. 256. Om den plurala formen se under *Kärra* s. 71 f.

Prep. är i. Gen. *wènə mÿrər*. IN *wènanə*.

Nr 1 Lilla Vena *lèlwèna*, *lèlə wèna* $\frac{1}{2}$ sk. Var kr. till 1737 (Jb 1758). Lillehuenne 1573 Jb, Lilde Huenne 1581 Jb, Lildehuenne 1586 Jb, Lillehuene 1613 GSH, Lilla Vena EK(B). IN *lèlwén*.

Nr 2 Stora Vena *stòrəwèna*, *stòrə wèna* $\frac{1}{1}$ fr. av ålder. EK(B).

Torp och lägenheter:

Dalen. Dahlen, Dalen. 1837 Hfl, Daln 1842 Rö. nr 167, Dalen 1857 nr 219. — Dammen *dámən*. 1837 Hfl, EK. Vid en *dammybyggnad*. — Hagen. 1837 Hfl, 1865 Rö. nr 243. — Håbacken *håbåken*; ej bebyggt. Håbäcken (!) 1837 Hfl, Håbacken 1842 Rö. nr 167, 1857 nr 219. Samma namn s. 42. H. är en *hög backslutning*. — Hästhagen. 1837 Hfl. Identiskt med följ. — Hästhagstorp. 1842 Rö. nr 167, 1857 nr 219. — Långedal *långedäl*; f.d. båtsmanstorp, ej bebyggt. Långedahlen 1837 Hfl, Långedal EK(B). — Mosstorp. Måsstorp 1842 Rö. nr 167. — Myren, se *Vena myrar* nedan. — Nyborg. EK. Vanligt namn på *nybyggen*. — Sandbacken. 1837 Hfl, 1842 Rö. nr 167, 1865 nr 243. — Skomakaretorp (Skomakarens torp). Skomakaretorp, Skomakarns torp 1874 Rö. nr 257. — Skräddaretorp. 1874 Rö. nr 257. Möjl. efter *skräddaren* Johannes Rasmusson, f. 1821, som på 1850-t. bodde på Myren (Hfl 1849-61). — Stenlid (storp). Stenlid 1837 Hfl, 1842 Rö. nr 167. Om *lid* avd. V. — Vena myrar (på) *wènə mÿrər*; en samling små bebyggelser. Myra 1837 Hfl, Myren 1842 Rö. nr 167.

Äng *æg*, *æg* $\frac{1}{1}$ fr. av ålder. — | Engen c. 1528 NRJ 4 s. 202, Engen 1544, Emgenn (*m* osäkert) 1568, Enngenn 1573, Engenne 1581, Enngenne 1586, Enngh 1659, Ängh 1665-1697, Äng 1719-1881, **Jr** || Eng 1594 JN s. 52, 531, Engenn 1594 ibid. s. 213, Eng 1613 GSH, Äng GS, EK(B). ~ Subst. *äng*. f. ursprungl. i best. form sg.

Prep. är i. Gen. *Engebro* 1594 JN s. 213. IN *ægsən*, f. *-sa*, *ægsar*, *-anə*.

Hemmansdelar (båda nu obebyggda):

Näset (på) *næsæt*. EK(B). IN *næsæn*, f. *næsa*, *næsana*, *næsabina*. Ligger på näset Ängs näs. — Ödegärdet *øjæt*. Ödegärdet 1837 Hfl, EK(B), Ögerdestorpet 1843 Rö. nr 166. IN *øjæn*, *øjælar*, *-ana*.

Torp och lägenheter:

Bråten (på) *brødæn*; f.d. torp. 1837 Hfl, EK. Om *bråte* avd. VIII. — Gråberget. 1837, 1855 Hfl. Trol. efter *Gråberg(et)* på grannhemmanet Henån (s. 225). — Harås. 1837, 1855 Hfl. — Mosstorpet. 1843 Rö. nr 166. — Rosekasen (på) *røsekåsa*; f.d. torp. Rosekasen 1837 Hfl, Rosenkastorpet 1843 Rö. nr 166, Rosekasen EK (EKB den oriktiga formen *Rosenkasa*). F. l. kan vara (gen. pl. av) *rosor røsar* i bet. 'blommor' (se t.ex. Bd 5 s. 105, 18 s. 222), men den kanske snarare är familjen:t *Ros*, i vilket fall torparen hetat så; jfr *Rostegen* s. 26. — Rödberget (på) *røbæt*, *røbbæt*. Rödberget 1789 Rö. nr 37 (naturn.), Rödberget 1855 Hfl, EK(B). Ett ganska vanligt namn i Boh.; se t.ex. *Rödbergsvik* s. 90 och Bd 9 s. 49. — Rödbergs-torpet, Nedre. EKB. Vid samma berg som lägenheten *Rödberget*. — Sjöbodkullen. EKB. — Ängebråten (på) *ængabrødæn*, *-brødæn*. EK(B). Om *bråte* avd. VIII. — Ängs näs. EK(B). På samma näs som *Näset* ovan.

Ölseröd *úsøra*, *øsøra* (båda uttalen uppgivna som äkta av Nilén 1884), *úsøra*, *úsøra* (mindre äkta), *úsøra*, *øsøra* by. | Öllitzröt 1568, Ollis rödt 1573, Ølssrødt 1581, Ols-, Øls- 1586, Ølssrøedh 1659, Öhlss- 1665, Öhlssrød 1680, Öllserødh 1697, Öllserrød 1719, Ölseröd 1758-1881, Jr || Vlffsrud 1594 JN s. 213, Olssrødt 1613 GSH, Ölseröd GS, EK(B). ~ Skr. 1594 står alltför isolerad för att läggas till grund för en tolkning; den förefaller etymologiserande. F. l. är säkerl. gen. av mansn. fvn. *Ølvir*, *Ølvir*, väl styrkt från Boh.; se Lind Dopn. sp. 1246 f. Det ingår i »Örsdalen» *øsødæn* i Myckleby sn, skrivet *Aulis dall* RB s. 312 (sen hand); Bd 9 s. 41. *Ulseröd* i Lyse sn, uttal *úsøra* (Nilén), skrevs 1391 j *Ølusrudi* RB s. 370, 1594 *Øllisrød* JN s. 218; f. l. är tydl. gen. av *Ølvir*. *Ulseröd* i Tanums sn tycks bildat med samma mansn.;⁴¹ det skrevs *Øllisrød* 1544 Jb, *Øllitzrøidt* 1581 Jb, *Ølledtzrødt* 1586; det uttalas nu *úsø*, men detta kan bero på anslutning till namn, som ursprungl. börjat med *Ulvs-*. Ett ännu ej identifierat *Aulis ængh* i Svarteborgs sn (1391 RB s. 365) innehåller samma personn. Detsamma gäller de västg. ON *Ölsremma* *úsam*, *úsam*, sn-namn, Kinds hd (Ylwisrym 1351, Ölisrem 1550) och *Ölslanda* *øs[å]na*, *øs[å]n(a)* i Lerums sn, Vättle hd (Ölislande 1527); se SOÅ 7:1 s. 262, 13 s. 62. S. l. är fvn. *ruð* el. *rióðr*, n. 'röjning'.

Prep. är *i*. IN *úsøñ*, f. *úsøra*.

⁴¹ Om Drougges påpekande (Bd 18 s. 51), att ON *Ulseröd* i Lyse och Tanums sn:ar är identiska med *Ulseröd* i Mo sn innebär, att f. l. i dessa namn skulle ha samma ursprung, är detta felaktigt.

Nr 1 Ö. Nedergård $\frac{1}{4}$ sk. av ålder. EK(B).

Nr 2 Ö. Övergård $\frac{1}{4}$ sk. av ålder. EK(B).

Lägenheter:

Sandbacken. EK(B). — Änghagen. 1837 Hfl. — Ödalen. EK(B). Vål snarast 'den öde dalen'.

I äldre handlingar anträffade, ännu ej identifierade namn:

»Askarøy». — RB s. 320 (sen hand). ~ Samma namn SIOD 3 s. 86. F. l. är gen. sg. av trädn. *ask*, s. l. fvn. *ey*, f. 'ö'. Trol. avses (Stora) Askerön i Norums sn.

»j Baghal brækka». — 1388 RB s. 318, nämnt bland gårdar, som var skattpliktiga till Röra kyrka. ~ Se Bd 9 s. 50 med litt. Den där i not 1 antydde möjligheten, att den anförda skrivningen kunde åsyfta nuv. *Båtsbräcka* s. 61 f., är inte sannolik, trots att detta hmn förr var »prästbol».

»Biolande». — | 1535 NRJ 4 s. 492 (»en eyedell hoss Heynaan»).⁴² ~ Namnet bör säkerl. sammanställas med sjön:t *Björvattnet bjørvånt* (avd. I) öster om Henån och med fboh. »j biorbæc» 1422 (pergamentbrev tillfälligt förvarat hos landstingsmannen Gustav Olsson på Prästbacka), namn på den bäck, som avvattnar Björvattnet till Henån, ej känt för förf. till Bd 9. Sjön:t behandlat Bd 9 s. 96 (till där nämnda äldre skrivningar kan läggas Björvattnet 1781 Rö. nr 16), där det säges innehålla djurn:t fvn. *bjórr* 'bäver'. Namnen på *-land(a)* kan i Boh. som f. l. innehålla ett ånamn. Det är då möjligt, att f. l. i »Biolande» är ett ånamn *Bjóra; i så fall är detta trol. primärt och betyder »Bäverån»; det förefaller mindre sannolikt, att det är sekundärt i förhållande till *Björvattnet*: 'ån från Björvattnet'. Formen »*biorbæc*» 1422, i st.f. väntat **bioro-* e.d. med bevarad mellanvokal, väcker emellertid betänkligheter. Visserligen förutsätter Assar Janzén GBFT 1932-1933 s. 227 ett ännu tidigare bortfall av mellanvok:n *o* i sn-namnet *Björlanda*; fastän samtliga nio anförda medeltida former av detta saknar mellanvokal, antar J., att f. l. är ett ånamn *Bjóra*. Dock räknar han även med den möjligheten, att f. l. är appell. *bjórr* m. 'bäver'. Bd 4 s. 17 f. räknar Lindroth som en lika tänkbar möjlighet, att f. l. är stammen *björ-* 'kil'. Här sammanställda namn (»Biolande», *biorbæc* och *Björvattnet*) kan också tänkas innehålla appell. *bjórr* 'bäver' och betyda 'bävermarken', 'bäverbäcken' resp. 'bäversjön' el. — om »*biorbæc*» är det primära namnet — 'marken vid bäverbäcken', resp. 'bäverbäckssjön'; om en bäverkoloni 1594 se Inl. s. XXIII. Liksom vid sn-namnet. *Björlanda* kan man inte heller här bortse från alternativet *björ-* 'kil', då området, där bäcken rinner ut i Henån, tränger in som en kil mellan bergen. Om *-landa* se s. 37.

⁴² Om ett »Bjællandom» 1399 RB s. 522 se s. 142.

»**Brollandhe**». — [1519 NRJ 3 s. 10. ~ Sannol. felskr. för »*Biollandhe*», och i så fall avses samma bebyggelse som »*Biolande*» ovan. Skulle skrivningen med *r* vara pålitlig, är väl f. l. liksom i andra västsv. *Bråland(a)*, gen. sg. *bruvar (broar)* av *bru (bro)* 'bro'; se Bd 10 s. 129 med litt. Saklig bekräftelse är inte längre möjlig. Kanske avses *Bråland* i Fors eller Valla sn.

»**j Brækko**». — 1388 RB s. 319. ~ Om *bräcka* avd. V. Möjl. syftar namnformen på *Bräcke* i Morlanda sn s. 13.

»**j Foghsæimi**». — 1388 RB s. 319, j *Foxemfni* ibid. s. 314 (sen hand). ~ Såväl *Rygh* (NE s. 55) som *Lindroth* (GBFT 1945 s. 23) tycks förutsätta, att s. l. är *-heim(r)*, och att *Foxemfni* är en förvanskning; detta förefaller mycket sannolikt. Möjl. är »*Foghs-*» 1388 felskrivning för »*Foghl-*». Detta *Foghs-*, har den senare avskrivaren återgivit med *Fox-*. I sådant fall avser formerna i RB möjl. *Fåglum* i Långelanda sn i Orusts Ö. hd, varom Bd 9 s. 19. Jfr sjönamnet *Fuxen*, SOV 9 s. 82 f.

»**Halengen**». — 1388 RB s. 318. ~ F. l. kan tänkas vara *hale*, m. 'svans, svansliknande markstycke'; jfr *Halarna Bd 5 s. 232. Möjl. är *Hal-* felskr. för *Hall-*, och f. l. är då *hall*, f. (m.) 'stenhäll'. Jfr dock *Hallängen* s. 317.

»**j Huormum**». — 1388 RB s. 318. ~ Tydl. dat. pl. av samma ord som fvn. *hvarmr*, m. 'ögonlock', i no. dial. *kvarm* med bet:n 'ram, infattning'. I uppl. kan ordet betyda 'valvbågen ovanför ögat'. Om ordets spridning på sv. område se *Lidén* i *Festskr. tillägnad H. Pipping* s. 318 f. Det tycks också ingå i ett par no. ON: *Hvarmeimr* NG 15 s. 68 och *Hvarmnir* 11 s. 567; på förra stället antages *hvarmr* möjl. syfta på skogsbryn, på senare förmodas en böjning i dalgången ha orsakat namnet. Även det boh. namnet torde ha varit terrängbetecknande. Även om dat.-formen i boh. verkl. fått *å*-ljud, vållat av kombinerat y. *u*-omljud, bör namnet i övriga former ha haft *Hvarm-*.

»**j Rafna bærglum**». — 1388 RB s. 319. ~ Dat. pl. av det mycket vanliga namnet *Rafnabærg 'korpberget', y. *Ramberg(et)*. Se f.ö. sammanställningarna ovan s. 76 under *Rämmedalen*.

»**Stufæruði**». — 1388 RB s. 352. ~ Dativform. Syftar sannolikt på *Stuve-röd* i Skaftö sn, tidigare del av Morlanda sn.

»**undir Tiarna fialle**». — 1388 RB s. 318. ~ Kan namnet vara en felskr. för »*Tiarna dalle*» e.d. och avse nuv. *Kändalen* s. 71? Om så inte är fallet är f. l. dock en böjningsform av fvn. *tjorn*, gen. *tjarnar* 'tjärn'; s. l. skulle vara fvn. *fjäll*, n. 'fjäll', om vars innebörd i boh. avd. V.

»**j Undærgard(h)e**». — 1388 RB s. 314, 1402 ibid. s. 315 (sistnämnda ställe upptaget under Tegneby kyrka men avser utan tvivel samma bebyggelse som i Röra), *Vndergarde* 1388 RB s. 318. ~ En parallellbildning till typen *Övergård* och betyder i så fall 'den lågt liggande gården'; jfr *Underland* NG 2 s. 161. Mindre sannol. gen. på *-ar* av kvinnon:t *Unnr*, som tycks ingå i en del no. ON (*Lind Dopn.*).

»j **Yzsta rudi**«. — 1388 RB s. 319. ~ Samma namn som *Österöd* i Kville; se Bd 16 s. 83. Superl. fvn *ýztr* 'ytterst (belägen)' och fvn. *ruð*, n. 'röjning' (i dat. sg.).

»**Øronn**«. — | c. 1528 NRJ 4 s. 202. ~ Dunkelt.

Skäftö socken.

Skäftö socken omfattar Fiskebäckskils, Grundsunds och Skäftö kommuner.

Om det som sockennamn mycket unga (se s. XX) namnets uttal, former och betydelse se under hemmansnamnet *Skäftö* s. 98 f. Sockenborna kallas *skäftlansbúi*, *-n*, *-r*, *-na*.

Backa; om namnets uttal, former och betydelse samt byns kamerala karaktär se under *Backa* i Morlanda s. 10.

Nr 2 Lilla Backa *lélábáka* $\frac{1}{4}$ fr. av ålder. EK(B), Lilebake 1613 GSH.

Nr 3 Stora Backa *stórbáka* $\frac{1}{1}$ fr. av ålder. EK(B), Storebake 1613 GSH. IN *stórbákan*, best. sg.

Torp och lägenheter:

Backudden. EKB. Väl efter hemmanet. — Grundsund, se s. 102. — Långedalen *långedán*. Identiskt med *Långedalen* under Näreby s. 97. — Skabbetegen *skåbbetégøn*; nu öde. Skabb(e)tegarne, Skabbetegen 1797 Ska. nr 43, Skabbetegen 1862 nr 97 (på alla ställen natur.). F. l. *Skabbtroll*. subst. *skabb*, fsv. *skabber*, m. 'svag höjning på marken med torrt, tunt och stenigt jordlager'; jfr *Skabben* SOV 6 s. 61. Samma f. l. i *Skabbholmen*, *Skabbön* s. 201, resp. 357. Tidigare förslag till tolkning av denna f. l. se t.ex. Bd 9 s. 172 under *Skabbetegen* och 16 s. 203 under *Skabbote bott(n)en*. — Skädddevikens salteri. EKB.

Berg; om namnets uttal, former och bet. samt byns kamerala karaktär se under *Berg* i Morlanda s. 11.

Nr 2 Berg, tidigare Berg på Skäftö, $\frac{1}{1}$ sk. Helt mtl av ålder. Till sk. 1724 (Jb 1758). — | Bärig på Skäftö 1697-1758, Berg på Skäftö 1811-1881, Berg Jr¹ || Bierig 1604, 1624 JbDr.

Prep. är på. IN *bærjano*, best. pl.

Torp, lägenheter och avsöndringar:

Edshagen *èsháwøn*. 1825 Ska. nr 69, 1841 nr 72, EKB, F. l. innehåller *ed* 'smal landtunga mellan vatten'; tidigare fick man vada över där.

¹ Av K. Lantmäteristyrelsen 1947 föreskriven benämning (GoBAK nr 2).

Samma ed har givit namn åt *Edsvattnet* avd. I. — Gullströms torp. 1840 Ska. nr 72. Familjen:t *Gullström*. En *Gullström*, kallad *gul*, bodde förr i Fiskebäck, var från Gullberg i Morlanda. — Hålan. 1837 Hfl. Samma torp som Borgehålan under Grönskult. — Källdalen. EKB. — *Mon* el. *Åsen åsøn*, även kallat *Åsetorpet åsetørpet*, förr trol. också *Åseplatsen* (avd. VIII); nu ingen bebyggelse. Moen eller Åsen 1825 Jb, Åsen 1837 Hfl. Om innebörden i *mo* se under *Morlanda* s. 9. — Ollerskäret *ølørjæt*; »strandplats». EKB. Ålders torp 1840 Ska. nr 72. Trol. har f. l. något samband med *ølrana* (*ølørjånan* med sönerna *øløråræn* och *øløråvåvå*), som »förr» bodde i Ulvemyren. — *Roseplatsen røseplåsen*. Rosens torp 1840 Ska. nr 72, Roseplatsen 1884 nr 126. Med säkerhet familjen:t *Ros*. Jfr *Roskällan* under Fiskebäck s. 91. Om *plats* s. 41. — *Stockevik ståkøvig*; fiskeläge och badort, förr torp under L. Grönskult och ännu omfattande ägor även därifrån. *Stackewjk* 1755 Ska. nr 30, *Stäckewijk* 1760 S 6 fol. 103, -vik 1790 Ska. nr 44, *Stäckwik* 1825 Jb, *Stockevik GS, EK(B)*. IN *ståkøvigana*, best. pl. *Stockviksborna* kallas *røtter* 'rättor' av kilborna. Ang. f. l:s innebörd jfr *Stocken* s. 54. — **Sunnerborg sunørborg*. *Sunnerborg* 1755 Ska. nr 30, *Sun-ner-borg* 1790 nr 44, *Sunnersborg* 1840 nr 72 (på samtliga ställen naturn. på Grönskult). Sannol. uppkallat efter det da. *Sønderborg*; man kan observera, att av köpmansbodarna på Saltö i Lyse sn ägdes sex stycken av köpmän från *Sønderborg* i slutet av 1500-t.; köpmän från samma stad ägde samtidigt bodar i Lysekil (Pettersson Fiskebebygg. s. 116). — *Sälevik*; nämnt som torp under Berg Jb 1811 och Hfl (Mor) 1837, 1845; se under Grönskult s. 93. — *Valås vålås*, f.d. båtsmanstorp för Berg och Grönskult. EKB. Vanligt namn i Boh. F. l. *varde 'stenkummel'. I Hfl 1810-13 nämnes rotebåtsmannen Herman Hwal. Den siste båtsmannen hette också *Val*, men båtsmännen hade säkert namn efter platsen; samma f. l. i t.ex. *Valön* s. 112. — *Åsen, Åsetorpet*, se under *Mon* ovan.

Evensås ² *èvensås, èvens-* (Nilén) ¹/₄ fr. åtm. sedan 1659. — | *Offuinjaas* (!) 1568, *Euitzaas* 1573, *Effuindtzaas*, *Effuindts Aaiss* 1581, *Effuindtz Aas* 1586, *Ef(f)wens(s)åhs* 1659-1719, *Efwenåhs* 1665, *Efwensås* 1758-1825, *Efvensås* eller *Efvenås* 1881, *Evensås Jr* || *Evindsaas* 1627 No. Rigs-Reg. 5 s. 627, *Ewensåhs*, *Evens Aas* 1660 D. Bjelkes jb s. 218, 231, *Evensås GS, EK(B)*. ~ Formerna utan -s- i sammansättningsfogen beror sannol. på inverkan från *Evenås* i Ödsmåls sn, Inlands N. hd, där denna form tycks vara ursprunglig; enl. Nilén uttalas namnet *èvensås, èven-*. I båda namnen är f. l. det även i v. Sv. för övrigt synnerl. vanliga mansn:t fvn. *Eyvindr* el. *Øyvindr*, sv. *Evend* el. *Övind*,³ vilket i äldre tid kan visa gen. både på -ar

² Av K. Lantmäteristyrelsen 1947 föreskriven benämning (GoBAK nr 2).

³ Förhåll:t mellan de båda formerna är inte säkert utrett. En utförlig behandling av Ö-formerna ges av Kinander Kronobergs läns runinskrifter s. 93 f.

och -s. Formen med begynnande *E-* ingår också i *Evenröd*, Kville sn (Bd 16 s. 30). Samma f. l. i *Evenstorp*, Sundals-Ryrs sn, och *Evensäter*, Färgelanda sn, båda på Dal (SOÄ 16 s. 146, 18 s. 6). Mansn:t har under formen *Ewen* levat kvar på Dal åtm. under 1600-t. (Lignell s. 113). Det förvånar, att det två gånger träffats sammansatt just med -ås; att denna slutled annars icke så sällan har mansn. till f. l. ses av Bd 3 s. 345. — Beträffande uttalet med *a* se under *Evenröd* Bd 16 s. 30.

Prep. är *i*. IN *èvənsəsanə*, best. pl.

Hemmansdelar:

Brunnsparken *brūnsparckən*; nu utan bostadslägenhet. En god källa i trädgården. Trol. (skämtsam) association med *Brunnsparken* i Göteborg. — Stätten *stəta* (accenten säkerl. påverkad av rspr. *stätta*), vid kontroll *stəta*. EK(B). Se samma namn s. 30 under Kila i Morlanda sn.

Torp och lägenheter:

Alekällan *àləşəla*. — Alelyckan *àlələka*. EKB. — Botten *bən*; nu öde. Om bet:n av *botten* s. 294. — Kasen *kása*. Om *kas* avd. VIII. — Klubban *kləba*, *kləba*; förr salteri,⁴ nu Uppsala universitets biologiska station. 1825 Jb, 1841 Hfl, 1852 Ska. nr 77, EK(B). Efter berguddens *klubb-*liknande utseende; se SIOD 3 s. 7 (med not 1), 38. — Ländestaden *lənəstən*. Länestaden 1825 Jb, Lönne(r)stad(!) 1855 Ska. nr 84. Närbesläktat är *Ländestad* i Bro sn, Stångenäs hd (j Ländistqđ 1317 DN 3 s. 108), fvn. *lendistqđ*, f. 'landningsställe'. I bygden förbinder man f. l. med boh. *lända ləna* 'ta i land (vad, timmer o.d.)'; här tog man i land vadarna förr. Jfr *Ländeplatsen* Bd 10 s. 133. — Rödbergsvik *rəbəşvīg*, mindre pålitligt *rəbəts-* (*u > o*); nu ingen bebyggelse. Robersvik 1564 No. Rigs-Reg. 1 s. 437 (»sillfisket i R.»; alltså här viknamn),⁵ Rödabergsvik 1855 Ska. nr 84, Rödbergsvik 1909 nr 21, EKB. Om *Rödberget* se avd. V. — Stigen *stīən* el. Stigem yren *stīəmýra*.

Fiskebäck *fəskəbək*, -*bək* ^{1/1} fr. av ålder. — Fiskibæk 1388 RB s. 310 | Fiskebeck 1528 NRJ 4 s. 208, 1568, Fische- 1581, Feske- 1586, Fäskebech 1659, Fiskebäck 1665-1881, Jr, Fijskeback (!) 1697 || Fiskebek 1531 G I:s reg. 7 s. 270, Fischebek 1613 GSH, Fiskebech 1660 M. Hvitfeldts jb s. 80, Fiskebäcks Ågor 1746 Oedman s. 213, Fiskebäck EK(B). ~ Samma namn avd. II och Bd 3 s. 28. 'Bäcken där man bedriver fiske'.

Prep. är *i*. Gen. *Fiskebäckskil*, se nedan. IN *fəskəbəkənanə* best. pl.

⁴ En liten vik alldeles n. därom kallas ännu *Grumsesjudaren* (s. 153).

⁵ I Registret antages namnet åsyfta *Rågårdsvik* (s. 92); felet har rättats av A. R. Molander i GBFT 1924 s. 7.

Hemmansdel:

Tossensnäs *tøssensnæs*, *tøssnæs*. Torstensnäs 1755 Ska. nr 30, 1860 Ska. nr 89, Torstensnäs 1760 S 6 fol. 103, Tossensnäs EK. I mansn:t *Torsten* har *-t-* fallit bort under dissimilatoriskt inflytande från det begynnande *T-*.

Torp, lägenheter och avsöndringar:

Bökevik *bøggøvig*; utan bebyggelse, Bökewjk 1755 Ska. nr 30, -wik 1790 nr 44, Bökevik Jr, EK(B). *Bøke*, n. 'bestånd av bokar'. Bokstockar påstås ha anträffats i *viken*. — Fiskebäckskil, se nedan. — Hölen. 1790 Ska. nr 44. Trol. identiskt med Kristineberg nedan (Pettersson Fiskebebygg. s. 133 not 33). Namnet måste ursprungl. ha tillkommit en *höl* (avd. I) i sjön. — Klippan. EKB. Samma namn s. 378. — Kristineberg *kréstinabærg*; förr salteri, nu en Kungl. Vetenskapsakademien tillhörig zoologisk station. Christineberg 1825 Jb, 1859 Ska. nr 89, Kristineberg GS, EK(B). *Kristina* är okänd. — Lyckan *løka*; numera varv. EK(B). — Roskällan *røssøla*. Ödetomt med en *källa*. F. I. antages vara familjen:t *Ros*; jfr *Roseplatsen* under Berg ovan. — Råttholmen; förr salteri. Saltreet Rotholmen (!) 1837 Hfl (»Racerat»). Formen och färgen kan ha föranlett namnet, men då det funnits kvarn på holmen, har det säkerl. också funnits *råttor* där. — Smalsund *smålsun*. Ingår i *Smalsundsberget* 1755 Ska. nr 30. Vid sundet *Smalsund*. EK. (avd. I).

Fiskebäckskil *fiskøbækskil*. *-bæks-*. Förr fiskeläge, med permanent bebygg, redan på 1500-t. (Pettersson Fiskebebygg. s. 126), ibland kallat *Kilen* *siln* (se nedan), nu kommun och badort. — | Fiskebäckskijhl 1697, -bäckskjil 1758, -bäckskihl 1811, 1825 || Fiskebeckill 1585 No. herredagsdomb. s. 128, Fiskebækskil 1597 No. Rigs-Reg. 3 s. 502, Fiskebækkil, Fiskebeck kiill 1610 Hist. tidsskr. 4 R 3 s. 203, Fiskebekil 1613 GSH, Fiskebeckijll 1660 M. Hvitfeldts jb s. 84, Fiskebokijhl(!) 1672 Lane Db, Fiskebokijll(!) 1675 ibid., Fiskebäcks-kijls Fiskeläger 1746 Oedman s. 246, Fiske-Bäcks Kihl 1790 Ska. nr 44, Fiskebäckskil GS, EK(B), Kilen 1790 Ska. nr 44. ~ Innehåller boh. *kil*, m. *sil*; ordet kan endast beteckna en havsvik, som är relativt betydande och skjuter långt in.⁶ Jfr Bd 2 s. 131, 4 s. 68, 5 s. 122, 9 s. 94.

Prep. är i. IN *silbrina*, best. pl. Kilborna kallas *möss mus* av stockeviksborna och *hajar hjar* av grundsundsborna.

Fossa *føsa* $\frac{1}{2}$ fr. Var $\frac{1}{1}$ fr. till 1670 (Jb 1758). — j Forsom 1388 RB s. 310, Ffossa 1528 DN 16 s. 623 (avskr.), Faasse 1540 ibid. 13 s. 746 | Fossenn 1528 NRJ 4 s. 208, Fose 1568, Faais 1581, Faas 1586, Fosse 1659, 1665, Fossa 1680-1881, Jr, Fåssa 1758, 1825 || Fosee (!) 1660 D. Bjelkes jb

⁶ Boh. känner också den y., svaga biformen *kile*, m. *sil*. I en uppteckning säges *Fiskebäckskil* »ursprungl.» ha hetat *Fiskebäcks kile*.

s. 235, Fossa EK(B). ~ Böjningsform i pl. av ordet *fors*. I ett bergstup vid en av gårdarna rinner vattnet ned från ett tjärn i bergen. Förr har vattnet bildat fors här. Jfr Hellberg Plural form s. 74.

Prep. är i. IN *fəsanə*.

Hemmansdelar:

Asparna åspəna. Asparna 1818 Ska. nr 35 (»odling»), Asperne (eller Katrinedal) 1854-55 nr 93, Asparna EK(B). Där växer *aspar*. Om *Katrinedal* se nedan under *Torp* och lägenheter. — *Kalvhagen kəlhəwən*. EK(B). — *Vallarna*. EK. 'Slätterängarna'.

Torp och lägenheter:

Barrlind bələn; förr salteri, nu obebodd holme. Balin 1802 Ska. nr 51, Barlind 1818 S 24 fol. 35, Ba(r)lin 1825 Jb, Barrlind GS, EK(B), Balin (!) Kortet. Namnet finns som holmnamn på inte få ställen i Boh.; det innehåller det boh. ordet för idegran och anger således, att sådana växte där, då namnet gavs; se Bd 4 s. 78, 5 s. 140 f. och SIOD 3 s. 16, även om ON:s form. — *Katrinedal*; nu nedlagt. Cathrinedahl 1825 Jb, Catrinne-1837 Hfl, (Asperne eller) Katrinedal 1854-55 Ska. nr 93. Möjl. efter bokhållaren Samuel Orups hustru *Catharina*, f. 1751 (Hfl 1813-18). — *Rågårdsvik rågasvig*, mer vårdat *rågas-*, *rogas-*, el., (och vanl.) *Viken vīga*. Rogaards Vig 1576 No. Rigs-Reg. 2 s. 180, Rogaardsvik 1610 Hist. tidsskr. 4 R 3 s. 204, Rogersuig 1613 GSH, Rågors Wijck 1689 Uddevalla Db, Rågardswijk 1697 Jb, Rågårds- 1746 Oedman s. 247, 1758-1825 Jb, 1854-55 Ska. nr 93, -vik 1802 Ska. nr 51, 1813 nr 56, 1852 nr 85, Rågårdsvik GS, EK(B), Rogersvik Kortet. IN *vīgbinə*, best. pl. F. l. är ett **Rågård(en)* med bet:n 'hägnad som utgör rågång'; om dess förekomst i ON och betydelse se Bd 4 s. 156. Vid gränsen mot Gunnesbo. Jfr *Skälgårdssberget avd. V. Ett *Rågottskär* i Småland, 1821 skrivet Rågårdskär, anses av Modéer (Smål. skärgårdsn. s. 113 f.) ha uppstått ur *Råggårdsskär. — *Snickarudden snəkərədən*; nu obebyggt. Snickerudden 1802 Ska. nr 51 (naturn.), Snickare Udden 1825 Jb, Snickareudden 1855 Ska. nr 93 (naturn.). En tunnbindare (väl ej=snickaren?) säges ha bott där förr. — *Viken*, se *Rågårdsvik* ovan.

Grönskult ⁷ *grønskəlt*, mindre äkta *grønshəlt* by. — J Grønsho(l)te, Af Grønsholte 1388 RB s. 310, J Grönskoltum ibid. s. 370 | Granskolt (!) 1528 NRJ 4 s. 209, Grendskoldt 1544, Grimzholt (!) 1568, Gröndshold 1573, Grönnskaldt (a kan vara o) 1581, Grönnskolt 1659, Grönskolt(!)t 1665-1758, Grönskullt 1811 (altern.), Grönskult 1825, 1881, Jr || Grönnskold, Grönskolt 1604 JbDr, Grönschiolt 1613 RDr, Gröns(c)holt 1624 JbDr, Grönskåll (!)

⁷ Av K. Lantmäteristyrelsen 1947 föreskriven stavning och benämning (GoBAK nr 2).

1784 Trangr. s. 89, Grönskhult HGSL 5 s. 117, Grönskult GS, EK(B). ~ *Grönskult* 'den gröna (grönklädda) »skulten», dvs. upphöjningen, kullen'; boh. *skult* se Bd 9 s. 173 med litt. Redan RB s. 310 har (om läsningen är riktig) felaktigt uppfattat s. l. som ett *-hult, -holt*.

De båda hemmanen nämnes som skilda enheter först 1719.

Prep. är *i*. IN *grönskultana*, best. pl.

Nr 1 Lilla Grönskult⁸ 1/2 sk. sedan 1724 (Jb 1758), men upptaget som 1/2 sk. redan i Jb 1719. EK(B).

Nr 2 Stora Grönskult⁸ 1/1 sk. av ålder. EK(B).

Hemmansdelar:

Ramdal *rámðál, ràmæðál*. Rammedalen 1797 Ska. nr 48, Ramdahl 1825 nr 69, Ramme- 1840 nr 72, -dahlen 1841 nr 72, Rammdal 1882 nr 125, Ramdal EK(B). Jfr *Rammedalen* under Röd s. 43. — Slätten *sláeta*. 1837 Hfl, EK(B). — Sälevik *sæløvíg*; förr torp under Berg (s. 89). Var öde sk.-hmn åtm. 1659-1697 (Jb). idt Sielle Wiide 1581, ett Selleuide 1581 (altern.), 1586,⁹ Sielwerde 1659, Säldeiwiede 1665, Sähle- 1697, Sälewide 1758 (betecknat som »skär» utan uppgift om jordnatur), Sälewik 1811 (torp under Berg), Sale- (!) 1825 Ska. nr 69, Sälevik 1797 Ska. nr 48, Sälevik 1837 Hfl, Sälle- 1845 Hfl (på båda ställena torp under Berg), Sälvik GS, EK(B) (inte granskarens namnform), Sälevik 1840 Ska. nr 72. Att de y. formerna på *-vik* verkligen syftar på samma ort som de ä. formerna med avvikande s. l. är inte bevisat, men identiteten förutsättes här. F. l. är otvivelaktigt gen. pl., möjl. stamform av *säl*; jfr noten nedan. S. l. är från början tydl. inte *vik*; detta har satts in i senare tid, då man förlorat förståelsen för den ursprungliga s. l. Sannol. sammanhänger denna på något sätt med stammen i fvn. *veiða*, fsv. *vēpa* 'jaga', vgt. **veda* (*vejda*) 'lägga hinder för' (Hellquist Et. ordb.³ s. 1327), vgt. *veden* 'gnidig, om sig' (= fvn. *veiðinn* 'ivrig att jaga'); Götling Vgtls folkmål 1 A s. 284, MASO 2 s. 78. Kanske är det fråga om en motsvarighet till fvn. *veiði*, f. (= *veiðr*, f.) 'fångst vid jakt el. fiske, såväl handlingen som utbytet'. **Sel-veiði* skulle kunna vara biform till det från fvn. kända *selveiðr*, f. 'säl fångst' med förändring av betydelsen från 'fångsten' till 'platsen där fångsten sker'; jfr om sådan betydelseförändring under *Vena* s. 83. Det förda resonemanget förutsätter, att de bevarade skrivningarna av s. l. är förvanskade. Så olika som de är inbördes, förefaller inte detta antagande för djärvt. F. l. tycks ibland ha associerats med **säl(d)(e)* 'säl', och för s. l. bör då association med *vide* inte ha legat fjärran, sedan den i talet avslipats till **-ve(ø)* e.d. och blivit obegriplig.

⁸ Av K. Lantmäteristyrelsen 1947 föreskriven stavning och benämning (GoBAK nr 2).

⁹ I Jb 1586 står antecknat för »ett Selleuide»: Avgiften er: j Sellediur» (=1 säldjur).

Torp och lägenheter:

Borgehålan *børjehåla*. Hålan 1837 Hfl; där torp under Berg. En vederhäftig meddelare ansåg sannolikt, att *Borgehålan* ombildats från *Börjehålan under inflytande av det närliggande *Sunnerborg. F. l. skulle i så fall ursprungl. ha varit mansn. *Börje* (*Birger*). Då B. ligger i en sänka sydost om *Sunnerborg, är det dock troligast, att f. l. är just *borg*. En viss *Borgen* bodde visserligen på platsen före mannaminne, men han kan ha fått namnet efter torpet. — *Dammen dámmen*. 1840 Ska. nr 72. Identiskt med följ. — *Dambergstorp*. 1882 Ska. nr 125. Torparen fick namn efter *Dammen*. — *Edvardstorp*. 1864 Ska. nr 107. — *Ekebacken*. 1825 Jb, 1837 Hfl. Platsen kallas nu *Ekeparken ikopárkan*. — *Erikas plats èrikas plás*; nu öde. 1870 Ska. nr 119. Om *plats* se s. 41. *Erika* nu okänd. — *Muljetorp*, även under *Röd* s. 98. — *Nybygget*. 1837 Hfl, 1840 Ska. nr 72. — *Röds klev*; nu borta. *Röds klev* 1825 Jb. »*Kleven*» (dvs. det trånga, stigande bergpasset) som leder till *Röd*. — *Sandhålan*; nu borta. 1811 Jb, 1837 Hfl. — *Skogen*. 1810 Ska. nr 54. — *Stockevik*. 1837 Hfl. Samma plats som S. under Berg. — *Ulvemyren ùlvamyra*. — *Utsikten*; kanske ungt. EKB. — *Valås*. *Wahlås* 1837 Hfl. Samma torp som *Valås* under Berg.

Gunnesbo *gùn(ə)sbú*, -*pú* ¹/₁ fr. Var kr. åtm. till 1719. — | *Gundlesbo* 1528 NRJ 4 s. 208, *Gunnesbo* 1544, *Gundzbo* 1568, *Gundisbo* 1573, -*bye*, -*boe* 1581, *Gunndisboe* 1586, *Gundessby* 1659, *Gunnissby* 1665, *Gunnerrss*-1680, *Gunnesbo* 1697-1881, **Jr**, *Gunness*- 1719, *Gunnars*- 1758, *Gunne*-(!) 1825 || *Gundesbo* 1626 No. Rigs-Reg. 5 s. 560, *Gunissbo*, *Gunisboe* 1660 D. *Bjelkes* jb s. 218, 231, *Gunnarsbo* 1784 *Trangr.* s. 89, *Gunnesbo* EK(B). ~ I fråga om f. l. tillåter de äldre formerna alternativa tolkningar. *Gundles*- 1528 kan återföras på det i No. under medeltiden vanliga mansn:t *Gunnleikr* (*Gundleik* 1456) el. på det mindre vanliga *Gunnleifr* (flera ggr skrivet *Gund*-); se *Lind Dopn.* På grund av *d*, som uppträder i flera former från 1500- och 1600-t., kan mansn:t *Gunnulfr* och *Gunnvaldr* komma i fråga först i andra hand. NRJ är emellertid en dålig källa, då namnformer skall fastställas. De y. skrivningarna *Gunnerrss*- och *Gunnars*- är tydligen etymologiska konstruktioner; uttalet innehöll intet *r* på 1600- och 1700-t. Övriga namnformer är för mångtydiga för att tillåta mer än påståendet, att f. l. är ett mansn. på *Gunn*-. S. l. är *bo*, boh. *bū* 'gård', knappast *bod*.

Prep. är *i*. IN *gùnsbúr*, obest. pl., -*búna*, best. pl.

Hemmansdelar:

Gullhög gùlhóg. EK. Om innebörden av *Gull*- i ON se under *Gullholmen* s. 3 med litt. — *Kroken krógæn*. Om *krok* avd. VIII. — *Sanden san*. — *Skaten skàðan*. Ligger vid *Skateberget skàðabát* och torde ha något samband med *Skatevallen* (1849 Ska. nr 80). *Skaten* kan vara förkortning

av en sammansättning *Skate-*, där f. l. är fågeln:t *skata*. Samma namn avd. V. Jfr även SOV 11 s. 109.

Gåsö *gəsə*, *gəsə* ^{1/4} sk. Var ^{1/4} kr. till 1741 (Jb 1758). — | Gaasöö 1568, Gasöö 1573, Gaassöe 1581, Gaasöe 1586, Gåssöö 1659-1680, Gåsöö 1697, Gåszöö 1719, Gåsön 1758, 1811, Gåsö 1825, 1881, Jr || Gaaseøen 1586 Pettersson Fiskebebygg. s. 108, Gaasøen 1626 No. Rigs-Reg. 5 s. 560, Gåsö GS, EK(B). ~ *Gås* 'vildgås', säkerl. i kollektiv användning.

Prep. är *på*. Gen. *gəsə länövig*. IN *gəsəbúr*, obest. pl.

Lägenheter:

Kalvhagen *kålhåwæn*. EKB; nu begravningsplats. — Lunnevik *länövig*, *länə-* (oäkta uttal). EK(B). Kallas *Gåsö L.* till skillnad från L. s. 99. F. l. kan vara *lund* el. boh. *lunde länə*, m., med samma bet. (s. 36), men bör möjl. sammanställas med boh. *länə* 'vittja näten utan att helt dra upp dem'; jfr Hasslöf s. 131. — Tullen. EK. Förr *tullstation*.

Islandsberg *islansbærj* ^{1/4} sk. Kallades förr *Ön éa*, och n. delen, där bebyggelsen ligger, kallas ännu så (Öa EK). Var ^{1/8} kr. åtm. till 1665, därefter ^{1/4} kr. till 1719. Även namn på fyrplatsen. — | Islandbjerg 1528 NRJ 4 s. 208,¹⁰ Isslannssbergh 1659, Jsslandzbärgh 1665, Isslandz- 1680, Is(s)landzbärg 1697, 1719, Islandsberg 1758-1881, Jr || Islandsz bierigh 1615/16 JbDr, Jslandsberg 1673 S 73 fol. 6, Islandsberg 1784 Trangr. s. 89, GS, EK(B), Kortet (namnet här placerat vid ett högt berg ett stycke norr om Islandsbergs huvud). ~ ON:t *Island* träffas på åtskilliga håll i Norden, stundom i formen *Islanda*. Lundahl Falb. s. 81 f. granskar de framställda tolkningsförslagen och finner för sin del »sannolikast, att uppkallelse efter önamnet i de flesta fall föreligger, allra helst som samtliga bebyggelser med namnet *Island(a)* . . . tycks vara relativt små och av yngre datum». Även om det senare uttalandet inte är fullt riktigt (*Island(et)* i Uppsala nämnes 1338 och hmnt *Island* i Svarteborgs sn, Tunge hd, Boh., 1391 RB s. 366), bör den nämnda tolkningen också här främst komma ifråga. Vad som föranlett uppkallelsen är svårt att avgöra. Vid *Island* i Svarteborg (se ovan) har A. Bugge i MoM 1916 s. 38 tänkt på möjligheten av gammal handelsförbindelse med Island. Med hänsyn till ortens obetydlighet och avsides läge synes detta föga rimligt. Ett pålitligt språkligt vittnesbörd om islänningars handel i Boh. är **Islandingabýr* på Tjörn (M. Olsen i MoM 1914 s. 202). Isländska förbindelser med Islandsberg synes därför ganska sannolika. Om man beaktar, att hela *Islandsberg* alternativt kallats *Ön* (se ovan), ett namn som måste ha tillkommit, medan halvön (nu utan särskilt namn) ännu var *ö* (och detta var fallet ännu på 1600-t. enl. S 73 fol. 6), blir det högst sannolikt, att denna *ö* kallats *Island*, och att detta

¹⁰ Saknas i Jb 1544, 1568, 1581, 1586.

kan ha föranletts av att den utifrån sjön genom sina höga berg, särsk. det s.k. *Islandsbergs huvud*, kan ha påmint namngivaren om något för honom bekant parti av Island. På kartan 1673 betecknar *Islandsberg* hela (halv)ön men avser väl från början bara en del därav, snarast det berg, vid vilket *Islandsberg* står på GS. Ön, som varit hemmafolkets namn på ön och bebyggelsen, har senare trängts undan av *Islandsberg*.

Prep. är på. IN *islansbérjanə*, best. pl.

Hemmansdel:

Arsund *ársún* (genuint säkerl. *ársún*). GS, EK(B), Arsundet (som natur.) EK. F. I. kan vara gen. sg. el. pl. *arna(r)*- av fvn. *orn*, m. 'örn' (jfr Bd 2 s. 89 under *Ardal*) el. av fvn. *ari*, m. 'örn' (jfr *Arekullen* avd. V) el., fastän föga troligt, gen. av mansn. fvn. *Ari*.¹¹

Lägenhet:

Vrån *vráa*. EKB. Vanligt namn, vilket här snarast anger ägofigurens form.

Jonsborg *jónsbörj*, *jóns-* ¹/₈ sk.; numera obebbyggt. Var kr. åtm. till 1719. — | Jonnsborig 1568, Jonsborg 1573, Jonssberrig 1581, Joennsborrigh 1586, Jonnssbergh 1659, Joenss- 1665, Ionss- 1680, Ionsbärgh 1697, Ionssbärg 1719, Jonsberg 1758, Jonsberg 1811-1881, Jonsborg Jr || Jonnsborig 1613 GSH, Ionsberg 1673 S 73 fol. 6 (med bebyggelse angiven), Jonsborg GS, Jonsberg EK(B). ~ Det är ovisst, om s. l. från början varit *borg* el. *berg*. Om det förra är fallet, har ombildningen till *-berg* säkerl. skett under påverkan från det närbelägna *Islandsberg*. Innebörden av ordet *borg* behöver inte vara den nutida; ordet kan ha använts om brant berg, t.ex. på öns västsida (mot *Islandsberg*); jfr Bd 9 s. 72. F. I. är gen. av mansn:t *Jon* (av *Johan*). Om s. l. från början skulle vara *-berg*, är ON:t identiskt med sockenn:t *Jonsberg* i Ögtl. (*Jonsbergh* 1358); se Franzén Vikbolandet s. 53.

Prep. är på. IN *jónsbörjan*, best. sg. (bodde i Rågårdsvik, ägde intet på J.)

Löndal *lúndal*, *lón-* ¹/₁ fr. Var sk. åtm. till 1719. — | Landall(!) 1528 NRJ 4 s. 208, Lwndall 1544, Löndal 1568, 1881, Jr, Löndall 1573, Lhöndall -daill (altern.) 1581, Löndall 1586, Löndahl 1659, 1719, Löndal 1758, Löndahl 1665-1825 || Löndal 1613 GSH, Löndal 1660 M. Hvitfeldts jb s. 80, -dall 1660 D. Bjelkes jb s. 235, Löndal GS, EK(B). ~ 'Dalen där det växer lönn.'

Prep. är i. IN okänt.

¹¹ Bland icke identifierade namn i Långelanda sn upptages Bd 9 s. 19 ett »Arasundz-rudi» 1388 RB s. 316. Avser f. l. möjl. här behandlade *Arsund*? I så fall bortfaller alternativet *arna(r)*.

Lägenheter:

***Djupevik** *djūbævig* (!). Jr, EKB. Utt. snarast en förvanskning av ett genuinare *djūbævig. — **Kyrkevik** *skørkævig*. EKB. 'Viken vid kyrkan', i detta fall Grundsunds kapell. — **Skutevik** *skūda-* (naturn.). Skutewik 1755 Ska. nr 30, »En Backstuga», Skutevik EK. — **Valbo**. EKB. Kontamination av **Värbo** (s. 101) och **Valby** i »*Valbyffjord*» (avd. I). — **Ösö holme** *ōsø hōlmø*. EK(B). Se under **Ösö** avd. III.

Näreby *nær(ə)bý* $\frac{1}{1}$ fr. av ålder. — Nedherby 1528 DN 16 s. 623 (avskr.) | Nedreby 1528 NRJ 4 s. 208, Nerebi 1568, Norreby (!) 1573, Norbye (!) 1581, Nerrebye 1586, Närreby 1659, Nähreby 1665-1719, Näreby 1758-1881, Jr || Nerreby 1613 GSH, -bye 1660 D. Bjelkes jb s. 218, 233, Näreby 1784 Trangr. s. 89, EK(B). ~ F. I. är komparativen *nedhre* 'längre ned belägen' — här i förhållande till Backa —, och namnet är sålunda identiskt med **Nereby** Bd 5 s. 7. Med avs. på uttal och skrivning med *ä* se där.

Prep. är *i*. IN *nærəbýanə*, best. pl.

Hemmansdel:

Långedalen *långedårn*. Langedalen 1790 Ska. nr 44, Långedal, Lange-1809 nr 61, Långe- 1813 nr 60, Långedal EK(B). IN *långedålanə*, best. pl.

Torp:

***Bodhamnen**. Bohamnen 1837 Hfl, -hamn 1841 Hfl. Då man inte känner torpets läge, vet man inte om s. l. åsyftar utmark el. båthamn. — **Äggens torp** *éggens tórp*; öde. Äggens torp 1840 Ska. nr 72. Uppgives ha namn efter en båtsman **Ägg**. Två båtsmän **Ägg** i Fiskebäckskil nämnas i Morlanda kyrkoböcker från 1700-t. På båtsmanstorpets **Värbo** (= *Värbotorpet* s. 101) bodde Olof Hansson **Ägg** enl. Hfl. 1807-13.

Ramholmen *råmhōlmən*, *rām-* (näppel. äkta), bebyggd fr. -holme, förr fiskeläge; holmen bebyggd 1673 (Pettersson Fiskebebygg. s. 141). — | **Rambn-holmen** 1697, 1719, **Ramn-** 1758, **Ramholmen** 1811-1881, Jr || **Rann-** (!) 1748 Ml, **Ramh.** GS, **Ramholm Kortet**, **Ramholmen** EK(B). ~ F. I. är fvn. *hrafn*, m. 'korp'.

Prep. är *på*. IN *råmhōlmanə*, best. pl.

Lägenheter:

Långevik *långævig*. EK. IN. *långævigan*, best. sg. — **Trankoket**. EK.

Röd; om namnets uttal, former och betydelse samt om byns kamerala karaktär se under **Röd** i Morlanda sn s. 41.

Nr 1 **Röd** $\frac{1}{1}$ kr.¹² Var $\frac{1}{2}$ mtl. åtm. till 1811.

Prep. är *i*, *på*. IN *rōsganə*, best. pl.

¹² EKB uppger $\frac{1}{2}$ ecklesiastikt hmn.

Torp och lägenheter:

Gröter(e)hamn *grödärhamn*, *grödär*. Grötterhamn, Grötehamns näsa 1755 Ska. nr 30, Grothamn (!) 1811 Jb, Gröt- 1825 Jb, 1837 Hfl, Gröter hamn EK. IN (förr) *grödärhamna*; påstås ha använts om en »gubbe», som väl i så fall uppkallats efter platsen. F. l. ser ut att vara ett ON *Gröteröd, sammansatt av västsv. *gröt (fvn. *griót*) 'sten(rammel)' och *röd*, n. 'röjning'. SO om viken finnes nedrasade stenar i mängd. S. l. är *hamn*, f. 'båthamn'. — Gåsevik *gåsevig* (nu blott natur.). Gåsevjk 1755 Ska. nr 30, -wik 1825 Jb, Gåsevik 1837 Hfl, EK(B). Om *gås* se under *Gåsö* s. 95. — Muljetorpet *måljetörpet*. Vid *Muljelyckan måljelöka*. Där bodde *Muljen måljen*, och denne har möjl. givit namn åt torpet och lyckan. Hans ökn. kan vara best. form av boh. (Röra) *maly*, m. 'tystlåten och trög person'. Det kan emellertid tänkas, att han fått namn efter stället. *Muljelyckan* kan då vara det primära namnet och innehålla boh. *mulj maly, m. 'sank mark'; jfr *Muljehöljen* Bd 5 s. 216 f. med litt.

Skaftö *skåftø*, *skåftø* ^{1/1} fr. av ålder. Nu även namn på kommun och socken. Förtecknade namnformer syftar mestadels på ön el. hmnt. — Skaftøy 1388 RB s. 310 | Skaffthenn 1528 NRJ 4 s. 209, Skaftöen 1544, Skaftö 1568, Skafttöd (!) 1573, Skafttöe 1581, 1586, Skaf(f)töö 1659-1697, Skaftö 1719-1881, Jr || Skaufftöen 1585 No. Herredagsdomb. s. 128, Schafftöen 1613 GSH, Skaföen (!) 1628 No. Rigs-Reg. 6 s. 82, Skafttöen 1660 M. Hvitfeldts jö s. 80, Skaftöna 1673 S 73 fol. 6, början av 1700-t. S 73 fol. 3, -öoa 1689 S 73 fol. 9, Skaftö GS, Kortet, EK(B). Ön kallas även *Skaftöland(et)* *skåftöland*. Skaftlandh mitten av 1600-t. S 73 fol. 2, Skaftland 1695 S 73 fol. 1, Skafft-Landh början av 1700-t. S 73 fol. 3, Skafttö-landet 1746 Oedman s. 243. ~ SIOD 1 s. 84 anses *Skaftö* innehålla samma ord som rspr. *skaft* men i den fornspråkliga bet:n 'stång, spjutstång, lans; något som sticker ut från något annat'. Namnet säges passa förträffligt, om man ser Skaftö som en fortsättning av Bokenäset. Detta är knappast riktigt. En av Lindroth företagen granskning av andra nordiska ON, som innehåller ordet *skaft*, tycks visa, att det i ON, ofta har bet:n 'utskjutande, rel. lågt näs el. berg, bakom vilket ett högre reser sig' (och till vilket alltså det förra kan sägas utgöra »skaft»). Man skulle alltså ha ett »relationsnamn» att göra med; jfr *Stropholmen* avd. III. Se NG Indl. s. 75 och 14 s. 261 (*Skaftet*), 15 s. 389 (*Skaftnes*), 16 s. 339 (*Skaftnes*). Inte heller de sv. ON:n *Skaft*, Värmdö sn, Uppland, och *Skaftnäs*, dels i Nydala sn, dels i Ryssby sn, båda i Småland, tycks kunna åsyfta något stångliknande bergparti. — Bebyggelsen Skaftö ligger på norra delen av Skaftöland(et) och låg där redan under medeltiden. Vid den tiden måste även vid normalt vattenstånd det södra, vida större partiet av Skaftöland(et) ha varit skilt från det norra genom det (ännu alltjämt knappt igenvuxna) sundet

mellan Fiskebäckskil och Östersidan.¹³ Namnet *Skaftö* har från början rimligen tillkommit norra delen, och orsaken till namnet bör då sökas där, och väl på dennas nordliga hälft, eftersom namngivningen förutsätter ett visst avstånd mellan iakttagaren och land. Strax S om Ke(d)holmen i NO heter en av uddarna nu *Skaftö udd* el. blott *Udden*. Möjl. har denna liknats vid ett *skaft* (Lindroth).¹⁴ Det alternativa namnet *Skaftöland(et)* är en parallell till *Orustelandet* (Bd 9 s. IX), vilket betecknar själva Orust i motsats till de omgivande mindre öarna.

Prep. är på. IN *skåftabåna*, best. pl.

Hemmansdelar:

Hamnen *håmna*. — Kärret *šet*. 1837 Hfl. — Lilla Skaftö. EK(B). — Lunnevik (i) *lånøvig*, y. *lånø-*; förr salteri och segelduksfabrik. Lundwijken (natur.). 1755 Ska. nr 30, Lunnevik 1825 Jb, 1837 Hfl (»ett salterieracerat»), Kortet, EK(B). Se samma namn under *Gåsö*. — Stora Skaftö. EK(B).

Torp och lägenheter:

Bryggevik *bryggøvig*. Jr, EK(B). Där var förr trankokeri med lastbrygga. — Lunden. — Ländesdalen *lænæsådn*; nu öde. F. l. är boh. *lände lænø*, n. 'ställe där man drar vad (båt) i land'; detta gjorde man här förr. Samma namn är *Länsdalen* s. 306. — Påls hage *pals høgø*; öde. *Pål* tros ha levat omkr. år 1800. — Stigen *stien*. En gångstig går alltjämt över tomten. — Tjuvsund *sjøvsån* (natur.). Tjuvsund 1825 Jb, EK (natur.), Tjuf sund 1815 Ska. nr 57. Det smala *sundet* mellan Skaftö och Lindholmen uppges i orten ha fått sitt namn därav, att en *tjuv* en gång skall ha räddat sig över till Lindholmen där.¹⁵ Att en särskild händelse ligger bakom, kan möjl. stödjas därmed, att folk vid genomfart norrifrån alltid skulle kasta något föremål på *Tjuvsundsstenen* (på Skaftön) »såsom något slags tull» (*søsum en slaws tøl*); men detta tyder närmast på att en person (en tjuv?) fått sätta livet till på platsen; jfr sådan namngivningsgrund vid de många namnen på *Varp-* i samtliga föreg. bd. Namnet vore då av samma art som trol. *Prästestenen* (på Varpe slätten) Bd 4 s. 120. Om *Tjuvholmen* som minne av forna avrättningsplatser se Hovda MoM 1942 s. 71 ff. — Trädgårdsviken *trægøsviga*. Namnet tycks härleda sig från den lummiga vegetationen. Se Tillägg och rättelser. — Udden. 1748, 1766 Ml, 1758, 1825 Jb, 1815 Ska. nr 57, 1835 nr 70. — Vringelvik *vringelvig*. Vringelvik, Wringel-1845 Ska. nr 73 (natur.). Innehåller boh. *vringla*, f. *vrøglø* 'krokigt, förvridet träd' (Lindberg Skeem., Bd 20: 1 s. 178). Det växer *vrøvræg* 'kaprifolium'

¹³ På kartan S 73 fol. 6 (1673) är, egendomligt nog, sundet markerat blott som en täml. grunt inskärande vik vid Fiskebäckskil.

¹⁴ Om *skaft* i ON se bl.a. Ohlsson Blekingekusten s. 121, 124, Ejder Markn. s. 39 f.

¹⁵ En variant av denna tradition återges av Bergstrand Boh. sägner s. 156.

i viken. — Ödegårdet. 1825 Jb; ingår i Ödegårdsgrinden 1815 Ska. nr 57. Identiskt med följ. — Ögård en. Ödegården 1778 Ska. nr 33, 1822 nr 65, Ögården 1835 Ska. nr 73 (på samtliga ställen natur.), EK. Identiskt med föreg.

Stuveröd *stüvərə, stëvərə, stövərə* by. — j Stufwruði 1388 RB s. 310¹⁶ | Stuffwerwd 1519 NRJ 3 s. 10, Stouerud(t) 1528 ibid. 4 s. 208, Stoffwerudt 1544, Stubberöd, Sthafferö(!), Stauffueröd(!) 1568, Stuberödtt, Staffue-(!) 1573, Stouffuerödtt, Stuffue-, Stoffue- 1581, Stouffwe-, Stouffue- 1586, Stofweröd(h) 1659, 1665, Stöf(f)werö(ö)d(h) 1680, 1697, Stofweröd 1719, Stufweröd 1719, Stufweröd 1758-1825, Stufveröd 1881, Stuveröd Jr || Stof(f)ueröd, St. och L. 1660 D. Bjelkes jb s. 217, 218, 227, Stuveröd GS, EK(B). ~ F. I. är sannolikt gen. pl. av fvn *stúfr*, m. 'stubbe', välbetygat i boh. ON (se OGB Reg.). Samma namn är *Stuveröd* i Hogdals sn (Bd 20:2 s. 22) samt (att döma av det nutida uttalet) *Stuveröd stüvərə* i Hede sn, dessutom ett tills vidare ej identifierat *Stufua rud*, *Stufuerud* (RB s. 353) i Herrestads sn. Se vidare Bd 20:2 s. 22. Mot denna härledning talar knappast skrivningen *Stufw-* (= Stúfu-) i RB, då denna källa är otillförlitlig just i fråga om mellanvokalens beteckning. Inte heller har det nutida uttalet *stöv-*, *støv-* el. 1500-t:s skrivning med *o*, *ou*, *au* o.d. i första stavelsen avgörande bevisvärde; de avslöjar endast starkt inflytande från appell. *stuga*, i dial. *støva* (*ø > ø*), *støva* o.d.¹⁷ — S. I. är fvn. *ruð*, n. 'röjning'.

Prep. är *i*. IN *lèlastävra*, best. sg., *stävranə*, best. pl.

Nr 1 Lilla Stuveröd *lèlastävra* ^{1/2} sk. av ålder. Lille Storöd 1586 Jb, Lilla Stufweryr 1852 Ska. nr 79, L. Stuveröd EK(B). I de sv. jb nämnt första gången 1660.

Nr 2 Stora Stuveröd *størəstävra* ^{1/1} fr. av ålder. St. Stuveröd EK(B). Nämnt i de sv. jb första gången 1660.

Hemmansdel:

Heden (på) *həa*. IN *həanə*, best. pl. Här betyder *hed* snarast 'ofruktbar ljungslätt'; jfr Janzén Subst. s. 255 och Bd 18 s. 277.

Torp och lägenheter (alla nu obebodda):

Husmansplatsen. 1823 Ska. nr 67. F. I. är boh. *husman*, m. *hüsmán* 'torpare, dagakar!', även 'större jordfast sten i åker' (Nilén); jfr *Husmannen* Bd 9 s. 131. Om *plats* s. 41. — Nycklevik *nöklövíg*. Nycklevik 1797

¹⁶ Det är tänkbart, att *Stufuærudi* 1388 RB s. 352 (ovan s. 86) avser S. i Skaftö, tidigare Morlanda sn.

¹⁷ Fvn. känner visserligen både *stufa* och *stofa*, f. 'stuga', men det bör observeras, att RB har formen *stofa* i alla de sex ex., som Fritzner anför därur under *stofa* 'del av gård'.

Ska. nr 52, Nyckle- 1823 nr 67, Nyckel- 1869 nr 107 (på samtliga ställen naturn.), Nycklewik EK(B). Samma namn s. 148. F. l. är säkerl. som vid de flesta namn på *Nyckel-*, *Nyckle-*, en folketymologisk omtydning av *Myckel-*, *Myckle-* 'mycken, stor' (fvn. *mykill*); se Bd 5 s. 109, 209 med litt. Om ett dunkelt *Nyckeln*, som väl dock innehåller *nyckel*, se Bd 5 s. 152. — *Svineviken* *svinøvig*. *Svinnevik* 1837 Hfl, *Svine-* 1841 Hfl, EKB. F. l. är väl *svin*; benämningssgrunden kan dock inte anges. Samma namn i Röra sn ovan. och i Marstrand Bd 5 s. 133. — *Tollebo.* 1797 Ska. nr 52 (6 ggr), *Tolle-*, *Tälle-* 1823 nr 67, *Tolle-* 1837 Hfl. F. l. ett mansn. *Tolle*; jfr *Tolleskär* s. 44. Det är ovisst, om s. l. ursprungl. är *bo* eller *bod*.

Vägeröd *væjərə*, mindre äkta *væjərə* ^{1/2} mtl av ålder, kr. åtm. sedan 1719, dessförinnan klosterhemman åtm. till 1697. — | Weerudt 1528 NRJ 4 s. 208, Wägeröedh 1659, -rö(ö)dh 1665-1697, Wägeröd 1719-1881, Wägeröd Jr || Werrö 1604, Werde (!) 1624 JbDr, Wägeröd GS, EK(B). ~ 'Röjningen vid vägen'. Samma namn i Skredsviks sn; jfr också *Vägeryr* i Resteröds sn Bd 11 s. 58.

Prep. är i. Gen. *Vägeröd ränna*. IN *væjəŋ* best. sg.

Hemmansdel:

Dalsängen, Lilla. EKB.

Torp och lägenhet:

Stranden. 1766 Ml. — Sörvikarna. *Survik* (!) 1837 Hfl, *Sörvik* 1841, 1845 Hfl, *Sörvikarna* EK. Ligger söderut i V.

Värbo *værbu*. Avstyckning från Stora Backa, Fiskebäck och Lönndal. Uppges i orten som det gamla namnet på Grundsund (s. 102), men V. låg enl. Pettersson Fiskebebygg. s. 128 ^{1/2} km SO om detta. — | Wårboe 1697, Wårbo 1758 (i uppräknig av fiskelägen), 1825 || Werrö (!) 1604 JbDr, Werboe 1610 Pettersson Fiskebebygg. s. 128, Weröe (!) 1613 RDr, Werreboe 1660 M. Hvitfeldts jb s. 84, Wårbo 1746 Oedman s. 247, Wårbo fiskeläger (!), Wårbofiol 1755 Ska. nr 30, Wårbo EKB. ~ S. l. är säkerl. *bod*, boh. *bu*, från början kanske ö. F. l. boh. *være*, m. 'bagge'; baggarna hölls tidvis isolerade; jfr i så fall *Bockholmen* SIOD 3 s. 106 f. och Bd 3 s. 145 med not 2. Utom i torpnamnet nedan förekommer namnet också i *Vårbosundet (avd. I), vars uttal dock förvanskats något, och som på GS, Kortet och EK motsvaras av den helt oriktiga formen »*Valbyfjord*».

Torp:

Wårbotorp *værbutsrøpøt*, förr båtsmanstorp.

Bebyggelser som omfattar delar av två eller flera hemman:

Grundsund *grånsån*, »nästan som *grånsån*» (Nilén). Förr fiskeläge under Backa (nämnt som fiskeläge 1617, Pettersson Fiskebebygg. s. 133), nu kommun, vars område är avsondrat från Backa och Lönndal. — | 1811, 1825 (fiskeläge), || Grunnesund 1746 Oedman s. 247, Grundsunds fiskeläge 1755 Ska. nr 30, Grunnesundh 1755 S 6 fol. 102 (naturn.), Grundsund GS, EK(B). ~ Vid det *grunda sundet* mellan Ösö och Skaftölandet); SIOD 1 s. 90. — Grundsund kallades förr även *Bovik* (1868 Grundsund nr 1), vilket ursprungl. var namn på ett fiskeläge, som nu gått upp i Grundsund (Boviks fiskeläge 1755 Ska. nr 30, 1760 S 6 fol. 103). Innehåller *bod*, f., här 'fiskebod'.

Prep. är *i*. IN *grånsånsbåna*, best. pl. Grundsundsborna kallas *måvar* 'måsar' av skaftölandsborna, av andra *kråbar* 'krabor'.

Östersidans municipalsamhälle, i dagligt tal *Östersidan östasida*, avsondrat från Evensås och Vägeröd. Nämnt 1755 Ska. nr 30 (Pettersson Fiskebebygg. s. 160). — || Öster-sidan 1790 Ska. nr 44, Öster sidan 1852 nr 77, Östersidan, Öster Sidan 1855 nr 84 (på samtliga ställen naturn.), Östersidans municipalsamhälle EKB, Östersidan M:e EK, Östersidan GS. ~ Ligger på *östra sidan* av den »kil», som gett Fiskebäckskil namn.

I äldre handlingar anträffade, ännu ej identifierade namn:

Aspevik, se s. 54 och 144.

*Springberg. — || Springberig 1617 Pettersson Fiskebebygg. s. 133. ~ Nämnt som fiskeläge. Ortstraditionen placerar S. »väster om Fiskebäckskil». Pettersson a.st. not 33 förmodas, att platsen kan vara identisk med Hölen-Kristineberg s. 91. Om namn med f. l. *Spring(are)*-, se avd. V.

Tegneby socken.

Sockennamnet uttalas liksom hemmansnamnet i gammalt mål *tægubý*, i y. språk *tægubú*; sammanställningen *Tegneby socken* uttalas i gammalt mål *tægubý sáx*; jfr SIOD 5 s. 147. IN:t är *tægubóluga*, -*an*, -*ar*, -*anə*. Nilén har antecknat *tægubulegar*, pl., och E. Larsson *tægubúluga*, sg.

Om namnets ä. former och bet. se hemmansn. *Tegneby*.

Björneröd *bjønərə*, *bjønərə*, Nilén även *bjønərə* by. — j Biørnerudh 1493 DN 3 s. 716, Biørnerudh 1493 RAP (otr.) | Biørnerud c. 1528 NRJ 4 s. 206, Bönnerudt 1544, Biörnneröt 1568, Biørnerödt 1573, Biörnnerödt 1581, 1586, Biönnerö(e)d(h) o.d. 1659-1825, Björneröd 1881, **Jr** || Bionnerödt 1604 JbDr, Biörne- 1624 JbDr, Björneröd EK(B). ~ F. l. är mansn:t *Björn* i gammal gen. på -*a(r)* el. möjl. djurn:t *björn*; s. l. är fvn. *rud*, n. 'röjning'. *Björneröd* i Myckleby sn är inte från början samma namn; se Bd 9 s. 24.

Prep. är i. IN *bjønən*, pl. -*ərə*, -*ranə*.

Nr 1 Nordgård $\frac{1}{1}$ sk., men kr. till 1726 (Jb 1758). EK(B).

Nr 2 Sörgård $\frac{1}{2}$ sk. Var $\frac{1}{1}$ till 1666 och kr. till 1724 (Jb 1758). EK(B).

Torp och lägenheter:

Bultergiljan *bültərjelja*; nu obebyggt. Bullergiljan 1825 Jb, Bullergiljan (!) 1837 Hfl, Bultregiljan 1841 Hfl, Bultergiljan, Butlersgilljor 1855 Te. nr 341. F. l. möjl. en avslipad form av ett ä. *Bulteröd; jfr *Tackerflaten* av *Tackerödflaten nedan s. 115. Ett norskt *Bulterud* har lämnats oförklarad NG 1 s. 12. Det boh. namnet kan inte innehålla stammen i verbet *bulta* 'köra en åker med »bult» (åkervält)'; på Orust kallas detta *bomma bəma*. F. l. i *Bulteröd är snarare ett ökn. på stammen i boh. (Morlanda) *bültə*, n. 'bylte'. Om s. l. *gilja* avd. VII. — *Dy(r) dalen *dýdán*. Dyrda(h)len 1855 Te. nr 341, Dydalen EK. F. l. möjl. *djur dyr* med syftning på ädelt villebråd (se Bd 11 s. 43 *Dyrenäs*). Snarast är den emellertid *dy dy*, n. 'dyigt ställe'; jfr s. 281. — Furubergsmaden *fərəbasməa*; nu obebyggt. Om *mad* avd. VI. — Gillergården *gillərgən*. Gillergärdet 1825 Jb, Gillger- (!) 1837 Hfl, Gillergårdsdalen 1868 Te. nr 387, Gillergården (åker) 1871 nr 414, EK. På grannhemmanet Rålanda Östergård ligger berget *Gillerås. Namnet syftar sannol. på ett gårdsle (en *gård*) med *giller* i; jfr *Varggården* Bd 1 s. 203.

Stället ligger vid en mosse, och giller sattes ofta ut på sådana (Bd 18 s. 143). — Hundehålan. 1855 Te. nr 341. Jfr *Hundehålet* Bd 9 s. 149. — Källbacken *šælə-*. 1837 Hfl, 1855 Te. nr 341. IN *šæləbåkn*, f. -a, -*gnə*. Liden. 1837 Hfl. — Långemyr *långə-*; nu blott natur. Långmyr 1825 Jb. — Skällersbacken *skæles-*; nu obebyggt. Skällebacken 1837 Hfl, Skälebacken (!) 1855 Te. nr 341. *Skäl-ler 'skalgrus', vanligt i boh. ON. — Slättorp *šlætörp*. EK. — Stenlid. 1837 Hfl. — Tunntorpet *tån-*; nu obebyggt. Efter en båtsman *Tunna*, möjl. samme som nämnes Hfl 1856-60 på torpet Skällersbacken ovan? Två rotebåtsmän *Tunna* nämnes i Morlanda kyrkoböcker på 1700-t. Men kanske har båtsmännen namn efter torpet. I så fall har detta trol. namn efter en *tunnekälla* (jfr s. 371). — *Varpet*. Warpet 1855 Te. nr 341. Om innebörden av *varp*, n. se s. 99. — *Vipen* *vj̄bən*, *wj̄bən*; nu obebyggt. Wipen 1787 Te. nr 56, 1824 nr 229, Wippen 1799 nr 97 (utäng), 1820 nr 300, Wiben, Viben, Wipen 1855 nr 341. Förklaringen i orten, att *vipor* brukar hålla till på platsen, kan väl peka rätt, men i så fall är namnet förkortat av *Vipebacken e.d. Om *vipa* som element i skå. ON se Sjöstedt SOÅ 1942-45 s. 24 ff. Möjl. ingår ett släkt. *Vipa*, känt från Svarteborgs och Brastads kyrkoböcker under 1700-t. Skr. med -*pp*- 1799 får inte motivera, att man sammanställer detta namn med *Vippemyr* Bd 18 s. 68 f och *Vippen* Bd 16 s. 237. — Om uttalet än med *v* än med *w* jfr Lindroth SIOD 2 s. 10 f.

Bot *bōd*, *bōt* ¹/₂ utsocknes fr. Fr. av ålder, utsocknes 1866 (Jb 1825). Var ¹/₁ mtl åtm. till 1697. — | Boed c. 1528 NRJ 4 s. 206, Bod 1568, 1573, Baaidt 1581, Borödt (!) 1586, Båedt 1659, Booet 1665, Bo(o)th 1680-1825, Bot 1881, **Jr** || Boed 1613 GSH, Bot EK(B). ~ Namnet är riktigt tolkat redan av E. H. Lind (NoB 1914 s. 173 ff.) och G. Tengström (Tengström IN s. 208 f.). Det är ett subst., som svarar mot nyisl. *bót*, f. 'Havbugt' (Blöndal), bevarat som enkelt ord blott i ON; se närmare Bd 16 s. 126. Norr om (de nuv.) gårdarna bildar ön Lyrs strand en rundad liten bukt.

Prep. är i. IN *bōdæn*, -a, -ar, *gnə*.

Hemmansdel:

Lille-Bot *lələbōd*. Lilleboth 1861 Te. nr 387 (»tomtbacke, lider m.m.»), Lille-Bot EK. IN *lələbōdæn*, -a, *gnə*.

Boxvik *båksvīg*, *båks-*, *boks-* (acc. ej angiven) ¹/₂ sk. Var ¹/₁ sk. till 1629 (Jb 1758). — Buks vik 1388 RB s. 314 | Bugsvig c. 1528 NRJ 4 s. 205, Bwgx-wig 1544, Bugsuig 1568, Buxsuig 1581, Buexwigh 1586, Boxwigh 1659, -wijk 1665-1719, -wik 1758, 1811, Boxe- 1825, Boxvik 1881, **Jr** || Boxuig 1613 GSH, EK(B). ~ F. l. är gen. av fvn. *bukkr*, m. 'bock', i målet *bok*, *bak*, sannolikt använt om någon bergformation, som alltså liknats vid en bock. Närmast kommer väl den udde i fråga, som skjuter ut i »kilen» på östra sidan om

denna vid B:s gård: konturerna visar mot himlen ett par smärre pucklar. Det är dock tänkbart, att f. l. är gen. av mansbin. fvn. *Bukkr* (så Lind Personbin. sp. 48).

Prep. är i. IN *båksvågøn*, f. -a, -ar, *anə*.

Hemmansdelar:

Fossebacken *fåsar*-. Fossbacken 1758 Jb, Fosse- 1798 Te. nr 95, EK(B). Nu finns blott ett obetydligt fall i bäcken. — Svänningen *fwännga*. Svänningebacken 1880 Te. nr 431. IN *fwänngøn*, -*anə*. Uppkommet genom dissimilation av *svänging, f., verbalsubstantiv till *svänga* (SIOD 3 s. 168 not 1, Bd 9 s. 174, 20:2 s. 227), en ombildning av *svämja*. Detta betyder här 'låta (hästar) simma'; veterligen »svängde» man hästar på två av de sist a.st. omtalade platserna. Samma namn under *Vasseröd* s. 139.

Torp och lägenheter:

Bråtemyr. Broddemyr, Brådde- 1799 Te. nr 212 (naturn.), Bråte- 1863 nr 290 (torpn.), Bråte mosse (naturn.) EKB. Om *bråte* avd. VIII. — Gräsås. Gräsåsberget. G.myr 1854 Te. nr 340, Gräsås Jr, EK(B). Samma namn och plats som *Gräsås* på Stala (s. 134). — Stigberget. EK(B). Vid berget med samma namn (s. 238). Mycket vanligt namn, varom se t.ex. Bd 2 s. 45.

Bräcke *brækə*, *brækə* by, bestående av två lokalt vitt skilda hemman. — | Brecke 1568, 1573, 1581, 1586, Breche 1659, Bräcke 1665-1881, Jr.

Böjd form av västsv. *bräcka*, varom avd. V.

Prep. är i. IN *brækən*, f. -a, ar, -*anə*.

Bräcke nr 1. Kallas Inre *inərə¹* el. Övre Bräcke *åvərə brækə*. ¹/₂ sk. Var tidigare ¹/₄ mtl (Jb 1719). EK(B).

Bräcke nr 2. Kallas Yttre Bräcke *údərə brækə*. ¹/₄ sk. Var ¹/₂ mtl till 1686 (Jb 1811) och kr. till 1724 (Jb 1758). EK(B). Ligger längre ut mot havet än nr 1.

Torp och lägenheter:

Ekegiljan. 1825 Jb. Kanske=följ. Om *gilja* avd. VII. — Ekeliden (på) *ęgalja*. 1837 Hfl, EK(B). — Gröneby. Grönby 1825 Jb, Gröneby 1837 Hfl. Samma ort som Gröneby i Torsby s. 137. Se *Gröne by* s. 41. — Hanseplatsen *hånsə*-. nu obebyggt. — Kalvhagebacken *kålavə*-. — Lilledal. Lilledahl 1837 Hfl. — Torsberg. 1855 Hfl. Något samband med natur. *Torsberget* (s. 276) tycks inte föreligga. Om f. l. se under detta.

¹ Vid kontroll uttalades *inərə*, *åvərə* och *údərə* av en meddelare med akut, av en annan med grav accent.

Brattebräcka, se under *Lunden* s. 120 och *Torp* s. 137.

Bäckevik *bækəvīg*, *bækə*- 1/2 fr., tidigare »ofri mans», utsocknes sedan 1866 (Jb 1825). — | Beckeuig 1568, 1581, Berckewigh (!) 1586, Bäckeugh 1659, -wijk 1665-1719, -wik 1758-1825, Bäckevik 1881, **Jr** || Beckeuig 1613 GSH, Bäckevik EK(B). ~ Vid en *vik* där en *bäck* rinner ut. Bäckén är numera mycket obetydlig.

Prep. är *i*. IN *bækəvīgən*, f. -a, -ar, -ənə.

Torp och lägenheter:

Båtvikstorpet. 1846 S 48 fol. 105. Vid *Båteviken* (avd. I). — D ammen. 1841 Hfl. — Spanskens torp. Spanskenstorp 1847 Te. nr 278, Gamla spanskens torp, Spanskens gamla torp 1849 nr 285; jfr Spanskeslätten 1847 nr 278, Spanskens tomter 1847 nr 426, Spanskens bro, Spanskeklefven 1849 nr 285, Spanskens gilja 1874 nr 426. Åbon torde ha tillhört släkten *Spansk*, som enl. EKB finns bland jordägarna i grannbyn Bö. Anders Engelbreckt Spansk, f. 1808, nämnes på torpet Dammen (ovan) under Bäckevik i Hfl 1841-48. — Trapporna *tråpəna*, nu blott namn på en hage. Trapporne 1825 Jb, Trapperne 1849 Te. nr 285. Berget har avsatser, liksom *trappor*. Samma namn Bd 9 s. 143. — Trindemyr *trīnəmūr*; förr båtsmanstorp. Trinnemyrs torpet 1849 Te. nr 285, Trinnemyr EKB. *Trind* är det inhemska ordet för 'rund'.

Bö bə by. — | Bøø c. 1528 NRJ 4 s. 206, Böö 1568, Bøe 1581, 1586, 1659, Böö 1665-1719, Bö 1758-1881, **Jr** || Bö EK(B). ~ Om *bö* 'gård' el. 'by' se *Bön* s. 62 med litt.

Prep. är *i*. IN *bəən*, f. -a, -ar, ənə.

Nr 1 Västergården 1/2 fr., tidigare »ofri mans», nu utsocknes sedan 1866 (Jb 1825). Västergård EK(B).

Nr 2 Östergården 1/2 fr. Se i övrigt nr 1. Östergård EK(B).

Hemmansdelar:

Bredvik *bré*. — Gatan *gåda*. — Leran *lèra*. EK(B). — Sanden (på) *san*, *sån*. EK(B).

Torp och lägenheter:

Barkedal(en) *bårkə*-. Barkedahlen 1847 Te. nr 268, -dal(en) 1868 nr 400. Samma namn på *Lunden* s. 119. Troligast efter *barktåkt*; jfr Bd 16 s. 17 (där överväges *barkning* av hudar som alternativ namngivningsgrund) och 18 s. 128. — L ä get, förr även kallat *L y re L ä ge* (t), var samfällid utmark till flera hmn; nu ej bebyggt. Läget 1811 Jb, 1844-47 Te. nr 268, 1868 nr 400, 1837 Hfl, Lyr Leyde »i skattemantalslängderna på 1600- och 1700-talen» GBFT 1924 s. 51 (se även Pettersson Fiskebebygg. s. 130, 136), Lyr Läget (L. Leget) 1719 Te. nr 15. F. l. är en form av önamnet *Lyr*. *Läge* 'fiskeläge'.

Duvhult, se under *Äskekärr* s. 141.

Eskekärr, se *Äskekärr* s. 141.

Fjällegärde *fjələjəl*, -*jəl* ¹/₂ sk. Var ¹/₂ kr. till 1724 (Jb 1758). — | Bergegerdt(!) c. 1528 NRJ 4 s. 206, Fiellegiard, -gard(!) 1568, -gierde 1573, Fiellgierde, Fielle- -1581 1586, -giärth 1659, Fiällegiärde 1665-1758, Fjällegärde 1811-1881, **Jr** || Fjällegärde EK(B). ~ Om bet:n av ordet *fjäll* på Orust se avd. V. Slutvok. -e i *gärde* har fallit bort i svagtonig ställning; paralleller se t.ex. *Hästekälla* s. 28 och där anf. namn.

Prep. är i. IN *fjələjərn*, -*la*, *lar*, -*lanə*.

H e m m a n s d e l :

Tackeröd *təkərə*. Samma namn under *Kårtvet* s. 115. Oklart. Det synes ha funnits ett mansbin. *Tacke (av ä. *Þakke?, bildat av fvn. *þakka*, 'tacka?'); detta kan ingå i *Tackebo* och *Tacketorp* i Ögth., kanske också i *Tacktorp* vid Eskilstuna. Det är föga troligt, att detta namn ingår i två *Tackeröd* i samma sn. Ett fam.-n. *Tack* har antecknats ur Uddevalla Kb 1702 och 1750, och möjl. ingår detta i f. l.; om frånvaron av gen.-s jfr Bd 18 s. 320. *Tackerud* i Vrml. antages SOV 12 s. 11 (trots uttalet *təkə-* och de äldsta skrivningarna med -*ch-*, -*ck-*) förslagsvis kunna innehålla fsv. *taka* 'intaga'. Trol. är f. l. densamma i här behandlade namn. Man väntar visserligen, att ett fboh. *Takuruð på Orust skulle få formen **təg(ə)rə*. Men uttalet *təkərə* sammanhänger möjl. med den förlängning av tonlösa explosivor framför *l* och *r* före överg. till medior, varom Janzén Subst. s. 185, om man vågar förutsätta, att förlängningen inträtt även framför *l* och *r* föregånget av absolut obetonad (bortfallande) vokal.

T o r p :

Hästemyr *həstə-*. EK.

Fläskum *fləskom* (Nilén), -*om* ¹/₄ sk. Var ¹/₁ kr. till 1686, då det förmedlades till ¹/₂ mtl.; ytterligare förmedling 1692; sk. 1726 (allt enl. Jb 1758). — J Flæskæimi 1388 RB s. 314 | Fleskenn(!) c. 1528 NRJ 4 s. 204, Ffleskynn(!), Ffleskinn(!) 1544, Fleskimd (*m* osäkert) (!) 1568, Fleskindtt(!) 1573, Fleskinndt(!) 1581 1586, Fläskum 1659-1881, **Jr** || Fleskomb 1613 GSH, Fläskum EK(B). ~ Samma namn, skrivet *Flässjum*, uttalat *fləsfam* i Bollebygds sn och hd i Vgth. Enl. SOÄ 4 s. 32 f. synes f. l. vara »stammen *fläsia* av ett mot isl. -fno. *fles* svarande fsv. *fläs* med samma bet. 'gräsgrodd holme i vattenbrynet', som nu träffas i no. dial.». »Det i skrift länge uppträdande -*k-* torde således sakna betydelse.» Formmaterialet visar otvetydigt, att f. l. är fsv. *flæsk*, n. Uttalet lägger inte hinder i vägen för denna härledning; se Palm NoB 1927 s. 137 ff. Ett no. *Fläskum* (Akershus amt) behandlas NG 2 s. 130; det anses sannol. innehålla fvn. *flesk*, n. och förmodas vara »rosande»

liksom ON med f. l. *Gull* och *Smør*-. Två da. *Flæskum* förmodas vara dat. pl. av *flæsk 'flig' (Hald -um s. 113, DSt 5: III, s. 572). *Fläsk-* (*Flesk-*) träffas dessutom i åtskilliga nord. ON, och dessa har behandlats av en rad forskare utan att ha fått en slutgiltig tydning. Om olika tolkningsmöjligheter se t.ex. under *Fläskholmen* Bd 9 s. 105, *Fläskåkrar* 11 s. 121 och på båda ställena cit. litt. Vid tydningen av *Fläskum* i Tegneby kan man anknyta till *Flasken*, namn på ett ängs- och bergområde på Fläskums mark (1852, 1889 Te. nr 338, 444). En av gårdarna ligger vid, delvis på en bergkulle, vars övre del på ett i ögonen fallande sätt är söndervittrad och visar parallellt löpande åsar, skilda genom räfflor; ytan ser ut att vara bildad av på kant ställda plankor. *Flasken* hör säkerl. samman med boh. *flask*, m. i uttrycket *klyva på flasken paa flåskøn* 'klyva parallellt med bredsida' (om en sten man klyver), sv. dial. *flask*, m. 'ficka i tröja eller rock; åder i trä' (SAOB 8 F 769), no. dial. *flask*, m. 'Fladkant, bredeste Side', *flaska*, f. »om Fladsiden paa et Traestykke eller en Steenskiye» (Aasen), nyisl. *flaske* 'rive en Splint av et Træ, splintre, splitte ad', *flaskast* 'revne', *flaski*, m. 'Splint' (Blöndal), nty. *flasch(e)*, ty. *flatsche(n)* 'avrivet tunt stycke av tyg eller trä o.d.' (SAOB 8 F 769). I sv. bergvetenskapligt språk har ordet använts i bet:n 'flatsida' (SAOB *ibid.*). Samma f. l. i *Flaskberget avd. V. *Fläskum* kan ha uppstått ur ett ä. *Flaskheimr. Sedan s. l:s *h* fallit bort och dess *ei* övergått till *e* (*æ*), har det i denna ställning starkt palatala *k* (jfr Hald -um s. 19 ff.) verkat palataliserande på f. l:s *ä* (jfr Erik Noreen NoB 1921 s. 45 ff.). — S. l. är fvn. *heimr*, m., här snarast i bet:n 'gård'; jfr Lindroth GBFT 1945, s. 21 ff.

Prep. är i. IN *flæskomæn*, f. -a, -ar, -æn.

Hemmansdelar:

Lilla Fläskum *lêlê flæskom*. — Stora Fläskum *stôrê flæskom*.

Torp och lägenheter:

Blåsopp *blåsôp*. Blåsupp 1852 Te. nr 338 (ett berg). Ung. 'stället där-
uppe där det blåser'; samma namn Bd 9 s. 2, 32. Om namntypen se Björseth
Bd 18 s. 356 f. — *Hamborg hâmbôrj*. Hamborg EK. Vanligt uppkallelse-
namn. I grannhäradet Orusts Östra finns tio. Samma plats som Hamburg i
Otterslätt (s. 125). — Hålet *hêt*. Syftar på lågt liggande terräng. — *Stygge-*
myr stÿgê-; förr under vatten. 1852 Te. nr 338 (naturn.). *Stygg 'ful'*, 'besvär-lig'. Om namn med f. l. *Stygg-* se Bd 18 s. 8.

Gersbo, se *Gårdsbo* nedan.

Giljan *jêlja*; avsöndring från Tvet Sörgård och Östergård. — | **Jr** ||
Gilljan 1837 Hfl, Giljan 1844 Te. nr 261, EK(B). ~ Om *gilja* avd. VII.

Gilleby *jêlby* ¹/₁ sk., kr. till 1736 (Jb 1758). — Gillaby 1442 DN 16 s. 141
| Gille- c. 1528 NRJ 4 s. 205-1881, Gilleby **Jr** || Giellebye 1604 JbDr, Gille-
1624 JbDr, Gilleby GS, EK(B). ~ Om den äldsta källans *Gilla-* verkligen
var en uttalsform, är den säkerl. gen. pl. fvn. *gildi*, m. 'gillesbroder'. Platsens

närhet till Tegneby och tempelplatsen Håv (liksom till Leby?) vittnar då om ett kultiskt-socialt bygdecentrum här; se under *Tegneby* s. 136.

Prep. är i. IN *ǵlǵbýn*, f. -a, -ar, -anǵ.

Grönås, f.d. båtsmanstorp, avsöndring från Kärra, Leby och Tveteberg. — | Grönås 1825 (torp under Kärra) || Grönås 1837, 1855 Hfl (torp under Kärra), Grönås (berg), Grönås myr, Grönås kullarna 1838 Te. nr 253 (alla tre lokalerna på Rålanda Östergård), Grönås EK(B). ~ Torde syfta på riklig *grönska*; jfr s. 123.

Gröva, fr.-utjord, se under *Åskekärr* s. 141.

Gröva *grøva* (även antecknat med »akutliknande» acc.), även kallat *Nord-Gröva* *nðlgrøva* (Nordre Grøfva 1800 Te. nr 169) i motsats till utjorden *Gröva* (se under *Åskekärr* s. 141), detta i sambruk med Nord-Gröva. $\frac{1}{4}$ sk. Var kr. till 1736. — j Grøfue, a Grofue 1388 RB s. 314 | Greffue 1568, 1573, Gruoffue 1581, Grouffue 1586, Grøfue 1659, Grøf(f)we 1665, 1680, Grøfwa 1697-1825, Grøfva 1881, Gröva Jr || Grøfue 1660 D. Bjelkes jb s. 217, 229, Gröva EK(B). ~ Uttalet visar, att vok:n i första stav:n från början varit *ø* el. *q*. Namnet är en form av det i många no. ON ingående fvn. *grōf*, f. (nyisl. *gröf*) 'Fordyning som er frembragt ved Gravning, Hule i Alm.' (Fritzner). Men den tvåstaviga formen på -a erbjuder en viss svårighet. Den kan uppfattas som en, kanske i samband med försvenskningen skedd »uppsnyggning» av en ä. form med -e, som fanns redan på 1300-t. Detta -e kan knappast vara annat än ett försvagat dat. -u (jfr Seip No. språkhist. s. 270 f.). Det är också möjligt att *Gröva* återgår på en till dat. *grōfu* nybildad svag nom. *grōfa* (jfr NG Indl. s. 52, Sahlgren NoB 1953 s. 13). Samma *grōf*, f., ser Janzén Subst. s. 247 i *Gröv* i Bro sn, Stångenäs hd, och i *Gröven*, Laxarby sn på Dal. Båda dessa uttalas emellertid enl. uppgifter med *ø*; man borde givetvis ha väntat *ø* såsom i här förevarande namn. Om *ø* är pålitligt, är det säkerl. inkommet genom inflytande från skriftformerna. Bland dessa påträffas i ä. tid inte bara *ø*-skrivningar, utan också *o*:- för *Gröv* i Bro Grouffue 1581, Grouff 1586, för *Gröven* i Laxarby Gråffuen 1570, Grouffuen 1590. Också *ø*-skrivningarna kan naturligtvis från början återge *ø*. *Grōf* är väl känt som ånamn i No. (NE, s. 84 f.) och är sannol. från början namn på den å (bäck), som längre ned förenar sig med Strande å och åtm. i sitt översta lopp rinner fram i en trång dal. Även i fråga om *Gröv* i Bro och *Gröven* i Laxarby torde det vara fråga om gamla ånamn. — Ånamnet *Grōf ingår sannol. också i torpn. *Gravedal (s. 118), i åkernamnet Grofflaten 1826 Te. nr 236 (3 ggr), Grofflaten, Graf- 1837 Te. nr 249 (8 ggr) och i Gråfva Dammar 1826 Te. nr 236; både torpet, flaten och dammarna i Leby, grannhemman till Gröva.

Prep. är i. Gen. Gråfva Dammar 1826 Te. nr 236. IN *grøvæn*, f. -a, -ar, -anǵ, även *grøvæbǵ*, -n, -r, -na.

Hemmansdel:

Skogsliden. EK. Nytt namn.

Gärdsbo³ *ǰæ̂sbú* (-*bú* Tengström IN s. 190 säkerl. oriktigt), avstyckning från Tvet Sörgård, Västergård och Östergård. — | Gersbo 1825, **Jr** || Gersbo 1837 Hfl, Gerrbo (!) 1844 Te. nr 261, Gärdsbo 1845 Hfl, Gärdsbo EK(B). ~ F. l. är väl gen. av *gårde*, n., och i så fall är s. l. från början snarare *bod*, boh. *bú*, än *bo*.

Prep. i. IN enl. Tengström a.st. *ǰæ̂sbún*, f. -*a*, best. pl. -*búqna*.

Hagen *håwæn* 1/2 sk. Var kr. till 1724 (Jb 1758). — j Hagha 1388 RB s. 314, j Haganum 1402 ibid. s. 315 | Hagen c. 1528 NRJ 4 s. 204-1881, **Jr**, Hoffuenn 1568, Houffuen, Hoiff (!) 1581, Hauffenn 1586, Haughenn 1659, Haugen 1680, 1697 || Hagen EK(B). ~ Best. form sg. av *hage*. Den äldsta skr. saknar best. art. I 1500-t:s jb röjer skr. stark påverkan av *Hoga*, *Hogen* och *Håv* inom socknen.

Prep. är på. IN *håwæn*, f. -*a*, -*ar*, -*qna*.

Hoga *hðwa*, *hòwa*, *hòwa* 1 1/4 sk. Var kr. till 1756 (Jb 1758) och ökades 1666 från 1/1 till 1 1/4 mtl. (Jb 1697). — | Hoffue 1568, 1573, Nederhoffue 1573, Houffuenn (!) 1581, Houffenn (!), Houffue, Norder Houffenn 1586, Haufue 1659, Hauga 1665, Houga 1680, 1697, Hoga 1719-1881, **Jr** || Hoffue 1613 GSH, Hoga EK(B). ~ Plural böjningsform av fvn. *haugr*, m. 'hög', sannol. med syftning på *gravhögar*; ett gravfält från järnåldern vid gården (Inl. s. XXV). Samma namn i Stala sn, Orusts Ö. hd, även där med syftning på *gravhögar*; Bd 9 s. 58.

Prep. är i. IN *hðwæn*, f. -*a*, -*ar*, -*qna*, även *hðwəbú*, -*n*, -*r*, -*na*.

Torp (nu försvunnet):

Springliden. 1848 Hfl. Om *Spring-* se s. 21, 272.

Hogen *háwæn*, *háwæn*, *hówæn*, även med acc., som närmar sig $\frac{1}{2}$ - 1/1 sk. Var kr. till 1724 (Jb 1758). — | Hogen 1544, hoffuen 1568, Hoffuen(n) 1573, Hoffen, Houffuenn 1581, Houffenn 1586, Haufuenn 1659, Haufwen 1665, Hougén 1680, 1697, Hogen 1719-1881, **Jr** || Hoffuen 1613 GSH, Hogen EK(B). ~ Best. form av fvn. *haugr*, m. 'hög'; se föreg. I akten till Te. nr 274 (1843) omtalas: »en i urminnes tider anlagd större jordhög 40. aln i diameter och 5. aln i mitteln med sluttande sidor, har troligen varit en begravningsplats efter hvilken hemmanet erhållit sitt namn.» Den finns kvar ännu (Inl. s. XXV).

Prep. är i. IN *háwsæn*, f. -*a*, -*ar*, *qna*, även *háwəbú*, -*n*, -*r*, -*na*.

³ Av K. Lantmäteristyrelsen 1947 föreskriven stavning (GoBAK nr 2).

Lägenhet:

Storlid. Om lid avd. V.

Holm *hól̄m* by. — | Holm c. 1528 NRJ 4 s. 205-1881, Jr, Hollum (!), Holtt (!) 1581, Holmb 1659, Hållm 1665, Hålm, Hollm 1680 || Holm EK(B). ~ *Holm*, m. (fvn. *holmr*, m.), inte det liktydiga *holme*. Byn ligger rätt nära Kalvöfjorden, och åtm. det berg, varpå H. Yttergården ligger, måste i relativt sen tid ha varit en holme. Om en annan innebörd av orden *holm* och *holme* i ON se Bd 18 s. 174 och NG Indl. s. 56.

Prep. är i IN *hól̄mæn*, f. -a, -ar, -gna.

Nr 1 Västra Holm *væstæræ hól̄m*. $\frac{1}{4}$ sk. Var kr. till 1725 (Jb 1758). EK(B).

Nr 2 Holm Yttergård, kallad Yttre Holm *yðæræ hól̄m* $\frac{1}{4}$ sk. av ålder. EK(B).

Nr 3 Östra Holm *østæræ hól̄m* $\frac{1}{4}$ sk. Var kr. till 1724 (Jb 1758). EK(B).

Hemmansdelar:

Dalen *dan̄*. Dahlen 1849 Te. nr 290, Dalen EK(B). — Kalvhagen *kål(h)awæn* (i). EK(B). — Kroken *krógæn*. EK(B). Odlingsmarken bildar en *krok*. — Naregården *næræ-*. EK(B). *Nargården* (*næræ-*) i Fors sn, Flundre hd, Vgtl., betyder enl. SOÅ 5 s. 5 'den andra gården'. Denna tolkning duger inte för det boh. ON. *Nar-* tycks ingå i vissa sjönamn (se t.ex. *Narsjön* SOV 14 s. 83), men att döma av EK finns det varken sjö el. å. på N. Om det SOV a.st. nämnda *nar* har betytt 'landtunga' (jfr Hesselman NoB 1914 s. 267 ff.), kan Naregården möjl. ha fått sitt namn efter läget vid en smal remsa odlad mark, som förbinder två större odlingsområden. Kanske har man använt det just från Tegneby kända *næræ*, m. 'trä- el. järndymling som förbinder bräder' för att beteckna nämnda jordremsa. Det synes dock mest sannolikt, att f. l. på något sätt hör samman med boh. *næræ*, m. 'kall och bitande vind', *næra* 'blåsa kallt och bitande'.

Torp och lägenheter:

Annikas tomt. — Bullerhagen; nu borta. 1825 Jb. Sannol. sammanhänger torpet och dess namn med *Buhällerstegen* på Valön (1855 Te. nr 355), (väl=nuv. *Valön Holmstegen* nr 6 nedan). *Buller-* skulle då vara sammandraget av *Buhällers-*, vilket torde innehålla boh. *bū* 'bod' och västsv. *häller*, m. '(klippåla under) framskjutande bergkant'. — Liden *līa*. EK. — Nyborg *nýbörj*. EK. Vanligt namn på *nybyggen*. Även på Lunneslätt. — Saxetorp *såksæ-*; f.d. båtsmantorp, även till Tvetehogen. Uppges ha namn efter en båtsman *Sax*. En båtsman *Sax* (f. 1817) nämnes på torpet Slätten under Tvetehogen i Hfl. 1841-47.⁴ *Saxerös* (avd. V), och *Saxehammen*

⁴ En *Saxe* i Tegneby nämnes 1612 GSH.

på byns mark innehåller båtsmannens namn direkt el. kan vara sekundärt i förhållande till torpnamnet: *Saxetorpsrös. Om *Sax-* i andra boh. ON se Bd 3 s. 136 med not 1, s. 167, Bd 4 s. 131, 16 s. 138, 20:1 s. 118; se också Eile i SOÅ 1935-36 s. 1 ff. — *Storhed*. 1825 Jb, 1859 Te. nr 369, Store Heden, Storheden 1849 nr 290. Om *hed* avd. VIII. — *Valön Holmstegen* nr 6. *Walön* 1811 Jb, *Holmstegen* 1812 Stala nr 58. *Valön* ursprungl. namn på ön,⁵ senare på en by därs. Å. former av ö- och bynamnet se SIOD 3 s. 93 och Bd 9 s. 71. Namnet har först tolkats SIOD a.st. F. I. är fvn. *vardi*, m., boh. *vāla* 'stenkummel' o.d. Numera finns inte något märke på ön.

Håv *høv*, *høv* ¹/₁ sk. av ålder. — J Hofue 1388 RB s. 314, a Hofue 1402 ibid. s. 315, i Hofve 1415 RAP (otr.) | Hoff c. 1528 NRJ 4 s. 206, 1544, 1568, 1659, Neder Hoff 1568, Houff 1581, 1586, Hoiff 1581 (altern.), Håff 1665-1758, Håf 1719-1881, Hååf 1825, Håv **Jr** || i Hofve 1591 Akt. ständ. 1 s. 54, Håv EK(B). ~ Fvn. *hof*, n. 'tempel'. Det är sannolikt, att ett av de få genom ON betygade boh. hednatemplen legat här. Jfr närmare Lindroth GBFT 1942 s. 11 f. och 1945 s. 90, där L. också lägger vikt vid den lokala konstellationen *Tegneby—Gilleby—Håv*. Inga fornminnen är anträffade.

Prep. är i. IN *høvæn*, f. -a, -ar, -anə, även *høvəbin*.

Torp och lägenheter (alla nu öde):

Hagen *håwæn*. — Nordgrind *nølgrin*; f.d. båtsmanstorp. Nordgrinden 1837 Hfl, Nordgrind 1871 Te. nr 414 (där mark på den angränsande Björneröd Sörgård). Norrut på hemmanets mark. — Slätten. 1859 Te. nr 371. — Stäm met *stæmat*. *Stämme*, n. 'fördämning'; det finns en myr och en bäck på stället, men någon fördämning känner man inte till. Samma namn Bd 9 s. 181.

Hälla *hæla* (enl. en trol. oriktig uppgift *hæla*) ¹/₂ fr., sk. åtm. ännu 1719. — | Hellen 1568, Hellenn 1581, 1586, Heller 1581 (altern.), Heller 1659, 1665, Helle 1680, Hella 1697, Hälla 1719-1881, **Jr**, Hälla (I) 1825 || y Hellene 1613 GSH, Helle 1660 M. Hvitfeldts jb s. 79, Hälla EK(B). ~ *Hälla*, f. tycks i boh. betyda dels 'stenhäll', dels 'backslutning' (närmare Bd 18 s. 64 f.). Här kommer den förra bet:n i fråga. Skr. med -en(ne) från 1500- och början av 1600-t. återgår trol. på best. dat. sg. *hælluni*; jfr *Hällene* Bd 9 s. 33. Några av de ä. skr. visar påverkan av västsv. *häller*, m. '(klipp)håla under) framskjutande bergkant'.

Prep. är i. IN. *hæln*, f. *hæla*, -ar, -anə.

Härbjörneröd ¹/₄ sk., kr. till 1736 (Jb 1758). Kallas *Lilla Härbjörneröd* *læla hærbjønærə* (Nilén). Namnet behandlas under Morlanda sn, dit det större hemmanet i byn överfördes 1857.

⁵ Större delen av ön hör till Stala sn, Orusts Ö. hd.

Torp och lägenheter:

Högås. Högås 1825 Jb, 1837 Hfl, EK. Samma plats som Högås under Morlanda säteri s. 39. — Nyborg. 1837 Hfl. Vanligt uppkallelsenamn, särskilt vid nybyggen. — Orredalen *sdär*; nu åker. Orredal 1825 Jb, Örne-dahlen (!) 1837 Hfl. Samtliga *Orre*-namn i Bd 9 (Orusts Ö. hd), däribland ett *Orredalen*, antages innehålla fågeln: *orre*.

Ileberg *ylabérj* $\frac{1}{1}$ kr. av ålder. — j Iгла bærgi 1388 RB s. 314, Ighla-bergh 1436 RAP (otr.),⁶ Iglæ- 1483 dito | Eglebiery c. 1528 NRJ 4 s. 204, Ylleberge 1544, Illerberig 1586, Jllerberg 1573, Jlleberrig, Illerbierrig 1581, -berrigh, -bergh 1586, Ihlebergh 1659 1680, -bärg(h) 1665-1719, -berg 1758-1825, Ileberg 1881, **Jr** || Jlleberg 1545 DN 15 s. 692 (vidim. avskr. från 1620), Iller- 1613 GSH, Ileberg EK(B). ~ F. l. är säkerl. *igel*, i boh. bl.a. *igle *yla*, *yla*, m. Det finns flera små tjärnar uppe i berget Ö. om gården.

Prep. är på. IN *ylabérjan*, f. -a, -ar, -anə.

*Torp och lägenheter:*⁷

Barreviken *bålviga*. 1811, 1825 Jb, EK(B). Säkerl. uppkallelse efter *Barrevik* i Morlanda (s. 10). Någon *vik* finns inte. Det avvikande utt. (som genom sitt öppna *a* visar, att namnet intet har att göra med *barr*, boh. *bā(r)*), ger ex. på ett även från andra ord känt utbyte av *r* mot *l* (framför kons.), t.ex. *ølka* 'orka'. — Blånäsan; även till Lycke och till Horleby i Stala sn. 1813 Te. nr 156. Syftar väl på ett fram- och uppskjutande *blå*aktigt bergparti; jfr *Röda näsan* avd. V. — Blötkärr (i) *blötsér*, *blöt-*; även till Lycke och till Horleby i Stala sn, Orust Ö. hd. Blötekärr 1813 Te. nr 156, 1825 Jb, Blötkärr 1910 Te. nr 480, EK(B). Om *kärr* avd. IX. — *Gilltorp*. *Gilltorpsgården* 1910 Te. nr 480; torpet självt inte känt. *Gilltorp* är utan tvivel identiskt med torpet G. under Ilebergs närmaste grannhemman Horleby i Stala sn (Bd 9 s. 59 f.); jfr ovan torpen *Blånäsan* och *Blötkärr*. Namn på åtskilliga torp och lägenheter i Boh. I de fall namnet inte är uppkallelsenamn, torde f. l. vara *gill*, snarast i bet. 'vacker, ståtlig' (Bd 18 s. 44). — Nyborg *nybérj*; nu endast beten. Vanligt namn på nybyggen. — Orremyren *ørø-*. 1839 Te. nr 258 (här naturn. på Lycke), Årremyren 1910 Te. nr 480. Jfr *Orredalen* under Här-björneröd ovan. Orrarna spelar gärna på myrar under våren. — Saleby *sålabý*. Måste väl vara uppkallelse av ettdera av de vgt. *Saleby*, av vilka det

⁶ Säkerl. samma diplom DN 3 s. 525 (1436). Där står *Ighleberg*.

⁷ Det uppges ha funnits tolv torpare under Ileberg för drygt en mansålder sedan: *Tor tór*, *Antorpen åntörpən* (väl ursprungl. från *Antorp* under Mossen), *Bocken bókan*, *Rabben råbən* (troddes vara från *Rabbehed* under Hoga eller Lunneslätt), *Bredröv brèrøv*, *Skruppen skrøpən (jfr boh. *skrupp skrop, m. 'något hopskrumpet'), *Sivern sivrən* (jfr *Siverbacken* nedan), *Blötkärren blötsérən* (jfr *Blötkärr* nedan), *Rockan råka*, *Skeppstalen skípståln* (väl ursprungl. från *Skeppstala* inom sn:n), *Staten ståtən* (f. d. *statere?*), *Sockan såka*; något samband med *Sackekärr* i Lalleröd s. 116?

ena är sockennamn. — Siverbacken. Siverbacken 1825 Jb, Siversbacken 1837 Hfl. *Siver* är en i Boh. vanlig form av *Sigurd* (se t.ex. Bd 20: 1 Reg.). Namnet möjl. efter fadern till den Kjerstin Siversdotter, f. 1780, som bodde på S. på 1840-t. (Hfl. 1841-48).

Kallefors *kåløfs, kâlø-*, förr *Kallekodda* *kåløkøda* ¹/₁ sk. av ålder. — | Kallekodt c. 1528 NRJ 4 s. 204, Kallekod 1544, -kinnd (!) 1568, Köllekuid (!) 1573, Kaallekudde, Kallekode 1581, Kollekude 1586, Kallefoss 1659-1881, Kahlefos 1680, Kallefors(s) 1697-1758, -fåss 1825, Kallefors Jr || Kallekud(e) 1613 GSH, Kallefors GS, EK(B). ~ Det ä. namnets förmenta anstötthet⁸ har föranlett en tidig ändring av den officiella formen, men namnet har med märklig seghet levat kvar på folkmun till senaste tid. Valet av *fors* som s. l. kan ha motiverats med att K. skattade för en »quernfors» (Jb 1573). Har denna legat i *Kallefors å*, som nämnes 1819 Te. nr 200? *Kallekodda* är tvivelsutan det från flera håll både i Norden och vikingabygderna kända *Kaldakot* 'kall koja', varav två exemplar är kända från Boh. genom RB s. 359: J Kaldukot 1391 (under Naverstads kyrka) och ibid. s. 371 J Kaldakoto 1391 (under Brastads kyrka). Drougge (Bd 18 s. 147) tänker sig som f. l. i det förra ett bäckn. *Kalda*; men G. Knudsen har (Da. Stud. 1938 s. 56) sett identiteten med det nämnda *Kaldakot*. Den nutida formen *-kodda* kan möjl. vara en försvenskning av ett ä. *-kodde* < dat. sg. *-koti*. F. l. erbjuder en svårighet. *Kall* har i Boh. alltid *a*. De vederhäftiga av de äldsta formerna visar också, att man velat återge ett slutet ljud; ett öppet *a* hade inte tecknats *o* el. *aa*. Lösningen är säkert denna: när myndigheterna åsatte gården det nya namnet — det har skett just vid övergången till svensk styrelse — infördes också rspr.-uttal av f. l. och blev ortsuttal. Fr.o.m. 1659 träffas också blott *Kalle-*, jämte ett *Kahle-*, som redan kan beteckna den senare (alternativa) vok.-förlängningen i målet (jfr t.ex. *pål* 'pall'). — Platsen tycks göra gott skäl för sitt namn; den har knappast någon sol annat än från SV och V; jfr vad som säges om ett no. *Kaldakot* NG 10 s. 426.

Prep. är i. IN *kåløfsøn, -a, -ar, -øn*.

Torp:

Kontoret, se under *Torsby* s. 137. — Slätten; nu borta. 1825 Jb.

⁸ Man har felaktigt associerat s. l. *-køda* med boh. *kød*, m. 'testikel'. Om ett privat försök att ändra det ä. namnet finns en tradition, som återges av Nilén i accession 142, s. 136 i IODG. *den gær sum no hæder kæløfs, dæn hæte kæløkøda før; mæn sø va dæ en sum radø um k. a han ba te sø ålø sønø gø vænør a skulø jørø et kalås før han tøjkte a ændrø namnet. nær de dæ hæde drøktø, så de nær de jek atø no a tunø støbø a no a tåpøn tør a de ska hæde kæløkøda no sø vel sum før.*

Kårtvet *kårtved*,⁹ *kõt-*, *kát-* 1/1 sk. Var kr. till 1724 (Jb 1758). — | Kuøltuedt c. 1528 NRJ 4 s. 206, Koldtwed 1544, kolthued 1568, Kolthuedt 1573, Korthuedt 1581, 1586, Kortuedh 1659, Kortweed 1665, Kårthwedh 1680, -twe(e)t 1697-1825, Kårttweth 1719, Kårtwett 1758, Kårtvet 1881, **Jr** || Kort(t)uedt 1613 GSH, Kortued 1660 D. Bjelkes jb s. 244, Kårtvet EK(B). ~ Samma namn i Jörlanda sn, Inlands N. hd.¹⁰ Det skrevs *j Karllpuweit* 1388 RB s. 341, *j Kaalpuweit* sen hand RB s. 340; uttalet är *kårtved*. F.l. är säkerl. växtn. fvn. *kål*, n. 'kål'. Uttalet med *-a-* (ej *ø* el. *ø*) sammanställt med de äldsta skrivningarnas *-l-* talar för samma f. l. i här behandlade namn. De y. skrivningarnas *-r-* beror då på att uttalets supradentala *t* (*t*) förmodats återgå på *r+t* (liksom i rspr:s *kort*, *fort*). Det skulle emellertid vara påfallande, att två namn på *-tvet* så nära varandra skulle ha samma ovanliga f. l. Alternativt måste man räkna med, att Tegneby-namnets grundform varit **Kolpveit*. Bet:n skulle då vara '»tveten» (röjningen) där man bränt *kol*'. Att f. l:s vok. inte blivit *ø* e.d., kan då bero på att den bibehållits kort (ev. tidigt förkortats) framför *-ltv-*. — S. l. är *tvet*, här sannol. i bet:n 'hygge, röjning'; jfr Bd 18 s. 49 f. Kanske är K. ursprungl. en del av byn Tvet?

Prep. är *i*. IN *kõtvedøn*, f. *-a-*, *-ar*, *-anø*.

Torp och lägenheter: (alla obebyggda):

Björkemyr. 1837 Hfl, 1854 Te. nr 346 (4 ggr; här namn på torvmosse). — **Bølstaaberget?* Borsteberget 1825 Jb, 1856 Te. nr 343. F. l. är sannol. en kompositionsform av fvn. *bólstaðr*, m. 'bostad', ofta brukat i no. ON; se NG Fællesreg. Andra tolkningsmöjligheter under *Borstemyr* avd. VI. — **Gravedal*, se under *Leby* s. 118. — *Håbacken*, se under *Leby* s. 118. — *Källsbacken* *şæls-*. Säkerl. sammandragning av **Källsbacken*, och bildat på samma *Källås*, som nämnes på grannhemmanet Tvet. — *Rabbetorp* *råbø-*, F. l. är hagn. *Rabbet* (avd. VIII). — *Tackeröd*. 1811 Jb. Se samma namn under *Fjällegårde* s. 107. Åkernnamnet *Tackerflaten* (1811, 1856 Te. nr 353) har säkert samband med *Tackeröd*; är snarast ett **Tackerödflaten*. — *Vallen*. 1825 Jb. 'Slåtterängen'.

Kärra *şéra*, *şera*, *şera* ¹/₁ sk. Först kr.; till sk. enl. Kungl. Kammarkollegii brev d. 20/2 1738 och 11/12 1746 (Jb 1758). — *j Kiarre*, *j Kiarre* 1388 RB s. 310, 314, *i Kærnum* 1438 RAP (otr.) | *Kerre* 1544, *Kiarre* 1568, *Kierre* 1573, 1581, 1586, *Kiärra* 1659-1758, *Kierra* 1665, 1680, *Kärra* 1811-1881, **Jr** || *Kiere* 1613 GSH, 1591 Akt. Stænd. 1 s. 54, *Kärra* EK(B). ~ Böjningsform av fvn. *kjarr*, n., altern. dat. sg. *Kjarre*, pl. (av i ON känt slag)

⁹ Nilén tecknar altern.-*t* i slutet, vilket kan betyda *-t*.

¹⁰ *Kårtvet* i Myckleby sn, Orusts Ö. hd (Bd 9 s. 35) är snarast uppkallat efter K. i Tegneby sn.

Kjarra (jfr under *Kärra* i Röra sn s. 71 f.) och slutl. vanlig best. pl. *Kjarrin (som i målet heter *šćera, šćera*). Om bet. av *kärr* avd. IX.

Prep. är i. IN *šćen, šćerar, -anə*.

Hemmansdel:

Kärrehuset *šćerohúset* el. Huset *húset*. Kärr(e)huset 1786 Te. nr 83; hus, n. 'torp'. — Nybygget *nýbúgøt*; nu obebyggt. EK(B).

Torp och lägenheter:

Falkebacken *fálkə-*; obebyggt. EKB. Vål familjen:t *Falk*, alternativt fågel:n:t *falk*; jfr Sahlgren NoB 1946 s. 71 f. — *Gravedal. Grafvedahl 1843 Te. nr 269, Grafdahl 1855 Hfl. Se under *Leby* s. 118. — Grönås. Se s. 109. — Håbacken. 1837 Hfl. Samma plats som H. under *Leby*. — Höjderna. Höjderna 1837 Hfl. Jfr *Höjden* s. 7. — Liderna *līna*. Om lid avd. V.

Lalleröd *lālør(ə)* by. — j Ladhello rudhi nædra 1402 RB s. 315 | Lalerud c. 1528 NRJ 4 s. 205, Lallerudt 1544, -röt 1568, -rödt 1573, Lalderödt 1581 1586, Laldle- 1581 (altern.), Lalleröd(h) 1659, 1665, -rödh 1680, -röd 1697, Lalleröd 1719-1881, Jr || Lalerödt 1613 GSH, Lalleröd EK(B). ~ F. l. är det *hlaðhella*, vilket flerstädes träffas som ON i det gamla Norge med bet:n 'hälla där man lastar' (se M. Olsen MoM 1919 s. 93 f.), bildat av fvn. *hlaða* 'lasta'. S. l. är fvn. *ruð*, n. 'röjning'.

Prep. är i. IN *lālør, f. -øra, -rar, -ranə*.

Nr 1 Nedergården *négør* 1/2 sk. från början. Namnet belagt redan 1402; se ovan. Lalleröd Nedergård EK(B).

Nr 2 Övergården, kallad Öppegården *øppə-* 1/1 sk. från början. Lalleröd Övergård EK(B).

Hemmansdelar:

Kvarnehagen (i) *kwàŋəhåwən, kwàŋ(h)åwən*. Qvarnehagen 1813 Te. nr 159, Kvarnehagen EK(B). Vid en bäck. — Sackekärr (i) *sàk(ə)šćer*. Sackekjarr 1786 Te. nr 182, Sackekärr, Säckekärr 1846-47 nr 277, Sacke-, Zacke- 1872 nr 418, Sacke- EK(B). Samma namn som natur. på Kårtvet och Horleby i Stala sn (Bd 9 s. 177). För dessa uppges uttal med *a* (inte *ə*), och detta kan vara det rätta också för förevarande namn. Ty här föreligger en gammal stam *sack-*, betygad redan 1545 för *Sackekärr* i Horleby (a. st.). Den är närmare behandlad Bd 18 s. 270; där nämnes nordboh. *sak*, f., som svarighet till no. dial. *sokk* 'hulning el. sänkning i landskapet' (Torp) av fvn. *sokk (stam *sank-*). I sydboh. synes blott ett svagt f. *sacka sàka* 'fördjupning' vara anträffat (se Bd 9 s. 153), men möjligheten finns, att det starka f. funnits också där; då skulle man kunna räkna med en *u*-omljudd form *sokk, som i sydboh. skulle ha uttalats *sak*. — Sandegärdet (i) *sàŋəjæt (-t), -jæt*,

sån-; nu obebyggt. Sandegärdet 1813 Te. nr 159 (naturn.), Sandegärdet EK(B). — Strandhagen (på *strån(h)wæn*, *strånhwæn*; obebyggt. Strandhagskärret, -ängen 1786 Te. nr 182, Strandhagen 1809 nr 125 (naturn.), EK(B). 'Hagen som går fram till byn *Strands ägor*'.

Torp och lägenheter:

Annedal. EK. Ungt namn. — »Ballabo». Ballebo 1837 Hfl, Ballabo 1861 Te. nr 381 (här namn på åker m.m.). Möjl. uppkallelse efter *Ballabo* i Västerlanda sn (Bd 10 s. 40). — *Brändegården. Bränngården 1837 Hfl, Brände gård 1861 Te. nr 381 (här namn på åkrar o.d.). En ä. *gård* torde ha brunnit ned; boh. *bränna* har även intransitiv bet. — Gårvik (i) *gêrvig*, *gêr-*; nu obebott. Görvik 1846 Te. nr 277, Gårviksdalen 1872 Te. nr 118, Gråviksudde (!) Kortet, Gårvik EK (naturn.). Målets *gård (*gorr) 'gyttja, dy'. Samma namn Bd 16 s. 87. — Holmudden. EK(B). På en liten halvö, som i ej alltför avlägsen tid varit *holme*. — Kvin *kwja*. Om *kvi*, f. avd. VIII. — Lyngnvik *løygn-*. EK. Där växer *ljung* (i målet *løygn*). — Sundsdalen *súnsdån* (naturn.). Sunnerdahlen (!) 1855 Hfl, Sundsdalen 1861 Te. nr. 379 (naturn., 4 ggr). Vid *sundet* mellan fasta Orust och Valön. Om inte skr. 1855 avser en annan lokal, beror den på anknytning till namn med f. l. *Söndre*- 'i söder belägen'. — Vasshagen. Wass- 1837 Hfl. F. l. är gen. av fvn. *vatn*, n. här i bet. 'sjö'.

Leby *léby*, även *lê-¹/₁* sk. Var kr. till 1724 (Jb 1758). — | Ledeby 1544, Ledel- (!) 1568, Le(e)- 1573, Lhebye, Lha- (!) 1581, Le- 1586, Leebý 1659-1719, Leby 1758-1881, Jr || Leby EK(B). ~ F. l. är flertydig. Den kan innehålla en böjningsform av fvn. *leið*, f. (fsv. *ledh* f.) 'väg, (far)led', el. av fvn. *hlið*, f. (fsv. *lidh*, f.) 'sida, sluttning' (jfr utredningen av vgt. *Leaby* Lundahl Falb. s. 102 ff.) el. av fvn. *hlið*, n. (fsv. *lidh*, n.) 'grindöppning, »led»'. Det är svårt att finna hållpunkter för ett val, när det gäller ett så gammalt namn.¹¹

Prep. är *i*. Uppgift om IN saknas.

Torp och lägenheter:

Dalen *davn*. EK(B). — Getsäter (på) *gêdsætør* (-t- knappast äkta), *gêtsædar(ø)* (!). 1854 Te. nr 346 (där upptaget som torvmosse på Kärra), Getsätermyren 1862 nr 382 (upptaget på Fjällgårde), Getsäter EK. Det är kanske inte en tillfällighet, att namnet träffas i närheten av s. Boh:s i övrigt

¹¹ Närheten till Tegneby och Gilleby, med namn som kan tyda på kollektiv bosättning, får motivera att ytterligare ett par tolkningsmöjligheter antydes. F.l. i *Leby* kan vara gen. pl. av fvn. *liði*, m. 'man som hör till någons följe (*lið*)'. — Enligt Fritzner (s. 505 art. 2 *liði*, m.) kunde *liði* i Norge beteckna en administrativ enhet av de »boeir», som tillsammans utrustade en man, när ledung gick ut. I RB nämnes s. 359 *j Væterlida lida* (Naverstad; jfr Bd 18 s. 148,359) och s. 367 *ifvir Haugbitaar lidha* (Håby). Kan *Leby* på något sätt ha samband med *liði*-indelningen?

enda *-säter*, näml. *Gökesäter* i Röra. Då bör väl även förevarande namn ha hög ålder, fastän det inte träffats i skrift tidigt. F. l. är *get*, f. Se f. ö. under *Gökesäter*. — »Grosdahl» se följ. — *Gravedal. Grosdahl (!) 1825 Jb, Graf- 1837 Hfl, Grafvedahl 1843 Te. nr 269 (torp under Kärra, Kårtvet, Gröva, Leby och Tveteberg). Uppslagsformen utgår från att *Gros-* 1825 är felläsning för *Grof-*, varvid man läst *f* som »långt» s. Då Leby gränsar till Gröva (s. 109) torde det vara dettas namn, ursprungl. ett ånamn *Grōf, som utgör f. l. i *Gravedal. Skr. *Graf(ve)*- återgår snarast på gammal gen. av *Grōf. — Håbacken *hå-*. Håbacke Watten 1822 Te. nr 263, Håbackstorpet 1863 nr 393. Samma namn på Röd i Morlanda (s. 42). — Lind(e)backen *līn-*. — Lindås. 1863 Te. nr 393 (altern. *Lindåstorpet*). — Pantås *pānt-*. Både i Boh. (se Bd 5 s. 240, 9 s. 159, 10 s. 126 och nedan s. 326) och annorstädes i Sv. (SOÄ 20: 2 s. 108, SvO) liksom i No. (NG Fællesreg.) träffas ON med f. l. *Pant-*; de åsyftar *pantsättning* av marken. 'Åsen med pantsatt odlingsjord', inte 'den pantsatta åsen'. — *Sigghus, *Sik(e)hus(et)*; ovisst om bebyggelse. Sikehuset 1797 Te. nr 87, Sigghus wallarne 1820 Te. nr 236, Siggevallarne (äng) 1848 Te. nr 287. Innehåller målets *sigg sig*, f. 'sankmark' växlande med det liktydiga *sik sig*, f. S. l. *hus* 'torp' (s. 11). — Slätten, se följ. — Slättetorpet. 1863 Te. nr 393, Torpet Slätten 1863 ibid., Slätten 1863 ibid.

Livetorp *līvōtōrþ* $\frac{1}{1}$ sk. Var kr. till 1734 (Jb 1758). — | Liuetorp c. 1528 NRJ 4 s. 206, Lyffwe- 1544, Liuffue- 1568, Liffuethorp 1573, 1581, 1586, Lijfwetorp(h) 1659-1719, Lifwe- 1758-1825, Lifve- 1881, Livetorp Jr || Liffuethorp 1571 No. Rigsreg. 1 s. 693, Livetorp EK(B). ~ Innehåller antingen kvinnonamnet fvn. *Hlif(a)*, fsv. **Liv(a)*, el. den maskulina motsvarigheten fvn. *Hlifi, fsv. *Live. Lind Dopn. sp. 553 räknas endast med den förra möjligheten, väl därför att det ponerade mansn. inte är belagt i fvn.¹² S. l. är *torp* 'utflyttargård'.

Prep. är i. IN *līvōtōrþon*, f. *-a*, *-ar*, *-anə*.

Torp och lägenheter:

Fagerstorp *fāwəg-*. EK. Sannol. fam.-n. *Fager*. En rotebåtsman *Fager* nämnes under Björneröd, född 1814 (Hfl. 1841-48), en annan under Rom Yttergård, född 1775 (Hfl 1841-48). — **Lycke**. 1825 Jb. — **Långemyr** *lāyō-* i Storehamn; flera delägare; nu obebyggt. — **Slätten** *slāta*. EK.

Loppetorp *lōpōtōrþ* fr.-utj. under Tegneby Prästgård. Förr fr.-torp, ännu tidigare tydl. bebyggd kyrkojord. — j Loppöporpe 1388 RB s. 314 (2 ggr) |

¹² Det väcker betänkligheter, att ett namn (*Live*), som inte är belagt vare sig i fsv. el. fvn. antages ingå i flertalet av de västsv. *Liveröd*, *-red* (Bd 18 s. 24). Jfr dock fda. *Live* (DGP). *Liveröd* i Kville innehåller ett helt annat namn (Bd 16 s. 52).

Loppetorp 1697-1881, **Jr** || Loppetorp(et), Låppe- 1805 Te. nr 195, Loppetorp EK(B). ~ Samma namn inom Göteborg (Bd 2 s. 27, 70); där säkerl. sena, nedsättande namn, som direkt syftar på loppor. Bd 16 s. 44 förmodas också Tegneby-namnet ha nedsättande innebörd. Det kan emellertid också tänkas, att folk et där föraktfullt kallats *loppor*;¹³ ett motsvarande antagande har gjorts under *Museröd* s. 74. Mindre sannol. är f. l. gen. av ett bin. *Loppa* (med tvekan så Lind Personbin. sp. 247).

Lossbo, se *Låssbo*.

Lunden *lån* (Nilén), *lån* ^{1/1} sk. av ålder. — j *Lundenom* 1402 RB s. 315, | *Lunden* c. 1528 NRJ 4 s. 205-1881, **Jr**, *Lwndenn* 1544, *Lundenn* 1568, 1581, 1659, *Lundenn* 1586 || y *Lwnden* 1544 DN 14 s. 80, *Lunden* EK(B). ~ Särskilt den alternativa cirkumflexen antyder, att namnet är best. form av det vanliga boh. *lunde, m.; jfr t.ex. s. 36 och Bd 9 s. 80.

Prep. är i. IN *lån*, ^{ar}, ^{anə}.

H e m m a n s d e l:

*Risset résət. Res(s)et 1809 Te. nr 148 (odlad mark), Reset 1842 nr 265. Gårdn:t ingår i torpn:t *Rissena rēsəna (uppteckning av Lindroth; *res-* avböjdes uttryckl.), skrivet Reserne, -a 1843 Te. nr 272 (natur. på Nösund). Torpn:t trol. en förkortning av **Rissebackarna rēsəbəkənə* (natur.) på Nösund, 'backarna till (från) *Risset'. I en rad ON — bl.a. torpn:t *Resset résət under Krummeröd på Tjörn — har Lindroth ponerat ett *ris*, n., i no. dial. med bet:n 'forhöining, høieste punkt paa bakke' (SIOD 3 s. 127). Samma ord anses ingå i ett natur. *Reset résət i Torps sn (Bd 9 s. 138) och i ett gårdn. *Risset résət i Kville sn (Bd 16 s. 72). Erik Abrahamson påpekar (NoB 1954 s. 92), att den givna tolkningen inte passar för natur. *Reset i Torps sn. I detta ser han sn-målets *riss*, *res*, n. *res* 'hög, spec. av ris, kvistar eller grenbränsle', vilket säges höra samman med det nämnda no. *ris*, n. Den av Abrahamson föreslagna tolkningen är den sannolika också för här ifrågasvarande gårn. Uttalet *rēsəna* av torpn. *Rissena torde bero på association med *resa*, -*orna*, f. Ordet *riss*, *res res* ingår i natur. »*Resset*» TeBjö (1799 Te. nr 74), *Risseflaten, -*vallen* Rönä, *Rissås rīsās Röske, **Risseliden rēsəlja* TeBot, »*Risse Svaerne*» TeKa, 1819 Te. nr 202, *Rissen SkaGrö, Ressa 1869 Ska. nr 107.

Torp och lägenheter:

Barkedal. Ingår nu blott i *Barkedalshålan bärkədaʃhəla*. Barckedal 1809 Te. nr 148. Barkesalm (!) 1825 Jb. Bredvid ligger *Barkebacken* (1842

¹³ Jfr *rättor rötər* som ökn. på stockeviksborna s. 89 och sockenbökn. *Riale loppor* Stähle -inge s. 325.

Te. nr 265). *Bark* användes till taktäckning, bast, garvning m.m. (jfr t.ex. s. 106, Bd 1 s. 151, 16 s. 17). — *Brattebräcka bråtə-*; f. d. båtsmanstorp, även på Torp. Brattbräcka 1811 Jb, Brattebräcka EK. *Bratt*, västsv. form för *brant*. Om *bräcka* avd. V. — *Ener(s)backen*. 1797 Te. nr 122, 1809 nr 148 (torp och äng), 1842 nr 265. F. l. innehåller målets *ener* 'enbuske'. — *Hökemyren högə-* (*g* förutsättes vara äkta). Högemyren, Höge myr 1844 Te. nr 261. — *Minkebacken (i) mykə-*; nu öde. Minkebacka 1853 Te. nr 350. IN *mykən, -a, -ənə* (betraktades som ökn.). Jfr torpet *Minkan* Bd 18 s. 132,¹⁴ efter vilket en åbo kallades *mykən*. I förevarande fall är förhållandet mellan ON:t och IN:t ovisst. Bortsett därifrån betyder *mink-* 'minskning, brist'; jfr boh. *mękə úd* 'utminutera'. — **Rissena*, även på Nösund; se ovan under *Hemmansdelar*. — *Rosskärr*. Råsskärr 1837 Hfl. *Ross*, fvn. *hross* 'häst'. — *Tuvehagen tūvə-*. Tufvehagen 1797 Te. nr 91.

Lunneslätt *lunəslət, -slət* ^{1/1} sk. av ålder. — *Lundeslet (-æ-)* 1400 SRP nr 3115 (=Lundeslæt 1400 DN 3 s. 407), *Lundaslæt* 1442 DN 16 s. 142, *Lwnnisleth* 1482 ibid. s. 302 (säkerl.=Lwnneslitth SRP 2/8 1482, otr.), *Lwndeslæth* SRP 12/8 1483 (otr.) | *Luneslet* c. 1528 NRJ 4 s. 205, *Lwndesslett* 1544, *Lunslet* 1568, *Lundeslet(t)* 1573, 1581, 1659, *Lunneslett* 1586 *Lundeslätt* 1665, -släth 1680, *Lunneslätt* 1697-1881, **Jr**, *Linneslätt (!)* 1825 || *Lunneslätt* EK(B). ~ '*Slätten* vid (med) *lunden*'. F. l. kan tänkas vara boh. **lunde*, m. 'lund' i grundform el. i gen. sg.

Prep. är i. IN *lunəslətən*, f. -a, -ar, -ənə.

Hemmansdel:

Sollid (på) *səllj*. *Soled (!)* 1837 Hfl, *Sollid* 1841 Hfl, EK(B). ON *Sollid* är vanligt.

Torp och lägenheter:

Giljan, se följ. — *Hagetorp* el. *Giljan* 1848-56 Hfl; nu försvunnet, möjl. identiskt med *Platshag* nedan. Om *gilja* avd. VII. — *Nyborg*; se s. 30. — *Pettereplatsen pətəpləsən*. F. l. är mansn. *Petter* med inskott av -e- i fogen; jfr Bd 18 s. 319 f. *Plats* i bet. 'torp'. — *Platshag?* (på) *pləshəw* (möjl. hemmansdel, så Tengström IN s. 187). *Platshog* (3 ggr) 1861 Te. nr 385. Om både den ä. formen och uttalet är tillförlitliga, har s. l. spårat ur, från **hog*, m. 'hög' till *hag*, n. 'inhägnad' (sidoförm till *hage*, m., i Boh. brukad endast i sn:ar på gränsen till Dal men i ON utanför dessa; jfr Bd 1 s. 325, 2 s. 182, 18 s. 290). Det förra har i målet vanl. *å-* el. *o-* ljud, någon gång dock *ω* (»masthuggs-a-»). Om *plats* se föreg. — *Sim-*

¹⁴ G. T. Flom ifrågasätter (Journal of Engl. and Germ. Philology 1940 s. 141), om inte detta kan vara en humoristisk benämning på »a very small place» med innebörden '(small and) growing smaller'.

längeplatsen *šimlægpłásøn*. *Simlinge*vattnet i Ljungs sn behandlas Bd 11 s. 66. Efter granskning av sv. och no. ON på *Sim(b)l*- konstaterar förf. som säkert resultat, att det i nord. sjö- och vattendragsnamn förekommer en stam *siml- med oviss bet. Något vattendrag finns inte vid Simlängeplatsen, och det finns därför ingen real grund för en tolkning i antydd riktning. Ljudlikheten mellan *Simlänge*- och den förmodade stammen *siml- kan vara en tillfällighet. Det är tänkbart, att *Siml*- gömmer ett ökn. *Simla e. d. Detta hör möjl. samman med boh. (Säve, Ytterby, Torsby) *šimla* 'arbeta långsamt, lata sig, slöa' och *šimla* f. 'latmask. trögmåns'. Alltså 'torpet vid Latmaskens äng'? — Stenmyren. 1837 Hfl.

Lycke *lykə, lðkə* (trol. snarast $\emptyset$) $\frac{1}{4}$ sk., men fr. åtm. 1659. — | Löck 1568, Löcke 1573, 1581, 1586, Löche 1659, Löcke 1665-1758, Löckie 1680, Lycke 1811-1881, Jr || Lycke 1660 D. Bjelkes jb s. 219, 240, EK(B). ~ *Lycka*, f. 'inhägnat jordstykke'; sannol. oblik kasus fvn. *lykkiu* (-o); jfr under snamnet *Lycke* Bd 5 s. 31.

Prep. är i. IN *lykən, -ar, -anə*.

Torp:

Askegiljan (i) *àskəjélja*. 1813 Te. nr 156 (trol. natur.), EK, Aspegilja (!) 1825 Jb, Aspegiljan (!) 1837 Hfl. Om *gilja* avd. VII. — Blånäs a n, se under *Ileberg* s. 113. — Blöt kä r r, se under *Ileberg* s. 113.

Låssbo *lössbu, löspu* $\frac{1}{4}$ fr., förr ofri mans, nu utsocknes. Var $\frac{1}{2}$ mtl åtm. ännu 1697. — i Loffzbønom 1475 15/6 RAP (otr.), Lausbøø 1487 DN 3 s. 701 (där under Morlanda) | Lösseboeldt (!) c. 1528 NRJ 4 s. 206, Lötzbo 1568, Lotzbo 1573, Lodtzby 1581, Lödtzbye 1586, Lössbo(e) o. d. 1659-1758, Låssbo 1811-1881, Jr || Lödzbou 1613 GSH, Lysbo (!) 1669 Linderholm Häxproc. 1 s. 114, Lossbo SvO 1935, Låssbo GS, EK(B). ~ F. l. är tydl. ett *Lofts*-. Detta kan vara gen. av mansn:t fvn. *Loptr*; Lind Dopn. sp. 748 förmodas detta för det försvunna »*Lopsboll*» i Långelanda sn, Orusts Ö. hd, liksom alternativt Bd 9 s. 20. Sist anförda ställe nämnes som andra möjlighet, att f. l. »*Lops*» är gen. av *loft*, »vilket i ON ofta användes om högt (och fritt) belägna platser»; *loft* är ursprungl. samma ord som *luft*. Hur skall man vid en sådan tolkning motivera gen. -s i fogen? För motsvarande no. ON:s vidkommande antager Bugge (Rygh Personn. s. 296) med Fritzner, att f. l. *Lopt(s)*- är appell. *lopt*, n. 'byggnad i två våningar'; -s- i sammansättningsfogen talar inte emot en sådan mening att döma av de Rygh a. st. meddelade parallelex. med och utan -s-. Jfr Lundahl Falb. s. 15 *Lofsgården*. Trots de äldsta skrivningarna är s. l. säkerl. från början *bo* 'gård' eller *bod*, båda uttalade *bu* i målet. *Låssby* i Björlanda sn, och *Lössbo* i Kville sn innehåller andra förleder (Bd 4 s. 24 f., resp. 16 s. 53 f.).

Prep. är i. IN *lössbūn*, f. -a, -r, -na.

Torp:

Bredvik. Brevik 1825 Jb, 1837 Hfl, 1860 Te. nr 378 (naturm.).

Mossen *møsən* ¹/₂ sk. Hemmanet uppkommet genom delning av enheten »Skeppstala eller (och) Mossen», se *Skeppstala*; ett skifte tillhör Röra sn. — | Mossen 1586, Måssen 1697, Måsen 1719-1825, Mossen 1881, Jr || Mossen 1613 GSH, GS, EK(B). ~ Best. form av *mosse*, m.

Prep. är på. IN *møsən*, -ar, -*ənə*.

Torp och lägenheter (ett par belägna i Röra):

Antorp (på) *àn-*, *án-*. EK. F. l. dunkel. Snarast är den mansn. *Arne*; jfr *Aneröd* Bd 11 s. 2 och *Arntorp ant(ar)* Bd 5 s. 11. — Kännsdalen. EK. Identiskt med *Tjärnet* nedan. — Storlid (på) *størllj*; även till Skeppstala. Storelidstegen 1818 Te. nr 185. — Tjärnet *sjent*. — Äfsetemyren *æfsetemýra*; även till Skeppstala. Boh. *æfsætør* (pl.; Tegneby) »äfsingar», dvs. »överskjutande ändar på väv». ¹⁵ Myren ligger i en långsmal del av hemmanet, vilken liknats vid en »äfseta».

Mällby *mélby*, *mæləbý* ¹/₁ sk. Var kr. till 1734. — | Melby c. 1528 NRJ 4 s. 205, 1544, 1659, Meilbi 1568, Molby (!) 1573, Melbye 1581, 1586, Mielbye 1581 (altern.), Mällby 1665-1881, Jr, Mäl- 1680, Mähl- 1697, 1719 || Mellby 1594 JN s. 206, Mäll- EK(B). ~ *Medalbør* »den mellersta gården». *Mellan* vilka andra bebyggelser? Avses möjl. läget vid gränsen *mellan* Tegneby och Stala sn:ar? Folket i M. gick förr i tiden till Stala kyrka; en backe i M. på vägen till denna kallas än idag *Kyrkeliden sjærkøha*. Uttalet *mælə-* innehåller — om det är äkta — en inskottsvokal med uppgift att underlätta uttalet.

Prep. är i. IN *mæləbýn*, f. -a, -ar, -*ənə*,

Torp:

Johan(n)eberg *jòwanəsbærj*. Johansberg 1864 Te. nr 391. — *Svadorna; nedlagt. Swaerne 1825 Jb, Swaderne 1856-60 Hfl. Boh. *svada, f. »slät, sluttande berghäll».

Nösund *nøsən*, *nø-* (Nilén), mer vårdat *nøsun*, *nø-* (Nilén) ¹/₁ sk. av ålder. — aa Nydiusundi c. 1400 RB s. 315 | Nodesund (!) c. 1528 NRJ 4 s. 205, Nödeswnd 1544, Nödesunnd 1568, Nödsund 1573, Nödesundt, Nöesundt 1581, Nödesunndt 1586, Nössundt 1659, Nösund 1665-1881, Jr, Nödssundh 1680, Nösundh 1697 || Nøddesund 1594 JN s. 214, Nösund 1687 S 73 fol. 7, EK(B). ~ Såsom Lindroth visat (SIOD 3 s. 7 och Minnesskr. utg. av Filol. samf. i Gbg 1930 s. 47) är f. l. *Nøddja nùdja* som namn på den iögonenfallande klubb-

¹⁵ Jfr fvn. *eptirseta*, f. »Tilbagesidden, naar andre ere gangne bort» (Fritzner). Se Lindroth Öl. folkmål 1 s. 242 not 1.

liknande udden på Lyr mitt emot Nösund. Uddens namn är identiskt med fvn. *hnyðja*, f. 'klubba'.

Prep. är på. IN *nøsøn*, f. -a, -ar, -anø; *nøs-johána* SIOD 3 s. 51.

Torp och lägenheter:

Björbergshalsen *bjørbæshalsen*. Björnbärshal(l)sen 1808 Te. nr 272 (där natur.), 1850 nr 316 (dito), Björbärsholmen (!) 1825 Jb, Björbergshallsen 1826 nr 46, Björbohalsen (!) 1837, 1855 Hfl, Björnbärshalsen Jr, Björbergs- EK(B). Innehåller säkerl. ett **Björnberg(et)*; *Björn-* förekommer ofta i namn på berg, åsar, uddar o. d. (*Björn(e)berget* avd. V), stundom i jämförande användning (se Bd 5 s. 227). Trots de flesta skriftformerna bör man alltså här inte tänka på *björnbär* (jfr annars Bd 9 s. 179); med avs. på förväxling av *-berg* och *-bär* jfr också t.ex. **Blåbergsholmen* avd. III. S. 1. *hals* torde här syfta på en lång, smal tunga av odlingsjord. Om *hals* i andra ON se Bd 9 s. 4 med litt. — »B å t z w i j k» nämnes som bebyggelse 1610 på platsen för nuv. Nösund (Pettersson Fiskebebygg. s. 15). Torde vara ett **Båsvik*; jfr *Båsevik* avd. I. — Gravedal (i) *gråvø-*. Grafvedal 1842-43 Te. nr 272, 1853 nr 350, Grafda(h)l 1857 nr 342 (på alla st. natur.). Gravedal EK. Samma namn som natur. i Röra (avd. VII). Då lh 1842-43 nämner sand- och lertäkt i G. är det tydl. sådan grävning, som gett namn åt dalen. — Grinden *grīna*. 1794 Te. nr 75, 1812 nr 162. Vid gränsen mot hemmanet Lunden. — Hornbruket *hønbrøget*; (platsen för) det forna trankokeriet, resp. (senare) salteriet ovanför det östra societetsbadhuset vid Nösund. F. I. syftar säkerl. på framskjutande bergparti; jfr t.ex. Bd 1 s. 242 och Reg. i Bd 16 och 18. *Bruk* syftar annars på tegelbruk, se t.ex. Bd 18 och 20: 1, men om något sådant här tycks traditionen intet ha att förmåla. — Kärret. 1837 Hfl. — **Rissen a*, se under *Lunden* s. 119. — Rörholm(en) Kortet, EKB. F. I. är *rør*, m. 'vass'; SIOD 3 s. 112. — Sig(g)landa (-e) *siglånø, sèjlånø* (-a-?). Sigglanda EK. Meddelaren härledde namnet av att det »*sigar o rinør*» där. Platsen ligger vid en bäck. Namnet har berörts Bd 2 s. 184 noten med anl. av ett »*Seijland*». Där räknades med en boh. stam *sigg-* 'sippra', som då finns vid sidan av *siga*, i boh. *sèja*.¹⁶ Lindroth räknar a. st. med att s. l. är *land(a)* 'strandmark', och i GBFT 1945 s. 116 säger han, att namnet kanske är »ett äkta *-landa*». Tolkningen är felaktig. Namnet är ursprungl. namn på den lilla bäcken och är pres. part. av boh. *sigla sigla* 'rinna mycket sakta' (antecknat från Tegnebys grannsocken Torp); om vat-tendrag. av denna typ se Karsten NoB 1933 s. 39 ff. med litt. samt *Kvaterneröd* Bd 11 s. 33. Uttalet *sèjlånø* beror på inflytande från verbet *segla segla, sèjla, sèjla*. — **Sk i n kl ö s a*. Tycks ingå i Skincklösegrind 1812 Te. nr 162 (inte säkert till Nösund). Ett nedsättande namn av typen *Brödlösa*,

¹⁶ Denna framställning beaktas inte av Janzén (Bd 16 s. 187) vid hans försök till utredning av dessa betydelsebesläktade stammar.

Mjöllösa (se t.ex. Bd 16 s. 218), ej betygat från annat håll. — Skogviken *skövigga* ($\sigma > \omega$). Skogvik 1837 Hfl, Skogviken EK(B). — Stigbergshagen *stjbaş(h)ávæn*. 1808 Te. nr 118, Sti- 1812 nr 162 (trol. blott naturn.). Vid *Stigberget* (avd. V). — Stolpeliden. 1843 Te. nr 272 (naturn.), Stolpliden 1845, 1855 Hfl. Tycks inte ha lokalt samband med *Stolpegärdet* avd. VIII. F. l. kan vara ett familjen. (soldatn.?) *Stolpe* eller appell. *stolpe*, m. Se samma namn Bd 16 s. 183. — Värmsleliden. Varsseliden 1837 Hfl. F. l. är boh. *värmsel*, f. 'källsprång'.

Nötskär *nüşkar*, *-ær*, *nüşkær*, *nüşkær* $1/1$ sk. av ålder. — j Nauskiarrum 1388 RB s. 314 | Nøsker c. 1528 NRJ 4 s. 205, Nøsker 1544, Nødskor (!) 1568, Nödttskerr 1573, Nöidtzkier, *-nes* (!) 1581, Nödtzkier 1586, Nödzkier 1659, *-kiär(r)* 1665-1758, Nödetskier 1680, Nötskjär 1811, Nötskär 1825, 1881, Jr || Nø(d)skier 1594 JN s. 203, Nödz- 1613 GSH, Nötskjär 1804 Te. nr 110, Nötskär EK(B). ~ S. l. är tydl. *kärr* (om innebörden se avd. IX); så Tengström IN s. 274. F. l. är knappast mansbin. *Naut* (så Tengström a. st. med hänvisning till Lind Personbin.); den torde i stället vara fvn. *naust*, n. 'bod el. skjul för båtar'. Då den (sank)mark, som avses, knappast kan ha gått ned till sjön, har väl båthus funnits vid Strande å, som förr tydl. varit färdled ganska långt in i landet. På Tvets ägor finns ett stycke upp vid ån ett *Knarrevalen*, vars f. l. är *knarr*, ett slags skepp. F. l. i **Nös(t)-kärr* har associerats med *nöt* 'boskap', *-s* har felaktigt förts samman med s. l., och denna har då uppfattats som *skär skær*. Utt. med *u* i f. l. för väntat $\emptyset$ kan bero på slutledsbetoning; jfr sist angivna altern. uttal.

Prep. är i. IN *nüşkæn*, f. *-ra*, *-rar*, *-ranø*.

Torp och lägenheter:

Budalen. 1825 Jb. Möjl. felskr. för följ. Fvn. *búð* 'bod'. — Buhalsen *bùhalsøn*. 1837 Hfl, Bohalsen 1866 Te. nr 395. Samma namn Bd 3 s. 145. Om f. l. se föreg. Om *hals* se avd. III. — Burås *bùras*. 1811 Jb. F. l. gen. av *búð* 'bod'. Samma namn t.ex. Bd 9 s. 2, 18 s. 193. — Dalen. EK(B). — Giljan, egentl. samma lokal som *Giljan* s. 108. — Grinden. EK(B). — Hagekärr (i) *håwæsær* el. Rumpån (på *ròmpa*; f. d. båtsmanstorp. Hagejärr 1797 Te. nr 90 (där naturn. på Rom), *-kärria* 1834 nr 238 (äng på Torp). Om innebörden av *kärr* se avd. IX. Om *Rumpån* s. 32. — Hog. 1837 Hfl. Säkerl.=följ. — Hogstorp. 1839 Te. nr 271. Om skrivningen är pålitlig, synes f. l. vara gen. av ett färdigbildat ON **Hog(en)* 'hög(en)'. — Tofta *tófta*; tidigare sk.-torp. Toften 1797 Te. nr 93, Toftan 1811 Jb, 1825 Jb (altern.), Tofta 1825 Jb (altern.), 1881, Jr, EK(B). Den äldsta formen och det uppgivna uttalet tyder på best. form av *toft*, rspr. *toften*, målets *tófta*; jfr s. 46.

Otterslätt¹⁷ Numera hör blott hmnt nr 1 till Tegneby; nr 2 överflyttades till Morlanda 1857. $\frac{1}{1}$ sk. Äldst kr., till sk. 1736 (Jb 1758). ~ Om namnets ä. former och innebörd se s. 41.

Prep. är i. IN *òtəşlétən*, f. -a, -ar, -anə.

Hemmansdel:

Malisegården *màlşə*. F. l. torde ha med kvinnon:t *Malin*, målets *Mali*, att göra. Men det närmare förhållandet till detta är oklart. Eftersom *Mali* i gen. (altern.) får -s, kan denna form direkt ingå i hemmansn:t (jfr *Mali(n)sgården* Bd 5 s. 224, *Malisvallen* 9 s. 158); -e- kunde då vara inskjutet för att underlätta uttalet. Men f. l. kunde också närmast vara ett mask. **Malisen*; detta vore väl då bildat till **Malisgården*, på samma sätt som Bd 16 s. 200 antagits, att personbeteckningen »*Karisen*» bildats av ON *Karis klåva*. Slutl. vore det kanske möjligt, att det funnits ett **Malisen* 'Mali(n)s gubbe'.

Torp och lägenheter:

Brunnsdal. Brunsdal 1820 Te. nr 205 (naturn.), Brunsdahlen 1837 Hfl. Se följ. — **Brunnstorp*. Brundstorp 1837 Hfl. Samma ställe avses väl med *Brunstorp* 1851 Mor. nr 279 under Otteslätt i Morlanda. Hit hör även *Brunsborg*, *Brunsborgsmoar*, *Brunsbäck*, *Brunsbäcksgilljor*, alla Te. nr 205. F. l. är säkerl. gen. av *brunn*, m. Gen. *Bruns-*, av ett familjen. *Brun*, kan inte gärna tänkas ha framkallat skr. *Brunds-*. Alternativt kan f. l. tänkas vara gen. av *brunne*, m. 'svedjefall', möjl. brukat som ON: **Brunne(n)*; jfr Bd 9 s. 163, 10 s. 27. — *Brännehagen*. 1837, 1841 Hfl. Trol. har jordmånen bestått av *brännsand*, där växtligheten har bränts bort; jfr *Brännelyskan* Bd 9 s. 164. — *Grönevik*. 1837 Hfl. Ligger inte vid vatten. Möjl. uppkallelse. — *Hamborg* *håmbörj*; f. d. båtsmanstorp, Hamburg 1825 Jb, Hamburg EK(B). Vanligt uppkallelsenamn. Samma plats som Hamburg i Fläskum (s. 108). — *Jakobsdal*. Jacobsdahl 1825 Jb. — *Jonsdalen*. 1825 Jb. — *Raffalemon* *råfaləmön*. Räflemoarne 1820 Te. nr 205 (naturn.). Det är svårt att förena det nutida uttalet med den bevarade skrivningen från 1820. Denna kunde tyda på att f. l. är fvn. *refill*, m. 'remsa (av tyg, väv)', här i så fall använt om ett långt och smalt jordstycke; jfr NG 7 s. 423. Men detta ursprung låter inte förena sig med det nutida uttalet. Det är formellt möjligt att — såsom doc. Ekenvall med tvekan föreslår — i f. l. se en *s-lös* gen. av mansn. *Rafael*; men detta synes vara absolut okänt i Boh. Formen 1820 kan tänkas vara en otillfredsställande skrivning av **Rävfallemoarne*. Då kunde man jämföra no. *Reflebrekke*, uttalat *reffelbrækk*, *reffle-*, skrivet i *Ræffallabrækka* 1480 DN 3 s. 677. A. Kjær (NG a. st.) anser det mindre troligt, att s. l. i *Revfalla* är gen. pl. av *fall*, n. 'ställe där man fällt träd' el. 'jordfall', utan mer sannolikt, att *-falla-* är gen. sg. av ett fvn. **foll*, f.,

¹⁷ Av K. Lantmäteristyrelsen 1947 föreskriven stavning och benämning (GoBAK nr 2).

svarande mot no. *fall*, f. 'fälla (för djur)'. Namnet skulle då betyda 'backen vid rävfällan'. Men hur blir **Rävfalle-* till *råfala-* i det boh. ON? Utv. borde ha blivit densamma som i det no. namnet: *røflø-* e. d. Kan namnet tidigare ha haft annan tryckfördelning än den nutida? Tills vidare måste f. l. *Raffale-*sågas vara dunkel. — Om s. l. *mo* avd. VIII. — *Torkered tårkørø*. Vål boh. *tork, m. 'torka', mindre sannol. verbet *torka*; jfr t.ex. *Torkås* Bd 9 s. 92. Namnet är en sen bildning på *-red* (*-rød*); jfr Bd 18 s. 320.

Ramshult *rámshølt*, *ràmshølt* $\frac{1}{8}$ sk. av ålder. — i Hrafnholt Eirspennil s. 639, handskrift senast c. 1325 (i skildring av händelse år 1261 el. 1262)¹⁸ | Ramsholt 1568, 1659, Ramssholdt 1581, Rams- 1586, Ramssholt 1665, Rams- 1680, 1697, Ramszhullt 1719, Ramshult 1758-1881, Jr, Ramshullt 1811 || Ramshult EK(B). ~ Om *Hrafnholt* hör hit, är det trol. felskrivning för *Hrafnsholt. I så fall är f. l. gen. av ett mansn. fvn. *Hrafn* (fsv. *Ramn*).¹⁹ Om skrivningen i Eirspennil inte avser gården i Tegneby, kvarstår dock möjligheten, att f. l. kan vara gen. av det antydda mansn. Möjl. ingår gen. av fågeln. *ramn* 'korp'; jfr Lundahl i Festskrift till Sahlgren s. 6 not 5. Men den kan även tänkas vara växtn. *rams* 'Allium ursinum' el. 'Epilobium angustifolium'. Fries Flora upptar emellertid ingen lokal med rams på Orust och Tjörn.

Prep. är i. IN *ràmshøltæn*, *-a*, *-ar*, *-ana*.

Rom *ram*, *rom* by. — | Ronn (t) c. 1528 NRJ 4 s. 205, Rom 1544-1881, Jr, Rohn 1581, Romb 1659-1758 || Romb 1613 GSH, Rom EK(B). ~ I Ortn. på *-rum* har Lindroth (s. 102 ff.) särskilt och utförligt diskuterat de boh. och östno. namn, som möjl. kan höra till denna namngrupp. Inom Boh. gäller det sannol. bara de båda *Rom*, nämligen det här ifrågavarande och det i Svarteborgs sn, Tunge hd; det senare skrevs j Romi 1317 DN 3 s. 108 (säges ligga i Berfendal men avser säkerl. Rom i Svarteborg), j Room 1391 RB s. 366.²⁰ A. st. syntes det inte Lindroth möjligt att säkert avgöra, om de båda *Rom* innehåller det *rūm*, n. (rspr. *rum*) — med överg. *ū* > *ø* framför nasal — i bet. 'röjning', vilket träffas som s. l. i så många framför allt östsv. ON, el. om *Rom* är dat. pl. av *vrð*, f., fvn. *ró* (*rá*), no. dial. *rō* 'vrå', här om undangömd plats i terrängen; också det senare ordet ingår ju i många ON, inte minst i Boh.; se Bd 4, 5, 9, 10, 11, 18, 20: 1. Det behåller visserligen *vr-* i hela landskapet utom i Vätte hd och altern. i Lurs sn i Tanum (se Janzén Subst.

¹⁸ Det är ovisst, om skrivningen avser Ramshult.

¹⁹ Jfr fsv. *Ramshult* 1377, kanske *Ramshult* i Åtvids sn, Ögtl. (Lundgren-Brate s. 201).

²⁰ De av Lindroth i detta sammanhang medtagna ON *Rom(e)backa* (Kareby sn, Inlands S. hd) och *Rom(e)sjön* (på gränsen mellan Romelanda och Kareby sn:ar, Inlands S. hd) innehåller liksom sn-namnet *Romelanda* ett ånamn *Rima (Janzén GBFT 1932-33 s. 233 ff.) och kan alltså avföras ur diskussionen.

s. 305, Bd 20: 1 s. 197), men i de böjningsformer, där *-u* följt i ändelsen, bl. a. just dat. pl., bör *v* ha fallit även i sydligare hd:er, och då kan namn med *R-* av *Vr-* träffas även i s. Boh. Lindroth söker stödja en sådan tolkning (*-rum* s. 105) genom hänvisning till *Rålanda* inom socknen, vilket förutsättes innehålla ordet *vrå* med bortfallet *v-*; detta namn bör emellertid uppfattas annorlunda (se nedan). Av sakliga skäl kan här behandlade bynamn inte gärna innehålla ordet *vrå*; byn ligger inte alls så. Det synes därför något sannolikare, att *Rom* är ordet *rum*, n., enl. Lindroth kanske med bet.n 'röjning', enl. Sahlgren (SvL 73, 1950, s. 127 ff.) möjl. med bet. 'gårdstomt'.

Prep. är i. IN *råmbryn*, *-būr*, *būna*; f. *-būsa*.

Nr 1 Mellangård $\frac{1}{2}$ sk., men kr. till 1724 (Jb 1758). EK(B).

Nr 2 Yttergård, jordenatur m. m.=nr 1. EK(B).

Nr 3 Övergård, i bygden Östergård *östergål*, jordenatur m. m.=nr 1. EK(B).

Torp och lägenheter:

Dammen, se *Roms damm* nedan. — Hasseldal. Haplebacken (!) 1825 Jb, Hasseldal 1848 Te. nr 313, Hassedals berget 1848 ibid. Tydl. har det vuxit *hassel* där. Samma namn Bd 9 s. 92, 148. — Hällbacken. 1837 Hfl. Sammanhänger möjl. med **Hällevad* s. 216. — Kavdalen. Kawdahlen 1825 Jb. F. l. innehåller trol. stammen i boh. *kav*, n. *kau* 'starkare blåst' (Askum), *kava kàqa* 'snöa tätt' (Valla) (jfr *Kavås* Bd 3 s. 200), el. möjl. den i boh. *kava kàya* 'släpa, slita' (Svarteborg). — »Kännebacken», se **Tjärnebacken*. — »Känsdalen», se **Tjärnsdalen*. — Lillehagen (i) *lèl(h)dwæn*. 1837 Hfl. — Ljungslätten. 1825 Jb. »Romsda (h) Istorpet», i »Romsdal» 1840 Te. nr 257. — Romsdamm *róms dâm* el. Dammen; f. d. soldattorp. Dammen 1837 Hfl, Jr, EK(B). — Råkärrstorpet. 1840 Te. nr 257; ident. med föreg.; jfr *Rutgersdamm* avd. I; ligger vid en *rågång*. — Sandbacken. 1869 Te. nr 403. — Slädkneken. Stolkneken (!) 1837 Hfl, Slädkneken 1841 Hfl.²¹ Samma namn i Harestads sn (Bd 5 s. 32). Om f. l. *Släd-* se under *Slähällern* s. 77 med not 34. S. l. är boh. **knek kneg*, m. 'böjning', varom under *Ålekneken* s. 81 f. — Slätten; i Storehamn. 1853 Te. nr 322. — **Sopölen* *sûpæn*, *sûpæn*. Surpölen (!) 1869 Te. nr 403, EK. Namnet enl. uppgift efter en *so* (sugga) från hmnt Stala, som drunknat där. Om denna tolkning är riktig, beror skr. *Sur-* på oriktig anknytning till adj. *sur* (om jorden). El. är det fråga om en *pöl* (liten vattensamling) med *sur* jord omkring? I så fall har uppgiften om son kommit till i efterhand. Jfr *Surhålet* (avd. VIII) och *Suremyren* (avd. VI). — **Tjärnebacken*. Kännebacken 1837 Hfl. Väl vid samma *tjärn* som följ. — **Tjärnsdalen* el. *Tjärnet*; nu försvunnet.

²¹ Hfl 1841 har ursprungl. *Stohlkneken*, men detta är överstruket och ersatt med *Slädkneken*.

Känsdahlen 1825 Jb, Kändahlen 1837 Hfl, Känne- 1845 Hfl, Känsdalen 1840 Te. nr 236, Kännet 1869 nr 403. Kan ha legat vid *Känsmyr* (EK) n. om *Sopölen. — *Världen vêla*; nu obebyggt. Någon parallell till detta namn har inte påträffats annorstädes. Om platsen ligger avsides, kan man tänka sig, att namnet uppkommit ur en skämtsam antydan om att stället ligger (eller att åbon bor) »långt bort i världen».²²

Rålanda *râlanâ, râlânâ* (uppgiften om alternativt uttal *râlanâ* säkerl. opålitlig) by. — j *Ralandum* 1388 RB s. 310 (där fört till Morlanda sn), j *Roalandum* 1402 ibid. s. 314 | Rølen, Rolen (!) c. 1528 NRJ 4 s. 205, 206, Rolland 1544, Roolamd (*m* osäkert) 1568, Rolandtt 1573, Rolandt, Rollandt 1581, Rolandt 1586, Rålan(n)dh o. d. 1659-1680, Råland 1665 (altern.)-1758, Rålanda 1811-1881, Jr || Rollan(n)dt, Rolland 1613 GSH, Rålanda EK(B). ~ Den y. formen i RB kan tyckas hänvisa på att f. l. är gen. pl. el. möjl. sg. (utan *r*) av *vrâ*, f., med försvunnet *v*. Denna tanke bör avböjas, då dessa delar av Boh. inte känner bortfall av *v* i kombinationen *vr-* annat än under vissa betingelser; jfr under *Rom* ovan. *Roä-* skulle kunna vara gen. av mansn:t *Rõe*, gen. *Rōa* (fvn. *Hrói*), och *Rōa-* bör ha givit *Râ-* (skrivningen *Ra-* i RB 1388 torde antyda uttalet *Râ-*); jfr att *Råröd* *rârø* i Kville skrevs i *Roarudi* 1391 RB s. 382 och innehåller gen. av mansn. fvn. *Hrói* (Bd 16 s. 59; om *oa > a (> â)* se också Bd 20: 1 s. 25). Men då ON på *-land(a)* inte ofta har personnamn som f. l., torde *Râ-* vara av annat ursprung. De brukar där emot ofta ha ånamn som f. l., men bäcken, som rinner genom R., tycks ha hetat *Grof (s. 109). Det synes sannolikast, att f. l. är fvn. *râ*, f. 'stång', i ON ofta i bet. 'rämärke', även 'rå, rågång, gräns'. Byn ligger vid gränsen till Morlanda sn; Rålandsberg, som väl en gång upptagits från Rålanda, har hört till Morlanda till 1/1 1947. Då *-landa* står som s. l. i ON, kan dess dentala *l* bli »tjockt» *l* efter lång vokal och vissa kons.; detta är väl styrkt (Tengström IN s. 277, Landtmanson Västgötamålets *l-* och *r-ljud* s. 59, Lindroth i NoB 1918 s. 46). Om s. l:s innebörd och form se s. 37.

Prep. är i. IN *râlanabûn, -bûr, -bûna*, f. *-bûsa*.

Nr 1 Nordgård *nâl-* ¹/₂ sk. Var ¹/₁ till 1686 och kr. till 1726. EK(B).

Nr 2 Yttergård (Utegården) *ûdâ-* ¹/₁ sk. av ålder. EK(B).

Nr 3 Östergård *ûstâr-* ¹/₁ sk. av ålder. EK(B).

Hemmansdel:

Tråvedalen *trâvêdân* (angivet som ä. uttal hos IODG), *trâvê-*. »Tråfedal uttalas Trövedaln med ö=ö-ljudet i kol.» (Otto Ahlquist i brev till Hj. Lindroth 19/5 1932.) Vid kontroll i bygden uppges med bestämdhet *trâvê-* som det »äkta» uttalet. Tidigare sk.-torp. Tråfwedahlen 1758 Jb (torp), Tråfwedal(en) 1784-1786 Te. nr 43, Trofwe- (*-o-* ej fullt säkert, möjl. *a*) 1800

²² IFGH accession 5357 blad 25 säges om midsommareldar, att de förekom »på Flatön å skärgårdarna å inigenom världen».

nr 102, Trofvedahlen 1837 Hfl, Trå-, Trö- 1845 Hfl, Träfve- 1855 Hfl, Tráfvedahl(en) 1855 nr 356, Tráfedal 1881 Jb, Tráfvedal Jr, Tråvedalen EK(B). Om tolkningen får utgå från *a* i f. l. (i så fall är uttalet *tråvə*- hyperdialektalt; jfr uttalet med *s* av *Rålanda*), är denna möjl. namnet på den bäck, som rinner genom dalen: *Tråva. Detta kan vara bildat på stammen i boh. (Morlanda, Gullholmen) *trəv*, n. 'trav', *trəva* 'trava', no. dial. *traav*, n. 'Trav, trippende Gang', *traava* 'trave, løbe med korte Skridt' (Aasen). Ånamn (bäcknamn) som anger det sätt på vilket ån flyter, är vanliga; jfr Janzén NoB 1935 s. 1 ff. under t.ex. *Geys*, *Pipra* och NE under t.ex. *Eisa*, *Fausa*, *Føisa*. Är däremot uttalet *tråvə*- det »riktiga», blir tolkningen ovissare. Av verbet *tråda* 'trampa' och *tråda*, f. 'trampa, trampbräde' träffas former med *v* (*tråva* o.d.) i sv. Vgtl. (Götling Vgtl:s folkmål I s. 161 och 165) och n. Hall., t.ex. Fagered (Kalén) och Vallda (Peterson), men de saknas alldeles i Boh. I motsatt fall hade man kunnat anknyta till fvn. *trōð*, f. 'inhägnat jordstykke, där man samlar kreaturen och som trampas upp av dem' (Fritzner), no. dial. *trod*, f. 'meget betraadt vei el. plads' (Torp); jfr det vgt. *Trålanda*, som SOÅ 8 s. 198 förmodas innehålla fsv. *trodh* 'tramp (t.ex. av kreatur)'. Se Tillägg och rättelser.

Torp och lägenheter:

Alehagen (i) *älə*- 1825 Jb, EK, Ahle- 1837 Hfl. — Björkemyr. 1837 Hfl, 1855 Te. nr 356. — Dammen *dāmən*. 1825 Jb. — Fockebacken (på) *fålkə*-, y. *fðkə*-. Kallas vanl. **Fockens backe fålkəs båkə*. Fockebacken EK. Jfr *Focken* Bd 16 s. 220, där flera namn anföres, i vilka *fock* synes innebära jämförelse med ett focksegel (trekantigt). I F:s odlade mark finns ett litet bergparti med formen av en *fock*. Men i bygden förmodar man, att en båtsman *Fock* givit namn åt torpet, och denna tolkning är den sannolikaste. — Götmad(en) (i) *jððəmđ*. Götmaden 1838 Te. nr 253. *Göte* 'man från Västergötland'; om *mad* avd. VI. — Hagen. 1855 Te. nr 356. — Kallebäcken. Kallebäcksslätten, K:s slätt (dit skulle båtsmanstorpet flyttas) 1858 Te. nr 364, Kallebäcken EK(B). Den lilla nordrinnande *bäcken* kan nu knappast spåras. Namnet K. finns i övrigt på åtmin. fyra håll i länet, men bara i ett av dessa namn (Bd 5 s. 136) är f. l., såsom uttalet av *a* visar, adj. *kall* (uttalas med *a*); om de tre övriga se Bd 1 s. 298, 2 s. 63 f., 20:1 s. 121. Bristen på uttalsuppgift omöjliggör ett avgörande vid här ifrågavarande namn. — Krappedalen. 1825 Jb. *Krapp* 'trång'; samma namn Bd 16 s. 195. — Kvin. Qvia 1811 Jb. *Kvi*, f. 'fåfälla'. — Libacken. Libacken 1825 Jb. Samma namn s. 42. — Jungslätten. -stätt(!) 1837 Hfl, -slätten 1845 Hfl, -slätt 1858 Te. nr 364 (naturn., 3 ggr). Skulle den äldsta skrivningen mot förmodan inte vara en förvanskning, är s. l. ursprungl. *stätt*, f. 'ställe där man går över en gärdsgård'. — Nyborg; i utmarken (om bebyggelse framgår ej). 1868 Te. nr 397. Vanligt namn på *nybyggen*. —

Råhagen. 1811 Jb, 1837 Hfl. Den bet. 'inhägnad för rådjur', som är styrkt (Bd 1 s. 237, 3 s. 283) kan inte komma i fråga här, utan säkert avser namnet en *hage* vid en *rågång*, och kanske just den som åsyftas i byns namn. Namnet träffas på två andra ställen i socknen (s. 328). Då är det väl troligast, att de två *Råhagen* i Orusts Ö. hd (Bd 9 s. 22, 172) har samma innebörd. — »Samaen», se följ. — *Sandugnen? Samaen (!) 1811 Jb. Uppslagsformen utgår ifrån, att formen från 1811 sammanhänger med det *Sandugn, som tycks ingå i Sanomehagen (3 ggr), -lycka (3 ggr), -äckror (2 ggr), Sanome Äckra (2 ggr) 1838 Te. nr 253. *Ugn* heter i målet *om*. *Sandugn kan ha angivit en ugnsliknande hålighet i sandbrink e. d. Jfr *Ugnen* och *Ugnarna* i Reg. av tidigare bd. — *Stamperöd*; åtm. 1838-1848 blott åker och äng, i Jr sk.-torp till 1920. 1758, 1881 Jb. Samma namn Bd 4 s. 27. Där avses en *benstamp*; annars har ordet i boh. ON ansetts avse klädstamp (vadmals-); se Reg. i ä. bd. Men på Orust kan ordet bl.a. betyda 'tjock, grovlemmad karl', 'grov, kraftig häst'; trol. har ordet någon av dessa bet:r i *Stamperöd*. Alternativt kan man tänka på *stamp stamp*, m. 'oberedd torvmassa', och *stampa stämpa* 'trampa torv', varom Abrahamson MASO 9 s. 129. — *Svan*-å s. 1837 Hfl, 1855-57 Te. nr 356. I Hfl 1837 nämnes en rotebåtsman *Svahn*, och det är väl mest sannolikt, att torpet fått namn efter denne el. en föreg. båtsman med samma namn. Det är väl emellertid inte alldeles otänkbart, att f. l. kan vara *svan*, och att båtsmännen fått namn efter torpet. Lindroth tänker sig emellertid möjligheten, att *Svan*- är en sammandragen form med best. artikel, uttalad **svân(a)*-, *svan*- e. d., av *svade*, m. 'slät och sluttande berghäll' (Bd 16 s. 142, 184). Jfr däremot samma namn Bd 9 s. 142. — Ö (de) g ä r d e t. Ögårdet 1811 Jb, Öde- 1838 Te. nr 253.

Rålandsberg *rånabárj*, *rånabærj*, *rånabærj* (Nilén) ¹/₂ fr., tidigare, åtm. 1719, kr. Överfört från Morlanda till Tegneby 1/1 1947 (Jr). — | Rålandsbärg 1719, Rålandsberg 1758-1881 Jr || Rollandbiery 1613 GSH, Raalandsbjery 1627 No. Rigs-Reg. 5 s. 584, Rålandbergh, Raalandbierig 1660 D. Bjelkes jb s. 217, 229, Rålands Bärj 1746 Oedman s. 227, Rålandsberg GS, EK(B). ~ Namnet är bildat till *Rålanda* (s. 128), dels med dels utan gen. -s; för den förra formen måste det kortare *Råland* ligga till grund. Ljudutvecklingen kan tänkas ha varit denna: *Rålandabery* > *raʎanabærj (med avs. på ʎ märk uttalet *rəʎanə* av *Rålanda* s. 128; i ON med redan existerande ON ss. f. l. skall huvudtrycket ligga på sista sms-leden i boh.; Palm NoB 1925 s. 66, Janzén NoB 1935 s. 10) > *rånabærj > *rånabærj* (med överg. av *r* > *n* i svagton) > *rånabærj* (med normalisering av tryckfördelningen sedan känslan av samband med *Rålanda* upphört). Uttalet *rånə*- (med kort *ä* och långt *n*) torde vara det »äkta», om ljudutvecklingen varit den antydda. — Om bet:n hos ON *Rålanda* se s. 128.

Prep. är *på*. Gen. *rånabaş*. IN *rånabærjən*, -ar, -*ənə*.

Torp:

Hundepinan, se följ. — Lindvatten *līnván, līn-* el. Nybygget *nūbygōt*; i dagligt tal kallat *Hundepinan hūnəpīna*. I ä. tid även Lindvattenstorp. IN dels *līnván (līn-)*, f. *līnvánska, līnvánanə, dels hūnəpīn*. Lindvattenstorp 1873 Mor. nr 426, Nybygget 1873 Mor. nr 426. Om *Lindvatten* se *Lindevattnet* s. 147. *Hundepinan* kallas också ett gårde, och detta anses vara den primära namnbäraren. En bonde skall ha bundit en hund där, som fick stå och svälta ihjäl, och någon bättre förklaring är svårt att ge. — Nybygget, se föreg.

Röd rø, Nilén även *rū* ^{1/4} fr., nu utsocknes fr., ofri mans till 1866, ^{1/2} mtl åtm. ännu 1697. — | Rudt c. 1528 NRJ 4 s. 206, Rud 1568, Rödt 1573, Rödt 1581, 1586, Röed(h) 1659, 1665, Rö(ö)dh 1680-1719, Röd 1758-1881, Jr || Röd EK(B). ~ 'Röjning'. Om skriftformen med *u* och det därmed sammanhängande uttalet med *u* se Lindroth GBFT 1945 s. 56 ff.

Prep. är i. IN *rōsən, -a, -ar, -ənə*, även *rōsbūn, -r, -na*.

Torp och lägenheter:

Hagen *hāwən*. EK. — Madgjåtan (i) *mājōda, mā-*. Om f. l. *mad* se avd. VI. S. l. är målets *jōda*, f. 'trång dalgång mellan berg' (Tengström IN s. 233). Ordet är känt endast från Orust (a.st.), på Skaftö *jōd*, f.; jfr det skå. *Gudan Bruhn Ägon*. s. 71 f. — Tunnebacken *tūnəbákən*. Kanske har det funnits en *tunnekälla* (s. 371) i *backen* 'slutningen'. Jfr dock under *Tunn- torpet* s. 104.

Skantorp *skántorp, skán-, skàn-* ^{1/1} utsocknes fr., förr ofri mans. — j Skalna þorpe 1360 DN 3 s. 252 (=Skalnethorp SRP nr 455, säkerl. y. avskr.),²³ j Skanaþorpe 1374 s. 299, þorpe 1383 s. 337, 1399 s. 403 (jämte Skana þorp, j Skanæ þorpe), a Skanaþorpe sen hand RB s. 315, j Skanathorpe, Skanatorp 1442 DN 16 s. 142, Skanetorp 1482 s. 302, Skone(!) 1483 RAP (otr.) | Skanetorp c. 1528 NRJ 4 s. 205, Skonne(!) 1544, Skor- 1568, 1581, Skomthop(?) 1573, Skorthorp(!) 1586, Skantorph 1659, 1680, Skanttorp 1665, Skantorp 1697-1881, Jr || Skantorp 1594 JN s. 206, EK(B), Skon Torp, Skontorp 1660 D. Bjelkes jb s. 219, 240. ~ Skrivningen *Skalna-* 1360 är utan tvivel felaktig och kan inte ges vitsord mot de upprepade skrivningarna *Skana-* o.d. utan *l*. Samma f. l. tycks ingå i *Skåneröd skánərə* i Svarteborgs sn, Tunge hd; detta skrevs *j Skana rudi, j Skanarudi* 1391 RB s. 364. Den tycks träffas också i *Skanekullen skànə-* i Backa sn, V. Hisings hd (Bd 4 s. 121) och i *Skånhallen skàn-* i Myckleby sn, Orusts Ö. hd (Bd 9 s. 141). F. l. i *Skanekullen* förmodas a. st. altern. innehålla boh. *skàna* 'gapa, stirra', och detta ord antages altern. kunna ingå även i *Skånhallen*. I båda fallen räknas med den möjligheten, att

²³ Också de följande diplomerna i DN finnes i y. avskr. i Riksarkivet.

f. l. kan vara en böjningsform av fvn. *skán*, f. 'skorpa', no. dial. *skaan*, f. 'en haard Skorpe', även 'Skover', 'fortørrede Levninger' (Aasen), dalsl. dial. *skøn* 'sårskorpa'; i vissa nordboh. dial. heter ordet *skøn*, f. (Skee, Sörbygdén, Lur). Men i större delen av Boh. skall en fvn. f. l. *Skána*-numera träffas såsom *skànə*-, *skán*-; jfr hurusom *máne*, fvn. *máni*, i stora delar av landskapet heter *mànə*, *mánad*, fvn. *mánaðr*, *mànə*, *màna* o. d. (se vidare Tengström IN s. 285 f.). Terrängförhållandena vid Skantorp talar starkt för att f. l. är en böjningsform av fvn. *skán* med syftning på de mycket karaktäristiska bergknallarna vid gårdsplanen på en av gårdarna. Då ON på *-torp* och *-röd* ofta innehåller personbeteckning som f. l., kan emellertid *Skantorp* och *Skåneröd* innehålla ett personbin. bildat på verbet *skàna*: *Skane; jfr binamn som fvn. *Flíri* 'flinare', *Stira* av verbet *stira* 'stirra' (Lind Personbin.) och fsv. *Glutta* av verbet *glutta* 'titta' (Hellquist Xen. Liden. s. 108). Däremot är det mindre troligt, att f. l. skulle vara ett bin. bildat på det nämnda fvn. *skán*.²⁴ S. l. är *torp* 'utflyttargård'.

Prep. är i. IN *skàntørpən*, f. *-a*, *-ar*, *-ənə*.

T o r p:

Beatas bätas. Möjl. efter den *Beata*, f. 1839, som bodde på torpet Vallen enl. Hfl 1841-56. — *Moltemyr mältə*-. *Måltemyr(en)* 1799 Te. nr 211 (naturn.). *Molter, pl., 'hjordron'. Vanligt namn; se t.ex. Bd 9 s. 146. — *Vallen*. 1825 Jb, *Wallen* 1837 Hfl. 'Slätterängen'.

Skeppstala *skèpstála*, *skèbstála* (det senare näppel. pålitligt). Enheten uppkommen genom delning 1910 av tidigare enheten »Skeppstala eller (och) Mossen» (1881 Jb, Jr), så kallad åtm. sedan 1697 (Jb), dessförinnan endast Skeppstala. Den ursprungliga enheten $\frac{1}{1}$ sk. av ålder, Skeppstala efter delningen $\frac{1}{2}$ mtl. sk. Jfr *Mossen* ovan. — | *Skipdalen* (!) c. 1528 NRJ 4 s. 204, i *Skybzstalle* 1544, *Skiffzdal* 1568, *Skibsdall* 1573, *Skibdall* 1581, *Skibsdall* 1586, *Skibstahle* 1659, *Skiebstahla* 1665, *-stalla* 1680, *Skiepsta(h)la* 1697-1758, *Skeppstala* 1811-1881, Jr || *Skeppstala* EK(B). ~ Tengström IN s. 314 antages f. l. vara ett mansn. fvn. *Skeifi* el. *Skeifr*. Bådadera synes vara styrkta som bin. (delvis också som dopn.; Lind Dopn., Dens. Personbin.). Av övriga *-stala* på Orust innehåller två (*Ottestala* och *Toggestad*) säkert personn. (Tengström a. st.), medan det tredje trol. inte gör det (Bd 9 s. 31). Av ett *Skēfa-stadhul och i synnerhet av ett *Skēfs-stadhul bör kunna ha blivit *Skēp-stala* el. *Skīp-stala*; av de no. *Skeifa*- el. *Skeifs-staðir* har i två fall blivit *Skjeipstad* (NG 9 s. 79, 10 s. 67). Men tydningen har intet säkert stöd i de äldre skrivningarna. Dessa pekar snarast på fvn. *skip*, n. 'skepp'. Ordet skulle väl då syfta på en skeppssättning el. någon hållristning med skepps-

²⁴ De båda värml. *Skane*, det ena i Grums (jämte ett fr.-hemman *Skanetorp*, på 1500-t. *torp*), det andra i Näs hd, har annat ursprung, se SOV 5 s. 24, 11 s. 23 f.

bilder (jfr *Skibevall* Bd 16 s. 8 f.), men någon sådan är inte känd härifrån. Snarast innehåller f. l. stammen i fvn. *skipa*,²⁵ bl.a. 'tildela' (Fritzner), fsv. *skipa*, bl. a. 'fördela', också 'överlämna, tilldela åt en annan att begagna eller bruka', även 'utarrendera', fvn. *skipan*, f., bl.a. 'Testamente' (Fritzner), fsv. *skipan*, f., bl. a. 'överlämnande av jord åt en annan att begagnas el. brukas' (Schlyter), 'överlämnande av jord på arrende, arrendejord' (Söderwall). Innebörden av ett **Skip(a)stadhul* skulle då bli 'mjölkningsplatsen (med närliggande ägor) som med nyttjanderätt överlåtits eller utarrenderats åt någon'. Parallella ON t.ex. *Pantejorden*, *-stycket*, *Pantå kern*, *-ängen* s. 326, *Räntemåla* Ödeen Studier s. 204, *Fästekärret* Bruhn Ägon. s. 59 f. — Om s. l. se *Stala* nedan. En del ä. skr. har *-dal* i s. l., vilket beror på naturlig men felaktig tankeförbindelse med appell. *dal*. Det nutida uttalet med *a* och *l* i s. l. visar, att denna ej kan vara *dal*, målets *dāl*.

Prep. är i. IN *skèpstāln*, f. *-a*, *-ar*, *-anə*.

T o r p:

Brastad *bråstå*. 1813 Te. nr 156. Säkerl. i lokalt samband med B. på Horleby i Stala sn (Bd 9 s. 59), där antaget vara uppkallelsenamn efter *Brastad* sn, Stångenäs hd. — Mellbergstorp *mælbæs-*; f. d. båtsmanstorp. En rotebåtsman, sedermera skraddare *Mellberg*, f. 1788, bodde enl. Hfl. 1841-56 på torpet Brastad ovan. — Storlid, se *Mossen* s. 122.

Smedby *smèjəbý* ¹/₁ sk. Var kr. till 1734. — | Smedeby c. 1528 NRJ 4 s. 204, 1544, 1573, *-bi* 1568, Smedbye 1581, 1586, Smeby 1659-1758, Smee-1665, Smedby 1811-1881, Jr || Smedbye 1607 Oslo kap. kop. s. 19, Smed(je)by Heden 1820 Te. nr 205, Smedby EK(B). ~ Uttalsformen kan synas hänvisa på *smedja* som f. l., i gammal oblik form *smidju*. Det tycks emellertid inte eljest vara vanligt, att detta ord som f.l. har formen *smèjə-* i sentida uttal; jfr Bd 18 s. 40. Ingen gammal skriftform vittnar heller om detta ord. Förden skull är det troligare, att f. l. är en böjningsform, gen. sg. el. pl., av fvn. *smiðr*, m. 'hantverkare, smed'. I sådant fall är *j* ett sent »glidljud», som uppstått i *Sme-e-* (jfr skr. från 1665). Ex. på dylikt *j*-inskott är *tə smèjəs* 'till smeden' (Kareby sn), *smèja*, f. 'smedhustru' (Svarteborgs sn), *mèj*, *mæj* '»med», seglingsmärke' (Orust). Ytterligare ex. Janzén Subst. s. 112. Om f. l. står i gen. pl., är s. l. *by* i bet:n 'by' (ej 'gård'); jfr Lundahl Falb. s. 135 med litt.

Prep. är i. IN *smèjəbýn*, f. *-a*, *-ar*, *-anə*.

H e m m a n s d e l:

A s k e n *ásken*.

²⁵ Ordet finns i boh. i reflexiv användning: *skèba dæj* 'flytta dig', använt i uppmaning speciellt till kor.

Torp:

Grodkärr gró-. 1836 Te. nr 246 (här natur. på Otterslätt) 1837 Hfl. Grå- 1845 Hfl. Samma plats som *Grodkärr* under Otteslätt s. 41. — *Hasselberget hás[ə]bæt, -bät*.

Stala stàla ¹/₁ sk. av ålder. — j *Stodla dale* 1388 RB s. 314 | *Stallern* (!) c. 1528 NRJ 4 s. 205, *Stalle* 1544, 1568, 1586, *Sthalle*, *Staille* 1581, *Stahle* 1659-1680, *Stahla* 1697-1825, *Stala* 1881, **Jr** || *Stalle* 1613 GSH, *Stala* EK(B). ~ Se samma namn Bd 9 s. 67 (sockennamn): böjningsform av fvn. *stōdull*, m., ett boh. *stadhul 'mjölkkningsplats o.d.'; jfr ytterligare Lindroth GBFT 1945 s. 44 f.

Prep. är *i*. IN *stàlən*, f. *-a, ar, -ano*. (Skulle formen i den visserligen otillförlitliga källan c. 1528 möjl. avse IN:t? Sn-namnet *Stala* skrivs där *Stadell*.)

Hemmansdelar:

Gräsås græs-. EK(B). Samma lokal som G. på Boxvik s. 105. — *Hjortsbacken jóš-*. *Hjorts-* 1786 Te. nr 41, 1853 nr 351, EK(B), *Jos-* 1825 Jb, *Jons-* (!) 1837 Hfl, *Jöns-* (!) 1845 Hfl. Om *Hjorts-* inte är en »uppsnyggning», är f. l. snarast familjen. (ev. bin.) *Hjort*. Om *hjortar* på Orust se annars Bd 9 s. 38, 115. Skrivningen från 1786 kan emellertid vara etymologiserande, och då kan f. l. möjl. vara gen. av mansn. fvn. *Ióarr*, äldre och »rätt vanligt» i fsv. (Lundgren-Brate); det uppträder inte ofta i no. ON, oftare i sv.; tre sv. *Jordstorp*²⁶ innehåller gen. *Joars-* (Lundgren-Brate s. 136). — *Rännegatan* (i) *rænagáda* (ovisst om verkl. hemmansdel). Se natur. avd. IV.

Torp och lägenheter:

Hagen. EK(B). — *Lykrok(en) lÿ-* (nu endast namn på en ås). *Lyckekroken* 1786 Te. nr 41, 1823 nr 226, *Lyck krok* 1859 nr 370 (trol. natur.), *Lykroken Jr*, EK(B). F. l. är tydl. *lycka* 'inhägnad mark'; *krok* syftar här på ägans form. — *Paraten* (i) *parátən, pàratən* (ibland nästan *pàràtən*), *pàradən*; f. d. båtsmanstorp. *Paraden* 1825 Jb, 1837 Hfl, *Parads-*(s)lätten 1854 Te. nr 340, *Paraten* EK(B). *Tengströms* uppslagsform *Paráden* (IN s. 191) är knappast riktig (-t- bleve då svårt att förklara), och han finner härledningen »okänd» (s. 293). Antagligen hette båtsmannen *Parat*, ett ypperligt soldatnamn; detta adj. finns åtm. i n. Hall. (Peterson Ordb.). I formen från 1854 ingår *Parat* kanske direkt. *Paraten* kan vara IN:t, som i sin tur kan vara avlett av en sammansättning, måhända just *Paratsslätten. — *Siversgårdet*. *Sifwergärdet* 1758 Jb, *Sifwertsgärde(t)* 1786 Te. nr 41, 1823 nr 226, *Sifverskjärns torp* 1797 nr 87, *Siverts kjärr* 1797 nr 89, *Sifwers-*

²⁶ Märk den etymologiserande skrivningen!

gårde 1802 nr 105, Sifwerskär 1825 Jb, Mansn:t *Siver*, biform till *Sigurd*; jfr t.ex. Bd 20: 1 s. 71. Ett utt. **sivəs(j)æt* (-~~æt~~ o.d.) kunde lätt oriktigt förmodas innehålla -*kärr(et)*. — Stalaberg. Jr, EKB.

Strand *stran* by. — Strond 1402 RB s. 315 | Strandt c. 1528 NRJ 4 s. 205, Strand 1544, Strand 1568, Strand 1581, 1586, Strand 1586, Stran(n)dh 1659, 1665 (altern.), Strand 1665 (altern.)-1881, **Jr** || Strande 1594 JN s. 203, Strand EK(B). ~ Byn ligger på *stranden* av Kalvöfjorden.

Prep. är *i*. Gen. *strānə* *é*. IN *strān*, f. *strāna* (också om en ko), -*ar*, -*gnə*.

Nr 1 Strand Nedra $\frac{1}{1}$ sk. Var kr. till 1724 (Jb 1758). Neder S. 1719, 1758 Jb, Nedre S. 1811 Jb, Nedra S. 1881 Jb, Jr, Nederstrand 1613 GSH, Strand, Nedra EKB.

Nr 2 Strand Övra $\frac{1}{1}$ sk. av ålder. Öfwer 1719-1825 Jb, Öfra 1881 Jb, Jr, Offre strandt 1613 GSH, Strand, Övra EKB.

Hemmansdel:

Brattås *bråt̄s*. EK(B). Prep. *i*. IN *bråt̄sən*. *Bratt*, adj., 'brant'.

Torp och lägenheter:

Backarna. Backarne 1811 Jb. — Båtekärr. Båtekjänn 1797 Te. nr 88 (naturn., 2 ggr), 1813 Te. nr 160 (naturn.), Båtskärr 1837 Hfl. Sannol. har »kärret» legat vid *båtplatsen*. Om *kärr* avd. IX. — Fönstergiljan *fünstørjelja*; obebbyggt. *Fönsterflaten* syftar i två fall på 'en »flat» utanför *fönstren*' (Bd 5 s. 222). En motsvarande tydning är knappt tänkbar här. En omdömesgill ordsmeddelare pekar på utsikten från platsen genom »giljan» liksom genom ett *fönster* åt sydväst ned genom Lalleröd. Om *gilja* avd. VII. — Rabbäcken *rābākən*. Råbäcken (!) 1837 Hfl. *Rabb*, m. 'tuvig och stenig ljunngmark' (Bd 9 s. 16). — Tornarna. Tornarne 1811-1881 Jb, Jr, Avfört ur Jr 1920. *Torn* 'törnbuske'. — Valön Strandtegen nr 7. Walön 1811 Jb, Strands tegen 1812 Stala nr 58. — Ängholmen. Se Bd 9 s. 108.

Tavlebord *tālbó*, *tāl-*, även *tālbú* $\frac{1}{2}$ sk. Var $\frac{1}{1}$ till 1629 och kr. till 1731 (Jb 1758). — | ? Thloboen c. 1528 NRJ 4 s. 206, Taffwelbord, Taffuelbordt 1544, Tauffuelbuor 1568, Taffuelbor 1573, Taffuuldboirdt, Thaffuel-1581, Thaffuelbord, Thauffuelbord 1586, Tafleboedh 1659, 1665, -bordh 1697, Taflebord 1719-1881, Tavlebord **Jr** || Talbo 1594 JN s. 204, Talbolyckan, Talbo Flaten 1794 Te. nr 85, Ta(f)leboflaten 1843 nr 274, Tavlebord EK(B). ~ Namnet har tolkats Bd 3 s. 270 i anledning av ett möjl. identiskt naturn. i Askims sn. Det är samma ord som fvn. *taflbord*, n., fsv. *taflbordh*, no. *tablebord* 'brädspel, spelbräde'. NO om gården ligger en rektangulär och jämn äga, delvis skarpt begränsad av berg; möjl. är det denna, som liknats vid ett spelbräde. A.st. förmodas ljudutvecklingen ha varit **tavlb-* > *tāl(v)b-*.

Prep. är *i*. IN *tālbón*, f. -*a*, -*gnə*.

Torp:

Heden. 1837 Hfl, 1849 Te. nr 312 (naturn.).

Tegneby (om utt. se sockenn:t s. 103) $\frac{1}{2}$ kr. av ålder. Kallas T. Prästegård. — Pegnabear sokn 1360 DN 3 s. 252, vidar Þegnaby kirkiu 1374 ibid. s. 299, Þeghnaby 1377 ibid. 9 s. 175, Þæg(h)na- 1383 ibid. 3 s. 337, 1399 s. 403, Þæg(h)nabøsokn o. d. 1383 s. 337, 1399 s. 403, Þængnæby sokn 1400 s. 407, Thegneby s(ocken) 1436 s. 525, Thegna- 1442 ibid. 16 s. 142, Tegna- 1457 ibid. 5 s. 586, Tegneby 1461 ibid. 15 s. 76, 1489 ibid. 16 s. 331, Tegnæ-, Tægnæ- 1487 ibid. 3 s. 700 | Thegneby c. 1528 NRJ 4 s. 204,²⁷ Tegneby 1697-1887, Jr || Tegneby (prestegel) 1533 DN 14 s. 733, 1620 Glos. vis. s. 101, Tegnebø (sogen) 1544 DN 14 s. 801, Theine- 1578 No. Rigs-Reg. 2 s. 300, Thegnebye 1607 Oslo kap. kop. s. 18, Tegnby 1591 Akt. stænd. 1 s. 47, Theigneby Sogen, Teignebye sogen Theine- 1660 D. Bjelkes jb s. 219, 237, 240, Tegnebye s(ocken) 1660 M. Hvitfeldts jb s. 79, Teigne- 1663 Bidrag 2 s. 95, Tegneby 1746 Oedman s. 227 och passim, Tegneby, Tegneby Prästegård EK(B). ~ Namnet, som förekommer på minst tio ställen i Sverige, varav tre i Boh., och åtm. ett i Norge, har behandlats SIOD 1 s. 58 ff. F. I. är fvn. *þegn*, m., fsv. *þæghn* (samma ord som ty. *degen* 'svärd') 'friboren man, väl krigare, i en furstes tjänst' (exakt övers. kan inte ges). *Tegneby* har tydl. betecknat bostad el. samlingsplats för ett socialt organiserat »stånd»; jfr ytterligare Lindroth SIOD 1 s. 58 ff., GBFT 1942 s. 11, 1945 s. 89 f. samt med avs. på de likartade namnen *Svenneby*, *Rinkeby* (och *Karlaby*) SIOD a.st., Bd 16 s. 102 samt GBFT a.st. Se även Kuhn i Festskrift till Jöran Sahlgren s. 105 ff. SIOD a.st. och GBFT 1942 s. 11, 23 utvecklas den »sociala» synpunkten på tydningen ytterligare genom sammanställning med andra namn i närheten av förevarande *Tegneby*, särskilt *Gilleby* och *Håv*, om vilka ovan s. 108, 112. T. var också tingsplats under medeltiden (Hist. tidsskr. V R 4 s. 242). S. I. är snarast fvn. *býr* 'by'; jfr GBFT 1945 s. 33.

Prep. är *på* (prästgården avses). IN saknas av naturliga skäl, prästen kan inte få något sådant.

Hemmansdelar:

Jonsdalen *jónsdálm* (säkerl. -ð-). Jonstan, Ions- 1809 Te. nr 199 (här om ett angränsande område på Tvet), Jonsdalen 1825 Jb, EK(B). — Pallen (på) *pálm*, *pálm*. EK(B). *Pall* 'bergavsats'.

Torp och lägenheter (nu obebyggda):

Klev. 1825 Jb. Om bet:n av *klev* avd. IV. — Loppetorp, se s. 118 f. — Nybygget. 1805 Te. nr 195.

²⁷ T. Prästegård saknas i de da. jb 1544-1586 och i de sv. före 1697.

Torp *tørp* by. — J þorpe 1325 DN 1 s. 154, 1402 RB s. 315, Torp 1430 DN 2 s. 527 | Torp c. 1528 NRJ 4 s. 205-1881, **Jr**, Thorp 1573, 1586, To(o)rph 1659-1680, Torpp 1665 (altern.) || Torp EK(B). ~ *Torp* 'utflyttargård'; se vidare SIOD 1 s. 17 f., Lindroth GBFT 1945 s. 45 ff., Hellberg NoB 1954 s. 106 ff. och Inl. s. XXVI.

Prep. är i. IN *tørpən*, f. -a, -ar, -anə.

Nr 1 Övergården $\frac{1}{2}$ sk. Var kr. till 1738 (Jb 1758). Y öfre garde-
nom j þorpe 1402 RB s. 315, Övergård EKB, -en EK. I dagligt tal *Oppe-
gården åp(ə)gån* (trol. λ — — vid tvåstavig f. l.).

Nr 2 Nedergården *négån* $\frac{1}{2}$ utsocknes fr. Var ofri mans fr. till 1866 (Jb 1825), Nedergård EKB, -en EK.

Torp och lägenheter:

Brattebräcka, se under *Lunden* ovan s. 120. — *Dammyr* *dámýr*. Vid *myr* med öppet vatten. Samma lokal som D. på Tvet. — *Hässledalen* *hæs|ə*. Hässledaln, Hassle- 1844 Te. nr 261 (naturn.) *Hässle*, n. 'hasselskog'. — Hassleliden. 1837 Hfl.=föreg.? — Liden. 1837 Hfl. — Nybygget. 1837 Hfl.

Torsby *tósby* (*y* nära *u*), *tós-*, *tósby* $\frac{1}{1}$ sk. Var kr. till 1724 (Jb 1758). — Þoresby 1377 SRP (otr.) | Thoresby c. 1528 NRJ 4, s. 204, Torsby 1544, Torsbi 1568, Thorsbo 1573, Tuorsbye 1581, Thors- 1586, Torssby 1659-1719, Tohrssby 1665, Torsby 1758-**Jr**, Thorsby 1881 || Torsbye 1660 D. Bjelkes jþ s. 235, Torsby EK(B). ~ Gen. av mansn:t fvn. *Þórir* (sv. *Tore*). S. l. *by* i bet:n 'gård'.

Prep. är i. IN *tósbyñ*, f. -a, -ar, -anə.

Hemmansdelar:

Gröneby (åttingen) *grønəby*. — Gröneby 1790 Te. nr 76, Grönby, Grönne-, Grönby Giljan 1819 nr 200. Intill Gröneby på Bräcke nr 1. Om namnets innebörd se *Gröneby by* s. 41. — Kyrkeåttingen *gürkə*. Intill *kyrkan*. — Tannebacken (*i*) *tänə*. 1811 Jb. Den odlade jorden går in som en rad sågtänder mellan bergen ovanför i *backen*.

Torp:

Kontoret (*på*) *kántót*, även till Kallefors. Contoret 1812 Te. nr 137, Kontoret 1815 nr 78 (altern.; där på Kallefors), Conto(i)ret 1819 nr 200, 202; namnet avser nu också ängen invid. IN f. *kántóska*. Vad för slags *kontor*, som avses, är oklart, ty den handelsbod (speceriaffär), som i senare tid föreståtts av den nämnda »Kontorskan», kan inte åsyftas; ON:t är alldeles för gammalt för det. Kvinnan har tydl. fått sitt namn av stället. — Källebacken. 1837 Hfl. Sannol. efter en *källa*. — Nybygget. 1837 Hfl, 1848 Te. nr 304 (naturn.).

Tvet *twed* by. — Þwæith 1383 DN 3 s. 337 | Twed, Tued c. 1528 NRJ 4 s. 206, Twed 1544, Thued 1568, Thuedtt 1573, Thuedt 1581, 1586 (altern.), Thuedenn 1586, Twedh, Tuedh 1659, Tweed(h) 1665, 1680, Twe(e)th 1697, 1719, Twet 1758-1825, Tvet 1881, **Jr** || Tueten 1594 JN s. 204, Tvet EK(B). ~ *Tvet*-namnen behandlas utförligt Bd 18 s. 49 f. Bet:n 'hygge, röjning' e.d. kanske kommer ifråga här. Jfr Magnus Olsen i NK 5 s. 22.

Prep. är *i*. IN *twēdæn*, -a, -ar, -anə.

Nr 1 Sörgård. $\frac{1}{1}$ sk. Var kr. till 1724 (Jb 1758). EK(B).

Nr 2 Västergård. I allt=nr 1. EK(B).

Nr 3 Östergård. $\frac{1}{2}$ sk. I övrigt=nr 1. EK(B).

Hemmansdel:

Blia (*på*) *blja*. Blian 1819 Te. nr 199, Blia 1850 nr 303 (naturn.), EK(B). IN *bljtan*, -anə. Namnet har behandlats av Tengström IN s. 201 och i större sammanhang Bd 9 s. 76 f. utan att klarhet vunnits ens om vilket ord det är fråga: fvn. *blīða*, f. 'behag(lighet)' om vackert läge el. ett ånamn *Blīa el. *Blīða, det förra beslätat med *bly* och betecknande vattnets färg, det senare samhörigt med det nämnda *blīða*, f. Den Bd 9 s. 77 uttalade meningen, att *Blia* i Tegneby inte skulle kunna innehålla ett ånamn, är förhastad. Den bäck, som rinner genom området, kan ha hetat t.ex. *Blīða 'den blida, den vänliga'.²⁸ *Blia* i Vrml. förmodas SOV 8 s. 29 innehålla best. form av *blida*, en feminin substantivering av adj. *blid* med bet:n 'plats med blitt läge'. Sakligt skulle ett sådant namn passa även för B. i Tegneby. Jfr ett skå. *Blidedalen* Bruhn Ägon. s. 14.

Torp och avsöndringar:

Dammyr, se under *Torp* s. 137. — **Intaget**. 1819 Te. nr 199 (naturn.), 1837 Hfl. — **Jordbron**. Jordbroberget, -dalen m.m. 1819 Te. nr 199, Jordbroen 1825 Jb. Om *jordbroar* vittnar samma namn 9 s. 110; 18 s. 360. Om *jordbroar* se Kulturhist. lex., art. *bro*.

Tveteberg *twēdabærg*, även *twē-* (?) $\frac{1}{1}$ sk. Var kr. till 1724 (Jb 1758). — Tuedbo 1568 (ovisst om detta åsyftar T.), Twedebergh 1659, Twe(e)debärgh 1665, 1680, Twetebärg 1697, 1719, -berg 1758-1825, Tveteberg 1881, **Jr** || Thuedeberg 1613 GSH, Tveteberg EK(B). ~ Sannol. en utflyttning från det intelligande *Tvet*.

Prep. är *i*. IN *twēdabærgæn*, f. -a, -ar, -anə.

Torp och lägenheter:

Elisabets backe. EKB. Elisabeths backe 1854 Te. nr 347. — **Gravedal**, se under *Leby* s. 118. — **Intaget**. 1837 Hfl, Intagan 1844

²⁸ Hänvisningen Bd 9 s. 76 f. till Tengström IN s. 201 vilseleder beträffande dennes formulering; han säger, att »namnet är dunkelt», och fortsätter: »Kanske, dock knappast troligt, < *blīða, f. 'skönhet, behag'?»

Te. nr 262 (naturn.). — Skogsliden. EK(B). — Slåkeliden *slägø*. EK. Samma lokal som landsvägsbacken *Slåkeliden* TeGrö, där också *Slåkegården* (avd. VIII) ligger. F. l. är *slåk*, n. sydboh. *slæg* 'kvarnränna'; jfr *Slåkedalen Bd 18 s. 364, *Slåkevallen 9 s. 173. — Stenbacken. 1854 Te. nr 347. — Torstens backe. 1854 Te. nr 347.

Tvetebogen *tvèdhowøn, tvèdøhdwøn, -hówøn*, även *tvè* (?). $\frac{1}{4}$ sk. Var kr. till 1724 (Jb 1758). — Twedehoufwen 1659, 1665, Twedehogen 1680, Twetehougen 1697, -hogen 1719-1825, Tvetebogen 1881, Jr || Thuedhoff 1613 GSH, Tvetebogen EK(B). ~ Liksom föreg. sannol. utflyttning från byn *Tvet*. S. l. är *hög*, m., i ä. dialektal form.

Prep. är på. IN *tvèdøhdwøn*, f. -a, -ar, -*qno*, även *håwsøn*, f. -a, -ar, -*qno*.

Torp:

Saxetorp *såksø*; f.d. båtsmanstorp, även till Holm (s. 111). — Slätten *slæta*.

Valön Holmstegen nr 6, se *Valön* under Holm s. 111.

Valön Strandtegen nr 7, se *Valön* under Strand s. 135.

Vasseröd *våsarø* $\frac{1}{4}$ sk. Var »prästbol» åtm. ännu 1697 och kr. till 1756 (Jb 1758). — Wasrud c. 1528 NRJ 4 s. 205, Wasröt 1568, Wasrødt 1573, Wwtzrødt 1581, Waldtz-(!), Wadtz- 1586, Wasserøedh 1659, 1665, Waserød 1680, Wasseröd 1697-1881, Vasseröd Jr || Wasserø(d) 1594, 1597 JN s. 202, 203, 525, Wadzrødt 1613 GSH, Vasseröd EK(B). ~ Samma namn i Långelanda sn, Bd 9 s. 16. *Vatns-ruð 'röjningen vid »vattnet», efter läget vid den sjö, som nu kallas Vasseröd vatten.

Prep. är i. IN *våsarø*, -ra, -rar, -*qno*.

Hemmansdel:

Kyrkegården *gårkagøn*. 'Gården som hört kyrkan till'; jfr ovan V:s jordenatur fram till 1697.

Torp och lägenheter:

Aplevik *åbla*-. Apeleviken 1837 Hfl, Appelvik 1886 Te. nr 438 (åker). — Svänningen *swænnga*; åtm. förr på Lalleröd. Svenningebrygga(n) 1861 Te. nr 379, 381. Se samma namn under Boxvik s. 105. — Vassen; obebyggt. Jr, EKB. Vid Vasseröd vatten. Trol. växtnamnet *vass*; se vidare *Vassen* avd. VIII.

Åker *ågar* $\frac{1}{2}$ sk. Var äldst $\frac{1}{4}$ sk., förmedlades till $\frac{3}{4}$ mtl 1686 och till $\frac{1}{2}$ 1692, var kr. åtm. 1697, åter sk. 1724 (Jb 1758). — | Agger 1568, 1581,

1586, Ager 1573, Åker 1659-1881, Jr || Ager 1533 DN 14 s. 733, Agger 1613 GSH, Åker EK(B). ~ Åker. 1500-t:s skr. återger ordets danska form.

Prep. är pd. IN *ægən*, f. -ra, -rar, -ranə.

Torp och avsöndringar:

Dalen. 1852 Te. nr 320. Samma som *Åkersdalen* nedan? — Hagen *håwən*. 1837 Hfl. Förr åtm. i handlingar *Åkers hage*. 1852-54 Te. nr 320. Avser nuv. Nordhagen och Sörhagen nedan. — Hasseltorp. 1820 Te. nr 142 (åker). — Hålan *həla*. — Kroken. 1845 Hfl, 1852-53 Te. nr 320 (natur., 2 ggr). — Nordhagen *nəl(h)åwən*. EK. — Nybygget *nūbūgət*. 1837 Hfl, EK. — Sandbacken *sən-*; nu obott. 1837 Hfl, 1852 Te. nr 320. — Sörhagen *sər(h)åwən*. EK. — Åkersdalen. 1825 Jb. Samma som *Dalen* ovan? — Åkers hage, se *Hagen* ovan. — Åkerstegen. 1818 Te. nr 185 (»Utjorden eller Kronotegen Åkerstegen kallad belägen i Röra socken men tillhörande hemmanet Åker uti Tegneby socken»). Åkerstegen 1837 Hfl. Samma lokal som *Åkersdalen*.

Ång *æy*, *æy* ^{1/2} fr. av ålder, ofri mans fr. till 1866 (Jb 1825) därefter utsocknes. — | En(n)gh c. 1528 NRJ 4 s. 206, 1659, Enng 1568, Eng 1581, Enng 1586, Ångh 1665, 1697, Ång 1719-1881, Jr || Ång EK(B). ~ Ång, f.

Prep. är i. IN *æysən*, f. -a, mindre vanligt *æyən*, f. -a; däremot uppges pl. *æyar*, -anə vara vanligare än *æysar*, -anə.

Torp och avsöndringar:

Falkås *fålk-*; obott, f.d. båtsmanstorp. EKB. Säkerl. hette båtsmannen *Falk*. En båtsman Hans *Falkunge* (f. 1793) bodde på torpet Örnebacken nedan på 1840- och 50-t. (1841-60 Hfl.); möjl. har hans släkt haft något med *Falkås* att göra. — Furubacken *fūrə-*. Furubacka 1824 Te. nr 228, -backen 1825 Jb. — Örnebacken. 1841, 1845 Hfl.=följ. — Örneviken. 1825 Jb. Örneviksbacken. 1837 Hfl.=föreg.

Åskekärr ²⁹ *æskəçər* ^{1/2} fr. Var äldst ^{1/1} kr. ^{1/2} mtl åtm. sedan 1881, fr. från 1758 (Jb). Hemmanet upptages i Jb 1659-1697 under Tegneby sn, i Jb 1719-1881 under Morlanda sn såsom Eskekärr nr 1. Enl. Kungl. Kammarkoll. skrivelse 20/2 1919 består nuv. hemmanet Åskekärr nr 2 av det forna fr.-hemmanet Åskekärr nr 1, fr.-utjorden Gröva nr 1 och fr.-torpet Duvhult nr 1. Den nya hemmansbildningen överförd från Morlanda sn till Tegneby 1928 (Jr). — j *Æskikiærne* 1402 RB s. 314 | *Eskeker* c. 1528 NRJ 4 s. 206, *Esseker* (!) 1544, *Eskekiar* 1568, -kier 1573-1680, *Eskeikier* 1581 (altern.), -kiärr 1665, -kiär 1697-1758, -kjärr 1811, 1825, *Eskekärr* 1881, *Åskekärr Jr* || *Esker* (!) 1544 DN 3 s. 843, *Eskekiärr* 1660 D. Bjelkes jb s. 217,

²⁹ Av K. Lantmäteristyrelsen 1947 föreskriven stavning (GoBAK nr 2).

Eske Kier *ibid.* s. 229, Enkekiärr (!) 1746 Oedman s. 227, Äskekärr EK(B). ~ *Äske*, n. 'askbestånd'. *Askestycket* kallas ett område på hemmanet 1820 Te. nr 223. Om *kärr* avd. IX.

Prep. är i. IN *æskæſøn, -rar, -ranø*.

Hemmansdel:

Gröva *gröva*, fr.-utjord. Äldst (Jb 1719) kr.-torp, i Jb 1758 $\frac{1}{4}$ fr., därefter fr.-utjord; i motsats till hemmanet G., *Nord-Gröva*, kallat *Sör-Gröva* *sörgröva*. Gröfwa 1719-1825 Jb, Södre Gröfwa 1778 Te. nr 119, Gröfva 1820 nr 223, 1881 Jb. Om namnets innebörd se under *Gröva* s. 109.

Torp och lägenheter:

Brodälen *brå-*. Brodahlen 1851 Te. nr 358. — Duvhult *dūvslt*; förr fr.-torp, obott. Dueholt 1660 D. Bjelkes jb s. 217, 229, Dufhult 1748 Ml. 1778 Te. nr 119, 1881 Jb, Duvhult Jr. F. l. åsyftar skogsduvor. Om *hult* avd. IX. — Holgerstorpet *høljæs-*. Namnet *Holger* tycks inte vara vanligt i Boh.; jfr dock *Holger danskes hjärteblod* s. 372. — Håbacken *hå-*. Håbackstorpet 1851 Te. nr 358. Samma namn under Röd i Morlanda sn (s. 42); lokalt samband mellan de båda orterna. — Hästemyrstorpet. Hästemyren 1837 Hfl, Hästemyrstorpet 1851 Te. nr 358.

Äskemyren *æskemyra*; avstyckning från Hogen, Kallefors och Torsby. — | Eskemyra 1811, Äske- 1825, Äskemyren Jr || Wke- (!) 1837 Hfl, Eske- 1845 Hfl (i båda fallen torp under Hogen), Äskemyren EKB. ~ *Äske*, n. 'askbestånd'.

I äldre handlingar anträffade, ännu ej identifierade namn (alla kanske inte bebyggelsenamn):

»j **Almstoks aase**». — 1388 RB s. 314, j Amstoksase 1402 *ibid.* s. 315. ~ F. l. är *almstock* 'stock av trädet *alm*'; jfr no. ON *Almstokkar* NG 6 s. 303 och *Askestocken* avd. V. Det är väl åtm. i förevarande fall fråga om en stock, som lagts ut över en (sank?) passage. Det synes ganska troligt, att det är en sammandragning av det försvunna bebygg.-namnet, som lever kvar i *Amsås ämsås* på Lunden (Am(m)sås 1842 Te. nr 265). Någon annan tolkning av detta senare namn synes i och för sig inte lätt att finna. Den akuta accenten kan också tyda på bortfall av mellanstavelse. Den redan tidiga *l*-förlusten (formen från 1402) har paralleller i andra boh. ON. (*Amhult* i Torslanda sn, Bd 4 s. 54, och samma namn i Askums sn, *Amdal* i Kville sn, Bd 16 s. 16, och i Lurs sn) ävensom i många andra både sv. och i synnerhet no. namn på *Am-*, i No. även *Aam-* (SOÄ 18 s. 66 med litt., NG 10 s. 8). I alla dessa har emellertid *l*-bortfall kunnat antagas bero på dissimilation, som orsakats av följ. *l*. I förevarande namn måste man antaga en förenkling i förbindelsen *-lmst-*; men det synes inte på förhand givet, att därav borde bli *-mst-*.

»**Bjællandom**». — 1399 RB s. 522. Trol. avses *Bjællane* i Bokenäs sn.

»**Æiklande**», dativform. — 1402 RB s. 315. ~ F. I. är *ek*, fvn. *eik*, f., i stamform; om s. l. *-land(a)* se s. 37. Möjl. är detta namn identiskt med *Ilanda (fors)* i Morlanda. Samnord. *æi* i t. ex. trädnamnet *ek* uppträder som långt *i* i delar av särskilt sydligaste Sverige (Småland, Skåne, Halland; se Swenning Samnord. *æi* s. 30 ff., Wigforss SHF s. 96). Det skå. sn.-n. *Igelösa iðgælösa* innehåller sannol. *eke*, n. 'ekdunge' (Ingers SOÅ 1946 s. 78 f.). Men ex. finns också från Uppland (Wigforss a.st. not 10). Det vgt. *Eklanda* (Siene sn, Kullings hd) skrevs *ÿcklande* 1550 T1 (SOÅ 8 s. 218). *Eklanda* (inom Göteborg) skrevs 1608 *Ijklanda* och *Iklannda* (Bd 2 s. 6). Lindroth erkänner, att dessa skr. torde återge ett verkligt utt., men förmodar att detta inte hört hemma på orten. Förträngning av vok. i uddljud föreligger i det hall. *Ysby* (<Öst-; Wigforss SHF s. 180, SOH 1 s. 69), det boh. *ysterödt* 1580 <österud 1544 (Lindberg Skeem. s. 158). Med förträngning av *e>i* och överg. *k>g* blir *Eklanda till *Iglanda*. Påverkan från målets *ÿla*, m. 'igel' kan ha främjat utvecklingen till *ÿlanå* (*Ilanda*).

»**Fossenn**». — | 1573, Fåssen 1697 (kr.-ödegård), Fossen 1758 (ödegård). ~ Best. form av *fors*. Namnen *Fossberget*, »*Forssda(h)lsvallen*», *Fossevallen* på hemmanet Hälla ger möjl. någon anvisning betr. läget.

»**Gademwnden**». — | 1544, Gade . . . 1568 (utan angiven åbo). ~ Best. form av ä. nsv. *gatumun*, m. 'gatmykning' (Dahlgren Gloss.), här snarast i bet:n 'myningen av en fägata'; jfr det liktydiga *Gatemulen* Bd 16 s. 149, 18 s. 183.

»**Ganwig**». — | 1544, Gamduig 1586 (utan åbo i båda fallen), Ganduig 1573 (obebott). ~ Av no. ON på *Gand-* tycks flertalet innehålla fjord-, sjö- eller ånamn, möjl. bildade av stammen i fvn. *gandr*, m., no. dial. *gand*, m. 'en Pind', 'et Slags Trolddom', 'Maaskee egentligen Tryllestav' (Aasen). Jfr *Gangvik* NG 7 s. 239. *Gandvik* alltså 'viken som är lång och smal som en pinne'? Jfr *Ganen* Bruhn Ägon. s. 63 ff.

»**Halta Skorwoquern**». — 1442 DN 16 s. 142; en kvarn som vid en viss skiftesförrättning skulle »följa» ägor tillhörande Skåntorp, Lunneslätt och Härbjörneröd. ~ Säkerl. 'Halta Skorvas kvarn', efter någon med nämnda ökn. Detta senare, sv. dial. *skorva* 'ful, osnygg, sluskig flicka' (Rietz), kan, ehuru f., som många andra liknande användas även om manfolk; och just detta ord är styrkt som ökn. på en viss *Kålfr skurfa* redan på 800-t. (Lind Bin.).

»**Inguporpe**», dativform. — 1388 RB s. 314. ~ Kvinnon. *Inga*; *torp* 'utflyttargård'.

»**Moldo rudi**», dativform. — 1388 RB s. 314. ~ Säkerl. åsyftas *Målleröd* i grannsn Stala; om detta se Bd 9 s. 64 f. *Moldo-* utan tvivel felskrivning för *Molda-*. Antagandet Lind Dopn. sp. 775, att f. l. skulle vara gen. av ett kvinnon. *Molda*, förfaller.

»Paalstegen». — 1430 DN 2 s. 527. ~ 'Påls teg'.

»Undirbærghi», dativform. — 1388 RB s. 314. ~ Sammanvuxet av prep. *under* och den därav styrda dat. av *berg*; jfr t. ex. *Underås* Bd 2 s. 82, *Unneberg* 20: 2 s. 40.

»j Æplariodre». — 1402 RB s. 314. ~ F. l. är gen. av *äpple*. Om *rióðr*, n. 'röjning' se Lindroth GBFT 1945 s. 54 ff.

B. Naturnamn samt kulturnamn som ej avse bebyggelse.

Vid angivande av läget har de s. XV meddelade förkortningarna nyttjats. Skärgårdsnamnens läge har ibland angivits i förhållande till närmaste större ö, även om denna inte är hemman el. är bebyggd.

I. Sjöar, tjärn; vikar; sund; fjordar och andra vattenområden.

Större sjöar kallas *vatten van*, *van*, n. Ordet *sjö* användes inte om insjöar. Mindre vattensamlingar kallas *tjärn sæn*, *sæn*, n., el. *damm dam*, m. Med *floge flawə*, *flawə* m., avses en mindre damm med grunt vatten. *Puss pas*, m. och *putt put*, m., åsyftar en mer eller mindre dyig pöl. En vattenfylld håla kan benämnas *höl hul*, *həl* (best. sg. *hun*, *hør*), m. Ordet brukas även om fördjupningar i vatten(drag); jfr Bd 9 s. 94. Inbuktningar kallas *vik vīg*, *vīg*, f., *bukt bokt*, f., **båg baw*, m. (nyttjas även om krökta rum inne i land), *kile şilə*, m. (i ä. tid även *kil şil*, m., t.ex. i *Fiskebäckskil* s. 91), *fjord fjøł*, m. De båda sistnämnda orden brukas blott om havsvikar. *Hamn hamn*, f., kan ange en liten skyddad vik utan brygga. Ordet *sund*, n. uttalas *sun*. Orden *flack flak*, n., och *flak flag*, n., båda med bet. 'flat yta', kan brukas om vattenytor. Ett för vind särskilt utsatt område, plats där det »drar», dvs. blåser, kallas *drag dra* n., om ordets innebörd och användning se vidare SIOD 3 s. 195, OGB bd 5 s. 125 med litt. *Gap gab*, n. kan användas om seglingsbar väg mellan exempelvis två holmar. *Ränna rəna*, f., betecknar 'segelled'. *Ström*, m., betyder jämte 'stritt rinnande å, bäck' även 'sund med påfallande strömförhållanden'.

Alkebågen GullHärm; fågelnamnet *alka*, varom SIOD 5 s. 62, Bd 20:1 s. 125. *Almevik* s. 34. **Andedammen* MorTö, Ane- 1840 Mor. nr 235; f.l. är snarast fågelnamnet *and* men kan också tänkas var *anda əna* 'blåsa sakta'. *Annas höl ənas həl* TeTo; en *Anna* dränkte sig där för längesedan. *Aplevik* s. 139. *Aspevik* MorBua(Fl). *Aspeviken* SkFo, möjl. identiskt med den bebygg. *Aspevik*, som nämnes 1610 (Pettersson Fiskebebygg. s. 128 f.). Se s. 54.

Bakarehölen SkJo; vid holmen *Bakaren* avd. III. *Berntshammen* Te Holm. *Björnedammen* TeLa. *Björns damm* SkBa; *Björn* ägde en kvarn vid bäcken från dammen. *Björvattnet* RöHe, s. 85. *Blåsarebukten* MorFl; det

blåser där. *Bodvik* TeÅng. *Bokevik*, L. SkFi. *Bokeviken* TeÅng. 11 *Bredvik* bl.a. s. 76, 106, 122. *Bronsens damm* MorBro, efter en knekt *Brons*; jfr *Bronsetorpet* s. 64. 2 *Bryggehölen* MorKorsÅ, vik med brygga, även kallad *Bryggepölen* EK och *Ångöhölen*, SkStu. 2 *Bryggevik* s. 99 och MorEds. *Brännevik* TeBäck; ingår i *Bränneviksbåden* SIOD 3 s. 179. *Buvik* *bùvíg* SkGå; boh. *bù* 'bod'. *Båsarna* RöSvi, små trånga vikar; *bås*, m. 'bås' i best. pl.; jämförelsenamn. *Båsen* Mor(Fl); mycket liten vik; jfr föreg. 4 *Bås(e)vik*, N. och S., s. 28 och MorGull, SkGrö (trång som ett bås, branta berg på sidorna), SkSka, sistnämnda även ängsmark. 4 *Båtevik(en)* GullHärm, MorMa, SkIsl, TeBäck. *Båtsvik* RöRöd. *Bäcke* *vík* SkFi; *viken* där *bäcken* Fiskebäck mynnar ut. *Bäcke* *viken* s. 106. 2 *Böckervik* s. 36 och SkRa. *Bökevik* s. 91.

Djupvatten MorRöd, Dybevand 1594 JN s. 203, *Djupvatten* EK(B), GS. 7 *Djup(e)vik(en)*, bl.a. s. 97. *Dummelsvik* s. 49. *Draget* MorEds (= *Kråkesunds gap* EK?). *Dyngepölen* TeTvet. ON?. *Dödingevik* SkBa; en »dödingegrav» innanför viken.

Edsvattnet *èsvánt* SkBergGrö, nu mosse, efter samma *ed* som vid *Edshagen* s. 88. *Edsviken* MollTå; vid samma *ed*, som givit *Edshult* dess namn. *Eliases vragar* *àhasøs vråuar*; *Elias* hade skutor här i slutet av 1800-t.; om *vragar* 'angöringspålar' se Lindroth MASO 2 s. 55 ff. *Ene(r)dammen* MorLa; målets *ener* 'enbuske'.

Fiskekil MollTå; Kortets namn på *Fiskeviken*. 2 *Fiskevik(en)* MollTå, se föreg., MorEds. *Flacket* MollTå; vattnet mellan Nedre Tången och Otterholmen. *Flackevik* MorHäll, vik och åker därintill; jfr *Flackeviksholmen* SIOD 3 s. 132. *Flagan*, W., SW. och SO., Kortets form av följ. *Flak*, *Västra*, *Sydvästra* och *Sydöstra*, SkGå, vattensträckningar vid Tovan. Kortets *Flagan* är ett misslyckat försök att ge rspr.-form åt dial:s best. pl. *flåga*. *Flak*, *St.* och *L.* SkGå; se föreg. *Furuviken* *fērø-* RöÅng. *Fölungehöljen* TeBjö.

Gaveln *gàvån* TeBäÅng, sundet mellan Lyr och Smögholmarna jämte området omkring; ursprungl. det berg på s. Lyr, som nu kallas *Gavelsbratten* *gåusbråtøn* och *Lyrö gavel*. *Germundeviken* *jårmunø-* TeÅng; mansn. *Germund*. *Grisevik* MollTå. 5 *Grumsedammen* MorEds, vik, MorHa, båthamn, MorMa, strandbacke, Sk(?), TeRa; på åtm. tre av platserna förr trankokeri; om *grums* se *Grumsesjudaren* nedan. 2 *Grundsund* s. 102 och GullHärm, Grunne Sund 1788 Mor. nr 163, detta även kallat *Hårme Grundsund*. *Gröna viken* RöÅng, även kallad *Såvviken*; förr *grön* av säv. 6 *Grön(e)vik(en)* s. 23 (på Kortet *Hälleviken*), 36, 125, GullHärm, odlade marker vid viken, SkGå, TeRöd, träd nära stranden. *Gröndiket*, även *Det gröna diket* RöKärPrä, damm. *Gröter(e)hamn* s. 98. *Gunnevik* *gùnø-* SkaBa, äv. äng, *Gunnevik(en)* 1797 Ska. nr 43; personn. *Gunne*. *Gårvik* s. 117. *Gåsevik* s. 98. *Gåsö kalvhage* SkGå, = *Kalvhagsfjorden*; utanför lägenheten *Kalvhagen* (s. 95). *Gärdesdammen* MorTö, Gerds- 1843 Mor. nr 240. *Götevik* MorFl; jfr *Göten* avd. III.

4 *Hagedammen* RöBua, EKB, TeBjö, TeLunn, TeÅker. *Hakekil(arna)* MorTofta, mellan halvön *Haken* och fasta landet. *Hallebukten* MorÅ, vik vid *Hallepall*. *Halsbodarna halsbåna, hals-* MorHäll; vik och strandområde vid *Halsarna* avd III; ursprungl. avser namnet några bodar; stenar ligger kvar som efter en tomt. *Halsefjorden* MorTofta, segelleden utanför *Halsarna* avd. III. *Hamppussen* TeRöd; man har trol. blött el. rötat *hampa* där; jfr *Hampebrunnen* Bd 16 s. 242. *Har(d)steneviken hâstena-* MorEds, Hasteneviken 1780 S 10 fol. 112; f.l. är boh. *hâstén* (fvn. *harðsteinn*), m. 'brynsten'; jfr *Hasten(s)huset* Bd 16 s. 56, *Hårdsten(s)berget* Bd 18 s. 207, 361. *Hasslevik* s. 44. *Horsevik* MollTå; *hors* 'häst', anledningen okänd; kallas även *Mörkedalsviken*, *Mörkedahlsviken* 1786 S 10 fol. 111; efter *Mörkedal* avd. VII. *Hummerhål hómærhøl* SkFi, vik. *Hummerhålan, St. och L. GullHärm. Hdkan Hans' vik hâga.håns víg* Kär; man vet intet om *Håkan Hansson. Hålet hâg*, hamnmyningen vid Gullholmen. *Håleviken hâla-* RöUt. *Hålldammen* TeKa; appell. *hålldamm*, m. 'dämme, uppdämd damm i vattendrag'. 2 *Häftedammen* SkBergFiGrö, TeSta; liktydigt med *Hålldammen* ovan; jfr *Häftedammet* Bd 5 s. 127, *Häftedammen* Bd 10 s. 63. *Hälleviken* MorEllHu; Kortets namn på nuv. *Grönevik* ovan; efter torpet *Hällan* s. 23. *Härme Grundsund* se *Grundsund. Härme kile* GullHärm, 1916 upptecknat som namn på *Klippevik* nedan. *Härme strömmar* s. 2. *Härmesund* s. 2. 2 *Hästhölen -hån* TeSka, TeTo; om det förra upplyses, att man »svängde», badade, hästar där. 3 *Hästevik(en)* MorSlä, MorSte (på Danholmen), RöRöd, vik av Rödsvattnet; anledningen trol. densamma som vid föreg. namn. *Hölarna* MorGull. 2 *Hölen* s. 91 och MorLa, reddan SO om Gullholmen. *Höleviken* RöBjöUt.

Istervik MollTå; boh. *ister* 'jolster' (en *Salix*-art); jfr *Istermyr* Bd 16 s. 188.

Jensesvik MorEdsHa; innanför *Jensholmen* avd. III; jfr *Jönsevik* nedan. *Jordfall* TeRöd, en vik med branta stränder, där ras mycket väl kan ha förekommit. *Jutekilen jydæsiln* MorTofta, vik norr om *Jutudden* avd. III. *Jättevik MollMoll, se *Jätten* s. 153. *Jönsevik*, felaktig form för *Jensesvik* ovan.

Kalvhagsbukten MorRöd. *Kalvhagsfjorden* SkGå, även *Gåsö kalvhage* (ovan). *Kammaren kámæn* GullHärm, liten vik; trol. jämförelsenamn. 3 *Karlsvik(en)* s. 80 och MollTå, väl förkortning av *Karlsholmsviken, vid *Karlsholmen* avd. III, men en skeppare *Karl* säges ha bott där på 1860-t., MorLa, ingår i *Karlsvike kile. Karussedammen* SkFi, vanligt namn, innehåller boh. *karus(s)a* 'ruda'. *Kattehölen -hån* RöHäll; där dränktes *katter*. 2 *Kattevik* s. 28 och MollMoll; anledningen okänd. *Kerstis vik* Kär, på Vallerön. *Klippevik* GullHärm (*Härme kile* 1916) EK; om *klippa* jfr *Klippan* Bd 9 s. 5 med litt. 2 *Klockareviken* MollTå (med *Klockarebåden*), Mor Å. *Klockhöl* TeTo; man berättar, att socknens kyrkklocka skall ha »legat» här. *Kloviken* KärMå; vid udden *Klon* avd. III. *Klåeviken* TeLå; om *klåva*, f. avd. VII. *Kneken knégæn* MorTofta, sundet mellan Måvholmen och land; best. sg. av *knek*, m.

'böjning, krök', varom under *Ålekneken* s. 81. Namnet avser säkerl. från början den krök, som sundets ö. strand gör. *Kolevik* s. 16. *Koljöfjorden* MorKu RöBra, 1869 Rö. nr 253, Koljö fjord EK, GS 1943; sekundärt i förhållande till *Koljö* avd. III. 2 *Koljehålet* MollMoll, sund, MollTå, vik; goda *koljefisken*. *Kollas dammar källas d.* TeBä; efter en kvinna som av okänd anledning kallats *Kolla*; möjl. hade namnet något samband med boh. *kə̀la*, f. 'ko utan horn', el. *kə̀la* 'kortklippa (håret)'. *Korsvik* SkBaNä, Korsuig 1610, 1617 Pettersson Fiskebebygg. s. 132. Om *kors* i ON se under *Korsgård* s. 30. *Koviken* TeÅng. *Krokehölen* RöHö. *Krokevattnet krögövant* MorRöd. TeÅsk, Krogvand 1594 JN s. 203, Krokvatten EK, GS; när Krokvattensmyr var en del av K., bildade sjön en *krok*. 3 *Kroppedammen* MorGunn, nu åker, TeRå, TeStrand; målets *kroppa*, f. 'ruda'; jfr *Karussedammen* ovan. *Krosseviken* MorLa; *kross* 'kors', jfr *Korsvik* ovan. *Kråkesund* MorBar med *Kråkesunds gap* vid *Kråkholmen* avd. III. *Kråkvik* MorLa. *Kräppedammen* TeHolm, vid (i) ett *kräppe* 'trång passage'. *Kupungeviken kühög-* GullHärm; man har hittat *kühögar* där och använde dem som agn; se *Kupungen* avd. III. *Kvarnebukten* SkSka. Många *Kvarn(e)dammen*, i en del fall säkerl. ej ON. 6 *Kvarn(e)vik(en)* s. 56 (osäkert), 60, SkGå (Qvarnevikebacke 1861 Ska. nr 94), SkSka, TeRöd, två vikar K., kvarn förr på båda ställena, TeVas. *Kvillervik SkIsl, qvillervik 1798 Ska. nr 40; f. l. är boh. *kvillra* 'gråta, småjämra' med syftning på vågornas ljud. Någon *kvill* 'tillflöde' e.d. varom SIOD 1 s. 44 ff., Bd 16 s. 47 finns ej. *Kvivik(en)* MollTå; om *kvi* avd. VIII. *Kyrkevik* s. 97. *Kyrkgapet*, St. och L., det förra mellan St. och L. Risholmen, det senare mellan L. Risholmen och Kockaren; genom ettdera seglade man till Morlanda kyrka. *Kålgårdsviken* MorEds; om *kålgård* avd. VIII. *Kår(e)vik* SkSka, Kårvik 1872 Ska. nr 116; mansn. *Kåre*, vanligt i boh. ON, el. *kåra* 'blåsa sakta', *kåre*, m. 'sakta vind'. 2 *Källevik* s. 18 (viken kallas nu *Källeviksbukten*), Te Vas, en *källa* nere på stranden. *Kärsvatten* RöUte; *Kjärsvatten* 1798 Rö. nr 63; den sumpiga sjön kallas *Tjärnet*. *Köldedammen* MorBua; en *damm* med en *kölna*, dvs. torkhus för lin och säd, därintill. *Körevik* SkSka; viken som man *kör* över vintertid.

Leran MollMoll. 4 *Ler(e)kilen* GullHärm, MorHäll (= *Lervike kile*), MorMa, SkGå. 3 *Lervik(en)* s. 7, MorHäll (nu *Lervike kile*), SkBerg. *Lillevatten* SkBergGrö. *Lindebukten* RöÅng. *Lindevattnet* TeBjöLeRåb, Lind Watten 1822 Te. nr 263, Lindvattnet EK(B). *Lindevik* TeBot. 2 *Lunnevik* s. 95, 99. *Lyngnvik* s. 117. *Lyre sund*, se *Lyr* avd. III. *Långebukt* MorMo; *lång* genom den utskjutande Tången; på Kortet *Getrillebugt*. *Långekilen* GullHärm. 5 *Långevik* s. 97, MorEll, MorGli, RöRöd (vik av Rödsvattnet), SkBerg. 2 *Lövviken* GullHärm (SIOD 3 s. 166), TeRöd; på sistn. ställe hämtade man *löv* till pingst.

2 *Man(ne)vik(en)* GullHärm, St. och L. *månə-* (med *Manviksskäret*), TeÅng *månə-*, på Lyr *månə-*, Mannevik 1812 Te. nr 170. Säkerl. efter

drunknade (på platsen begravda?) män; jfr *Mansholmen* avd. III, *Manskär* avd. III och SIOD 3 s. 149, *Mansten* avd. III. *Mittdammen* TeTa. *Mjölkevik* SkIsl, med *Mjölkesvadan*. *Munkevik* SkBergNä, Munkuig 1610, Muncke-1617, Moncke-1618 Pettersson Fiskebebygg. s. 132; en klippformation liknar (ej påfallande) ett *munkhuvud*; Berg har tidigare hört till Dragsmarks kloster (s. 88); jfr *Munkholmarna* SIOD 3 s. 138 f. *Mårtens vik* MorEds; förkortning av det alternativa namnet *Mårtensskärsviken* (*Mårtensskär* avd. III). *Märregiljan* GullHärm, liten vik; namnet tillkommer ursprungl. en *gilja* (avd. VII) i bergen ovanför; ingen tradition om någon *märr*.

Nils Johanvik MorBua (Fl) Kors. *Nor(d)mannevik* GullHärm; hör samman med *Nor(d)manneudden* och *Nor(d)manneskäret* avd. III. *Nyckelvik* MollTå SO om Fiskeviksholmen, 1784 Mor. nr 34; om f. l. se följ. *Nycklevik* s. 100. *Näckedammen* SkEv; väl efter *näckeblackor* dvs. näckrosor; jfr *Näckebacken* Bd 5 s. 191 och (med annan förklaring) **Näckehöljen* Bd 16 s. 115.

Olas damm MorTö. *Onda pussar* TeBä, »de otäcka pölarne»; jfr Bd 1 s. 155, 207, 4 s. 119, 10 s. 105. *Ormedammen* RöKär. *Ormevik* SkStu. *Ostronrännan* MorBua (Fl); om ostrontäkt i Boh. se Pettersson Fiskebebygg. s. 233. *Oxebåsen* MorMa; om *bås* s. 145. *Oxehamnen* SkBerg. *Oxevik* SkFi. *Oxögedamm* åksuwä- MorMo; liten damm lik ett *oxöga*; jfr *Oxögat* Bd 18 s. 161.

Pers damm(ar) MorBro, nu åker; *Per* okänd. *Pers höl* TeHogen. *Plankevik* SkFi; om *planka*, f., avd. VIII. *Plommevik* plöma-, plüm- MorÅ, vid *Plomm(e)udden* avd. III. *Porsvikarna* s. 52. *Potthölen* pöt- GullHärm; djupet mellan Engelsmannen och Härmanö; *potta* betyder bl.a. 'mindre gryta'.

Rockan, *St.* och *L.* GullHärm, två vattenområden mellan Härmen och Silleskär; från början säkerl. namn på två stenar (skär); jfr *Rockan* avd. III. *Runsegungedammen* TeHolm; sydboh. *runsegunga*, f. 'gungfly' (s. 370 och Bd 9 s. 180). *Rutgersdamm* TeRom, EKB; identiskt med *Rutgers myr* avd. VI. 3 *Räkevik(en)* KärKär (2 st.), TeBä. *Rävviken* GullHärm. *Röds sund* rós sún MorRödSte, även blott *Sundet*, någon gång *Röds vatten*. 2 *Röds vatten* rós ván MorGullTo, RöRöd; MorRödSte, 1822 Te. nr 263. *Rördammen* SkGå. *Rörtjärnet* TeHske, EKB. 2 *Rörvik* s. 40, MorKi; i samtliga rör 'vass'. 2 *Röven*, se under *Skollen* s. 159, SkFi, bukt; jämförelsenamn.

Många *Sandvik(en)*, bl.a. s. 11, 16. *Sillhålet* TeÅng. *Simmedammen* TeKall; mansn. *Simon*. *Siris höl* SkFo. *Sjöbodviken* MorHu; *sjöbod*ar förr. *Skatevik* SkGå; vid *Skaten* avd. V. *Skepparns hamn* KärKär, vid *Skepparns holme*; *skepparen* okänd. 2(?) **Skeppsvik(en)* s. 8, MorEII Gl. *Skitar(e)rännan* Gull, mellan Högholmen och undervattensskäret Dynan; dåligt fiske där. *Skogviken* s. 124. 5 *Skutevik(en)* s. 97, MorHa, MorLa, SkIsl, TeBot. *Skutloppet* MorHäll, sundet mellan St. Danholmen och Väggen; *lopp*, n. liktydigt med *ränna*, f. *Skåran skära* MorTö, damm

på Skåreberget; jfr *Skåran* Bd 9 s. 150. *Skädd(e)hålan* *fjäd(ə)håla* (L¹) SkBa, liten bukt; gott *skäddfiske*; samma namn Bd 11 s. 62. *Skäddehålet* SkGå, sundet mellan Yttre och Mittre Gräsholmen; jfr föreg. *Skäddeviken* s. 88. *Skälevikarna* MorBjö, även namn på åkrarna vid viken; *skäl* 'mussel-skal'. *Skälvik(en)* MollTå. *Skärviken* MorEds, innanför Skuteskär. *Slaktareviken* Sk, s. om Röd(e)skär; anl. okänd; jfr följ. *Slaktevik* TeRöd; trol. har man *slaktat* djur där, i rätt sen tid har så skett med två hästar. *Slupekilen* s. 35. 2 *Slåk(e)dammen* RöHäll (Slåge- 1838 Rö. nr 158), SkGrö, Slåk- 1840 Ska. nr 72; boh. *slåk* 'kvarnränna'. *Smalhögen smälöwan* MorLa, en del av Råö sund; avser tydl. från början något berg vid det *smala* sundet. 2 *Smal(e)-sund* s. 91, TeBä, mellan »Smalsundsholmen» (1847 Te. nr 278) och fasta Lyr. *Smörhålet* MorEds, vik på Bråtö, 1780 S 10 fol. 112; känt som namn på ängar (Bd 16 s. 233, 18 s. 271), i två fall som namn på sund (Bd 2 s. 134); S. på Bråtö är ett bra hummerställe. *Snareviken*=följ. *Snarreviken* s. 62. *Snäckedjupet* SkBergStu; farkostbeteckningen *snäcka*, jfr *Snäckhål(et)* s. 160. *Soldateviken* MorLa, nu namn på en gilja (avd. VII) med »krigargravar».¹ *Solviken* s. 80. *Sopölen s. 127. 2 *Sovik* MorHäll, känt genom *Soviksbådarna*, TeBot; jfr Hovda i MoM 1944 s. 73. *Spirevik* Moll, på Söskär; enl. uppgift efter en ilandfluten *spira* 'mastträd'; *spira* kan också betyda 'lång, smal timmerstock' (Abrahamson MASO 9 s. 61); jfr *Spirehultet* Bd 18 s. 311, 20: 1 s. 56. *Splittevik* MorMa; f. l. är målets *splät*, *spljt*, *splet*, m. 'redskap att hänga upp backor och nät på'. *Spåmansviken* SkGå, på Flatholmen; f. l. ett öknamn? *Spättas bå*s TeÄng, vik; en kvinna, som kallades *Spätta*, hade sitt båtlänne där. *Stenarnahamnen* MorFl, efter hemmansdelen *Stenarna*. 5 *Sten(e)vik(en)* GullHärm (St. och L.) med *stänmålar*, MorFl, MorÄ, RöÄng (med Ängs *stenar* s. 242), SkBa. *Stockdammen* SkBerg; flera tolkningsmöjligheter: gillerstock, dammbyggnad av stockar, stockbro; jfr följ. *Stockekil* MorTofta, efter *Stocken* s. 53 f. *Stock(e)sundet* MorFlKi, det uppgrundade sundet mellan Rapön och Flatön; sannolikt efter en brostock eller stockbro; jfr *Stocken* s. 53 f. 2 *Stock(e)-vik* s. 89, TeLa. *Stordammen* TeKall. *Store bå*s MorMo, tilläggsplats; om *bås* s. 28. *Stutevik*, St. och L., MollMoll, EK; anledningen okänd. *Stätteviken* MorKi, ovisst om efter lägenheten *Stätten* (s. 30) el. efter den stätt som föranlett dennas namn. *Sundet sånt* MorRödSte, det vanliga namnet på Röds vatten. *Svanvik* s. 45. *Svarte dammen* MorKi; samma namn Bd 5 s. 123. 2 *Svartevatten* s. 31, MorSlä. *Svart(e)vik* s. 36. *Svarthöl* TeTo. 2 *Svinevik(en)* s. 79, 101. *Sågedammen* MorMo, ovisst om ON. *Sälgevik sæljø-* TeVas; där växer säl; y. namn, i »äkta» orustmål heter *sälj saq*. *Sävvisken* RöÄng, även kallad *Gröna viken*; förr växte där *säv*. *Sö(de)rvikarna* s. 101. *Sö(de)rviken* GullHärm, *södra* delen av Alkebågen (s. 144). *Söd-*

¹ En tradition om strid mellan svenskar och danskar finns upptecknad (VFF accession 2003, bl. 28).

hållet SkRöd, vik och betesmark; se följ. 2 *Södvik* MorMa, SkSka, boh. *sō(d)* 'får'. *Sörens vik* MorEds, gärde; en *Sören* bodde där i början av 1800-t. *Tenhålet SkGå, del av Lerkilen, Tennhålet 1861 Ska. nr 94; boh. *tena*, f. 'hummertina'. *Testevik* Moll, på Söskär; boh. *test(e)*, m. 'tobisgrissla'. *Timmermanshållet* SkFi, mellan Smalsundsskären och Blåbergsholmen. 2 *Tjuv(e)viken* *šyqə-* MorSte (på Danholmen), GullHärm; om båda lokalerna finns traditioner om vrakplundring. *Tjuvsund* s. 99. 4 *Tjällevik* MorLa, SkBerg, TeBä (Källeviken 1847 Te. nr 278), TeVas; boh. *tjäll*. m. 'strandskata', i något fall möjl. *källa*, f. *Tjärnsvattnet* TeMoSke. 2 *Tornevik(en)* MollTå, TeVas; *torn, m. 'törnig buske'. 2 *Tranevik* MorBua(Fl), SkIsl; åtm. på förstnämnda ställe har det inte funnits något *trankokeri*, och i båda fallen torde f. l. vara fågelnamnet *trana*. 2 *Trollevik* s. 44 och TeRöd. *Trynhålet* *trynhæt* SkGå, del av Buvik; möjl. har någon bergformation vid viken liknats vid ett *tryne*; jfr bergn. *Trynet* Bd 11 s. 85. *Trång(e)sund(et)* SkJo, *trångt sund* mellan Jonsberg och Keholmarna. *Trädgårds-viken* s. 99. *Trättevik* SkSka; den *träta* (ägotvist?), som föranlett namnet, återspeglas möjl. i en tradition om ett slag på platsen mellan norrmän och svenskar. *Tunnevik* SkStu; ingår i *Tunnevikoberg* *tanəvəbárj*, anledningen okänd; en tunnekälla? en tunna som sjömärke? jfr i så fall *Tunnan* Bd 9 s. 181. *Tyskevikarna* GullHärm, även namn på berg och ängar innanför vikarna; sannolikt efter en förlist *tysk* seglare. *Tånge sund* MollTå, mellan *Tången* och Lyr.

Uddeviken SkSka, vid samma *udde* som lägenheten *Udden*, dock ej uppkallad efter denna; jfr *Uddenshållet* vid samma lägenhet. *Ugnen* GullHärm, även kallad *Ulkehålsugnen*, inre delen av viken *Ulkehålan*; jfr *Ugnen* avd. VII. *Ulkehålan* Gullhärm, vik; fiskn. *ulke*, m.; jfr emellertid *Ulkeskär* s. 180.

Vadet *vat* GullHärm, vik, en gång sund, i senare tid vid lågvatten en insjö, 1861 Mor. nr 357 (»insjön Wadet»); namnet avser tydl. från början ett *vadställe*. 2 *Valevik(en)* MollMoll *vələ-*, MorKi; på sistnämnda ställe avser namnet även ett högt berg, f. l. är *vale* (*vårde) 'stenkummel'; namnet i Moll. anses ha namn av att en död *val* flutit in i viken. *Vallvik* s. 77. *Valpedammen SkBerg, Wälpedammen 1840 Ska. nr 72; målets *walp* 'valp'. *Vaske-dammen* TeKä; man *vaskar* (tvättar) kläder där. *Vassbotten* MorGull, RöRöd; del av Röds *vatten*. *Vassviken*, *St.* och *L.* GullHärm. *Vessvik* *øəsvīg* SkGå, Ö om berget *Vessen* avd. V. 2 *Vintervik* MorLa, MorMa; på *vintern* har man kört över *viken*. *Vireviken* MorBua(Fl); boh. *vire* 'vide'. *Vitingevik* SkFi; fiskn. *viting* 'vitling'. 3 *Vrak(e)vik(en)* RöBra, SkGå, SkIsl. *Vringelvik* s. 99. *Vrångevatten* (-*vattnet*) s. 50. *Vällingevik* MollTå; f. l. snarast det verbalsubst. till *välla* 'koka, sjuda' varom Lindroth SIOD 3 s. 130 *Vällingholmarna*. *Värmslekilen* *vəšləšlən* MorHäll; boh. *värmsel*, f. 'källsprång'.

Västervik SkGå. Vättnesdammarna MorBerg; f. l. gen. av *vättne*, n.; se följ. Vättnet MorTofta, damm; *vättne*, n. 'vattningsställe'.

Åkervik(en) s. 151. Åleviken SkFi.

3 Äng(e)vik KärKär, MollMoll, nu ej brukat namn, vid Mollö äng nedan, SkJo; ängarna går ned mot viken. Änkans höl TeLa, efter änkan Maja Larsdotter, som tidigare ägde $\frac{1}{24}$ av La Östergård. Åspevik s. 57.

Örneviken s. 140.

Arsund, se s. 96.

Assers damm *asəs-dám* MorTö. — Assgersdam (»samfällt wattustöde», »... wättnestöde») 1819 Mor. nr 188 (4 ggr). ~ F. l. är gen. av mansn. *Asger*, fvn. *Åsgeirr*. *Asgers-* har givit uttalet *asəs-* e.d., vars första *s* blivit *s* genom dissimilatorisk påverkan från det följ. *s*. Med avs. på f. l. jfr *Askestocken* avd. V.

*Asterödviken, se under *Asteröd* s. 339. Barrevik, se s. 10. Björnsund, se s. 17.

*Blåkälsviken? *brókas-*, *blòkhas-*, (trol. även) *blåkas-* SkFi; vik på Blåbergsholmen vid Smalsund. ~ Trots det av Lindroth upptecknade uttalet med *h* innehåller f. l. ett namn på den blådagliga örten strandkål (*Crambe maritima*), som växer där. Med avs. på *r* i st. f. *l* i f. l. jfr *Bräckhall* s. 246. Se även Janzén Vokalass. s. 30 not 6, samt för västg. Götlind Västergötlands folkmål 2 s. 59, 3 s. 33 ff. Men kanske beror utt. med *r* för väntat *l* på dissimilerande inverkan från *s* i följande stavelse.

Bogen, se *Bågen*.

Bondevatten *bønəvæn* TeBoxBrä2RomSta. — Baanevand(et) 1594 JN s. 203, Bonde Wattnet 1799 Te. nr 212, Bonevatten 1822 nr 263, Bondevatten GS. ~ Betyder trol. 'vattnet (sjön) som äges av bönderna', 'Bondesjön' i motsats till *Åskekärrsvattnet*, sjö under det forna frälsehemmanet *Åskekärr* nr 1. Jfr *Bondemyr(en)* avd. VI.

*Borgevik MollMoll. — Borgeviksdrågen (3 ggr) 1838 Mor. nr 236. ~ Ordet *borg* torde ha använts om berget vid viken; jfr *Borgen* Bd 9 s. 72. Om *dråg* se avd. VII.

Boxvik, se s. 104. Buseviken, se s. 15.

Bågen. 1. Ingår i *Bågens vik* RöÄng; på nö. sidan av Bårholmen. — 1789 Rö. nr 37. 2. *báwæn* (*a > o*) SkIsl, med *Bågholmarna* och *Båglerorna*. ~ Fvn. *bugr*, m. 'krökning, bukt'. Samma namn avd. VIII om lokal inne i landet.

Bågens vik, se *Bågen* (ovan). *Båsvik, se s. 28. Dickors vik, se s. 185.

Dunken *døykən* MollTå; fjord. ~ Kan innehålla stammen i verbet *dunka* *døgka* 'bulka, dunka', med syftning på vågornas dunkande ljud. Alternativt kan man tänka på stammen i boh. *døykən* 'unken, fuktig, möjlig' (Nilén Ordb.), om fjorden skulle vara känd för dimbildning e.d.; jfr sjönamnet *Dunkern* Hellquist Sjön. s. 96 f. Formellt är väl *Dunken* i dessa fall snarast

en förkortning av **Dunkefjord(en)* men kan vara en primär bildning i genus animatum; jfr under *Kosen* nedan. Slutligen kan namnet tänkas innehålla *dunk*, m. *dagk* o.d. 'dunk, kagge som vakare på fiskegarn'.

Dusens vik *dúsəns víg* MorRåö. ~ Innehåller säkerl. familjenamnet *Duus*; en Lars Eriksson Duus dog i Morlanda 1713. Alternativt kan f. l. vara ett ökn. bildat på stammen i *dusa dusa* 'halvsova, slöa'.

»**Dystervik**» TeBä. — 1847 Te. nr 278. ~ Adj. *dyster* kan inte komma i fråga, då det inte hör hemma i målet. I stället är f. l. säkerl. den stam *dyst-* bl.a. 'vattenstänk, skum' som avhandlats Bd 16 s. 128 (*Dytestkär*), 167; -r- kan vara inkommet genom lantmätaren, som felaktigt anknutit f. l. till *dyster*.

***Ebbehamn** GullHärn; nu blott, synes det, i **Ebbehamnsvikarna æbans-vígəna*. — Ebbehamsbackarna 1831 Mor. nr 223. ~ Trol. ingår ordet *æba*, f. 'strömvirvel, vågvirvel'; i Mor. säger man: *de går æba idå*. Subst. har även formen *æb* och bet. 'ström som ofta ändrar riktning innanför en liten holme' (Öckerö). Man bör knappast tänka på namnet *Ebbe*; dettas förekomst i orten synes oviss. Jfr *Ebbekällan* avd. X.

Engelsmansviken *ængəlsmans-* MorHäll. ~ En »engelsman» (ett engelskt fartyg) »gick i bitar» där; jfr t.ex. *Nor(d)manneskåret* avd. III och *Holländaren* SIOD 3, s. 33.

Fittan, se *Titta* nedan.

Fläken *flægən* Röröd; vid och grund bukt av Rödsvatten. — Fläcken 1865 Rö. nr 249 (2 ggr). ~ Tengström IN s. 228 poneras ett *fläke flægə*, m. 'slät och jämn yta'; Bd 4 s. 70 bestrides med rätta ordets förekomst i boh. Däremot är *fläke flægə*, m., i Röra sn *flægə*, 'provisorisk grind utan gångjärn' väl känt. Orust-namnet har ursprungl. avsett en grind och senare överförts på viken.

Gersvik *jésəg* MorMo. ~ Om f. l. se under »*Gerin*» s. 55.

»**Gloffviken**» TeBä. — 1847 Te. nr 278. ~ Något säkert bestyrkt *gloff-* finns inte. En stam *gluff-* är däremot väl känd; jfr no. *gluff*, m. och *gluffa*, f. 'bergklöft'. Det är även tänkbart, att f. l. är *Glopp-*; *pp* har lätt blivit *ff* frf. v. *Glopp-* el. *Glupp-* ingår i åtskilliga no. ON; ett boh. *Gluppö* (även skrivet *Glopp-*) behandlas Bd 16 s. 129 och två *Gluppen* (varav det ena med tre sekundärnamn) Bd 11 s. 15, 132. Bet:n är 'klyfta, smal öppning'. Från Bokenäs är antecknat *glüpa*, f. 'öppning i skog o.d.', från Spekeröd och Herrestad *glēpa*, f. 'mellanrum, öppning, klyfta'.

Gropareviken *grəbarəvīga* SkGrö; vik, åker, äng, berg. — Gropareplatsen 1840 Ska. nr 72. ~ Samma f. l. i *Groparemossen* Bd 1, s. 263 och *Gropareängen* 4 s. 138. Utvidgning på -are av *Grop-*; om sådan utvidgning se SIOD 3 s. 131, Alfvegren -are s. 28 ff. Alternativt ett appell. **gropare* 'dikesgrävare'; åtm. i vissa delar av Boh. tycks *grop*, f. ha brukats i bet. 'dike' (Bd 5 s. 222). S. l. *plats* i skr. 1840 tyder möjl. på att här någon tid varit torp.

Grumsesjudaren *grùmsəsýan* SkFiskebäckskil; liten vik. ~ Tydl. har en *grumsesjudare*, d.v.s. en person som, under någon av sillfiskeperioderna, kokat »grumset» (sillavskrädet användes tidigare vid trankokning)² hållit till vid viken el. bott i backen ovanför. Jfr *Grumsedammen* Bd 4 s. 70 med litt.

Goppas höl *gòpas hól* GullHärm; djupt ställe i sjön. n. om Skräddaren. ~ Stället har namn efter en gammal gumma *Goppa*, som brukade fiska där.³ Hennes namn kan vara målets *goppa gòpa*, f. 'hummer som mist båda klorna', eller bildat av boh. *gupp*, m. 'kort kjol' eller av verbet *guppa*, som i boh. dels har den riksspråkl. betydelsen (jfr *Goppemyr* avd. VI) dels bet. 'stubba', 'lura, bedraga'; jfr Götlingd Västs. ordbildning s. 22.

»**Hermöar sundi**», se under *Härmanö* s. 1 f. **Hinnesund**, se under *Hinneskär* s. 189. **Holländarebukten**, se *Holländareviken* nedan.

Holländareviken *holéndarə-* SkFo. — Holländareviken, Hålländare- 1845-55 Ska. nr 93, Holländarebukten EK. ~ En sjöman, väl då en *holländare*, skall ha flutit i land där. Förbipasserande har, efter seden vid sådana platser (jfr namnen på *Varp-*), brukat kasta dit en sten, varav ett helt röse uppkommit. Jfr *Holländareskären* avd. III.

Hådda, se s. 39.

Håltavatten *hóltaván* MorHåGunn. — 1867 Mor. nr 389, EK. ~ F. l. gen. av samma IN *hálta* 'håltaborna', som ingår i *Håltaberget* (*Håltas berg*) avd. V; alltså knappast direkt hemmansn. *Hálta*.

Håsen *hásən* SkJo; farleden mellan Fredagsholmen och St. Risholmen. ~ Antingen en primär bildning i genus animatum (jfr *Kosen* nedan) eller förkortning av ett *Håsefjorden. Dettas f. l. kan vara boh. *hæs* 'hes', no. *haas* 'hæs', även 'ru, skrubbet' (Torp); kanske är det ljudet från fjorden vid blåsigt väder, som orsakat namnet.

Hällevik, se s. 24.

»**Häste Fjorden**» TeBäÅ. — 1807 Klint Underrätt., nu *Hästeskärsfjorden*, *hæsteskæsfjórñ*, mellan Lyrön och Tjörn. ~ Namnet kan tyda på att *Hästeskär* (Tjörn) en gång kallats *Hästen men kan också vara en förkortning av *Hästeskärsfjorden*; jfr SIOD 3 s. 35.

Ingelvik SkIsl. — Jnglevik 1871 Ska. nr 110. ~ F. l. är möjl. mansn:t *Ingel* (jfr *Ingelbot* Bd 16 s. 69), i så fall utan gen.-ändelse, el. kvinnon:t fvn. *Ingileif* (jfr *Inglerud* i Dalsland SOÅ 18 s. 16 f.).

Jätten *jåtən* Moll; nu om vik på Mollön. ~ Man kan säga, att man badar *udé jåtən*. Från början måste namnet ha syftat på något annat, snarast någon »jätteliknande» bergformation, kanske i det berg på Mollön, som kallas *Jetterviksberget* 1838 Mor. nr 236.

Katten *kátən* SkRöd; fiskeplats N om Gröter(e)hamn. ~ Namngivningsgrunden okänd. Kanske en fiskeplats med otur; se Solheim Nenningsfordomar s. 72 f. Se dock *Katten* s. 229, samma lokal.

² Om ordet *grums* och dess släktingar se Lidén MASO 3 s. 78 ff.

³ Medd. av fil. dr Johan Pettersson, Gullholmen.

Kavringehålet *kāvregəhət* (ø ej »äkta» uttal) Kär; sundet mellan Vedholmen och Fågelskär. ~ F. l. tycks vara rspr. *kavring*, målets *kāvreg* (Långelanda) med syftning på en sten (ett skär), som liknar en kavring;⁴ jfr *Kavringen* avd. III. S. l. *hål*, n. avser en trång passage.

***Koggelös?** *kəgələs* SkIslJonsb; utvidgning av igengrundat sund. ~ F. l. kan måhända vara det *kəg*, m. 'kogge', som nämnes under *Koggeberget avd. V. Ordet tycks visserligen i boh. normalt ha det angivna uttalet, men detta synes vara utsatt för sidoinflytelser numera; *Koggeberget uttalas ju alternativt *kəgə*-. *Koggelös skulle då vara bildat som *Brödlös* o.d. och angiva, att det inte längre fanns några koggar i det igengrundade sundet.

Kolevik, se s. 16.

Kosen *kəsən* KärKär; vik. ~ Bd 4 s. 134 not 1 sammanställes detta namn med två no. *Kosvig* (NG 9 s. 27, 12 s. 385), som dock inte fått någon säker tolkning. Förf. till Bd 4 avböjer däremot att sammanställa *Kosen* med de a.st. behandlade *Kosen* (2 fall) och *Koserna*. Dessa förmodas innehålla ett appell. *kos, f., »enl. uppfattningen i orten med bet:n 'lågt beläget, gräsklätt område mellan berg'». Bd 5 s. 128 förmodas *Kosen?* (vik och äng) i Lycke sn innehålla samma ord. Detsamma gäller *Kosebacken i Västerlanda sn Bd 10 s. 40. Det är möjligt, att boh. känt ett *kos*, f. med angiven bet., men denna är i så fall sekundär. Ordet hör utan tvivel ihop med verbet *kosa* *kəsa*, som åsyftar värme, särskilt solens värme, när den »baddar»,⁵ och adj. *kosig(t)* *kəsi(t)* 'gassig(t), tryckande het(t)'. *Kos*, f. kan från början ha betecknat ett ställe, där det är »kosigt»; vid solsken blir detta lätt fallet i »lågt beläget område mellan berg». Viken *Kosen* kan ha varit känd för samma egenskap. Den maskulina formen beror knappast på genus hos en utesluten (eller tänkt) s. l.; någon lämplig sådan med mask. genus erbjuder sig inte. Snarast är formen att fatta som genus animatum; detsamma kan vara fallet vid *Skollen* nedan. — Delvis med stöd i ä. former har de två no. *Kosvig* NG 9 s. 27 tolkats som *Kōðsvík, där f. l. vore det *kōð*, n. med bet:n 'grunt ställe i vatten, grund fjord', som S. Bugge ANF 21 s. 157 velat se i gårdnamnet *Koen* (af *Kodhi* omkr. 1430) och fjordnamnet *Koet*; jfr även två *Kosberg* NG 14 s. 170 (af *Kodzberge* omkr. 1430). Om *Kosen* skulle sammanhånga med dessa namn, måste det vara en ellips av ett namn, vari *Kōs-* (av *Kōdhs-*) vore f. l. Detta är inte otänkbart, men det är naturligare att hålla samman namnet med de väl styrkta orden *kosa* och *kosig(t)*.

Krejer(n)s vik *krəjəs vīg* MorLa. — Kräijers Wik 1764 Mor. nr 9, Kraijers wik 1768 S 7 fol. 117, Kräjersvik 1862 nr 368, Kräjer(s) wik, Kräsjers-

⁴ Kavringen gjordes av en limpa. Sedan denna gräddats på vanligt sätt, »togs den ur ugnen och skars runt om med en kniv. I skåran drogs sedan limpan itu med ett snöre. Under- och överlimpan torkades därpå i ugnen». (Kjellberg Sv. Kulturbilder bd 2 s. 234.)

⁵ I Röra sn säger man: *səla kəsar pə rýgən*.

(!) 1865 nr 369. ~ Sannol. sekundärt bildat till *Krejer(n)s näsa* (avd. III). Om f. l. *krejer* se *Krejerskär* avd. III.

Krejervik *kréjærviġ* SkGu; vid sundet mot Ramholmen. ~ Om f. l. se *Krejerskär* avd. III.

Kråke fjord *kråge fjórl* Moll; även till Tjörn. — Kråk Fjord Kortet, Kråke fjord 1889 Mor. nr 565, EK. ~ Vattnet i närheten av Otterholmen i norr kallas 1889 a.st. *Kråke-viken* (!), men detta namn är väl sekundärt (om det alls är pålitligt och står i sammanhang med fjordn:t). Det kan tänkas, att fjorden har namn efter *Kråkholmen* (med *Kråkholmeskåret*) n. om Björholmen inom Stenkyrka sn, Tjörn, men detta förutsätter, att namnet från början åsyftat det smalare vattnet öster ut från Kråke fjord n. om Björholmen. Fjordn:t kan då visa hän på ett förr enkelt holm. *Kråkan (jfr detta namn SIOD 3 s. 43).

Krämarerännan *kræmaræræna* Sk; farled i gränsen till Stångenäs hd. ~ Något annat boh. ON med *krämare* som f. l. synes inte vara tillvarataget; jfr *Krämarebygget* SOH 1 s. 7. Förevarande namn anger väl *rännan* 'leden' som särskilt anlitad av handelsfartyg. Det torde vara gammalt.

Kullsviken *køls-, køls-* (*køls-* 1916) Mor Eds, MollTå. — Kolsviken 1784 Mor. nr 34-35, 1786 S 10 fol. 111, Kållsviken, Kolls-, Kållsvik 1855 Mor. nr 335. ~ Mitt i viken ligger ett litet skär; detta har sannol. givit upphov till namnet. F. l. kan vara gen. *kulls* av ett enstavigt *kull, m. 'kulle', inte säkert styrkt från dessa trakter (jfr *Kullholmen* s. 173), eller också ett ursprungligt *Kullens (i detta fall har s. l. från början haft obest. form). Man skulle också kunna tänka på gen. av boh. *kult*, m. 'klump, liten kulle'; jfr Bd 9 s. 117.

Kungsrännan MorFl; största djupet i sundet mellan Flatö och Bassholmen. — Kongs-Rännan 1814 Mor. nr 186. ~ *Kungs-* har samma innebörd som i *kungsådra*, anger den del av ett farvatten, som måste lämnas öppen för allmänna ändamål.

Kungsviken (*Kongsviken*), se s. 31. **Källerevik**, se s. 7. ***Långevatten**, se s. 56.

Lögvik(en). 1. *løvig* Te(Lå?). 2. *løvgá* (snarast denna accent, Lindroth) KärKär. ~ Man har brukat *løwa* 'bada' i nr 1; inte heller vid nr 2 bör man tänka på *løv*, n.

***Löslerssundet?** *løslæssunt, løslæstsúnøt* Moll. ~ Se *Löslästholmen avd. III.

Man begravnens vik *mán bəgrævəns viġ*⁶ MoHa. ~ En ilandfluten *man* har *begravts* där. Namnets bildning och typ är av intresse. Det måste väl ha bildats på en elliptisk sats: *Här är (el. ligger) en man begravnen*. Därigenom har både typen (*En*) *begravnen mans vik* och den snarast väntade *Den begravne mannens vik* varit ur räkningen. Lindroth.

⁶ Ett från annat håll uppgivet uttal *mánbəgravnənsviġ* är säkerl. ursprungligt.

Marsoviken *màšuvíga* GullHärm; vik intill berget *Marsohuvudet* *màšuhávət*. ~ F. 1. är boh. *marso màšú* (Gullholmen) 'tumlare'. Viknamnet är primärt i förhållande till bergnamnet, och detta betyder '»huvudet» (dvs. det höga berget) vid Marsoviken'.

Mollösund, se s. 6 f.

Mollö äng *mòlò éy* MollMoll. Avser både den smala sänkan tvärs över ön och vikarna på båda hållen; man kan säga "vst ud i éya" 'varit ute på viken'. Namnet kan från början ha avsett den naturliga ängsmarken i sänkan och kan sedan ha utvidgats till att gälla även vikarna. Men *äng* i en del ON torde kunna betyda 'trång passage, trångt sund, trång vik'; jfr Modéer Färdvägar s. 13. Namnet har givit upphov till *Ängvik* (inte brukat numera) och *Ängeskären*.

Naversvik, se s. 23.

***Nordingsviken** *nòlugs-* MorMa. — Nordängsviken 1818 Mor. nr 181. ~ 'Viken vid *Nordängen'. I obeton. stav. har *ä* försvagats till *i*; jfr *Björningemyren avd. VI.

Nösund, se s. 122 f.

Oslo sund *òslo sún* Kär; mellan Vedholmen och Fågelskär. ~ Ett stycke norr därom ligger *Osloholmen* (och SV om denna *Osloskären*). Eftersom *Oslo-* i här förev. namn synes tillkomma ett vattenområde, har SIOD 3 s. 144 påpekats, att hela sträckan från Paternoster och uppemot Karingön kallas *Sloden slóa (*slóa*); det antogs vara möjligt, att *Oslo*(-) vore ett *Oppsloden 'den längre upp belägna *sloden', vilket i målet borde ge *òpslóa (näppel. *òp-* som sagts a.st.), men genom assimilation lätt borde kunna bli *òpslóa varav genom kons-förenkling, ev. under påverkan från no. *Oslo*, om namnet är gammalt, *òslo(a)*. Om namnet *Sloden se nedan. Den angivna tydningen synes böra stå tillbaka för den, som antytts SIOD a.st. not 2, att sundet, holmen och skären fått namn efter något fartyg *Oslo*.

Peng(e)hålet *pəyghət* MorMa; liten hamn. ~ I *Pengevik* nedan. Man säger sig ha hittat *pengar* här, tappade av fiskare under någon av sillfiskeperioderna. Jfr *Pengemyr* Bd 20: 1 s. 175 med litt.

Pengevik *pəyğə-* MorMa. ~ I *viken* ligger *Peng(e)hålet* ovan.

Pinan *pina* Kär; sundet mellan Vallerö och Tornö. ~ Vanligt som ON; här är anledningen, att det var en *pina* att staka sig fram genom det smala sundet. Eller anger namnet dålig fiskeplats? Så uppfattar Per Hovda *Pina*, namn på fiskeplatser i No. (NoB 1948 s. 63).

Pittle sund, se under *Pittle holme* avd. III.

Possevik *pəssə-* (*ə > o*) Kär; vik på Måveskär. ~ Enl. en uppgift efter ett fyrbiträde med vedernamnet *Posse*; enl. en annan hade *viken* sitt namn redan före dennes tid. Om den förra uppgiften är riktig, kan vederbörande tänkas ha fått sitt vedernamn därav, att han varit nordbohusläning och sagt *pəssə* för *påse*, inte *pəssə* som orustborna. F. 1. kan emellertid vara växt-

namnet *pors* 'Myrica gale'; detta uttalas visserligen numera i målet *pʁs*, men det ä. uttalet är *pʁs* med övergång *rs* > *ss* liksom i *Fossa* (s. 91), *Fossen* Bd 9 s. 16.

*Pumpevik(en) MollMoll; s. delen av Mollön. — Pompeviksdrågen 1838 Mor. nr 236. ~ Kan innehålla målets *pomp*, m. 'pump'. Möjl. har en fartygs-*pump* eller en *pump* från trankokeri legat kvar av någon anledning; jfr Modéer Smål. skärgårdsn. s. 26. Men möjl. är f. l. det *pump pomp*, m. 'klump', som nämnes Bd 16 s. 136, här med syftning på bergen kring viken.

Pustevik *püstevig* MorEll; norra delen av Grönevik.⁷ ~ Namnet är snarast (ett ursprungl. pommerskt) ON *Puste(r)vik*, som förekommer i sydsv. och da. städer, och vars ursprung och innebörd är ovissa; Matthiessen Gamle gader s. 150 f., Bd 1 s. 252, 2 s. 39, Sahlgren i NoB 1923 s. 182, Mackeprang De gamle gadenavne s. 22 ff., Lindstam Göteborgs gatunamn s. 214 f., jfr även *Pustervig* DSt 7 s. 353. Det synes möjligt, att *Puste(r)vik*, som ursprungl. tycks ha betecknat ett »haff», fått bet. 'grund vik' och i denna bet. fästs vid lämpliga lokaler i sydvästra Norden; så Kaj Bom enl. fil. lic. C. S. Lindstam. Tolkningen skulle passa bra för här ifrågavarande vik. Det kan också tänkas, att f. l., såsom Lindroth föreslår Bd 1 a.st. för det göteborgska *Pustervik*, är verbet *pusta*, och att namnet bör återges med 'viken där man pustar, dvs. vilar ut'. Däremot är L:s förslag Bd 2 a.st., att viken skulle ha liknats vid en blåsbälg (lty. *puster*), av reala skäl inte antagbart.

Rismevatten *rismevån* MorRödTe; i Storehamn. — Rismu Watten 1822 Te. nr 263, Rismovatten 1843 Mor. nr 242, Rismo vatten 1856 nr 321, Rismuvatten, Rismy v. 1872 nr 419: 2. ~ Med samma f. l. är de närbelägna *Rismberg(en)*, *-grind*, *-hagen*, *-intaget*, *-myren* bildade. De äldsta beläggen visar *Rismu-* (*Rismugrins backe* 1795 Mor. nr 93). Formerna *Rismy-* träffas först 1872 (se ovan; även i *Rismy bergen*, *Rismy Intaget* ibid.). Trots detta torde *Rismyr vara det äldsta namnet; någon *mo* finns ej men väl en *myr* omkring *Rismevatten*. F. l. i *Rismyr är *ris*, n. 'buskvegetation'. Sedan *-myr(e)* försvagats till *-mø-* i obetonad stav., har denna oklara ljudkombination återgivits på skiftande sätt (*-mu-*, *-mo-*, *-my-*).⁸

»**Robersvik**» trol. SkEv. — 1564 Pettersson Fiskebebygg. s. 108 med not 11, Dalén Den boh. fiskelägesbygden s. 89. ~ Om identiteten med bebygg.-namnet *Rödbergsvik* se s. 90.

Roväret *rovårt*, *røvårt* GullHärm; ett uppmuddrat sund. ~ Namnet är best. form av ett »sjömansnorskt» ord *rovär*, n. 'längre flodinlopp före hamn', använt av bl.a. Harry Martinson i historien om s/s Poljana (Resor utan mål).

⁷ Lindroths uppgift (Bd 2 s. 39), att det skulle finnas ett *Pustevik* på Skaftö, har inte kunnat bekräftas.

⁸ Det öländska *Resmo* (under medeltiden *Risme*) tycks ha annat ursprung; se Modéer OUA 1948 s. 33.

Det alternativa uttalet *ròvøt* beror säkerl. på felaktiga associationer med *ro* och *väder*. Jfr *Reviret* Bd 2 s. 138 med rättelse Bd 3 s. 289.

Rummelvik SkBerg. — Rommelvik 1840 Ska. nr 72. ~ F. l. innehåller stammen i boh. *rumla ròmla, ròmla* 'ej ha någon ordning på sig, rumla', även 'bullra'; jfr *Rumlehögen* Bd 5 s. 45.

Rågårdsvik, se s. 92.

***Sallvik** *säl-* MorTofta; nu namn på åker och skogsmark, nu ej vid sjön. ~ Om uttalet med *a* och tunt *l*, är äkta, torde blott en förklaring komma i fråga: att f. l. är *sadel*, målets *sälä*, svagt m., vanligt som jämförande namn på bergskonturer; jfr *Sadelputten* avd. VIII och *Oruste sadel* avd. V. Man får anta förkortning av vok. frf. *-lv-*. Men namngivningsgrunden kan här ej anges.

Segelvik *segjälvig* MorEds; på Brätö. — Segerviken 1780 S 10 fol. 112, 1784 Mor. nr 35. ~ Invid *Segelstenen*; betoningen röjer, att namnet ställts i motsats till detta. Kanske en förkortning för *Segelstens vik*.

***Sevik?** SkGå. — Sevicksbacke, Sevicksängen 1861-62 Ska nr 94. ~ Möjl. ett ursprungligt *Sävvik; samma namn s. 149, Bd 4 s. 69, 16 s. 111. Backen låg på 1860-t. inte vid någon vik men kan ha gjort det tidigare. Om några no. *Seviki* o.d. se Indrebø Stadn. s. 156 och NG 6 s. 242.

Sjuhamn Kär (vid Mollängen och Käftarna). — Siuhamn 1784 Trangr. 6. ~ 'Hamn för sju'? Jfr i så fall *Tiomansbryggan* avd. IV.

***Sjusätt** SkIsl; ställe i sjön.⁹ — Sysät 1798 Ska. nr 40, Sysätevägen 1798 ibid. ~ S. l. torde vara *-sätt*, n. 'ställe där man sätter något (Orust har t.ex. *koljebackesätt*, n. 'ställe i sjön, där man sätter koljebackorna'). F. l. kan vara räkneordet *sju*, vars äldre uttal bevarats i uttrycket *sylä-åta* 'sju eller åtta'; jfr äldre skrivningar av *Sjuåkern och *Sjuängen avd. VIII. Namnet skulle då innebära, att sju fiskare brukat (eller haft rätt?) att sätta sina nät på stället. Jfr i viss mån *Sjuhamn* ovan och *Sjumansgårdet* Bd 9 s. 160 med litt.

Sjögårdsvik TeRöd. — Sjögårds vik 1871 Te. nr 415. ~ F. l. är gen. av *sjögård*, boh. *sjógar* (best. sg., uppteckn. av Lindroth på L. Askerön) 'gärdesgård som går ett stycke ut i sjön'. Jfr *Sjögårdsviken* Tengström IN s. 144.

Skallhavet *skålhåvæt* SkFoIslJo; havsvik. ~ F. l. kan vara *skalle*, m. 'hög och torr mark', här med syftning på ett par kala *skall*-liknande berg, el. verbet *skalla* 'ljuda högt, larma'; den reala grunden skulle då vara vågornas brus. Sistnämnda alternativ är inte särskilt troligt, då S. ligger väl skyddat för havsvindar. S. l. *hav*, n. här brukat ungefär i bet. 'vik'; jfr Hovda i Syn og Segn 1951 s. 329, Quatrième congrès s. 312 f. om ordets användning i no. ON.

***Skeppsviken?**, se s. 8.

***Skillnadhöl** *skænhål, skæn-* TeTo. ~ Se under *Skillnadbäcken avd. II.

⁹ Lh 1798 talar om ett strandområde: »Stycket L(itte)ra o vid sysät».

***Skjutsviken?**, se s. 8.

Skollen *skåln* GullHärm; bred vik med trång inre del; ingår också i en rad sammansatta namn: *Skollebergen*, *Skolldalen*, *Skolle hus* el. *Skollehusen* (stenig betesmark), *Skollholmarna* el. *Skoll(e)skären*¹⁰ (SIOD 3 s. 123), *Skollerännan* (Skålle- 1872 Mor. nr 400), *Skolleröven skålaröva*, även enbart *Röven röva* (den innersta delen av Skollen), *Skollevattnet* (Skålle- 1872 Mor. nr 400, god betesmark). — Äldsta belägg: Skålleskjärn (-n möjl. -a) 1825 Jb, Skålldalen, Skålleskära, Skålskären, Skållehusgiljorne 1831 Mor. nr 223. ~ *Skollen skåln* förekommer som namn på en åker (med lätt sandjord) MorHu och *Skollarna skålanå* som bergnamn TeHolm.^{10a} Namnet är best. sg. resp. pl. av ett *skolle, m. 'skalle', som terrängbeteckning 'bergshöjd, bergknalt, torr, stenig backe'. I no. dial. förekommer ett sällsynt *skolle*, m. 'tør, stenet bakke' (Torp), i smål. *skulle*, m. 'panna, huvudskål' (Rietz s. 594 b). Det no. *skolle*, m. säges vara samma ord som *skalle*, m. med ett från adj. *skollutt* (fvn. *skollótttr*) övertaget o-ljud. Det boh. *skolle är snarast en kontamination av *skalle* och *skult skalt*, båda nyttjade som terrängbeteckningar; se under *Skallebåden* avd. III och SIOD 3 s. 175 samt *Grönskult* s. 92 f. *Skollen* på Härm, som nu betecknar en vik, kan mycket väl ursprungl. ha avsett ett berg, t.ex. Härme huvud. Åkern *Skollen* han ha övertagit sitt namn från ett berg därintill. Men *skolle* kan möjl. jämte bet:n 'bergshöjd' ha haft den från no. dial. kända bet:n 'torr, stenig backe'; jfr i så fall en liknande betydelseutvidgning hos *skalle*, 'huvudskult' och 'tunt täcke av matjord på berggrund' (denna bet. i t.ex. *Skallarna* avd. VIII). Bet:n 'torr, stenig backe' skulle passa bra för terrängen vid Skolle hus.¹¹ Ett värmländskt *Skolleberget* tolkas annorlunda SOV 11 s. 123.

Skollerännan, se ovan. **Skolleröven**, se ovan. **Skollevattnet**, se ovan.

***Skrinnvik?** SkBa. — Skrin-wik 1790 Ska. nr 44. ~ Det kan tänkas, att f. l. är adj. *skrinn* 'mager', i så fall med syftning på mager jord kring viken.

***Skysviken**, se s. 8. **Skärnehöl** se *Skillnadhöl.

Sladdervik *sláðar*-MorKi. — 1859 Mor. nr 354. ~ F. l. hör tydl. ihop med stammen i *sladdra*, *sladder*, möjl. med syftning på vågornas ljud mot stranden; jfr SIOD 3 s. 81, namn som anger ljud el. läte. Samma f. l. med trol. annan innebörd i *Sladderhögen* Bd 16 s. 182.

***Sloden** *slóa*, *slóa* KärMå; namn på hela sträckningen i sjön från Pater-noster till Måveskär. ~ Sträckan kännetecknas av »hårdbotten» (*hålbótt*). Lindroth ansåg namnet vara best. form av samma ord som fvn. *slóð*, f. '(väg

¹⁰ *Skallerholmar* (!) Kortet. På Gullholmen kallas Skollholmarna (Skoll(e)skären) *Grönvikeskären grönvågögåra* och en av dem *Kolaren kòlan*.

^{10a} Ett berg *Skollen skåln* finns i Klövedals sn.

¹¹ Medd. av fil. dr Johan Pettersson, Gullholmen.

som utgöres av) spår efter någon el. något som där släpats el. dragits fram, släpväg', sv. och no. dial. *slo(d)*. Detta är knappast riktigt. Namnet är snarast boh. *stod s[le]*, f. 'följe, skara', ursprungl. med syftning på mängden av bådar och skär i de angivna vattnen. Om no. *slo(d)e*, m. i kustnamn se Per Hovda i MoM 1944 s. 24.

Slupekil *sl[upə]-* MorLa; den långa »kilen» som skär in i Lavö från S. — Slupe Kihlen 1764 Mor. nr 9, Slupekilen 1768 S 7 fol. 117, Sluppeviken 1831 S 36 fol. 59, Slupkil Kortet. ~ Se under *Slupen* s. 35.

Slupen, se s. 35.

Smögen *smówa, smówa* TeÄng; vikarna (förr sundet) mellan Smögholmarna. ~ Om ett *smög 'trång passage' se SIOD 3 s. 128 f.,¹² i Torps sn *smow*, n. 'kort sund'. Av sundet har holmarna sekundärt fått sitt namn.

Snarrevik(en), se s. 62.

Snäckedjupet *snækædybət* MorBua(Fl)Ki; sundet mellan Flatö och Skaftö och vidare SO om Bassholmen. — 1798 (?) S 24 fol. 59 (58?), 1814 Mor. nr 186, GS, Kortet. ~ Då djurn. *snäcka* är ofolkligt i Boh. (jfr Bd 9 s. 98), torde man inte för tydningen böra hänvisa till att i sundet funnits ostrongrund (sålunda hade Kila sådant 1825; Mor. nr 266; ostrongrund nämnt även 1820 Mor. nr 222). F. l. är väl fvn. *snekkja*, fsv. *snækkia* 'ett slags farkost'.¹³ Namnet har väl inneburit att det i sundet var tillräckligt *djup* farled för »snäckor».¹⁴

Snäckhål(et) TeLe. — Snäckhåls siken 1826 Te. nr 236. ~ Djurn. *snäcka*, f. är ofolkligt i Boh. F. l. torde därför vara farkostbenämningen *snäcka* (jfr *Snäckedjupet* ovan och *Snäckeviden* Bd 9 s. 98). Lokalen ligger visserligen inne i land, men hemmanet Leby ligger vid Strane å, vid vars lopp hemmanet Nötskär ligger, och dettas namn innehåller f. l. *naust*, n. 'bod el. skjul för båt(ar)'. På Tvets ägor vid samma å ligger dessutom *Knarrevallen* där namnets f. l. är *knarr*, benämning på ett slags fartyg. *Snäckehålet* har sannol. betecknat 'en för en *snäcka* trång passage'.

***Stjärnhöl**, se *Skillnadhöl ovan. ***Struten**, se s. 51.

»**Sulvik**» MorRöd. — Sulvik (2 ggr) Sulvikslid 1797 Mor. nr 756. Sannol. felskrivning för »Sulsvik», se *Sölsvik* nedan.

»**Sursvik**»?, se *Söl(s)vik* nedan.

Svältevik *svæltə-* TeRöd. ~ I orten ger man två förklaringar. Den ena berättar om en oxe, den andra om får, som kommit ned invid denna djupt liggande vik; då djuret inte kunde komma därifrån, *svält* det ihjäl. En sådan händelse skulle emellertid snarast givit upphov till namn som *Oxe-* eller

¹² Uppgiften SIOD a. st. att f. l. i *Smögholmarna* skulle syfta på sundet mellan holmarna och Lyr, är inte riktig.

¹³ Det bör observeras, att ordet finns kvar i nutida orustmål, men i bet. 'liten eka'.

¹⁴ Om fartygsbeteckningen *snäcka* i skärgårdsn. se Ohlsson Blekingekusten s. 28 med not 50, Modéer Smål. skärgårdsn. s. 216, 217.

Sö(d)viken. Snarare är f. l. därför *svälta*, f. eller *svälte, n. 'mager betesmark'; jfr Bd 16 s. 68 med litt. Jfr **Skrinnvik?* ovan.

Såget *sógot* el. *Sågen sáwa* (Lindroths uppteckning) Moll; bukt innanför Slubbersholmen (avd. III), mellan denna och Mollön. ~ Best. sg., resp. pl. av *såg*, n. 'källdrag, sankmark'; om denna tolkning är riktig, har namnet ursprungl. inte avsett bukten utan marken innanför. Det är emellertid tänkbart, att *såg* här har bet. *sugning* och syftar på sjöns »sugande» rörelse mellan småskär och stenar i bukten; jfr boh. *rännesau* 'vågsvall mot klippor' (SIOD 3 s. 113 not 2). SIOD a.st. antydes en tredje möjlighet, att *Såget* är best. sg. av *såg* 'ingången till en ryssja'; i så fall innebär namnet en jämförelse.

Sälevik, se s. 93.

Södröven *sörðva* Moll; ett »krappt» sund (numera snarast en vik) på västsidan av Södsåkären. ~ Sundet leder (har lett) in till en damm, resten av ett större sund, som skilt västligaste delen av Sö(d)skåren från öns huvuddel. Sundet in till dammen har inte kallats *Södröven*, därför att det i sig självt liknat »röven» på ett söd (får), utan därför att det lett in till dammen på Södsåkären.

Sölsvik *sús-* MorRöd. — Sulvik (2 ggr) 1797 Mor. nr 75, Sölsvik 1823 nr 202, Sörs- 1829 nr 220. ~ Lokalt samband med *Sölslid súsli*, Sulsvikslid 1797 Mor. nr 75. Den akuta accenten kan tyda på att en mellanstavelse fallit bort. Möjl. är f. l. ett ä. *Sölds, sammansatt av *söla sála*, f. 'gyttja' (se *Sölebron* avd. IV och *Söla avd. II) och *ås*. Ljudutv. kan ha varit: *sál(ə)asvíg* > *sálasvíg* > *susvíg* > *sús-* Skr. *Sul-* (utan *s* i fogen) kan tyda på en tendens till dissimulatoriskt bortfall av *s* under påverkan av *s* i ordets början.

Talgviken *tälj-* GullHärm. ~ Förmodandet i orten, att man kan ha »hittat *talg* där», träffar knappast det rätta. Snarast är f. l. det naturbetecknande ord *talg* 'inskränning, vik', varom Lidén APhS 3 s. 102 ff., Sahlgren i Till prins Eugen (1935), s. 177 ff. Samma f. l. i *Talgebacken* (avd. V), som enl. lh 1840 låg vid en liten vik. Jfr ock *Tollsätter* SOV 1 s. 51, *Talgsjö* SOH 2 s. 250.

***Telnegårdsvik?**, se *Tärnegårdsvik*.

Titta *títa* MollMoll; vik. — Fitta(n), Tittan 1836 Mor. nr 236, Fittan 1839 nr 236:2. ~ Vid *Titteberget* (avd.V). Det är tydligt, att den trånga viken ursprungl. kallats *Fittan*, best. sg. av *fitta*, f. 'pudendum muliebre'. Berget därbredvid har kallats *Fitteberget. Av anständighetsskäl har man (skrivarna?) ändrat namnen. Jfr Sahlgren i Saga och Sed 1947 s. 1 ff.

Trögenbergs håll *trøgenbás hál* SkGå; en vik. ~ F. l. är en urspårad form av *Trojenborg*; jfr »*Tröggebergs*» *slott* Bd 4 s. 158 med litt.

Tuvesvik *túvəsvíg, túvəš víg* MorLa; nu färjeläge. — Tufvesvik 1831, Mor. nr 224. ~ Nog har väl f. l. något med *tuva* att göra; ängen intill viken är *tuvig*. I så fall torde den ursprungl. vara en sammansättning. Man kan kanske tänka sig gen. med *-s* av ett *Tuveröd *túvərə (som inte behöver ha

varit bebygg.-n.), men namn av denna typ uppträder ofta utan *s* i fogen av en ny sammansättning (se Bd 18 s. 329 f. och 5 s. 220 »*Tuvehålan*»). Man kan tänka sig ett ä. **Tuvegärdes-* (avd. VIII) el. **Tuverabbs-* (avd. VIII) e.d. avslipat till *Tuvers-*.

***Tälegråpsviken** *tælgasvîga* (uttalet möjl. ej rätt uppfattat) SkGrö. — Tillgråps Wik 1825 Ska. nr 69 (första stav. osäker). ~ F. I. är boh. *tælagræb*, n. (Hjärtum), *tælaglêb*, n. 'jäsjord (uppkommen då marken fryser)' (Valla), dalsl. *tælagræp*, n. 'tjäle' (Valbo-Ryr), no. *telegrop*, n. 'det at Jordan bliver blød og løs af Isens Smeltning i Grunden' (Aasen), *tælagrøp* 'kornet masse av porøs is og frossen jord' (Torp under *Grøp*, n. 1.). Tydl. har grundförhållandena vid viken varit sådana, att »*tälegråp*» varit vanlig där.

***Tärnegårdsvik** *tænægæs-* SkGrö. ~ Formellt kan f. I. vara ett *telnegård, innehållande det bekanta *teln*, i Boh. *telna tæna*, f. (jfr Bd 10 s. 109) 'kant-snöre (band) upptill och nedtill på fiskevad', men vad skulle ett sådant namn ha för innebörd? På östnord. område synes *telna*, f. växla med *tena*, f., båda med bet. 'ryssja' (Lidén MASO 1 s. 7 ff.), och om man vågar anta danskt el. svenskt inflytande, kanske man har rätt att sätta likhetstecken mellan *telnegård och det no. *teinegard*, m. 'Muur eller Gjerde paa Siderne af en Fiskeruse' (Aasen). Se Tillägg och rättelser.

Tösevik *tøsævig* SkGrö. ~ F. I. är *tös*, f. 'flicka', men någon tradition om namnets reala grund är inte känd.

»**Valbyjord**», Kortets, GS:s och EK:s oriktiga form för *Värbofjorden el. *Värbosundet.

Valfittan *vålfêta* Kär; sundet mellan Valen och Vedholmen. ~ Bildat i skämtsamt grovkornig anknytning till det lilla skäret *Valen* (avd. III), vars alternativa uttal *wan* jämte skärets form hänvisar på bet. 'valfisken' (SIOD 3 s. 74); s. I. är best. sg. av *fêta*, f. 'cunnus'. Jfr dels vikn. *Södröven* och *Titta* ovan, samt skärn. *Valmusen* Bd 3 s. 174, dels bergn. *Valfisken* Bd 16 s. 185.

Vammen 1. *wámæn* Kär; långsmal vik på v. sidan av Fågelskär. 2. *qámæn*, även kallad *Bråtö vamm bræðø qám* Mor; liten vik. 3. *Nordre och Södre V. nðlræ o sivræ qámæn* Mor; breda småvikar på Saltö. ~ Best. form av boh. (Skaftö) *vamm wam*, m. 'avgränsad lugn bukt eller vik', som motsvarar fisl. *hvamnr*, m. 'liten dal', no. dial. *kvam* 'avkrok, dal el. vik omgit av høie bakker' (Torp). Här är det fråga om vikar.

Vasbottnen MorRödTeBox, se *Vasen* avd. II.

Vindkistan *viñsêsta* MorTofta; ett sund. ~ Båtarna läggs för ankar där. Detta tyder på att stället är vindskyddat; *vindarna* är liksom instängda i en *kista*.

Vrångevatten, se s. 50.

Välolleviken? *vålola-* GullHärm. ~ Det påstås i orten, att en viss fiskare, *vålólø*, vid mitten av 1800-t. halkade i sjön där och drunknade. Han skall ha fått sitt ökn. därför att han var *swærræ sum helø våla*, 'svår som hela

världen', dvs. duktig som alla andra tillsammanantagna. Detta låter inte särskilt sannolikt. F. 1. i *Välolle* är snarare boh. *välø* n. 'flöte som visar platsen där garn o.d. ligger' (Gullholmen).

***Värbosundet** *vårbysønt* (ø säkerl. fel för *u*) SkIsl. — Valbyfjord Kortet. ~ Bildat till bebygg.-n:t *Vårbo* (s. 101). Förr har tydl. ett *sund* förenat vad som nu tycks kunna kallas *Vårbofjorden och den djupt inskränande viken i öster därom.

Ålekneken, se s. 81. **Ånggårdsvik**, se s. 18.

***Ällevatten?** Ingår möjl. i **Ällevattenssvadan* *ælvaşqða* MorTo. ~ S. 1. i sistnämnda ON är boh. *svada*, f. 'sluttande berghäll'. I den förmodade f. 1. skulle ingå det nu i boh. inte kända *älle*, n. 'alskog', som avhandlats Bd 4 s. 32. S. 1. *-vatten* kan från början ha avsett en sjö, nu myr.

***Äsp(e)vik**, se »*Äspige*» *huvad* avd. V. »**Ölsviken**», se följ.

Örsviken *éş-* TeRöd. — Ölsviken 1861 Te. nr 386. ~ Då gen. av ör, m. 'strandgrus, sandmark' tycks ingå i *Örs vik* el. *Örsviken* Bd 3 s. 139, kan detsamma vara fallet här. Men om någon vikt bör läggas vid skrivningen med *-l-*, kunde namnet sammanställas med »*Örsdalen*» Bd 9 s. 41, vars f. 1. är det gamla mansn. fvn. *Qlvir*, *Ølvir*. Då skulle ON:t vara mycket gammalt, eftersom detta personn. väl inte använts i Boh. i senare tid. Samma f.l. trol. i *Ölseröd* s. 84.

II. Vattendrag.

Större vattendrag kallas *d ø*, f., (best. sg. *ða*), mindre sådana *bäck bæk*, m. el. *dike dīgø*, *dīgø*, n., vilket alltså inte har den riksspråkliga bet:n. *Fors fəs*, *fəs*, m., och *fall fal*, *fal*, n., betyder detsamma som i rspr.; det senare brukas även om mindre vattenfall. En del vattendrag har möjl. primärt haft enkla namn, t.ex. *Filla, *Hen, *Söla, *Kopande, *Migaren (~ *Pissandet*).

Brunnsbäck TeOtt; vid *Brunnstorp s. 125. 2 *Fiskebäck(en)* s. 90 och MorGull.

Halvvägsbäcken GullHärm, *Halfvägsbäckemyrorne* 1831 Mor. nr 223; ligger mitt emellan Myren och Skolldalen¹; jfr *Halv(e)vägsvikarna?* Bd 3 s. 131, *Halvfarbäcken* 18 s. 170, »*Halvfarsten(en)*» 20:1 s. 151. *Hällebäcken* s. 127. *Hästebäcken* GullHärm.

Kalvbäcken MorRöd. *Kilebäcken* MorTö; rinner till en »kile» av Lavö sund. *Klebebäcken* MorHu, vid vägen *Kleven*. *Kobäcken* TeLe. *Kringlebäcken* MorMo, från Sumpen; *kringla*, *kringel* 'ring'; bäcken går i krokar; jfr *Kringeln* Bd 11 s. 43. *Krokebäcken* Te Holm. 7 *Kvarn(e)bäcken* MorBrä, MorGl, MorKu, RöHäl, TeLe, TeVas, TeÅsk; i ett eller annat fall kanske ej ON. *Kvarnfallen* MorBrä. *Kvarnekroken* MorRöd, vattenfall, förr kvarnar.

¹ Medd. av fil. dr Johan Pettersson, Gullholmen.

Kvarneströmmarna MorMo. *Kvarnån* TeTvet. *Kyrkån* RöGöPrärö. *Käringbäcken* MorDa; anledningen okänd.

Lillebäcken TeRom; jfr *Stora bäcken* nedan. *Lillån* TeHolm, till skillnad från *Storån* nedan. *Madbäcken* RöMu. *Malebäcken* MorBro; verbet *mala*; kvarnar där förr. *Nordbäck* MorLa. *Pissebäcken* MorBäSlä; jfr *Pissandet* nedan. *Rinnaren* MorFl, även kallad *Bålåsebäck*; boh. *rinnare* 'liten bäck'; samma namn Bd 9 s. 99.

2 *Sjöbäcken* MollTå, *Sjöbäck(s)* viken 1786 S10 fol. 110, 111, TeHolm *skö-*. *Skedesbäcken* MorGli; om *skede*, n. avd. IV. *Skäddebäcken* MorÄ, bäck och bukt; antyder väl *skäddfiske* i bukten. *Stenbäcken* TeNös. *Store bäcken* TeRom; jfr *Lillebäcken* ovan. *Storån* TeBräGiKaTe; jfr *Lillån* ovan. *Strane å strånå å* TeHolmStrand, Strand aa, Strandaa 1594 JN s. 203, Strane å EKB; har namn efter byn *Strand*. *Strupefall* RöGök, utmarken; *strupe*, m., användes i sv. och no. ON för att ange trånga dalar o.d.; se *Strupen* Bd 2 s. 173 med litt., 18 s. 164. *Svartefors* MorHu. *Svartån* MorGull; bäck till Rödsvattnet, har mörkt mossvatten. *Svinbacksbäcken* ~ *Svinbäcken* TeTo. *Södra bäcken* TeNösTvet.

Varvsbäcken MorÄ, vid gärdet *Varvet* avd. VIII.

***Asterödbäcken**, se under *Asteröd* s. 339. ***Björa?**, se under *Björberget* avd. V. »**biorbæc**», se »*Biolande*» s. 85. **Blia**, se s. 138. »**Felandefors**», se *Ilanda fors* s. 40.

Filleforsen *filåfösgen* MorVa; bäck. ~ Namn på *Fille-* har i två, kanske tre boh. fall, *Filleskär* Bd 3 s. 149, 292, *Fillholmen* 16 s. 128 liksom i det västgötska *Filleklippe* (Ivarsson NoB 1939 s. 49), ansetts kunna innehålla *filla* 'trasa' i jämförande användning. Skulle möjl. också en *fors* med sina kringyrande stänk ha kunnat föranleda en likartad jämförelse? *Fille-* tycks i vissa ON ha använts i nedsättande bet.; jfr Bd 20:1 s. 233 med litt. En tredje möjlighet är, att bäcken hetat *Filla. Detta kunde höra samman med boh. *flå* 'arbeta ihärdigt' (Morlanda), 'arbeta (mest om någon som försöker, så gott han kan, men ej hinner med så värst mycket)' (Torps sn). Om no. älvnamn på *Fil-* se NE s. 62.

Flygandet (*Flögandet), se s. 250. »**Gerin**», se s. 55.

Gersbäcken *jésgbækken* MorMo. — Gjers- 1854 Mor. nr 307. ~ Om f. l. se under »*Gerin*» s. 55.

Gers kanal MorMo. ~ Om f. l. se under »*Gerin*» s. 55.

***Gre(d)bäck?**, se »*Gribbingsdalen*» avd. VII.

***Grof**, se *Gröva* s. 109. **Gröva**, se s. 109. »**Handa fors**», se s. 40. ***Hen**, se *Henån* s. 65. **Henån**, se s. 65. **Ilanda fors**, se s. 40. **Kallebäcken**, se s. 129. **Kallefors**, se s. 114.

Kinnebäcken *šim-* TeKå. ~ F. l. ser ut att vara *kind*, f., fvn. *kinn*, '(brant) bergsida' (jfr *Kinnefors Bd 9 s. 101), men förhållandena på platsen talar just inte för en sådan tolkning. Snarare är f. l. *tjörn*, n.; bäcken kommer från

Tässemyren. *Tjärnebäcken har blivit *šmæbækən*; jfr *Kändalen* temporärt skrivet *Kin-* (s. 71) och no. *kinn* av ä. *tjern* (Indrebø Innsjön. I s. 233).

***Klut(t)ra?**, se *Kluttrebron* avd. IV. ***Kopande**, se *Kopandedal avd. VII.

Kälesiggen *šælsiga, šælsiga* SkBergGrö; rännel, numera dike. ~ Då diket kommer från Blossetjärn (avd. VI), har f. l. *Käle-* (*Käll-*) möjligen samband med s. l. i dettas namn. S. l. är best. sg. av boh. *sigg sig*, f. (avd. VI).

***Lysa?** se s. 306. ***Långa?** se s. 56. **Mejaren**, se *Migaren.

***Migaren** *mèjan, mæjan*, även kallad *Migarbäcken *mèjabækən* samt *Pissandet* RöBaBergBra. ~ Namnet behandlat av Janzén NoB 1935 s. 21, 25. En äkta uttalsform vore utan tvivel *mèjan*; i andra sydboh. socknar står *i kvar* i namn, som innehåller verbet *miga*, egentl. 'låta sitt vatten, pissa', men i fråga om vattendrag 'forsa starkt' (Bd 4 s. 89; jfr 18 s. 252). Den stora bäcken, som »aldrig sinar», sprutar fram genom en ränna i ett berg, med särskild kraft efter regn.

Pissandet *pišant* = *Migaren ovan. ~ Av *pissa* 'låta sitt vatten'. Jfr *Toras pissande* Bd 9 s. 101, *Pissaren* och andra bäckn. på *Piss-* Bd 18 s. 252.

Postebäcken MorFl. — Post(e)bäcken 1820 Mor. nr 222. ~ Sammanhänger med *Posteberget* (avd. V).

***Refna**, se *Rämmedalen* s. 76. ***Siglande?**, se s. 123.

Skiftesbäck MorHäll. — 1825 Mor. nr 212 (2 ggr). ~ Har säkerl. något med ett ägo-skifte att göra.

***Skillnadbäcken** *skæna-, skæn-* TeKa. ~ Trots uttalet med *æ* (*a*) torde f. l. vara *skillnad* 'gräns'; man väntar *e* såsom i *Skillnadskullen* Bd 9 s. 120. Men dels kan *e* tänkas ha fått ett öppnare uttal framför *n*, dels kan association med *stjärna skæna* ha spelat in. Då *Skillnadbäcken* rinner på gränsen mot Torsby och *Skillnadhöl ligger på andra sidan samma gräns, förefaller det sannolikt, att f. l. är den angivna. Namn som innehåller *stjärna*, i s. Boh. uttalet med *sk* (för Orust se Bd 9 s. 78), har måst lämnas oförklarade (a.st., Bd 10 s. 93, 16 s. 183).

Skramlebäcken *skråmlæbækən* TeBox. ~ F. l. är verbet *skramla skråmla* 'bullra', här kanske i den från Sörbygden kända bet. 'prata fort, sladdra' (Nilén Ordb.), i så fall om bäckens »låte».

Skrommbäcken *skrøm-* MorFl. ~ Man synes kunna anknyta till det Bd 5 s. 101 nämnda no. ånamnet *Skraama*, vilket anses höra till verbet *skraama* 'glimre, prunke' (Aasen), även om man som genuin form snarast skulle vänta en förled *Skromme-*.

Smörkällebäcken *smøršælabækən* TeBö. ~ 'Bäcken från en smörkälla'. Detta ord förekommer som namn på en vattensamling i Jörlanda sn. I Solberga sn finns *Smörkälledalen*, en dal med flera småkällor, som alltid håller vatten. Ordet är identiskt med no. dial. *smørkjelda*, f., ung. = *smørauga*, n. 'smeltet Smørklump i Grød' (Aasen). Det boh. ordet torde ha en allmänt

berömmande innebörd, liksom boh. *smørhøla* kan ange 'gård med bördig jord' (Valla).

***Snarra?**, se under *Snarrevik* s. 62. ***Söla**, se s. 219. ***Trafa** s. 377.

Vasen *väsən* MorBroBräKöpRödSte; smal bäck. Tidigare har denna möjl. hetat *Långa (s. 56). ~ Namnet är best. sg. av *vase*, m. 'viska, knippa' (Nilén Ordb.), förr om 'risknipa utlagd över sankt område för att man skall kunna ta sig över' (jfr Bd 4 s. 4 och Bd 9 passim). Namnet avsåg tidigare tydl. inte bäcken utan sankmarkerna däromkring, en sekundär användning av ordet *vase*; se Ivarsson NoB 1939 s. 71 f. Bäcknamnet ingår som f. l. i *Vasbottnen* *väs-*, *väs-* MorRödSte; TeBox; det inre partiet av Boxvike kile, före den smalaste förträngningen sydost om Rödsvatten. Skrevs Wase botten 1822 Te. nr 263. Uttalet *väs-* är en förvanskning i anslutning till de många ON med ursprungligt *Vatns-*, nu *Vass-*; jfr t.ex. *Vassdal* inom sn, *Vasshagen* MorGull, *Vassbotten* MorGull, Röröd. Då *vatten van*, *van* i målet endast nyttjas om insjöar, kan detta ord inte ingå i namnet på en »kile». Lägenhetsnamnet *Vasbacken* MorRödSte uttalas likaså ibland *väs-*, ibland *väs-*. Då de nu försvunna lägenheterna (väl egentl. samma lokal) låg vid *Vasbottnen*, är det förra uttalet det genuina. Det är ovisst, om bäcknamnet *Vasen* ingår direkt el. om *Vasbacken* är förkortning av *Vasbottnebacken. *Vasbergen* *väs-*, *väs-* MorRöd, vid *Vasbottnen*, och *Vasdalen* MorRöd bör bedömas analogt härmed.

III. Öar, holmar, skär, bådar, grund; näs, uddar.

Ett större omflutet område kallas vanl. *ö ø*, f., best. sg. *óa*. Närmast i storleksordning kommer *holme hólma*, m., pl. *ar*. Ibland betecknar detta ord sådan mark på land, som höjer sig över omgivningen (se avd. V). En mindre holme i saltsjön kallas ofta *skär skær*, n., best. sg. *skæt*, y. *fær*, *fæt*. Ordet brukas någon gång liktydigt med 'bergskär' (se avd. V). *Unge*, m., kan nyttjas om en liten holme (ett skär) intill en större. Vid sidan av det vanliga *både bǫ, bǫð, bǫð* (best. sg. *bǫn* o.d.), m., förekommer formen *boje bǫje* varom SIOD 3 s. 188 f., 200. Ordet *flu flu*, n., betecknar närmast ett grund. Snarlika till sin innebörd är *brott brst* n. 'grund där sjön »bryter»' och *fall fal*; detta svarar mot no. *fall*, n. 'Skjær, Klippe som Havbølgerne brydes paa' (Aasen); denne sammanställer »Fall og Fluder». Ett utskjutande grund kan kallas *tå*, f. En udde kan kallas *hals hals*, m., *nabb(e) nåb(ø)*, m., *näs næs*, n., *näsa næsa*, f., *tånge tånge*, m., *udd(e) uð(ø)*, m., I ON förekommer någon gång *nábba nåba*, f. 'trekantig udde'. En hög bergudde, i synnerhet en sådan som skjuter ut mot sjön, kan kallas *huvad hǫvð, hǫvð*, n. *Rev*, n. betecknar 'sandrev'.

*Alkoholmen tycks ingå i *Alkoholmsskäret* SkGå och är möjl. äldre namn på Skarvesäter; f. l. är *alka* 'sillgrissla'. *Alnebåde* KärMå, möjl. ä. namn på *Anesbåde* nedan, även kallad *Grindebåde*; f. l. måhända gen. pl. *alna* av fvn. *qlunn* 'makrill' (SIOD 3 s. 181, 200). 2 *Andersholme(n)* MorTofta, 1825 Jb, SkRa. *Andstensholmen* el. *Andsundsholmen* MorHäll; oviss om *Andsten(en)* el. *Andsund(et)* är det primära; med avs. på växlingen *-stens-*: *-sunds-* jfr *Björnstensholmen* s. 182 (SIOD 3 s. 131). *Anesbåde* KärMå, jfr *Alnebåde* ovan, även kallad *Grindebåde*; trol. mansn. *Ane* (väsentl. = *Arne?*), SIOD 3 s. 181. *Ankerskår* SkFi; vanlig *ankarplats* från gammal tid. *Arvidsbådar* KärKär (SIOD 3 s. 181). »*Askarøy*» s. 85.

Backudden s. 88. *Bakaren* SkJo, holme; 'bagaren', anledningen okänd. *Barrlind* s. 92. *Barrlindarna* SkGå, Borlingarne(!) 1861 Ska. nr 94 (2 ggr); jfr föreg. *Bengten* KärKär; mansn. *Bengt* (SIOD 3 s. 16). *Bengts både* Moll söder om Söskär (SIOD 3 s. 181). »*Bitskår*» TeStrand; enl. SIOD 3 s. 159 f. 'skäret som »bits'», dvs. skäret där vågorna slår tillbaka från stranden och gör det svårt att manövrera en båt. *Bjärkholmen* MorKi, Björkholmen 1825 Jb; målets *bjärk* 'björk'. *Bjönnibåden* MorHäll (även kallad *Skagerack* och möjl. *Råöarnas både*); efter hemmanet *Bjönni*; SIOD 3 s. 179 *Bjönnibåden*; Kortet *Björingeb(åden)*. *Bjönniskär* MorTofta, *Bjöрни-* SIOD 3 s. 164, *Björne-* 1825 Jb, EK(B); 1916 upptecknade som *Stockbjörniskären*; trol. efter hemmanet *Bjönni*, jfr dock SIOD 3 s. 164 med not 1. *Björken* MollMoll, holme, *Björken* (MollTå) 1825 Jb; sannol. förkortning av *Björkholmen* (Biörkholmen 1778 Trangr. s. 13, GS 1943) el. *Björkebergsholmen* (Kortet); SIOD 3 s. 16. *Björkholmen* = *Björken* ovan. *Björnholmen*, St. MorFl, Björn Holmen 1798 Mor. nr 99, St. Björnholmen EK(B); se *Björnsund* s. 17. *Björnholmen*, L. MorMo; s. om föreg. *Bjöрни-*, se *Bjönni-*. *Blekeskår(et)* MollMoll; f. l. anger skärets *bleka* färg (SIOD 3 s. 157). *Blinda flut* SkGå; *blind* syftar på osynligheten, jfr *Blinde båden* SIOD 3 s. 175, *Blinningen*, *Blinningarna* ibid. s. 16. *Blåbergsholmen* SkFi; förr salteri och trankokeri; Blå-bergs hollmen 1790 Ska, nr 44, Blåbersholmen 1825 Jb, Blåbärsh(olmen) Kortet; 'det mörka berget'. *Blålandsbådarna (-båden)* KärMå; *Blålandet*, en bergspets på Mjörn, ingår i me't (SIOD 3 s. 184). 2 *Bockholmen* MorEds, St. och L., TeBot, St. (Lilla B. ligger inom Tjörns hd); f. l. är *bock*, m., men anledningen är oviss; något bockliknande bergparti?; har bockarna (vissa tider) hållits isolerade där? (SIOD 3 s. 106 f.). *Bod-*, se även *Bu-*. *Bodnäs* SkGå; *bod*, f. *Bojeflu KärKär; om *boje* se ovan i avd:s ingress (SIOD 3 s. 188 f., 200). »*Bondeflyet*» KärMå, ä. namn på St. och L. *flu*; »*flyet*» förvanskning av *flu*et (SIOD 3 s. 189). *Breda berget* (även *Buskärs berg*) Kå.; 1916 upptecknat som namn på Kortets *Buskärsfluna* = *Flaken* nedan. 2 *Bredbådarna* SkGå NNV om Kortets Kottarna, Kär NV om Kortets Måseskår, vanl. *Bredbåden* (se följ.). 3 *Bredbåden* Kär V om Kortets Svarten eller Sydbonden, på Kär kallad *Eloven* (nedan), Kär NV om Kortets Måseskår (på

Kortet *Bredbådarne*), SkGå Ö ut från Tovan. *Bredholmen* SkGå (=Kortets St. Långh.), Bredholmen 1825 Jb. *Bringelbärsholmen* MorÅ; målets *bringelbär* 'hallon'; samma namn SIOD 3 s. 107. *Brokaren* MollTå; jämförelse med *bro-kar* (SIOD 3 s. 17). *Brude-*, se *Brure-*. *Brudkaren*, Kortets form för *Brokaren* ovan. 3 *Brunskär(en)* MollMoll (upptecknat 1916), MollTå, St. och L., MorEds upptecknat 1916, tycks vara=*Mjölkskären* nedan (SIOD 3 s. 157 med not 1). *Brurebåden* *brūrø-* MorLa; ett *brudfölje* från Karingön på väg till Morlanda kyrka gick på grund där och drunknade. *Brurekullen* *brūrø-* MorKi, holme; se följ. *Brurepallen* MorKi, samma som föreg.; en *brud* (målets *brūr*) säges ha blivit bergtagen (drunknat) där på väg till kyrkan. *Bråtö* MorEds; *brott*, n., 'vågbrott, ställe där sjön bryter' (SIOD 3 s. 86). *Bräcke-båden* MorTo, snarast efter *Lillebräcken* på To, men jfr följ. *Bräcke flu* (möjl. som ett ord) KärMå; sjön *bräcker*, dvs. bryter där (SIOD 3 s. 188). *Buholmen* SkGåLö; målets *bu* 'bod'. *Buskären* KärKär, EK(B), Bodskären SIOD 3 s. 146; samma f. l. som föreg. (SIOD a.st.). *Buteljen* TeBä, sten invid land; jämförelsenamn; stenen *Stompen* ligger bredvid. *Byxeskären* SkGå; jämförelsenamn, formen framträder tydl. på EK. *Båden i sundet* KärMå (SIOD 3 s. 178). *Bågholmarna* SkIsl, se *Bågen* avd. I. *Båtenäs* MorKi, på Rapö, betecknar även ett gårde. 3 *Båt(e)skär* MorEds, synes tidigare ha varit namn på *Nabbingsskär* nedan, MorHäll, 1916 upptecknat som namn på *Travleskär* nedan, TeStrand; det förstnämnda torde betyda 'skäret vid vilket *båtar* brukar ligga', det andra är möjl. ett jämförelsenamn, om det alls är pålitligt (SIOD 3 s. 160). *Bänkeskär* GullHärm, utanför *Bänken* avd. V. *Bärteln* GullHärm, både; mansn. *Bertil* (SIOD 3 s. 19). *Bönan* Sk, litet skär utanför sv. udden av Öso; jämförelsenamn.

Dalkvistebojen SkSka, även kallad *Eskils boje*; *Dalkvist* okänd. *Dammholmen* SkGå; en *damm* på holmen. *Danholmen* och *L. Danholmen* MorSte, Dammhollmen (!) Lilla 1825 Jb; innehåller säkerl. *daner* 'danskar' (SIOD 3 s. 136). *De grunda bådarna* MollMoll; (SIOD 3 s. 176). *De la Gardies både* MollMoll; ett ångfartyg *De la Gardie* förliste här i mannaminne (SIOD 3 s. 181). *Den släte pallen* GullHärm; udde *slät* som ett golv. *Djupudden* MorBjö; *djupt* vatten utanför. *Donholmen* SkGå, 1825 Jb; felform för *Dammholmen*; om alternativnamn härtill föreligger, innehåller det målets *døn* 'dun'. *Drätteskären* SkGå, även kallade *Norra och Södra Drätte*; målets *drätt dræt 'vaddrag'. 3 *Dynan* MollTå, 1783 Trangr. tab. V alternativt namn på Otterholme både=O. flu, nu även *Havrebåden*, MorLa, N om Tvistärten, (undervattens)skär, SkGå, även *Dyneskar*, kullrigt skär; *dyna* 'kudde', jämförelsenamn; samma namn SIOD 3 s. 22. *Dyneskar*, se *Dynan*. *Dyngö* TeBö, i Tångesund, liten holme; *dynga*, f., i den ursprungliga bet. 'hög, kulle', ej 'gödselhög' som föreslås SIOD 3 s. 97; -ö har felaktigt satts in i st.f. ø el. annan grumlig vok.; jfr *Dyngö(n)* Bd 16 s. 84 med litt. *Dölsholmen* MollTå, 1825 Jb (*D* oklart); trol. felskr. el. felläsning för *Pölsholmen* nedan.

Eli Bengtas bådar KärKär; nu blott vid högvatten något skilda från Karingölandet (SIOD 3 s. 181). *Eskils boje* SkSka, även kallad *Dalkvistebojen*, vid följ.; *Eskil* okänd. *Eskil*, även *Eskilsskär* SkSka.

Fiskebåden Kär S om Svarten el. Sydbonden (SIOD 3 s. 177). *Fiskelitet* SkGå, skär nära Jon; torde ange anspråkslöst fiske. 2 *Fiskeskär(en)* Kär Ö om Tornö (St. och L.), MorKi, även *Fiskholmarna*; i första fallet torkade man förr mycken *fisk* på *skären* (SIOD 3 s. 160). *Fiskholmarna* MorKi, två skär, även *Fiskeskären*. 2 *Fiskholmen* Kär, »Fiskh(olmen)» 1781 Mor. nr 42 (SIOD 3 s. 125 f.), SkFi, *Fiskeholmen* 1825 Jb. 2 *Fjord(e)båden* Moll i Kråke fjord V om Holmen grå, kallas *Skallebåden* på Björholmen, MorFl, S om Råholmen i Björnsundsfjorden. *Flaken* Kär, = Kortets *Buskärsfluna*, två grund i vattenbrynet; best. pl. av boh. *flak*, n. 'flat yta, utbredd, flat terräng' (SIOD 3 s. 24); jfr *Flak* avd. I. *Flakskär(et)* SkGå, platt skär mellan Rönholmen och Barrlindarna; om f. I. jfr *Flaken* ovan. *Flatebåden* TeBa, N om Hästeskår; jfr följ. *Flateskår* KärMå; skären är *flata* (SIOD 3 s. 157). *Flatholmen* SkGå, 1825 Jb; om f. I. se föreg. 2 *Fredagsholmen* MorHäll, äv. *Fredriksholmen (SIOD 3 s. 136), *Fredsholmar* (!) 1825 Jb, SkJo, 1825 Jb. *Fågelskår fågfår* med L. *Fågelskår* (skärets nv. udde) Kär SV om Vedholmen; f. I. är *fågel* med syftning på sjöfågel (SIOD 3 s. 146).

Galgholmen SkJo, Galjh[olmen] GS; innehåller subst. *galge*, möjl. i bet. 'torkställning'; jfr dock *Galgeberget* s. 224 med annan innebörd hos ordet *galge*. *Galten* SkJo, holme med rundad, påfallande ljus klippa; vanligt jämförelsenamn (samma namn SIOD 3 s. 26). »*Gafwelsholmen*» TeÄng, 1812 S 25 fol. 75 namn på (en av) *Smögholmarna* nedan, efter *Gaveln*, även *Lyrö gavel* (SIOD 3 s. 132). *Garpen*, St. och L. TeHolm; kanske *garp* i bet. 'tysk' (SIOD 3 s. 26 f., där ytterligare ett tolkningsförslag framföres; jfr Bd 16 s. 119, SOV 7 s. 29). *Gillens bådar* Kär, mellan Karingön och Buskären; väl efter en man med (ök)namnet *Gill(en)* (SIOD 3 s. 182). *Glippebåden* Kär, Kortets *Knolterb(åden)* = *Knulterbåden* nedan, kallas även *Snultrebåden*; *Store-Glippan* ingår i me't (SIOD 3 s. 184). *Grindebåde* Kär i höjd med Sö(d)skär; dalgången *Grinden* på Karingön ingår i me't; kallas även *Alnebåde*, *Anesbåde*, i Mollösund också **Grindlebåden grindløben*; förvanskning av *Grindebåden*? (SIOD 3 s. 184 f.). *Grindlebåden, se föreg. *Grunde bojen* SkGå; jfr (*Den*) *Grunde båden* SIOD 3 s. 176. *Grunde Pickaren* Kär, undervattensskär intill Pickaren. *Grytebenen grådabøna* SkGå, Grytbenet EK(B); tre små skär som liknar de tre *benen* under en *gryta*. Namnformen på EK(B) bör ändras till *Grytbenen*. *Gråholmen* MorBar, 1825 Jb = *Holmen grå* nedan. *Grånäs* MorRöd, i Djupevattnet; *grått* berg. *Gråsejen* GullHärm, N om Gull, Gråsiken Kortet; jämförelsenamn. *Gråskären* SkGå, SO om Flatholmen. *Gråsholmarna* SkGå, Gråsholmar 1926 Ang. fiskerätt. *Gråsholmen* MorFl. 2 *Grön(e)skär(en)* GullHärm, Grönskär Stora, Lilla 1825 Jb, Gröneskår 1831

Mor. nr 223, nämnes i samband med Skoll(e)skären; namnet ej känt nu, skären kanske upplandade, låg möjl. vid Grönevik; SkJo, St. och L. *Grönlandsskär* SkGå. *Grötholmen* SkRa, Grödholmen 1660 D. Bjelkes jb s. 218; boh. *gröt (fvn. *grjót*, n.) 'sten, stenig terräng'. *Grötö* SkGå, Grötö 1825 Jb; se föreg. 2 *Gula skär(en)* SkGå, två olika lokaler; namn efter färgen. *Gula skäret* MorBua (Fl); jfr föreg. 7 *Gul(e)skär(en)* Gull Ö om fiskeläget, MollMoll, MorEds N om Brätö, MorEds S om Brätö (*Gulskär* 1784 S 10 fol. 112, nu kallat *Rörskär*, SIOD 3 s. 150 med not 4), Mor utanför Stocken, SkJo, TeLa; *gul* färg hos berg el. växtlighet (SIOD 3, s. 157 f.). *Gunnars holmar* GullHärm, nu landfasta, intill *Gunnars backar*; *Gunnar* okänd. 5 *Gås(e)skär(et)* MorBar, MorEds, Röröd, RösVi, TeHolm; målets *gåse* 'ejderhanne', möjl. hanne av ytterligare någon närstående sjöfågel (SIOD 3 s. 147). *Gåsö* s. 95.

Hagenäs MorLa, trol. felskr. för *Högenäs* nedan. 2 *Haken* Moll, nordspetsen av Sö(d)skären (SIOD 3 s. 174 not 2), MorTofta, halvön N om Stockens municipalsamhälle, sitter som en hake på fastlandet; jfr *Hakekilen* avd. I. *Halvankaren* MorTofta, V om Råön; jämförelsenamn (SIOD 3 s. 31 f.). *Hamnebåden* Kär mitt för sundet mellan Tornö och Vedholmen, och detta kallas *Hamnen* (SIOD 3 s. 179). *Hans påle* SkGå mellan Pittleholmen och Tornholmen; en *Hans* brukade sätta sina makrillgarn där. *Havgallen* MollMoll, två bådor som var för sig bär namnet; namnet närmast givet efter *Havgallepallarna* (avd. V) på Mollön, vilka ingår i det me', med vars hjälp man återfinner bådorna (SIOD 3 s. 32 med not 2). *Havkusebåden* MollTå NV från Sö(d)skären; fiskn. *havkusa, samma som *havskatt* (SIOD 3 s. 173). *Havrebåden* MollTå, tycks vara alternativt namn på Otterholme flu; anledningen okänd, jfr *Havrepåsarna* nedan. *Holmen grå* MorBar (SIOD 3 s. 123), Gråholmen 1825 Jb; om no. *Holmen grå*-namn Solheim Nenningsfordomar s. 136 ff. *Holmudden* s. 117. *Hornbåden* GullHärm, V om Härme huvud, ej nämnd i SIOD 3; besvärliga stenar skjuter ut som *horn*; jfr *Hornön* Bd 16 s. 93. *Hornuddarna* KärKär; Skjuter ut som *horn*. *Horsbräckeskäret* TeNös = *Köttstycket* nedan. *Hummerbåden*, Kär, i sundet Pinan (avd. I). *Hundenäsan* MorHo, udde på Albertsholmen; likhet med en *hundnos*. *Huvholmen* Morhäll, även kallad *Porsnäsholmen*; f. l. *huv(a)* (SIOD 3 s. 118). *Huvudskären* GullHärm, vid Härme huvud (SIOD 3 s. 165). *Håkansskär* KärMå, på Orustsidan kallad *Måseskärs unge*; *Håkan* okänd. *Håskär* MorTö, 1838 Mor. nr 231; då namnet 1838 avsåg en »strandplan», torde f. l. inte vara *hå* 'hög' (s. 42) utan snarare *hå* 'haj'; jfr *Håskären* SIOD 3 s. 148 och *Håskär ibid. s. 158. *Hällnäs* MorKi; f. l. *hälla*, f. el. boh. *häller*, n. 'håla under framskjutande klippa'. *Härme Rissholm* se *Rissholmen* nedan. 2. *Hästebåden* Kär V om Saltö, TeBä N om *Hästeskär* (Tjörn), kallas även *Hästeskärsbåden*; i förra fallet möjl. jämförelsenamn enl. SIOD 3 s. 186; i senare fallet är *Hästebåden* snarast förkortn. av *Hästeskärsbåden*. *Hästhollen* KärKär, Hästhollen 1778 Mor. nr 42 (svårläst); trol. = *Hästebåden*. *Hästkoskär*

MorLa i Lavö sund; liknar inte en *hästsko* (jfr annars t.ex. *Hästskobåden* Bd 16 s. 132); anledningen okänd. *Hättan* GullHärm, liten holme; efter formen; samma namn SIOD 3 s. 5. *Höganäs högånäs* TeTorp; ungt uppkallelse-namn el. uppsnyggning? 2 *Högenäs höwæ-* GullHärm, MorLa. 5 *Högholmen höw-* Gull NO om fiskeläget (kr.-holme), MorBar (kr.-holme, SIOD 3 s. 123), Högholmen 1825 Jb, MorFl Ö om Råholmen, SkJo Ö ut, TeBot (St. och L.) mellan Lyrön och Kälkerön (SIOD a.st.); adj. *hög* anger i flertalet fall relativ höjd. 2 *Högskär(et)* MollTå (i uppteckn. 1916, SIOD 3 s. 158), MorMo.

Jensholmen MorHa, Ö om Holmen grå, Ions- (!) 1825 Jb; *Jens* okänd. 2 *Jon*, skär, Kär V om Oxskär (SIOD 3 s. 36), SkGå S om Varholmen; mansn. *Jon*, *Jonsholmen (Jons holme)* SkFo, vid gränsen till Jonsberg, Jonsholmen 1825 Jb, även kallad *Makrillskär*; mansn. *Jon* (jfr föreg.); el. har namnet något med *Jonsberg* att göra? *Jordbärsskåret jðlbæʒ-* TeBot; *jordbär* 'smult-ron'. *Juten* MollTå, NV om Sälso(n); *jute* 'dansk' el. 'jute', ett danskt fartyg kan ha törnat på där (SIOD 3 s. 36). *Jutholmen* SkJo SO ut; jfr föreg. *Jutudden jýððæn* MorTofta, udde på Råön med *Jutekilen* N därom; målet har *jýðúr* 'danskar'; jfr *Juten* ovan. *Jyskan* MorHäll mellan Porsnäs och Huvholmen, ett skär i en tätt slutet grupp med Min kära man och Susanna sann; målets *jyska* 'hyska' (SIOD 3 s. 36 f.). *Jyskorna* Kär SV om Tornö, två skär som ligger sammanknäpta som två *hyskor*; jfr föreg. (SIOD 3 s. 37 f.). *Jämningarna* SkGå NV om Flatholmen; två holmar varav endast en inom Skaftö; ett subst. **jämning*, m. avlett av adj. *jämn* och med syftning på holmarnas jämna yta. (Om ordbildningen se Ståhle -inge s. 11 f.) 2 *Järns-kär(en)* MorTofta N om Tåkeskären (SIOD 3 s. 155), SkGå V ut från Gullholmen, Järnskär 1926 Ang. fiskerätt; sannol. efter skärens rostbruna färg. *Jättebron* RöÄng, stenig undervattensvall från Rävsnäs udde (St. Bräcke, Bokenäs sn) till Bårholmen, 1789 Rö. nr 37; till namnet är knuten en banal förklaringsägen om en *jättekvinna*.

Kalmarholmarna Kär Ö om Vallerö, Kalmerholmen EK(B); sannol. efter något fartyg *Kalmar* (SIOD 3 s. 142). *Kalven*, även *Lyre kalv*, TeBä, sö. udden av Lyr, nu landfast; *kalv* betyder här 'mindre ö vid sidan av den större'; jfr *Kalven* SIOD 3 s. 5 f. *Kamperholmen* SkJo; möjl. det *kamper-* som bl.a. i no. dial. alternativt ingår i *Kampe(r)stein* 'Graasteen; ogsaa om smaa rundagtige Stene' (Aasen); (jfr **Kamperhög* SIOD 3 s. 192 och **Kamperhog* avd. V). *Kaptensskäret* MollMoll; Capinskar 1783 Trangr. s. 57, Kaptensskäret 1807 Klint Underrätt, Capten Skär 1825 Jb. 3 *Kari(ns)skär* Gull Ö om L. Risholmen, Kär N ut vid Oxskär, Karisskar EKB, Karisskar EK, Mor mellan Lavö och Råön. (För nr 2 se SIOD 3 s. 170). *Karlsholmen* MollTå (SIOD 3 s. 137). *Kastholmarna* MorKors utanför *Kastberget* (avd. V) och torpet *Kastet* s. 31). *Kattebojen* SkRöd, även kallat *Kattgrundet*, utanför bergpallen *Katten* (s. 153). *Katten* MorKi, även kallad *Kattholmen*; samma namn SIOD 3 s. 37.

Kattepannan MorHäll; jämförelsenamn (SIOD 3 s. 37). *Kattgrundet*, se *Kattebojen* ovan. *Kattholmen*, se *Katten* ovan. 4 *Ked-*(*Kid-*)*holmen*, *-holmarna* MorMa, MorKi (en av dem kallad *Kullholmen*), SkJo, SkSka; boh. *še 'kid, liten get'; samma namn SIOD 3 s. 108 f. *Kistenabben* Sk (närmare läge ovisst), udde; föreligger möjl. samband med följ.? *Kisteskår* SkGå, plant som ett *kistlock* ovanpå. *Klammerskären* SkGå, Klammerskår 1926 Ang. fiskerätt; möjl. *klammer* 'trång klyfta'; jfr *Klammerstenarna Bd 9 s. 132.

Klockarebojen Sk(Fi?). *Klockarebåden* MollTå (SIOD 3 s. 182). *Klon klåa* KärMå; udden sticker ut som en *klo* på Måveskärs västsida. *Klubborna* SkGå, två holmar; om *klubba*, f. som beteckning på stenar och bergformationer se *Klubban* SIOD 3 s. 38 och ovan s. 90. *Klunkarna* Gullhärm, Klunkarne 1870 Mor. nr 395, »ett skär i saltsjön»; pl. av målets *klunk* 'klump'; jfr *Klunken Bd 9 s. 169. *Klåbak klåbag* Kär, nv. udden på Tornö; samma namn Bd 9 s. 133 f. *Klåvenabben* TeRöd; vid *Klåvudden*. *Klåvholmen* SkGå, Klöf-Kortet, Klåf- 1926 Ang. fiskerätt; f. l. innehåller stammen *klöv-* 'något kluvet' (jfr samma namn SIOD 3 s. 109); en sänka går genom holmen. *Klåvudden* TeRöd; om *klåva* avd. VIII. *Knapp* SkGå, liten holme, Knappen 1926 Ang. fiskerätt; *knapp* 'rundad bergkulle'; se *Knappen* Bd 16 s. 133 med litt. *Knapparna* Gullhärm, några små skär bland *Skollholmarna*; se föreg.; antagandet SIOD 3 s. 39, att *knapp* här skulle ha den riksspråkliga bet., är näppel. riktigt. *Knopp* Kär N om Albertsholmen, flu; jämförelsenamn (se *Knoppen* SIOD 3 s. 41). *Knoppen* Kär SV om Blålandsbåden, både; se föreg. *Knotten* Kär ONO från lotsstationen; *knott*, m. 'en rund tingest' (SIOD 3 s. 41). 2 *Knösen* SkJo (grund), TeStrand (ö); *knös* 'liten kulle, upphöjning' (SIOD 3 s. 41 f.). *Kockholmarna* SkGå, 1926 Ang. fiskerätt; f. l. kan vara *kock*, m. 'tupp' i den från boh. kända bet. 'penis' med syftning på den största holmens sydspets (jfr då *Pittle holme* nedan) el. *kock*, m. 'kock (i ett fiskelag)'. *Kolaren* Gullhärm, en av *Skollholmarna*; *svart* till färgen. 2 *Koljeskår* MorHäll, MollMoll; sistnämnda förkortning av och alternerande med *Koljehålsskären*, i sundet *Koljehålet* (avd. I). *Koljö* MorÅ, Kåljön 1825 Jb. *Konäs* MorLa. *Kopparnaglarna* Kär Ö ut från lotsstationen, bådar; jämförelsenamn, liknar huvudena på kopparnaglar (SIOD 3 s. 42). *Koreven* Gullhärm, rev V om följ. *Korna* (Kon) Gullhärm, två bådar; jämförelsenamn (SIOD 3 s. 42 f.). 2 *Kornbådarna* MollTå, N om Kaptensskäret, MollTå NO om Sälson, 1916 uppgivet som namn på *Redutten*; vid nr 1 förmodas en skuta med *kornlast* ha gått på grund och nödgats kasta lasten (SIOD 3 s. 186). *Korperedren* SkIsl, både; målets *kårpørérø* 'korpbo', vanligt som ON (jfr t.ex. Bd 9 s. 180), här jämförelsenamn. 2 *Korsholmen*, Gull, kr.-holme, Korssholmen 1825, 1881 Jb, Kär vid sundet mellan Tornö och Vedholmen; enl. SIOD 3 s. 110 har nr 2 säkerl. namn efter ett *kors*, som stått på holmen som seglingsmärke. Enl. Kortet har den numera kummel; nr 1 hör tolkas på samma sätt. 4 *Koskår* MorMo, MorSvTo (nu landfast), MorTofta, Koskår 1825 Jb, SkSka (St. och L.); ovisst

om jämförelsenamn el. om en ko spelat någon roll för namnets uppkomst (SIOD 3 s. 155). *Koudden* MollMoll, på Mollön; man har tagit i land *korna* där från fastlandet. *Krabbeskär* Moll(Tå?) i sundet mellan Mollön och Konigholmen; målets *krabbe*, m. 'krabba' (SIOD 3 s. 148). *Kristensbådarna* MorTö, även *Kristens flu* (SIOD 3 s. 182, 190). *Kristians skåleplatser* Kär Ö om Tornö; *skåleplats* 'förvaringsplats för »skäl», dvs. musslor' (SIOD 3 s. 43). *Krokön* s. 35. *Kråkan* KärMå, 1926 Ang. fiskerätt; namnet givet efter färgen (SIOD 3 s. 43). *Kråkholmen* MorBar, NV om Brätö (s. 11) med *Kråkesund* och *Kråkesunds gap*. *Kullerskären* SkGå, vid Dammholmen, = några av Dammholmeskären; sannol. sydboh. *kuller*, koll. 'kullersten' *Kullholmarna* SkJo, N om Virholmarna; se följ. 3 *Kullholmen* MorKi (en av Kedholmarna), MorTofta N om Assholmen, TeStrand; ovisst om f. l. är *kull, m. eller *kulle*, m. (SIOD 3 s. 119), snarast det förra; jfr *Kullen* Bd 20:2 s. 16. *Kullmansskäret* SkGå, vid Dammholmen, något av Dammholmeskären; torde på något sätt sammanhänga med *Kullerskären* ovan. *Kupungenäs(et)* MorBua(Fl); se *Kupungen* s. 193. 2 *Kvarn(e)holmen* GullHärm, Qvarn(e)holmen 1831 Mor. nr 223, nu landfast, SkGå (St. och L.); anledningen till namnet är okänd i båda fallen; jfr *Kvarnebåden* SIOD 3 s. 186. *Kvarnudden* TeVas; väderkvarn där förr. 2 *Kyrkebåden* Gull SV om Rörholmen, MollMoll; Mollösunds gamla *kyrka* har ingått i me't för nr 2 (SIOD 3 s. 185); något motsvarande kan tänkas för nr 1. *Kyrkskär* SkFo, Kortets namn på *Museblockarna*. »*Käckholmen*», *Lilla* MorEds, 1825 Jb, felskr. el. felläsning för *Bäckholmen*=*Bockholmen* ovan. *Kålfatet*, tidigare namn på *Köttfatet* nedan. *Käftarna* Kär SV om ön, två bergöar, Käftarnes hamn, Kjöftehamnen 1778 Mor. nr 42; sannol. är det vattnet mellan öarna, som ursprungl. kallats *Käften*, varefter öarnas tvåtal framkallat pl-formen; mindre troligt att namnet från början avsett öarna (jfr SIOD 3 s. 44, *Käften* Bd 5 s. 129). *Käfteskäret*, St. och L. Kär, invid föreg. 2 *Källsnäs* MorKi, tycks bevarat endast i *Källsnäsbergen*, MorLa; se s. 34. *Käringe boje*, SkSka; utanför *Käringberget* avd. V. *Käringeskäret* MorMo; nytt namn på *Längeskär*, sedan en »käring», ett kummel uppförts där. *Köttfatet* TeNös, skär, Kåhl fatet 1808 Te. nr 118:2; jämförelsenamn (SIOD 3 s. 44). *Köttstycket* TeNös, skär, 1843 Te. nr 272, nu kallat *Horsbräckeskäret*; jämförelsenamn (SIOD 3 s. 45, där även en ev. förväxling av *Kålfatet* och *Köttstycket*, *Köttfatet*, antydes). *Köttskäret* SkGå; efter stenens färg.

Ladholmen MorTofta, nu landfast; innehåller en stam *lad-*, som riml. avsett något slags bro (SIOD 3 s. 143 f. med litt.); jfr *Stocken* S om Ladholmen, också det med syftning på primitiv bro. Jfr även Bd 20:2 s. 97 f. *Lille-Bonden* Kär SV om ön, en sten i vattnet; torde från början ha kallats *Bonden*, och tillägget *Lille* har då gjorts för att skilja stenen från *Bonden* (= *Sydbonden*, *Svarten*) längre S ut (SIOD 3 s. 46). *Lill(e)näs* GullHärm. *Lobbebåden* GullHärm, mellan Låge och Knapp; sannolikt jämförelsenamn;

sydboh. *lobba*, f. 'halvtjockt bröd'; jfr *Lubborna Bd 4 s. 46 f. *Lortholmarna* GullHärm, Ö om St. Risholmen, Lortholmen 1926 Ang. fiskerätt. 2 *Lyngnholmen* MorHäll, Ljungholmen 1825 Jb, även kallad *Lyngnskäret*, TeHolm; målets *lyngn 'ljung' (SIOD 3 s. 111). *Lyngnskäret* MorHäll; se föreg. *Lyre kalv*, se *Kalven* ovan. *Lågskären* SkGå, se *Låge* s. 195. *Långeberget* GullHärm, S om Jörn, NO om Blålandsbåden, både; ett *Långeberg* (et) kan ha ingått i me't. *Långebåden* GullHärm. *Långeskär* MorMo, nytt namn: *Käringeskäret*; man förmodar, att namnet har med fiskn. *långe* att göra. *Långgap* SkFi, skär; avser från början säkerl. vattnet mellan *Långgap* och *Rödbergs skär*; om *gap* avd. I. *Långholmen* SkGå, Ö om Porsholmen, Långholmen 1825 Jb, Långholmens väderqvarn 1837 Hfl; *lång* i förh. till sin bredd. (På Kortet står *Långholmen* felaktigt som namn på Porsholmen.) *Långholmen*, St. och L., Kortets namn på *Bredholmen* resp. *Långö*, båda SkGå. *Långö* SkGå, *Långö* 1825 Jb; jfr föreg. *Lökarna*, även *Löken* SkBa, N om Grundsund, två små skär; jämförelsenamn. (*Löken* även SIOD 3 s. 48). *Lökeskären* TeStrand, N om Valö, även *Lökholmarna*; vilda lökväxter (SIOD 3 s. 149). *Lökholmarna*¹ altern. namn på *Lökeskären* ovan. *Lökholmen* SkGrö, i kilen S om Fiskebäckskil; vilda lökväxter. *Lövholmen* MorFl. *Lövö* MorKi.

Makrillebåden Kär, långt S ut från Må (SIOD 3 s. 173). *Makrillskär* SkJo; även kallad *Jons holme*. *Mansholmen* SkFi, 1784 Trangr. s. 88, 1825 Jb; trol. efter en *man* som drunknat eller flutit i land där; jfr följ. och där cit. litt. *Manskär* Kär Ö om Tornö; jfr föreg. och se SIOD 3 s. 149. *Mansten* Sk, utanför Ösö; jfr föreg. *Margareteholmen*, s. 2 f. *Marstrand* SkGå, skär, konturen säges möjl. påminna om Marstrands fästning. »*Mastrand*» SkJo, skär, 1795 Ska. nr 41; sannol. att jämställa med föreg. *Mellankastberget* SkGå, både; möjl. har ett berg med detta namn ingått i me't; om *Kast(e)berg* avd. V. *Mickelskär* SkGå, NV om Tjällsö; djurn. *mickel* el. mansn. *Mickel*. *Min kära man* MorHäll, mellan Porsnäs och Huvholmen, ett skär i en tätt sluten grupp med Jyskan och Susanna sann; oklart till sin innebörd (SIOD 3 s. 49). *Mittskär* SkGå, Midtskären 1926 Ang. fiskerätt; *mitt* emellan Gåsö och Bonden. *Mjölkeskären* TeNös, i Boxviks kile; den reala grunden oviss (SIOD 3 s. 171). *Mjölkesollen* MorTofta, S om Assholmen; boh. *mjölkesoll 'mjölk med brutet bröd i' (SIOD 3 s. 50), alltså jämförelsenamn. *Mollön*, L. Moll; givet i motsats till *Mollön* (s. 6). *Mosseberget* SkGå. grund; namngrund oviss. *Musholmen* MollTå, Ö om Sälsö, Musholmen 1825 Jb; f. l. flertydig: *mus* kan innebära jämförelse antingen med en råtta eller med en cunnus, den kan också ange förekomsten av möss på holmen (SIOD 3 s. 119 f.). *Måkoholmen* *mäg-* SkGå; boh. (mest i n. Boh.) *mdke 'må's'.¹ 3 *Månsebåde(n)* KärMå, MorTofta, SV om Stocken, SkGrund (med båden *Månsemånsan* därintill); mansn. *Måns* (SIOD 3 s. 183). *Månsekär* MorTö; jfr föreg. *Mårtensskär* MorEds, 1916

¹ Påståendet Janzén Subst. 238, att trakten kring Orust inte har *mdke*, m. 'må's', endast *måve*, är alltså inte fullt riktigt.

upptecknat som namn på ett av de skär, som samtidigt angivits som *Bråtö ungar* (SIOD 3 s. 170). *Måseskär* s. 4. *Måseskärs unge*, vanl. kallad *Häkansskär* (s. 170). 2 *Måveskär* s. 4 och SkLö. 2 *Mävholmen* MollMoll, MorSva Tofta, Måsholmen 1825 Jb. *Märrebåden* MorHäll, invid *Märr(e)skär*; se följ. 2 *Märr(e)skär* MorHäll, MorÅ (St. och L.) även *Märreskären*, S om Koljön, Märreskär 1847 Mor. nr 336 a; om det förra berättas, att en *märr* hamnade där vid försök att simma från Saltö till Porsnäs (SIOD 3 s. 156).

Nabbingen MorHa; en udde; *nabbing* är avledning av *nabbe*, m. 'udde' och har samma bet. 2 *Nor(d)mannen* *nôr-*, *nôl-* GullHärm, Kär SV om Fågelskär, bådar; antagligen har *norrmän*, dvs. norska fartyg, gått på grund där, förolyckats där (SIOD 3 s. 51). *Nor(d)manneskäret* *nôr-*, *nôl-* GullHärm; man antar att ett norskt fartyg strandat där. *Nor(d)manneudden* GullHärm, SO om föreg. *Nordö MollMoll; förr namn på nuv. n. delen av Mollön (SIOD 3 s. 166). *Näsholmen* TeBot; utanför Botnäs. *Näsudden* s. 32. *Nös-Johannas kjortel* MollMoll, huvudskäret av *Havrepåsarna*, även kallat *Skeppsholmskäret*; jämförelsenamn; Nös-Johanna var från Nösund (SIOD 3 s. 51).

Ola Helgessons boje SkGå. *Olle Mårtenssons skär* GullHärm. *Ollerskäret* s. 89. *Olov Jönssons holme*² Gull, kr.-holme, Olof Jonssons holme Jr. *Om-*, se *Ugn-*. *Otterdals både* MollMoll; fam.-n. *Otterdal*. 3 *Otterholmen* GullHärm, 1825 Jb (ej identifierad), MollTå (SIOD 3 s. 115), MorHäll, 1825 Jb (ej identifierad); djurn. *utter*.

Pers udd MorHäll. *Piggebåden* Kär, V ut från Tornö; *Piggarna* på Tornö (nedan) ingår i me't. *Pinas ungar* Kär, vid v. mynningen av sundet *Pinan* (avd. I); *ungar* betecknar här 'små skär', inte som vanl. 'små skär intill större skär (holme, ö)' (SIOD 3 s. 73). *Pip(e)skäret* MorEds; då prästen från Mollösund for till Hälleviksstrand för att predika, säges han ha rökt ut sin första *pipa*, då han hunnit hit (SIOD 3 s. 161 med not 3). 2 *Plogjärnet* MorFl, MorMa, skär; jämförelsenamn; Bd 16 s. 136 med litt. *Plommas både* Kär, mellan Käringsön och Vedholmen; efter en kvinna med ökn. *Plomma* (SIOD 3 s. 183). *Plomm(e)udden* MorÅ, vid *Plommevik* (avd. I); man vet inte, om där växt *plommon*, i målet *plämør*. *Porsholmen* SkGå, utanför *Porsnäs*; på Kortet felaktigt *Långh(olmen)*. 3 *Porsnäs* s. 27, Gullhärm, SkGå. *Porsnäs holmen*, även kallad *Huwholmen* (ovan).

Ramholmen s. 97. *Resholmen* se *Rissholme(n)*. *Ringan* MorHäll, udde; förtöjningsring i berget, förr flera. *Risholmen*, St. och L. Gull, kr.-holmar; jfr Bd 2 s. 143, 5 s. 153 f., 11 s. 72 SIOD 3 s. 127; namnets reala bakgrund oviss. 2 *Rissholm(en)* GullHärm, vanl. kallad *Härme Rissholm* (så EK), 1916 oriktigt upptecknad som *Strömholmen*, Mor NV om Stocken; om f. l. se *Risset s. 119 och SIOD 3 s. 127 f. *Risö* MollTå, Risön 1825 Jb; *ris* 'risig vegetation' (ej behandlat SIOD 3). *Rockan* MollMoll, även kallat *Rockeskäret*

² Av K. Lantmäteristyrelsen 1947 föreskriven stavning och benämning.

'skäret där man får *rockor*' (SIOD 3 s. 54, 150); det är dock lika troligt, att skärets form lockat till en jämförelse med en rocka. *Rockenäs* SkFo; 'näset där man fångar *rockor*'. *Rockeskäret*, se *Rockan* ovan. *Roparen*. GullHärm, den ena av Tvillingarna, Roparn 1825 Jb; stammen i *rop(a)*, men den närmare innebörden oviss (SIOD 3 s. 55 med not 1 och 2). 2 *Rumpen* s. 35, Kär V om Vallerö, Tornö; målets *rump* 'rumpa, stjärt'; nr 2 avslutar Långebåden; se också *Rompen* s. 199. *Runnholmen* eller *Runnskär* SkGå, Rönn- 1861 Ska. nr 94; f. l. är trädn. rönn *run*, f., boh. *runne rüno, m. 'buskage' eller adj. *rund*. *Ryggen* TeÄng, både; *rygg* antyder bådens ganska långsträckta form (SIOD 3 s. 56). *Ryssjeskär* MorTö; *ryssja*, f. (SIOD 3 s. 162). *Ryttaren*, St. och L. MorHäll, åtm. i skrift även *Ryttarholmen*, *Ryttarholmar* 1825 Jb, 1916 *Välhingholmarna*; på St. *Ryttaren* en hög »kula», liksom en *ryttare* till häst (SIOD 3 s. 56). *Råholmen* MorFl, ingår i *Råholmesund*, skrivet *Råholmsund* 1844 Mor. nr 336; möjl. *rd* 'stång', här brukat i bet. 'något som skjuter fram'; jfr *Rådön* s. 47 och *Rånäs* s. 80. *Råtтан* GullHärm; skäret är litet och grått; jämförelsenamn. *Råttholmen* s. 91. *Råöarnas både* MorHäll, även kallad *Björnibåden* och *Skagerack*; 'råöbornas både' (SIOD 3 s. 180, 199 f.). 2 *Rännebåden* GullHärm, MollMoll, Kortets *Söskärsb(åden)*; f. l. är *ränna*, f. 'segelled', *Räven* Kär, vid Rörholmen, skär; den reala grunden oviss, möjl. skärets färg el. dess förrådiska läge; jfr *Räven* Bd 5 s. 155. *Rävsjär* SkGå; orsaken till namnet oviss. *Rödbådarna* Kär, V ut från Fågelsjär; adj. *röd*, möjl. med syftning på färgen hos lös botten el. på något *Rödberg*, som ingått i me't (SIOD 3 s. 176). 4 *Röd(e)skär(en)* MorTofta (SIOD 3 s. 158), SkGå, SkRöd, SkSka, även kallat *Rödbergsskär*; med undantag av sistn. har namnet sin grund i skärens färg. 3 *Rörholmen* s. 3, KärKär, MorDa; *rör* 'vass' (SIOD 3 s. 112). *Rörskär* MorEds; *rör* 'vass' (SIOD 3 s. 150). *Rörudden* TeBä; *rör* 'vass'.

Sadelbåden Kär V om Svarten; *Oruste sadel* (avd. V) ingår i me't. *Salteriholmen* SkGå; fisk~~salteri~~ tidigare. *Saltudden* TeBä, 1847 Te. nr 278; se följ. *Saltö* MorHäll, *Saltö* 1825 Jb; möjl. syftar f. l. på sank mark, men alternativt kan den ange, att man tagit *salt* på stränderna (SIOD 3 s. 91 f.). *Saltö ungar*, även kallade St. och L. *Svanholmen*. *Sandreveln* MorÅ; en *sandig* udde på Koljön, fortsätter under vattnet. *Sandudden* MorBar. *Silleskär*, *Stora* och *Tunna* GullHärm; det senare lågt och platt. *Silverbådarna* GullHärm; appell. *silver* (SIOD 3 s. 186) men den reala bakgrunden oviss. *Simons näs smås näs* MorLa. *Skagerack* MorHäll; 1916 upptecknat som namn på *Björnibåden*, möjl. identisk med *Råöarnas både*; oklart till uppkomst och innebörd (SIOD 3 s. 58); möjl. har ett fartyg »Skagerack» förlit där. *Skallebåden* TeÄng, även kallad *Fjordbåden*; *skalle* 'huvudskult', även 'hårlös huvudskult' (SIOD 3 s. 175). *Skallegrund* GullHärm, 1916 upptecknat som namn på ett grund vid Kortets *Skallerholmar*; f. l. felaktigt uppgiven el. uppfattad, då namnet utan tvivel hör samman med *Skoll-*

holmarna och *Skoll(e)skären* s. 159 (SIOD 3 s. 194). »*Skallholmen*» SkGå, 1861 Ska. nr 94; trol. felskr. för *Skällholmen* (se nedan). *Skepparns holme* KärKär. 2 *Skeppholmen* GullHärm, 1825 Jb, MollTå, Skepps- EK; f. l. är *skepp*, n.; om den förstnämnda säges, att stora råseglare låg över vintern där förr, men den reala grunden för nr 2 är oviss (SIOD 3 s. 128). *Skeppholmeskäret* MollTå, se *Havrepåsarna* och *Nös-Johannas kjortel*. *Skitaren* MorKi, nu landfast; jfr följ. *Skitarholmarna* MorÄ, »*Skottholmar*» (!) Kortet; trol. nedsättande namn (jfr *Skiten* Bd 16 s. 139). »*Skjut litet*» MorEds, äldre namn på *Pipeskäret*; möjl. har man måst *skjuta litet* på båten efter att ha stött på grund här (SIOD 3 s. 59 f.). *Skomakaren* SkGå, förr någon gång nyttjat om *Tapus*; *Skräddaren* ligger intill. Personifiering av sjömärken? *Skomakareudden* SkSka. *Skotteskär* MorHäll; möjl. har någon *skotte* (skotskt fartyg) gått på grund här (SIOD 3 s. 171 f.), men namnet kan höra till de svårförklarliga ON på *Skott-* varom under *Skottaren* nedan. *Skottholmar*, se *Skitarholmarna* ovan. *Skräddareholmen* GullHärm, 1783 Trangr. 59 namn på *Skräddaren*. 2 *Skräddaren* GullHärm, 1861 Mor. nr 357 (tidigare *Margareteholmen*, ovan, och *Skräddareholmen*), SkGå, skär. *Skräddareskäret* SkFi. 2 *Skut(e)holmen* SkGå, TeHolm; vid nr 1 har *skutor* brukat ligga (Tullen ligger intill); i fråga om nr 2 uppges, att där funnits *varv* förr (jfr SIOD 3 s. 128 med not 1). *Skuteskär* MorEds; man hade sina *skutor* uppdragna där över vintern (SIOD 3 s. 162). *S(k)valle(r)skären* Kär, utanför sundet mellan Tornö och Vallerö; verbet *skvallra* i bet. 'porla, ge ifrån sig ett sorlande ljud (om sjö och vågor)', *svallra 'svalla' el. *svalla* (SIOD 3 s. 162). *Skäddan* MollMoll, både; jämförelsenamn el. förkortning av *Skäddebåden (SIOD 3 s. 61). *Skädde* MorTofta, Skede 1825 Jb, liten rundaktig holme; sannol. en form av *skädda* och i så fall jämförelsenamn (SIOD 3 s. 61 f.). *Skäddenabben* TeLå. *Skälebåden* GullHärm; sannol. har man haft *skäleplats* där; jfr *Kristians skäleplatser* ovan (SIOD 3 s. 177). *Skällholmen* SkGå; adj. *skäll* 'mager, utan växtlighet' el. verbet *skälla* om vågornas ljud mot klipporna; i senare fallet jfr *Skällareberget* Bd 16 s. 182. *Skärudden* KärMå, *udde* (under vattnet) väst på *skäret* Kråkan. *Slaktaren* SkSka, holmar; anledningen okänd. *Slipestenen* GullHärm, det ena av de skär, som 1916 upptecknades som *Tvillingarna*; bergets beskaffenhet torde ha föranlett namnet (SIOD 3 s. 63). *Smedjeudden* TeRöd. *Småbådarna* SkGå; namnet trol. givet i motsats till *Bredbåden* V ut. *Småholmarna* RöÄng. *Småskärsholmen* TeStrand. *Smögholmarna* TeÄng; f. l. är sundn. *Smögen* avd. I. *Smörasken* Kär, i sundet mellan Vedholmen och Tornö; jämförelsenamn (SIOD 3 s. 63). *Smörskär* SkGå; f. l. är *smör*, men den närmare innebörden är oviss, möjl. syftar den på gott fiske, jfr *Smörhålet* avd. I och Bd 2 s. 134, *Smörbåden* Bd 3 s. 169. *Smörstacken* SkFo, skär; välvd som en *stack* (om namn på *Smör-* Lidén i APHS 6 s. 307 f., Solheim Nenningsfordomar s. 139 ff.). *Snickarudden* s. 92. *Snultrebåden* Kär, SV ut från Svarten, även kallad *Glippebåden*, Kortets *Knolterb(åden)*; sannol. fiskn. (*berg*)*snultra* (Labrus ru-

pestris; SIOD 3 s. 174). *Snöromkring* MollTå, Snör omkring 1786 S 10 fol. 111, även kallad *Fiskeviksholmen*; från början namn på udden, på vilken holmen utgör avslutning; imperativisk bildning utan imperativ bet. av ett verb *snöra omkring 'vända åt annat håll' (jfr *Snörom* Bd 9 s. 3 och SIOD 3 s. 64). Man kan ro med liten båt mellan udden och holmen.³ *Son MorBua(Fl), Soa 1820 Mor. nr 222; jämförelsenamn. *Sobåden* Kär, Ö om Svarten; antagl. efter något berg *Son* på Svarten (SIOD 3 s. 180). *Soholmen* TeBot, vid *Sovik* (s. 149); samma namn SIOD 3 s. 121. *Soryggen* MorÅ, litet kullrigt skär; jämförelsenamn. *Soskär* MorHäll; formen torde ha föranlett namnet (SIOD 3 s. 156). *Soudden* MorHäll, på Saltö; man förmodar i bygden, att en sten i närheten kallats *Son súa*. *Spättan* SkGå, Spättasb(åden) Kortet; se följ. *Spätteskären* SkGå, föreg. med kringliggande skär; gott *spättfiske*. *Stensholmen* MorKi; i närheten ligger Stenshålet, Stensmaden, Stensmarken. F. 1. kan vara gen. av mansn. *Sten* eller av ett ON *Sten(en)*; jfr *Stens skär* och *Stens udd* nedan. 2 *Stenskär(et)* MorTofta, Stensjär 1825 Jb, SkGå, Stenskären 1926 Ang. fiskerätt; *steniga* skär (för nr 1 SIOD 3 s. 152). *Stens skär* TeRa, nu landfast; platsen intill kallas *Sten* (SIOD 3 s. 167). 2 *Stens udd* TeRa, intill Stens skär, TeRöd. *Stockholm* TeBö, även *Dyngö*; uppkallelse-namn, orsaken okänd (SIOD 3 s. 65). *Stolpeskär* GullHärm; säkerl. har en *stolpe* funnits där före den stång, som nu tjänstgör som seglingsmärke (SIOD 3 s. 152). *Stompen (Stumpen)* TeBä; jämförelse med en *stomp* (stump) 'liten limpa nyttjad som tilltugg till supen el. drickat'; ligger i par med *Buteljen* (SIOD 3 s. 65). *Storön* SkGå; huvuddelen av Gåsö. *Strutsholmen* s. 51. 2 *Strömholmen* GullHärm, 1825 Jb, MorKi, 1825 Jb; *ström* betyder här 'sund med (påfallande) ström(förhållanden)'; nr 1 ligger i sundet mellan Rörholmen och Pilgrimen, nr 2 mellan Stora och Lilla Ström. *Strömsholm* s. 48. *Strömskäret* MorTofta; i *strömmen* mellan Råön och Halsarna (SIOD 3 s. 163). *Styggholmen* RöÅng; holmen är *stygg*, i detta fall »stenig och besvärlig»; samma namn Bd 9 s. 107. *Stålpannan* GullHärm; en lös sten på skäret har liknats vid en *stålpanna*, i äldre mål 'stålplåt, som i kvarnen ligger i botten under piggen (axeln) som bär upp stenen och varpå dennas tyngd vilar' (SIOD 3 s. 65 f.). *Städudden* SkJo; en *städliknande* bergformation, nu bortsprängd. *Stätteskären* MorKi; i *Stätteviken* (avd. I). *Stöttudden* MorÅ; med Ångö *stötta* (avd. V). *Sugeskär sūgaskär* TeLuSta; boh. *suga sūga*, f., 'vild rödklöver'. *Surpholmen* MollTå, 1825 Jb, ej identifierad; målets *särpa*, *särpa*, f. 'sörpa', här om dygig mark. *Susanna sann sūsana sán* MorHäll; ett skär i en tätt sluten grupp med *Jyskan* och *Min kära man*; kvinnon. *Susanna*, men det senare ordet är dunkelt (SIOD 3 s. 66); är det ursprungl. *sand san*, som anpassat sig efter *man* i *Min kära man*? *Svadan* SkGå, både V om Knapp; om *svada*, f. se avd. V. *Svalle(r)skären* se *S(k)valle(r)skären*

³ Som holmen ligger »i vägen» bör kanske namnet dock fattas rent imperativt.

ovan. *Svanholmen, St. och L.* (EKB), Ö. och V. (SIOD) MorHäll, även kallade *Saltö ungar* (SIOD 3 s. 114). *Svarta huvudet* MorEds; berggudde på Bråtö; berget *svart*. *Svarta kulan* SkGå, EKB. 10 *Svart(e) skär(en)* GullHärm, KärKär, MollMoll (*Tjocka och Tunna Svartskär*; *tjock* och *tunn* avser skillnaden i höjd), MorBar, MorEds (så 1916, nu *Roland*), MorFl, MorTö, MorÅ, SkIsl, TeÅng; *svart* (mörk) stenart (för nr 2, 3, 4, 5, 7 och 10 se SIOD 3 s. 158 f.). *Svenningeskär*, se *Svänningseskär*. *Svensholmen* med *Lilla Svensholmen* MollTå (SIOD 3 s. 141). *Sverkersbåde* MorTofta; trol. förkortning av *Sverke(rs)skärsbåde* (SIOD 3 s. 181). *Sverke(rs)skär* MorTofta; sannol. mansn. *Sverke(r)*. *Svinebåden* KärKär; *Svinet* på Måveskär ingår i me't (SIOD 3 s. 185). *Svinholmen* RöSvi; se under *Svineviken* s. 79 f. *Svinskär* MollMoll. *Sälebåden* MorÅ, nu litet skär; djurn. *säl* (SIOD 3 s. 92). *Sälsön* MollTå, på ä. kartor *Söön*; gen. av djurn. *säl*. *Sö(de)rnäs* GullHärm; *söder* om Käringsens brygga på Klippeviks östsida. *Sö(de)rön* MollMoll, Söröna 1838 Mor. nr 236, ingår i Söröskär 1839 S 44 fol. 44, nu landfast; gammalt namn på nuv. s. delen av Mollön (SIOD 3 s. 168). *Södnäs* GullHärm; *sö(d)*, n. 'får'. 3 *Sö(d)skär(en)* MollTå (SIOD 3 s. 152), MorHäll, Söskär 1825 Jb, RöÅng; se föreg. *Sö(d)skärsbåden* MollMoll, kallas även *Rännebåden*. *Södudden* MorHäll; *sö(d)* 'får'. »*Söön*» MollTå; på ä. kartor namn på *Sälsön* ovan; *sö(d)*, n. 'får'.

Tenholmen MorHäll; målets *tëna* 'hummertina' (SIOD 3 s. 129). *Testeskär* MollTå; trol. fågeln. *teste* 'Uria grylle' (SIOD 3 s. 153). *Tjocka Svartskär* se *Svart(e)skär(en)*. *Tomterna* SkFi, udde, byggnader med salteri har stått där.⁴ *Torgersholmen* TeStrand, se *Torgrimsholmen*. *Torget* GullHärm; litet slätt område i sjön på grunt vatten; jämförelsenamn (SIOD 3 s. 68). *Torgrimsholmen tårjas-* TeStrand, möjl. någon gång kallad *Torsten*; mansn. *Torgrim*; bedömt isolerat pekar det nutida uttalet på mansn. *Torger* (SIOD 3 s. 141). *Torn(e)holmen* SkGå; *torn* 'törne, törnbuske'. *Tornö* KärVa; jfr föreg. *Tors både* MorHäll, samma som följ. *Tors grund* MorHäll, samma som föreg.; mansn. *Tore* el. *Tord* (SIOD 3 s. 194). *Torsholme(n)* MorKi; jfr föreg. *Tors ränneskär* GullHärm; ligger i *rännan*, dvs. segelleden. *Torsten* TeStrand; 1916 upptecknat som namn på *Torgrimsholmen* (SIOD 3 s. 68). *Torstensnäs* s. 91. *Torvbåden?* *tår-* KärKär; av sakliga skäl kan f. i. inte vara adj. *torr*; möjl. har en skuta med *torv* gått på grund där (SIOD 3 s. 186). *Trankokeskär* MorMo; där fanns enl. uppgift förr ett trankokeri. *Trindholmen* MorHäll; adj. *trind* 'rund' (SIOD 3 s. 124). *Trångholmen* SkFo, nu landfast; adj. *trång* torde en gång ha avsett det sund, som nu grundats upp.⁵ *Tunna Svartskär* se *Svart(e)skär(en)*. *Tuvebådarna*, *Inre* och *Yttre*, KärMå; Mjörns *Tuva* ingår i me't. *Tvillingarna* GullHärm; 1916 upptecknat som

⁴ Köpmanshuset i Flygare-Carléns roman *Ett köpmanshus* i skärgården låg där en gång. Lindroth.

⁵ Lindroths uppgift SIOD 3 s. 70 om ett skärn. *Träskeberget* är felaktig.

gemensamt namn för *Roparen* och *Slipestenen* (SIOD 3 s. 63, 71). *Tvisnärten* s. 35. 2 *Twistärten* s. 35, MollTå; 'tvestjärten', båda kluvna (för sistnämnda SIOD 3 s. 71 *Twistjärten). *Tåkeskären* MorTö, Toggeskjär 1825 Jb; målets *tåga* 'dimma' (SIOD 3 s. 153). *Tån* KärVa, även *Tornö tå*; utskjutande grund, och sådana kallas i orten *tå* (SIOD 3 s. 71). *Tångebåden* RöSv; *tånge* syftar här på näset Rånäs. 3 *Tärn(e)skär* MorMo, SkGå, TeLå; fågelnamnet *tärna*.

Uddebåden MollMoll; utanför Sö(d)skärs sv. *udd(e)* (SIOD 3 s. 179). *Uggleskåret* TeBox; ligger utanför *Ugglehagen* (SIOD 3 s. 169). *Ugnarna* (*Ugnen*) mellan Karingön och Bråtö, Kortets Ommen, även *Klām(m)et*; det »sjuder och jäser» där av vågbrottet (SIOD 3 s. 71). *Ugnskåret* SkGå; utanför *Ugnen* (avd. VII). *Ulkeskär* MorHäll; fiskn. *ulke*, m., *ulke*, m., 'redskap med vilket man skrapar av ostron från berghällarna' (jfr SIOD 3 s. 115 not 2, 5 s. 91) eller verbet *ulka* 'ta ostron med ulke'. *Ullan* KärVa; trol. ett *ulla, f., bildat av stammen i *välla* och med bet. 'platsen där det sjuder och kokar' (SIOD 3 s. 71 f.). *Utterholmen*, se *Otterholmen*.

2 *Vadholmen* s. 209, TeÅng; sistnämnda betyder 'holmen där man drar upp *vaden* vid vadfiske, altern. torkar vaden' (SIOD 3 s. 129 med not 4). *Vadskär* s. 3. 2 *Vadskären* MorKi, MorÅ; jfr föreg. *Vadskåret* TeHolm; två *vadar* brukade dras upp och läggas där (SIOD 3 s. 163). *Valen* KärVa; djurn. *val*, jämförelsenamn; jfr *Valfittan* avd. I. *Valön* s. 112. *Varvudden* MorHäll; vid *Varven* avd. VIII. 2 *Vannholmen* (*Vatten-*) MollTå, Warholmen (!) 1825 Jb, MorHäll (SIOD 3 s. 115); båda holmarna har små *vattendammar* (EK). *Vaskepallen* MorKi, vid *Vaskeberget* (avd. V). *Vedholmen* KärVa; sannol. 'holmen som angöres av *vedskutor*' (Janzén NoB 1945 s. 140 ff.).⁶ *Vettebåden* GullHärm; trol. har någon *vette* (vårdkas) ingått i me't. *Virholmarna* SkJo; målets *vire* 'vide, Salix'. *Vraskkär* SkGå, ej lokalt samband med *Vrakevik* och *Vrakeviksskären*; ilandflutna *vrakdelar* har föranlett namnet. *Vårdön*, form för *Valön* SIOD 3 s. 93. *Väcken opp* TeÅng, sten i sjön; ett imperativiskt *väck'en upp* 'väck upp honom' (SIOD 3 s. 74) dock utan imperativisk bet., snarast konstaterande att någon blivit väckt genom att ha stött på grund.^{6a} *Väckopp* SkGå, skär; samma bet. som föreg. 2 *Väggen* GullHärm, Mor Häll, holmar; namnet har säkerl. föranletts av någon relativt hög och brant *bergvägg* (SIOD 3 s. 75), en sådan har konstaterats ifråga om nr 2. *Vällingholmarna* MorHäll, 1916 upptecknat som namn på *St.* och *L. Ryttaren*; f. l. antagl. ett verbalsubst. till *välla* i dess gamla bet. 'koka, sjuda'; jfr *Ullan* ovan (SIOD 3 s. 130).

Zakriseknalten KärKär, en undervattensklippa; en *Zakris* (Zakarias) »kom bort» vid knalten, dvs. bergknallen (SIOD 3 s. 197).

Åkers holme SkJo; ser ut att vara bildat till ett ON *Åkern. 2 *Ålekråkan* SkGå, SkJo, skär; i båda fallen jämförelsenamn; vid nr 1 är det en sten

⁶ Oedman s. 212 kallas holmen *Wetholmen*, och där säges en »Weta» finnas.

^{6a} Jfr *Väckargrund* Karsten Österb. I, s. 392.

utanför skäret som liknar en *ålekråka* 'skarv' (*Graculus carbo*). *Ålekråke-skäret ålekrågefæt* (accenten snarast så) MorLa; jfr föreg. *Åtånge* RöKop; en *tånge* (udde) har bildats av åns krökar.

Åckerö MollMoll, Ekrö 1778 Trangr. s. 13, Eggerö (udde) 1783 Trangr. s. 57, Ekero (!) 1825 Jb; boh. *äckra*, f. 'igenlagd åker, som övergått till naturlig äng' (SIOD 3 s. 93). *Ångeskären* MollMoll, förr kallade **Nordöskär* (om **Nordö* s. 175); efter *Mollö äng* (avd. I). Lindroths behandling av namnet SIOD 3 s. 153 f., 163, 199 ej klargörande. 3 *Ångholmen* MorKi (gårde intill vik, kringflutet vid högvatten), SkGå, TeHolmSkaStrand (även till Trätte i Långelanda sn, Orusts Ö hd); *äng*, f. (för nr 3 SIOD 3 s. 116, s. 135). *Ångs näs* s. 84. *Ångö* s. 51. *Ångön*, L., MorÅ, nu landfast; namnet givet i mot-sättning till föreg. *Ärtebåden* KärVa; en liten tämligen rund både utan förgreningar; jämförelsenamn.

Ölholmen SkGå, Öhl- 1825 Jb; om skr. är pålitlig, torde f. l. vara *öl*, n., men den reala grunden är oviss; jfr *Ölpallen* avd. V. *Ösholmen* = *Ösö holme*, se *Ösö* s. 211. *Öskären* KärKär; 'skären alldeles intill *Ön*, dvs. *Käringön*' (SIOD 3 s. 163 f.). *Ötången* KärKär; 'tången (udden) på *Ön*, dvs. *Käringön*'; ligger innanför föreg.

Albrektholmen *ålbräkts-* el. *Albertsholmen ålbæts-* MorMo. ~ Samma växling mellan *Albrekt* och *Albert* träffas i *Albrekts sund* Bd 5 s. 123. Vilketdera som är ursprungligt här torde inte kunna avgöras numera.

Ammuns pilt *åmuns pält* KärMå; undervattensskär. ~ Sannol. efter en gosse, vars far hette *Am(m)und*, och som själv omkommit där (helt nära land); jfr SIOD 3 s. 14.

»**Amnö**» SkGå. — Kortet. ~ Namnet kan inte styrkas från annan, vare sig ä. el. y. källa. Möjl. sammandragning av ett ä. **Amundö* (> *Amenö* > *Amnö*); jfr i viss mån *Amneröd åmnørø* i Västerlanda sn, Inlands Torpe hd, skrivet i *Agmundærudi* 1388 RB s. 343 (Bd 10 s. 38).⁷ Holmen kallas *Namn-lös(en)* (se nedan).

Anderholmarna *åndær-*, möjl. även *åndrøلمانə* Kär. — Andreholmen GS (2 ggr, vid två närbelägna holmar!), Andeh(olmar)r Kortet, Anderholmarna EK, Anderh(olmar)na GS 1943. ~ En person, som levat i mannaminne, sades ha känt den *Ander* efter vilken *holmarna* av någon anledning skulle ha fått sitt namn. F. l. kunde i så fall vara ett familjenamn men även en ur det gamla mansnamnet *Arndorr* utvecklade form; jfr *Andorskulle* Bd 1 s. 223 samt SIOD 3 s. 135. Någon helt avgörande invändning är det inte, att f. l. saknar gen. -s; se Bd 18 s. 328. SIOD a.st. framföres den alternativa tolkningen, att bet:n är 'de *andra* (längre bort än Oxskär belägna?) holmarna'.⁸

⁷ Ett *Amnö* av ev. annat ursprung anföres av Ståhle -inge s. 178.

⁸ Som stöd för en sådan tolkning får dock inte längre *Andreskär* på Kort 74 åberopas; se Bd 16 s. 118.

I ett *Andreklev* Bd 20: 1 s. 133 ser man i orten *ander ändar 'beslag på slädmedar'.

Assholmen *àsølmøn àsholmøn* (!) 1916 Mor; i sambruk med delar av Tofta och Svanvik. — Assholmen 1659 Jb, Asholm GS, Assholmen GS 1943, EK(B), Åsh(olm) (!) Kortet. ~ Namnet måste alltså sägas vara dunkelt, liksom SIOD 3 s. 141, där vissa andra namn på Ass- nämnes. Det är emellertid inte uteslutet, att det nutida uttalet är en uppsnyggning av *às-*, och att namnet ursprungl. lytt *Arsholmen med f. l. *ars*, m. 'podex', i boh. i sammansättning *àsøl*, n. 'arshål' (Morlanda) och *àsøprýl*, m. 'arsprygel; stryk' (Skreds-vik). Om uppsnyggade ON se Sahlgren Saga och Sed 1947 s. 1 ff. Holmen består av två delar, skilda genom en liten trång vik, fortsatt av en sänka.

***Asterödbåden**, se under *Asteröd s. 339.

Bals *bals* MorFl; flu utanför Råholmen. ~ Sannolikt det *bals, m. 'klump', varom Janzén NoB 1940 s. 123 ff. Jfr *Balsängen* Bd 16 s. 216.

Bandstaken Kär. 1. *bønstågøn*, *bøn-* (o ev. *ω*; 1918); skär. — Brandstaken (!) 1911 Mor. nr 557. 2. *bønstågøn*; undervattensbåde i havet långt S om Måveskär. ~ SIOD 3 s. 17 tolkas namnet i överensstämmelse med uttalet som *Bottenstaken och samtidigt påpekas, att intet sådant ord är känt, och att ingen säker mening låter sig förbindas därmed. Sedan nu ett *bandstake* påvisats, bör det provas, om inte detta ord här föreligger; *bønstågø*, m. antecknat från Bottna i Kville hd: 1. 'käpp som man binder fast halmen på taken med' och 2. 'käpp att göra laggekärlsband av', no. dial. *bandstake*, *baandstage* 'ungt Træ til Tøndebaand' (Aasen).⁹ »Baandstager» nämnes 1580, 1584 No. Rigs-Reg. 2 s. 384, 570. Det 1918 upptagna uttalet av nr 1 pekar i viss mån bort från *botten*. *Band* uttalas på Kåringön *ban*, i sammansättning *ban-*. Skären kan ha haft en »bandstake» som prick.

Barlasten *bålasta*, *bålasta* Kär i V på Oxskär; en hop stenar på undervattensberggrund. ~ En skeppare, som stött på grund här, skall ha kastat *barlasten* för att komma flott (SIOD 3 s. 15). Möjl. bestod *barlasten* av sten, men namnet kan också innebära en blott skämtsam identifikation av stenarna med lasten.

Björningeskär, se s. 12 not 9.

Björnstensholmen *bjøstens-*, även *Björnsundsholmen* *bjøsums-* MorHäll; nu landfast. — Björnsunds Hollmen 1787 Mor. nr 38. ~ Namnet har behandlats SIOD 3 s. 132. *Björnsten(en)* har antingen varit namnet på en till formen *björn*liknande *sten* uppe på själva holmen, el. snarare varit ett ä. namn på den nu s.k. *Klubban* (*Björnstensholme klubba*), som enl. Lindroths uppteckning åsyftar den mot holmen vettande udden på fasta land. Då blir

⁹ Jfr Lindner Skogens krönika s. 183: »Särskilt förödande för ekskogen var skärningen av *bandstakar* till *tunnband*, vilka för silltunnor helst borde vara av ek och varvid alltid togos de rakaste och mest kvistrena ektelningarna.»

Björnsundet det nu vanl. igenvuxna sundet mellan holmen och land, vilket också i och för sig är det rimligaste. Med avs. på växlingen *-stens* : *-sunds-* jfr *Andstensholmen* : *Andsundsholmen* s. 167.

Blådjupeskar MorEds. — 1784 Mor. nr 35. ~ Vid tolkningen av ett da. ON *Blaadyb* och det boh. *Blådjuperöd* (Bro sn, Stångenäs hd) påpekar Evald Lidén (NoB 1932 s. 237 f.) förekomsten av ett i Norden vida spritt subst. och ett därtill hörande adj., båda med den ursprungliga bet. 'svartdjup': fvn. *bládjúp*, n., no. *blaadjup*, n., nyisl. *bládjup*; jfr nyisl. och färö. *bládjúpi*, n. 'stort djup'. Det motsv. adj. anför Lidén från Vgtl: *bládjup bládjúppar* 'så djup att man icke ser botten'.¹⁰ Det boh. *Blådjuperöd* innehåller enl. Lidén snarast ett sjönamn **Bládiüpi* 'den blådjupe'. Här behandlade *Blådjupeskar* innehåller väl subst. *bládjup*; *-e-* i fogen är då ursprungligt och har satts till senare för att underlätta uttalet. Något särskilt stort djup är inte angivet på Kortet vid B.

Blålandet *blálandt* el. *Blålandsbåden* GullHärm. — Blålands Båden GS, Blålandsbåde Kortet. ~ Den senare formen är säkerl. den äldsta. Det är näml. inte båden som karaktäriseras som »*blått land*»; benämningsgrunden är, att man från platsen genom en sänka i Härmanö ser bergen inne på (de inre öarna och) land blåna. Då *både* är m. hade man väntat **Blålanden blálandn*. Den neutrala formen har rättat sig efter genus hos *land*. Jfr **Blålandsbådarna* s. 167.

Bondebojen *bónabéjan* SkFi; både. ~ Utanför *Bondehålet* (avd. VII) och vid *Bondeholmen* (nedan).

Bondeholmen *bóna-* SkFi. ~ Liten holme utanför *Bondehålet* (avd. VII). Förkortning av **Bondehålsholmen* e.d.

Bonden. 1. Se *Sydbonden*. 2. Se *Nordbonden*.

Borgmästarna *börjmástaná* SkGå; tre små skär. ~ Sydväst om St. Kornö i Lyse sn ligger tre holmar med namnet *Borgmästaren*. Ett *Borgmästarholmen* nämnes SOV 7 s. 28, ett hemmansdelsnamn *Borgmästaren* SOÄ 18 s. 115. Holmen i Värml. förmodas SOV a.st. »ha utgjort en del av borgmästarens lön». Anledningen till det västg. namnet säges SOÄ 1:2 s. 75 vara obekant. Detsamma måste sägas om de två boh. namnen. Då Lysekil ligger relativt nära, har möjl. någon av stadens borgmästare givit upphov till namnet. Haft fiskeplats där, gått på grund där? El. tillhör namnet den typ, som antydes under *Fogdebådarna* (slutet)? Formen *Borgmästarna* behöver inte betyda, att flera borgmästare varit knutna till namnets uppkomst; den förklaras av att skären är tre.

»**Borlingarne**», se *Barrlingarna* s. 167.

*Bottenstaken, felkonstruerad form för *Bandstaken* ovan.

»**Brandstaken**», se *Bandstaken*.

¹⁰ Någon gång omkr. 1925 meddelade dåv. fil. mag. Erik Abrahamson, att målet i Hjærtums sn i Boh. kände *bládjúb*, n. 'djupt vatten'.

Burö *bùrǫ́, búrǫ́, -ə*, även kallad *Löse Burö lösa búrə*, tidigare *Gullholme Burö*, nu *Gullholmarnas Burö*; ¹¹ holme. — Gullholme bure 1870 Mor. nr 395. ~ SIOD 3 s. 86 anses *Burö* på goda grunder vara ett ursprungligt *Būðaröy, där f. l. är gen. av *búð*, f. 'bod'; boden anses snarare ha legat på fasta landet än på ön. Det alternativa namnet *Löse Burö* anger ön som fri (lös) från land, och bör rimligtvis ha givits i motsatsförhållande till ett landfast *Burö*. Detta finner man i ett *Stora Bure*, som 1870 Mor. nr 395 betecknar ett berg N om Stenviken, vid vars s. kant *Burö* ligger, och väl identiskt med de berg-hällar i n. delen av Stenvik, som nu kallas *Härmanös Burö*.¹¹ Den del av *Härmanö*, där berget *Stora Bure* (*Härmanös Burö*) ligger, har varit en ö inte alltför långt tillbaka i tiden. Den har kallats *Stora Burö* till skillnad från *Burö* i S. Sedan den förra blivit landfast, har man begynt kalla den senare *Löse Burö*. Senare har namnet *Stora Burö* överförts på berget (stenhällarna).

***Byrhusen(?)** *býrúsa* Röröd; en sandrev, nästan en holme, bildad genom uppslamning i mynningen av en bäck. — *Burhusen* 1850 Rö. nr 191. ~ Med ganska stor säkerhet en motsvarighet till no. dial. *bjorhus, bjørhus* 'Bæverhule' (Aasen), som likaledes bevarats i ON (NG 5 s. 304, 8 s. 134, 159, 15 s. 298). Man må särsk. beakta lokalens beskaffenhet. Om *bäverns* förekomst i boh. ON se Bd 10 s. 67 och särsk. Janzén i GBFT 1932-1933 s. 227, där ett vittnesbörd om bävrar just på Orust vid slutet av 1500-t. anföres från JN. Då skulle blott f. l:s skrivning med *u* och uttal med $\int$ utgöra hinder. Men den nutida motsvarigheten till ä. *ey* (senare *iō* el. *iū*) är rätt växlande (se Lindroth i Minnesskr. utg. av Filolog. Samf. i Gbg 1920 s. 23). Här bör man som närmaste utgångspunkt förutsätta ett *Byr-* (bestyrkt i ON både genom skrivningar och uttal, Bd 10 s. 67), uppkommet ur *Biūr*.¹² Detta *Bȳr-* bör på Orust ha uttalats *byr-*. Men *Viby-ljuden* både uttalas och — i synnerhet — uppfattas lätt som mer lika vissa andra vokaler än dem som utgör grundvokal.¹³ Stavningen *Bur-* kan därför mycket väl avse ψ .

Byt(t)ebåden *býtə*, även *Byt(t)eholmen* Kär. Kallas numera vanl. *Hovmansbåden* (nedan). — *Bytteholmen* 1911 Mor. nr 557. ~ När käringöfiskarna kom hem från norgefisket, brukade de »byta» *býta*, dvs. skifta, långorna sig emellan där (SIOD 3 s. 177). — Om ON med substantivisk f. l. *Bytte-* se Modéer Smål. skärgårdsn. s. 168 och möjl. *Bottneröd nedan s. 340. Denna f. l. kan det av såväl reala som språkliga skäl inte vara fråga om här; *bytta*, f. heter i Boh. *būta* o.d.

Byt(t)eholmen, se *Byt(t)ebåden*.

Bårholmen *bår*- Röröd. — *Barholm* 1673 S 73 fol. 6, *Borgholmen* (!) 1767 Rö. nr 27, *Bår Hollmen*, *Bårholmen* 1815 Rö. nr 99. ~ F. l. kan vara

¹¹ Medd. av fil. dr Johan Pettersson, Gullholmen.

¹² Jfr **Biör-* i »*Biolandet*», »*biorbæc*» och *Björvattnet* s. 85.

¹³ Jfr utt. *dȳrə*- och *dȳrə*- av f. l. i *Delegården* s. 371 och utt. av *Tjuvetävorna avd. VI.

det ord, fvn. *bára*, f. 'bölja, böljegång', no. dial. *baara*, som omnämnts Bd 10 s. 67. Holmen ligger visserl. inte öppen för havsvindarna, men mitt i en inomskärsfjord, där vindarna hastigt vållar hög sjö från skilda håll. El. skulle något i bergets kontur på holmen ha liknats vid vågor? Jfr no. dial. *baareheid* 'Mark med smaa bølgeförmige Forhøininger' (Aasen). Det är emellertid inte alldeles otänkbart, att f. l. *bær-* är ett läsuttal av skr. *Bår-* och att det trätt i stället för ett ä. och mer äkta uttal *bær-* motsvarande ä. **Borg(ar)-*; jfr i så fall *Bårekullen* och *Bårhult* Bd 1 s. 50 f. *Borg* kan ha syftat på någon bygdeborg (möjl. den på Valeberget på fasta landet c. 1000 m. från holmen?) el. på de branta berg, som uppfyller holmen. Motsvarigheter till fvn. *barð*, n. 'kant, rand' tycks ingå i en del nord. ON (Bruhn SOÅ 1928 s. 45 ff.), men detta borde i boh. ha formen *bæl-*; jfr *Båleröd bæl(ø)rø* i Tanum, vilket liksom *Båleröd bælø* i Skee (J Barda rudi 1391 RB s. 389) torde innehålla mansn. fvn. *Bárðr*, ev. *Bárði*.

De sju bröderna *de sýbróna*, y. *śú bróna* Mor, SO om Saltö; grupp av spridda små skär och bådar. *Bröderna* (resp. *Store Bror* och *Lille Bror*) finns på Kort 75, och *Systrarna* på västsidan av Tjörn (SIOD 3 s. 57 f., 67). Enl. Lindroth sist a.st. är dessa ON jämförelsenamn, men Modéer ser i åtm. *De sju bröderna* vittnesbörd om att ett fartyg med detta namn förlit på platsen (Skeppsn. s. 61). Jfr SOV 9 s. 138.

Dickors näsa *dēkos nēsa* el. **fnas(s)a fnāsa** SkGru; berggudde vid *Dickorsvik dēkosvīg*. ~ Uppenbarl. samma förled träffas i *dēkošvīg* i Bokenäs sn, vid Gullmarn, av annan upptecknare *dēkašvīg*. Detta synes vara ett *Dödkarlsvik, men uttalet kan vara etymologiserande, och uttalet *dēkos-*, *dēkoš-* återger — såsom Ekenvall påpekat — snarast ett **Dödkors-*; jfr i så fall *Korsets stenar* avd. V. Hit hör trol. även »*Döckels-*» namnen i Bd 3 och »*Dyckerskär*» 20: 1 s. 126. Jfr det österbottniska *Demansör*, som tycks vara ett *Dödmansör (Karsten Österb. II s. 9. *Näsa* har här bet:n 'udde'. Det alternativa *fnāsa* sammanhänger möjl. med fvn. *fnasa* 'fnysa' vid sidan av *fnōsa* och med *fnasan*, f. 'fnysande' (Fritzner); no. dial. känner *fnōs* m. 'mule' (Torp). Då *nēsa* och *fnāsa* alternerar, är det snarast bet:n 'mule' man bör söka i sistnämnda ord.

Dockeskär *dōkø-* (-o- knappast äkta) Moll, på v. sidan av Mollö. ~ SIOD 3 s. 154 har antagits att f. l. möjl. är *docka*, f., i den i målet förekommande bet. 'uppståndare (på spinnrock, svarv, släde o.d.)'. Det vore fråga om ett jämförande namn; skäret är »en liten nätt, upphöjd kulle». Jämförelsen blir åtskilligt mer tilltalande, sedan man konstaterat, att *docka*, f. både på Orust och Tjörn kan betyda 'pällare'. Bd 16 s. 219 borde man kanske ha övervägt möjligheten av att det nämnda *docka* kunde ingå i *Dockorna (uttalet behöver dock icke hänvisa på ett svagt f.). El. har det funnits en *dock dak, m. 'slip' i närheten?

***Dödkarls**, ***Dödkors boje** *dēkos bējə*, utanför *Dickors näsa* (ovan).

***Dödkarls**, ***Dödkors näsa**, **fnas(s)a** se *Dickors näsa* ovan.

Dödsandarna *dé sònanə* (acc. kanske rättare - ^l), *dasònanə* (*u > ø*; *o > a*) mellan Kär och Härm; sammanfattande namn på två undervattens- och två något över vattnet uppstickande bådar, av vilka den ena kan kallas *Dödsanden* *døswøn* (*dø swøn*). — Dödsandarne 1911 Mor. nr 557. ~ Namnet har behandlats SIOD 3 s. 22. Uttalsformerna varierar som synes och är väl delvis icke genuina. Den a.st. givna tydningen, enl. vilken namnet möjl. syftar på »*dödsandar*» 'gastar' efter på platsen förolyckade, är knappast rimlig. Den borde stödjas åtm. genom att man kunde uppvisa ett subst. *dödsande*; detta skulle då betyda väsentl. detsamma som det just i boh. skärgården vanliga *dödinge*. Men det har inte kunnat påvisas varken från rspr. el. dial. (SAOB känner det inte). En tolkning *Död-sandarna*, resp. *sanden* är rimligare. »När det blåser, blir det »dödsjö» över dem (=bådarna), så att sanden spolar upp över berget.»¹⁴

Ellskär, se *Ällskär*.

Eloven *èloven* (*o > ø*) KärMå; undervattensbåde.¹⁵ — Ilofven Kortet. ~ SIOD 3 s. 22 har antagits att namnet är en förkortning för *Elovsbåden, vari snarast mansn. *Elov* skulle ingå. Med rätta framhålles näml., att det vore svårt att förstå, att *elov*, m. 'fågeln labb (*Lestris parasitica*)' skulle ingå i namn på en undervattensbåde; jfr däremot *Eloven* Bd 5 s. 143, *Elov(s)skär* 20:1 s. 126. Emellertid har framlidne kommendör P. Dahlgren upplyst (i brev till Lindroth), att ett sjömätningarfartyg, som på 1870-talet tjänstgjorde i dessa farvatten, hette *Ilov*. Båden kan ha fått sitt namn efter fartyget, om detta gått på grund här. Denna tolkning skulle ju förklara Kortets form med *I-*. Det torde inte vara nödvändigt att förutsätta en förkortning av en ä. sammansättning; se s. 190 not 18.

Falken *fålkøn* Gull; litet undervattensskär NO om Högholmen. ~ Kanske förkortning av *Falkebåden e.d.; namnet kan ha föranletts av grundstötning och innehåller då familjenamnet *Falk* (jfr t.ex. *Falkemaden* Bd 18 s. 242) el. fartygsn. *Falken*; jfr om samma namn Modéer Skeppsn. s. 13. I senare fallet kan *Falken* ha övergått direkt från fartyget till skäret; se s. 190 not 18. Någon tradition om förlisning synes inte vara bevarad.

»**Fingårdsholmen**» Mor, udde, enligt lh 1860 mitt emot Röd i Tegneby på andra sidan Tånge sund, nu okänd. — 1860 Te. nr 386. ~ Se »*Fyndegård*» avd. X.

Flatö, se s. 16 f. **Fnas(s)a**, se under *Dickors näsa* el. *fnas(s)a*.

Fogdebådarna *fūde-* MorHäll. ~ SIOD 3 s. 182 utsäges inte, att bådarna fått namn efter en bestämd »fogde», men en sådan tolkning torde avses; jfr *Fogdehagen* avd. VIII, *Fogdelivet* avd. V. Men man kan också ha ansett

¹⁴ Medd. av fil. dr Johan Pettersson, Gullholmen.

¹⁵ Ovisst om namnet verkl. avser den både, som bär namnet på kortet; se härom SIOD 3 s. 22 not 1.

bådarna lika »besvärliga» som en »fogde»;¹⁶ jfr *Länsmannen* SIOD 3 s. 48, *Länsmansudden* Bd 20:2 s. 160.

Fogdeskäret MorHäll. — Fogde Skäret 1788 Mor. nr 82. ~ Säkerl. identiskt med föreg. Om f. l. se detta.

Fogeln, se *Fågeln*. ***Fulefittorna**, se *Fågelfittorna nedan.

***Fågelfittorna** *fūlfētōna* SkGå; »flur». ~ Om den tolkning, som ligger i uppslagsformen, är riktig, har grunden liknats vid fågelhonors könsdelar; *fågel* hette *ful* i ä. boh. (Janzén Subst. s. 186). Någon sådan likhet har inte kunnat konstateras. Alternativt måste man räkna med adj. *ful* som f. l.

Fågeln, se *Nordbonden*.

Fålen grå *fālæg-grá*, *fālæn grá* (oäkta uttal) GullHärm; litet skär. ~ 'Den gråa hingsten'. Jämförande namn av vanlig typ; jfr *Gråfålen* nedan.

Galgebåden *gālǰə*- Moll. — Galgb(åda)r Kortet. ~ Antagl. har namnet något att göra med den gamla *galgen* på *Galgeberget* (nu uttalat *gålə*-) vid Mollösund. Men då *båden* ligger nära land och på grunt vatten, kan det väl knappast, såsom det dock förmodats SIOD 3 s. 184, vara fråga om en punkt i »me't». Snarast en förkortning av *Galgebergsbåden.

***Gallungen**, se *Gällungen*.

Gleskären *glè*-; kallas även *Glea glèa* SkGå. ~ F. l. hör trol. samman med verbet boh. *gleda glē 'gå isär, om stickning och tyg, som går isär (oftast av slitning)'; ett subst. *gled tycks ingå i uttrycket *i gled i glé, vilket oftast brukas om stickade plagg och anger, att maskorna glesnar på grund av slitning: *hēsæra æ gōða i glé* 'strumporna har gått sönder'. Gleskären ligger tätt invid Gåsö — ett av dem är numera i det närmaste landfast — och ett namn med bet. 'skären som lossnat' (genom att Gåsön gått *i glé*) skulle passa utmärkt. Det alternativa namnet *Glea* torde vara en förkortning av *Gleskären glēfæra*.

Glädjen *glæa* MorLa; udde på nordsidan. ~ Ser ut att innehålla målets *glæa*, f. 'glädje'; jfr *Glädjen* Bd 11 s. 49, SOÅ 1:2 s. 81, *Glea* NG 5 s. 423 och det inte säkert tolkade *Glädjebacken* Bd 9 s. 128. Man har där gissat på någon förlustelseplats. Skulle någon sådan ha funnits också på förevarande udde? Någon krog för sjöfarande? Läget motsäger det inte. I så fall kunde krogen ha burit namnet *Glädjen*.

Gråfålen *græfæn* ($\theta > \alpha$) SkGå; holme nu fast vid Gåsö. — Gråfåleholmen (halvö) 1861 Ska. nr 94. ~ Jämförelsenamn av samma slag som *Gråson*, på ett litet berg Bd 20:1 s. 150; jfr ock *Fålen grå* ovan. Berget är helt *grått*.

Gullholme Burö, se *Burö* s. 184. **Gullholmen**, se s. 3.

Gällungen *gælōgæn* GullHärm; litet skär. ~ Avl. av *gall*, boh. *gæl* 'ofrukt-sam, steril', på samma sätt som t.ex. det i ON vanliga *breðung*, *breðing* 'bred

¹⁶ Tolkningen föreslagen av fil. mag. Hugo Karlsson.

yta, brett område' är avl. av *bred*. Skäret betecknas alltså som utan (användbar) vegetation. Se SIOD 3 s. 26, där också ett sydligare *Gällungarna* behandlas.

Gälgårdsskär *gælgaskær* MorHäll; även kallat *Tenholme skär*. — Gälgårds skjär 1786 Mor. nr 60, Lärngårds Skjär (!) 1825 Jb, Gälgårdsskär EK(B). ~ SIOD 3 s. 147 antogs, att namnet kunde vara ett *Hjällgårds skär. Uttalsformen gör, att man i stället i f. l. förmodar ett *Hjälmgård. Ett appell. *hjälmgård* tycks ha funnits; jfr dels *julmagés* (*u > ø*) *høla* Bd 1 s. 194 (där annorlunda tolkat), dels fvn. *hjalmgarðr*, m. 'inhägnad plats för *heyhjalmr* eller *kornhjalmr*' (Fritzner) och fda. *hjalmgarth* 'tag paa fire stolper, hvorunder opbevares hø eller utærsket sæd' (DSt 7 s. 164 *Hjelmgard*). I förevarande ON bör man i första hand räkna med den fda. bet. I så fall jämförelsenamn. I sammansättning *Hjälmgårdsskär har *m* fallit bort i trekonsonantism, och detta lättare om trycket har legat på s. l. Då kort vok. framför *l* inte är vanlig i målet, har man förändrat uttalet från *jal* till *gæ*; härvid kan felaktig association med *gårde*, n. *gæ* ha inverkat.¹⁷

»**Gökholm**», felaktig form på GS och Kortet för *Götholmen*.

Göteborg, se *Skarveskär* nedan.

***Götholmen** el. *Göten gødæn RöÄng. — Göd Hollmen 1789 Rö. nr 37, Gödholmen 1815 nr 99, Gök. GS, Gökholm Kortet, Göden EK(B). ~ Uttalet med »hårt» *g* visar, att namnet innehåller stammen *gaut-*. Det är säkerl. här som eljest i boh. ON fråga om *göte* '(väst)göte' el. möjl. det därmed egentl. identiska mansn. *Göte*.

»**Hagteskär**» SkSka. — 1845 Ska. nr 73. ~ Läsningen *Hagte-* är så osäker, att man bör avstå från tolkningsförsök. Skäret har inte kunnat identifieras.

Halsarna *hålsanø* MorTofta; landet V om Stockekil S ut till Bjönniskär. ~ Pl. av *hals*, m. här i bet. 'udde, näs'; se *Hals* Bd 9 s. 4. Namnet har ursprungl. avsett de båda landtungorna V om Stockekil och Kattevik. Den södra av dem har tydl. kallats *Söderhals* att döma av ON *Söderhals udd sørhalsø ød*, Kortets *Sörhalls udde*, den södra »halsens» sydspets. Jfr *Halsbodarna* avd. I.

Halvmark *hålmårk* MorTo; skär. ~ Jämförelsenamn från en tid då *mark* var gängse mynt (1700-t. och tidigare). Fastän skäret uppges vara sluttande, bör uttalet inte förleda till att tänka på *hall-* 'slutta(nde)'; s. l. skulle inte passa därtill. *Halv* uttalas i Boh. ofta med »tunt» *l*, t.ex. *hålgæt* 'halvgånget' (om foster; Långelanda), ON *Halvstopegiljan hælstobø-* Bd 9 s. 152.

Harpö, St. och **L.** *størø o lølø hårpø* Sk, NV om Gåsö. — Lilla Harpö, Stora Harpö 1926 Ang. fiskerätt. St. L. Harpö GS, Kortet. ~ Möjl. samma stam *harp-* som i *Harpås* Bd 1 s. 162, och i sv. dial. *harpa* 'vara stel, styv'

¹⁷ I Tanums sn ligger två skär *Hjälmgårdarna*; 1926 Ang. fiskerätt s. 8.

samt boh. *harpegro(a)*, f. 'gammalt ingrott smutslager på kroppen' (a.st.); jfr *Harplinge* SOH 1 s. 116 med litt. I själva verket ingår stammen också i rspr. *harpa*, f. 'kvinna med styv, torr och skrumpen hud' («en gammal harpa»), som alltså ingenting har med instrumentet *harpa* att skaffa. *Harpö* 'ön med torr och ofruktbar mark'?

Havrepåsarna *hàvrəpəsənə* MollTå; namn på Skeppsholmsskäret (Kortets Skeppsh[olm]) med kringliggande småskär, innan kumlet kom dit; jfr *Nös-Johannas kjortel* nedan (SIOD 3 s. 32). ~ En jakt med *havre* lär ha »satt på» där. Samtidigt har väl de små skären lockat till ett jämförande namn. Emellertid kallar inlandsbon nordbohusläningen *havrepåse* (Abrahamson Västs. ordstudier s. 35), och det kanske var en sådan, som »satte på»; i så fall är uppgiften om jakten med havrelasten en förklaringsägen.

***Heneskär?**, se *Hinneskär*. »**Hinderskär**», se *Hinneskär*.

Hinneskär *hinnə*- KärMå. — Hinderskär Kortet, Hviderskär (!) 1926 Ang. fiskerätt. ~ SIOD 3 s. 154 har tre alternativa förklaringsförslag framställts betr. f. l.: 1. Den är boh. *hen, målets *hinn* 'brynsten' (särsk. i *rakehen rəgəhinn, att bryna rakknivar på). Skäret är spetsigt i ena ändan, småningom något bredare i den andra; alltså jämförande namn. 2. Den är *hinder*, n., och syftar på att skäret kan sägas ligga i vägen för den som kommer till Måveskär från söder. 3. Den är samma ord som fvn. *hindri* 'längre bort el. på andra sidan belägen', här tillämpligt om Käringön tas till utgångspunkt. Valet mellan de tre möjligheterna är fortfarande lika svårt. Den sistnämnda kan måhända stödjas med ON som *Hinneröd* Bd 4 s. 24 och ett no. *Hinnarholmen* NG 10 s. 242, liksom med en alternativ tolkning av *Anderholmarna* ovan. Sundet vid H. heter *Hinnesund* *hinnəsən*, men det är ovisst, vilketdera namnet som är det primära.

Hittebåden *hètəbən* Sk, SV om Grundsund. — Hitteb. Kortet. ~ Väl stammen i verbet *hitta*; jfr *Hitteflåg* Bd 5 s. 180. Möjl. har *hitta* använts i bet:n 'finna vägen', och båden har då spelat en roll vid orienteringen.

***Hjälmgård**, se *Gälgårdsskär*. ***Hjälmgårdsskär**, se *Gälgårdsskär*.

Hoksnäs *hóksnəs*, även *Hoksnäsbratten* *hóksnəsbrátən* GullHärm; brant udde på sydsidan Ö om Grönvik. ~ En antaglig förklaring synes vara, att f. l. är gen. av det *hok, m. 'krökning, hörn', som föreligger i holmn. *Hoken* *hógən* Bd 4 s. 84, och att sammansättningen med *näs* vore tillräckligt gammal för att vokalförkortningen resulterat i *o* (icke *o*). Det är också tänkbart, att *Hoks-* uppstått ur **Hauks-*, gen. av ett mans(bi)n. fvn. *Haukr* eller av fågelnamnet fvn. *haukr*, 'hök', använt kollektivt. Om ljudutvecklingen i sådant fall se Janzén Vokalassim. s. 27. — *Bratten* är substantivering av adj. *bratt* 'brant'; jfr t.ex. SIOD 3 s. 17.

Holländareskåret *holənarə*- SkGå. — EKB. ~ En *holländare* (sjöman)

kan ha flutit i land där; jfr då *Holländareviken* avd. I. *Holländare* kan emellertid syfta på holländskt fartyg, som stött på grund där; jfr t.ex. *Jämsen* nedan.

Hovmansbåden *håmans-* ($a > o$) Kär; = *Byt(t)ebåden*. ~ SIOD 3 s. 182 har pekats på no. *hovmann* 'Fuldmæktig, Skriverkarl; En som utfører Forretninger for en Foged eller Sorenskriver' (Aasen); jfr då *Fogdebådarna* inte så långt därifrån. Andra, här väl mindre tillämpliga bet:r hos no. *hovmann*, nämnes SIOD a.st. Jfr Kulturhist. lex. 7 sp. 6 f.

»**Hviderskär**», felaktig form för *Hinneskär*.

Hågarnsskären *hågan-*, *-gan-* el. *Håskären* *hå-* Sk. — Högarörskären GS, -rö- Kortet, Hågarns- EK. ~ Det påstås, att man förr lagt ut **hågarn*, dvs. 'garn (nät) för hajfångst' (jfr Hovda MoM 1944, s. 83), härifrån och över till Stångenäs. Den kortare formen häntyder på förekomst (och fångst) av haj. El. skulle f. l. vara *hå*, adj., biform till *hög* (jfr t.ex. *Håbacken* s. 42)? Formerna på GS och Kortet tycks ju stå i relation till *Rödskären* (som dock även kallas *Rödbergs skär*) och vara ett **Höga Rödskären*. Emellertid kan denna relation vara folketymologisk, om man får antaga, att *-garn* omtolkats till *-garö-*. — Uttalet *hågan-* tycks visa, att man delvis associerat namnet med mansn. *Håkan*.

Håskären, se *Hågarnsskären*. **Härmanö**, se s. 1 f. **Härmeland**, se s. 1 f. **Härm(en)**, se s. 1 f. »**Högarö(r)skären**», se under *Hå(garns)skären*.

Hölholmen MorKi. — Hölholmen (2 ggr), Hol- (1 gg) 1823 Mor. nr 266. ~ Innehåller säkerl. det välbekanta *höl* (*hölj*), m. 'fördjupning' (avd. I), här i Källeviksbukten. *Holme* har här bet. 'mark (på fasta landet) som höjer sig över kringliggande mark'.

»**Hofven**», se *Eloven*.

Jämsen, N. och S. *nǫlvera o sǫnora jámsen* Sk, bådar vid Islandsbergs fyr. ~ Om uttalet är äkta, kan namnet inte gärna börja med gammalt inhemskt *jä-*, ty där borde *a* kvarstå oförändrat. Möjl. är det ett eng. mansn. *James* i best. form, snarast såsom namn på något fartyg, som stött på grund här. Lüscher Lysekils historia s. 165 nämnes från Lysekil 1879 ett fartyg *James*; redarens hustru engelska (ibid. s. 129, 150).

Jörn *jur* Gull; undervattensbåde. — Kortet. ~ Mansn. *Jörn*, antecknat från Herrestads sn 1758 (Jb).¹⁸ Mannen kan ha haft sin fiskeplats där eller drunknat där.

***Kanikeholmen**, se *Konigholmen*. **Kaningsholmen**, se *Konigholmen*.

Karholmarna (*St. och L. Karholmen*) *kår-* MorHäll. — Store Kar-Hollmen, Lille kar-Hollme 1788 Mor. nr 82. Stora, Lilla Karholmen 1825 Jb. ~ SIOD 3 s. 118 f. förmodas f. l. vara *kar* *kar*, n. 'fiskekar' med syftning på den större holmens form. Mera sannolikt är, att *kar* åsyftar den lilla damm, som finns på holmen; jfr **ösa*, f. 'vattenskopa' i *Ösö* nedan.

¹⁸ Om denna namntyp (namn som saknar lokalbeteckn., och som inte är jämförelsenamn) se Modéer Smål. skärgårdsn. s. 21 ff., särsk. s. 28 f.

»**Kattersholmen**» SkFi. — 1790 Ska. nr 44. ~ Om *r* är ursprungligt i f. l., torde *Katters-* vara sammandragning av **Katterös-*, *Katteros-* (*kätörösar* 'styvmorsviolert') e.d. Men *Katters-* kan ha uppstått genom felaktig association med *Katter-* och namnet vara *Kattisholmen. F. l. häri vore *kattisa* (fsv. *katiza*) 'ett slags ryssja el. fiskegård av spjälor och vidjor'; se Bd 18 s. 158 *Kattisa* med litt.

***Kattisholmen?**, se »*Kattersholmen*».

Kavringen *kåvringen* MorKors; ett skär. ~ Skäret har liknats vid en *kavring*; jfr *Kavringehålet* avd. I och skärn. *Stompen* s. 178.

Kluppus *klåppus* GullHärm; litet skär i farvattnet Rockan.¹⁹ ~ Dunkelt. Visar tycke med *Tapus* S om Gåsö; se nedan.

Kläm(m)et *klämät*, halvvägs mellan Bråtö och Käringön; både med slätprick N därom; även kallad *Ugnarna*, *Ugnen* (s. 180). ~ Den SIOD 3 s. 38 givna förklaringen, enl. vilket det i trakten kända mansn. *Kläm(m)et*, *Klem(m)et*, fsv. *Klämit*, *Clemet* m.m., ingår, torde vara riktig. Den omständigheten att *l* är tunt, talar emot att namnet är best. form av det Bd 1 s. 272, 321 påvisade *klämme klämä*, n. 'trång passage, trång dal'; båden vore i så fall benämnd efter någon ort som inginge i »me't»; jfr om sådana namn SIOD 3 s. 184 ff.

Klörarna *klöranə* Kär; två bådor. ~ SIOD 3 s. 38 har det antagits, att namnet är »en best. pluralform (med *r* senare inkommet i stammen) av klo», vars best. pl. på Käringön nu heter *klöna* (på Tjörn även *klöra*). Det skulle då syfta på att bådarna river sönder garnen (ett *Katten* med samma innebörd ibid. s. 37 åberopas). Namnet kan knappast vara en förkortning av ett *Klörbådarna, vari f. l. skulle vara *klöder* (SAOB K 1512), sydboh. *klør* 'klotång' (se Bd 3 s. 157, 5, s. 185); detta ord är okänt på Orust. Namnet tycks snarast vara best. pl. av *klør*, m., känt just från Orust: 'klipsk person' (Tegneby), 'kanalje' (Långelanda). Ett sådant namn skulle ange, att bådarna kan spela seglaren spratt; det skulle tillhöra samma psykologiska typ som *Fogdebådarna* och möjl. skärn:t *Räven*.

Kniparen. 1. *knīban* GullHärm el. MorRåö(?); både el. skär. 2. *knīban* SkFo; liten holme. — Kniparen 1813 Ska. nr 35, Kniparen 1818 S 24 fol. 35, 1854-55 nr 93, Kniparn 1855 Ska nr 93, Knipan GS, Kniparn Kortet. ~ Om uttalet (och Kortets form) är riktiga, kan namnet formellt vara ett nomen agentis till *knipa*, av samma typ som t.ex. *Ackaren* och *Malaren* SIOD 3 s. 12, 49. Emellertid synes ingen känd bet. hos verbet passa; jfr SIOD 3 s. 40. Däremot kan en bildning på *knip*, m. 'berg med brant sida' (Bd 9 s. 117) el. *knipa*, f. med ungefär samma bet. (Bd 1 s. 246) komma i fråga. Åtm. nr 2 har en hög och brant bergsida ned i sjön.

¹⁹ För r kastade man en »glys» (=glyskolja) i vattnet, när man passerade K. på hemväg från fiske; det bringade tur.

Knivskeden *knivfēa* SkGå; skär. ~ Jämförelsenamn. Best. sg. av *knivsked, f., 'svarande mot no. dial. *knivskeid*, f. 'knivslida' (Sahlgren NoB 1956 s. 115). »Förmodligen syftar namnet . . . ursprungligen på den smala passagen mellan skäret och Tjällsö» (Sahlgren a.st.).

Knolterbåden (Knulter-) *knøltør-* Kär., SO från Svarten, även kallad *Snultrebåden, Glippebåden*. — Knolterb[åden] Kortet. ~ F. l. är kanske att likställa med no. dial. *knoltr* m., avledning av *knoll*, m. 'bergspets' (Indrebø MoM 1921 s. 115). Inom känt boh. dialektmaterial tycks man inte kunna komma närmare f. l:s form än genom sydboh. *knult* 'jordkoka, knalt, liten kulle (även skär), hjässan på berg o.d.'. Båden ligger på 3-4 m:s djup. Jfr SIOD 3 s. 174 f.

Knulterbåden, se föreg.

Kockaren *kåkən*; kr.-holme mellan Gullholmen och Lavö. — 1825, 1881 Jb, 1845 Mor. nr 238. ~ Snarast ingår boh. *kock kak* m. 'tupp', även 'penis', här i sistnämnda bet. I så fall ett drastiskt jämförelsenamn. Jfr *Kocken* Bd 3 s. 158 och 20:2 s. 277. Formellt torde namnet vara en förkortning av *Kockareholmen, vars f. l. utvidgats med *-are*. Jfr *Pickaren* nedan.

Koddeskär(en) *køðsør, ʔgøra* SkGå. — Koddsk[är] Kortet, Koddeskär 1926 Ang. fiskerätt, Kottarna (!) EK. ~ Jämförelse med en *kodd kød*, m. 'testikel'. Namnet *Koddeskär* tillkommer egentl. skäret i SV, men har senare kommit att gälla även kringliggande skär, som trol. också kunnat kallas *Koddarna, varav EK:s form *Kottarna* är en »hyfsad» form.

Konigholmen *kønigsłmən*^a (*ø > s*) Moll. — Kånigsholmen 1783 Trangr. s. 57, Kåningsholm 1783 Krigsark. XXIV G, Kånungs- 1837 Hfl, Konungsholmen 1838 Mor. nr 236, 1839 S 44 fol. 33, 1841 Hfl, Konongs- 1860 Mor. nr 374, Kungsholm GS, Kaningsholmen (!) Kortet, Konigholmen EK ~ Holmen har säkerl. inte den ringa omfattning, som förutsättes SIOD 3 s. 137 f. Sannol. har det svårtolkade namnet åsyftat den holme, som en gång legat SV om det smala sund, som fortsatt Karlsvik i SO mot NV. SIOD a.st. antar, att f. l. motsvarar fsv. *konig* 'konung' (jfr uttalet) el. möjl. växtn. *konig* 'Origanum vulgare', vilket emellertid är okänt i Boh. Hembygdsforskaren Olaus Olsson i Bräcke har i brev till Lindroth den 20/4 1922 föreslagit, att den ursprungliga formen vore *Kanikeholmen. Därav bör ha blivit *kånigəhəłmən sedan *kånig(h)łmən* (jfr överg. **Svearike > Sverige sværjə*), och med assimilation av f. l:s vokal till s. l:s *kønigsłmən*; jfr Janzén Vokalass. s. 55 ff. Denna tolkning har inte kunnat sakligt motiveras. Om f. l. är *konig* 'konung' torde namnet ha givits av tyska el. holländska sjömän; jfr *Lykterholmen* i grannskapet. Mollösund på K. nämnes som tullstation 1572 (No. Rigs-Reg. 2 s. 45).

K(on)ungsholm(en), se föreg.

Koppholmen *køp-* MollTå, SV om Sölsö. — Koppholms refwet 1748 Hahn hos Månsson Sjö-märkesbok, Koppholmen 1825 Jb, GS, 1926 Ang. fiskerätt, -holm Kortet. ~ Möjl. 'holmen där det finns (påfallande mycket)

»koppor» (Gullholmen: *køpa*, f. 'havstulpan') eller 'holmen med de kopp-liknande upphöjningarna', varvid *kopp* kan ha den allmännare i no. dial. förekommande bet. 'topp, spets' e.d.; jfr SIOD 3 s. 109.

Kor(r)holmen? *kør-* Moll; vid Mollösunds ångbåtsbrygga, nu landfast med Konigholmen. ~ SIOD 3 s. 126 gissar Lindroth att f. l. är *korr-*, *kurr-* med ljudhärmande innebörd, och att namnet avser »vågornas porlande läte». Ett *korr(-)* bör i boh. i stor utsträckning åtm. i vissa ställningar kunna bli *kør(-)* o.d. Sedan dess har ett »*Korreheed*» Bd 3 s. 290 och ett *Korråkrarna kør-* Bd 4 s. 143 behandlats. Vid båda hänvisas till sv. dial. (Skåne och Hall.) *korra*, *kurra* 'större, dyg vattenpuss' o.d. Samma ord är *korra* 'grund, instängd vik, mindre fjärd' (Ohlsson Blekingekusten s. 8). Ett oförklarad *Kårholmen kør-* förekommer SOSk 14 s. 52. Om *Kor(r)holmen* innehåller det nämnda *korra*, f. kunde detta syfta på viken Ö om Korrholmen. Åtm. för de boh. ON:s f. l. kan man tänka på en motsvarighet till no. dial. *kor*, *kaar*, n. 'Valg' men även 'Aftægt, aarlig Afgift, som En betinger sig af en Gaard, naar han overlader denne til en anden' (Aasen); jfr no. *korbrev* m.fl. sammansättningar med *kor* 'Afgift' (Aasen), boh. (Sörbygden) *kør*, n. 'hjälp, understöd' (Nilén Ordb.). *Korrholmen* alltså 'holmen som avståtts som undantag', 'holmen som lämnats som arrende'? *Korrholmen* skulle då tillhöra samma namntyp som *Skeppstala* s. 132 f.²⁰ Jfr även smål. *Räntemåla* (Ödeen Studier s. 204) och boh. *Ränteröd* i Håltå sn, Inlands N. hd (*Rente-* o.d. i 1500-t:s jb), som båda innehålla *ränta*, f. 'skatt'. Det värml. *Räntan* skulle väl kunna höra hit; jfr dock SOV 12 s. 47. Jfr också *Undantaget* SIOD 3 s. 72 med not 3.

Kottarna, se *Koddeskär(en)* ovan.

Krejer(n)s näsa *kræjæs næsa*, y. *Krejersnäs* MorLa. — Kräijers Näsa 1764 Mor. nr 9, Kraijers näsa 1768 S 7 fol. 117, Kräjersnäs 1862 nr 368, 1865 nr 369 (här även Kräjersnäset). ~ Vid *Krejer(n)s vik* (avd. I). Om f. l. se *Krejerskär* nedan.

Krejerskär *kræjæ-* SkGå. — Krejerskåret, Kreijer- 1861 Ska. nr 94, Krejerskär 1926 Ang. fiskerätt. ~ En *krejare*, m., förr äv. *krejer* 'ett slags mindre lastfartyg, vanl. med två l. tre master' (SAOB 15 K 2699) har väl gått på grund här. Jfr *Krejer(n)s näsa* ovan och *Krejer(n)svik* (avd. I).

Kroks holm, se s. 35. **Kroksrump**, se s. 35. **Kroksudden**, se s. 35. **Kubbungen**, se* *Kupungen*.

Kupungen *kùbøgen* SkGå; skär. — Kobbungen, Kabb- 1861 Ska. nr 94, Klubben(!) Kortet, Kubbungen EK(B). ~ Skäret li k n a r e n *kùbøg* 'snäckan Litorina litorea'. Samma ord som f. l. i *Kupungenäs(et)* s. 173 och *Kupungeviken* avd. I.

Kyrkeskär(en), St. och L. *skærskær(a), stôrø, lèlø* SkJo. ~ Fil. dr Johan Pettersson har gjort troligt, att skären fått sitt namn därav, att folk från

²⁰ Ett besläktat verb föreligger i boh. *kôra in* (*kgra in) 'beställa in' (t.ex. på ett kafé); antecknat från Solberga (IODG).

Härmanö och skärgården däromkring tidigare rodde till Morlanda kyrka och vilade vid Kyrkeskären (Göteborgs-Posten 15/2 1958).

Käringön, se s. 4.

Käringörat *şărıgörat* TeStr; mycket liten holme. — Kjäring Örat 1790 Te. nr 71. ~ »Mitt på holmen är en insänkning som förmenas ej vara olik ett *käringöra*» (SIOD 3 s. 44). Emellertid är *käringöra* åtm. i Rönnängs sn, Tjörn, namn på ett slags rödvit mussla, och om sådana funnits vid holmen, kan detta ha orsakat namnet.

Kölholmen *şâl-, şôr-* SkGå. — Kölholmen 1861 Ska. nr 94, Körholmen GS, EK(B), Kölh. Kortet. ~ Likhet med en *köl* (jfr *Kölen* Bd 3 s. 205 det no. sjön. *Kjølen* Indrebø Innsjön. 1 s. 112). Uttalet *şôr-* beror på samma dissimilation som t.ex. den, varigenom *Kalvholmen* *kâl-* flerstädes i Boh. blivit *kår-*.

Köreskären? *şørø-* SkGå; fiskebäckskilsfiskarnas namn på Vrakskär. ~ Knappast ett ex. på den dissimilation som hos *Kölholmen* framkallat uttalet *şôr-* (se ovan). Uttalet *şør* av *tjur* vidtar först längre i N. Har man vid något tillfälle kunnat *köra* dit? Namnet är för ungt för att man skulle kunna räkna med den stam fvn. *piór-*, fe. *pēor* 'böld', som enl. Lindroth Minnesskrift 1920 s. 15 ff. och SIOD 3 s. 11 f. ingår i önamnet *Tjörn*.

Körholmen, se *Kölholmen*. **Lavö**, se s. 34.

***Ledskär** *lįđer, lęđer* Mor, V om Råöns norra ände. — Leskär EK. ~ Ligger i *segelleden*. Samma namn Bd 4 s. 88 och 16 s. 134, Karsten Österb. I s. 351; jfr Janzén NoB 1945 s. 149.

Liben *liben* Moll, S om Mollön; både; även (väl jämte en annan både) **Libarna** *libana* (tidigare uppt.). ~ Enl. SIOD 3 s. 45 f. är grundformen *Lidbåden *libbēn, vars s. l. försvagats. Båden är då benämnd efter den *lid* som finns innanför på Mollön. Namnet på uddarna innanför båden på Mollön, *libbdana*, återgår sannol. på *Lidbådeuddarna; se SIOD 3 s. 46 noten.

Libuddarna, se under *Liben* ovan. ***Lidbådeuddarna**, se under *Liben* ovan. **Lilla Gullholmen**, se s. 3. »**Lurslersholmen**», se *Löslästholmen.

Lykterholmen Moll. — Lykterholmen 1828 Mor. nr 217, Lykter- 1926 Ang. fiskerätt (där förklarar åsyfta samma holme som *Löslästholmen* nedan; identiteten framgår också av kartan 1828). ~ I lh 1828 betecknar namnet Mollösunds lotsstation. Denna har möjl. varit utrustad med en *lykta* (*lyktor*), som angivit platsens karaktär. Men formen *Lykter-* förefaller egendomlig. Det är sannolikare, att f. l. är en folketymologisk omtydning av holl. *lichter* '(större) pråm', sv. *läktare*, förr även *liktare* (SAOB L 1600); jfr sv. *likta* 'med läktare lossa (lasta) fartyg' (SAOB L 738). Har möjligen en dylik pråm strandat på holmen?

Lyr (Lyrö) *lyr* Te; stor ö. — Lyr, Lyr 1594 JN s. 202, Liur 1658 S 73 fol. 4, Liuur 1673 fol. 6, Liurön 1688 fol. 8, Lyr 1779 Te. nr 13, EK, Lyrön GS, Lyrö Kortet, Lyr-Sund 1779 Te nr 13. ~ I SIOD 3 s. 6 f. antages, att grund-

formen varit *Hljȳr, samma ord som fvn. *hlȳr*, n. 'kind; bog på fartyg; flat-sidan av yxblad'. Öns egendomliga triangelform kan ha lockat till jämförelser med konkreta föremål av liknande skapnad. Jfr vidare SIOD a.st.

Låge *lāwə* SkGå. — Lågskären 1861 Ska. nr 94, Låga 1926 Ang. fiskerätt, Låge EKB. ~ Namnet är en substantivering av adj *låg*; jfr *Lille God* SIOD 3 s. 46, 198; om andra liknande ON ibid. 84 med not 1.

Lägervall *lējərɔvəl* MorRåö; skär. ~ Säkerl. *lägervall* i den från sjömansspåket kända bet:n 'lägre vallen, dvs. strand åt läsidan, som ett fartyg kan komma för nära med risk att stranda'; jfr SAOB L 1532 f.

Löse Burö, se *Burö* s. 184. ***Löslersholmen**, se *Löslästholmen.

***Löslästholmen** *lūsləʂ-, lūsləst-* Moll; jfr *Lykterholmen*. Löslästholmen 1925 Jb, Löslesholmen 1839 Mor. nr 236: 2, Lösllärs- 1926 Ang. fiskerätt. ~ Innehåller enl. SIOD 3 s. 144 ett *lösläst* 'lös läst'. Tolkningen är diskutabel. Utom de där nämnda exemplen på *läst* i namn på boh. uddar i närheten (*Gule läst* el. *Lästen*, *Hamnelästen* och *Ängelästen*) kan nämnas den finl. *Lästholmen* (I. Westman i *Folkmålsstud.* III s. 238), vars tolkning dock anses oviss. Om andra *Läst*-namn se Bd 10 s. 116 med litt., och 11 s. 94, flertalet dunkla till sin innebörd. Då sundet mellan L. och Mollön heter *Lösläst-sundet *lūsləʂsūnt, lūsləstəsūnət*, kan sundets namn möjl. vara det primära och ursprungl. ha haft formen *Löslerssundet 'sundet med lös lera (i botten)'. Efter sundet har sedan holmen fått namn. Parallella bildningar är *Dylersliderna* avd. V och *Dylersmyren* avd. VI, *Skällersbacken* avd. V. Uttalet *läst* är då en förvanskning, kanske under inflytande av att man lossat *läster*, dvs. fartygslaster på platsen; se under *Lykterholmen*.

Malön, se s. 36. **Margareteholmen**, se s. 2 f.

Mjölkekon TeÄng; liten holme. — Mjölke-kon 1812 Te. nr 170. ~ Säkerl. en skämtsam hänsyftning på givande fiske vid holmen; den var »en riktig *mjölkeko*».

Mollön, se s. 6. ***Mosseblockarna**, se *Museblockarna* nedan.

Museblockarna *mūʂəbləkənə* (s.l:s o oäkta), kanske även *Mösseblockarna* *mōʂəbləkənə* Mor N om Lavö; grupp av skär, = *Kyrkeskär*. ~ F. I. är formellt appell. *mus*, f., alternativt i plural sammansättningsform (Morlanda sg. *mus*, pl. *mus*; Janzén *Subst.* s. 294) och *block*, m. *blak* 'timmerstock'. Det vacklande uttalet tyder dock på osäkerhet i fråga om f. I. Möjl. är det fråga om boh. *mūʂəblək*, m. 'grov stock som ligger i eller tagits upp ur en mosse'. I så fall jämförelsenamn. Eller är namnet bildat till adj. *musblack* 'musgrå' (SAOB M 1627)? I så fall skulle s. I. dock ha *a*, inte *a*.

Månsemånsan *mānsəmānsə* SkGrund; både. ~ Bredvid *Månsebåde* (s. 174). Bådarna har uppfattats som man och hustru.

Måvesät(t)et *māvəsətət* TeStrand; mindre skär. ~ 'Stället där »*måvarna*» (måsar) brukar *sitta*' (SIOD 3 s. 50). S. I. är måhända från början det

säter n. 'sittplats', som ingår i *Skarvesäter* (se nedan). I så fall har det sedermera ombildats efter *sätt*, n. 'plats där man »sätter» fiskredskap'; jfr Bd 2 s. 189 och SIOD 3 s. 50, 151 not 1.

Mösseblockarna, se *Museblockarna* ovan.

Nabbingen *nåbvingen* MorHa; udde, vars yttersta del kallas *Nabbingsudden* *nåbvingssåden*. ~ *Nabbing*, m. är avlett av *nabb(e)*, m. 'liten trubbig udde', på samma sätt som **kavling(e)* 'rund stock' av *kavle* (Bd 5 s. 28) och **kolling*, **kulling* 'kulle, kullig mark' (Bd 3 s. 237 f., 5 s. 47) och 'liten kulle' (Bruhn Ågon. 1 s. 141) av *kulle*.

Namnlös(en) *nåmlös* SkGå; holme. — Namnlösen EK(B); på Kortet kallad *Amnö* (ovan). ~ Liksom små sjöar, som ej fått annat namn, kommit att kallas *Namnlösen* (Sahlgren NoB 1918 s. 20), kan också en holme ha befunnits »namnlös». Jfr Lundahl NoB 1951 s. 43. I lh 1819 Te. nr 200 och 1858 Te. nr 364 har lantmätaren antecknat »Namnlös» om ägor på TeTo. resp. TeRål.

Nordbonden, Bonden *bon* el. *Fågeln*. SkGå. — Bonnen 1673 S 73 fol. 8, Fulen, Bonnen 1776 S Rit.ch. 11, Fogeln eller Nordbonden (1806 S 20 fol. 21?), Bonden 1825 Jb, Nordbonden 1861 Ska. nr 94, Bonden eller Fogeln Kortet, 1926 Ang. fiskerätt, Bonden EKB. ~ Om innebörden av ordet *bonde* se under *Sydbonden* nedan. Tillägget *Nord-* har säkerl. gjorts för att skilja N. från S. Namnet *Fågeln* kan vara best. sg. av *fågel*, m.; skrivningen *Fulen* behöver inte strida häremot, då *ful* 'fågel' är känt både från sydboh. och nordboh., ehuru det numera är nästan utdött (Janzén Subst. s. 186). För ett likartat ON, det no. skärn. *Gaasen*, tänker sig Magnus Olsen NoB 1916 s. 64, att sjömän och fiskare vid dimma navigerat med ledning av bränningarnas speciella läte; denna förklaring är knappast tillämplig vid ett så föga särskiljande namn som *Fågeln*. Snarare är det förekomsten av sjöfågel i allmänhet, som föranlett namnet; jfr *Lille Gåse* Ohlsson Blek. s. 84 samt holmn. *Gröttlan*, *Skråklan* Modéer Smål. skärgårdsn. s. 24 f. Men *Fågeln* kan också tänkas oriktigt återge **fånn*, best. sg. av det substantiverade adj. *ful*; nämnda form brukas i bet. 'manslem'; jfr *Fulen* SIOD 3 s. 25. Något sakskaäl finns emellertid inte att acceptera sistnämnda tolkning.

Nöddja *nådja* TeRöd; Lyrs udde mot N. — Äldsta former se under *Nösund*; Nödjeberget 1861 Te. nr 386, Nöddja EK. ~ Se under *Nösund* s. 122 f. och *Lyr* ovan.¹

Nös-Johannas kjortel *nåsjohånas sjøtøl* Moll; annat namn på *Skeppholmskäret*, med kringliggande småskär kallat *Havrepåsarna*. ~ Egentl. namn blott på kumlet, som skämtsamt jämförts med en viss *Nös-Johannas*, dvs. Nösunds-Johannas, *kjol*; hon levde ännu i början av 1900-t. (SIOD 3 s. 51).

Osloholmen, se under *Oslo sund* avd. I. **Osloskären**, se under *Oslo sund* avd. I. »**Ostrebacks böen**», se under *Asteröd* avd. VIII.

¹ Möjl. ingår **nöddja* också i det smål. *Nödjuhult nådjält* Hults sn, S. Vedbo hd, Jönköpings län. Å. skr. saknas hos SOA.

Oxskär *ó-*, på Orustsidan *ó-* och *ò-* 1916, med *L. Oxskär* Kär, N om Kåringön. — Oxskär 1803-04 Krigsark. XXIV S, Kortet. ~ Enl. SIOD 3 s. 156 med not 1 kunde f. l. vara djurn. *oze* el. en omljudd form av *vad*, f.; Lindroth hänvisar till att man förr hade ett vadmast på St. Oxskär. *Oxe-*anger möjl. ställets farlighet; se Hovda MoM 1941 s. 42 f. med not 1. En tredje möjlighet erbjuder målets **ux oks, oks*, f. 'överskjutande bergkant' (Bd 9 s. 144), som åtm. i Askums sn kan användas om 'submarin bergavsats' (Hasslöf SIOD 5 s. 89 not 2).

Pickaren *pèkån, pèkan* Kär; sammanfattande namn på två övervattensskär (*sånərə o nõlərə pèkan*) och ett undervattensskär (*grånə p.*); väl även kallade *Pickarna*. — Pikarne Kortet, Pillarna (!) 1926 Ang. fiskerätt, Pickarna EKB. ~ SIOD 3 s. 53 förklarar som nomen agentis till verbet *picka pèka*, »här väl nyttjat i bet. 'bulta, knacka' om ljudet av vågornas slag». Där hänvisas till ett *Pickareskär* på Kort 75. Alternativt kan man tänka sig *Pickaren* som en -are-bildning på *pick pèk*, m. 'penis'; jfr i så fall *Kockaren* ovan.

Pickarna, »Pikarne», se föreg.

Pilegrimen *pèləgrimən* MorLa; holme. — Pelegrim(m)en 1792 Mor. nr 91, Pelegrimen 1798 (?) S 24 fol. 59 (58?), Peligrimmen 1825 Jb, Pele-, Pile- 1831 Mor. nr 224, Pilegrimen 1862 nr 368, Pilgrimen GS, EK, Pilgrims-h(olmen) Kortet. ~ Den nuv. namnformen kanske förkortning av **Pilegrimsholmen* (jfr Kortets form). F. l. däri *pilgrim*, ä. nsv. *pelegrim*; trol. har ett fartyg med namnet **Pilegrim (Pelegrim)* strandat där.

»Pillarna», se *Pickaren*.

Piparuddarna *pìbar-* GullHärm. ~ *Pipar*-namn med oviss syftning har behandlats Bd 16 s. 192, 227. Här skulle möjl. stormens ljud vid de utsatta *uddarna* kunna avses. I så fall vore *-ar(e)-* den vanliga utvidgningen i sammansättning.

Pittle holme *pètlə həlmə* el. **Pittleholmen** *pètlə-* SkaGå. — Pitleholmen, -holmar 1861 Ska. nr 94, Petleh. GS, Pitleh. Kortet, Pittleholmen EK. ~ Holmen ligger N om *Pittle huvud pètlə həvə*, skild från detta genom *Pittle sund pètlə sún*. *Pittle* kan vara en form av ett fvn. **pittill*, biform till fvn. **pintill*, no. *pintil, pintol* 'penis' liksom fvn. *mantull* växlar med *møttull* 'mantel'. Det är ovisst, vilket av de tre namnen som är primärt, el. om **Pittel* ursprungl. tillkommer annan lokal. Det förefaller inte otroligt, att den del av Gåsö, som avslutas med *Pittle huvud*, från början kallats **Pittel* 'penis'. De tre namnens uttal med huvudtrycket på senare ordet får sin naturliga förklaring, då det förra är ett redan existerande ON. Med avs. på namnets innebörd kan man jämföra *Trivenkuk* SIOD 3, s. 69, *Pickö* Bd 18, s. 180.²

² I Stala, Tegneby sn, fanns förr en gumma kallad *Pittle-Lovisa* (H. Geijer: Boxviks sadel, IODG accession 912). I samma sn bodde på 1800-t. en båtsman *Pettlare*, och han flätade ett slags kupiga halmbattar, som man satte över tranlamporna för att skydda

Pulsholmen *pùls-* MollMoll. — Pylsholmen 1839 Mor. nr 236: 2, Pyhls-holmen 1839 S 44 fol. 44, Puls- 1926 Ang. fiskerätt, EK(B), GS, Pöls- SIOD 3 s. 120. ~ SIOD a. st. sammanställer Lindroth f. l. med den boh. formen *pulsa* av *pölsa*, f. 'korv', åtm. på Tjörn särskilt 'grynkorf', men tillägger: »Vad det är i holmens form som kan ha framkallat jämförelsen, kan jag ej fastställa.» Namnet bör hållas samman med skärn. *Pölsan* Bd 4 s. 91; det förmodas innehålla *pölsa* 'korv', men intet av de två skären säges likna en korv. *Pölsevik* i Skee sn innehåller verbet *pulsa* i bet. 'vada i vatten el.dyl.' el. *pölsa*, f. 'korv' (Bd 20: 1 s. 49). *Pölseflu(er)na* i Tjärnö sn säges Bd 20: 2 s. 137 vara lika *pölsor*, medan *Pölseklåvan* i Hogdal ibid. s. 249 säges inte påfallande likna en pölsa. SIOD 4 s. 58 f. nämnes *Pölsevik* och *Pölseviksholmen*, som kan tänkas återgå på ett holmn. **Pölsa(n)*. *Pölsa pùlsa*, f. med den mera speciella bet. 'grynkorf' är antecknat också från Morlanda 1897 liksom senare från Långelanda; från denna sn har också bet. 'pölsa' antecknats. Om f. l. verkl. innehåller *pölsa*, är det sannol. inte holmens form, som föranlett jämförelsen utan bergens yta; denna kan genom vittring ha fått ett knotttrigt utseende, som lett tankarna till korvmaten i en grynkorf (eller till det som i rspr. kallas *pölsa*). Det är tänkbart, att f. l. är boh. *puls*, m. 'hud-avdragare, hästslaktare' eller verbet *pulsa* 'dra huden av hästar', även 'begrava död häst'. SIOD 3 s. 120 not 1 avböjer Lindroth helt tanken på fiske-termerna *pulsa* 'använda puls', *puls*, m. 'redskap varmed man plaskar i vattnet för att skrämma fisk mot not el. nät'. Orden och metoden är kända från Sörbygden (Nilén Ordb.), från Vgtl. (Rietz s. 512 b), Da. (Feilberg 2 s. 895), från Østlandet i No (Modéer No. ordstudier s. 38), och det är väl därför inte otänkbart att de i ä. tid haft en vidare spridning i Boh.

Rakan *ràga* SkGå; grund NO om Vasholmen. ~ 'Ugnsrakan'. Bildar ett par med *Sopan* nedan. Säkert ett jämförande namn. Liksom ugnsrakan och *sopan* skrapar mot ugnens väggar och golv, skrapar grunden mot båtbottnen.

Rapö(n) *râbbô(a)* MorFIKi. — Rapön 1673 S 73 fol. 6, Rabö 1791 Mor. nr 90, 1813 nr 185, Rabön 1814 nr 159, 1853 nr 328, Rapö 1844 nr 336 a, -ön 1848 ibid., 1853 nr 296, GS, Rappö Kortet.³ ~ Enl. Abrahamson Västsv. ordstudier s. 4 f. är f. l. *rap*, n. 'stenras, skred'. Jfr under *Rapegel avd. VII.

Redutten *ridúsdön* MollTå, SV om Bråtö; både. Kallas även *Kornbådarna* (ovan). — Redut(!) Kortet. ~ Namnet förmodas SIOD 3 s. 54 (under uppslagsformen **Ritut'en*) vara en s.k. imperativisk bildning med syftning på häftig sjögång. Trots uttalet är namnet sannolikt *redutt* i best. sg. (jfr Kortets form!), fra. *redoute* 'fältskans'.⁴ Med anslutning till *rida* och *ut*

taket för sot; de kallades *pettlarehattar* (Kjellberg Sv. Kulturbilder bd 2 s. 227). *Pettlare* har säkerl. inte varit båtsmannens verkliga namn utan ett ökn.

³ Ytterligare ä. skr. ur lantmäterihandlingar anföres Abrahamson Västsv. ordstudier s. 4.

⁴ *Redutten* som torpnamn se Bd 18 s. 142, 359.

(*ud*) kan det främmande ordet folketymologiskt ha stöpts om till *ridåden*. Dock har *redutt* i sv. tidigare även haft formen *ridut* (SAOB R 654). Antingen ett jämförelsenamn (man har uppfattat båden som en framskjuten skans i förhållande till någon ö), el. namnet på ett fartyg som stött på grund här. Fartyget kan ha haft namn efter sin skeppsbild; jfr sådana skeppsn. som *Stockholms Rådhuus*, *Castellet af Calmar* Modéer Skeppsn. s. 35. Om internationella inslag i kustledernas namn se t.ex. Modéer Färdv. s. 108 ff. Jfr även *Roväret* avd. I.

***Revan?**, se *Räva* nedan.

Rian *riän* SkGå; ett grund. — Kortet (felaktigt som namn på Långholmen). ~ Näppel. *ria*, f. 'hässja' (om vars förekomst i boh. se Bd 4 s. 120) utan kanske ett **Ridar(e)n*, best. sg. av boh. *ridare*, m. 'ryttare'. En sådan kan tänkas ha mött döden vid grundet.

***Ridaren**, se föreg. ***Ritut'en**, se *Redutten* ovan.

Rockefiskaren *råkøfēskan*, SkGå; benämning på n. delen av Bonden (Nordbonden), som genom en sänka är skild från den södra. — Rockfiskaren 1861 Ska. nr 94. ~ Best. form av *rockfiskare*, m.

Roholmen *røølmøn*, *røølmøn* MorTofta, mellan Råön och Stocken. — Rågholmen 1825 Jb, 1837 Hfl. ~ F. I. säges SIOD 3 s. 123 vara samma adj. fvn. *rór*, no. dial. *ro* 'lugn', som förutsättes ingå i *Roland* nedan. Holmen är väl skyddad för vindar. »Ett sund nära intill, där båtarna läggas för ankar, kallas *Vindkistan vingsēsta*» (*Vindkistan* avd. I). Även om skrivningen *Råg*-1825 och 1837 inte får tillmätas avgörande betydelse, kan f. I. dock vara *råg*, m., som på Orust kan ha ett uttal *rou*. Ordet kan ha syftat på strandråg; jfr *Rågö* Bd 16 s. 138. Skulle *Ro*- vara det rätta, bör man nog snarast tänka på verbet *ro*. Detta kan ha angivit, att man innanför holmen inte kan segla utan måste *ro*; jfr då i viss mån *Roholmen* SOV 15 s. 62.

Roland *røøland* (uttalet bekräftat vid kontroll) MorEds, NO om Bråtö; liten holme. Synes också ha kallats *Svartskären* (SIOD 3 s. 159) — 1784 S 10 fol. 112, Mor. nr 35, 1825 Jb, Rå- 1897 Mor. nr 513. ~ SIOD 3 s. 54 anses det troligaste vara, att f. I. är adj. fvn. *rór* 'stilla, lugn', no. dial. *ro*. När man kommit bakom holmen, var man skyddad för västliga vindar. F. I. kan alternativt tänkas vara verbet *ro*; jfr i båda fallen *Roholmen*. Men *land* som beteckning på en liten holme väcker betänkligheter. Kanske uttalet *røøland* är läseuttal av mansn. *Roland*, antecknat från Morlanda 1580, 1585 Jb; jfr i så fall *Jörn* s. 190. Möjl. är namnet identiskt med *Roland*, förr namn på ett torg i Visby, SAOB R 2379 sammanställt med ty. *roland*, mlty. *rolant*, *rulant*, *rudlandt*, möjl. med bet. 'domsplats, avrättningsplats'; om främmande inflytande på namngivningen vittnar *Kamperhog s. 255, *Tapus* s. 207. Jfr *Tjuvholmen* Bd 5 s. 158, 262 med litt. I de Bd 20: 1 Reg. upptagna namnen på *Rolands-* är f. I. mansn. *Roland*.

Rompen (*Rumpen*) *røømpøn* MorTofta; det sydligaste av Tofteskären. ~

SIOD 3 s. 55 anses skärets läge i förhållande till de övriga Tofteskären ha förorsakat namnet. Men R. är det största av skären och kan redan förden-skull inte ha framkallat föreställningen om en »rump». Skäret har en udde mot norr, som osökt för tanken till en svans.

Runsön *rånså* Te, Ö om Strand. — 1790 S 13 fol. 34, Runsö EK. ~ Den SIOD 3 s. 100 givna tolkningen, att f. l. är det boh. verbet *rånsa* med den i shetl. anträffade bet. 'vara i rörelse fram och tillbaka (om vatten invid land)', förefaller osannolik. Snarast syftar f. l. på gungfly; jfr boh. *runsegunga, f. 'gungfly' Bd 9 s. 138 och ON *Runsedyt* ibid. s. 180. Öns mellandel ligger lågt och översvämmas vid högvatten.

Rynneskär *rýnə*- GullHärm; litet undervattensskär vid Härme Grund-sund. ~ F. l. är målets *rýna*, f. 'rombärande hummer', som tydl. fångats här.⁵

Ryttareskåret GullHärm. — 1831 Mor. nr 223. ~ Namnet brukas inte nu. Det avsåg en (numera landfast) holme intill Kvarnholmen (också den nu landfast); enligt lh 1831 anordnades de båda holmarna då som gemensam landningsplan för åborna på Stora Härmanö. Möjl. ett jämförelsenamn; jfr *Ryttaren* ovan. Men en *ryttare* har måhända omkommit där el. på annat sätt haft med skäret att göra.

Rånäs, se s. 80. **Råön**, se s. 47.

Räddjorna *rædjəna, ræjənə* SkGå; grupp av bådar. — EK(B), Rätt-jorne GS, Kortet. ~ Den först anförda uttalsformen härrör från en bättre upptecknare, och dess *-əna* stämmer med dialekten, eftersom ett svagt f. best. pl. synes ligga närmast att antaga. Men *Rädj-* ser mycket gåtfullt ut. Kanske har man att göra med ordet *räka*, f. Som f. l. i ON väntar man *ræggə-*; jfr *Räkeskär* SIOD 3 s. 150 och *Räkebåden* Bd 11 s. 74. Dansk namngivning är inte utesluten i boh. farvatten, och i detta speciella fall bör man observera, att danskarna spelat en viktig roll i räkfiskets historia i och utanför Gull-maren.⁶ Om denna tolkning av namnet är riktig, förefaller uttalet *ræjənə* ha ett visst värde; det ser ut att vara da. best. pl. *rejene* 'räkorna' av *reje* 'räka', men denna form kan vara nordboh.; se Janzén Subst. s. 124. Då betyder namnet snarast 'bådarna där man har god räkfångst'.⁷ Det är mindre sannolikt, att namnet bör hållas samman med två no. namn på vattensträckningar *Reia(n)*, som av Hovda (Quatrième Congrès s. 308 f.) härledes ur no. dial. *reida* (fvn. *reiða*), i fråga om fiske med den ungefärliga bet. 'fiska medan båten driver med vind eller våg'. Till grund för ON anses närmast ligga ett

⁵ Tolkningen given av fil. dr Johan Pettersson, Gullholmen. — Ordet *rynna* är en femininbildning på stammen i fvn. och fsv. *rūni*, m., boh. *rūnə* 'fargalt'.

⁶ Hasslöf s. 249. Om befolkningsförh. i vissa boh. fiskelägen 1589 och 1610 se Pettersson Fiskebebygg. s. 114 ff.

⁷ Bd 4 s. 92 lämnas ett *Rejskär ræj-* oförklarad. Kanske kan det förklaras i analogi med *Räddjorna*.

*reiða f., väl 'fiske medan båten driver'. Ett fvn. *reiða kan i boh. få formen *rèja genom *j*-inskott i *rèa; jfr boh. *smèja*, f. 'smedhustru'. Det boh. ON:s pl.-form skulle i detta fall bero på att bådarna är flera.

»Rättjorne», se föreg.

Räva *rèva* SkIsl; bred udde vid smalt sund. ~ Namnets ursprungliga form har möjl. varit *Revan och avsett det smala sundet, inte udden. Appell. *reva*, f. heter i målet (Morlanda) *rèva*. Då *e* förkortas, inträder en tendens till öppning av vokalen. Formen *rèva* kan tänkas onöjaktigt återge *rèva e.d.

Rödbådarna *rø-* Kär. ~ Tolkningen kan tyckas självklar. Med *bådarna* ligger på c. 7 famnars djup. Antingen avses färgen på lös botten, som man får upp med redskapen, el. ingår möjl. något *Rödberg* el. dyl. i »me't» (jfr om sådant och dess bet. för ON SIOD 3 s. 184 med litt.). Båda alternativen nämns SIOD 3 s. 176.

Rökarenabben *røgarabøn* MorHu; vid sjön. ~ Från *nabben* (udden) har man tydl. förr sänt *röksignaler* (till ledning för sjöfarten?); jfr Espeland NoB 1929 s. 139 ff., Modéer Färdv. s. 104 ff. F. I. har på känt sätt utvidgats med *-are*.

Röra *røra* Sk; skär ute mot havet i SV. — 1926 Ang. fiskerätt, GS, Kortet. ~ Möjl. det appell. *røra, f. 'vatten i rörelse', som ingår i *bottenrøra *bønrrøra* 'av bottenströmmen upprört vatten' (Skaftö). El. har en båt med namnet *Røra* gått under där?

Rörefall *rørefål* Sk; vid skäret *Røra*. ~ Om *fall* se inl. ovan.

Salthästen *salthæstøn*, även kallad *Saltmärren* *såltmæra* SkGå; under-vattenssten. — *Salthästen* Kortet. ~ *Hästen* och *Märren* är särdeles vanliga i ON. De kraftiga brotten över stenen har liknats vid en *sallast*, och stenen har då blivit den lastade hästen (märren).

Saltmärren, se föreg. »*Saltskafva*», se *Skavan*. **Sejskär?*, se *Seskär*.

Seskär *sèsfær* SkGå. — Skälsk[är] Kortet, 1926 Ang. fiskerätt, *Seskär* EK(B). ~ Man kan anta, att den ursprungliga formen antingen är *Sejskär *sèsfær innehållande fiskn. *sej*, boh. *sej* (Bd 16 s. 138, 20: 1 s. 125; -*j* kan lätt ha fallit bort, varefter vokalförlängning blir naturlig), el. *Sälskär med f. I. *säl*, på Orust *sel*, vars *l* nödvändigt faller framför *f*.

Sillbyssan *sèlbýsa* SkGå; skär. ~ Ä. nsv. *sillebysa*, f. 'fartyg till sillfångst' (Dahlgren Gloss. under *bysa*, f.). Trol. har ett sådant fartyg gått på grund el. förlist där.

»*Själholmen*», oriktig form på Kortet för *Skällholmen*.

Skabbholmen *St.* och *L.*, *støra*, *lø skøb-* SkStuVä. — *Skabb Holmen* 1797 Ska. nr 52, *Stora, Lilla Skabbholmen* 1814 Mor. nr 187, *Skabbholmen* 1823 Ska. nr 67, 1825 Jb, *Skabbh.*, *St. L.* GS 1943, *Skabbh(olma)r*, Kortet. ~ Om f. I. *Skabb-* se under *Skabbtegen* s. 88.

Skaftö, se s. 98 f.

***Skagboholmen** *skåboshölmæn* GullGull. Uppgives av en meddelare vara det »riktiga» namnet på *Skottaren* (nedan). Detta ifrågasättes av en annan meddelare och förnekas av en tredje. ~ Lindroth SIOD 3 s. 139 f. finner det rätt sannolikt, att hela den stora nv. udden av Tjörn en gång kallats *Skagen*. Det a.st. behandlade »*Skagboholm vore då 'Skagbornas holme'». SIOD 4 s. 46 not 6 anser han emellertid, att f. l. *skagbo* betecknar 'man från Skagen på Jylland'. Med hänsyn till det här behandlade *Skagboholmen och *Skagbo-bergen (avd. V) blir Lindroths sistnämnda härledning den enda sannolika. Att skagenbor färdats (fiskat) i de boh. farvattnen är känt.⁸ *Skabo* 'man från Skagen' känt som tillnamn i Da. (Ti Afhandlingar s. 133).

***Skage gren?**, se »*Skave gren*».

Skarveskär(et) *skårvæ-* 1. Te; litet skär i Lyre sund. Lär enl. uppgift också ha kallats *Göteborg* (SIOD 3 s. 31). — Skarfsk[är] Kortet. 2. Se *Skarvesäter* 1. ~ Den SIOD 3 s. 151 givna tolkningen, enl. vilken här ingår ett ord av stammen *skarv-* '(naken och) skrovlig berggrund' (se Bd 16 s. 139 med litt.), är säkerl. den rätta. Påståendet där, att *skarv* som namn på sjöfågeln *Graculus carbo*, storskraken, icke skulle tillhöra boh. är inte riktigt; jfr *Skarvesäter* nedan. Men här ifrågavarande skär ligger inte så till, att skrakarna gärna kan väntas uppehålla sig där.

Skarvesäter *skårvæsedær* 1. Gull, även kallat *Skarveskär*. — Skarfvesäter Kortet, 1926 Ang. fiskerätt. 2. SkGå även *skårvæsedæt* (oäkta uttal, se Lindroth GBFT 1945 s. 44 not 1). — Skarfvesäter(!) 1825 Jb, Skarfvesäter 1861 Ska. nr 94, Skarfsätet Kortet, 1926 Ang. fiskerätt, Skarvesäter GS 1943, EKB. ~ Boh. *skarvesäter* 'sittplats för »skarvar' (fågeln *Graculus carbo*); jfr Hedblom Säter s. 226 och *Skarveskäret* ovan, men också *Skarv-* med helt annan betydelse i tidigare bd. S. l. i *skarvesäter* har här sin ursprungliga bet. 'ställe där man sitter'; jfr Lindroth i GBFT 1945 s. 44. Kortets form *-sätet* för nr 2 är påverkad av *säte*, n.

Skaten (*Skatön*) *skådæn* SkGå; sydligaste delen av Storön. ~ *Skate*, m. 'framskjutande udde'.

Skatägget *skåddæget* SkGå; sten utanför Skaten (*Skatön*). ~ Skämtsamt namn, sedan man felaktigt associerat *Skaten* med fågelnamnet *skata*.

Skavan *skåva* SkIsl; undervattensbåde. — Saltskafva Kortet. ~ SIOD 3 s. 57 har två *Saltskav* sammanställts med det från Orust kända *saltskav*, n. '(yta av) hudblemmer (*frånær*) och sedan sår som man (särsk. vid fiske) får på handloven av att ärmlinningen *skaver* mot den av *saltvattnet* vätta och ömtåliga huden', och ON förmodas åsyfta ojämn och liksom »sårig» yta hos berghällen. Åtm. den ena lokalen säges vara knottrig och gropig. Om *Salt-skaven* Bd 4 s. 94 säges, att »det åsyftade klippartiet . . . är glattslipat av vattnet». Tolkningen ovan passar tydl. inte på denna lokal. *Skavan* betecknar

⁸ Förbindelser mellan Boh. och Skagen antydes också av boh. *skagboskædda skåbufæda* (Skäftö), *skåboskæda* (Stenkyrka) 'rödspotta'.

en undervattensbåde, och stenens knottrighet kan knappast vara orsak till namnet.⁹ Formellt skiljer sig (*Salt*)*skavan* från *Saltskav* genom sin fem. form. Det ser ut att ha funnits ett *saltskav*, m. och ett (*salt*)*skava*, f. Båda kan ställas samman med no. dial *saltskova*, f., liktydigt med *saltbrim*, n. 'Skorpe av udtørret Saltlage i Kar' (Aasen); jfr boh. (Skaftö) *saltrim sàltrim*, n. 'saltbeläggning efter storm eller t.ex. på bandjárn på en sillkagge'. De boh. orden kan tänkas ha betecknat saltavlagringar på stränder och skär (jfr under *Saltö* SIOD 3 s. 92 och *Saltholmen* ibid. s. 113), men har rimligtvis också kunnat brukas bildligt om de vitskummiga brotten över en både.

Skave gren *skáva grén* MorHäll, V om Danholmen; en samling bådar, med det grunda vattnet inbegripet. ~ Bd 5 s. 144 f. nämnes en holme med namnet *Grenen*; den är lång och smal, och »ligger som ett *gren*formigt bihang till Vrångholmen, från vilken den är skild av ett mycket smalt sund». *Grenen*, yttersta udden av Skagen i Jylland, nämnes till jämförelse. Därtill kunde vara ännu mer skäl här, så mycket mer som *Skagen* i dessa trakter av Boh. uttalas *skávøn*, säkerl. genom påverkan utifrån. Men vilket är sambandet mellan *Skagen* och *Skave gren*? *Gren* åsyftar i förevarande fall inte någon udde, överhuvud inte någon »sträckning» alls (sådant kallas i dessa trakter *drag* el. *romp*). Det synes rimligast att antaga uppkallelse. Jfr SIOD 3 s. 59.¹⁰

Skeven, se följ.

***Skiffern** *géføn* el. *Skeven gévøn* Gull; både SO om St. Risholmen. ~ *Skeven* kan knappast vara bådens ursprungliga namn; i sin genomskinlighet ('den skeva båden') inbjuder det inte till förvrängningar. Däremot har *Skiffern verkat främmande och kan därför ha stöpts om till *Skeven*. *Skiffern* är snarast en utländsk (tysk el. holl.) personbeteckning med syftning på någon som förlit vid båden, t.ex. ty. *Schiffer*, m. 'skeppare', holl. *schipper*.

Skolemästaren *skølemæstøn* GullHärm; både rätt V om Lång(e)kilsbrotten. ~ Någon tradition om en *skolmästare* som förlit el. fiskat här tycks inte vara känd. Har båden varit lika »sträng» som en skolmästare? Jfr *Fogdebådarna* ovan.

Skoll(e)skären, se s. 159. **Skollholmarna**, se s. 159.

Skottaren *skøtøn* GullGull; liten holme, säges också heta *Skagboholmen (se ovan). — Skåttaren 1788 Mor. nr 163, Skottaren 1818 S 27 fol. 69, 1861 Mor. nr 357. ~ Namn på *Skott-* (med *-tt* i stammen, inte *sköt-*) har berett svårighet (jfr SIOD 3 s. 171 f., OGB bd 5 s. 81 med litt., 16 s. 231, Beito Norske sæternamn s. 258). Bd 2 s. 184 och Tengström IN s. 307 sammanställes de med nyisl. *skott* 'svans (särskilt på räven och vissa hundar), svansliknande föremål, t.ex. oslagen remsa som skjuter ut i marken'. En del ON

⁹ En upptecknare tyckte sig märka, att *Skavan* på något sätt förbands med de kvinnliga könsorganen. Associerade vederbörande med *skav* 'coitus'?

¹⁰ Om *skav* i blek. ON se Ohlsson Blekinguskusten s. 124 ff.

tycks innehålla ett *skott(e)*, m. el. *skotta*, f.; se t.ex. *Skotten* Bd 9 s. 140, *Skottekullen* Bd 5 s. 197 och *Skottarna, *Skottorna* ibid. s. 244. *Skottaren* skulle kunna vara ett nomen agentis till ett verb *skotta, som på något sätt skulle hänga samman med *skjuta* och *skutta* samt ha betydelsen 'skjuta fram el. upp'. Men varken läge el. form hos *Skottaren* kan sägas stödja en tolkning i denna riktning. Enl. uppgift¹¹ skall en *skotte* ha haft sillmagasin på holmen under en av sillfiskeperioderna. Om detta är namngivningsgrunden, torde holmen från början ha kallats **Skott(ar)eholmen* (med ofta förekommande *-are-*), senare *Skottaren*.

Skottbänken TeBot; liten holme. — 1860-61 Te. nr 387. ~ Sannol. best. sg. av ett appellativ *skottbänk 'skottlave' (uppbyggt skydd varifrån man skjuter på villebrådet, här snarast sjöfågel); jfr för s. I. *Bössbänken* Abrahamson NoB 1954 s. 102.

»**Skoth(olma)r**», Kortets form för *Skitarholmarna* ovan.

Skrämja *skræmjā* Gull; undervattensbåde långt ute till havs. — *Skränja* Kortet. ~ Namnet tycks stå ensamt. Då det är fråga om en undervattensbåde, bör man knappast tänka på den stam, som ingår i boh. *skramma*, *skrämma*, f., båda med bet. 'spricka i berg, klyfta'; se *Mareskrämman* Bd 4 s. 144, *Skrämnenborg* 5 s. 100 f., *Skrämman* 20: 1 s. 96. Man kan däremot anknyta till no. dial. *skraama* 'glimre, prunke' (Aasen), som Rygh NE s. 229 antages ingå i ånamnet *Skræma* (jfr emellertid Bd 5 s. 100 f.), fvn. *skræma* (~ *skrāma*) 'skina, lysa' (Fritzner, Hægstad-Torp). Ett bådenamn på denna stam kan ha sin reala grund i det yrande skummet eller det glittrande vattnet över båden. Alternativt bör man tänka på *skrämma* 'göra rädd'. Något appell. *skrämja, f. är inte känt men kan väl ha funnits, i så fall bildat av stammen **skrām-* 'lysa' el. **skræm-* 'skrämma', i senare fallet en parallellform till *skrämma* i *fågelskrämma*; jfr sv. och no. ON *Skrämman* Bd 5 s. 100.

Skulorna *skūlōna* KärKär; tre undervattensgrund. ~ SIOD 3 s. 61 säges namnet innehålla målets *skūla* 'skölja, skvalpa'; jfr *Skulhammar* avd. V. Det är sannolikare, att det »orena» vattnet liknats vid *skulor*, målets *skūlor*, best. pl. *skūlōna*.

Skälekarven *ſjælækárva* GullHärm; litet skär. ~ 'Korgen vari man förvarar de till agn brukade musslorna', boh. *ſjæl*, *skæł*, koll. (SIOD 3 s. 62). Mot *ſjælækárva*, f.¹² svarar sydligare *skålkerj*, *-kørj*; se *Skalkorgarna* Bd 4 s. 94.

»**Skälsk(är)**», se *Seskär*.

Skälvaren *skålvaſn*¹³ Kär; undervattensbåde i havet långt S om Måveskär. ~ Namnet är givet efter vågornas rörelser. *Skälva* betyder här 'hastigt i små rörelser röra sig uppåt och nedåt'. Man säger, att "vånt skålvaer avær bøn". SIOD 3 s. 62 har en annan, onöjaktig förklaring.

¹¹ Lämnad av fil. dr Johan Pettersson, Gullholmen.

¹² Om *karv* 'korg' se a.st. Där kan tilläggas nyisl. *karfa*, f.

¹³ Uttalet med *l* SIOD 3 s. 62 är inte »äkta».

Skäncklingarna *ʃɛŋkʎɪŋanə(-ɔŋ-)* SkJo; grupp av skär. — Skäncklingarne (namnets senare del otydlig i handlingen) 1795 Ska. nr 41. ~ Best. pl. av dial. *skänckling*, m. 'stycke, bit'. Namnet avser skärens ringa storlek. Jfr det vgt. sjönamnet *Skäncklingen* SOÄ 9: 2 s. 221.

Sloegårdsskäret *ʃlōwəgəʃgəʃt* GullHärm. ~ En **slod(e)gård* *ʃlōwəgəʃt*, *ʃlōgəʃt*, m. 'gårdesgård av slanor' (även kallad **slodehage* *ʃlōwəhəwə*) går fram till skäret.

Slubbersholmen *ʃlūbəs-* MollMoll. — Slubbersholm 1783 Krigsark. XXIV G, 1806 Hermelin, Slubergsholmen (?) 1825 Jb, Stubberholmen (!) 1828 Mor. nr 217, Slåbärs- 1831 S fol. 58, Slåbärs holmen jämte Slåbärs skjären 1838 nr 236, »Stubbersholmen (!), i orten kallad Slubbersholmen el. Slåbärs-holmen» 1926 Ang. fiskerätt, Slubbers- GS, Slåbärsholm Kortet. ~ SIOD 3 s. 113 anses f. l. vara »antingen direkt orustmålets **slubber* *ʃlūbər* 'slask som slås ut', egentl. verbalsubst. till *ʃlūbra* 'slaska; sörpla och slafsa (t.ex. då man dricker)' eller ett sammandraget *Slubberbergs-*», med företräde för det senare alternativet (då Lidén menat, att man i förra fallet inte skulle vänta -s-). Det kan också tänkas, att f. l. är gen. av *slubber*, m. 'drumlig mansperson' (jfr Götling Västsv. ordbildn. s. 112), bildat på målets *slubba* 'fara vårdslöst fram'. F. l. *Slubbers-* kan slutligen tänkas vara ett ursprungligt **Slåbergs-*, som vid tidigare tryck på s. l. -*holme(n)* förslappats till *Slubbers-*. Det ponerade **Slåberg* kunde innehålla det **slå*, no. dial. *slaa* 'gräsklädd avsats på en bergsida', som med tvekan förmodats ingå i **Slådalen* Bd 5 s. 219 och i *Slåklåvorna* Bd 20: 1 s. 189. Naturförhållandena på platsen motsäger inte denna tolkning.

Smedjan *smèja* (*e > a*) SkGå; skär med »brott» utanför Gullmarn, enl. annan upptecknare benämning på själva djuprännan i denna. På Kortet kallat *Harpöbrott*. — Smedjebrottet EK(B). ~ Innebörden måste vara, att det sjuder och dunkar i bränningarna.

Smedjebrottet, se föreg.

Snäckhalsen *snækhålsən* TeRa; udde. ~ F. l. är målets *snäcka*, f. 'liten eka'. Om s. l. se *Halsarna* ovan.

Snärten, se s. 35.

Sopan *sōba* SkGå; grund NO om Vasholmen. ~ 'Ugnssopan'. Jämförelsenamn. Bildar par med *Rakan* ovan.

Stenhyttan *stənhýta*, på Råön kallad enbart *Hyttan*, Gull, SO om Härmanö; skär. ~ Efter någon på skäret uppförd *hytta*, dvs. hydda (för sjöfågeljakt)? Om *stenhytta* och *hytta* som folkliga ord se Bd 3 s. 287 f.

Stockbjörnskären *stōkbjørn-* (näppel. genuint) Mor, S om Stocken (s. 53 f.). — Kortet, Björnskär GS 1943. ~ Egentl. väl ett **Stocke Bjönniskär*, dvs. *Bjönniskären* (efter gården *Bjönni*) vid (el. snarare innehavda av) *Stocken*, i motsats till något annat (el. några andra) *Bjönniskär*; skäret har i senare tid hört till Tofta.

Store Gullholmen, se s. 3.

Storis *stóris* Kär; både. ~ »Båden påstås ha sitt namn efter ett fartyg som drivit på där.» (SIOD 3 s. 65). Dunkelt.

Stretnäsan *strèdnása* Mor; udde på Malö. ~ Samma namn i Torps sn, behandlat Bd 9 s. 107 under den felaktiga uppslagsformen »*Strötnäs*». Som Abrahamson visat NoB 1954 s. 95, innehåller namnet boh. *streta* 'spärta ut, spreta', 'sträva' och *nása*, f. 'näs' och bör återges 'näset som spretar ut i sjön' el. 'näset som strävar ut i sjön'.

Stroppholmen *stròp*- Kär, nu fast vid Käringön. ~ SIOD 3 s. 121 har antagits, att den lilla *holmen* liknats vid en *stropp*, vilket ord atm. på Tjörn betyder 'kort tågända, dagg'. I så fall är namnet vad som lämpligen kan kallas ett relationsnamn: holmen liknar inte i och för sig en stropp (en tågända), utan namnet anger, att holmen förhåller sig till Käringön som strop-
pen (tågändan) till tåget.

Stålpannan *stàlpána* GullHärm; skär. ~ Skäret består av en rundad, men ovanpå rätt platt håll, som uppbär en väl synlig mindre sten. Det har därför jämförts med en *stålpanna*, dvs. den stålplåt som i en kvarn ligger i botten under den lodräta axel, varpå stenen vilar. I y. mål kallas en sådan plåt *stålkista* (SIOD 3 s. 65 f.).

Stätteskären *stèta*- Mor, mellan Malö och Rapö. ~ Sammanhänger med *Stättebryggan*. Dessa båda är emellertid skilda av en rätt lång strandremsa. Möjl. har denna hetat *Stätten *stèta, i så fall efter någon stätta (över någon gärdesgård). Om *Stätt*- i ON se Bd 9 s. 121 med litt.

Sundöppningarna *sånòppningana* Gull; tre undervattensbådar långt V om Blålandet (s. 183). ~ Namnet måste vara givet efter ett »me». I ett av de nuvarande me'na ingår Knappen på Lillenäs. Men förut (el. alltjämt som det andra märket) har alltså inloppet till något *sund* tjänat. Pl.-formen anger, att bådarka är flera.

Svarten, se *Sydbonden*.

Svänningskär. 1. *fwènniga*- SkGå. — Svenningskär EK(B). 2. *fwènga*-, *fwènga*- TeLå. — Svängeskär Bd 9 s. 174. Området vid nr 2 kallas *Svänningen* *swànnga* (1916). ~ Förklaringen SIOD 3 s. 168 är felaktig. Enl. Bd 9 s. 174 är f. l. snarast boh. *svänga, (uppkommet ur *svämja), egentl. 'låta simma', vanl. 'svämma (bada) hästar'. Jfr *Svängliane* Bd 20:2 s. 227. Ett tillhörande subst. *svänning med bet. 'plats där man svämmas hästar' förekommer i flera boh. ON.¹⁴ Platsen vid nr 2 bär ju detta namn, och det har upplysts, att man »svämmas» hästar där. Det är frestande att se samma ord i nr 1, ehuru skäret ligger ett par hundra meter från stranden. Möjl. är f. l. här mansn. *Svenning* med förlorat gen. -s framför s. l:s *sk* (*f*) och därefter inskott av *e*. Namnet har varit vanligt i Boh.

Svängeskär, se föreg.

¹⁴ Om hithörande ord och ON se Thorsten Andersson i NoB 1957 s. 147 ff.

Sydbonden, även kallad *Bonden bón, bón* el. (på Käringön) *Svarten gwøtæn* Kär; holme med stång. — Sörbonden 1806 Hermelin (altern.), Sydbonden Kortet; Bonden 1748 Hahn hos Månsson Sjömärkes-bok, GS; Svarten 1673 S 73 fol. 6, Svarten 1806 Hermelin (altern.). ~ »Anledningen till namnet (*Bonden*) torde böra sökas i folkfantasiens benägenhet . . . att jämföra vissa klipp- och bergformationer med levande väsen.» (SIOD 3 s. 17); jfr *Bonden i skogen* om en mycket stor gränssten (Bd 5 s. 173) och *Kinnebonden* som namn på Kinnekulle (Nysv. stud. 9 s. 50). Tillägget *Syd-* har gjorts för att skilja denna holme från stenen *Lille-Bonden* något längre åt N intill Käringön. Jfr *Norrbonden* ovan. *Svarten* syftar på bergets färg.

Säingarna *særganə, -i* SkGå; grupp av holmar. — Seingarne 1861 Ska. nr 94, Seingeholmar GS, Sejningarna Kortet, Seiningarna 1926 Ang. fiskerätt, Säingarna GS 1943. ~ Best. pl. av *säing*, m., som enl. Malm Fauna s. 309 på Gåsö betecknar yngre fåglar av *Rissa tridactyla* (tretåig mås, kryckja); sådana har åtm. tidigare hållit till där.

Sörbonden. se *Sydbonden*. **Sö(de)rhals**, se *Halsarna* ovan.

Tall(e)skär *täl-*, säkerl. även *täl-* MoBar, N om Brätö. — Tallskär 1897 Mor. nr 573. ~ Trädn. *tall* är helt främmande för dessa trakter. Trädet heter här *fur(a)*. F. l. är boh. **tal(l)e*, av ä. *taðle, diminutiv till sv. och no. dial. *tad*, fvn. *tað* 'gödsel'. I förev. mål betyder ordet dels 'lager av tilltrampad gödsel' eller 'smutsklump', dels 'fågelspillning', och om detta senare är det säkert fråga här (SIOD 3 s. 152 f.).

Tapus *tápus* Sk; litet skär S om Gåsö; förr någon gång kallat *Sko-makaren* (ovan). ~ Namnet verkar osvenskt och torde vara holl. *taphuys* 'krog', men den reala grunden kan inte angivas; möjl. har ett holl. fartyg med detta namn strandat där. Om holl. ON i Sverige se Sahlgren OUÅ 1948 s. 7 ff., NoB 1956 s. 104 ff., om *Pampus* särskilt s. 108 ff.; om detta se även Sahlgren NoB 1931 s. 152 not 1, Modéer Färdvägar s. 109 f.

Testholm, se *Tistelholmen*.

Testholmen, St. och L. (-holmarna) *tistholmən, stêrə, lèlə* SkGå. — Tistleholme, Tistelholmarne 1861 Ska. nr 94, St. L. Testh(olmen) GS, St. Testh., La Kortet, St. och L. Testholmen EK(B). ~ De ä. skrivningarna talar visserligen för att f. l. är densamma som i *Tistelholmen* nedan, men *Tistle-*, *Tistel-* är trol. etymologiserande skrivningar, och f. l. torde i själva verket vara målets *teste*, *test*, m. 'tobisgrissla, *Uria grylle*'; även dial.-uttalet pekar på denna tolkning. Jfr *Testholmen* Bd 16 s. 143.

»**Tisholmarne**» MorKi, nu *Kedholmarna*. — 1853 Mor. nr 328 (3 ggr). ~ F. l. dunkel. Den har möjl. något samband med den germ. roten **tis-*, som Hellquist (Sjön. 1 s. 622) vill se i sjönamnet *Tisnaren* (och *Tislången*) och anser vara en -s-utvidgning av ieur. **dī-* 'lysa'. Om andra ON, som möjl. innehåller samma stam, se Brevner s. 219 not 21. Därs.påpekas existensen av en ljudhärmande rot **tis-* i no. *tīsa* 'sladre', *tīssa* 'fnise, le',

(boh. *tessa* 'fnissa, fnittra' Nilén Ordb.), som måhända kan ifrågakomma vid tolkningen av »*Tisholmarne*». Ett »*Tissmyr*» *tj̄s-*, *tēs-* i Myckleby sn förmodas ha uppstått ur *Tistelsmyr Bd 9 s. 148. Ett antagande att *Tis-* skulle återgå på en stam *twis-* (jfr Ståhl Kvill och tyll s. 159) 'tu-, två', saknar stöd i realia.

»**Tistholm**», se *Tistelsholmen*. »**Tistelholmarne**», se *Testholmen*.

Tistelsholmen *tistəls-*, *tistəls-* (*tistəl-*) GullHärm; på Käringön kallad *Björningeskär*. — Tistelholmen 1825 Jb, Tistel(s)holmen 1831 Mor. nr 223, Tvisteholmen (!) 1831 S 36 fol. 68, Tisth. (!) GS, Test- (!) Kortet. ~ I SIOD 3 s. 121 sammanställdes namnet med *Tistlarna* på Kort 69, och detta tolkades som pl. av fsv. *pistel* 'tistelstång'. Sedermera har det befunnits troligare, att *Tistlarna* innehåller rspr. *tistel*, m., *Carduus*; namnet anger holmarna som 'taggiga' och besvärliga, därför att de genom strändernas beskaffenhet 'river sönder' fiskredskapen» (Bd 3 s. 172). Formen *Tistels-*, som tycks vara mer äkta än den andra, gör det betydl. sannolikare, att f. l. också här är växtnamnet. Holmen kan rentav ursprungl. ha kallats *Tisteltn, dess »taggiga» stränder — särskilt åt NV — kan mycket väl ha givit upphov till ett sådant namn.

Tjällsö *šəlsø*, $\frac{\perp}{\perp}$ SkGå. — Källsö(!) 1825 Jb, Källsö 1861 Ska. nr 94 (3 ggr). ~ F. l. är gen. sg. av boh. *tjäll šəl*, m. 'strandskata' använt kollektivt. Samma ord som f. l. i t.ex. *Tjällevik* Bd 9 s. 27, *Tjällön SIOD 3 s. 92.

***Torre**, se följ.

Torrö *tørø* (SIOD 3 s. 99), *tørø* MorHäll, liten holme. ~ Namnet på en så liten holme kan inte innehålla ordet *ö*. *Torrö* är en folketymologisk förändring av *Torre* 'den torra (holmen)'. Namnet anger, att det intet växer på holmen.

Toskär *tø-* MorBj; två små skär, även namn på en åker på land. — Torskjär, Lilla T. 1800 Mor. nr 87, Toskärs Hollmane 1838 nr 246. ~ Sannol. 'de två skären'; målet har *tø* 'två'.

Tovan *tøva* SkGå; ett skär med två grund långt ute till havs. — Tofua 1673 S 73 fol 6, Tofva Kortet, 1926 Ang. fiskerätt, Tova GS. ~ Tänkbart är att båden uppkallats efter någon kvinna *Tova*, som omkommit där el. efter ett fartyg *Tova*, som förlit där; jfr *Gunnellan* SIOD 3 s. 30. Men kanske föreligger appellativet *tova*, f.; de våldsamma brotten mot båden kan ha liknats vid en tova. Ett liknande namn är då måhända *Röra* ovan. Om ett no. önamn *Tova* se Indrebø Stadn. s. 159 f.

»**Trafsk(är)**», felaktig form för *Travleskär*. **Trag(g)leskär**, se *Travleskär* nedan.

Travleskär¹⁵ *trəvlə-*, *trəvlə-* MorHäll, några skär Ö om Saltö, 1916 upp-tecknade som *Båteskär*. — Trafleskjär 1786 Mor. nr 60, Trafsk(är) (!) Kortet.

¹⁵ SIOD 3 s. 162 den oriktiga uppslagsformen *Trag(g)leskär*. Ibid. s. 163 not 1 säges uttalet med *w* vara det genuina åtm. på Orust. Detta påstående är godtyckligt.

~ F. l. torde enl. SIOD 3 s. 162 f. vara målets *tråvla* 'tjata, gnata, kälta', här med syftning på sjöns ständiga slående mot klipporna. Man bör nog hellre anknyta till boh. (Röra, Torp) *tråvla* 'treva, gå under besvärliga eller obehagliga förhållanden'. Namnet skulle då ha sin grund i dåliga seglingsförhållanden kring skären.

Tremark *trémark* KärKär; enl. uppgift egentl. namn på tre små skär, men numera blott åsyftande det största av dem. — Tremark EKB. ~ Om den lämnade uppgiften är riktig, är bet:n väl 'de *tre* markstyckena', alltså jämförelse med tre mynt. Skulle däremot egentl. blott det största skäret äga rätt till namnet, bör det märkas, att ett tremarkstycke (=6 skilling=12 öre) tidigare fanns under benämningen *trémärkarä*.¹⁶ Det nuv. namnet kunde vara en förkortning. Jfr SIOD 3 s. 68 f. med not 1.

Ulkefalleralla *ùlkefalærala* Gull; på Råö benämning på både med prick mellan Härmanö och Råö. ~ Uppenbarl. ett skämtn. F. l. tycks vara fiskn. *ulke*, målets *ùlke*; jfr SIOD 3 s. 174. Tänkbart att *fall* (se inl. ovan) ingår i ett ursprungligare namn *Ulkefall, som sedan skämtsamt utvidgats till sin nuv. form.

***Ulvsholmen**, se *Ulvsebergen avd. V. **Usholmen**, se *Ulvsebergen avd. V.

***Vad(s)holmen** *vàs-* GullHärm. — Wadholmen, Was- 1861 Mor. nr 357. ~ Till *Vadet* (avd. I).

Vallerö, se s. 5.

Vaplorna *våblønå* SkGå; både långt ute till havs. ~ Innehåller stammen i boh. *vapla 'röra tungan hit och dit' (Torp under *vapla*) med syftning på vattnets rörelse. Om *-nå* i best. form pl. se Janzén Subst. s. 124, 162 ff.

Varholm, se följ.

Vasholmen *vàs-*; även *vår-* 1. SkGå. Jämte den mindre holmen SO därom *Vasholmarna*. — Vash[olmar]na GS, Varholm Kortet. 2. Se *Vadsholmen* ovan. ~ Det är sannolikt, att *Vas-* är det rätta vid nr 1. Förmodas på Gåsö ha sitt namn av att *de vāsar o dånar po sét*. Man säger att *de vāsar*, då ström och vind går mot varandra och åstadkommer vågsvall.

***Veckholmen** *wèg(h)ølmøn, wigsølmøn*, på Råö *øeghølmøn*, på Gull. *vèk-* MorHällHäst; även i pl., när småholmarna i väster medräknas. — Lilla Wickholmen 1786 Mor. nr 6, Wekhollmen (möjl. Wick-) 1846 nr 258, Wiikholmen 1852 nr 317, Väckholm Kortet, -holmen 1926 Ang. fiskerätt, Viggh(olmar)na GS, Viggholmarna EKB. ~ SIOD 3 s. 129 f. har förmodats, att f. l. är stammen i verbet nyisl. *hvika* 'bæve, vakle' (Blöndal), no. dial. *kvika* 'vrikke, rykke tillbaka, rugge paa sig' (Torp), boh. *wèga* 'låta rubba el. flytta sig, vara ostadig', detta utan att någon närmare tolkning kunde ges. Det ansågs att *w-*, resp. *ø-*

¹⁶ Kontinuerligt präglades mark 1536-1664, men marken var myntenhet ända tills den som sådan undanträngdes av riksdalern 1766. Det sista markmyntet (4 mark) präglades 1755.

inte gärna kunde medge, att man räknade med en stam, som ursprungl. började med *v*. Det har dock visat sig, att *w*- o.d. även som motsvarighet till ä. *v* kan anträffas på kusten så pass nordligt som på sydvästsidan av Orust (men icke på Gull., där ju också *v* i förevarande önamn antecknats!); jfr SIOD 2 s. 10 ff. F. I. svarar mot no. och nisl. *vīk*, n., nsv. *veck*; kartformen med *ā* har ingen motsvarighet i uttalet. Det bör på Orust bli *veg* (*weg*). *Veck* har emellertid i fornspr. och dial. inte den i rspr. mest framträdande bet:n (veck på tyg, kjol o. d.)¹⁷ utan åsyftar 'böjning, krökning el. inbuktning'. Detta tycks passa utmärkt i synnerhet för den ö. holmen (med kumlet), där flera små vikar tätt skär in i strandlinjen från alla håll utom från öster. Trol. ingår samma *vīk*- i det oförklarade namn som Bd 5 s. 160 tveksamt fått uppslagsformen *Vittjetången*, men som i handlingar skrivs *Vigge*- och *Wegge*-. Jfr även utredningarna av no. *Vigesaa* och *Veke* NG 10 s. 54, 356.

Vällarna *vələnə* MorBua(FI); två små holmar, även kallade *Vällholmarna*. — Wällarne, Wällholmarne 1812 Mor. nr 139, Vällarne, Wällerne, Vällholmarne, Stora Wällholmen, Lilla Vällholmen 1820 nr 222, Wellarne, Wellerne, Wellerna, Wällarne, Vellholmarne 1844 nr 248. ~ Holmarna ligger vid det smala och grunda sundet mellan Flatö och Skaftö. Namnet innehåller otvivelaktigt samma **vædhil*, m. 'vad(ställe)', biform till fvn. *vaðill*, som med rätta ansetts ingå i *Vällane* under Allmag i Myckleby (Bd 9 s. 21). Möjlig vore också den svaga biformen **vædhle*, varom Bd 3 s. 138; jfr *Välleberget* avd. V. Åtm. i här förevarande fall är *Vällarna* säkerl. en förkortning av ett **Vædhelholmarna* 'holmarna vid vadet'.

Vällholmarna, se föreg.

Årholmen *år(h)slmən* GullHärm; bebyggd åtm. i början av 1800-t. (Pettersson Fiskebebygg. s. 177). — 1831 Mor. nr 223, Årholmen 1837 Hfl, Åhrholmen 1841 Hfl. ~ Innebörden dunkel. Den SIOD 3 s. 145 uttalade tanken, att möjligen någon *åra* hittats där ilandfluten, synes fylla kravet på naturlig namngivningsgrund;¹⁸ jfr samma f. I. med avvikande innebörd i *Årekullen* Bd 4 s. 128. Ett *År*- kan också motsvara boh. *åra*, f. 'åder', vilket i bet. 'käll-, vattenåder' förmodas ingå i *Åreklåvan* Bd 20: 1 s. 41.

Ållskär *æl-* SkGå. — Öllsier (!) 1673 S 73 fol. 6, El(!)- 1687 S 73 fol. 7, 1689 S 73 fol. 9, Ållskär EK(B), GS 1943, Ell- Kortet, 1926 Ang. fiskerätt. ~ På sakliga grunder måste man avböja tanken, att f. I. skulle vara *älle*, n. 'alskog' (varom under **Ällvatten* s. 163). Då det är gott fiske i *Ållskärs ränna ælfæş rænna* utanför, förmodar man i bygden, att man förr tänt *eld* på *skäret* för att angiva fiskeplatsen. Namnet borde då skrivas *Eldskär*, och det uppgivna uttalet *æl-* skulle onöjaktigt återge ett genuinare *æl-*; jfr uttalet

¹⁷ Detta meddelas därför, att »berget på holmen företer egendomliga parallella veck på ytan (detta gäller dock även den närbelägna Saltö)». SIOD a.st.

¹⁸ VFF accession 223 bl. 3 uppgives, att vikingar haft *upplag av åror* på holmen!

ælfæſ rænna¹⁹. Jfr *Eldingholmarna* Bd 20: 2 s. 47, ett no. *Eldøyi* Indrebø Stadn. s. 174, Stahre Stångskäret s. 288 ff. med litt. Har man förr tänt villeldar på skäret? Eller har ett blixtnedslag orsakat namnet? Målet på Skaftö har *elda* æla i bet. 'blixtra'.

Ängelsholmarna ængəlshölmənə SkGå. — Engh(olma)r (!) Kortet. ~ Bd 16 s. 147 f. anser Janzén — trol. med rätta — att holmn. *Ängeln* i Kville innehåller det av Modéer Färdevägar 1 ff. påvisade fsv. *ængil, m. 'förträngning, trångt sund', och tänker sig altern., att namnet beror på St. Ängels »påfallande likhet med en primitiv hullingförsedd fiskekrok». Samma ord kan möjl. ingå som f. l. i här behandlade namn. Men dess gen.-ändelse tyder i så fall på att namnet bygger på ett tidigare existerande ON *Ängel(n). Detta kan ha avsett det trånga sundet mellan de två största holmarna. *Ängelsholmarna* skulle då betyda 'holmarna vid det trånga sundet *Ängeln'. Men den möjligheten bör nämnas, att *Ängels-* kan vara gen. av mansn. fvn. *Engill* (~ *Ongull*).²⁰

*Äredön, se följ.

Äredön ærədön MollTå. — Äredyn (!) 1784 Mor. nr 34 (SIOD 3 s. 75 har Äredun uppgivits efter kopian i Stockholm). ~ Uttalet -dön är otvivelaktigt äkta och en form av -döden. Namnet bör — ss. Lindroth framhållit Bd 9 s. 186 — tolkas 'ejderdöden', dvs. 'skäret där ejdrar mött döden'; jfr *Bockedöden* avd. VI. Tolkningen SIOD 3 s. 75 är osannolik.

Ösö øsø SkLö. ~ På kortet står namnet vid den holme, som i bygden kallas *Ösö holme* øsø hölmə. *Ösö* avser den numera landfasta ön V om Grundsund. Samma namn Bd 9 s. 109. F. l. anses där vara boh. *ōsa, f., no. dial. *ausa* 'Slev, stor Skee' (Aasen) i jämförande användning om en vik. Vid namnet på Skaftö torde den reala grunden vara en annan. *Ösa* har snarast varit namn på någon av de små anspråkslösa tjärnarna på ön; jfr Indrebø Innsjön. 1 s. 13, 2 s. 9.

¹⁹ Uppteckningarna från Orusts V. hd har ordet *eld*, m. i följ. former: sg. æl, al, el, pl. ælar, elar (IODG).

²⁰ Mellan Sofeskär och fastlandet ligger i Askums sn *Engeln* (Kort 73) ængəl, tre undervattensstenar. Ett naturbetecknande *ängel 'förträngning' tycks inte passa in på detta namn. Om skånska och da. namn på *Ängel-* se K. G. Ljunggren SOÅ 1946 s. 55 ff.

IV. Vägar, broar, bryggor och andra passager.

Målet känner ett flertal beteckningar på *väg*: *väg væj*, m., *gata gåda*, *gåda*, f., 'fågata, byväg', *gång gæg*, m., 'gångstig', *stig stz, stz*, m., 'gångstig', *klev klev*, f., 'brant (oftast även stenig) backe el. besvärlig passage', *klämma*, f., 'mycket trång passage', *skede skê, fê*, n., 'avtagsväg', även 'utfartsväg'. — Orden *gap gab*, n., *grind grm, grm*, f. och *led le*, n. brukas om olika slag av öppningar i gårdesgårdar och stängslen, det förstnämnda också om passager mellan berg på land och mellan öar på sjön. *Stätt stæt*, f., användes om övergångsställe över gårdesgård. — *Bro*, f., uttalas *bru*, best. sg. *brúa*, och *vad* 'vadställe' heter *va* n. *Post* m. betecknar 'mindre bro (över dike)'. — *Brygga*, f. uttalas *brýga* och användes om båtbryggan, ibland även om planen innanför denna.

Alegatan MorBua(Fl). *Aleposten* MorMo. *Allmänna grinden* RöNa; *grind* på *allmän väg*; jfr *Allmänna vägen* Bd 2 s. 144 med litt., samt *Allmännedalen* Bd 9 s. 148. *Allmänningegrinden* RöBra; se föreg. *Almännegrinden ålmana-*TeTo; rör. uttalet med $\downarrow$ jfr Hellquist Et. Ordb.³ under *allmän* och *allvar*. *Askeledet* TeBot; träd. *ask*. *Askestocken* se avd. V.

»*Berga-klef*» MorMo, gångstig, 1815 Mor. nr 182; »*Berga*» trol. felskr. för »*Berge*». *Björnklev* MorRöd, Bjö(r)nklevs- 1843 Mor. nr 242. *Bondevadet* RöGra, *Bonnevadet* 1797 Rö. nr 56; ett *vadställe* brukat av *bönder*; hemmanet är frälse. *Boteled(et)* TeBotBä, *Bothleds-* 1787 Te. nr 47; *ledet* i gränsen mellan *Bot* och *Bäcke*vik. *Brygghusklämman* TeBjö. *Byled(et)* MorFl. *Bäre-kleven* MorRöd; förde till *bärmarkerna*.

Dahlborgs grind SkBerg. *Daleklev* MorGull. *Daleklämman* TeHolm. *Dalvägen* MorEds. 2 *Damm(e)bron* MorGunn, TeBäck. *Dammegrinden* TeBäck; jfr föreg. *Dammeklåvan* TeGrö. *Dygrind* MorTö; *dy* syftar på sumpig mark; enl. lh 1838 Mor. nr 231 fanns där då »*bergsåg*», dvs. källdrag från bergen. 2 *Dyngevägen* MorSva, RöBönUte; '*vägen* som man kör ut *dyngan*, dvs. gödseln, på'.

Edsgatan s. 42. *Edsgrinden* MorEds; vid samma *ed*, som givit namn åt Edshult. *Ekeledet* MorBua(Fl).

Fjällstegen s. 70. *Fågelklåvan* SkLö. *Fåklevarna* RöMus. 2 *Fävägen* MorBä, RöBra.

Gabriels vad Te; närmare läge okänt. 2 *Gamla gatan* MorRöd, RöLer. *Gatvägen* MorSö. *Getebron* MorFl, landrensa mellan Råholmen och Hög-holmen, översvämmad vid högvatten; *getterna* brukade ta sig över där. **Getegrind(en)* i *Getegrindson* (en sten) TeTvet. *Getestocken* TeBot; om *stock* s. 53 f.; jfr *Södastocken* Bd 1 s. 156. *Gillerstätten* SkBa; f. l. är *giller*, n. (för djurfångst). 3 *Granklev* s. 39, MorBä, MorGli. *Grindeledet* TeBot. 2 *Gråbene-kleven* RöHär, RöSvi; *gråben* 'varg'. *Grönstigen* RöVe; en åker, se avd. VIII. *Gullbergs stock* MorHu, stenbro mellan Gullberg och Bjönni; se *Stocken*

s. 53 f. 3 *Gång(e)stigen* MorHu, MorHäll, RöDal. *Gångspången* RöHär. *Gångspångerna* TeBox, 1880 Te. nr 341; *spång* heter i pl. numera i Tegneby *spångar* men är från Ljungs sn känt i formen *spångar* (Janzén Subst. s. 302). *Götegrinden* TeHogaLi, på utmarken; *göte* 'man från Götaland (Västergötland)'; jfr *Götemaden* s. 129.

Hagegrinden RöBra; = följ. *Hageledet* RöBra; = föreg. Många *Hamnegrinden*; 'grinden till hamnen, dvs. utmarken'. 3 *Hamnevägen* MorBä, RöHär, TeTveten; 'vägen till hamnen, dvs. utmarken'. *Harekleven* MorRöd. *Hareklämman* MorLa. *Hedgrinden* RöHe, 1815 Rö. nr 134; om *hed* avd. VIII. *Holkeledet* TeHolm; på vägen till en *holkekälla* (avd. X). *Hålebron* SkIsILö; vägen går fram i en »klåva» där. *Hålgatan* MorSö; väg mellan berg. *Hålvägen* s. 42. *Högatan hê-* MorHäll; jfr *Hövägen* Bd 9 s. 110. *Höggrinden hêw-* TeKall. *Högklev* RöÄng. *Höneklev* TeLunn; tjörborna säges ha gått till Tegneby kyrka denna väg.

Insläppeledet TeHolm; man *släppte* här in kreaturen från utmarken; jfr *Insläpp(e)kullen* avd. V. *Intagsledet* TeKar. *Isaks brygga* KärKär.

Jensesgrinden TeTvete; gen. av *Jens. Jordbron* s. 138. *Jordfallsbron* MorKa, jfr *Jordfallet* avd. X. *Jordvägen* s. 8.

Kalveledet TeBot. 2 *Kalvhagsledet* MorBa, TeRöd; ovisst om ON. *Kattstenskleven* MorMo; det finns mycket *kattsten*, dvs. kvarts, vid *kleven*. *Kavlarna* s. 22. *Kilbogatan* MorBua(Fl); 'kilbornas väg'; Kila gränsar till Bua. *Klinterklev* RöDal; *klint* 'berg (stopp)'. *Klockarebryggan* MorMo; inte långt från Prästehallen. *Klockaregapet* MorSlä. 2 *Kogrind(en)* MorKu, TeGi. 2 *Koledet* RöDal, SkLö; om det förra säges att *korna* brukar stå där. *Korsgrinden* TeNöt, 1853 Te. nr 336; nämnes i samband med *Korsliden* avd. V. 4 *Korsvägen* s. 24, 44, MorEds, MorTö. *Krappebron* RöBra; i ett *krapp*, dvs. trång passage. *Krappeklev* MorRöd jfr föreg. *Krokebro* RöHe, *Krokebrogrinden* 1815 Rö. nr 134; vid en åkrök. *Krokeledet*, även *Krokegrinden* MorTo; vid åkrarna *Kroken*. *Kvarnebryggan* MorMo; nu *Morlanda brygga*. *Kvarnkleven* MorBro. *Kvigrinden* TeBjö; om *kvi* avd. VIII. 2 *Kviledet* RöHär; TeBä; om *kvi* avd. VIII. *Kyrkebron* TeSta; detta och följ. namn på *Kyrketor* i flertalet fall höra samman med vederbörande platsers *kyrkväg*. *Kyrkegrinden* RöBraKol (ovisst om ON). *Kyrkekleven* TeLe. *Kyrkeledet* TeRöd. *Kyrkeskedet* MorBjö. *Kyrkestenen* TeTo, vadställe i Storån. 3 *Kyrkestätten* MorBä, RöLer, -stätta 1866 Rö. nr 246, TeHoga; *Kyrkostätte* walla 1838 Te. nr 252 (2 ggr), kallas senare i samma akt *Krokslätts vallen* och 1848 *Krokslättsvallen* (Te. nr 280). 2 *Kyrkevägen* RöBa, RöBra. *Kålgårdsgrinden* MorEds. *Kåreklev*, se *Kålklev* s. 43. *Käringens brygga* GullHärm, liten stenbrygga på Klippeviks östsidan; *käringen* är okänd.

Lerklev MorMo; landsvägsbacke med *lerbankar* omkring. *Lervägen* TeHolm. *Lidvägen* RöUte. *Lilla klev* SkFi. *Lillebro* s. 28. *Lille bås* MorMo, tilläggsplats; om *bås* s. 28. *Lillebryggan* MorBua(Fl). **Lillegrind(en)* Mor-

Bua (Fl.) bevarat i *Lillegrindskällan lälgrinssälä-*. *Litenpallarna* RöBra; även på avd. V. *Lundaklev upptecknat endast i sammansättningen *Lundaklevsberget* MorLu; f.i. är snarast en form av IN *länar 'Lundenbor' (jfr *Håltavatten* avd. I). *Långestigen* Te; närmare läge okänt. *Långgatan RöHär, känt endast genom *Långgatugrinden* 1818 Rö. nr 1. *Länsmansgrinden* RöHe.

Madgrinden RöLu; om *mad* avd. VI. *Madledet* TeHolm. *Marens klev måns klév* MorSö. *Mellangrinden* TeGrö. *Mjölkebron mjölkə-, mjälkä-* MorLa; man gick över Slupekilen på den för att *mjölka*. *Mjölkevägen* RöBön; jfr föreg. **Mosseledet?* RöRä; ingår möjl. i *Mosseledgiljan avd. VII. *Mullvägen mül-* TeLu; 'väg där man körde direkt på »mullen»'; jfr *Mullvägen* Bd 16 s. 150. *Myrebron* TeLa; en *bro* över *myren*. *Myreledet* MorKi.

2 *Nordgrind* s. 77, 112. 2 *Nygrind(en)* RöKän, TeBjö. *Nyklev* TeNöt. *Nyledet* TeBot. *Nötebron nådəbrúa* TeSka; målets *nud* '(hassel)nöt'.

2 *Ormeklev* MorMo, TeBot. 2 *Oxeklev* MorBro; *Oxeberget* på samma hemman, MorRöd *åksäklév*.

Pers bro TeHoga. *Prästebro* SkBergGrö; *prästen* i Röd hade sin väg över *bron*. *Prästegrinden* MorHäll, på gränsen till Stensbo. 4 *Präst(e)vägen* MorTå, RöNa (med *Prästhällern* därbredvid), SkFo, TeSke. *Putten* MorSö, väg; ursprungl. avser namnet en damm e.d. vid vägen; om *putt* avd. VI.

Raddan MorRöd, även namn på åkrarna vid vägen (avd. VIII). *Ragnhildeklev rågälä-* TeLe, Rangklefsbackar 1797 Te. nr 87; kvinnon. *Ragnhild. Rävklevarna (Rävklåvorna)* SkBa. *Röde port rø póť* TeTe, grind; väl rödmålad.

Samuels led sámwæls lé TeHolm. *Sandgrinden* TeBä. 2 *Sandle(et)* MorTö, RöMu, *Sandledegiljan* 1838 Rö. nr 159, -lids- 1863 nr 235. *Sandvadet* MorBerg. *Sjögrinden* SkFo. *Skallgrind* RöKär. *Skanse gator* MorRöd; vid *Skansgården* (avd. VIII). *Skitnagrinden jētnəgrin* SkFi, vägbit; vägen passerar den uppgrundade innersta delen av en kil; sankt och smutsigt väglag där. *Skogeledet* RöÖl. *Skomakareledet* RöKär. *Skårgången skær-* RöRö, genom en *skær* 'klyfta'. *Slättegrinden* TeKa. *Smale vägen* TeRöd, *Smalavägen* 1861 Te. nr 386. 2 *Smälleggrinden* TeBä, TeHolm; trol. efter någon tidigare grind, som *smällt* igen av sig själv; jfr samma namn Bd 9 s. 13. *Spanskens bro* TeBä; se *Spanskens torp* s. 106. *Spanskekleven* TeBä; se föreg. *Spökeliden* MorMo, landsvägsbacke, inte långt från *Rämmens håla* (avd. IX) och *Rämmens ås* (avd. V); där *spökade*. *Stenarnabryggan* MorFl; även kallad *Stenebryggan*; efter hemmansdelen *Stenarna*. 2 *Stenbron* MorKorsÄ, vad över Ängö sund, det numera uppgrundade sundet mellan Korsgård och Ängö, TeNöt. *Stenebryggan* MorFl; se *Stenarnabryggan* ovan. *Stenegatan* TeHolm. 2 *Stengrind(en)* RöLer, RöSvi. 2 *Stenklev* MorMo, TeBä; i senare fallet sammanhänger namnet trol. med den gränssten, som står vid kleven. *Stenstätten* RöBua. 2 *Stigen* s. 90, 99. *Stockeledet* TeBö. *Stockevad* RöHär; trol. med *stock* el. *stockbro* över (vid sidan av) *vadstället*. *Stora klev* SkFi. *Stora gap* SkNä, bergpass.

Storegrind SkFo. 4 *Strand(e)vägen* MorEds, MorFl, MirKi, SkFo. *Strandledet* TeRöd. 3 *Stätten* s. 30, 36, 90. *Svartegrinden* MorHå. *Svartevägen* MorHa. *Svinegatan* RöNa. *Sö(de)rbyggnan* MorEds, tidigare bebyggt (Pettersson Fiskebebygg. s. 178). *Sörgrinden, tycks bevarat endast i *Sörgrindeberget* RöKär.

Timmerklev TeLaTorp, dal. *Torneledet* MorMo; det växer *tornar* (törnbuskar) där. *Tornliden* MorHu, väg; jfr föreg. *Torpestätten* RöBjö, -stäta 1857 Rö. nr 217. *Tyskekleven* RöHe, gammal skogsstig; namnet givet efter en släkt kallad *Tyskarna*.

Ulvekleven MorBro. *Utmarksgatan* RöNa. *Utmarkegrind* SkStu.

Valegrinden MorHäll; *vale* (*vårde) 'stenkummel'. *Vassvägen* MorRöd, väg till ett vattningsställe; *Vass-* har uppstått ur ä. **Vatns-* gen. av *vatn*, n. 'vatten'. *Vassgrind(en)* MorHå; grind nära *Hålda vatten*. 10 *Vinterledet*, bl.a. s. 11, 16; om namnets innebörd s. 11. *Vintervägen* MorRöd; man gick den vägen på *vintern* i st.f. att gå *Oxeklev*. *Vällegrind i *Vällegrindsbacken* SkSö; f. l. är sannol. kompositionsform av *vædhil, m. 'vadställe', varom s. 210. *Västergrind i *Västergrindskällan* RöUte. *Vättnevägen* MorBä; vägen till ett *vättne* 'vattenställe'.

Ytterbron s. 41.

Åsarnegrinden MorKu; vid berget *Åsarne*.

Änglavägen MorTo; uppges ha tillkommit på 1880-t.; innehåller möjl. kvinnon. *Engla*.

Anegrinden, se *Arnegrinden.

***Arnegrinden?** *ånegrin* MorFl; grind. ~ I närheten ligger *Arnelidbranken (avd. V). Liksom i *Arneväcken *ånæðekøn* (avd. V) kan f. l. vara gen. sg. el. pl. av fvn. *qrn*, gen. *arnar*, 'örn'. I sådant fall är sannol. **Arnelid(branken)* det primära namnet och *Arnegrinden uppkommet ur *Arnelidgrinden. Men kanske namnet rättel. bör skrivas *Andegrinden, och i så fall är f.l. verbet boh. *anda* *àna* 'blåsa (svagt)'.

Bivägen MorGl. — 1797 Mor. nr 97. ~ Trol. best. sg. av *biväg*, m. 'biväg, väg av mindre betydelse'.¹ El. felskrivning för *Byvägen, antecknat som appell. i s. Boh.?

***Bjärk(e)klev**, ingår i *Bjärk(e)klevsbergen* *bjärkəklevsbårja* MorRöd. — Björklöfsbergen 1872 Mor. nr 419. ~ F.l. är målets *bjark*, f. 'björk', s.l. *klev*. Skr. *Björklöfs-* behöver inte nödvändigtvis bero på felaktig tankeförbindelse med *björklöv*; *e* i *klev* kan ha labialiserats framför *v* i svagtonig stav.

Bommegrinden. 1. MorEds. — Bomgrinden Mor. nr 335. 2. TeHolm. 3. TeNöt *bāmø-*. ~ Ovisst om verkligt ON. Samma namn Bd 9 s. 111, där översättningen '*grinden* med en *bom*' säkerl. förtjänar företräde framför övriga förslag. Något appell. *bomgrind* är ej antecknat i Boh. Om *bom* över landsväg se *Bergstrand Kulturbilder* s. 11. Jfr även *Feilberg* under *bom*.

¹ I handlingen sägs, att hemmansborna skall ha rätt att driva sin boskap efter B.

Bondevägen *bønøvdæjan* MorEds; namn på ängsbackar med sandjord. — Bonevägen 1855 Mor. nr 335. ~ Betyder kanske 'vägen som bönderna uppifrån Orust brukar ta ner till Mollösund'; en del bönder drev säsongfiske vid sidan av jordbruket; se Hasslöf s. 80.

Bottensledet *bønslét* MorTofta. ~ Förr fanns ett *led* (en grind) på ett lågt liggande område; om *botten* i denna bet. se avd. VII. Gen. -s tyder på ett färdigbildat ON *Bottnen.

Dåvre kleven, se under *Dåvern* avd. V.

Gatemulen SkBa; del av väg. — 1862 Ska. nr 97. ~ »Fägatumynningen»; samma namn Bd 16 s. 149, 18 s. 183. Bet:n 'mynning' hos *mule* finns i boh. *āmūn* 'åmynningen', *ālvāmūn* 'älvmynningen'.

Gelegrinden *jēlægrīna* SkGrö. ~ Se under *Gelen* avd. VII.

***Gjuleklev** MorBro. — Hjulekleksbergen, Julekleks- 1847 Mor. nr 272. ~ Sannol. är f.l. kompositionsform av det **gjúl(l)* 'klyfta', varom Bd 16 s. 97 under *Hjålmegjul. Om andra möjligheter att tolka *Hjul-* (Jul-) i ON se Bd 4 s. 56, 9 s. 168, 18 s. 72 med litt., *Hjulån* SOÅ 8 s. 300, *Hjuleberg* SOH 2 s. 182. Om *klev* se inl. ovan.

Grevegatan *grēvægáda* RöLer; väg till Kanebol. ~ Se under *Grevås* s. 73.

»**Hjuleklevs-**», se *Gjuleklev. ***Humlegrinden?**, se följ.

»**Humnergrinden**» (möjl. *Hummer-*) Mor(Te?)Här. — 1791 Mor. nr 48. ~ F.l. är dunkel. *Hummer-* är möjl. den rätta läsningen; Härbjörneröd ligger visserligen inne i landet, men kan väl ändå ha ägt *hummertinor*, som måhända förvarats vid *grinden*; jfr i så fall *Hummerbackarna* Bd 5 s. 181. Eller är det fråga om en förvanskning av **Humlegrinden?*

***Hällevad?** TeRomTvet. Ingår möjl. i *Hällevasebron* *hålvævas(ø)brúa*. — Hällevase broen 1818 Te. nr 187, Hällevassavall(en), Hällevassa Vallen 1819 Te. nr 199. ~ Bron för över den bäck, som givit namn åt torpet Hällebäcken (s. 127). Uppslagsformen förutsätter, att det före bron funnits ett *vad* 'vadställe' på platsen. F.l. *häll*, f. 'stenhäll' gör det mindre troligt, att namnet innehåller *vase* 'utlagd risknipa' (jfr *Vasen* avd. II). Inte mindre än tre *Hällevadet* är kända från Orusts Ö. hd (Bd 9 s. 109).

Hällevasebron, se **Hällevad?* ovan.

Järnhattegrinden *jærnhætagrīna* MorHå. ~ Se *Järnhatteberget* avd. V.

Kajerna *kājerna* MorRöd; väg. ~ Best. pl. av *kaj*, f. Vägen går till en del utefter en bäck och är uppbyggd av sten, och man har därför jämfört den med en kaj.

Kalkhusgrinden *kålkhusgrīna* el. *Kalkugnsgrinden* *kålkums-* (ej »äкта» uttal) MorMoKå; grind c. 100 m. V. om sockenkyrkan. ~ På platsen fanns tidigare (1928) stall för prästens hästar. Kanske har man förr förvarat (el. framställt) *kalk* där för kalkning av kyrkan.

Kluttrebron *klütrebrúa*, *klådrø-* TeGiTe. — Klötterbroen 1817 Te. nr 179. ~ Sammansatta namn på broar innehåller ofta ånamn som f.l. Det finns i

no. dial. ett *klutra* 'pludre, om smaabarn og fugler' (Torp), och *Klutra *klùdra vore då ett naturligt namn på en bäck; namn givna efter åns (bäckens) »låte» är vanliga, se t.ex. Janzén NoB 1935 s. 1 ff. I detta fall skulle *klùdra*- vara det genuina uttalet. Skulle mot förmodan *klùtra*- vara det äkta, kunde f. l. sammanhänga med det *klutter*, n., som bildat namn på ett område med nedrasade stenar i Landvetters sn, Sävedals hd (Bd 1 s. 245) och med det (västsv. a. st. nämnda) *kluttra* 'arbeta slårvig', no. dial. *klutra* 'arbeide smaat, sysle med smaa el. lette arbeider' (Torp).

***Körled(et)** MorFl. — Kjørledstegen, -tegarne 1791 Mor. nr 90. ~ Sannol. förkortning av **Körvägsled(et)* 'grinden på körvägen'; jfr *Köregapen* Bd 1 s. 154 och *Kör(e)gapet* ibid. s. 232.

***Manglevad** RöKop. — Ingår i Manglevadshålor, -åker 1858 Rö. nr 216. ~ F.l. säkerl. gammal gen. *Magnhildar* av kvinnon. *Magnhild*; jfr *Magnhilde både mageli bæ* Bd 3 s. 163 samt no. *Manglerud* NG 2 s. 114, *Manglerød* ibid. 6 s. 354. S.l. är sannol. *vad*, n. 'vadställe'; platsen ligger vid Henån, som flyter genom hmnts ägor.

Mjölkegapen SkSk; betesbackar. — Mjölke-gapa 1835 Ska. nr 70. ~ Namnet avser ursprungl. de *gap* (öppningar) i gårdesgården, vid el. innanför vilka man *mjölkat* korna.

Ringen *ringøn* MorMo; väg, förr namn på åkrarna där. ~ Den närmare innebörden oviss. Om olika tolkningsmöjligheter se *Ringen* s. 16.

Rismegrind, se *Rismevatten* avd. I. »**Räcksegatan**», se **Räckstregatan?* nedan. »**Räcksegrinden**», se **Räckstregrinden?* nedan.

***Räckstregatan?** RöHär; väg. — Räcksegatan, Räcksegrinden 1818 Rö. nr 1. ~ Det förefaller sannolikt, att namnet bör hållas samman med fvn. *rekstr(ar)gata*, f. och *rekstrarvegr*, m., båda i bet:n 'fägata' (Fritzner), no. *reksterveg*, m. 'Gangsti, Vei for Creature' (Aasen), i vilka f.l. är (gen. av) fvn. *rekstr*, m. (= *rekstrargata*), no. *rekster*, m. 'Græsgang, Udmarker for Creaturene' (Aasen). De dokumenterade formerna kan tänkas ha uppstått genom bortfall av kons. i den svåruttalade förbindelsen *-kstr-*. *Räckstregrinden torde vara sekundärt till *Räckstregatan.

***Räckstregrinden?**, se föreg.

Rännarekleven *rännarekléva* RöBra. ~ Genom *kleven* går en gångväg, en *rännarevæg*, ned till sjön. F. l. kan vara utvidgning av *ränna*, f. eller vara *rännare*, m. 'person som springer omkring i stugorna».

Rännegatan. 1. MorBua (Fl). — Rännegata 1844 Mor. nr 248. 2. MorHär; snarast appell. — 1856 nr 322 (»vid ändan av *rännegatan*»). 3. MollTå *rännegåda*. 4. TeBot. — Rännegatan 1786 Te. nr 44. 5. TeRom. Roms rännegata *råms rännegåda* (från landsvägen vid gården till utmarken). 6. TeStaÅsk. — tvistemarken eller rännegatan 1873 Te. nr 404; nu namn på hemmansdel i Stala (s. 134). ~ Samma namn har behandlats Bd 9 s. 112. Det förmodas där, att »gatan» kanske varit nedskuren i marken och därför liknats vid en ränna,

el. att där funnits en ränna av något slag. Intetdera förslaget förefaller nu troligt. *Rännegata* har tydl. varit appell. i boh. Enl. J. Törnbäck (manuskript IODG accession 952) är *rænægáda* på Lilla Askerön (Valla sn, Tjörn) beteckning på 'en väg (med stenar å ömse sidor), utefter vilken korna »ränna» till hagen'.¹ Då målet annars brukar verbet *kesa* i sådant fall, är den angivna innebörden hos *rännegata* möjligen inte ursprunglig. Det är kanske det rännliknande hos vägen, som framhäves genom namnet. Törnbäck uppger, att rännegatan har stenar (väl=stengärdesgårdar) å ömse sidor. Om nr 6 säges i lh 1873, att det är ett »av gärdesgårdar omgivet mindre markstycke». Och om Rännegatorna MorGunn (se nedan) säges det i lh 1786, att åborna »skola gemensamt bestå stängslen».

Rännegatorna MorGunn. — Rännegatorne 1786 Mor. nr 36. ~ Se föreg. **Santes haller**, se under *Santerös* avd. V.

***Skillnaregrinden** MorEds. — Skinnaregrinden 1811 Mor. nr 136. ~ Formen 1811 trol. en förvanskning av *Skillnaregrinden, en förkortning av **Skillnarelidgrinden*, där f. l. är *Skillnareliden på samma hemman (avd. V). Skrivningen *Skinnare-* beror säkerl. på felaktig association med *skinnare*, m.; jfr uttalet *finare-* av *Skillnarevattnet* Bd 10 s. 72.

»**Skinnaregrinden**», se föreg.

Skjutsleden MorBua(Fl)Ki. — Skjutsledds Liden 1804 Mor. nr 108, Skjutsleden 1812 nr 139, Skjutsleddsmyren, Skjutsledds Intag 1823 nr 266. ~ Namnet har sannol. betecknat en *led*, en väg, som *skjutsarna* följde; jfr de no. parallellerna *skipsleid*, *baatileid*, *roleid* (Aasen).

Slipehon *sl̥ibəhón* MorTo; väg under berget Geteryggen. ~ En parallell till namnet *Sliptjugan* Bd 5 s. 244, som anger likhet med ett slipstensställ. *Slipehon* är vattenkaret på en slipsten. Vägen går i en dæld.

Slåkeliden *sl̥ägəlija* TeGrö. ~ Se *Slåkeliden* s. 139.

***Slädkneken**, se »**Släktnegen**» VIII.

»**Statvägen**» MorBä. — 1852 Mor. nr 304. ~ Namn på *Stat(e)-* har behandlats Bd 9 s. 89, 110, 16 s. 45. Torde ha något samband med *stat* 'årsavlöning in natura' och dess avledn. *statare*. Då hemmanet Bäckén är fr., har jordbruksarbetare där möjl. varit anställda på stat; jfr ett ökn. *Staten* s. 113.

»**Stilles grind**» TeSta. — 1854 Te. nr 340. ~ F. l. väl knappast en personbeteckning. Kanske samma f. l. i *Stilleledet* och *Stillekärret* Bd 1 s. 155. Tolkningen där träffar nog inte det rätta. Enl. Bd 9 s. 38 har Lidén vid tolkningen av *Stillingsö(n)* Boh. stud. s. 194 ff. påpekat, att det finns en del nord. ON på *Still-*, som ännu inte fått någon övertygande tolkning. För vissa namn antyder Lidén släktskap med fvn. *stilli*, n., 'fälla el. fallgrop för djur', no. dial. *stille*, n. 'avbalkning i fähuset'. Möjl. ingår detta *stille*, n. såsom f. l.

¹ Målet i Te känner *ränneväj*, tydl. synonymt till *rännegata*; Bergstrand Boh. sägner s. 24.

i de tre ovan angivna ON. Då s. l. i två fall betecknar 'grind' synes ordet snarast ha använts om utomhusfålla: 'grinden (ledet) till kreatursfållan'. Gen. -s i *Stilles grind* tyder på att dettas f. l. är ett tidigare existerande ON **Stille(t)*. Jfr under *Dyrsten(en)* avd. V.

Stocken, se s. 53 f.

Styckeliden *støkkelida* SkGu; gångväg. ~ Går förbi ett avskilt liggande åkerstycke.

Stålklev *støkklev* TeHolm. ~ Mansn. *Ståle* förmodas ingå i *Stålkärr* Bd 16 s. 241. Det ingår sannol. i *Ståleröd stølra* i Askums sn, j *Stala rudi* 1391 RB s. 375. Ett *Ståls støl-* i Resteröds sn har namn efter en båtsman *Stål* (Bd 11 s. 57). *Stålmaden* i Forshälla sn säges ibid. s. 107 innehålla mansn. fvn. *Stáli*, soldatn. *Stål* el. ett växtn. Nutida boh. tycks känna *stål støl*, n. endast i riksspråklig bet. *Stålbjället* i Blekinge anses sannol. innehålla *stål* med syftning på bergets »hårda», blanka yta (Ohlsson Blekingekusten s. 185 f.). Det no. *Staalviken* har enl. NG 14 s. 83 namn efter *Staalet*, »det ovenfor Gaarden liggende høie Fjeld . . . Staalet brukes ofte som navn på Fjelde, saaledes om det nordligste Fremspring av Forbjerget Stad». I Trommekilen i Lyse sn, Boh., finns ett *Stålvik stølvig*; det upplyses: »Här är mycket brant strand.» Då *Stål(e)* är väl styrkt som båtsmans- och soldatn. i Boh. förefaller det sannolikast, att detta ingår i *Stålklev*. *Kleven* ligger på en väg till kyrkan.

Stättebryggan, se under *Stätteskären* avd. III.

Sölebron *sølebrua* TeGiTo. — Sålebroen 1817 Te. nr 179. Ingår i *Sölebro-liden sølebrulja*, även kallad *Ramshulteliden ramseltja*. ~ F. l. kan vara *söla søla*, f. 'gyttja'¹ men är snarare ett äldre namn *Söla på Storån (i nedersta loppet *Hagån* Bd 9 s. 99). Då Gilleby och Hoga ligger vid samma å, kan åker- och ängnamnen *Sölan* på dessa gårdar möjl. gömma det gamla ånamnet.

***Tinn(e)grind(en)** TeOtt. — Tinngrindsängen 1820 Te. nr 205, Tinnegrinds- 1824 nr 224. ~ Säkerl. anger f. l. att *grinden* bestått av (el. varit försedd med) »*tinnar*», dvs. pinnar av något slag (boh. *tin*, m. 'pinne i räfsa, harv o.d.); jfr *Tinnekullen* avd. V.

Tiomansbryggan *tiømansbryga* Moll Mollösunds fiskeläge. — Tiomansbryggan 1932 Kjellberg Sv. Kulturbilder bd 2 s. 230. ~ *Bryggan* ägdes gemensamt av *tio man*.

Tjocketegen *sjøkø* MorFl; gångstig på en ren. — Tjuket, Tjyke (*y* möjl. *u*) tegen, Tjyketeg, Tjyketegen, Tycke tegen 1791 Mor. nr 90, Tjocketegen (3 ggr), Tjuketegen (*u* möjl. *oc*) 1847 Mor. nr 336 a. ~ »Tjuket» är säkerl. en förkortad skr. av *Tjuketegen, avsedd att återge *Tjucke-*. F. l. är adj. *tjock*, i målet *syk*; den torde åsyfta tuvig el. yvig vegetation; jfr no. dial.

¹ Om ON som innehåller *söla*, f. se Janzén NoB 1940 s. 159 f., Ekenvall ibid. 1941 s. 1 ff.

tjukkeng 'Eng med stort og tætvoxet Græs', även 'den bedste Deel af Engen' (Aasen), *Tjocka kärret* och liknande namn Bd 1 s. 269, 3 s. 234, 5 s. 29, 16 s. 235.²

»**Tjuket**», se föreg.

Torsegrinden MorSva. — 1796 Mor. nr 63. ~ Förmodl. av *Toresgrinden; därav först *Torsgrinden, varefter en hjälpvokal inskjutits. Detta senare är visserl. inte det vanliga i namn med *Tores*-; jfr dock *Tolsegården* Bd 3 s. 90 och under *Tolsered* 4 s. 50.

V. Höjder, backar och sluttningar; hållar och stenar.

Ordet *berg*, n., uttalas *bærj*, *barj*, best. pl. *bærja*, *bárja*; som s. l. i sammansättningar ofta i best. sg. *-bætj*, *-bátj*. *Kulle kälö*, m., best. sg. *kälö*, anger oftast (högt) berg. Ordet *hög*, m., uttalas nu vanl. *how* men i gamla ON *haw* o.d. *Ås os*, m., har sin riksspråkliga bet., medan *fjäll fjæl*, n. vanl. syftar på vidsträckt, kal bergmark. *Hammar*, m. kan ange 'framskjutande bergparti', *snipa*, f. ett »snipigt» bergparti. Olika slag av berg och kullar anges genom *huvud*, n., *klubba*, f., *knopp*, m., *knös*, m., *kula*, f., *rult*, m. 'liten rundaktig kulle', *skunk*, m. 'liten kulle'. *Pall päl*, *päl*, m., betyder 'berghäll, avsats i berget (ofta vid sjön)'. En berghäll kan också betecknas med *hall hal*, *hal*, m. och f. och *hälla*; om en slät, sluttande berghäll kan användas ordet *svada fwäa*, f. Ett bergsstup kan betecknas med *bratt*, m. liksom med *flåg flaw*, *flaw*, n. och *gavel*, m. Sluttningar av olika slag anges genom *backe bækø*, m., *lid l₂*, *l₂*, f., och *bräcka bræka*, f. Det förstnämnda användes om en sluttning såväl på en väg som i terrängen, under det att *lid* oftast brukas blott i bet. 'vägbacke'. *Bräcka* kan användas om ganska branta sluttningar (Bd 9 s. 113). Även *bank*, m. och *brank*, m. anger sluttningar. — *Rös rus*, f., best. sg. *rúsa*, betyder 'stenrös' och *mal(e)*, m. 'stenhop'. — Orden *holme hólma*, m., och *skär skær*, *fær*, n., kan användas om lokaler på land, det förra om terrängparti, som i någon mån höjer sig över sin omgivning (ofta vid vatten), det senare i bet. 'bergskär' (jfr under avd. III).

Abborrpallen RöRöd; man metar *abborrar* där. 2 *Al(e)berget* MorEds, MorDal. *Aleliden* TeBox. *Alkebergen* GullHärm, 1861 Mor. nr 357; *alkor* (sillgrisslor) brukar hålla till där. *Allmännekullen*, *-kullarna* TeMä, Allmännekullen (4 ggr), *Almekulla* 1842 Te. nr 264. *Almebräcka* TeTvet, *Almebräcka* 1819 Te. nr 199; väl trädn. *alm*, men jfr föreg. och *Allmännebergen* Bd 11 s. 87. *Alås* s. 13. *Ambjörnsbergen* MorHäll; *Ambjörn* okänd. *Ambjörnskullarna* MorTö; då Tönsäng gränsar till Hällevik kan det vara

² Skr. *Tjuket* och *Tjuke*- kan inte mot övriga skr. motivera ett antagande, att f.l. skulle ha med stammen i ON *Tjuk*, *Tjuke* att göra, varom Lennart Moberg OUA 1947 s. 12 ff.

fråga om samma *Ambjörn* som i föreg. namn. *Andeberget MorTö, Ane-1840 Mor. nr 235, *Anedamsberget* 1843 Mor. nr 240; se *Andedammen* avd. I. *Annas berg* MorHäll, *Annas Berg*, Annæ Berget 1788 Mor. nr 82. *Annebräcken* TeTvet. *Aplehogen* RöBra. 2 *Aplekullen* MorGl, MorOtt. 2 *Askeberget* RöKop, TeBot. *Aspebackarna* TeÄsk. *Aspebacken* TeBjö. 3 *Asp(e)berget* MorBa, SkLö, TeHogenOtt. *Aspekullarna* MorEds; intill *Aspelyckan*. 6 *Aspekullen* MorOtt, MorVa, MorVrå, TeFl, TeKa, TeMo. *Aspeliden* MorKors. *Asphogen* RöFu. *Aspåsen* TeOtt. »*Audabaka*» s. 54. *Axelberget*, se *Oxelberget*.

Backe vette SkBa, berg även kallat *Åseberget* (nedan); *vette*, m. 'vårdkas'. *Badeberget* *bådabåt* TeKå, ej vid någon sjö. *Bakås* MorRöd; trol. 'åsen som ligger bakom gården'; jfr *Baklyckan* avd. VIII. *Barkebacken* TeLa; f. l. vittnar snarast om *barktäkt*, men den kan tänkas innehålla verbet *barka* 'garva'. *Barrefjäll* RöDan, Barrefjell 1853 Rö. nr 210; möjl. felskr. för *Bäre* (nedan), i annat fall är f. l. *barr*, n. 2 *Barrkullen* RöBra *bårkåln* RöRöd *bårkåln*; se föreg. *Basekullen* RöBra, EKB, ej i IODG:s material; om f. l. se *Basmyren* avd. VI. *Bastekullen* *båsta*- TeLi; målets *båsta*, f. 'torkgrop för lin o.d.'. *Bengtes kullar* MorBua (Fl). *Bergakungen* SkRöd, berg, ungt namn; på en berghäll ett ganska tydligt huvud med krona. *Berghälleberget* MorGl Slä. *Bergskullarna* RöBjö. 3 *Bergskullen* MorBua (Fl), TeBjö, TeNöt. *Bergsuxerna RöBra; målets *ux oks, f., 'överskjutande bergkant'. 2 *Bergås* RöHär (ingår i *Bergåsberget*), RöUte. *Bernts lid* SkFo; *Bernt* levde enligt uppgift vid mitten av 1800-t. 2 *Betesberget* MorHäll, SkSka; berget med *bete* för kreaturen. *Bistockeberget* MorSö; tydl. har det funnits *bistockar* i träden. *Bistockekullen* RöRöd; se föreg. *Bjärkebergen* TeÅng; *bjärk* 'björk'. *Bjärkebacken* MorKi. 2 *Bjärkeberg(et)* trol. MollMoll, tycks bevarat endast i *Bjärkebergsholmen* (SIOD 3 s. 16, 132), TeÄsk. *Bjärkefjäll* MorRå. 4 *Björk(e)hogen* RöBön, RöDal, RöLu, RöUt (i ett par fall möjl. samma lokal). 3 *Björkekullen* RöBra, RöÅng, TeÄsk. 2 *Björk(e)liden* MorGull, RöGök. *Björneberget* TeRom. *Björnhällan i *Björnhälleberget* RöBua. 2 *Blackebacken* MorSö, RöBua; *blacka* är beteckning på vissa storbladiga växter. *Bladbacken* RöHäl; oviss om appell. *blad* (jfr *Bladbacken* Bd 10 s. 87) el. familjenamnet *Blad* (jfr *Bladgården* Bd 16 s. 60). *Blekebackarna* MorFl; man *blekte* sina vävar där; jfr *Blekebacken* Bd 2 s. 147. 4 *Blekebacken* RöUte, RöVe, SkGu, TeMä; se föreg. *Blekliden* SkLö; se föreg. *Bliberget* TeTvet, se *Blia* s. 138. 2 *Blåberg(et)* MorBro, SkFi, ingår i *Blåbergsholmen*; mörk färg på bergen. 4 *Blåkullen* MorFl, MorKors, (»trind som en smörtopp»), Sk, utmarken, TeHolm; f. l. kan väl i något fall ha samband med påskeldar, men uppgifter härom saknas (jfr samma namn Bd 9 s. 124); i flertalet fall syftar *blå* på bergets färg; jfr *Blåberget* ovan. 2 *Blånäsan* s. 82, 113. 2. *Blåsopp* s. 108, RöDan; *blåsig* höjd i en dal. *Bläckskunken* TeRå, 1868 Te. nr 397; nordboh. *bläcka, f. 'växt med stora blad'; jfr *Bläckängen Bd 16 s. 207 med litt. *Boberget* TeRom; byn låg förr vid berget. 2 *Bockebergen* RöHär, TeBä (även *-berget*); oviss om jäm-

förelsenamn el. om *bockar* hållit till där. *Bockekullen* RöBra; *bockar* säges ha hållit till där. *Bockepallarna* TeBä; jfr *Bockebergen* ovan. 2 *Bockepallen* RöHär, RöSvi; den sistnämnda ligger vid sjön och »getter» brukade beta där. 4 *Bockås* MorKi, MorRå, RöHär, TeHolm; jfr *Bockebergen* ovan. *Bodfjäll* SkEv; någon *bod* finns där inte nu, men det kan tidigare ha funnits *bod(ar)* för jakt o.d. *Bodhammar*, även *Bodhammarberget* SkLöNä; om f. l. se föreg. »*Bogebergen*» TeRomÅsk, 1840 Te. nr 257, -berget 1851 nr 358; f. l. snarast trädn. *bok bog* f.; jfr dock *Bågen* avd. I. 2 *Bokeberget* *bôga-* MorBua(Fl), SkEv. *Bokelid ingår i *Bokelidsvallen* SkEv. *Bondeberg* *bônø-* Sk, utmarken, förr *Ormekullen*; den reala grunden till f. l. okänd. 3 *Borg(e)kullen* *bôr(ø)-* RöRöd, TeRa, TeTo; de två i Te efter fornborgar. *Borgeberg* TeTvet, 1819 Te. nr 199; efter en fornborg. *Boxvike vette* se *Vetteberget* nedan. *Branta berget* RöBjö. 2 *Bratteberget* MorTo (med *Bratten* nedan), TeHoga; *bratt* 'brant'. *Brattebräcka* s. 120. *Bratte kulle* RöNä. *Bratten* MorTo, del av *Bratteberget*; substantivering av adj. *bratt* 'brant'. 8 *Brattås* bl.a. s. 59, 135. *Brobacken* SkFo. *Brobergen* MorFl. *Brokullen* SkBa(Lö?), vid ett smalt sund mot Islandsberg. *Broliden* RöGök. *Broskunken* MorAss, ängsbacke; enl. kartan till lh 1888 Mor. nr 478 vid en *bro*. *Brunnebacken* RöBua (= *Brunnekullen* nedan); *brunn*, m. 2 *Brunneberg(en)* RöÖl, SkBergGrö; trol. efter skogs- (Ijung-)brand. 2 *Brunnekullen* RöBua (= *Brunnebacken* ovan), SkGu, *brunn*, m. *Brunnliden* s. 17. *Brunnsberg* TeOtt; se *Brunnstorp s. 125. 2 *Brurekullen* MorHå, MorLu; målets *brur*, f., 'brud'; jfr namn med f. l. *Brure* avd. III. 2 *Bryggebacken* MorLa, SkFo. 7 *Bryggebergen, -berget*. *Brygge-kullen* MorBua(Fl). *Bråteberget* RöBå; om *bråte* avd. VIII, men f. l. kan tänkas vara *bråta bråda* 'bråka' (om lin). *Bråtekullen* RöHe; se föreg. *Bråteliden* TeBox; jfr två föreg. namn. *Bräckebergen* MorRöd; gårdn. *Bräcke*. 2 *Brända bergen (berget)* MorRöd, MorVrå. *Brända kullarna TeRå, -kulla 1838 Te. nr 253. Flera *Brändebergen (-berget)*, *Brännebergen (-berget)*; f. l. flertydig; den kan ange, att bergen en gång blivit *avbrända*, att där funnits en *bränna* (ett *bränne*) 'svedjeland', att man tagit *bränne* 'bränsle' där. *Brännepallarna* RöRä; se föreg. *Burås* s. 124. *Båsbacken* TeLa; se *Båtsbacken* nedan. *Båsen* TeTo, berg; *bås*, m., namnet tillkommer egentl. en sänka i bergen. *Båtebacken* TeBot. *Båteberget* TeHolm; appell. *båteberg* 'vanligen slät håll som använts till uppdragsplats för båtar'. 4 *Båtekullen* MorBerg (liknar en båt), RöFu (anledningen oviss), RöKän (ej vid sjö; namnet efter bergets form?), RöÄng (kallas även *Sjöbodkullen*). *Båtsbacken* TeLa, Båts-, Bås- 1846-47 Te. nr 277; f. l. kan vara gen. av *båt*, men *Båts-* kan vara en förvanskning av *Bås-*, och detta är då *bås* varom s. 28. 2 *Båtsmansbacken* MorFl, MorGull; i sistnämnda fall torde namnet sammanhånga med båtsmanstorpets på hemmanets mark. *Bäckebackarna* SkFi. 2 *Bäckeberget* RöUte, TeHolm. *Bäckenäs* TeRom; s. l. avser en udde mellan *bäck*-krökar, ej i sjön. *Bänken* GullHärm, en »metpall», som liknats vid en *bänk*. *Bärbacken* TeLa.

Bäreberget MorKi. *Bäreffjäll bære-* RöBönNäUte. 2 *Böneberget* MorHärm, MorLa; berg intill *bönodlingar*. 3 *Bönekullen* SkGå, SkRöd, TeVas; jfr föreg. *Bönepallen* SkFi. *Börsås* RöHe, okänt; mansn. *Birger* el. det fsv. **byrghi* (isl. *byrgi*) 'borg, skans', varom Sahlgren i Hall. bygdekultur s. 88 ff. *Börtas pallar* MorTö.

Dalebacken RöNä. *Dalberget* TeLa. *Dalebergen* MorFl. *Dalekullen* MorKå. 3 *Dammbackarna, -backen* MorBro (vid *Dammen*), TeBjö (förkortning av *Dammbergsbackarna*), TeLunn, i sistnämnda fall trol. fråga om naturlig *damm*. Många *Dammebergen, -berget*; i två fall (MorBerg, MorFl) finns det en *damm* uppe i bergen; i ett fall (SkGå) hör namnet ihop med ON *Dammarna*, i ett fall (MorKi) har berget lokalt samband med ett *Dammstödet* (avd. X), i några fall är det tydl. fråga om *kvarndammar*. *Damnbranken* RöNa. *Dammesvadorna* TeGrö. *Dammhogarna* SkBa. 3 *Dammkullarna, -kullen* MorBrä, MorRöd, SkSka. *Dammliden* TeTa. *Dammsbacken* TeBot; bildad på ett ON **Dammen* el. felskr. för *Dammebacken?* *Dampepallen* TeStrand; ligger vid *Damparna* (avd. VIII). *Dansareberget* TeBö; ingen tradition; jfr t.ex. *Dansarebacken* Bd 9 s. 126. *De brända bergen* RöDal. *Deleffjäll* TeBjö; i *delet* (gränsen) mellan Björneröd och Fjällegärde. *Den röde stenen* MollTå; *sten* av röd granit. *De svarta bergen* RöDal. *Det brända berget* MorBrä; man känner ej till att berget bränts av. *Det stora berget* MorBerg; högt berg. *Det vita berget* MorGl; berg med mycket kvarts. *Digerkullen digr-* RöUte; *diger* betyder här snarast 'bred'; om uttalet med *ɫ* för väntat *e* se Bd 9 s. XIII f. **Djurberg(et)*, ingår i *Djurbergsskären* MollTå. *Duveberget* MorMo. *Duvehögen (-hogen)* RöKär. *Duvestenen* MorLu, stenblock. *Dybackarna (-backen)* TeBä, innanför Vaddalen; om *dy* avd. VI. 2. *Dyberget, -bergen* MorBro, TeTo. *Dykullen* TeHåv. *Dyliderna* MorFl. *Dyngebackarna* SkFo; i lh 1796 Ska. nr 38 nämnes *Dynge- och Tomte-backarne*, och namnet avser alltså trol. backen med gödselstaden. *Dyngepallen* TeHolm, på Skutholmen; intet tyder på att man har lastat el. lossat *dynga* 'gödsel' där (jfr samma namn Bd 9 s. 114), utan f. l. syftar antagl. på blöt botten därintill. *Dyngås* TeTvet; anl. okänd.

Edbacken MollTå; backen med det *ed* (landtung), som givit anledning till *Edshult*. *Edsbacken* SkBerg; lokalt samband med *Edsvattnet* och *Edshagen*. 2 *Ekebacken* s. 94, MorTo. 3 *Ekebergen (-berget)* MorKö, MorLu, TeLu; åtm. i första fallet växer *ek* fortfarande på platsen. 3 *Ekekullen* MorBerg, *ek* fortfarande, RöBerg, TeBrä. 12 *Ekeliden*, bl.a. s. 105. *Ekepallen* TeÅsk; berg med *ekskog*. 2 *Ekås* TeHåv. TeRå. *Elisabets backe* s. 138. **Elinsberget* MorBro, *Elisberget* 1847 Mor. nr 272 (2 ggr). *Elsas stenmal* Sk utmarken; boh. *stenmal(e)* m., 'stenhop'. 5 *Ene(r)backen* s. 32, 68, 73, MorLa, MorRöd. *Enerhogen* TeNöt. 3 *Ene(r)kullen* RöRö, TeRom, TeRå. 5 *Ene(r)liden* RöBön, RöLu, RöUt, SkBa, TeRå. 4 *Enersbacken* s. 26, 36, 120, TeNös. *Enersliden* MorBro. *Enskiftesbacken* TeLe; 'backen vid **Enskiftet*', dvs. 'jord i ett skifte'. *Enås* TeStrand. *Erikes hall* RöRä; gen. av mansn. *Erik. Eskils lid* MorHu.

Fagerbacka SkBa; f. l. trol. soldatn. *Fager*; s. l. är bynamnet *Backa*. *Falkebacken* s. 116. *Falkås* s. 140. *Famnevedsbacken* RöBra. *Famnevedsberget* RöBra, med *Famnevedsmyren*. *Fars pall* KärMå, vid Mors pall. *Fasters kulle* TeBräTe. *Fimbacken* RöRö; *fimjörd*. 4 *Fiskeberget*, -bergen MollTå, MorHär, RöBra. RöÅng (på Bårholmen). *Fiskegjusredren* RöBra, Fiske-djurs (!) Reren 1794 Rö. nr 68; en *fiskgjuse* har haft sitt *rede* där. *Fiskekullen* SkGrö, inne i land; en meddelare förmodade, att man torkat *fisk* där. *Fjälls-bergen* RöHär; sammanhänger liksom följ. namn inom samma by med *Hise-fjäll*. *Fjällskullen* RöHär. *Fjällsliden* RöHär. *Fjällsåsen* RöKol; man har tydl. kallat bergen däromkring *Fjället. *Fjärkalleberget* TeLu, Fjerkalle- 1844 Te. nr 261, Fjärkalls- 1853 nr 350; sydboh. *fjärkall, m., 'lodrätt stående axel varpå skovlarna i drivhjulet till en vattenkvarn äro fästade' (Janzen Subst. s. 200); där har tydl. funnits fjärkallekvarn i bäcken. *Flat(e)fjäll* TeBotBä. *Flatås* TeStrandTvet. *Flinkebacken* MorKu; fam.-n. *Flink*. *Flybackarna* MorÄ; *fly*, n. 'gungfly'. *Flykullarna* RöHe; se föreg. 6 *Flåg(e)bergen*, -berget MorHu, MorHäll, MorSö, TeBot, TeTa, TeÅng; *flåg*, n. 'brant bergvägg'. 2 *Flåge-kullen* MorHäll, MorRöd; se föreg. 2 *Flåget* TeBot, TeTa. *Flågfjället* TeNös. 18 *Flög(e)bergen -berget*; målets **flög fløw, fløw, fluw*, f. 'vindflöjel'; i flertalet fall har det konstaterats, att flöjlar finns el. har funnits på bergen. Många *Flög(e)kullen*; se föreg. 3 *Flögen* MorHäll *fløua*, Fluga, Flugan 1820 Mor. nr 267: 1, Flöga 1825 nr 212, MorLa, Flöga 1821 Mor. nr 224, RöHe (förr vindflöjel där); best. form sing. av *flög, f., 'vindflöjel'. *Flöje(l)berget* MorTo; rspr. *flöjel*, m. 'vindflöjel'. *Flöjelkullen* MorVa, 1867 Mor. nr 384. *Flöj(el)lyckan* TeTveteh. *Fockebacken* s. 129. 2 *Forneberget* TeKå, nu okänt; på ett namnlöst berg finns en forngrav, och kanske är det detta berg, som tidigare kallats *Forneberget*, TeLeTveteh. *fønə*; vid bergets fot har man hittat fornminnen. *Forsberget* TeHälla. *Forsbräckan* RöNä. *Fossebacken* s. 105. *Friarebacken* RöHe; jfr följ. *Friarepallen* RöDan; mötesplats för ungdom. *Frukullarna* MorMo; kvinnorna (*fruarna*) från Morlanda säteri gick dit för att se ut över sjön. *Furubackarna* MorGull. 2 *Furubacken* s. 15, 140. 5 *Furu-bergen*, -berget MorGull, MorKi, MorMa, RöUte, TeBjö (känt endast i *Furu-bergsmaden*). *Furuknullarna*, TeLå. 6 *Furukullarna*, -kullen MorBua (Fl), RöUt, SkSka, TeLu, TeLå, TeSta. *Furåsen* TeLu. *Fäbergen* GullHärm, betesmarker. *Fältspatebergen* GullHärm, berg med kvarts och något *fältspat*. *Fölungepallarna* TeVass; man lär ha dränkt *fölungar* där.

Gaffelkullen RöÖl; kullen är kluven som en (hö)gaffel; jfr *Gaffeln* Bd 9 s. 127. *Gaffelstenen* RöHär; namnets orsak densamma som vid föreg. *Galgeberget* MorMo (= *Slottsberget*); forna tiders Bildtar säges ha haft *galge* där. *Galten* TeÅker, Galtten 1533 DN 14 s. 733 (»Then jord som lygger fra Galtten oc tyl Jernhaten»), berg; jämförelsenamn; samma namn Bd 9 s. 128. *Galthamnen* MorTofta, högt berg vid bråddjup; namnet tillkommer från början hamnen; den reala grunden okänd. *Gatebackarna* TeLu. *Gatbacken*

SkLö. Flera *Gatebergen, -berget. Gatehogarna* SkBa. 2 *Gatekullen* RöNä, RöRä. *Gaveln*, se avd. I. *Genstigebergen* MorSlä. 4 *Getebergen, -berget* MorGull, MorLu, MorRöd, RöBjö. *Getegrindson* TeTvet, sten vid en grind, som tydl. kallats **Getegrind(en)* (s. 212); jämförelsenamn. *Geteknösen* RöHe. 2 *Getekullen* MorRöd, TeTvet. *Geteryggarna* RöMu; jämförelsenamn. 3 *Get(e)-ryggen* MorBro, MorTo, TeTvet, Ged-, Get- 1819 Te. nr 199; jämförelsenamn. Samma namn avd. VII. *Getstallarna* MorLu; avsats i ett berg, där getterna samlades, då de gick ute under vintern. *Giljebergen* TeÅsk; om *gilja* avd. VII. **Gillerås* TeRå, Gillesås- (1) 1838 Te. nr 253, Gillerås- 1868 nr 408; se under *Gillergården* s. 103. *Gran(e)fjäll* TeLaTvet; barrskog på nordsidan. *Granstörkullen* RöBjö; man har tydl. tagit *granstörar* där; jfr *Stördalen* s. 27 och *Störeberg* nedan. *Gravkullen* MorRöd, ovisst om verkligt ON, nu okänt; någon forngrav känner man inte till. *Grevås* s. 73. 8 *Grindebackarna, -backen* bl.a. s. 2 (som naturn. nu ersatt med *Sandhålorna*). 8 *Grindebergen, -berget*. 3 *Grindekullen* RöKop. RöRä, Sk utmarken, även kallat *Grindeberget*. *Grindeliden* TeTveteh. *Gripeberg* TeÅker; säkerl. ett soldatn. *Grip*; jfr *Gripeberget* Bd 18 s. 202 med litt. *Griseliden* MorHu. *Gruveberget* MorFl; berg med fältspats-»gruva». *Gråberg(et)* RöHe; efter bergets *grå* färg; samma namn Bd 2 s. 152. 2 *Gränsbergen, -berget* MorHäll, MorRöd. *Gräsås* s. 105. *Grävlingeberget* RöVe. 2 *Gröne backe* MorHu (*Grönebacke*), MorMo; *grön* skogsbacke. *Grönebacken* TeTvet; se föreg. *Gröneberg* s. 41. *Grönlid* s. 48. 5 *Grönds* s. 109, 116, MorTö, RöHe, TeRå; berg med träd och buskar till skillnad från kala berg. *Gubberösen -råsa* GullHärm; anledningen till f. l. *gubbe* är okänd. *Gule knoppen* MollTå; bergtopp med *gul* mossa. *Gule kulle* KärKär; åtm. numera beväxt med *gula* lavar i stora fläckar. *Gulekullen* MorHäll; berg med *gul* mossa. 2 *Gullberg* s. 23, 34. *Gullbergen* RöBua; se under *Gullholmen* s. 3. *Gullhög* s. 94. *Gullixerödhögen* MorHu, bergsluttning; man sätter inte namnet i samband med hemmanet *Gullixeröd*. *Gungarna*, se följ. *Gungebackarna* MorLa, även *Gungarna*; antingen **gunga*, f., 'gungfly, gungande mark' el. verbet *gunga* med syftning på gungande mark; formen *Gungarna* är en förkortning. *Gungebacken gågg-*, *Gungebacken* 1825 Ska. nr 69 (*a* i första stav. säkerl. fel för *å*, skrivaren slarvar med att sätta över *å*, *ä* och *ö*), *Gunge*-1840 nr 72 (3 ggr), *Gung-* 1869 nr 107 (2ggr); se föreg.; enl. källan 1840 ligger *Flyet* intill. *Gunnars backar* GullHärm, betesmarker med *Gunnars håla* (avd. VII) och *Gunnars holmar* (avd. III) i sjön utanför. *Gunnars lid* TeFjä. *Gunnars näsa* SkFi. *Gunneberg* s. 22. 2 *Gustavsberg* s. 32, MorLu. *Gåsebacken* MorBä. *Gärdesbergen* MorTö, Gerds- 1843 Mor. nr 240; berg med odlade *gården*. *Gärdeskullarna* MorVrå; se föreg. *Gärdeberget* RöSvi; sannol. *gårde*, n. 'gårdesgård', här gräns mellan hemman. *Gärdsliden* RöBa; *gårde*, n. men ovisst i vilkendera av två ovan angivna betydelser. *Gätebacken* MorSö; man har brukat *gäta jæda* 'vakta' kreaturen där; samband med *Gätemarken* nedan. 2 *Gätebergen, -berget* TeLu, TeLunn; se föreg. 5 *Gätemarken* MorAss,

MorEds, MorHu, MorSlä (Gäde-, Jäde- 1855 Mor. nr 320), MorSö (ovisst om olika lokaler alla); se föreg. 3 *Göpebergen*, *-berget* MorBua(Fl) med *Göpe-myren* intill, MorTo, RöBerg; boh. *göpa* 'lodjur'. *Göpeliderna* RöDal; se föreg. *Göpås* (*Göpåsebergen*) MorKu; se *Göpebergen*. 2 *Göteborgen* TeHäv, TeRå; sannol. *göte* 'västgöte'; jfr *Götegrinden* inom sn (avd. IV). *Götekullarna* TeRåb; se föreg.

3 *Haberg(et)* TeLa, Habergs lycka 1786 Te. nr 182, TeNöt *hábæş kälə* Habergs- 1866 Te. nr 396, TeTvet, Haberg 1819 Te. nr 199; f. 1. är möjl. *hage*, m., men kan också vara det *hav-*, som nämnes Bd 9 s. 31 *Haberg* och ibid. s. 130 *Havsten*, släkt med fvn. *hefja* 'häva'. 2 *Hagebacken* TeBä, TeÅng. 8 *Hagebergen*, *-berget*. 3 *Hageliden* MorTö, TeBot, TeTveteh. 2 *Hagkullen* RöHe, RöRöd. *Hagtornsbacken* MorKi, Hogtorns- 1823 Mor. nr 266 (3 ggr); växtn. *hagtorn*; jfr under *Högeträd avd. X. *Halebergen* TeRöd, vid *Halen* avd. VIII. 3 *Hall(e)bergen*, *-berget* MorRöd, TeLu, TeMä. *Hallepall* MorÅ, invid *Hallebukten* (avd. I). *Halseberget* : *Halsen* MorRöd. *Hammarkullen* RöSkre; om f. 1. *hammar* se inl. till denna avd. 7 *Hamn(e)backarna*, *-backen*; *hamn*, f. 'utmark, bete'. 9 *Hamnebergen*, *-berget*; se föreg. *Hamnekullen* TeTo. 4 *Hamneliden* RöGök, TeHolm, TeOtt, TeTveteh. *Hamnerösen* *-råsa* TeHogen. *Hamrarna* MorEds; två höga berg. *Hardsteneberget* *håstønə* Kär; sv. dial. *hardsten*, boh. *håstén* 'mindre brynsten' (jfr *Har(d)stensbåden* Bd 3 s. 153); fyndortsnamn av samma slag som *Gryt(e)stensberget* s. 252, *Vadstensberget* s. 279. 4 *Harebackarna*, *-backen* RöBjö, RöLer, RöSvi, TeHolm. 3 *Harebergen*, MorSte, TeGrö, TeMä. *Hareglätten* MorBjö; s. 1. det *glätt*, m., 'öppning mellan moln; glänta i skogen' varom Bd 16 s. 220. *Harekullarna* TeGrö. *Harestenen* TeTveteh. *Harås* s. 84. 2 *Hasslarna* MorTå, *Hasslerna* 1848 Mor. nr 287. MorÅ (= *Hassleliden* nedan); i fråga om nr 2 säges det direkt, att det växte *hassel* där förr. 5 *Hasslebackarna*, *-backen* s. 16, MorBrå, MorBua, MorSlä, TeLå. 7 *Hasslebergen*, *-berget*. *Hasslebranken* MorBua. 2 *Hassleliden* MorÅ (= *Hasslarna* ovan), TeHolm. *Hattefuruberg* RöPrä; *hättefura* 'fura med hattliknande topp'. *Hattekullsbackar* SkBerg; f. 1. är sannol. ett ON *Hattekullen, jämförelsenamn. *Havgallepallarna* MollMoll; *havgall*, m., 'havstrut' (SIOD 3 s. 32 med not 1). 3 *Hedberget* MorBua(Fl), MorMo, RöHe; om *hed*, f., se avd. VIII; nr 3 har namn efter en »ägolott» *Heden hēa*. *Hedknalten* RöHe; i stort sett samma som föreg. *Hedkullen* RöNä. 3 *Hedliden* RöBö, RöLu, RöUt, i anslutning till utängen *Hedarna*. *Helvetesberget* SkBa; jfr följ. *Helveteshålan* GullHärm; stenigt område utefter s. sidan av Stenviken, omöjligt att klättra där; jfr samma namngivningsgrund för *Helvetet* Bd 9 s. 115.¹ *Henriksberg(et)* SkFi; möjl. efter den *Hindrik* Andersson, som ägde 1/3 mtl i Fiskebäck 1859 (Ska. nr 89). *Hjortebacken* Te Storehamn; djurn. *hjort*. 2 *Hjorteberget* TeBjö, TeSta. *Hjälme*kullarna,

¹ Om *Helvete* som medeltida ON se Carlsson NoB 1933 s. 138 ff., 1934 s. 136 ff.

-kullen TeTvet; snarast har det funnits *hjälm*ar där, dvs. tak på stolpar för säd och halm; se *Hjälmåkrarna* Bd 9 s. 168. *Hjälmekullen* TeRom; se föreg. *Hoga* s. 110. *Hogbackarna* TeLu; intill en äga *Hogen* 'högen', *Hogeliden* RöDal; appell. el. adj. *hög* i boh. form. *Hogkullen* RöRöd. *Hogås* RöRöd. 4 *Holkebergen*, -*berget* RöRöPrä, Hälka- 1841 Rö, nr 145, TeBot, TeHolmTveteh, TeLa; f. l. är *holk*, m. 'holkkälla' (avd. X), äv. 'vattendrag', men det kan i något fall vara fråga om *holkliknande* sänka i terrängen. 2 *Holkeliden* RöBra, TeHolm; se föreg. *Holmeberget* MollTå, även kallat *Holmen*. 2 *Holmen* MollTå, se föreg., SkGrö, berg. *Holmsåsen* TeStaTorp; f. l. gen av *holm(e)*, m., men den närmare innebörden oviss. *Horsebergen* (-*berget*) MorRöd; *hors*, m., 'häst'. 2 *Horsebräcken*, -*bräckorna* TeNös, TeNöt; se föreg. *Huggeberget* RöBergPrä; väl efter timmerhuggning; jfr *Huggås* Bd 9 s. 24, 40. *Huken* TeBjö, berg; best. form sg. av *huk*, m. 'horn, vinkel'; samma namn Bd 9 s. 168. *Huldeberget* TeBot, 1861 Te. nr 387; väl kvinnon. *Hulda*; jfr *Huldekullen* Bd 9 s. 116. 2 *Humblebacken* RöNä, SkSka; åtm. i fråga om nr 2 är det styrkt, att man odlat *humle* där förr. *Humbleberget* TeHolm; se föreg. *Humlegårdsberget* MorEds; vid en tidigare *humlegård*. *Humlegårdsliden* MorÅ; se föreg. *Humleliden* MorBerg. *Hundeberget* TeBäck; om ON med f. l. *Hund*- se Bd 2 s. 153, 4 s. 111 med not 1. **Hundehog(en)* RöBra, känt endast i Hunnehogs grind 1824 Rö. nr 161, 3 ggr; se föreg. *Hundekullen* SkaBa. *Hundås* MorGl. 4 *Hurdebergen*, -*berget* MorFl *hūḍḍa*- (lokalt samband med *Hurdegiljan* och *Hurdeliden*), MorMa, Hurle- 1858 Mor. nr 349, TeBjö Fjä *hūḍḍa*-, Huleberget 1827 Te. nr 230, TeTa, Hude- 1849 Te. nr 312; målets *hurd* 'nedrasade stenar med lyor för vilda djur'; vid nr 1 har uttrar hållit till, vid nr 2 rävar. *Hurdeliden* MorFl; se föreg. 4 *Husebackarna*, -*backen* MorBua(Fl), MorGl, RöDa, SkSka. 2 *Huseberget* TeKä, TeTveteh. *Husekullen* MorKu. *Husmanskullarna* TeRål; boh. *husman* 'inhysesshjon', även 'torpare'. *Hustomtsbackarna* RöBönLönUt. *Hustomtsbergen* RöDal. 3 *Huvudbergen*, -*berget* MorLa, MorFl, RöFu; vid nr 3 föreligger inte den vanliga bet. hos *huvud* i ON, varom inl. ovan, utan ordet antyder bergets likhet med ett huvud; det är fråga om ett »runt berg med stor basyta»; jfr samma namn Bd 18 s. 206. *Hyttekullen* MorTo; målets *hytta* 'hydda'. *Håbackarna* TeHolm; *hå* 'hög'. 6 *Håbacken* s. 42, 46, 83, 115, 118, 141; nr 1, 2 och 6 är samma lokal. 2 *Håberg(en)* RöVe, TeLaNöt. *Håkans stenar* MorBar. *Håkullen* *há*- MorHäll, avser nu en åker, *Håf*-(!) 1878 Mor. nr 452; samma f.l. som i *Håbergen* ovan. *Hålebacken* TeÅng; *håla*, f. el. adj. *håll* 'ihållig'. *Håleberget* TeFlä; se föreg. *Häcklebergen*, -*berget* MollTå, TeHär; dunkelt; jfr Bd 16, s. 113. *Häggbergen* MorBro. *Häggås* RöRöd. 2 *Hällebergen*, -*berget* RöNa, TeLu. 2 *Hälle*kullarna SkBergGrö, TeHogen. *Häller(e)berget* MorHu, RöVe; *häller*, m., 'grotta under utskjutande bergparti'. *Hälleren*sberget RöKol, 1837 Rö. nr 157; gen. best. sg. av *häller*; se föreg. *Hängeskår* TeVal, berg; samma namn två ggr i Orusts Ö. hd, behandlat Bd 9 s. 90 och 152, samt i Kville sn, Kville hd, nämnt Bd 9

s. 90 men ej behandlat Bd 16; Bd 9 a. st. förmodas namnet ange, att berget liksom *hänger* ut över en hålväg (målets *skär*), som går fram där. 3 *Häs(e)-bergen, -berget* GullHärm, Häs- 1862 Mor. nr 368, MorLa, Hes- 1812 nr 141, Häse- 1870 nr 395, TeRål; boh. *häs* 'hässja'. *Hässlebergen* SkLö; *hässle* 'hasseldunge'. 4 *Häst(e)backarna, -backen* MorLa, SkLö, TeBä, TeRål. 3 *Hästebergen, -berget* MorFl, SkBa, Te Sörhamn. 2 *Häst(e)kullen* TeFl, TeLi. *Hästeskoberget* TeBräSk, Hästesko- 1787 Te. nr 45; märke i berget liksom efter en *hästsko*. *Hästhagsrulten* TeÄsk. 2 *Höga bergen* MorHäll, RöRö. *Högbackarna* MorGull. 3 *Högebergen, -berget* MorBar, MorTö, TeTveth. 2 *Hög(e)kullen* RöHe, RöRöd. 4 *Högelid(en)* s. 63, MorFl, RöMus, TeÄsk. *Högstenen* TeÄng. *Högekullarna* TeLå. *Högekullen* RöPrä. 3 *Högås* s. 39, 82, RöRöd. *Hökeberget* RöUte. *Hökekullarna* TeLå. *Hökekullen* RöPrä. *Hökeredrebergen* RöUte, Högerere bergena 1789 Rö. nr 34, målets *högärära*, m. 'hökbo'. *Hökeredren* RöUte, Höggereren, Hogge- (!) 1796 Rö nr 51; samma som föreg. 2 *Hökås* s. 39, 113. *Hölebergen* MorGl; om *höl* avd. I. *Hönseberget* MorEds. *Hönås* s. 28. 2 *Höpallen* s. 2, MorMa; innebörden densamma vid nr 2 som vid nr 1. *Hörberget* TeÄsk; f.l. säkerl. *hör* 'lin' men sammansättningen med *berg* då rätt oväntad; möjl. har det stått en linbastu på stället.

Ingelsbackarna TeBjö, vid *Ingelsängen*; mansn. *Ingel*. *Ingärdesbergen* MorMo; vid *Ingärdet*.

Jagarebacken SkSka, Jagare- 1822 Ska. nr 65, 1835 nr 70; möjl. det nu okända *jagare* 'jägare' el. felskrivning för *jägare*. *Jakobsberg* s. 48. *Johan(ne)sberg* s. 122. *Jonsebanken* MorBua (Fl). *Jons rös* RöNa. *Jordbacken* MorRöd. *Jordfall* MorGlKu, sluttning ned mot en bäck; *jordfall* 'jordras, särskilt vid vattendrag'; man minns ej något jordras. *Jordhögen (-hogen)* Rö Stora hamn. *Jungfruberget* med *Jungfrukullen* RöRä; anledningen okänd. *Jutens(?) berg* TeBot, Gyddensberg 1861 Te. nr 387; uppslagsformen förutsätter, att f.l. är best. sg. gen. av *jute* 'dansk', kanske 'jyllänning';; jfr uttalet av *Jutekilen* avd. I. 2 *Jämmerbacken* s. 64, MorLu. *Jättealtaret* *jætåältat* MorTo; stenåldersgrav (Holmberg² s. 321 kallat *dyrhus*). *Jätteborgen* *jæðä-* RöDal; tradition om en »medeltida» borg; en fornborg på berget. *Jättefjäll* MorFlKors; en tradition berättar om en *jätte*, som bott där. *Jättekullarna* MorRöd, *Jättekulla* 1843 Mor. nr 239. **Jättestenen* TeHolm, belagt genom *Jättestensgrinden* *jætastensgrīna*. *Jöns rös* RöNa.

3 *Kalv(e)liden* MorBua, MorGl, RöRö. *Kalvhagsbackarna* MorFl. *Kalvhageberget* (även *Kalvhags-*) MorLa. 3 *Kalvhagsbergen* MorBua(Fl), MorHu, MorHäll. *Kalvhagskullen* MorBua(Fl). *Kalvhagsliderna* MorLa. *Kalvås* Te-Strand. **Kanås* s. 43. *Kari(n)sbergen* TeÄng. *Kari(n)s sten* RöBa. *Karls pall* GullHärm; *Karl* hade sin *metpall* där (berghäll från vilken han metade). *Kasebergen* MorTo; vid bebyggelsen *Kasen*. 2 *Kaseliden* RöBra, RöDal; sistnämnda vid lägenheten *Kasen*. *Kasesten* TeVa. *Kastebacken* RöNä; om *kast*

se följ. 6 *Kasteberget* MorFl, MorKors, vid torpet *Kastet* och med *Kastholmarna* i sjön utanför, RÖBjö, RÖNä, TeBot, TeRöd; efter timmer- eller vadkast. *Kasteliden* RÖDal. *Kastet* MorÄ, bergsstup; man förmodar, att man *kastat* ned timmer där. *Katarinas backe* MorHu; trol. efter änkan *Catharina* Nilsdotter, som nämnes 1849 i lh Mor. nr 268 under L. Huseby. *Kattebackarna* (-backen) s. 43. 3 *Katt(e)berg(en)*, -berget RÖBjöBön, RÖLuÄng, TellLy; om sistnämnda upplyses i lh 1813 Te. nr 156, att det är »en liten kulle af hvitt Berg», tydl. *kattsten* (kvarts, fältspat); se för övrigt *Kattevik* s. 28. 2 *Kattekullarna* MorBua(Fl), TeLe; se föreg. *Katten* SkRöd; bergspall med *kattliknande* teckning i stenen; har givit namn åt *Kattgrundet* i sjön utanför. *Kattepallen* KärKär; det sägs, att man dränkt *katter* där; men pallen är vit till färgen; kanske *kattsten*. 3 *Kattstensberg(en)*, -berget MorKi, MorRöd, RÖBra; innehåller *kattsten* 'kvarts, fältspat'. *Kesebacken* MorÄ, betesmark. *Kesberget* MorRål. *Kilboliden* MorBua(Fl); vägbacke på *Kilbogatan*. *Kileberget* TeRa, vid Lyresund; *kile* 'vik'. *Kirstins backe* TeBox; vid *Kirstinslyckan*. 3 *Klev(e)backarna*, -backen MorGl, SkGrö, TeBjö; om *klev* avd. IV. 7 *Kleveberg(en)*, -berget; om *klev* avd. IV. *Klevekullen* GullHärm; om *klev* avd. IV. *Klintehammar* *klintehämmer* TeLu, kulle; *klint*, m. 'bergstopp'. *Klockareberget* MorSlä; förkortning av *Klockaregapsberget* (om *Klockaregapet* s. 213). »*Klofsbacke*» se *Klåvås nedan. *Klofteberg(et)* RÖNä, Klöfte- 1795 RÖ. nr 47, vid *Kloftehagen* och *Kloftekaserna*; målets *kläfta* 'klyfta'. *Klons backe* MorGl; en man, som kallades *Klon klåa*, bodde här förr. 4 *Klubban* s. 90, MorBjö, MorFl, en fristående liten bergkulle på Råholmen, MorHäll (s. 182). 4 *Klåvebergen*, -berg(et) TeBot, TeBä, TeKä, TeRål; om *klåva* avd. VII. *Klåverösen* -*råsa* TeLå; se föreg. *Klåvstättberget* Sk utmarken, *Klofstätte*-1755 Ska nr 30; *Klåvstätten* Bd 9 s. 110 återges med 'stättan i en »klåva»'. 2 *Klöveberget* TeBä, TeNös; f.l. är målets *klöv klöv* f. 'klövjesadel', här med syftning på en sänka i bergkammen; jfr *Klöven* Bd 9 s. 102. *Knallås* MorKi; 'åsen med bergknallar' (Bd 18 s. 110). 2 *Knappekullen* RÖMu, TeHälla; *knapp*, m. 'rundad bergkulle'; jfr *Knapp* avd. III. Men kanske där växt *knappar* 'rödclint, vädclint' m.fl. växter, eller *gula knappar* 'renfana'. 2 *Knattehammar(en)* *knätshämmer* RÖRö, TeKåTa; en »hammar» med bergknattar, dvs. bergknallar. *Knippelberget* RÖRöd; man »slog opp» lin här, dvs. tröskade »knipplarna», fröhusen, på linet för att få ut fröna; se *Knipplekullen* Bd 2 s. 155. *Knippleberget* RÖBerg; se föreg. *Knipplehall* TeHolm; se föreg. *Knipplehogen* RÖVe, 1790 RÖ. nr 74. 5 *Knipplekullen* MorBua(Fl), RÖDal, RÖHär, TeHälla, TeSta. *Knipplevallen* RÖHär. 3 *Kobacken* MorKi, TeLe, TeTvet. Ett 30-tal *Kobergen*, -berget; om 5 av dem, MorBua(Fl), MorBä, MorKi, MorHäst, TeRåb, säges det, att *korna* går dit, då det är varmt. **Kockekulle(n)* SkStu, ingår i Käckekulls Vallarna 1823 Ska. nr 67; boh. *kock*, m. 'tupp'; jfr *Kockås* Bd 5 s. 39. *Kokullen* RÖÖl. *Kolebacken* s. 16. 2 *Kolhättan* s. 67, MorSö; sistnämnda är ett berg med svart topp. *Koliden* RÖUte. *Kolås(berget)*

MorBua, berg med mörk och skör stenart. *Korna synna* Kär, på Vallerö, Härmebornas namn på två bergknallar; jämförelsenamn (SIOD 3 s. 95). *Korpekullen* MorHu. *Korpås* s. 72. *Korsbacken* TeNöt, även *Korsliden*; ligger på gränsen till byn Strands utmark, varför det trol. är fråga om ett *kors* i en råsten. *Korsliden*, se föreg. *Kotrinten* TeTvet, toppen på Kärrsåsen; om *trint* 'rund terrängformation' se *Trinten* Bd 9 s. 8 och *Trintorna Bd 3 s. 173 jämfört med *Trinteln* Bd 16 s. 236 med not 1; sannol. har *korna* sökt sig upp på berget, då det varit varmt. *Krakebacken* MorKu; *krake kråga* 'torkställning för bönor, säd o.d.'. Ett 10-tal *Krakebergen*, *-berget*. *Krakebranken* Rö Här. 7 *Krakekullen* bl.a. s. 31. 4 *Krappeberget* MorSö (vid *Krappet* s. 297), MorTö, RöRä, TeBoxNös, vid *Krappedal*; alla vid *krappa* (trånga) passager. *Krappehuvudet* RöBra; vid *Krappet* avd. VII. *Krekebergen* MorBar; vid *Kreken* avd. VIII. *Kringlebacken* MorBua(Fl) vid åkern *Kringeln* avd. VIII. *Kristineberg* s. 2, 91. *Kristins pall* KärMå. 2 *Krokebacken* MorSlä (möjl. *Krake-*), TeBot. 6 *Krokebergen*, *-berget* MorFl, MorKors, MorLa, MorTo, RöBerg, Rö Äng. *Krokeliden* RöÄng. *Krokeliderna* MorLa. *Krokkullen* RöDal. *Kroppås* TeRål; efter *Kroppedammen* avd. I; jfr *Kroppekullen* Bd 5 s. 187. *Krullås* s. 11. *Krusepallen* MorLu; där bodde en man med namnet *Kruse* en gång i tiden. 2 *Kråkeberget* GullHärm, alltid mycket *kråkor* där, MorKi. 2 *Kråk(e)-gullsbergen*, *-berget* MorKi, RöHär; berg med *kråkegull*, dvs. glimmer. *Kråkegullsliderna* RöRöd, *Kråkeguldsleder* 1850 Rö. nr 191; se föreg. *Kråkegullspallen* GullHärm; se föreg. 5 *Kråkekullen* MorFl, MorKi, MorTö, TeLe, TeRom, TeRöd. *Kräklingeberget* *kræklygø*- Sk utmarken; målets *kräklingar* 'kråkbär'. *Krökekullarna* RöRä; *Kröke-* 1810 Rö. nr 90, kan möjl. vara *Kroke-*. *Kuleberget* MorBua(Fl), 1820 Mor. nr 222; *kula* 'rund upphöjning'. 3 *Kummingebackarna*, *-backen* GullHärm, MorKi, MorLa; boh. *kåmug*, *kåmug* o.d. 'kummin'. *Kummingeliderna* MorHäll; se föreg. *Kungsberg* s. 32. Flera *Kvarnebackarna*, *-backen* bl.a. s. 68. Ett 20-tal *Kvarn(e)bergen*, *-berget*; i flertalet fall har det funnits väderkvarnar ännu i mannaminne. *Kvarnebranken* RöBerg. *Kvarnehallarna* TeBjö. 2 *Kvarnekullen* TeBä, TeBrä. 6 *Kvarn(e)-liden*, *-liderna* MorGull, MorGunn, RöHär, SkNä, TeLa, TeLu. *Kvarnerösen-råsa* TeVas, berg, Qvarne Rössa 1791 Te. nr 62. *Kvarnstensåsen* TeLu Sörhamn; möjl. har en *kvarnsten* legat som gränssten där; jfr gränsmärket *Kvarnstenen* Bd 9 s. 117. *Kvibacken* MorKi, TeBjö; om *kvi* avd. VIII. 9 *Kvi-bergen*, *-berget*. *Kvikullen* TeHolm. 2 *Kviliden* MorGull, TeNös. *Kyrkan* MorKors, stor sten på Jättfjäll; jämförelsenamn. *Kyrkebanken* RöHär. 6 *Kyrkebergen*, *-berget* MorGunn, vid *Kyrkedalen* (avd. VII) med väg till Tegneby *kyrka*, MorHäll, med grottan *Kyrkan* (avd. VII), MorMo, vid *kyrkan*, MorSlä, vid *kyrkvägen*, RöFu, vid *Kyrkedalen* (avd. VII), TeRom, en kulle, anledningen till namnet okänd. *Kyrkebräcchan* s. 40. *Kyrkegrindsbackarna* MorGull, *Kyrkegrinds-backarne* 1833 Mor. nr 222 (2 ggr); anledningen okänd; jfr *Kyrkegrinden* avd. IV. *Kyrkekullarna*, *-kullen* RöGök, Sk utmarken, TeRål;

sistnämnda vid vägen till Tegneby kyrka. 2 *Kyrkeliden* MorGl, TeMä; i senare fallet på kyrkvägen. *Kyrkerösen* SkGu, berg med röse; anledningen okänd. *Kyrkestenarna* MorSö; på väg till Morlanda kyrka brukade man förr vila på stenar där. *Kyrkesvadorna* RöHär, Körkeswaerna 1785 Rö. nr 114; vid vägen till Röra kyrka. *Kyrkogårdsbacke* SkBerg; vid kolerakyrkogården. 2 *Kålgårdsbacken* RöGök, RöNä. *Kåls* TeLa, Kållås 1786 Te. nr 182 (2 ggr), Kåläse löcka 1846-47 Te. nr 227 (5 ggr); ovisst om *kål*, *kol* (el. *kulle*). *Kårtvets altare* TeKå, en stendös. *Käckeliden* RöRö; säkerl. efter en person (soldat?) *Käck*; jfr *Käckebacken* Bd 16 s. 30 och *Käcketorpet* ibid. s. 42. *Kälesbergen *şəls-* RöKär; f.l. ser ut att vara gen. sg. av boh. *şələ*, m. 'kittel', möjl. med syftning på något kittelformad sänka i terrängen (jättegryta?); jfr *Kässlebergen* nedan. 2 *Källarebacken* GullHärm, MorBua. *Källareliderna* MorKu. Åtskilliga *Källebackarna*, *-backen*, av vilka 6 nu avser bebyggelser s. 14, 35, 72, 73, 104, 137. 5 *Källebergen*, *-berget* GullHärm, MorBua (Fl) Ki, MorEds, MorRöd, RöBa. **Källebräcka(n)* SkBergGrö, Kjällebräcke Berg 1825 Ska. nr 69. *Källekillen* MorHa. *Källeliden* TeSta. *Källsbacken* s. 115. *Kållås* TeTvet. *Kämpås* MorKi, betecknar nu även en udde med *kämpestenar*, dvs. bautastenar; jfr *Kämpebacken* Bd 16 s. 158. *Käringebacken* TeHolm; f. l.: innebörd är oviss, vid detta liksom följ. namn på *Käring-*; jfr under *Käringön* s. 4 med litt. 3 *Käring(e)berget* SkSka, TeNötTvet, TeRål; nr 2 har lokalt samband med *Käringedalen* (avd. VII). *Käringebräckan* MorKu. *Käringefjäll* TeSta; där finns ett röse, som möjl. kan ha givit upphov till namnet; jfr under *Käringön* s. 4. *Käringkullen* TeNöt. 8 *Kärr(e)berget* (*Tjär(e)-*); ovisst om f.l. är *kärr*, n. el. *tjära*, f., i senare fallet vittnesbörd om tjärbränning. 7 *Kärr(e)kullarna*, *-kullen*; om f. l. se föreg. 2 *Kärrsåsen* MollTå, nu även ett gårde i slutningen. TeTvet *şəş-*; f.l. förutsättes vara gen. av *kärr*, varom avd. IX, men den kan vara gen. av *tjärn*, n. 2 *Kässlebergen*, *-berget* MorRöd *şəşlə-*, TeHolm *şəşlə*, Kjeslebirgen, Kjäsle- 1849 Te. nr 290; samma namn Bd 9 s. 135, där f.l. säges vara gen. pl. av fvn. *ketill* 'kittel' och avse kittelformade fördjupningar i berget. Ett 10-tal *Kölnebacken*; för flertalet av dem omvittnas, att där stått en *kölna* 'torkhus för lin, säd o.d.'. Ett 10-tal *Kölnebergen*, *-berget*; se föreg. 7 *Kölnekullen*; se föreg. 6 *Kölneliden*; se föreg.

6 *Ladubacken*. Ett 10-tal *Laduberget* (MorGunn, = *Krakeberget*). *Ladbranken* TeKa. 2 *Lad(u)kullen* RöDal, TeRom. *Laduliden* TeHolm. *Lagmansberget* (*-kullen*) TeNötTvet på Sörhamn, Lamans- 1844 Te. nr 261; f.l. är gen. av *lagman*, men den närmare innebörden är oviss; jfr *Lagmansklev* och *Lagmanssten(en)* Bd 18 s. 215 med litt. *Lammebacken* TeRom. *Lamme-kullen* TeKå. *Landsvägsliden* RöBaRö. *Larsberget* MorTö. 2 *Lassekulle(n)* Rö utmarken, Lasse Kulle 1798 Rö. nr 63, TeLySke; sistnämnda säges vara »som ett halmläss», men f.l. torde i båda fallen vara mansn. *Lasse*. *Lassesberg* SkBa; gen. av mansn. *Lasse*. *Lastesvadan* RöSvi, Lastesvaan 1804 Rö.

nr 80; lastplats. *Lerbackarna* TeLå. *Lerbergen* TeLå. 2 *Lidbacken* s. 42, 129. 4 *Lidbergen, -berget* MorBar, MorGl, TeRål, TeÅsk. *Lidfjäll(et)*, även *Lidfjällsbergen* MorRöd, det förra även namn på en åker vid berget. *Lidhammar* s. 43; berget kallas numera *Lidhammarsberget*. *Lillebräcka(n)* MorTo. *Lille-rös* TeTvet. 2 *Limås* RöRäUte, TeRål; förstnämnda sekundärt i förh. till följ.; f.l. torde vara *lim* 'kalk' (Bd 5 s. 216); el. har man tagit material till *söbälmar* 'sopkvastar' där? **Limpall(en)* ingår i Limpalsgiljan 1860 Rö. nr 233; se föreg. *Linbräckan* RöRöd, *Linbräcka* 1850 Rö. nr 191 (minst 6 ggr). 3 *Lindebacken* s. 118, MorGl, MorSö. 6 *Lind(e)bergen, -berget* MorBro, MorHär, RöRä, TeBä, TeHolm, TeÅker; trädn. *lind*. 8 *Lindekullen*. *Lindås* s. 118. *Ljung-* se även *Lyngn-*. **Ljungnäs(an)*, *Ljungnäse* Wraen 1847 Te. nr 291. *Ljus-* se *Lys-*. *Lofstbacken* TeKå; snarast gen. av *loft*, n. 'stolpbod', men kanske har *loft* här liksom i vissa andra nordiska ON bet. 'högt belägen plats', 'för vind utsatt plats'; se föreg. bd Reg. och SIOD 3 s. 46 f. med not 2 s. 47. *Loft(s)berget* RöBa; se föreg. *Logbro(s)berget* TeTorp; förr fanns en lada vid berget. *Lorensbacken* MorSlä, vid *Lorenslyckan*; mansn. *Lorens*. *Lundebacken* *lūnə-* TeNös; ovisst om f. l. är boh. *lūna* (s. 95 *Lunnevik*), *lunde*, m. 'lund' eller trädn. *lönn*. 3 *Lundeberget* MorGull, RöBjöLer, RöNa; se föreg. *Lunde hog* *lūnə hów* TeLu; höjd med gravhögar; f. l. är hemmansn. *Lunden*. 4 *Lundekullen* TeKä, TeLi, TeOtt, TeSta. *Lundeliden* RöLer. **Lundsberg(et)* RöLuUt, *Lundsbergstegen* 1850 Rö. nr 188; innehåller gen. av hemmansnamnet *Lunden*. 2 *Lyckeberget* MorFl, intill gårdet *Lyckan*, MorKors, kallas även endast *Berget*; om *lycka* avd. VIII. 2 *Lyckelid(en)* MorFl, TeHogen. Ett 10-tal *Lykullarna, -kullen*; verbet *ly* 'lyssna', 'kullen varifrån man lyssnar efter kreaturen'; i något fall kan det vara fråga om en sammandragning av *Lyckekullen; jfr följ. *Lykrok*, ås, förr namn på ett torp (s. 134). »*Ly-lännsberget*» med »*Lylännsåkrarne*» RöKop, 1858 Rö. nr 216; om skrivningen återger ett utt. har f.l. uppstått genom assimilation av *Nyländes-*, gen. av *nylände*, n. (s. 16). *Lyngnbacken* TeSörhamn; målets *lōgn* 'ljung'. *Lyngn-bergen* TeSörhamn; samband med föreg. *Lyngnliderna* TeRål. 2 *Lyngnås* RöBra, TeLe *lōgn-*. *Lyre (Lyrö) gavel* TeÅng; det stora berget mot SV på *Lyrö*, även området däromkring. *Lysberget* SkGrö; f.l. hör sannol. ihop med verbet *lysa*, och i bygden sätter man namnet samman med det faktum, att det förr stått en vårdkase på berget; jfr *Lys(e)backarna* nedan och *Lysdalen* avd. VII med litt. 7 *Lång(e)bergen, -berget*. 3 *Långefjäll* TeBö, TeBä, TeSörhamn. 2 *Långekullen* TeBö, TeSta. *Långepetersliden* TeLu; *Långepeter* är okänd. *Långerös* TeSke. 4 *Långås* RöVe, TeHolm, TeLunn, TeRom. *Länsmansberget* RöHe; okänt vad *länsman* haft med berget att göra; jfr *Länsmansbackarna*, *Länsmansholmen* och *Länsmansklåvan* Bd 16. 3 *Lökebacken* s. 18, 31 (de två bebyggelserna väl egentl. samma lokal), RöNav. 5 *Lökeberget* MorFl, MorKors, MorSte, RöUte, SkBa. 2 *Lökås* MorLa, RöRöd.

4 *Lövås MorGull* och *RöRöd* (Lövåsepallen har mycket lövträd, ekar), *RöHe*, *TeBräRom*.¹

Madbacken TeNöt; om *mad* s. 281. 4 *Madbergen, -berget MorHäll, MorLa, RöLer, RöUt. Madliden RöUt. Madds RöKol. Majas berg MorGull*, med *Majas gilja*; *Maja* dog i mars 1928. *Makrilleberget MorLa, Makrille Berget 1764 Mor. nr 9. Marebergen mårå-* *MorRöd, 1847 Mor. nr 352; ON med f.l. Mare-* i föreg. bd har antagits alternativt innehålla *mara*, f., *mar-* i *marfuror*, gen. pl. *mara* av fvn. *merr*, f. 'sto', dettas mask. motsvarighet *marr* 'häst' och kompositionsformen *Madare-* av *mad*, f. 'sank äng', sammandragen till *Mare-*. *Margaretas metepall KärKär. Marieberg s. 48. Matses pall mäsäs päl RöUte*; en färvaktare *Mats mäs* åt alltid sin mat där. *Mellan-*, se även *Mellom-*. *Mellanberget MorGl. Mellankullen RöUte. Mellanliden MorGl. Mellanröset TeRål.* 3 *Mellombergen, -berget GullHärm, TeRom, TeRål, Millom- 1786 Te. nr 43. Metepallen MorHa*; kulle som man alltid *metat* från. 3 *Middagsberget MorDa, MorRöd, RöSkre*; 'berget över vilket solen står vid *middagsdags*' eller 'berget där man (vid slåtter eller vallning) äter *middag* (eller sover *middag*)'; jfr namn på *Middags-* Bd 20: 2 s. 216 med litt. *Midsommarkullen TeHäv*; förr brukade man samlas där på *midsommaraftonen*. *Minkebacken s. 119. 2 Mittberget MorHäll, MorMa. Mittfjäll MorHäll. Mjölkeberget mjälkä-* *TeBö, Mjölke-* (*i möjl. c*) 1811 *Te. nr 129*; man *mjölkade* korna där förr. *Mjölkehallen TeHolm*, tilläggsplats för smärre båtar; tydl. har man fraktat *mjölken* därifrån till fastlandet. *Mjölkeliden mjälkä-* *MorKi, lid* på vägen, sannol. vägen till *mjölkplatsen*. 2 *Mjölkesvadan SkIsl, TeLå; mjölkningsplatser. Mors pall KärMå, vid Fars pall. Mosseberget MorHu. »Mosshog»* (*o i s. l. möjl. a*) *TeTorp, 1834 Te. nr 238. Mullbräcka(n) s. 23. Munkehatten SkSka*, runt och svart berg; jämförelsenamn. *Munkhuvudet GullHärm, Munke-Hufwudt 1788 Mor. nr 163*, med *Munkhuvudskäret* i sjön utanför; man tycker sig i en bergformation se likhet med ett *munkhuvud*. *Myrbanken RöNä, ås, -ba(n)cken 1832 Rö. nr 148*; här liksom säkerl. vid följ. namnen *myr*, f. 2 *Myrebacken RöRä, TeLu. 7 Myrebergen, -berget*, varav ett (*MorHa*) vid bostället *Myren* (*s. 52*). 3 *Myrekullarna, -kullen RöBa*, vid Häggemyr, *RöFu (=Myrhogen nedan), RöVe, -kulla 1842 Rö. nr 167. Myrekällan MorKö. 2 Myr(e)liden, -liderna MorKu, RöFu. Myresvadora TeBä. Myrhogen RöFu. Måvebergen måbærja, -berget -bæf RöSvi*; boh. *måve māvā* 'måås'. *Märgelbanken MorSlä*, säges i lh 1869 *Mor. nr 396* vara en »Skällersbank»; man har tagit *märgel* där. *Märrepallen MorMo*, yttersta klippan på Albrektsholmen; man tog ombord hästskjutsar där och fraktade dem över till Skaftö. *Mörkehäller MorGull*, numera namn på ett berg, från början tydl. namn på en »häller», varom avd. VII.

¹ ON med f. l. *Löv-* torde i flertalet fall syfta på lövtäkt; de är alltså fyndortsnamn. Jfr Lindroth i SIOD 3 s. 90 under *Lövön*, Ekenvall i OGB 11 s. 10, 82, 103, Friberg Källands hd s. 41, Modeer Smål. skärgårdsn. s. 209.

Nils(e)bergen, (-berget) TeBöLå. *Nordbacken* TeÄng. 5 *Nordbergen*, -berget GullHärm, MorHu (de nordligaste bergen på ägorna), RöMu, TeRöd, TeStrand. *Nordbopall* SkRa; f.l.:s reala grund okänd. *Nordbräckan* MorLa. *Nordhuvudet* MorTö. 2 *Nordliden* RöNa, TeMä. *Nordre pall* MorHu. *Nordre ås* MorGull. *Näbban* *nə̀ba* MorDa; *näbba*, f. 'trekantig snibb'; »berget skjuter fram som ett näbb». *Näreberget* *närə-* SkFi. 2 *Näs(e)berg(et)* MorLa, TeBot; f.l. är *näs*, n. *Nässlebergen* SkIsl. *Nästeberg* RöGra; 'det närmaste berget'; jfr *Nästås* Bd 10 s. 105. *Nästekällan* Bd 11 s. 135 med litt. *Nöteberget* *nədə-* TeHolmRom, Nöte Berget 1739 Te. nr 4, Nötte- 1818 nr 186; målets *nöt nud*, f., sannol. efter *nötbusskar*; jfr dock *Nöteberg(et)* Bd 9 s. 10.

Olas berg MorKi; *Ola* okänd. *Olebergen* *ələbárja* TeRöd; mansn. *Ole*. *Orm(e)berget* RöBra; liksom vid en del följ. namn med samma f.l. efter förekomsten av *ormar*; jfr dock närmast följ. namn. *Ormehuvudet*, *St.* och *L.* MorLa; berg vid *Ormemyren* (avd. VI). 3 *Ormekullen* RöUte, Orma- 1789 Rö. nr 34, Sk utmarken, 1755 Ska. nr 30, TeTo. *Ormestena* TeHolm. *Orrkockebacken*, (-bergen) SkBerg, Åhrkakebergen 1755. Ska. nr 30; målets *orrkock* *ər̀kák* 'orrtupp'. *Oruste sadel*, även kallad enbart *Sadeln* (nedan). *Oruste vette*, se *Vetteberget* nedan. 4 *Oxeberget* MorBro, RöHe, RöRöd, Sk FiGu; djurn. *oxe* el. målets *uks*, *oks* 'överskjutande bergkant'. 2 *Oxekullen* MorKu, RöKop *àksə-*, Axe- 1789 Rö. nr 26; en *oxe* skall ha ramlat nedför berget; skrivningen *Axe-* bör jämföras med utt. *Oxeliden RöRä, tycks ingå i *Oxleberget*, *Oxlilja* 1860 Rö. nr 233, *Oxelids-* 1861 *ibid.*

Pepparliden MorGull; man har odlat *pepparrot* där förr. *Pers-Annas pall* MorHa; nästan okänt namn. *Pers backe* MorHu. *Pers kulle* MorRöd; en *Per* bodde där till på 1840-t. *Pers pall* RöÄng; en fiskare *Per* hade sin sjöbod där en gång i tiden. *Pesekullen* *pèsə-* TeKal; f.l. är boh. *pese* 'smalt träd', varom Abrahamson Västs. ordstudier s. 113 ff. *Piggarna* *pìganə* KärTornö; tre kullar som fått namn efter sin spetsiga form; jfr följ. och *Piggfjäll* Bd 9 s. 137 med litt. 2 *Piggstenen* MorHu *pìgstén*, högt spetsigt berg, TeTo, *Pigstens* backarna, Pek- 1819 Te. nr 200; jfr föreg.; *Piggstenen* namn på en rågångssten Bd 20:1 s. 160. 2 *Pil(e)backen* SkLö, TeBjöHoga; trädn. *pil*. *Pileberget* MorFl; det växer inte *pil* där nu, men förhållandet kan ha varit ett annat förr. *Piltebergen* MorRöd; se torpn. *Piltebergs backe* s. 43. *Pinneberget* SkFi; f.l. ser ut att vara *pinne*, m., men den reala grunden är oklar; möjl. ingår ordet *pina*; jfr under *Pin(n)hagen* s. 25 f. 3 *Pors(e)bergen*, -berget MorBro, intill *Porsmyr*, TeHolm, TeÄng. *Porsliden* TeLe. *Porteberget* RöLer; samband med *Rämmens port* (avd. VII). *Predikestolen* RöBa; berg med avsatser, där barnen »leker präst». *Prästbacken* SkLö; läget vid Grundunds kyrka har föranlett namnet. *Prästebackarna*, -backen TeRom, -backa 1824 Te. nr 296. *Prästeberg* TeÅker. *Prästehallen* MorMo; folket från öarna hämtade *prästen* där, då han skulle i sockenbud. *Prästeliden* MorSlä, vägbacke, kallas även *Sörhagsliden*; en *präst* utan huvud spökar där. *Pukebergen*

TeSta; f.l. är målets *puke pūgə* 'hästslaktare', men anledningen är okänd. *Pytseberget* MorBerg, 1853 Mor. nr 355; invid *Pytsetorpet* s. 11.

Rabbacken s. 135. *Radberget rábæt* RöHäll; f. l. är *rad*, trol. i bet. 'jordrygg, grusbänk'; jfr samma namn Bd 9 s. 137 med litt. »j *Rafna bærgheim*» s. 86. *Ragnhildeskär rágəlyskær* TeHolm, bergskär i inägorna. *Ramberget* MollMoll; *ramn* 'korp'. 6 *Ramnebergen, -berget ràmə-* KärMå, MorAss, RöBjöBönDa, -berget 1767 Rö. nr 27, -bergen 1782 nr 28, TeBox, Tell, TeLe, Ravne- 1813 Te. nr 156; fågeln. *ramn* (fvn. *hrafn*) 'korp'. 5 *Ramneflåget* MorBäLu, MorHu, högt och brant berg, korpar där förr, MorLa, MorMo, korpar där förr, MorSö. *Ramnerös* TeMoSke. *Rasmus' backe* TeSke. *Rasmusberget* MorRöd; *Rasmus* okänd. *Rasmus' sten* MorGl; en *Rasmus* vilade ofta på *stenen*. »*Reparebanan*»¹ GullHärm, se *Reparebanet* avd. VIII. *Reparebansbacken* SkFo; se föreg. *Riddarebergen* RöRö; f.l. är *riddare*, kanske i bet. 'strandridare'; jfr *Riddarehögen* Bd 20: 1 s. 161 med litt., *Riddareängen* 20: 2 s. 107. *Rishög rīshów* MorOtt, litet berg; *ris* 'busksnår'. *Rishögarna* MorHär, Rishögarna 1791 Mor. nr 48, se föreg. *Rissebackarna s. 119. *Risseliden TeBot; om f. l. se s. 119. *Rissesvadorna TeKa, Risse Svaerne 1819 Te. nr 202; om f. l. se s. 119. *Rissås rīsás RöSkre; om f. l. se s. 119. 2 *Roparepallen* MorKi, förr brukade man där *rəbə səj əvər* till Skaftö, MorMo, = *Märrepallen* (s. 233). *Rosberget* SkGrö; familjenamnet *Ros*; jfr *Roskällan* s. 91 och *Roseplatsen* s. 89. *Rossbacken* TeLa; *ross* 'häst'. *Rumpebergen* MorLa; intill *Rumpen* (s. 35). *Runnekullen* MorVa; flertydig f. l.; kan vara *rönn*, boh. *runne* 'buskage' el. adj. *rund*. *Russleberget* MorBar; trol. boh. *russel* 'skrap, avfall, bråte'; samma namn Bd 5 s. 194. *Ryttarbacken* SkFo, Rytter- 1796 Ska. nr 38; anledningen okänd. *Ryttaren* SkFo, Rytteren 1796 Ska. nr 38; förkortning av föreg. 5 *Råberget* MorAss, MorÄ, TeBjö, TeHolm, TeRåb; alla vid nuv. el. forna rågångar. *Råbråten* MorRöd, berg, ursprungl. väl namn på en odling (se *bråte* avd. VIII); vid rågång. 3 *Räv(e)backen* MorEds, MorHäll, SkGå. *Rävebackarna* MollMoll. *Räveberget* GullRåö. *Rävehurdsbergen* Sk utmarken, Räfwehuls- 1755 Ska. nr 30; där har tydl. funnits en *rävthurd*, en *rävlya*; jfr Bd 9 s. 185. 8 *Räv(e)kullen*. 2 *Räveliden* MorBerg, TeKä. *Räverös* MollTå, högt berg med *rös*. 4 *Rävhog(en)* RöUte, TeHoga, TeTo, TeTvete. 3 *Rävhog(en)* TeSta, TeTo, TeTvete. *Rävsberget* TeTvet, Råfs- 1819 Te. nr 199; kanske sammandragning av **Rävhus-* el. **Rävås-*. 7 *Rävås*. *Röda näsan* SkFi, en del av Horsekäften; *röd* stenart. *Rödbacken* MorBa. 7 *Rödberget*, bl.a. s. 84; orsak: stenens *röda* (*rödbruna*) färg. *Rödhammar* MorGli; se avd. VIII. *Rödliden* RöBön. *Röjde backen* MorHu. *Rökeberget rəgə-* TeTa, Ryggebergs- (!) 1849 Te. nr 312, 2 ggr; snarast 'berget som det »ryker» från efter regn en het sommardag'; se dock andra förklaringsmöjligheter *Rökebergen* Bd 5 s. 195. 3 *Rönnebergen, -berget* MorGunn (där växer *rönn*), MorLa, RöRä. *Rörberget* MorHäll; *rör* 'vass'. 2 *Rörås* TeKå, TeKäTvete. *Rösabergen* TeTvet, Rössä- 1819 Te. nr 199, Rös(s)a- 1834 nr 240; f.l. ett

ON *Rösen, »Rösa», best. sg. av målets *rus* f. 'röse'. *Rösakullen* TeTvet, *Rössa-*, *Råssa-*, *Råsse-* 1819 Te. nr 199; se föreg. 2 *Rösebacken* MorKu, MorOtt; *rös rus* f. *Många Rösebergen, -berget rusa-*. *Röseliderna* MorOtt (väsentl. det samma som *Rösebacken* ovan). 7 *Rösen*; se ovan under *Rösa-bergen*. *Rösesvadorna* TeÄng. *Rösliden* TeBot. 2 *Rösås* MorHäll (intet *rös* där nu), MorSte. *Rövarebergen* MorBro, intill *Rövaremyren*, tradition om *rövare*. *Röven* s. 48.

Sadeln sáln MorRödTeBox, även kallad *Oruste sadel*; brukas ibland om *Sadle piggar, ibland om den mellersta av dessa. Jämförelsenamn. *Sadelstenen* MorSö; formad som en *sadel*. **Sadle piggar sálə piggar* MorRödTeBox; brukas om *Sadeln* ovan men avser väl ursprungl. topparna på åsen, *Nordre* och *Söndre Stöttan nqlərə, sənqrə stöta*, de två yttre av *Sadle piggar. *Salteberget* MorTö, vid Salttegarna. *Sandbackarna* TeÄng. 6 *Sandbacken* s. 60, 83, 85, 127, 140, SkLö (med skälsand). *Sandebergen* MorLa. *Sandekullen* TeBä. *Sandgropsberget* MorBä, intill en *sandgrop*. 3 *Sandlid(en)* MorEds, RöBön, TeKa. *Sandliderna* MorLa. *Sandrösebergen* MorLa; snarast ett ursprungligt *Rösebergen, som fått det särskiljande tillägget *Sand-*. *Sandskunken* RöBra. *Saxerös* TeHolm; om f. l. se *Saxetorp* s. 111. *Sikebackarna* TeLe, Sige- 1848 Te. nr 287; samband med ängen *Siken*. *Sisselas backe* s. 14. *Siverbacken* s. 114. *Sjöbacka* s. 83. *Sjöbackarna* MorLa; *sjö* anger alltid saltsjön. *Sjöbacken* s. 80. 6 *Sjöberget* MorHu, MorKu, RöBjö, RöBra, RöDal, RöLer; åtm. i ett par fall avser f. l. att man kan se *sjön* (havet) från berget. 2 *Sjöbodberget sjöbubåt* MorGli (mycket långt från sjön), MorHu (= *Sjöberget* ovan) vid *Sjöbodviken*. 2. *Sjöbodkullen* s. 84, = *Båtekullen*, TeBot *skəhə-*, *Sjöbo-* 1861 Te. nr 387. *Sjö-kullarna* MorRöd. *Sjöliden* MorKu. *Skaftås* TeBjöHoga; f.l. är snarast *skaft*, n. men den närmare innebörden är oviss, möjl. har man tagit *skaft*-ämnen där; jfr under *Skaftö* s. 98 f., *Skaftemossen* Bd 3 s. 233, *Skaft(e)näs* 16 s. 138. *Skankarna skəpkanə* TeTo, höjd; best. pl. av ett *skank, m. 'förhöjning', varom under *Källareskanken* Bd 9 s. 134 f. *Skansebergen* MorHu; uppges ha sitt namn efter en åbo *Skantze* i Huseby; jfr *Skanseflaten* och *Skanse trädgård* på samma hemman; en släkt *Skantze* finns numera i Mollösund. *Skateberget* SkGu, på hemmansdelen *Skaten*. *Skaten* s. 94. *Skedesberget* TeLe; om *skede*, n. avd. IV. *Skillnadsberget* MorRöd; 1843 Mor. nr 239; *skillnad*, m. 'gräns'. *Skintebacken* TeHolm; målets *skinta* 'flå djur'; förr slaktade man hästar här. *Skintebergen* MorBar. *Skinteberget* TeKa; i båda sistnämnda fall ovisst, om f.l. är det ovan angivna *skinta* 'flå djur' el. *skint(a)*, f. 'torr, mager backe' (Bd 5 s. 243, 9 s. 160). 2 *Skogberget* RöRä, TeTa. *Skogsbackarna* TeLu. 3 *Skogsberget* MorGli, MorVa, SkGrö; för sistnämnda jfr torpn. *Skogen* s. 94. *Skogsbranken* RöNä. *Skolemästareberget* MorGliSlä; intet känt om *skolmästaren*. *Skomakarekullen* MorToVrå, 1858 Mor. nr 329; ident. med följ. *Skomakarepallen* MorToVrå, Skomakar- 1838 nr 232; samma som föreg. *Skrivarebergen* TeHolm; väl efter någon *skrivare*; jfr *Skrivarekaserna* Bd 20: 1

s. 213. 2 *Skräddareberget* RöFu, RöVe. *Skunkarna*, *Skunken* se avd. VIII. »*Skutebackar*» SkGå, 1861 Ska. nr 94, detsamma som *Skutebergen* nedan. *Skutebacken* MorTö. 4 *Skutebergen*, *-berget* MollMoll (med ringar för *skutor*), MorFl, RöHe, SkGå, 1861 Ska. nr 94, med *Skutholmen* utanför. 2 *Skutekullen* MorHa, högt berg varifrån man följde *skutor*na med blicken, RöNä, den reala grunden mycket oviss. *Skårebacken* TeÄsk, 1820 Te. nr 223, målets *skår skgr*, f. 'klyfta'. 3 *Skåreberget skär-* MorFl, MorTö, med dammen *Skåran* (avd. 1), TeBotBö. 2 *Skårekullen* s. 77, TeSme. *Skäddepallen skäddapåln* TeRöd; gott *skäddfiske*. *Skälbacken* MorRöd; *skäl*, n. 'musselskal'. 2 *Skälebackarna* MorHu, RöDal. *Skälebacken* s. 21. 3 *Skällersbacken* s. 104, MorHu, TeRom; *skäl-ler*, n. 'skalgrus'. *Skällersbranken* RöLer. *Skällerskullen* TeFjä. *Skällerslider* RöNä. »*Skårebacken*» TeBö, 1868 Te. nr 400, trol. felskr. för *Skårebacken* med syftning på *Skåreberget* TeBotBö ovan. 2 *Skåreberget* MorBrä, MorRöd, Skära- (!) 1827 Mor. nr 213; f.l. är *skär*, n., men det är ovisst vad den åsyftar. *Skårekullen* TeSta; likhet med ett *skär*? 2 *Skär(e)liden* MorSö, RöBra; det kan vara fråga om *brännskär* 'klippgrund som sticker upp i åker och endast är täckt med tunn jord som lätt förtorkar'; samma namn Bd 18 s. 227. *Skårepallen* s. 60. *Slaktebacken* MorLa; man har tydl. *slaktat* där. *Slotteliden* SkFo, till berget *Slottet* nedan. *Slottepallarna* GullHärm, *metpallar* i Grund-sund, vid *Slott huvudet* nedan. 3 *Slottet* MorBua(Fl), »kalt berg», Sk utmarken, TeRöd (i utmarken); jämförelsenamn (Bd 5 s. 198); om ett ev. fjärde *Slott(et)* se följ. *Slott huvudet* GullHärm; sammanhållet med *Slottepallarna* tyder namnet på att berget ursprungligen har kallats **Slott(et)*. 2 *Slottsberget* MorMo *slåts-*, *Slotteberget* 1746 Oedman s. 211, högt berg med stenmurar, även kallat *Galgeberget*, SkLö; i förra fallet syftar f.l. på murarna efter ett förment *slott*, i senare fallet ett jämförelsenamn. *Släkeliden* s. 139. *Slätterkulle(n)* TeTvet; f.l. är kompositionsform av målets *slätt* 'slätter'. *Släbergen* GullHärm, 1872 Mor. nr 400, många ggr; möjl. målets *slär* 'slån-bär' med borttappat *r*, el. *släde*; om f. l. *Slä(d)*- se dock följ. *Slähällern* s. 77. *Slätbacken* s. 67. *Slättebackarna* TeLa. *Slättebacken* MorLa. 3 *Slätteberg(et)* RöBerg, TeSke, TeTvet. 3 *Smed(je)backen* (om möjligheten att skilja mellan *smed* och *smedja* se Bd 18 s. 40)¹ MorSlä, MorVrå, TeLunn. 8 *Smed(je)bergen*, *-berget*. 7 *Smed(je)kullarna*, *-kullen*. *Smed(je)liden* MorTö. *Småbergen* MorLa, Små bergen 1764 Mor. nr 9. 5 *Småkullarna* MorBro, RöNä, RöPrä, TeSka, TeTvet. *Smätteliden* RöBjö; boh. *smätt*, m. 'trång gång mellan två hus, mindre kammare', men med en ursprungligare bet. 'trång passage' e.d.; jfr *Smätten* Bd 20: 1 s. 28. *Smörkulle(n)* TeBrä; snarast jämförelsenamn; se dock samma namn Bd 5 s. 199 och 16 s. 182 med litt. *Snapås SkSka, *Snabås* 1845 Ska. nr 73 (2 ggr); f.l. är ett i nutida boh. okänt **snap*e, m.

¹ Ex. på växlingen *Smed-*, *Smedje-* i ä. handl.: *Smed(je)berget* TeBjö skrevs *Smedjeberget* 1820 Te. nr 300, *Smeberget* 1824 nr 229, *Smed(je)berget* TeRom skrevs *Smed-* 1814 Te. nr 112, *Smedje-* 1824 nr 296, *Smede-* 1850 nr 315, *Smedje-* 1857, 1858 nr 354.

'spets, framspringande udde' varom Bd 9 s. 35. *Snedrösberg* TeRål, 1858 Te. nr 364; *sned* syftar på rösens form. *Snipeberget* MorTö; om *snip* se åkern: *Snipen* avd. VIII; berget går ut i en *snip*. *Snipeliden* TeOtt; jfr föreg. *Sobackarna* MorFl. *Solhall* MorLu, sten; precis kl. 12 träffas den av solstrålarna. 6 *Sollid(en)* s. 26, 60, 120, MorFl, MorHu, MorSte. *Sommarberget* *sømær-* TeRöd; ett oförklarad *Sommarkullen* Bd 10 s. 93; kanske har det på (vid) berget funnits en bod, en bostad, som brukats endast under *sommaren*; jfr *Sommaren* Bd 18 s. 120. *Sommarliderna* RöHä; jfr föreg. 2 *Son* KärKär, se under *Sobåden* avd. III, RöSvi, sten vid stranden med mindre stenar omkring, har liknats vid en *so* (sugga) med smågrisar omkring. 2 *Spelmanskullen* MorMa, Sk utmarken med *Spelmansmyren*; i senare fallet säger man sig ha hört *spel* från kullens inre. *Spjällbackarna* TeRåb; *spjäll*, n. 'liten (hörnig) åker, åkerlapp'. *Stakekullen* RöRä; *stake*, m., men innebörden är oviss; möjl. har man tagit *stakar*, störar där, jfr i så fall under *Stördalen* s. 27. *Stalaberg* s. 135. 2 *Stallarna* MorGISlä (även *Stall(arne)bergen*), TeVal; syftar ursprungl. på klyftor e.d. vilka brukats som *stall*; se samma namn Bd 5 s. 219 och *Stallhålet* avd. VII med litt. *Stallbackarna* TeLa; ovisst om ON. *Stallkullen* TeHolm. *Starrkullen* RöHe, 1850 Rö. nr 205 (2 ggr); växtn. *starr*. 6 *Stavstenarna*, *-stenen*, MorHu, känt endast genom **Stavstensbacken stáns-*, *Stadstensbacken* 1819 Mor. nr 50, RöBra, *Stadsstenarne* 1744 Rö. nr 68, RöUte *stástenana*, *Stafstensberget* 1789 Rö. nr 34, *Stadsstenarne* 1796 nr 51, TeLunn, känt endast genom *Stadstenshagen* 1861 Te. nr 385, TeRål, *Stastens lycka*, *Stastensdrågen* 1838 Te. nr 253, *Stadssten* 1855 nr 356, TeTvet *stástén*, »upprättstående sten»; namnen avser resta minnesstenar; jfr Bd 9 s. 120. »*Stansbacken*» se föreg. *Stenarna* s. 18. *Stenbacken* s. 139. *Stenbranken* RöNä. 2 *Stenbrobergen (-berget)* MorKi (tycks inte ha lokalt samband med *Stenbron* MorKorsÅ avd. IV), RöKär. *Steneberget* MorFl. *Stengårdsberget* RöHe; *stengård* 'gärdesgård av sten'; Bd 18 s. 229. *Stenkullen* TeTvet. Många *Stenlid(en)*. *Stenliderna* MorRöd. 3 *Stenmalen* MorBua, sandjord och nedrasade stenar, SkBa, stenig strand, TeBot. *Stenmalarna* MorBua (Fl). *Stensbacken* MorBua (Fl); snarast en förkortad skr. för **Stensbobacken*, vari f.l. vore bebygg.-n. *Stensbo* (*Stensbobergen* MorBua (Fl)) förekommer upprepade ggr i lh); el. efter någon *sten*. *Stensbergen* TeSörhamn; möjl. efter någon *sten*. *Stentrappeberget* MorBaTö; lokalt samband med utmarken *Stentrappona* MorTö. *Stenulvebergen* TeBä; *stenulv* 'berguv'. *Stenulven* TeRöd, berghäll; jämförelsenamn. 3 *Stigberget* s. 105, 124, MorKi. *Stigeliden* MorKu; se samma namn Bd 9 s. 90. »*Stigsberget*» TeLi, 1839 Te. nr 259; f.l. möjl. gen. av ett **Stig(en)* el. felskr. av **Stige-*; i senare fallet jfr *Stigberget* ovan. 2 *Stockeberg(en) -et* RöKolRöd *stákø-*, *Stacke-* (*Stocke-* möjl. en gång) 1837 Rö. nr 157, TeBö, *Böstockeberg* 1850 Te. nr 325; på S. i Röra har det funnits ekskog, och man förmodar, att man tagit *stockar stákar* där; emellertid kan *stock* syfta på stockbro e.d. (jfr under *Stocken*

s. 53 f.) eller på gillerstock för fångst av djur (jfr not 55 s. 54); ev. är *Stock-* förkortning av en längre f. l., se *Stočekfjäll* s. 273. 2 *Stockeliden* TeHolm, TeTo. *Stockhålan* SkGu, berg och backar; namnet avser tydl. från början en sänka i terrängen; samma namn med speciell innebörd Bd 9 s. 150. *Stockås* TeNös. *Stolpeliden* TeNös; mansbin:t (knektn:t) *Stolpe* el. *stolpe*, m.; samma namn Bd 16 s. 183. 3 *Stora rös* MorEds, RöHö, SkFi, *Store vette huvud stōrø véðø høvø*, även *Vette huvud véðø høvø* RöBra, högsta partiet av *Vetten* nedan. *Storebräcken* MorTo, även kallad *Torebo bräcka*. 3 *Stor(e)-sten(en)* MorRöd, TeHolm, TeKa. 3 *Storlid* s. 76, 111, 122. *Storrös* MorHäll. *Strandbacken* TeBox. 3 *Strandbergen, -berget* MorBua(Fl), MorLa, MorTö. *Strandekullen* TeRöd. 3 *Strand(e)lid(en)* TeLå, TeRöd, TeÄng. *Strömbergen* MorSlä, även *Strömbacken (-backar)* och *Strömbergsbackar*, vid Malö *strömmar*. *Strömhall stråmhål* MorMa, Ströms hall 1840 Mor. nr 247, backe vid Malö *strömmar*; *hall* betyder här 'sluttning'. *Strömlid* MorMa, =föreg. *Strömmen* MorKi, stenbacke vid Lilla Ström mellan Flatö och Strömholmen. *Stubberget* Sk utmarken. *Stugebacken* MorLa, Stufvebacken, -berga 1831 Mor. nr 224. 3 *Stugebergen, -berget* MorLa (=föreg.), RöBa, TeSta. 2 *Stugås stövås* RöHe, RöHä; i förra fallet är det fråga om en *bergstuga bæstøva*, en grotta, i senare fallet säges en stuga ha funnits på åsen; förr fanns det »hölینگestöver», dvs. stugor för vallpojkar, bland bergen (IFGH accession 5725). *Stytteberg* TeTvet; adj. *stytt (stutt)* 'kort'. *Sumpliden* SkSka; *sump*, m. 'sumpig plats'. *Sundalsberget sündas-* MorEII; man förmodar, att där bott någon med namnet *Sundal*. *Svadbacken* s. 78. *Svadbergen* MorBua(Fl). *Svadkullen* SkGå. *Svadora* s. 122. *Svanås* s. 130. *Svarta klubban* SkBa. 3 *Svarteberg(en), -berget* RöDal, TeHogen, TeTveteh. *Svart(e) kulle(n)* MorHäll. *Svarte pall(en)* RöBra; *svart* bergart. *Svens berg* MorBua(Fl); en *Sven*, som stulit en stock, föll nedför berget, då han släpade hem stocken. Omkring 10 *Svinebackarna, -backen*, TeHoga *swinə-*. *Svinehallen* RöÄng; anledningen okänd. *Svinekullarna* TeRål. 2 *Svinekullen* RöBra, RöRä. *Svinet* KärMå, en sten på Måveskär. *Sågebacken* s. 48. *Sågekullen såwø-* TeSka. *Sågelagsberget* RöRä, vid *Sågelagsgiljan* avd. VII. *Sågeliden* s. 48. *Såtekullen sæðø-* RöGök; ovisst om f. l. är *såta*, f. 'höstack, torvstapel' (nyttjat i jämförande användning) el. *såt*, f. 'skallkedja vid (varg)-jakt' (jfr *Såtarna* Bd 16 s. 247, 249), men sistnämnda ord synes ha uttalet *sæt* (med t) på Orust (*Såten* Bd 9 s. 88). *Sälgebacken* MorRöd; träd. *sälg*; ungt namn, den inhemska formen för *sälg* är *saj*. *Sälteliden* MorÄ; *sälta*, f. 'salt jord'. *Södbackarna* MorFl; *söd* 'får'. 3 *Södbacken* TeBot (även *Södbackebberget* och *Södberget*) TeHoga, TeLu. *Sö(de)rbergen* MorMa. *Sö(de)rleden* MorKö, *lid* med åkrar mot *söder*. *Sö(de)rnäbban* MollTå. 4 *Södfjäll* TeBot, TeGröLe, TeRål, TeÄng. 2 *Södhusbacken* GullHärm, TeHåv; *södhus* 'fårhus'. *Södhällan* MorKi; man satte »söna» (fåren) i båt där, då man skulle frakta dem till öarna. *Södliden* RöÖl. *Södipallen* MorÄ, litet berg vid sjön. *Söndre pall* MorHu, vid sjön, 'den södra »pallen» (klippavsatsen)'. 2 *Södspringet*

sösprévat, *-sprévat* RöBua, bergstup, *sösprévat* TeVas; får har tydl. hoppat nedför stupet, kanske dödats. *Sölekullarna* (-kullen) TeRom; *söla*, f. 'gyttja'.

Tallen TeNös, 1843 Te. nr 272, 3 ggr; målet känner inte *tall*, f. 'fura', och därför torde det vara fråga om *talle*, m. 'lortklump', ett nedsättande namn. *Tattarstenarna* SkIsl; *tattare* ingår i ett flertal boh. ON, se t.ex. Bd 5 och 16 Reg. *Telefonberget* SkVä; *telefonkabeln* går ner i sjön där. *Timmerklev* TeNöt, berg; ursprungl. avser namnet en »klev» (avd. IV). *Timmerlid* MollTå, sluttning ned mot sjön. *Tippe-* se *Typpe-*. 2 *Tittekullen* TeGröÅsk, TeLa; *Titte-* (*Tittare-*) vanlig f.l. i ON, som anger ställen, varifrån man *tittar* efter något, t.ex. kreaturen, båtarna. 2 *Tjurekullarna*, *-kulle(n)* MorKu, RöSvi, en förbiseglande skall ha stulit en *tjur* här genom att lägga en tågända om den och så släpa den i sjön. *Tjuvehällern* RöBra. *Tjuvekullen* RöRöd. *Tjälebackarna* MorBar, Tjäle- 1872 Mor. nr 424, flera ggr; den upprepade skr. med ett *l* torde visa, att f.l. är *tjäle*, inte *tjäll* 'strandskata'. *Tjär(e)-* se *Kärr(e)-*. *Tjärnsberget* TeSke, vid Rörtjärn. 2 *Toftebergen*, *-berget* TeRöLå, i utmarken med Toftemyr, TeSta (sistnämnda även *Toftekullen*); om *toft* s. 46, men uppgiften, att det först nämnda T. ligger i utmarken, förefaller tala mot att *toft* skulle ha den vanliga bet. 'hustomt'. *Toftekullen* TeSta, se föreg. *Tolleberget* TeTvet; mansn. *Tolle*; om andra möjligheter att tolka f.l. se *Tolleberget* Bd 10 s. 109. *Tollesbackarna* TeLe med *Tollesmaden*, *Tollesängen*; mansn. *Tolle*. *Tolleskär* s. 44. 6 *Tomtebackarna* MorAss (även *Tomteberget*), MorBä, MorFl (även *Tomteberget*), MorHu, MorRöd, SkFo. 7 *Tomt(e)bergen*, *-berget* bl.a. s. 30. *Tomteliden* MorBerg. *Torberns backe* GullHärm; *Torbern* okänd. *Torberns rös* GullHärm, intill föreg. *Torebräckan TeNös. *Torkopp* s. 82. 2 *Tornebacken* SkFo, TeTorp (även *Torneberget*); *torn* 'örne, törnbuske'. *Torneberget* TeTorp; se föreg. *Tornehogen* RöBön. *Tornekullen* TeTveteb. *Torn(e)liden* RöUte. *Torra liden* RöGök. *Torrekullen* MorSlä, ligger i Olsmyren. *Torrhog* *tørhów* TeOtt; liten kulle med *torr* mark. *Torsbacken* MorHäll; förmodl. mansn. *Tore*. *Torvebacken* TeHoga; namn med f.l. *Torv(e)-* anger läge vid torvmosse el. ställe där torven torkats; på Hoga ligger *Torvet* s. 335. *Torvebergen* TeHåv; se föreg. *Torvekullen* TeÅng. *Torvmyrberget* MorHu; förr *torvmyr* intill. *Tovås* TeHåvLi; f.l. är sannol. *tova*, f. 'något hoptrasslat, tova'; jfr Bd 11 s. 46. *Tovåsberget* TeHagen; se föreg. *Tranebacken* MorHäll, även *Tranberget*; förr *trankokeri* där. 3 *Tran(e)bergen*, *-berget* MorBua(Fl)FIKi (lokalt samband med *Transkiftet*, *-vik*, *-ås*), MorHäll (se föreg.) RöFu; namnet på Flatö och i Röra innehåller fågeln:t *trana*, något *trankokeri* känner man inte till. *Trankoket* MorMa, backe vid sjön, *trankokeri* förr. 2 *Tranås* MorBua(Fl), RöGraHö; fågeln:t *trana*. 2 *Trappebergen*, *-berget* RöBerg, TeNösNöt; avsatser i berget har liknats vid *trappor*. 2 *Trapporna* s. 106, TeGrö; jfr föreg. *Trindekullen* TeTvet; *trind* 'rund'. *Trollkullen* RöUte; folk blev »gastkramade» där. *Trulses svada* RöSvi; enligt sägnen skall *Truls* ha blivit mördad och kastad i sjön här. *Trumme-*

kullen trömø- RöBa, kulle mellan ett par åkrar, liknar en *trumma*; samma f.l. med annan innebörd *Trummehagen* Bd 11 s. 56, *Trumhillern* 16 s. 204, *Trummekullarna* 18 s. 234. *Trumpetar(e)kullen trompétarkēln* TeBrSka, *Trumpet(e)-* 1813 Te. nr 154, 1851 nr 327; norsk militär säges ha varit förlagd här under kriget 1788, och *trumpetsignaler* skall ha blåsts från kullen. 2 *Trädgårdsliden* s. 82, MorGunn. *Träntefjäll* TeÄng; *träntor* 'tranbär'. *Träskeberget* TeHolm; appell. *träskeberg* 'berg där man tröskar'. *Trättebergen* RöLer; ligger i Brattåshagen och har tydl. varit föremål för ägoträta. *Trätteliden* Rö Dal. *Trögenbergs slott trögembas s/ét* MorGl, litet berg; f. l. en urspårad form av *Trojenborg*, se Bd 4 s. 158. *Tullbodberget tålbū-* MorEll; tydl. har det funnits en *tullbod* (tullstation) här under någon sillfiskeperiod; jfr *Tullboden* Bd 16 s. 57 och samma namn Pettersson Fiskebebygg. s. 134, 172, 173. *Tunnebacken* s. 131. *Turebergen* TeTa, vid *Turevallen* avd. VIII. 2 *Tuvebackar, -backen* TeBot, TeNös. *Tuvebranken* RöNä. *Tveteberg* s. 138. *Tvetebogen* s. 139. *Tyftkullen* TeMä; *tyft*, f., biform till *toft*, f. 'hustomt'. *Typpebergen* MorBar; f.l. är *typp* (*tipp*) '(spetsig) topp'; jfr *Torrtypp* s. 3. *Tysslingeberget* MorHu; *tyssling* 'lingon'. *Tysslingekullen* MorBro. *Tärnesten(en)* SkIsl; fågeln: t tärna.

Uddebergen SkSka, vid *Skaftö udd* el. *Udden*. *Uggle-* se *Ule-*. *Ugnberget MorKi, Om- 1853 Mor. nr 328; trol. samma f.l. som i följ. *Ugnkullen MollTå, *Omkullen* 1848 Mor. nr 287; *ugn*, f., målets *om*, användes om håligheter i marken. *Uleberget ũla-* MorKi, *Ule-* 1853 Mor. nr 328; sannol. målets *ũla*, *ũla* 'uggla'; *urd*, f. 'nedrasade stenar' heter i målet *huđ*. *Uleås* TeStrand, *Uleås berg* 1855 Te. nr 333; se föreg. 2 *Ulkepallen* MorTo, RöBra, berg vid sjön; åtm. i sistnämnda fall gott om *ulkar* i sjön där. *Ulvefjäll ũlvəfjəđl* MorRöd, *Ule-* (!) 1795 Mor. nr 93; *ulv* 'varg'; ursprungl. *ũla* 'uggla'? *Ulvekullen* RöHär, i Hamnen; se föreg. *Underberget* MorGli; jfr Bd 9 s. 52. »*Undirbærghi*» s. 143. *Utsikten* MorHå, skogsområde med berg med god *utsikt*.

Vadhammarberget våhamərbát SkNä, *Wahammer* 1790 Ska. nr 39; möjl. har man torkat *vadarna* där. *Vakeberget* TeKä; påsk- och midsommarvakar. 3 *Valebergen, -berget vålə-* MorMo, RöSvi, TeHåv; *vale* (*vårde*) 'vårdkase'; i de två förstnämnda fallen finns traditioner om vårdkasar. 2 *Val(e)fjäll* RöNä, TeBot; se föreg. *Valekullen* MorÄ. *Valen vån* SkBergGrö, berg, Waln 1825 Ska. nr 69; best. sg. av ovannämnda *vale* 'stenkummel'. *Vallbrotsbergen RöUte, *Wattebråts-* (!) 1789 Rö nr 34; f. l. är boh. *vallbrott*, n. 'nybruten åker'; jfr *Vallbrottet* avd. VIII. *Vallekullen vålə-* TeLå. *Valryggen* GullHärm, berg, liknar en *valrygg* från sjön sett. 2 *Valås* s. 89, TeNötStrand. *Varpebacken* MorHäll, se *Varpeliden* nedan. *Varpeberget* TeRöd, med *Varpedalen*, ovisst vilket namn, som är primärt; *varp*, n. 'kasthög'; se Bd 5 s. 259. *Varpekullen* TeSta, även *Varpeliden*; se föreg. 3 *Varpeliden* MorHäll (= *Varpebacken* ovan), TeNös, TeSta. *Vasbacken* MorRöd, se under *Vasen* avd. II. *Vasbergen* MorRöd, se under *Vasen* avd. II. *Vaskebacken* MorLu; *vaska* 'tvätta (kläder)'. *Vaskeberget* MorKi, vid sjön, utanför ligger skäret *Vaskepallen*.

Vasbergen MorRöd, se under *Vasen*. *Vattningsberget* *våtningsbårjæt* TeBä, *Vättnings-* 1847 Te. nr 278, *Vattnings-* 1848 S 48 fol. 105, *Wättnings-* 1874 Te. nr 427; trol. har det funnits en källa i bergen för *vattning* av kreaturen; om förhållandet mellan *vattning* och **vättning* se Bd 5 s. 221. *Vettebacken* MorRöd; vid *Vettebergen*. 4 *Vettebergen*, *-berget* MorKi, MorRöd, även kallat *Vetten*, *Boxvike vette* och *Oruste vette*, RöBra, även kallat *Vetten* och *Brattås*, TeSta; *vette*, m. 'vårdkase'. *Vette huvud* RöBra; *Vettens* högsta del. 2 *Vetten* MorRöd, = *Vetteberget*, *Boxvike vette* och *Oruste vette*, ibland även *Vette tunna*, emedan det förr fanns en *tunna* där som sjömärke, RöBra, = *Vettebergen* och *Brattås*. *Vettingen* s. 30. *Vilepallen* Sk utmarken, *Hwilepallen* 1755 Ska. nr 30; man har *vilat* där; jfr *Vilarestenarna* Bd 18 s. 237 med litt. *Vind's* SkGrö, 1840 Ska. nr 72; ej känt nu; om skr. är pålitlig är f.l. *vina*, använt om vinden; om *Vin-* är fel för *Vind-* är f.l. subst. *vind* eller verbet *vinda* 'blåsa'. *Virebacken* MorBua; *vire* 'vide'. *Vireberget* TeHolm. *Virekulle(n)* MorÄ. *Vita märrarna* *wjðæ mæna* RöSvi, *vitaktiga* stenar vid stranden, som liknats vid *märrar*. 2 *Viteberget* MorHu, med mycket kvarts, RöDal. *Vite kulle* RöMu. *Vitekulle(n)* RöDal. *Vitepallen* Sk utmarken, »liten bergkulle», *Hwhitepallen* 1755 Ska. nr 30. *Vitingebergen* TeÄng, *Weddingebergen* 1870 Te. nr 405; se *Vitingesäven* s. 376. *Vrageberget* *vrauwabåt* MorHu; snarast 'berget där man tar *vragar* 'angöringspålar för båtar'; se Bd 5 s. 204 *Vrageliden* med litt. 3 *Väderkvarnsbergen*, *-berget* MollTå, RöRö, SkFi. *Vägeberget* MorEds. *Vällingepallen* GullHärm, bergpall; f.l. torde vara bildat på *välla* i bet. 'koka, sjuda'; se SIOD 3 s. 130 *Vällingholmarna*. 2 *Värmslebackarna* RöBjö, RöRöd; *värmsel* 'källsprång'. *Värmsleberget* MorEll. 2 *Värmsleliden*, *-liderna* TeBräSka, TeÄsk. *Västerbergsliden* MorBerg; en kvacksalvare *Västerberg* bodde där omkr. 1890. *Vättneberget* TeBot; *vättne* 'vattenställe'. *Vättnekullen* MorBua (Fl); även kallad *Örneliden*. *Vättnesbacken* RöRä. *Vättnesliden* RöRöd. *Vättningsberget* TeBä, = *Vattningsberget* ovan.

Åsebackar(na) SkBergNä, vid *Åseberget*. 2 *Åsebacken* MorLu, med *Åsekullen* och *Åselyckan*, RöNä. 3 *Åsebergen*, *-berget* MorVrå, SkBaNä, kallas även *Backe vette*, SkGå. *Åsebratt* RöKä, högsta toppen av *Brattås*. *Åsekullen* MorLu. *Åverbergen* *åværbårja*, även *Överbergen* *øvær-* TeGröKäråb, *Öfverbergen* 1847 Te. nr 291; jfr ett conerät **Åverås* s. 27.

Äckrekullar(na) TeRå, *äckra*, f. (avd. VIII). *Äckreliden* TeBox. *Älgekullen* TeNös, Elge- 1847 Te. nr 282. *Ängbratten* MollMoll, berg N om *Mollö äng*. *Ängsrös* TeÄng, berg; f. l. ser ut att vara gen. av IN *ængsæn*, *ægan*. 2 *Ängkullen* SkFo, TeBrä. *Ängrosekullen* *ængrosæ-* RöFu, liten kulle; f. l. är boh. (Klövedal) *ängros*, 'blomman prästkrage', knappast en omtydning av **Ängråse-*, vari s. l. skulle vara *rås* 'fuktig mark varöver vatten rinner'; jfr ON *Ängråsen* Bd 5 s. 206. *Ärteberget* MorSö, sannol. har man haft torkställningar för *ärter* där. *Ärtekullen* MorHär; se föreg. *Äskelid* MorHu; *äske* 'askdunge'. *Åspeberget* Sk utmarken; *åspe* 'aspdunge'.

*Ödebacka s. 54. **Ödbacke(n)* i *Ödbackeliden *ðbakelīa* MorSte s. 54. *Ör(e)hallen* *ðrhála* MorToVrå, utskjutande klippa i Rödsvatten; *ör* '(strand)grus'; emellertid uppges det, att det inte finns något strandgrus där. Alltså fiskn. *öre* 'laxöring'? *Örneberget* TeHolm. *Önehallen* RöRöd, berg; där har funnits *örnbo*. *Örnkula* MorTo, flyttblock. 5 *Örnkullen* s. 30, MorBua (Fl), MorEds, högt berg, MorTo; *havsörnar* har häckat där (Lindner Skogens krönika s. 54), TeÅsk. *Örneliden* MorBua (Fl), även kallad *Vättnekullen*. *Örnerersliden MorFl, *Örneres* Lianskulle 1798 Mor. nr 98; f. l. är gen. av *örneredre(n)* 'örnbo'. Identiskt med *Örnkullen* eller *Örneliden ovan?* *Örnersten(en)* TeHolm. *Överbergen* se *Åverbergen*. *Övrekullen* TeHälla.

*Almstocksås, se s. 141. *Altaret*, se *Svens altare*. »*Amianshut*», se *Amiants-huvudet.

*Amiants-huvudet *amíanshut* (ej äkta uttal) SkGå; berg på Flatholmen. ~ S.l. är tydl. -*huvudet*. F.l. är gen. av mineralbeteckningen *amiant* (=hornbländesasbest). Namnet ej folkligt.

Amsås, se *Almstocksås s. 141.

**Andsten(en)* MorHäll; ingår i *Andstensholmen* *ánstens-*, alternativ form till *Andsundsholmen *ánsins-* (nu landfast); ingår även i *Andstensberget nedan, nu försvunnet namn på ett berg på Hällevik Nedergård. ~ Det är ovisst, hur man bör uppfatta de båda förstnämnda namnens inbördes förhållande. Är *Andsten(en)* primärt och **Andsund(et)* uppkommet ur **Andstenssund(et)* eller tvärtom? Jfr SIOD 3 s. 131. Är f.l. fågelnamnet *and* *an*, är båda möjligheterna lika rimliga. Är f.l. däremot målets *anda* *ana* 'blåsa sakta', torde *Andsundet vara det primära namnet.

*Andstensberget MorHäll. — *Andstens Berget*, *anstens Berget* 1790 Mor. nr 82. ~ Om **Andsten(en)* se ovan.

Andtappan *ántépa* RöMu; ganska brant berg. ~ Ser ut att vara ordet *andtäppa*. I så fall väl ett skämtn. med innebörd, att någon blivit eller att man blir »andtäppt» *ántépt* 'andfådd' vid bestigning av berget.

*Aneliden; numera blott i *Anelidbranken *ánəlibrávkən* MorFl. ~ Se *Anegrinden avd. IV.

Arekullen *àrə-* TeNös; högt berg. ~ Snarast gen. sg. el. pl. av fvn. *ari* 'örn'; jfr *Arsund* s. 96 med litt.

*Arneliden, se *Aneliden*.

*Arneväcken *árnəwékən* MorHäll; långsträckt berg. — Arna huæk 1388 RB s. 310 | Orne kweckenn 1544, Aff Aarnne huetke (*t* osäkert) 1568, Aff Arnehuerke (det första *e* osäkert) 1573, Arnethuedt(!) 1581. || Ingår i *Aneväcksdal(en)*, -*myr(en)*, 1819 Mor. nr 188, 1865 nr 376, *Aneväckebergen*, -*dalen*, -*myren* 1838 nr 231. ~ F.l. är sannol. gen. pl. (el. sg.) av fvn. *qrn*, gen. *arnar* 'örn'. S. l. bör möjl. sammanställas med nyisl. *hvekkur* 'Klump' (Blöndal), ett föga brukat ord, här med syftning på berget; jfr boh. *kläpp* (Paulsson SIOD 2 s. 53), fvn. *knappr*, *knauss* och *knollr* (NG Indl. s. 61), alla i namn på berg.

***Asgersstocken?**, se **Askestocken?* nedan.

Askeberget MorMa. — 1840 Mor. nr 247; avser det berg, som nu heter *Askestocken* (se nedan). ~ Snarast sammandragning av *Askestocksberget.

***Askestocken** (?) *åfestååkən, åsästååkən*, detta sedan av upptecknaren ändrat till *-stååkən* (kanske med orätt; jfr nedan *Backa, Smörstacken*) MorMa; berg vid sjön, med bete. Tidigare — åtm. i skrift — *Askeberget* (se ovan). — *Askestocken* (c. 5 ggr) 1858 Mor. nr 349. ~ Skriftformen 1858 pekar direkt på en översättning '*stocken av askträd*'; jfr *Almstocksås s. 141. Ett appell. *ask(e)stock* kan också styrkas (SAOB). Om detta ord föreligger, har man dock svårt att förstå uttalet med *ʃ*-ljud; sådant kan näml. uppstå ur *sk* endast om en gammal palatal vokal följer (se t.ex. *Askim* Bd 3 s. 2), men inte vid en ä. gen. *Aska(r)*-. Det är anmärkningsvärt, att den första uttalsuppgiften visar *e-* (inte *-ə*) i fogen. Om detta inte är skrivfel, pekar det på en verkligt palatal vokal i f.l:s slut. I så fall måste denna vara en sammansättning, och liksom vid »*Aska(re)*» *sten(en)* (Bd 9 s. 123) är f.l. möjl. gen. av ett personnamn, i detta fall snarast mansnamnet fvn. *Ásgeirr*; jfr *Assers damm* avd. I. S.l:s uttal *-stååkən* kan i detta övergångsområde också tänkas motsvara ett rspr. *-stacken* (samme upptecknare skriver t.ex. *båka* för *Backa*). På den vägen torde emellertid en tolkning vara ännu svårare att vinna. Ej långt borta ligger visserligen holmen *Smörstacken* (också detta av samme upptecknare skrivet med *a*), men detta rätt vanliga namn utgör en fast bildning, som inte kan rättfärdiga ett *-stacken* med andra förleder. — Om s.l. är *-stocken* — och detta är troligt — kan namnet ursprungl. ha avsett en 'brostock'.

Avflådda backar MorSör. — Afflådde backar 1843 Mor. nr 241. ~ Om ett ON föreligger, kunde betydelsen vara 'backar som »flåhackats»', dvs. 'backar på vilka man hackat av grässvål, tuvor o.d.'; verbet *flåhacka* och *flåhacka*, f. är antecknade från Torp i Orusts Ö. hd. Namnet vore då ett motstycke till *Den *flagne* SIOD 3 s. 20, en undervattensbåde utan varje vegetation, alltså liksom »flådd».

***Axelås** Sk, utmarken. — Oxelåsrös 1755 Ska. nr 30. ~ Se under *Oxeln* s. 20.

Axlebergen *åkslɔbårja* MorHu. — Axelberget 1849 Mor. nr 268 (3 ggr). ~ Se under *Oxeln* s. 20.

»**Baghal brækka**», se s. 85.

Bakarelider(na) SkBerg. — Bakareliderna, -lider 1840 Ska. nr 72. ~ F.l. är snarast en utvidgning på *-are* av stammen i *baka* *båga* 'gassa (om solen)'; att döma av kartan till lh 1840 hade man solen i ryggen, då man gick uppför liderna; jfr *Bakareberget Bd 3 s. 182. Det är mindre troligt, att den skulle vara yrkesbeteckningen *bakare* *bågarə*, m., vilket alternativt tänkes ingå i det nämnda *Bakareberget. Jfr dock *Bagarelid* *bågarəli* i Kville sn (Bd 16 s. 65).

Bergeln *bærjəln* TeHolm; berg. — Bergelen 1739 Te. nr 4, Bergeln, Bergelegrinden 1818 nr 186, Bergel Berget 1849 nr 290, Bergelhamen *ibid.*, 1859 nr 369. ~ Namnet är möjligen best. form sg. av fvn. *birgill, m. 'litet berg', bildat av *berg*, n. med diminutivändelsen *-ill* såsom fvn. *trygill*, m. 'litet tråg' av *trog*, n. 'tråg'. Om sådana bildningar se Olson De appell. subst. s. 248 ff.¹ Samma namn, utt. *bærjəln*, förekommer i Högås sn, betecknade ursprungl. »en stor stenmal» (1799 Högås nr 16), nu ett torp och en vik.

Bernås *bærn*- MorTofta, på västkusten av Råö. ~ Innehåller väl det i Boh. vanliga mansn:t *Bern*; jfr *Bernestugan* och *Bernevallen* Bd 18 s. 125, 282 och *Bernsegården* (med gen.-s i fogen) Bd 9 s. 85.

»**Bjynningsberget**» SkBa. — 1862 Ska. nr 97 (skrivningen ej alldeles otvetydig). ~ Man kan endast gissa, att f.l. är gen. av ett *Björnäng med palatalisering av *ö* till *y* framkallad av *j* och försvagning av *äng* till *ing* i obetonad stav.; jfr *Björningemyren avd. VII.

***Bjällekullen?** se följ.

Bjärrekullen *bjærə*- RöÅng. ~ Den brutna formen *Bjærg-* av *Berg-* träffas i Boh. inte i unga natur. Snarast ett *Bjällekullen* 'kullen där man lyssnar efter *kobjällror*' (i målet *bjälla*), där *ll* dissimilerats till *rr* på grund av *ll* i *kulle*.

Björberget TeBot. — Björebergsslätten (Björs- 1 gg) 1847 Te. nr 278, Björberget, Björbergsdalen 1861 nr 387. ~ Den först anförda skr. avser en lokal inom Bots grannbebyggelse Bäckevik, och Björberget ligger enl. kartan på gränsen mellan de båda bebyggelserna. Då Bäckeviksbäcken faller ut i sjön nedanför berget, kan man förmoda, att f.l. i *Björberget* är djurn. fvn. *bjórr*, m. 'bäver' el. ett därav bildat bäckn. *Bjóra 'bäverbäcken'. Någon anledning att tänka på fvn. *bjórr*, m. 'kilformigt jordstykke' föreligger inte, medan man inte får utesluta möjligheten, att f.l. är djurn. *björn* med bortfallet *n* i trekonsonantismen *-rnb-*.

Björfjäll, se s. 59. ***Björnängsberget**, se »*Bjynningsberget*» ovan.

Bolsterbergen TeBä. — Bullsterbergen (-berget) 1847 Te. nr 278, Lilla, Stora Bustebergsmynnen 1867 nr 368, Bullstersbergen, Bullsterbergsmynnen(!), Bulstersmyrorna 1874 nr 426. ~ Innehåller sannol. rspr. *bolster*, boh. *búlstər* (Käringön, Gullholmen), *bústər* (Tegneby, Morlanda); alltså ett jämförelsenamn med bet:n 'berg som liknar bolstrar'; jfr *Bolsteråsen*, Gunnarps sn, Hall. *Bulstersmyrorna* är tydl. en förkortning av det dubbelt sammansatta namnet.

***Borgeberget**, se *Borgväggen* nedan. **Borgila**, se s. 80.

Borgväggen TeILy, på Storehamn (även till Horleby i Stala sn). —

¹ Enl. Lindroth kan *Bergeln* ursprungl. vara en sammansättning *Berg-hjällen, där s.l. är *hjäll*, fvn. *hjallr*, m., här med bet:n 'avsats i berg' (NG Indl. s. 55). En ursprunglig sammansättning *Berg-hällen avböjer Lindroth med rätta, då *häll*, m. inte är folkligt i Boh. (Se om ett *Stenhällen* Bd 16 s. 93.)

Se *Borreväggen* Bd 9 s. 125, Tillägg: *Borgväggen* 1873 Te. nr 156. ~ Se Bd 9 s. 125. Kallas även *Borreberget* (*Borgeberget), och *Borgväggen* är snarast en förkortning av *Borgebergsväggen. På berget har funnits en *borg*. Ur nämnda lantmäteriakt må citeras: »(Berget är) minnesvärdt deraf att på höjden af samma finnes lämningar efter gamla Murar och Portar, hvilke säkerligen blifvit upprättade i forntiden under Vikingsfärderne». Jfr *Borrväggen* NoB 1957 s. 67 med litt.

Borreberget, se föreg. »**Borsteberget**», se s. 115.

Brandås. 1. MorGull; ingår nu blott i *Brandåsekullen brånasø-*. Brandåseslätten 1833 Mor. nr 227. 2. *brånäs* MorSläSö. — 1843 Mor. nr 241. 3. TeSta. ~ Samma namn Bd 9 s. 125, 16 s. 153. Nr 1 är ett högt berg, men någon tradition om »*brand*» tycks inte vara känd. Beträffande nr 2 är detta däremot i viss mån fallet; dels menar man, att midsommareldar tänts där, dels säges det, att eldar förr tändes »för att locka fartyg att stranda». Jfr f.ö. *Ellös* s. 52, *Brandnäs* Bd 3 s. 145, *Brandholmen* 5 s. 141 med litt., ävensom *Eldeskullen* 9 s. 114. SIOD 3 s. 117 räknas med möjligheten, att två *Brandholmen* innehåller *brand* i bet. 'stång, stake' (som sjömärke). Helt kan man inte heller här avvisa den möjligheten. Om kustnamnen på *Brand-* se f.ö. *Modéer Färdvägar* s. 117 ff. med litt.

Brusekullen MorLu. — 1856 Mor. nr 337 (många ggr). ~ Man kan tänka på det väl styrkta mansbin. *Bruse*, se t.ex. *Lundgren-Brate*, *Lind Personbin*. Det ingår i åtskilliga ON, t.ex. i flera *Brusarp*. *Bruse* har förekommit även som familjenamn; jfr *Bruselyckan* Bd 9 s. 155. Boh. (bl.a. målet i *Morlanda*) känner *bruse*, m. i bet. 'förman för ett fiskelag vid vadfiske'. F.l. kan också vara *bruse brusa*, IN till *Bro* inom sn (s. 13). Ett ånamn *Brusa* tycks ha funnits (SOÅ 6 s. 25), men det saknas real grund att anta ett sådant i detta fall.

Bräckhall *blækhal, blækhal, brækhals, brækals* SkFo; berg. — Bräckhallen 1802 Ska. nr 51. ~ Namnet är sammansatt av *bräcka*, f. och *hall*, m. och torde syfta på den brant, som numera kallas *Bräckhalls flåg blækals flåw*. Uttalet med *l* för väntat *r* kan jämföras med uttalet *brókasviga* av *Blåkålviken*. Det överraskande uttalet med *s*, *brækhals, brækals*, har uppstått ur sådana sammansättningar som *Bräckhalls sund blækals sön* och det ovan nämnda *Bräckhalls flåg*, där gen. *-halls* oriktigt uppfattats som grundform och associerats med *hals*. Vissheten att man kunde *bräcka halsen*, om man föll ned för branten, kan ha spelat in. Att stället var farligt visas därav, att åborna 1802 ålades att »uppräta dubbel Stenmur vid Bräckhallen» (Ska. nr 51).

Buseberget MorMo. — 1815 Mor. nr 182. ~ Jfr under *Buseviken* s. 15.

***Bågensbergen**, se under *Bågen* avd. VIII. ***Bågens kulle**, se under *Bågen* avd. VIII. **Bålås**, se s. 14.

Båslid MorEds. — 1855 Mor. nr 335. ~ F.l. *bås* syftar på en *båsl*liknande

sänka, vik, eller är liktydigt med *ekebås* 'landningsplats för ekor, med pålar vid sidorna'; se under *Båsvik* s. 28.

Båtarna SkGå; ängsbacke. — Båtarna 1861 Ska. nr 94. ~ Namnet är flertydigt. Man kan ha lagt till med *båtarna* i närheten, lagt upp båtarna där över vintern, tillverkat båtar där e.d. M ö j l. är namnet ett jämförelsenamn; jfr no. *Baaden* NG 10 s. 107.

Båtsbräcka, se s. 61. **Bärgeln**, se *Bergeln*. **Bärnås**, se *Bernås*.

*Dammskär MorBro. — Damskär 1847 Mor. nr 272. ~ *Skär* måste här åsyfta »bergskär» (bergknalle i odlingsmark), såvida namnet inte ursprungl. lytt **Damms-kärr* och s.l. således betytt 'bevuxet område, ofta sankt' (se inl. till avd. IX). *Dammen* åsyftar tydl. en *kvarndamm*.

Delekullen *djrekåln* RöUte. — Dälle kullen 1789 Rö. nr 34. ~ F.l. är densamma som i *Delegården*: *dele* 'gräns', avd. X; kullen ligger på gränsen till Kalsleröd i grannsn Myckleby. Om ljudutvecklingen se *Delegården*.

»**Digens**» **backe** el. **backar** RöVe. — 1874 Rö. nr 257. ~ Jfr *Dikes dal* och *Dikes bäck* Bd 1 s. 320, 298. Där antages ett färdigbildat ON **Diket* vara f.l. I förevarande fall kan ett *-es* ha uppfattats som uppkommet av *-ens* (i svagton) och har stavats därefter. »Digens» kan också vara gen. av ett IN **Diken* *dågen*, bildat till ett ON med f.l. *Dike-*.

Djupeberg tycks ingå i *Djupebergs sund* *jybašún* MorRåö; sundet mellan Råön och Pilgrimen. ~ Något **Djupeberg* är visserligen inte hittills påvisat bland de många *Djup*-namnen i Boh., men man kan jämföra *Djupepallen* Bd 9 s. 114 och *Djupepallen* 'bergavsats . . . med bråddjup nedanför' Bd 11 s. 79. Torde betyda 'berget med *djupt* vatten nedanför'. Enligt uppgift av fiskare är sundet mellan Råön och Pilgrimen ganska djupt. Jfr ett no. *Djupaberget*, nämnt av Per Hovda MoM 1944 s. 46.

Djureberget *djyrə*-1. MollTå. 2. MorRöd. ~ I nr 1 finns formationer, som liknar *djur*, med fötter osv., i nr 2 »repor» av ljusare bergart som ävenledes säges likna *djur*. Jfr t.ex. *Fioleberget* i Rönnängs sn, Tjörn, vars namn för-anletts av att ljusa linjer bildar liksom en *fiol* (med stråke bredvid); se Lindroth Namnforskn. s. 33.

*Djurspringsberget?, se *Dyspringsberget* nedan. **Djurstenen**, se *Dyrstenen*.

Dordis hackeklamp *dáqis hákəkləmp*, *dóqis h*. RöBerg; kulle. ~ En *hackeklamp* (Långelanda: *hákəkləmp*) är en 'ho att hacka kött i'. Kvinnon. *Dordi* (*Dárdi*) är en form av *Dorotea*; jfr Lind Dopn. (En D. i Boh. 1476.)

Dottebergen *dətə*- MorFl. ~ I vissa bebygg.-n. på *Dotte(r)*- i Boh. och Norge har man velat se *dotter*, ev. som kvinnon. (se Bd 18 s. 103). Näppel. ingår detta ord (namn) här. Snarast är f.l. samma *dott*, boh. *dət*, som träffas i *Dotten* *dətən*, *dätən* (*a > ə*) SIOD 3 s. 20 med bet:n 'tuss, tapp, tott'. Anger namnet bergens oansenlighet el. deras utseende?

Dover-, Dovre-, se *Dåvern*.

Drybens kulle *drýbens kùla*, *drýbens kùla* RöVe. ~ Två upptecknare ger förklaringen, att en viss person från kullen hörde fågellätet *drýb drýb*. I Tanums hd säges *gertrudfågeln jàtrufógør* (no. *geirtrud*, *gjertusfugl* 'Picus martius'; Aasen under *geir*, m.) ropa *dryb*, *dryb*. I Mo kallas trol. samma fågel *dryp drýb*. Mannen har tydl. kallats *Dryben *drýbøn. Det är inte otänkbart, att han härmat fågellätet på ovan angivet sätt och sålunda fått sitt öknamn. Gårdn. *Dryb drýb* i Svarteberg av annat ursprung.

Dylerslider(na) TeFjä. — Dylers lider 1872 Te. nr 230. ~ Se *Dylersmyren* avd. VI.

Dyreberget, se *Djureberget*.

Dyrsten(en) Mor. 1. Gl. — Dyrstens källan 1837 Mor. nr 234. 2. Ste. — Dyrstensmaden, -marken, Dyrstills Maden, Dyrstillsmarken 1847 Mor. nr 237. ~ Namnet träffas på åtskilliga ställen i Boh.; i tidigare bd förekommer sju så benämnda *stenar*, men alla hör icke lika otvetydigt hit. Till här förevarande *sten* är knutet ett banalt och stereotypt sägenmotiv, som dock icke veterligen är knutet till någon av de andra D.; en trollpacka säges ha burit stenen i förklädet. Beträffande härledningen se Bd 1 s. 236 ff.; f.l. torde vara *djur* (*dyr*) med syftning på 'högdjur' (hjort, älg, rådjur o.d.). Om ett folkligt försök till förklaring av ett av de tre D. i Orusts Ö. hd se Bd 3 s. 283. Det är emellertid svårt att förstå, varför *sten* så ofta fått *djur* 'högdjur' som f.l. Nr 2 ovan synes ursprungl. inte ha innehållit ordet *sten*. S.l. i skrivningarna *Dyrstills-* är sannol. gen. av ett ord, som svarar mot fvn. *stilli*, n. 'inhägnad för fångst av rovdjur' (»nú hefir vargrinn i stilli gengit»; Fritzner), no. *stille*, n. 'Aflukke, omgjærdet Rum (=Stekkje): i Fæhusene' (Aasen). Se Lidén Boh. stud. s. 199 och jfr »*Stilles grind*» avd. IV. *Dyrstill(e)smaden* och likn. sammansättningar har sedan felaktigt omtytts till *Dyrstensmaden* under trycket av ON *Dyrsten(en)* och appell. *sten*. Däremot kan inte gärna skrivare och kartografer tänkas ha ändrat ett *Dyrstens-* till *Dyrstills-*. Ett och annat av övriga *Dyrsten(en)* har måhända ett liknande ursprung, ehuru detta inte framgår av uttal eller ä. skrivningar.

Dyspringsberget MorBro. — Dyspringsberget 1847 Mor. nr 272 (2 ggr) Dysprings- ibid. (2 ggr). ~ Den senare formen synes lättare att tolka; ett *r* kan vara oriktigt tillsatt i anslutning till andra icke ovanliga namn på *Dyr-*. *Dy* skulle då här betyda 'sumpig mark' och *spring* vara det *spring*, n., som ingår i boh. *vårmselspring, n. 'källsprång'. Men **Dyspring(et)* kan vara en parallell till *Södspringet* ovan och ange ett ställe, där ett högdjur hoppat utför berget (och dödats).

Dåvern *dóvæn* och *Dåverfjäll* TeMä. — Dåvern, Dåverhagen, Dåverfjällshagen 1842-43 Te. nr 264. ~ Utan tvivel en folklig uppkallelse efter *Dovre* (*fjäll*) i Norge. Detta visas också genom form och uttal av det i orten upptecknade *Dåvre kleven dovræ kleva* (acc:n ovis). Uppkallelsen kan vara

ironiskt menad. Samma uppkallelse föreligger i grannsocknen Stala, där *Dovre fjäll dǽra-* blivit alternativt namn på ett torp (Bd 9 s. 63).

***Eds(e)berget?** RöHe. — Esseberget 1850 Rö. nr 205. ~ Uppslagsformen utgår från att f.l. är *ed(e)*, n., 'smalt landstycke som förbinder två bredare, (djup) sänka i berg som giver lätt väg mellan två bygder'; se *Edsberg* Bd 9 s. 28 med litt. Berget ligger vid ett sådant *ed*.

Ellös, se s. 52.

»**Ersbacken**» RöBön. — 1796 Rö. nr 52, 1832 nr 147. ~ Är väl ett *Eriksbacken, trots att *Eriks-* kanske inte eljest i Boh. tycks sammandragas till *Ers-*, åtm. inte i unga namn; jfr *Erslycke* (*Ericks Löcke* 1581) Bd 5 s. 27. Ett »*Erssengen*» Bd 1 s. 324, alltså i Vgtl., har dock antagits innehålla *Erik*, men de åberopade parallellerna *Ersson* och *Ersmässa* torde såsom nordligare inte vara bevisande, och tolkningen är alltså något osäker.

»**Espigsbergen**», se »*Äspige*» *huvud* nedan. **Evensås**, se s. 89.

Farlösen *fälösön* TeLå; från sjön synlig sten på en av Furuknallarna vid stranden av Lyr. ~ En gång skall denna labilt liggande sten ramla ner, och då »göra sju barn faderlösa»; enl. uppteckning av Herman Geijer (1927) skall stenens fall vålla, att det blir sju änkor och sju faderlösa; el. slutl. — enl. annan version — göra sju barn fader- och moderlösa »i vart grindled (*grinälé*)» (?). Det är möjligt, att namnet innehåller adj. *fa(de)rlös*, men namngivningsgrunden är oviss. Då stenen är synlig från sjön, kan det emellertid tänkas, att f. l. är stammen i verbet *fara*. Möjl. kan man anknyta till no. dial. *farlaus* 'som ikke finder Leilighed til at reise med' (Aasen), och i sådant fall skulle stenen skämtsamt ha liknats vid en frånseglad resenär.

Finn(ar)eborgen MorBua (F1). — Finnarebergen 1820 Mor. nr 222, Finne-1844 nr 248, 1851 nr 286. ~ Det finns intet principiellt hinder för att räkna med folkn. *finne* (jfr t.ex. *Finskelyckan* Bd 9 s. 155 och det ursprungl. finska *Pärkel* nedan). Formen på *-are-*, som antagl. är den äldre, företer den i västsv. ON välkända utvidgningen.

»**Finnekullen**», se *Tinnekullen*. ***Fitteberget**, se *Titteberget* nedan.

»**Fjörberget**» TeBot. — 1861 Te. nr 387. ~ Det ligger nära till hands att räkna med bortfall av *d* i ett *Fjordberget. Enl. kartan ligger berget emellertid inne i land mellan de högre Flatfjälls- och Vassdalsbergen, och därför är f. l. knappast *fjord*, m. Man skulle kunna anta felskrivning *Fjor-* för *Fjör-* och räkna med boh. *fjör fjör* 'fjäder (av fåglar)' som f. l. Namnet skulle då betyda 'berget där man samlar fjäder'; jfr *Fjärhogen nedan med litt. Men *fjör* är en nordboh. form, okänd på Orust. Då man saknar uppgift om nutida uttal, måste en definitiv tolkning anstå.

***Fjärhogen** MorHär. — Fjärhogs backarne 1791 Mor. nr 48. ~ Ett *Fjäreberg* i Ljungs sn förmodas Bd 11 s. 89 snarast vara en förkortning av *Fjäderhaneberg 'tjäderberg', och förklaringen kan vara densamma här. Om *fjäderhane* i ON se Sjöstedt i SOÅ 1937-39 s. 24 ff. Alternativt kan man

tänka på appell. *fjäder*, och namnet skulle då betyda 'högen där man samlat fjäder el. (vid visst tillfälle) funnit fjäder'; jfr under *Firrås Bd 1 s. 160 med litt., **Fjäderskär(en)* 3 s. 149 f., *Fjärholmen* 4 s. 81, *Fjädern* 16 s. 128.

***Flaskberget** *flåsbat*, *flåsa*- MorKå. — Flaskbergsbiten (2 ggr), -flaten (2 ggr) 1872 Mor. nr 402. ~ F. l. är det *flask*, m., som nämnes under *Flåskum* s. 108. Berget är i ena ändan kluvet i flera nästan fristående små plintar. I uttalet har *k* fallit i trekonsonantismen *-skb-*.

Flasken, se under *Flåskum* s. 108. **Fluberget**, se *Fruberget*.

Flåbackarna *flå*- MorMo. ~ Man lär förr ha tagit grästovv till hustak där; alltså ingår väl samma *flå*, som i *flåhacka* 'för nyodling hacka av gräs-svål, tuvor o.d. på ängsmark' (Bd 3 s. 250). Annars kunde man tänka på målets *flå*, adj. 'flat, platt'; jfr *Flåholmarna SIOD 3 s. 122 och *flåbærrj*, n. 'sakta sluttande, slätt berg' (Röra).

»**Flåbergen**» MorSö. — 1851 Mor. nr 278. ~ Snarast subst. *flåbærrj*, n. 'sakta sluttande berg' (se *Flåbackarna* ovan), men altern. kan f. l. vara *flåg flaw*, *flaw*, n. 'bergstup'.

Flygandet (**Flögandet?*), även *Flygandeberget* (**Flögandeberget?*) *flöwanå*- TeFIHällaMo; berg. — Fluganebergsängen 1785 Te. nr 69, Flygan-(d)et 1821 nr 217, Flygande wallen 1852 nr 338, 1889 nr 444. ~ Namnet betecknar med säkerhet från början den bäck, som rinner nedför berget, ursprungl. snarast en fors i denna (om neutrala forsn. på *-ande*, eg. presens particip, se Bd 3 s. 164; 4 s. 89; 9 s. 99, 101, Karsten NoB 1933 s. 39 ff., Janzén NoB 1935 s. 21 f.). Varken skriftformer el. uttal torde ge tillräcklig ledning för ett avgörande om verbet är *flyga* el. en motsvarighet till fvn. *fløggja*.¹ Det förra synes icke vara styrkt i no. ånamn, det senare sannol. genom ett *Fløggir*; men detta sluter sig väl till verbets trans. betydelse 'låta »flyga», kasta, slunga', medan ett *Fløggjandi nog bör betyda 'som ilar' (den intrans. bet:n hos *fløggja* är betygad från en fisl. källa). Att det snabba loppet avses, är tydligt.

Fogdeliden, se *Fogdelivet* nedan.

Fogdelivet *fūdelivət*, även *Fogdeliden -lja* TeTorp; berg. ~ Skulle någon *fogde* ha satt *livet* till där? El. skulle *Fogdelivet* vara en förvanskning av *Fogdeliden* eller av en sammansättning, vari *Fogdelid-* **fūdelj-* ingått som f. l., t.ex. **Fogdelidberget?* Om olika slags *fogdar* se Bd 3 s. 250, 4 s. 140, 18 s. 66.

***Fribacken**, se *Madfribacken*.

Fruberget *flū*- MorFl. — 1847 Mor. nr 336 a. ~ Anledningen obekant, men jfr *Fru*-namn i tidigare bd (t.ex. 18 s. 198 *Fruberget*) ävensom *Fruhagen* avd. VIII, *Frukullarna* ovan. Om *l* för väntat *r* i uttalet se under *Blåkdåls-viken ovan (s. 151).

¹ *Flyga* uttalas nog på Orust *flýwa* o.d., men *ø* kan här möjl. beteckna *y* (*w*-diftongernas beteckning är alltid vansklig).

Fökefjäll MorFl. — Fökefjell 1847 Mor. nr 336 a (4 ggr). ~ F. l. är densamma som i *Fökås* (Bd 3 s. 191): *fök, boh. *fög* 'dimma, duggregn' el. ett däremot svarande verb *föka. I detta fall finns det ingen anledning att förut-sätta ett personnamn el. ånamn i f. l., såsom skett vid *Föggetorp* Bd 9 s. 77.

Försätebergen, -kullen MorRöd. — Försäte kullen 1843 Mor. nr 242, Försätebergen, -kullen 1872 nr 419. ~ Sannol. är f.l. boh. *försät(e)*, n. *fø̊sæt̊e*, -*sæt̊e* 'bänk framför ett bord' (Valla), no. *forsæte* (*forsæt*, *forset*), n. 'Bænk ved den forreste Side af Bordet i en Stue' (Aasen), fvn. *forsæti*, n. 'bänk framför bordet'. Ett jämförelsenamn.

Galgebergen *gälə-* MollMoll. — Galgeberget 1786 Mor. nr 34, Galle- 1839 nr 236. ~ F. l. är *galge gälje*, m. En sådan har funnits på berget. Vid förklaringen av *Galgebåden* SIOD 3 s. 184 har Lindroth förutsatt, att *gälə-* i detta namn återgår på *Galge-*, men nämner intet om ljudutvecklingen. Det förefaller, som om *j* i boh. skulle ha en viss benägenhet att falla bort efter *l*, se under *Hällevik*, s. 25. Men om bortfallet av *j* inte kan anses »ljudlags-enligt», kan det ha skett under dissimilatorisk inverkan från *j* i s. l. Resultatet skulle ha blivit **gälə-*. Men då långt *l* inte gärna tolereras i målet, har det bytts mot vanligt »tunt» *l*. El. har man felaktigt associerat f. l. med målets *gälə*, m. 'havstrut'?

Gallebergen, se *Galgebergen*. »**Gangebacken**», se *Gungebacken* nedan. **Gedde-**, se *Gete-*. »**Geddebörn**», se *Getebolgen nedan. **Geran**, se s. 55.

Gersberget *jésbåt* MorMo. ~ Om f. l. se »*Gerin*» s. 55.

***Getebolgen?** *jèdøbøn* (ø > ø) RödDal; rund och hög bergklint med spetsig topp. ~ F. l. är gen. pl. av *get*, i målet *jed*. S. l. förutsättes vara best. sg. av ett *bolg, m. av en stam med bet. 'svälla', här med syftning på bergets påfallande form (se ovan). Jfr *Bolgängen* Bd 1 s. 323, 340 med litt., *Bålhögen* Bd 16 s. 165.

Getrilla, se s. 19.

Glasbacken *glàs-* MorEds; ängsmark. — 1855 Mor. nr 335. ~ *Glaslyckan* i Torps sn säges ligga mitt för *glaset* 'fönstret' (Bd 9 s. 156); *Glasflaten* och *Glasåkern* i Naverstads sn tycks innehålla ordet *glas* i samma bet. (Bd 18 s. 287). Däremot förmodas samma f. l. i *Glasäckran* i Landvetters sn syfta på 'något hårt (och kallt?) i allmänhet' (Bd 1 s. 278). En liknande innebörd anses alternativt möjligt i *Glasote backe* (*Glase backe) i Härryda sn (Bd 1 s. 161), men man räknar också med bet:n 'hal'. *Glasberget* i Fässbergs sn tänkes Bd 3 s. 192 innehålla *glas* (berget är slätt och halt »som glas» på en sida), men det säges också kunna ha uppstått ur ett *Gladhs-berget 'berget bakom vilket man (i syfte att bestämma tiden) iakttagat solens nedgång'. F. l. skulle vara gen. av ett ord, som svarar mot no. dial. *glad* n. 'solnedgång'. Då de här ifrågavarande markerna ligger omedelbart SV om manhusen, torde f. l. vara *glas* 'fönster'.

Glimsås, se s. 19. **Glippa(n)**, se *Store-Glissan*.

Glösberget (-bergen) *glús-* MorHäll. — Glössbergen 1802 Mor. nr 106, Glössberget, Glös(e)- 1820 nr 267:1, Glösebergen 1825 nr 212. ~ Innehåller möjl. ett *glys, n., samma ord som fvn. *glys* 'det som glänser' (jfr no. dial. *glysjä*, verb), el. no. och sv. dial. *glossa* 'glöda, glimma'. Det är också tänkbart, att f. l. innehåller den stam *glōs-* 'lysa', som Janzén finner i ånamnet *Glōsa* i Torsby sn (Boh. stud. s. 231 ff., Bd 5 s. 68 ff.). Om ljudutv. *glōs-* > *glús-* se först a.st.

Greppet *grēþæt* MorEds; ett berg. ~ I berget finns tätbelägna små gropar, liksom efter ett *grepp* (*grēþ*) med alla fingrarna.

Greppsberget *grés-* MorEds. — Grepssberget 1855 Mor. nr 335. ~ Tydl. en utvidgning av det enkla *Greppet* ovan. I uttalet har f. l:s *p* fallit bort under dissimilatorisk påverkan från s. l:s *b*.

»**Gresberget**», se *Greppsberget*.

Grundboden *grūnbōa* MollTå; nu namn på berg. ~ F.l. är det från Orust kända *grund grunn*, n. 'stranden från det ställe dit vattnet brukade gå vid högvatten och ut till djupet'. Namnet har uppenbarligen från början tillkommit en *bod*, men sedan denna försvunnit, har det överförts på berget invid.

Gryt(e)stensberget TeLu; i »Sörhamn». — 1844 Te. nr 261. ~ I samma lh nämnes *Grytestenshålan*. F. l. är ett eljest okänt boh. *grytesten, m., no. dial. *grytestein* (Aasen), no. *grytesten* (NRO), da. *grydesten* (Dahl-Hammer) 'tälgsten'. Man har tydligen tagit sten till grytor i berget. Jfr Inl. och Alfa Olsson GBFT 1937 s. 24 ff. Täljsten tog man också till vadstenar; se *Vadstensberget* nedan. Jfr också under *Henån* s. 66. Om andra *Gryt*-namn i Boh. med annan innebörd se Bd 5 s. 145, 178 med litt.

Grävlingen, Grävlingarna MorFl; berg och backar. — Grävlingen 1844 Mor. nr 248, Grävlingarne 184 nr 336 a. ~ Vål förkortning för *Grävlingebacken e.d.

***Gröneås** TeRål. — Västra Grönås myren 1838 Te. nr 253, Grönjåsdalen, Grönjåshagen 1868 Te. nr 397, Grönjäs- (!) 1868 nr 408. ~ Uppslagsformen förutsätter, att *e* i *Gröneås* i de faktiska sammansättningarna har uppfattats som ett j-aktigt glidljud. F. l. syftar på att åsen varit skogbevuxen.

Grönskult, se s. 92 f. »**Gullaneberget**», se *Gullhammar.

***Gullhammar** MorBroBrä; ingår i »*Gullaneberget*» *gūlanəbāt*, under förutsättning av identitet med urkundsformen.¹ — Gullhammarsberget 1847 Mor. nr 272, 1851 nr 300. ~ Man får antaga, att ett *Gullamerberget (utan *s*) **gūlamə(r)*- utbytt mot *gūlanə-*, därför att *-ane-* dock kändes som normalare än *-ame-* (jfr presens particip på *-ande*). Om *Gull-* i ON se under *Gullholmen* s. 3.

¹ Denna åsyftar ett berg i Bro, uttalsformen ett i Bräcke, men samma berg torde kunna avses, då G. ligger på gränsen mellan de båda bebyggelserna.

***Gullsmule** SkSk. — Gullsmuledalen (3 ggr), Gullsmulelyckan (3 ggr) 1835 Ska. nr 70. ~ Möjl. sammandragning av ett *Gullåsmule; jfr *Källsbergen* s. 258. Om *Gull-* i ON se *Gullholmen* s. 3. S. l. *mule* har i detta fall bet:n 'tämligen högt, brett, sluttande näs' (NG Indl. s. 68, Bd 1 s. 72 f., Hovda MoM 1944 s. 20 f.); om en annan innebörd se under *Gatemulen* avd. IV.

***Gullås?**, se »*Gullsmule*» ovan. »**Habbersberget**», se under *Habborsängen* avd. VIII. **Hackeklump**, se *Dordis hackeklump*.

Hallstensberget MorGli. — 1819 Mor. nr 119. ~ F. l. kan vara gen. av mansn. fvn. *Hallsteinn*, ett av »de mera brukliga namnen både i Norge och på Island under hela medeltiden» (Lind Dopn.) men relativt ovanligt i Boh. efter 1300-t.; jfr *Hallsteshagen* Bd 3 s. 253. Man måste också räkna med möjligheten, att f. l. innehåller motsvarigheten till fsv. *hallasten*, m. 'stenhäll' (jfr under *Ribbehallen s. 265 samt SAOB H 78), el. att den är målets *håstén* 'brynsten'.

***Hargberget?** *hár-*, *hár*⁻¹ TeMä. ~ Uppslagsformen förutsätter, att ett *g* fallit bort efter *r* i trekonsonantism. F. l. skulle vara sv. dial. *harg* 'stenhop', nu okänt i boh. men betygat genom ON; se »*Harja*» Bd 9 s. 25, *Hargen* 11 s. 122, *Hargemyren* 18 s. 363. Tolkningen är mycket osäker.

»**Har(r)berget**», se *Hargberget ovan.

Hisefjäll *h̥isəfjæll*, *h̥isə-* RÖHär; traktens högsta berg, med rester av en fornborg. — Hitsefiäll 1746 Oedman s. 235, Stora, Lilla Hisefjäll 1868 Rö. nr 248, Hise- EK, GS. ~ Namnet innehåller säkerl. samma stam *His-* som ingår i många nord. namn på öar och *berg* (mer ovisst, om samma stam ingår också i de många vatten(drags)namnen på *His-*). I synnerhet bör namnet sammanhållas med *Hisingen* inom Göteborgs stad. Detta namn förklarades Bd 2 s. 141 vara till sin bet. dunkelt, och påståendet måste vidhållas trots den utförliga utredningen av alla *His-*namnen, som Janzén ger i NoB 1938 s. 1 ff., där även här förevarande namn är medtaget (s. 5). Janzén hävdar, att åtm. en del av de nord. ON med *His-* är bildade på en stam **his-* 'klump'. Uttalet med *-ss-* är sekundärt, alldeles som i *Hisingen*.²

Hjortsbacken, se s. 134.

***Hjälleberget** *jællə-* MorBra. — Gelleberget (4 ggr), Galle- (fel för Gälle-?) 1850 Mor. nr 299, Gelle- 1863 nr 372. ~ De ä. skrivningarna av f. l. pekar snarast på verbet *gälla* 'kastra', men man väntar inte detta i en sammansättning med *berg*. F. l. är snarare boh. *hjäll* m. 'hylla under taket i gammalmodiga hus', även 'hylliknande avsats i berg'; jfr *Hjälleberget* Bd 16 s. 169 med litt.

¹ Uttalet *hár-* i *hárbaşváln* (*Hargbergsvallen).

² I efterlämnade anteckningar hävdar Lindroth mot Janzén, att *Hisingen* ursprungl. är ett maskulint ord (*Hisinge* flera ggr och *Hisingenom* 1413). För övrigt hänvisas till en kommande utredning av Per Hovda.

Horsekäften *håsaşdeftan* SkFi; berg. — Hårssekjeften 1790 Ska. nr 44, Horse kjeften 1859 nr 89. ~ 'Hästkäken', trol. ett jämförelsenamn; SIOD 3 s. 44 med not 1.

***Hyllås?**, se *Hylleshagen* avd. VIII.

***Håfridsbacken** TeBjö. — Håfrisbacken 1855 Te. nr 34 (minst 3 ggr). ~ Samma f. l. tycks ingå i *Håfridzbacke* i Forshälla sn, karta 55 fol. 81, slutet av 1600- el. början av 1700-t., väl identiskt med försvunna *Håvidsbacken*. Detta förmodas Bd 11 s. 81 möjl. innehålla mansnamnet fsv. *Havidh*. Den här framlagda, äldre formen tycks liksom namnet i Tegneby innehålla kvinnonamnet fsv. *Hafridh*, upptaget i Grubbs Prænomina sviogothica (1675) i formen *Hoffrij* (Sv. L. VI. 7 s. 36).

Håltaberget el. **Håltas berg** *hæltas bary* MorBergHå. — Holtaberget 1853 Mor. nr 355. ~ Se under *Håltavatten* avd. I.

***Håsberg** MorTö. — Håsbergs strand 1794 Mor. nr 75. ~ *Hås* i Öxnevalla sn, Marks hd, Vgtl., skrevs tidigare *Håå(s)* och anses SOÅ 9:2 s. 185 innehålla adj. *hå* 'hög'. Det är inte uteslutet, att f. l. i *Håsberg* kan förklaras på samma sätt. Alternativt bör man tänka på den stam, som möjl. ingår i *Håsen* avd. I, boh. *hæs* 'hes' men i en ä. bet. 'rå, skrovlig'; jfr no. dial. *hås* i denna bet. och nisl. *håss* 'saftlöst, visset gräs' (Torp under *haas* och *hæsa*).

Hägga-Norum *hæganórum* RöRöd; högt berg. ~ Namnet är dunkelt och förbryllande. Något samband med sn-namnet *Norum* i Inlands Nordre hd med dess hemman *Högnorum*, *Kyrkenorum* och *Strandnorum*?

***Hällerskäl** *hæljælj* SkIsl; berg. — Hälleskiär 1798 Ska. nr 40 (samfällt bruk av hälleren under »hälleskiär»). ~ F. l. är målets *hæljær* 'grotta under utskjutande bergparti'; berget har flera hållrar. S. l. *skær*, n., i detta fall med syftning på ett berg. Om uttalet är pålitligt, har *r* bytts mot *l*.

***Hävvalarna** *hævvalana* el. ***Hävvaler rös** *hævala rús* GullHärm; röse(n). ~ En kons. måste ha bortfallit före s. l:s *v-*, och den kan knappast ha varit annan än *-v* (ett *häg-* vore tänkbart, men skulle inte kunna identifieras med något känt ord). F. l. torde vara densamma som altern. förmodats i *Hävbacken* Bd 1 s. 163, näml. stammen i verbet *håva*, fvn. *hefia* 'höja, lyfta' osv. »Valarna», (»valen») 'vårdkasen' skulle då ha fått namn av att de (den) utifrån havet synes höja sig mot himlen. Jfr *Hävberg* Bd 9 s. 31.

***Högarnaberget** MorÄngö. — Hoganeberget 1857 Mor. nr 338. ~ Till det färdigbildade ON:t *Högarna hōwanā (s. 51).

Högeliden, se s. 68 f.

Höge man *hōwā mán* RöSvi; högt berg. ~ Jfr *Vite man*, berg på Dalby i samma sn. Personifierande namn av typen *Kall(en)* nedan och Bd 11 s. 92, *Bonden i skogen*, *Bästefarn* Bd 5 s. 173, 174.

Höpallen, se s. 2.

***Hörlid?** MorBua(Fl). — Hörllis Berget, Horlliswallen, Hörli wallen 1820 Mor. nr 222. ~ 'Liden där man har »hör» (lin)'

Hövdingen, se s. 7. **Heberg**, se s. 113.

Insläpp(c)kullen MorRöd. — Insläppe kullen 1843 Mor. nr 239, Insläppkullen, Insläppskullen 1848 nr 257. ~ Samma lokal som »*Släppinne kullen*» nedan. Kullen vid vilken man brukar *släppa in* kreaturen (på inägorna)? Jfr *Insläppeledet* TeHolm avd. IV och *Insläppehålan* (-hålen) Bd 5 s. 256.

Islandsberg, se s. 95 f.

Isnäs MorBro; nu blott i *Isnäsberget* *isnæsbåt*. — 1800 Mor. nr 121-1847 nr 272, Isnäsberget 1821 nr 197. ~ F. l. är *is*, m., men anledningen är okänd. Dock bör det observeras, att det finns mycket kvarts i berget. S. l. *näs* syftar här på berg, som skjuter ut i odlingsjorden.

Jonsborg, se s. 96. **Jyb-**, se *Djup-*.

Järnhätteberget *jæ̃nhatébåt* MorHå. ~ Invid berget finns *Järnhättegrinden* *jæ̃nhatægrīna*. Båda namnen sannol. bildade av *Järnhatten, som då har varit bergets namn. Se *Järnhatten* nedan.

Järnhatten TeÅker; gränsmärke. — Jernhaten 1533 DN 14 733. ~ *Järnhätteberget* MorHå kan från början ha hetat *Järnhatten (se ovan). Bd 9 s. 128 har ett annat *Järnhatt* i lantmäteriakt 1828 antagits möjl. vara omtydning av *Jerhatten* från 1695. Namnet har därpå tolkats analogt med *Gerhatten *jæ̃rhátæn* Bd 5 s. 177: fvn. *geirhotttr*, m. 'spetsig hatt', använt om en kulle. Denna tydning blir nu något mindre sannolik (trots att det sistnämnda namnet nog måste vara rätt tolkat). För de tre Orustnamnen bör väl *Järnhatt(en)* vara det rätta. *Järnhatten* är snarast best. sg. av *järnhatt* m. 'hjälm av något slag', känt från såväl fvn. som fsv. och fda. (jfr Ejder Markn. s. 18 f.), och syftar väl i så fall på bergets form.

»**Kackeberget**», se *Koggeberget.

Kacklepallarna *kæklepállana* RöRöd. ~ Vid *Kacklekullen* *kækle-*. Bd 5 s. 183 har framförts den möjligheten, att f. l. är verbet *kackla*. Samma möjlighet föreligger här. En del skogsfåglars hönor kacklar.

Kakskårningen *kæskæ̃nningæn* SkIsl; litet bergparti. ~ Ser ut som en fjärdedels brödkaka. Thorén (1875) uppger *skårning*, m. 'varje del av en i 4 eller 8 stycken sönderskuren kaka', och från Järbo sn på Dal är antecknat *kækæskæ̃nningar* (pl.) 'delar av en kaka'. Jfr ängsn. *Kakestycket* Bd 3 s. 255.

Kallen *kåln* TeNös; berg. ~ Kanske efter någon rest sten som kallats *kall* (*karl*), särskilt rimligt om den vore en gränssten (jfr under *Stenbodals kall* Bd 20: 1 s. 164). Till samma namntyp som *Bonden* (avd. III), *Höge man* (ovan) och *Vite man* (nedan).

***Kamperhog** SkGru. — Kamperhof 1868 Grundsund nr 1. ~ Namnet *Kamperhög *kåmporhóv* behandlas SIOD 3 s. 192. Där påpekas, att en höjd på Röds ägor på Mjörn bär samma namn, att detta träffas flerstädes i No., och att det från Da. är känt som gatunamn. I anslutning till NG 1 s. 228, 239 anses namnet innehålla »det *kamper-*, vilket som en variant till *kampe-* i no. och da. dial. (samt i äldre da.) ingår i *kampe(r)stein*, *-sten* 'Graasteen'». I

not 2 SIOD 3 s. 192 säges *Kamperhög möjl. vara förkortning av *Kamperstenshög. Alfvegren *r*-genitiv s. 110 förmodas boh. ON med f. l. *Kamper(s)*-, *Kampare*- innehålla *kamp*, m. 'klappersten (i åker), små rundaktiga stenar'. I fråga om *Kamperhög* (-*hog*) torde detta vara oriktigt. Namnets form och spridning tyder snarast på att uppkallelse föreligger. Fil. lic. C. S. Lindstam framställer i brev av den 21/11 1959 den möjligheten, att nordiska sjömän känt till *Kamperhooft*, ett gammalt befästningsverk vid Amsterdam. För övrigt hänvisas till Lindstams kommande utredning (i Bd 12) av namnet *Kampenhof* (förr också *Kamperhog*) i Uddevalla.

Kattenbergs slott *kātēnba.šlōt* MorKöp; berg med en nu raserad vall mot sjösidan. ~ Säkerl. är *Kattenberg* namn på *berget* (icke på någon person). Tolkningen försvåras av f. l:s oväntade form. Ett nu försvunnet åker-namn *Kattenben* Bd 18 s. 291 har lämnats otolkat. Om man i *Katten*- kunde se en lty. böjningsform av *katt*, bleve åtm. formen begriplig, men därtill saknas anl. (särsk. gäller detta åkern:t). Är namnet ett utslag av skämtlynne? Benämningen *slott* på en kullerstensvall har möjl. synts för »fin», och då har man »snyggat upp» ett ä. folkligt *Katteberg till *Kattenberg* efter kända mönster (t.ex. *Höjentorp*, *Fröjendal* inom sn). *Katteberg kan betyda 'kattstensberg'; dial. i Sörbygden har appell. *katteberg* i denna bet. (Nilén Ordb.). Namnet kan också tänkas betyda 'berget där (vild)kattor håller till'. El. har det nedsättande betydelse (jfr Vestlund NoB 1936 s. 238 ff.)?

Kilopp *šlāp* MorGunn; berg. — Kihluppeberget 1854 Mor. nr 292, Kilupp 1867 nr 389. ~ Ett s. k. imperativiskt namn, formellt innebärande en uppmaning att »*kila upp*» (för att titta på utsikten?). Om denna namntyp se Björseth Bd 18 s. 356 f. samt Ti Afhandlingar s. 63 ff.

Klockeberget *kłākē-* MollTå. — 1839 Mor. nr 236. ~ Berget ligger 350-400 m. Ö om kyrkan. Samma namn Bd 9 s. 117; berget säges där likna en *klocka*. Detta kan inte påstås om här åsyftade berg. Två st. *Klockekullen* Bd 11 s. 81 säges ha fått namn efter *klockstaplar*, och då Mollösunds kyrka tidigare hade *klockstapel*, kan det väl tänkas, att denna stått på eller vid berget.

Klottekullarna *kłātēkēlana* MorHäll. — Klättekullen, -kållen 1820 Mor. nr 267, Klättekullen 1825 nr 212. ~ F. l. *Klott- hör sannol. ihop med germ. *klutta- (sv. dial. *kłot* 'klump', Götling Västs. ordbildning s. 103) vid sidan av germ. *kludda- 'klump', och med samma vokalisation som i sv. dial. *klädd*- : *klodd*-; jfr t.ex. under *Kläddegårde* Bd 1 s. 17. Med avs. på f. l:s innebörd kan jämföras *Dottebergen* ovan.

Kluffe rös *kłūftē rūš* GullHärm; högt berg med röse. ~ Sammanställning av målets *kluff* f. 'klyfta' (Valla) och rös *rūš* f. 'stenröse'.

***Klåkkulleåsen?** TeLu. — Kläckelåsen (2 ggr, skrivningarna mycket svår-lästa båda gångerna) 1842 Te. nr 265. ~ Med avs. på den antagna utvecklingen *Klåkkulle- > *Kläckel*- jfr *Krakekullen* s. 31. F. l. skulle kunna vara

verbet *klå* 'klia' men här i den från Dal kända bet. 'sträva och arbeta' (i förbindelsen *klå och arbeta*), vilken återgår i tjörbomålets *klåare*, m. 'duktig och driftig person' (Bd 18 s. 291 **Klåkas(en)*; jfr också *Klålite Bd 16 s. 224).

Knöten *knödæn* KärKär; bergknalle, där man metar på östsidan. ~ Innehåller fiskn. *knot*, m. *knød* (Styrsö, Tegneby, Gullholmen) 'knorrhane'. Ovisst om ON:t är best. sg av *knot* eller är förkortning av ett (kanske endast tänkt) *Knotekullen e. d.¹

Knästen(en) Mor. 1. Ba. — Knästen 1851 Mor. nr 270 (»från K. och öster ut», i fråga om ett stängsel). 2. Bä. — 1856 Mor. nr 312. 3. Ku. — 1857 Mor. nr 318. ~ *Knästen* 'sten som står i ett »knä» i en gräns, t.ex. en gärdesgård e.d.' (Ovisst om egentligt ON.)

***Kockeberget**, se *Koggeberget.

***Koggeberget (-bergen)?** *kægø-* eller (säkerl. oäkta) *køgø-* MollTå. — N. och S. Kackeberget 1848 Mor. nr 277. ~ Möjl. avser uttals- och urkundsformerna samma ort. Om så inte är fallet, torde den senare avse ett *Kockeberget (uttal **kækø-*). Dettas f. l. är kanske *kocka kækø* 'para sig' (om höns och skogsfågel); jfr *Kockås* Bd 5 s. 39. Uttalet *kægø-* pekar snarast mot en f. l. *kæg* m. 'kogge, båt mindre än *sprøjsøjlarø*' (Röra); i så fall ett jämförelsenamn; jfr *Kågholmen kæg-* Bd 4 s. 87 och samma namn Bd 5 s. 35. Uttalet *køgø-* visar felaktig association med verbet *koka køga*.

Kølhättan *kølhæta*. 1. MorGISö. — Kølhätta 1797 Mor. nr 97, Kølhätteberget 1843 nr 241. 2. Se s. 67. ~ Ett välbekant färjeläge i Ödsmåls sn här samma namn. 'Det *hättliknande* berget (jfr t.ex. *Hättan* SIOD 3 s. 5 och Bd 9 s. 116) med den svarta färgen (de svarta fläckarna)'. För användningen av *kol* med syftning på svart färg, jfr fvn. mansn. *Kolskeggr* 'den svartskäggige'.

Korsets stenar *køsets stænar* GullHärm. — Enligt en tradition i bygden skall det ha stått ett *kors* på platsen tidigare, rest till minne av förlista män, som flutit i land där. Förklaringen synes rimlig; jfr under *Krosskärr* s. 350. Det är inte sannolikt, att Korsets stenar (Korsstenen) skulle vara gränsstenar; kors på sådana nämnes ibland i ä. lh, t.ex. 1815 Mor. nr 182. Snarast i formen *Korsstenen ingår namnet i *Kortens berg køtøns bæry* GullHärm, *Korstensbacke* (2 ggr) 1831 Mor. nr 223, *Kotens berg* (2 ggr) 1861 nr 337. I gen. **Korssten(en)s* har det första s-ljudet fallit bort genom dissimilation (>*Kortens-*); jfr uttalsformen. I de ä. skr. *Kotens-* kan *t* avse supradentalt ljud. Första stav:s ursprungliga *ø*, *s* (*køš*) har blivit *o* framför *t*.

Kortens berg, se under *Korsets stenar* ovan.

Krabben. 1. se s. 2. 2. *kråbæn* SkFiskebäckskil; berg. ~ Sannol. ett förkortat namn, kanske för *Krabbebacken; jfr *Skaten* nedan. Antingen syftar namnet då på att *krabbor* fångats utanför el. möjl. på att man förr tagit grenar där till *krabbar*, dvs. båtankare av trä; jfr Bd 9 s. 134.

¹ En stam *knöt-* av annat ursprung behandlas Bd 4 s. 114 f.

*Kraebackarna? (**Kraderna?*) TeBjö; äng, bete. — Kraebackarne, Kraerne 1799 Te. nr 74. ~ Uppslagsformen förutsätter, att f. l. är stammen i ett ord, som svarar mot no. dial. *krade*, m. 'tæt flok, klynge', verbet *kra* 'trænge sig sammen i klynge' (Torp). Korna kan ha haft för vana att stå i klunga där. Skrivningen *Kraerne* är sannol. en förkortning av **Kraebackarne*.

Kröcklebacke(n) *kröcklabákə* MorGl. — Kröcklebacken 1797 Mor. nr 97, Kröcklebackar, Krecklebacks källan 1837 nr 234, Kröcklebacken, Kluckle-(!) 1853 nr 294. ~ Väl samma stam *kröckl-* 'något krokigt', som Bd 4 s. 87 förmodas ingå i *Kröcklö* (*Kröckle*). Liksom detta och det no. a.st. nämnda *Kröckleodden* kan här behandlade namn innehålla *krökla*, f. i bet:n 'krökt träd', el. — och snarare — boh. (Orust) *krökel* *krögəl* m., som kan betyda 'krokigt träd' och 'krök på ett träd' (Abrahamson MASO 9 s. 98).

Kurarna *kúrarnə* TeLå; berg. ~ I Te. förekommer *kur* *kúr*, m. 'åtta nekar råg eller vete med band omkring, axändarna ihop', även 'torvstack' (Abrahamson MASO 9 s. 98). Möjligen har man liknat bergstopparna vid sådana kurar.

Kurras pall *kúras pál* MorFl; bergknalt vid sjön. — 1847 Mor. nr 336 a. ~ Sannol. efter någon med ökn. *Kurra*; jfr *Kurretorget* Bd 9 s. 81. *Kurra*, f. i terrängbetecknande anv. (se *Kurran* avd. VIII och Bd 9 s. 182 f.) bör alltså inte komma i fråga här.

Kåreberget, se *Kårreberget* ovan. **Kårehogen**, se s. 32.

Källsbergen. 1. MorRöd. — 1843 Mor. nr 239 (= *Källebergen* ovan?). 2. RöPrä. 3. RöUte. ~ F. l. möjl. mansn. *Käll* (ä. *Ketill*) el. kanske fsv. *Käl-dor*, *Käller* o.d. El. har *Källs-* uppstått ur ett ä. **Källäs-* 'åsen med källan'? Jfr *Källsbacken* s. 115 och Bd 9 s. 9 med litt.

*Källås?, se *Källsbergen* ovan. **Kämpenberg**, se s. 22.

Köpstadbergen MorBro. — Köpstabergen 1847 Mor. nr 272. ~ Jfr *Köpstaden* Bd 9 s. 183 med litt. Byn Bro ligger nu långt upp i Morlandadalen men kan tidigare ha varit en handelsplats vid sjön. Boxviks kile och dess fortsättning Rödsvatten har nått fram till Bro för inte alltför längesedan; dalgången c. en km söder om Bro ligger endast 2 m. över havet (GS).

Ladhall *lāhāl* TeNös. ~ Utan tvivel ett appell. fvn. **hlaðhall*, f. 'lastningsklippa', liktydigt med fvn. *hlaðhella*, f. (se *Lalleröd* s. 116) och *hlaðberg*, n. Numera har vattnet på stället blivit för grunt för lastning och lossning.

»**Lellam berg**», se *Lillehamn berg* nedan. **Lille-Glippan**, se *Store-Glippan*.

*Lillehamn berg *lèlam bårj* MorFl. — 1847 Mor. nr 336 a. ~ Se *Lillehamn* s. 323.

Lilleträ MorRöd; berg. — Lilleträ 1846 Mor. nr 297, 1847 nr 252. ~ Från början givetvis med syftning på ett *litet träd* på berget. Samma namn, *Lilletræet*, NG 11 s. 253. Jfr **Högeträd* avd. X.

»**Linnome**»-berget *l̥n̥omə*- TeHolm. ~ Ser ut att kunna som f. l. innehålla ett **Lindom(e)*, som då kunde vara uppkommet av *Lindhem. Men av ett sådant finns intet spår; se om *hem*-namnen i Boh. i allm. och särsk. på Orust Lindroth GBFT 1945 s. 11 ff. Men kanske har »*Linnome*» uppstått genom dissimilation ur *Limugn, *l̥m̥om* 'kalkugn'; för *lim* i bet. 'kalk' jfr *Limsjär* SIOD 3 s. 148, *Limhål(an)* avd. VII, *Limommen* Friberg Studier s. 15 f., *Limugnen* SOV 9 s. 250. Möjl. finns det ett sakligt samband mellan L. och Limhålorna på samma hemman.

Litenpallarna *l̥d̥əp̥álanə* RöBra. ~ »Pallarna» har fått sitt namn efter en båtsman *Liten*; en rotebåtsman Lars Olsson *Liten*, f. 1787, nämnes på Brattås Östergård i Hfl 1833.

Lommeberget TeRå; i Storehamn. — 1840-1845 Te. nr 363 (o möjl. a). ~ Berget ligger vid odlingsjorden »*Lommen*», och namnet är säkerl. sekundärt i förhållande till detta (avd. VIII). Skulle *Lommeberget* vara det primära namnet, kan f. l. tänkas vara sv. dial. *lomma* 'genljuda', vilket dock inte tycks vara påvisat i Boh. (däremot i Hall., Rietz s. 410 a, Wigforss SHF s. 373). Om en f. l. *Lom*- med annan innebörd se *Lombergen* Bd 11 s. 94.

Luften, se s. 2.

***Lyarekullen?** SkGrö. — Lyre Kullen 1755 Ska. nr 30, Lyre-kullen 1790 nr 44, Lyrekullen 1840 nr 72. ~ Uppslagsformen utgår ifrån att *Lyre* är en sammandragning av *Lyare*-. Detta är då en utvidgning på *-are* av boh. *ly* 'lyssna'; jfr *Lyarekullen* Bd 18 s. 217, *Lykullen* s. 232 och namn på *Ly-OGB* Reg. — Med *Lyarekullen sammanhänger trol. *Lyremyranne* och *Lyrsbergen* (1823 Ska. nr 67) på grannhemmanet St. Stuveröd. *Lyarekullen är i så fall det primära namnet. — Skulle *Lyre*- vara ursprungligt, vågar man kanske ställa samman f. l. med fvn. *hlȳr* 'kind', som alternativt tänkes ingå i ön:t *Lyr* (avd. III).

Lyrekullen, se **Lyarekullen?* ovan.

Lys(e)backarna MorTö. — Lys(e)-backarne 1819 Mor. nr 188. ~ F. l. har väl med *lysa* att göra, men den närmare innebörden är oklar; jfr under *Lysberget* nedan, *Lysdalen* avd. VII med litt.

Lysberget *l̥ysbát* SkGrö. ~ Man har förr tänt midsommareldar på det höga *berget* (IFGH accession 5896), och måhända har detta givit anledning till f. l.; jfr då namn som *Brandås* ovan, *Ellös* s. 52 f. Men berget säges också bestå av en *ljus* stenart.

Långpineplan(en) *l̥əŋp̥inəpl̥án* GullHärm; ett relativt plant berg. ~ Man påstås härinvid »i början av 1800-t.» ha dragit upp en skuta, som hette *Pinan p̥ina*. Förklaringen förefaller osannolik. Berget har i stället fått sitt namn efter åkern *Långpinan* (avd. VIII).

Löpersåsen *l̥əp̥əs-* Te. 1. Ott. — 1820 Te. nr 205. 2. Ingår i *Löpersåsenberget* *l̥əp̥əsəsb̥ərjət* Fl. Fastän belägna på grannhemman tycks de båda åsarna inte ha lokalt samband med varandra. ~ Bd 9 s. 110 nämnes ett

Löperklämman, 10 s. 116 ett *Löperkärren*, 11 s. 103 *Löperemaden*, -*mossen*, -*myren*. Säkerl. med rätta antages alla fallen ha att göra med boh. *löper løber* 'löpe', i s. Boh. även 'löpmage på kalvar', 'tarmen som användes till löpe'. I ett eller annat av dessa fall kan jämförelse med löpmagen föreligga som orsak till namnet. Sammansättningsfogens -s- kan tyda på att här föreliggande namn från början lytt **Löperås*, vilket i synnerhet i svagton före betonat ord blev **Löpers-*, vartill så *ås* ånyo lagts (jfr t.ex. *Bredesås* Bd 1 s. 305, *Järpesås* 3 s. 199). Det är kanske inte alldeles uteslutet, att åsen kan ha liknats vid en löpmage (en tarm). El. har *løbæs-* uppstått ur **Löobergs-*? Jfr *Löobergsmyren løbæs-* Bd 11 s. 103.

Löse-kullen *løsa-*, *løsa-* RöBerg. ~ *Kullen* har en rämna, och f. l. utsäger väl, att en del av kullen liksom är *lös* från den andra. Det logiska förhållandet mellan sammansättningslederna blir visserl. sålunda inte fullt strikt; jfr *Lös-* med i viss mån annan innebörd i *Löse Burö* avd. III och *Löshuvudet* SIOD 3 s. 49.

*Madfribacken RöBönDal. — *Madfribacken* 1831 Rö. nr 146 (4 ggr), 1850 nr 187. ~ Namnet är väl ett *Mad-Fribacken* '*Fribacken' som ligger vid en *mad*, möjl. tänkt som motsats till ett F. med annan förled el. till ett sådant utan förled. Under Bäckevik i Tegneby nämnes 1874 (Te. nr 426) »fribackar», snarast använt appellativiskt. Möjl. har ordet en bet. som svarar mot den i fsv. *friþærþi*, n. 'fredat gärde, där fäkreatur ej får insläppas' (Schlyter Ordb.); jfr det hall. *Frigärde* SOH 2 s. 286. Ingendera av de för **Frikullen* Bd 9 s. 127 föreslagna möjligheterna (fritt läge, resp. stammen i verbet *fria* 'fria till äktenskap') synes rimlig här.

*Majskaren RöRöd; berg. — *Majskara* 1850 Rö. nr 191 (3 ggr). ~ S. l. är best. sg. av sv. dial. (värml.) *skar*, f. 'pall', no. *skor*, f. 'pall, trappsteg', fvn. *skor*, f. 'kant, fotsteg'; jfr t.ex. *Skarbo* SOÄ 16 s. 92 f. och stadsn. *Skara*, Hellquist Et. Ordb.³ Namnet avser alltså ursprungl. en avsats i berget. (Jfr dock *Skarebacken* Bd 9 s. 140.) F. l. kan tänkas vara verbet *maja*, 'supa', nämnt Bd 16 s. 135 jämte andra tänkbara bet:r hos *Maj-* i ON.

Marsohuvudet *mæsuhúvæt* GullHärm; högt berg vid sjön. ~ Se *Marsoviken* avd. I.

Mastekullen *måstø-* MorEds. ~ *Kullen* är »spetsig» och stiger rätt upp från sjön. Man menar, att det är ett jämförande namn. Eller har man tagit *mastträd* där? Jfr i så fall *Mastträdshålan* Bd 9 s. 149 och *Masteklåvan* 20: 1 s. 181.

Masthögekullen *måsthøwæksl'n* MorRöd. ~ Snarast en utvidgning med -*kullen* av ett ä. ON **Masthögen*; om olika tolkningsmöjligheter se föreg.

Matekullen *måddø-* MorFl. ~ Förutsatt att uttalet är äkta, och f. l. alltså inte kan vara *mad*, f., må hänvisas till vad som sagts om *mat* i bergn. o.d. under *Mathammer* Bd 5 s. 76, särsk. till M. Olsens förmodan att solens förh.

till berget el. kullen kan ha med *mattiden* på gården att göra. Jfr det smål. gårdn. *Matkull*, fsv. *Mat(h)kulla* med delvis annan innebörd (Hellquist Et. Ordb.³ 1. *mat*).

***Matstugukullen** MorRöd. — Matstugukulla (4 ggr) 1843 Mor. nr 242. ~ Där har tydl. legat en *matstuga*; jfr no. *matstova*, f. 'Huus til Kogning eller Madlavning; liden Stue, hvori man hensætter Mælk og andet Slags Mad' (Aasen), värml. *masstugg* 'bastu' (Torp); jfr det dalska vikn. *Matskämman*, best. sg. av det från Vgtl. kända *matskämman*, f. 'visthusbod'. (SOÄ 16 s. 161.)

»**Mattes Störreberg**», se *Störeberg.

Mellomare *mælumårø* MorHäll; vägbacke. ~ Förkortning för ett (*Den mellomare backen* e.d., där *mælumårø* är komp. av *mælum* 'i mitten'; jfr *Mellomre kullen* Bd 9 s. 102.

Minkebacken, se s. 119.

»**Misbräcka**» MorGl. — Misbräcka, Misbräckelid, -berget 1797 Mor. nr 97, Missebräcka 1853 nr 294. ~ F. 1. är dunkel. Det är ovisst, huruvida den har långt el. kort *i*, om *Mis(se)*- återger uttalet **mīs(ə)* el. **mēs(ə)*-, om möjl. ett *t* ursprungl. funnits i f. 1. Man kan endast gissa, att denna innehåller ett ord, som svarar mot fvn. och no. *missa* 'förlora' el. verbet *mista* i samma bet.; i sistnämnda fall jfr det da. ON *Misteløkke* DSt 7 s. 109 f. med litt. Om no. ON med f. 1. *Miss*- se NG Fællesreg., om två gotl. ON med samma f. 1. Herbert Gustavson NoB 1936 s. 303 f.

»**Missebräcka**», se föreg.

Mjukeliden *mjøgelja* TeBot. — Myggeliden 1861 Te. nr 387. ~ Bör bedömas i samband med *Mjukemyr avd. VI.

Mjölkeklafsberget *mjøkkklafs-* GullHärm. ~ Försöket i bygden att i ON:t finna det ljudhärmande »*klafs*» visar, att uttalet är folkligt. Mellanledet *-klafs-* kanske är boh. *klafs* 'tjock rot eller vedbit' (Abrahamson MASO 9 s. 59); på (vid) berget kan ha funnits en rot eller bräda (pall?), som man suttit på under mjölkningen. Jfr ängn. *Mjölkepallen* avd. VIII.

Munkeberget MorBro. — 1847 Mor. nr 272, 1851 nr 300. ~ Se följ.

Munkekullen el. *Munken* MorVa. — Munkekullen eller Munchen 1811 Mor. nr 183. ~ Sannol. sammanhänger namnet med att Vassdal var klosterhmn intill 1686 (s. 50). *Munkeberget* MorBro bör väl förklaras på samma sätt, då Vassdal och Bro gränsar till varandra.

Murstensberget *mústens-* TeStrand. — Murstens-Berget 1821 Te. nr 219. ~ F. 1. är gen. av sv. *mursten*, numera 'tegelsten', men tidigare har ordet betecknat natursten, som brukats vid murning; i en lh 1818 Rö. nr 120 talas om »den byggnads och Mursten som å tegarne finnes». (Jfr SAOB M 1608.) *Murstensberget* skulle i sådant fall betyda 'berget där man tar (tagit) mursten' och vore då ett »fyndortsnamn». Man jämföre fvn. *múrgrjot*, n. 'sten som användes till mur' (Fritzner). Bd 11 s. 131 har ett *Murstenen* lämnats oförklarad. Namnet betecknar nu ett skogsområde men kan väl tänkas ursprungl.

ha varit beteckning på ett område, där man tagit mursten; ordet har då använts kollektivt.

Musepannan *múspanna* med *Muspanneberget múspana*- RöMu. — Musepanna, Musepanneberget 1820 Rö. nr 144 (där omtalas »Berg, Kalfhagen af M.») Musepanns Bergen 1838 nr 159, Musepan(n)sbergen 1859 nr 225, 1863 nr 235. ~ Säkerl. förkortning av *Muserödpannan; s. l. *panna* oklar till sin syftning, avser kanske en huvudskålsliknande bergformation; jfr då möjl. lägenhetsn:t *Panneberg panebærj* (SOÄ 6 s. 117) och da. *Pandehave, Pand(e)-bjærg* DSt 2 s. 76 f. El. har där funnits en *panna* av något slag, saltpanna, brännvinspanna (jfr i förra fallet en alternativ tolkning av *Pannevik* Bd 3 s. 134)?

***Muskebergen** MorKi. — Möskebergen 1853 Mor. nr 328. ~ *Möskeberg Bd 5 s. 191 förmodas innehålla no. dial. *musk*. 'duggregn' el. sv. dial. (Göta.) *mysk(e)* 'Asperula odorata' m.fl. växter, no. dial. (Östlandet) *myska*, f., 'Asperula' (Torp). *Muskviken ibid. s. 130 säges trol. innehålla förstnämnda ord. SIOD 2 s. 59 förmodar A. Paulsson, att *Muskedalen* i Mo sn innehåller *musk* 'duggregn, dis m.m.', och Drougge (Bd 18 s. 11 f.) finner samma ord i ytterligare fyra *Muskedal(en)* i n. Boh. och det no. Östfold. Det är möjligt, att här behandlade *Muskebergen* liksom *Muskekärr* avd. IX innehåller samma *musk*. Men möjl. är det fråga om växtn. *mysk(e)*. Jfr även Bd 20: 2 s. 255.

Möksås *møks-*, *mýks-* RöRäUte. — Möcksås 1789 Rö. nr 34. ~ Sammanhänger med *Myxedalen* 1860 Rö. nr 233 (3 ggr jämte Myse- 1 gg). F. l. är boh. *møksø*, n. 'lat och otrevlig person', 'på grund av lättja vårdslös person'; ordet brukas även i sammansättningar, t.ex. *møksøprødjka*, för att beteckna något dåligt av den art s. l. anger. Det är mindre troligt, att *Møks-* är sammandragning av ett ä. *Møkås* 'åsen med dynga' (boh. *møk mæg), vilket efter överg. till *Møks-* utvidgats med *-ås*. Jfr *Møkås Bd 5 s. 26. Det kan förtjäna nämnas, att en meddelare hade för sig, att namnet hade med något »stygt» att göra.

Mössås TeTorp. — 1793 Te. nr 120. ~ F. l. är en kompositionsform av *mössa* och syftar på de två mössliknande bronsåldersrösen på åsen. Om *mössa* i marknamn se Ejder Markn. s. 16. Jfr *Göstas mössa* och *Mössan* som holmn. Modéer Smål. skärgårdsn. s. 85 och *hatt, hätta* i liknande användning (t.ex. *Järnhatten* ovan, *Hatteberget, Hattebacken* Bd 9 s. 115). Om f. l. *Möss(e)-* av annan art se *Museblockarna* avd. III.

Naddås *nåd-* RöKolRöd. — Nadåsberget 1837 Rö. nr 157. ~ F. l. är den stam *nadd-*, som i vissa böjningsformer uppträder i boh. i ordet *nöt*, f.; S om Gullmarn har den tidigare träffats blott i *Naddebacken* i Torps sn, Orusts Ö. hd (Bd 9 s. 83). Uttalet med långt *a*, varom även den ä. skr. vittnar, träffas numera blott i vissa nordboh. socknar (Janzen Subst. s. 297); jfr dock skr. *Nadebacken* 1680 av nyssnämnda namn.

»**Noleledsbacken**», »**Nolleliden**», se *Nollen* nedan.

Nollen *nɔ̃ln* Rönä; högsta punkten på *Nolleberget (-bergen)* *nɔ̃lə-*. — Nollegården (ovisst vad för slags lokal), -sberget, -sgilljan, -smyren, Nolleliden, Noleledsbacken 1795 Rö. nr 47. ~ Best. sg. av boh. *nolle* *nɔ̃lə* m., upptecknat i Röra med bet. 'mindre gråsej'. Men berget har knappast liknats vid en sådan. I ON har *nolle* säkerl. betytt 'något runt, trubbigt'; jfr no. dial. *nulle*, *null*, m. 'liten rul el. bylt' (Torp). Samma ord ingår sannol. i namnet *Fisenoll* på en udde i Torslanda sn. Det har lämnats oförklarad Bd 4 s. 81. I Torslanda s. 70 anger C. S. Lindstam namnet som ringaktande och tillägger inom parentes: kanske egentligen *Fisen håll!* Namnet är nog snarare ett *Fise-noll(e)* 'skitklumpen'.

***Nålberg** MorFl. — Nålbergsmymren (5 ggr) 1876 Mor. nr 437. ~ Om skr. *Nål-* avser ett uttal **nɔ̃l-* kan f. l. inte gärna vara annat ord än appell. *nål*, som i nordiska ON använts att beteckna någon nålliknande formation i terrängen; se NG 1 s. 123, 11 s. 384, 16 s. 267, *Naalsund* NoB 1956 s. 114, *Nålen* Ejder Markn. s. 36. Kartan 1876 visar inte någon nålliknande bergformation el. någon passage trång som ett nålsöga. Det karaktäristiska för området är en ytterligt söndersprängd terräng med små bergstrimlor i myr- och ängsmark. Men det är synnerligen ovisst, om dessa kunnat liknas vid nålar. Boh. *nål* kan också betyda 'barr' (Abrahamson MASO 9 s. 107), och man kan måhända se *Nålberg som motsvarighet till *Barrefjäll* ovan och liknande ON. Men detta är föga troligt. Skulle mot förmodan skr. *Nål-* åsyfta ett uttal **nɔ̃l-* e.d., se *Nollen* ovan.

Nöddja, se *Nösund* s. 122 f.

Ortebräckan *ɔ̃təbrɛ́ka* MorKi; nu gärde. — Ortebräcka, Orter- 1823 Mor. nr 266, Ortebräckebron 1847 nr 336 a, Orter- 1853 nr 328. Samma bräcka avses i följ. lh, som rör grannhemmanet MorBua(Fl): Ortebräcka, Yrtebräcka, Yttre(!) bräcka 1798 Mor. nr 98, Ortebräcka 1842 nr 139, 1847 nr 336 a. ~ Skr. med begynnande Ö och Y är missvisande; skrivaren har felaktigt associerat namnet med *ört*. F. l. är knappast det nomen *ort*, som Lindroth behandlar SIOD 4 s. 175. Grundbet. synes ha varit 'liten rund och tät tingest'. Om da. ON med f. l. *Ort(e)*- se DSt. 6 s. 366 (*Ortekrog*), 7 s. 222 (*Ortmosse*). Snarast bör man tänka på myntet *ort* (=1/4 daler), och då anger f. l. snarast den betalning man erlagt för slåttern på bräckan; så vill Per Hovda tolka sådana no. ON som *Ortateigen*, *Markateigen* (Bd 20:2 s. 287 *Tolvskillingen*). Så även Dahl Midttun Stadnamn s. 102 f.

Oruste glippa, se *Store-Glippan*.

Ostekullen? TeHälla. — Ostekullen 1860 Te. nr 369 (växlande med Östekullen). ~ Om *Oste-* är det rätta, bör *Ostarna* Bd 9 s. 136 och *Osten* Ohlsson Blek. s. 114 jämföras.¹ Om åter *Öste-* är riktigt, är f. l. sannol. gen.

¹ Ett oförklarad *Ostebergen* Bd 1 s. 251 med not 1.

Östens-, av mansn. *Östen*, med bortfallet gen. -s, såsom det inträffar just i sådan fonetisk ställning (se t.ex. *Har(d)stensbåden* Bd 3 s. 153).

Ostindiefararen *ostindjefāran* Te; bergformation vid Lyre sund. ~ Säges likna en *ostindiefarares* akterspegel med rodret. Likheten är inte påfallande. Har en ostindiefarare grundstött där? Jfr t.ex. *Jämsen* avd. III, *Holländaren* SIOD 3 s. 33 och *Modéer Färdvägar* s. 56.

Ostrebacken» se under **Asteröd* s. 339. ***Oxelås**, se under **Axelås* ovan. ***Oxlebergen**, se *Axlebergen* ovan. **Pantås**, se s. 118.

Pelikanberget TeÅng. — 1870 Te. nr 405. ~ Trol. ett fartygsn. *Pelikan*. Jfr i så fall *Modéer Färdv.* s. 55 f., 60 och *Skeppsn.* s. 19. Men *Pelikan* förekom även som fam.-n., antecknat från Lysekil 1726, Bokenäs 1751, Skredsvik 1761, i samtliga fall ur födelse- och dopböckerna.

Pinerös *pīnarūs* GullHärm. — Pinnerösebergen 1872 Mor. nr 400. ~ Om det uppgivna uttalet är pålitligt, är f. l. *pina*, f., vilket i ON vanl. anger, att stället är (har varit) besvärligt i något hänseende. I så fall är skrivningen från 1872 en förvanskning, eller också återspeglas däri den övergång *-in- > -inn-*, som nämnes under *Pin(n)hagen* s. 25 f. Alltså 'det besvärliga röset'. Skulle mot förmodan »*Pinne-*» vara ursprungligt, är f. l. *pinne*, m., även det vanligt i boh. ON. Är röset i så fall ett »varp», en kashög, som markerar platsen för grav e.d., och på vilken förbipasserande kastat pinnar (jfr en sägen om dylikt under *Pinnemyren* Bd 16 s. 192)? En sådan plats brukar ha namn på *Varp-* (se t.ex. *Varpen* Bd 5 s. 259 med litt.) men kallas ibland *gaströse*.

*Pinnerös?, se föreg. **Pittle huvud**, se under *Pittle holme* avd. III. **Plunsås**, se s. 22.

Posteberget *pøstø-* MorBua (Fl). — Postberget 1844 Mor. nr 248. ~ *Post* är i ortens ä. lantmäteriakter en benämning på viss punkt vid utläggning av vägar; se t.ex. Mor. nr 258 (1847): »från post till post; från post vid Landsvägen uppåt» osv.¹ Det är säkerl. fråga om boh. *post*, m. 'mindre bro (över dike)' (Rietz, Nilén Ordb., Lindberg Skeem., känt även på Orust). En sådan »post» har väl funnits på el. vid *berget*. Jfr *Postebäcken* avd. II.

*Prekås TeBj. — Pregås 1799 Te. nr 74. ~ F. l. är säkerl. det *prek-*, av ä. *prīk-*, som ingår i sv. dial. *preka*, v. 'sticka, peta, peka' (Rietz), boh. (Te) *prēga* 'peta', även 'arbete dåligt', *preg*, n. 'petigt arbete', sv. dial. *preka*, f. 'verktyg att peta med' (Rietz, SOÅ 9: 2 s. 190), no. dial. *prīkka*, v. 'punktere, sætte Prikker' (Aasen), *prīka*, f. 'piggstang' (Torp), fvn. *prika*, f. (i *spjōts-prika*), nisl. *prik*, n. 'kåpp'. Ett subst. synes direkt ingå i vgt. *Preke* (SOÅ a.st., Präge 1550, Preko 1565, uttal *prēke*), icke först som förkortning av det senare bestyrkta *Prekebo*. Namnet **Prekås* kan ange, att det funnits goda

¹ Ett *Post(en)* RōBra (1824 Rō. nr 161) och ett *Posten* MorEds (1855 Mor. nr 335) tycks ätm. stå på gränsen till egennamn.

ämnen till »prekor» på åsen, att åsen av någon anledning varit besvärlig att arbeta på el. att den varit smal och spetsig.

Prästbacka, se s. 75 f.

Pärkel *pærkæl*, också *Pärkelsberget pærkælsbåt* SkGru; berg. ~ Enl. upp-teckn. efter en smed med samma namn. Namnet är det från fi. lånade *perkele* 'djävul', no. *perkjel* 'fanden' (Torp), också i sv. dial. nyttjat om den onde, åtm. förr även i bet. 'nattman, hudavdragare'. Har smeden haft den bi-sysslan? ¹

*Rap(e)berget MorFl, även kallat *Rapegelsberget*, se under *Rapegel* avd. VII.

»**Rappinsberg, St. och L.**» MorRöd. — 1846 Mor. nr 297. ~ Står i lokalt sammanhang med »*Rappinsdal(en)*» (avd. VII) och »*Rappinsmyren*» (avd. VI). I Bd 9 s. 138 nämnes ett »*Rapinsberget*» i Stala sn. Det antages innehålla stammen i no. dial. *rapa* 'skride ut, styrte ned' och möjl. vara ett **Rapande-ås + berget* (ev. ett **Rapängs-berget*). Som stöd för den förra tolkningen kunde möjl. ett vgt. ON anförts, *Rapenskår*, på 1400-t. skrivet *Rapanässcar*; f. l. säges SOÅ 2 s. 89 vara pres. part. av fsv. **rapa* 'störta, ramla, skrida utför'.² Om *Rappins-* stode för *Rapins-*, kunde en gemensam tolkning av namnet i Stala och de tre i Morlanda vara möjlig. Då de senare konsekvent skrives *Rappins-* i två källor, är det emellertid redan av den anledningen föga troligt, att *Rappins-* står felaktigt för *Rapins-*. Trots påfallande likhet i urkundsformerna hos de båda namngrupperna, bör de hållas i sär. Morlandanamens *Rappins-* torde ha uppstått ur ett **Rappängs-*, där f. l. kan vara knekt-namnet *Rapp*; för ljudutv. **Rappängs-* > *Rappins-* jfr den alternativa tolkningen **Rapängs-* av *Rapins-* Bd 9 s. 138 och uttalet *rånmys-* av det göteborgska *Ranängs-*.

Rasseberget MorKors. — 1847 Mor. nr 336 a. ~ Vid *Rassen* avd. IX.

Repp-, se *Ripp-*.

Rersberget TeKå. — 1851 Te. nr 343. ~ På samma hemman ligger *Rersvallen* (Rerswallen 1851, 1856 Te. nr 343; 4 ggr). *Rels tomt* s. 21 tycks snarast innehålla gen. av ett mansn. *Relf*, som svarar mot fvn. *Hreiðulfr*. I Hfl för Tegneby 1841 nämnes två kvinnor *Relfsdotter*. Möjl. innehåller *Rersberget* gen. av *Relf*. Det är formellt möjligt att tänka på gen. av mansn. boh. *Rer* (fvn. *Hreiðarr*). Men *Rers-* kan också tänkas vara gen. av boh. *rere*, m. 'fågelbo', kanske med syftning på en i trakten välkänd *rere* (korpbo? örnbo?) eller med syftning på en terrängbildning som liknats vid en *rere*; jfr i så fall *Reren* Bd 18 s. 23.

¹ Enl. en uppteckning (IFGH accession 5725) var Perkel en berggubbe, som regerat i berget många år.

² Namnet har behandlats Abrahamson Västs. ordstudier s. 3 f. Utan att ta tillräcklig hänsyn till ä. skr. förklarar A., att *Rapenskår* uppstått ur ett ä. **Rapungaskår*.

***Ribbehallen** TeÅ; gränssten. — »En af Ålder erkänd skiljopunct bestående af en stor och Tunn Hallsten, som upprest och omskolad (dvs. fastkilad med sten runt omkring) fanns och är känd under Namn af Ribbe Halla» 1818 Te. nr 185. ~ Stenen har liknats vid en *ribba*; jfr *Ribbåsen* Bd 20: 1 s. 161, *Ribbetass* Bd 11 s. 125 och under *Minnespjälan* ibid. s. 95.

Rimmen MorKå. — 1846 Mor. nr 254 (»Äckrer i R. Åker i R.») ~ Fvn. *rimi*, m., sv. dial. *remme* m. 'långsträckt förhöjning' (Bd 5 s. 54 f.; 9 s. 85).

Ringarstenen *rægastén*, även *Ringestenen rægø-* (vok:n i första stav:n säkerl. icke öppnare än *a*¹) TeBot. ~ En sten, som när man slår på den, ger ett ljud som av klockringning (jfr *Ringarelyckan* Bd 16 s. 228 med litt.). *Ringar-* är utvidgning med *-ar(e)* av det äldre *Ring-*; jfr *Alfvegren -are* s. 154.

***Ringelås?** TeStrand. — Ringelåsmynnen 1804 Te. nr 110 (2 ggr varav en överkorsad). ~ *Ringelås* förmodas alternativt ingå i *Ringelsklåvan* i Kville (Bd 16 s. 203), vars f. l. antas höra samman med rspr. *ringla (sig)* el. med sv. och no. dial. *ringla* 'klirra'. Lh 1804 ger ingen ledning vid valet mellan de båda möjligheterna.

***Rippeberget** *rèpø-*, förr även kallat **Rippes berg*, TeHo; i gränsen till Stala sn. — Reppes Berg 1739 Te. nr 4. ~ Den förstnämnda formen har behandlats Bd 9 s. 138, där f. l., sannol. med rätta, i första hand antagits vara samma ord som no. dial. *rippa*, f. 'række, rad, av stenar o.l.' (Torp). Den alternativa benämningen är sekundärt bildad till **Rippes grav* (avd. X). **Rippetegen* (Reppetegen 1795 Te. nr 66) och **Rippegården* ligger båda intill berget. (Uttalet *rèpøjet* av namnet på sistnämnda kan inte vara äkta.)

Rismeberg(en), se *Rismevatten* s. 157. ***Risset**, se s. 119. **Romsekullen**, se *Rumsekullen*.

Rosberget *røsbøjt* SkFiGrö. — 1840 Ska. nr 72. ~ Sammanhänger med torpn. *Roseplatsen* (Berg) och *Roskällan* (Fi).

Ros(e)valls slott MorSlä; bergområde med »giljor» och »stenlid». — Rosevalls slott 1855 Mor. nr 320, Roswalls slott 1865 nr 371. ~ Något slags samband med *Rosensberg* (se ovan s. 44) synes möjligt. Men *Ros(e)vall* kan vara ett familjenamn. *Slott* har möjl. sin jämförande, terrängbetecknande användning; se *Slottet* ovan och Bd 9 s. 141. De ä. skr:s *slott* borde måhända återgivas med *slått sløt*, m. 'slätter', och namnet skulle då ange Ros(e)valls slättermarker.

***Ros(e)valls slått**, se föreg.

Rumsekullen *rømsø-* MorKå. ~ Den formellt enklaste tolkningen är att i f. l. se verbet boh. *rumsa rømsa*, -ø 'gunga' (Bd 20: 1 s. 118, 211) el. motsvarande subst. *rumsa*, f. Ordet tycks kunna användas alternerande med verbet *runsa* 'gunga'; Bd 9 s. 138 uppges för **Runsekullen* såväl uttalet

¹ Tegneby liksom Torp i Orusts Ö. hd har ett mycket öppet *e*-ljud i ord som *springa* och *ringa*.

rønsø- som *rømsø-*. Om f. l. är den angivna, har det väl inte varit kullen utan marken invid som »gungat».

*Russineberget TeTvet. — Råssina Berget (2 ggr), Råssina (utan s. l.) 1819 Te. nr 199. ~ F. l. ser ut att vara *russin* i en ä. el. dialektal form: boh. *råssinø* (Lindberg Skeem.), *rusína* (Nilén Ordb.), fsv. *rusin*, *rosin*, da. *rosin*, lånat från mlty. *rosin(e)*. Möjl. är den ett konamn *Rossina. I lokalt samband med *Russinegiljorna (avd. VIII). Ovisst vilket av namnen som är primärt. Om ett no. *Rosinekula* se Dahl Midttun Stadn. s. 126.

Ryttarstugan *rytøstøva* MollMoll, inne i Såget; ~ F. l. är *ryttare*, men innebörden oviss; boh. ON med samma f. l. se OGB Reg.

Råghallen *ræwhåla* MorTofta; berghäll vid Stockekil. ~ F. l. är växtn. råg *raw*. Anledningen till namnet okänd. Möjl. har det växt strandråg där.

Rålandsberg, se s. 130. »Råssina», se *Russineberget* ovan. »Räfvesåsberget», se **Rävhusås?* nedan.

Rämmens ås *ræmøns ås* MorMo. ~ Se under *Rämmens håla* avd. IX.

Rävegårdsbacke *rævagasbåke* MorLa. — Räfvegårdsbacken 1831 Mor. nr 275. ~ Namnet avser en ängsbacke intill en rävla. Sannol. har det funnits en *rævgård* där, inhägnad för rävfångst; väl av samma konstruktion som en varvgård.¹ Jfr följ.

***Rävhurstsberget**, se *Rävhusberget.

***Rävhurstsås**, se *Rävhusås.

Rävhus(e)berget. 1. MorBerg (intill *Rävhusmyren avd. VI). 2. Te Hogen. — Räfhusberget 1838 Te. nr 252. ~ F. l. kan tänkas vara *rævhus*, n. 'giller för fångst av rävf'; se Bd 16 s. 192 med litt. Skr. *Räfhus-* kan dock tänkas återge ett **Räv(h)urds-*, vari s. l. vore gen. på -s av sn-målets *hurds* 'rävla, gryt'; se Bd 9 s. 119, 185.

***Rävhusås?** MollTå. — Räfvesåsberget 1848 S 53 fol. 48. ~ Om två alternativ att uppfatta f. l. se föreg.

***Rösane** MorBua (Fl); berg. — Rössanegiljan, Rössanegilljan 1820 Mor. nr 222, Rørsanne (4 ggr, i ett fall bör det andra *r* möjl. läsas som *s*) 1847 Mor. nr 336 a, Rørsane (det andra *r* skall möjl. vara *s*) 1854 Mor. nr 334. ~ Det kända boh. appell. *røs rus* 'stenrøs' är f. på Orust men n. i nordboh. I best. pl. heter ordet i nordboh. *råsa*, men i ON förekommer en best. pl. på -ane; se Janzén Subst. s. 222 f., Bd 18 s. 84.

»**Sambullerberget**» RøHä. — 1854 Rø. nr 199, 1857 nr 209. ~ Ett »*Sambullern*» som namn på bergkulle finns också i grannsocknen Torp. Bd 9 s. 139 säges blott, att f. l. »kan vara *sand*»; dessutom hänvisas till ett »*Bullransmyren*» i Långelanda sn (s. 147). Att *Sam-* uppstått ur *San(d)*- förefaller mycket sannolikt; *n* har ersatts av *m* framför *b*; jfr uttalet boh. *såmbåge* av *sandbank*. Mellanleden *buller* kan höra samman med sv. dial. *bullersten*,

¹ *Rävås*, *rævstuga* finns beskriven Levander 1 s. 34 f.

varom Lundahl Falb. s. 46 f. med litt. Ordet betecknar sten av olika storlek. S. 47 uppger Lundahl efter Lampa (Sv. L. 1909 s. 80), att allmogen under 1700-t. använt benämningen *bullret* på »stenrasen (trapp) på Mösseberg». *Sandbullen kan tänkas ha betecknat ett område med nedrasad sand och sten.

***Sandbullenberget?** se föreg.

Santerös *sânterås* MorHäll; nu namn på hela berget. ~ Innehåller det välbetygade mansn. *Sante*, som också ingår i det närbelägna *Santes haller*, väl sammandragning av *Santerös haller. Om *Sante* se Grape Stud. öv. de i fsv. inlån. personn. I: 2 s. 45 ff.; ett boh. ex. från 1528 finns NRJ 4 s. 187. Jfr också familjenamnet *Santesson*. El. är f. l. målets *sandot sânet 'sandig'?

Segelstenen *sæjalstén* Mor, på sydvästra sidan av Bråtö. ~ *Stenen* är vida synlig från sjön och har ett röse; namnet kan därför tolkas som 'stenen som man *seglar* efter'. Ett no. ON *Segelstein* har anknytits till no. dial. *siglestein*, m. 'Bundsten eller Ballast i en Baad' (NG 5 s. 437 f.). En tydning i orten är 'stenen som genom sin kubiska form (om röset medräknas) liknar ett rå- el. märssigel'.¹

»**Seviksbacke**», se *Sevik s. 158.

Sillebacken MorBro. — 1847 Mor. nr 272. ~ Om två möjligheter att tolka f. l. se under *Silledalen* avd. VII. Det är dock inte troligt, att namnet skulle ha med *sill* att göra. Platsen ligger enl. kartan 1847 vid en mosse, och f. l. är därför säkerl. verbet *silla* 'sippra fram'.

Silverberget *søl-* MorMo. ~ *Silver* heter i målet *söll søl*, kanske även *søl*. En *silverglänsande* bergart (glimmer) har föranlett namnet,² liksom vid *Silverberget* Bd 5 s. 195.

»**Simmerskullen**» TeRå. — 1838 Te. nr 253. ~ F. l. kan tänkas vara gen. av det fsv. mansnamnet *Sighmar*. Emellertid kan *Simmers-* även vara en sammandragning av ett mansnamn (t.ex. fvn. *Sigmundr* el. *Simon*) plus gen. av *röd* el. *rös*; jfr Rygh Personn. s. 214, *Simmersröd* Bd 11 s. 48, *Simmerud* SOÄ 16 s. 134.

Skabbestenen *skåbøstén* TeLå. ~ Man anser i bygden, att *stenen* fått sitt namn därav, att hästarna brukade *skubba* sig mot den. Om denna förklaring är riktig, har **skåbø-* av okänd anledning senare bytts ut mot *skåbø-*. F. l. är snarare *skabb*, m., varom under *Skabbetegen* s. 88 med litt.

***Skagbobergen** Sk (utmarken). — Skabobergen 1755 Ska. nr 30. ~ Om f. l. se *Skagboholmen avd. III.

Skallreberget TeBot. — 1861 Te. nr 387. ~ Innehåller säkerl. boh. *skaller*, m. 'Rhinantus (höskallra)' (Bd 18 s. 300), 'skallergräs' (Nilén Ordb.).

¹ *Segerstenslyckorna* Bd 4 s. 147 (skrivet så 1842) har lämnats utan tydning. Möjl. är f. l. ett *Segelsten; jfr ä. skr. *Sege-* av *Segelvik* avd. I.

² Enligt *Oedman* s. 210 finns det på Morlanda säteri »en tämmelig stor Sten, som ger så klingande Liud ifrån sig, liksom han wore av Silfwer-Malm». Har denna sten något samband med Silverberget ovan?

»**Skamberget**», felform för *Skansberget* nedan.

Skansberget MorSö. — 1843 Mor. nr 241 (2 ggr), Skamberget(!) 1851 Mor. nr 278. ~ Samma namn Bd 9 s. 120. Någon *skans* finns inte. Fam.-n. *Skantze* tycks ingå i vissa ON på det närbelägna Huseby, t.ex. *Skansebergen* s. 236. S. säges 1851 vara »odugligt berg». Är kanske såväl *Skansberget* som *Skamberget* felformer för *Skantberget; jfr då boh. (Tjörn) *skantebacke* 'backe med dåligt bete', varom Bd 9 s. 140 under *Skantbergen*.

Skansen, se s. 7. ***Skantberget?**, se *Skansberget* ovan.

Skaten *skådän* SkFiskebäckskil, berg vid sjön. ~ Berget är bara 2-3 m högt och skjuter inte nämnvärt fram. Därför bör man kanske inte tänka på *skate*, m. (Jfr *Skaten* s. 202, *Knappeskaten* Bd 16 s. 133 och *Rågöskaten* ibid. s. 138), vilket annars låge närmast. Namnet är väl förkortning av en sammansättning med fågelnamnet *skata skåda* (Fiskebäckskil), *skåda*, *skåda* (kortstavigt i Morlanda). Möjl. *Skatebacken?

Skaterös GullHärm; ingår i *Skateröse backe skåderösa båkø* — Skaterös 1872 Mor. nr 400. ~ Sammansättning av fågelnamnet *skata*, målets *skåda*, och *rös*, i målet *rus* (o.d.), f. 'stenröse'.

Skenareliden, se *Skillnareliden.

Skeppsberget *sképsbåt* MorLu. — Skepsberget 1856 Mor. nr 337. ~ Man kunde från det höga *berget* se havet och *skeppen*. s-formen är något oväntad. Berget ligger inte vid sjön.

Skerkullen *fēr-* SkaFo. — Skirekullen, Skirekullsåkrarne 1796 Ska. nr 38. ~ Om f. l. se under *Skedaretyckån* avd. VIII.

***Skillnareliden** *skènarølia*, *skènalja* MorEds. — Skenareliden 1855 Mor. nr 335; jfr *Skillnaregrinden (avd. IV). ~ Namnet har nämnts Bd 2 s. 163 som parallell till ett *Springarebacken*. F. l. skulle vara verbet *skena* med vanlig -are-utvidgning; jfr **skenarevana fènarøvånø*, Torslanda, SIOD 3 s. 131. *Skena* säges vanligen nyttjas bara om hästar, men (såvida inte någon särskild händelse åsyftas) skulle det här avse, att man ofta måste rusa iväg ner för *liden* för att hinna med färjan el. båten över Boxviks kile till Nösund. Tolkningen är knappast riktig. Namnet bör sammanställas med *Skillnarevattnet fènarø-*, *fènarø-*, *fènarø-* Bd 10 s. 72. F. l. uppfattas där — säkerl. med rätta — som en kompromiss mellan *Skiljare-* och *Skillnad-*. Jfr boh. **skillnaresten skèrastèn* o.d. 'gränssten', i Ucklum upptecknat i formen *fènarø-*.

***Ski(d)backen** RÖRöd. — Skibackelund 1822 Rö. nr 143, Skibackelund 1824 nr 69, Skibackeliderna 1836 nr 154. ~ Ett *skid*, som ingår t.ex. i vgt. *Skiberget* SOÅ 18 s. 89, har ansetts vara en form av *sked(e)* 'gränsskillnad, rågång' (ibid. 1: 2 s. 52). Åtm. för boh. har ett ord med sådan form och bet. inte kunnat styrkas, och tolkningen av *Ski(d)dammen* Bd 5 s. 131 f. synes därför tvivelaktig. Sannol. innehåller förevarande ON, liksom *Skiberget* nedan, boh. *ski(d)*, koll. 'gärdsel' (Lindberg Skeem., Nilén Ordb.), vilket även ingår i det i ON ej ovanliga *skidgård* (Bd 3 s. 279, 18 s. 300,

10 s. 119). Antingen har man väl tagit gårdseislanor i backen el. var den hägnad med sådana.

***Ski(d)berget** RöMus. — Skibergsbråten 1838 Rö. nr 159. ~ Se föreg.

Skjutsrättarekullen *skjgrætara-* RöNä. ~ Vid *Skjutsrättaregiljan* (avd. VII).

***Skoffen**, se *Skuffen.

Skollarna *skölanə* TeHolm; berg. ~ Se *Skollen* s. 159.

Skollebergen, se s. 159.

Skorreberget Te. 1. Gi. — Skorrebergslyckan 1845 Te. nr 273. 2. Ske. — Skorreberget 1844 nr 260. ~ Vid nr 2 låg *Skorreflaten* (avd. VII). Ett no. *Skorreberg* förmodas NG 1 s. 69 innehålla verbet *skorra* 'glide paa Iis (=skreida, renna seg)' (Aasen). Enl. Torp finns *skurra*, *skorra* i sv. dial. med bet. 'åka med stark fart', särskilt 'åka kälke'. Det tycks inte finnas i nutida boh. men kan väl ha funnits. Ett bäckn. bildat på verbet *skorra* (*skurra*) och med syftning på bäckens skorrande el. brummande ljud nämnes Bd 20: 2 s. 129.

Skorstens(-), se **Korstens-*.

***Skridarebacken** TeBö. — Skriarebacken 1850 Te. nr 325. ~ F. I. hör knappast (trots *Skrikarebergen* Bd 18 s. 226, där en speciell innebörd föreligger) till *skria* 'ropa', utan är säkerl. stammen i boh. *skria* 'skrida, glida ned' (Nilén Ordb.) Bet. blir snarast 'backen som skrider', dvs. där det förekommit jordskred; *-are-* är den välkända utvidgningen av stammen. Med avs. på f. I:s innebörd jfr *Skridhällan* Bd 20: 1 s. 163.

»**Skromberget**» MorSte. — 1847 Mor. nr 273. ~ Kanske av *Skrompeberget (**Skrumpe-*), innehållande det *skrump, m. 'något hopskrumpet, något dåligt' el. därur härledd bet., som avhandlas Bd 9 s. 173 med litt. Här kunde namnet avse bergytans beskaffenhet. En annan möjlighet är, att f. I. på något sätt hänger samman med stammen i verbet no. dial. *skaama* 'glimre, lyse' (Aasen); jfr *Skrommbäcken* avd. II.

Skrubbeliden *skròbəlja*, *skrùbə-* MorGunn; område med berg och buskar. ~ Det är formellt möjligt, att f. I. är *skrubba*, f. 'hönsbär (*Cornus suecica*)'. Här torde det av reala skäl vara fråga om samma ord som ingår i *Skrubbgärdet* Bd 1 s. 103, *Skrubberget* 9 s. 140, *Skrubbmarken* 18 s. 301, *Skrubbdås* 16 s. 181; jfr även adj. *skrubbot*. F. I. i dessa ord betecknar 'skrovlighet, ojämnhet', om mark väl ofta 'tuvighet' och därmed 'dålig växtlighet'.

***Skuffen** *skófan* MorKu; ställe med nedrasade bergblock. — Skoffegilja 1859 Mor. nr 340. ~ Boh. *skuff skof* (*skoff skøf*) m. 'draglåda, bordslåda'. Tydl. har något i berget jämförts med en sådan låda; jfr Abrahamson NoB 1959 s. 94.

Skulhammar (*Sköljhammar*) TeHolm. — Skulhammarsbeck, -bäcken, Sk-s vallarne 1795 Te. nr 66. ~ I tidigare bd har flera namn behandlats, där f. I. uttalats *skøl-* och översatts med 'skölja, sköljning' av kläder (Bd 5

s. 138, 211, 9 s. 110, 180, 11 s. 62). Tolkningen har stötts både av s. l:s karaktär och av sakliga fakta. Eftersom platsen också här ligger vid en bäck och har en källa (**Skure-* el. *Skulekällan avd. X), bör *Skul-* säkerl. tydas på samma sätt; men *Skulhammar* är kanske då en förkortning för *Skulbäckshammar (ev. av *Skulekällehammar); annars bleve översättningen '*Ham-maren* (den framskjutande bergudden) invid vilken man *sköljer*'. Påpekas bör emellertid, att åtm. sörbygdsmålet har *skùla* 'skvala, störtrinna' (Nilén Ordb.). Det kan tänkas, att detta verb direkt ingår i *Skulhammar*; jfr *Skvaleberget* Bd 2 s. 161, 3 s. 290, 10 s. 93, *Skvalebratten* 3 s. 215 m.fl. Enl. SIOD 3 s. 61 ingår samma ord med bet. 'skölja, skvalpa' i *Skulorna skùlona*; jfr dock om detta avd. III.

»**Skumshögen**» RÖGök. — 1842 Rö. nr 164. ~ Möjl. felskrivning för *Skumshagen* (avd. VIII) på grannhemmanet Stora Röra, i varje fall säkerl. lokalt samhörigt därmed och med samma f. l.

Skutekullen, se *Skutegiljan* avd. VII.

Skutt(r)eborgen *skùtø-, skùtø-* ($s > ø$) RÖUteg. — Skuttre Bergen, Skuttrebergshagen, Skuttre Bergs Hufvud 1789 Rö. nr 34, Skuttebergs hufvud 1796 nr 51, Skötte- 1845 nr 184. ~ Om skr. *Skuttre-* är den ursprungliga, kan f. l. innehålla stammen i boh. (Valla) *skùtrø*, n. 'person som är slarvigt, illa klädd', adj. *skùtrøtø* 'slarvigt, illa klädd', även 'med slappt och sömnigt utseende', och den skulle då ange, att bergen är »dåliga» ur någon synpunkt; ¹ jfr i viss mån boh. *skantebacke* 'backe med dåligt bete' och *Skantbergen* Bd 9 s. 140. Dial.-utt. utan *r*, kan i så fall ha uppkommit genom dissimilation från *r* i s. l. Men *Skuttre-* kan vara en *-are*-utvidgning av *Skutt-*, *Skött-*, som återspeglas i det faktiska uttalet; skr. *Skött-* återger uttalet *skùtø-*. F. l. skulle då innehålla den dunkla stammen *skott-* (i växling med *skutt-*). Se under *Skottaren* avd. III.

***Skälgårdsberget** *skægøsbøt* TeNös. ~ Tycks innehålla ett *skälgård 'ett stängsel som bildar *skäl*' (boh. *skel*, *fæl* o.d. 'gränsskillnad, rågång'). På stället har en gång gått en gräns mellan Nötskärs och Nösunds (?) utmarker. Samma f. l. kan tänkas ingå i *Skälgårdsresen avd. VIII. Jfr innebörden hos f. l. i *Rågårdsvik* s. 92.

»**Skäreberget**» TeBö. — 1868 Te. nr 400. ~ Då *Skäreberget skèrøbøt* (ovan) ligger inom samma by, kan man förmoda, att *Skäre-* är felskrivning för *Skåre-*, allrahelst som det på Bö Östergård funnits ett »*Skärekalvhagen*» (avd. VIII), skrivet så mer än tio ggr 1868 Te. nr 400, vilket kunnat påverka skrivarna.

Skölj-, se *Skul-*.

Slupe huvud *slūpø huvø* MorLa; framskjutande del av berg på ö. sidan av Slupekil. — Slupe Hufvud 1764 Mor. nr 9, Slupe Hufwe 1768 S 7 fol 117. ~ Om f. l. se under *Slupen* s. 35.

¹ Ordet hör samman med sv. dial. (t.ex. dalsl.) *skotter* 'hin onde'.

»**Slädbräckorna**» MorSte. — 1825 Mor. nr 207. ~ Då dial.-uttalet inte kan ha haft *d*, är det möjligt, att »*Släd*-» är en etymologiserande skrivning för *Slä-, och att f. l. är målets *slär 'slån(bär)'; jfr *Släbergen* ovan samt uttalet *slévig* av *Slärvik Bd 9 s. 91. Om skrivningen »*Släd*-» är pålitlig, kan f. l. vara *släde*, m., men anledningen är i så fall oklar; jfr *Slähällern* s. 77 med not 35, *Slädvallen*? Bd 16 s. 232.

Släggeberget *slægə*- TeNös. — 1843 Te. nr 272 (*ä* stundom otydligt), 1847 nr 282. ~ Det har kanske sin betydelse, att berget ligger snett emot *Nöddja* ('klubban'), med det rätt smala sundet emellan. Möjl. är det backsträckningen nedåt sjön, som från Ö kan ha tett sig som en *slägga*; snarare har dock bergets egen form framkallat jämförelsen, men påfallande är likheten inte. Om tolkningen är riktig, jfr *Klubban* s. 90 och *Slägge slægə*, holme strax S om Lysekil. Någon händelse med en *slägga* kan naturligtvis ha givit upphov till namnet.

»**Släppinne kullen**» MorRöd. — 1806 Mor. nr 111. ~ Samma lokal som *Insläpp(e)kullen* ovan. F. l. är formellt en imperativ *Släpp in* men med samma bet. som f. l. i *Insläpp(e)kullen*; jfr Björseth Bd 18 s. 356 f.

Snällebacken *snələ*- TeNös. — 1808 Te. nr 118. ~ F. l. är boh. *snälla*, f. 'ormslå', även 'snok'; samma f. l. i *Snällängen* avd. VIII.

Speleberget *spələ*- MorGunn. ~ Att *berget* ger starkt eko kan knappt angivas med *spela*, i målet *spəla*. Möjl. åsyftas orr- el. tjäderspel; jfr även ett *Spelmansberget* Bd 9 s. 120 (en »trollgubbe» spelade i berget).

Springarebacken. 1. RÖBönLuUt; avrösningsjord. — Springare backen (2 ggr) 1832 Rö. nr 147. 2. SkFo. — Springare- (möjl. Springene-) 1854 Ska. nr 93. 3. SkLö. — Springare- 1866 nr 100. ~ Namn på *Spring(ar)e*- med likartad s. l. har behandlats Bd 2 s. 163; 5 s. 59; 16 s. 183; 20: 1 s. 164; 20: 2 s. 225; se även *Springareberget*, *Springebacken*, *Springebergen* nedan. Innehåller snarast stammen i verbet *springa*. Utvidgningen med *-are* är den i boh. vanliga.

***Springareberget?** *sprægərə*- TeBö. ~ Att uttalet kan avse ett *Springare*-, ses av de för *Ringarstenen* och *Södspringet* uppgivna uttalen (s. 266 med not 1). Om *Springare*- se *Springarebacken* ovan. Skulle mot förmodan *Sprängare- vara det rätta, bör särsk. *Sprängkullen* i Gbg (Bd 2 s. 163) jämföras, även *Spränget* 5 s. 164 och 20: 1 s. 221. Det vore då fråga om *sprängning* i *berget*.

Springebacken *sprægə*- TeVas. ~ Om uttal och sannolik tolkning se under *Springareberget* och *Springarebacken*.

***Springberg**, se s. 102.

Springebergen TeBjHåv. — Springebergsgilljorne 1799 Te. nr 74, Springebergen 1848 nr 310. ~ Om namn på *Spring*- se *Springarebacken* ovan. Någon real motivering för namnet kan inte ges.

Springet *sprəget* MorAss(Gull); berg och åker. — (Yttre) Springet,

Springe hogen 1833 Mor. nr 227. ~ Kan vara *spring, n., i t.ex. *värmslespring* 'källsprång'; jfr *Springehagen* s. 21. Namnet kan emellertid också vara en förkortning av *Springeberget; jfr i så fall under *Springarebacken* ovan.

»**Springuppeberget**» se s. 12. ***Sprängareberget**, se *Springareberget.

Spökepallen *spøgøpáln* MorSlä; berg. ~ Namn på *Spöke-* nämnes t.ex. Bd 18 s. 271, 16 s. 197; de åsyfta i regel, att det *spökar* på platsen. Man meddelar följande till förklaring: När berget var täckt av snö, brukade det kvarstå en naken fläck, därför att en kant begränsade snötäcket; denna fläck företedde likhet med två personer. VFF acc. 1973 bl. 14 säges om platsen: »Hördes skrik, många sågo spöken, andra blevo sjuka, kramade (gastkramade). Platsen ansågs icke rolig att passera efter solens nedgång.»

Staberget, se s. 63.

Stickelberget *stèkæl-* MorBar. ~ F. l. kan väl inte vara annat än det *stickel*, fvn. *stikill* 'spets, tagg', som bl.a. ingår i sjönamnet *Trestickeltjärn* i Bullaren, se Bd 18 s. 100. På bergets sluttning finns några karakteristiska knölar och spetsar.

Stockebo(d)fjäll *stækøbufjæl* TeÅsk; högt berg med röse. — Stäckebofjäll 1820 Te. nr 223. ~ F. l. är IN *stockebo stækøbù* 'man från Stocken' (s. 54) eller möjl. *stockbod*, f. 'bod av stockar'.

Stockefjäll TeÅsk, väl förkortning av *Stockebo(d)fjäll*.

Store-Glippan *støraglèpa* och **Lille-Glippan** *lèlaglèpa*, även *Stora Glippan støra glèpa* och *Lilla Glippan lèla glèpa*. MorRöd resp. TeNös.; det förra betecknar en stor, långt ute på sjön synlig och därför som »me'» använd skåra i en bergkam (jfr SIOD 3 s. 184), men har senare kommit att åsyfta själva bergtoppen, liksom det senare en mindre sådan långt därifrån. — St. Glippan Kortet, GS 1943. ~ Namnet tycks vara best. sg. av ett *glippa, f. Det hör säkerl. samman med stammen i verbet *glappa* (om detta Hellquist Et. Ordb.³), boh. *glip glèb*, m. 'mun, käft', i andra sv. dial. 'gap, öppning', och är väl bildat på stammen i sv. dial. *glippa* 'ofta öppna en dörr'. Bet. är här 'öppning, klyfta'; jfr *Gluppö* Bd 16 s. 129. Man skulle också kunna tänka sig, att *glippa* är en lokalt begränsad kontamination av stamformerna *glip-* och *glupp-*.

Strantås TeNös. — Strant Ås, Strandtås (*a* ser ut som *u*, men detta förekommer även i sådana fall, där det ovedersägligen är fråga om *a*) 1843 Te. nr 272. ~ Om formen är pålitlig, innehåller den säkerl. samma ord, som no. dial. (bl.a. från Østlandet) *strant*, m. 'lang tynd kvist- og bladfattig vekst' (Torp); från länets vgt-del är antecknat adj. **strantot stràntøta* 'mager' (Styrasö).

***Styrås** MorKi. — Styras(!) backe 1823 Mor. nr 266, Styråsberget 1853 nr 328. ~ Det troligaste är, att f. l. är *styre*, n. 'riktpunkt vid navigering'; berget ligger så, att det kan ha haft betydelse för seglingen. Jfr *Styr(e)-berg(et)* Bd 10 s. 108 och *Styrås* ibid. s. 109. Samma f. l. med annan innebörd se *Styreberget Bd 9 s. 142 och *Styrelyckorna* Bd 1 s. 285.

***Störeberg** MorFl. — Mattes Störreberg 1847 Mor. nr 336 a. ~ Samma namn är bynamnet *Störreberg* i Bro sn, Stångenäs hd, som skrevs *Stauraberg* 1317; f. l. är böjningsform av fvn. *staurr*, m. 'stör'. Jfr *Stördalen* s. 27.

Stötta, se *Ängö stötta*.

Sundarös *sånarås* MollTå, berg, förr med stenröse. ~ F. l. är inte appell. *sund*, n.; i sammansättning har detta inte a. Snarast är f. l. ett nu ej känt IN *sånar, *-*ana*' (mollö)sundsbor'; då berget ligger på Nedre Tången, som har Mollösund till granne, synes antagandet rimligt. Jfr *Håltavatten* avd. I.

»**Svagebergen**» RöPrä. — 1841 Rö. nr 165 (2 ggr). ~ Näppel. det i boh. inte anträffade *svag* 'dalsänka', som SOÄ 4 s. 71, 11 s. 69 anses möjl. ingå i *Svagsen*. Ett sådant antagande skulle i förev. fall förutsätta, att -*w*- vore uppsnyggat till *g*. I Tanum finns ett ödetorp *Svageröd swågərə, som säges ha namn efter en person *Svager*. Vid en hastig genomgång av hfl för socknarna i Orusts V. hd har något sådant fam.-n. inte anträffats. Kanske är *Svagebergen* en skrivaretymologi för *Svadebergen **fwà(ə)bårja*, där f. l. vore *svada fwàa*, f.

***Svalebergen** *sqələ*- MorEllslä. ~ Uttalet med *a* utgör hinder för tanken på *skval*-, ty detta uttalas på Orust *sqəl-*; se Bd 9 s. 101. Därför är väl förklaringen i orten riktig, att namnet härleder sig av att kreaturen brukar gå upp på det höga *berget*, som ligger vid sjön, för att »*svala*» *sqələ* sig, när det är mycket varmt. Formellt kunde f. l. annars vara fågelnamnet *svala*.

Svanås, se s. 130.

»**SwareBerget**» RöÄng. — 1789 Rö. nr 37. ~ Felskrivning för *SwarteBerget*, identiskt med *Svarteberget* på grannhemmanet Dalby (ovan).

»**Svarjäreberget**», se »*Svalgärdet*»? avd. VIII.

Svens altare *swéns ältər*, även blott **Altaret** *ältet* MorMo; plats i skogen med gravröse. — EK. ~ En halvtokig fåraherde vid namn *Sven* byggde på 1880-t. ett *altare* invid röset och predikade för fåren. Om andra *Altar*-namn, åtm. delvis med därtill knutna traditioner, se Bd 9 s. 123; 16 s. 164 med litt.

Svileberget TeRå; i Storhamn. — Svileberget 1840, 1845 Te. nr 363 (2 ggr). ~ Sammanhänger med *Sviledalen* avd. VII. Ovisst vilket namn som är det primära. De upprepade skrivningarna *Svile-* i båda namnen gör det antagandet osannolikt, att *Svile-* skulle vara felskrivning för *Sville-*. Inte desto mindre ingår ordet *svill*, f. 'syll' i f. l. men i den form, som anträffats i Orusts V. hd: *swil* 'stenfot på hus' (Tegneby, Gullholmen); jfr *swilaståk* 'bottensyll' (Skaftö), *sqļlstāk* 'bottensyll' (Tegneby). Berget har möjl. liknats vid en syll (lh ger ingen ledning), eller också har man tagit virke till syllar där. Jfr *Svillekullen* Bd 1 s. 257, *Svillehålan 5 s. 220, *Svillås* 10 s. 109.

»**Svinslebacken**» *sqìnslə*- MorBa; vidsträckt, torr hed. ~ Sannol. ett *Svineslättbacken. Ett *Svineslätt* finns Bd 16 s. 214; jfr även, bland alla andra *Svin*-namn, *Svinheden* 5 s. 225. *Svinen* gick ju förr ute i markerna.

Svälgräsen *svälgräsa* MorHu; berg med fårbeta. ~ Ser ut att vara best. pl. av växtn. *svärdgräs*. Lyttkens 3 s. 1276 förtecknas *svälgräs*, *svälgräs* som namn på svärdsliljan. Jfr **Svälgräsmyr(en)* Bd 20:2 s. 242. Med avs. på namntypen (platsen angives genom namnet på dess växtlighet) jfr *Vena* s. 83.

Syringsberget TeRöd. — 1861 Te. nr 386, 1871 nr 415 (här 1 gg Syringes- el. Synnings-). ~ *Syringen* förekommer som kollektivt namn på två—tre små skär, numera landfasta, på östsidan av Stenungsön. Namnet förmodas innebära skämtsamt jämförelse med en *syring* (för sadelmakare, skomakare och skräddare); en skräddare lär ha bott strax innanför på Stenungsön (SIOD 3 s. 66 f.). I *Syringsgatan* i Göteborg ingår *Syringen*, folkligt namn på ett värdshus. OGB 2 s. 48 (jfr Lindstam Gbgs gatunamn s. 243) anses namnet vara best. sg. av det nämnda *syring*; också i detta fall skall en skräddare ha bott i grannskapet. Ett no. *Syringen* får en helt annan förklaring NG 3 s. 307: man har »syrt» barrträden där, så att de fällt barren, för att dessa skulle göda marken. Gen.-s vore oväntat, om detta *syring* inginge i *Syringsberget*. Ståhle -inge s. 12 nämnes *Syringen* som namn på en åker med *sur* jord. Naturn. avledda av adj. är vanliga även i Boh. (några ex. Ståhle -inge s. 11 f.), och det här föreliggande *Syrings-* torde bäst uppfattas som gen. av ett åkern. **Syring(en)*. Däremot torde denna tolkning inte passa för skär och liknande lokaler.

Såreskullen *såres-* TeKä. ~ Dunkelt. Man kan endast anta, att f. l:s @ går tillbaka på ett långt *a*, och gissa, att den innehåller boh. *såd sa, n. 'utsäde'; jfr *Vintersåd(d)sgården* Bd 9 s. 176. *Sålanda* SOÅ 2 s. 98 f., *Såtång* SOV 13 s. 26 f. Är -res en avnött form av -röds?

Sättingshuvud, St. och L. *sättingshuvud*, även kallade *Sättingsbergen -bårja* MorSö. — (Stora, Lilla) Sättingshufvan 1843 Mor. nr 241. ~ Måste väl innehålla boh. *sätting* (Rietz, Nilén Ordb.), *sättning*, en sjättedels tunna (se Bd 18 s. 165). Trol. har från början en åker kallats *Sättingen, kanske därför att den kunnat besås med en sätting säd.

»**Söllberget**», se *Silverberget*. **Sölslid**, se *Sölsvik* avd. I.

Sömnås *sömn-* TeNötTo. — 1834 Te. nr 238. ~ F. l. har knappast med *sömn*, m. att göra. Gissningsvis kan man förmoda, att den är en avslipad form av ett mansn., *Sigmund*, *Simon*, *Sæmund*. Första stav:s vok. har i så fall labialiserats framför följ. *m*; jfr Rygh Personn. s. 213 under *Sigmundr*. Ett ev. gen.-s i fogen kan ha dissimilerats genom *s* i -ås.

Taggeberget TeGr. — 1854 Te. nr 332. ~ Sammanhänger med *Taggemyr* (avd. VI) och torde vara primärt i förh. till detta, vars uttal *tågø-* torde vara vägledande för tolkningen (det sämre bestyrkta *tåkø-* är möjl. påverkat av torpn. *Tackeröd* s. 107). F. l. är väl *tagg*, m., med syftning på bergets kontur, fastän detta ord inte hittills har anträffats i boh. ON. I Ögtl. finns däremot ett sjönamn *Taggen* (Hellquist Sjön. 1 s. 611).

Talgebacken SkGrö. — Talljebacken 1840 Ska. nr 72. ~ Se under *Talgviken* avd. I.

Tampen *támpøn* MorBerg; rund, hög halvö mellan två bäckar. — 1853 Mor. nr 355; jfr Tampelycka 1829 nr 219. ~ Best. form sg. av boh. *tamp* *tamp* m. 'ände av tåg, kätting' (Käringön, Skaftö), även 'klump, koka' (Torp).

Tannebacken, se s. 137. ***Tenkullen**, se »*Tennkullen*».

***Tannås?** TeLa. — Tandaså kern (2 ggr) 1872 Te. nr 418. ~ *Tandas* förutsattes vara felskrivning för *Tannås. Om en möjlig förklaring se *Tannebacken* s. 137. Om ett ånamn *Tanda med ett sekundärt *Tandås* se Bd 2 s. 139.

»**Tennkullen**» MorHär. — 1856 Mor. nr 322 (där även »*Tennlöckan*»). ~ F. I. är trol. *ten* 'ten på spinnrock' med vokalförkortning framför konsgrupp. På kartan liknar kullen en fullspunnen ten; jfr *Tenungen* Bd 16 s. 143 och *Tenungsberget* nedan. *Tenlyckan är sekundärt bildat till *Tenkullen. ON med f. I. *Ten-* av annat ursprung se OGB Reg.

Tenungsberget RÖRöd. — 1822 Rö. nr 143, Timmings- (!) 1824 nr 69. ~ F. I. är gen. av ett **Tenung(en)*, som då sannol. varit bergets ursprungliga namn. *Tenung* är en bildning på *-ung* av *ten* (på en spinnrock). Liksom vid holmn. *Tenungen* i Kville (Bd 16 s. 143) föreligger jämförelse mellan berget och en med garn fullspunnen ten.

»**undir Tiarna fialle**», se s. 86 f.

Tingborgs lid SkGrö. — 1825 Ska. nr 69. ~ I den angivna lh nämnes kommissionslantmätaren O. *Tingborg* som ägare till en hemmansdel i Grönskult, och *liden* har tydl. namn efter honom.

Tinnekullen RÖRä. — 1860 Rö. nr 233. ~ Möjl. 'kullen där man tagit material till »tinnar», dvs. pinnar i räfsor, harvar o.d.'; jfr **Tinn(e)grind(en)* avd. IV. Alternativt skulle man kunna anknyta till boh. (Klövedal) *tinna tīna* 'harva lätt'. Ett »*Tinnhög*» har lämnats oförklarad Bd 4 s. 125.

Titteberget *tītə-* MollMoll. ~ Ligger vid viken *Titta* (avd. I).

Tobbissebrankarna *təbʝsəbráŋkənə* TeBjö. ~ F. I. är mansn. *Tobias* (jfr *Tobisevrån* Bd 9 s. 15). Möjl. avser detta fadern till Johan Tobiasson och Inger Tobiasdotter, båda på Björneröd Nordgård enl. Hfl. 1841.

***Tokullen** TeÅsk. — Tokullemyren, Tokulls- 1851-52 Te. nr 358. ~ Det kan tänkas, att f. I. är boh. *to*, n., i en bet. 'råämne att spinna utav', som dock inte är känd från nutida mål i Boh.¹ Namnet kanske alltså kan återges med 'kullen vid (i) åkern där man sått »to» (hör, hampa)'; jfr under *Tossene* SIOD 1 s. 48. *Tokullen* kan emellertid svara mot ett ä. *Tovkullen, vari f. I. snarast är ett *tov-*; detta har växlande bet:r ('filt', 'något hoptrasslat', 'namn på vissa gräs'). Se Tillägg och rättelser.

Torebo backe (*Torebobackarna*) *təɾəbu bəkə* TeLå, nära gränsen till

¹ Däremot är den sekundära bet. 'god kvalitet, styrka, hållbarhet' (hos en textilråvara) väl känd i Boh.

Röd; i utmarken, med sandtäkt. — Torebo backe, Torebo-backarne 1860 Te. nr 378, T. backe 1861 nr 386. ~ Då platsen ligger på Lyr, långt ifrån hmt *Torebo* i Morlanda sn, är det inte lätt att påvisa det samband med detta, som väl ändå, direkt el. indirekt, förefinnes.

Torrtypp, se s. 3.

Torsberget *tø̄s-*, även, säkerl. förvanskad, *Toreberget* *tø̄rø-* TeLe. — Torsbergs slätten, Torsbergs ängen 1797 Te. nr 87, Thorsbergs Wallarne 1826 nr 236, Thorsberget, Thorsbergs vallarne 1837 nr 249. ~ Möjl. ingår gudan. *Tor*. Samma namn bäres av en stor by i Herrestads sn, Lane dh. Jfr Lindroth GBFT 1945 s. 116; där pekas på det kultcentrum, som funnits kring Tegneby kyrka, med Håv strax i V; avståndet dit är 2-3 km. Tänkbart alternativ är; att f. l. är gen. av ett mansn. *Tore* eller annat namn, som börjar med *Tor-*.

Torshällern *tø̄shællø̄n* Rö. 1. Bua; berg med överskjutande parti, så att en grotta bildas. — Thorshällen 1867 Rö. nr 247. 2. KärVe; brant berg (väl en grotta) — Thorshällerna 1842 nr 167, -hällarne 1857 nr 219, 1865 nr 243. ~ Namnet finns på två skilda håll i sn. F. l. kan i båda fallen vara mansn. *Tore*.¹

Torvlastadarna *tø̄rvlaståana, tø̄rvlaståana* (*d* kunde lika gärna tecknas *t*) MorHäll; berg med myrar. ~ Tolkas i orten, säkerl. riktigt, som 'ställena där det stått *torvlastor*', S. l. är då det *stad*, m., som betyder 'ställe där något finns'; jfr *Grindestaden* s. 42, *Häsestaden* avd. VIII. Se vidare Lindroth i GBFT 1945 s. 28 f. För f. l. jfr *Torvlastemaden* Bd 5 s. 206, *Torvlastehöjlarna* 20: 1 s. 182.

***Tvåkoddarna** MorRöd; kalt berg. — Tvåkådda, Stora tvåkådden, Tvåkådde drågen 1843 Mor. nr 242. ~ Boh. *kodd* *ksd* 'testikel' användes ofta i jämförande anv. om knölformiga upphöjningar; se Bd 16 s. 173 med litt. Sammandragning av *Två koddar*(na). (Källans *-kådda* är inte äkta orustmål; det borde ha varit antingen obest. form *-kåddar* el. best. *-kåddane*; jfr SIOD 2 s. 37 f., Janzén Subst. s. 122 f.)

Tygesbacken MorBä. — 1794 Mor. nr 73. ~ Vål mansn. fsv. *Tyke* (i nsv. i egentl. halvt latiniserad form *Tyko*), i ä. da. vanl. *Tyge*, trots att detta inte eljest synes vara styrkt från Boh., åtm. inte i ON. Knappast är det dock fråga om fsv. *Pyrgēr*, biform till *Borgēr*, vilket ansetts ingå i *Tyggestorp*, Tranemo, Kinds hd (SOÅ 7: 2 s. 208). Jfr *Tykeshålan* s. 301.

Uggletoften *ūgløtø̄fta* MorGli; högt berg. — 1797 Mor. nr 97. ~ En rätt underlig sammansättning, om namnet åsyftar en plats, där *ugglor* har sina bon (jfr *Ugglebot* Bd 5 s. 169). Uttalet tyder emellertid på att det inte är fågelnamnet *uggla*, som ingår i f. l.; detta uttalas *ū̄la*, *ū̄la* i målet. Snarast ingår fam.-n. *Uggla*; jfr *Ugglehagen* avd. VIII.

¹ *Tore* var ett mycket vanligt namn i Boh. åtm. under medeltiden och på 1500- och 1600-t.

Ugglumsbergen och **-kullen** *úglomskeðln* TeKa. — Uglums bergen 1819 Te. nr 202, 1834 nr 242. ~ Skulle möjl. ett spår ha bevarats här av ett försvunnet bebygg.-n. *Ugglum, snarast 'uggle-trakten'? Samma namn finns inom länet i Partille sn (Bd 1 s. 117). Det enda bevarade *-hem* inom socknen är eljest *Fläskum* (s. 107 f.).

***Ulvsa**, se s. 13 och följ.

***Ulvsebergen?** Mor. 1. *úsvábárga* Bro. 2. Röd. — Ursebergen 1846 Mor. nr 297, 1847 nr 252 och 272, 1851 nr 300. ~ Namnet bör hållas samman med följande: *Usholmen úshólmæn* SkGå, S om Gåsö, *Usholmen úshólmæn* (1916), *úshólmæn* (1917), *úshólmæn* (Lindroths uppteckning) SkGå, S om Flatholmen, **Ulvsholmen úshólmæn* Sk(Fo?), nu landfast med Skaftö, norr om Keholmarna, **Ulvskullen úskóln* MorBua, berg, Ulfs- (3 ggr) 1844 Mor. nr 243 **Ulvstyckan úslóka* MorBua, åker intill föreg., Uls- (3 ggr), Ulfs- (5 ggr) 1844 Mor. nr 243, Ulfs- (flera ggr) 1864 Mor. nr 367, *Ulvsa úsa MorBro, hemmansdel intill **Ulvsebergen, Ulvshagen úsháwæn* MorRöd, torp; samma lokal är i själva verket *Ulvshagen* TeBox, äng. I de fall då uttalet nu har *-s* (*ús-*, *úshólmæn*) bör man räkna med ett ä. uttal *-s-*. Att detta blivit *-s-* beror på dissimilatoriskt inflytande från *l* i s. l. *-hólmæn*. Uttalet från 1916 är trol. läsuttal, framkallat av Kortets *Ullsholm*. F. l. *ús-* o.d. kan inte innehålla *urd.* f. 'hop av nedrasade stenar o.d.', då man i så fall inte skulle träffa gen. *-s* i fogen; dessutom heter *urd* i målet *húð*, best. form *húða*. Att mansnamnet *Ulv* skulle ingå i så många namn i samma sn är föga troligt. F. l. är snarast gen. av djurnamnet *ulv*.¹ Sammansättningar med detta appell. som f. l. kan i fvn. stå med el. utan *s* i fogen: *ulfshugr* ~ *ulfhugr*, *ulfshamr* ~ *ulfhamr* (Fritzner).

***Ulvskullen**, »**Ursebergen**», se föreg.

Ut-Brandås MorSlä. — Utbranås 1855 Mor. nr 320, 1865 nr 371. ~ Till *Brandås* nr 2 s. 246. Samma *ut-* som t.ex. i *Utgårdet, Utängen* avd. VIII, rspr. *utång*, och — från vida äldre tid — *Utgård* s. 82 samt det vanliga bebygg.-n. *Utby*. Ett ex. på att *Ut-* kan läggas till ett färdigt och mer egenartat ON, utgör vikt. *Utkäften* Bd 5 s. 134.

***Vadhuseberget** *váwsébúf* MorHäll. — Wahus-Berget 1788 Mor. nr 82. ~ Det har tydl. funnits ett appell. *vadhús* vid sidan av det vanliga i ON ingående *vadbod* 'bod där man förvarar fiskevadarna'; se Bd 20: 1 Reg.; det har kanske varit fråga om en solidare byggnad än en bod.

Vadsten(en) *vástén* MorKu. ~ Man har ingen anledning att tänka på *vad*, n., som f. l. Det är säkerl. fråga om *vad* 'fisknot'. Detta brukar i boh. ON ingå i namn antingen på plats, där man torkar vaden, el. på plats, där man drar den i land (se tidigare bd Reg.). Det förra torde väl knappast ifrågakomma, när senare leden är *sten*. Om en helt annan innebörd i *vadsten* se

¹ *Ullsholmen* i Tanums sn skrevs 1720 Ulfzhollms Hambn fiskerij (Pettersson Fiskebebygg. s. 31).

följ.; man kan tänka sig, att *Vadsten(en)* anger platsen, där man tagit *vadstenar* el. är en förkortning av exv. *Vadstenskullen 'kullen där man tar vadstenar'. I förra fallet vore namnet av samma typ som *Vena* s. 83 och *Svälgräsen* ovan.

Vadstensberget *våstønsbåt* SkGru. ~ 'Berget där man hämtar »vadstenar», d.v.s. sänken till vaden'. Berget består av mjuk sten (täljsten). Jfr det fis. ON:t *Vadsteinaberg* på Hergilsøy i Breiðifjörður på Västlandet, nämnt i Gisle Súrsson's saga.

Vasbergen MorRöd, se *Vasen* avd. II. »**Vausebert**», se *Vadhuseberget.

Vessen *qēsøn* SkGå; »skarpt och spetsigt berg». ~ Då målet har *w* (*q*) för gammalt *hw* men numera »felaktigt» visar *w* i en del ord med gammalt *v*, är det ovisst, huruvida *Vessen* ursprungl. begynt med *V* el. *Hv*. Bergets form ger anledning att förmoda ett namn med bet:n 'skjuta upp'. Sannolikt hör det samman med no. och sv. dial. *vise*, m. 'topp, spets (på gräs, säd)'. Detta har emellertid långt *i* i stammen. Det finns dock en stamform *veis-*, som ingår i no. dial. *blåveis* och *hvitveis* (Aasen, Holmboe MoM 1940 s. 121), samt i boh. (Morlanda) *blåves blåväs 'blåsippa', *vitves wīdväs 'vitsippa', *gulves gūlväs 'vårlok', och möjl. är det denna, som ingår i *Vessen*. *Veise kan ha funnits som en parallellform till *vise*, m. *Vessen* vore då best. sg. av det antagna appellativet eller förkortning av *Vesekullen e.d. Om denna tolkning är riktig, är uttalet med *q* oursprungligt.

***Vesten(en)** MorBa. — Vestens backen, Westens myr 1847-50 Mor. nr 276. ~ Kan vara ett *Ve-sten*, 'den heliga stenen', ett namn som träffats en gång i Boh. (stor by i Hjærtums sn, Inlands Torpe hd) och en gång i sö. Norge (se Bd 10 s. 33).

Vettebåten *vēðabádn*, även (!) *wīð-* Mor; en kontur hos bergkullarna på Orust (närmast N om *Sadle piggas, s. 236), som iakttages ute från sjön och tjänar till märke (»mej»), när man fiskar V om Kåringöns s. udde. ~ Trol. har man funnit likhet med en *båt*. Den andra uttalsformen tycks bero på omytning efter adj. *vit wīð*. Invid *Oruste vette* ovan.

***Vindeleberget** *vīndala-* MorFl. — Stora, Lilla Vinneberget 1847 Mor. nr 36 a, 1858 nr 360. ~ Om uttalet med *d* är genuint — och det har bekräftats vid kontroll — bör man ändå inte räkna med *vīndel*, *vīndla* och dylika ord, eftersom dessa inte hör hemma i målet. *Vindele-* torde vara en sammansättning, där s. l. börjar på *d*. F. l. kan vara *vīnd*. Dunkelt.

»**Vinkås**» TeBjö. — 1799 Te. nr 74. ~ F. l. kan höra samman med stammen i verbet *vinka* med en bet. 'böja sig åt sidan, vara krökt'; jfr no. dial. *vinka* 'rykke, støde, vende noget bort' (Aasen). Kartan 1799 ger ingen ledning.

***Vitbank** *witpāgh* RöHe; skogsbacke. — Hvitpanksgrinden 1815 Rö. nr 134, Hvitplanksberget (!) 1850 nr 205, Hvittpank 1880 nr 262. ~ Namnet är snarast en sammansättning av adj. *vit wīð* och *bank* 'jordbank, sandbank';

i ställningen framför kons.-grupp har *i* förkortats (d.v.s. *t* har förlängts), vilket hindrat den vanliga överg. *t* > *d*; det kvarstående *t* har i sin tur berövat *b* dess stämton. F. l. kan syfta på några vita stenar i skogsbacken. Samma namn med andra ljudförhållanden i f. l. Bd 4 s. 100; 5 s. 204; 20:2 s. 92.

Vite man *wīdā mán* RöDal; berg. ~ Ursprungl. namn på en (naturlig el. av människor ditsatt) *vit* sten, som liknats vid en *man*; jfr *Höge man* på RöSvi s. 254 och *Vitsten* s. 29.

***Vitsten**, se s. 29. **Vrängås**, se s. 21.

Välleberget *vələbæjt, vələbæzväln* TeHo. — Welleberget 1739 Te. nr 4, 1795 nr 66, Wellebergs Wallen, Wällebergsgilljorne *ibid.*, Wällebergs wallen 1812 nr 138, Wällebergsåkrarne, -ängen 1834 nr 241. ~ F. l. är sannol. samma *Vædhle-* av *vædhle, m. 'vadställe', som föreligger i *Välen* Bd 3 s. 138, sannol. också i *Välleviken* SOÅ 5 s. 31 (jfr *ibid.* 1:2 s. 18). Det är en svag sidoförm till *vædhil med samma betydelse; jfr *Vällarna* avd. III.

Åkerhönebergen, se *Åkerhönemyren*.

***Ålberg?**; nu blott i *Ålbergshagen* *əlbæʃhåwæn* TeHogen. — Olbergs siken 1788 Te. nr 50, Ålbergskällan 1825 nr 297, Ålbersdrågen, -hagen, -åkra, Olbersdrågen, -hagen, åkra, Ollersåkra (!) 1838 nr 252, Olbergshagen 1848 nr 283. ~ Namnet kan sammanställas med ett på åtskilliga ställen i Norge förekommande *Olberg*, som tänkes möjl. innehålla fno. *áll*, m. 'ränna, rand' och betyda 'berg med ränder av olika färg' (NG Inl. s. 41, Fællesreg.). NG 2 s. 376 förmodas två *Aalborg* kunna vara uppkallade efter den danska staden Aalborg. Detsamma anses väl vara fallet vid *Aalborgholmen* i Oslofjorden (Indrebø Stadn. s. 139), fastän det inte utsäges. Torpet *Ålberg* *əlbær* i Kville sn antages möjl. ha fått sitt namn genom uppkallelse; Bd 16 s. 14. *Ålbergskullen* i Forshälla sn lämnas oförklarad Bd 11 s. 86. Vare sig man antar, att *Ålberg bör tolkas i enlighet med alternativ ett eller att det är ett uppkallelsenamn, har dess ljudskick undergått stora förändringar, som emellertid är förklarliga, om trycket i de många sammansättningarna (-*hagen*, -*siken*, -*källan*, -*drågen*, -*åkrarna*) legat på s. l., så att *Ålbergs* (*Ålborgs-*) kommit att stå i svagton.

Årkangel *əråkəŋəl* RöBua; berg. ~ Dunkelt. Uttalet anges lika av två upptecknare, men *əŋ* stämmer inte med målets ljudsystem. S. l. är trol. målets *kəŋəl*, m. 'kotte, koka'. Då s. l. ser ut att vara »uppsnyggad», kan detsamma vara förhållandet med f. l.; *ər-* kan tänkas vara boh. *orr ər, ər* o.d., f. 'al'. Trädet heter emellertid *al əl* i sydboh., *orr* tillhör nordboh. Från Klövedals sn på Tjörn finns visserligen uppteckningen *ərəbúskə* 'albuske', men i s. Boh. för övrigt heter det *ələbúskə*. Då det här är fråga om ett övergångsområde mellan sydboh. och nordboh., är det väl inte uteslutet, att man kan träffa nordboh. ord i ON. Om *Årkangel* bör återges med 'alkotte', torde det vara fråga om ett jämförelsenamn. Eller föreligger möjl. en ombildning av namnet *Arkangelsk*?

Åsa blå GullHärm; berg (ås).¹ ~ Samma namn Bd 9 s. 144. Av de där framförda tolkningsförslagen synes det sista vara rimligast: att namnet är en stelnad ack. pl. *åsa blå.

Åsenbratt Röröd; »lera» — 1822 Rö. nr 143 (2 ggr). ~ »Den branta åsen». Namnet måste ursprungl. ha tillkommit en ås, först senare en leråker el. annan lerig lokal. Med avs. på namnbildningen jfr *Holmen grå* SIOD 3 s. 123.

Ängö stötta *æŋgø støtta* MorÄngö; långt och rätt smalt stenblock invid ett berg. ~ Innehåller rspr. *stötta*, f.

»**Äspige**» **huvud** *æspigə huvə* MorHäll. — Espigsbergen 1878 Mor. nr 452. ~ Sannol. ett **Äsp(e)vike*, gen. av **Äsp(e)vik* 'viken med en dunge av aspar'. *Espigs-* 1878 torde vara felskrivning el. felläsning för *Espige-*. Om *huvud* se s. 220.

Ölpallen *ølpåln* MorEds; landningsplats, förr för närbeläget trankokeri; tomtning efter boningshus (Pettersson Fiskebebygg. s. 178). — Öhlpallen (6 ggr), Öhlpallsvägen (3 ggr) 1885 Mor. nr 335. ~ Säkerligen 'pallen (berg-avsatsen, -hällan) där man avlevererar öl'.

***Öregryt(et)** GullHärm; nu kanske blott i *Öregrytsbratten øregrytsbråtən*. — Öregrytegiljerne 1831 Mor. nr 223, -viken 1870 nr 395. ~ Att intet sammanhang råder med *Örgryte* i Göteborg (varom Bd 2 s. 85 f.), är klart, även om de ä. skrivningarna med -e- i st. f. -s- kan bero på en association med detta. *Gryt* måste väl här syfta på ett markparti med stenblock och ör (liksom i nämnda namn) på '(fuktig) sand, sand el. grusmark, stengrund, i sht vid vatten'. Det finns både sten och sand nedanför »bratten».

Östekullen? Se *Ostekullen*.

VI. Kärr, mossar, mader.

Om *kärr*, n. se under avd. IX. *Mosse mæsa*, m. och *myr myr, myr*, f., har sina riksspråkliga betydelser. I ON förekommer *lagg lag*, f., 'kant av mosse'. *Mad ma* (best. sg. *māa*, obest. pl. *mæer* och *mār*, best. pl. *māna*) användes om sank ångar. I namn på sank platser förekommer orden *sigg sig, sig*, f., *sik sig, sig*, f., och *sidd sid, sid*, f. och *såg saw*, n. Ordet *dy dy, dy*, n., betecknar dyiga ställen, men användes ibland sekundärt om källor. Ungefär samma innebörd, dyigt ställe, har *fly fly, fly, fly* (Skaftö), n. och *sump somp*, m. *Putt put*, m. anger vatten- el. dyhåla.

Abrahams myr TeLå. 5 *Almemyr(en)* GullHärm, MorBua(F1), MorHu, RöÄng, TeNötRomRål, EKB. *Annas myr ānas myr* TeBjöhåv, EKB; 'Annas myr', men man minns ej någon *Anna*. *Aplemyren* MorTo; numera inga *aplar* i närheten.

¹ Meddelat av dåv. fil. kand. Johan Pettersson, Lund, 1950.

Backarnamyren RöBua. *Bergmyr* MorEds. *Bertas myr* *bätas myr* MorHäll; man minns ingen *Berta*. 3 *Björkemyr*(en) s. 29, 32, MorBerg. 8 *Björkemyr*, bl.a. s. 115. 3 *Björn(e)myr* MorRöd, TeÅsk, RöUte. *Blöteputten* (-*potten*) *blödäputen* (-*pätän*) MorBräVa; torvmyr; s. l. snarast *pott*, m. 'grop'. 2 *Bockemyr*(en) MorEds, Bockemyr EKB, RöHär. *Bokemyren* MorBua (Fl). 2 *Bottenmyr* RöHärUte *bänä-*, TeSta; om *botten* avd. VII. *Brattemyr* MorEds; trol. 'myren vid en »bratt» (brant bergssida)'. *Bredmyr* s. 70. *Brosiken* RöGök; vid samma *bro* som *Brostycket* avd. VIII. *Brunnemyren* RöÖl, vid *Brunnebergen* avd. V. *Bryggemaden* SkStu. *Bråte mosse* *bräda mäsä* TeBox, EKB; =den förra av följ.; sammanställningen (ej sammansättning) tyder på ett färdighildat ON *Bråte(n). 2 *Bråtemyr*(en) s. 105, MorTo; till förklaring av sistnämnda uppges, att man förr odlat lin på platsen, men det torde innehålla ON *Bråten* MorKuTo, 1858 Mor. nr 329. *Bräckemyr* TeSta; bynamnet *Bräcke*. *Brända myr* MorSörhamn. 3 *Brändemyr* SkBa (med *Brände-* el. *Brännebergen* avd. V), TeBjöRom, EKB, TeBot. *Busemaden* RöRö; torde ha samband med följ. på grannhemmanet Göksäter. *Busemyren* *büsämýra* RöGök; f. l. *Buse-* hör primärt hemma i *Busedal* avd. VII. *Byxemyr* MorSörhamn; namnet efter formen; jfr åkern:t *Byxan*, *Byxorna* avd. VIII. *Bäckemyren* TeBä. *Bäckesiken* RöBua. *Börtas myr* se *Bertas myr*.

Dalmyr BorEds. *Dalsiken* RöMu. 5 *Damm(e)myr*(en) s. 68, MorHäst, RöBua, SkNäStu, TeRom, EKB.¹ *Dymyr* MorBar. *Dysumparna* MorLu.

Ekemyren TeTo.

Fagermyr TeRom; knappast *fager* 'vacker', snarare familjen:t *Fager* utan gen.-s; jfr *Fagerstorp* s. 118; om f. l. *Fager-* Bd 18 s. 70. *Famnevedsmyren* RöBra, vid *Famnevedsberget*. *Flågemyren* TeBot; f. l. är *flåg*, n. 'bergstup'. *Furumyren* TeLu, Fåremyren 1844 Te nr 261. *Fålemyren* TeNös. *Fåhusmaden* TeLå.

Galtmaden TeBjö; djurn. *galt*. *Getsiken* TeRål. *Granmyren* TeSta. *Graven* SkBa, myrjord i Gunnevik; namnet anger att man *grävt* (torv?) där. *Gravmyr* *grävmyr* el. *Gravarna myr *grävänä myr* MorMo; man gissar, att namnet uppstått, då man *grävde* ut myren omkr. 1850; det alternativa namnet synes innehålla ett redan existerande ON *Gravarna *grävänä med försvagning av *a > ä* i obetonad stav. 3 *Grindemyren* TeBot, TeLa, TeTa. *Grindsmyren* TeTvet. *Gråbensmyren*, y. *Gråbene-* MorBua (Fl), *Gråbens-* 1820 Mor. nr 222, *Gråbene-* 1851 Mor. nr 286; *gråben* 'varg', jfr Inl. s. XXIII. *Gråmyr* MorTö; sannol. har växtligheten varit *gråaktig* till färgen. *Grånsmyr* MorEds; jfr *Grånsbergen* avd. V. *Grånsmyren* MorKu. *Gröna myren* MorHu; med *grön* växtlighet, jfr föreg. *Grönsiken* RöVe. *Gunnars myr* MorHäll; samma *Gunnar*, som givit namn åt *Gunnarsholmen* s. 317? *Gärdesmaden* MorVrå. *Göke-* *maden* TeRål. *Göpemyren* MorBua (Fl), vid *Göpebergen*; boh. *göpa* 'lodjur'. *Götemaden* s. 129.

¹ EKB upptar *Dammmyr* under MorBua; felaktig form för *Dannemyr* nedan.

Ett 10-tal *Hag(e)myren*. *Halemyren* TeRöd; på *Halen* avd. VIII. *Halvvägsmyren* GullHärm; förkortning av **Halvvägsbäckemyren*, *Halfvägsbäckemyrorna* 1831 Mor. nr 223; se *Halvvägsbäcken* avd. II. 7 *Hamnemyren*; *hamn* 'betesmark'. *Hansemyren* MorFl, en del av *Kattemyr*; någon *Hans* ej känd. *Hedmaden* RöBönLuUt. *Helvetesmyr* SkSka; se *Helvetesberget* avd. V. *Hjortemossen* MorSörhamn. *Hjortemyren* MorSte. *Horsemaden* RöKä; *hors* 'häst'. *Hundemossen* RöBua. 2 *Hundemyren* MorBar, RöGra, identisk med föreg. 2 *Husemyren* RöRö, Tell. *Huvudmyren* MorBjö, vid Bjönni *huvud*. *Hyppeln* MollTå, liten torvmyr; boh. *hyppel* 'knöl, svulst, puckel', varom Bd 4 s. 64 med litt.; ovisst om myren själv haft någon förhöjning, som föranlett namnet, el. om ursprungl. någon kulle i närheten burit namnet. *Hålemaden* MorKi Hule- 1853 Mor. nr 328; *håla* 'sänka i terrängen'. 2 *Hålemyr(en)* MorEds, TeNöt. *Håletorvmosse* SkGå. *Häggemyr* RöBa. *Hällere-myren* RöFu; f. 1. hänger möjl. samman med namnet på grannhemmanet *Hällern*. *Hängedyt* TeLe. 7 *Hästemyr(en)*. 2 *Högemyr* MorEds, RöUte; väl adj. *hög*, som då anger högt läge, men då man i båda fallen endast har ä. skr. *Höge-* (1855 Mor. nr 335, 1845 Rö. nr 184) att lita till, kan f. 1. möjl. vara fågeln: t *hök*, målets *hög*. *Hökemyren* s. 120. *Hönsemyren* MorLa; snarast koll. *höns*; om en annan tolkningsmöjlighet se **Hönsekärr(et)* Bd 5 s. 252 med litt.

Jakobsmyr MorFl. *Jons mad* SkFi.

2 *Kalvemyren* RöRö, Kalle- 1837 Rö. nr 156, Kale- 1857 nr 212, TeBä *kålvemyra*. *Kalvsiggen* RöRöd. *Karins myr* MorHäll. 4 *Kattemyren* s. 18, Gull Härm, TeBot, TeNöt. 2 *Kavlemyr(en)* s. 22, MorMo. *Kilmyr* MorEds; på Bråtö; består av tre *kilar*. 3 *Klevemyr(en)* MorLu, MorRöd, TeBä; samtliga torde vara förkortningar av **Klevebergs-*, **Klevedalsmyr(en)* e.d.; jfr skr. *Klefwebergs myrorna* 1874 Te. nr 426. *Klintemyr* MorHäst; *klint* 'bergstopp'. *Kolemyr* MorEds; vid *Kolebacken*. 5 *Komyren* RöFu, SkBa, TeNös, TeTveth, TeÅsk. *Krappemyren* RöRä; vid *Krappet*, om vars bet. Inl. till avd. IX. 2 *Kringlemyr* TeFjä *kræglømyr* (æ säkerl. felaktigt för e), TeÅng; vanligt namn, där f.l. anger något runt, se Bd 18 s. 248 f. *Krokemaden* TeLi. 2 *Kroke-myren* MorTo, MollTå (identisk med *Krokryggemyren* nedan). 2 *Kullemaden* RöBa, TeBrä. 3 *Kvarnemyr(en)* MorBua, MorEds, TeBä; sistnämnda förkortn. av *Kvarnebergsmyren*, *Qvarnebergsmyren* 1847 Te. nr 278. *Kvarnaden* TeLi, med *Qvarndammen*, »sidlänt mylla å lera»; 1839 Te. nr 259. 2 *Kyrkemyren* GullHärm, MorTö; i förra fallet myren relativt nära kyrkan, men det är ovisst, om detta föranlett namnet. *Kålgårdsmaden* TeLi. *Källaremyren* Mor Röd, se *Källemyren*. *Källefly* TeTorp. 2 *Källemaden* TeLå, TeÅng. *Källemyren* *selømyra* MorRöd; ligger intill gårdet *Källorna avd. VIII, och namnet torde vara en förkortning av *Källornamyren, *Källaremyren* 1843 Mor. nr 239. *Källfly* MorRöd. *Känsmyr* TeRom, EKB, *Känsmyr* 1840 Te. nr 257, vid *Tjärnet, *Kännet* 1848 Te. nr 313, med *Tjärnskrappet, *Kiännskrappet* 1840 Te. nr 257, och *Tjärnsflyt, *Kännsflyet* 1840 Te. nr 257; borde alltså

skrivs *Tjärnsmyr*. *Käringemyr* MorBerg; vid *Käringelyckan*; ettdera sekundärt bildat till det andra. Myren (lyckan) kan (delvis) ha ägts av en gammal kvinna. *Kärremyr* *şærrə-* RöUt; om *kärr* avd. IX. *Kölnemaden* TeSke; *kölna* 'torkhus för lin och säd'.

Lermaden TeLå. Flera *Lillemad*. 7 *Lillemyr*. *Linde-* se även *Linne-*. 2 *Lindemyr(en)* MorBua(Fl), SkStu; trädn. *lind*. 2 *Linnemyr(en)* MorBua, Linnemyren EKB, TeKä, Linnemyr EKB; trädn. *lind*. 2 *Ljungmyr(en)* (*Lyngn-*) MorRöd, TeRål, EKB. *Lundemyren* TeSta; *lund* el. *lunde* 'lund'. Många *Lång(e)myr*, bl.a. s. 104, 118. *Långesik* TeSke. *Länsmansgungan* TeVal; *gunga* 'gungfly' (jfr *Gungan* Bd 4 s. 129); det sägs, att en *länsman* red ner sig där.

Mellanmaden MorHär. 2 *Mellanmyr(en)* MorSte, TeRom, Mellanmyr EKB. *Mjälkemyr* s. 22. 7 *Moltemyr(en)*, bl.a. s. 132. *Mosselaggen* RöBra. 4 *Myr(e)laggen* MorFl, RöBra, RöGra, SkBerg. *Mäkemyren* *mägemyra* Mor Bro; *mäke* '(fisk)mås'. *Månsemyr* MorBroGlu. 2 *Märremyr* TeBö, TeTa.

Nilses myr TeLa, 1846 Te. nr 277, kallad *Nilses äng* samma lh 1847; *Nils* okänd. *Nordmaden* TeHogen. *Nordmyr* MorEds. *Norrmyr* TeRom, EKB.

Olas myr TeBjö, belägen inom MorRöd, EKB, 1843 Mor. nr 242 med flera *Olof* och *Olofsöner* nämnda i akten. *Olles myr* MorKu; man minns, att en *Olle* ägt den en gång. 3 *Orm(e)myren* s. 24, MorLa, RöBå. 2 *Orremyren* s. 113, MorTö.

Pers mad MorHu; i samma lh *Pers backe* och *Pers kalvhage* på samma hemman. *Pjättemyren* RöDal; väl boh. *pjätt* 'hare', varom Bd 16 s. 177 under *Pjätteberget*. Många *Pors(e)myr(en)*. *Prästemyren* MollTå.

Rasmus' (torv)myr MorBua(Fl), Rasmuss torfmyr 1844 Mor. nr 248, StorRasmus myr 1847 nr 336 a, Rasmus myr 1864 nr 364. *Reparebansmyren* SkFo, 1855 Ska. nr 93, kallad *Reparebans backen* 1854 nr 93; *reparebana* 'repslagarebana'. *Rotemyr* MorTö; sannol. har det funnits trädrötter där. *Runn-* se *Rönn-*. *Rutgersmyr* TeRom, identisk med *Rutgersdamm* avd. I. 2 *Råmyren* TeBä, vid rågången mot Äng, TeRomÅsk, i rågången mellan Rom och Åskekärr. 3 *Rävemyr(en)* GullHärm, MorBerg (trol. = *Rävhusmyren*), MorBjö, nu åker. *Rävhusmaden* TeHogen, vid *Rävhusberget* avd. V. *Rävhusmyren* MorBerg, vid *Rävhusberget* avd. V. 3. *Rödmyr(en)* s. 48, MorSörhamn, TeBä. 2 *Rönnemyren* TeBä, TeRål. 3 *Rör(e)maden* MorGull, MorHäll, TeLå; *rör* 'vass'. *Rörmyr(en)* MorHäll. 2 *Rösemyr(en)* GullHärm, vid *Rösebergen*, MorTö, vid berget *Rösen*. *Rövaremyren* MorBro, med *Rövarebergen* intill; tradition i bygden om *rövare*.

Sandgropsmyren MorSlä. *Siggen síga* MorKi, vattensjukt gårde. Många *Siken*. *Sjömyr* *şjemyr* MorRöd, ut mot *sjön* (=Boxvike kile). *Skandinavien* GullHärm, sammanfattande namn på Gipsemyren, Dyt och Alemyren; möjl. har de tre myrarna associerats med de tre skandinaviska länderna. *Skansemyren* RöBa, nu åker, före utdikningen ett »fly»; någon »skans» är inte

känd; kanske fam.-n. *Skantze?* *Skedesmaden* TeHolm; om *skede* avd. IV. *Skedesmyren* TeRåb. *Skidgårdsmaden* MorKi; *skidgård* 'gårdesgård av kluvna träslanor'. *Skintemyren* TeIl; visst om f. l. innehåller *skinta* 'flå djur' el. *skint*, m., *skint(a)*, f. 'mager backe'. 2 *Skog(s)myren* s. 71, MorGunn. *Skogsvägsmyren* RöBra. 2 *Skomakaremyren* RöÖl, TeBö. *Skrubbemyren* SkStu; *skrubba* 'hönsbär'. *Smala myr* MorSörhamn. *Småmossarna* (*Små mossarna?*) MorBua. *Solsmaden* SkStu, med *Solslyckan*; f. l. sammandragning av **Solås-? Somp-*, se *Sump-*. *Spelmansmyren* SkGrö med *Spelmanskullen*. *Stampemyren* MorSte; man har *stampat* myren, dvs. tagit torv där. *Starr(e)myren* TeÅng; växtn. *starr*. *Stensmaden* MorKi, se *Stensholmen*. *Stigemyren* s. 90. 2 *Stockemyr* TeBö *ståkø-*, TeLå, EKB; längs sistnämnda går en väg fram, och sannol. har man haft *stockar* utlagda på de suraste ställena. 2 *Storemad* TeBrä, TeNöt. *Storemossen* TeLu. 4 *Stor(e)myr(en)* MollTå, MorBua, MorEds, Stormyren EKB, TeOtt. *Strömmymyr* MorKi, nu gärde, tydl. till Lilla *Ström*. *Stubbemyren* MorSlä. 2 *Styggemyr* s. 108, TeHolm; *stygg* 'svår, besvärlig'. *Stämmemyren* RöHär; *stämme*, f. el. *stämme*, n. 'fördämning'. *Suremyren* TeLå; *surare* än önskvärt. *Svadmyren* TeRål; tydl. en el. flera *svador* 'sluttande hållar' därintill. 2 *Svartemyr* MorRöd, Te utmarken till flera hemman. *Svensmyren* MorBro. 2 *Svin(e)myr* MorMa, SkBa; det förra trol. förkortning av *Svinebackemyren*. *Såla mosse* (*Söla såla*, Söla 1799 Te. nr 212, 1859 nr 353, Såla mosse EKB; *söla* 'gyttja'; formen i EKB är otillfredsställande. *Säggen* RöRö; *sägg*, m. 'sank mark'. *Sävemyren* RöNä. *Sö(de)rmaden* Te Hälla, även kallad *Sö(de)rmossen*. 2 *Sö(de)rmyr(en)* MorBro, Sörmyr EKB, RöHär.

Tenemyren TeLa, Nordre, Södra Tenemyren 1813 Te. nr 159, Nordre Tinnemyren 1845 nr 270; om f. l. se »*Tennkullen*» avd. V. *Tjärnsflyt TeRom, se *Känsmyr*. *Tjärnshalsarna* TeSke, mossar vid *Rörtjärnet*; *hals* 'utskjutande del'. 3 *Tjärnsmyren* TeRom, se *Känsmyr*, TeILy, TeMo. 2 *Toftemyr(en)* MorSte, TeLå; f. l. är *toft* 'hustomt', men anledningen är okänd. *Tollesmaden* TeLe med *Tollesbackarna* och *Tollesängen* på samma hemman; mansn. *Tolle*. *Torberns myr* TeBä. *Tordyvelsmyren* TeStrand; där har tydl. funnits *tordyular*; jfr *Tordyveltjärn(et)* Bd 20:1 s. 119. *Torsmyren* SkBerg; tycks innehålla mansn. *Tore* men är kanske förkortning av *Torsgårdesmyren, eftersom det på Berg 1825 (Ska. nr 69) nämnes ett *Tors(e)gårdet* och ett *Torsgårdsmaden*. *Torstens myr* TeFjä, EKB, *Torstens myren* (c. 10 ggr) 1873 Mor. nr 426, där under Rålandsberg (myren ligger på gränsen mellan de båda hemmanen). *Torvmyren* MorKi, nu gärde. *Tranemyren* TeÅng. 2 *Trindemyren* s. 106, TeBrä. *Trollemyr* TeRöd, förkortning av *Trolleviksmyr*, båda namnformerna 1861 Te. nr 386. 3 *Träntemyr(en)* GullHärm, MorGull, MorHä; målets *träntar* 'tranbär'. *Träskomaden* RöRöd; möjl. efter någon *träskomakare* och jfr i så fall *Träskohagen* Bd 11 s. 53, *Träskbacken* ibid. s. 85 f., men någon händelse med en *träsko* kan väl också ligga till grund

för namnet; jfr då *Träskoholmen* Bd 16 s. 145. *Turemaden* TeLi, se *Tureheden* avd. VIII. 2 *Tuvemyren* TeBot, TeSta. *Tvåmyrarna* TeSörhamn. *Tássemyr* TeKä; *tás*sa 'groda'.

2 *Uddemyr(en)* MorSörhamn, SkSka; i senare fallet efter torpet *Udden*. *Ulvemyren* s. 94.

Varodellsmýren varodélsmýra MorTo; fam.-n. *Varodell*, 2 *Vassmaden* (-*maderna*) MorLa, MorVrå; växtn. *vass* el., i senare fallet, gen. av *vatten* 'sjö'. 2 *Vattnemyr* RöKol, SkBa; den förra vid Kolbuxeröd *vatten* (sjö). *Vedmyren* RöUte; man har tagit *ved* i skogsskiftet intill. *Vettemyren* s. 44. *Vintermyren* MorBua (Fl); trol. efter en *vinterväg*, jfr samma namn under *Sommar(s)myr(en)* Bd 20: 2 s. 242. *Viremyren* TeSta; målets *vire* 'vide'. *Viren* SkGå, torvmosse; best. sg. av *vire* 'vide'; behöver ej vara förkortning av *Viremossen e.d. *Vitakosmyr qídakusmýr* MorTo; en *vit ko* har gått ner sig där. *Värmslemaden* RöNä; *värmsel*, f. 'källa'. *Vättnemyren* TeBä; *vättne*, n. 'vattenställe'.

Åkermyr MorRöd. *Åsarnamyren* TeNös. 2 *Åsemyren* Sk utmarken, TeBä. *Åttingsmaden* RöSkre, har tydl. tillhört en »åttning», ett åttondels hemman, av Skredseröd. *Åvermyren* GullHärm, nu gärde; boh. *ávær* 'över'.

Ällemýren MorHäll; möjl. det i boh. nu okända *älle*, n. 'alskog', som Bd 4 s. 32 tänkes kunna ingå i *Elleröd*; jfr *Ällevatten avd. I; alternativt kan man tänka på *eld* såsom i *Ellös* s. 52 f. och *Ällskär* avd. III. *Ängemyrarna* MorVa. *Åskemyren* s. 141.

Över- se *Åver-*.

*Askmad, se »*Assma åkrarne*» avd. VIII.

Barnemyr *bànemýr* SkBa. — 1755 Ska. nr 30, EKB. ~ F. I. är *barn*. Ingen tradition om orsaken till namnet upptecknad. Ett barn kan ha gått ned sig där (jfr *Barnemossen* Bd 1 s. 317) eller fötts där (jfr *Barnesten(en)* Bd 18 s. 189). Om ON med f. I. *Barn-* se D. Palm SIOD 5 s. 101 ff.

Basmyr(en) *båsmýra* RöKär (nära BuaGra). — Basmyr 1847 Rö. nr 185, Basmyr(en) 1847 nr 256, Basmyren EK. ~ Liksom vid *Baselyckorna* (Bd 5 s. 227) är f. I. trol. stammen i verbet *basa* i någon av bet:na 'svedja (vidjor)' el. 'gassa, steka (om solen)' el. i bet:n 'arbeta ivrigt el. hårt'; jfr även *Baseklåvan* Bd 16 s. 198. Samma f. I. i *Basekullen* avd. V.

***Björnerödmyren**, se *Björningemyren* nedan.

***Björningemyren** el. **Björnerödmyren bjúnæræ* TeBotBäÄng. — Björningemyren 1824 Te. nr 228, 1870 nr 405, Björnings-(!) sist a.st. Möjl. avses samma myr med skr. Björnemyren (3 ggr) 1847 Te. nr 278. ~ F. I. är sannol. ett nu försvunnet *Björnängen* 1787 Te. nr 47, med samma försvagning av -ä- till -i-ljud som i det göteborgska *Ranängsbergen rånmýs-* (Bd 2 s. 159, uttalet ej angivet); jfr »*Bjynningsberget*» s. 245. Uttalet pekar mot ett ON *Björneröd. Ett sådant finns inom sn på fasta Orust (s. 103), men något sakligt samband kan knappast antagas, då avståndet är för stort. Dessutom

bildas i södra Boh. inte IN på -*inge* av namn på -*röd* (Tengström IN s. 299). Möjl. har *Björneröd varit ett alternativt namn på det försvunna Björnängen, eller också har *Björningemyren ombildats till *Björnerödmyren under påverkan av det nämnda *Björneröd* inom sn:n och kanske även av *Björneröd* i Myckleby sn i Orusts Ö. hd (Bd 9 s. 25 f.). — *Björnemyren* 1847 kan vara en förkortning av *Björningemyren.

Blossetjärn *blösasjön, -sjön, bläsasjö* SkBergGrö; myrmark, nu utdikad. — Blåskjäl 1775 Ska. nr 30, Blosssekälle(backe) Blosssekälln 1840 nr 72 (be-tecknar även en damm), Blåseköln (!) 1861 nr 91. ~ F. l. innehåller stam-men i *bloss*, n. *blas*, *blös*, och *blossa bläsa, bläsa*. De ä. skr. tyder på att s. l. från början varit boh. *šēla*, m. 'kittel'; detsamma gör *Kälesiggen šēlasiga*, namn på ett dike, som rinner från Blossetjärn. Det nutida uttalet -*sjön, -sjön* beror då på felaktig association med *tjärn*. Namnets närmare innebörd är dunkel. En omdömesgill meddelare ansåg, att f. l. syftar på något över-naturligt.¹

Blåsemyren MorKi. — 1823 Mor. nr 266. ~ Innehåller väl verbet *blåsa* och åsyftar i så fall, att det blåser på myren; jfr t.ex. *Blåsås* Bd 2 s. 147; 3 s. 185.

Blåtegen Te, torvmossar uppdelade på ett flertal hemman i Te och Mor. Även kallad *Krokvattensmyren*. — 1848 Mor. nr 272, 1871 Mor. nr 403, Blå-tegsbergen 1840 Te. nr 257, -gilja(n), Stora blåtegsberget, Lilla Blåtegen 1851 nr 358, Stora blåtegstorp 1852 Te. nr 358, Blåtegen 1855 nr 384, 1871 nr 414. ~ Liknande namn är *Blåmyrarna* Bd 18 s. 122; f. l. antages där syfta på svart (»blå») myrjord. Också här avser väl f. l. jordens färg; jfr *Blånsan* s. 82, 113, 121.² Möjl. kan f. l. åsyfta blåaktig växtlighet; jfr då *Blå-sältan* Bd 16 s. 217. — Användningen av ordet *teg* är överraskande. Kanske avser *Blåtegen* från början inte mossarna utan den västra delen av Åskekärns mark, där torvmossarna är belägna.

Bockedöden *bøkdøen* MorBro; myrmark. — Bockedön (flera ggr) 1847 Mor. nr 272. ~ Att innebörden är 'platsen där en *bock* (ev. flera bockar) ljutit *döden* (förmodligen genom att han (de) gått ner sig)', betygas av parallellerna *Kodöden (*Kodön*) och *Oxdöden (*Oxadön*) i Närke (Brevner Sydöstra Närkes sjön. s. 165). Jfr även *Åredön* avd. III. I Forshälla sn kallas ett område av åkrar m.m. *Söddöden sēdēn* 'färdöden' Bd 11 s. 127. Säkerl. hör också *Svindöden* Bd 9 s. 161, 186 hit.

»**Bollmyr**» SkBa. — 1862 Sa. nr 97 (2 ggr). ~ F. l. är sannol. boh. *bələ, bələ* (fvn. *bolli*, no. *bolle*), m. 'rund (trä)skål'; myrens form har för-

¹ I *Fataburen* 1914 (s. 250 ff.) berättar Louise Hagberg om förborgade kittlar, över vilka det vissa tider brinner en eld. Liknande nämnes av C. M. Bergstrand Bohuslänska sägner s. 95.

² *Blåkär* SOÄ 8 s. 261 a och 9:2 s. 214 lämnas utan förklaring men innehåller väl *blå* i bet:n 'svart, mörk'.

anlett namnet; jfr *Boll(e)viken* Bd 20: 1 s. 85, *Bolleskären* Bd 4 s. 79. Alternativt kan man tänka på mansn:t *Bolle*, styrkt från Boh. åtm. gm *Bollestad* i Kareby sn; Lind Dopn. sp. 152, Bd 5 s. 12.

Bondemyr(en) *bðnəmýr* MorBua (Fl) Kors. — 1798 Mor. nr 98, 1870 nr 393, -myran 1820 nr 222. ~ Samma namn Bd 4 s. 129 och (?) 16 s. 190; namnet sammanhänger här kanske med det faktum, att Korsgård är utsocknes fr.; (en del av) myren kan ha ägts av bönder. Jfr *Bondevatten* avd. I.

*Borstemyr MorRöd. — Bustemyrsklef 1797 Mor. nr 95, Böstemyr 1847 Mor. nr 252. ~ F. I. kanske *borst(e)*, m. på Orust *bøstø*, *bøstø*, här som ofta med syftning på borstiga gräs- el. starrväxter; så antages t.ex. för *Busterud* i Vrml. och Norge (SOV 13 s. 1 och cit. litt.). Möjl. sammanhänger den med boh. dial. **borst*, *bøst*, *bust*, *bust*, m., i Morlanda med bet:n 'oslagen rand i en för övrigt slagen åker', i Björlanda 'oplöjd remsa i en för övrigt plöjd åker', i Bro 'den upphöjda kanten på en spåntad bräda'. *Borstemyr* kan ha haft en »borst» av något slag.

Bre(d)slemaden *brēsła*- TeLå; bördig äng. — 1860 Te. nr 378. ~ Innehåller boh. (Orust V. hd) *brēsła* f. 'utbredd hö';¹ dial. känner även verbet *brēsła* 'breda ut (hö, torv)'. Den närmare innebörden är oviss.

Budan(n)emyr, se under *Dan(n)emyr* nedan. »**Bustemyr**», se **Borstemyr*.

Dan(n)emyr *dànø*- MorBua; på utmarken (»hamnen»). ~ F. I. kan väl inte vara annat än gen. pl. *dana* av folkn. *daner*, vilket också antagits för *Danholmen* (avd. III). Samma myr uppges också heta *Budan(n)emyr* *bùdanø*-. Uttalet, på vars äkthet man inte behöver tvivla, visar att f. I. inte kan vara IN:t till hemmansn. *Bua*, ty detta har givetvis intet *-d-* (s. 14); namnet innehåller säkerl. en specifikation till *Dan(n)emyr* och är ett **Bu(a)-Dan(n)emyr*. D. har då (från början) betecknat ett större område, varav en del ägts av Bua och därför kallats **Bua Dannemyr*.

Dylersmyren TeFjä. — Dylersmyra 1827 Te. nr 230. ~ Samma f. I. i det lokalt sammanhörande *Dylersliden(na)* avd. V; den torde vara gen. av ett eljest okänt **dylar* 'dyig lera', väsentligen liktydigt med det **lösler*, som möjl. ingår i **Löslästholmen* avd. III.

»**Dyrstills Maden**», se under *Dyrsten(en)* avd. V. »**Ellemyren**», se **Ällemyren*.

Galemaden, se *Gallemaden*.

*Gallemaden *gåləmåa* MorKi. — Galle- 1823 nr 266 (3 ggr), Galemaden 1853 Mor. nr 328 (c. 10 ggr), 1874 nr 431. ~ F. I. är mångtydig. Man säger i bygden, att det vuxit ekar på platsen förr, och vill väl alltså se något samband mellan *Gallemaden* och ekarnas *galläpplen*. Men f. I. kan vara målets *galle*, m. 'havstrut' (jfr *Gallekviet* Bd 9 s. 165), ett *galle* *gålø*, m. 'dålig hampa'

¹ Från n. Boh. anför Thorén 1875 **bredsla* i bet:rna 'så många upplösta sädesnekar, som på en gång utbredes under slagorna' och 'så mycket lin som på en gång utbredes över torkgropen'.

(den närmare innebörden oklar), som Lindroth antecknat i Valla på Tjörn efter hembygdsforskaren Olaus Olsson, el. ett ursprungligt *Galge-*; jfr att *Galgeberget* Mollösund uttalas *gålä-*.

Geremyren *jèrə-* TeBotBö. — Gere Myren 1779. Te. nr 15, Germyrarne 1824 nr 228, Ger(r)emyr 1847 nr 278. ~ Säkerl. samma *gere*, m. 'kilformigt markstycke' som nämnes under »*Gerin*» s. 55. Odlingsmark inom Bot går fram i en spets mot myren.

Gersmeden MorMo. ~ Om f. l. se under »*Gerin*» s. 55.

Gersmyr *jésmyr* SkBa. — Geras myr 1862 nr 97 (på karta och handling flera ggr). ~ »*Geras*» ser inte ut att vara felskrivning för *Gerås. Kan vara gen. av ett kvinnon.; *Geira* fanns i fvn. (Lind Dopn.), *Gera* i fda. (DGP). Boh. *Gera är snarast en kortform av ett sammansatt namn med f. l. *Ger-* el. ett ökn. (i så fall med okänd innebörd); jfr *Kammas håla* avd. X, *Goppas höl* avd. I. Det nutida uttalet hindrar inte den föreslagna tolkningen.

Gipsemyren *jèpsə-* GullHärm. ~ Det påstås att *myren* en höst grävdes upp av en man, som brukade *gipsa* tak o.d. Han har kanske kallats *Gip-sen e.d.

Goppemyr *gøpə-* TeRöd. — Goppemyr, Guppe- 1861 Te. nr 386. ~ Innehåller säkerl. (den västnord. formen av) rspr. *guppa*, men med en bet. som mer överensstämmer med den hos nisl. *goppa*, näml. 'hoppa (i sht om något elastiskt)'. Här avser ordet säkerl. den relativt fasta myrens karaktäristiska, sviktande rörelser, då man går över den; jfr *Gungaren* avd. VIII. I bd 5 s. 43 har ett *Guppås* (*Goppås*) förmodats kunna åsyfta, att åsen bildar ett *gupp* (på landsvägen).

Guppemyr, se *Goppemyr*.

Håll(e)myr SkStu; mosse. — Hålle(myr) 1823 Ska. nr 67. ~ Namnet bör snarast hållas samman med *Hållare mossen* Bd 5 s. 208, vilket förmodas innehålla *håll*, n. 'dämme', och *Hållängen* Bd 2 s. 178 med samma f. l. Men kanske är f. l. jägaretermen *håll* 'ställe där man väntar villebrådet'; jfr *Hålltyckan* avd. VIII. Om andra tolkningsmöjligheter se *Håll(e)viken* Bd 20: 2 s. 7.

***Kockeltemaden** *kòkətəməda* MorLa, nu endast *Maden måa*. — Käckestamaden (!) (2 ggr, men en svårläst) 1831 Mor. nr 224. ~ F. l. är ett adj. boh. *kocklot kòklotə (Valla) 'full av kockler, dvs. lerklumpar'; marken är lerig och sank, och vid torra bildas kockler.¹ Jfr *Leretemad* nedan. Skr. »*Käckesta-*» har uppstått under påverkan från *Kråkestaden* på samma hemman.

Kolvemyren? SkFi. — Kolfve- (ej gärna *Kalfve-*) 1860 Ska. nr 89. ~ Då uppgift om uttal saknas, är f. l:s ursprung ovisst. Den kan vara målets *kolv kəlv*, m., som kan betyda 'bösskolv', 'låskolv' och 'kläpp (i klocka)', i fvn. och

¹ Medd. av civilingenjör Gunnar Andersson, Göteborg.

fsv. (liksom i vissa sv. dial.) 'pil'. Den ä. skr. *Kolfve-* kan möjl. återge ett ursprungligare **Kolved-* med syftning på förkolnade trästycken; jfr i så fall *Kolveden* Bd 4 s. 143.

Krokryggemyren *krôgrögemyra* MollTå. — 1848 Mor. nr 256, 1848-51 Mor. nr 287; här även kallad *Krokemyren*. ~ *Myren* säges vara »krokig och buktig», men f. l. avser snarast bergsryggen, som följer myrens ena kant.

»**Kyremyran**», se **Tjuremyren* nedan.

*Leretemad *lētumā* RöSkre; åkerlycka. ~ 'Den leriga maden'.

»**Lettema**», se **Leretemad*.

*Mjuka myr, **Mjukemyr* TeBot. — Mygge myr 1861 Te. nr 387. ~ Namnet står uppenbarl. i samband med *Mjukeliden* *mÿgølja* (avd. V), och är säkert primärt i förh. till detta. *Mjuk* åsyftar markens beskaffenhet; jfr då *Mjukareslätten* Bd 3 s. 262, *Mjukesjordsåker* 10 s. 126. Skrivningen *Mygge* torde vara en onöjaktig beteckning för *Myge-* av målets *myg* 'mjuk'. *Mygge* återger knappast *mygga*, f.; detta heter i boh. *mōga*, *mūga* o.d.

Munkemyr MorBua(Fl). — 1820 Mor. nr 222. ~ Detta namn, *Munkhålan* MorFl. (s. 307) och *Munkängen* MorBua(Fl.) (avd. VIII) torde ha samma reala grund. Dragsmarks kloster har ägt såväl Bamsebol (s. 17) som Stensbo (s. 45); jfr under *Munkekullen* avd. V.

Mygge, se **Mjuka*. **Odelsmyren**, se *Olsmyr*.

*Olles sik TeNös. — Tycks ingå i Ollesiksås, Olles Si(c)ksås 1843 Te. nr 272, Olles siks ås 1868 nr 399. ~ Det ser ut, som om dokumentformerna kunde vara bildade med *ås* lagt till ett redan existerande *Olles sik*, vari s. l. vore *sik* f.; jfr *Olles myr* ovan.

Olsmyr *ôlsmÿra* MorSlä; nu åker. — Odelsmyren 1811 Mor. nr 137, Olsmyr 1812 nr 138, 1828 nr 221 (2 ggr), 1869 nr 396 (3 ggr). ~ Det är tänkbart, att f. l. är gen. av mansn. *Olov*; så enl. Drougge Bd 18 s. 105. Utt. *ôls-* (med »tunt» *l*) i st. f. väntat *ôls-* (av *Olovs-*) förekommer i åtskilliga boh. ON och har enl. Drougge uppstått så, att *l* blivit *l* genom påverkan av gen.-s. Om förklaringen är riktig, är skr. *Odelsmyren* 1811 etymologiserande; skrivaren har oriktigt förknippat namnet med sv. *odal*, sv. dial. *o(e)l*, no. *odel*, fvn. *ôðal*, n. 'odaljord, jordegendom som man innehar med full äganderätt'. Samma resonemang skulle man kunna föra beträffande »*Odelsqvien*» TeStrand, så skrivet 2 ggr i en odaterad lh Te. nr 58 och dessutom 1813 Te. nr 160, men »*Ols-*» ett flertal ggr i lh från 1700- och 1800-t. (avd. VIII). Men *ôls-* kan ha uppstått ur ä. *Odels-*, fvn. *Óðals-*. **Odelsmyren* och **Odelskvin* skulle då beteckna en myr, resp. en kreatursfälla, som hör till odaljorden el. (med no. rättsterm) innehas med odelsrätt. Jfr fvn. *ôðalsjorð*, no. *odelsjord*. Ett *Odelsbo* (dokumenterat från 1500-t., ej identifierat) har lämnats oförklarad Bd 11 s. 27. Ibid. hänvisas till ett no. *Osgjerd* (< *Odels-*) NG 11 s. 542.

»**Orästmyran**» Mor.; flera gårdars utmark på Sörhamnen. — 1787 Mor. nr 38. Skrivningen ej otvetydig. ~ Dunkelt. Möjl. felskrivning för **Präst-*

myran. I så fall har myren väl (delvis) ägts av kyrkan. Är skrivningen *Oräst*-pålittig, skulle man — såsom prof. Johannisson tveksamt ifrågasätter — kunna anknyta till fvn. *orrusta*, f. 'strid', även 'krig',¹ vars andra stavelse visar växlande vokal (bl.a. *e*, *æ*) i de nordiska fornspråken. En sådan f. l. skulle snarast antyda, att myren varit föremål för ägotvister; jfr att färö. *orrusta* bl.a. betyder 'Trætte, Klammeri'. Namnet skulle då ha paralleller i många boh. ON med f. l. *Trät(t)e-*, *Trätare-*. Denna tolkning förutsätter emellertid, att namnet är mycket gammalt, eftersom *orrusta* tycks ha försvunnit ur såväl no., da. som sv. redan före nya tidens början.

***Prästmyren?**, se »*Orästmyran*».

»**Rappinsmyren, St. och L.**» MorRöd. — 1847 Mor. nr 252. ~ Se »*Rappinsberg*» avd. V.

***Ridklevsmyren?** TeStr. — Ridklevsmyr, Ridkringsmyren 1804 Te. nr 110. ~ Uppslagsformen utgår ifrån att den först anförda ä. skr. är den riktiga, och att den sist anförda uppstått under påverkan från »*Rikrings qvien*» på Håv inom sn (se *Ridkring avd. VIII). **Ridklev(en)* 'klev som man kan (brukar) rida uppför' kan jämföras med *Ridareklev* Bd 16 s. 202 och *Riddalen Bd 20: 1 s. 71. Om skr. *Ridkringsmyren* skulle vara det riktiga, bör namnet sammanhållas med ovan nämnda »*Rikrings qvien*».

»**Ridkringsmyren**», se *Ridklevsmyren ovan. **Rismemyren**, se *Rismevatten* avd. I.

Ryrmaden *ryr-* TeLå. ~ Kanske ett minne om ett försvunnet *Ryr* 'röjning' (möjl. en bebyggelse). Se om denna biform till *Röd* och dess spridning Lindroth i GBFT 1945 s. 57 ff.)² Ident. med *Rörmaden* TeLå s. 284?

Sanken Rö. 1. Bra. — 1882 Rö. nr 264 (»Öfver sanken»). 2. Prä. (»i sanken») — 1878 nr 260. 3 Ång. — 1886 nr 269 (»i sanken»). ~ Den lilla initialen pekar snarast på att beläggen inte betraktats som ON. *Sanke*, m. 'sankmark' är inte känt från nutida boh. *Sanke*, n. nämnes Rietz s. 567 b från Småland. Däremot är *sank*, f. 'insjunken, sank ängsmark' känt från Sörbygden (Nilén Ordb.). Detta förmodas ingå i *Sanken* i Tjärnö sn (Bd 20: 2 s. 256). Möjl. bör föreliggande namn uppfattas på samma sätt. Dock synes det troligare, att alla de boh. namnen är best. sg. av ett *sanke, m. Användningen av prep. *i* (»i sanken») tyder måhända på en bet. 'sänka'.

Sillemeden MorGunn. — 1854 Mor. nr 292. ~ I lh 1854 karaktäriseras stället som »källesåg», dvs. källdrag. Jfr *Sillebacken* s. 268.

Skrottemyren *skrot-*. MorTo. ~ De ordstammar, som kan komma i fråga, har nämnts under *Skrottan* Bd 20: 1 s. 213: boh. *skrott* 'fröhus i frukt; rest av äpple som man ätit av, kropp (av slaktat djur)'; och en stam *skrutt*, *skrott* 'något magert el. förtorkat'. Men innebörden här blir oviss. Syftning

¹ Om detta ord se Ture Johannisson i GHÅ 56 (1950) nr 3 s. 181 ff. med litt.

² Torpet *Ryr* under Myckleby i Myckleby sn, Orusts Ö. hd, saknas. (jfr Bd 9 s. 41).

på 'dålig och mager växtlighet' synes inte ge någon mening, eftersom man intet annat väntar av en *myr*. Kanske *skrott* 'kropp av dött djur'? Om *Skrott* som öknamn se *Skrottetorpet* s. 80.

Sotemyr(en) TeLa. — Sodemyr(en) 1846-47 Te. nr 277, Sotemyren 1872 nr 418. ~ *Sot* betecknar väl här svart (mörk) färg; jfr *Blåtegen* ovan. Annars om *Sot-* i ON SIOD 1 s. 29 ff.; där nämnes också ett no. *Sotmyra*.

»Springuppemyren», se s. 12.

Såget 1. RöUte. — S. i Wiråkrarne, S. i Långåkren 1796 Rö. nr 51. 2. RöSvi; åker. — 1841 Rö. nr 171. 3. MorGl. — 1837 Mor. nr 234. ~ Best. sg. av *såg*, n. 'källdrag, sankmark'; jfr Bd 11 s. 104. Osäkert om ON i första fallet.

Taggemyr *tågə-*, även *tåkə-* TeGrKäÅsk. — 1851 Te. nr 358, Taggemyr(en) 1854 nr 332, St. Taggemyr EK. ~ Antages avd. V vara sekundärt i förh. till *Taggeberget*, eftersom detta namn synes bjuda en naturligare utgångspunkt för en tolkning och myren icke visar någon »tagg». Annorlunda skulle det ställa sig, om namnet från början åsyftat den nu s.k. *Mörkedalsmyren*. Denna skjuter i en spets mot norr. Om uttalet *tåkə-* se *Taggeberget*.

*Tjuremyren RöMu. — Kyremyran 1820 Rö. nr 144 (3 ggr). ~ F. l. kan formellt höra samman med *tjuder sýr*, n., resp. *tjudra sýra*, verb, el. med *tjur sýr*, m. Av reala skäl bör man avböja det förra alternativet i ON samman-satta med *-myren*. Ett tredje alternativ är tänkbart. *Kyre-* (1820) kan vara en gammal pl.-form av *ko*, känd från Klövedal på Tjörn: *syr* (varom Janzén Subst. s. 292 f.). Målet på Orust känner visserligen numera inte denna form utan har former som *syn*, *sýnər*, *sýnər*, men om *syr-*, såsom Janzén menar a.st., är en relikform, bör den kunna träffas i ON utanför sitt nuv. spridningsområde.

*Tjuvetävorna? *šjuwətəvəna* MorBua; mosse. ~ F. l. *šjuwə-* har inte synts ge någon mening utom genom den här försökta konstruktionen.¹ S. l. är *täva*, f. 'hynda', i no. dial. även 'hun-ræv' (Torp). Några tjuvaktiga hyndor kan väl ha gått ner sig på mossen, men en annan tolkning är troligare. Då verbet *tæva* i no. dial. betyder 'sladre hensynslöst' och *tæva*, f. åtm. i nordliga No. betecknar 'kvinde som har sin næse i andres affærer' (Torp), då *täva*, f. i n. Hall. betyder 'liderlig kvinna' (Kalén Ordb.) och i Värml. »En ovetting och otuktig qvinna» (Ihre), torde **tjuvetäva* ha haft ungefär samma bet. som *tjuvkona*. Ett par (några) sådana har kanske haft sitt tillhåll, gömt tjuvgods el. omkommit där. Namnet kanske rent av är ett minne av att tjuvkonor begravts levande i mossen; Troels-Lund säger i Dagligt liv i Norden 12. bog s. 143 (Folkeudgave): »Tyvekvinder begravdes levende under Galgen». Jfr Kulturhist. lex. 3 sp. 456, 458, Sandklef i Nord. Folkminnesstudier s. 82 ff.

¹ Vokaler med viby-artikulation är ofta svår att uppfatta exakt; man skulle väntat *šjuvə-* el. *šjuwə-*. Jfr under **Byrhusen* avd. III.

Torebo myr TeRöd. — Torebo(-)myr 1861 Te. nr 386. ~ Sammanhänger med *Torebo backe* avd. V.

»**Torsskogs myren**», se *Torskemyren*.

Torskemyren TeRå. — 1797 Te. nr 121, Tårske Myren 1797 *ibid.*, Torsskogs myren, Torsskogsmyr 1838 Te. nr 253. ~ Om *Torske-* är en ursprungligare form och *Torsskogs-* en senare, etymologiserande »uppsnyggning», torde f. l. kunna sammanställas med en del vattendragsnamn med *Torsk-*, som anses vara en avl. på *-sk* av *torr*; se under *Torskebäcken* Bd 1 s. 227 med litt samt Janzén GBFT 1933 s. 240 f. Har myren föregåtts av en försvinnande sjö med namnet **Torren* och har den därför kallats *Torskemyren*? Jfr i så fall *Torskabotten* SOÅ 13 s. 131. Skulle däremot skrivningen »*Torsskogs-*» vara ursprungligare, återger den sannol. onöjaktigt ett **Torsskogs-*. Sedan denna avslipats till **Torskes-* har *-s-* i fogen avlägsnats dissimilatoriskt såsom i *Hasteröd håstøra* skrivet af *Hafstæins riordre* 1388 RB s. 341 (Bd 10 s. 8).

Tälemossen RöUteg. — 1863 Rö. nr 228. ~ Se följ.

Tälsmyren *tæs-*, *tøš-* RöUteg. — Tälsmyra 1781, 1789 Rö. nr 34, Thäls Myren 1791 nr 42, Tälsmyren 1796 nr 51. ~ Namnet har säkerl. något att skaffa med *Tälemossen* på samma hmn, är kanske (väsentl.) identiskt därmed. Det senare namnet kan vara en etymologiserande skr. el. ren felskrivning av ett **Tälsmossen*. Har det däremot funnits vid sidan av *Tälsmyren*, innehåller det tydl. boh. **täle*, m. 'tjäle', och syftar kanske på att tjälen går sent ur mossen på våarna (jfr **Telemetry* Bd 18 s. 258). Svårigheten med den i själva verket bättre betygade formen *Täls-* är s'et i fogen. Den skulle förklaras lättare, om den starka sidoformen till **täle*, no. dial. *tel*, nisl. *pel*, n., vore känd också från Boh., men detta synes inte vara fallet. Kanske tillåtet att räkna med ett **Täl-ås-myren* som sammandragits. Det är också möjligt, att *Täls-* uppstått ur **Tälgås-*, vari f. l. kunde vara det växtn. *tälg*, varom under *Tälgekroken* avd. VIII.

Vassrosemyren TeRål. — 1833 Te. nr 253. ~ Där har tydl. vuxit »*vassroser*»; ordet ej känt från nutida boh.; no. dial. *vatsrosa*, f. 'Vandlilie, Aakande (Nymphæa)' (Aasen).

***Åkerhönemyren** MorBro. — Stora, Lilla Åkershönemyren, Åkerhönebergen 1847 Mor. nr 272, Åkerhönebergen 1851 nr 300. ~ Skr. med *s* i f. l. är felaktig. Boh. *åkerhøna* *ägørhøna* åsyftar 'kornknarren' (*Crex crex*). Nilén Ordb. ger i st. f. översättning beskrivningen »*blågra fåvel, stor sum e dūva*»; kornknarren är blågrå på framhals och bröst. I no. dial. användes *aakerhøna* om nämnda fågel (jämta *åkerrixa*). Då kornknarren inte vistas i berg, bör myrens namn vara det primära.

Äfsetemyren, se s. 122.

VII. Dalar, dälder, fördjupningar; grottor.

Dal, m., uttalas *dāl*, best. sg. *dan*, pl. *dålar*, *dålanə*. *Klåva kløva*, f. (best. sg. *kløva*, pl. *kløvær*, *kløvəna*) användes om '(trång) klyfta, bergpass'. En trång dal kan benämnas *gilja jølja*, f., en trång passage *klämma kläma*, f., och *krapp krap*, n. *Skramma skrəma* f. betyder 'spricka i berg, klyfta'. Om *gel, n. s. 303. Ordet *dråg drəw* f., betyder '(sluttande) dalsänka'. Om sänkor i terrängen (lågt liggande platser) brukas ofta orden *hål høl*, n. (best. sg. *høt*) och *håla høla*, f. (best. sg. *høla*). *Häller hælər*, m. (best. sg. *hælən*, pl. *hælrar*, *hælranə*) betyder 'klippåla (under framskjutande bergkant)'. *Ugn om*, f. användes i ON bildligt om håligheter, *stuga støva*, f. om klyftor, berggrottor o.d. *Botten bøn*, m. betecknar dels lågt liggande mark, dels inre delen av ett område.

2 *Alebottnen* TeBö, TeRöd (möjl. samma lokal). »*Alebuskagil*» TeHolm, 1739 Te. nr 4; s. 1. boh. *gel, n. 2 *Al(e)dalen* s. 61, TeMo. *Andersklåvan* TeHolm. *Annas gilja* TeHär; där bodde en *Anna* vid mitten av 1800-t. *Antons hål* [^] — *høl* TeHolm. *Aronshålet* SkGå, på Flatholmen. *Askedalen* RöBergRö. 2 *Askegiljan* s. 67, 121. *Aspedalen* RöBerg. *Aspegiljan* MorSlä. *Aspeklåvan* SkGrö.

Backehålan TellLy. 2 *Barkedal* s. 106, 119. *Bengts gilja* MorBua(Fl), *Bengtes gilljan*, *Bengtesgiljan* 1820 Mor. nr 222; väl samma *Bengt* som givit namn åt *Bengt(e)s kullar* på samma hemman. *Bergdala* s. 23. *Bergsdalen* RöBön. *Bergsgiljan* MorHäll. *Bergsgiljorna* MorSte. *Bergstugan* Sk(Isl?), en klyfta. *Bernts håla* s. 46. *Betesdalen* MorHu. *Bickegiljan bøkøjelja* MorSö; sydboh. *bicka bøkə* 'hynda'. 2 *Bistockedalen* MorGlSö, SkLö (=följ.); tydl. har det funnits *bistockar* där. *Bistockeklåvan* SkLö, =föreg. *Björkebotten* MorKi. *Björkedalen* TeBäÄng. *Björkegiljan* MorVrå. *Björkehålan* RöGök. *Björnegiljan* MorRöd. *Björnhålan* RöBra. *Björnidet bjørnødet* RöSvi, håla i berg; ungt namn? *Blackehålan* TeBjö; *blacka*, f., med syftning på storbladiga växter. *Blåbärshålan* MorBrä. *Bläsdalen* s. 77. *Blöt(e)dalen bløtdår* TeHolm. *Bockehyttegiljan* RöMu; där har tydl. funnits en »bockhytta», dvs. skjul för bockar. *Bockens gilja bøkəns jølja* MorFl: en gullholmare kallad *Bocken bøkən* ägde den omkr. 1875. *Boddalen* MorBjö. *Bodhäller se *Bullerhagen* s. 94. 3 *Bokegiljan*, -giljorna RöBjö, RöBra, RöLer. *Borgehålan* s. 111. *Brandala* s. 38. *Brodalen* s. 141. *Brunkes gilja brøøkəs gølja* MorFl; efter en häst *Brunke*. *Brunnehålet* (: -hålan) MorFl, lokalt samband med *Brunnliden* s. 17, *Brunnellyckan* s. 313. *Brunnsdal* s. 125. *Bryggedalen* SkStu. *Brät(e)dalen* MorHu; om *bråte* avd. VIII. 2 *Bråtegiljan*, -giljorna RöHär, RöNä; se föreg. *Brända giljor* MorLu. 2 *Budalen* s. 124, MorBjö; boh. *bu* f. 'bod'. *Busedal* RöRö med *Busemaden*, *Buse dal* 1842 Rö. nr 168, säges där vara oländig och bergbunden; f. l. sannol. *buse*, m. 'spöke'. *Båsdalen* MollTå; trång som ett *bås*, jfr *Båsvik* avd. I. *Båshålan* RöRöd; 'den båsliknande sänkan'; se föreg.

2 *Båtegiljan* RöBa, där byggdes båtar förr, RöHär. *Båtsdalen* MorBjö; dalen såges likna en *båt*. 7 *Bäckedalarna*, -dalen. *Bäckegiljan* MorSö.

Dalshålet SkGu. 3 *Damm(e)giljan*, -giljorna MorGli, RöGök, RöVe, vid torpet *Dammen*. 5 *Dammhålan*, -hålorna MorFl, RöBua, med *Dammyren*, *Dammet*, RöKop, RöNä, RöRä. *Den långa giljan* TeBä. 2 *Djupe dalen* (*Djupe dalen*) MorOtt, MorRöd. *Duvedal* TeLa; efter skogsduvor. *Dy(r)-dalen* s. 103.

Ekedalen MorLa. 4 *Ekegiljan* s. 105, MorHu, TeBä, TeRåb. *Enedalen* MorLu. *Engelbrektsgiljan* GullHärm.

Fantehyttan MorRöd, en liten berggrotta; *fant fant*, m. 'slarv, lättsinnig karl'. *Fiskedalen* MorGull; vid Rödsvatten. *Fjälls giljor* TeBjö, Fjells giljor 1855 Te. nr 341, i främsta utmarken; sannol. har man kallat utmarken **Fjäll(et)*; om detta ord avd. V. *Flågbergs kyrka* MorHu; grotta i *Flågberget*. Det lyser i grottan regelbundet 4-5 nätter vid jul; VFF accession 1969 blad 7. 2 *Forsdalen* s. 68, TeHälla. *Fredriksdal* s. 68. *Fröjdendal* s. 39. *Furudalen* MorRöd. *Furugiljan* RöNä. *Furuhålan* RöUte, Furehulan 1796 Rö. nr 51. *Fårhusgiljorna* GullHärm. *Fåhusdalen* MorSö. *Fåhusgiljan* MorHu. *Fölungedalen* MorHäll. *Fönstergiljan* s. 135.

Gavelsdalen TeÄng; vid Lyrö *gavel* (s. 145). *Germundegiljan* MorSö; mansn. *Germund*. *Getedalen* MorRöd, vid *Getekullen*. *Getepinan* MorEds, dal, tidigare namn även på betesmarker; se s. 345. *Geteryggen* GullHärm, dal med *Geteryggsberget* intill; ursprungl. är det väl berget, som jämförts med en *getrygg*. 2 *Gravedal* s. 123, RöRö. *Grindebottnen* TeLå. 2 *Grindegiljan* RöUte, TeBjö. *Grinden* Kär, dalgång (SIOD 3 s. 184); denna har tydl. övertagit namnet från en *grind*. *Grisedalen* MorHu. *Grisgiljan* MorHu. *Gråbenemarken* MorBua (Fl), gräsdråg; *gråben* 'varg'. *Gråbeneskramman* *gråbeneskråma* RöHe; *gråben* (vargar) säges ha hållit till där förr. *Grålles gilja* MorFl; efter en häst *Grälle*. 5 *Gräsdal(en)* s. 13, MorRöd, MorVa, RöVe, TeÅsk. *Grönträde(n)* TeTvet, gilja, Grönträ 1819 Te. nr 199, -träa 1834 nr 240; trol. har lövträde hållit sig gröna ovanligt länge. *Guldgruvedalen* TeHälla; f. l. är trol. berömande; jfr *Gullgruvan* Bd 5 s. 60, 20: 1 s. 183. *Gullbrandsdalen* *gullbrandsdalen* TeLå; mansn. *Gullbrand*. *Gunnars håla* GullHärm; se *Gunnars backar* avd. V. 6 *Gås(e)dalen* s. 78, MorAss, MorGull, RöGök, TeSta, TeStrand; ovisst om efter tam- el. vildgäss; jfr samma namn Bd 9 s. 148. *Gåsegiljan* TeFl; se föreg. *Gårdeshålan* RöUte. 4 *Göpedal(en)* s. 63, RöBjö, RöLer, RöSvi; *göpa*, f. 'lodjur'. *Göperännan* RöSvi; jfr föreg.

2 *Hagebottnen* MorAss, MorOtt; s. l. kan här tänkas ha bet. 'inre delen (av hagen)' el. 'den lägre liggande delen av hagen'. 4 *Hag(e)giljan*, -giljorna MorFl, RöHe, TeBäck, TeKa. 2 *Hall(e)dalen* s. 42, TeNös; i lh 1842 Te. nr 272 säges, att det fanns stenbrott i H., och namnet har tydl. samband med detta faktum. *Halvväsgiljorna* GullHärm, se *Halvvägsmynnen* avd. VI.

3 *Hamnebottnen* s. 22, RÖRö, TeKa. *Hamnedalen* TeLu. *Hamnehålan* TeKa. *Haregiljan* MorRöd, även namn på väg. *Hasseldal* s. 127. 3 *Hasslegiljan* MorKi, MorLa, RÖGök. *Havredalen* GullHärm, förr odlad dal. *Helvetesdalen* MorKors, nu skog, Helvites dalen 1798 Mor. nr 98; jfr *Helvetesberget* och *Helveteshålan* avd. V. *Hjortegiljan* TeBjöHoga. 2 *Holkedalen* MorGull, Hullke dalen 1833 nr 227, RÖUte; f. l. är målets *holk holk*, m. 'urholkat föremål, håla i terrängen, vattendrag', här möjl. i bet. 'holkkälla'. *Holmekrappet* MollTå; vid berget *Holmen*. *Horsegropen* RÖBa; *hors* 'häst'. *Humledalen* MorHär, odlad dal. *Humlegiljan* TeFjä. *Humlegårdsgiljan* MorBar. *Hundehålan* s. 104. *Hundekyrkan* TeHolm, grotta i Porseberget; f. l:s reala grund okänd. *Hundgiljan húnsgjéja* MorFlKors, förr väg där, Hundgiljan, Hundsgilljan, -giljan 1791 Mor. nr 90; f. l. ser ut att vara gen. av appell. *hund* — jfr då t.ex. *Hundsvik* Bd 9 s. 94 — men kan möjl. vara sammandragning av ett ä. *Hundås, känt från annat håll inom sn (avd. V). *Hurdgiljan húrdgjéja* MorFl, på Björnholmen, lokalt samband med *Hurdebergen* och *Hurdeliden*; med stenrös där det finns utter. 2 *Hurden* MorFl, stenrös utan lokalt samband med föreg., MorMa, mycket liten, djup klyfta. 2 *Husedalen* MorKu, RÖNa; anledningen okänd. *Husegiljan* RÖNä. *Huvudgiljorna* GullHärm; vid Härme *huvud*. Ett flertal *Hålan*, bl.a. s. 17, 62, 89, 140. *Håltedalen* MorBerg, Håltedahlen 1853 Mor. nr 355; innehåller bebygg.-n. *Hålta*; jfr *Håltavatten* avd. I. *Hällekrappet* MorHu; bildat till bebygg.-n. *Hällan* s. 23. *Hällersdalarna*, -dalen MorHu, Hällesdalen 1819 Mor. nr 50. *Häsdalen hästån* SkBerg, 1755 Ska. nr 30, 1840 nr 72; målets *häs*, f. 'torkställning för hö'. *Häsekrappet* GullHärm; lokalt samband med *Häsebergen* (avd. V). *Hässledalen* s. 137. *Häst(e)dalen hästån*, SkNä, ingår i *Hästedalskällan* avd. X, Häsdalen wid Näreby 1755 Ska. nr 30, Hästedal 1852 nr 85, Hästdalen 1872 nr 111; f. l. kan ursprungl. ha varit *häs*, f. (se *Häsdalen* ovan), men *Häs-1755* kan vara felskr. för *Häst-* under inflytande av det i samma källa förekommande *Häsdalen* i Berg. »*Högiljan*» MorVa, 1867 Mor. nr 384; då namnet numera är okänt, är det ovisst, huruvida f. l. är *hö* eller *hög*; mot det förra alternativet talar källans uppgift, att namnet avser en skogsbacke. *Hökedalen* s. 39. *Hördalen hédan* TeKä; *hör* 'lin'. *Hörsäcken húséka* SkIslö, Hårsäckeberget, Hårsäcke- 1755 Ska. nr 30, Hör Säcka 1790 nr 44, Hörsäcka 1866 nr 100; i lh 1755 uppges, att det fanns ett vättne på platsen; ett boh. *hörsäcka, f. 'ställe där man *sänker* ned *hör* (lin) för rötning'; se Janzén NoB 1940 s. 135.

Ivars giljor SkStu.

Jakobsdal s. 125. *Johans gilja* TeSta; nämnd efter far till den Olof Sätt Johansson, som 1880 Te. nr 430 uppges såsom bonde i TeSta? 2 *Jonsdalen* s. 125, 136. *Jättehålan* MorLu. *Jättnehålan jättnähåla* RÖSkre, Jettehulsgilljan 1795 RÖ. nr 47;¹ om f. l. se *Jättnedalen* s. 59.

¹ Avser en lokal på grannhemmanet RÖNä, men samma »håla» torde avses.

Kajsas gilja TeSta. *Kallens kyrka kälns şörka* TeNös; grotta i berget *Kallen*. *Kalvegiljorna* TeTvete. *Kalvhagsgiljan* MorLa. *Kastedalen* RöFu; *timmerkast*. *Kastegiljan* RöNä, *Kastegilljan* 1795 Rö. nr 47; förkortning av *Kastebergsgilljan* i samma lh. *Kastet* MorMo, en klyfta; *timmerkast* där förr. *Katarinas giljor* MorHu, *Catharina(s) Giljor* 1849 Mor. nr 268; i samma akt *Catharinas backe* och *Catharinas kalfhage*; sannol. uppkallade efter änkan *Catharina Nilsson*, som nämnes i akten. *Katrinedal* s. 92. *Kattegiljorna* RöBön; i *Kattebergen* (avd. V). 3 *Klevedalen* MorSö, TeBä, TeLu. *Klevegiljan* TeÅng. 2 *Klävedal(en)* MorHu, TeRål. *Kodalen* MorHäll. *Kohällern* RöBua, *Kohällersbacken* 1798 Rö. nr 59. *Kontorsgiljorna TeTo; om f. l. se *Kantåseleyckan* s. 349. *Korpehälet* s. 43. *Korshälet* TeBjö, Kårs-, Kors- 1820 Te. nr 300; anledningen till f. l. *kors* är okänd; jfr under *Korsbacken* s. 230. 2 *Krappedalen* s. 129, MorSö; sistnämnda med en trång passage *Krappet*. *Krappedrågen* MorTö. Många *Krappet*, bl.a. s. 20, 23, 60. *Krappgiljan* MorHu; vid *Krappet*. *Kristians loft kræstøns løft* MorSö, klyfta; möjl. samme *Kristian*, som givit anledning till *Kristians gårde* avd. VIII; om *loft* se *Lässbo* s. 121. *Krokedalen* MorRöd. *Krokhålan* MorLa; sammanhänger med *Kroken* s. 35. *Kroksgiljan* MorTö, tydl. vid någon lokal, som kallats **Krok(en)*. *Kråk(e)gullsgiljan* RöHär, vid *Kråk(e)gullsbergen* (avd. V). *Kräppedalen* TeStrand; *kräppe*, n. 'trång passage'. *Kummingehålan kàmvyghåla* MollTå, lossningsplats; målets *kàmvy* 'kummin'. Många *Kvarn(e)dalarna*, -*dalen* bl.a. s. 76. 2 *Kvarnegiljan* s. 50, MorHu. 5 *Kvarnehålan* RöMu, RöNä, RöUte, TeLi, TeSta. *Kvarnstensdalen* MorBro; möjl. har man tagit material till *kvarnstenar* där; i varje fall råder samband mellan detta namn och *Kvarnplatsen* (Qvarnplatsen 1847 Mor. nr 272) i samma by. *Kvidalen* MorBerg; *kvi*, f. 'kreatursfälla'. *Kyrkan* MorHäll, grotta i *Kyrkeberget*; jämförelsenamn. *Kyrkedörren* MorBro, öppning i *Ulvsebergen; liknar en *kyrkdörr*. *Kyrkedalarna* TeGi; vid *kyrkogården*. 3 *Kyrkedalen* MorGunn; med väg till Tegneby *kyrka*, RöFu; med *Kyrkeberget*, TeFjä; anledningen okänd. *Kyrkegiljan* MorTö; trol. har man gått genom giljan till *kyrkan*, en väg går fram där. *Kyrkegiljorna* MorToVrå, med gångväg, som folket från Stocken gick till sockenkyrkan. *Kyrkhålorna* RöPrä; på gammal *kyrkojord*. *Kåldal(en)* MorHu, Kål-, Kåhl- 1849 Mor. nr 268; sannol. efter vilda *kålväxter*, men då utt. är okänt, kan f. l. tänkas vittna om *kolbränning*; jfr samma namn Bd 9 s. 149. *Kålhåla(n)* TeBä; jfr föreg. *Kåvedalen* RöDal; boh. *kåve*, m. 'liten utbyggnad på hus, kammare, koja', även 'vrå, hörn' (Bd 5 s. 236 med litt.); jfr *Kåven* s. 50 med litt. samt *Kåvekasen* avd. VIII. *Källarehålan* RöUte. 2 *Käll(e)dal(en)* s. 89, MorAss. *Käringedalen* TeNötTorp; ser ut att vara primärt i förhållande till *Käring(e)berget* avd. V; anledningen okänd. *Käringegiljan* TeRål; vid *Käring(e)berget* s. 231. 2 *Kärrdalen* RöSkre, TeBö *şédån*, trol. *kärr*, n. (avd. IX) men möjl. *tjära*. *Kärrsdalen* TeÅng; vid en

lokal som tydl. kallats *Kärret. 2 *Kölnegiljan* MorBua, TeÅsk; *kölna* 'torkhus för lin och säd', det sistnämnda vid *Kölneberget*.

Ladudalen MorFla. *Ladugiljan* RöVe. *Larsgiljan* MorTö; vid *Larsberget*; en *Lars Olsson* delägare i Tönsäng 1838 enl. lh Mor. nr 231. 3 *Lerdalen* s. 36, MorFl, MorSö. *Lilledal* TeBrä. *Lilledalarna* GullHärm. Flera *Limhålan*, *-hålor*; f. l. är *lim* och syftar antingen på beredning av hudar med *lim* 'kalk' el. på *limkokning*; *Limhålan* MorBua(Fl) är en jättegröta, och man har haft hemgarveri där. *Linddalen* TeLa. *Lindgiljan* TeÅsk. *Lunddala* s. 44. *Lunddalen* GullHärm. *Lunde gruva* *lunn gruva* RöÅng; fältspatsgruva på gränsen till *Lunden*. *Lund(e)sdalen* MorBerg; gen. av *lund* el. *lunde*, m. 'lund'. 2 *Lyckedalen* MorRöd, TeÅng. *Långa giljan* MorFlKi. Många *Långe-dal(en)*, bl.a. s. 22, 60, 79, 83, 88, 97. 2 *Långegiljan* MorKi, MorÅ. *Långerisdalen* *långerisäddar* MorGull; f. l. är ON *Långeris (s. 368). *Lönndal* s. 96. *Lönnedalen* MorBerg, 1829 Mor. nr 219; trädn. *lönn*.

Majas gilja MorGull; vid *Majas berg* (s. 233). *Marbokrappet* MorHu; en »*marbo*» (man från Marks hd i Vgtl.) säges ha frusit ihjäl där; enl. en annan tradition skall tre »*marbur*» ha dödats där; tre varp säges finnas på platsen. *Mariedal* s. 28. *Mashålan* RöHe; f. l. hör samman med verbet *masa måsa* 'ligga och dra sig', även 'trötta ut, matta', eller med *mase måsa*, m. 'konstig kurre'; jfr *Masbo* Bd 11 s. 58. *Mickels håla* MorBjö. **Mosseledgiljan?* RöRä, *Mosslegiljan* 1860 Rö. nr 233; kanske endast felskr. för *Mossegiljan* i samma akt. *Munkehålet* RöVe, vid *Munkelyckan* (avd. VIII). *Myrebottnen* TeÅng. *Myredalen* MorEds. *Myrdrågen* TeLy. *Mårtensgiljan* TeLe; *Mårten* okänd. *Märrehålet* SkGrö; säges vara »hästbete inklämt mellan berg». 5 *Mörkedal(en)* s. 78, MollTå (ingår i *Mörkedalsviken*=*Horsevik*), Te, till flera hemman, i ä. handlingar namn på *Mörkedalsmyren*, RöUte, TeÅsk. 3 *Mörkegiljan* s. 40, 79, MorVrå. *Mörkehålan* TeTveteb.

2 *Norddal(en)* MorRöd, TeFl. *Nordhålan* RöGök. *Nor(r)mannehål* GullHärm, *Norrmannehål* 1831 Mor. nr 223; jfr namn med samma f. l. avd. III. *Nordmansdalen* TeNös, *Nohlmansdalen* 1808 Te. nr 118; en *norrman* har tydl. haft något med dalen att göra. »*Nybergets gilja*», se följ. *Nybergsgilja(n)* RöHär, *Nybergets gilja* (2 ggr), *Nybergsgilja* 1854-55 Rö. nr 199, *Nybergsgilja* (3 ggr) 1857 nr 209; trots skr. 1854 sannol. fam.-n. *Nyberg*. *Näskrappet* MorLa; smal gilja vid *Näset*.

2 *Olas dal* (*Olasdal*) MorHäll, MorTö; *Ola* i sistnämnda fall trol. samma som i *Olas damm* s. 148. *Olas gilja* TeSta; efter *Olof Sätt Johansson*, nämnd som bonde i TeSta 1880 Te. nr 430? (Jfr *Johans gilja* ovan.) 3 *Orm(e)dalen* MorLu (rikt på ormar), MorSö, RöMu. 5 *Orr(e)dalen* s. 21, 113, MorBerg, TeHäv, TeLi. *Oxhålor* TeBot.

Paradiset TeBä; vanligt berömmande namn; förr brukade ungdomen dansa och leka i dalen, men detta torde inte ha givit upphov till namnet; se

Paradiset s. 67 med litt. *Pettersdal* MorBro. *Porsdalen* TeHälla; växtn. *pors. Porsegiljorna* TeHolm; se föreg. *Prästhällern* RöNa; vid *Prästvägen* (avd. IV). *Pukegiljan* TeSta; samband med *Pukebergen* avd. V.

2 *Ram(me)dal(en)* s. 43, TeRa, Ramdalsbergen 1844 Te. nr 26. *Rasmus' gilja* RöNä; väl samma *Rasmus* som vid *Rasmus' kas* s. 327; okänd. *Ringsdalen* MorRöd; sannol. inte gen. av mansn. (bin.) *Ring*, fvn. *Hringr*, vanligt i no. ON (Lind Dopn. sp. 577, Rygh Personn. s. 203 f., Janzén NK 7 s. 42 f.) utan snarare gen. av ett osammansatt ON **Ring(en)*; jfr s. 16. **Risedammen rēsēdamōn* TeLu, f. d. kvarndamm; vid lägenheten **Risset* s. 119. *Rävhället* RöÄng. *Rävklåvorna* SkBa, = *Rävklevarna* avd. IV. *Rödsdalen* MorGull; mot byn *Röd. Rönnegattet* MorBro, klyfta; där har vuxit *rönn* förr, säges det; s. l. *gatt*, n. här i bet. 'öppning i terrängen', annars mest nyttjat om '(smal) segelled'. *Rönnegiljan* MorMa; *rönnar* växer fortfarande där. *Rörgiljan* GullHärm; *rör* 'vass'. 4 *Rösedalen* SkFo, Röseberget intill, TeStrand, TeÄng, vid Röseberget, TeÅsk, vid Röseberget. *Rösegiljan* RöNä. *Rösegiljorna* TeÅsk.

Saltgiljan TeLå; med salt bete. *Sandbackedalen* TeÅker. *Sanddalen* TeBä. 2 *Sandgravarna* MorTö, RöBa; ovisst om det sistnämnda verkl. var ON. *Sandhålan* s. 94. *Sandhålor* GullHärm; *sandtag. Saxdal(en)* TeNöt; samband med ON *Saxetorp* (s. 111), *Saxerös*, *Saxehamnen*. *Simmas (Simons) gilja* MorGull, *Simmasgilja* 1833 Mor. nr 227, *Simmas gilja* 1847 nr 253; mansn. *Simon. Simmas (Simons) klåva*, MorKi, *Simmas-* 1823 Mor. nr 266, *Simons klåfwa* 1853 nr 328; se föreg. *Sirisgiljan* MorHäll. *Sjöboddalen* TeStrand. *Skarklåvorna* SkSka; trol. **skar*, f. 'inskränning i terrängen' varom under *Skarebacken* Bd 9 s. 140; samma ord med något annan bet. i bergn. **Majskaren* avd. V. *Sketgiljan skèd-* RöDal; *Skiedgilljan* 1786 Rö. nr 36; ned-sättande namn; rör. vokalisationen i f. l. jfr *Sketehögen* Bd 20: 1 s. 142 med litt., *Sketnos* 20: 2 s. 169. *Skogsdalen* TeBjö. *Skomakaredalen* TeFl; *skomakaren* okänd. *Skräddaregiljan* TeFl; *skräddaren* okänd. *Skårdalen* TeBä; trol. lokalt samband med *Skåreberget* (avd. V). *Skäggedalen* TeHåvRål, Skjegge- 1838 Te. nr 253; **skägge*, m., här trol. 'kvarstående oslagen gräs-plätt'; jfr *Skäggan*, *Skäggen* Bd 16 s. 140 med litt. och sydboh. *skäggrand skågrån* 'smal strimla som man inte kunnat slå. 3 *Skällershålan, -hålor* MorHär, MorMa, RöNä; *skäl-ler* 'skalgrus'. *Skäregiljan* MorRöd; f. l. är *skär*, n. trol. med syftning på bergskär i giljan. *Slaktehålan* RöUte; man har tydl. hållit till med *slakt* där; jfr t.ex. *Slaktedammen* Bd 9 s. 95. *Slupdalen* MorLa; sammanhänger med *Slupen* s. 35. *Smala giljan* TeTvet. *Smed(je)-giljan* MorTö, *Smedje-* 1838 Mor. nr 231. *Smedjegiljorna* TeRom. 2 *Smed(je)-dalen* MorHäll, MorKu. *Smedsedalen smēsø-* RöFu. *Smördalen* MorSö, 1791 Mor. nr 56; säkerl. berömmande namn; jfr Ståhl OUÅ 1941 s. 31. *Smörje-giljan* RöNä, *Smörje-* 1795 Rö. nr 47; f. l. *smörja* syftar på dyig mark. *Snipedalen* TeOtt; dalen tydl. *snip*formig; jfr åkernamnet *Snipen* s. 331 och Bd 9

s. 160. *Sogiljan?* TeSta, Sugiljan 1823 Te. nr 226, Sö-, So- 1853 nr 351; f. l. är snarast *so su* 'sugga', och i så fall är Sö- felskr. för So-; naturligtvis kan *Su-* tänkas återge ett Sö-, och i sådant fall är f. l. målets *sö(d)* 'får'. *Solskensvrån* TeRom, dal; väl ungt namn. *Spanskens gilja* TeBä; om *Spansken* s. 106. *Spångedalen* RöVe; f. l. är *spång*. 2 *Stallgiljan* MorGl, RöUte. *Stallhålet* MorRöd, klyfta; enl. en osäker uppgift använt som tillfälligt *stall*; om *stall* i boh. ON se Björseth MASO 8 s. 59 ff. *Starrgiljorna* TeÅng. 5 *Stengiljan* MorRöd, RöBra, RöHär, RöNä, TeRöd. *Stenshålan* TeRa; sammanhänger med ON *Sten*, som ingår i bl.a. *Stens skär* (*Stens udd*) s. 178. *Stenshålet* MorKi; se *Stensholmen* avd. III. *Stenulvegiljan* TeBä, vid *Stenulvebergen* (avd. V). *Stockedal* TeBö, vid *Stockeberg* (avd. V); möjl. är *Stockedal* det primära namnet, men den närmare innebörden är oviss; en stock som spång, gillerstock och avverkning av stockar är tänkbara alternativ. *Stocekiljan* MorBua (Fl); se föreg. 2 *Stordal(en)* MorBua, Morhäll. *Strandkrappet* MorLa. *Strandkullen* TeRöd. *Stutegravarna* TeHolm; den reala grunden okänd. *Stångedalen* RöVe; f. l. är *stång*, möjl. i bet. 'gränsstång', då dalen ligger vid gränsen mot Åker; jfr NG 9 s. 25, Stahre Stångskäret s. 1 ff. med litt., *Stång(e)berget* Bd 16 s. 184 med litt., *Stången* 11 s. 72, *Stångarlundarna* 20: 2 s. 292. *Stördalen* s. 27. *Sumphålan* MorFl. *Sunds dalen* TeLa; *sundet* mellan fasta landet och Valön. *Svadorngiljan TeSke, Swanegilgen 1788 Te. nr 50; uppslagsformen förutsätter att *Swane-* är sammandragning av **Svadorna-*; jfr under *Svaden Bd 16 s. 142 och »*Svanarna*» ibid. s. 184. *Svarteklåvan* TeHolm. 2 *Svindal(en)* MorRöd (=följ.), TeStrand. *Svinebod dal* MorRöd; *Svinebodahl* 1843 Mor. nr 239. 3 *Svinegiljan* GullHärm, MorSö, TeTvete. *Sågelagsgiljan* RöRä; *sågelag*, n. 'sågställning'. *Sävehålan* MorRöd; växtn. *säv*; jfr *Säveymyren* Bd 9 s. 146. *Södhusdalen*, väsentl. identisk med *Södhusgiljan* MorSö; *södhus* 'fårhus'. *Sö(de)rdalen* TeFl. *Södskår* s. 18. *Söndre dalen sønørø där* TeBä: 'södra dalen'.

Tiggarehålan MorHu; backe mellan berg; *tiggare* brukade vila sig där. *Tittedalen* TeLa, vid *Tittekullen* (avd. V). *Tjurhålor* MorTo, torvhåla. 2 *Tjuvegiljan* RöRä, SkFo, ingen tradition om *tjuvar* känd. *Tjuveskramman* RöSvi; en *tjuv* skall ha räddat sig utför berget där. 2 *Tjårdalen?* RöSkre, TeBö; se *Kärrdalen*. *Tjärnsdalen s. 127. *Tjärnsgiljan TeÅker, Kän(n)s- 1820 Te. nr 142. *Tjärnshålorna TeÅker, Käns- 1852 Te. nr 320; jfr föreg. *Tjärnskrappet TeRom, dal, Kiäns krappet 1840 Te. nr 257; lokalt samband med *Tjärnet, Känet 1848 nr 313. *Tornegiljan* MorGliSlä; *torn* 'törnig buske'. *Tornehålan* MorLa; se föreg. *Torstens håla* MorKi. *Trappedalen* TeNöt; vid *Trappebergen* (avd. V). *Trofastehålan trøfastehåla* MorHäll; man förmodar, att en hund *Trofast* omkommit (grävts ned) där. *Trollegiljan* RöFu. 2 *Trolleskrammorna* RöBua, RöHö (=Kloftekaserna); enl. en sägen skall en *mårbú* (man från Marks hd i Vgtl.) ha blivit ihjälslagen av *troll* på förstnämnda ställe; på det sistnämnda har man hört gastar tjuta. *Träntedalen* MorHär;

träntor 'tranbär'. *Tykesålan tågshåla* RöBa; f. l. ser inte ut att kunna vara annat än det da. mansn. *Tyke* (*Tyge*), omljudd form av *Tuki*, lånat till sv. och no. (Lind Dopn. sp. 1035 ff., Lundgren-Brate s. 281, 285 f., Hornby NK 7 s. 209). *Tysslingedalen* MorHu; *tyssling* 'lingon'. *Tåkegiljan* SkLö, *Tågegijla* 1755 Ska. nr 30, *Tåggiljan* 1866 nr 100; snarast boh. *tåka tåga* 'dimma', knappast det *tåka* 'barmark', varom Bd 5 s. 48.

2 *Ugnen* TeHåv, grotta, SkGå, fördjupning i berget, säges likna en bakugn. *Ulvedalen* TeNötTorp; *ulv* 'varg'. *Ulvegijlan* TeLå; se föreg.

Vaddalen TeBä; sjöbotten för inte längesedan; Dybacken ligger innanför. *Vagdalen* RÖNä, Wagn- 1819 Rö. nr 140; trol. anger f. l., att man kunnat köra med *vagn* där; om *vagn* med annan innebörd i ON se Bd 3 s. 222, 20: 2 s. 230 med not 1. *Valegijlorna* TeBjö, Wale- 1799 Te. nr 74; boh. *vålo*, fvn. *varði* 'stenkummel'. *Vallgijlan* SkBa; *vall* 'slätteräng'. 3 *Varpedalen* MorGl, MorRöd, TeRöd, vid *Varpeberget*; *varp*, n. 'kasthög'. *Varåkern* (-åkrarna, -äckrorna) TeNös, War- 1843 Te. nr 272, vid saltsjön under Klöveberget; f. l. kan vara det *vara*, f. '(sandig) strand' el. den stam *var-* 'vätska, vatten' som diskuteras Bd 9 s. 72; den kan också tänkas vara fvn. *varði*, boh. *vålo* 'kummel', och i så fall har *l* dissimilerats till *r* under inflytande av *r* i s. l. *Vasdalen* MorRöd; se *Vasen* avd. II. *Vaskedal* TeHoga, genomfluten av Vaske-dalsån; förr *vaskade*, dvs. tvättade man kläder vid Vaske-dalsbron. 2 *Vassdal(en)* TeBotBä, TeLa; i förra fallet snarare växtn. *vass* än gen. *vass* (< *vatns*), medan det sistnämnda V. otvivelaktigt innehåller ett *Vatns*- (> *Vass*-), då dalen har samband med *Vasseröd* s. 139. *Vassgijlan* SkSka; ovisst om växtn. *vass* el. gen. av *vatten*. *Vasskräppet* TeÅng; sannol. bör namnet hållas samman med ON *Vassen*, *Vassängen* och *Vassåkrarna* avd. VIII. 2 *Veddalen* RöBerg, Wedalen 1856 Rö. nr 218 (2 ggr; känt genom samman-sättningen *Veddalsbäcken vèdusbækæn*), TeRål; man har tagit *ved* där. *Vettegijlan* MorKi, vid *Vettebergen* (avd. V). *Viredalen* TeRål, Vidaln 1840 Te. nr 363; boh. *vire* 'vide'. *Vrångevattens kyrka* MorVrå, grotta; namnet avser också berget. *Vättnedalen* TeBot; vid *Vättneberget* (avd. V).

2 *Ådalen* s. 67, MorHär, odlad *dalsänka* kring en å. *Åskedalen* RÖRö; väl efter åsknedslag; jfr *Åske*- Bd 9 s. 123.

Ångdal RöBa. *Ångdalarna* TeLe. *Ånggijlan* (-gijlorna) TeSta. 3 *Ång-hålan* MorBerg, RöKär, SkFi. *Ånggijlan* MorVrå.

Ödalen s. 85. *Örnerersålan MorKu, Örneres håla 1829 Mor. nr 218; gen. av *örneredre* (n) 'örnbo'.

Bamseklåvan, se s. 18.

Bastedalen MorBjö. — 1798 Mor. nr 70, Bastedahlsgrind 1800 nr 87. ~ F. l. kan vara målets *basta* 'bastu, torkgrop för lin o.d.' (någon sådan ej angiven på kartan 1798) el. *bast*, i senare fallet med syftning på bast-täkt; jfr *Basteskår* s. 58.

Basteskår, se s. 58.

»**Bjöledegilljan**», »**Björsleds**» TeBä. — 1847 Te. nr 278. ~ F. l. dunkel. Möjl. innehåller den ordet *led* 'grind' föregånget av subst. *björn* el. mansn: *Björn*; jfr namn som »*Fiskiledsåkern*» och *Trulseledet* (mansn. *Truls*) Bd 9 s. 109, 111.

Bjönni, se s. 12.

Blaggarnsgiljan, -**giljorna**. MorSö. — Blaggarnsgiljan 1843 Mor. nr 241, -giljorne 1851 nr 278. ~ F. l. är rspr. *blaggarn*. Anledningen oklar, i synnerhet som det är fråga om en »gilja», ett trångt pass, långt från gården. Om ett *Blaggarnsbåden* se SIOD 3 s. 176.

»**Bohus port**», se under *Bågen* avd. I.

Bondehålet *bõnəhått* SkFi; ställe, förr med krog, nere vid stranden på nordsidan av Blåbergsholmen. ~ Enl. upplysning från prof. Sven Ekman brukade bönder hålla till på krogen, där de kunde ta sig en tår utan att observeras inifrån land. Möjl. har *bonde* här den bet., som angives under *Bondevägen* avd. IV. Målet har *bõnə* 'bonde'.

Bråtö vamm *brədə qám* el. *Vammen qámən*, se *Vammen* nr 2 s. 162.

***Brände enern** MorBua(Fl.). — Brännidiner, Brändin(n)ene, -enene 1820 Mor. nr 222, Brände Ener 1844 nr 248 (betecknat som »gräsdråger» m.m.), Brände Enern 1864 nr 364, Brända enern 1874 nr 428. ~ 'Den »brända», dvs. genom eld (brun)svedda *enen*'; boh. *ener enər*, m. (fvn. *einir*) 'en'.

Bultergiljan, se s. 103.

Bursdalen GullHärm. — 1831 Mor. nr 223, 1870 Mor. nr 395, Buredalen 1870 Mor. nr 395 (altern.), Bursdalsmyren 1831 Mor. nr 223. ~ F. l. torde ha samband med *Burö* (avd. III). Den kan tänkas vara gen. *Bures-* av *Burö*: *Bure* el. av ett IN *buren *būŋ e.d.; någon bebyggelse på *Burö* är dock inte känd.

Bursgiljorna GullHärm. — Bursgiljorne 1831 Mor. nr 223. ~ Om f. l. se under *Bursdalen* ovan.

***Bytthålet**, se under *Bottneröd s. 340. ***Bågensport**, se under *Bågen* avd. I. **Dandalen**, se s. 63.

***Flodiket** MorGl; ovisst om ON. — Floddiket 1837 Mor. nr 234. ~ *Flodike fløddīgə*, n. 'avloppsdike' (Solberga), *fløddīgə* 'bredare dike' (Hjärtum, Forshälla).

***Fridal(en)** MorKu. — Fridalsskogen o.d. 1792 Mor. nr 83, 1829 nr 218. ~ Det kan tänkas, att *fri* här och i *Madfribacken (avd. V) har samma innebörd som fsv. *friper*, m. i *fripgærpi*, n. 'fredat gärde, där fäkreatur ej får insläppas' (Schlyter); jfr att *fri* i boh. betyder 'skydda'. Om andra möjligheter att tolka *fri* se *Frikullen Bd 9 s. 127.

Gelen *gén* SkGrö. — 1825 Ska. nr 69, 1840 nr 72, Geln 1825 nr 69; ingår i Gelens äng 1825 Ska. nr 69, gele Wallarne, gele Wallen 1825 nr 69, Gelevallen 1840 nr 72. ~ Uttalet *gén* kan i och för sig ha uppstått ur ä. *Geren*

eller *Gelen*. Det förra kunde vara best. sg. av fvn. *geirr*, m. eller *geiri*, m. (se »*Gerin*» s. 55), här med bet. 'framskjutande bergudde'. Det senare skulle innehålla fvn. *gil*, n. 'klyfta', varom under *Rapegel nedan. Ur saklig synpunkt kan båda tolkningarna vara försvarliga; mest får dock platsen sin karaktär av att vägen går fram genom en klyfta, som man fått vidga genom att spränga bort en del av det berg, som möjl. kallats *Geren. Där har förr funnits en grind, *Gelegrinden jēlāgrīna*. Uttalet med *l* och de ä. skr. *Gel(e)n* och *Geletalar* för att f. l. ursprungl. är *gil* 'klyfta'. Men detta är neutrum (jfr t.ex. *Gelet* Bd 3 s. 237, 5 s. 25, 20: 1 s. 72, 180), och om man vill vidhålla tolkningen ur *gil*, får man antaga, att *Gelen är förkortning av *Gelevallen* e.d. (se skr. från 1825 och 1840).

Gersdalen MorMo. — G(j)ersdahlen 1856 Mor. nr 313. ~ Om f. l. se under »*Gerin*» s. 55.

»**Gribbingsdalen**» RōBra. — 1794 Rō. nr 68. ~ I no. finns *gribbing*, m. 'grim el. bister Person' (Aasen), *gribba*, f. 'bister Person', verbet *gribba seg* 'dreie Ansigtet, gjøre sig styg eller bister' (Aasen), sv. dial. *gribba* 'bistert kvinnfolk'. Möjl. är f. l. gen. av det nämnda *gribbing*. Också en annan möjlighet må övervägas. F. leden i namn på *-dal* är mycket ofta vattendragsnamn. Namnet *Gre(d)bäck* är ett ganska vanligt bäckn.; se Bd 1 s. 146 f. (Det är ett ä. *Grytbäck* 'den steniga bäcken'.) I dubbel sammansättning avslipas lätt ett *-bäcks(-)*; så har skett i *Gre(d)bäcks hult grebās hēlt* och *Gre(d)bäcks nabbe grebās nābē* i Sävedals hd, sannol. också i *Grebbeshult* i Marks hd, Vgtl. (se a.st. not 3). Men ett *grebās*, vars *-e* lätt uppfattas som *-i*, kan ha antagits vara ett avslipat **grebāgs-*, *grīb-* och därför skrivits *Gribbings-*; jfr t.ex. att *Stillingsō(n)* i Myckleby sn alternativt förmodas ha uppstått ur ett **Stillis-* < **Stilligs-* < **Stillugs-* < **Stillaugs-*, gen. av mansn. fvn. *Stillaugr*. (Lidén Boh. stud. s. 194 ff., Bd 9 s. 38). Kartan 1794 visar dock ingen bäck.

Grindesacken *grīnāsākēn* TeHolmTveteh. ~ S. l. innehåller den stam *sack-* 'sänka', som ingår även i *Sackekärr* avd. IX; sydboh. känner *sacka sākā*, f., nordboh. *sack sak, f. 'fördjupning, sänka i terrängen'. Är uttalet *-sākēn* pålitligt, föreligger ett mask. **sacke *sākē* 'sänka, svacka i terrängen'; detta kan då tänkas vara belagt i de två ON *Sacken Bd 9 s. 3 och 153, av vilka åtm. ett (ehuru med tvekan) uppges ha uttalats *sākēn*; annorlunda Bd 9 s. 153.

Gryt(e)stenshålan, se *Gryt(e)stensberget* avd. V. »**Grönjåsdalen**», se *Gröneås s. 252.

Gullungs giljor TeBot. — 1861 Te. nr 387. ~ Ett *Gullungskas* nämnes SOÄ 18 s. 15 (utan tolkning). Det ser ut att innehålla ett (okänt) mansn. *Gullung*; *Gullungs-* kan dock vara »uppsnyggning» av ett ä. *Gulles-*, vilket kan vara gen. på *-s* av mansn. fsv. *Gudhlef*, *Gudhle* eller *Gudhlögh*; jfr *Gullingsrud* NG 5 s. 83 och att f. l. i *Gullungebyn* i Vedbo hd, Dal, 1378

skrevs *Gunlogha* och 1560 *Gwllix-* (SOÄ 19 s. 128). Jfr också »*Gribbingsdalen*» ovan. Skulle *Gullungs* återge ett boh. *gǫlloys, föreligger möjl. gen. av ett ä. ON *Gállungen; jfr *Gállungen* avd. III.

Göjas gilja MorBjö. — Göijas gillja 1800 Mor. nr 87. ~ *Göja* skulle kunna vara en svag form av det i ON väl bestyrkta fvn. *gýgr*, f., gen. *gýgjar*, 'jättekvinna' (jfr Bd 1 s. 237 not 1), men i så fall är namnet ändå ungt, då ett *gygja inte skulle ha *s* i gen. Möjl. har *Göja* varit ökn. på en sturvuxen kvinna. Ett ökn. *Göja* kan också tänkas ha haft något samband med *Göja* (*Göa*), väl känt som beteckning på februari månad. Det är också formellt tänkbart, att f. l. innehåller en sentida motsvarighet till kvinnon. fvn. *Gyða*, vanligt i No. från forntiden till våra dagar (Lind Dopn., Rygh Personn.). Om sydsv. namn med ev. besläktad f. l. se Ohlsson Blekingekusten s. 81 ff., Bruhn Ägon. s. 79 ff., Ljunggren i SOÄ 1946-48 s. 39 ff.

Hammanegiljan *håmanægylja* RÖSvi. ~ *Hammaneliden*, bebyggelse under Häggeröd i Resteröds sn, Inlands Fräkne hd, uttalas *håmanælia* och skrevs Hammareliden 1792; tycks innehålla *hammar* 'framskjutande bergparti' i best. form (Bd 11 s. 53). F. l. i här behandlade namn kan vara samma ord; H. ligger intill Valeberget.

Hängelsdalen *hængelsdán* TeRöd; vik och dal i samband därmed. — Hängelsdalen (4 ggr), Hängelsdals torfmyr (3 ggr), Hängelsdals myr (2 ggr), Hängdals torfmyr 1861 Te. nr 386. ~ Namnet bör sammanställas med *Hängelseberget* *hængelsæberjet* i Stenkyrka sn, Tjörn, en hög och brant bergkulle, och med tre ON i Älvsborgs län: *Hängelsberg*, namn på en lägenhet, oförklarad SOÄ 4 s. 71, *Hängele* *hængela*, hemmansnamn, skrivet j Hengele 1397, oförklarad SOÄ 17 s. 92 (uttal ibid. 20: 1 s. 42), *Hängele*, namn på en avsöndring, oförklarad SOÄ 19 s. 175. Namnen hör möjl. samman med sv. *hängel*, m., förr använt om något hängande, även om krok, hake, handtag, (häng)hylla, da. *hængel* 'löst nedhängande band o.d.', nyisl. *hengill* 'pendel, hängande trasa' (SAOB H 2033), även 'stejlt, överhängende Bjærg, stejle Klipper' (Blöndal); i sistnämnda bet. förekommer *Hengill* som ON på s. Island (Blöndal). De sv. namnens uttal med dentalt *l* talar i någon mån för denna härledning; jfr Janzén Subst. s. 183 f. *Hängels-* kan vara gen. av ett bergn. **Hängel(en)* 'det brant stupande berget'; naturförhållandena vid Hängelsdalen motsäger inte antagandet.

»**Höviskedalen**» MorBro, — 1847 Mor. nr 272 (2 ggr). ~ Tänkbart att f. l. är ett boh. *hö-visk, parallell till sörbygdsmålets *hålmvæsk*, m. 'halmviska' (Nilén Ordb.), fvn. *halmvisk*, f. 'halmtott' (Fritzner); jfr no. *visk*, m. 'visk, tot' (Torp). Den sakliga grunden för ett sådant namn är dunkel.

Jättnedalen, se s. 59.

Kam(s)dal TeStrand. — Kam(m)dal u.å. Te. nr 58, 1790 nr 71, Kam(m)sdalen 1831 nr 237, 1850 nr 324, -dahlen 1855 nr 333, Kandalskällan 1850

nr 324. ~ Om rspr. *kam* i vissa ON se Bd 5 s. 127. F. l. är möjl. gen. av ett färdigbildat ON **Kam(men)*. *Kammen* är ett vanligt ON i Norge. Målet har *kam*, m. 'raden av åspannor, bräderna högst på takåsen'. Ett boh. *Kamstorp* innehåller ett mans(bi)n. fvn. *Kampr* (Bd 16 s. 43).

Kavdalen, se s. 127.

Kesedalen TeÅng; trol. = *Kistedalen*. — Kjesedals Giljan, resp. Giljorne (3 ggr) 1824 Te. nr 228. ~ Väl en riktigare form för *Kistedalen*. F. l. är det i boh. ON vanliga *kesa* 'sätta i väg (för att undkomma bromsar el. för att svalka sig), »besa» (om kreatur)'. S. l. brukar ange en högt belägen plats (*Kes(ar)kullen* är vanligast), men *Kesaredalen* är också känt (Bd 16 s. 195; jfr även *Kesegel nedan); i en dal kan djuren få svalka. Av *Kesedalen* kan bli *Kesdalen*, varav *Kestalen*, fattat som *Kestdalen* (jfr det första urkundscit. under *Kistedalen*).

***Kesegel** Sk (Berg?). — Kjessegelsdalen, Kjessegelsbergen 1755 Ska. nr 30. ~ *Kesegel kan vara sammansatt av verbet *kesa* (om kor) och fvn. *gil*, n. (boh. *gel *jel) 'trång dalgång, klyfta'; jfr under *Rapegel nedan. Namnet har då en motsvarighet i *Kesedalen* ovan och *Kesaredalen* Bd 16 s. 195.

Kistedalen? TeÅng; trol. = *Kesedalen*. — Kjestdahlen, Kistedahls löckan (ist otydligt) 1853 Te. nr 323, Kistedahlen 1854 ibid. ~ Om *kista* ingår från början, hänvisas till åtskilliga *Kist*-namn i tidigare bd, t.ex. Bd 5 s. 16, 18 Reg. Här har snarast *dalen* jämförts med en *kista*. Jfr emellertid under *Kesedalen*.

Klavessgiljan MorFl. — Klafwegilja (4 ggr) 1847 Mor. nr 336 a. ~ Tycks innehålla den apokoperade formen *Klawes*, *Klaus* av *Nikolaus*; *Clawes* o.d. former från Boh. på 1400- och 1500-t.

Knashålor TeBot; i utmarken. — 1861 Te. nr 387 (*å* i *-hålor* möjl. *ö*, och *o* möjl. *a*). ~ Säkerl. boh. *knas*, n. 'orenhet i säd t.ex.' (Tegneby), 'fnas, boss, småsmulor' (Hjärtum), ingår i *knàsətų* 'skräp, små värdelösa saker' (Röra) och *håknás* 'höskrap' (Naverstad). Hit hör sannol. också *Knasevik* Bd 4 s. 71, där f. l. ansetts vara *knasa* 'knastra'.

Kockegruvan *kåkögruva* RöMu; en ränna i ett berg. ~ Man brände brännvin här förr. S. l. betyder egentl. 'spishäll, (askgrop i) gammaldags spis' o.d. (Bd 1 s. 243, 9 s. 26) och syftar väl här på något som har med den nämnda hanteringen att göra. Om *Kock*- i boh. ON se Bd 5 s. 39; 16 s. 191. Här kan man kanske snarast förmoda, att det är fråga om *kock*, m. el. *kocka*, f. 'kokerska' (jfr Bd 20: 1 s. 59), icke om det välbekanta boh. *kock* 'tupp'.

Konvojdrågen Moll; på Sö(de)rön. — Convojdrågen, Convoji- 1838 Mor. nr 236. ~ S. l. är *dråg*, f. '(trång) dalsänka'. F.l. är *konvoj*, men den reala grunden är okänd.

***Kopandedal** TeNös. — Kobanedal 1843 Te. nr 272 (2 ggr), Kobbane-

1868 nr 399. ~ F. l. sannol. ett bäckn. *Kopande, pres. part. av boh. **kopa kə̀ba* (Tunge hd), *kə̀ba* (Sörbygdens hd) 'stulta, tulta', svarande mot no. dial. *kopa*(?) 'styrte ned, trille (især om sten)' (Torp). Namn med s. l. -*dal* innehåller ofta ett bäck- el. ånamn som f. l. Med avs. på f. l:s form jfr t.ex. *Siglande s. 165, *Kvatrande* Janzén NoB 1935 s. 17 och med avs. på dess innebörd t.ex. de boh. *Rista och *Tos(s)a* (Janzén Boh. stud. s. 236 ff.).

Kycklingedalen *ş̀kklngədån* GullHärm; förr odlad. — 1831 Mor. nr 223. ~ I Bd 9 upptages tre namn med f. l. *Kycklinge-*, men de synes inte ha direkt med subst. *kyckling* att göra. Ett *Kycklingedalen* finns i Forshälla sn, men anl. till namnet är okänd (Bd 11 s. 109). En gård i Ödsmåls sn, Inlands N. hd heter *Kycklingedalen ş̀kklngədån* (Nilén). Namnet skrevs Kollingdal (!) 1568. Killing dall 1573, Kolbingsrödt (!) 1581, Kolling dall (!) 1586. Skr. *Kolling(-)* väl fel för *Kölling-*; jfr da. *kylling* 'kyckling' och fsv. *kyllinger*. Boh. har formen *ş̀kklng* o.d. men jfr sörbygdsmålets *kyllingeråge* 'knapp råge' (Nilén Ordb.). Sistnämnda appell. kunde locka till tolkningen 'den lilla dalen'. Den reala grunden torde dock vara förekomsten av *kycklingar*, dvs. ungar av skogsfågel.

***Kyrkhålan** MorHäst. — Kyrkhålevallen, Kyrkhåls- 1846 Mor. nr 258. ~ Kan f. l. möjl. sammanhänga med det faktum, att *kyrkan* en gång ägt jord i Hästekälla (jfr s. 28)?

***Kårdal(en)** TeHäv. — Kårdalsberget (2 ggr), Kårdalsgilja 1859 Te. nr 371. ~ F. l. möjl. mansn. *Kåre*; jfr *Kårehogen* s. 32.

Kändalen, se s. 71.

Laddemötet *lådēmōdat* GullHärm; en »klämma» där en körväg går igenom. ~ Som förklaring meddelas, att folket, när de skulle mjölka korna i markerna däromkring, satte ifrån sig sina *laddor*, dvs. skoplagg, där. Snarare är det fråga om boh. *lāda*, *lāda* (Skaftö) 'velig kvinna', även 'snuskig kvinna', eller motsvarande maskulina ord *lāde*. Uttalet *lād-* för väntat *lād-* är ex. på sådan förlängning av stavvok:n, som understundom konstaterats i sydboh.; jfr under *Laddefors* Bd 5 s. 137.

Ljus-, se *Lys-*.

***Loftsbott(n)en?** *läftsbotn*; s. l. har ett mindre äkta uttal, om den är -*bott(n)en*. MorKå; berg. ~ *Loft* brukar ange högt belägen ort (Bd 3 s. 102), vilket ju väl passar in på ett berg (jfr t.ex. *Loftberget* Bd 5 s. 189). Men om *botten* utgör s. l. torde namnet från början inte avsett berget utan en *botten* (se inl. ovan), och i så fall betyder *loft* trol. 'byggnad i två våningar'; jfr under *Låssbo* s. 121 samt namn med f. l. *Loft-* avd. VIII.

Lysdalen *lūs-*, *lūs-* Rönäv. ~ Flera namn på *Lys-* har i tidigare band fått lämnas oförklarade el. blott gissningsvis förklarade (Bd 1 s. 249, 5 s. 190, 16 s. 114, 150, 18 s. 217). En meddelare anser, att förev. namn åsyftar, att *ljuset* tränger ned i denna blott glest bevuxna dal. Men då namn med s. l.

-dal ofta innehåller ett ånamn i f. l. och det rinner en bäck genom dalen, kan *Lys-* måhända dölja ett bäcknamn *Lýsa; jfr sn.-n. *Lyse* SIOD 1 s. 40, gårdn. *Lyse* Bd 4 s. 54.

Läddalen *læddån* MorFl. — 1791 Mor. nr 90, 1878 nr 441, Ledalen 1847 nr 336 a. ~ Ligger i *lä* med skyddande berg mot sjön. Jfr *Läskär* SIOD 3 s. 149 och Bd 5 s. 151.

Ländesdalen, se s. 99.

Länsdalen *lænsdån* MorBerg. — Lönsdalen(!) 1853 Mor. nr 355. ~ Samma namn förklaras vara dunkelt Bd 18 s. 364 med hänvisning till *Län* ibid s. 251. Snarast är *Länsdalen* emellertid samma namn som bebygg.-n. *Ländesdalen* under Skaftö, vari f. l. är ett *lände*, n. (s. 99).

Madgjåtan, se s. 131.

Munkhålan MorFl. — 1847 Mor. nr 336 a. ~ Se under *Munkemyr* avd. VI.

»**Myxedalen**», se under *Möksås* avd. V.

Näsvammen *næsvåmma* MorLa. — Näshvammen 1862 Mor. nr 368, Näs hvammen 1865 nr 369. ~ S. l. är *våm wam*, f., fvn. *vomb*, f. 'komage', i ON använt om »bukiga» lokaler; jfr *Vammen* Bd 9 s. 95, 162, 181 med litt.

***Nötdalen** *nøddån* RöHe; betesmarker. — Nuddalen 1782 Rö. nr 30. ~ F. l. kan vara målets *nud* 'hasselnöt'; jfr *Naddås* avd. V och *Naddebacken* Bd 9 s. 83 f. Den kan altern. vara *nöt*, n. 'boskap'; jfr *Nötedalen* Bd 20: 1 s. 181.

»**Omdahlen**», se *Ugndalen.

Pissegapet *pæssagåbøt* TeLuNöt; trång dal med bäck. ~ F. l. sammanhänger med verbet *pissa* 'kasta sitt vatten'; jfr *Pissebäcken* avd. II. Antingen bör namnet återges 'den trånga dalen där det (bäcken) strilar fram' el. också här bäcken kallats *Pissa; jfr Janzén NoB 1935 s. 25.

Pissehölen *pæssøhån* SkIsl; bergskreva vid sjön. ~ Tidvis strilar vatten fram genom skrevan.

Profosshålan MorHäll. — 1820 Mor. nr 267. ~ Synes innehålla *profoss*, m. 'rättsbetjänt som utdelade spöstraff'. Någon tradition ej känd.

***Rapegel** *råbæjål*, *råbæjél* (Abrahamson) MorFl; förr odlad betesmark. — Rabegill (3 ggr) 1791 Mor. nr 90, -gjel, Rapegielsberget, -gilgeberg(!) 1847 nr 336 a. ~ Namnet har behandlats av Abrahamson Västs. ordstudier s. 5 f. Hans mening att s. l. med största sannolikhet utgöres av *gel < *gil* (fvn., no. *gil*), n. 'bergsklyfta' har motsagts av Lindroth (i opposition ex auditorio vid A:s disputation) och av Janzén (ANF 55 s. 194), men synes med framgång ha försvarats av A. (ANF 56 s. 322 ff.). F. l. innehåller enl. denne vgt. och no. dial *rap*, n. 'stenras, skred' (se under *Rapö* avd. III och jfr *Rapås(en)* Bd 3 s. 211; 11 s. 9, *Raparna* Bd 11 s. 96) men namnet är av reala skäl att fatta som en elliptisk bildning för *Rapöväsgil 'klyftan (dal-

gången) som (flatöbornas) väg till Rapö går fram genom'. Det synes troligare, att *Rapegel uppstått ur *Rapögel, som kan ha haft samma reala grund som det pönerade *Rapövägsgil.

»**Rappinsdal(en)**» MorRöd. — 1847 Mor. nr 252. ~ Se »*Rappinsberg*», avd. V.

Rudda, se s. 64.

Rulldal? MorLa; halvcirkelformad sänka i bergen med stenar, en »rullstensdal». ¹ — Rundahls Stenar 1764 Mor. nr 9, Rulldals stenar, Röll- 1862 nr 368, Rulldahlsstenar, Roll-, Rödalstenar (!) 1865 nr 369. ~ Om den äldsta formen skall fälla utslaget, är f. l. säkerl. ett *runn-*, men ovisst huruvida målets *run* 'rönn' el. boh. *runne*, m. 'buskage' (jfr Bd 9 s. 119). Då vore *rull-*snarast en förvanskning, eftersom en övergång av *n* till *ll* framför *l* i s. l. knappast är trolig (den innebure näppel. en assimilation). Boh. *rulle* 'hög av stenar o.d.', bestyrkt just från Orust, kunde emellertid ha övat inflytande. Det förefaller dock mest sannolikt, att f. l. redan från början innehåller just detta ord; som synes talar alla de ä. skr. om stenar.

Runndal?, se *Rulldal*.

***Runnegel** MorMa. — Runnegillsberget, Röngillgs- 1840 Mor. nr 247. ~ Innehåller antingen trädnamnet *rönn run* el. målets *rånø*, m. 'buskage'; jfr *Rulldal*. Om s. l. *gel*, n. se s. 303.

***Russinegiljorna** TeTvet. — Råssina Giljorna 1819 Te. nr 199. ~ Se under *Russineberget avd. V.

Rämmedalen. 1. Se Bebygg.-n. s. 76. 2. *rømø*- TeFl. ~ Det är ovisst, vad f. l. i nr 2 kan vara. Den torde inte vara något (bäck- eller) ånamn, såsom alternativt föreslagits för nr 1. *Rämnen* 'djävulen' ser ut att i ON förekomma endast i gen.; jfr följ. Möjl. innehåller f. l. en omljudd form av stammen i sydboh. *rammoge, m. *råmo* 'fuktighet (i jorden)', adj. *rammog *råmo* 'våt, fuktig' (Abrahamson Västs. ordstudier s. 53). Ett *rämme*, m. 'must och fuktighet i jorden' är känt från Ögtl. (Rietz s. 548 b), och *rämja*, f. anses ingå i vissa vgt. ON, t.ex. *Remia Siö(n)* SOÄ 2 s. 159, *Rämje* ibid. 5 s. 10, *Rämjorna* SOSk 13 s. 148. En bet. 'dalen med fukt och must i jorden' skulle passa bra för nr 2.

Rämmens port *rømøns pót* RöSvi, på gränsen till Lerskall; slutet på en smal »gång» i Valeberget. ~ Boh. *rämnen rømøn* 'hin onde'; jfr *Rämmens håla* avd. IX. Går man igenom »porten», faller man ner och slår ihjäl sig. Namnet anger tydl. platsens farlighet.

Rön(n)-, se *Runn-* ovan. ***Sandugnen?**, se s. 130.

Sildalen *sil-* el. *Silledalen silø-* GullHärm. ~ Att man skulle ha lagt upp *sill* där för att använda den som gödsel, är kanske bara en gissning i

¹ Medd. av civilingenjör Gunnar Andersson, Göteborg.

orten.¹ I stället borde det vara fråga om verbet *sila* el. *silla* 'sippra fram', även *silla*; se närmare under *Humlesillen* Bd 18 s. 13 f. Dalen är ofta vattenfylld, och tolkningen utgår från att där finns (el. funnits) en liten bäck. Samma f. l. ingår i *Sillebacken* (avd. V) och *Sillemaden* (avd. VI).

Silledalen, se *Sildalen*.

Sjukstugan *sÿgästÿva* GullHärm; i en sänka strax N om Utkiken. — Sjukstuga 1831 Mor. nr 223. ~ Svårt att avgöra om här verkl. kan ha funnits någon (tillfällig?) *sjukstuga* för skeppsbrutna, el. om terrängen (skämtsamt) av någon anledning liknats vid en sådan.² Möjl. har namnet samband därmed, att en fältskär enl. brev av Fredrik II 1572 stationerades i Härmesund vid Gullholmen att handha sjukvården inom Härmesunds uppsyningsdistrikt (No. Rigs-Reg. 1 s. 469; jfr *ibid.* 2 s. 484).

Skeppedalen, se s. 50.

Skeppsdal(en) TeTo. — Skep(p)sdal, Skepsdalen 1819 Te. nr 200. ~ Om ifrågakommande alternativ se *Skeppskärr* avd. IX.

Skjutsrättaregiljan RöNä. — Skjuttsrättaregiljan 1795 Rö. nr 47. ~ Vid *Skjutsrättarekullen* avd. V. *Skjutsrättare* m. 'person som vid de olika skjutshållen hade att skaffa hästar och natthärbärge åt de resande, fördela skjutsningsskyldigheten mellan rättarlagets skjutsningsskyldige osv.' (Modéer Smål. skärgårdsn. s. 232 ff. med litt.) En man med denna syssla kan ha haft med giljan att göra.

Skolldalen, se s. 159.

Skottgiljan Rö. 1. Nä; se *Skutegiljan*. 2. Dal. — Skott Gilljan (3 ggr) 1831 Rö. nr 146; möjl. identisk med föreg. ~ Om *skott* i ON se s. 203 f.

Skutan *skÿda* MorFl; »giljor» (bergpass) vid Källeviksbukten (av ortnamnsupptecknaren uppgivet som »del av» denna). — 1847 Mor. nr 336 a. ~ Platsen har benämnts därav, att man faktiskt brukat dra upp *skutorna* ur sjön där; snarast förkortning av *Skutegiljan, -viken e.d.

Skutegiljan RöNä. — Skudegilljan (2 ggr varav 1 gg med *d* skrivet på *t* eller tvärtom), Skutekullsgilljorne 1795 Rö. nr 47, Skottgilljan 1825 Rö. nr 206. ~ Det är inte visat, att den sistnämnda skr. avser samma lokal som de två förstnämnda, men det är troligt. *Skutegiljan* synes vara bildat på *Skutekulle(n)* s. 237. Platsens läge tillåter inte att i f. l. se *skuta*, f. 'segelfartyg'. Att döma av kartan 1795 kan man inte heller räkna med detta ord i jämförande användning. Det framgår inte heller av kartan, huruvida man kan motivera en stam *sküt-*, *skott-* med bet. 'skjuta upp (fram)', men det ligger närmast till hands att räkna med denna möjlighet. Se under *Skutt(r)eborgen*.

¹ Gödsling med sill är dock känd från Skaftö; IFGH accession 5895.

² I närheten finns ett röse, där en ung flicka säges ligga begravd. Hon skall ha kittlats(!) ihjäl. Förr i tiden kastade folk, som gick förbi, sten på röset. (Medd. av fil. dr Johan Pettersson, Gullholmen.) Men denna sägen kan knappast ha med platsens namn att göra.

***Spettkälledalen** *spètšælädän* MorHäll. — Sperteledsberget, Spertegiljerne (det första *r* osäkert i båda), Spertgiljemyr (dito) 1813 Mor. nr 168, Spitgilje klåfvan, Spitgilje dalen 1832 nr 225, Spätjeljedalen 1878 nr 452 (flera ggr). ~ Tydl. är *spètšælä-* en sen omytning av ett **spëtjeljə-*; det tonlösa *-t-* har gjort det omedelbart följande *-j-* tonlöst, och sedan *j* fallit i ställning efter *l*, har ordet associerats med *källa*. Ursprung och bet. av **Spett-* kan inte fastställas. Då läsningen *Sperte-* är mycket oviss, bör tolkningen inte byggas på den.

Springoppedalen, se s. 12. »**Springupsdalen**», se s. 12. **Stördalen**, se s. 27.

Sviledalen MorHu-TeRå; i Storehamn. — Sviledaln 1840, 1845 Te. nr 363 (3 ggr) -dahlen 1850 Mor. nr 271 (3 ggr). ~ Sammanhänger med *Svileberget* avd. V.

»**Särishålan**» SkGå; — 1884 Ska. nr 127. ~ Man kan endast gissa, att f. l. är en avslipad gen. av mansn:t *Severin*, väl styrkt från Boh. fr.o.m. 1500-t., dock oftast med *ö* i första stav.; jfr *Severins lycka* Bd 5 s. 225. S. l. -*hålan* torde här som ofta annars syfta på nedsänkt läge i terrängen. Möjl. bör man hålla samman namnet med *Säfwerishålan* Bd 11 s. 111 och det därmed samhörande *Säfristycket* ibid. s. 127, båda oförklarade.

Trumpetegiljan TeBräSka. — 1813 Te. nr 154. ~ Hör samman med *Trumpetar(e) kullen*.

Tjurdalen *šydän* MorHäst. — 1871 Mor. nr 401. ~ Djup klyfta, väl i en *dal*. Det påstås, att en *tjur* hörts råma där vid väderskiften, och det betraktas som »spökeri». Har inte snarare en *tjur* råkat illa ut där? Jfr *Tjuremyren* avd. VI och *Tjureklämman* Bd 5 s. 220.

Tråvedalen, se s. 128.

Tussebjärken *tøšəbjərka* TeSta; dalgång. — Tossebjörcka 1797 Te. nr 87, -björka 1823 nr. 226. ~ F. l. är målets *tøša*, f. 'litet, dåligt utvecklat eller förkrympt träd', även i sammansättningen *tøšəškōw*, m. 'skog som består av buskliknande, illa vuxna träd' (Abrahamson MASO 9 s. 141); s. l. *björk*, på Orust *bjærk*; jfr Tengström IN s. 247 och t.ex. *Björkarna bjærkəna* Bd 9 s. 80. Uttalet *tøšə-* beror väl på inflytande från målets *tøša* 'groda' och *Täsegården* på samma hemman.

***Ugndalen** TeÄng. — Omdahlen, Omdahls myr, O:s vrån 1853 Te. nr 323. ~ *Ugn*, målets *om*, brukar syfta på hålor el. klyftor i berg (Bd 5 s. 220 och cit. st., 18 s. 61, SIOD 3 s. 115), stundom i samband med någon banal tradition om att »jättar» kokat sin mat där. Bd 9 s. 151 tycks *Ugnen* dock åsyfta en *dal*; detsamma är möjl. fallet här.

Vasbotten *vəs-*, *vəs-* MorRöd; TeBox. — Wase botten 1822 Te. nr 263. ~ Se *Vasen* avd. II.

Vassdal, se s. 50.

VIII. Åkrar, ängar, hagar, gården, svedjemarker, röjningar, öppna områden o.d.

Bråte bråda, bråda, m. 'svårframkomlig terräng', i ON snarast 'röjning'. *Flat*, f., *flate*, m. 'flatmark'. *Fläck*, m. 'litet jordstykke'. *Gärde jäla, jåla*, n., 'inhägnat åkerstykke'. Om *hag*, n., liktydigt med följ., se *Platshag* s. 120. *Hage hawa, hawa*, m., avser inhägnad mark, ofta beteshage. *Hamn hamn* f., användes om utmarksbete, ofta om ett eller flera hemmans gemensamma betesmarker. *Hed he* f., 'slätt, skoglöst område'. *Intak intåg*, n., betyder '(från utmark eller oskiftad mark) intaget område'. *Kas kas*, f., bör i ON snarast återges med 'röjning'. *Kreke krægø*, m. 'vrå, krok', även 'inhägnad plats'. I ON betecknar *krok krog*, m. ofta 'avsidet liggande äga'. *Kvi kwø, kwø* f., n. åtm. på Skaftø; jfr Janzén Subst. s. 26 f.; i ON betyder ordet snarast 'litet gärde, oftast inklämt mellan berg' (Bd 9 s. 154). *Land*, n. 'odlad jord'. *Lera*, f. 'lermark'. *Lycka løka*, f. 'litet inhägnat område'. *Lände*, n. 'odlad jord'. *Mo mø*, m. 'slät, sandig, skoglös, ofta ljungbevuxen mark'. *Planka*, f. 'åkerstykke mellan diken', 'två åkertegar som hopplöjts'. *Rabb rab*, n. 'tuvig och stenig ljunghärad'. *Ren ren*, f. 'ängsremsa i kanten av en åker'. *Salta*, f. förekommer i ON liktydigt med *sälta*, f. nedan. *Sand sam*, m. 'sandmark'. *Skalle*, m. oftast 'hög och torr mark'. *Skifte*, n. *Slätt slæt, slæt*, f. 'något större slätmark'. *Spjäll*, n., i ON 'liten hörnig åker, hörn av åker'. *Strand stran*, f. 'strand'. *Stykke støkø*, n., 'liten odlad jordbit'. *Teg tej*, m. 'mindre åker'; jfr dock *Morlandstegen* s. 74 och *Muserødtegen* s. 74. *Svede*, m. *Sälta*, f. 'strandmark, även växtligheten där'. *Tvet* m. närmast 'röjning'. *Tånge tågø*, m., se inl. till avd. III. *Vall val*, m., 'slätteräng'; jfr Bd 18 s. 275. *Vrå* f. betecknar oftast ägor, som ligger avsidet. Ordet *åker ägør*, pl. *åkrar* (Janzén Subst. s. 185 f.) har samma bet. som i riksspråket. *Åkra ækra* f. betyder 'vall som plöjts upp på hösten och skall besås följande vår'. *Ång øg*, f., har sin riksspråkliga betydelse.

Abrahams hage MorHu; omkring 1860 bodde där en skomakare *Abraham*. *Abrahams tomter* MorÅ (ovisst om ON); möjl. efter den *Abraham* Jacobsson, som 1857 ägde en del av hemmanet (Mor. nr 338). *Adels hage* MorRöd. *Afrika* MorMo, åkrar; namnet anger avlägset läge. *Alarna Rörö*, äng. *Alebråten* s. 68. *Alegårdet Rörö*. 3 *Al(e)hagen* s. 60, 67, 129. *Aleåkern* TeKä. *Allmänestycket* TeHogen. *Allmännigelyckan* Röske. 2 *Almelyckan* MorBro, MorSte. *Almen* GullHärm; område med *alm*. *Almeåkrarna* TeNös. *Altartavlan* GullHärm, åker rund som en altarring, Geteryggsberget står brant ned mot åkern »som en altartavla»; alltså ursprungl. ett bergnamn, jfr SOV 3 s. 95. *Ambjörnskvinn* Morhäll. *Amundekroken* s. 31. *Apellyckan* MorGl; inte *aplar* nu, men byn säges ha legat där förr. *Apelåkrarna* Röhäl. 3 *Apleflat(en)* TeKå, TeSta, TeStrand. *Aplekvierna* TeLa. *Arvids bete*

MorHäll, Arfwids bete 1794 Mor. nr 79; 'Arvids (jord)bit', målets *bēda* 'bit'; jfr *Herrns bete* nedan. *Askelyckan* MorHäll. *Askeländet* MorSö. *Asken* s. 77. *Askestycket* TeÅsk. *Aspeflaten* TeLe. 2 *Asp(e)hagen* MorSlä, RöFu. *Aspejorden* MorEds. *Aspekvin* SkGrö. *Aspelund* MorGl, äng. 4 *Aspelyckan* s. 16, MorHäll, RöDan, TeHär (*aspar* fortfarande). *Asperenen* RöGök. *Aspe-slätten* MorBerg. 5 *Aspevallen* RöHär, RöSkre, TeBjö, TeFl, TeRål. *Aspåkern* TeOtt. 2 *Aspåkarna* MorBua (Fl), med *asp* intill, SkNä. 2 *Aspäng(en)* TeGi, TeRål.

Backeflücken TeLå. *Backehagen* (-hag?) MorHu, Backehagsodlingen 1836 Mor. nr 230. *Backekvin* TeBö. *Backelyckan* MorHär. *Backevallen* MorHäst. *Backåkrarna* RöGök. *Badhuslyckan* SkSka; *badhus* nedanför. 6 *Baklyckan* MorAss, RöBerg, RöLer, RöVe, TeHär, TeKa; läget *bakom* manbyggnaden har föranlett namnet. *Baltarna* SkGrö, åkrar; **balt(e)*, m. 'klump, klimp', varom Bd 5 s. 236 f. under *Lerbaltarna; pl.-formen anger, att åkrarna är (två el.) flera. *Balten* SkEv, åker; se föreg. *Bankåkrarna* RöUte; vid äng- och bergområdet *Bankarna*. *Bastulyckan* MorBua (Fl), Bastufvelycka 1786 Mor. nr 40; där har tydl. stått en *bastu*, målets *bāsta*, ä. *badstuga*, här i bet. 'torkhus för säd o.d.'. *Bengtas gårde* MorGull. *Bengt(e)shagen* RöMu. *Bengtsejorden* TeStrand. 2 *Berg(e)lyckan* RöBerg, RöBua. 2 *Bergsflaten* TeHa, TeLe. *Bergshagarna* TeLe. *Bergsrenen* RöBa. *Bergsslätten* TeKå. *Bergstens hage* MorHa; under en sillfiskeperiod bodde där en gotlänning, tunnbindare *Bergsten*. *Berg(s)vallen* TeHa. 2 *Bergsåkrar* TeHogen, TeLe. *Bergsåkrarna* RöVe. *Bernts gårde* MorBar; *Bernt* levde på 1860-t. *Bernts lycka* RöHär; »Berndt Hindrikssons arfvingar» nämnes 1854 Rö. nr 199. *Bertils lycka* RöHär, Bärtills löcka 1854 Rö. nr 199, gen. av mansn. *Bertil* el. felskr. för *Bernts lycka*? 2 *Betarna* RöLer, TeLunn, *bēdanā*, åkrar, best. pl. av målets *bēda*, *bēda* 'bit'; jfr *Arvids bete* ovan. 2 *Bihagen* MorFl, MorHäst; man har tydl. haft *bistockar* där. *Bingeskvin* RöVe; f. l. ser ut att vara gen. av ett ON *Bingen, best. sg. av *binge*, m. 'lår', i boh. ON ofta med syftning på åker el. äng i en avgränsad sänka. Se Tillägg och rättelser. *Biåkrarna* GullHärm, små åkrar; jfr *Bihagen* ovan. *Bjarkelyckan* TeHär; *bjärk* biform till *björk*. *Bjärkevallen* RöVe; se föreg. *Björnilyckan* MorDa; intill *Bjönni*. 2 *Björk(e)bråten* RöHär, RöMu. *Björkehagen* RöBra. 5 *Björkelyckan* MorGull, MorGunn, MorKu, RöRä, RöRö. 3 *Björkevallar(na)* RöGök, TeIl, TeLy. *Björkkvin* MorVrå. *Björkåkern* SkGu. *Björ(n)lyckan* *bjēlōka* MorKu, *Björlyckan* 1800 Mor. nr 103 (2 ggr), *Björ-* 1829 nr 218 (4 ggr), 1853 nr 293 (c. 7 ggr); f. l. är flertydig; den kan vara djurn. *björn*, djurn. fvn. *biōrr* 'bäver' el. ett därav bildat bäckn. *Bjōra, appell. fvn. *bjōrr*, m. 'kilformigt markstycke', mansn. *Björn* (föga troligt), vilka allesammans är vanliga i boh. ON. *Björnängen* TeBotBöÅng, 1787 Te. nr 47; snarast djurn. *björn*. *Björsevallen* TeLa, 1872 Te. nr 418; gen. av mansn. *Björn*. »*Björskär*» RöLer, ingår i *Björskärshagen* 1866 Rö. nr 246 (flera ggr); ovisst

om namnet innehåller *skär*, n., i så fall säkerl. med bet. 'bergskär i åker', el. *kärr*, n.; i förra fallet är *Björ-* flertydigt (se *Björ(n)lyckan* ovan), i senare fallet är *Björs-* snarast gen. av mansn. *Björn*. 3 *Blackängen* MorSö, TeLe, TeMo; *blacka*, f. betecknar vissa storbladiga växter. *Blekehagen* MorSlä; samma namn Bd 11 s. 113. *Blå vattnet blå vänt* MorKors, betesmark, förr sjö, 'den mörka sjön'. *Blötan* MorLu, åker med *blöt* jord. *Bockevallen* RöUte. *Bodlyckan* SkFi. *Bodslätten* SkGå; sammandragning av *Bodnäs*lätten; om *Bodnäs* avd. III. *Bodtegarna* SkFi. *Bodvallen* SkFi. *Bodängen* TeRom. *Bols-hagen* MollTå, 1848 Mor. nr 287; f. l. är snarast gen. av *bol* 'bostad, gård, hemman'. *Bort(a) i gårdet* TeTa, åker. *Bottenflaten* RöBönLuUt. *Botten-gårdet* MorKu, hör samman med ett större område *Bottnen* *bøn*; jfr nedan. *Bottenkvit* RöBönLuUt, *Botten* qvit, *Botten* qviet 1832 Rö. nr 147; om f. l. se följ., om genus hos *kvi* se ingressen till denna avd. *Bottnen* s. 22, 46, 90 och många *Bottnen* *bøn* som namn på åkrar och gården; om ordets innebörd se ingressen till avd. VII. *Brandhagen* MorGull, åkrar intill *Brandås*. 3 *Brastad* s. 133, RöNa, RöKol, »i utängen», 1789-90 Rö. nr 40; i de två senare fallen säkerl. uppkallelse liksom i det förstnämnda. *Bred(e)tegen* RöLu, 1801 Rö. nr 103, Lunds bredteg 1832 nr 147, Lundes breateg 1850 nr 188. 2 *Bredlyckan* RöBua, TeÅker. *Bredungen* MorHu, gårde; anger påfallande *bredd*; jfr *Bredungen* Bd 9 s. 94 med litt. *Bredåkrarna* MorHu. *Brohagen* s. 38. *Broheden* TeNöt. *Broketegen* MorSö; f. l. är *brok*, f. 'byxa' med syftning på tegens byxliknande form; jfr *Broåkrarna* nedan. Flera *Brolyckan*. *Brostycket* RöGök. *Brotegarna* SkGu. *Brotegen* SkBergGrö, även kallad *Prästebrotegen*. *Brovallarna* TeLe. *Brovallen* TeRål. *Broäkern* SkIsl. *Broåkrarna* MorBua (Fl), TeFl. *Broängen* MorGull. *Brunnarna* MorFl, äng; *brunn* (källa) intill. *Brunnellyckan* MorFl, 1791 Mor. nr 90; vid Brunnliden (s. 17). *Brunns-vallen* MorTo; någon *brunn* finns där åtm. inte numera; näppel. är f. l. gen. av *brunne*, m. 'svedjefall'. 2 *Bryggelyckan* MorMa, SkFi. *Bryggetegen* SkBa. 2 *Bryggevallen* MorBua (Fl), MorÄ. 2 *Brygguslyckan* MorTö, TeHoga. *Bryggåkrarna* MorEds. »*Bryggårdstyckan*» MorTö, 1867 Mor. nr 381, felskr. för *Brygguslyckan* ovan. *Bryntekvin* TeTvet, 1819 Te. nr 199; väl mansn. *Brynte*, av Holmberg I s. 251 uppgivet från Boh. Många *Bråtarna*, *Bråten*, bl.a. s. 32, 38, 59, 72, 84. *Bråtegården* RöHär. *Bråte*tegen MorHu. *Bräckåkrarna* MorSte; *bräcka*, f., varom avd. V. *Brännerismaden brænærsmåa* MorHå; förr brännvinsbränneri där. 2 *Bränneskär* MorTö, RöHe; appell. *brännskär* 'ställe med tunn jord på klippgrund i åker'. *Bu(a)sand* MorBua, kallas även *Sand*, åker med *sand*jord. *Buhalsen* s. 124. 2 *Bukten* RöBa, RöGök, åker och äng; ägorna går i *bukt*. *Byttelyckan* RöRä; *bytta*, f., namngivningsgrunden okänd; jfr *Byttmossen* Bd 3 s. 226, *Byttekvin 9 s. 164 och *Kullbyttetjärnet* Janzén i NoB 1940 s. 144 ff. *Byxan* SkNä, åker; jämförelsenamn. 3 *Byxorna* MorFl, RöKop, TeRål, åkrar, gården; jämförelsenamn; i fråga om nr 2 framgår den byxliknande formen tydligt på kartan 1858 Rö. nr 216. 3 *Båsen*

TeBot, äng vid sjön, TeLunn, Båsen 1811 Te. nr 131, Båset¹ 1840 nr 256 (2 ggr), åker, TeÅsk, åker, skog på båda sidor; *bås*, m. nyttjas jämförande om små, väl avgränsade lokaler, ofta om vikar; jfr *Båsvik* s. 28. *Båtegården* MorBerg; man gissar, att man byggt *båtar* på platsen förr och tagit virke ur ekskogen därintill. *Båtekärr*, förr torp (s. 135), nu ängar; om *kärr* s. 366. *Båtlyckan* RöHäl; den reala grunden okänd. *Båtsmansgården* MorBerg; det har legat ett *båtsmanstorp* där förr. *Båtsmanshagen MorFl, Båtsm. hag. 1847 Mor. nr 336 a; väl huvudsakl. identisk med följ. *Båtsmanskvin* MorFlKors, Båtsmans Qvien 1791 Mor. nr 90; vid *Båtsmansbacken* (avd. V). *Båtsmansstommen* MorRöd; boh. *stom stom*, m. 'soldattorp'; jfr *Stommen* Bd 11 s. 12. *Båtsmansvallen* TeÅker. *Båstödet* förr även torp (s. 32), nu åker, ursprungl. ett *båstöde* *bådstö* 'tilläggsplats för båtar'. *Bäckekrokarna* TeRål. 4 *Bäckekroken* MorKu, MorLa, TeBä, TeLa. 2 *Bäckelyckan* MorBua (Fl), åker vid *bäck*. TeOtt. *Bäckeskedet* TeRål; om *skede*, n. avd. IV. *Bäckestycket* RöBua. 2 *Bäcketångar* MorBäLu. *Bäcketången* TeLe. 3 *Bäckåkern*, -*åkrarna* MorLa, RöBua, RöRöd. *Böneflaten* TeBot. *Bönejorden* SkFo. 3 *Bönelyckan* TeBjö, TeHåv, TeLy. *Bönevallen* MorEds. *Böneåkern* RöUt. *Böneåkrarna* TeVas (ovisst om ON). 2 *Börjes kålgård* MorHäll, TeLe.

Cecilia's hage MorHu; där bodde förr en *Cecilia*.

Dalarna TeÅsk, åker. 3 *Dal(e)hagen* s. 15, 27, RöHe. *Dal(e)kvin* RöHe. *Dalestycket* TeBjö. *Daletomten* TeSka, åker. 2 *Dalsflaten* TeBjö, TeHoga. *Dalslätten* MorGull. *Dal(s)åkern* SkGu; vid *Dalsbrunnen* och *Dalshålet*. *Dalsåkrar* TeOtt; jfr följ. *Dal(s)ändar(na)* MorOtt, TeOtt; jfr *Änden* Bd 9 s. 27. *Dalåkrarna* TeHolm. *Dalängen* MorGull. *Dammbacken* MorRöd, åker vid *Dammkullarna* (avd. V). Flera *Damm(e)lyckan*. Många *Dammen*, ängar o.d., en del f.d. torvmossar. 5 *Damm(e)vallen* MorFl, MorGunn, RöLer, TeBä, TeRål. *Dammeängen* RöRöd. *Dammflaten* TeHagen. *Dammgårderna* TeLunn. *Dammgården* MorGull. Flera *Dammhagen*. *Dammslätt* TeTvet. *Dammstycket* TeLu. *Dammtegen* TeMo. *Dammåkern* TeKa. 2 *Dammåkrar(na)* TeOtt, TeÅsk. 3 *Dammängen* TeKa, TeLu, TeLå. *Dampen*, *Damparna* TeStrand; best. sg. resp. pl. av det *damp*, m. 'fuktighet, imma, ånga', som behandlas Bd 16 s. 199; jfr *Dampen* Bd 11 s. 121 med litt., 20: 2 s. 252. 2 *Den gröne backen* MorDa, MorHu. *Den korta lyckan* TeÅker. *Den krokota flaten* TeLi. *Den lilla flaten* GullHärm. *Den långa vallen* RöLer. *Den långa änden* RöRöd. *Den stora flaten* GullHärm. *De åtta åkrarna* TeTa; jfr *De sju åkrarna* Bd 9 s. 155. *Dikestegarna* MorBrä. *Dyflaten* TeRål; *dy*, n. 'sumpiga mark'. *Dyngåkern* RöMu; trol. efter läget vid *dyngstaden*; samma namn Bd 5 s. 222. 2 *Dyt* GullHärm, »våt» mark, MorKors, sankt gärde. *Dyvallarna* TeLu. *Dyvallen* MorTo; sumpiga åkrar. *Dörreflat* *dörreflat* TeHåv: förr låg

¹ Formen *Båset* är inte genuin i målet; se Janzén Subst. s. 16 f.

boningshuset mycket nära fältet, detta alldeles utanför *dörren*; ON med f. l. *Dörr*- se Bd 1 s. 238, 2 s. 149, 3 s. 178, 9 s. 126.

2 *Edshagen* s. 42, 88. *Edslyckan* SkFo; f. l. är *ed*, n. men ovisst om i bet. 'smalt land mellan två vatten' eller 'sänka i berg som giver lätt väg mellan två bygder'. *Ekekvinn* TeLe. 5 *Ekelyckan* MorHu, MorKö, TeLu, TeTorp, TeÄng. *Ekesnäret* SkGu, åker; *snäre, n. 'snår', Bd 9 s. 177 med litt. *Ekevallen* TeBjö. *Ekeängen* TeBjö. *Elsas gårde* MorMa; *Elsa* levde på 1880-t. *Enehagen* RöRö; möjl. fel för *Enerhogen*, så 1787 Rö. nr 139. *Enerbacken* MorLa, gårde och väg. *Enerhagen* TeLu. *Enerlyckan* TeTorp. *Enern* TeBö, område; best. sg. av *ener*, m. 'en'. *Enersängen* TeBjö; f. l. är gen. av växtn. *ener*, m. 'en'. 2 *Enskiftet* TeStrand, TeTvet; jord som lagts i ett skifte. *Erikskas* RöBjö. *Eriks tomt* TeHoga; ovisst om ON. *Eskilsflaten* TeTvete. *Ettertegen* RöNa; f. l. är *etter*, men den reala grunden ovisst; man kan gissa på förekomst av *etternässlor* el. *ettermyror*; jfr *Etterbacken* Bd 9 s. 24, 127, *Etterkajholmen* 18 s. 176.

Farbrorsflaten TeTvet. *Fastermans lycka* RöSkr. 2 *Femåkrarna* MorFl, RöDan. *Femåkrorna* SkGrö. *Fimma(n)* RöRö, *Fimma* 1857 Rö. nr 212; uppges bestå av »fimjord»; ovisst om ON. *Fimåkern* RöRö; se föreg. *Fittan fåta* TeBä, åker; vid åkern *Röven* nedan. *Fjällegärde* s. 107. *Fjälletegen* RöKän; om *fjäll* avd. V. *Fjärdingsgården* MorVrå; *Fjär(d)ingslyckan* Bd 9 s. 155 uppges omfatta jämt en »*fjärding*» (fjärdedel) av en gårds ägor; måhända ett liknande förhållande här; jfr i så fall *Tolftepartsmaden* nedan; *Fjärdingsmyr* Bd 16 s. 190 lämnas oförklarad med avs. på den reala orsaken. *Flabben* MorHäll, åker; best. sg. av *flabb(e)*, m. 'klick el. klafs av blött ämne'; se Bd 3 s. 249; 4 s. 140. *Flakelyckan* TeTvete; *flak*, n. 'stor, flat yta'. Flera *Flaten*. *Fläckarna* TeKä. *Fläcken* TeHåv. *Fläckåkrarna* TeHåv. *Fläkarna* TeNöt, Flägarne 1869 Te. nr 402, 1871 nr 411, vidsträckta marker; best. pl. av *fläke*, m. 'grind'; se *Fläkekullen* Bd 9 s. 127 med litt., för pl.-formen jfr *Fläkarna Bd 5 s. 255. *Fläkelyckan* TeSka; se föreg. *Flögehagen* RöMu; *flög*, m. 'vindflöjel'. *Fogdehagen* *fūdehåwøn* MorHu; anledningen okänd. *Forsevallen* TeHälla. 3 *Framgården* SkBa, SkGu, TeSke; f. l. kan ange läge *framme* vid gården (jfr Bd 1 s. 192), i något fall läge *framför* manhuset i motsats till *Bak*-. *Framlyckan* TeRom; se föreg. *Framstycket* MorBjö; här anger *fram* läge vid boningshusen. *Fruhagen* RöBönLuUt; enl. uppgift i orten efter en *adelsfru*; det bör observeras, att *Utgård* är fr. *Fruns trädgård* MorKu; vid *Fruns torp* (s. 32). *Främre leran* TeTorp. *Främre madtegen* TeHogen. *Furet* SkBergGrö, betesmark, 1778 Ska. nr 31; snarast en sammandragen form av *Furuberget, *Furukärret e.d., mindre sannolikt best. sg. av ett *före, n. 'furuskog', varom under *Förefjäll Bd 3 s. 191. 2 *Furuhagen* s. 32, RöVe, Får- 1842 Rö nr 167; den anf. ä. skr. återger målets *fær-. *Furukvinn* s. 51. *Fyrkanten* RöDal; efter formen. *Fyrtingarna* MorHu, åker; liktydigt med följ.; jfr *Treungarna nedan. 2 *Fyråkrarna* MorFl, SkBa; har bestått

av fyra sammanlagda åkertegar. *Fähusflaten* MorBa. Många *Fähuslyckan* (uttal *fəws-* TeBä, TeMä); innebörden av *fähus* framhäves i ett fall av att *Fähuslyckan* har *Gethuslyckan* som granne (MorGunn). *Fähusvallen* RöHär. *Fähusåkrarna* TeLå. *Fähusändarna* TeBä. *Fölungetegen* MorBä. *Förländena* TeTvet; best. pl. av *förlände*, n. 'på tvären framför el. vid ändan av övriga tegar liggande teg, vändteg' (Bd 1 s. 278). *Förpantningsjorden*, -marken TeTorp (ovisst om ON); jorden har tydl. varit *pantsatt* någon gång; jfr *Förpantningstorp* Bd 16 s. 99 med litt. *Förslätten* TeOtt; best. sg. av *förslätt*, m. 'vändteg'; jfr följ. 3 *Förslätt* MorBerg, TeFl, TeRål (i samtliga fall ovisst om ON); liktydigt med föreg., se *Förslätten* Bd 5 s. 231.

Gabrielsvallen TeBrä. *Gamla gårdet* MorHäll. *Gamla jorden* RöHär. *Gamla lyckan* RöBerg. *Gamla tomten* RöHär, åker. *Gamle vallen* RöBa. 2 *Gamlegården* s. 38, 51. *Gamlehagen* TeHogen. *Gamlekvi(n)* TeKä. Åtskilliga *Gatan*, åker och äng; om *gata*, f. avd. IV. *Gateflaten* TeRål. *Gatejorden* RöSkre. 5 *Gatekvin* MorLu, RöBra, RöRöd, TeHolm, TeLi. 5 *Gat(e)lyckan* RöSkre, RöVe, SkLö, TeFjä, TeHogen. 3 *Gatemarken* RöBra, RöNä, TeSka. *Gaterenen* TeLi. 3 *Gatevallen* MorKi, TeHagen, TeMä. 5 *Gat(e)åkern*, -åkrarna RöDal, RöHär, RöVe, SkNä, TeRål. *Gatändarna* RöVe. *Gatängen* RöDal. *Get(e)hagen* TeFjä. Många *Getemarken* (*jədə-*, *jêdä-*). *Gethuslyckan* MorGunn; intill *Fähuslyckan* ovan. *Getåkern* (-åkrarna) TeRål. *Giljehed(en)* RöÖl. *Goda kvin* RöRöd. *Graven* RöRöd, Grafva 1865 Rö. nr 249, gul- och blålera; möjl. har man *grävt* efter lera där; jfr dock *Gravestyckena* nedan. *Grindebacken* MorKå, åker; förr *grind* därintill. 2 *Grindeflaten* TeBrä, TeTveteh. *Grindekroken* SkIsl. 7 *Grind(e)lyckan*. 2 *Grind(e)tegen* SkBaGröLö, TeÅng. Flera *Grind(e)vallen*. 2 *Grindstycket* RöNä, RöVe. *Grindängen* TeHoga. *Grisekvin* MorHäll. »*Grofflaten*», se under *Gröva* s. 109. 2 *Groparna* MorBa, MorSte, *grøbbøna*, även *Gropåkrarna*; har varit *gropiga*; då *grop*, f. i Morlanda heter *grøbør* i pl. (Janzén Subst. s. 290), är *grøbbøna* snarast påverkat av det alternativa namnet *Gropåkrarna*. *Gråtarebacken* *grødare-* MorDa, åker; nämnt i samband med andra ON med f. l. *Gråtare-* Bd 18 s. 202; f. l. anses syfta på att platsen varit besvärlig, framkallat »gråt», vid uppodling, slätter o.d. arbete; se även Bd 18 s. 176 f., 287, 16 s. 221, 20: 1 s. 202, 20: 2 s. 275 med litt., Alfvegren -are s. 151. *Gråtarevallen*, även *Gråtareängen* TeRål; se föreg. *Grävlingehurden* MorGull, åker; tillhåll för *grävlingar*; om *hurd* avd. X. *Gröna marken* RöRä. *Gröna tuvorna* MorBrä. *Gröndalshagen* s. 44. *Grönstigen* RöVe, åker; ursprungl. namn på en *stig* med *grön* vegetation. *Grönåkrar* TeNöt. *Grönäng* MorLa. *Gullåkrarna* RöBua; uppges 1867 Rö. nr 247 bestå av »mylla å lera», och f. l. torde ha sin berömmande innebörd; se s. 3. *Gunillas plantor* *gønølas pløntør* MorHäll, åker med småskog intill; boh. *pløntør* syftar ofta just på barrskogsplantor; om ljudskicket i kvinnon. *Gunilla* se Janzén Vokalass. s. 73 f., där uttalet *gønøla* dock inte finns angivet. *Gunillas strand* SkFi; *Gunilla* dog c. 1865. 2 *Gunnarshagen* TeNöt,

TeTorp. *Gunnarsholmen gūnəs-* MorHäll, gärde med kulle i, 1800 Mor. nr 102; säkerl. samme *Gunnar* som vid *Gunnarsängen* nedan; om *Gunnarsängen* säges det 1825 Mor. nr 212, att den »översvämmas av saltsjön», och kullen kan då ibland ha varit holme i vanlig mening. *Gunnarslyckan* TeFjä; i huvudsak identisk med *Gunnarsvallen* nedan. *Gunnars längeland* MorSte, åker; en *Gunnarsson* ägde mark här i början av 1800-t. 2 *Gunnarsvallen* TeFjä (= *Gunnarslyckan* ovan), TeHagen. 2 *Gunnarsängen* MorHäll, se ovan under *Gunnarsholmen*, TeTorp, vid *Gunnarshagen*. *Gunnevik(en)* SkBa, äng; mansn. *Gunne. Gårdsåkrarna* MorGunn, möjl. *Gårds-*; i förra fallet efter läget vid *gården*, i senare fallet är f. l. gen. av *gårde*. *Gåseflaten* MorBä. *Gåserenen* MorHu. 2 *Gåsevallen* MorHä, RöVe. *Gåsåkern* RöVe. *Gåsäckran* MorBerg. *Gärdeskvin* MorVrå. *Gärdesrenen* RöBa. *Gärdesåkern* RöDal. *Gärdesängen* RöDal; intill föreg. *Gärdesvallen* RöVe. Flera *Gätemarken*; boh. *gäta jøda* 'vakta kreaturen'; i en del fall torde *Gätemarken* och *Getemarken* ovan ha sammanblandats. **Gätelätt(en)* (möjl. **Getelätt(en)*) TeÅsk, *Gädesältes* (!) backar, *Gäddeslätts* backar 1851-53 Te. nr 358; jfr föreg. *Götevallarna* TeHåv; trol. *göte* 'västgöte'; jfr *Götebergen* avd. V.

Hagarnavallen RöKol, Hagane- 1837 Rö. nr 157; till torpet *Hagarna* s. 71. *Hagarnaåkern*, -äckrorna RöDal, Hagane- 1831 Rö. nr 146; bildat till ett ä. *Hagarna; se föreg. *Hageflaten* MorBerg. 4 *Hag(e)gårdet* MorBerg, TeLu, TeLunn, TeÅker. *Hag(e)intaget* TeLunn. 3 *Hag(e)kroken* TeBä, TeFjä, TeHoga. Flera *Hag(e)kvin*, bl.a. s. 51. 7 *Hag(e)lyckan*. *Hagemarken* TeTvete. *Hageskunken* MorBar, gärde; intill gårdet *Hagarna*; s. l. är boh. *skunk*, m. 'höjd, liten kulle, skump på väg' (Bd 9 s. 140). *Hageslätten* TeFIHälla. Många *Hag(e)vallarna*, -vallen. *Hagslätten* TeBot. *Hagåkern* RöDal. *Hagåkrarna* Tebot. *Hagängen* RöDal. *Halen* TeRöd, åker, »Ute på Halen» 1871 Te. nr 415; läget har framkallat jämförelse med en *hale* 'svans', fvn. *hali* 'spetsig ände, svans'. *Hallen* s. 52. *Hallängen* MorBar; snarast 'den hallande, dvs. sluttande, ängen'. *Hallåkrarna* RöSkre; se föreg. *Halsegårdet* RöUte; efter en båtsman *Hals*. *Halvors kreke* SkBergGrö, Halfverds krige 1825 Ska. nr 69; om *kreke* se ingressen till denna avd. *Halvorslyckan* TeHär; en *Halvor* bodde strax intill vid mitten av 1800-t. *Hammarkvin*, även -*lyckan* RöMu; om *hammar* avd. V. *Hamneflaten* TeGi; i detta och alla följ. namn med samma f. l. är det fråga om *hamn* 'utmarksbete'. *Hamnehagen* TeBjö. *Hamneluckan* TeHoga. *Hamneslätten* TeTo. *Hamnestycket* s. 80. 4 *Hamnetegen* RöMu, RöRöd, RöSvi (= *Hamnestycket?*), TeHåv. Flera *Hamnevallarna*, -vallen. *Hampen* GullHärm, gärde; sammandragning av *Hampåkern e.d. *Hampestycket* MorGl. *Hanses kas* RöBra. *Hansevallen* RöÅng. *Harelyckan* RöLuUt. *Hareslätten* TeRål. *Hasslehagen* RöHäl. *Hasslen* TeNös, åker, 1843 Te. nr 272 (3 ggr); namnet är antingen best. sg. av träd. *hassel*, och då givet efter en enstaka buske, el. sammandragning av *Hasselåkern e.d. 2 *Hasslevallen* RöBjö, TeHolm. *Hasselåkern*, (-åkrarna) MorLu. 3 *Havre-*

kvin RÖFu, RÖRö, TeNöt. 4 *Havrelyckan* MorGunn, RÖRö, TeTvet, TeTvete
 (ovisst om alla är ON). Flera *Havrevallarna*, -vallen. *Havreäckrorna* SkStu.
 3 *Hedens*. 67, 100, 136. *Hed(e)lyckan* MorBua (Fl). *Hedvall(en)* GullHärm. *Hed-
 åkern* MorBua (Fl). *Helges hage* MorGl. *Hemflaten* MorKå. Flera *Hemgårdet*.
 Åtskilliga *Hemjorden*. 2 *Hemlyckan* MorBua, TeRom. *Hemängen* TeRål.
Henriksvallen RÖLer; möjl. efter fadern till den Anders *Hinricson*, som
 nämnes 1866 RÖ. nr 246. *Hermans plan* MorTo; trol. samme *Herman* som i
Hermans snäre (avd. IX). *Herregården härögån* TeHoga, åker el. äng; den
 reala grunden okänd. *Herrns bete hæns bēda* MorTo; »Herrn» trol. Olof Bildt,
 som bröt mark där, och *bete* 'bit, åkerstycke'. *Hjortegårdet* TeBjö. *Hjälme-
 lyckan* TeRom; säkerl. efter *hjalmar*, 'tak på stolpar till skydd för säd o.d.'
 Flera *Hogarna*, ängar, utmarksbeten o.d.; best. pl. av målets *hog how o.d.
 'hög'. *Hogas krok* TeGi; namnet är gen. av grannhemmanets namn *Hoga*.
Hogevallen RÖGök; boh. *hog, varom ovan. *Hogslyckorna* TeIl; gränsar till
 hemmanet *Hogen*; vid detta och några följ. namn med f. l. *Hogs-*, har f. l.
 möjl. inte alls med hemmansn. *Hogen* att göra utan är gen. av appell. boh.
 *hog, m. 'hög'. *Hogstegen* TeHälla; har tidigare hört till grannhemmanet
Hogen. *Hogsvallarna* TeHäv; gen. av det *Hogen* som nämnes 1848 Te. nr
 310, »betesbackar i Hogen» (2 ggr). *Hogsvrån* TeTo; *Hogen* gränsar till Tors-
 by. *Hogsåkrar* TeNöt; f. l. är gen. av appell. boh. *hog, m. 'hög'. *Hogvallen*
hòwåln TeHoga. 3 *Holkarna* SkBergGrö, TeBot, TeHolm, i samtliga fall
 ängar; förkortning av *Holkvallarna*, *Holkåkrarna* (jfr nedan), där f. l. är
holk, m. 'holkkälla'. *Holkehamnen* SkGrö, betesmarker. 2 *Holken* MorLu,
 TeHolm, ängar, nr 2 även *Holkarna* (se ovan); ursprungl. namn på någon
 »holkkälla»; källan *Holken* TeHolm nämnd 1795 Te. nr 66. *Holkevallarna*
 TeBot; alternativt namn på *Holkarna* ovan. *Holkåkrarna* TeBot; alternativt
 namn på *Holkarna* ovan. *Holmeslåt* TeHolm; f. l. är ON *Holmen* (=Äng-
holmen), s. l. är *slåt*, m. 'slättermark'. *Holmevallen* RÖRö; *holme* syftar här
 trol. på någon upphöjning i terrängen, kanske någon gång kringfluten av
 översvämningssvatten. Flera *Humlegårdarna*, -gården, åkrar och ängar.
 2 *Humlegårdslyckan* MorBar, MorEds. *Humlegårdsslätten* MorSö. *Humpen*
 SkSka, åker; best. sg. av *hump*, m. 'bergknalle', även 'ett stycke jord som
 ligger avskilt från skifteslagets övriga mark'; se *Humparna* Bd 16 s. 131.
Hundepinan TeRåb, gärde, även namn på ett torp (s. 131). *Huseflaten* MorMa.
Husegårdet MorKu; nära gårdens *hus*. *Husekalvhagen* MorKu. 3 *Husekvin*
 MorBerg, MorGunn, TeRål. *Huselyckan* MorKu. *Husåkrarna* TeRål. *Hus-
 ängen* RÖDal. 2 *Huvudlyckan* MorSlä, RÖPrä; torde betyda 'lyckan vid
 *huvudåkern'; se följ. Flera *Huvudåkern*, -åkrarna; appell. *huvudåker* 'vänd-
 teg'. *Hvitfeldtsflaten* MorÄ, 1857 Mor. nr 338 (3 ggr); Ängö är fr. av ålder,
 och att döma av föreliggande namn har släkten *Hvitfeldt* ägt mark här.
 2 *Hål(e)gårdet* TeFl, SkSka. *Hålet* TeTo, åker. *Hålevallen* TeFl; alternativt
 namn på *Hålegårdet* ovan. *Hållyckan* *hølbka* RÖÖI; anses i bygden innehålla

jägartermen *häll* 'ställe där man inväntar villebrådet'. *Hältegen* RöLuUt. *Hälletegen* TeHogen; hemmanet *Hälla* gränsar intill. 4 *Häll(e)vallen* MorGull, MorHu, TeHogen, TeRom; vid nr 2 har läget vid bebygg. *Hälla* föranlett namnet, nr 3 är identiskt med *Hälletegen* ovan, i de två återstående fallen är f. l. trol. appell. *hälla*, f. i bet. 'backslutning' el. 'stenhäll'. *Hängedystycket* RöDal; *hängedy* 'gungfly'. *Hästegårdet* RöBua. *Hästekvin* RöBua (=föreg?). *Hästevallen* TeLi. 3 *Hästhagen* s. 60, 83, SkFo. 2 *Högelyckan* MorRöd, RöBrä; det sistnämnda sägs ha namn efter *högar*, annars kan *hög* ange högt läge. *Högå kern* RöDan; se föreg. *Hönelyckan* MorTo. *Hönselyckan* MorSlä. *Hönse-vallen* MorKi. *Hönå kern* TeKä. *Hörkvin* TeÅker; *hör* 'lin'. *Hörningarna* RöBra, åkrar. 2 *Hörnängen* MorGull, TeKa; möjl. förändring (folkety-mologisk omtydning) av *Hörningen; i så fall jfr föreg. *Hörvrå*, ingår i *Hörvrå-liden* MorGl, åker; *hör*, m. 'lin'.

Ingelsängen TeBjö; väl samma *Ingel* som vid *Ingelsbackarna* (avd. V). *Ingers gårde* MorGull. *Ingers kvi* TeÅsk; i bygden lever ett svagt minne av *Inger*. *Ingers lycka* TeÅng. Flera *Ingärdet*, i en del fall ovisst om ON. *Inlaget* s. 49. *Inlandshagen* s. 13. Åtskilliga *Intagan*, kanske inte alla är ON. *Många Intaget*, *Intaket* *intågät*. *Intäkterna* RöBerg; best. pl. av *intäkt* med samma bet. som föreg.; också i fsv. och ä. da. kunde ordet ha bet. 'intaga å utmark' (Hellquist Et. Ordb³ s. 412); jfr *Intäkten* Bd 10 s. 125. *Ivarshagen* MorHu; omkring 1830 bodde där en *Ivarsson*.

Jakobsvallen jåkaps- TeRöd. *Jaktslätten* RöDal, Jagt Slätten 1831 Rö. nr 146; f. l. ser ut att vara *jakt*, f. *Jannes tomt* MorGull, åker; en *Janne* bröt mark där i början av 1900-t. *Jannes trädgård* TeRåb, hage; förr *trädgård*. *Jeans intag*, även kallad *Jeans lycka* MorHu, *Jeans intag* (2 ggr), *Jeans löcka* 1849 Mor. nr 268; någon *Jean* ej nämnd i akten. *Jenshagen* MorÅ. *Johannes intag jòwanəs* v. TeHolm. *Johannes Perssons gårde* TeBä. *Johannesvallen jòwanəs-* TeFl. *Johan Olssons kvi jòwan ólsas kwí* TeBä. *Johans tomt* TeBot; en *Johan* Olsson bland ägarna i Bot 1861 Te. nr 387. *Jonas vall* RöKop. *Jonsegärdet* TeKår. *Jonselyckan* RöMu. *Jonsflaten* TeTvet. *Jonsvallen* TeBö. *Juliusvallen júljusvaln* RöGök; man vet, att en *Julius* ägt marken. *Jägarebeten* RöDal, utmark; *Jägare Biten* 1831 Rö. nr 146; torde ha något samband med *Jaktslätten* ovan. *Jättnetegen* RöUt; trol. lokalt samband med *Jättnedalen* s. 59; om f. l. se där. *Jöns(e)lyckan* RöMu. *Jöns(e)-stycket* RöDal. *Jönnes vrå* RöLer. *Jönsevrån* RöFu. *Jönshagen* MorÅ.

Kalles hage MorGull; en *Karl* (*Kalle*) odlade där omkr. 1880. *Kalvekasen* RöSvi. 2 *Kalvekvinn* MorHäll, RöSkre, *Kalle-* 1853 Rö. nr 214. *Kalvestycket* MorSö. Flera *Kalvhagen kàlháwən*, bl.a. 10 bebygg.-n. *Kalvhagshalsen* MorFl, åker och äng; bildat på gårdn. *Kalvhagen*; om *hals* se *Halsarna* avd. III. *Kalvhagsvallen* MorGull. *Kalvtegen* MorSlä. *Kalvåkrarna* GullHärm. *Kammar(s)lyckan* RöHär, Kammers-, 1854-55 Rö. nr 199; f. l. är boh. (Morlanda) *káməs* 'kammare'; »lyckan» låg på manbyggnadens baksida, där kam-

maren brukade finnas. *Kammarvallen* RöHär, 1854-55 Rö. nr 199, utan lokalt samband med föreg.; *vallen* låg enligt kartan vid en liten fristående byggnad, som väl kallats *Kammaren. »*Kanningåkrarne*» se *Kummingåkrarna*. *Karlshamnen* MorBua (Fl), åkrar; samma *Karl* som vid *Karlsvallen* nedan; s. l. *hamn* 'utmarksbete'. *Karls intag* MorBua (Fl); = föreg. *Karlsvallen* MorBua (Fl); en *Karl* Hansson säges ha odlat upp marken i början av 1800-t. Många *Kasen*, *Kaserna*, bl. a. 12 bebygg.-n. *Kasevrån* RöBua. *Katarinas kalvhage* MorHu; se *Katarinas giljor* avd. VII. *Kattebråten* RöÖl. *Katterenen* TeKä. *Kerstins gårde* TeÅsk; man minns inte någon *Kerstin*. *Kilboslätten* s. 29. *Kileflaten* TeKa; efter kilformen. *Kilängen* TeBjö; se föreg. *Kirstinslyckan* TeBox; vid *Kirstins backe* avd. V. *Klamparna* TeSke, åkrar; *klamp*, m. 'klump, klumpigt föremål'; här trol. med syftning på upphöjningar i terrängen; så tolkas åkern:t *Klamparna* Bd 20:1 s. 206, annorlunda under *Klampedalen* 20:2 s. 254, jfr ock *Klampemaden* 11 s. 106. *Klampevallen* TeGi; se föreg. 2 *Klevehagen* MorGl, MorLu. *Klevestycket* MorSö, vid *Klevebergen*. *Klevetomten* s. 36, trol. i *Klevebergen*. *Klevgårdet* MorHu. *Klevåkrarna* TeKä. *Klingeröd* RöBö, åker el. tomt (kan alltså ha varit bebyggelse); samma namn Bd 18 s. 131; f. l. trol. fam.-n. (soldatn.) *Kling* utan gen. -s, vanligt i unga ON på -röd (Bd 18 s. XX med not 1). *Kloftehagen* RöNä; vid *Klofteberget*. *Kloftekasen* (-kaserna) RöNä; se föreg. *Kloftekaserna kläfta-* RöHö (även *Trollskrammorna*); se föreg. *Klåvehagen* MorFl; vid *Klåvan*. *Klåvåkern* MorKi. *Klövervallen* TeHagen. 2 *Knarrevallen* TeMo *knårövåln*, TeTvet *knårövåln*, vid Straneå; f. l. är fartygsbeteckningen *knarr*, fvn. *knorr*, gen. pl. *knarra*; se under *Nötskär* s. 124. *Knurreboden* RöBua, *Knurreboa* 1848 Rö. nr 184 1/2, åker, äng och berg; trol. efter någon person med ökn. *Knurren, bildat till boh. *knurra* 'knorra, knota', jfr *Knurretomten* bd 16 s. 30. *Knäppet* RöBerg, del av åker; *knäppe*, n., 'horn, ställe där två gärdesgårdar stöter samman' el. närliggande bet.; se samma namn Bd 11 s. 4 med litt. 3 *Kohagen* s. 49, 67, MorHäst. *Kohammen* MorLa, utmark. *Koleramon* MorKä, åker; förr *kolerakyrkogård*. *Koljöfjorden köljöfjón* MorKi, gårde, *Koljefjolen* 1825 Mor. nr 266; ligger inte vid *Koljöfjorden*; möjl. har gårdet liknats vid denna i fråga om storlek el. form. *Kolyckan* RöRöd. **Kolås?* TeSta, åker, *Kålås* 1880 Te. nr 430; då uppgift om utt. saknas, vet man inte, om f. l. är *kol* med syftning på *kolbränning* el. *kål* syftande på någon vild *kålväxt*. *Kontorsågan TeTo, utmark vid *Kontorsgiljorna; om f. l. se *Kantåselyckan* nedan. *Kornåker* TeBox, Kors- (!), Korn- 1836 Te. nr 234, Korn- (10 ggr) 1863 nr 390. *Korsflat* MorTö, åker; vid ett väggors. »*Korsåker*» felskr. 1836 Te. nr 234 för *Kornåker* ovan. *Korte vallen* Röberg. *Korta åkrarna* RöHär. *Kortegärdet* SkGrö. *Korte åkern* (även *Korta åkrarna*, *Korteåkrarna*) TeÅng. *Kortlapparna* MorTo; jämförelsenamn el. vits på '**Korta (åker)lapparna*'? *Kovrån* MorRöd. *Krakarna* RöRöd, åker; jfr följ. 3 *Krakegård(en)* TeGi, TeHagen, TeTvet; kringgårdad mark, där man haft *krakar*

'torkställningar för säd, bönor o.d.'. 2 *Krakegärdet* MorKu, TeÅker; se föreg. Flera *Krakehagen*. Flera *Krakekvin*. Många *Krakelyckan*, bl.a. s. 32. *Kraken* TeSta, äng. *Krakeplan* RöVe, 1865 Rö. nr 243. 4 *Krakevallarna*, -vallen RöRö, RöRöd, TeHagen, TeRom. *Krakåkrar* SkGu. *Krappehagen* RöFu; subst. el. adj. *krapp*, 'trång passage' resp. 'trång'. Ett 10-tal *Kreken*. *Krekevallen* MorVrå. *Kringellyckan* TeBox; vanlig f. l., som anger att lokalen är rund, går i bukt(er) o.d.; Bd 18 s. 248 f. och jfr följ. *Kringel(n)* MorBua(Fl), åker och äng; ägorna säges gå i slingor in i varandra. *Kristians gärde* MorSö. *Kristians ladulycka* SkGrö. *Kristians sand* SkGrö; väl samma *Kristian* som vid föreg. Många *Krokarna*, *Kroken*, bl.a. s. 31, 94, 111, 213. 2 *Krokegärdena*, -gärdet RöHe, RöÄng. 4 *Krok(e)hage(n)* MorBua(Fl), MorLa, vid *Kroken* s. 35, TeLu, vid åkern *Kroken*, TeMä. *Krokekoddarna* TeKall, åkrar ('små-bitar'); s. l. är best. pl. av *kodd* 'testikel'; nedsättande jämförelsenamn lik-som vid *Ängkoddarna* nedan, men trol. har Kallefors' ursprungliga namn *Kallekodd* spelat en viss roll vid namnets uppkomst. 4 *Krokelyckan* MorBerg vid åkern *Kroken*, RöBerg, TeHogen, TeTveteb. 3 *Krok(e)vallen* MorBerg (= *Krokelyckan*), *RöBerg* (= *Krokelyckan*), TeMä (= *Krokehagen*). *Krokevrån* RöUte. Många *Krok(e)åkern*, -åkrarna. 2 *Krokhamnen* (betesmarker) MorLa, vid *Kroken* s. 35, TeHogen. *Krokholmarna* RöNä; *holmarna* är här upphöjningar på land. *Krokvinn* RöBra. *Krokskallarna* MorGull, äng; om innebörden av *skalle*, m. se s. 311. *Krokslätt* TeHogen; ovisst om något samband med *Krokhamnen* ovan. 3 *Krokängen* MorGull, MorLa, TeTveteb. *Kronotegen* s. 75. *Krossen* TeStrand, åker, Krässen 1797 Te. nr 88; sannol. sammandragning av *Krossåkern 'korsåkern' (jfr åkern:t *Kross* Bd 20: 1 s. 207); anledningen okänd; se under *Krosskärr* nedan. *Kryssland(et)* RöRä; f. l. är *kryss* 'kors', men den reala grunden oviss; jfr *Kryssvältorna* Bd 2 s. 180, *Kryssflaten* 16 s. 224. *Kråkan* TeRom, åker, 1812 Te. nr 163; möjl. sammandragning av *Kråkeflaten e.d., men möjl. har någon sten e.d. i närheten kallats *Kråkan*; samma ord som bergn. Bd 5 s. 187. »*Kråkegulds-vallen*» GullHärm, 1870 Mor. nr 395; möjl. felskr. för »*Kråkeguldspallen*» (avd. V). *Kråkelyckan* MorRöd. 2 *Kråketegen* RöGök, RöNa. *Krökarna* MorSö. *Kulleflaten* TeBrä. 2 *Kullekvin* RöSkre, TeLåRöd. *Kullelyckan* TeGi. *Kullerabbet* TeBjö. *Kullevallen* RöVe. 5 *Kull(e)åkern*, -åkrarna RöBra, RöUt, TeGi, TeHogen, TeÄng. *Kumminglyckan* MorBua(Fl); = följ. *Kummingåkrarna kàmvy-* MorBua(Fl), Kanning 1820 Mor. nr 222; f. l. målets *kàmvy* 'kummin'. *Kvarnebrännorna* RöNa, Qvarne Brännorna 1789 Rö. nr 35; s. l. best. pl. av *bränna*, f. 'svedjeland'. *Kvarneflat* TeKa. Flera *Kvarn(e)hagen*, bl.a. s. 40, 48, 56, 116. 2 *Kvarnekroken* MorRöd, vid ett fall i en bäck, TeKa. Många *Kvarn(e)lyckan*, -lyckorna. *Kvarnen* MorSte, på Danholmen, markområde; ingen *kvarn* nu, men stenar efter en byggnad ligger kvar. 5 *Kvarn(e)vallen* MorBar, SkLö, TeLe, TeRål, TeTvet. *Kvarnevrån* TeTvet, möjl. ident. med *Kvarn(e)vallen* ovan. *Kvarngärdet* RöHe. *Kvarntegen* MorBerg. 2 *Kvarn-*

åkrarna MorBar (jfr *Kvarn(e)vallen* ovan), TeBä (vid *Kvarnedammen* s. 147). *Kvarnängen* MorLu. *Kvickelyckan* *køqəga-* MorKu; målets *køqəga, kvèga* 'kvickrot'. *Kvickevallen* TeTvét, *Qvekevallen* 1868 Te. nr 401; se föreg. *Kviahagen* TeLu. *Kvikroken* RöKol. *Kvillevallarna* SkBergGrö, *Qwille Wallarne* 1825 Ska. nr 69; *kvill* 'bäckgren, ställe där två bäckar flyter ihop'; jfr *Kvillebacken* Bd 11 s. 18 med litt. Se Tillägg och rättelser. 5 *Kvilyckan* MorBua, RöDal, RöÅng, TeHa, TeLu. *Kvirenen* TeTa. 2 *Kvistycket* RöGök, RöKol. 3 *Kvivalen* MorGull, SkLö, TeHolm. 5 *Kvidkern*, (-åkrarna) MorHu, RöRö, RöSvi, SkGå, TeSta. *Kviängen* MorGull (väl identiskt med *Kvivalen*), TeStrand. *Kyrkeflaten* TeTo; = *Kyrkelyckan* och *Kyrkekroken*; hör till *Kyrkeåttningen* (s. 137). *Kyrkegårdet* TeGi; vid kyrkan. *Kyrkehagen* TeFl. 3 *Kyrkekroken* MorKår (längst ut av ägora, mot kyrkan), TeKa, TeTo (= *Kyrkeflaten*). *Kyrkeliden* RöUte, en åkerbit; enligt sägnen skulle Röras första kyrka byggas där, men det blev inte av. 4 *Kyrkelyckan* SkFi, TeLe, TeTa, TeTo. *Kyrkeslätten* RöLer; nära kyrkan. 2 *Kyrkevallen* SkFi (= *Kyrkelyckan*), TeGi (= *Kyrkegårdet*). *Kyrkåkrarna* TeMä; säkerl. samband med *Kyrkeliden* (s. 122). 2 *Kyrkängen* TeRål; liksom *Kyrkekullen* (avd. V) vid vägen till Tegneby kyrka. 2 *Kålgården* MorFl, ovisst om ON, TeÅsk, kalvhage, förr trädgård; *kålgård* 'köksträdgård'. Flera *Kålgårdslyckan*, -lyckorna. *Kålgårdsskiftet* TeMä; ovisst om ON. *Kålgårdsvallen* RöHär. *Kålgårdsängen* TeStrand. 3 *Kålhogarna*, -hagen MorBua(Fl), MorHäst, MorKu. *Kåvekasen* RöBra, Kofwe- 1794 Rö. nr 68; om f. l. se under *Kåvedalen* s. 297. 4 *Källarelyckan* MorBerg, MorHu, MorLa, MorTö; i fråga om nr 1 och 2 vet man, att där funnits *källare*. *Källaresand* MorSte; *sandig* åker med lämning efter *källare*. 2 *Källarevall(en)* MorFl (med lämningar efter *källare*), MorHu. *Källareådkern* GullHärm. *Källar(e)åkrarna* RöSvi. *Källebacken* MorMa; förr en källa där. *Källegårde* MorGunn. *Källehagen* MorBerg. *Källeroken* RöBua. *Källekvinn* RöVe. 6 *Käll(e)lyckan* MorFl (*källa* intill), MorHär, MorTö, RöVe, SkSka, TeGi. *Källeskiftet*, även kallat *Källestycket*, MorFl (= *Källelyckan*). 3 *Källestycket* MorFl (= *Källeskiftet*), MorHäst, TeBjö. 6 *Källevalen* RöLer, RöRä, RöVe, med *källa*, SkBa, SkGrö, TeTvete. *Källorna şèləna* MorRöd, Kjällerna 1823 Mor. nr 202, Källorne 1848 nr 257, »sandjord»; sannol. har pl.-formen sin förklaring i åkrarnas (tegarnas) antal. 5 *Källådkern*, -åkrarna MorBerg, MorHär, MorLa, RöGök, RöVe. *Källängen* RöVe. *Käringehyttan* TeBä, avrösningsjord; har möjl. något samband med *Käringens gårde* nedan; s. l. *hytta* 'stuga' tyder på bebyggelse. *Käringekvinn* TeHolm. *Käringelyckan* MorBerg. *Käringelyckorna* MorVrå. *Käringens gårde* TeBä; se *Käringehyttan* ovan. *Käringepågan* TeHogen; »en gumma fick lida ont här». *Käringåkrarna* TeRål. *Kärrkvinn* RöNa; om *kärr*, n. avd. IX. *Kärrlyckan* RöMu. 4 *Kärrs(e)lyckan*, -lyckorna MorBua(Fl), TeIl, TeÅker şəşə-, TeÅsk; *Kärret* förekommer ofta som ON, och det är sannol. gen. av detta, som uppträder i namnen med f. l. *Kärrs-*. *Kärrshagen* TeFjä; vid Kringlemyr, där det väl

funnits ett kärr. *Kärrsheden* MollTå. *Kärrstegen* RöNa. 6 *Kärrsvallen* MorBua(FI), MorGl, MorÅ, RöKol, TeBot, TeKä. *Kärrsängen* MorBua(FI). 3 *Kärrtegen* MorBua(FI), MorGl, RöKä, kronoteg; f. l. i sistnämnda är snarast bebygg.-n. *Kärra*. *Kölneflat(en)* MorHär (=Kölneslätten nedan?); *kölna* 'torkhus för lin och säd'. 3 *Kölnehagen* RöRöd, TeHolm, TeRål. 3 *Kölnekvinn* RöBa, RöPrä, RöVe. 7 *Kölnellyckan*. *Kölnerenen* TeVas. *Kölneslätten* MorHär (=Kölneflat(en) ovan?). *Kölnetegen* TeÄng. 3 *Kölnevallen* RöSvi, TeLa, TeLu. *Kölnevrå* MorGl. 5 *Kölneå kern, -åkrarna* GullHärm, RöRä, RöLer, TeSke, TeÅsk. *Kölneängen* MorGull. *Köksflaten* TeTe. *Köpenhamn sjöpanhåmn* TeNötStrand, tidigare *Strande hamn* el. *Hamnen*; mycket ungt namn, från c. 1915, då det öppnades handel där.

5 *Lad(u)flaten* MorBerg, MorHär, SkSka, TeKår, TeTa. *Ladugårdsflaten* RöBerg. 2 *Ladugårdslyckan* MorGunn, TeHogen. *Ladugårdsängen* MorGull. Många *Lad(u)lyckan*. *Lad(u)sanden* SkFo. *Lad(u)skiftet* TeNöt. *Lad(u)stycket* MorGull. *Lad(u)vallen* TeTo. *Ladåkrarna* RöSkre. *Lammehagen* RöHär. *Lamm(e)lyckan* TeRom. 3 *Landsvägsflaten, -flaterna* MorHär, MorKår, TeTo. *Landsvägslyckan* TeÅker. *Landsvägslyckorna* TeFl. *Landsvägsvallen* RöSkre. *Landsvägsåkrarna* TeÅker. *Lars' gårde* MorBar; det sägs, att *Lars* levde i slutet av 1700-t. *Lars' hage* SkLö; en *Lars* Olsson nämnd som delägare i Löndal 1866 Ska. nr 100. *Lars' vall*, även *Larsvallen* TeKår. Många *Leran*. Åtskilliga *Lerbaltarna, -baltten*, åkrar; **balt(e)*, m. 'klump'. *Lerflaten* MorLu. *Lergravarna* TeNös, gräsmark; man har tydl. grävt efter lera där. *Lerjorden* SkStu. 2 *Lerlyckan* RöSkre, TeLu. *Lerskallevallen* TeBot; om f. l. se s. 72. 3 *Lervallen* RöHäl, RöMu, RöRö. 7 *Lerå kern, -åkrarna*. *Leräckrorna* TeLu. *Leröken* TeBä, »god äng», 1867 Te. nr 398; s. l. best. sg. av boh. *öke ôgø*, m. 'kilformigt åkerstycke'; jfr *Öken Bd 5 s. 250, 20:2 s. 289. *Lidbackegärdet* TeÅsk; det sägs att en person *Lidbacken* *ljbåkan* bodde där förr; om gårdet har namn efter denne, torde han ha uppkallats efter *Lidbacken* s. 129. *Lidfjäll* MorRöd, åker, även namn på ett berg där-intill (avd. V). *Lidgårdet* RöGra. *Lidhagen* TeTvet. *Lidlyckan* SkSta. *Lidrenen* TeHolm. *Lidsvallen* RöHär. *Lidvallen* TeTa. 7 *Lidå kern, -åkrarna*. *Lilleflat(en)* MorHäst. 4 *Lill(e)gårdet* s. 48, 65, RöVe, RöÄng. Flera *Lillehagen*, bl.a. s. 127. 3 *Lillehamn* Mor, Sk, Te, för flera byar (gårdar) i resp. sn:ar gemensamma utmarker. 2 *Lillekvinn* MorBerg, MorHäll. *Lillelyckan* RöKop. *Lilleran* TeFl; lera 'lermark'. *Lillesand* MorSte. *Lilleslätt* s. 43. 2 *Lillevallen* MorHär, TeHoga. *Lill(e)å kern* TeÄng. *Lillängen* MorBua(FI). 2 *Lind(e)lyckan* MorHäll(?) TeNös. *Lind(e)vallen* TeKä. *Lindgårdet* MorBua(FI)(?). *Lindräcken*, se avd. X. *Lindå kern* RöUt. *Lingårdet* MorBua(FI)(?), Lingärde 1812 Mor. nr 139 (2 ggr). *Linlyckan* MorHäll(?), *LinLyckan* 1820 Mor. nr 267 (c. 5 ggr). *Linvallen* TeHåv, 1848 Te. nr 310 (6 ggr). *Linåkrarna* TeHogen, *Linåkrarne* 1760 Te. nr 5 (2 ggr). *Linängen* TeHåv, 1848 Te. nr 310 (3 ggr). *Lisas flate*, även kallad *Lisas äng* MorGull. *Livelyckan*

RöHär; f. l. kan vara mansn. *Live* (Bd 18 s. 24) el. — och sannolikare — soldatn. *Liv* (Bd 10 s. 133; 11 s. 132). *Ljungslätten* s. 127. »*Ljungstätten*», troligen fel för *Ljungslätten* s. 129. *Loftelyckan*, *Loftet* se följ. *Loftlyckan* SkNä; jfr följ. *Loftsflaten* TeGi (= *Loftslyckan*). 5 *Loftslyckan löftsLöka* MorSö, *Lofte-lyckan* 1843 Mor. nr 241 (5 ggr), *RöGök*, *TeGi* (= *Loftsflaten*), *TeKå*, *TeLe*; nr 1 ligger vid *Kristians loft* (avd. VII), 1843 Mor. nr 241 kallat enbart *Loftet* (4 ggr), trol. en fristående loftsbyggnad, och om en sådan är det sannol. fråga vid nr 3-5, för nr 4 jfr dock under *Loftsbacken* avd. V; nr 2 anses i bygden ha sitt namn av att den syns från manbyggnadens *loft* 'vind, övervåning'; jfr »*Buren(t)s*» s. 341, *Nattstugelyckan*, »*Vinslöcka*» nedan. *Lorenslyckan* MorSlä; vid *Lorensbacken*. *Lundalslyckan* TeRål; se följ. *Lundalsvallen* TeFl; ser ut att innehålla gen. av fam.-n. *Lundal*. *Lundeflaten* TeLa; *lunde*, m. 'lund' el. *lund*. *Lundekvin* RöKol; se föreg. *Lundelyckan* TeNös; se föreg. *Lundemyr* TeLu; innehåller bebygg.-n. *Lunden*. *Lundevallen* RöBön; se *Lundeflaten* ovan. *Lund(s)hagen* RöDal, *Lundshagen*, *Lund Hagen* 1831 Rö. nr 146; i f. l. ingår gårdn. *Lunden*. *Lundäkern* TeSta; se *Lundeflaten* ovan. *Lundäckran* MorGull; se föreg. *Lundängen* MorGull; se föreg. *Lunke-tomten lögkæ-* RöKop, åkerlycka; efter en man som kallades *Lunken lögkæn, vilket torde vara bildat på verbet *lunka lögka* el. *lunk logk*, m.; om mannen fått sitt namn av platsen, väntade man uttalet *lögkæn; om ON med f. l. *Lunk-* av annan innebörd se Bd 1 s. 216 f., 11 s. 111. *Lunneslätt* s. 120. 2 *Lus(e)heden* RöKol, RöVe; nedsättande namn (Bd 16 s. 44) el. också syftar f. l. på förekomst av *lusegräs*, i n. Boh. namn på 'lummer, Lycopodium' (Bd 18 s. 363, 20:1 s. 174). 3 *Lusevallen* RöKol (ej=*Luseheden*), RöRöd, TeÅker; se föreg. *Lyckändarna* TeÅng. *Lyckängen* RöDal. »*Lylännsåkrarne*» RöKop 1858 Rö. nr 216, se »*Lylännsberget*» (avd. V). *Långa jorden* MorBua(Fl). *Långa skallran* TeBot; det senare ordet snarast förkortning av *Skallerängen e.d., vari f. l. skulle vara växtn. boh. *skaller* 'höskallra'; se Bd 20:1 s. 93. *Långedalen* MorKi, gårde. Åtskilliga *Lång(e)flat(en)*. 3 *Lång(e)gårdet* RöGra, TeGi, TeTveteh. 5 *Lång(e)hagarna, -hagen* MorHäll, MorHäst, RöBerg, RöLer, RöMu. *Långehamn* MorSlä, utmark, känt endast genom *Långehamnsberget* 1855 Mor. nr 320. En mängd *Lång(e)jordarna, -jorden*. 3 *Lång(e)kvin* RöBra, SkGrö (Långqviet 1825 Ska. nr 69; *kvi* är neutrum i nordboh.), TeBot. *Långeland* s. 56. 4 *Lång(e)lyckan* MorKi, RöRä, SkGu, TeÅsk. 3 *Långemyr* GullHärm, gårde, MorBjö, åker, SkNä, åker; sankt där. 4 *Lång(e)sand(en)* MorBä, MorSte, MorTö, TeLu. *Långesigg längsig* MorFl, åker; om *sigg*, f. se avd VI. 5 *Lång(e)tegarna, -tegen* MorFl, MorHu, TeMä, TeRom, TeStrand. Flera *Lång(e)vallen*. 4 *Långpinan* GullHärm, *Långpina* 1861 Mor. nr 357, TeHälla, *Långpina* 1860 Te. nr 369, TeKa, TeTo; vanlig benämning på svärbearbetade åkrar. Många *Långåkern, -åkrarna*. *Låsegrinden* MorSte, område där det tidigare funnits en *grind*; denna har tydl. varit försedd med *lås*; jfr *Låskällan* Bd 9 s. 180. *Lönndal* GullHärm,

gårde. *Löv*hagen MorBerg, ovisst om ON; lövträd, möjl. lövtäkt. *Lövö* MorKi, äng, kringfluten vid högvatten.

Madbitarna MorTö. 2 *Madflaten* RöLer, TeRål. Flera *Madkullen*. *Madkvierna* RöVe. 2 *Madlyckan* SkSka, TeTo. *Madsnippen* TeLa; *snipp*, m. 'snibb, flik'. 4 *Madtegar*na, *-tegen* MorBjö, MorFl, SkGrö, TeHolm. Många *Madvallarna*, *-vallen*. 3 *Madå kern*, *-åkrarna* MolITå, MorHäll, TeBot. *Madäckrorna* TeBö. Flera *Madängen*. *Markushagen* SkFo. *Marslyckan* TeFjä; f. l. sannol. månadsn. *mars*, men orsaken oviss, möjl. har jorden kunnat besås så tidigt som i *mars*; jfr då *Marsflaten* Bd 16 s. 226. *Matjorden* TeLa, Matjorda 1846 Te. nr 277; knappast rspr. *matjord*, snarare *matjord* i bet. 'god och givande åker'; jfr *Matvattnet* Bd 11 s. 65 och en alternativ tolkning av *Matliderna* 20: 2 s. 216 med litt. *Matteshagen* MorGl. *Mattes stuga* MorFl, åkrar; hus förr, ovisst om bebyggelse. *Mellan-*, se även *Mellom-*. 4 *Mellangärdet* MorHäst, TeHälla (= *Mellanvallen* nedan), TeSke, TeTa. 3 *Mellanhagen* MorAss, MorGl, MorKi. *Mellanlyckan* TeRom. 3 *Mellanvallen* RöBjö, TeHälla (= *Mellangärdet* ovan), TeTvet. *Mellanvänd(n)ingen* RöÄng; *vänd(n)ing*, f. 'vändteg'. *Mellom-*, se även *Mellan-*. *Mellomflat(en)* MorRöd. 2 *Mellomhagen* RöBra, TeNös. 4 *Mellomgärdet* RöRä, RöSke, RöSvi, RöÄng. *Mellomlyckan* RöBjö. *Mittre flaten* TeTvet, Mittre flaten 1868 Te. nr 401; 'mellanflaten'. *Mittstycket* TeLa. *Mjölkepallen* SkBerg, äng; 1840 Ska nr 72; man har tydl. mjölkat korna där, och *mjölkpallen* kan ha utgjorts av en naturlig pall (avd. V), eller också har en vanlig träpall spelat någon roll i platsens historia. Jfr i viss mån *Mjölkeklafsberget* (avd. V). *Mors jord* RöBa; *mor* har tydl. fått jorden såsom undantag. *Mors lycka* SkFi; se föreg. 3 *Moss(e)tegen* MorBerg, RöKä, TeFl. *Mossvallen* SkBergGrö. *Mossängen* TeTorp. *Muljelyckan* SkRöd; se *Muljetorpet* s. 98. *Mulljorden* RöBa; med fin *mylla*. *Munkelyckan* RöVe, Monke- 1790 Rö. nr 74; då fem hemman i Röra är forna klosterhemman, är f. l. trol. *munk* i dess egentliga bet. *Munkåkrarna* RöKol. Flera *Myr(e)hagen*. *Myretegen* MorKu. 5 *Myr(e)vallarna*, *-vallen* MorBua(Fl), MorHär, RöNä, TeHogen, TeRål. *Myr(e)vrån* RöFu, del av en åker. *Myråkrarna* TeBot. *Myrängen* RöHäl. *Måns' bråte* RöRä. *Mårtens hage* MorGull.

Navrelyckan TeBä, Nafrelöcka(n) 1847 Te. nr 278 (3 ggr); f. l. torde vara verktygsn. *navare*, vilket förekommer i ON i jämförande användning (Ejder Markn. s. 33 med litt.); möjl. är detta fallet också här. *Nedre-Håv* *nære-høv* TeHåv, åker; rör. uttalet *nære-* se under *Näreby* s. 97. *Nellas tomt* TeLunn; gen. av kvinnon. *Nella*, förkortning av *Petronella*; jfr *Nillebrunnen* Bd 4 s. 156. 2 *Ner(e) i gårdet* RöRö, TeHagen. *Nerför vägen* TeTa, åker. *Nils' Brittas äng* GullHärm, betesmark; man vet ej om någon *Nils' Britta*. 2 *Nilses vall* MorHå (*Nils* okänd) RöHäl, *Nilses Wall* 1785 Rö. nr 113; i samma lh nämnes *Nils* Hansson som delägare i Hällern. *Nilses vrå* TeBä, åker. *Nilses äng*, även kallad *Nilses myr* TeLa, 1847 Te. nr 277; ingen *Nils* nämnd i lh.

Nils Olssons bete mls ólsas bēðā MorHu, åker; *bete bēðā* 'markbit'; en *Nils Olsson* bodde där omkr. 1850. Flera *Nordflat(en)*. Flera *Nordgårdet*, bl.a. s. 21, 34. Åtskilliga *Nordhagen*, bl.a. s. 34, 48, 51. 3 *Nordhamnen* Gull, Mor, Rö, utmarker gemensamma för flera byar i resp. sn:ar. *Nordhamnen* SkBerg, åker; ligger vid byns numera ej brukade *norra båthamn*. *Nordhed* TeTveteH. *Nordjorden* TeÅng. *Nordkaserna* s. 40. 4 *Nordkrokarna*, -*krok(en)* RöGök, TeHoga, TeHolm, TeKa; åkrar, ängar. 3 *Nordkvin* MorBua, MorLa, RöRö. 2 *Nordlyckan* MorBar, MorKu. *Nordmarken* s. 29. *Nordrenen* MorRöd. »*Nord-skeängen*» RöBön, 1832 Rö. nr 147 (4 ggr); möjl. felskr. för *Norskeängen (inom sn:n finns *Norge* och *Norget* som åker- och ängsn., se nedan); jfr *Norske hatten* Bd 9 s. 170, *Norskohagen?* 11 s. 125. *Nordslätten* TeLa. Flera *Nordvallarna*, -*vallen*. 2 *Nordängen* MorBua, MorMa. *Norge* RöKol, 1878 Rö. nr 261 (lokalens karaktär ej angiven); uppkallelse, men orsaken okänd; jfr följ. och *Norge* Bd 9 s. 170 med litt. *Norget nørjet* RöBa, åkerlycka; se föreg. *Norrkasen* s. 48. *Normans vall* GullHärm, åker, förr ljunmark; en *Norman* (*nordman* 'norrman?') odlade upp marken i slutet av 1800-t. *Nygården* MollTå. Flera *Nyhagen*, bl.a. s. 63, 72. *Nyland* RöNa. *Nyländena* TeSme; best. pl. av *nylände*, n. *Många Nyländet*, bl.a. s. 16, 42. *Nyvället* TeRål; best. sg. av *nyvälle*, n. 'nyodlad mark'. *Nyåker* TeLe. *Näbbevallen* RöBua, målets *näbba*, f. 'utskjutande udde'. *Näbborna* TeHolm, åker, äng; best. pl. av *näbba*, f.; se föreg. *Näskvin* MorLa; jfr följ. *Näsliden* MorLa, gärde; vid udden och ängen *Näset*. *Näsevallen* MorGull; liknar ett *näs*, bredare i den ena ändan än i den andra.

2 *Odlingen* MorHu (ovisst om ON), RöDal. *Olas tomter* MorRöd, 1843 Mor. nr 239; möjl. samma *Ola* som i *Olas myr* MorRöd (dock inte på samma hemman); en *Olof Andersson* nämnes i Ih 1843. *Olas åkrar* RöHär. *Olle Larssons kvi* TeBä. *Olles tomt* TeBot. *Olovskvin* TeKå, *Olofsquia* 1856 Te. nr 343. *Olsevall(en)* *òlsəvål* MorKu; en gång ägdes åkern av en *Olle*. *Opp(e) i gården* TeHagen. **Ormegärde(t)* MorBua(Fl). *Ormhagen* SkFo. *Ormkrokarna* MorGull. *Orrelyckan* MorHär; *Orredalen* på samma gård. *Orrvallen* MorFl; den som odlade upp marken här, kallades *Orren ɛrən, men hade trol. fått namn efter platsen. *Ottermyren* GullHärm, naturlig äng, sank; djurn. *otter* 'utter'. *Ovangården* (även *Övergården*) RöBua; låg *ovan* den övriga odlingsjorden. *Oxetrehörningen* MorBä, åker; på MorBä fanns en åker (äng) *Trehörningen* (nedan), varför man av okänd orsak vid här behandlade namn gjort ett särskiljande tillägg *Oxe-*. *Oxevallen* MorEds.

Pantejorden TeRål; har tydl. vid något tillfälle satts i *pant*. *Pantestycket* RöKol; se föreg. *Pantå kern* TeMä. *Pantängen* TeLunn. *Pappas bete pāpas bēðā* MorTo; målets *bete bēðā*, m., här 'markbit'; *pappa* trol. samma person som *herrn* i *Herrns bete* ovan. *Perses pēsəs* MorRöd; gen. av *Per* med underförstått *åker* e.d.; samma *Per* som vid *Pers kulle* (s. 234). *Pers hage* MorRöd; möjl. samme *Per* som vid föreg. *Pers jord* TeHogen. *Pers kalvhage*

MorHu. *Pers koddar* TeSka, åkrar; senare ordet obest. pl. av *kodd*, m. 'testikel'; jämförelsenamn, åkrarna säges vara »smålappar». *Pers kvi* TeBä. *Pers lada* GullHärm, gärde; *Per* okänd, ingen *lada* finns på platsen numera. 2 *Pers vall* MorKu, RöBjö, *Pers åkrar* MorKu; = *Pers vall?* *Persäng* s. 51. 2 *Petersborg*, -*burg* TeÅker, Pettersborg 1852 Te. nr 320, fimjord, TeÅsk, åker; en *Petter* odlade upp sistnämnda mark vid mitten av 1800-t. *Petters gärde* MorBar; *Petter* levde i början av 1800-t. *Petters hage* SkBergGrö. 3 *Pil(e)-lyckan* MorBro, MorHäll, TeRål. *Pilerenen* MorHu. *Pilhagen* MorHa; en stor *pil* växte där förr. 2 *Pilåkrarna* MorFl, MorHu. 2 *Pin(n)ehagen* s. 80, TeSta. *Pineröd tycks ingå i **Pinerödflaten p̄n̄er̄oflāda* TeLa; om *pina* i ON se s. 25 f. *Pin(n)lyckan* MorHäll; man påpekar i bygden, att det växer pilar vid lyckan, och att man kunnat ta *pinnar* där för olika ändamål; se dock under *Pinn(n)hagen* s. 25 f. *Pinås p̄n̄ås* MorKö, åker (ej någon ås), sank mark. *Plankan* SkNäs; se ingressen till denna avd. 4 *Platsen* MorGunn, TeFl, TeNös, TeStrand, åkrar el. ängar; *plats*, m. 'torp'; någon bebygg. på dessa ställen vet man dock inte av. 2 *Plommehagen* MorBar, RöMur; fruktn. *plommon plāma* (sg.); på förra stället bodde *Plomme-Britta plām̄-brēta* i början av 1800-t. *Plommelyckan* MorGl; se föreg. 3 *Pors(e)hagen* MorBro, MorHu, TeBjö; åtm. på förstnämnda ställe växer inte *pors* numera. *Port(e)lyckan* MorKi; *port* kan användas om 'liten grind över en stig eller smal väg'. *Potatiskvin* TeRål. *Prästebrotegen* SkBergGrö; = *Brotegen*. 2 *Präst(e)hagen* GullHärm, SkVä; nr 2 tillhör »prästäncesätet». *Prästerenen* RöPrä; f. l. hänger tydl. samman med hemmanets namn. *Pusåkrar(na)* TeBot, Pusåkrar, Pusåker 1861-62 Te. nr 387; f. l. är tydl. boh. *pus*, m., i Kville med bet. 'cunus' (Bd 16 s. 249), men här med någon av de bet:er, som Bd 16 s. 178 antages för *Pusen (Pusan?)*: 'stor vattenblåsa, hängedy' och 'pöl täckt med växter, som bildar en svagt rundad bula'. *Putten* TeKä, ängsbacke, åker; boh. *putt*, m. 'vatten- el. dyhåla'. *Puttestyckena* TeKä; vid föreg. *Puttängen* TeKä; vid åkern *Putten*. *Pytsegärdet* MorBerg; vid *Pytsetorpet* (s. 11). *Påls hage* s. 99. *Pålstegen s. 143. *Pärehagen* MorLa, 1862 Mor. nr 368; fruktn. *päron*. *Pölarne p̄l̄an̄* TeÅng, åkrar; best. pl. av *pöl* 'vatten- el. gyttjepöl', formen snarast föranledd av åkrarnas antal; jfr följ. *Pölåkrarna* TeÅng; = föreg. 3 *Rabbet* MorGunn, hage i betesmarkerna, RöLer, ängbackar, TeKä, hage; om *rabb*, n. se inl. till denna avd. *Ramnelyckan* TeBox; väl sekundärt till *Ramnebergen* (avd. V). *Rasmus' kas* RöNä. *Rasmus' tomter* MorRöd; *Rassmus* Jöransson nämnd som delägare i Röd 1843 Mor. nr 239. 2 *Relfsvallen* MorGull, Relfs Wallen 1833 Mor. nr 227, TeBö, Relfsvallen 1850 Te. nr 325; gen. av mansn. *Relf*, se under *Rels tomt* s. 21. *Renå kern* SkNä. *Renåkrarna* TeÅsk. *Ringlyckan* MorKu, Ring Lyckan 1778 Mor. nr 14; om *ring* i ON se under *Ringen* s. 16; här syftar f. l. sannol. på ägans form. *Rindeluckan* TeHogen; torde innehålla nordboh. *rinde rin̄*, m. 'mindre skogsbestånd på jämn mark'; samma namn Bd 16 s. 20. *Rishagen* MorHär; *ris*, n.

'buskskog'. *Risseflaten RÖNä, Resse- 1886 RÖ. nr 272; se s. 119. *Rissen SkGrö, Ressa 1869 Ska. nr 107, »jord»; se s. 119. 3 *Risset s. 119, MorTö, Rasset 1838 Mor. nr 231, åker, TeBjö, Rasset 1799 Te. nr 74, äng; se s. 119. *Rissevallen RÖNä, Resse- 1886 RÖ. nr 272; se s. 119. *Ristången* MorFl, åker i en gilja; om f. l. se *Rishagen*; s. l. *tånge*, m. 'udde, näs' syftar här på att giljans odlingsjord skjuter ut som en tånge från den övriga jorden. »*Roningarne*» SkBergGrö, 1825 Ska. nr 69; aktens skrivare opålitlig, trol. felskr. för *Röningarne, se *Röningarna nedan. *Rosekasen* s. 84. *Rostegen* s. 26. 3 *Rumpan* s. 32, 124, TeLa, Rompa 1861 Te. nr 379. *Rumpen* SkBerg, jordstycke; samma namn avd. III. *Rundelen* RÖLuUt, »avrösningsjord»; namnet anger ägans form, ägan intill kallas *Trekanten* 1832 RÖ. nr 147. *Runne-*, se även *Runde-*, *Rönne-*. *Runnevallen* MorVa, vid *Runnekullen* (avd. V). 3 *Rutan* MorBa, åker, MorVrå, åker, TeTo, åker; efter formen. *Rutorna* SkFi, åkrar; se föreg. 2 *Råggärdet* MorGull, MorKu. 2 *Råghagen* TeVa, TeTvete. Flera *Rågvinn*. 2 *Råglyckan* MorKu, TeLå. *Rågvallen* TeRål. *Rågåkrarna* TeKå. 4 *Råhagen* s. 130, MorAss, TeBö, TeLu; sannol. är det i samtliga fall fråga om *rå* 'rågång, råmärke'; samma namn Bd 9 s. 22, 172, men jfr 5 s. 242. *Råloppet* RÖBuaGraNä, 1847 RÖ. nr 185, gemensam mark; samma namn Bd 9 s. 183; torde beteckna den bestämda väg, där rådjuren har sitt *lopp*. *Rålyckan* TeRål; se *Råhagen*. *Råtegen* RÖBönDal; vid rågången mellan de båda gårdarna. *Rävökarna* SkGå. **Rävs(h)al(en)* TeTvetTvete, Råfhallen (!) 1818 Te. nr 189 (ovisst om hithörande), Rafsal (3 ggr), Nedre, Öfra Rafsalsängen (3 ggr), Rafsal(s) vägen 1819 nr 199; trots de upprepade skr. med *a* i första stav. torde namnet vara det som ON väl styrkta *rävshale* 'rävsvans' (Bd 5 s. 20, SOÅ 17 s. 22); om förlusten av det slutjudande *e* se *Lerskall* s. 72. *Rödhammar* MorGl, åker; en *hammar* (avd. V) har tydl. genom sin röda stenart orsakat namnet, som sedan överförts på åkern; kanske avses det berg som kallats *Rödhammarsberget* (-*kullen*) 1853 Mor. nr 294. *Rödsdalen* MorGull, åker; gränsar mot *Röd*. *Rödsåkrarna* MorBrä; vid gränsen mot *Röd*. *Rödvalen* MorTo; *röd* sand. *Rönnelyckan* MorFl; växer *rönn* därintill. *Rönnen* SkFi, område; en *rönn* strax intill. *Röningarna SkBergGrö, *Roningarne* (!) 1825 Ska. nr 69; best. pl. av det i boh. ON vanliga fvn. *ruðningr, m. 'röjning'. 2 *Röningen* s. 73, TeNös, 1808 Te. nr 118; trol. samma ord som föreg. 2 *Rönnängen* TeHåv *rånånga* (där har funnits *rönn*), TeRål, Runnängsmyren 1840-45 Te. nr 363; samma myr kallas 1868 nr 397 *Rönnemyr*, varför f. l. även här torde vara trädn. *rönn*; alternativt får man räkna med *runne*, m. 'buskmark', och att *Runnängs-* kan vara en folketymologisk omtydning av **Rönnings-*, gen. av *Rönnning 'röjning'. *Rören* SkIsl, åker, äng; best. pl. av *rör* 'vass'; man använde vassen till boskapsfoder,¹ i senare tid som stoppning i bolster. Om ON som anger platsen genom namnet på växt-

¹ Ulseröd i Lyse sn hade 1701 »en rörteeg som gifwer åhrl. 6 träfwar röör till boskapsfoder» (Fries Skogslandskapet s. 100).

ligheten där se *Vena* s. 83. *Rör(e)vallen* RöBergPrä; *rör* 'vass'. 2 *Rörflat(en)* TeKa, TeKå; se föreg. Flera *Rörtegen*; se föreg. *Rörå kern* SkBa; se föreg. *Röse hagen* MorHär, Russe- 1791 Mor. nr 48; något berg vid hagen har tydl. haft ett *röse*, i målet *ruš*, f. *Röse kvin* TeOtt; se föreg. *Rövare kulan* MorSö, åker; orsaken till f. l. *rövare* okänd; jfr *Rövare bergen* s. 236, *Rövare myren* s. 284. *Röven* TeBä, åker; vid åkern *Fittan* ovan.

Sackåkrarna TeKå, Sack- 1856 Te. nr 343; trol. vid *Sackekärr* s. 367. *Salmonsgården* RöBön. *Saltholmen* MorTofta, åker; kringfluten av *saltsjön* vid mycket högt vatten. *Saltorna*, se *Sankerna* nedan. *Salttegarna* MorTö, åker; *salt jord*. *Saltängen* RöDal; se föreg. 2 *Samshagarna* MorHäll, TeSka; f. l. anger gemensamt bruk av flera ägare. 2 *Samsmarken* TeLu, TeSka; se föreg. 2 *Samsplanen* GullHärm,¹ hömark, MorFl; se föreg. *Sams tegarna* RöVe; se föreg. *Samuel Perssons gårde* TeBä. *Samuels kalvhage* MurHu; en *Samuel* Andersson d.y. nämnes 1849 Mor. nr 268. Flera *Sand(en)*, *Sandarna*. 4 *Sand(e)gården* s. 116, RöLer, SkGrö, SkSka. *Sandershagen* MorMa; gen. av mansn. *Sander*. *Sandflaten* MorLa. 4 *Sandlyckan* RöBua, SkSka, TeLy, TeSke. *Sandrult* SkFo, äng; *rult*, m. 'liten rundaktig kulle'. *Sandvallarna* SkBergGrö. 4 *Sandåkern*, -åkrarna MorFl, MorLa, TeBrä, TeÅng. *Sandängen* TeLå. *Sankerna* SkFo, åker, Sankerne 1855 Ska. nr 93, även kallad *Sallterne* 1854 Ska. nr 93 (annan skrivare); best. pl. av boh. *sank*, f. 'sank ängsmark' (Nilén Ordb.); samma ord i *Sanken* Bd 20: 2 s. 256; om det alternativa namnet se inl. till denna avd. *Saxehamnen* TeHolm; om f. l. se *Saxetorp* s. 111. 2 *Senapsvallen* *senaps-* TeGi, *Senaps-* 1845 Te. nr 273, TeSme; ovisst huruvida f. l. syftar på odling av *senap* el. på förekomsten av åkersenap; jfr *Senapskaser(na)* Bd 10, s. 134. *Sexstycke* TeHogen; jfr *Sexåkrarna* nedan. 3 *Sextondelen* TeHagen, TeRål, TeTveteh, åker; anger att ägan utgör $\frac{1}{16}$ mtl el. möjl. $\frac{1}{16}$ av gårdens areal. Åtskilliga *Sexåkrarna*; förr »sex åkrar i varje lycka» uppges det för *Sexåkrarna* MorKi. *Siggelyckan* TeKå, Siggelöcka 1851, 1856 Te. nr 343 (3 ggr); om f. l. *sigg* se inl. till avd. VI. *Sigfrids hage* MorÅ. *Sigridshagen* *syräs-* TeHolm, Sigridshagsgrinden 1818 Te. nr 186. *Siketuvorna* TeLe; om f. l. *sik* se inl. till avd. VI. *Simons lycka* TeNöt. *Siversgården* s. 134. *Sjuåkern SkGå, Syåkern 1861 Ska. nr 94; parallell till *Sexåkern* ovan; med avs. på skr. *Sy-* jfr *Sjusätt* avd. I. *Sjuåkrarna* RöRä; se föreg. *Sjuängen SkGå, Syängen 1861 Ska. nr 94; se föreg. I ett eller annat av ON med *Sju-* (*Sy-*) kan boh. *suga* *sywa*, f. 'vild rödklöver' tänkas ingå; jfr *Sugeklåvan Bd 9 s. 154. *Sjögårdsvallen* SkLö, 1866 Ska. nr 100 (4 ggr); om f. l. se *Sjögårdsvik* avd. I. *Sjögården RöHe, Sjögårdskullen 1850 Rö. nr 205, 1 gg möjl. Sjögårds-; skulle denna skr. vara den riktiga, hör namnet till avd. V och innehåller liksom föreg. gen. av appell. *sjögård*. *Sjöhagen* TeHolm. *Sjölandet* MorMa; *land* 'strand'; samma namn Bd 16 s. 213. Flera *Sjölyckan*, bl.a. s. 8, 36, 40. *Sjöåkern* RöDal. 3 *Sjöängen* MorKi, MorLa,

¹ Före laga skiftet hade man hittat pengar där, och därför fick marken bli gemensam!

RöSvi. 2 *Skallarna* RöLer, »god lerjord» enl. lh 1778 Rö. nr 39, TeBjö. *Skallran*, se *Långa skallran*. *Skanseflaten* MorHu; se *Skansebergen* avd. V. *Skansegården* MorRöd, intill *Skanse gator*; säges i bygden ha sitt namn efter en person, som flyttat från Röd till *Skansen* i Hällevik. *Skanse trädgård* MorHu, gammal trädgård; se *Skansebergen* avd. V. *Skansåkrarna* MorHu; se *Skansebergen* avd. V. *Skatekvin* RöDan; sannol. fågeln: t *skata*. *Skatevallen* SkGu; se *Skaten* s. 94. *Skatåkern* TeBä; se *Skatebenet* nedan. *Skedelyckan* MorBua; om *skede*, n. avd. IV. *Skedesrenen* TeHolm; vid ängen *Skedet*; se föreg. 5 *Skedesåkrarna* MorBerg, MorBrä, MorVa, RöGök, SkBergGrö; i fråga om nr 1 och 5 är sambandet med en lokal *Skedet* konstaterat; se föreg. *Skedesändarna* RöGök. *Skeppekroken* RöÖl, åker; det sägs att man kan se sjön och *skeppen* därifrån; om en annan tolkningsmöjlighet se under *Skeppstala* s. 132. *Skidgårdskvit* MorKi; boh. *skidgård* 'gärdesgård av smala kluvna träslanor'; om genus hos *kvi* se ingressen till denna avd. *Skifteskvinn* TeBä; '»kvinn», som hör till ett bestämt *skifte* el. tillfallit gården vid ett ägo-*skifte*'. *Skillnadsrenen* MorHu; *skillnad* 'gräns'. *Skintan* MorHär; *skinta*, f. 'torr och mager backe'. *Skinten*, *Store*, *Lille* TeIl, *Stora*, *Lilla Skinten* 1910 Te. nr 480, åkrar; boh. *skint*, m. 'mager mark' (Bd 11 s. 118); ett åkernamn *Skinten* annorlunda tolkat Bd 9 s. 160. *Skintevallen* MorGunn; se *Skintan*. *Skintorna* MorHär; se *Skintan* ovan. 2 *Skog(e)hagen* s. 76, 77. 2 *Skoggården* MorGull, TeBot. *Skogkvin* RöBra. *Skoglyckan* RöBua. *Skogsbetet* MorGull. 2 *Skogshagen* RöRä, RöRöd. *Skogshammen* GullHärm, utmark; ej mycket träd, men förr »kärr» 'buskskog'. 2 *Skoglyckan* MorBua (Fl), MorÅ. *Skogsmarken* MorFl. 3 *Skogstegen* RöKä, RöLer, RöMu. 2 *Skogsvallen* MorGl, MorÅ. 2 *Skog(s)ängen* MorGl (= *Skogsvallen*?), TeLå. *Skomakareleran* SkSka; möjl. samma *skomakare* som i *Skomakareudden* (avd. III). *Skomakarelyckan* TeLu; ingen tradition om någon *skomakare*. *Skomakarevallen* MorBerg; se föreg. *Skorreflaten* TeSke; vid *Skorreberget* avd. V. *Skrevarerenen* SkFo; vid följ. *Skrevareåkrarna* SkFo; kartbilden visar ett *skrev*. *Skrubbängen* SkStu; vid *Skrubbemyren* (avd. VI). 2 *Skräddarelyckan* MorKu, en skräddare bodde där förr, RöVe. *Skumparna* MorGull, äng; best. pl. av *skump*, se följ. *Skumpen* SkEv, åker; det har antagl. funnits en *skump* 'liten naken bergs- el. grusknalle' i åkern; se *Skumpen Bd 9 s. 140 med litt. 2 *Skunkarna* SkEv, TeHagen, »oländig ängren» 1861 Te. nr 380; best. pl. av boh. *skunk* 'liten kulle', 'klump', varom Bd 9 s. 140 med litt. *Skunkeflaten* TeKa; se föreg. 4 *Skunken* MorBar, RöBua, RöRö, RöUt; se föreg.; nr 4 är en åkerlycka, mitt på denna en »skunk». *Skånåkrarna skån-* MorFl; om f. l. se under *Skantorp* s. 131. *Skälebol* RöRöd, Skälbohls-äng 1822 Rö nr. 143, Skälebol 1865 nr 249; f. l. snarast *skäl* 'musselskal', s. l. *bol*, n. här säkerl. i bet. 'markstycke, äng', samma s. l. i *Hällesbol* s. 347. *Skälebräckorna* GullHärm, förr åker, nu äng; man förnekar att det finns skalgrus där, varför f. l. torde vara *skäl*, n. 'gräns'; om *bräcka*, f., avd. V. *Skällersbrankarna* MorTo, åkrar;

skäller 'skalgrus'; om *brank* se inl. till avd. V. *Skällerslyckan* MorKu; se föreg. *Skällersplanerna* RöBra; se föreg. *Skällersvallen* RöBra; = föreg.? 2 *Skärhagen* s. 60, 80. *Skärängen* RöRöd; *skär* 'bergskär'. *Slakt(ar)ekroken* TeGrö, *Slagt(ar)e-* 1854 Te. nr 332; f. l. trol. verbet *slakta*, alternativt med *are*-utvidgning; jfr *Slaktarestödet* Bd 11 s. 135, *Slaktarbukten* 20: 2 s. 124. *Slott(e)hagen* *slöthåvan* SkLö; intill *Slottsberget* (avd. V). *Slåkegården* TeGrö; vid *Slåkeliden* (s. 139). *Slätterhagen* TeOtt. *Slätterna* s. 47. *Slättetegen* TeBä; adj. boh. *slätt* 'slät, jämn'. *Slättvallen*, MorGull; se föreg. 3 *Slättängen* MorGull (= föreg.?), RöDal, TeLunn. *Smalsnipan* RöUte, hage; *snipa*, f. 'snibb'; se *Snipan*, *Sniporna* Bd 20: 2 s. 285, *Sniporna* 16 s. 214. *Smedflaten* TeTa, 1786 Te. nr 68; *smed*, möjl. *smedja*; jfr följ. 3 *Smedjehagen* MorFl, 1791 Mor. nr 90, MorKi, 1823 Mor. nr 266, *Smedhagen* 1853 nr 328, MorTö, 1794 Mor. nr 75. *Smedjegården* RöRö. 2 *Smedjekvin* MorLa, TeHolm. Flera *Smed(je)lyckan*. *Smedsgårderna* TeÄsk; där skall ha bott en *smed*. *Smedåkrarna* SkGrö; *smed* el. möjl. *smedja*. *Smygevrån* RöFu, ren, 1861 Rö. nr 231 (2 ggr); f. l. ser snarast ut att vara verbet *smyga*, men *y* kan i förevarande ställning tänkas onöjaktigt återge ett *u* el. *ö* (*Smuge-*, *Smöge-*); jfr *Smögen* Bd 20: 2 s. 257. 2 *Småfläckarna* MorGull, MorTö. *Småhagarna* MorSlä. *Småhamrarna* MorOtt, åker; om *hammar*, m. avd. V. 3 *Smålyckorna* MorBrä, MorGl, RöNa. *Småplankorna* SkNä. 3 *Småtegarna* MorBro, MorFl, RöBra. *Småtuvarna* MorHäll. 4 *Smååkrarna* MorFl, MorKors, MorKu, TeTvet. *Smätten* RöÖl; boh. *smätt*, m. 'gång mellan två hus', här snarast 'smutt'; se *Smätten* Bd 9 s. 47, 20: 1 s. 28. 3 *Smörhålan* RöBön, RöRöd, TeKå, åkrar (ängar); berömmande namn, om nr 3 säges det, att den är »en god bit». *Smörhålorna* TeKa; se föreg. *Snedflaten* TeTveteh; namnet efter formen. *Snedfocken* GullHärm, åker; lik ett *focksegel*; jfr *Fockebåden* Bd 4 s. 82 med litt., *Focken* 20: 2 s. 274. 2 *Snedlyckan* TeFl, TeMo. 2 *Snedvallen* TeGi, TeHälla. *Snedåkrarna* TeRål. *Snickarekasen* MorVrå. *Snipan* TeHolm, åker, *Snipen*, *Snipan* 1818 Te. nr 186, *Snipa* 1834 nr 239 (5 ggr); åkern liknar en *snipa* 'smal båt'; *Snipen* torde vara felskr.; något annorlunda *Sniporna* Bd 16 s. 214, *Snipan* 20: 2 s. 285. *Snipen* MorLa; *snip* 'snibb'. 4 *Snippen* s. 40, MorHäll, RöNä, TeStrand, åkrar, ängar; *snipp* 'snibb'. *Snöropp MorGull, åker, *Snurropp* 1833 Mor. nr 227 (2 ggr); innehåller sv. dial. *snöra* 'svänga', och namnet anger 'stället där man svänger upp'. Samma namn s. 78. *Solslyckan* SkStu; se *Solsmaden* avd. VI. *Sorgeflaten* TeTo; säkerl. har f. l. samma orsak som följ., men i bygden meddelas som förklaring, att »en piga sörjde för bösting» där. *Sorgevrån* TeGi, åker; vållade ägaren *sorg* i det den var besvärlig att vårbruka. *Sotarevrån* MorGull; vid mitten av 1800-t. byggde en *sotare* en stuga där. *Soängen* TeTorp, *Soängen* 1834 Te. nr 243 (2 ggr). *Spanskeslätten* TeBä; fam.-n. *Spansk*; se *Spanskens torp* s. 106. *Spekehamnen* *spègø-* RöMu, åkerlycka med mycket mager jord, *Spekehamns berg* 1838 Rö. nr 159; f. l. innehåller stammen *spik-* *spøg-*, *spøg-* 'torr, mager'; om

ON med denna stam se Bd 16 s. 65 f.; 20: 1 s. 214 med litt. *Spikerna spjgøna TeÅng, Spikåkrarne 1824 Te. nr 228; det nuv. namnet en förkortning av formen 1824, vari f. l. är *spik* med syftning på åkrarnas långa och spetsiga form; se *Spikerna* Bd 10 s. 135. 5 *Spjällen* MorEds, MorFl, MorHu, TeRåb, TeRöd. *Spjällåkrarna* MorBä. *Springet spréyøt* MorGull, åker; har snarast namn efter ett *spring, n. 'källsprång'; jfr *Springebräcken* Bd 16 s. 183. Namnet behandlat s. 272 f. 2 *Sprunset* MorKi, 1823 Mor. nr 266 (3 ggr), Sponset 1853 nr 328 (3 ggr), 1855 nr 343 (2 ggr), MorBä, 1794 Mor. nr 73, 1852 nr 304, åkrar; i första fallet har namnet växlat mellan *spruns*, n. och *spuns*, n., båda med bet. 'sprund' m.m., här trol. med syftning på kilform hos ägor; se *Sprunset* Bd 11 s. 126, *Spunset 16 s. 234. *Spunset* SkBergGrö, åker, äng; se föreg. *Stackote vallen* TeHoga; målets *stackot ståkøtø* 'kort'. *Stallen* TeSka, åker; jfr Bjørseth MASO 8 s. 59 ff. samt *Stallen* Bd 16 s. 10 och 20: 2 s. 258. 4 *Stallflaten* MorBua (Fl), även kallad *Långjorden*, MorÅ, TeHåv, TeStrand. *Stallkroken* RöBerg. 2 *Stallåkrarna* MorRöd, MorSte. 2 *Stamparna* Morhäll, se *Stumparna* nedan, TeHåv *ståmpañø*; där fanns en vadmalsstamp förr; pl.-formen beror på åkrarnas antal. *Stampehagen* SkFo; ovisst vad för slags *stamp*, som kan ha funnits här, benstamp, vadmalsstamp. *Stampen* TeLiv, åker; se föreg. *Stavas lid* MorBerg, hage; man vet men minns ej, att en *Stava* bott där; om *lid*, f., avd. V. *Sten* TeRa, område; namnet syftar sannol. på stentomtningar. *Stenbrolyckan* RöBa, även kallad *Brolyckan*; vid en *bro* mellan Basteskårs och Skredseröds ägor. *Stenbråten* RöMu. 2 *Stenflaten* MorSl (även kallad *Stensflaten*, se nedan), MorÅ. *Stenhuslyckorna* MorMo, åker; murrester efter en 1649 påbörjad, aldrig avslutad slottsbyggnad (Tiselius Boh:s gamla adliga gods o. sätesgårdar s. 149). *Stenkvin* MorLa. *Stenliden* MorGunn, stenig åkermark. 2 *Stenlyckan* MorBro, RöBra (i båda fallen även *Stenslyckan*, se nedan). *Stenmursstycket* Rönä; f. l. ser ut att vara *stenmur* m., väl i bet. 'ordentligt lagd stengärdesgård' (»vanlig» sådan kallades *stenhaggård*). 2 *Stensflaten* MorSl (även *Stenflaten*, se ovan), MorSö; i senare fallet möjl. efter någon bestämd *sten*. 3 *Stenslyckan* MorBro, RöBra (i båda fallen även *Stenlyckan*, se ovan), RöRö; för sistnämnda fall jfr *Stensflaten*. *Stensmarken* MorKi; se *Stensholmen* avd. III. *Stenstycket* MorLa. *Stenså kern* (-åkrarna) MorKi; se *Stensholmen* avd. III. *Stentrapporna* MorTö, åkrar och »hamn»; s. l. syftar på avsatser i det berg, som kallas *Stentrappeberget*; jfr *Trapporna* avd. V. 2 *Stenvallen* MorRöd, TeKår. 2 *Stenå kern* (-åkrarna) TeLå, TeÅng. *Stenörevalen* RöSvi; f. l. är *stenör, m. trol. med bet. 'åker som består av sten och sandjord'; jfr nordboh. *stenyr stènyr* med samma bet.¹ *Stockeflatten* TeGi; f. l. *stock* är flertydig; man kan ha hittat *stockar* i marken, en *stock* kan ha tjänstgjort som spång (jfr *Stocken* s. 53), det kan vara fråga om *gillerstock* (jfr Sahlgren Vad våra

¹ Bd 20: 2 s. 100 har ett »*Stenyr*» förmodats vara fel för *Stenmyr.

ortn. berätta s. 50). 2 *Stock(e)lyckan* MorAss, MorBä; se föreg. 2 *Stockevallen* MorLu, SkGå; se *Stockeflaten* ovan. 2 *Stockåkern*, -åkrarna MorKi, TeBä; se *Stockeflaten* ovan. *Stockängen* SkGå; se föreg. *Stolpegärdet* TeOtt; se *Stolpeliden* s. 124. *Storekvin* s. 35. 3 *Stor(e)flat(en)* RöFu, TeLunn, SkGu. *Storehamn* (*Stora hamn*) Mor, Te, utmark gemensam för flera hemman i resp. sn:ar. 3 *Storekvin* MorBerg, MorHäll, MorLa. *Storeleran stölera* TeFl. Flera *Stor(e)lyckan*. 3 *Stor(e)renen störrären* MorTö, RöBua, RöHäl. Flera *Storevallen*. *Storhed* s. 112. *Storlyckan* TeSta. *Storlandet* RöKol. 2 *Storskiftet* MorHu, TeNös. 2 *Storstycket* RöKol, SkFi. 2 *Stortegen* (-tegarna) MorHäll, SkBerg. *Storängarna* MorMö. 5 *Storängen* RöRöd, SkGå, TeHagen, TeHolm, TeLi. *Strand* s. 135. *Strand(e)vallen* TeÄng. *Strandflaten* MorSö. *Strandhagarna* MorHäll; vid *Stranden* (=Hälleviksstrand). 2 *Strandhagen* s. 117, MorKu. *Strandheden* TeÄng. *Strandplanen* MorFl, ovisst om ON. *Strandträden* TeÄng, 1798 Te. nr 96, utäng; s. 1. kan vara best. pl. av *träd* men kan också tänkas vara felskr. för *trädan* el. lantmätarens missuppfattning av målets *-træa '-trädan'. *Strandvallen* MorBua(Fl). 4 *Strandängen* MorHäll, MorTö, TeBä, TeÄng. *Stubbarna* MorÄ, gärde; knappast någon förkortning utan gårdet har direkt benämnts efter *stubbarna*. 2 *Stubbehagen* MorGunn, TeÄsk. *Stubbheden* MorGunn, betesmark. *Stubbängen* TeÄsk. *Stugeflaten* MorBä. Flera *Stug(e)lyckan*. 2 *Stug(e)åkern*, (-åkrarna) MorLa, TeBot. *Stumparna* MorHäll, Stamparne (!) 1817 Mor. nr 157, Stumparne 1820 nr 267 (3 ggr), 1885 nr 212 (4 ggr); *stump* 'kort stycke'. *Stätten* TeVa, åker; best. sg. av *stätt*, f. 'övergångsställe över gärdesgård'. *Stättestycket* RöNä; se föreg. *Störlandet* RöKol; f. 1. kan syfta på att man på platsen huggit, torkat el. förvarat *störar* av något slag; se *Störeberg* avd. V och *Stördalen* s. 27. 5 *Stöttingarna* MorHär, RöFu, TeHåv, TeStrand, TeTvet, åkrar; vanligt namn, som betecknar något kort el. avstubb; se Bd 11 s. 127 med litt. *Stöttingen* RöHär; se föreg. *Stötåkern* TeLå; sannolikt har en kyrkstöt, en kyrkvaktare ägt jorden; namn med samma f. 1. Bd 5 och 20: 2 passim. *Sugängen sūwæga* TeTorp; f. 1. är sannolikt boh. *suga sūwa* f. 'vild rödklöver', men då ängen är sank, kan f. 1. möjl. hänga samman med verbet *suga sūwa*. *Sumpan sōmpa MorGull, något sumpig åker; en fem.-bildning till stammen i *sumpigt*, varom under *Sumpan Bd 16 s. 193 med litt. Flera *Sumpen*, åkrar, ängar, betesmarker; *sump*, m. 'sumpig plats'. 2 *Sumpevallen* RöFu, SkSka; se föreg. *Sumporna* SkFo, Somperne, Sumperne 1854-55 Ska. nr 93; best. pl. av *sumpa, f.; se *Sumpan ovan. 2 *Sumpåkrarna* GullHärm, MorFl, sum-piga åkrar. *Sunnanflat* MorFl, Sunnanflat, Sunnangårds flat (3 ggr), Sunnangårdsflat (2 ggr) 1791 Mor. nr 90; *Sunnanflat* tydl. en förkortning och betecknar en del av följ. *Sunnangård sūnagål* MorFl, gärde, Sunnangård 1791 Mor. nr 90; '(gårdet) söder om gården (möjl. gärdesgården)'. *Surhålet* MorFl, åker med dålig avrinning. *Svadan* TeMä, åker; om *svada* se inl. till avd. V. *Svanhalsen* SkJo, område; liksom en *svanhals* i en bergsida. *Svarte-*

kvin MorBerg; den reala grunden till f. l. okänd, möjl. skuggigt läge. Kanske dock *svart* 'ofruktbar'; se Ödeen SOÅ 1928-29 s. 25 f. *Svarvarehagen* MorHäll, hage med tomtningar; tydl. har en *svarvare* bott här. 2 *Svens hage* MorVrå, RöBua. *Svenslyckan* RöFu. *Svens långjord* RöBua. »*Svinavallen*» TeÅsk, 1801 Te. nr 209; *Svina*- oäkta form för *Svine*-. Flera *Svinehagen*. 2 (?) *Svinelättern* *ſwīnælæddən*, SkBerg, SkGrö (möjl. samma lokal), utmark, *Swinläter* Bergen 1755 Ska. nr 30 (osäker läsning, skriften svag och otydlig), *Svineläddern* 1840 Ska. nr 72, 1849 nr 76; *svineläter, egentl. 'liggplats för svin', sedan 'strö för svin', 'blandning av strö och gödsel i svinstia'; se Bd 5 s. 210 med litt. 3 *Svinesälta(n)* MorHäll, MorLa, TeHolm, sistnämnda »uppmuddring av havet»; *svinesälta*, f. *ſwīnəsälta* 'ett slags gräs allra längst ned vid sjöstranden (nedanför »sälta»)'. *Svinevallen* RöDal. *Svinåkrarna* SkGun. *Svälttekrokarna* (-*kroken*) TeHoga; det sägs i bygden, att åkern en gång såldes mot spannmål; säljaren räddades sålunda från *svält*; om detta skulle vara en förklaringsägen i efterhand, torde f. l. vara *svälta*, f. 'mager betesmark'. Flera *Sälta*. 2 *Sältetegen* MorTö, TeHolm. *Sältlyckan* SkSka. 2 *Sältmarken* MorKi (ovisst om ON), SkStu. 2 *Sältorna* MorMo, TeHolm, best. pl. av *sälta*, f. *Sältäng* MorLu. 2 *Sängarna* RöVe, SkNä, åkrar, *Sängerna* 1823 Ska. nr 66; best. pl. av *säng*, se följ. *Sängen* RöDan; best. sg. av *säng*; åkrarnas ringa storlek har möjl. framkallat jämförelse med en trädgårdssäng, el. också kan det ha funnits en *sängliknande* håla i terrängen; jfr Bd 5 s. 247, 11 s. 127. 5 *Sö(de)rhamn* s. 24, 48, 140, RöBua, RöRä. 2 *Sö(de)rhamn(en)* Rö, Te, utmarksbeten till flera hemman inom vardera sn:n. *Söderkasen* s. 48. *Sö(de)rhamn* TeKa, åker. Flera *Sö(de)rlyckan*. *Sö(de)rmarken* TeLa, bete. *Sö(de)rsidan* MorBua(Fl), gärde; ligger mot söder. *Sö(de)rskedet* RöBön. *Sö(de)rstycket* MorMa, gärde. *Sö(de)rtoften* MorKå, åker; ligger sydost ut på ägor; om *toft* se under *Tofta* s. 46. *Sö(de)rträdgård* s. 43. 2 *Sö(de)rängen* s. 8, TeBä. 2 *Södhamn* MorTo, TeFl; *söd* 'får'. *Södhålet* SkRöd, betesmark (även vik, avd. I); se föreg. 2 *Södlyckan* RöKol, TeKä. *Södtången* TeLa, beteshage. 6 *Sölan* TeGi, TeHoga, TeKä, TeLe, TeTa, TeTvet, åkrar; nr 1 och 2 innehåller trol. ett ånamn *Söla (s. 219), de övriga målets *söla*, f. 'dy'. *Sörenskvi(n)* TeKå.

Tackerflaten TeKå, sannol. vid torpet *Tackeröd* (s. 115). *Tarmen* TeLå, åker; jämförelsenamn; samma namn SOÅ 1:2 s. 27; ett ursprungligt ån. *Tarm* SOV 11 s. 16. 2 *Taskorna* TeNös, TeTorp, åkrar; best. pl. av *taska*, f. 'påse, pung', vanligt jämförelsenamn. *Tegelhagen* s. 48. *Tegelugnslyckan* MorTo; vid *Tegelverket* (s. 48), *Tegåkrarna* MorBä. *Timmergårdet* SkNä; den reala grunden okänd. *Timmersvaden* TeHolm, äng; s. l. är best. sg. av *svade, m., biform till sydboh. *svada*, f. 'slät, sluttande berghäll' (Bd 16 s. 142); det är inte utrett, huruvida *svade* här är liktydigt med *svada* el. möjl. har den Bd 16 s. 142 förmodade bet. 'flat jordyta'. *Timmervik* MorFl, gärde; man säger, att det funnits ett varv på platsen, och möjl. har dess *timmer-*

upplag givit upphov till namnet. 2 *Timotejlyckan* MorVrå, TeOtt. »*Tjuder-åkrarne*» TeRom, 1871 Te. nr 410; etymologiserande skr. av *Tjuremarken* nedan. 2 *Tjuremarken* TeHåv *sjörr-*, Tjur- 1848 Te. nr 310 (5 ggr), TeRom, Kyr- 1822 nr 225 (3 ggr), Tjure- 1850 nr 315 (3 ggr). *Tjuvåker* SkGå; orsaken okänd. *Tjärnehagen* MorBua. *Tjärnshagen sjöns-* MorDa, beteshage; säges ligga vid ett *kärr*, men f. l. är gen. av *tjärn*. *Tobakslyckan* TeÄng. 2 *Toften* RöRöd, Tofta 1822 Rö. nr 143, 1850 nr 191, lerjord, TeTa, Tofta 1786 Te. nr 68, åker, äng; om *toft* se *Tofta* s. 46. *Toftåkrarna* TeRål; se föreg. 2 *Tolftparten* s. 32, MorSte; liksom nr 1 är nr 2 $\frac{1}{12}$ hemman. *Tolftpartsmaden* MorHu, gärde; $\frac{1}{12}$ av en gård. *Tollesängen* TeLe (Tolls- 1848 Te. nr 287 överstruket och ersatt med *Tomtevallarna*), med *Tollesbackarna* och *Tollesmaden*; månsn. *Tolle*. *Tolvåkrarna* MorSl; jfr *Sexåkrarna* ovan. *Tomte-hagen* MorFl; = *Stenarna* s. 18. *Tomtevallarna* TeLe, *Tomtevallarna* 1848 Te. nr 287, där det ursprungl. stod *Tollsängen* (se ovan). *Tomtevallden* TeSke. *Tomtåkern* RöMu. 2 *Tomtåkrarna* MorAss, TeHoga. *Torbjörns (Torberns) kålgård* TeLe; ovisst om ON. *Torbjörns lycka* RöHe. *Torgerstomten* MorSö; en »*Torjer* Jonsson» från Röd i Röra sn erhöll $\frac{1}{8}$ mtl i Sörbo 1843 (Mor. nr 241). *Torget* s. 18. *Torkopp* MorBua, åker; vanligt »imperativiskt» namn, som i detta fall uttrycker en önskan, att platsen måtte torka upp (se Bd 18 s. 82, 252); åkern ligger nedanför ett källsprång, och jorden är inte torr. *Torneflat(en)* TeNöt; *torn*, m. 'törnig buske'. 2 *Tornehagen* MorSl, TeStrand; se föreg. 2 *Tornekvin* TeNös, TeTvet; se föreg. *Torneliden* MorÄ, gärde; se föreg. 3 *Torn(e)lyckan* MorSl, RöUte, TeStrand; se föreg. *Tornerissen* RöUte, äng, *Tornerissen* 1796 Rö. nr 51; om *riss* s. 119. *Torsbacken* MorHäll, gärde; väl mansn. *Tore*. *Tors(e)gårdet* SkBerg; se föreg. *Torskehålet* SkFo, »sandfemma», *Torskehålet* 1802 Ska. nr 51; sannol. efter något ställe i sjön utanför, där man haft gott *torskfiske*; jfr t.ex. *Skäddehålet* avd. I. *Torstens teg* MorBä. 7 *Torvet tårvät* (utt. känt endast i två fall) åker, äng; best. sg. av *torv*, n.; ordet är f. i boh. men n. i fvn. och no., och detta genus synes bevarat i *Torvet*; samma namn Bd 4 s. 151 och 5 s. 248, där namnet emellertid förklarats som förkortning av en sammansättning, vars s. l. haft neutralt genus. *Torvflaten* TeGi (= *Torvet*?). *Torvvallden* TeGi (= *Torvet*?). *Tranemyr(en)* TeÄng. *Tran(e)skiftet* MorFl, åker. *Tranhuset* MorTo, åkrar; ruiner efter ett gammalt *trankokeri* (s. 48). 7 *Trehörningarna, -hörningen*; åkrarnas form har föranlett namnet. 3 *Trekanten* MorTo, RöLu, RöVe; åker; nr 2 ligger intill avrösningsjorden *Rundelen* (se ovan). *Tresnippen* RöMu, åker. **Trettio-tvåondelensflaten trætåondelsflåda* TeLe; 'en »flat» som tillhör ett hemman på $\frac{1}{32}$ mtl', inte 'en »flat» som utgör $\frac{1}{32}$ av ett hemman'. 2 *Tredåkrarna* MorBä, SkBa; parallell till *Fyr-, Fem-, Sex- och Sjuåkrarna* ovan. 2 *Trollehagen (-hagarna)* RöFu, RöGra. *Trollelyckan* RöFu. *Trollevallden* RöFu; alla lokalerna med f. l. *Trolle-* i samband med varandra. 2 *Trädgårdsflaten*

TeTe, TeTvete. *Trädgårdsgärdet* MorBa (ovisst om ON). *Trädgårdshagen* MorHäll. 7 *Trädgårdstyckan*. 3 *Trädgårdsvallen* RöBjö, RöRö, RöSka. *Trädgårdsången* TeNös. *Trädeslyckan SkSka, *Trästyckan* 1872 Ska. nr 116 (flera ggr). *Trädängen* SkGå, *Träängen* 1861 Ska. nr 94 (2 ggr). *Träskhuslyckan* *träsk(h)uslöka* TeÅker; f. l. ser ut att vara ett *träskhus 'hus där man tröskar' (boh. *träska*). *Trättarestycket* SkBergGrö; utvidgning på *-are* av stammen i *träta*, boh. *trätta* (Alfvegren *-are* s. 151); jfr följ. 3 *Trättebagarna*, *-hagen* MorBä, MorLa, MorSö; boh. *trätta* 'träta (sannolikt om äganderätten)'. 2 *Trättekasen* RöBra, RöBua; se föreg. *Trökan* TeRål, sandblandad lera, Tröka 1855 Te. nr 356 (2 ggr); sannol. best. sg. av ett *tröka, f. 'ställe där man får knoga och arbeta'; jfr samma namn Bd 1 s. 75 och *Trökeröd* 10 s. 136. Flera *Tungan*; efter ägans form. *Tungehagen* TeLa; har »form av en *tunga*». *Tungevallen* RöBa; *tunglik* åker. *Tungorna* RöMu, åker som »skjuter ut som *tungor*». *Tunna stycket* *tänə stökət* MollMoll; en flat strandremsa; första ordet syftar tydl. på att ägan är *flat*; jfr *Tjocka* och *Tunna Svartskär* avd. III. *Tuvan* RöMu, åker och äng; anger *tuvig* mark; kan vara förkortning av *Tuveängen e.d., men appell. *tuva* kan ha nyttjats direkt för att karakterisera marken. *Tuevärdet* RöBra. 3 *Tuehagen* s. 120, RöNä, TeTa. 3 *Tuvelyckan* MorHu, TeBä, TeÄng. 2 *Tuverabbet* RöVe, TeBjö, äng. *Tuestycket* RöGök. 4 *Tuvene* MorKi, RöGök (= *Tuestycket*?), TeLi, TeMä. *Tuevallen* TeHolm. *Tueväkrarna* RöGök. 4 *Tuvorna* MollTå, MorKi, TeKå, TeTa. *Tuvängen* SkLö. *Tvet* s. 138. *Twistemarken* TeÅsk (= *Rännegatan* avd. IV, men har väl ursprungl. avsett ett större område); man har tydl. *twistat* om marken, som ligger vid gränsen mellan Åskekärr och Stala; jfr ON med f. l. *Trätte-* ovan. *Tvärflaten* TeBrä; jfr *Tvärleran* nedan. 2 *Tvärjorden* RöMu, RöUt. *Tvärlandslyckan* MorHäll; f. l. är gen. av *tvärland, kanske ett ä. ON **Tvärland(et)*. *Tvärleran* MorTo; på *tvären* mot åkrarna Långejorden. Åtskilliga *Tvärlyckan*. *Tvärtegar* (*-tegen*) MorHu. 4 *Tväråkern*, *-åkrarna* MorTö, RöVe, TeBot, TeRål. *Tånge* *tågə* TeLu, betesmark, *Tunge* (!) 1842 Te. nr 265 (6 ggr); skr. *Tunge* (med *u*) har sannolikt blivit till under inflytande av ett flertal ON *Tunga*, *Tunge-* inom samma sn. *Tåsssegärdet* TeSta; målets *tåssa*, f. 'groda'. *Tåssshagen* TeKä; se föreg. 3 *Täppan* MorBrä, MorGull, RöUt (i samtliga fall ovisst om ON). *Töselyckan* RöBua; 'tösernas, dvs. de ogifta döttrarnas *lycka*'.

»*Ugglashagen*» TeNös; se följ. *Ugglehagen* TeNös (SIOD 3 s. 169), *Ugglashagen*, *Ugglas hagen* 1808 Te. nr 118, *Ugglas hagen* 1819 nr 197; identiteten mellan de ä. skr. och *Ugglehagen* är ej fastslagen men är sannolik; om identitet föreligger, är f. l. snarast fam.-n. (knektn.?) *Ugglä*, ursprungl. med gen. *-s*, senare utan; jfr *Uggletoften* avd. V. *Ugglekvin* MorLa. *Ulvkvin* MorLu. *Ulvsgärdet* MorBua, Ulfs- 1844 Mor. nr. 243 (5 ggr); trol. gen. av djurn. *ulv*; hör väl ihop med *Ulvskullen s. 278 och *Ulvstyckan* nedan. *Ulv-*

hagen MorRöd, TeBox, se under *Ulvsebergen avd. V. *Ulvsluckykan* MorBua; se under *Ulvsebergen avd. V. *Ulvsåkern* MorBua, Ulsåkeren 1786 Mor. nr 67; = *Ulvsgärdet* ovan. *Undantagstomten* TeKå. *Under ekarna* TeBjö, äng. *Underhögen* MorFl, äng; anger läget nedanför en hög (kulle). Många *Underlåndet*. *Underåkern* MorBua; jfr föregående. Flera *Utgårderna*, -gårdet; f. l. anger läge långt bort från manbyggnaderna. *Ut- och invallen* RöBerg; jfr *Åkrarna som går ut och in* nedan. 3 *Utängen* MorHär, TeFjä, TeHogen; jfr *Utgårderna* ovan.

Vadhagen MorGull; vid en bäck med *vadställe*. 2 *Vadlyckan* SkNä, TeSta, 1797 Te. nr 87; nr 1 vid *Vadhammarberget* (s. 241), nr 2 innehåller trol. *vad* 'vadställe'. *Vallbitarna* RöLer; åker. 2 *Vallbrott(et)* RöUte, Watterbråtsbergen (1) 1787 Rö. nr 34 (tydl. felskr. el. felläsning för **Wallebråts-*), TeKä, Wallbrottet 1786 Te. nr 83; målets *vallbrott*, n. 'nybruten åker'. *Vallekvin* TeTvet. *Vallgårdet* RöGra. *Vallmarken* TeTvet. *Vallyckan* MorBua (Fl). 3 *Vallåkrar(na)* SkBa, SkGå, TeBot. 2 *Vallängen* MorLu, SkGå. *Varpelyckan* MorBro; *varp* 'kasthög'. *Varpet* TeFjä, bete; se föreg. *Varporne* *varpöna* MorOtt, Warporne 1851 Mor. nr 279 (2 ggr); om utt.-uppgiften är pålitlig, är namnet sannol. förkortning av *Varpängarna e.d., men skulle *varpöna* vara fel för *varpöna föreligger best. pl. på -er av *varp*, n. 'kasthög'; Janzén Subst. s. 218 ff. *Varvet* *qårvat* MorÄ, gärde, Warfvet 1822 Mor. nr 198; där har funnits *båtvarv*.¹ *Vassarna* TeÄng; äldre namn på följande. *Vassen* TeÄng; växtn. *vass*. 2 *Vasshagen* s. 20, 117. 2 *Vassmaden* MorLa, MorVrå; nr 2 låg vid Vrångevatten, men det är ovisst, om f. l. är gen. av *vatten* 'sjö' eller om den är *vass*, m.; det finns stora vassområden i den delen av sjön. *Vassmarken* MorVrå; intill *Vassmaden*. *Vasstegarna* TeKä, äng; växtn. *vass*. *Vassvallen* MorGull; vid Gullixeröds *vatten*. *Vassåkrarna* TeÄng; äldre namn på *Vassen* ovan. *Vassängen* TeÄng; se föreg. *Vedkastelyckan* TeTo, Vekastelycka 1848 Te. nr 304; *vedkast* 'vedtrave'. 3 *Vetekvin* RöGök, RöRö, TeBjö. *Vidbyxorna* *qibåksöna* MorTo, åkrar; 'de vida byxorna', efter formen. *Vinterhälet* MorTo, åkrar; skogen skärmar av solen, så att snön ligger kvar länge. *Vintervallen* GullHärm; ligger mot N och NO, snön ligger kvar länge. *Virebusketegen* SkFo; målets *virebuske* 'videbuske'. *Virelyckan* MorKi; målets *vire* 'vide'. 3 *Viren* SkGå *viren*, område N på Tjällsö, TeGi, åker, TeHåv, äng; best. sg. av målets *vire* 'vide'. *Virerenen* RöBa, Wii Renen 1787 Rö. nr 116; se föreg. *Vireslätten* TeRål; se föreg. *Viråkrarna* RöUte; se föreg. *Vitejorden* TeTo, lerjord, Hvite- 1848 Te. nr 304; leran har tydl. varit *vite*-aktig. 2 *Vitsältan* MorFl, Hvit- 1791 Mor. nr 90, MorTö, Wit- 1791 nr 54; jfr föreg. Flera *Vrån*, bl.a. s. 96. *Vrångehagen TeVal, Vrångehagstegen

¹ Det säges, att en Bildt — väl Abraham Gustaf Bildt, född 1747 död 1828 — haft ett varv där och 1788 byggt sex kanonslupar för Kronan och sålunda slupit deltaga i kriget mot Danmark-Norge.

1855 Te. nr 355 (11 ggr); adj. *vrång* 'krokig'; jfr *Vrångevatten* s. 50. 2 *Våm-*
men RöHäl, kohage, TeBä *våma*, åker; best. sg. av målets *vam*, f. 'våm';
vanligt namn på »bukiga» lokaler. *Vägeskedet* MorHu, åker; s. l. *skede*, n.
synes inte här ha bet. 'avtagsväg, utfartsväg' (avd. IV), utan 'åker, gärde'
e.d., känd från bl.a. Orust. *Vägestycket* RöNä. *Väggelyckan* TeFjä, Wägge-
1827 Te. nr 230 (2 ggr); f. l. ser ut att vara *vägg*, f., i så fall med syftning
på någon bergvägg i grannskapet; jfr *Väggåkrarne*, *Väggklev* Bd 11 s. 129,
resp. 76; el. är *Vägge-* felskr. för *Väge-?* *Vägåkrarna* MorGull. 3 *Vänd-*
(n)ingen RöÄng, SkFi, TeHolm, åkrar; best. sg. av *vänd(n)ing*, f. 'vändteg'.
Värepinan MorFl, åker; en *väre*, dvs. en bagge fastnade där (i en gärdes-
gård? ett busksnår?) och dog. *Värmslegårdet* MorBerg; *värmsel*, f. 'spring-
källa'. 3 *Värmslevallen* MorGull, MorHu, SkSka; se föreg. *Värmsleåkern*
(-åkrarna) MorBrä; se föreg. *Västerflat* RöUt. *Västerlyckan* s. 8. *Vättne-*
kroken RöGök, Wättne- 1794 Rö. nr 45; *vättne*, n. 'vattenställe'.

Ytterängen TeRom.

Åbanken RöGök, äng. 3 *Åflat(en)* MorBerg, intill å, RöRö, TeHoga.
Åhagen TeFl. *Åker* s. 139. 2 *Åkerflaten* TeBjö, TeGi. *Åkerkvin* MorHäll.
Åkerstegen Rö; tillhör *Åker* i Tegneby. *Åkersvrån* MorAss, *Åkerswraen* (!)
1821 Mor. nr 195; vid gränsen mot *Åker* i Tegneby. *Åkervallen* RöSvi.
2 *Åkrokarna* MorGunn, TeRom, åkrar; nr 1 ligger vid en å, som förr gick i
krokar men gjorts rak. *Åkroken* RöGök, äng. *Åkvin* RöHe. 4 *Ålyckan*
MorGunn, MorHär, RöDal, TeOtt. *Åsaneplatsen*=*Åseplatsen*. *Åshagen* TeKä.
Åselyckan MorLu. *Åseplatsen* SkBergGrö, vidsträckta marker, väl ursprungl.
namn på *Åsetorpet* (s. 89), eftersom *plats* betyder 'torp'. *Åsåkern* MorLu.
Åsängen MorLu. 2 *Åttingen* MorSte, MorTo; ¹/₈ av resp. gårdars areal. *Ått-*
åkrarna MorSl; 'de åtta åkertegarna'; jfr t.ex. *Fyråkrarna*, *Sexåkrarna*.
Ååkrarna MorBua (Fl).

Äckervallen RöSvi; *Äcker-* för *Äckre-*, kompositionsform av *äckra*,
varom se inl. till denna avd. 2 *Äckeråkern*, *-åkrarna* RöDal, SkGå; se föreg.
2 *Äckerängen* RöDal, SkGå; se föreg. *Äckrestycket* RöDal; se föreg. *Äckre-*
vallen TeRål. *Äng* s. 83, 140. *Ängebråten* s. 84. *Många Äng(e)hagarna*,
-hagen, bl.a. s. 12. *Ängekoddarna* TeKa, åkrar; s. l. är best. pl. av *kodd*
'testikel'; åkrarnas ringa storlek (bara »småbitar») har föranlett namnet.
Ängesnippet TeTvete; *snipp* 'snibb'. *Ängestoften* TeSta, ängsmark, Änges-
tåften 1797 Te. nr 87; f. l. är möjl. gen. av ett IN *ægn*; jfr under *Äng* s. 140.
El. *Änges-* fel för *Änge-?* Om s. l. se s. 46. 2 *Äng(e)stycket* MorHu, SkStu. *Änge-*
tegen s. 18. 3 *Ängevallarna*, *-vallen* TeHoga, TeOtt, TeTa. *Ängkas* RöKol.
Ängkroken TeBrä. *Ängkvin* MorHäll. *Ängsflaten* TeHagen. *Ängshagen*
MorBerg. *Ängsvallen* TeTvete. *Ängtungan* TeTvete; efter formen. 3 *Äng-*
vallen RöVe, TeHagen, TeLy. *Ängåkern* RöDal. *Änkans tomt* TeÅsk; möjl.
efter *änkan* Christina Svendsdotter, nämnd i samma lh som ägan, 1851 Te.
nr 358. *Änkans tomter* TeRål; möjl. efter »*enkan* Johanna Torberndts-

dotter», nämnd i samma lh som ägan, 1873 Mor. nr 426. 2 *Ärtelyckan* MorHär, RöBerg. *Ärtäkern* MorHär (väl = *Ärtelyckan*).

Ödegården *ögøn* TeTvete, åker, Ögål 1818 Te. nr 189. Flera *Ödegårdet*, bl.a. s. 32, 71, 73, 84, 100, 130. 2 *Ödekvin* MorHu, TeTa. *Öken* *ögøn* TeHolm, trekantig åker; boh. *öke* *ögø*, m. 'kilformigt markstycke'. 2 *Örnekvinn* MorMa, SkGu. *Örvänd(n)ingen* SkLö; f. l. ser ut att vara *ör*, m. '(strand)-grus', men jordmånen uppges vara lermylla; s. l. *vänd(n)ing*, f. 'vändteg'. *Österflaten* SkEv. *Östergårdet* MorHäll. *Österkvinn* MorHäll. 4 *Österlyckan* s. 8, MollTå, MorBar, TeRom. *Östersidan* s. 102. *Östervallarna* TeLy. 2 *Österängen* TeLa, TeTa. *Överlandet* RöLer; jfr *Underlandet* ovan.

»*Anhålorne*» TeBox; utäng. — 1798 Te. nr 95. ~ F. l. oklar; möjl. fågelnamnet *and*, i dial. *an*, eftersom platsen ligger så, att änder kan ha hållit till där. S. l. best. form pl. av *håla*, väl med syftning på lågt läge i förh. till omgivningen.

Apoteket *åbotékat* MorHå; en dålig åker. ~ Det ligger närmast att tänka, att man plockat vilda medicinalväxter på den dåliga åkern. I så fall ett skämtsamt namn. Jfr *Apoteksvallarna* nedan, *Apotekarevallen* Bd 11 s. 112, *Apoteket* SOÅ 1: 2 s. 40; 16 s. 135 b.

Apoteksvallarna MorBua(Fl). — Apoteksvallarne 1844 Mor. nr 248, Apoteks- 1862 nr 362. ~ Anledningen okänd. Jfr *Apoteket* ovan.

»*Ara*» TeLu; »fimjord» (fin sandjord). — 1842 Te. nr 265 (4 ggr). ~ Dunkelt. Knappast felskr. för *Åra, målets *åra*, f. 'källåder'.

Arken *årkæn* RöPrä; område med forngravar. ~ Man säger i orten, att namnet uppstått ur ett ä. *Parken; det synes svårt att förklara, varför detta skulle ha bytts ut mot *Arken*. Detta skulle få sin naturliga förklaring, om det funnits en skeppssättning bland gravarna, ty en sådan kunde ha kallats *Arken* liksom en skeppssättning i Högsrums sn på Öland fått namnet *Noaks ark* (Hultenberg Öland s. 62 f.).

**Askgården?*, se »*Assgården*» nedan.

»*Assgården*» TeÄng. — 1824 Te. nr 228 (»gott bete»), Assgårdsberget, -gårdet 1870 nr 405. ~ S. l. torde ha bet. 'inhägnad mark' (jfr *Krakegård* s. 320 samt Bd 3 s. 333; 9 s. 156, 158, 176); knappast är det fråga om målets *gårde *gälø* 'kätte' (Bd 9 s. 154). F. l. kan vara trädn. *ask*, särsk. troligt om också »*Assma åkrarne*» nedan innehåller detta ord.

»*Assma åkrarne*». TeÄng. — 1824 Te. nr 228 (»wattenlera») ~ Kanske *Ask-maddåkrarna; jfr föreg.

*Asteröd TeBot. Synes bevarat blott i tre sammansättningar: *Asterödbäcken *åstøråbækæn* — Ostrebacks böen (!) 1860 Te. nr 387 (litet skär), Ostrebacken (2 ggr) 1861 ibid. — *Asterödbåden *åstørå-* (en ä. skr. se ovan) och *Asterödviken *åstørå-*. ~ Inte nödvändigt ett bebygg.-n. F. l. kan vara gen. av kvinnon. fvn. *Ásta* el. av motsvarande mansn. *Ásti*; särskilt det förra är

väl styrkt från medeltidens Boh. (Lind Dopn.). Ettdera av dem ingår i *Österröd* i Bro sn, vilket uttalas *åstərə* (Nilén), och platsen åsyftas möjl. med *j Asto rudi* 1317 DN 3 s. 107 (uppgives dock under Askums kyrka). Möjl. har *Asterödbäcken ursprungl. hetat *Ásta*, känt från No. som *Aasta*; NE s. 313, Indrebø Innsjön. s. 4. De ä. skr. *Ostre-* återger det väntade uttalet *åstərə. Uttalet *åstərə* kan bero på tidig förkortning av *ā* vid efterledsbetoning i sammansättningarna **Asterödbäck(en)* och **Asterödvik(en)*; om sådan motsatsbetoning se under *Häröd* s. 68 och Bd 5 s. 89 under *Guddeby*.

»**Bannlös**» *bānløs* MorKå; beteshage. — 1846 Mor. nr 254. ~ Dunkelt. *Band* kan inte ingå, emedan detta skulle visa *a* el. *ω* i uttalet. Och vad skulle *bandlös innebära? Ett ursprungligt *Bann-* i f. l. skulle visserligen ge *ban-* i det nutida uttalet men ger inte heller det någon mening. Kan *bānløs* vara en uppsnyggning av *Bottenlös **bēnløs*¹ (1846 säges området vara »Skogbeväxt kärr»); jfr i så fall de skå. *Bānnalösa* och »*Botnalösaholan*» 1815 SOÅ 1955 s. 36.

***Bergstaden?** *bāstān* MorFlå; området kring övergången från Flatö till Ängö. — Bergstan 1791 Mor. nr 90, Bärstan 1847 nr 366 a, 1878 nr 441, Bergstaden 1857 nr 338. ~ Då namnet avser ett område, som varit sund mellan Flatö och Ängö, torde s. l. vara *stad *sta i bet:n 'båtplats'; jfr *Grebbe stad* SIOD 1 s. 74 not 2. F. l. är möjl. *berg*, och namnet skulle då betyda 'båtstället vid berget'.

»**Biolande**», se s. 85. »**Biellandom**», se s. 142. **Björbergshalsen**, se s. 123. »**Bohus Slätten**», se under *Bågen* nedan. »**Bohusvallarne**», se under *Bågen* nedan.

***Bottneröd** SkBaLö. — Bottneröds- 1806 Ska. nr 49, Bötthålet, Bötterödsholet, Bötteröds berget 1862 nr 97, Butleröd grind, Bulteröd grind, Butleröd backen (på samtliga ställen möjl. Butte-) 1866 nr 100. ~ F. l. ser ut att från början ha varit *botten* (se avd. VII) men tycks senare ha anknytits till *bytta båt*, f.; s. l. är *röd* 'röjning', vilket här inte nödvändigt betecknat bebyggelse. »*Bötthålet*» är tydl. en sammandragning av »*Bötterödsholet*», vari s. l. är *hål*, n. 'sänka', kanske 'vattenhål'.

»**Branna**» RÖRä; myrmark. — 1860 Rö. nr 233. ~ Tycks inte gärna kunna innehålla annat än *brand*, m., i så fall i bet. 'svedjeland'. Men på Orust slutar m. pl. på *-ar*, best. form *-anə* (Janzen Subst. s. 123); best. pl. *-a* tillhör däremot bara en liten del av sydligaste Boh. (SIOD 2 s. 38 f., Janzen Subst. a. st.). Det finns många ex. på denna »felaktiga» skr. i lh från Orusts V. hd, trots att målets egen form (*-anə*) så gott som helt överensstämmer med riksspråkets. *Branna* kan emellertid vara en förkortning av t.ex. *Brannemyra. Möjligen är »*Branna*» felskrivning för »*Bränna*»; i så fall *bränna*, f. 'svedjeland'; jfr samma namn Bd 10 passim.

¹ Jfr hurusom ett ursprungligt *bānstāgən omytts till *bēnstāgən*; *Bandstaken* avd. I.

Bringa(n) TeLa; område med »sandjord». — Bringa 1861 Te. nr 381 (3 ggr, varav blott 1 tydligt skrivet). ~ Sannol. *bringa*, f., som i västsv. ON översatts med 'brant bergsida' (se *Gullbringa* Bd 1 s. 100), 'framskjutande berg' (se SOÄ 1: 2 s. 5), eg. samma ord som rspr. *bringa*; jfr no. dial. *bring*, m. '»hall» i en fjeldside' (Torp). Enl. Indrebø Stadn. s. 12 är *bringa* vanligt i bergn. i bet:n 'breiddt fjell som skyt fram i boge' och 'pall eller halling i terrenget'. Det är snarast sistnämnda bet., som kan komma i fråga här.

*Brokåkrarna TeBot. — Brogåkrarne 1861 Te. nr 387. ~ F. I. är *brok*, f. 'byxa', som kan användas om byxliknande markparti; jfr *Byxor* ovan. Kartan 1861 visar tydligt, att åkrarna hade formen av ett par byxor.

Brusängen MorGl. — 1797 Mor. nr 97. ~ Om olika tolkningsmöjligheter se *Brusekullen* avd. V.

Bryggeplanen MorÄngö. — Bryggeplan(en) 1857 Mor. nr 338. ~ Från Hjärtums sn känner man *bryggaplån*, *brøga-* 'bryggplan, brygghuvud', och det är väl detta appell., som här nyttjas som ON. Ordet *plan*, m. är näppel. folkligt i orten (jfr *Planberget* Bd 9 s. 119) men förekommer i flera ON.

*Bråland, s. 86.

Brännsand MorHäll. — Brändsand 1825 Mor. nr 212. ~ Ovisst om verkligt ON. Subst. *brännsand*, m. *bränsån* 'grund sandjord, där grödan torkar bort' (Morlanda).

»Bröråker» TeMä. — 1792 Te. nr 64. ~ F. I. är sannol. en gen. pl. *brödra* 'brödernas'; två (ev. flera) bröder skulle då ha gemensamt ägt el. brukat *åker*. Tänkbart dock, att namnet är en utvidgning av ett enkelt **Bröderna*, som då från början kan ha avsett två invid varann liggande, sedan sammanslagna åkrar; jfr *Bröderna* Bd 5 s. 142 och ev. *De sju bröderna* avd. III.

»Bröåker» MorBua (Fl). — 1786 Mor. nr 40. ~ Kan möjl. betyda 'åker som ger (rikligt med) bröd'. Raka motsatsen har angivits med *Brödjämmern* Bd 9 s. 164. Snarare är emellertid »Bröåker» en avslipad form av **Brödraåker*; jfr i så fall »Bröråker» ovan.

Buens gårde MorVrå. — Inre Buens gårde 1838 Mor. nr. 232. ~ F. I. snarast gen. av IN *būon* (s. 14) till *Bua* inom sn.

Buens trädgård MorVrå. — 1838 Mor. nr 232. ~ Se föreg. **Buhällertegen**, se s. 111. **Bullerhagen**, se s. 111.

»Bullåkrarna» TeBot. — 1861 Te. nr 387. ~ Dunkelt, eftersom det är ovisst, vilket uttal skrivningen *Bull-* avser att återge. Jfr under »*Bollmyr*» avd. VI.

»Buren(t)s», se följ.

*Burännets? *búrðns* TeBjö; åker och äng. — Buren(t)s, Burents flaten, B:s holmen (en äng), B:smaen, B:sängen 1799 Te. nr 74, Burens, Burens-hagen 1871 nr 414. ~ Dunkelt. Namnets nuv. form synes emellertid ha uppstått genom ellips av s. I. i sammanställningar och sammansättningar

med *flaten, holmen* osv. Möjl. är *búrðens* gen. av boh. (Askum) *boðrænne* *búrðens* n. 'loftet i en bod'; jfr boh. *logrænne lórðens* n. 'vindsrum över loge', även 'höskulle ofvan logen' (Nilén Ordb.). Måhända anger namnet, att man kan se flaten, ängen osv. från boðrænnet; jfr i så fall *Loftstyckan* (s. 324), *Nattstugelyckan* och »*Vinslöcka*» nedan. Men man kan också med docenten Ekenvall antaga, att »*Buren(t)s*» är gen. i best. form av ett person(bi)n. *Bure*, fvn. *Búri* (Lind Personbin. sp. 50), fda. *Buri* (DGP 1 sp. 172). Jfr *Burens-Land* efter Jan de Buur Bd 2 s. 4.

Bytingestyckena *býðvæstóka* MorFl. — Bytings styckerne 1791 Mor. nr 90, 1878 Mor. nr 441. ~ Att namnet bör översättas 'markstyckena som varit föremål för ägobyte', förefaller högst sannolikt. F. 1. torde då vara böjningsform av ett verbalsubst. **byting*, f. (känt åtm. från Hjærtum); jfr Bd 20: 1 s. 199 och med avs. på f. 1:s art **Lögingskär* SIOD 3 s. 149. Uttalet visar samma boh. *býð(ð)*- av (det säkerl. inlånade) *byta* som *Byteskär* vid Tjörns kust (sist a. a. s. 160); vid sidan därav uppträder stammen också som *být(ð)*- t.ex. i *Byt(t)ebåden* vid Käringön (avd. III).

Bågen. 1. MorBro. — 1847 Mor. nr 272. 2. MorBua(Fl). — 1844 Mor. nr 248. 3. MorHu. — 1849 Mor. nr 268. 4. *bōwæn* MorKö. — 1846 Mor. nr 244. 5. Ingår i **Bågens kulle bōwæs kēlō, bōws kēlō* TeKall. 6. Ingår i **Bågensvallarna bōwæsvālanō, bōws-* TeKall. — Bohusvallarne (!) 1819 Te. nr 202. 7. Ingår i **Bågensslätten* TeHogen. — Bohus-Slätten (!) 1838 Te. nr 252. Nr 5-7 hör lokalt samman. 8. Ingår i **Bågensbergen bōwæsbærja* TeHolm. 9. Ingår i **Bågensport bōwæspōt* TeHolmTvete. (del av nr 8). ~ Namnen synes innehålla en boh. form av fvn. *bugr*, m. 'krökning, bukt', här nyttjat om krökningar, »vikar» inne i landet; jfr Bd 9 s. 163. Realia har inte kontrollerats för nr 5-7, varför f. 1. där kan vara en annan än den föreslagna. Någon terrängformation, som fört *Bohus bōws* fästning i tankarna? Åtm. på Skaftö använder man ordet *bohus bōws*, n. om något stort, otympligt.

*Bågensslätten, se *Bågen* ovan. ***Bågensvallarna**, se *Bågen* ovan. »**Bärstan**», se **Bergstaden*.

Danmark *dánmark* MorBro; odlad sandjord. — Dannemark 1847 Mor. nr 272 (2 ggr). ~ Sannol. uppkallelsenamn. Men att döma av kartan 1847 påminner åtm. inte jordstyckets form om Danmark.

Dvärggården, Gamla RöVe; område med åker, äng och berg. — Gamla dverggården 1874 Rö. nr 257, 1878 nr 259. ~ *Dvärg*, m. som beteckning för ett naturmytiskt väsen tycks vara ofolkligt i Boh. Kanske man ändå kan anknyta till *dvärghus* som benämning på hällkistor, bestyrkt både från länets västgötadel och från Hall. (Bd 3 s. 276 f.). Jfr också *Dvärghyttan* i Lindome sn Hall. (SOÅ 1946 s. 44). *Dvärggård* borde kunna ha haft en liknande innebörd. En sammandragning av ett ursprungligt **Dvärghusgården* till *Dvärggården* kan tänkas; i så fall torde *gård* ha bet:n 'stängsel'.

Attributet *Gamla* stöder möjl. den angivna tolkningen, att namnet syftar på ett fornminne. Ingen hällkista är emellertid nu känd från Vena.

»**Dyngesvigande**» RöVe; åker. — 1790 Rö. nr 74. ~ Dunkelt. Den enda kända — säkerl. förvanskade — skrivformen ger ingen säker utgångspunkt för en tolkning.

Ebildslätt, se s. 38.

Eldhuset *ēlhúset* MorHäll; gärde. ~ Namnet är tydl. ett minne, det enda i Boh. hittills påträffade, av gammaldags eldhus 'kök' (fvn., nisl. *eldhús*). I Norge ingår ordet i åtskilliga ON, och i övre Dalarna, där ordet ännu lever (Levander Dalmålet 2 s. 133) brukas det om »det hus vid fäbodarne, der eld upptändes midt på golfvet på en eldstad hvarifrån röken går ut genom de glest lagda takbräderna» (Rietz s. 116 b).

England, se *Ängland*.

Enstödingen SkGrö; inrösningsjord. — Enstöingen 1869 Ska. nr 107. ~ Best. sg. av målets *ēnstōēg(ə)* 'enstöring' med syftning på områdets isoletrade läge. Jfr *Enstakarna* Bd 16 s. 219 och **Enstakalid(en)* 18 s. 196 och där nämnda ON.

»**Felningarne**», se *Fillingarna*. »**Ferrevele tut**», se *Firvile tut. »**Fervelitut**», se *Firvile tut.

Fillingarna MorGIHu; åkrar. — Fillingarne 1797 Mor. 97, 1836 nr 230, Felningarne (!) 1822 Mor. nr 200, Filingarne 1837 nr 234. ~ Tycks innehålla best. pl. av ett *filling, m., motsvarighet till no. *filling*, m. 'fårskinn', fvn. *fillingr*, m. 'sauskin' (Hægstad-Torp), *filling* 'skinn av unga getter' (Fritzner). Kanske ett jämförelsenamn av samma art som *Skinnfällen* SIOD 3 s. 59; jfr *Skinnfäll(en)* Bd 1 s. 330; 5 s. 197 med litt., *Kalvskinn* Bd 16 s. 43 med litt. Det är emellertid också tänkbart, att åkrarna en gång köpts för två el. flera »fillingar»; jfr i viss mån *Tolvskillingen* Bd 20: 2 s. 287. Man måste emellertid även räkna med bet. 'tvillingarna'. Åtminstone på två håll i länet känner man *fēlæg* o.d. former av *tvilling*, m., bl.a. från Torps sn på Orust; i detta fall har upptecknaren anmärkt: »sällsynt och troligtvis skämtsamt». Från Styrso sn är överg. *tv>f* väl dokumenterad. Bd 3 s. 173 noten uppges ett uttal *Felinge-* av f. l. i *Tvelingeskären 'tvillingskären'. *Fillingsmyren* *fēlōs-*, *fēlōs-* i Lane-Ryrs sn kan möjl. innehålla samma ord.

***Firvile tut** *fēravelō tūd*, förkortat *Tutan tūda GullHärm; område med åker och en trädunge. — Förevaltutsbergen, -hålor, -myr 1831 Mor. nr 223, Fervelitut 1872 nr 400. ~ F. l. är boh. *fērvel* m. 'fjäril' (Morlanda). Uttalet *fēravelō* med inskott av -ə- mellan *fer-* och *-velō* jämte uttalet med *e* i *-velō* tycks tyda på starkt bitryck på andra stav. i ett *firvil; jfr Janzén Vokalass. s. 47 f. Att stammen *tut-* ingår synes säkert, men den förkortade formen pekar på *tuta*, f., väl om en framskjutande bergspets, en tutliknande dal e.d.¹

¹ Om ett boh. *tutt*, m. 'topp, spets' se Abrahamson NoB 1954 s. 86.

Flottehagen *fl̥t̥ə*- MorTo; alhage. ~ F. l. är boh. *fl̥st*, m. 'flott, fästing'. Sådana trivs särsk. i (hassel- och) alskog.

***Fläcken** MorKu. — Fläcka 1853 Mor. nr 293, 1859 nr 340. ~ Samma namnform Bd 9 s. 165 och 11 s. 121, där som namn på fyra olika åkrar, i tre fall med uttalet *fl̥éka*. Namnet avsåg flera små ängs- och åkerlappar och är best. pl. av ett *fläck*, n., inte anträffat i boh.; jfr no. *flekk*, n. 'ensartet markflate' (Torp). Bet:n är väl densamma som för *fläck*, m. 'litet jordstycke'; jfr *Fläcken* s. 315 och Bd 9 s. 43.

»j Foghsæimi», se s. 86.

Frölös *fr̥l̥ös* MorBä; åker. — Frelös 1794 Mor. nr 73, Fredlös, en gång möjl. Fridlös 1824 nr 205, Frölösewallen 1853 nr 304. ~ Namnet ser ut att vara ett adj. *fr̥l̥ös*, fvn. *fr̥jólauß* 'ofruktbar, som inte bär gröda eller frukt' (Fritzner). Det har väl snarast uppstått genom förkortning av *Frölösewallen* (jfr skr. 1853). Visserligen tycks *fr̥jólauß* närmast ha nyttjats om växten, ej om jorden, men då adj. *fr̥jór* 'fruktbar' brukats om jorden (Fritzner), kanske det inte är otänkbart, att detsamma varit fallet med *fr̥jólauß*. Mindre troligt är det, att namnet åsyftar en åker (inte med säd, men kanske med hampa eller lin), som ett år givit dåligt med frö till kommande sädd; jfr i viss mån subst. *fr̥l̥ön* 'skörd som ger lön för sådden' Bd 1 s. 165. Jfr Lundahl i NoB 1951 s. 32 ff. Skr. med *Fred-*, *Frid-* i f. l. beror då på association med appell. *fred*, *frid*. Men de kan vara ursprungliga, och *e* har då övergått till *ö* i den starkt labiala omgivningen. I så fall bör namnet måhända ställas samman med verbet *freda* i bet. 'värna om, skydda ägora medelst gärdesgård' (Friberg Kållands hd s. 77), och med uttrycket *ta fred på ta fr̥é på* 'skydda, freda' (Långelanda). *Fredberg* och *Fredholmen* i Vgtl. innehåller enl. SOÅ 1:2 s. 43 möjl. appell. *fred* 'stängsel, gärdesgård'. *Frölös* skulle då ange en åker, som inte blivit kringgårdad.

Gapsewallen *g̥äfsäváln* MorFl. ~ F. l. är möjl. gen. sg. av *gap*, n., 'grindhål' eller snarare av ett redan färdigbildat ON *Gap(et)*. I *Gaps-* har *ps* övergått till *fs* och *a* förkortats och förändrat kvalitet framför konsgrupp, kanske även under inflytande av målets ljudskick, som har *a* framför ursprungligt *fs*. Man skulle också kunna tänka sig ett ökn. i f. l., gen. av *Gaper* (jfr sv. *gaper*, m. och fvn. bin. *Gapr*, Lind Personbin. sp. 102 f.) eller gen. utan *s* av ett *Gapse, bildat av *gap*, n. 'mun' med suffixet *-se* och med bet. 'den gapige, som pratar vitt och brett'; om dylika bildningar se Hellquist Xen. Liden. s. 92 ff. och jfr vgt. adj. *gapsen* 'högst förundrad eller förskräckt' (Rietz s. 186 a), andra sv. dial. (dock ej boh.) *gapsig*, *gafsig* 'storordig, gapig' (ibid.).

***Garnstödet** RöDal; på utmark. — Garnstöten 1831 Rö. nr 146. ~ F. l. är *garn* i bet:n 'fiskegarn'. Uppslagsformen utgår från att källans skrivning av s. l. är en folketytologisk omtydning av ett *-*stöt*, best. sg. av målets *-st̥g* i sammansättningar som *b̥ädst̥g* 'båtställe', *b̥ęst̥g* 'bärställe' o.d.; jfr t.ex.

Hökestödet nedan. Skrivaren har uppfattat *-stöt* som obest. form sg. av *stöt*, m. och lagt till best. artikeln *-en*.

Gelevallen SkGrö. ~ Se under *Gelen* s. 303.

*Germundsvallen? MorGli. — Jirmunsvallen (Je-?), Jimmervallen (!) 1853 Mor. nr 294. ~ Ovisst om f. l. är mansn. *Germund* (om vars förekomst i Boh. Bd 9 s. 40) eller målets *jémør*, f. 'tacka som ännu inte fått lamm'.

Getepinan *jèdèpina* MorEds. — Getepin(n)a 1855 Mor. nr 335. ~ Säkerl. magert bete för *getter*; om *pina* se s. 25 f. Jfr *Hundepinan* s. 131.

*Gimmervallen?, se **Germundsvallen* ovan.

Gläfsan *glæfsa* MorTo, åker. ~ Se under *Gläfsset* nedan.

Gläfsset *glæfsæt* TeLa, åker, äng, sältebacke. — Gläfsse 1861 Te. nr 379 (4 ggr); kvarnplatsen vid G. nämnes. ~ Namnet har behandlats Bd 9 s. 166 i samband med ett ON **Gläfs*, och det förmodas där vara best. sg. av ett **gläfsse*, n. el. förkortning av en sammansättning **Gläfsestycket* e.d. Det säges inte a. st. men räknas väl som tänkbart, att **Gläfs(e)-* kan tolkas i analogi med det där behandlade **Gläfs*, och att det alltså trol. innehåller sv. dial. *gläfs*, f. och n., *gläfsa*, f. 'sax el. fälla för djurfångst', no. dial. *glefsa*, f. 'Sax eller Klemme til at fange Dyr med' (Aasen). Ett tolkningsalternativ vore att förbinda namnet med *gläfs*, m., i det boh. uttrycket *ligga i gläfsen* 'ligga utsatt för vinden'. Då »sältebacke» tyder på tämlig närhet till sjön, och då det funnits kvarn i närheten, kanske det senare alternativet kan synas något troligare. Samma tolkning bör då komma i fråga vid åkern:t *Gläfsan* ovan; förkortning av **Gläfseflaten* e.d.?

Gravestyckena MorRöd. — Grafve stycka o.d. 1843 Mor. nr 239, 1848 nr 257. ~ Ovisst om f. l. *grav* syftat på *gravar* för fångst av vilda djur, *potatisgravar* el. *fornggravar* (jfr Bd 18 s. 287 med litt.). El. har kanske namnet föranletts av en *gravliknande* sänka i terrängen; se *Gravarna* SIOD 1 s. 43.

»**Groshål**» RöÖl; äng. — 1826 Rö. nr 57 (5 ggr). ~ Namn på *Gros-* har i Bd 5 s. 136, 231 med skäl tolkats som innehållande ett sammandraget **Grodhu-ås*, vars f. l. är ett ån. *Grodha* 'den svällande, lätt översvämmande'. Men att döma av kartan 1826 låg G. inte vid någon å eller bäck. Därmed förfaller även möjligheten, att *Gros-* går tillbaka på **Grodhu-ös* 'Grodhas mynning'. En möjlighet är att *Gros-* uppstått ur (är en förvanskning av) *Grops-*, men man skulle i så fall inte finna *-s-* i fogen, då *grop* är f. (jfr t.ex. *Gropåkrarna* ovan utan *s*, men *Gropslyckan* Bd 1 s. 278, *Gropsliden* Bd 3 s. 192 med *s* i fogen). Då *Grop* (*Grob*) är känt som fam.-n. i Boh. (en Erik Persson *Grob* levde i Morlanda under senare hälften av 1700-t.), kan detta tänkas ingå som f. l.

Gungaren TeStrand. — u.å. Te. nr 58. ~ Marken anges som »lera med mylla». Den måste tidigare ha varit sank, ty namnet innehåller säkerl.

gung- 'gungfly'; jfr Bd 4 s. 129 (*gunga*, f. 'gungfly o.d.'), *Gungestigen* 9 s. 109. Formellt är namnet väl en förkortning av en sammansättning som *Gungarebackarna* Bd 20: 1 s. 150 (vars tolkning dock är oviss).

***Gärdingen** *jåhga* (i pålitligt?) MorGISlä; tidigast sandområde, sedan åker. — Gälinga 1820 Mor. nr 89, 1860 nr 341, Gälinge wättnen 1837 nr 234. ~ Best. sg. av boh. (Tegneby) *gärding jåhæg*, f. numera använt om 'tunt molntäcke framför sol och måne', men här sannol. i samma bet. som grundordet *gårde*, n. och no. *gjerding*, f. 'et indhegnet Jordstykke' (Aasen). Med avs. på bildningen jfr *kulling*, m. till *kulle* (Bd 3 s. 257 f., 5 s. 47); se Ståhle *-inge* s. 13 ff.

Habborsängen (Habbols-) TeKä. — Habergs ängen (!) 1786 Te. nr 83, Habborsängen 1847 nr 291, Habbols- 1856 nr 352. ~ Namnet bör ha något att göra med »*Habbersberget*» *håbæsberet* på samma hemman, däremot näppel. med *Haberget* avd. V. Ett (tidigare) uttal *-bæs-*, *-bæs-* kan knappast ha föranlett skrivningarna *-bors-*, *-bols-*; därför innehåller f. l. trol. inte ordet *berg*. *Habbors-* (*Habbols-*) är snarast gen. av mansnamnet fvn. *Hagbarðr*, fsv. *Haghbardh*. *Haborsby* *håbæsby* i Valla sn på Tjörn skrevs *Haghbardzby* 1354 DN 2 s. 267, vid. 1495. Vilket av de två namnen *Habborsängen* och »*Habbersberget*», som är primärt, kan inte avgöras.

»**Halengen**», se s. 86.

***Hampeländena** RöLer; åker. — Hampelänna 1778 Rö. nr 39. ~ S. l. är trol. best. pl. på *-a* av målets *lände*, n. (s. 311), knappast ett *lända, f. svarande mot no. dial. *lenda*, f. 'markstycke', även i sammansättningar, t.ex. *nylenda*, f. 'Ager som er nylig opbrudt' (Aasen), fvn. *lenda*, f. 'jordegendom' (Fritzner). F. l. syftar kanske på *hampodling*, men då åkern enl. den angivna lh bestod av dyg jord, har det möjl. funnits ett hampsänke på platsen.

Helgestule *håjæstulæ* TeLa, även *Sandgärdesstule -stulæ*, gammal, numera trädbevuxen beteshage. — Stulen 1813 Te. nr 159 (2 ggr, ena ggn möjl. *-a-*), 1861 nr 379 (6 ggr). ~ F. l. är mansnamnet *Helge*. S. l. kan vara obest. sg. av ett *stule, m., svagt maskulinum på *e*, nybildat i dial. med utgångspunkt från best. sg. m. fvn. *studlinn* av *studill*, m. 'stötta'. Det alternativa namnet *Sandgärdesstule* är bildat på hemmansnamnet *Sandgärdet* s. 146.

Hornlyet MorTö; äng och åker. — -dyet 1791 Mor. nr 94, 1874 nr 434, -lyt 1838 nr 231, 1865 nr 376, -lyet 1843 nr 240. ~ Naturförhållandena på platsen tyder på att s. l. i n t e är *dy*; skrivformen *-dyet* beror på felskrivning eller är etymologiserande. Den är *ly*, n. 'lä, lugn' (SAOB L 1261), här 'lugn plats'; platsen ligger mellan berg. På västra sidan av dalen har dessa enl. kartan några karakteristiska *hornliknande* utbuktningar, och dessa har tydl. givit upphov till f. l.

Horsestaden SkStu; äng. — Hårssestaden, -Staden 1823 Ska. nr 67. ~ F. l. *hors* 'häst' och s. l. best. sg. av *stad* 'ställe (där något finns el. där någon brukar hålla till)'. Jfr *Kråkestaden* nedan.

»**Hufåkra**» TeRå. — 1855-57 Te. nr 356. ~ Det är inte möjligt att säga, huruvida f. l. är *huv*, m. i någon bet., *huva*, f. (jfr *Huvholmen* SIOD 3 s. 118), eller *huvud*; i sistnämnda fall är namnet en form av boh. *huvudåker*, m. 'vändteg' (jfr detta ord som ON ovan). Formen *-åkra* hör inte hemma på Orust; obest. pl. heter *åkrar*, best. pl. *åkråna* (Janzén Subst. s. 123).

***Hundegalgen** RöMu. — Hunnegalgen 1820 Rö. nr 144 (2 ggr), »sand och lera». ~ Ser ut att innehålla *hund* och *galge*, men sammansättningens innebörd är dunkel. Möjl. kan en hund ha fastnat och blivit hängande i något föremål på platsen; jfr i så fall *Hundestocken* Bd 11 s. 91.

»**j Huormum**», se s. 86.

Huvudkluten TeÅsk; åker och äng. — Hufvud kluten 1851 Te. nr 358. ~ *Huvudklut* 'huvudduk'; i sht förr ett slags kvinnlig huvudbonad bestående av ett (stärkt) trekantigt stycke tyg, klut (SAOB H 1554; Rietz s. 330 b anföres *klut* från Götaland i bet:n 'kvinnlig huvudbonad'). Jämförelsenamn. Kartan 1851 visar, att H. låg som en huvudduk omkring en annan äga. Om *huvudklut* i skå. markn. se Ejder Markn. s. 21 f.

Hylleshagen (*Hyllesvallen*) RöKolb. — 1837 Rö. nr 157, Hylleshagen 1838 nr 162. ~ F. l. är gen. av *hylle*, n. 'fläder' el. ett ON *Hyllås.

Hyllesvallen, se *Hylleshagen* ovan.

***Håland(a)?** RöBraMorVrå. Ingår trol. i *Hålandebergen* *hålanå-*; börjar mellan Brattås och Fundeskärr och sträcker sig till Vrångevattens kyrka. — Hålandsberget 1838 Mor. nr 232. ~ Uppslagsformen förutsätter ett *Håland(a)*. F. l. är då adj. *há (fisl. *hár*) gammal biform till *hög* (se t.ex. *Håbacken* avd. V), s. l. *-land(a)* varom s. 37. Om namnledens ålder och förekomst i Boh. se Lindroth i GBFT 1945 s. 25 ff. Sedan känslan för sammansättning försvunnit, kunde *l* efter vokal analogiskt övergå till *l̥*; jfr under *Morlanda* s. 38.

Häcken MorLu; åker och äng. — 1793 Mor. nr 52, 1856 nr 337. ~ Tydl. best. sg. av *häck*, m., som i boh. förekommer både enkelt och i sammansättningar som *bröd-*, *hö-*, *kvarn-*, *skedhäck*; även det enkla *häck* kan brukas i någon av sistnämnda bet:r. *Honeröd häckar* anses Bd 9 s. 56 innehålla *häckar* i bet:n 'spjälgrindar till hökärror', som nyttjats att dämna med i den förbiflytande ån. Det synes sannolikast, att *Häcken* ursprungl. avsett en *häck* för upphängning av hö el. halm.

Hällesbol? MorKi; nu blott i pl. *Hällesbolarna?* *hælsþólanå*; åkrar. — Hellesbohl, Hellesbolskällan, Hellesbohlsåkrarna 1823 Mor. nr 266, Hällespolarne (i något fall kanske Håll-) 1853 Mor. nr 328, 1855 nr 343, -spolen 1859 nr 354, 1872 nr 415. ~ Åkrarnas ursprungliga namn tycks ha varit »*Hellesbohlsåkrarna*» (1823). »Hellesbohls-» är gen. av ett färdigbildat ON med

s. l. *bol*, n. snarast i bet:n 'jordstykke, äng' (jfr *Backebol* Bd 3 s. 245 med litt., *Skålebol* ovan) el. möjl. 'gård'. F. l. är gen. av fvn. *hellir*, m., målets *hælar* 'grotta under utskjutande bergparti'; jfr t.ex. *Hällersdalarna* avd. VII samt *Hällsberg* och *Hälsö(n)* Bd 9 s. 60, 105. I »*Hellesbols-*» har *b* mist sin stämton genom närheten till det tonlösa *s* och blivit *p*, och namnets s. l. har därpå oriktigt associerats med *spole*.

»**Hägrings wallen**» MorBua(Fl). — -vallen (2 ggr) 1820 Mor. nr 222. ~ F. l. dunkel.

Häsestaden *hæstån* MorFl. — Häse- 1791 Mor. nr 90. ~ Om skr. 1791 är pålitlig, är f. l. boh. *häs*, f. 'hässja', som anträffats i andra ON (Bd 5 s. 182, 9 s. 116, Bruhn Ägon. s. 113 f.). S. l. *stad* 'plats för något'.

Hästrump (r möjl. s) MorSör. — 1791 Mor. nr 56. ~ Markstycket har tydl. liknats vid en hästsvans, målets *hæstarómp* (Röra).

***Hökar(e)stödet?**, se följande.

Hökestödet *högestöt* MorHa; område vid stranden. ~ Stenar finnes kvar som rester efter bodar. Man tror, att någon *hökare* hållit till där och sålt bl.a. brännvin under sillfiskena. Traditionen gömmer måhända minnet av de krambodar, som tidigare fanns på en del fiskelägen; se Pettersson Fiskebebygg. s. 115. Men f. l. är väl snarast fågelnamnet *hök*. S. l. är det *stöde*, n. 'ställe', som ingår i målets *båttö(d)e*, *bårstö(d)e*.

Inlandshagen *inlansháwan* MorBuaHu; åker. — 1836 Mor. nr 230, Yttre Östre I. 1864 nr 367. ~ Se bebygg.-n. *Inlandshagen* s. 13.

Jaget TeTo; trekantig äng eller åker, lerjord. — Iaget (3 ggr), Jaget 1819 Te. nr 200. ~ Formellt sett finns två möjliga anknytningar. Om *-g*-representerar ä. *-k-*, kan erinras om no. dial. *jak*, n. 'isflak', även *jake*, m., fvn. *jaki* (Torp). Enl. Ross s. 369 kan *jake*, m. betyda 'iisflage' och 'tyndt iisbelæg, som følge af iislag eller af at frossen Jord har forvandlet et tyndt Væskelag til iis'. Denna tolkning kan möjl. anses finna stöd däri, att *Jackle-fjäll* i Stala sn tycks innehålla en form av det närbesläktade fvn. *jokull* 'istapp', ev. av ett svagt *jakle med samma bet. (Bd 9 s. 63 f.). Samma f. l. tycks ingå i *Jacklebergen* i Skedsviks sn, nämnt av C. M. Bergstrand Boh. sägner s. 120. Om *g* tvärtom innebär en överföring till rspr. av *-w-*, erinras om boh. *jag 'jagande, brådska' (Lindberg Skeem.). I detta fall synes det något sannolikare, att *Jaget* är förkortning av *Jagestycket e.d., vari f. l. vore verbet *jaga* i bet. 'jaga, driva på, brådska'. Tolkningen är dock mycket oviss.

»**Jone bårtens hage**» SkFo. — 1855 Ska. nr 93. ~ *Jon* har tydl. av någon anledning kallats *Bärten* (*Berten*) efter en kvinna *Berta*; om sådana bildningar se Götling Västs. ordbildn. s. 68; *-e* i *Jone* har satts till för att underlätta uttalet.

Järngårdslyckan TeLe. — Järngårdslycka(n) 1826 Te. nr 236, 1837 nr 249 (här även Jern-). ~ Om *gård* betyder 'stängsel' påminner *järngård* om de no. appell. *stein-*, *torv-*, *ris-*, *skid-*, *slaategard* m.fl. (Aasen), där f. l. anger

materialet, varav stängslet är gjort. Ett 'stängsel av järn'? Jfr då fvn. *járngrind*, f. 'järngaller, järngrind' (Fritzner), fsv. *iärngrind*, f. med samma bet. och fsv. *iärngadder* (f.?) 'järngaller' (Söderwall). Betyder *gård* 'bostad, boningshus', kan f. l. tänkas vara gen. utan *s* av ett personnamn, snarast fvn. *Jorundr*, allt ifrån vikingatiden ett av de mera brukliga i Norge (Lind), väl styrkt också från medeltidens och 1500-t:s Boh. Jfr *Jörn* avd. III. Om *järn* i boh. ON se t.ex. »*Järnklev(en)*» Bd 9 s. 112, *Järnklåvan* Bd 16 s. 200, med tillägg s. 249. Förvanskning av **Hjälmgårds-*? Se i så fall s. 188.

Järpa RöMu; sandmark. — Hjerpa 1820 Rö. nr 144; jfr Hjerpeledet 1801 nr 83, Hjerpa kullen 1820 nr 144, Jerpeberget, Jerpe-Gilljan 1838 nr 159. ~ Att namnet (namnen) har med fågelnamnet *järpe* (*järpa*, f. 'rapphöna'; Skaftö) att göra, torde vara säkert (jfr Bd 9 s. 157, 20: 1 s. 180). Den anförda formen med *-a-* i fogen (1820 nr 144) visar, att *Järpa* känts som en fast namnform. Likväl bör den väl anses som en förkortning av en sammansättning, sannol. då med feminin s. l., *gilja*, *mark* e.d.

Kantäselyckan *kântasälöka* TeKa. ~ Namnet bör hållas samman med följande namn på grannhemmanet Torsby: Cantors-Ågan, Cantors Giljorna, Cantors Bergen 1819 Te. nr 200. Dessa ON är bildade på torpn. *Kontoret kântöt* (s. 114). Då torpet även hör till Kallefors, kan man antaga, att *kântasa-* är ett etymologiserande utt. av **kântosa-*.

Kaptenstegen *kåptenstéjan* MorHäll; nu med Hälleviksstrands kapell — Captens Tegen (c. 5 ggr), Kaptens tegen 1820 Mor. nr 267, Capten-Tegen (2 ggr) 1825 nr 212, Kaptenstegen EKB. ~ Efter någon tidigare ägare, som varit (sjö-)kapten.

Kattehuset TeLe; åker. — 1826 Te. nr 236. ~ Om *katt* betyder 'lodjur' (jfr SOÄ 1: 2 s. 30), annars kallat *göpa*, men åtm. i Stångenäs hd *kåtjéba*, kan namnet avse ett husliknande giller av samma slag som det i ON anträffade *rävhus* (Bd 16 s. 192). Annars bör man jämföra lägenhetsn. *Katthusen* SOÄ 18 s. 7, vars innebörd dock är oviss. Kanske har namnet förklenande innebörd? Om *katt* som namnelement med sådan uppgift se *Kattenbergs slott* avd. V med litt.

Kindbenet *sinbént* MorLa; äng. — Kin(d)benet 1862 Mor. nr 368, 1865 nr 369. ~ Säkerl. efter ängens form.

***Kinkens kvi** *šykses kqj* TeÅsk; åker. ~ F. l. är gen. av ett öknamn *Kinken, bildat av verbet *kinka* 'vara besvärlig' eller av ett boh. *kink, som är identiskt med no. *kink*, m. 'liten böjning el. vridning', också 'liten böjning til siden, kast med hodet' (Torp). *Kink* är binamn på L. Svarvane i Ödeborgs sn, Valbo hd på Dal, nämnt men oförklarad SOÄ 18 s. 145; trol. har ordet där ursprungl. använts som naturbeteckning. Motsvarande verb no. *kinka* 'vråde, vrikke' tycks ingå i torpnamnet *Kinkom* Bd 16 s. 49.

Klockan *klåka* TeNöt; gärde. — Klåckan 1839 Te. nr 271. ~ Enl. orts-sågnen (Tegneby, V.F.T. 209 s. 7) göts här Tegneby kyrkas gamla *klocka*,

och bitar av smält malm påstås senare ha hittats på platsen; jfr *Klockebacken* Bd 18 s. 210. Det stora avståndet från K. till kyrkan väcker tvivel på att en kyrkklocka gjutits där. Dunkelt.

Knuten MorGl. — 1797 Mor. nr 97, 1860 nr 341. ~ Best. sg. av *knut*, m., trol. med syftning på en liten kulle el. förhöjning i marken; jfr *Knute-myren* Bd 11 s. 106 och *Knutarna* SOÄ 2: 1 s. 10.

Knättarna TeÄsk; åker mellan bergknallar. — Knättarne (*a* möjl. *o*) 1851 Te. nr 358 (3 ggr). ~ Sv. dial. *knätt*, m. 'något smått (om levande varelse)' Hall. (Rietz s. 339 a), 'hörn på gärdesgård' Vgtl. (SOÄ 10 s. 120), här antagl. ungefär liktydigt med *knatt(e)* 'bergknalle' (se t.ex. Bd 16 s. 10, 25, 40, 79; 18 s. 67, 93).

Kockom, se s. 49.

Konarna (Kånarna) TeKå; mylla och lermark. — Konarne 1851, 1856 Te. nr 343 (4 ggr). ~ Kan inte gärna innehålla något annat ord än *kona* 'kvinna' (vars rspr. uttal med *o* är ett läsuttal), i ä. tid icke (nödvändigt) med nedsättande betydelse. Men då måste namnet vara förkortning av en sammansättning, snarast **Kon(e)åkrarna* e.d.; jfr *Konestättorna* Bd 1 s. 154, *Konetjärnet* SOÄ 18 s. 157. Måhända har åkrarna ägts av en kvinna.

Kongeskedet (Kong(s)-) TeTvete; område med åker, äng och berg. — Kongsskedet, Kongeskeds Vägen 1818 Te. nr 189, Kongsked(et) 1859 nr 365. ~ Liksom i en del andra ON med *Kong-* (*Kung-*) är innebörden här oviss. Kan f. l. ha samband därmed, att både Tvet, Tveteberg och Tvetehogen varit kr. intill 1724? Om *skede* se avd. IV.

*Kontors(e)lyckan, se *Kantåselyckan*.

Kornet (Kornen) TeBä; ängsmark, sedan även åker. — Kornet 1787 Te. nr 47, Kornen 1847 nr 278. ~ Snarast förkortning av **Kornstycket* e.d., vari f. l. är sädesbeteckningen *korn*; jfr *Kornsjöarna* Bd 18 s. 159 med litt. Det finns ingen anledning att sammanställa namnet med *Koren* Bd 18 s. 78.

*Krokebol MorGull. — Krokebo(h)ls ängen (läsningen osäker) 1833 Mor. nr 227, Krokebohls- 1847 nr 253. ~ Kanske betyder namnet 'den krokiga ängen'; om denna bet. hos *bol* se *Hällesbol* s. 347 med litt. Det är mindre troligt, att *bol* här skulle ha bet.n 'gård'.

Krokkitteln SkBergGrö; äng. — Krokekjtellen, Krok tjtellen 1825 Ska. nr 69. ~ Något appell. *krok-kittel* är inte känt, och det är ovisst, vad ordet skulle innebära. Möjl. har — såsom docenten Ekenvall föreslår — en äga kallats *Kroken* (jfr s. 31, 311) och en äng (sänka) därintill *Kitteln* (jfr t.ex. *Kitteln* Bd 9 s. 97).

Krosskärr *króskær* TeLu, åker, 600 m. NV Nösunds kyrka. ~ Såsom påpekats Bd 9 s. 36 finns *Kross(e)kärr* som bebygg.-n. på flera håll i Boh. I hittills utkomna delar av OGB är namnet känt från Harestad (Bd 5 s. 21),

Myckleby (Bd 9 s. 36), Stala (Bd 9 s. 62), Kville (Bd 16 s. 72), Skee (Bd 20: 1 s. 51 f.; 20: 2 s. 59¹) och dessutom från Tanum och Stenkyrka, som naturnamn även från Hjærtum (*Krosskärret* Bd 10 s. 116). Namnen i Myckleby och Stala säges innehålla *kross* med syftning på andaktskors; så uppfattar redan Fritzner namnet i Myckleby (under *kross*, m. 4). Förf. till Bd 20: 1 anser, att namnet i Skee bör skiljas från övriga boh. *Krossekärr*; med stöd av en skr. i RB hävdar han, att f. l. ursprungl. varit en form av *Krossøy, namn på en ö i sjön utanför gården. Huruvida f. l. *kross* i detta föranletts av ett andaktskors el. ett kors som seglingsmärke, lämnar förf. oavgjort. *Krosskärr* i Harestad uttalas *krøskær*, och f. l. säges vara *kross* 'kors' men orsaken angives inte. »Kärret» i Hjærtum påstås ha namn efter sin korsform, under det att K. i Kville säges ligga i en sänka med formen av ett kors. Namnet i Tanum uttalas *krøsgær* (Nilén 1880) och *krøsgær* (1938) och skrevs *Krossekie* 1581, 1586 Jb, 1645 Kristiania bispeark. jb; f. l. skrives *Krosse-*, *Krässe-* (*Korsse-* 1 gg, *Kräfse-* 1 gg) i de sv. jb 1659-1881. Namnet i Stenkyrka uttalas *krøger* och skrevs j *krasse kiarre* 1325 SD 3, s. 699 (avskr.), *Krasse kiærre* 1325 DN 1, s. 154, j *Crassa kiarre* 1377 DN 3, s. 314, *Krassa kiær* 1388 RB s. 321; först på 1500-t. dyker skr. *Krosse-*, *Kraase-* o.d. upp. Även om man bortser från namnen i Skee och Stenkyrka, återstår påfallande många *Kross(e)kärr*, där f. l. måste vara *kross* 'kors'. Namnet i Stenkyrka tycks ursprungl. ha innehållit ett annat ord än *kross* 'kors', men intet tyder på att så varit fallet vid de övriga. Ingen av platserna är av den betydenhet, att man skulle kunna räkna med uppkallelse vid övriga fall. Läget vid vägkors och lokalens egen korsform synes ha föranlett namnet i ett par fall. (Om andaktskors vid korsväg IFGH 1779: 23.) Det finns ingen anledning att förmoda, att man placerat andaktskors vid (el. i) buskskogar, särskilt om marken där var sank. Inte heller kan man vänta kors som seglingsmärke på sådana lokaler. I en del av namnen bör man räkna med *döds kors*, som rests (lagts på marken, ristats i sten eller trä) på ställen, där någon (människa, ibland djur) dödates eller förolyckats. Sådana kors är väl kända. Se Louise Hagberg: När döden gästar s. 521 ff. Exempel från västra Sverige i uppteckningarna VFF 2010: 29, IFGH 1437 s. 48, 3180 s. 15, 3657 s. 30, 3666 s. 46, 5246 s. 14 och 5535 s. 5.

***Kryddgården** MorHu, åker. — Krygården 1848 Mor. nr 268. ~ Samma namn (*Kryddegården*) Bd 1 s. 196. Det vgt. *Sävsjöos* har tidigare kallats *Kryddegården* (SOÅ 6 s. 118). Tydl. är det fråga om en gammal *kryddgård* i bet:n 'köksträdgård'; åkern ligger nära manhusen. Jfr SAOB K 2991.

¹ Bd 20: 2 s. 59 räknar Drougge med att j *Krossakær* 1391 RB s. 400 (upptaget under Näsing kyrka) kan vara identiskt med *Krossekärr* i Skee; i så fall är skr. i RB etymologiserande, eftersom f. l. i Skee-namnet tycks vara *Krossö*. Det är tänkbart, att *Krossakær* under Näsing kyrka avser *Krossekärr* i Tanum.

Kråk(e)staden *krågastån* MorLa. — Kråkestan, Västra kråkstan 1764 Mor. nr 9. ~ 'Stället där kråkorna håller till'. Jfr *Kråkstaden*, officiellt kvartersn. i Gbg, Bd 2 s. 23 (tolkat annorlunda) och *Horsestaden* ovan.

Krökelsevallen (*Krökelseängen*) MorGull. — Krökelse Wallen, Kr. Ängen 1833 Mor. nr 227, Kr. Vallén 1847 nr 253. ~ F. l. kanske gen. av målets *krökel krögäl* 'lymmel' (Långelanda, Torp), 'krokig person' (Torp), 'otrevlig karl' (Tegneby). *Krökel krökäl* som ökn. se Bromander SIOD 4 s. 22. Det är också tänkbart, att *Krökels-* är gen. av ett ä. ON **Krökel(n)* 'det krokiga trädet'; jfr *Kröklebacke(n)* avd. V. I uttalet av *Krökelsvallen* har ett *e* satts in mellan *s* och *v* för att underlätta uttalet. Samma f. l. kanske med något annan bet. i de vgt. *Krökesås* (SOÄ 14 s. 16) och *Krökesrud* (SOÄ 15 s. 66).

Kuken SkNä; åker. Kugen 1852 Ska. nr 85. ~ Best. sg. av *kuk* m. 'penis'; åkerns form har givit anledning till namnet; kartan 1852 visar formen av en penis med scrotum. Jfr *Trivenkuk SIOD 3 s. 69.

***Kullite vallen?** MorSte. — Kulltavallen 1876 Mor. nr 438. ~ 'Den kulliga vallen, ängen'? F. l. är då boh. adj. **kullot(e)*, *kollot(e)*. El. ingår *kult*, m., *kulta*, f. 'bergknalle' som omtalas Bd 9 s. 17? Kartan 1876 visar bergknallar omkring vallen.

Kurran *kūra* GullHärm; åker. ~ Enl. Bd 9 s. 182 f. betecknar namnet en åker i en avkrok, och det skulle alltså snarast innehålla appell. *kurra*, f. 'koja, arrest', här: 'avsidet liggande lokal'. Då namnet avser »en liten rund plätt», är det väl lokalens form och litenhet, som jämte läget orsakat namnet.

Kviet TeTveteh. — Qviet 1851 Te. nr 314. ~ Best. sg. av *kvi* 'fäfalla', som dock är f. på Orust, liksom i s. Boh. för övrigt (Bd 9 s. 154), medan det däremot är neutrum på Skaftö liksom i n. Boh. (Bd 16 s. 205, Janzén Subst. s. 26 f.). I några ON på Orust har dock *kvi* behandlats som neutrum i lh.

»**Kyrkalerne**» MorHäst; åker och äng. — 1846 Mor. nr 258 (3 ggr). ~ Sannol. sammandragning av *Kyrkhålealerne, där f. l. är *Kyrkhålan på samma hemman (avd. VII). *-alerne* är best. pl. av träd. *al*, f. i målet *åläna*.

Kårtvet, se s. 115.

Källplan(en) MorBa. — Källplan 1896 Mor. nr 512. ~ *Planen* med *källan*. Om *plan*, m. se *Bryggeplanen* ovan.

Käringens häst *şarvas häst* GullHärm; högt beläget område med åker och äng. — Käringens häst 1872 Mor. nr 400. ~ En jämförande innebörd av något slag är här knappst rimlig. Sannol. utsäger namnet i förkortad form, att någon *käring's häst* brukat beta på platsen. Ser ut att kunna ha något sammanhang med *Käringens brygga* i Härme kile på öns sö. sida.

»**Lerlon**» Te. 1. To. — 1819 Te. nr 200. 2. Äsk. — Leslonsåkrarne (!) 1820 nr 223, Lerlon 1851 nr 358 (»lermylla»). ~ Formellt passar det ut-

märkt att i s. l. se best. form av målets *lō*, m. 'loge', som i boh. ON är anträffat i bildlig användning, dels om platser där man verkl. tröskat, dels om lokaler, som liknats vid ett platt och brett loggolv (i detta fall ett skär); se Bd 5 s. 188, resp. SIOD 3 s. 47. Jfr också Modéer Smål. skärgårdsn. s. 85 med not 6. I förev. fall synes f. l. *ler(a)* hindra en liknande tolkning, ty man varken tröskar på lermark el. frestas till jämförelse mellan en sådan och en loge. S. l. svarar möjl. mot no. dial. *lon*, n. 'sted hvor vandet rinder sagte el. staar stille, grund pyt, ofte levning fra oversvømmelse', eller *lon*, f. 'dyp, stillerindende bæk, dypt vandstade, vandpyt' (Torp).¹ Åtm. nr 1 ligger vid en å (Storån). Alternativt kan man räkna med no. *lon*, f. och m. 'flat engstrimmel ved vandet' (Torp); jfr Indrebø Innsjön. s. 238.

Lerskall, se s. 72.

Lilleland *lələlan* SkSka; område vid Gullmarn. ~ Trol. givet i motsättning till *Skaftöland* och kan då ursprungl. ha betecknat stranden från Tjuvsund i norr till Fiskebäckskil i söder och landet där innanför.

Lillom *lələm* SkBergGrö; intaga. — 1840 Ska. nr 72, 1861 Ska. nr 90 och 91. ~ F. l. är adj. *liten*, i best. form *lille*. S. l. är sannol. *hamn*, f. 'utmark, betesmark'; jfr *Lillehamn berg avd. V. *Lillehamn har ombildats till *lələm* efter de naturn., som innehåller ordet *ugn om*.

Lo(g)bron TeBj; område, delvis berg. — Lobron 1855 Te. nr 341. ~ En ladugård (med *loge*) stod förr på platsen, som låg vid de gamla gårdstomterna, men det är okänt, varför området fått namn efter just logbron. Jfr *Låvbrolyckan* Bd 16 s. 212, *Låv(bro)backarna* 20: 2 s. 193.

»**Lommen**» TeRå; i Storehamn, odlingsbar lerjord. — 1840-1845 Te. nr 363 (o möjl. a). ~ Sannol. primärt i förh. till *Lommeberget* avd. V. Namnet betecknar på kartan ett långsträckt, böjt område mellan berg, vilket kan ha liknats vid en *lömə* 'ficka'. Skulle *Lommeberget* vara det primära namnet, kan »*Lommen*» vara förkortning av *Lomäkern, som i sin tur vore uppkommen genom »ideell ellips» av *Lommebergsäkern.

»**Lorkas håå**», se följande.

Lurpas håå *lärpas hēl* TeBä, hage. — Lorkas (!) håå 1874 Te. nr 426. ~ En kvinna kan ha kallats *Lurpa, som i så fall trol. är samma ord som no. *lurpa*, f. 'kvabset, ufin kvinde' (Torp); i Valla sn har upptecknats *lärpa*, f. 'gyttja, dy', även 'illa lagad mat'. Skr. 1874 tyder på association med ett boh. *Lurka, no. dial. *lurka*, f. 'svær, grov kvinde' (Torp; jfr *Lurkeröd* Bd 9 s. 17), småländska *lurka*, f. 'ohyfsad, trög kvinna' (Rietz s. 412 a).

Långeland, se s. 45.

Lönnetofta *lönə*- MorBerg. — Lönnetofta 1829 Mor. nr 219, Stora, Lilla Lönne(s)tofta, Löns-, 1853 Mor. nr 355. ~ F. l. tycks innehålla trädn. *lön*,

¹ Jfr *lon* 'kvarnränna' Wadström Kvarntermer s. 266 f.; ibid. s. 262 anföres *strömlon* från Vgtl.

boh. *lun*. El. är den boh. *lunde lūnə, m. 'skogsdunge'? Skrivningarna med -ö- behöver inte tala häremot; jfr under *Lunden* Bd 18 s. 29. De alternativa skrivningarna med -s- i fogen beror säkerl. på inflytande från *Länsdalen* på samma hemman. Om s. l. *toft* se *Tofta* s. 46.

Majlyckan, se s. 20.

Marens kammare (*Marenskammaren*) MorSlä. — Marnskammaren 1855 Mor. nr 320, Marns kammare 1865 nr 371. ~ Säkerl. en skämtsamt benämning, framkallad av markstyckets form och beskaffenhet. F. l. är kvinnon. *Maren*, boh. *mārən* (Askum).

Mjölkekroken TeSka; äng. — 1823 Te. nr 227. ~ *Krok* anger här läge vid en *åkrök*; om annan innebörd hos *krok* se inl. till denna avd. och t.ex. Bd 9 s. 157 med litt. Man har väl *mjölkat* där.

Möllängen KärKär. — 1784 Trangr. 6. ~ Innehåller trol. boh. *məl* 'mull, mylla'.

Morlanda, se s. 36. **Morlandstegen** (*Morlande-*) RöHe. ~ Se *Morlandstegen* Bd 9 s. 83. ***Mossefällan**, se »*Musefälla*» nedan.

Munkängen MorBua(Fl.). — 1844 Mor. nr 248. ~ Se under *Munkemyr* avd. VI.

»**Musefälla**» RöKol; äng. — 1837 Rö. nr 157. ~ Namnet ser ut att vara appell. *musfälla*, f. men är sannol. en folketymologisk omstöpning av ett boh. *mossefälla *məsəfəla, f., svarande mot no. dial. *mosefella*, f. 'Fuge imellem Stockene i en Væg, sædvanlig tættet med Mos' (Aasen). Namnet är snarast ett jämförelsenamn; ängen kan ha varit (trång och) mossig som en *mossefälla.

Månadsvrån TeSta; »sandmylla o. grusjord». — Månads vrån 1823 Te. nr 226. Månadsvrån 1837 nr 247. ~ Innebörden dunkel. Möjl. har det tagit en månad att bryta marken där; jfr *Fjortondarshålan* Bd 11 s. 110.

Måvammen TeBj; äng. — Må Wammen 1799 Te. nr 74. ~ Ändelsen -en 1799 tyder möjl. på att s. l. är best. sg. av fvn. *hvammr*, m. 'liten dal', inte av fvn. *vomb*, f. 'buk'; i senare fallet väntade man ändelsen -a. Man kan dock inte helt utesluta möjligheten, att det är fråga om det sistnämnda ordet. Om *vām* som beteckning för »bukformiga lokaler» se Bd 16 s. 205.¹ *Må* kan vara den biform till *mo*, som avhandlas Bd 10 s. 16. Sandig jordmån tycks vara konstituerande för begreppet. Men kanske har *måsar* (»måvar») brukat hålla till där och namnet ursprungl. lytt *Måvammen.

Nattstugelyckan SkSka. — Nattstuge lyckan 1835 Ska. nr 70. ~ F. l. är boh. (Sörbygden) *nattstuga nātstūva*, f. 'gavelrum i andra våningen'; jfr »*Buren(t)s*» och *Loftstugelyckan* RöGök ovan, »*Vinslöcka*» nedan.

Odelskvin, se *Olskvin*.

¹ A. st. tycks Janzén inte skilja klart mellan de boh. motsvarigheterna till fvn. *hvammr*, m. 'liten dal' och *vomb*, f. 'buk'.

Offerhushagen TeLunn; betesbacke. — 1840 Te. nr 256. ~ Namnet vittnar möjl. om folkets tro, att där funnits ett *offerhus*. Men vilka fakta ligger bakom? Egendomligt är, att bet:n sammanfaller med fvn. *hof*, *n*. 'tempel'; men *Håv* ligger minst 2 km. därifrån. Helt nära ligger däremot Tegneby prästgård, och man kan därför alternativt tänka sig, att »offerhuset» haft något med församlingens *offer* (gåvor) till prästen att göra.¹

Olskvin TeStrand. — Odelsqvien u.å. Te. nr 58, Olsqvien 1797 nr 88, Odels- 1813 nr 160, Ols- 1824 nr 235, 1831 nr 237, 1850 nr 326. ~ Se *Olsmyren avd. VI.

Ormhuset *örmhåuset* GullHärm; stenigt område. ~ Där finns gott om *ormar*. S. l. kan förklaras därav, att på platsen förr stod ett fårhus, i målet *sö(d)hus*; namnändringen kan vara skämtsam. Ett *Ormehusmyren* antages Bd 18 s. 252 på goda grunder ursprungl. ha hetat *Ormehögsmyren.

Otte(r)slätt, se s. 41, 125.

Pannkakevrån MörSö. — Pannkakevråen 1791 Mor. nr 56 (»inäng»), Pannkakevråa 1843 nr 241. ~ Orsaken till namnet okänd. Möjl. har »vrån» varit »rund (platt) som en pannkaka». Jfr *Pannkakeberget* och *Pannkakestenen* Bd 1 s. 251, *Pannkakan* Bd 5 s. 240,² *Pann(e)kakan* Bd 16 s. 227.

Pin(n)hagen, se s. 25. ?**Platshag**, se s. 120. **Plomsarna**, se *Plumsarna*.

Plumsarna (*Plomsarna*) *plömsarna*, även kallade *Sumparna* (*Somparna*) *sömparna*; RöUte: sankåkrar. — Plunsane 1863 Rö. nr 238. ~ Förkortning av *Plumsåkrarna, resp. *Sumpåkrarna*; namnen föranledda av markens surhet. *Sumparna* kan ev. vara best. pl. av *sump*, m. 'sumpig mark' (se s. 281, Bd 9 s. 146 med litt.), och om detta namn är äldre än *Plumsarna*, kan det sistnämnda vara best. pl. av ett tillfälligt och analogiskt bildat *plums, m. 'dyg mark'. Ett oförklarad *Plomsåsen* *plöms-* SOSk 14 s. 27.

»**Ponpentus**» MorFl. — 1847 Mor. nr 336 a (2 ggr); del av en kohage. ~ Alldeles dunkelt.

Raddan *råda* el. *Raddorna* *rådåna* MorRöd; gärde, även väg. — Radda 1827 Mor. nr 213, 1872 nr 449. ~ *Radda*, f. 'rad, ramsa', här om åker i ett stort gärde. Då åkrarna är flera har namnet alternativt fått plural form.

Raffalemon, se s. 125.

***Rapetegen** MorKi. — Rabetegen 1859 Mor. nr 354. ~ Om f. l. se under *Rapegel avd. VII.

»**Remsen**» MorGull. — 1833 Mor. nr 227. ~ Felskrivning för *Remsan el. möjl. förkortning av *Remseå kern. Innehåller *remsa*, f., här med syftning på en långsmal åker (äng); jfr *Remsan* Bd 11 s. 117 och *Remsan*, *Remsorna* Bd 20: 1 s. 195.

¹ Denna löneform upphävdes genom 1862 års prästlönelagstiftning (Nord. Fam.-bok³ 15 sp. 169 f.).

² *Pannkakan* skrevs *Pannkakeflaten* och *Pankeflaten* 1866 (Bd 5 a. st.). Det bör övervägas, om inte ett eller annat ON med f. l. *Panke-* i tidigare bd ursprungl. lytt **Pannkake-*.

Reparebanet *rèbarəbɑnt* GullHärm; strandområde. — Reparebanan 1861 Mor. nr 357, 1867 nr 380; ingår i Reparebansviken 1788 nr 163. ~ Tydl. är namnet en förkortad sammansättning, vars f. l. varit *reparebana* 'repslagarebana' (jfr *Reparebansbacken*, *-myren* avd. V, VI).

Rersvallen TeKå. — Rersvallen 1851 Te. nr 343 (4 ggr). ~ Se *Rersberget* avd. V.

*Ridkring? TeBjHåv. — Rikrings qvien 1799 Te. nr 74 (»betesmark»), Rekring (3 ggr) 1848 nr 310 (»god betesmark, odlingsbar lerjord»). ~ I sina anteckningar till ON i Orusts V. hd höll Lindroth (felaktigt) samman detta namn med **Ridklevsmyren* (avd. VI) och antecknade: »Formerna med *i* måste vara de pålitliga. Till grund torde då ligga ett imperativiskt *Rid kring* som namn på ett område vilket man av någon anledning el. i något sammanhang hade att »rida omkring». Nr 1 [dvs. här behandlade namn] låg på Håv, alltså nära hednatemplet; det är då frestande att tro, att någon »kringridning» i samband med kulten avses (jfr *Staffansskede* Hellquist Et. Ordb.³ art. *Stefan* med litt.). Denna tanke tycks dock mindre lätt kunna tillämpas på nr 2 [= **Ridklevsmyr(en)*], som näml. inte gärna kan åsyfta samma lokal, då Strand ligger bra avlägset.»

Ringen RöGökRö; »oländig mark», »diverse marker», »berg». — Ringen (2 ggr, svårläst) 1842 Rö. nr 164, Ringen 1847 Rö. nr 186, 1857 Rö. nr 212 (2 ggr). ~ Den närmare innebörden oviss. Om olika tolkningsmöjligheter se *Ringens* s. 16.

*Rippegärdet, se *Rippeberget* avd. V. ***Rippetegen**, se **Rippeberget* avd. V. ***Rismeintaget**, se *Rismevatten* avd. I. **Rismehagen**, se s. 42.

Rockevallarna *råkəvɑlanə* Tell. — 1910 Te. nr 480. ~ Några bergskär, som ligger kringströdda i odlingsmarken, kan ha liknats vid *rockor*, alldeles som det skett med flera skär och bådar (Bd 16 s. 115 med litt.). Jämförelse med en *rock* (Bd 18 s. 91 och SIOD 3 s. 54) är ett tänkbart tolkningsalternativ; kartbilden motsäger inte en sådan möjlighet.

Ryttaren *rýtəŋ* MorTofta; åker. ~ Vål förkortning av **Ryttaråkern*. Anledningen till namnet okänd. Något att göra med *ryttaretorp*? Jfr samma namn s. 176, 200 och namn på *Rytter-* Bd 16 s. 160.

Rålanda, se s. 128.

Rärin MorSö; mylla på lerjord. — Rär-in (2 ggr) 1843 Mor. nr 241, Rörin 1852 Mor. nr 280. ~ Samma f. l. i *Rärut* nedan. Den är boh. *rär*, n. 'pung, koddar' (Nilén Ordb.). Markstyckenas form har framkallat jämförelsen. Med avs. på *-in*, *-ut* jfr *Åkrarna som går ut och in* (nedan).

Rärut MorSö; mylla på lerjord. — Rär-ut (3 ggr) 1843 Mor. nr 241, Rörut 1852 Mor. nr 280. ~ Se *Rärin*.

Rävelyckan *rævə* MorBerg. ~ Namnet påstås härröra därav, att man en gång kört ut sill till gödning på *lyckan*, och då gick *räven* dit och åt av den.

Rörin och Rörut, se *Rärin och Rärut*.

Sadelputten *sälöpåtten* MorBua (Fl) FlKi; gärde. — Sadelputten 1798 Mor. nr 98, 1813 nr 185, Nordre, Södra Sadelputten 1812 nr 139, Saleputten 1823 nr 266, 1847 nr 336 a, Nordre S. 1823 nr 266, Norra Sadelputten, Södra Saleputten 1853 nr 328, Nora, Södra Salputten 1872 nr 416. ~ Boh. *sälö* m. 'sadel', med syftning på en sadelliknande bergformation (jfr t.ex. *Oruste sadel* avd. V och *Sadeln* Bd 5 s. 155) och målets *putt*, m. 'vatten- el. dyhåla'. I lh 1847 uppges S. som »myraktig äng».

Sandgärdesstule, se *Helgestule* ovan. »**Seviksängen**», se *Sevik s. 158.

Sig(g)landa (-e), se s. 123.

***Självs hå!**? *gæs hæl* GullHärm; avsides belägen del av Svensbo (s. 3). ~ I orten anser man, att *gæs* är lika med rspr. *själv*. Uttalet är i varje fall inte äkta. Dunkelt. Man kan gissa, att någon haft ökn. *Själv, el. att någon *Själv*-sägen förlagts till platsen.¹

Skabbetegen, se s. 88.

Skabbön *skåbböa* MorGull. — 1833 Mor. nr 227. ~ Om f. l. se under *Skabbetegen* s. 88. S. l. ö förklaras i orten ha sin grund däri, att marken ligger invid en å och blir kringfluten, när man stämmer vattnet i denna.

Skatebenet *skådabént* TeBä. ~ Om S. varit fortsättning på *Skatåkern* på Bäckeviks mark, nu okänd, kunde *Skatebenet* betyda 'benet på Skatåkern'. I annat fall kanske ett jämförelsenamn av samma slag som *Skaterumpen* Bd 4 s. 94.

Skedarelyckan *skèarölöka* RöBerg. — Skerelyckan 1823 Rö. nr 25, 1856 nr 218. ~ Vid behandlingen av »*Sk(j)ere kärret*» i Myckleby sn förelår Lindroth Bd 9 s. 178 med tvekan, att i f. l. se en utvidgning på *-are* av *skede*, n. 'utfartsväg, väg mellan åkrar'. Detta tolkningsförsök finner stöd i här behandlade namn, som uttalas *skèarø-* men tidigare skrivits *Skere-*. »*Skerrlöcka*» nedan får väl anses ha samma f. l. liksom alternativt »*Skerekärret*» avd. IX. Trots de ä. skr. med *-i-* i f. l. kan förhållandet vara det samma vid *Skerkullen* avd. V; i Skaftö uttalas *e* understundom så spetsigt, att man tror sig höra *ø*, och ett sådant uttal kan ha lockat lantmätaren att skriva *Skire-*.

»**Skerrlöcka**» RöBua. — 1848 Rö. nr 184 1/2 (2 ggr). ~ Se föreg.

Skrevareåkrarna SkFo. — Skrefware- 1796 Ska. nr 38, Skefvere-, Skefware-, Skelfvare- (läsningen mycket osäker) 1855 Ska. nr 93. ~ Bildar ett *skrev*; jfr *Skrevaren* Bd 18 s. 300 f.

Skoftängen TeRå. — 1786 Te. nr 43. ~ Knappast till det väl betygade mansn. fvn. *Skopti*, *Skofti*, som ingår i sv. och no. ON; det boh. *Skafteröd*,

¹ De i Boh. vanliga *Själv*-sägnerna berättar om personer, som råkat i händerna på jättar, troll e.d., och som, tillfrågade om sitt namn, säger sig heta *Själv*; se Arill Boh. folkminnen s. 59 ff.

Ljungs sn, Inlands Fräkne hd, tycks från början ha haft detta som f. l. (Bd 11 s. 49). Trol. till boh. *skoft*, n. 'liten stund' (Nilén Ordb.), 'vilostund' (Lindberg Skeem.), på Orust (Torp) antecknat i formen *skuft* och med bet. 'arbetsstund utan uppehåll'. Namnet betyder väl då snarast 'ängen som slås på en stund (utan rast)'.

Skollen *skšln* MorHu; åker. ~ Om bet:n se *Skollen* s. 159.

Skotthed TeNöt. — 1826 Te. nr 49, 1839 nr 271. ~ Utan uttalsuppgift lämnar f. l. flera tolkningsmöjligheter öppna; se *Skottaren* avd. III. Den kan vara appell. *skott*, n. och ha något med jakt att göra eller innehålla stammen i verbet boh. *skotta skøta 'springa fort, skena o.d.'.

Skotthålet SkFi; äng. — Skåtthålet 1793 Ska. nr 45. ~ Se föreg. och jfr *Skotthålan* Bd 5 s. 218 f.

Skramlevallarna *skræmløvålanø* TeHa. ~ F. l. är flertydig. Det är kanske fråga om *skrammel* i bet. 'skräp', möjl. om stenig mark (jfr *stenskrammel*), boh. *skramla*, f. 'dålig märr' el. *skramla*, f. 'hästskramla'.

Skranintaket *skrænntåget* TeÅker; åker. Även kallat *Sandintaket sän-*. ~ No. dial. känner ett adj. *skran* 'mager, tør' (Aasen). Samma stam ingår i adj. boh. *skranote skrântø 'dålig, klen'.¹ Ett appell. *skrana synes ingå i *Skranorna skrænøna*, undervattensstenar på Kort 73; namnet torde ange magert fiske. *Skranintaket* alltså 'det magra intaget'; magerheten vitsordas genom det alternativa namnet *Sandintaket*. Jfr *Skranefjeld* NG 9 s. 283. Om *intak* se inl. ovan.

Skumshagen RÖRö. — Skånshagen, Skons- 1801 Rö. nr 78, Skumshagen 1842 Rö. nr 168 (5 ggr). Sammanhänger säkerl. med »*Skumshögen*» avd. V (vilket möjl. är fel för *-hagen*). ~ Trol. är *Skums-* en sammandragning av ett ä. **Skum(me)ås* 'den mörka åsen'; jfr då en alternativ tolkning av *Skummebacken* Bd 10 s. 107. Andra möjligheter att förklara f. l. är dock tänkbara. Den kan ha uppstått ur *Skumps-*, gen. av en motsvarighet till no. *skump*, m. 'liten naken bergs- el. grusknalle'; jfr *Skumpeberget* Bd 18 s. 226 och *Skumpen* Bd 9 s. 140. Den kan också tänkas vara gen. av samma ord som föreligger i *Skummen skómøn* Bd 9 s. 5. Trots accenten har man där inte vågat konstruera ett *skum, m. utan förmodar ett *skūmi* 'mörker' (fvn. *skūmi*) med omlagd el. oriktigt uppgiven accent. Men gen. *-s* bleve i här föreliggande fall rätt oväntat. Måhända är det fråga om ett mansbin. *Skum*, fvn. *Skūmr*, vilket synes vara bestyrkt från några no. ON (NG Fællesreg. s. 262, 438). Skr. *Skåns-*, *Skons-* från 1801 återger sannol. ett dial. utt. *skøns-* e.d. med överg. *m>n* framför s. Ett no. *Skønseng* förmodas Rygh Personn. s. 227 kunna innehålla gen. av mansn. *Skūmr*; jfr dock NG 16 s. 55, 407.

¹ Ingår i många boh. appell.: *skrantebacke*, *-berg*, *-före*, *-gård*, *-kula* (om häst), *skrantelätt*.

***Skåphålet** *sköbhhöt* SkRöd; betesmark. ~ F. l. är den stam *sköp-*, som Bd 9 s. 70 antages ingå i *Skåpesund*. I här föreliggande namn är det trol. fråga om en motsvarighet till no. *skopa* 'fare avsted med överflödige hop' (Torp), använt om kreaturen. Det finns ingen anledning att räkna med ett vattendragsnamn; annars har sådana ofta bildats på stammen *skop-* (se Bd 9 a. st.).

***Skälgårdsresen?** *gårgårresa* MorBerg; gärde. ~ I bygden associeras namnet med subst. *skärgård* (*g* är i orten ersättare för det äkta målets *sk*) och *resa* i best. sg. Ett sådant namn kan ha sin upprinnelse i en speciell händelse, men traditioner om denna saknas. Det är sannolikare, att uttalet är en förvanskning (?) av ett *Skälgårdsresen. F. l. är då det *skälgård, som torde ingå i *Skälgårdsberget avd. V, och s. l. best. pl. av det i ON vanliga *ris*, n., målets *res*, *res* 'höjd, högsta punkten på backe', även 'hög, spec. av ris, kvistar el. grenbränsle' (se *Risset* s. 119 med litt.).

Skärekalvhagen TeBö. — Skärekalvhagen (mer än 10 ggr) 1868 Te. nr 400. ~ När fram till stranden med *skär* utanför.

***Skärgårdsresan**, se *Skälgårdsresen ovan.

»**Släktnejen**» *släktnegän* TeRomÅsk; nu om beteshage. — Släktnäken (3 ggr) 1824 Te. nr 296 (god betesmark). ~ Ser ut att vara sammansatt av *släkt* och *nek*, boh. *neg* f. 'kärve', men då skulle s. l. haft formen *-nega*. Namnet är tydl. en omtydning av ett *Slädkneken. I så fall avser det samma plats som torpnamnet *Slädkneken* s. 127. Bd 5 s. 32 anses namnet betyda 'vägkröken där en *släde* måste göra en hastig (och riskabel) sväng'. S. l. är boh. *knek kneg 'skarp vägkrök'. Att *Slädkneken*, om det har denna speciella innebörd, är känt som ON på två ställen talar i någon mån emot att f. l. är den föreslagna, varför man kan misstänka, att denna är av annan upprinnelse; se under *Slähällern* s. 77 med not 1.

Smöggeröd *smögørø* RöHe; äng m.m. Ingår i *Smöggerödbergen smögørø-*. — Smygeröd, -red 1823 Rö. nr 142. ~ Om f. l. innehölle den stam *smög-* (av *smyga*, jfr de ä. skrivningarna), varom under *Smögen* s. 29 och *Smög-holmarna* s. 177, väntade man utt. **smøwø-* e.d. Dock kan ett ursprungligt *g* — före den boh. överg. *g>w* — möjl. ha deltagit i den förlängning av *g* ur ä. *k*, som påpekats under *Högeliden* s. 68. F. l:s *g*. kan emellertid ha uppstått ur *k*. Ett *Smökeröd har då blivit *smögørø*, såsom ett ä. *Hökeröd blivit *Höggeröd høgørø; se under *Högeliden* s. 68. Någon stam **smök-* är inte känd från Boh. Måhända har f. l. utvecklats ur ett ä. **Smeke-*, vari första stav:s *e* labialiserats till *ø* genom påverkan av *m*; jfr no. *Smøkkerød*, vilket NG 7 s. 91 antages trol. ha uppstått ur (i) *Smikadsrud(i)*, och no. *smøykje* jämte *smeikja* 'stryke (f. e. ljaen), kjært egne' (Torp). *Smeke-* kan vara gammal gen. utan *s* av ett personbin. *Smeke (*Smeka) med bet. 'den inställsamme, -a'; jfr no. *smeikja*, f. 'indsmigrende person, særl. kvinde som vinder ved sit glatte

ansigt' (Torp), och fsv. personbin. *Smek* (Lundgren-Brate). — S. l. *röd* 'röjning' betecknar inte nödvändigt bebyggelse.

»**Små sångerna**», se följande.

***Små sångarna?** RöHär; åker. — Små sångerna (*å* möjl. *ä*) 1785 Rö. nr 114. ~ Innehåller trol. *säng*, f. 'trädgårdsland'; jfr *Sångarna* och *Sängen* ovan s. 334.

***Sned** 1. *snéa* GullHärm. 2. MorBua(Fl). — Snea 1786 Mor. nr 40. ~ Samma namn Bd 9 s. 173, 11 s. 126. Tanken först a. st. på ett *sneda, f., bör överges på grund av accenten hos nr 1; även ett *sned, n. bör tråda i andra rummet, eftersom det är mindre troligt, att alla fyra namnen vore pl. Alltså ett *sned, f.=no. dial. *sneid*, f. med bl.a. bet. 'Skraaning' (Aasen).

Snokopp(s)lyckan TeNöt. Snokupps Lyckan 1822 Te. nr 298, Snokaplöcka (!) 1839 nr 271. ~ F. l. är sannol. ett ökn. *Snokopp av det slag som Hellquist (Xen. Liden. s. 111) kallar satsnamn (jfr även Ekbo NK 7 s. 275 f.); det har betecknat en person, som är benägen att *snoka upp* (sådant som han inte har att göra med). Skr. med *-a-* 1839 återger tydl. dial:s *opp ap*.

Snuppelyckan *snäpə-* GullHärm. — Snöppelycka 1831 Mor. nr 223, Snöppelyckeskären EK. ~ F. l. boh. *snupp*, m. 'snapp, ljusstump; penis', här säkerl. i bet. 'stump, litet stycke'; jfr *Snuppeflaten*, *Snuppekasen* Bd 16 s. 233.

Snällängen MorVa. — 1867 Mor. nr 384. ~ F. l. är boh. *snälla*, f. 'ormslå' (Nilén Ordb.); samma f. l. i *Snällebacken* avd. V.

Soldaten *säldätən* MorMa; strandremsa. ~ Best. sg. av *soldat*; en sådan kan ha omkommit eller flutit i land där. Om sådana namn utan lokalbeteckning se Modéer Smål. skärgårdsn. s. 21 f., 25.

Solskivan MorHäst, odlingsjord. — Solskifvan (3 ggr) 1846 Mor. nr 258. ~ Man uppger i bygden, att namnet ursprungl. avsåg den först uppodlade delen av ett nu betydligt större odlat fält. Marken omkring uppges ha varit sumpig och trädbevuxen men Solskivan torr med god jord. Men varför *Solskivan*? Man väntade snarare *Solstycket e.d. Har man tänkt på pelorusinstrumentet *solskivan*, som sjömän använder till att kontrollera kompassen genom pejling av en himlakropp? Instrumentet består bl.a. av en kompasskiva utan magnetnål. Måhända är det likheten med denna som framkallat namnet.

Springehagen, se s. 21.

Straffet *stráfət* GullHärm; ett gärde. ~ Det berättas att omkr. 1890 en gullholmare, som lånat pengar till en »härmbö», fick detta gärde i st. f. den ränta som den senare inte kunde betala.

Strimmeln MorGull; äng. — 1833 Mor. nr 227 (2 ggr). ~ Best. sg. av boh. *strimmel strjmal*, m. 'remsa eller smal del av något' (Torps sn).

»**Ställewallen**» MorHu; myrjord. — 1836 Mor. nr 230. ~ F. l. är verbet *ställa* i den från no. välkända bet. 'syssla med kreaturen'; jfr sv. *stilla*

korna. Samma f. l. bör nog sökas i en del av de ON med begynnande *Ställ(e)-*, som fått annan förklaring i föreg. bd.

***Stärkorna** *stärkøna* MollTå; gårde. — Stärkerna 1848 Mor. nr 277. ~ Innehåller adj. *stark* i den omljudda formen *stark, fvn. *sterkr*, no. *sterk* (jfr *Starkås*, *Starkås Bd 18 s. 229) och i en ursprungligare bet. 'styv, stel' med syftning på hård, svårarbetad jordmån. Namnet uppfattas helst som en förkortning av *Sterk-äckrorna e.d.

»**Sullestycket**» TeBö; åker och äng. — 1868 Te. nr 400. ~ Möjl. återger f. l. *Sulle-* onöjaktigt **søla-*, av målets *søla*, f. 'gyttja'; jfr *Sölan* s. 334 och *Sölebron* avd. IV.

Sutten MorSte; sur ängsmark. — 1847 Mor. nr 273. ~ Trol. förkortning av ett ä. ON med *Sutt-* som f. l. (*Suttehagen e.d.). Denna kan möjl. hänga samman med boh. (Morlanda) *sūta* 'skutta', och namnet kan ha orsakats av att man varit tvungen att hoppa från tuva till tuva. Om andra tolkningsmöjligheter se *Suttängen Bd 5 s. 246 och *Suttehagen* Bd 11 s. 127.

***Svalgårdet?** MollTå. — Svarjäreberget 1839 Mor. nr 236. ~ F. l. är kanske målets *sqal* 'svål', vari *l* assimilerats till likhet med *r* i s. l., vilket i sin tur bör ha uppstått ur *l* (<*rð*) genom assimilatorisk påverkan från *r* i *berget*. *Gärdets* grässvål kan ha varit påfallande besvärlig.

Svinekalvhagen *ſwīnəkalkhāuøn* MorLa. — 1862 Mor. nr 368, -kalv(s)-hagen 1865 nr 369. ~ En språkligt tillfredsställande tolkning torde vinnas endast genom att antaga, att namnet är uppkommet av **Svin- och Kalvhagen*.¹

***Svinerota(n)**, se följande.

»**Svineroten**», även »*Svinerotingen*» TeRöd; äng. — Svinerotingen 1861 Te. nr 386, -roten nr 415. ~ Bd 16 s. 235 har ett »*Svinerotorna*» alternativt antagits vara »en förkortad form för en sammansättning med feminin s. led», innehållande växtn. sv. och no. dial. *svin(e)rot* (namn på flera växter: *Scorzonera*, *Scrophularia*, *Polygonum*, *Rumex*). *Svinerotingen* kan möjl. vara ett oriktigt återgivet *Svinerotängen. Men växtn. ingår säkerl. inte i någotdera namnet. Skrivningen *Svineroten* återger trol. ett uttal *swīnərōda. Ett *svinerota ligger till grund för boh. *svinerotor* *swīnərōdər* 'hålör som svinen rotat upp' (Bd 11 s. 131). Från Vgtl. anför Rietz (s. 695 a) *svinrotor*, f. pl. 'ställen i marken, der svin rotat, bökat' (jfr *Svinerotorna* ovan). *Svinerotingen* kan ha samma innebörd. Uppslagsformen borde kanske lyda **Svinerota(n)*.

***Svineslätt**, se »*Svinslebacken*» avd. V. ***Syringen**, se *Syringsberget* avd. V.

¹ Lär vara en vanlig kombination enl. medd. av civilingenjör Gunnar Andersson, Göteborg.

Sågehaget. RöBra. — 1794 Rö. nr 68, västra Sågehagsgilljorna, Sågehagsmyren 1794 *ibid.* ~ Det kan ha funnits en *såg* vid *haget* 'inhägnad mark' (om *hag*, n. se under *Platshag* s. 120), men det är troligare, att f. l. är *såg*, n. 'källdrag, myrmark'; lh 1794 nämner Sågehagsmyren och »Sigen» (sankmarken) vid S. Jfr *Såget* avd. I.

Sågelaggarna TeBot; åker, backar. — Sågelaggarne 1861 Te. nr 387. ~ F. l. är en form av *såg*, n. 'källdrag, sankmark'; jfr *Såget* avd. I. S. I. är *lagg*, f. 'kant av mosse'; -*laggarne* 1861 verkar vara best. pl. *mask*.

Såtarelyckan *sådars-* RöBerg. — 1856 Rö. nr 218. ~ F. l. kan vara *såte*, m., el. *såta*, f. med bet. 'stack, hög', möjl. i jämförande användning (se *Såt(e)*- Bd 16 Reg.). Möjligen är den identisk med det *såt*, f., som nämnes Bd 9 s. 88 och vars ursprungliga bet. är 'sittande'; i olika nord. dial. träffas därur framväxta bet.:r, som sammanhänger med jakt och fiske: 'Fiskeplads paa Strandbredden' (Aasen), 'håll för jägare, där de sätta försåt' (Rietz, Hellquist Et. Ordb.³); se Bd 9 s. 88 med litt. Folket i bygden anser det emellertid otroligt, att platsen skulle spelat någon roll vid jakten, varför man torde böra hålla sig till den först angivna tolkningsmöjligheten.

***Sölestycket?**, se »*Sulestycket*» ovan. **Tavlebord**, se s. 135. ***Tenlyckan**, se »*Tennkullen*» avd. V. »**Tennlöckan**», se under »*Tennkullen*» avd. V.

Tiljan SkBergGrö; äng, möjl. även åker. — Tilgan 1825 Ska. nr 69, Tilljan 1840 nr 72, Tiljan 1861 nr 91 (2 ggr). ~ Best. sg. av *tilja* *tjlya*, f. 'golyplanka', här använt om jordstycke; jfr liknande användning av *planka*; se inl. till denna avd.

Tjocketegen, se avd. IV. »**Tjuket**», se *Tjocketegen* avd. IV. »**Torkel(n)**», se s. 42 och nedan.

Torkerisvallen *tårkærjs-* TeMä. — Turkerisvallen (3 ggr), Tuskerivallen (1 gg, läsningen osäker) 1842 Te. nr 264, Torkerisvallen 1864 nr 391. ~ F. l. är snarast ett *torkeris, vari f. l. är kompositionsform av boh. *tork* *turk*, f. 'torka' och s. l. *ris*, n. 'buskskog', alltså 'buskskogen som (på ett påfallande sätt) är utsatt för torka'. Jfr *Torkås* Bd 1 s. 101 f., *Torkekullen*, -*lid* och *Torkås* SOÄ 1: 2 s. 25. Formellt skulle man med Lindroth kunna tänka sig gen. av ett ON **Torker(et)*: **Torker(et)s-vallen tårkærjs-*, men man vet inte om något torkeri på platsen.

Torklarna MorRöd. — Torklarne 1827 Mor. nr 213, 1872 nr 419 (»åker och äng»). ~ Lokalt samband med hemmansdelen *Torkeln* (s. 42). Namnet kan vara en förkortning av ett ON med mansn. *Torkel* som f. l.; jfr *Torkel(n)* SIOD 3 s. 68 och Bd 4 s. 98. Det kan också tänkas, att *Torklarna* uppstått ur ett ä. *Torrkullarna; jfr uttalet *kråksln* av *Krakekullen* s. 31. Men *Torkel(n)* förekommer så pass ofta, t.ex. bebygg.-n. *Torkel(n)* s. 42, tre skärn. *Torkel(n)* SIOD 3 s. 68, Bd 4 s. 98, ett bebygg.-n. *Torkel tårkøl* SOÄ 19 s. 163, ett fiskegrundsnamn *Torklarna* i Blekinge (Ohlsson Ble-

kingekusten s. 142)], att man nog med Lidén (Bd 4 s. 98) bör överväga, om inte ett appellativ *torkel* föreligger. För detta uppgives bet. 'drummel, krambat'; Götling Västs. ordb. s. 102 nämnes samma ord med bet. 'drummel, stackare'. Sistinämnda innebörd kan motivera ordets bruk om små obetydliga lokaler; detta antydes också Bd 4 s. 98.

»**Tranum**» MorVa; åker. — 1867 Mor. nr 384. ~ Tydl. samma namn som torpn:n *Tranhjem* i Naverstad och *Tranhem* i Hede, vilka väl med rätta anses vara uppkallade efter staden *Trondhjem* i folkliga uttalsformer (Bd 18 s. 77), liksom samma förklaring givits för bynamnet *Tronnum* i Torsby ((Bd 5 s. 84). Också förevarande namn har då säkerl. först betecknat ett nu försvunnet torp.

Tredingeå kern, se följande.

Tre(d)ungarna, 1. MorBua(Fl) *trəðoganə*; åker el. äng. — Treungarne 1786 Mor. nr 40, 1820 nr 222, Tre unga 1844 nr 248. 2. TeÄng, åker. — Trungarne 1798 Te. nr 96; samma åker avses med Treingeå kern 1824 nr 228. ~ Best. pl. av *tredung, m., svarande mot fvn. *prið(j)ungr* 'tredjedel'. Namnet kan just antyda, att åkern utgjort en tredjedel av en större areal (Bd 9 s. 175 med litt.), att tre bröder haft del i åkern el. att åkern legat i »tredingsbruk»; jfr Friberg Studier s. 13 f. med not 1. Uttalet av nr 1 (om rätt uppfattat) beror på obekantskap med ordet, kanske i förening med association med *trä(d)*. Ett bebygg.-n. *Treungen* SOÄ 17 s. 105.

»**Trungarne**», se *Tre(d)ungarna*.

»**Träs(s)märshagen**» RöRöd. — 1800 Rö. nr 76 (4 ggr). ~ »Det ligger nära till hands att i *-smärs-* se boh. *smäre*, m. 'vitklöver', som ingår i *Smärebäckarna*, *Smärhagen*, *Smärhålet* Bd 16 och *Smärekroken* Bd 11 s. 118; gen. *-s* i redan sammansatt förled vore fullt naturligt. Men vad vore *Trä(s)-*? Har någon klöverart (med vedartad rot?) kallats **trä(d)smäre*? Det vore då snarast *Trifolium montanum*» (Lindroth). Om *smäre* ingår i f. l. — och det förefaller sannolikt — kunde *träs-* ha uppstått ur *trädes-*. *Trädes-smäre* kan ha betecknat en *Trifolium*-art, som besvärat trädena; jfr t.ex. *skogs-smäre* (Lyttkens Sv. växtn. s. 685).

Tur(e)heden *tur(əh)éa* TeHagenLi; äng. — Turheden 1769 Te. nr 7, Thurheden 1797 nr 94 (2 ggr), Turehed 1823 nr 221, Thureheden 1839 nr 259 (4 ggr), Thurehed 1861 nr 380 (3 ggr). ~ På Livetorp ligger också *Turemaden* (Thure- 1839 nr 259 (4 ggr). På grannhemmanet Tavlebord träffas *Turebergen* (2 ggr), Fure- (!) (2 ggr med annan hand) 1849 nr 312, och *Turevallen* *turəváln*. I bygden säges det, att Tur(e)heden fått sitt namn efter en viss *Ture*, som stupat i krig och begravts i närheten. Då de angivna lokalerna ligger i varandras grannskap, skulle de alla fått namn efter nämnde *Ture*. I tidigare bd behandlade fjorton ON med f. l. *Tur(e)-* har alla — de flesta med tvekan — förmodats innehålla samma mansn. Det är rimligt, att ett eller annat av dem innehåller *Ture*, men det är inte sannolikt,

att alla skulle göra det. Det är också påfallande, att flertalet av de uppräknade ON avser berg, backar o.d. Man har orsak att för en del av dem söka annan f. l. Boh. känner ett verb *tura tura*, *tura* 'anstränga, uttrötta' (Nilén Ordb., Lindberg Skeem.), och stammen häri bör passa utmärkt i namn på berg, backar, åkrar o.d. lokaler, som vållat möda och ansträngning. Utan kännedom om de lokala förhållandena kan man inte träffa ett val mellan de båda tolkningsmöjligheterna i de enskilda fallen.

Turevallen, TeTa, se föreg. **Tutan**, se *Firvile tut.

Tälgekroken TeSka. — Teljekroken 1823 Te. nr 227. ~ F. l. är säkerl. densamma som i en rad no. ON på *Telg*-. I dessa ser Lidén APhS 3 s. 100 det no. växtn. *telg*, m., om vissa ormbunkar (Torp).

Tönsäng, se s. 48. **Ulvshagen**, se *Ulvsebergen avd. V. ***Ulvskykan**, se *Ulvsebergen avd. V.

Upländet TeLa. — Uplännet 1786 Te. nr 182. ~ Ordet *upplände, n., som i övrigt blott synes vara anträffat i nyisl. (*upplendi*) har samma bet. som *uppland* 'land el. område som ligger längre upp el. in (från sjön)'. Jfr *Nyländet*, *Underländet* ovan. Om *lände*, n. med annan bet. se *Ländesdalen* s. 99.

Vaden RöDal; äng. — 1831 Rö. nr 146 (3 ggr). ~ Kartan visar inte vattendrag, sjö eller myr, och man kan därför inte räkna med *vad*, n. 'vadställe' eller verbet *vada*. Någon anledning att förmoda en form av *vad*, f. 'fisknot' finns inte heller. Möjl. är *Vaden* en förkortning av ett sammansatt ON, vars f. l. kunde vara en motsvarighet till adj. fvn. *hvatr* 'hurtig, rask', upptecknat i Stala sn i frasen *intø oåd* 'inte särskilt frisk eller präktig'. Adj. skulle kunna ha sin grund i ängens drivande jordmån, dess goda gräsväxt. Jfr no. ON *Hvataaker*, *Hvatum* NG 6 s. 265, resp. 310.

Varven *qårven* MorHäll; beteshage intill sjön med *Varv(e)udden* *qårv(ø)sdøn* utanför. — Warfven 1813 Mor. nr 168. ~ Namnet kan inte vara best. pl. av *varv*, n. 'båtvarv'; detta skulle näml. i den angivna formen sluta på -a (Janzén Subst. s. 128 f.). Däremot behöver inte uttalet med *ø* nödvändigt vittna mot en sådan härledning; jfr uttalet *qårvøt* av *Varvet* ovan. *Varven* är säkerl. best. sg. av ett boh. *varv, svarande mot fvn. *hvarf*, n., som i no. ON mest tycks brukas om krökningar (t.ex. av en bäck) liksom om uddar, vilka tvingar seglaren att svänga. Detta är fallet vid *Varven* med *Varv(e)udden*. Appell. *varv* är visserl. neutrum i boh. liksom i no. och fvn., men no. har även *kvarv*, m. (Torp) och no. dial. *kverv*, m. (Aasen), som ingår i ett flertal no. ON (NG Indl. s. 58). Se Tillägg och rättelser.

»**Verldslisian**», se *Vesslesidan? nedan.

***Vesslesidan**? TeTvet; sandjord. — Verdslisian, Verldslisjan 1819 Te. nr 199, Werlds Lisjan 1834 Te. nr 240. ~ Namnet bör sammanställas med *Vesslesidan*, äldre namn på f.d. soldattorpet *Lillesidan* i Bottna sn; f. l. i

det äldre namnet antages Bd 16 s. 27 vara boh. (åtm. i Vätte hd) *vèsle* 'lille', no. dial. *vessle*. På Orust bör ordet ha uttalats *vèsle* e.d. Skrivningarna *Verdsli-* o.d. avser att återge detta uttal. Namnet har ursprungl. betecknat området som en liten del av gårdens ägor.

Vettingen se s. 30. »**Wij rena**», se *Vägåkrarna* nedan. »**Wij åkrarne**», se *Vägåkrarna* nedan.

»**Vinslöcka**» MorBua. — 1844 Mor. nr 243. ~ F. I. är knappast gen. av *vind*, m., 'bläst', då detta som f. l. i sammansättningar brukar stå i stamform. Snarare sammandragning av *Vindås (se t.ex. Bd 9 s. 63), *Vindnäs* (jfr uttalet *vinäs* av *Vindnäs* Bd 3 s. 175) eller *Vindås* (belagt från Skaftö avd. V). Ett tänkbart alternativ är gen. av *vind*, m. 'vindsvåning', och namnet skulle då betyda »lyckan som man ser från vinden» (genom fönstret på vinden); jfr då *Buren(t)s*, *Loftstyckan* (RöGök) och *Nattstugelyckan* ovan.

Vipen, se s. 104. ***Virerenen**, se *Vägåkrarna*. ***Vireåkrarna**, se *Vägåkrarna*. ***Vireäckrorna**, se *Vägåkrarna*. »**Witungsgæff**», se s. 56.

Vägåkrarna? SkBergGrö. — *Vägåkrarne*, *Wij åkrarne*, *Wij rena* 1825 Ska. nr 69 (läsningen *Wij* osäker). ~ *Wij* kan tänkas återspegla målets *væg* 'väg', och namnet betyder då 'åkrarna, äckrorna resp. renen vid vägen'. Skulle däremot *Väg-* vara en etymologiserande uppsnyggning av *Vi-* eller liknande, skulle f. l. kunna vara målets *vira*, m. 'vide', som förlorat sin andra stav. i sammansättningen *Vire-renen och i denna förkortade form satts in även i *Viåkrarna och *Viäckrorna. Någon anledning att tänka på *vi*, n. 'helig plats' finns inte.

***Välv(en)** el. möjl. **Välv(et)* MorBua(Fl); åkrar. — *Välvene* 1820 Mor. nr 222, *Hvälfsåkra* 1844 nr 248, -åker, -åkrar 1864 nr 364. ~ Innehåller ordet *valv*, målets *wælv*, här snarast i bet:n 'sänka i terrängen'; jfr att no. dial. *kvelv*, n. kan betyda 'hulning mellem bakker' (Torp), och att nyisl. *hvelfi*, n. betyder 'svalg, avgrund'. *Hvelven* NG 5 s. 228 är samma namn.

Väverenen TeRål. — *Wäfwerenen* 1793 Te. nr 77. ~ Man lade väl ut sin *väv* till blekning på *renen*, liksom i *Väveliden* Bd 1 s. 175.

Ympen TeSta; äng. — 1880 Te. nr 430. ~ Någon annan stam än den i verbet *ympa* synes inte kunna ifrågakomma. Skulle namnet, som ser ut att vara förkortat, kunna sammanhånga med någon *ympare*? Jfr *Ympartorp*, Vansö sn, Srml. El. ligger ängen så i förhållande till övriga ägor som en ympad kvist till stammen? Alltså ett relationsnamn? Kartan 1880 ger ingen ledning.

Åkrarna som går ut och in åkrans sum ger úd a in MorTo. ~ Ett så långt namn kan inte gärna nyttjas ofta mellan gårdens folk inbördes. Å andra sidan kan det inte ha tillskapats av en utomstående. Det anger, att åkrarna går in mellan utskjutande terränguddar.

Ångvall(en) *ågvål*, även *Ångvalleberget* *ågväløbarjet* RöVe; högt och brant berg. — *Ångvallsgrinden* 1818 Rö. nr 120. ~ S. I. är *vall* 'slätteräng' el.

'slätmark', och namnet tycks alltså ursprungligen inte ha avsett berget. F. l. kan möjl. vara fvn. *angi*, m. 'doft', no. *ange*, m. 'duft', sv. *ånga* 'damp, dunst', da. dial. *ange* 'fugtig damp', fær. *angi* 'utdunstning, især av planter' (allt enligt Torp). Byns namn *Vena* tyder på fuktig mark, och grannbebyggelsen i söder heter *Mossen*. Alltså tycks det finnas real grund för den föreslagna härledningen. Det finns inga sakliga skäl att anta, att f. l. skulle innehålla en stam *ang-* 'trång' eller ett vattendragsnamn på samma stam.

»Åverslan», se s. 27. »Æiklande», se s. 142.

Ångland *éyglan* MorSö; åker. ~ Det sägs, att åkern förr bestått av flera små *ängslappar*; jfr no. ON *Engeland* NG 9 s. 38 och no. dial. *englende* n. 'Græsländ' (Aasen). Likväl vill man gärna tro på en hänsyftning på *England*; jfr då *Ångland* SOÄ 15 s. 71; 1:2 s. 79, no. *Engeland* NG 3 s. 55, *Danmark* och *Norge* ovan.

Ässåkrarna? MorMa. — Ässåkrarne 1818 Mor. nr 181. ~ Säkerl. efter *s*-form hos (en av) åkrarna; kartan 1818 ger inte klarhet på denna punkt. Jfr *Ässet* (om en vägkrök) Bd 10 s. 139. Knappast hit hör däremot utjorden *Ässet* SOÄ 12 s. 102; vissa ä. former och uttalets vacklan talar däremot.

»Öfvers Åkrarne» MorKi. — 1823 Mor. nr 266 (2 ggr). ~ Om skrivningen är tillförlitlig, torde »Öfvers» vara sammandragning av *Överås*; jfr i så fall »Åverslan» s. 27.

IX. Skogar, lundar, bevuxna områden.

Skog uttalas *skow*, *skaw* o.d. *Lund län*, m., förekommer vid sidan av målets **lunde länə*, m., med samma bet.; i s. l. av sammansättningar kan orden inte hållas isär, om de står i best. sg., där de båda får formen *-lün*. Ordet *hult hēlt* n. betyder 'skogsdunge'. I ON förekommer *ris*, n. i bet. 'busk-skog'. *Kärr şær*, *şær*, n. betecknar 'bevuxet område, oftast lågt beläget, men icke nödvändigtvis sankt' (även om detta rätt ofta kunde passa); Bd 9 s. 176. I ON förekommer **snäre*, n. 'snår(skog)', varom t.ex. Bd 16 s. 233 med litt.

Många *Alekärret*, bl.a. s. 79. *Amundeskogen* MorKu; väl samme *Amund* som i **Amundekroken* s. 31. *Asparna* s. 92. *Aspekärret* MorGunn. 2 *Aspelund(en)* GullHärm, MorLu.

Backhult RöBra. *Bjärkekärret* TeRåb; *bjärk* sidoförm till *björk*; jfr följ. Flera *Bjärkekärret*. *Björkesnäret* TeBot. *Blöta hult* MorBro; adj. *blöt* 'sumpig'. 2 *Blöt(e) kärr* s. 79, 113. 2 *Bockhult RöBra*, *RöLer*. *Brokärr* TeNöt. *Brunnsparken* s. 90. *Bäckaskog* s. 68.

2 *Dammkärret* TeNös, TeSta; nr 1 vid en utäng *Dammen*, nr 2 vid en torvmosse *Dammen*. *Djurhagen* MorMo, skog; jfr samma namn s. 63 f.

Duvekärret MorMo; f. l. avser sannol. skogsduvor. *Duvhult* s. 141. 2 *Dykärr(et)* GullHärm, MorHäll.

2 *Ekekärret* TeKå, TeRåb. 2 *Ekelunden* TeTorp, TeÅsk. *Ekeskogen* TeHåv. *Ekesnäret* MorGl. *Engelska parken* MorTo; plantering från 1800-t.

Fagerhult s. 19. *Furukärret* MorRöd. *Furulunden* RöRä.

Giljeskogen MorKu. **Grind(e)kärr* MorKi, Grindkärrshagen, Grin(ne)-1823 Mor. nr 266. 2 *Grodkärr* s. 41, 134.

Hagekärr s. 124. *Hasslekärr* MorBrä. *Helveteskärret* MorGull, Helfvites Kärrret 1833 Mor. nr 227; f. l. anger stället som omänskligt besvärligt; jfr *Helvetesberget*, *Helveteshålan* avd. V, *Helvetesdalen* avd. VII. *Hermans kärr* TeNöt; man minns ännu *Herman*. *Hermans snäre* MorTo; *Herman* okänd. *Hjortekärr* RöRä. *Holkekärret* TeHolm; hör samman med ängsn. *Holken* (: *Holkarna*, s. 318). *Humlekärr* MorBerg; växtn. *humle*. *Hålta* s. 24. **Högskog(en)* TeÅsk, Hö(g)skogsberget 1851-52 Te. nr 358; snarast efter sitt höga läge; jfr *Högelunden* Bd 9 s. 86.

Jons Skatekärr RöBra; = *Skatekärr* nedan.

Kasteskogen MorHåMo; = bebygg.-n. *Kasteskogen* s. 15. 2 *Kattekärr* MorFl, RöBra; nr 1 har möjl. samband med bebygg.-n. *Kattemyren* s. 18. *Klåvekärr MorHu, Klöfvekärrs myr, Klåfwekärs myr 1849 Mor. nr 268; tydl. vid en *klåva* 'klyfta'. *Kärra* s. 71, 115.

Lillekärret TeÅsk. *Lunden* s. 35, 73, 99, 119. *Lyshult* SkBaLö, Lyshult slätt 1755 Ska. nr 30, Lysshult 1790 nr 44; f. l. är stammen i *ljus*, n. el. *lysa*, och möjl. har hullet varit så glest, att solen lyst upp mellan träden; jfr *Lysdalen* avd. VII. *Långeskogen* RöRöd. *Långkärr* TeBä. *Lövskogen* MorHäst; ovisst om ON.

Munkekärret RöKol; jfr *Munkelyckan* och *Munkåkrarna* avd. VIII.

6 *Nordskog(en)* MorKu, MorTo, MorVrå, MorÅ, RöFu, RöHär. *Norget* MorFl, björkdunge; jfr *Norge* och *Norget* avd. VIII.

Olas kärr SkSka.

*Parken, se *Arken* avd. VIII. *Plantaget* MorKu, 1853 Mor. nr 293 (3 ggr).

Rosenlund MorTo, platå med björkar; enligt uppgift »gammalt namn», men namntypen är dock importerad. 2 *Råkärr* TeLu, 1842 Te. nr 265, TeRom, Råkärrsmyren 1840 nr 257; *rå* 'rågång, gräns'. *Rumpan* s. 124.

2 *Sackekärr* s. 116, TeKå *såka-*, 1856 Te. nr 343. *Siggekärr sigasår* TeKä, sumpig mark, Sikekärret 1847 Te. nr 291, Siggekärr 1856 nr 352; om f. l. *sigg* och det liktydiga *sik* se avd. VI. »*Sifverskärr(s torp)*» se *Siversgårdet* s. 134. *Skatekärret* RöBra, Skatekjärret (möjl. Skatte-) 1793 Rö. nr 44, Skate- (5 ggr), Skatte- (1 gg) 1823 nr 136; f. l. är fågeln:t *skata*; skr. *Skatte-* kan ha sin grund i målets uttal *skåda*, *skåda*, med kort *a*. *Skedekärr MorBro, Skekärr 1847 Mor. nr 272; om f. l. är *skede* n., se om detta ord avd. IV. *Skogskärret* MorTö. *Skogslunden* MorKu. *Skårekärr* TeLu *skårasår*; *skår*,

n., snarast med bet. 'bergskär'. *Slätthult* s. 44. 3 *Snäre(t)* MorFl, RöBra, SkEv. *Stenshult* RöLer; gen. av mansn. *Sten* el. möjl. ett ä. ON **Sten(en)*. *Stubbekärr* SkSka. *Svarteskogen* TeBä.

Timmerhult RöHe. *Trollkärret* TeLa. *Trätt(ar)eparken* SkBergGrö; hör samman med *Trättarestycket* avd. VIII. 3 *Twisteparken* MorVrå, TeFl, TeSta; ovisst om nr 2 är ON (»Äfwen skall Fläskum om twisteparken vinnes, gärda 130 alnar...»); nr 3 är felskr. för *Twistemarken* på gränsen mellan Åskekärr och Stala (avd. VIII).

**Utrekärr?* *ütærşær* RöKär; 'det yttre »kärret», ligger litet avsides.

Vallkärret RöBua. *Vasskärret* TeSta; växtn. *vass. Västanskog* s. 67.

Bussekärr, se s. 15. ***Dammskärr?**, se *Dammskär avd. V. **Duvhult**, se s. 141. **Edshult**, se s. 15. »**Ellekärr**», se *Äll(e)kärr(et)* nedan. **Fundekärr**, se s. 64.

Gersskogen *gésköwæn* MorMo. ~ Om f. l. se under »*Gerin*» s. 55.

***Knapphult** RöRöd. — Ingår säkerl. i Knapphålslunden 1850 Rö. nr 191. ~ Bd 16 s. 240 har en ä. skrivning (1824) *Knapphåls Berget* på goda grunder visats innehålla ett *Knapphult, säkerl. med f. l. *knapp*, m. 'rundad bergkulle'. Kartan 1850 visar en rund kulle på området.

Krosskärr, se s. 350. **Kärra**, se s. 71, 115.

***Långeris** MorGull; tycks nu bara ingå i *Långerisedalen långærşädær*. — Långerisdalskogen, Långeris Åkrarne, L. Ängen 1833 Mor. nr 227. ~ 'Den långsträckt buskskogen'; fvn. *hrís*, n., no. *ris*, n. 'buskskog'.

Muskekärr *müskæşær*, äv. kallat *Muskekärrshammen müskæşæşhämna* GullHärm; ljunmark. ~ Om f. l. se *Muskebergen avd. V.

Nävrekärr, se s. 75. **Nötskär**, se s. 124. **Ramshult**, se s. 126.

Rappelunden RöRöd. — 1850 Rö. nr 191, 1865 nr 249. ~ F. l. är snarast ett familjenamn (knektn.) *Rapp*; jfr Bd 5 s. 4; 16 s. 160. I andra hand kan man tänka på *rapp* 'rakkvuxen (om träd)', känt från Orust (Abrahamson MASO 9 s. 110); jfr *Rappa kärr* Bd 10 s. 116.

Rassen *rásæn* MorKors; skogsudde. ~ Best. sg. av målets *ras*, m. 'podex'; jämförelsenamn.

Rämmens håla *ræmæns hýla* MorKors; nu namn på hel skog. — 1798 Mor. nr 98. ~ 'Den ondes håla'. I Boh. är *ræmæn* beteckning på den onde. Samma ord ingår i *Rämmens ås* på Morlanda säteri med *Spökeliden* i sitt grannskap (avd. V).¹

Skeppskärr TeHåv. — 1848 Te. nr 310. ~ F. l. är tydl. gen. av *skepp*, n., men den reala grunden är oviss. Ordet kan syfta på någon fördjupning i marken, som liknats vid ett *skepp*; jfr då *Skeppedjupet* nr 1 och *Skepps-*

¹ Till namnet och platsen är knuten en muntlig tradition; om denna och de problem den bjuder folkminnesforskningen se Lindroth Öl. folkm. 2 s. 155 f.

hålan Bd 10 s. 122, ävensom *Skeppsdalen* avd. VII. El. på någon stensättning; jfr *Skeppet* Bd 9 s. 120.

»**Skerekärret**» MorTö. — 1791 Mor. nr 55, 1838 nr 231, Skäretjärret, Skjärekjärret 1791 nr 55. ~ Skr. *Skere-* i två olika handlingar tyder möjl. på att f. l. är densamma som i *Skedarelyckan* avd. VIII; jfr *Skedekärr ovan. Men man kan också tänka på *skär*, n. 'bergskär'; jfr *Skärekärr* ovan.

***Skärekärret**, se »*Skerekärret*».

Äll(e)kärr(et). 1. *ælašær* MorBar. 2. Sk, utmarken. ~ Man kan förmoda, att f. l. är det *älle, n. 'alskog', som antagits möjl. ingå i t.ex. *Elleröd* Bd 4 s. 32, och som då skulle funnits vid sidan av *äle*, n. 'alskog' Bd 9 s. 144. Men det bör undersökas, om inte en del av ON med f. l. *Elle-* (*Älle-*) kan gå tillbaka på fvn. *Elgia-* av *elgr*, m. 'älg'; jfr ljudutvecklingen i *Hällevik* s. 24 f. och *Älleliden* Bd 18 s. 140.

X. Andra namn av skilda slag.

En källa kan betecknas med *källa şæla*, f., *värmsel véşæl, f. *Holk hœlk*, m., avser en grävd källa, ursprungl. väl fodrad m. bräder. Orden *stad, m. och *støde, *stø*, n. 'plats' användes i ON ibland utan klar åtskillnad; *Båtestaden* vid sidan av *Båtestödet*. *Kast kast*, n., anger dels 'brant bergstup (vanl. vid sjön) där timmer och ved kastas ned', dels 'vadkast'. *Hurd*, f., 'nedrasade stenar; stenrös med håligheter, som bildar gömställen för djur'.

2 *Alekällan* s. 90, TeNöt. *Ankarhurden æpkærhūda* SkSka; f. l. är *ankar(e)* och har väl föranletts av en *ankarplats* i närheten. *Arvids kast* RöBönLu; *Arvid* okänd. 2 *Asken* s. 77, 133.

Backekällan RöBön. *Bergkällan* RöDan. *Bergstens källa* MorHa; se *Bergstens hage* avd. VIII. *Björkekällan* RöVe. *Brittas håla* MollMoll, brunn; *Britta* dog vid mitten av 1920-t. *Brokällan* MorKö. 3 *Båt(e)staden* s. 6, RöBönLu, RöRä. 3 *Båtestöd(et)* s. 32, RöNä, TeBa.

Cecilias källa MorHu; vid *Cecilias hage* (avd. VIII).

Dalsbrunn(en) SkGu, källa; jfr *Dalså kern* och *Dalshålet* på samma hemman. *Dammstödet* MorKi; 'stället där det finns en (kvarn)*damm*'. 2 *Dykällan* MorHu, MorKors; åtm. den förra är dyig.

»*Gademvnden*» s. 142. 2 *Gatekällan* MorHär, TeTvet. *Grindestaden* s. 42. »*Gråfva dammar*», se under *Gröva* s. 109. *Gårdskällan* RöNä; ovisst om ON.

Hagekällan MorKors. *Hagevärmseln* RöGök. 2 *Hamnekällan* SkIsl, TeKa; *hamn*, f. 'utmarksbete'. *Hanses hål* MorTö, källa; *Hans* levde i början av 1800-t. Flera *Holkarna*, *Holken* som namn på källor, bl.a. s. 72, 76. 2 *Holkekällan* RöBra (även kallad *Holken*), TeHåv. 2 *Holken* RöBra (se föreg.), RöÅng. *Horskällan* MorFl; *hors* 'häst'. *Humlegårdsbrunnen* : -källan

TeNöt. *Husekällan* RöUte. 4 *Husestaden* MorFl, MorHäll, RöSte, RöSvi; fvn. *húsastaðr*, m. 'plats där hus står'; nu är husen borta; vid nr 4 finns gravfält. *Hälsökällan hälsösjöla* TeKa; vattnet anses hälsobringande. *Hästedalskällan* SkNä; även kallad *Möja* (nedan). 2 *Hästekälla(n)* s. 28, MorGull; man brukar vattna *hästarna* där.

Iglemarias höl *ǵemaryas hól* TeHolm, källa; *Iglemaria* har sannol. satt blodiglar på personer, som så önskade. *Ivars ek* TeBot, Ifvars-Ek 1861 Te. nr 387.

Flera Jordfall(et), säkerl. inte alla ON; 'jordras'.

Flera Kastet, bl.a. s. 31. *Kila dele* MorFl; *dele*, n. 'gräns'. 2 *Klarekällan* TeIl, TeHolm. *Klevetomten* MorMa; vid *Klevebergen* (avd. V). *Korset* RöSvi; liksom ett *kors* bildat i berget. *Korskällan* s. 40. *Flera Krakestödet*; 'stället där »krakarna» står'. *Kvarnstället* MorBua(Fl), »Vid gamla Qvarnstället» 1820 Mor. nr 222; ovisst om ON. *Kvistad(en)* TeHogen; samma namn Bd 16 s. 211; om *kvi* avd. VIII. *Kyrkekällan* MorBua. *Kålgårdskällan* RöBön. *Kölnan* MorRöd; ovisst om ON; 'torkhus för säd, lin o.d.'; har föranlett åkern:t *Kölnelyckan*. *Kölnekällan* RöUte.

Lerkällan SkBergGrö. *Lertäkten* MorKu, Lertäkten 1868 Mor. nr 382; ovisst om ON. *Lidkällan* RöNä. 5 *Lindräcken* MorKors, Lindränka 1870 Mor. nr 393, »vättne», RöBua, två dammar, TeBot, Lindränka 1861 Te. nr 387, TeHåv *lindräcka*, nu namn på åker, TeHär *lindräcka*, nu namn på äng; *lin-dräcka, f. 'plats där man »dräcker», dvs. sänker ned lin för rötning'; jfr samma namn Bd 20: 2 s. 21 med litt., om bortfallet av *d* i uttalet *lindräcka* ibid.; skr. *-dränka* är inte boh. *Linsäckan* SkFo, »källan vid Linsäckan» 1796 Ska. nr 38 (2 ggr); jfr *Hörsäckan* avd. VII och *Linsänkevallen* Bd 9 s. 158. *Lundekällan* MorGull; *källa* intill *Lundeberget* (avd. V).

Munkebrunnen MollMöll; orsaken okänd. *Myrstämmet* MorKa; s. 1. *stämme*, n. 'fördämning'.

Noras källa TeBo; *Nora* okänd. *Nordkällan* TeBö; i motsats till *Sö(de)r-källan* nedan. *Nybrunnen* MollMöll.

Olsekällan MorKu; samma *Olle* som vid *Olsevall(en)* avd. VIII? *Oxeln s. 20.

Pilkällan RöDal. 2 *Porsen* s. 27, 45. *Porsladan* GullHärm; 'ladan vid porsen' el. 'ladan som man förvarar pors i'; porsen brukades tidigare vid ölbrygden som ersättning för humle eller jämte detta.

Rasmuses källa MorGl; en *Rasmus* har bott i grannskapet. *Rasmusplats* TeRom, 1850 Te. nr 317; formuleringen »myren i R.» tyder på att *plats* (se *Platsen* s. 41) har varit naturnamn. *Runsegunga* MorBjö, Rångsegunga 1798 Mor. nr 70, källa; boh. *runsegunga*, f. 'gungfly'. *Rån* TeTvet, Råen 1819 Te. nr 199 (»Kyrkväg från Lilla Bliberget till Råen»); best. sg. av *rå*, f. 'rågång'; möjl. avses gränsen mellan Blia och Tegneby Prästgård. *Röda havet*

röda hävst MollMoll, brunn; det riksspråkliga uttalet sammanhänger trol. med namnets bibliska härkomst.

Sandkällan SkGrö. *Sandtäkten* MorLa; ovisst om ON. *Siris källa* GullHärm. *Sjökällan* SkFo; nära (salt)sjön. *Skeppet skébøt* RöSvi; en skeppliknande bildning i Valeberget. *Skällerstäkten* MorBua (Fl); ovisst om ON. 2 *Smedjekällan* RöHö, TeLe. *Stinas brunn stīnas brūn*; om överg. *m > n* se under *Pin(n)hagen* s. 25. 2 *Stock(e)källan* MorKi, RöUte; nr 1 har *stockar* kring kanterna; samma namn Bd 4 s. 157 och 9 s. 180. *Stockerännan* TeTo; kvarnränna av *stockar*. **Storegran(en)* blott i *Storegrans myr* TeRöd. 2 *Storevarde* s. 10, 15. 4 *Stämnet* s. 112, GullHärm, rester av en fördämning i *Vadet* (s. 150), SkFi, TeGrö; *stämme*, n. 'fördämning'. *Svartekorskällan swàtøkøssæla* TeGrö, källa; om ON *Korskällan* s. 40; det är ovisst, om adj. *svart* är attribut till *kors* el. *källan*. 2 *Svänningen* s. 105, 139. 2 *Sågelaget* MorFl, TeMo, ovisst om ON; best. sg. av *sågelag*, n. 'sågställning', *Södkällan* SkGru; boh. *söd* 'får'. *Sö(de)rkällan* TeBö; givet i motsats till *Nordkällan* ovan.

Tegelverket s. 48. *Timret* s. 6. *Tjuvkastet* MorTo, stup vid sjön; man säger, att fiskare en gång stal mastträd där och kastade dem utför stupet. *Tornarna* s. 135. *Tornekällan* MorKors; där växer inga »*tornar*», dvs. törnbuskar numera. *Trusedalen* TeKa, källa; mansn. *Truls*. *Trädgårdskällan* MorKö. *Tullen* s. 95. 2 *Tunnekälla* MorBua, MorKi; man säger om nr 2, att man en gång fodrat källan med en *tunna*.

2 *Utterhurden* KärKär *ötørhūda*, TeRöd *ötørhūda*. *Varpet* s. 104. *Vena* s. 83. *Vråkällan* TeKa; *vrå* anger avskilt läge. *Wunschebrunnen vānsæbrūn* MollMoll; har namn efter en tysk med namnet *Wunsch*, som bodde i Mollösund omkr. 1860. *Väpkällan* MorKors. Många *Värmsel(n)*.

Örnefuran MorTo; havsörnar har häckat där (Lindner s. 54); se *Örne-kullen* avd. V. *Örnekällan* TeHolm, 1834 Te. nr 239, tycks bevarat endast i *Örnkällevallen ønşælvåln*; trol. vid *Örnberget*. *Östens källa* TeSta, 1854 Te. nr 340 (4 ggr); mansn. *Östen*.

Delegården *dīrəgān*, *dīrə-* RöKolbRöd. — Stora Delegård 1792 Rö. nr 82, Delegålen 1822 nr 143, Stora Delegården (2 ggr), Delegården 1837 nr 157 (inte alldeles säkert, att urkundsformerna och dial.-formerna avser samma lokal). ~ Urkundsformerna torde visa rätt. Namnet är best. sg. av *delegård*, m., i Lurs sn *dēløgāl*, 'gårdesgård i rågång'. I s. Boh. har *dele*, n. 'gräns' ʔ. Detta har i dial. blivit *r* möjl. genom dissimilatorisk inverkan från det följande *n* (*n*, av *l+n*). Det »slutna» *e* har såsom i andra liknande fall på Orust övergått till *i*-ljud, som t.o.m. kan få någon vibyartikulation; se Bd 9 s. XIV och under *Delhagen* (uttalat *dēl-*) ibid. s. 164. Attraktion från namn på *Dyre-* (*Djurhagen* i samma sn) har väl vållat den ytterligare urspårningen.

De tre vita mærrarna *dī tre wīda mærranə* RöSvi; tre vita fläckar i berget vid Borgila. ~ Jämförelsenamn.

Diregården, se *Dele*-. **Dyregården**, se *Dele*-.
Ebbekällan *əbəsəla* MorHa. ~ Vid flod går sjön in i källan och gör vattnet salt, men vid *ebb* blir det gott igen, säges det på orten. Men *ebb* i den riksspråkliga bet. är inte folkligt i Boh. Ett skå. *Ebbekilla* förmodas innehålla mansn. *Ebbe* (Bruhn Ägon. s. 38); jfr **Ebbehavn* avd. I.

»**Flå ahlerna**» MorHäll. — 1878 Mor. nr 452 (flera ggr). ~ S. l. är målets *al*, f. 'al', best. pl. *alena*. F. l. *flå* kan vara dialektens *fla*, f. 'flöte' (bild Hasslöf Väst kustfiskarna s. 35). Den gjordes förr av sälgbark, senare av poppelpilbark. Det kan väl tänkas, att man ibland brukat albark för detta ändamål. Även flöten av trä är kända från forntiden och medeltiden (Kulturhist. lex. bd 4 sp. 324). Alternativt kan man tänka sig en förkortning av **Flåbackealarna*, **Flåbergسالarna*; jfr *Flåbackarna* avd. V.

Fribänken *frībæykən* MorGl. ~ En *bänk* (en bräda på bockar eller stenar) på den gamla kyrkvägen till Morlanda kyrka. Där brukade de unga samlas vid de tillfällen, då de var lediga, *fria*. Fil. mag. Hugo Karlsson ifrågasätter, att verbet *fria* 'framföra frieri' ingår i f. l., men då väntar man *Friare*- som f. l.; jfr t.ex. *Friarebacken* Bd 11 s. 79. Jfr dock **Frikullen* Bd 9 s. 127.

»**Fyndegård**» TeÅker; märke i en rågång. — »En gammal gärdesgård i Allmänhet Fyndegård kallad» 1818 Te. nr 185. ~ Sannol. bör f. l. sammanställas med fvn. *fyrnd*, f. 'ålder, gamla dagar', som ingår i no. *fyndenheim* 'den gamle verden, den gamle tid' (Torp); jfr no. dial. *fyrne*, n. 'gammelt visnet Græs', *Fyndar-gard*, m. 'gammel forladt Gaard' (Aasen), och boh. *fyinna*, f. 'gammalt, vissnat gräs' (Nilén Ordb.). Alltså 'den gamla gärdesgården'? Märk att källan säger F. vara just »en gammal gärdesgård»! — Ett *Fingårdsholmen* nämnes 1860 Te. nr 386 och säges vara en udde på andra sidan Tånge sund, alltså inom Mollösunds sn. Möjl. är f. l. här liktydig med »*Fyndegård*».

Gatekorset RöBra. — 1824 Rö. nr 161. ~ I och för sig kan *gatekors* tänkas ha använts om en 'vägkorsning' och om ett 'vändkors på en väg'. Men i lh 1824 står det med syftning på samma kors: »från Påst till korset i garden» (*a* i sista ordet tydl. felskr. för *å*), och det torde alltså vara fråga om ett vändkors, där en »gata» går genom en gärdesgård.

Harvedraget *hårvædræt* MorHu; repor i berget ända från St. Huseby till sjön och ånyo uppdykande på Jonsberg på andra sidan av Ellösefjorden. — Harfvedraget 1836 Mor. nr 230. ~ Repor som efter en harv på berget. Jfr *Skams harvedrag* Bd 20:2 s. 300.

»**Hellesbolskällan**», se *Hällesbol?* s. 347.

Holger danske *høljə.dānskə* och *Holger danskes hjerteblod* *høljə.dānskəs jætəblø* GullHärm; en stor kjortelliknande, brun fläck i berget på öns ö. sida, med en röd fläck däri. ~ Den kände sägenhjälten *Holger danske* förmäles en gång ha gjort ett väldigt hopp från St. Risholmen till Härm, men

han slog sig illa mot berget, hjärtat brast av ansträngningen, och blodet rann ut. Sägna har väl uppstått under »den danska tiden»; om »utländskt» inflytande vittnar även det »tunna» *l* i namnet.

Holger danskes hjärteblod, se ovan. **Hyttan**, se *Stenhyttan* s. 205.

*Hällerkälla(n) SkIsl. — Hällerkälla 1798 Ska. nr 40; »vägen från gården utmed hälleren till hällerkälla». ~ En *källa* bortom samma *häller*, som givit anledning till **Hällerskäl* avd. V.

Hästekälla, se s. 28.

*Högeträd. 1. MorRöd; berg och backar. — Högeträd 1847 Mor. nr 252. 2. TeBjö. — Hogeträdsgilljorne 1799 Te. nr 74. 3. TeHolm. — Högeträs Berg 1739 Te. nr 4. 4. *hövætræ* TeHär; berg. 5. *hövætræ* TeLu; småbergigt och backigt område. — 1842 Te. nr 265, Högeträs lycka 1842 ibid. 6. *hövætræ* TeOtt; högt berg. — Högeträdsliderne 1820 nr 205. 7. TeÄng. — Högeträs Qvien 1798 nr 96, Hogeträs Åkern 1824 nr 228. ~ Nr 2, 3 och 7 är kända endast som sammansättningar, i vilka *högeträd* ingår, och det är ingalunda visat, att detta primärt varit ON i dessa fall. För översiktens skull tas de dock med här. — Det ligger närmast till hands att uppfatta **Högeträd* som 'det höga trädet'. Detta gäller särskilt nr 1, som bör jämföras med *Lilleträd* på samma hemman, men tolkningen torde vara riktig även för ett eller annat av de övriga namnen. För några är dock en annan tydning rimligare. På Orust säger man *hövætræ* om hagtornsbuskar, som blivit träd, och bären kallas *hövær*.¹ När sedan hagtornsträdet försvunnit, kan namnet ha råkat på avvägar, felaktigt associerats med *hög* och fått uttalet *hövætræ* o.d. Numera är det inte möjligt att skilja de olika namnen från varandra.²

Kammas håla *kåmas håla* MollTå; brunn. ~ Det uppgivna uttalet med *-a-* förbjuder att tänka på *kammare*, eljest vanligt i ON (se OGB Reg.). Sannol. föreligger ett kvinnon. (jfr *Brittas håla* på samma ägor). Det no.-da. *Kamma*? Ett ökn. bildat på verbet *kamma kåma* (se Götling Västsv. ordbildn. s. 29 ff.)? Eller — som fil. mag Hugo Karlsson föreslår — en fem.-bildning *kåma* av ett soldatn. *Kam* (antecknat från Kville sn)?

*Kockeboden MollMoll. — Kockebua 1932 Kjellberg Sv. Kulturbilder bd 2 s. 230. ~ En *sjöbod* i Mollösunds hamn. Enl. ortstraditionen byggd av *kockar* (väl i lägets båtlag).

Kröklekällan *krøklekälla* MorGl. — Krecklebacks källan 1837 Mor. nr 234. ~ Sekundär bildning till *Kröklebacke(n)* (avd. V).

¹ Någon gång *håvær*-, aldrig *håvær*-, *hövær*- e.d.

² ON:t *Hovträd* (-träd), som har diskuterats OGB 18 s. 86 och 357 samt av Lindroth GBFT 1942 s. 1 ff. och 1945 s. 81, not 3, bör möjl. tolkas i belysning av här behandlade namn. Den av Janzén (OGB 18 s. 357) tveksamt föreslagna möjligheten, att *Hovträd* är ett ursprungligt **Hauga-træ* el. **Hötræ* 'det höga trädet' kan måhända få stöd i Orustnamnen. Både ä. skrivformer och nutida uttal av dessa förbjuder såväl en tolkning 'tempelträd' (Lindroth) som 'området där hästarnas *hovar träda*' (Drougge OGB Bd 18).

Laxeplatsen. 1. MorBerg, även *Laxetomten*. — 1853 Mor. nr 355. 2. RöMu. — Laxeplattsen 1838 Rö. nr 159, -platsen 1859 nr 225. ~ Nr 1 har säkerl. namn efter någon med namnet *Lax(en)*. Detsamma gäller måhända även nr 2 (en båtsman *Lax* nämnes i Hfl för Röra 1845-56), men namnet i Röra syftar möjl. på *laxfiske* i ett tillflöde till Henån.

Laxetomten, se *Laxeplatsen*. **Ländestaden**, se s. 90.

Möja *møja* SkNä; källa. — 1852 Ska. nr 85. Kallas även *Hästedalskällan*. ~ Intet i källans omgivning eller hos källan själv tyder på att namnet skulle innebära en form av fvn. *mjór* (*mjár*, *mær*) 'tunn, smal, trång', väl känt från andra nord. ON. En meddelare förmodade, att namnet skulle innehålla målets verb *möda møa* 'rasta (hästar)', i så fall med *j*-inskott. Då skulle föreligga en förkortning av ett **Mödekällan* 'rastkällan', senare **Möjekällan*, förkortat *Möja*. Fil. lic. C. S. Lindstam har framfört möjligheten av ett fvn. **Meyarkelda*. F. l. skulle vara gen. av fvn. *mær*, f. 'mö, ogift kvinna'; jfr det no. *Møiland* NG 6 s. 158 och det vgt. *Möjered*, vilket senare SOÄ 12 s. 93 med någon tvekan antages innehålla fsv. gen. *möia(r)* av *mö*. Som paralleller till *Möja* med bet. 'mökällan' skulle kanske några ON *Jungfrukällan* och liknande i v. Sv. kunna anföras; se IFGH nr 865 bl. 4, nr 1020 bl. 38, nr 4327 bl. 36. Källans läge i en hage, där hästarna hållit till (*Hästedalskällan*), gör det emellertid sannolikare, att f. l. i det ponerade **Möjekällan* är ett verb **möja*. Detta kan vara identiskt med no. dial. *mydja* 'æte, rote i föret', även 'strø »mød»' (Torp, Aasen), samhörigt med no. *mod*, n. 'smaat avfald, især av hø og halm' (Torp), sv. dial. *må(d)*, *modd* 'smått avfall av hø och halm' (SAOB M 1216), fvn. *mōð*, n. 'hvad som er eller gjør urent, Rask, Skrab, Affald' (Fritzner). Jfr med avs. på ljudutvecklingen vgt. *nōjja* 'hammarliknande yxa' (SIOD 3 s. 7 not 2), identiskt med fvn. *hnyðja*, f. 'klubba' (se *Nöddja* s. 122). Namnets reala grund skulle i detta fall vara den, att man lagt ut foder åt hästarna vid källan, och att omkring denna efterhand bildats *må(d)*, *modd*. Ett tänkbart alternativ är att f. l. i **Möjekällan* är målets *møja* 'kasta sitt vatten'; hästarna kan tänkas ha förorenat källan.

»Nollegården», se *Nollen* avd. V.

Palasékällan *palasøgæla* RöÄng. ~ *Palasé* (eg. *panacé* 'läkemedel som föreges bota allt, universalmedel') betyder i målet 'kaffehalva', dvs. 'kaffe med »starkt» i'. *Källan* har särskilt gott vatten, så gott att det jämförts med kaffehalva.

»Piss-lo-kast» RöHe; på utmarken. — 1850 Rö. nr 205 (2 ggr, skrivningen tydlig; ett »berg» i P. omtalas). ~ Slutleden är väl *kast* 'ställe där man kastar ned timmer'; i övrigt dunkelt. Man kan endast gissa, att skrivningen är en förvanskning av ett **Pisslekast*, vars f. l. kan sammanställas med boh. (Håлта) *pisløhida* 'mycket liten'. Alltså 'det lilla kastet'?

*Rippes grav TeHo; vid gränsen till Stala sn. — Reppes Graf 1739 Te. nr 4, 1795 nr 66. ~ Dylika benämningar brukar vara uppkomna i senare

tid i anslutning till en forngrav och ett äkta folkligt ON. I detta fall har den på EK på berget (**Rippeberget*, **Rippes berg* avd. V) nära stranden utmärkta gravhögen föranlett, att en där gravlagd *Rippe* skapats till.

Roskällan, se s. 91.

*Röskällan MorKors; synes ingå i ett **Röskälleberget råselåbåt* Råskjällebergen 1791 Mor. nr 90, Rösskälleberget 1847 nr 336 a, 1843 nr 296. ~ Uppslagsformen utgår från antagandet, ätt f. l. är *rös*, boh. *rus* o.d. (se avd. V).

*Skinklösa, se s. 123. ***Skulekällan**, se **Skurekällan* nedan.

*Skurekällan TeHolm. — Skurekällebacken, -källs- 1795 Te. nr 66. ~ Utan tvivel förvanskning av **Skulekällan*; detta bör tolkas i samband med *Skulhammar* på samma hemman (avd. V).

Smögen, se s. 29.

Spökedörren *spøgådgra* RöSvi; i ett berg. ~ Bergtagning o.d. lokaliserar till Spökedörren och berget omkring. Jfr *Spökepallen* avd. V.

Tavlan, se s. 46.

Tollebo SkStu.¹ — 1797 Ska nr. 52 (6 ggr), 1823 nr 67 (4 ggr), Tällebo myr 1823 ibid. ~ Uppkallat efter någon (åbo?) *Tolle*, ett vanligt namn i Boh. S. l. *bo* 'gård' el. *bod*.

Tolles stuga *tälstøva* SkGrundsund; en grotta på Ösö vid Skutevik. ~ F. l. är mansn. *Tolle*; jfr »*Tollebo*» ovan. Någon tradition om mannen är inte känd.

*Trollebo MorBro. — Trolleboliden 1847 1849 Mor. nr 272. ~ Namn på *Troll-* är talrika i Boh., men *Trollebo* är blott känt från Älvsborgs län, där t.o.m. två hmn bär namnet; men båda är namn på *-boda*, och f. l. är i ena fallet säkert, i det andra *trol.*, ett personbin. el. släktn. *Trolle* (SOÅ 6 s. 76, 7:2 s. 116). I förev. fall är bet:n sannol. (ett nedsättande?) 'trollens bo'.

*Ulkehål(et)? TeLa. — Ulkehålsmyren 1813 Te. nr 159, Ulfkälls (!) Myren (*M* möjl. *m*) 1845 Te. nr 270. ~ F. l. är oviss. Den kan inte vara fiskn. *ulke*, m.; läget förbjuder det. Den kan vara *ulka*, f. 'marbuske' el. stammen i verbet *ulka* 'kuttra (om duvor)'.

*Vasshästarna MorBrä; äng eller åker. — Wasshästorne (2 ggr), -hasterne, -hässtorne, -hästarne (*a* möjl. *o*) 1850 Mor. nr 299. ~ F. l. ser ut att vara det välkända *vass-* uppkommet ur *vatns-*, gen. av fvn. *vatn* 'vatten'. S. l. tycks vara best. pl. av *häst*; *-er*, *-or* kan vara felskr. för *-ar*, men i annat fall se rörande pl. på *-er* av mask. a-stammar Janzén Subst. s. 176 ff. Här tycks alltså föreligga ett appell. **vasshäst*, m. 'vattenhäst'. Något sådant är emellertid inte känt. Docenten Ekenvall föreslår med tvekan att

¹ Ovisst vad för slags lokal; möjl. bebyggelse. Lh 1797 talar om »Wallar i Tollebo», »Äng i Tollebo», 1823 om »Tollebomarken». Jfr s. 101.

i namnet se best. pl. av ett **vasshäst*, m. 'ställning att torka *vass* på', och han jämför med *ärtemärr*, f. 'ställning att torka ärter på'. *Vass* användes förr som kreatursfoder.

»*Werslestädt*» se **Värmslestätt*.

Vitingesäven TeBäÅng. — Weddinge säfven 1870 Te. nr 405 (»ej åtkomlig för kreatur»), Hvitlingesäfven 1874 nr 426. ~ Säkerl. primärt i förh. till de invidliggande **Vitingeborgen*. Bildat av målets **viting wèdnyg* 'vitling' och *säv*. Kan ange, att det funnits ett givande *vitlingfiske* intill det *säv*bevuxna området. Samma namn, uttalat *wèdnygäsèva*, finns i Stenkyrka sn på Tjörn enl. medd. av docenten Ekenvall.

*Värmslekälla *væsşel* MorTö; källa och platsen omkring. — Wasskälbergen 1843 Mor. nr 240, Wasskulsberget (!), Wasskulle- (!) 1874 nr 434. ~ Jämtne *värmsel*, f. 'källsprång' brukas i boh. även *värmselkälla*, f. i samma bet. Uttalet och skrivningarna med *a* i första stav. beror åtm. delvis på felaktig tankeförbindelse med *Vass*-<*Vatns*-.

*Värmslestätt *våstet*, *våstët* MorMa; källa. — Werslestädt 1855 Mor. nr 324 (2 ggr). ~ F. l. är boh. **vår(m)sel*, f. *væsşel* 'källsprång'. S. l. är oklar. Uppslagsformen utgår från att uttalet är en förvanskning av målets *stätt stæt*, f. 'stätta'. Namnet har då först i andra hand kommit att beteckna källan. Skulle uttalet vara »äkta», kan s. l. m öjl. vara det da. *sted*, n. 'ställe', (av dansk inflyttare) kommit att brukas i st. f. det boh. *støde stø*, n. 'plats för något'.

*Ångs ladestad RöÅng. — wid Enng Ladestedt 1613 GSH. ~ »Ångs lastplats»; jfr no. dial. *ladstad*, m. 'Ladested, Ladeplads' (Aasen) och fvn. *hlaðhella*, f. under *Lalleröd* s. 116.

Ölkällan *øl-* RöUteg. ~ Källan har klart och gott vatten, och därför kan väl dettas färg inte åsyftas. Med tanke på vattnets goda kvalitet bör man överväga möjligheten, att man brukat ta vatten ur källan vid *ölbrygd*.

*Önnegärde, ***Önnekvi** ingår i *Önnegärdesbacken*, *Önnekvivallen* TBj. — Önnegersbacken, Önnequivallen 1799 Te. nr 74. ~ I tidigare bd har flera ON med f. l. *Önne-* behandlats. I fyra fall (Bd 1 s. 88; 3 s. 50; 4 s. 2; 10 s. 35) har det varit fråga om bebygg.-n. *Önnered*. I f. l. har man med rätta sett mansn. fvn. *Eyvindr*, fsv. *Ö(vi)nd*. I ett fjärde, *Önnekullarna* (Bd 5 s. 205), har f. l. utan tolkningsförsök förklarats vara »flertydig». Såväl detta som här föreliggande markn. torde innehålla fvn. *auðn*, f. och n. '(röjning i) ödemark'; jfr *Öneðkrarna* Bd 20: 2 s. 289 med litt.

*Önnekvi, se föreg.

Tillägg och rättelser.

- Till s. 43. *Röd(s)klev. De anförda ä. skrivningarna avser *Röds klev* SkGrö s. 94, varför namnet i Morlanda utgår.
- Till s. 51. Torpet *Giljan* kallas även *Pantargiljan* efter en torpare *Pantarn*, även kallad *Duveskrotten*.
- Till s. 51. *Risslevärmseln (»Rissle-Wessla»), avsöndring 1958 från Vrångevatten. Namn efter en källa med samma namn; se nedan Tillägg till s. 375.
- Till s. 51. *Vallarna* skrevs Sörhagsvallarne 1838 Mor. nr 232, vari f. l. är *Sö(de)rhagen* under Torebo (s. 48).
- Till s. 99. *Trädgårdsviken*. En kunnig meddelare hävdar, att *Trädgårdsviken* är en förvrängning av *Tälegråpsviken s. 162.
- Till s. 113 not 7. *Rabbehed*. Av förbiseende ej upptaget avd. VIII. Om f. l. se *rabb*, n. s. 311.
- Till s. 129. *Tråvedalen*. Utt. *træva-* av f. l. är otvivelaktigt det »äkta». F. l. kan tänkas innehålla ett å-(bäck-)namn *Träfa, bildat på den stam *träf-*, som ingår i t.ex. boh. *travla*, på Orust 'treva', även 'traska, gå omkring'. I ett fboh. *Trafudalr har y. u-omljud inträtt, framkallat av den obetonade mellanvok. -u- (jfr Janzén Vokalassim. s. 21), vilket givit *trævadår*.
- Till s. 148. *Mellomehagen* SkStu, vik S om Nycklevik; namnet tydl. överfört från en *hage* till viken utanför.
- Till s. 149. *Store båS*, tilläggsplats, hör rätteligen hemma på avd. IV, dit *Lille båS* förts.
- Till s. 152. *Fågelkärr*, se *Fågeltofta* nedan.
- Till s. 152. *Fågeltofta* *fåltöfta* SkGrund; ä. namn på *Fågelkärr*; liten vik. ~ F. l. är *fågel*, m., i ä. mål *fūl*. Om *toft*, f. se under *Tofta* s. 46.
- Till s. 158. *Ruttnehål* *rätnehål* SkJo.; litet grunt sund. ~ Namnet uttrycker förargelse över det besvärliga i att ta sig fram i sundet.
- Till s. 158. *Silverspännarevik* *sūlspænare-* SkGrund. ~ F. l. ser ut att vara utvidgning med -are av *silverspänne*, n.; *silver* uttalas *su* o.d. i målet. Orsaken till namnet obekant.
- Till s. 162. *Tärnegårdsvik utgår. En upptecknare har missuppfattat uttal och läge för *Tälegråpsviken s. 162.

- Till s. 195. *Månsepallen månsø-* SkIsl. ~ I sundet N om pallen ligger *Månsebåden* och *Månsemånsan*.
- Till s. 217. *Risslekleven* MorVrå. ~ Om f. l. se **Risslevärmseln*, Tillägg till s. 375.
- Till s. 225. *Gavelsbratten*, se under *Gaveln* s. 145.
- Till s. 229. *Klippan klèpa* GullHärm; norra delen av Gullholmen; man säger: *smen båda i klèpa*.
- Till s. 257. *Kohornspall(en) kúhornspál* SkIsl. ~ Den reala grunden obekant.
- Till s. 276. **Tokullen*. Något sådant namn har inte existerat. Det ur lh 1851-52 anförda namnet *Tokullemyren (Tokulls-)* betyder 'myren med de två kullarna'; *två* heter *tø* i målet. Namnets sakliga grund framgår tydligt av kartan till den anförda lh. Namnet borde alltså rätteligen ha förts till avd. VI.
- Till s. 312. **Bingen*. I tidigare utgivna bd av OGB har samtliga behandlade ON *Bingen, Bingan, Bingarna, Binge-* förmodats innehålla *binge*, m. i jämförande användning. Läget i en sänka mellan avgränsande berg anses ha framkallat jämförelsen; i ett eller annat fall säges jordens bördighet ha fört tankarna till en *mjölbinge*. Se Bd 9 s. 147, 151; 10 s. 87, 129; 16 s. 1, 198, 207; 18 s. 109 (utförligt, med litt.), 262; 20: 1 s. 197 (4 ex.); 20: 2 s. 131, 272 (9 ex.). Förklaringen är föga sannolik. Appell. *binge* har trol. i ä. boh. kunnat ha den bet. 'en mindre innhegning i friluft', som är känd från ä. språk i åtm. sydöstra No. (Hallesby Stednavnene i en Østfoldbygd s. 33 f.). Att dessa inhägnader i en del fall legat mellan berg är ju intet överraskande och får inte läggas till grund för en tolkning. Det är värt att observera, att Bingen nr 2 Bd 20: 2 s. 272 uppges vara »en inhägnad, fyrkantig, mindre åker».
- Till s. 322. *Kvillevallarna*. Vid granskning av lh 1825 Ska. nr 69 har namnet befunnits avse samma lokal som *Gelevallarna, -vallen* varom under *Gelen* s. 302. *Kville-* är tydligen en felskrivning.
- Till s. 356. *Risslebacken* MorVrå; åker. ~ Om f. l. se *Risslevärmseln*, Tillägg till s. 375.
- Till s. 364. *Varven*. Fil. mag. Lennart Aronson anser, att *varv*, n. (m.) i en del nordiska ON syftar på säregna strömförhållanden och lämpligen återges med 'strömvirveln, platsen där det går ström' (IODG acc. 2655).
- Till s. 375. **Risslevärmseln* (»Rissle-Wessla») MorVrå; källa, namn även på en avsöndring (Tillägg till s. 51). ~ I närheten träffas *Risslekleven* (Tillägg till s. 217) och *Risslebacken* (Tillägg till s. 356). Till grund för de tre namnen ligger troligen ett bäcknamn **Rissla*, samma ord som no. (Smaalenene) *risla*, f. 'rislende bæk' (Torp).

Register.

1. Ortnamnsregister.

Asterisk anger konstruerad namnform. Inom citationstecken står dels från den nutida normalformen avvikande äldre former ur lätt tillgängliga källor, dels former som mer än den officiella formen ansluter sig till uttalet. — Namn på orter utanför här behandlade område är tryckta med kursiv stil. D=Danmark, F=Finland, I=Island, N=Norge.

Aalborg N 280, *Aalborgholmen* N 280, *Abborrpallen* 220, *Abrahams hage* 311, *Abrahams myr* 281, *Abrahams tomter* 311, *Ackaren* 191, *Adels hage* 311, *Afrika* 311, *Alarna* 311, *Albertsholmen* 181, *Albrektsholmen* 181, *Albrekts sund* 181, *Aldalen* 61, *Al(e)berget* 220, *Alebottnen* 294, *Alebråten* 68, »*Alebuskagil*» 294, *Al(e)dal(en)* 294, *Alegatan* 212, *Alegärdet* 311, *Al(e)hagen* 60, 67, 129, 311, *Alekällan* 90, *Alekärret* 79, 366, *Aleliden* 220, *Alelyckan* 90, *Alemyren* 68, 284, *Alen* 20, *Aleposten* 212, *Aleäkern* 311, *Alkebergen* 220, *Alkebågen* 144, *Alkholmen 167, *Alkholmsskäret* 167, *Allmag* 28, *Allmänna grinden* 212, *Allmänna vägen* 212, *Allmännebergen* 220, *Allmännedalen* 212, *Allmännekullarna*, -*kullen* 220, *Allmännestycket* 311, *Allmänningegrinden* 212, *Allmänningelyckan* 311, *Almebräcken* 220, *Almelyckan* 311, *Almemyr(en)* 281, *Almen* 311, *Almevik* 34, 144, *Almeåkrarna* 311, *Almstocksås 141, 243, 244, *Almstockar* N 141, »*j Almstoks aase*» 141, *Almännegrinden* 212, *Alnebåde* XXIV, 167, 169, *Altaret* 243, 274, *Altartavlan* 311, *Altona* XXIX, 24, *Alås* 13, 220, *Ambjörnsbergen* 220, *Ambjörnskullarna* 220, *Ambjörnskvinn* 311, *Amdal* 141, *Amhult* 141, »*Amiantshut*» 243, *Amiantshuvudet 243, *Ammedalen* 32, *Ammuns pilt* 181, *Amnö* 181, »*Amnö*» 181, 196, *Amsås* 141, 243, *Amundekroken* 31, 366, *Amundesbogen* 366, *Amundö 181, *Andeberg 221, *Andedammen 144, *Andegrinden 215, *Anderholmarna* 181, 189, *Andersholme(n)* 167, *Andersklåvan* 294, *Andorskulle* 181, *Andreklev* 182, *Andreskär* 181, **Andsten(en)* 243, *Andstensberget 243, *Andstensholmen* 167, 183, 243, **Andstenssund(et)* 243, **Andsund(et)* 243, *Andsundsholmen* 167, 183, 243, *Andtäppa* 243, *Anegrinden* 215, *Anelidbranken 243, *Aneliden 243, *Aneröd* 122, *Anesbåde* 167, 169, »*Anhålorne*» 339, *Ankarhurden* 369, *Ankarviken* 8, *Ankerskär* 167, *Annas berg* 220, *Annas gilja* 294, *Annas höl* 144, *Annas myr* 281, *Annebräcken* 221, *Annedal* 117, *Annikas tomt* 111, *Antons hål* 294, *Antorp* 113, 122, *Apel-*, *Aple-* XXIII, *Apellyckan* 311, *Apelåkrarna* 311, *Apleflat(en)* 311, *Aplehogen* 221, *Aplekullen* 221, *Aplekvierna* 311, *Aplemyren* 281, *Aplevik* 139, *Apotekarevallen* 339, *Apoteket* 339, *Apoteket* 339, *Apoteksgården* 32, *Apoteksvallarna* 339, »*Ara*» 339, »*Arasundrudi*» 96, *Ardal* 96, *Arekullen* 243, *Arkangelsk* 280, *Arken* 339, **Arnegrinden?* 215, *Arnelidbranken 215, *Arneliden 243, *Arnelidgrinden 215, *Arneväcken 243, *Arntorp* 122, *Aronshålet* 294, *Arsholmen 182, *Arsund* 96, *Arvids bete* 311, *Arvidsbådar* 167, *Arvids kast* 369, **Asgersstocken?* 244, »*Aska(re)sten(en)*» 244, »*Askarøy*» 85, *Askeberget* 221, 244, *Askedalen* 294, *Askegiljan* 67, 121, *Askeledet* 212, *Askelyckan* 312, *Askeländet* 312, *Asken* 77, 133, *Askerön* 85, **Askestocken(?)* 244, *Askestocksberget 243, *Askestycket* 312, **Ask-*

gården? 339, *Askmad 286, Asparna 92, Aspebackarna, -backen 221, Asp(e)berget 221, Aspedalen 294, Aspeflaten 312, Aspegiljan 294, Asp(e)hagen 312, Aspejorden 312, Aspeklåvan 294, Aspekullarna, -kullen 221, Aspekvin 312, Aspekärret 366, Aspeliden 221, Aspelund(en) 312, 366, Aspelyckan 16, 221, 312, Asperenen 312, Aspeslätten 312, Aspevallen 312, Aspevik 54, 102, 144, Asphogen 221, Aspåkern, -åkrarna 312, Aspåsen 221, Aspängen 312, Assers damm 151, »Assgersdam» 151, »Assgården» 339, Assholmen 9, 182, Assletorp XIX, XXVI, 9, »Assma åkrarne» 339, *Asteröd 339, *Asterödbåden 182, 339, *Asterödbäcken 164, 339, *Asterödviken 151, 339, *Atlered* 10, »j Audabaka» 54, »*Aulis ængh*» 84, Avflådda backar 244, Axelberget 221, *Axeln 20, *Axelås 244, Axlebergen 244, *Axletoften 19.

Baaden N 247, Backa 10, 88, 244, Backarna 42, 58, 61, 135, Backarnamyren 282, *Backebol* 348, Backeflätten 312, Backehagen (-hag?) 312, Backhult 366, Backehålan 294, Backekvin 312, Backekällan 369, Backelyckan 312, Backen 29, Backevallen 312, Backe vette 221, 242, Backudden 88, Backåkrarna 312, Badeberget 221, Badhuslyckan 312, »*Bagals bräcka*» 62, *Bagarelid* 244, Baggetorp 63, 75, »j Baghal brækka» 85, *Bakareberget 244, Bakarehölen 144, Bakarelider(na) 244, Bakaren 144, 167, Baklyckan 312, Bakås 221, »Ballabo» 117, *Ballabo* 117, Bals 182, *Balsången* 182, Baltarna 312, Balten 312, Bamsebol 10, 17, 18, Bamseklåvan 17, 18, *Bamset* 17, Bandstaken 182, Bankarna 312, Bankåkrarna 312, »Bannlös» 340, Barkebacken 119, 221, Barke-dal(en) 106, 119, Barkedalshålan 119, Barlasten 182, *Barnemossen* 286, Barnemyr 286, *Barnesten*(en) 286, Barrefjäll 221, 263, Barrevik 10, Barr(e)vike bukt 11, Barreviken 113, Barrkullen 221, Barrlind 92, Barrlindarna 167, *Baseklåvan* 286, Baskullen 221, *Baselyckorna* 286, Basmyr(en) 286, Bastedalen 301, Bastekullen 221, Basteskår 33, 58, 75, 301, Bastulyckan 312, *Bastö* 58, Beatas 132, Bengtas gårde 312, Bengtas tomt 20, Bengten 167, Bengt(e)shagen 312, Bengt(e)s kullar 221, 294, Bengts både 167, Bengtsejorden 312, Bengts gilja 294, Berg XXVII, 11, 36, 58, 88, »Berga-klef» 212, Bergakungen 221, Bergdala 23, Bergeln 245, Berg(e)lyckan 312, Berget 60, 62, 232, *Berg-hjällen 245, Berghälleberget 221, *Berghällen 245, Bergkällan 369, Bergmyr 282, Bergsdalen 63, 294, Bergsflaten 312, Bergsgiljan, -giljorna 294, Bergshagarna 312, Bergskullar, -kullen 221, Bergsrenen 312, Bergsslätten 312, *Bergstaden ? 340, Bergstens hage 312, 369, Bergstens källa 369, Bergstugan 294, *Bergsuxerna 221, Berg(s)vallen 312, Bergsåkrar(na) 312, Bergås 221, Bergåsberget 221, *Bernestugan* 245, *Bernevallen* 245, *Bernsegården* 245, Bernts gårde 312, Berntshamnen 144, Bernts håla 46, Bernts lid 221, Bernts lycka 312, Bernås 245, Bertas myr 282, Bertils lycka 312, Betarna 312, Betesberget 221, Betesdalen 294, Bickegiljan 294, *Bidne* N 12, Bihagen 312, Bildtsröd 48, *Binde* N 12, *Bingen 312, 378, Bingskvin 312, *Binghult* 312, »Biolande» XXVI, XXVIII, 85, *Biöra 85, 164, 245, »biorbæc» 85, 164, Bistocke-berget 221, Bistockedalen 294, Bistockeklåvan 294, Bistockekullen 221, »Bitskär» 167, Bivägen 215, Biåkrarna 312, »Bjynningsberget» 245, 286, »Bjællandom» XXVII, 85, 142, *Bjällane* 142, *Bjällekullen? 245, Bjärkebergen 221, *Bjärke(e)klev 215, Bjärke(e)-klevsbergen 215, Bjärkekärret 366, Bjärkelyckan 312, Bjärkemyr(en) 29, 32, 282, Bjärkevallen 312, Bjärkholmen 167, Bjärrekullen 245, »Bjöledegilljan» 302, Bjönni XXXI, 12, Bjönnibåden 167, 176, Bjönni huvud 282, Bjönnilyckan 312, Bjönniskär 167, Bjönny 12, *Björa 312, Björberget 245, *Björbergshalsen 123, Björfjäll 59, Björingeb(åden) 167, *Björkarna* 310, Björkeberg(et) 221, Björkebergsholmen 167, 221, Björkebotten 294, Björk(e)bråten 312, Björkedalen 294, Björkefjäll 221, Björkegiljan 294, Björkehagen 312, Björk(e)hogen 221, Björkehålan 294, Björkekullen 221, Björke-källan 369, Björkekärret 366, Björk(e)liden 221, Björkelyckan 312, Björkemyr 11, 129, 282, Björken 167, Björkesnäret 366, Björkevallar(na) 312, Björkholmen 167, Björk-kvin 312, »Björklöfsbergen» 215, Björkåkern 312, *Björlanda* 85, *Björnberg(et) 123,

Björneberget 221, Björnedammen 144, Björnegiljan 294, Björn(e)myr 282, »Björne-
 myren» 286, Björneröd XXVI, XXXI, 103, 287, *Björneröd* 103, 287, *Björneröd 287,
 *Björnerödmyren 287, Björnholmen 17, 167, *Björnholmssundet 17, Björnhålan 294,
 *Björnhällan 221, Björnhälleberget 221, Björnibåden 167, Björnidet 294, *Björninge-
 myren 287, Björningeskär 12, 182, 208, Björniskär 167, Björnklev 212, Björ(n)lyckan
 312, 313, Björns damm 144, Björnstenen 182, Björnstensholme klubba 182, Björn-
 stensholmen 167, 182, Björnsund(et) 17, 151, 183, Björnsundsholmen 182, Björn-
 sundshålet 17, *Björnäng 245, Björnängen 286, 312, *Björnängsberget 245, Björse-
 vallen 312, »Björskär» 312, »Björsledsgilljan» 302, Björvattnet 85, *Blaadyb* D 183,
 Blackebacken 221, Blackehålan 294, Blackängen 313, Bladbacken 221, *Bladbacken*
 221, *Bladgårdet* 221, *Blädiüpi 183, Blaggarnsgiljan 302, Blekebackarna, -backen 221,
Blekebacken 221, Blekehagen 313, Blekeskär(et) 167, Blekliden 221, Blia 138, 164,
Blia XXIX, 138, Bliberget 221, *Bljedalen* 138, Blinda flut 167, *Blinde båden* 167, *Blin-*
ningarna 167, *Blinningen* 167, Blossetjärn 287, Blåberg(et) 221, *Blåbergsholmen
 123, 167, 221, Blåbärsh(olmen) 167, Blåbärshålan 294, *Blådjuperöd* 183, Blådjupe-
 skär 183, Blåkullen 221, *Blåkålviken? 151, *Blåkärr* 287, *Blålanden 183, Blå-
 landet 183, *Blålandet* 167, Blålandsbådarna (-båden) 167, 183, *Blåmyrarna* 287, Blå-
 näsan 82, 113, 121, Blåsarebukten 144, Blåsmyren 287, *Blåskog* 77, Blåsopp XXIX, 108,
 Blåsut XXIX, 79, *Blåsås* 287, *Blåsältan* 287, Blåtegen 287, 292, Blå vattnet 313, Bläck-
 skunken 221, *Bläckängen 221, Bläsdalen 77, Blöta hult 366, Blötan 313, Blöt(e)dalen
 294, Blöteputten (-potten) 282, Blötkärr 79, 113, 121, Boberget 221, Bockeborgen,
 -berget 221, Bockedöden 287, Bockehyttgiljan 294, Bockekullen 222, Bockemyr(en)
 282, Bockens gilja 294, Bockepallarna, -pallen 222, Bockevallen 313, Bockholmen
 167, *Bockholmen* 101, Bockhult 366, Bockås 222, Boddalen 294, Bodfjäll 222, Bod-
 hammar(berget) 222, Bodhamnen 97, *Bodhällar 294, *Bo(d)kullen 60, Bodlyckan
 313, Bodnäs 167, Bodslätten 313, Bodtegarna 313, Bodvallen 313, Bodvik 145, Bod-
 ängen 313, »Bogebergen» 222, Bogen 151, *Bohus* 342, *Bojeflu 167, Bokeberget 222,
 Bokegiljan, -giljorna 294, Bokemyren 282, *Bokelid 222, Bokelidsvallen 222, Boke-
 torpet 23, Bokevik(en) 145, Bokullsmyr 60, *Bolgängen* 251, *Bolleskären* 288, *Bollestad*
 288, *Boll(e)viken* 288, »Bollmyr» 287, Bolshagen 313, *Bolstaberget? 115, Bolster-
 bergen 245, *Bolsteråsen* 245, Bommegrinden 215, Bondeberg 222, Bondebojen 183,
 »Bondeflyet» 167, Bondeholmen 183, Bondehålet 183, 302, *Bondehålsolmen 183,
 Bondemyr(en) 288, Bonden 173, 183, 196, 207, *Bonden i skogen* 207, 254, Bonde-
 vadet 212, Bondevatten 151, 288, Bondevägen 216, »*Borgarsþuæit*» 61, Borge- XXV,
 Borgeberg 222, *Borgeberget 245, *Borgebergsväggen 246, Borgehålan 94, Borg(e)-
 kullen 222, *Borgen* 151, *Borgestorp* 61, *Borgevik 151, »Borgholmen» 184, Borgila 80,
 *Borgila 23, Borgileplatsen? 23, *Borgmästaren* 183, *Borgmästarholmen* 183, Borg-
 mästarna 183, Borgväggen 245, »Borlingarne» 183, Borreberget 246, *Borr(e)väggen*
 246, »Borstaberget» 115, 246, *Borstemyr 288, Bort(a) i gårdet 313, *Boråseröd* 61,
 Bot 104, Boteled(et) 212, »*Botnalösaholan*» 340, Bottenflaten 313, Bottengärdet 313,
 Bottenkvit 313, *Bottenlös 340, Bottenmyr 282, Bottensledet 216, *Bottenstaken 182,
 183, Bott(n)en 22, 46, 90, 313, *Bottneröd 340, Bovik 102, Boxvik 104, Boxvike vette
 222, 242, Branddala 38, Brandhagen 313, Brandhogen 41, *Brandholmen* 246, *Brand-*
näs 246, »Brandstaken» 183, Brandås 246, 259, 278, 313, Brandåsekullen 246,
 Branken 68, »Branna» 340, Branta berget 222, Brastad XXIX, 133, Bratteberget 222,
 Brattebräcka 106, 120, 137, Bratte kulle 222, Brattemyr 282, Bratten 222, Bratthuset
 60, Brattorp 60, Brattås 59, 135, 222, 242, *Brattås* 59, Breda berget 167, Bredbådarna
 167, »Bredbådarne» 168, Bredbåden 167, 177, *Bredesås* 260, Bred(e)tegen 313,
 Bredholmen 168, 174, Bredlyckan 313, Bredmyr(en) 70, Bre(d)slemaden 288, *Bred-*
ungen 313, Bredvik 76, 106, 122, Bredåkrarna 313, Bringa(n) 341, Bringelbärsholmen

168, Brittas håla 369, Bro XXVII, 13, Brobacken 222, Brobergen 222, Brodalen 141, Brohagen 38, Broheden 313, Brokaren 168, Broketegen 313, Brokullen 222, *Brokåkrarna 341, Brokällan 369, Brokärr 366, Brotiden 222, »Brollandhe» XXVII, 86, Brolyckan 313, 332, Bron 38, Bronsens damm 145, Bronsetorpet 64, 145, Brosiken 282, Broskunken 222, Brostycket 282, 313, Brotegarna, -tegen 313, 327, Brovallarna, -vallen 313, Broåkern, -åkrarna 313, Broängen 313, Brude-, se Brure-, »Brudkaren» 168, Brunkes gilja 294, Brunnarna 313, Brunnebacken 222, Brunneberg(en) 222, 282, Brunnehålet 294, Brunnekullen 222, Brunnelyckan 313, Brunnemyren 282, *Brunnen? 125, Brunnlid(en) 17, 222, 313, Brunnberg 222, Brunnsbäck 163, Brunnsdal 125, Brunnsparken 90, *Brunnsparken* 90, *Brunnstorp 125, 163, 222, Brunnsvallen 313, »Brunnsberg» 125, »Brunnsbergsmoar» 125, »Brunsbäck» 125, »Brunsbäcksgilljor» 125, Brunsjär(en) 168, »Brunstorp» 41, 125, Brurebåden 168, Brurekullen 168, 222, Brurepallen 168, *Brusa* 246, *Brusarp* 246, Brusekullen 246, *Bruselyckan* 246, Brusängen 341, Bryggan 32, 60, Bryggebacken 222, Bryggebergen, -berget 222, Bryggedalen 294, Bryggehölen 51, 145, Bryggekullen 222, Bryggelyckan 313, Bryggemaden 282, Bryggeplanen 341, Bryggepölen 145, Bryggetegen 313, Bryggevallen 313, Bryggelik 99, 145, Brygghusklämman 212, Brygghuslyckan 313, Bryggåkrarna 313, »Bryggårdsluckan» 313, Bryntekvin 313, *Bråland(a)* 86, Bråtarna 72, Bråteberget 222, Bråt(e)dalen 294, Bråtegiljan, -giljorna 294, Bråtegårdet 313, Bråtekullen 222, Bråteliden 222, Bråte mosse 282, Bråtemyr(en) 105, 282, Bråten 32, 38, 59, 84, 282, *Bråte(n) 282, Bråtetegen 313, Bråtö 168, Bråtö vamm 162, 302, Bråtö ungar 175, Bräckan 38, 48, 67, Bräcke 13, 105, 282, Bräckebergen 222, Bräckeåden 168, Bräcke flu 168, Bräckemyr 282, Bräckhall 246, Bräckhalls flåg 246, Bräckhalls sund 246, Bräckkorna 75, Bräckåkrarna 313, »j Brækko» 86, Brända bergen (berget) 222, *Brända enern 302, Brända giljor 294, *Brända kullarna 222, Brända myr 282, Brändebergen (berget) 222, 282, *Brändegården 117, Brändemyr 282, Brännebergen (-berget) 222, 282, Brännehagen 125, *Brännelyckan* 125, Brännepallarna 222, Brännerismaden 313, Brännesjär 313, Brännevik 145, Bränneviksbåden 145, Brännsand 341, *Bröderna* 185, 341, *Brödjämmern* 341, *Brödlös(a)* 123, 154, »Bröråkern» 341, »Bröåker» 341, Bua XXVI, 13, 60, *Bua-Dannemyr 288, Bua hage 14, Bua (i Dalen) 14, Bua på Flatö 14, Bu(a)sand 313, Budalen 124, Budan(n)emyr 288, »Būðarey 184, Buens gårde 341, Buens trädgård 341, Buhalsen 124, Buholmen 168, Buhållerstegen 111, Bukten 313, Bullerhagen 111, »Bullransmyren» 267, »Bullåkrarna» 341, »Bulstersmyrorna» 425, Bultergiljan 103, *Bulterud* N 103, *Bulteröd 103, Bure 3, *Burens-Land* 342, »Buren(t)s» 341, Bursdalen 302, Bursgiljorna 302, Burås 124, *Burännets? 341, Burö 184, Buseberget 246, Busedal 72, 282, 294, Busemaden 72, 282, Busemyren 72, 282, *Busen* 72, *Buseviken* 72, Buseviken 15, Buskären 168, Buskärs berg 167, Buskärsfluna 167, 169, Bussekärr 15, »Bustemyr» 288, *Busterud* 288, Buteljen 168, 178, *Buvenäs* 14, Buvik 145, Byled(et) 212, »Byorningiskær» 12, *Byrhusen(?) 184, *Byteskær* 342, Bytingestyckena 342, Byt(t)ebåden 184, 190, 342, Byt(t)eholmen 184, *Byttekvin 313, Byttelyckan 313, *Byttmossen* 313, Bytteröd 184, *Byvägen 215, Byxan 282, 313, Byxemyr 282, Byxeskären 168, Byxorna 282, 313, 341, Båden i sundet 168, Bågen 14, 151, 222, 342, *Bågensbergen 246, 342, Bågens kulle 246, 342, *Bågensport 342, Bågensslätt 14, 342, *Bågensvallarna 342, Bågens vik 151, Bågholmarna 151, 168, Båglerorna 151, *Båleröd* 185, *Bålhögen* 251, Bålås 14, Bålåsbäck 164, *Bännalösa* 340, *Bårekullen* 185, Bårholmen 184, *Bårhult* 185, Båsarna 145, Båsbacken 222, Båsdalen 294, Båsen 145, 222, 313, Bås(e)vik 28, 46, 123, 145, 247, 314, Båshålan 294, Båslid 246, Båtarna 247, Båteberget 222, Båtebacken 222, Båtegiljan 295, Båtegården 314, Båtekullen 222, 236, Båtekärr 135, 314, Båtenäs 168, Båt(e)skär 168, 208, Båtestaden 6, 63, 369, Båtestöd(et) 32, 369, Båte-

vik(en) 106, 145, Båtlyckan 314, Båtsbacken 222, Båtsbräcka 28, 61, Båtsdalen 295, *Båtslycke* 61, Båtsmansbacken 222, 314, Båtsmansgårdet 314, *Båtsmanshagen 314, Båtsmanskvin 314, Båtsmansstommen 314, Båtsmansvallen 314, *Båtsta* 61, Båstödöt 32, 63, 314, 369, Båtsvik 145, »Båts Wijk» 28, »Båtzwijk» 123, Båtsvikstorpet 106, Bäckaskog XXIX, 68, *Bäckaskog* 68, Bäckebackarna 222, Bäckeberget 222, Bäckedalarna, -dalen 295, Bäckegiljan 295, Bäckekrokarna, -kroken 314, Bäckelyckan 314, Bäckemyren 282, Bäckén 11, 14, 22, 46, 79, Bäckénäs 222, Bäckesiken 282, Bäckeskedet 314, Bäckestycket 314, Bäcketångar, -tången 314, Bäckevik(en) 106, 145, Bäckåker, -åkrarna 314, Bänken 168, 222, Bänkeskär 168, Bärbacken 222, Bäreberget 223, Bärefjäll 223, Bärekleven 212, Bärgekn 247, Bärnäs 247, »Bärstan» 340, Bärteln 168, *Bästefarn* 254, Bö XXVI, 106, Böckervik 36, Bökevik 91, Bön XXVI, 62, 106, Bönan 168, Böneberget 223, Böneflaten 314, Bönejorden 314, Bönekullen 223, Bönelyckan 314, Bönepallen 223, *Bönered* 55, Bönevallen 314, Böneåker, -åkrarna 314, Börjes källgård 314, Börsås 223, Börtas myr 282, Börtas pallar 223, Bössbänken 204, »Bötterödsholet» 340.

Cecilias hage 314, 369, Cecilias källa 369.

Dagerud 12, Dahlborgs grind 212, Dalarna 314, Dalberget 223, Dalby XXVI, 62, Dale 15, Dalebacken 223, Dalebergen 223, Dal(e)hagen 15, 27, 314, Daleklev 212, Daleklämman 212, Dalekullen 223, Dal(e)kvin 314, Dalen 13, 18, 31, 61, 62, 83, 111, 117, 124, 140, Dalestycket 314, Daletomten 314, Dalkvistehojen 168, Dalmyr 282, Dalsbrunnen 314, 369, Dalsflaten 314, Dalshålet 295, 314, 369, Dalsiken 282, Dalslätten 314, Dal(s)åker 314, 369, Dalsåkrar 314, Dal(s)ändar(na) 314, Dalsängen 101, Dalvägen 212, Dalåkrarna 314, Dalängen 314, Dambergs torp 94, Dammbäckarna, -backen 223, 314, Dammbergen, -berget 223, 395, Dammbergsbackarna 223, Damnbranken 223, Damm(e)bron 212, Damm(e)giljan, -giljorna 295, Dammegrinden 212, Dammeklåvan 212, Damm(e)lyckan 314, Damm(e)myr(en) 282, Dammen 20, 38, 63, 83, 94, 106, 127, 129, 314, 366, Dammesvadorna 223, Damm(e)vallen 314, Dammängan 314, Dammflaten 314, Dammgårderna, -gårdet 314, Dammhagen 314, Dammhogarna 223, Dammholmen 168, Dammhålan, -hålor 295, Dammkullarna, -kullen 223, 314, Dammkärret 366, Dammliden 223, Dammsbacken 223, *Dammskär 247, *Dammskär 247, 368, Dammslätt 314, Dammstycket 314, Dammstödet 369, Dammtegen 314, Dammmyr(en) 68, 137, 138, 295, Dammåker, -åkrarna 314, Dammängen 314, Damparna 223, 314, Dampen 314, *Dampen* 314, Dampepallen 223, Dandalen 63, Dandalsmyr 63, Danholmen 168, 288, Danmark 342, 366, Dan(n)e-myrr 288, *Dansarebacken* 223, *Dansareberget* 223, De brända bergen 223, De grunda hådarna 168, De la Gardies både 168, Delefjäll 223, Delegården 246, 371, Delekullen 247, *Delhagen* 371, *Demansör* F 185, *Den* *flagne 244, Den gröne backen 314, Den korta lyckan 314, Den krokota flaten 314, Den lilla flaten 314, Den långa giljan 295, Den långa vallen 314, Den långa änden 314, Den röde stenen 223, Den släte pallen 168, Den stora flaten 314, De sju bröderna 185, 341, *De sju åkrarna* 314, De svarta bergen 223, Det brända berget 223, Det gröna diket 145, De tre vita mårarna 371, Det stora berget 223, Det vita berget 223, De åtta åkrarna 314, Dickors fnas(s)a 185, Dickors näsa 185, Dickors vik 185, »Digens» backe (backar) 247, Digerkullen 223, *Dikes bäck* 247, *Dikes dal* 247, Dikestegarna 314, Diregården 372, *Djupaberget* N 247, *Djupeberg* 247, *Djupebergs sund* 247, *Djupedalen* (*Djupe dalen*) 295, *Djupepallen* 247, *Djupevik 97, *Djup(e)vik(en)* 145, *Djupudden* 168, *Djupvatten* 145, **Djurberg(et)* 223, *Djurbergsskären* 223, *Djureberget* 247, *Djurhagen* 63, 366, 371, **Djurspringsberget?* 247, *Djurstenen* 247, *Dockeskär* 185, *Dockorna 185, »Donholmen» 168, *Dordis hackeklamp* 247, *Dottebergen* 247, 256, *Dotten* 247, *Dover-*, *Dovre-*, se *Dåvern*, *Dovre(fjäll)* N 248, *Draget* 145, *Drybens kulle* 248, *Dryp* 248, *Drätte*, *Norra*, *Södra*

168, Drätteskären 168, Dummelsvik 49, *Dunkefjorden 152, Dunken 151, *Dunkern* 151, Dusens vik 152, Duveberget 233, Duvedal 295, Duvehögen (-hogen) 223, Duvekärret 367, Duvestenen 223, Duvhult XXVI, 141, Dvärggården, Gamla 342, *Dvärghyttan* 342, Dybackarna, -backen 223, Dybergen, -berget 223, »*Dyckerskär*» 185, Dyflaten 314, Dygrind 212, Dykullen 223, Dykällan 369, Dykärr(et) 367, Dylersliderna 195, 248, 288, Dylersmyren 195, 248, 288, Dyliderna 223, Dymyr 282, Dynan 168, Dyneskär 168, Dyngebackarna 223, Dyngepallen 223, Dyngepölen 145, »Dyngesvigande» 343, Dyngevägen 212, Dyngéakern 314, Dyngås 223, Dyngö 168, 178, *Dyngö(n)* 168, Dy(r)dalen 103, Dyreberget 248, Dyregården 372, *Dyrenäs* 103, *Dyrspring(et) 248, Dyrsten(en) 219, 248, »Dyrstensmaden» 248, »Dyrstills Maden» 248, 288, Dyspringsberget 248, *Dysterskär* 152, »Dystervik» 152, Dysumparna 282, Dyt 284, 314, Dyvallarna, -vallen, 314, Dåverfjäll 248, Dåvern 248, Dåvre kleven 216, 248, »*Döckels-*» 185, Dödingevik 145, *Dödkarls boje 185, *Dödkarls fnas(s)a 186, *Dödkarls näsa 186, *Dödkarlsvik 185, *Dödkors- 185, *Dödkors boje 185, *Dödkors fnas(s)a 186, *Dödkors näsa 186, *Dödmansrör F 185, Dödsandarna 186, Dödsanden 186, »Dölsholmen» 168, Dörreflat 314

*Ebbehamn 152, 372, *Ebbehamnsvikarna 152, *Ebbekilla* 372, Ebbekällan 152, 372, Ebildslätt 15, 36, 38, 343, Edbacken 223, Edsbacken 223, *Edsberg* 249, *Eds(e)-berget? 249, Edsgatan 42, Edshagen 42, 88, 145, 223, Edshult XXVI, 15, 145, 223, Edshulte kile 16, 52, Edshultshall 51, Edslyckan 315, Edsvattnet 89, 145, 223, Edsviken 145, Edvardstorp 94, Ekebacken 94, 223, Ekebergen, -berget 223, Ekedalen 295, Ekegiljan 105, 295, Ekekullen 223, Ekekvin 315, Ekekärret 367, Ekeledet 212, Ekeliden 105, 223, Ekelunden 367, Ekelyckan 315, Ekemyren 282, Ekepallen 223, Ekeparken XXXI, 94, Ekeskogen 367, Ekesnäret 315, Ekevallen 315, Ekeängen 315, *Eklanda* 142, Ekås 223, *Ekås? 169, *Elda* N 52, *Eldekullen* 53, 246, *Eldhaus 52, Eldhuset 343, *Eldingholmarna* 211, *Eldor* N 53, Eldskär 210, *Elduöse 52, *Eldøyt* N 211, Eliases vragar 145, Eli Bengtas bådar 169, *Elinsberget 223, Elisabets backe 138, »Ellemyren» 288, *Elleröd* 286, 369, »Elleskär» 368, Ellskär 186, Ellös 52, 246, 249, 259, 286, Ellöse strand 53, Eloven 167, 186, *Eloven* 186, *Elovsbåden 186, *Elov(s)skär* 186, Enedalen 295, Enehagen 315, Ene(r)backen 32, 68, 73, 223, 315, Ene(r)dammen 145, Enehagen 315, Enehögen 223, 315, Ene(r)kullen 223, Ene(r)liden 223, Ene(r)lyckan 315, Enern 26, 315, Enersbacken 26, 36, 120, 223, Enersliden 223, Enersängen 315, »Engebro» 83, *Engeland* N 366, Engelbrektsgiljan 295, *Engeln* 211, Engelska parken 367, Engelsmansviken 152, England 366, Enås 223, Elsas gårde 315, Elsas stenmal 223, *Enstakarna* 343, **Enstakalid(en)* 343, *Enskiftet 223, Enskiftet 315, Enskiftesbacken 223, Enstödingen 343, Erikas plats 94, Eriks hall 223, *Eriksbacken 249, Eriks kas 315, Eriks tomt 315, »Ersbacken» 249, *Erslycke* 249, »Ersängen» 249, Eskekärr 16, 107, Eskil 169, Eskils boje 168, 169, Eskilsflaten 315, Eskils lid 223, Eskilsskär 169, »Espigsbergen» 249, »Esseberget» 249, *Etterbacken* 315, *Etterkajholmen* 315, Ettertegen 315, *Evenröd* 90, *Evenstorp* 90, Evensås 39, 89, 249, *Evensäter* 90, *Evensås* 89.

Fagerbacka 224, Fagerhult XXIX, 19, Fagermyren 282, Fagerstorp 118, 282, Falkebacken 116, *Falkebåden 186, *Falkemaden* 186, Falken 186, Falkås 140, Famnevedsbacken 224, Famnevedsberget 224, 282, Famnevedsmyren 224, 282, Fantehyttan 295, Farbrorsflaten 315, Farlösen 249, Fars pall 224, Fastermans lycka 315, Fasters kulle 224, »Felanefors» 164, »Felningarne» 343, Femåkrarna 315, Femäckrorna 315, »Ferrevele tut» 343, »Fervelitut» 343, »Ffrembre stuffwen» 54, 56, 57, *Filla XXII, 163, 164, Filleforsen 164, *Filleklippe* 164, *Filleskär* 164, *Fillholmen* 164, Fillingarna 343, *Fillingsmyren* 343, Fimbacken 224, Fimma(n) 315, Fimåkern 315, »Fingårdsholmen» 186, 372, Finn(ar)eborgen 249, »Finnekullen» 249, *Finskelyckan* 249, *Fioteberget* 247,

*Firrås 250, *Firvile tut 343, *Fisenoll* 263, Fiskebergen, -berget 224, Fiskebåden 169, Fiskebäck(en) 21, 90, 163, Fiskebäcksdalen 20, Fiskebäckskil 90, 91, 144, Fiskebäcks kile 91, Fiskedalen 295, Fiskegjusredren 224, Fisk(e)holmen 169, Fiskekil 145, Fiskekullen 224, Fiskelitet 169, Fiskeskär(en) 169, Fiskevik(en) 145, Fiskeviksholmen 178, Fiskholmarna 169, »Fiskiledsåkern» 302, *Fittan 152, 161, 315, 329, *Fitteberget 161, 249, »*Fjorberget*» 249, *Fjordberget 249, Fjord(e)båden 169, 176, *Fjortondars-hålan* 354, *Fjäderhaneberg 249, *Fjädern* 250, **Fjäderskär(en)* 250, Fjällegärde 107, Fjäll(et) 295, Fjälletegen 315, Fjällsbergen 224, Fjälls giljor 295, Fjällskullen 224, Fjällsliden 224, Fjällstegen 70, Fjällsåsen 224, Fjärdingsgården 315, *Fjär(d)ingslyckan* 315, *Fjärdingsmyr* 315, *Fjäreberg* 249, *Fjärhogen 249, Fjärholmen 250, Fjärkalleberget 224, Flabben 315, Flacket 145, Flackevik 145, Flackeviksholmen 145, Flagan 145, Flak 145, Flakelyckan 315, Flaken 167, 169, Flakskär(et) 169, *Flaskberget 108, 250, *Flasken* 108, 250, *Flaskheimr 108, Flat XXVII, 16, 17, Flatebåden 169, Flatefjäll 224, Flaten 315, *Flaterna* 17, Flateskär 169, Flatholmen 17, 169, Flatås 224, Flatö XXVII, 16, Flinkebacken 224, *Flodiket 302, »*Flot*» 16, *Flot* N 17, Flottehagen 344, Fluberget 249, Flybackarna 224, Flyet 225, Flygandeberget 250, Flygandet 164, 250, Flykullarna 224, »*Flå ahlerna*» 372, Flåbackarna 250, 372, »*Flåbergen*» 250, Flåbergs kyrka 295, Flåg(e)bergen, -berget 224, 295, Flågekullen 224, Flågemyren 282, Flåget 224, Flågfjället 224, *Flåholmarna 250, Fläckarna 315, Fläcken 315, *Fläcken 344, *Fläcken* 344, Fläckåkrarna 315, Fläkarna 315, *Fläkarna 315, *Fläkekullen* 315, Fläkelyckan 315, Fläken 152, *Fläskholmen* 108, *Flæskum* D 108, *Flæskum* N 107, Flåskum XXVII, XXVIII, 107, 278, *Flåskåkrar* 108, *Flåssjum* 107, **Flögandeberget?* 250, *Flögandet 164, 250, Flög(e)bergen, -berget 224, Flögehagen 315, Flög(e)kullen 224, Flögen 224, Flöje(l)berget 224, Flöjelkullen 224, Flöj(el)lyckan 224, *Fløygir* N 250, *Fløygjandi 250, Fnas(s)a 186, Fockebacken 129, *Fockebåden* 331, *Focken* 129, 331, Fogdebådarna 183, 186, 190, 191, 203, Fogdehagen 186, 315, Fogdeliden 250, Fogdelivet 186, 250, Fogdeskäret 187, Fogeln 187, »*j Foghsæimi*» XXVII, 86, Forneberget 224, Forsa 157, Forsberget 224, Forsbräckan 224, Forsdalen 68, 295, Forsevallen 315, »*Forssda(h)lsvallen*» 142, Fossa 91, Fossberget 142, Fossebacken 105, *Fossen* 157, »*Fossenn*» 142, Fossevallen 142, »*j Foxemfni*» 86, Framgården 315, Framlyckan 315, Framstycket 315, Fredagsholmen 169, *Fredberg* 344, *Fredholmen* 344, Fredriksdal 68, *Fredriksholmen 169, »*Fredsholmar*» 169, Friarebacken 224, *Friarebacken* 372, Friarepallen 224, *Fribacken 250, 260, Friborg 20, Fribänken 372, **Fridal(en)* 302, *Frigärde* 260, *Frikullen 260, 302, 372, Fruberget 250, *Fruberget* 250, Fruhagen 250, 315, Frukullarna 224, 250, Fruns torp 32, 315, Fruns trädgård 32, 315, Främre leran 315, Främre madtegen 315, *Fröjdenborg* 39, Fröjdendal XXIX, 18, 32, 36, 39, 256, Fröjdendalshallen 15, Frölös 344, *Fulefittorna 187, »*Fulen*» 196, *Funda 64, Fundeskärr 64, *Fundr 64, **Fund(r)ir* 64, *Fundu-os-holt 64, *Fundusæholt 64, *Funneshult* 64, Furet 315, Furubackarna, -backen 15, 140, 224, Furuberga 21, Furubergen, -berget 224, *Furuberget 315, Furubergsmaden 103, 224, Furuborg 24, Furudalen 295, Furugiljan 295, Furuhagen 32, 315, Furuhålan 295, Furuknallarna 224, Furukullarna, -kullen 224, Furukvin 51, *Furukärret 315, Furukärret 367, Furulunden 367, Furumyren 282, Furuviken 145, Furåsen 224, *Fuxen* 86, »*Fyndegård*» 372, Fyrkanten 315, Fyrtingarna 315, Fyråkrarna 315, 338, *Fågelfittorna 187, Fågelklåvan 212, Fågelkärr 377, Fågeln 187, 196, Fågelskär 169, Fågelfofta 377, *Fåglum* 86, Fålemyren 282, Fålen grå 187, Fårhusgiljorna 295, Fåbergen 224, Fåhusdalen 295, Fåhusflaten 316, Fåhusgiljan 295, Fåhuslyckan 316, Fåhusmaden 282, Fåhusvallen 316, Fåhusåkrarna 316, Fåhusändarna 316, Fåklevarna 212, Fältspåteberget 224, *Fåstekärret* 133, Fävågen 212, *Föggetorp* 69, 251, Fökefjäll 251, *Fökås* 251, Fölungedalen 295, Fölungehöljen 145, Fölungepallarna 224, Fölungetegen 316, *Fönsterflaten*

135, Fönstergiljan 135, *Förefjäll 315, Förländena 316, Förpantningsjorden 316, Förpantningsmarken 316, Förpantningstorpet 316, Förslätten 316, Förslätt 316, Förslätten 316, Försätebergen 251, Försättekullen 251.

Gaasen N 196, Gabriels vad 212, Gabrielsvallen 316, »Gademvnden» 142, Gaffelkullen 224, Gaffeln 224, Gaffelstenen 224, »Gafwelsholmen» 169, »Galemaden» 288, Galgeberget 187, 224, 237, 251, 289, *Galgebergsbåden 187, Galgebåden 187, Galgebåden 251, Galgholmen 169, Gallebergen 251, Gallekviat 288, *Gallungen 187, Galtemaden 282, Galten 169, 224, Galthammen 224, Gamla gatan 212, Gamla gårdet 316, Gamla jorden 316, Gamla lyckan 316, Gamla tomten 316, Gamlegården 38, 51, Gamle hagen 71, Gamlehagen 316, Gamlekvin 316, Gamle vallen 316, Ganen 142, Gand-N 142, »Gangebacken» 251, Gangvik N 142, »Ganwig» 142, Gapsevallen 344, *Garnstödet 344, Garpen 169, Garpholmen 169, Gatan 49, 63, 106, 316, Gat(e)backarna, -backen 224, Gatebergen, -berget 225, Gateflaten 316, Gatehogarna 225, Gatejorden 316, Gatekorset 372, Gatekullen 225, Gatekvin 316, Gatekällan 369, Gat(e)lyckan 316, Gatemarken 316, Gatemulen 216, 253, Gatemulen 142, Gaterenen 316, Gatevallen 316, Gateåkern, -åkrarna 316, Gateändarna 316, Gatvägen 212, Gatängen 316, Gaveln 145, 169, 225, Gavelbratten 145, 378, Gavelsdalen 295, »Geddebörn» 251, Gelegrinden 216, 303, Gelen 302 f., Gelevallen 303, 345, Genstigebergen 225, Gerbottnen 55, Geremyren 289, *Geren 55, *Gerhatten 55, 255, »Gerin» 55, Germundegiljan 295, Germundeviken 145, *Germundsvallen? 345, Gersberget 55, 251, Gersbo 108, Gersbäcken 55, 164, Gersdalen 55, 303, Gers kanal 55, 164, Gersmaden 55, 289, Gersmyr 289, Gersskogen 55, 368, Gersvik 55, 152, Geråkrar (na) 55, Geråslyckan 55, Getebergen, -berget 255, *Getebolgen? 251, Getebro 212, Getedalen 295, *Getegrind(en) 212, 225, Getegrindson 212, 225, Get(e)hagen 316, Geteknösen 225, Getekullen 225, 295, Getemarken 316, 317, Getepinan XXIX, 295, 345, Get(e)ryggarna, -ryggen 225, 295, Geteryggsberget 295, *Geteslätten 317, Getestocken 212, Gethuslyckan 316, Getrilla 19, 36, 251, »Getrillebugt» 147, Getsiken 282, Getstallarna 225, Getsäter 117, Getåkern, -åkrarna 316, Giljan 17, 50, 51, 73, 108, 120, 124, 377, Giljebergen 225, Giljehed(en) 316, Giljeskogen 367, Giljorna 32, Gilleby XXVI, 108, 112, 136, Gillens bådar 169, Gillergården 103, Gillerstäten 212, *Gillerås 103, 225, Giltorp 113, *Gimmervallen? 345, Gipsemyren 284, 289, *Gjuleklev 216, *Gladhsberget 251, Glasbacken 251, Glasberget 251, Glasflaten 251, Glaslyckan 251, Glasote (Glase) backe 251, Glasåkrarna 251, Glasäckran 251, »Glea» 187, Gleskären 187, Glimmarås 19, Glimsås 19, 251, Glippa(n) 251, Glippebåden 169, 177, 192, »Gloffviken» 152, Glosa 251, Gluppen 152, Gluppö 152, 273, Glæa N 187, Glädjebacken 187, Glädjen 187, Glädjen 187, *Gläfs 345, Gläfsan 345, Gläfsset 345, Glösbergen, -berget 187, 252, Glösholmen 187, Goda kvin 316, Goppas höl 153, 289, Goppemyr 153, 289, Granbua XXVI, 65, Granbäcken 76, Gran(e)fjäll 225, Granklev 39, Granmyren 282, Gransjö stock 54, Granstörkullen 225, *Gravarna 282, Gravarna 345, *Gravarna myr 282, *Gravedal 109, 115, 116, 118, 123, 138, 295, Graven 282, 316, Gravestyckena 345, Gravkullen 225, Gravmyr 282, Grebbeshult 303, *Gre(d)bäck? 164, Gre(d)bäck 303, Gre(d)bäcks hult 303, Gre(d)bäcks nabbe 303, Grenen 203, Greppet 251, 252, Greppsberget 252, »Gresberget» 252, Grevegatan 73, 216, Grevås 73, »Gribbingsdalen» 304, Grindebackarna, -backen 2, 225, 316, Grindebergen, -berget 225, Grindebottnen 295, Grindebåde 167, 169, Grindeflaten 316, Grindegiljan 295, Grindekroken 316, Grindekullen 225, *Grind(e)kärr 367, Grindeledet 212, Grindeliden 225, Grind(e)lyckan 316, Grindemyren 282, Grinden 72, 82, 123, 124, 169, 295, Grindesacken 303, Grindestaden 42, 277, Grind(e)tegen 316, Grind(e)vallen 316, *Grindlebåden 169, Grindsmymen 282, Grindstycket 316, Grindängen 316, Gripeberg 225, Gripeberget 225, Grisedalen 295, Grisekvin 316, Griseliden 225, Grisevik 145, Grisgiljan 295, Grodkärr 41, 134, *Grof 109, 118, 128, 164, Grof N 109,

»Grofflaten» 109, *Grolanda* 38, *Groparemossen* 152, *Gropareplatsen* 152, *Gropareviken* 152, *Gropareängen* 152, *Groparna* 316, *Gropsliden* 345, *Gropslyckan* 345, *Gropåkrarna* 316, 345, »Grosdahl» 118, »Groshål» 345, *Gru(e)stan* 42, *Grumsedammen* XXIV, 145, *Grumsedammen* 153, *Grumsesjudaren* XXIV, 90, 145, 153, *Grundboden* 252, *Grunde bojen* 169, (*Den grunde båden*) 169, *Grunde Pickaren* 169, 197, *Grundsund* 88, 102, 145, *Gruveberget* 225, *Grytebenen* 169, *Gryt(e)stensberget* XXI, 226, 252, *Grytestenshålan* 303, *Gråbenekleven* 212, *Gråbenemarken* 295, *Gråbeneskramman* 295, *Gråbens- (Gråbene-)myren* 282, *Gråberget* 84, 225, »Gråfva Dammar» 109, *Gråfålen* 187, *Gråholmen* 169, *Grålles gilja* 295, *Gråmyr* 282, *Grånäs* 169, *Gråsejen* 169, »Gråsiken» 169, *Gråskären* 169, *Gråtarebacken* 316, *Gråtarevallen* 316, *Gråtareängen* 316, *Gränsbergen, -berget* 225, 282, *Gränsmyr* 282, *Gräsdal(en)* 13, 295, *Gräs-holmarna, -holmen* 169, *Gräsmyren* 282, *Gräsås* 105, 134, *Grävlingebacken 252, *Grävlingeberget* 225, *Grävlingeherden* 316, *Grävlingarna*, *Grävlingen* 252, *Gröna lid* 41, *Gröna marken* 316, *Gröna myren* 282, *Gröna tuvorna* 316, *Gröna viken* 145, *Grönby* 41, *Gröndalshagen* 44, *Gröndiket* 145, *Gröne backe (Grönebacke)* 225, *Grönebacken* 225, *Gröneberg* 41, *Gröne by* 41, 105, *Gröneby* 105, *Gröneby* 41, *Gröneby (-åttingen)* 137, *Grön(e)skär(en)* 169, *Grön(e)vik* 23, 36, 125, 145, 146, *Gröneås 252, »Grönjåsdalen» 303, *Grönlandsskär* 170, *Grönlid* 48, *Grönsiken* 282, *Grönskult* 92, 159, *Grönstigen* 212, 316, *Grönträdet(en)* 295, *Grönvikeskären* 159, *Grönåkrar* 316, *Grönås* 109, 116, *Gröter(e)hamn* 98, 145, *Gröteröd 98, *Grötholmen* 170, *Gröttlan* 196, *Grötö* 170, *Gröva* 109, *Gröva* 20, 109, 141, *Gröven* 109, *Gubbered* 69, *Gubberösen* 225, *Gudan* 131, *Gula skär(en)*, -skäret 170, *Guldgruvedalen* 295, *Gule knoppen* 225, *Gule kulle* 225, *Gulekullen* 225, *Gule läst* 195, *Gul(e)skär(en)* 170, »Gullaneberget» 252, *Gullberg(en)* 3, 23, 34, *Gullbergs kil* 15, *Gullbergs stock* 53, 212, *Gullbrandsdalen* 295, *Gullbringa* 341, »Gullehuset» 23, *Gullgruvan* 295, *Gullhammar 252, *Gullholmarnas Burö* 184, *Gullholme Burö* 3, 184, *Gullholmen* 1, 3, 252, »Gullholmsängen» 3, *Gullhög* 94, *Gullingsrud* N 303, *Gullixeröd* XXV, 20, *Gullixerödhögen* 225, *Gullsmule 253, *Gullströms torp* 89, *Gullungebyn* 303, *Gullungs giljor* 303, *Gullungskas* 303, *Gullåkrarna* 316, **Gullås?* 253, *Gullåsmule 253, *Gungan* 284, *Gungarebackarna* 346, *Gungaren* 289, 345, *Gungarna* 225, *Gungebackarna, -backen* 225, *Gungestigen* 346, *Gunnars backar* 170, 225, 295, *Gunnarshagen* 316, *Gunnars holmar* 170, 225, *Gunnarsholmen* 282, 317, *Gunnars håla* 225, 295, *Gunnars lid* 225, *Gunnarslyckan* 317, *Gunnars långeland* 317, *Gunnars myr* 282, *Gunnars näsa* 225, *Gunnarsvallen* 317, *Gunnarsängen* 317, *Gunneberg* 22, *Gunnellan* 208, *Gunneröd* XXV, 21, *Gunnesbo* XXVI, 94, *Gunnevik(en)* 145, 317, *Gunillas plantor* 316, *Gunillas strand* 316, *Guppemyr* 289, *Guppås* 289, *Gustavsberg* 32, 225, »Gyddensberg» 228, *Gållungarna* 188, *Gållungen* 187, 304, *Gångedalen* 79, *Gång(e)stigen* 213, *Gångspången, -spångerna* 213, *Gångstigsberget* 79, *Gården* 7, *Gårdskällan* 369, *Gårdsåkrarna* 317, *Gårvik* 117, *Gåsebacken* 225, *Gåsedalen* 78, 295, *Gåseflaten* 317, *Gåsegiljan* 295, *Gåserenen* 317, *Gås(e)skär(et)* 170, *Gåsevallen* 317, *Gåsevik* 98, *Gåså kern* 317, *Gåsäckran* 317, *Gåsö* 95, *Gåsö kalvhage* 145, 146, *Gälgårdsskär* 188, *Gärdesbergen* 225, *Gärdesdammen* 145, *Gärdes-hålan* 295, *Gärdeskullarna* 225, *Gärdeskvin* 317, *Gärdesmaden* 282, *Gärdesrenen* 317, *Gärdesvallen* 317, *Gärdeså kern* 317, *Gärdesängen* 317, *Gärdet* 13, 63, *Gärdingen 346, *Gårdsbo* XXVI, 110, *Gårdseberget* 225, *Gårdsliden* 225, *Gårdsåkrarna* 317, *Gätebacken* 225, *Gätebergen, -berget* 225, *Gätemarken* 225, 317, *Gätelätten 317, *Göjas gilja* 304, *Gökemaden* 282, *Gökesäter* 65, 118, »Gökholm» 188, *Göpebergen, -berget* 226, 282, *Göpedal(en)* 63, 295, *Göpeliderna* 226, *Göpemyren* 226, 282, *Göperännan* 295, *Göpås* 226, *Göpåsebergen* 226, *Göstas mössa* 262, *Götebergen* 226, 317, *Göteborg* 188, 202, *Götegrinden* 213, 226, *Götekullarna* 226, *Götemad(en)* 129, 213, *Göten* 145, 188, *Göte-vallarna* 317, *Götevik* 145, *Götholmen 188.

»Habbersberget» 253, 346, Habborsängen (Habbols-) 346, Haberg(et) 226, 346, Hackeklamp 253, Hagarna 42, 71, Hagarnavallen 317, Hagarnaåkern 317, Hagebacken 226, Hagebergen, -berget 226, Hagebottnen 295, Hagedammen 146, Hageflaten 317, Hag(e)giljan, -giljorna 295, Hagegrinden 213, Hag(e)gårdet 317, Hag(e)intaget 317, Hag(e)kroken 317, Hag(e)kvin 51, 317, Hagekällan 369, Hagekärr 124, Hageledet 213, Hageliden 226, Hag(e)lyckan 317, Hagemarken 317, Hagemyren 283, Hagen 7, 11, 14, 32, 49, 51, 67, 74, 75, 76, 79, 83, 110, 112, 129, 131, 134, 140, »Hagenäs» 170, Hageskunken 317, Hageslätten 317, Hagetorp 11, 120, Hag(e)vallarna, -vallen 317, Hagevärmseln 369, Hagkullen 226, Hagslätten 317, »Hagteskär» 188, Hagtorsbacken 226, Hagåkern, -åkrarna 317, *Hagån* 219, Hagängen 317, Hakekil(arna) 146, Hakekilen 170, Haken 146, 170, *Halarna 86, Halebergen 226, Halemyren 283, Halen 226, 283, 317, »Halengen» 86, Halla 32, Hall(e)bergen, -berget 226, Hallebukten 146, 226, Hall(e)dalen 42, 295, Hallen 22, 32, 52, Hallepall 146, 226, Hallstensberget 253, *Hallstenshagen* 253, Hallåkrarna 317, Hallängen 317, Hals 188, Halsarna 146, 188, Halsbodarna 146, 188, Halseberget 226, Halsefjorden 146, Halsegårdet 317, Halsen 42, 226, »Halta Skorwoquern» 142, Halvankaren 170, *Halv(e)vägsvikarna?* 163, Halvfarbäcken 163, »*Halvfarsten(en)*» 163, Halvmark 188, Halvors kreke 317, Halvorslyckan 317, *Halvstopegiljan* 188, Halvvägsbäcken 163, 283, *Halvvägsbäckemyren 283, Halvväggiljorna 295, Halvvägsmyren 283, 295, »Halängen» 27, Hamborg, -burg XXIX, 24, 28, 65, 72, 108, 125, Hammanegiljan 304, *Hammaneliden* 304, Hammarkullen 226, Hammarkvin 317, Hammarlyckan 317, Hamn(e)backarna, -backen 226, Hamnebergen, -berget 226, Hamnebott(n)en 22, 296, Hamnebåden 170, Hamnedalen 296, Hamneflaten 317, Hamnegrinden 213, Hamnehagen 317, Hamnehålan 296, Hamnemyren 283, Hamnekullen 226, Hamnekällan 369, Hamneliden 226, Hamnellyckan 317, *Hamnelåsten* 195, Hamnemyren 77, Hamnen 63, 99, 170, 323, Hamneri(e)t 14, Hamnerösen 226, Hamneslätten 317, Hamnestycket 80, Hamnetegen 317, Hamnevallarna, -vallen 317, Hamnevågen 213, *Hampebrunnen* 146, *Hampeländena 346, Hampen 317, Hampestycket 317, Hamppussen 146, *Hampåkern 317, Hamrarna 226, »Handa fors» 164, Hansemyren 283, Hanseplatsen 105, Hanses hål 369, Hanses kas 317, Hansevallen 317, Hans påle 170, Hardsteneberget 226, Har(d)steneviken 146, *Har(d)stensbåden* 226, 264, Harebackarna, -backen 226, Harebergen 226, Haregiljan 296, Hareglätten 226, Harekleven 213, Hareklämman 213, Harekullarna 226, Harelyckan 317, Hareslätten 317, Harestenen 226, *Hargberget? 253, *Hargemyren* 253, *Hargen* 253, »*Harja*» 253, *Harmr* N 1, *Harplinge* 189, *Harpås* 188, Harpö 188, Harpöbrott 205, »Har(r)berget» 253, Harvedraget 372, Harås 84, Hasseldal 127, Hasseltorp 140, Hasselåkern, -åkrarna 317, Hasslarna 226, Hasslebackarna, -backen 16, 226, Hasslebergen, -berget 134, 226, Hasslebranken 226, Hasslegiljan 296, Hasslehagen 317, Hasslekärr 367, Hassleliden 137, 226, Hasslen 317, Hasslevallen 317, Hasslevik 44, *Hasselåkern 317, *Hasten(s)huset* 146, *Hasteröd* 293, *Hattebacken* 262, *Hatteberget* 262, *Hattefuruberg* 226, *Hattekullen 226, *Hattekullsbackar* 226, »*Haugbiaar lidha*» 117, *Havberg* 226, 254, Havgallen 170, Havgallepallarna 170, 226, Havkusebåden 170, Havrebåden 168, 170, Havredalen 296, Havrekvin 317 f., Havrelyckan 318, Havrepåsarna 170, 175, 177, 189, 196, Havrevallarna, -vallen 318, Havreäckrorna 318, *Havsten* 226, Hedarna 226, Hedberget 226, Hed(e)lyckan 318, Heden 67, 100, 136, Hedgrinden 213, Hedknalten 226, Hedkullen 226, Hedliden 226, Hedmaden 283, Hedvall(en) 318, Hedåkern 318, *Hein 66, *Heinda* N 66, *Heindni* N 66, *Helgaas* N 25, *Helgeberget* 25, *Helgekullen* 25, *Helge källa* 25, *Helgekällan* 25, Helges hage 318, *Helgesjön* 25, *Helgestule* 346, *Helgeviken* 25, *Helgåsmyren* 25, »Hellesbolskällan» 372, Helvetesberget 226, 283, 296, 367, Helvetesdalen 296, 367, Helveteshålan 226, 296, 367, Helveteskärret 367, Helvetesmyr 283, *Helvetet* 226, *Helvik* N 25, Hemflaten

318, Hemgårdet 318, Hemjorden 318, Hemlyckan 318, Hemängen 318, *Hen (a) XXII, 163, 164, *Heneskär? 189, *Hengill* I 304, Henriksberg(et) 226, Henriksvallen 318, *Hená* 66, Henån 33, 58, 65, 75, 164, 252, *Hermö 1, »Hermöar sundi» 1, 153, Hermans kärr 367, Hermans plan 318, Hermans snäre 318, 367, »Hermensund» 1, 3, Herregården 318, Herrns bete 312, 318, »Hinderskär» 189, *Hinnarholmen* N 189, *Hinneröd* 189, Hinneskär 189, Hinnesund 153, 189, Hisefjäll 224, 253, *Hisingen* 253, Hittebåden 189, *Hitteflåg* 189, »Hjerpa kullen» 349, Hjortebacken 226, Hjorteborget 226, Hjortegiljan 296, Hjortegårdet 318, Hjortekärr 367, Hjortemossen 283, Hjortemyren 283, Hjortsbacken 134, *Hjul-* 216, *Hjuleberg* 216, »Hjulekleks-» 216, *Hjulån* 216, *Hjälleberget 253, *Hjälleberget* 253, *Hjällgårds skär 188, *Hjälmeqjul 216, Hjälmeullarna, -kullen 226 f., Hjälmeulckan 318, *Hjälmgård 189, *Hjälmgårdslyckan? 349, *Hjälmgårdsskär 188, 189, *Hjälmaokrarna* 227, *Hjör 195, Hog 124, Hoga 110, Hogarna 318, Hogas krok 318, Hogbackarna 227, Hogeliden 227, Hogen 67, 77, 110, 227, 318, *Hogen* 67, Hog(e)vallen 318, Hogkullen 227, Hogslyckorna 318, Hogstegen 318, Hogstorpet 124, Hogsvallarna 318, Hogsvrån 318, Hogsåkrar 318, Hogås 227, *Hoken* 189, Hoks-näs 189, Hoks-näsbratten 189, Holger danske 372, Holger danskes hjärteblod 372, 373, Holgerstorpet 141, Holkarna 72, 76, 318, 369, Holkebergen, -berget 227, Holke-dalen 296, Holkehamnen 318, Holkekällan 369, Holkekärret 367, Holkeledet 213, Holkeliden 227, Holken 318, 367, 369, Holkevallarna 318, Holkåkrarna 318, Hollän-darebukten 153, *Holländaren* 152, 264, Holländareskåret 153, 189, Holländareviken 153, 190, Holm XXVII, 111, Holmeberget 227, Holmekrappet 296, Holmen 227, 296, 318, Holmen grå 169, 170, 281, Holmeslått 318, Holmevallen 318, Holmsåsen 227, Holm-udden 117, *Honeröd häckar* 347, »Hornadhobole» 55, Hornbruket 123, Hornbåden 170, Hornlyet 346, Hornuddarna 170, *Hornön* 170, Horsbräckeskåret 170, 173, Horse-bergen, -berget 227, Horsebräckan, -bräckorna 227, Horsegropen 296, Horsekäften 254, Horsemaden 283, Horsestaden 347, 352, Horsevik (en) 146, 298, Horskällan 369, *Hovlanda* 38, Hovmansbåden 184, 190, *Hovträd* 373, »Hrafnhollt» 126, »Hufåkra» 347, Huggeberget 227, Huggås 227, Huken 227, Huldeberget 227, *Huldekullen* 227, Humlebacken 227, Humleberget 227, Humledalen 296, Humlegiljan 296, *Humle-grinden? 216, Humlegårdarna, -gården XXIII, 318, Humlegårdsberget 227, Humlegårds-brunnen 369, Humlegårdsgiljan 296, Humlegårdskällan 369, Humlegårdsliden 227, Humlegårdslyckan 318, Humlegårdsslätten 318, Humlegårdstorpet 64, Humlekärr 367, Humleliden 227, *Humlesillen* 309, *Hummerbackarna* 216, Hummerbåden 170, »Hummergrinden»? 216, Hummerhål 146, Hummerhålan 146, »Hummergrinden»? 216, *Humparna* 318, Humpen 318, Hundeborget 227, *Hundegalgen 347, *Hunde-hog(en) 227, Hundehålan 104, *Hundehålet* 104, Hundekullen 227, Hundekyrkan 296, Hundemossen 283, Hundemyren 283, Hundenåsan 170, Hundepinan XXIX, 131, 318, *Hundestocken* 347, Hundsgiljan 296, *Hundsvik* 296, Hundås 227, *Hundås 296, »Hunnehogs grind» 227, »Huormum» 86, Hurdebergen, -berget 227, 296, Hurdegiljan 227, 296, Hurdeliden 227, 296, Hurden 296, Husebackarna, -backen 227, Huseberget 227, Huseby XXVI, 22, Husedalen 296, Huseflaten 318, Husegiljan 296, Husegårdet 318, Husekalvhagen 318, Husekullen 227, Husekvin 318, Husekällan 370, Huseulckan 318, Husemyren 283, Huseplatsen 5, Husestaden 370, Huset 11, 32, 47, 116, Hushagen 67, *Husmannen* 100, Husmansullarna 227, Husmansplatsen 100, Hustomtsbackarna 227, Hustomtsbergen 227, Husåkrarna 318, Husängen 318, Huvholmen 170, 175, 347, Huvudbergen, -berget 227, Huvudet 61, 65, 72, Huvudgiljorna 296, Huvudkluten 347, Huvudlyckan 318, Huvudmyren 283, Huvudskären 170, Huvudåkern, -åkrarna 318, *Hvarmeimr* N 86, *Hvarmnir* N 86, *Hvataaker* N 364, *Hvatum* N 364, *Hvelven* N 365, »Hvetemyren» 42, »Hviderskär» 190, Hvitfeldtsflaten 318, »*Hwitings gåfor*» D 57, »Hwndznærme» 56, Hylleshagen 347, Hyllesvallen 347, *Hyllås? 254, Hyppeln

283, Hyttan 205, 373, Hyttekullen 227, Håbackarna, -backen 42, 46, 83, 115, 116, 118, 141, 190, 227, 347, Häbergen 227, Hådda 39, 153, *Håfridsbacken 254, *Håfridzbacke* 253, Hågarnsskären 190, Håkan Hans vik 146, Håkansskär 170, 175, Håkans stenar 227, *Håkeby* 45, Håkullen 227, *Håkullen* 42, Hålan 17, 62, 89, 140, 296, *Håland(a) ? XXVI, 347, Hålandeborgen 347, Hålatomten 62, Hålebacken 227, Håleberget 227, Hålebron 213, Hålegärdet 318, Hålemaden 283, Hålemyren 283, Hålet 108, 146, 318, Håletorvmosse 283, Hålevallen 318, Håleviken 146, Hålgatan 213, *Hållaremossen* 289, Hålldammen 146, Håll(e)myr 289, *Håll(e)viken* 289, Hålllyckan 289, 318, Hållängen 289, Håлта XXVI, 24, Håltaberget 153, 254, Håltas berg 254, Håltavatten 153, 274, Håltebacken 24, Håltedalen 296, Håltegen 319, Hålvägen 42, *Hårdsten(s)berget* 146, *Hårdängen 27, *Hås* 254, *Håsberg 254, *Håsefjorden 153, Håsen 153, 254, Håskär(en) 170, 190, *Håskär(en)* 170, Håv XXVIII, 112, 136, *Håvidsbacken* 254, Häcken 347, »*Häckeriet*» 14, Häcklebergen 227, Häftedammen 146, *Häftedammen* 146, *Häftedammet* 146, Hägga-Norum 254, Häggbergen 227, Häggemyr 283, Häggås 227, »Hägrings wallen» 348, *Hätgån* 25, Hälla 112, 319, Hällan 23, 146, 296, Hällebergen, -berget 227, Hällebacken 127, 163, »Hällehuset» 23, Hällekrappet 296, Hällekillarna 227, *Hällene* 112, *Häller* 19, Häller(e)berget 227, Hälleremyren 283, Hällersberget 227, *Hällerkälla(n) 373, Hällern 67, Hällersdalarna, -dalen 296, 348, *Hällerskäl 254, 373, Hällesbol 330, 347, 350, Hällesbolarna 347, Hälletegen 319, *Hällevad 127, 216, *Hällevadet* 216, Hällevallen 319, Hällevasebron 216, Hällevik XXXI, 24, 153, 251, 369, Hälleviken 145, 146, Hälleviksstrand 27, 53, Hällnäs 170, *Hällsberg* 348, Hälsokällan 370, *Hälsö(n)* 348, Hängedyt 283, Hängedystycket 319, *Hängele* 304, *Hänge-*l(en)* 304, *Hängelsberg* 304, Hängelsdalen 304, *Hängelseberget* 304, Hängeskär 227, Härbjörneröd XXV, XXXI, 27, 112, »Härings wallen» 346, Härmanö 1, 190, Härmanös Burö 184, Härme Grundsund 2, 145, 146, Härme huvud 2, 296, Härme kile 146, Härmeland 1, 2, 190, Härm(en) 1, 2, 190, Härme Rissholm 170, 175, Härme strömmar 2, 146, Härme sund 2, 146, *Härryda* 68, *Här(r)öd* 68, Häröd XXVI, 66, 68, Häs-dalen 296, Häs(e)bergen, -berget 228, 296, Häsekrappet 296, Häsestaden 277, 348, Hässlebergen 228, Hässledalen 137, Häst(e)backarna, -backen 228, Hästebergen, -berget 228, Hästebåden 170, Hästebäcken 163, Häst(e)dalen 296, Hästedalskällan 370, 374, »Häste Fjorden» 153, Hästegärdet 319, Hästehölen 146, Häst(e)kullen 228, Hästekvin 319, Hästekälla(n) 28, 72, 107, 370, 373, Hästemyr(en) 107, 283, Hästemyrstorpet 141, *Hästen* 201, *Hästen 153, Hästekoberget 228, *Hästekär* 153, 170, Hästekärsbåden 170, Hästekärsfjorden 153, Hästevallen 319, Hästeviken 146, Hästhagen 60, 83, 319, Hästhagsrulten 228, Hästhagstorpet 83, Hästholmen 170, Hästrump 348, *Hästskobåden* 171, Hästskoskär 170, Hättan 171, *Hättan* 257, Hätteröd XXV, 29, 36, *Hävbacken* 254, *Hävvalarna 254, Hävvaler rös 254, Höga bergen 228, Höganäs 171, Högarna 28, 51, 254, *Högarnaberget 254, *Höga Röds-kären 190, »Högarö(r)skären» 190, Hö-gatan 213, Högbackarna 228, Högebergen, -berget 228, Hög(e)kullen 228, Högelid(en) 63, 68, 228, 254, 359, *Högelunden* 367, Högelyckan 319, Høge man 254, 255, 280, Høgemyr 283, Högenäs 171, *Högeröd* 69, Høgestenen 228, *Høgeträd 258, 373, *Höggeröd 359, Høgrinden 213, Høgholmen 3, 170, »Høgiljan» 296, Høgklev 213, Høgkullarna, -kullen 228, *Høgnorum* 254, *Høgskogen 367, Høgskär(et) 171, Høg-å-kern 319, Høgås 22, 39, 69, 82, 113, 228, Højden 7, 44, 46, 116, Højderna 116, Højentorp XXIX, 32, 39, 256, Højentorpsbackarna 12, *Høkar(e)stødet? 348, Høkeberget 228, Høkedalen 39, Høkekullarna, -kullen 228, *Høkeliden 69, Høkemynen 120, Høke-redrebergen 228, Høkeredren 228, Høkestødet 345, 348, Høkås 228, Høllarna 146, Hølebergen 228, Hølen 91, 146, Høleviken 146, Høllholmen 190, Høneklev 213, *Høne-kulla* 28, Hønellyckan 319, Hønsberget 228, *Hønsekærret 283, Hønselyckan 319, Hønsemynen 283, Hønsevallen 319, Hønå-kern 319, Hønås 28, Høpallen 2, 254,

Hörberget 228, Hördalen 296, Hörkvin 319, *Hörlid? 254, Hörningarna 319, Hörnängen 319, Hörsäckan 296, 370, Hörvrå 319, Hörvrålidén 319, *Hösarna 53, Hösen 53, Hövdingen 7, 255, »Höviskedalen» 304, Hövägen 213.

Igelösa 142, *Igla 48, Iglemarias höl 370, *Ila* N 40, *Ilanda XXVI, 142, Ilanda fors 39, 142, 164, *Ilande 40, Ileberg 113, 255, »Ilofven» 186, 190, *Ingelbol* 153, Ingelsbackarna 228, 319, Ingelsängen 228, 319, Ingelvik 153, Ingers gårde 319, Ingers kvi 319, Ingers lycka 319, *Inglertud* 153, »Inguþorpe» 142, Ingärdesbergen 228, Ingärdet 228, 319, Inlaget 49, Inlandshagen 13, 348, *Insläppehålan* 255, Insläpp(e)kullen 213, 255, 272, Insläppeledet 213, 255, Intagan 319, Intaget 62, 73, 138, 319, Intagsledet 213, Intaket 8, 319, *Intäkten* 319, Intäkterna 319, Isaks brygga 213, *Island (a)* 95, *Island (et)* 95, Islandsberg 95, 255, *Islendingabýr 95, Isnäs (berget) 255, *Istermyr* 146, Istervik 146, Ivars ek 370, Ivars giljor 296, Ivarshagen 319.

Jacklebergen 348, *Jacklefjäll* 348, Jagarebacken 228, Jaget 348, Jakobsberg 48, Jakobsdal 125, Jakobsmyr 283, Jakobstorpet 11, Jakobsvallen 319, Jaktslätten 319, Jannes tomt 319, Jannes trädgård 319, Jeans intag 319, Jeans lycka 319, Jensesgrinden 213, Jensesvik 146, Jenshagen 319, Jensholmen 146, 171, »*Jerhatten*» 255, »Jetterviksberget» 153, Johan(ne)sberg 122, Johannes intag 319, Johannes Perssons gårde 319, Johannesvallen 319, Johan Olssons kvi 319, Johans gilja 296, Jon 171, Jonas vall 319, »Jone bärtens hage» 348, *Jonsberg* 96, Jonsborg 96, 255, Jonsdalen 125, 136, Jonsebanken 228, Jonsegärdet 319, Jonselyckan 319, Jonsflaten 319, Jonsholmen (Jons holme) 171, 174, Jons mad 283, Jons rös 228, Jons Skatekärr 367, Jonsvallen 319, Jordbacken 228, Jordbron 138, Jordbärsskåret 171, Jordfall(et) 146, 213, 228, 370, Jordfallsbron 213, *Jordhammar* 53, Jordhögen (-hogen) 228, *Jordstorp* 134, Jordvägen 8, Jul- 216, Juliusvallen 319, Jungfruberg 228, Jungfrukullen 228, Jungfrukällan 374, Jutekilen 146, 171, 228, Juten 171, Jutens(?) berg 228, Jutholmen 171, Jutudden 146, 171, Jyb-, se Djup-, Jyskan 171, 178, Jyskorna 171, *Jäderberget 55, *Jädren 55, *Jädren 55, Jägarebeten 319, Jämmerbacken XXIX, 64, Jämningarna 171, Jämsen 35, 190, 264, Järngårdslyckan 348, *Järnhatt* 255, Järnhatteberget 255, Järnhattegrinden 216, 255, Järnhatten 255, 262, Järnkleven 349, *Järnklåvan* 349, Järnskär(en) 171, Järpa 349, *Järpesås* 260, *Jätsbol* 59, Jättealtaret 228, Jätteborgen 228, Jättebron 171, Jättefjäll 228, Jättehålan 296, Jättekastet 60, Jättekullarna 228, Jätten 146, 153, *Jättendal* 59, *Jättestenen 228, Jättestensgrinden 228, *Jättesås* 59, Jättevik 146, Jättnedalen XXXI, 59, 296, 319, Jättnehålan 59, 296, Jättnetegen 319, Jöns(e)-lyckan 319, Jöns(e)stycket 319, Jönses vrå 319, Jönsevik 146, Jönsevrån 319, Jönshagen 319, Jöns rös 228, Jörn 190.

»Kackeberget» 255, *Kacklekullarna* 255, Kacklepallarna 255, »Kaflanda» 22, Kajerna 216, Kajsas gilja 297, *Kakestycket* 255, Kakskårningen 255, *Kaldakot* N 114, *Kaldakot* 114, Kalkhusgrinden, 216, Kalkugnsgrinden 216, *Kall* 254, Kallebäcken 129, 164, Kallefors 114, 164, Kallekudda 114, 321, Kallen 255, 297, Kallens kyrka 297, Kalles hage 319, »Kallseplatsen» 43, Kalmarholmarna 171, Kalvebäcken 163, Kalvegiljorna 297, Kalvekasen 319, Kalvekvin 319, Kalveledet 213, Jättekullarna 228, Kalvemynren 283, Kalven 171, *Kalven* 171, Kalvestycket 319, Kalvhagebacken 105, Kalvhageberget (Kalvhags-) 228, Kalvhagen 17, 24, 25, 51, 61, 63, 80, 92, 95, 111, 145, 319, Kalvhagsbackarna 228, Kalvhagsbergen 228, Kalvhagsbukten 146, Kalvhagsfjorden 145, 146, Kalvhagsgiljan 297, Kalvhagshalsen 319, Kalvhagskullen 228, Kalvhagsledet 213, Kalvhagsliden, -liderna 81, 228, Kalvhagsvallen 319, *Kalvholmen* 194, Kalvsiggen 283, *Kalvskinn* 343, Kalvtegen 319, Kalvåkrarna 319, Kalvås 228, Kammarren 146, *Kammarren 320, Kammar(s)lyckan 319, Kammarvallen 320, Kammas håla 289, 373, *Kam(men) 305, *Kammen* N 305, *Kampen* 256, Kamperhog XXIX, 171, 199, 255, Kamperholmen 171, *Kamperhooft* Holl. 256, *Kamperhög 171, 256, *Kam-

perstenshög 256, Kam(s)dal 304, *Kamstorp* 305, Kanebol 43, 72, *Kanikeholmen 190, 192, Kaningsholmen 190, »Kanningåkrarne» 320, Kanseplatsen 42, *Kansås* 43, Kantåselyckan 320, 349, *Kanås 43, 228, Kaptensskäret 171, Kaptenstegen 29, 349, Karholmarna 190, Kari(n)sbergen 228, Karins myr 283, Kari(ns)skär 171, Kari(n)s sten 228, *Karis klåva* 125, *Karlaby* 136, *Karlemyren 78, Karleplatsen 43, Karlshammen 320, Karlsholmen 146, 171, Karls intag 320, Karlsmyr 78, Karls pall 228, Karlstorp 40, Karlsvallen 320, Karlsvike kile 146, Karlsvik(en) 80, 146, Karolinas torp 60, Karussedammen 146, Kasebergen 228, Kaseliden 228, Kasen, Kaserna 17, 29, 40, 48, 63, 71, 73, 81, 90, 228, 320, Kasesten 228, Kasevrån 320, Kastebacken 228, Kast(e)berg(et) 31, 171, 174, 229, Kastedalen 297, Kastegiljan 297, Kasteliden 229, Kasteskogen 15, 367, Kastet 15, 31, 171, 229, 297, 370, Kastholmarna 31, 171, 229, Katarinas backe 229, Katarinas giljor 297, 320, Katarinas kalvhage 320, Katrinedal 92, Kattebackarna, -backen 43, 229, *Katteberg 256, Katt(e)berg(en), -berget 229, 297, Kattebojen 171, Kattebråten 320, Kattegiljorna 297, Kattehuset 349, Kattehölen 146, Kattekullarna 229, Kattekärr 367, Kattemyren 18, 283, 367, Katten 153, 171, 229, *Kattenben* 256, Kattenberg 256, Kattenbergs slott 256, 349, Kattens tomt 14, Kattepallen 229, Kattepannan 172, Katterenen 320, »Kattersholmen» 191, Kattevik 28, 146, 229, Kattgrundet 171, 172, 229, Kattholmen 171, 172, *Katthusen* 349, *Kattisa* 191, *Kattisholmen? 191, Kattstensberg(en), -berget 229, Kattstenskleven 213, Kavdalen 127, Kavlarne 22, Kavlemyr 22, 283, Kavringehålet 154, 191, Kavringen 154, 191, *Kavås* 127, *Kebal* 33, *Kebo* 33, Ked-(Kid-)holmarna, holmen 172, 207, Kerstins gårde 320, Kerstis vik 146, *Kesaredalen* 305, Kesberget 229, Kesebacken 229, Kesedalen 305, *Kesegel 305, *Kevhult* 33, Kila 29, Kila dele 370, Kilbogatan 14, 213, 229, Kilboliden 14, 229, Kilboslättan 14, 29, Kileberget 229, Kilebäcken 163, Kileflaten 320, Kilen 91, Kilmyr 283, Kilopp XXIX, 256, Kilängen 320, Kindal 69, Kindbenet 349, *Kindslätt* 71, *Kink* 349, *Kinkens kvi 349, *Kinkom* 349, *Kinnebonden* 207, Kinnebäcken 164, *Kinnefors 164, Kirstins backe 229, 320, Kirstinslyckan 229, 320, Kistedalen? 305, Kistenabben 172, Kisteskar 172, *Kitteln* 350, *Kjeipen* N 33, *Kjeiprød* N 33, *Kjeppestad* N 33, *Kjerringskjer* N 4, *Kjolen* N 194, Klammerskären 172, *Klammerstenarna* 172, Klamparna 320, *Klamparna* 320, *Klampedalen* 320, *Klampemaden* 320, Klamrevallen 320, Klarekällan 370, Klavesgiljan 305, Klev 7, 136, Klevarna 46, Klev(e)backarna, -backen 229, Kleveberg(en), -berget 229, 320, 370, *Klevebergsmyr(en) 283, Klevbäcken 163, Klevedalen 297, *Klevedalsmyr(en) 283, Klevegiljan 297, Klevenhagen 320, Klevekullen 229, Klevemyr(en) 283, Kleven 43, 46, 75, Klevestycket 320, Klevetomten 36, 320, Klevgärdet 320, Klevåkrarna 320, Klingeröd 320, Klintehammar 229, Klinteklev 213, Klintemyr 283, Klippan 91, 378, *Klippan* 146, Klippevik 146, Klockan 349, Klockareberget 229, Klockarebojen 172, Klockarebryggan 213, Klockarebåden 146, 172, Klockaregapet 213, 229, *Klockaregapsberget 229, Klockaretorpet 77, Klockareviken 146, *Klockebacken* 350, Klockeberget 256, *Klockeberget* 256, *Klockekullen* 256, Klockhöl 146, »Klofsbacke» 229, Klofteberg(et) 229, 320, Kloftehagen 229, 320, Kloftekasen, -kaserna 229, 300, 320, Klön 146, 172, Klons backe 229, Klottkullarna 256, Kloviken 146, Klubban 90, 182, 229, 272, *Klubban* 172, Klubborna 172, Klufte rös 256, Klunkarna 172, *Klunken 172, Kluppus 191, *Klutra 217, **Klut(t)ra?* 165, Kluttrebron 216, Klåbak 172, *Kläddegärde* 256, *Klåkasen 257, **Klåkulleåsen?* 256, *Klålite 257, Klåvan 320, Klåvebergen, -berg(et) 229, Klåvedal(en) 297, Klåvehagen 320, *Klåvekärr 367, Klåvenabben 172, Klåverösen 229, Klåveviken 146, Klåvholmen 172, Klåvstättberget 229, *Klåvstätten* 229, Klåvudden 172, Klåvåkern 320, *Klåvås 229, Kläm(m)et 180, 191, Klörarna 191, *Klörbådarna 191, Klöveberget 229, *Klöven* 229, Klövervallen 320, Knallås 229, Knapp 172, 229, Knapparna 172, Knappekullen 229, *Knappen* 172, *Knappeskaten* 269, *Knapphult

368, »*Knapphåls Berget*» 368, Knarrevalen 124, 160, 320, *Knasevik* 305, Knashålor 305, Knattehammar(en) 229, Kneken 146, Kniparen 191, Knippelberget 229, Knippleberget 229, Knipplehall 229, Knipplehogen 229, Knipplekullen 229, *Knipplekullen* 229, Knipplevallen 229, Knivskeden 192, Knolterb(åden) 169, 177, Knolterbåden 192, Knopp 172, Knoppen 172, *Knoppen* 172, Knoten 257, Knotten 172, Knulterbåden 169, 192, Knurrebåden 320, *Knurretomten* 320, *Knutarna* 350, *Knutemyren* 350, Knuten 350, Knäppet 320, Knästen(en) 257, Knättarna 350, Knösen 172, Kobacken 229, Kobergen, -berget 229, Kobäcken 163, *Kockahemmet* 49, *Kockareholmen 192, Kockaren 3, 192, 197, *Kockeberget 257, *Kockeboden 373, Kockegruvan 305, *Kockekullen 229, *Kockeltemaden 289, *Kocken* 192, Kocketorp XXVI, 50, 69, *Kockhem* 50, *Kockhemmet* 50, Kockholmarna 172, Kockom XXVII, 49, 69, *Kockås* 69, 229, 257, Kodalen 297, *Koddarna 192, Koddskär(en) 192, *Köðsvík N 154, *Kodöden 287, *Koen* N 154, *Koet* N 154 *Koggebergen, -berget 154, 257, *Koggelös? 154, Kogrind(en) 213, Kohagen 49, 67, 320, Kohammen 320, Kohornspallen 378, Kohällern 297, *Kokkum* N 49, Kolkullen 229, Kolaren 159, 172, *Kolbengtseröd* 70, Kolbuxeröd XXVI, 70, Kolebacken 16, 283, Koledet 312, Kolemyr 283, Koleramon 320, Kolevik 16, 154, Kolhättan 67, 257, Koliden 229, Koljehålet 147, 172, Koljehålsskären 172, Koljeskär 172, Koljö 147, 172, Koljöfjorden 147, 320, Kollas dammar 147, Kolleröd XXVI, 82, *Kolved- 290, *Kolveden* 290, Kolvemyren? 289, *Kolviken* 16, Kolyckan 320, *Kolås? 320, Kolås(berget) 229 f., Komymren 283, Kon 172, Konarna 350, *Konestättorna* 350, *Konetjärnet* 350, Kongeskedet 350, »Kongsskedet» 350, *Kongsvik* N 31, Kongsviken 30, 31, Konigholmen 192, Kontoret 114, 137, *Kontors(e)lyckan 349, *Kontorsgiljorna 297, 320, *Kontorsågan 320, K(on)ungsholm(en) 192, Konvojdrogen 305, Konås 172, *Kopande 163, 165, 306, *Kopandedal 305, *Kopparbo* 71, Koppnaglarna 172, *Koppedammen 71, Kopperöd XXVI, 71, Koppholmen 192, *Koren* 350, Koreven 172, Korna 172, 230, Kornbådarna 172, 198, Kornet (Kornen) 350, *Kornsjöarna* 350, Kornåker 320, *Korpehålan* 43 Korpehålet XXIX, 43, Korpekullen 230, Korperedren 172, Korpås 72, »*Korreheed*» 193, Kor(r)holmen? 193, *Korråkrarna* 193, Korsbacken 230, Korset 370, Korsets stenar 185, 257, Korsflat 320, Korsgrinden 213, Korskård 30, 40, 147, Korsholmen 3, 172, Korshålet 297, Korskillan 40, 371, Korsliden 213, 230, *Korsstenen 257, Korsvik 147, Korsvågen 24, 44, 213, »Korsåker» 320, Korta åkrarna 320, Kortens berg 257, Korte vallen 320, Korteåkrarna 320, Kortlapparna 320, *Kosberg* N 154, *Kosebacken* 154, Kosen 152, 154, *Kosen* 154, *Koserna* 154, Koskär 172, *Kosvik* N 154, Kotrinten 230, »Kottarna» 192, 193, Koudden 173, Koviken 147, Kovrån 320, *Koön* 47, Krabben 2, 257, Krabbeskär 173, *Kradebackarna? 258, *Kraderna? 258, Krakarna 320, Krakebacken 230, Krakebergen, -berget 230, 231, Krakebranken 230, Krakegård(en) 320, 339, Krakegårdet 321, Krakehagen 321, Krakekullen 31, 32, 230, 256, 362, Krakekvin 321, Krakelyckan 32, 321, Kraken 11, 321, Krakeplan 321, Krakestödet 370, Krakevallarna, -vallen 321, Krakåkrar 321, Krappeberget 230, Krappebron 213, Krappedalen 129, 230, 297, Krappedrågen 297, Krappehagen 321, Krappehuvudet 230, Krappeklev 213, Krappemyren 283, Krappet 20, 23, 60, 230, 283, 297, Krappgiljan 297, Krejer(n)s näsa 155, 193, Krejer(n)s vik 154, Krejerskär 155, 193, Krejersnäs 193, Krejervik 155, Krekebergen 230, Kreken 230, 321, Krekevallen 321, Kringellyckan 321, Kringeln 230, 231, *Kringeln* 163, Kringlebacken 230, Kringlebäcken 163, Kringlemyr 283, Kristensbådarna 173, Kristens flu 173, Kristians gårde 297, 321, Kristians ladulycka 321, Kristians loft 297, 324, Kristians sand 321, Kristians skäleplatser 173, 177, Kristineberg 2, 69, 91, Kristins pall 230, Krokarna, Kroken 321, Krokebacken 230, Krokebergen, -berget 230, *Krokebol 350, Krokebro 213, Krokebäcken 163, Krokedalen 297, Krokegrinden 213, Krokegårdena, -gårdet 321, Krok(e)hage(n) 32, Krokehölen 147, Krokekoddarna 321, Krokeledet 213, Kroke-

liden, -liderna 230, Krokelyckan 321, Krokemaden 283, Krokemyren 283, 290, Kroken 31, 35, 69, 94, 111, 213, 297, 321, Krok(e)vallen 321, Krok(e)vattnet 43, 147, Krokevrån 321, Krok(e)åkern, -åkrarna 321, Krokhamnen 321, Krokholmarna 321, Krokålan 297, Krokitteln 250, Krokullen 230, Krokkin 321, Krokryggemyren 283, 290, Kroksgiljan 297, Kroks holm 35, 193, Krokskallarna 321, Krokslätt 321, Kroksrump 35, 193, Kroksudden 35, 193, Krovattensdalen 43, Krovattensmyren 287, Krokängen 321, Krokön 35, 173, Kronotegen 75, *Kronotorp* 71, *Kronovallarna* 71, Krontorp 71, Kroppedammen 147, 230, *Kroppekullen* 230, Kropås 230, *Kross* 321, *Kross(e)kärr* 350 f., Krossen 321, Krosseviken 147, Krosskärr 257, 321, 350, 368, *Krosskärret* 351, *Krossåker 321, *Krossö* 351, Krullås 11, Krusepallen 230, Krusetorpet 36, *Kryddegården* 351, *Kryddgården 351, *Kryssflaten* 321, Kryssland(et) 321, *Kryssvältorna* 321, *Kråkan 155, 173, 321, Kråkeberget 230, Kråke fjord 155, *Kråkeflaten 321, »Kråkeguldspallen» 321, »Kråkeguldswallen» 321, Kråk(e)gullsborgen, -berget 230, 297, Kråk(e)gullsgiljan 297, Kråkegullsliderna 230, Kråkegullspallen 230, Kråkekullen 230, Kråkelyckan 321, Kråk(e)staden 289, 347, 352, Kråkesund 147, 173, Kråkesunds gap 145, 147, 173, Kråketegen 321, »Kråke-viken» 155, Kråkholmen 11, 147, 173, *Kråkholmen* 155, *Kråkholmeskåret* 155, *Kråkstaden* 352, Kråkvik 147, Kråklingeberget 230, *Krämarebygget* 155, Krämarerännan 155, Kräppedalen 297, Kräppedammen 147, *Kröcklö (Kröckle)* 258, Krökarna 321, Krökekullarna 230, Krökelsevallen 352, Krökelseängen 352, *Krökesrud* 352, *Krökesås* 352, Kröklebacke(n) 258, 352, 373, Kröklekällan 373, *Krökleodden* N 258, Kubbungen 193, Kuken 352, Kuleberget 230, *Kullbyttjärnet* 313, *Kullbäckstorp* 70, Kulleflaten 321, Kullekvin 321, Kullelyckan 321, Kullemeden 283, Kullen 63, *Kullen 155, Kullerabbet 321, Kullerskären 173, Kullevallen 321, Kull(e)åkern, -åkrarna 321, Kullholmarna, -holmen 155, 172, 173, *Kullite vallen 352, Kullmansskäret 173, Kullsviken 155, Kummingebackarna, -backen 230, Kummingehålan 297, Kummingeliderna 230, Kumminglyckan 321, Kummingåkrarna 321, Kungsberg 32, Kungsrännan 155, Kungsvike kile 31, Kungsviken 31, 155, Kupungen 147, 193, Kupungenäs(et) 173, Kupungeviken 147, Kurarna 258, Kurran 258, 352, *Kurran* 258, Kurras pall 258, *Kurretorpet* 258, Kvarnarna 40, Kvarnberget 48, Kvarndalen 76, Kvarnebackarna, -backen 68, 230, Kvarnebergen, -berget 230, Kvarnebergsmysen 283, Kvarnebranken 230, Kvarnebrännorna 321, Kvarnebuktan 147, *Kvarnebåden* 173, Kvarn(e)båken 163, Kvarnedalarna, -dalen 297, Kvarn(e)dammen 147, 322, Kvarneflat 321, Kvarnegiljan 50, 297, Kvarn(e)-hagen 40, 48, 56, 116, 321, Kvarnehallarna 230, Kvarn(e)holmen 173, Kvarnehålan 297, Kvarnekroken 163, 321, Kvarnekullen 230, Kvarneliden, -liderna 230, Kvarneluckyckan, -lyckorna 321, Kvarnemyren 283, Kvarnen 321, Kvarnerösen 230, Kvarneströmmarna 164, Kvarnevallen 321, *Kvarnevik 56, Kvarn(e)vik(en) 60, 147, Kvarnevrån 321, Kvarnfallen 163, Kvarngärdet 321, Kvarnkleven 213, Kvarnmeden 283, Kvarnplatsen 297, *Kvarnstenen* 230, Kvarnstensdalen 297, Kvarnstensåsen 230, Kvarnstället 370, Kvarntegen 321, Kvarnudden 173, Kvarnåkrarna 321 f., Kvarnån 164, Kvarnängen 322, *Kvatrande* 306, *Kvatroneröd* 123, Kvibacken 230, Kvibergen, -berget 230, Kvickekyckan 322, Kvickevallen 322, Kvidalen 297, Kviet 352, Kvigrinden 213, Kvihagen 322, Kvikroken 322, Kvikullen 230, Kviledet 213, Kviliden 230, *Kvillebacken* 322, *Kvillervik 147, 322, Kvillevallarna 322, 378, Kviluckyckan 322, Kvin 36, 117, 129, Kvirenen 322, Kvistad(en) 370, Kvistycket 322, Kvivallen 322, Kviviken 147, Kviåkern, -åkrarna 322, Kviängen 322, Kycklingedalen 306, *Kycklingedalen* 306, »Kyrmyran» 290, »Kyrkalerne» 352, Kyrkan 230, 297, Kyrkebanken 230, Kyrkebergen, -berget 230, 297, Kyrkebron 213, Kyrkebräcken 40, Kyrkebygden 58, Kyrkebyn 40, Kyrkebåden 173, Kyrkedalarna, -dalen 230, 297, Kyrkedörren 297, Kyrkeflaten 322, Kyrkegiljan, -giljorna 297, Kyrkegrinden 213, 230, Kyrkegrindsbackarna 230, Kyrke-

gården 40, 139, Kyrkegårdet 322, Kyrkehagen 322, Kyrkekleven 213, Kyrkekroken 322, Kyrkekullarna, -kullen 230, 322, Kyrkekällan 370, Kyrkeledet 213, Kyrkeliden 122, 231, 322, Kyrkelyckan 322, Kyrkemyren 283, *Kyrkenorum* 254, Kyrkerösen 231, Kyrkeskedet 213, Kyrk(e)skär(en) 173, 193, 195, Kyrkeslätten 322, Kyrkestenarna, -stenen 213, 231, Kyrkestätten 213, Kyrkesvadorna 231, Kyrkevallen 322, Kyrkevik 97, Kyrkevågen 213, Kyrkeåttingen 137, Kyrkgapet 147, *Kyrkhålan, -hålorna 297, 306, Kyrkogårdsbacke 231, Kyrkåkrarna 322, Kyrkån 164, Kyrkängen 322, »Käckholmen» 173, *Kågholmen* 257, Kåldalen 297, Kålevik? 16, Kålfatet 173, Kålgården 322, Kålgårdsbacken 231, Kålgårdsgrinden 213, Kålgårdskällan 370, Kålgårdslyckan, -lyckorna 322, Kålgårdsmaden 283, Kålgårdsskiftet 322, Kålgårdsvallen 322, Kålgårdsviken 147, Kålgårdsängen 322, Kålhagarna, -hagen 322, Kålhåla(n) 297, Kålklev 43, *Kålleröd* 82, Kålsås 231, Kånarna 350, *Kårdalen 306, Kåreberget 258, Kårehogen 32, 258, »Kåreklef» 43, Kåreklev 213, Kår(e)vik 147, *Kårholmen* 193, Kårtvet 115, *Kårtvet* 115, Kårtvets altare 231, Kåvedalen 297, Kåvekasen 322, Kåven 50, *Kåven* 50, *Käckbacken* 231, Käckeliden 231, *Käcketorpet* 231, Käftarna 173, Käften 173, *Käften* 173, Käfteskäret 173, *Kälesbergen 231, Kälesiggen 165, 287, Källan 18, Källarebackarna, -backen 231, Källarehålan 297, Källareliderna 231, Källarelyckan 322, Källaremyren 283, Källaresand 322, *Källareskanken* 236, Källarevall(en) 322, Källar(e)åkern, -åkrarna 322, Källebackarna, -backen 14, 35, 72, 73, 104, 137, 322, Källebackskällan 14, Källebergen, -berget 231, 258, *Källebräcka(n) 231, Käll(e)dal(en) 89, 297, Källefly 283, Källgårde 322, Källehagen 322, Källeroken 322, Källe-kullen 231, Källekvin 322, Källeliden 231, Käll(e)lyckan 322, Källemaden 283, Källemymren 283, Källerevik 7, 155, *Kålleröd 7, Källeskiftet 322, Källestycket 322, Källevallen 322, Källevik 18, 147, Källeviksbukten 147, Källfly 283, *Källingen* D 4, Källorna 322, *Källorna 283, *Källornamyren 283, Källplats(en) 352, Källsbacken 115, 258, *Källsbacken* 34, 258, Källsbergen 253, 258, Källsnäs 34, 173, Källsnäsbergen 173, Källäkern, -åkrarna 322, Källås 115, 231, *Källås? 258, Källängen 322, *Kämpebacken* 231, Kämpekasen 60, Kämpenberg XXIX, 22, 258, Kämpenborg 30, Kämpås 231, Kändalen 71, 86, 306, »Kännebacken» 127, Kännsdalen 122, »Känsdalen» 127, Känsmyr 128, 283, Käringsbäcken 164, Käringsbacken 231, Käring(e)berget 173, 231, 297, Käringe boje 173, Käringebräcken 231, Käringedalen 231, 297, Käringefjäll 231, Käringegiljor 297, Käringehyttan 322, Käringekvin 322, Käringelyckan, -lyckorna 284, 322, Käringemyr 284, Kärings brygga 213, 352, Kärings gårde 322, Kärings häst 352, Käringsplågan XXIX, 322, Käringskäret 173, 174, Käringsåkrarna 322, Käringkullen 231, Käringön 4, 194, 231, Käringörat 194, Kärra 71, 115, 323, Kärra myrar 72, Kärrdalen 297, Kär(e)berget 231, Kärrehuset 116, Kär(e)kullarna, -kullen 231, Kärremyr 284, Kärret 21, 67, 71, 99, 123, 298, 322, Kärrekvin 322, Kärrellyckan 322, Kärnsdalen 297, Kärns(e)lyckan 322, Kärnrshagen 322, Kärnrsheden 323, Kärnrstegen 323, Kärnrsvallen 323, Kärnrsvatten 147, Kärnrsåsen 231, Kärnrsången 323, Kärnrtegen 323, Kässlebergen, -berget 231, Köksflaten 323, *Kölen* 194 Kölholmen 194, Kölnan 370, Kölnebacken 231, Kölnebergen, -berget 231, 298, Kölnedammen 147, Kölneflat(en) 323, Kölnegiljan 298, Kölnehagen 323, Kölnekvin 323, Kölnekullen 231, Kölnekällan 370, Kölneliden 231, Kölnelyckan 323, 370, Kölnemaden 284, Kölnerenen 323, Kölneslätten 323, Kölnetegen 323, Kölnevallen 323, Kölnevrå 323, Kölneåkern, -åkrarna 323, Kölneången 323, Köpenhamn 323, Köperöd XXVI, 32, 75, *Köperöd* 33, Köperöds stock 53, Köpmansgården 25, 34, 53, Köpstadbergen 258, *Köpstaden* 258, *Köregapen*, -gapet 217, Köreskären 194, Körevik 147, Körholmen 194, *Körled(et) 217, *Körvägsled(et) 217, Köttfatet 173, Köttskäret 173, Köttstycket 170, 173.

Ladbranken 231, *Laddefors* 306, Laddemötet 306, Ladhall 258, Ladholmen 173, Ladubacken 231, Laduberget 231, Ladudalen 298, Lad(u)flaten 323, Ladugiljan 298,

Ladugårdsflaten 323, Ladugårdslyckan 323, Ladugårdsängen 323, Lad(u)kullen 231, Laduliden 231, Lad(u)lyckan 323, Lad(u)sanden 323, Lad(u)skiftet 323, Lad(u)-stycket 323, Lad(u)vallen 323, Ladåkrarna 323, »Lafføy krok» 35, Lagmansberget (-kullen) 231, *Lagmansklev* 231, *Lagmanssten(en)* 231, Lalleröd XXVI, 116, 258, 376, Lammebacken 231, Lammehagen 323, Lammekullen 231, Lamm(e)lyckan 323, Landsvägsflaten, -flaterna 323, Landsvägsfliden 231, Landsvägslyckan, -lyckorna 323, Landsvägsvallen 323, Landsvägsåkrarna 323, »Langovatne» 45, 56, Larsberget 231, 298, Larsgiljan 298, Lars' gårde 323, Lars' hage 323, Lars' vall 323, Larsvallen 323, Lassekulle(n) 231, Lasses berg 231, Lastesvadan 231, Laxeplatsen 374, Laxetomten 374, Lavö 34, *Leaby* 117, Leby XXVI, 117, *Ledskår 194, Lejonborg 8, »Lellam berg» 258, Leran 106, 147, 323, Lerbackarna 232, *Lerbaltarna* 312, Lerbaltarna, -balten 323, Lerbergen 232, Lerdal(en) 36, 298, Ler(e)kilen 147, *Leretemad 290, Lerflaten 323, Lergravarna 323, Lerjorden 323, Lerklev 213, Lerkällan 370, »Lerlon» 352, Lerlyckan 323, Lermaden 284, Lerskall 28, 72, 353, Lerskallevallen 323, Lertäkten 370, Lervallen 323, Lervike kile 147, Lervik(en) 7, 25, 147, Lervägen 213, Leråkern, -åkrarna 323, Leräckrorra 323, Leröken 323, »Lettema» 290, »Libarna» 194, »Liben» 194, *Libuddarna 194, Lidbackegärdet 323, Lidbacken 42, 129, 323, Lidbergen, -berget 232, *Lidbåden 194, *Lidbådeuddarna 194, Liden 28, 31, 32, 49, 67, 75, 77, 104, 111, 137, Liderna 116, Lidfjäll(et) 232, 323, Lidfjällsbergen 232, Lidgärdet 323, Lidhagen 323, Lidhammar 43, Lidhammarsberget 43, 232, Lidkällan 370, Lidlyckan 323, Lidrenen 323, Lidsvallen 323, Lidvallen 323, Lidvägen 213, Lidåkern, -åkrarna 323, *Ligäld* 28, Lilla Glippan 273, Lilla Hermanö 1, 2, 3, Lilla klev 213, Lilla Kyrkeskår, se Kyrkeskår(en), Lilla Oxskår 197, Lilla Ström 29, 30, Lille-Bonden 173, 207, Lille-Bot 194, Lillebro 28, *Lille Bror* 185, Lillebryggan 213, Lillebräcka(n) 232, Lille bås 28, 213, Lillebäcken 164, Lilledal(arna) 105, 298, Lilleflat(en) 323, Lille-Glippan 258, 273, *Lille God* 195, *Lillegrind(en) 213, Lillegrindskällan 214, Lille Gullholmen 3, 194, *Lille Gåse* 196, Lill(e)gärdet 48, 65, 323, Lillehagen 127, 323, Lillehamn 323, *Lillehamn berg 258, 353, Lille Härm 1, Lillekvin 323, Lillekärret 367, Lilleland 353, Lillelyckan 323, Lillemad 284, Lillemyr 284, Lill(e)näs 173, Lilleran 323, Lillerös 232, Lillesand 323, *Lillesidan* 364, Lilleslätt 43, Lilleträd 258, *Lilletræet* N 258, Lillevallen 323, Lillevatten 147, Lill(e)åkern 323, Lillom 353, Lillån 164, Lillängen 323, Limhål(an) 259, Limhålan, -hålorna 298, *Limommen* 259, *Limpall(en) 232, »Lim-palsgiljan» 232, *Limugn 259, *Limugnen* 259, *Limskär* 259, Limås 232, Linbräcken 232, Linddalen 298, Linde-, se även Linne- 284, Lind(e)backen 118, 232, Lind(e)-bergen, -berget 232, Lindebukten 147, Lindekullen 232, Lind(e)lyckan 323, Linde-myrr(en) 284, Lind(e)vallen 323, Lindevattnet 147, Lindevik 147, Lindgiljan 298, Lindgärdet 323, *Lindhem 259, *Lindom(e) 259, Lindräckan 323, 370, Lindvatten 131, Lindvattenstorpet 131, Lindåkern 323, Lindås 232, Lindås(torpet) 118, Lingärdet 323, Linlyckan 323, Linnemyr(en) 284, »Linnome»-berget 259, Linsäckan 370, *Linsänkevallen* 370, Linvallen 323, Linåkrarna 323, Linängen 323, Lisas flate 323, Lisas äng 323, Litenpallarna 214, 259, Livelyckan 323, *Liveröd* 118, Livetorp XXVI, 118, Ljung-, se även Lyngn-, Ljungmyr(en) 284, Ljungmyrsvad 43, *Ljungnäs(an) 232, Ljungslätten 127, 129, 324, »Ljungstätten» 129, Ljus-, se Lys-, Lobbabåden 173, Loft(e)lyckan 306, 324, Loftet 324, *Loftet* 2, Loftsbacken 232, 324, Loft(s)berget 232, *Loftsberget* 306, *Loftsbottnen? 306, Loftsflaten 324, *Loftsgården* 121, Loftlyckan 324, 342, 365, Lo(g)bron 353, Logbro(s)berget 232, *Lombergen* 259, Lommeberget 259, 353, »Lommen» 259, 353, Loppetorp XXVI, XXIX, 118, 136, »Lopsboll» 121, Lorensbacken 232, 324, Lorenslyckan 232, 324, »Lorkas hål» 353, Lortholmarna 174, Lossbo 119, *Lubborna 174, Luften 2, 259, Lugneborg 22, Lugnet 32, *Lundaklev 214, Lundaklevsberget 214, Lundalslyckan 324, Lundals plats 51, Lundalsvallen 324,

Lunddala 44, Lunddalen 298, Lundebacken 232, Lundeberget 232, 370, Lundeplatten 324, Lunde gruva 298, Lunde hog 232, Lundekullen 232, Lundekvin 324, Lundekällan 370, Lundeliden 232, Lundelyckan 324, Lundemyren 284, 324, Lunden 35, 73, 99, 119, 324, *Lunden* 354, Lund(e)s dalen 298, *Lundsberg(et) 232, »Lundsbergstegen» 232, Lundäkern 324, Lundäckran 324, Lundängen 324, Lunketomten 324, Lunneslätt 120, Lunnevik 95, 99, *Lurkeröd* 353, Lurpas hål 353, »Lurslersholmen» 194, Lus(e)-heden 324, *Luseringen* 16, Lusevallen 324, *Lyarekullen? 259, *Lyarekullen* 259, Lyckan 18, 32, 42, 91, 232, Lycke 118, 121, *Lycke* 121, Lyckeberget 232, Lyckedalen 298, *Lyckekullen 232, Lyckelid(en) 232, Lyckändarna 324, Lyckängen 324, Lykrok(en) 134, 232, Lykteholmen 192, 194, 195, Lykullarna, -kullen 232, 259, »Lylännsberget» 232, 324, »Lylännsåkrarne» 232, 324, Lyngnbacken 232, Lyngnbergen 232, Lyngnholmen 174, Lyngnliderna 232, Lyngnmyr 43, 284, Lyngnskäret 174, Lyngnvik 117, Lyngnås 232, Lyr 106, Lyre (Lyrö) gavel 232, Lyre kalv 171, 174, Lyrekullen 259, Lyre Läge(t) 106, »Lyremyrrarne» 259, Lyre sund 147, »Lyrbergen» 259, Lyr(ö) 194, Lyrö gavel 145, 169, 232, Lys- XXIX, *Lysa 307, Lysberget 232, 259, Lysdalen 232, 259, 306, 367, *Lyse* 307, Lys(e)backarna 232, 259, Lyshult 367, *Lysås* 19, Låge 195, Lågskären 174, *Långa 56, 165, 166, Långa giljan 298, Långa jorden 324, Långa skallran 324, Lång(e)bergen, -berget 174, 232, Långebukt 147, Långebåden 174, Långedal(en) 22, 60, 79, 83, 88, 97, 298, 324, Långefjäll 232, Lång(e)flat(en) 324, Långegiljan 298, Lång(e)gårdet 324, Lång(e)hagarna, -hagen 324, Långehamn 324, Lång(e)jordarna, -jorden 324, Långekilen 147, Långekullen 232, Lång(e)kvin 324, Långeland XXVI, 45, 56, *Långelanda* 56, Lång(e)lyckan 324, Långemyr 104, 118, 284, 324, Långepetersliden 232, *Långeris 368, Långerisedalen 298, 368, Långerös 232, Lång(e)sand(en) 324, Långesigg 324, Långesik 284, Långeskogen 367, Långeskär 173, 174, Långestigen 214, Långetegarna, -tegen 324, Lång(e)vallen 324, *Långevatten 56, 155, Långevik 97, 147, Långgap 174, *Långgatan 214, »Långgatugrinden» 214, Långholmen 174, Långjorden 332, Långkärr 367, Långpinan XXIX, 259, 324, Långpineplan(en) 259, Långäkern, -åkrarna 324, Långås 232, Långö 173, Låsegrinden 324, *Låskällan* 324, Låssbo XXVI, 121, 306, *Låssby* 121, *Låv(bro)backarna* 353, *Låvbrolyckan* 353, Lådalen 307, Lågervall 195, Låget 106, Lån 306, *Ländeplatsen* 90, Ländesdalen 99, 307, 364, *Ländestad* 90, Ländestaden 90, Lånsdalen 307, 354, *Länsmannen* 187, *Länsmansbackarna* 232, Länsmansberget 232, Länsmansgrinden 214, Länsmansgungan 284, Länsmansholmen 232, Länsmansklåvan 232, Länsmansudden 187, *Låskär* 307, *Låsten* 195, *Låstholmen* 195, *Lögingskär 342, Lögvik(en) 155, Lökarna 174, Lökebacken 18, 31, 232, Lökeberget 232, Löken 18, 174, *Löken* 174, Lökeskären 174, Lökholmarna, -holmen 174, Lökås 232, Lönndal 96, 324, Lönnedalen 298, Lönnetofta 353, *Löperemaden*, -mossen, -myren 260, *Löperklämman* 260, *Löperkärren* 260, Löpersåsberget 259, Löpersåsen 259, *Löperås 260, *Löppern* 260, Löse Burö 184, 195, 260, Lösekullen 260, *Löshuvudet* 260, *Löslersholmen 195, *Löslerssundet 155, 195, *Löslästholmen 194, 195, 288, *Löslästsundet 195, *Lössbo* 121, *Lövsbergsåsen 260, Lövhagen 325, Lövholmen 174, Lövsboden 367, Lövviken 147, Lövsås 233, Lövä 174, 325.

Madbacken 233, Madbergen, -berget 233, Madbitarna 325, Madbäcken 164, Maden 49, Maderna 80, Madplatten 325, *Madfribacken 260, 302, Madgjåtan 131, 307, Madgrinden 214, Madkullen 325, Madkvierna 325, Madledet 214, Madliden 233, Madlyckan 325, Madsnippen 325, Madtegarna, -tegen 325, Madtorpet 65, Madvallarna, -vallen 325, Madäkern, -åkrarna 325, Madås 233, Madäckrorna 325, Madängen 325, *Magnhilde både* 217, Majas berg 233, 298, Majas gilja 233, 298, *Majhagen* 20, Majlyckan 11, 20, 354, *Majskaren 260, 299, Makrilleberget 233, Makrillebåden 174, Makrillskär 171, 174, *Malaren* 191, Malebäcken 164, *Malen* 36, *Malí(n)sgården* 125,

Malisegården 125, *Malisvallen* 125, Malön 36, 195, Malö ström 36, Man begravens vik 155, *Mangelröd* N 217, *Manglerud* N 217, *Manglevad 217, Man(ne)vik(en) 147, Mansholmen 148, 174, Manskär 148, 174, Mansten 148, 174, Manviksskåret 147, Marbokrappet 298, Marebergen 233, Marens kammare 354, Marenskammaren 354, Marens klev 214, *Mareskrämman* 204, Margaretas metepall 233, Margareteholmen 2, 174, 177, 195, Marieberg 48, Mariedal 28, *Markateigen* N 263, Markushagen 325, *Marsflaten* 325, Marslyckan 325, Marsohuvudet 156, 260, Marsoviken 156, Marstrand 174, *Masbo* 298, Mashålan 298, *Masteklävan* 260, Mastekullen 260, Masthögekullen 260, *Masthögen 260, »Mastrand» 174, *Mastträdhålan* 260, Matekullen 260, *Mathammer* 260, Matjorden 325, *Matkull* 261, *Matliderna* 325, Matses pall 233, *Mat-skämman* 261, *Matstugukullen 261, Matteshagen 325, Mattes stuga 325, »Mattes Störreberg» 261, *Matvattnet* 325, *Medstugan* 56, Mejaren 165, Mellan-, se även Mellom-, Mellanberget 233, Mellangrinden 214, Mellangärdet 325, Mellanhagen 325, Mellankastberget 174, Mellankullen 233, Mellankvarnen 40, Mellanliden 233, Mellanlyckan 325, Mellanmaden 284, Mellanmyr(en) 284, Mellanröset 233, Mellanvallen 325, Mellanvänd(n)ingen 325, Mellbergstorpet 133, Mellom-, se även Mellan-, Mellomare 261, Mellombergen, -berget 233, Mellomflat(en) 325, Mellomgårdet 325, Mellom(e)-hagen 325, 377, Mellomlyckan 325, *Mellomre kullen* 261, »Mellomstuf» 56, Metepallen 233, Mickels håla 298, Mickelskär 174, Middagsberget 233, Midsommarkullen 233, *Midstu* N 54, *Migrarbäcken 165, *Migaren XXII, 163, 165, *Minkan* 120, Minkebacken 119, 261, Min kära man 174, 178, *Minnespjälan* 266, »Misbräcka» 261, »Missebräcka» 261, *Misteløkke* D 261, *Mittan* 161, Mittberget 233, Mittdammen 148, Mittfjäll 233, Mittre flaten 325, Mittskär 174, Mittstycket 325, *Mjuka myr 290, *Mjukareslätten* 290, *Mjukejordsåker* 290, Mjukeliden 261, 290, Mjukemyr 261, 290, Mjälkemyr 22, Mjölkeberget 233, Mjölkebron 214, Mjölkegapen 217, Mjölkehallen 233, Mjölkeklafsberget 261, 325, Mjölkekon 195, Mjölkekroken 354, Mjölkeliden 233, Mjölkekyr 22, Mjölkepallen 261, 325, Mjölkeskären 168, 174, Mjölkesollen 174, Mjölkesvadan 148, 233, Mjölkevik 148, Mjölkevägen 214, *Mjöllösa* 124, *Moland(a)dal 9, *Molde* N 6, »Moldo rudi» 142, »Mollendal» 9, 38, Mollängen 354, Mollön 6, 174, 195, Mollösund 6, 156, Mollö äng 156, 242, Moltemyr 132, 284, Mon 89, Moqvisttorpet 46, Morlanda XXI, XXVI, 9, 36, Morlanda kyrkotomt 39, Morlandstegen 74, 354, Mors jord 325, Mors lycka 325, Mors pall 233, Mosseberget 174, 233, *Mosseblockarna 195, *Mossefällan 354, Mossegiljan 298, Mosselaggen 284, *Mosseledet 214, *Mosseledgiljan 214, 298, Mossen 70, 71, 73, 122, 366, Moss(e)tegen 325, »Mosshog» 233, Mosstorpet 83, 84, Mossvallen 325, Mossängen 325, *Muljehöljen* 98, Muljelyckan 98, 325, Muljetorpet 94, 98, Mullbräcka(n) 23, Mulljorden 325, Mullvägen 214, *Mullvägen* 214, Munkeberget 261, Munkebrunnen 370, *Munkegårde* 28, Munkehatten 233, Munkehålet 298, Munkekullen 261, 290, Munkekärret 367, Munkelyckan 298, 325, 367, Munkemyr 290, Munken 261, Munkevik 148, *Munkholmarna* 148, Munkhuvudet 233, Munkhuvudskären 233, Munkhålan 290, 307, Munkåkrarna 325, 367, Munkängen 290, 354, *Murstenen* 261, Murstensberget 261, Museblockarna 173, 195, 262, »Musefälla» 354, Musepannan 262, *Muserud* N 74, Museröd XXVI, XXIX, 73, 119, Muserödtegen 74, *Muserödpannan 261, Musholmen 174, *Muskebergen 262, *Muskedal(en)* 262, Muskekärr 262, 368, *Muskviken 262, Muspanneberget 262, Mygge-, se Mjuk-, Myrbanken 233, Myrdrågen 298, Myrebacken 233, Myrebergen, -berget 233, Myrebottnen 298, Myrebron 214, Myredalen 298, Myr(e)hagen 325, Myrekullarna, -kullen 233, Myrekällan 233, Myr(e)laggen 284, Myreledet 214, Myr(e)liden, -liderna 233, Myren 2, 10, 13, 16, 23, 24, 34, 48, 52, 75, 78, 83, 233, Myresvadorna 233, Myretegen 325, Myr(e)vallarna, -vallen 325, Myr(e)vrån 325, Myrhogen 233, Myrstämmet 370, Myråkrarna 325, Myrängen 325, »Myxedalen» 262, 307, Mäkemyren 284, Måkholmen 174, *Mållerud* 6,

Mällered 142, *Månadsvrån* 354, *Måns' bråte* 325, *Månsebåde(n)* 174, 195, *Månsemyr* 13, 284, *Månsemånsan* 174, 195, *Månsepallen* 378, *Månseeskär* 174, *Mårtensgiljan* 298, *Mårtens hage* 325, *Mårtensskär* 148, 174, *Mårtensskärsviken* 148, *Mårtens vik* 148, *Måseskär* 4, 175, *Måseskärs unge* 170, 175, *Måvammen* 354, *Måvebergen*, -berget 233, *Måveskär* 4, 175, *Måvesät(t)et* 195, *Måvholmen* 175, *Måvön* 4, *Mällby* XXVI, 122, *Märgelbanken* 233, *Märrebåden* 175, *Märregiljan* 148, *Märrehålet* 298, *Märremyr* 284, *Märren* 201, *Märrepallen* 233, 235, *Märr(e)skär(en)* 175, *Møiland* N 374, *Möja* 370, 374, *Möjered* 374, *Möksås* 262, *Mökås 262, *Mörkedal(en)* 78, 146, 298, *Mörkedalsmyren* 292, 298, *Mörkedalsviken* 146, 298, *Mörkegiljan* 40, 79, 298, *Mörkehålan* 298, *Mörkehåller* 233, *Möskeberg 262, *Mössan* 262, *Mösseblockarna* 195, 196, *Mössås* 292.

Naalsund N 263, *Naava* N 74, *Nabbingen* 175, 196, *Nabbingsskär* 168, *Nabbingsudden* 196, *Naddebacken* 262, 307, *Naddås* 262, 307, *Namlös(en)* 196, *Namnlösen* 196, *Naregården* 111, *Nargården* 111, *Nattstugelyckan* 324, 342, 354, 365, *Naversvik* 23, 156, *Naveröd* XXVI, 74, *Navrelyckan* 325, *Nedergården* 20, *Nedre-Håv* 325, *Nellas tomt* 325, *Nereby* 97, *Ner(e)* i gårdet 325, *Nerför vägen* 325, *Nillebrunnen* 325, *Nils' Brittias äng* 325, *Nils(e)bergen* (-berget) 234, *Nilses myr* 284, 325, *Nilses vall* 325, *Nilses vrå* 325, *Nilses äng* 284, 325, *Nils Johanneviken* 148, *Nils Olssons bete* 326, *Noaks ark* 339, »*Noleledsbacken*» 263, *Nolleberget* (-bergen) 263, »*Nollegården*» 263, 374, »*Nolleliden*» 263, *Nollen* 263, *Noras källa* 370, *Nordbacken* 234, *Nordbergen*, -berget 234, *Nordbonden* 196, 207, *Nordhopall* 234, *Nordbräcken* 234, *Nordbäck* 164, *Norddal(en)* 298, *Nordflaten* 326, *Nordgrind* 77, 112, *Nord-Gröva* 109, 141, *Nordgårdarna* 58, *Nordgårdet* 21, 34, 326, *Nordhagen* 34, 48, 51, 140, 326, *Nordhamnen* 326, *Nordhed* 326, *Nordhuvudet* 234, *Nordhålan* 298, *Nordingsviken 156, *Nordjorden* 326, *Nordkaserna* 40, *Nordkrokarna*, -kroken 58, 326, *Nordkvin* 326, *Nordkällan* 370, 371, *Nordliden* 234, *Nordlyckan* 326, *Nordmaden* 284, *Nordmannen* 175, *Nor(d)manneeskäret* 148, 152, 175, *Nor(d)manneudden* 148, 175, *Nor(d)mannevik* 148, *Nordmansdalen* 298, *Nordmarken* 29, *Nordmyr* 284, *Nordre kvarnen* 40, *Nordre renen* 326, *Nordre pall* 234, *Nordre pickaren* 197, *Nordre ås* 234, »*Nordskeängen*» 326, *Nordskog(en)* 367, *Nordslätten* 326, *Nordvallarna*, -vallen 326, *Nordängen* 326, *Nordö 175, *Nordöskär 181, *Norge* 326, 366, 367, *Norge* 326, *Norget* 326, 367, *Normans vall* 326, *Norrkasen* 48, *Nor(r)mannehål* 298, *Norrmyr* 284, *Norske hatten* 326, *Norskohagen?* 326, *Norum* 254, »*Nybergets gilja*» 298, *Nybergsgilja(n)* 298, *Nyborg* XXVIII f., 30, 70, 83, 111, 113, 120, 129, *Nybrunnen* 370, *Nybygget* 32, 40, 42, 43, 63, 68, 79, 94, 116, 131, 136, 137, 140, *Nyckeln* 101, *Nyckelviken* 148, *Nycklevik* 100, *Nygrind(en)* 214, *Nygårdet* 326, *Nyhagen* 63, 72, 77, 326, *Nykleiv* 214, *Nyland* 326, *Nyledet* 214, *Nyländena* 326, *Nyländes-* 232, *Nyländet* 16, 42, 326, 364, *Nyvället* 326, *Nyåker* 326, *Nålberg 263, *Nålen* 263, *Näbban* 234, *Näbbevallen* 326, *Näbborna* 326, *Näckebacken* 148, *Näckedammen* 148, *Näckehöljen 148, *Näreberget* 234, *Näreby* XXVI f., 97, *Näs(e)berg(et)* 234, *Näset* 72, 77, 84, 298, 326, *Näsevallen* 326, *Näsholmen* 175, *Näskrappet* 298, *Näskvin* 326, *Näsliden* 326, *Nässlebergen* 234, *Nästeberg* 234, *Nästekällan* 234, *Nästås* 234, *Näsudden* 32, *Näsvåmmen* 307, *Nävrekärr* 33, 58, 75, *Nöddja* 122, 196, 263, 272, *Nödjuhult* 196, *Nös-Johannas kjortel* 175, 177, 189, 196, *Nösund* 122, 156, *Nötdalen 307, *Nöteberget* 234, *Nöteberg(et)* 234, *Nötebron* 214, *Nötedalen* 307, *Nötskär* 124.

Odelsbo 290, *Odelsmyren* 290, *Odelskvin* 354, »*Odelsqvien*» 290, *Odlingen* 326, *Offerhushagen* 355, *Ola Helgessons boje* 175, *Olas berg* 234, *Olas dal* 298, *Olasdal* 298, *Olas damm* 148, 298, *Olas gilja* 298, *Olas kärr* 367, *Olas myr* 284, 326, *Olas tomter* 326, *Olas åkrar* 326, *Olberg* N 280, *Olebergen* 234, *Ole Larssons kvi* 326, *Olle Mårtenssons skär* 175, *Ollerskäret* 89, *Olles myr* 284, 290, *Olles sik 290, *Olles tomt* 326, *Olof Jonssons holme* 175, *Olov Jönssons holme* 3, 175, *Olovskvin* 326, *Olsekällan*

370, Olsevallen 326, 370, Olskvin 355, Olsmyren 290, Om-, se Ugn-, »Omdahlen» 307, Onda pussar 148, Oppegården 20, Opp(e) i gärdet 326, *Oppslogen? 156, Orm(e)-berget 234, Orm(e)dalen 298, Ormedammen 148, *Ormegärdet 326, *Ormehusmyren* 355, Ormehuvudet 234, Ormeklev 214, Ormekullen 222, 234, Ormemyren 24, 234, 284, Ormestenarna 234, Ormevik 148, Ormhagen 326, Ormhuset 355, Ormkrokarna 326, Orredalen 21, 113, 298, 326, Orrelyckan 326, Orremyren 113, 284, Orrkockebacken, (-bergen) 234, Orrvallen 326, *Ortateigen* N 263, Ortebräckan 263, *Ortekrog* D 263, *Ortmosse* D 263, Oruste glippa 263, Orustelandet 99, Oruste sadel 158, 176, 234, 236, 357, Oruste vette 234, 242, 279, »Orästmyran» 290, *Osgjerd* N 290, Osloholmen 156, 196, Osloskären 156, 196, Oslo sund 156, *Ostarna* 263, *Ostebergen* 263, Ostekullen? 263, *Osten* 263, Ostindiefararen 264, »Ostrebacken» 264, »Ostrebacks böen» 196, Ostronrännan 148, Otterdals både 175, Otterholmen 175, Ottermyren 326, Otterslätt 125, Otteslätt 41, *Ottestala* 41, 132, Ovangård 46, Ovangärdet 326, *Oxdöden 287, Oxeberget 214, 234, Oxebåsen 148, Oxehammen 148, Oxeklev 214, Oxekullen 234, Oxelberget 221, *Oxeliden 234, *Oxeln 19, 20, *Oxelås 264, Oxetrehörningen 326, Oxevallen 326, Oxevik 148, Oxhålorna 298, *Oxlebergen 264, Oxletoften 19, Oxskär 197, *Oxögat* 148, Oxögedamm 148.

»Paalstegen» 143, Palasékällan XXIX, 374, Pallen 136, *Pampus* 207, *Pand(e)bjærg* D 261 f., *Pandehave* D 261, »*Pankakeflaten*» 355, »*Pankeflaten*» 355, *Panneberg* 261, *Pannevik* 262, *Pannkakan* 355, *Pannkakevrån* 355, *Pant-* 118, *Pantargiljan* 377, *Pantejorden* 133, 326, *Pantestycket* 133, 326, *Pantåkern* 133, 326, *Pantås* 118, 264, *Pantängen* 133, 326, *Pappas bete* 326, *Paradiset* XXIX, 67, 298, 299, *Paraten* 134, *Parken 339, *Partille* 19, 80, *Peng(e)hålet* 156, *Pengemyr* 156, *Pengevik* 156, *Pelikanberget* 264, *Pepparliden* 234, *Pers-Annas pall* 234, *Pers backe* 234, 284, *Pers bro* 214, *Pers damm(ar)* 148, *Perses* 326, *Pers hage* 326, *Pers höl* 148, *Pers jord* 326, *Pers kalvhage* 284, 326, *Pers koddar* 327, *Pers kulle* 234, 326, *Pers kvi* 327, *Pers lada* 327, *Pers mad* 284, *Pers pall* 234, *Pers udd* 175, *Pers vall* 327, *Pers åkrar* 327, *Persäng* 51, *Pesekullen* 234, *Petersborg*, -burg XXIX, 14, 327, *Pettereplatsen* 120, »*Pettersborg*» 41, *Pettersdal* 299, *Petters hage* 327, *Petters gårde* 327, *Pickaren* 192, 197, *Pickarna* 197, *Pickö* 197, *Piggarna* 175, 234, *Piggebåden* 175, *Pigg(e)stenen* 234, *Piggfjäll* 234, »*Pikarne*» 197, *Pil(e)backen* 234, *Pileberget* 234, *Pilegrimen* 197, *Pilegrimsholmen 197, *Pilyckan* 327, *Pilerenen* 327, *Pilhagen* 327, *Pilkällan* 370, »*Pillarna*» 197, *Piltebergen* 234, *Piltebergs backe* 43, 234, *Pilåkrarna* 327, *Pina* N 156, *Pinan* XXIX, 156, 175, *Pinan* 26, *Pinas ungar* 175, *Pinderöd* 26, 67, *Pinebacken* 26, *Pinebergen* 26, *Pineklevarna* 26, *Pineröd 327, *Pinerödflaten 327, *Pinerös* 264, *Pinnebacka* 25, *Pinneberget* 234, *Pinnegrinden* 26, *Pinnemossen* 25, *Pinnemyren* 264, *Pinneröd* 67, 75, *Pinnerös 264, *Pin(n)hagen* XXXI, 25, 67, 80, 234, 264, 327, *Pin(n)lyckan* 327, *Pinut* XXIX, 79, *Pinås* 327, *Piparuddarna* 197, *Pip(e)skäret* 175, 177, *Pissa 307, *Pissandet* XXII, 163, 165, *Pissaren* 165, *Pissebäcken* 164, 307, *Pissehölen* 307, »*Piss-lo-kast*» 374, *Pittel 197, *Pittle holme* 197, *Pittleholmen* 197, *Pittle huvud* 197, 264, *Pittle sund* 156, 197, *Pjätteberget* 284, *Pjättemyren* 284, *Planberget* 341, *Plankan* 327, *Plankevik* 148, *Plantaget* 376, *Platsen* 41, 327, *Platshag* 120, 362, *Plogjärnet* 175, *Plommas både* 175, *Plommehagen* 327, *Plommelyckan* 327, *Plomm(e)udden* 148, 175, *Plommevik* 148, 175, *Plomsarna* 355, *Plomsåsen* 22, 355, *Plumsarna* 22, 355, *Plunsås* 22, 264, »*Ponpentus*» 355, *Porsdalen* 299, *Pors(e)bergen*, -berget 234, *Porsegiljorna* 299, *Pors(e)hagen* 327, *Pors(e)myr(en)* 234, 284, *Porsen* 27, 45, *Porsholmen* 175, *Porsladan* 370, *Porsliden* 234, *Porsnäs* 27, 175, *Porsnäs holmen* 170, 175, *Porsvikarna* 52, *Porsviken* 27, *Porteberget* 234, *Portelyckan* 327, *Possevik* 156, *Posteberget* 165, 264, *Postebäcken* 165, 264, *Potatiskvin* 327, *Potthölen* 148, *Predikestolen* 234, *Preke* 264, *Prekebo* 264, *Prekås 264, *Profoss-hålan* 307, *Prästbacka* 75, 265, *Präst(e)backarna*, -backen 234, *Prästeberg* 234,

Prästebro 214, Prästebrotogen 313, 327, Prästegrinden 214, Präst(e)hagen 327, Prästehallen 234, Prästeliden 234, Prästemyren 284, Prästerenen 327, *Prästestenen* 99, Präst(e)vägen 214, 299, Prästhällern 214, 299, *Prästmyren 291, Pukebergen 234, 299, Pukegiljan 299, Pulsholmen 198, *Pumpevik(en) 157, *Pusan* 327, *Pusen* 327, *Pustervig* D 157, *Puste(r)vik* 157, Pustevik XXIX, 157, Pusåkrar(na) 327, Putten 214, 327, Puttestyckena 327, Puttängen 327, Pytseberget 235, Pytsegärdet 327, Pytsetorpet 11, 235, 327, Påls hage 99, *Pålstegen 143, Päreghagen 327, Pärkel 249, 265, Pärkelsberget 265, Pölarne 327, *Pölsan* 198, *Pölseflu(er)na* 198, *Pölseklåvan* 198, *Pölsevik(en)* 198, *Pölseviksholmen* 198, Pölsholmen 168, Pölåkrarna 327.

»Qwerriwigh» 56.

Rabbacken 135, Rabbehed 113, 377, Rabbet 115, 327, Rabbetorpet 115, Radberget 235, Raddan 214, 355, Raddorna 355, Raffalemon 125, »Rafna bærgum» 76, 86, 235, **Rafn(a)tjarn* 76, Raggetorget 27, »Raggetorpet» 27, Ragnhildeklev 214, Ragnhildeskär 235, Rakan 198, 205, Ramberget 235, Ramdal 93, Ramholmen 97, Rammedalen 43, 299, Ramnebergen, -berget 235, 327, Ramneflåget 235, Ramnellyckan 327, Ramnerös 235, *Ramn fjäll* 76, »*Rampshult*» 126, Ramshult XXVI, 126, Ramshulteliden 219, *Ranängs(bergen)* 265, 286, **Rapande-ås-berget* 265, »*Rapanässcar*» 265, *Raparna* 307, *Rap(e)berget 265, *Rapegel 198, 303, 305, 307, Rapegelsberget 265, *Rapenskår* 265, *Rapetegen 355, »*Rapinsberget*» 265, *Rappa kärr* 368, Rappelunden 368, »Rappinsberg, St. och L.» 265, »Rappinsdal(en)» 265, 308, »Rappinsmyren, St. och L.» 265, 291, *Rapungaskår 265, *Rapås(en)* 307, *Rapängs-berget 265, *Rapögel 308, Rapö(n) 18, 198, 307, Rasmus' backe 235, Rasmusberget 235, Rasmuses källa 370, Rasmus' gilja 299, Rasmus' kas 327, Rasmusplats 370, Rasmus' sten 235, Rasmus' tomter 327, Rasmus' (torv)myr 284, Rasseberget 265, Rassen 368, Redutten 172, 198, *Redutten* 198, *Reflebrekke* N 125, *Refna 76, 165, *Reia(n)* N 200, *Rejskär* 200, Relfsvallen 21, 327, »Relfs Wallen» 21, Rels tomt 21, 265, 327, *Remia Stö(n)* 308, *Remsan* 355, »Remsen» 355, *Remsorna* 355, Renåkern, -åkrarna 327, *Reorseröd* 62, »Reparebanan» 235, Reparebanet 235, 356, Reparebansbacken 235, 356, Reparebansmyren 284, 356, *Reren* 265, Rersberget 265, Rersvallen 265, 356, *Resmo* 157, »Resset» 119, *Revan 199, 201, *Reviret* 158, Rian 199, *Ribbehallen 253, 266, *Ribbetass* 266, *Ribbåsen* 266, *Ridareklev* 291, *Ridaren 199, *Riddalen 291, Riddarebergen 235, *Riddarehögen* 235, *Riddareängen* 235, *Ridklev 291, *Ridklevsmyren 291, 356, *Ridkring 356, »Ridkringsmyren» 291, *Rima 126, Rimmen 76, 266, *Ringarelyckan* 266, Ringarstenen 266, 272, *Ringelås 266, *Ringelås* 266, *Ringelsklåvan* 266, Ringen 16, 175, 217, 327, 356, Ringestenen 266, Ringlyckan 327, Ringsdalen 299, *Rinkeby* 136, Rinnaren 164, Rinnelyckan 327, *Rippeberget 266, 375, *Rippegårdet 266, *Rippes berg 266, 375, *Rippes grav 266, 374, *Rippetegen 266, Rishagen 327, Risholmen, Stora och Lilla 3, 175, Rishög(arna) 235, Rismeberg(en) 157, 266, Rismegrind 157, 217, Rismehagen 42, 157, Rismeintaget 157, Rismemyren 157, 291, Rismevatten 42, 157, *Rissebackarna 119, *Rissedammen 299, *Risseflaten 119, 328, *Risseliden 119, *Rissen 119, 328, *Rissena 119, *Rissesvadorna 235, »Risse Svaerne» 119, *Risset 119, 266, 328, *Rissevallen 119, 328, Rissholm(en) 175, Risslebacken 378, Rissleklev 378, Risslevärmseln 378, *Rissås 119, 235, *Rista 306, Ristängen 327, Risö 175, *Rituten 198, 199, »Robersvik» 157, Rockan 148, 175, Rockefiskaren 199, Rockenäs 176, Rockeskäret 175, 176, Rockevallarna 356, Roholmen 47, 199, *Roholmen* 199, Roland XXIX, 179, 199, *Rolands-* 199, Rom XXVII, 126, 128, *Rom(e)backa* 126, *Romelanda* 126, *Rom(e)sjön* 126, Rompen 199, »Romsda(h)lstorpet» 127, Roms damm 127, Romseskullen 266, »Roningarne» 328, Roparen 176, 180, Roparepallen 235, Rosberget 235, 266, Rosekasen 84, »Rosenkasa» 84, Rosenlund 367, Rosensberg 44, 266, »Rosenbergs slott» 44, Roseplatsen 26, 89, 91, 235, 266, Ros(e)valls slott 266, *Ros(e)valls slätt

266, *Rosinekula* N 267, Roskällan 26, 89, 91, 235, 266, 375, *Roslyckan* 26, Rossbacken 235, Rosskärr 120, Rostegen 26, 84, Rotemyr 284, Roväret XXIX, 157, Rudda 64, 308, »*Ruddemossen*» 64, *Ruddet* 64, »*Ruddevik(en)*» 64, Rulldal 308, *Rumlehögen* 158, Rummelvik 158, Rumpän 32, 124, 328, Rumpebergen 235, Rumpen 35, 176, 199, 235, 328, Rumsekullen 266, Rundelen 328, 335, Runn-, se Rönn-, Runndal 308, Runne-, se även Runde-, Rönne-, *Runnegel 308, Runnekullen 235, 328, Runnevallen 328, Runnholmen 176, Runnskär 176, *Runsedyt* 200, Runsegunga 370, Runsegungedammen 148, *Runsekullen 266, Runsön 200, *Russineberget 267, *Russinegiljorna 267, 308, Russleberget 235, Rutgersdamm 127, 148, 284, Rutgers myr 148, 284, Rutan, 328, Rutorna 328, *Ruttenvikén* 64, Ruttnehål 377, Rydbergstomten 21, Ryggen 176, Rynneskär 200, *Ryr* 291, Ryrmaden 291, Ryssjeskär 176, Rytta-backen 235, Rytta- ren 176, 180, 200, 235, Ryttareskåret 200, Rytta- rholmen 176, Rytta- rstugan 267, Råberget 235, Råbråten 235, *Råda stock* 54, *Rådden* 64, Råggärdet 328, Råghallen 267, Rågkvin 328, Råglyckan 328, *Rågottskär* 92, Rågval- len 328, Rågåkrarna 328, **Rågård(en)* 92, Rågårdsvik 90, 92, 158, 271, Rågåskaten 269, Råhagen 130, 328, *Råhagen* 130, Rå- holmen 176, Råholmesund 176, Råkärr 367, Råkärrstorpet 127, Råland(a) XXVI, 127, 128, 130, Rålandsberg 41, 130, 267, Råloppet 328, Rålyckan 328, Råmyren 284, Rån 370, Rånäs 80, 176, 200, *Rånäs* 47, Rånäse udd 80, *Råröd* 128, »*Råssina*» 267, Rå- tegen 328, Råtta- n 176, *Råtteröd* 74, Råttholmen 91, Råöarnas både 167, 176, Råön 47, 80, 176, 200, »*Räcksegatan*» 217, »*Räcksegrinden*» 217, Råddjorna 200, »*Räfvesåsberget*» 267, Råkebåden 200, *Råkeskär* 200, Råkevik(en) 148, *Råkestregatan 217, *Råkste- grinden 217, *Rämje* 308, *Rämjorna* 308, Rämmedalen 76, 308, Rämmens håla XXIX, 214, 308, 368, Rämmens port XXIX, 234, 308, Rämmens ås XXIX, 214, 267, 368, *Rämne* 76, Rännareklevén 217, Rännebåden 176, 179, Rännegatan, -gatorna 134, 217, 218, 336, *Räntan* 193, *Räntemåla* 133, 193, *Rän- teröd* 193, Rärin 356, Rärut 356, »*Rättjorne*» 200, 201, Råva 201, Råv(e)backarna, -backen 235, Råveberget 235, Råve- gård- sbacke 267, Råvehurdsbergen 235, Råv(e)kullen 235, Råveliden 235, Råvelyckan 356, Råvemyr(en) 284, Råven 176, 191, *Råven* 176, Råverös 235, *Råvfallemoarne 125, Råvhog(en) 235, *Råvhurdsberget 267, *Råvhurdsås 267, Råvhus(e)berget 267, 284, Råvhusmaden 284, Råvhusmyren 284, *Råvhusås 267, Råvhålet 299, Råvhög(en) 235, Råvklevarna 214, 299, Råvklåvorna 214, 299, Råvkrokarna 328, Råvsberget 235, **Råvs(h)al(en)* 328, Råvskär 176, Råvviken 148, Råvås 235, Röd XXVI, XXVII, 41, 77, 97, 131, 299, 328, Röda havet 370, Röda näsan 113, 235, *Röda näsan* 82, 113, Rödbacken 235, Rödberg(et) 84, 90, 201, 235, Rödbergsskär 176, Rödbergstorpet, Nedre 84, Rödb- bergsvik 84, 90, 157, Rödbådarna 176, 201, *Röd- da* 64, *Rödde* 64, Röde port 214, Röd(e)skär(en) 176, Rödhammar 235, 328, Rödhammarsberget (-kullen) 328, Röd- liden 235, Rödmyr(en) 48, 284, Rödsdalen 299, **Röd(s)klev* 43, 377, Röds klev 94, Röds näs 77, Röds sund 148, Röds vatten 148, Rödsåkrarna 328, Rödval- len 328, Røjde backen 235, Rökarenabben 201, *Rökebergen* 235, Rökeberget 235, Rönn-, se även Runn-, Rönnebergen, -berget 235, Rönnegattet 299, Rönnegiljan 299, Rönnellyckan 328, Rönne- myren 284, Rön- nen 328, *Rönningarna 328, Rönningen 73, 328, Rön- nängen 328, Röra XXVI, 58, 78, 201, Rörberget 235, Rördammen 148, Röre- fall 201, Rör(e)maden 284, Rören 328, Rör(e)val- len 329, Rörflaten 329, Rörgiljan 299, Rörhol- men 3, 123, 176, Rörin 357, Rörmyr(en) 284, Rörskär 170, 176, Rörströmstorpet 69, Rör- tegen 329, Rörtjärnet 148, 285, Rörudden 176, Rörut 357, Rörvik 40, 148, Rörå- kern 329, Rörås 235, Rösabergen 235, Rösakullen 236, *Rösane 267, Rösebacken 236, Rösebergen -berget 236, 284, 299, *Rösebergen 236, Rösedalen 299, Röse- giljan, -giljorna 299, Röse- hagen 329, Röse- kvin 329, Röseliderna 236, Rösemyr(en) 284, Rösen 236, 284, *Rösen 236, Rösesvadorna 236, *Röskällan 375, *Röskälleberget 375,

Rösliden 236, Rösås 236, Rövarebergen 236, 284, 329, Rövarekulan 329, Rövaremyren 284, Röven 48, 148, 159, 315, 329.

Sackekärr 113, 116, 303, 329, 367, *Sacken 303, Sackåkrarna 329, Sadelbåden 176, Sadeln 234, 236, *Sadeln* 357, Sadelputten 158, 357, Sadelstenen 236, *Sadle piggar 236, 279, Saleby 113, *Sallvik 158, Salmonsgärdet 329, Salteberget 236, Salteriholmen 176, Saltgiljan 299, Saltholmen 329, *Saltholmen* 203, Salthästen 201, Saltkälebacken 48, *Saltkälén* 48, Saltmjärren 201, Saltorna 329, »Saltskafva» 201, *Saltskav* 202, *Saltskaven* 202, Salttegarna 329, Saltudden XXIV, 176, Saltängen 329, Saltö XXIV, 176, *Saltö* 203, Saltö ungar 176, 179, »Samaen» 130, »Sambullerberget» 267, »*Sambullern*» 267, Samshagarna 329, Samsmarken 329, Samsplanen 329, Samstegarna 329, Samuel Perssons gårde 329, Samuels kalvhage 329, Samuels led 214, Samvetstorp 44, Sand 313, Sandarna 329, Sandbackarna, -backen 60, 83, 85, 127, 140, 236, Sandbackedal 299, *Sandbuller 268, *Sandbullerberget 268, Sanddalen 299, Sandeborgen 236, Sand(e)gärdet 116, 329, 346, Sandekullen 236, Sanden 7, 47, 94, 106, Sandershagen 329, Sandflaten 329, Sandgravarna 299, Sandgrinden 214, Sandgropsberget 236, Sandgropsmyren 284, Sandgärdesstule 346, 357, Sandhålan 94, Sandhålor 299, Sandintaket 358, Sandkällan 371, Sandled(et) 214, Sandlid(en), -liderna 236, Sandlyckan 329, Sandreveln 176, Sandrult 329, Sandrösebergen 236, Sandskunken 236, Sandtåkten 371, Sandudden 176, *Sandugnen 130, 308, Sandvadet 214, Sandvallarna 329, Sandvik(en) 11, 16, 148, Sandåkern, -åkrarna 329, Sandängen 329, Sanken 291, *Sanken* 291, 329, Sankerna 329, Santerös 218, 268, Santes haller 218, 268, Saxdal(en) 299, Saxehamnen 111, 299, 329, Saxerös 111, 236, 299, Saxetorp 111, 139, 236, 299, *Saxetorpsrös 112, *Segelstein* N 268, *Segelsten 268, Segelstenen 158, 268, Segelvik 158, 268, *Segerstenslyckorna* 268, »Segerviken» 158, »*Seijland*» 123, *Sej-skär 201, *Selveiði 93, *Senapskaser*(na) 329, Senapsvallen 329, Seskär 201, *Severins lycka* 310, *Sevik 158, *Seviki* N 158, »Seviksbacke» 268, »Seviksängen» 357, Sexstycke 329, Sextondelen 329, Sexåkrarna 329, 335, 338, »Sifverskärr(s torp)» 367, Sigfrids hage 329, Siggekärr 367, Siggelyckan 329, Siggen 284, Siggholmen 28, *Sigghus 118, Sig(g)landa 123, *Siglande 165, 306, Sigridshagen 329, Sikebackarna 236, Sik(e)-hus(et) 118, Siken 236, 284, Siketuvorna 329, Sildalen 291, Sillbyssan 201, Sillebacken 268, 309, Silledalen 268, 309, Sillemaden 291, 309, Silleskär 176, Sillhålet 148, Silverberget 268, *Silverberget* 268, Silverbådarna 176, Silverspännarevik 377, *Simlinge-vattnet* 121, Simlängeplatsen 120 f., Simmas (Simons) gilja 299, Simmas (Simons) klåva 299, Simmedammen 148, »Simmerskullen» 268, *Simmersröd* 268, *Simmerud* 268, Simons lycka 329, Simons näs 176, Sirisgiljan 299, Siris höl 148, Siris källa 371, Sisselas backe 14, Siverbacken 113, 114, Siversgärdet 134, Sjuhamn 158, Sjukstugan 309, *Sjumansgärdet* 158, *Sjusätt 158, *Sjuåkern, -åkrarna 158, 329, *Sjuängen 158, 329, »Själholmen» 201, *Självs hål 357, Sjöbacka 83, Sjöbackarna, -backen 80, 236, Sjöberget 236, Sjöbergsbacken 63, Sjöbodberget 236, Sjöboddalen 299, Sjöbodkullen 84, 222, 236, Sjöbodviken 148, 236, Sjöbäcken 164, Sjögrinden 214, Sjögårdsvallen 329, Sjögårdsvik 158, *Sjögårdsviken* 158, *Sjögärdet 329, Sjöhamnen 329, Sjöhamnen 236, Sjöhamnen 371, Sjölandet 329, Sjöleden 236, Sjölyckan 8, 36, 40, 329, Sjömyr 284, Sjöåkern 329, Sjöängen 329, *Skabben* 88, Skabbestenen 268, Skabbetegen 88, 201, 268 357, *Skabbetegen* 88, Skabbholmen, St. och L. 88, 201, *Skabbote bott(n)en* 88, Skabbön 88, 357, *Skaft* 98, *Skaftbräcken 62, *Skaftemossen* 236, *Skaft(e) näs* 236, *Skafteröd* 357, *Skaftet* N 98, *Skaftnes* N 98, *Skaftnäs* 98, Skaftås 236, Skaftö 88, 98, 201, 236, Skaftöland(et) 98, 353, Skaftö udd 99, 241, *Skagbobergen 202, 268, *Skagboholm 202, *Skagboholm 202, 268, *Skage gren 202, *Skagen* D 202, 203, Skagerack 167, 176, *Skalkorgarna* 204, Skallarna 72, 330, Skallebåden 159, 169, 176, Skallegrund 176, Skallen 48, Skallerholmar 159, 176, *Skallerängen 324, Skallgrind

214, Skallhavet 158, »Skallholmen» 177, Skallran 330, Skallreberget 268, »Skam-berget» 269, Skams harveddrag 372, Skandinavien 284, *Skane* 132, *Skanekullen* 131, *Skanetorp* 132, Skankarna 236, Skans(e)bergen, -berget 236, 269, 330, Skanseflaten 236, 330, Skanse gator 214, 330, Skansegården 214, 330, Skansemyren 284, Skansen 7, 26, 269, 330, Skanse trädgård 236, 330, Skansåkrarna 330, *Skantbergen* 269, 271, *Skantberget 269, Skantorp XXVI, 131, 330, *Skara* 260, *Skarbo* 260, *Skarebacken* 260, 299, Skarklåvorna 299, »Skarfsätet» 202, Skarveskär(et) 202, Skarvesäter 196, 202, Skatan 330, *Skatebacken 269, Skatebenet 330, 357, Skateberget 94, 236, Skatekvin 330, Skatekärret 367, Skaten 94, 148, 202, 236, 257, 269, *Skaterumpen* 357, Skaterös 269, Skateröse backe 269, Skatevallen 94, 330, Skatevik 148, »Skattemyren» 18, Skatåkern 330, 357, Skatägget 202, Skavan 202, Skave gren 203, Skedarelyckan 357, 369, *Skedekärr 367, 369, Skedelyckan 330, Skedesberget 236, Skedesbäcken 164, Skedesmaden 285, Skedesmyren 285, Skedesrenen 330, Skedesåkrarna 330, Skedesändarna 330, Skedet 330, Skenareliden 269, Skepparns hamn 148, Skepparns holme 148, 177, Skeppedalén 50, 309, *Skeppedjupet* 368, Skeppekroken 330, Skeppet 371, *Skeppet* 369, Skeppholmen 177, Skeppholmskåret 177, Skeppsberget 269, Skeppsdal(en) 309, 369, Skeppsholmskåret 175, 196, *Skeppshålan* 368 f., Skeppskärr 309, 368, Skeppstala 113, 132, 153, 330, *Skeppsvik(en) 8, 20, 148, 158, Skeppsvikstorpet 20, »Skerekärret» 357, 369, »Skerekyckan» 357, Skerkullen 269, 357, »Skerrlöcka» 357, *Sketehögen* 299, Sketgiljan XXIX, 299, *Sketnos* 299, Skeven 203, *Skiberget* 269, *Skibe-vall* 132, *Ski(d)backen 269, *Ski(d)berget 270, *Ski(d)dammen* 269, Skidgårdskvit 330, Skidgårdsmaden 285, *Skiffern 203, Skiftesbäck 165, Skifteskvin 330, *Skillnad-bäcken 158, 165, *Skillnadhöl 158, 165, Skillnadsberget 236, *Skillnadskullen* 165, Skillnadsrenen 330, *Skillnaregrinden 218, 269, *Skillnareliden 218, 269, *Skillnarelid-grinden 218, *Skillnarevattnet* 218, 269, *Skinklösa XXIX, 123, »Skinnaregrinden» 218, *Skinnfäll(en)* 343, Skintan 330, Skintebacken 236, Skintebergen, -berget 236, Skinte-myren 285, *Skinten* 330, Skinten, Store, Lille 330, Skintevallen 330, Skintorna 330, Skitaren XXIX, 177, Skitar(e)rännan XXIX, 148, Skitarholmarna XXIX, 177, 204, *Skiten* 177, Skitnagrinden 214, *Skjeipstad* N 132, »Sk(j)ere kjärret» 357, »Skjut litet» XXIX, 177, Skjutsleden 218, Skjutsrättaregiljan 269, 309, Skjutsrättarekullen 270, *Skjutsviken 7, 8, 159, Skoffen 270, Skoftängen 357, Skogberget 236, Skog(e)hagen 76, 77, Skogeledet 214, Skogen 14, 15, 20, 22, 32, 40, 51, 58, 68, 73, 75, 77, 94, 236, Skoggården 330, Skogkvin 330, Skoglyckan 330, Skogmyren 71, Skogsbackarna 236, Skogsberget 236, Skogsbetet 330, Skogsbranken 236, Skogsdalen 299, Skogshagen 330, Skogs-hamnen 330, Skogskärret 367, Skogsliden 110, 139, Skogslunden 367, Skogslyckan 330, Skogsmarken 330, Skog(s)myren 285, Skogstegen 330, Skogstorp 71, Skogsvallen 330, Skogsvägsmyren 285, Skog(s)ängen 330, Skogviken 124, Skolemästareberget 236, Skolemästaren 203, Skollarna 159, 270, Skolldalen 2, 159, Skollebergen 159, 270, *Skolleberget* 159, Skolle hus 2, 159, Skollehusen 159, Skollen 2, 148, 159, 358, *Skollen* 159, Skollerännan 159, Skolleröven 159, Skoll(e)skären 159, 177, 203, Skollevattnet 159, Skollholmarna 159, 176, 203, Skomakaredalen 299, Skomakarekullen 236, Skomakareledet 214, Skomakareleran 330, Skomakarelyckan 330, Skomakaremyren 285, Skomakaren 177, Skomakarens torp 83, Skomakarepallen 236, Skomakaretorpet 83, Skomakareudden 177, 330, Skomakarevallen 330, *Skonseng* N 358, *Skorreberg* N 270, Skorreberget 270, 330, Skorreflaten 270, 330, Skorstens- 270, *Skott(ar)eholmen 204, Skottaren 177, 202, 203, 271, 358, *Skottarna 204, Skottbänken 204, *Skottekullen* 204, *Skotten* 204, Skotteskär 177, Skottgiljan 309, Skottthed 358, Skotttholmar 177, »Skotttholmar» 177, »Skottth(olma)r» 204, *Skottthålan* 358, Skottthålet 358, *Skottorna* 204, *Skovlehistor* 33, *Skraama* N 165, Skramlebäcken 165, Skramlevallarna 358, *Skranefjeld* N 358, Skranintaket 358, *Skranorna* 358, Skredseröd XXVI, 78, *Skrevaren*

357, Skrevarerenen 330, Skrevareåkrarna 330, 357, *Skridarebacken 270, *Skridhällan* 270, *Skrikarebergen* 270, *Skinnvik 159, 161, Skrivarebergen 236, *Skrivarekaserna* 236, »Skromberget» 270, Skrommbäcken 165, 270, *Skrompeberget 270, *Skrottan* 291, Skrottemyren 291, Skrottetorpet 80, 292, *Skrubberget* 270, Skrubbeliden 270, Skrubbenmyren 285, 330, *Skrubbgårdet* 270, *Skrubbmarken* 270, *Skrubbås* 270, Skrubbbängen 330, *Skrumpeberget 270, Skraddareberget 237, Skraddaregiljan 299, Skraddareholmen 177, Skraddarelyckan 330, Skraddaren 177, Skraddareskåret 177, Skraddaretorpet 83, *Skräklan* 196, *Skræna* N 204, Skrämjä 204, *Skrämman* 204, *Skrämmeborg* 204, »Skränja» 204, *Skuffen 270, *Skulbäckshammar 271, *Skulekällan 271, 375, *Skulekällehammar 271, Skulhammar 204, 270, 375, Skulorna 204, 271, *Skummebacken* 358, *Skummen* 358, Skumparna 330, *Skumpeberget* 358, Skumpen 330, 358, *Skumpen 330, Skumshagen 271, 358, »Skumshögen» 271, 358, Skunkarna 237, 330, Skunkeflaten 330, Skunken 237, 330, *Skurekällan 271, 375, Skut- XXIV, Skutan 309, »Skutebackar» 237, Skutebacken 237, Skutebergen, -berget 237, Skutegiljan 309, Skut(e)holmen 177, Skutekullen 35, 237, 271, 309, Skuteskär 177, Skutevik(en) 97, 148, Skutholmen 237, Skutloppet 148, Skutt(r)eborgen 271, *Skvaleberget* 271, *Skvalebratten* 271, S(k)valle(r)skären 177, »Skysviken» 8, 159, *Skånhallen* 131, *Skåneröd* 131, Skånåkrarna 330, *Skåphålet 359, Skåran 148, 237, *Skåran* 149, Skårdalen 299, Skårebacken 237, Skåreberget 237, 271, 299, Skårekullen 77, 237, Skårgången 214, Skåddan 175, Skådde 177, *Skåddebåden 177, Skåddebacken 164, Skådd(e)hålan 149, Skåddehålet 149, 335, Skåddenabben 177, Skåddepallen 237, Skåddeviken 149, Skåddevikens salteri 88, *Skäggen* 299, Skäggedalen 299, *Skäggen* 299, Skäl(e)backarna, -backen 21, 237, Skälebol 330, 348, Skälebräckorna 330, Skälebåden 177, Skälekarven 204, Skålevikarna, -vik(en) 149, *Skålgårdsberget 92, 271, 359, *Skålgårdsresen 271, 359, *Skållareberget* 177, Skållers- XXI, Skållersbacken 104, 195, 237, Skållersbrankarna, -branken 237, 330, Skållershålan, -hålor 299, Skållerskullen 237, Skållersliden 237, Skållerslyckan 331, Skållersplanerna 331, Skållerstället 371, Skållersvallen 331, Skållholmen 177, »Skålsk(är)» 204, Skålvaren 204, *Skåndla* 80, Skånklingarna 205, *Skånklingen* 205, »Skårebacken» 237, Skåreberget 237, »Skåreberget» 271, Skåregiljan 299, »Skårekalfhagen» 271, Skårekalfhagen 359, Skårekullen 236, Skårekårr 367, 369, *Skårekårret 369, Skår(e)liden 236, Skårepallen 60, 80, 237, Skåret 14, Skåregårdsresan 359, Skårhagen 60, 80, Skårnehöl 159, Skårudden 177, Skårviken 149, Skårängen 331, Skålthammar 270, *Sladderhögen* 159, Sladdervik 159, *Sladhallen 77, *Slaktarebukten* 331, Slakt(ar)ekroken 331, *Slaktarestödet* 331, Slaktareviken 149, Slaktaren 177, Slaktebacken 237, *Slaktedammen* 299, Slaktehålan 299, Slaktevik 149, *Sledahilleren* N 77, *Slenes* N 77, *Slevik(en)* N 77, Slipehon 218, Slipestenen 177, 180, *Sliptjuga* 218, *Sloden 156, 159, Sloegårdsskåret 205, Slott(e)hagen 331, Slotteliden 237, Slottepallarna 237, Slottet 237, 266, *Slottet* 266, Slottthuvudet 237, Slottsberget 224, 237, 331, Slubbersholmen 205, Slupdalen 299, Slupe huvud 35, 271, Slupekil 35, 160, Slupen 35, 160, 299, *Sluppen* N 35, *Slåberg 205, *Slådalen 205, *Slåkedalen* 139, Slåk(e)dammen 149, Slåkegården 139, 331, Slåkeliden 139, 218, 237, 331, *Slåkevallen* 139, *Slåklåvorna* 205, Slåtterhagen 331, Slåtterkullen 237, Slåbergen 237, 272, *Slådamossen* 77, »a *Slædaughe*» N 77, »Slådräckorna» 272, *Slåddalen* 77, Slådkneken 127, *Slådkneken 218, 359, *Slådkneken* 77, *Slådkårr* 77, *Slådvallen* 77, 272, *Slågge* 272, Slåggeberget 272, Slåhällern 77, 127, 272, 359, »Slåktnegen» 218, 359, »Släppinne kullen» 255, 272, *Slårvik 272, *Slærod* N 77, Slåtthacken 67, Slättebackarna, -backen 237, Slätteberg(et) 237, Slättegrynden 214, »Slåtten» 30, Slåtten 93, 112, 114, 118, 127, 139, Slåtterna 47, 49, *Slåtternastocken 54, Slättetegen 331, Slättetorpet 118, Slåtthult 44, Slåtthorp 104, Slåttvallen 331, Slåttängen 331, Smala giljan 299, Smala myr 285, Smal(e)sund 91, 149, Smale vägen 214, Smalhögen 149,

Smalsnipan 331, Smedby XXVI, 133, Smedflaten 331, Smedjan 205, Smed(je)backen 237, Smed(je)bergen, -berget 237, Smedjebrottet 205, Smed(je)dalen 299, Smed(je)giljan, -giljorna 299, Smedjegärdet 331, Smedjehagen 331, Smed(je)kullarna, -kullen 237, Smedjekvin 331, Smedjekällan 371, Smed(je)liden 237, Smed(je)lyckan 331, Smedje-
 udden 177, Smedsedalen 299, Smedsgårderna 331, Smedåkrarna 331, Smygevrån 331, Småbergen 237, Småbådarna 177, Småfläckarna 331, Småhagarna 331, Småhamrarna 331, Småholmarna 177, Småkullarna 237, Smålyckorna 331, Småmossarna 285, Små
 mossarna 285, Småplankorna 331, Småskärsholmen 177, »Små sångerna» 360, *Små
 sängarna 360, Småtegarna 331, Småtuvorna 331, Smååkrarna 331, Smälleggrinden
 214, Smättegrinden 237, Smätten 331, *Smätten* 237, 331, Smögen 29, 160, 177, 359,
Smögen 29, 331, Smöggeröd 359, Smöggerödbergen 359, Smögholmarna 160, 169, 177,
 359, *Smøkkerød* N 359, Smör- XXIX, Smörasken 177, *Smörbåden* 177, Smördalen
 299, Smörhålan, -hålorna 331, Smörhålet 149, 177, Smörjegiljan 299, Smörkullen 237,
 Smörkällebäcken 165, *Smörkälledalen* 165, Smörskär 177, Smörstacken 177, 244,
 *Snapås 237, *Snarra 62, 162, Snar(r)evik(en) 62, 83, 149, 160, *Sneden 360, Sned-
 flaten 331, Snedfocken 331, Snedlyckan 331, Snedrösberg 238, Snedvallen 331, Sned-
 åkrarna 331, Snickarekasen 331, Snickarudden 92, Snipan 331, *Snipan* 331, Snipe-
 berget 238, Snipedalen 299, Snipeliden 238, Snipen 238, 299, 331, *Sniporna* 331,
 Snippen 40, 331, Snokopp(s)lyckan 360, Snultrebåden 169, 177, 192, *Snuppeflaten*
 360, *Snuppekasen* 360, Snuppelyckan 360, Snäckedjupet 149, 160, *Snäckeviken* 160,
 Snäckhalsen 205, Snäckhål(et) 149, 160, Snällebacken 272, 360, Snällängen 272, 360,
 Snäret 368, Snärten 35, 205, *Snörom* 178, Snöromkring XXIX, 178, *Snöropp 331,
 Snörupp 78, Sobackarna 238, Sobåden 178, 238, Sogiljan 300, Soholmen 178, Soldaten
 360, Soldateviken 149, Solhall 238, Sollid(en) 26, 27, 60, 120, 238, Sollidkärr 45, Sol-
 skensvrån 300, Solskivan 360, Solslyckan 285, 331, Solsmaden 285, 331, Solviken 80,
 *Solås- ? 285, Sommarberget 238, *Sommaren* 238, *Sommarkullen* 238, Sommarliderna
 238, *Sommar(s)myr(en)* 286, Somparna 355, Son 178, 238, Sopan 198, 205, *Sopölen
 127, Sorgeflaten XXIX, 331, Sorgevrån XXIX, 331, Soryggen 178, Soskär 178, Sotarevrån
 331, Sotemyren 292, *Sotmyra* N 292, Soudden 178, Sovik 149, Soviksbådarna 149, So-
 ången 331, Spanskekleven 214, Spanskens bro 214, Spanskens gilja 300, Spanskens
 torp 106, 214, 331, Spanskeslätten 331, Spekehamnen 331, Speleberget 272, *Spelmans-
 berget* 272, Spelmanskullen 238, 285, Spelmansmyren 238, 285, »Spertegiljorne» 309,
 *Spettkälledalen 310, *Spikerna 332, *Spikerna* 332, *Spirehultet* 149, Spirevik 149,
 Spjällbackarna 238, Spjällen 332, Spjälletorpet 46, Spjällåkrarna 332, Splittevik 149,
 Springarebacken 272, *Springarebacken* 269, Springareberget 272, *Springberg 102,
 272, Springebacken 272, Springebergen 272, *Springeberget 273, *Springebräcken* 332,
 Springehagen 21, 273, Springet 272, 332, *Springklevarna* 332, Springliden 110,
 Springoppedalen 12, 310, Springopptorpet XXIX, 12, »Springuppeberget» 12, 273,
 »Springuppemyren» 12, 292, Sprunset 332, *Sprunset* 332, Sprängareberget 272, 273,
Spränget 272, *Sprängkullen* 272, Spunset 332, *Spunset 332, Spåmansviken 149,
 Spångedalen 300, Spättan 178, Spättas bås 149, Spätteskären 178, Spökedorren 375,
 Spökeliden XXIX, 214, 368, Spökepallen XXIX, 273, 375, *Staalet* N 219, *Staalviken* N
 219, Staberget 63, 273, Stackote vallen 332, Staden 45, 53, Stakekullen 238, Stala 134,
 Stalaberg 135, Stallarna 238, Stall(arne)bergen 238, Stallbackarna 238, Stallen 332,
Stallen 332, Stallflaten 332, Stallgiljan 300, Stallhålet 238, 300, Stalkroken 332, Stall-
 kullen 238, Stallåkrarna 332, Stamparna 332, Stampehagen 332, Stampen 332, Stam-
 pemyren 285, Stamperöd 130, *Stan* 53, »Stansbacken» 238, Starketorpet 12, *Starkås*
 361, Starr(e)myren 285, Starrgiljorna 300, Starrkullen 238, *Statvägen» 218, Stavas
 lid 332, Stavstenarna, -stenen XXV, 238, *Stavstensbacken 238, Stenarna 18, 149, Ste-
 narnabryggan 214, Stenarnahamnen 149, *Stenbodals kall* 255, Stenranken 238, Sten-

brobergen, -berget 238, Stenbrolyckan 332, Stenbron 214, 238, Stenbråten 332, Stenbäcken 164, Sten(e)backen 13, 139, Steneberget 238, Stenebryggan 214, Stenegatan 214, Stenegården 18, Sten(en) 178, 300, 332, Sten(e)vik(en) 149, Stenflaten 332, Stengiljan 300, Stengrind(en) 214, Stengårdsberget 238, Stenhusen, -huset 18, 43, Stenhuslyckorna 332, Stenhyttan 205, *Stenhällen* 245, Stenklev 214, Stenkullen 238, Stenkvin 332, Stenlid(en), -liderna 104, 238, 332, Stenlid(storpet) 83, Stenlyckan 332, Stenmalen, -malarna 238, Stenmursstycket 332, Stenmyren 121, Stensbacken 238, Stensbergen 238, Stensbo XXVI, 14, 45, 238, *Stensbobacken 238, Stensbobergen 238, Stensflaten 332, Stensholmen 178, 285, 300, 332, Stenshult 368, Stenshålan 300, Stenshälet 300, Stenskär(et) 178, Stenslyckan 332, Stensmaden 285, Stensmarken 332, Stens skär 178, 300, Stenstycket 332, Stenstättan 214, Stens udd 178, 300, Stensåkern (-åkrarna) 332, Stentrappberget 238, 332, Stentrapporna 238, 332, Stenulven 238, Stenulvebergen 238, 300, Stenulvegiljan 300, Stenvallen 332, Stenåkern (-åkrarna) 332, Stenörevalen 332, Stichelberget 273, Stigberget 105, 124, 238, Stigbergshagen 124, Stigeliden 238, Stigemyren 90, Stigen 90, 99, *Stig(en) 238, »Stigsberget» 238, *Stillekärret* 218, *Stilleledet* 218, »Stilles grind» 218, 248, *Stille(t) 219, *Stillingsö(n)* 218, 303, Stinas brunn 371, *Stjärnhöl 160, Stockbjörniskären 167, Stockbjörnskären 205, Stockdammen 149, Stockeberg 300, Stockebergen, -berget 238, *Stocke Bjönniskär 205, Stockebo(d)fjäll 273, Stockedal 300, Stockefjäll 273, Stockeflaten 332, Stockegiljan 300, Stockekil 149, Stockekällan 271, Stockeledet 214, Stockeliden 239, Stock(e)lyckan 333, Stockemyr 285, Stocken 45, 53, 89, 149, 173, 213, 219, 332, *Stocken* 54, Stockerännan 371, Stock(e)sundet 149, Stockevad 214, Stockevallen 333, Stockevik 89, 94, 149, Stockholm 178, Stockhålan 239, Stockåkern, -åkrarna 333, Stockås 239, Stockängen 333, »Stohlkneken» 127, Stolpegärdet 124, 333, Stolpeliden 124, 333, Stolpeskär 178, *Stommen* 314, Stompen 168, 178, 191, Stompehyttan 43, »Stora Bure» 184, Stora, Lilla flu 167, Stora Glippan 273, Stora hamn 333, Stora Härmanö 1, 2, 3, Stora klev 214, Stora Kyrkeskär, se Kyrkeskär(en), Stora rös 239, Stora vette huvud 239, Stordalen 300, Stordammen 149, *Store Bror* 185, Storebräcken 239, Store bås 28, 149, 377, Store bäcken 164, Stor(e)flaten 333, Store gap 214, Store-Glippan 273, *Storegranen 371, Storegrans myr 371, Storegrind 215, Store Gullholm(en) 3, 206, Storehamn 333, Store Härm 1, Storekvin 35, Storeleran 333, Storelyckan 333, Storemad 285, Storemossen 285, Stor(e)myr(en) 285, Stor(e)renen 333, Stor(e)sten(en) 239, Storevallen 333, Storevarde 10, 15, Store vette 44, Storhed 112, Storis 206, Storlid 76, 111, 122, 133, 239, Storlandet 333, Storlyckan 333, Storrös 239, Storskiftet 333, Storstycket 333, Stortegen (-tegarna) 333, Storån 164, Storängarna, -ängen 333, Storön 178, Straffet 360, Strand XXVII, 135, Strandbacken 239, Strandbergen, -berget 239, Strande hamn 323, Strandekullen 239, Strand(e)lid(en) 239, Stranden 45, 53, 101, 333, Strand(e)vallen 333, Strand(e)vägen 215, Strandflaten 333, Strandhagarna, -hagen 117, 333, Strandheden 333, Strandkrappet 300, Strandkullen 300, Strandledet 215, *Strandnorum* 254, Strandplanen 333, Strandträden 333, Strandvallen 333, Strandängen 333, Strane å 164, Strantås 273, Stretnäsan 206, Strimmeln 360, Stroppholmen 98, 206, Strupefall 164, *Strupen* 164, Struten 160, Strutsholmen 51, 178, Strömbacken (-backar) 239, Strömbergen 239, Strömbergsbackar 239, Strömhall 239, Strömholmen 30, 175, 178, Strömlid 239, Strömmen 30, 36, 239, Strömmyren 285, Strömsholm 48, Strömskåret 178, »Strötnäs» 206, Stubbarna 333, Stubbberget 239, Stubbhagen 333, Stubbekärr 368, Stubbemyren 285, Stubbheden 333, Stubbängen 333, »Stufuærudi» 100, »Stufærudi» 86, Stugebacken 239, Stugebergen, -berget 239, Stugeflaten 333, Stug(e)lyckan 333, Stug(e)åkern (-åkrarna) 333, Stugås 239, Stumparna 333, Stumpen 178, Stutegravarna 300, Stutevik 149, Stuveröd XXVI, 100, *Stuveröd* 100, Styckeliden 219, Styggemyr 108, 285, Styggholmen 178, *Styr(e)-*

berg(et) 273, *Styrellyckorna* 273, *Styrås 273, *Stytteberg* 239, *Stålbjåret* 219, *Ståleröd* 219, *Stålklev* 219, *Stålkärr* 219, *Stålmaden* 219, *Stålpannan* 178, 206, *Stållås* 219, *Stångedalen* 300, *Städudden* 178, »*Ställevallen*» 360, *Stämmemyren* 285, *Stämmet* 112, 371, *Stärkorna 361, *Stärkås 361, *Stättebyggnan* 206, 219, *Stätten* 30, 36, 90, 149, 215, 333, *Stätten 206, *Stätteskären* 178, 206, *Stättestycket* 333, *Stätteviken* 149, 178, *Stördalen* 27, 225, 238, 274, 310, 333, *Störeberg* 27, 225, 274, 333, *Störehögen* 27, *Störehulten* 27, *Störhögarna* 27, *Störlälandet* 333, *Störreberg* 274, *Stötta* 274, *Stöttan*, *Nordre och Söndre* 236, *Stöttingarna* 333, *Stöttingen* 333, *Stöttudden* 178, *Stötåkern* 333, *Sugeklåvan 329, *Sugeskär* 178, *Sugängen* 333, »*Sullestycket*» 361, »*Sulvik*» 160, *Sumpan 333, *Sumpan 333, *Sumparna* 355, *Sumpen* 333, *Sumpevallen* 333, *Sumphålan* 300, *Sumpliden* 239, *Sumporna* 333, *Sumpåkrarna* 333, *Sundalsberget* 239, *Sundarös* 274, *Sundet* 148, 149, *Sundsöden* 117, 300, *Sundöppningarna* 206, *Sunnanflat* 333, *Sunnängård* 333, *Sunnerborg XXVIII, 89, 94, *Suremyren* 127, 285, *Surhålet* 127, 333, *Surpholmen* 178, »*Surpölen*» 127, »*Sursvik*» 160, *Susanna sann* 178, *Suttehagen* 361, *Sutten* 361, *Suttängen 361, *Svadan* 178, 333, *Svadbacken* 78, *Svadbergen* 239, *Svadbråten* 62, *Svadebergen 274, *Svadkullen* 239, *Svadmyren* 285, *Svadorna 122, *Svadornagiljan 300, »*Svagebergen*» 274, *Soageröd 274, *Svagåsen* 274, *Svalebergen 274, *Svalgårdet 361, *Svalle(r)skären* 178, *Svanhalsen* 333, *Svanholmen* 176, 179, *Svanvik* 45, 149, *Svanås* 130, »*SwareBerget*» 274, »*Svarjäreberget*» 274, *Svarta huvudet* 179, *Svarta klubban* 239, *Svarta kulan* 179, *Svartebergen*, -*berget* 239, *Svarte dammen* 149, *Svartefors* 164, *Svartegrinden* 215, *Svarteklåvan* 300, *Svartekorskällan* 371, *Svart(e)kulle(n)* 239, *Svartekvin* 333 f., *Svartemyr* 285, *Svarten* 173, 206, 207, *Svarte pall(en)* 239, *Svarteskogen* 368, *Svart(e)skär(en)* 179, *Svartevatten* 31, 149, *Svartevik* 36, *Svartevägen* 215, *Svarthöl* 149, *Svartskären* 199, *Svartån* 164, *Svarvarehagen* 334, *Svenneby* 136, *Svennerud* N 67, *Svenningeskär* 179, *Svens altare* 274, *Svens berg* 239, *Svensbo* 3, *Svens hage* 334, *Svensholmen* 179, *Svenslyckan* 334, *Svens långjord* 334, *Svensmyren* 285, *Sverkersbåde* 179, *Sverke(rs)skär* 179, *Sverke(rs)skärbåde* 179, *Svileberget* 274, 310, *Sviledalen* 274, 310, *Svillehålan 274, *Svillekullen* 274, *Svillås* 274, »*Svinavallen*» 334, *Svinbacksbäcken* 164, *Svinbäcken* 164, *Svindal(en)* 300, *Svindalen* 26, *Svindöden* 287, *Svinebackarna*, -*backen* 239, *Svinebackemyren* 285, *Svineboddal* 300, *Svinebåden* 179, *Svinegatan* 215, *Svinegiljan* 300, *Svinehagen* 334, *Svinehallen* 239, *Svinekalvhagen* 361, *Svinekullarna*, -*kullen* 239, *Svinelättern* 334, *Svin(e)myr* 285, **Svinerota(n)* 361, »*Svineroten*» 361, *Svinerotingen* 361, »*Svinerotorna*» 361, *Svineslätt* 274, *Svineslätt 361, *Svineslättbacken 274, *Svinesund* 80, *Svinesälta(n)* 334, *Svinet* 179, 239, *Svinevallen* 334, *Svinevik(en)* 26, 79, 101, 149, 179, *Svineviken* 26, *Svinheden* 274, *Svinholmen* 26, 80, 179, *Svin(n)e-viken* 80, *Svinngarn* 80, *Svinskär* 179, *Svinskär* 26, »*Svinslebacken*» 274, *Svinåkrarna* 334, *Svålgräsen* 275, 279, **Svålgräsmyr(en)* 275, *Svältekrokarna* (-*kroken*) 334, *Svältevik* 160, *Svängeskär* 206, *Svänningen* 105, 139, *Svänningeskär* 206, *Sydbonden* 173, 207, **Syring(en)* 275, 361, *Syringen* 275, *Syringen* N 275, *Syringsberget* 275, *Syringsgatan* 275, *Systrarna* 185, *Sågebacken* 48, *Sågedammen* 149, *Sågehaget* 362, *Sågekullen* 239, *Sågelaget* 371, *Sågelaggarna* 362, *Sågelagsberget* 239, *Sågelagsgiljan* 239, 300, *Sågeliden* 48, *Sågen* 161, *Såget* 161, 292, *Sågvik* 6, *Såla mosse* 285, *Sålanda* 275, *Såreskullen* 275, *Såtarna* 239, *Såtarelyckan* 362, *Såtekullen* 239, *Såten* 239, *Såtång* 275, *Säfristycket* 310, *Säfwerishålan* 310, *Säggen* 285, *Säingarna* 207, *Sälebåden* 179, *Sälevik* 89, 93, 161, *Sälgebacken* 239, *Sälgevik* 149, *Sälskär 201, *Sälsön* 179, *Sältan* 334, *Sälteliden* 239, *Sältetegen* 334, *Sältlyckan* 334, *Sältmarken* 334, *Sältorna* 334, *Sältäng* 334, *Sängarna*, *Sängen* 334, 360, »*Särishålan*» 310, *Sättingen 275, *Sättingsbergen* 275, *Sättingshuvud* 275, *Sävehålan* 300, *Sävemyren* 285, *Säveån* 40, *Sävvik 158, *Säviken* 145, 149, *Södastocken* 212, *Sö(de)rbergen* 239, *Sö(de)rbyggnan* 215, *Sö(de)r-*

Toftekullen 240, Toftemyr(en) 285, Toften 335, Toftåkrarna 335, *Toggestad* 132, Tokullemyren 378, *Tokullen 276, 378, Tolfteparten 32, 335, Tolftepartsmaden 315, 335, Tolleberget 240, *Tolleberget* 240, Tollebo 101, 375, Tollesbackarna 240, 285, 335, Tollesmaden 240, 285, 335, Toll(e)skär 44, 101, 240, Tolles stuga 375, Tollesängen 240, 285, 335, *Tollsäter* 161, *Tolsegården* 220, Tolsered 220, *Tolvskillingen* 263, 343, Tolvåkrarna 335, Tomtebackarna 240, Tomtebergen, -berget 30, 240, Tomtehagarna, -hagen 18, 335, Tomteliden 240, Tomterna 12, 179, Tomtevallarna, -vallen 335, Tomtåkern, -åkrarna 335, *Toras pissande* 165, Torberns backe 240, Torberns myr 285, Torberns rös 240, Torbjörns (Torberns) kålgård 335, Torbjörns lycka 335, Tordyvelsmyren 285, *Tordyvelstjärn(et)* 285, Toreberget 277, Torebo XXVI, 47, 276, Torebo-backarna 276, Torebo backe 276, 293, Torebo bräcka 239, Torebo myr 293, *Torebräcken 240, *Toresgrinden 220, Torgersholmen 179, Torgerstomten 335, Torget 18, 179, Torgrimsholmen 179, *Torkelkullen* 362, *Torkelid* 362, Torkel(n) 42, 362, *Torkeln* 362, Torkered 126, Torkerisvallen 362, Torklarna 42, 362, *Torklarna* 362, Torkopp XXIX, 82, 335, *Torkås* 126, 362, Tornarna 135, Tornebacken 240, Torneberget 240, Torneflaten 335, Tornegiljan 300, Tornehagen 335, Tornehogen 240, Torn(e)holmen 179, Tornehålan 300, Tornekullen 240, Tornekvin 335, Tornekällan 371, Torneledet 215, Torn(e)liden 215, 240, 335, Torn(e)lyckan 335, Tornerissen 335, Tornevik(en) 150, Tornvallen 335, Tornö 5, 179, Tornö tä 180, Torp XXVI f., 137, Torpestätten 215, Torraliden 240, *Torre 208, Torrekullen 240, *Torren 293, Torrhog 240, *Torsskogs- 293, Torrtyp 3, 241, 277, Torró 208, Torrbacken 240, 335, Torsberg 105, Torsberget 105, 277, Torsby XXVI, 137, Tors både 179, Torsegrinden 220, Tors(e)gårdet 285, 335, Torsgrund 179, *Torsgärdesmyren 285, Torsgårdsmaden 285, Torsholm(en) 179, Torshällern 277, *Torskabotten* 293, *Torskebäcken* 293, Torskehålet 335, Torskemyren 293, *Torslanda* 37, Torsmyren 285, Tors ränneskär 179, »Torsskogs myren» 293, Torsten 179, Torstens backe 139, Torstens håla 300, Torstens myr 285, Torstensnäs 179, Torstens teg 335, Torvbåden? 179, Torvebacken 240, Torvebergen 240, Torvekullen 240, Torvet 240, 335, Torvflaten 335, *Torvladehöljarna* 277, *Torvlademaden* 277, Torvladestadarna 277, Torvmyreberget 240, Torvmyren 285, *Tos(s)a* 306, *Tossene* 276, Tossensnäs 91, Toskär 208, Tosteröd 44, *Tosteröd* 44, *Tova* N 208, Tovan 208, *Tovan* 276, *Tovkullen 276, Tová 240, 276, Továsberget 240, »Trafsk(är)» 208, Trag(g)leskär 208, Tran-XXIV, Tranebacken 240, Tran(e)bergen, -berget 240, Tranemyr(en) 285, 335, Tran(e)skiftet 335, Tranevik 150, *Tranhem* 363, *Tranhjem* 363, Tranhuset 48, 335, Trankoket 97, 240, Trankokeskär 179, Transkiftet 240, »Tranum» 363, Tranvik 240, Tranås 240, Trappebergen, -berget 240, 300, Trappedalen 300, Trapporna 106, 240, 332, Travleskär 168, 208, Tredingeåkern 363, Tre(d)ungarna 315, 363, Trehörningarna, -hörningen 326, 335, Trekanten 328, 335, Tremark 209, Tresnippen 335, *Trestickeltjärn* 273, *Trettiofvåondelsflaten 335, *Treungen* 363, Treåkrarna 335, Trindekullen 240, Trindemyr(en) 106, 285, Trindholmen 179, *Trinteln* 230, *Trinten* 230, *Trintorna 230, *Trivenkuk* 197, 352, Trofastehålan 300, *Trojenborg* 241, *Trollebo 375, *Trollebo* 375, Trollegiljan 300, Trollehagen (-hagarna) 335, Trollelyckan 335, Trollemyr 285, Trolleskrammorna 300, Trollevallen 335, *Trollevatten* 44, Trollevik 44, 150, Trolleviksmyr 285, Trollkullen 240, Trollkärret 368, Trolls-krammorna 320, *Tronnum* 363, Trulsedalen 371, Trulseledet 302, Trulses svada 240, *Trumhüllern* 241, *Trummehagen* 241, *Trummekullarna* 241, Trummekullen 240 f., Trumpetar(e)kullen 241, 310, Trumpetegiljan 310, »Trungarne» 363, *Trynet* 150, Trynhålet 150, *Trålanda* 129, Trång(e)sund(et) 150, Trångholmen 179, *Tråva 129, Tråvedalen 128, 310, 377, *Trådeslyckan 336, Trädgårdsflaten 335, Trädgårdshagen 336, Trädgårdsgårdet 336, Trädgårdskällan 371, Trädgårdsliden 82, 241, Trädgårdsluckan 336, Trädgårdsvallen 336, Trädgårdsviken 99, 150, 377, Trädgårdsången 336, Trädängen 336, Träntedalen 300, Träntefjäll

241, Träntemyren 285, Träskeberget 241, Träskhuslyckan 336, *Träskobacken* 285, *Träskohagen* 285, *Träskoholmen* 286, Träskomaden 285, »Träs(s)märshagen» 363, Trätt(ar)eparken 368, Trättarestycket 368, Trättebergen 241, Trättebagarna 336, Trättekasen 336, Trätteliden 241, Trättevik 150, Trögenbergs hål 161, Trögenbergs slott 241, »*Tröggebergs*» slott 161, Trökan 336, *Trökeröd* 336, Tullbodberget 241, *Tullboden* 241, Tullen 95, *Tun XXVII, 49, Tungan 336, »Tunge» 336, Tungehagen 336, Tungevallen 336, Tungorna 336, *Tunnan* 150, Tunna Silleskär 176, Tunna stycket 336, Tunna Svartskär 179, 336, Tunnebacken 131, Tunnekälla 371, Tunnevik 150, Tunnevikeyberg 150, Tunntorpet 104, 131, Turebergen 241, 363, Tur(e)heden 286, 363, Turemaden 286, 363, Turevallen 241, 363, 364, Tussebjärken 310, Tussmörk(r)et XXIX, 24, Tutan 343, 364, Tuvan 336, Tuvebackar, -backen 241, Tuvebranken 241, Tuvebådarna 179, *Tuvegärde 162, Tuvegärdet 336, Tuvehagen 120, 336, Tuvelyckan 336, Tuvemyren 286, Tuverabb(et) 162, 336, »*Tuverehålan*» 161, *Tuveröd 161, Tuvestycket 336, Tuvesvik 161, Tuvetegen 336, Tuvevallen 336, Tuveåkrarna 336, Tuvorna 336, Tuvängen 336, *Tvelingeskären, 343, Tvet XXVII, 138, Tveteberg 138, Tvetehogen 139, Tvillingarna 177, 179, Tvisnärten 35, Tvistemarken 336, 368, Tvisteparken 368, *Tvistjärten 180, Tvistärten 35, 180, *Tvåkoddarna 277, Tvåmyrarna 286, Tvärflaten 336, Tvärjorden 336, Tvärlandslyckan 336, Tvärleran 336, Tvärlyckan 336, Tvärtegarna (-tegen) 336, Tväråkern, -åkrarna 336, *Tyfta* 46, Tyftekullen 241, Tygesbacken 277, *Tyggestorp* 277, Tykeshålan 301, Typpebergen 241, Tysekleven 215, Tyskevikarna 150, Tysslingeberget 241, Tysslingedalen 301, Tysslingekullen 241, Tåkegiljan 301, Tåkeskären 180, Tån 180, Tånge 336, Tångebåden 180, Tången 7, 32, 41, Tånge sund 150, Tåssegärdet 336, Tåssehagen 336, Tåssemyr 286, *Tälegråpsviken 162, 377, Tålemossen 293, Tälgekroken 293, 364, *Tälgås- 293, *Tålsmossen 293, Tålsmyren 293, *Tålåsmyren 293, Tåppan 336, *Tärnegårdsvik 162, 377, Tärn(e)-skär 180, Tärnsten(en) 241, Tönsäng XXVII, 48, *Tönsäng* 49, *Törresröd stock* 54, Töselyckan 336, Tösevik 162.

Uddebergen 241, Uddebåden 180, Uddemyr(en) 286, Udden 80, 99, 150, 241, 286, Uddenshållet 150, Uddeviken 150, »Ugglashagen» 336, Uggle-, Uggle-, se även Ule-, *Ugglebot* 277, Ugglehagen 180, 277, 336, Ugglevin 336, Uggleskåret 180, Uggletoften 277, 336, *Ugglum 278, Ugglumsbergen 278, Ugglumskullen 278, Ugnarna 180, 191, *Ugnarna* 130, *Ugnberget 241, *Ugndalen 310, Ugnen 150, 180, 191, 301, *Ugnen* 130, 310, *Ugnkullen 241, Ugnskåret 180, »Ugra» 18, Uleberget 241, Uleås 241, *Ulkefall 209, Ulkefalleralla 209, Ulkehålan 150, *Ulkehål(et) 375, Ulkehålsugnen 150, Ulkepallen 241, Ulkeskär 150, 180, Ullan 180, Ullsholm 278, *Ulseröd* 84, *Ulsholmen* 278, Ulvedalen 301, Ulvefjäll 241, Ulvegiljan 301, Ulveklevan 215, Ulvekullen 241, Ulvekin 336, Ulvemyren 94, *Ulvsa 13, 278, *Ulvsebergen 13, 42, 44, 278, 337, Ulvsgärdet 336, Ulvshagen 42, 44, 278, 336 f., 364, *Ulvsholmen 209, 278, *Ulvskullen 278, 336, *Ulv-lyckan 278, 336, 337, 364, Ulvsåker 337, *Undantaget* 193, Undantagstomten 337, Underberget 241, Under ekarna 337, Underhögen 337, *Underland* N 87, Underlänlandet 337, 339, 364, Underåkern 337, *Underås* 143, »Undirbærghi» 143, »Undærgard(h)e» 87, *Unneberg* 143, Uppestugan 81, Uppländet 364, »Ursebergen» 278, Usholmen 209, 278, Ut-Brandås 278, *Utby* 278, Utegård 80, *Utgaard* N 81, *Utgaarden* N 81, Utgård 81, 82, 278, Utgårderna, -gårdet 278, 337, *Utkåften* 278, Utmarkegrind 215, Utmarksgatan 215, Ut- och invallen 337, *Utrekårr 368, Utsikten 50, 94, 241, Utterholmen 180, Utterhurden 371, Utången 278, 337.

Vaddalen 301, Vaden 364, Vadet 150, 209, Vadhagen 337, Vadhammarberget 241, 337, Vadholmen 180, *Vadhuseberget 278, Vadlyckan 337, *Vad(s)holmen 209, Vadskär, -skären, -skåret 3, 180, *Vadsteinaberg* I 279, Vadsten(en) 278, Vadstensberget XXI, 66, 226, 252, 279, *Vadstenskullen 279, Vagndal 301, *Vagnhester* 33, *Vagnhult* 33,

Vakeberget 241, Valbo 97, Valby 97, »Valbyfjord» 97, 101, 162, 163, Valebergen, -berget 241, Val(e)fjäll 241, Valegiljorna 301, Valegrinden 215, Valekullen 241, Valen 162, 180, 241, Valevik(en) 150, *Valfiskan* 162, Valfittan 162, 180, Vallarna 44, 51, 92, 377, Vallbitarna 337, Vallbrott(et) 241, 337, *Vallbrottsbergen 241, Vallekullen 241, Vallekvin 337, Vallen 18, 32, 72, 115, 132, Vallerö 5, 209, Vallgiljan 301, Vallgärdet 337, Vallkärret 368, Vallmarken 337, Vallvik 77, Vallyckan 337, Vallåkrar(na) 337, Vallängen 337, *Valmusen* 162, *Valpedammen 150, Valryggen 241, Valås 89, 94, 241, Valön 112, 180, Valön Holmstegen nr 6 111, 112, 139, Valön Strandtegen nr 7 135, 139, Vammen 162, Vannholmen 180, Vaplorna 209, *Varggården* 103, Varholm 209, Varodellsmynnen 286, Varpebacken 241, Varpeberget 241, 301, Varpedalen 44, 241, 301, Varpekullen 241, Varpeliden 241, Varpelyckan 337, *Varpen* 264, Varpet 104, 337, Varporna 337, Varven 180, 364, 378, Varvet XXIV, 337, 364, Varv(e)udden 364, Varvsbäcken 164, Varvudden 180, Varåkern 301, Vasbacken 44, 45, 166, 241, Vasbergen 166, 242, 279, *Vasbottnebacken 166, Vasbottnen 162, 166, 310, Vasdalen 166, 301, Vasen 45, 56, 162, 166, 216, 241, 301, Vasholmen (-holmarna) 209, Vaskebacken 241, Vaskeberget 180, 241, Vaskedal 301, Vaskedammen 150, Vaskepallen 180, 241, Vassarna 337, Vassbotten 77, 150, 166, Vassdal(en) 50, 166, 301, 310, Vassen 139, 301, 337, Vasseröd XXVI, 139, 301, Vassgiljan 301, Vassgrind(en) 215, Vasshagen 20, 117, 166, *Vasshästarna 375, Vasskräppet 301, Vasskärret 368, Vassmaden 286, 337, Vassmarken 337, Vassrosemyren 293, Vassstegarna 337, Vassvallen 337, Vassviken 150, Vassvägen 215, Vassåkrarna 301, 337, Vassängen 301, 337, Vattenholmen 180, Vattnemyr 286, Vattningsberget 242, »Vausebert» 279, *Veckholmen 209, Veddalen 301, Vedholmen XXII, 5, 180, Vedkastelyckan 337, Vedmyren 286, *Veke* N 210, Vena 83, 93, 275, 279, 329, 366, Vena myrar 83, »Verldslisian» 364, »Werslestädt» 376, *Vesekullen 279, Vessen 150, 279, *Vesslesidan 364, *Vesslesidan* 364, Vessvik 150, *Vestenen 279, Vetekvin 337, Vettebacken 242, Vettebergen, -berget 30, 59, 222, 234, 242, 301, Vettebåden 180, Vettebåten 279, Vettegiljan 301, Vette huvud 239, 242, Vettemyren 44, Vetten 59, 239, 242, Vette tunna 242, *Vettingedalen 30, Vettingen 30, 57, 242, 365, Vidbyxorna 337, *Viddesgårde* 55, 56, *Vigesaa* N 210, Viggholmarna 209, »Wij rena» 365, »Wij åkrarne» 365, Viken 7, 15, 92, *Vilarestenarna* 241, Vilepallen 242, »Vindeleberget» 279, Vindkistan 162, 199, *Vindnäs* 365, Vinkås 279, »Vinslöcka» 324, 342, 354, 365, *Vintergapet* 11, Vinterhålet 337, Vinterledet 11, 16, 215, Vintermyren 286, *Vintersåd(d)sgärdet* 275, Vintervallen 337, Vintevik 150, Vintervägen 215, Vinås 242, 365, *Vipebacken 104, Vipen 104, *Vippemyr* 104, *Vippen* 104, Virebacken 242, Vireberget 242, Virebusketegen 337, Viredalen 301, Virekullen 242, Virelyckan 337, *Viremossen 286, Viremyren 286, Viren 286, 337, Virereren 337, *Virereren 365, Vireslätten 337, Vireviken 150, *Vireåkrarna 365, *Vireäckrorna 365, Virholmarna 180, Viråkrarna 337, Vismar XXIX, 24, Vitakosmyr 286, Vita mährarna 242, *Vitasten* 29, »*Vitazgiöf*» 56, *Vitbank 279, Viteberget 242, Vitejorden 337, Vite kulle 242, Vitekulle(n) 242, Vite man 254, 255, 280, Vitepallen 242, *Vite stenen* 29, Vitingeborgen 242, 376, Vitingesäven 242, 376, Vitingevik 150, *Vitsten 29, 280, Vitsältan 337, *Vittjetången* 210, *Vittsten* 29, »Witungxgæff» 30, 55, 56, Vrageberget 242, *Vrage-liden* 242, Vrak(e)vik(en) 150, Vrakskär 180, *Vrangr N 21, *Vrengja* N 21, Vringelvik 99, Vråkällan 371, Vrán 96, 337, *Vrångenhagen 337, Vrångevatten (-vattnet) 21, 50, 56, 150, 162, 338, Vrångevattensbotten 78, Vrångevattens kyrka 301, *Vrång-holmen* 50, *Vrångö* 50, Vrångås 21, 279, Wunschebrunnen 371, Våmmen 338, *Våm-men* 307, »Vårdön» 180, Väcken opp XXIX, 180, *Väckerggrund* F 180, Väckholm 209, Väckopp 180, Väderkvarnsbergen, -berget 242, Vägeberget 242, Vägen 26, *Vägeryr* 101, Vägeröd XXVI, 101, Vägeskedet 338, Vägestycket 337, Väggylyckan 338, Väggen 180, *Vägglek* 338, *Väggåkrarne* 338, Vägkällan 371, Vägåkrarna 338, 365, *Välen* 280,

Vällane 210, Vällarna 210, 280, Välleberget 210, 280, Vällebergsvallen 280, *Vällegrind 215, Vällegrindsbacken 215, *Välleviken* 280, Vällholmarna 210, Vällingepallen 242, Vällingevik 150, Vällingholmarna 150, 176, 180, 242, Vålollevik 162, *Välv(en) 365, *Välv(et) 365, Vänd(n)ingen 338, Värbo XXVI, 97, 101 163, *Värbofjorden 162, 163, *Värbosundet 101, 162, 163, Värbotorp 97, 101, Värepinan 338, Världen 128, Värmsel(n) 371, Värmslebackarna, -backen 59, 242, Värmsleberget 242, Värmslegårdet 338, Värmslekilen 150, *Värmslekälla 376, Värmsleliden, -liderna 124, 242, Värmslemaden 286, *Värmslestätt 376, Värmslevallen 338, Värmsleåkern (-åkrarna) 338, Västanskog 67, Väster 18, Västerbergsliden 242, Västerflat 338, *Västergrind 215, Västergrindskällan 215, Västerlyckan 8, Västervik 151, »*Væterlida lida*» 117, Vätneberget 242, 301, Vättnedalen 301, Vättnekroken 338, Vättnekullen 242, 243, Vättnemyren 286, Vättnesbacken 242, Vättnesdammarna 151, Vättnesliden 242, Vättnet 151, Vättnevägen 215, Vättningsberget 242, *Väveliden* 365, Väverenen 365, Ympen 365, *Ympertorp* 365, *Ysby* 142, »*ysteröd*» 142, Ytterbron 38, 41, 215, Ytterängen 38, *Yxeskaftshester* 33, »*Yzsta rudi*» 87.

Zakriseknalten 180, »*Zwiun*» 36.

Åbanken 338, Ådalen 67, 301, Åflat(en) 338, Åhagen 338, Åker 139, Åkerflaten 338, Åkerhönebergen 280, *Åkerhönemyren 293, Åkerkvin 338, Åkermyr 286, Åkersdalen 140, Åkers hage 140, Åkers holme 180, Åkerstegen 140, 338, Åkersvrån 338, Åkervallen 338, Åkervik(en) 151, Åkrarna som går ut och in 337, 356, 365, Åkrokarna, -kroken 338, Åkvin 338, *Ålberg 280, Ålbergshagen 280, *Ålborg* XXVIII, 280, *Ålebergskullen* 280, Ålekneken 81, 127, 147, 163, Ålekneks vatten 82, Ålekråkan 180, Ålekråkeskåret 181, Åleviken 151, Ålyckan 338, Ånggårdsvik XXXI, 18, 163, Ångvallen 365, Ångvalleberget 365, *Åreklåvan* 210, *Årekullen* 210, Årholmen 210, Årkangel 280, Åsa blå 281, Åsarnamyren 286, Åsarnegrinden 215, Åsebackar(na), -backen 242, Åsebergen, -berget 221, 242, Åsebratt 242, Åsehagen 338, Åsekullen 242, Åselyckan 242, 338, Åsemyren 286, Åsen 68, 75, 89, Åsenbratt 281, Åseplatsen 89, 338, Åsetorpet 89, 338, Åskedalen 301, Åsåkern 338, Åsängen 338, Åttingen 338, Åttingsmaden 286, Åttåkrarna 338, Åtånge 181, Åverbergen 242, Åvermyren 286, »*Åverslan*» 27, 366, *Åverås 242, Ååkrarna 338.

Åckervallen 338, Åckeråkern, -åkrarna 338, Åckerängen 338, Åckerö 181, Åckrekullar(na) 242, Åckreliden 242, Åckrestycket 338, Åckrevallen 338, Å(d)redön 211, 287, Åfsetemyren 122, 293, Åggens torp 97, »*Æiklande*» XXVI, 40, 142, 366, Ålgekullen 242, Åll(e)kärr(et) 369, *Ållediden* 369, Ållemyren 286, Ållvatten 210, *Ållvatten 163, 286, *Ållvattenssvadan 163, Ållskär 210, 286, Ållskärs ränna 210, *Ånden* 314, Ång 83, 140, Ångbratten 242, Ångdal(arna) 301, Ångebråten 84, Ång(e)hagarna, -hagen 12, 60, 71, 73, 85, 338, Ångekoddarna 321, 338, Ångemyrarna 286, *Ångel-* 211, *Ångeln* 211, Ångelholmarna 211, *Ångelåsten* 195, Ången 51, Ångeskären 156, 181, Ångesnippet 338, Ångesrös 242, Ångestoften 338, Ång(e)stycket 338, Ångetegen 18, Ångvallarna, -vallen 338, Ång(e)vik 151, Ånggiljan 301, »*Ånggårdsvik*» 18, Ångholmen 135, 181, 318, Ånghålan 301, Ångkas 338, Ångkroken 338, Ångkullen 242, Ångkvin 338, Ångland 366, *Ånglavägen* 215, Ångrosekullen 242, *Ångråse- 242, *Ångråsen* 242, Ångsflaten 338, Ångshagen 338, *Ångs ladestad 376, Ångs näs 84, 181, Ångsvallen 338, Ångtungan 338, Ångvallen 338, Ångvik 156, Ångåkern 338, Ångöhölen 51, 145, Ångö(n) 51, 181, Ångö stötta 281, Ånkans höl 151, Ånkans tomt(er) 338, »*Æplariodre*» 143, Årteberget 242, Årtebåden 181, Årtekullen 242, Årtelyckan 339, Årtåkern 339, Åskekärr 51, 140, Åskekärrsvattnet 151, Åskelid 242, Åskemyren 141, 286, Åspeberget 242, Åspevik 57, 151, *Åsp(e)vik 163, 281, »*Åspige*» huvud 281, *Åsset* 366, Åssäkrarna 366.

Öa 95, »*Öbackelid*» 54, Ödalen 85, *Ödebacka 243, *Ödbacke(n) 54, 243, »*Øde-*

backe» 57, *Ödbackeliden 243, Ö(de)gården 51, 60, 100, 339, Ö(de)gårdet 32, 71, 73, 84, 100, 130, 339, *Öde Långelanda* 54, »Öfvers Åkrarne» 366, Öken 339, *Öken 323, Ölholmen 181, Ölkällan 376, Ölpallen 181, 281, Ölseröd XXVI, 84, 163, *Ölslanda* 84, *Ölsremma* 84, »Ölsviken» 163, Ön 95, 96, Öneåkrarna 376, *Önnegärde 376, Önnegärdesbacken 376, Önnekullarna 376, *Önnekvi 376, Önnekvivallen 376, *Önnered* 376, *Öregryt(et) 281, Öregrytsbratten 281, Ör(e)hallen 243, *Örgryte* 281, Örnebacken 140, Örn(e)berget 243, 371, Örnefuran 371, Önehallen 243, Önekula 243, Önekulleberget 30, Önekulle(n) 30, 243, Önekin 339, Önekällan 371, Öneliden 242, 243, *Örnerershålan 301, *Örnerersliden 243, Örnesten(en) 243, Örneviken 140, Örnkällevallen 371, »Øronn» 87, »Örsdalen» 84, 163, *Örs vik* 163, Örsviken 163, *Örsviken* 163, Örvänd(n)ingen 339, Ösholmen 181, Öskären 181, Östanå 67, Östekullen 281, Östens källa 371, Österflaten 339, Östergärdet 339, Österkin 339, Österlyckan 8, 339, *Österröd* 340, Östersidan 102, Östervallarna 339, Österängen 339, *Österöd* 87, »Østrestwffuen» 57, Ösö 97, 181, 190, 211, Ösö holme 97, 181, 211, Ötången 181, Över-, se även Äver-, Överbergen 27, 242, 243, Övergärdet 326, Överlandet 339, *Överås 27, *Överåsland 27, Övrekullen 243.

2. Personnamnsregister.

Här upptages endast förnamn. Jfr reg. 3.

Abraham 281, 311, Adel 311, Albert 181, Albrekt 181, Ambjörn 221, 311, Amund(e) 31, 181, 366, Anders 167, 294, Andor 181, Ane (=Arne?) 167, Anna 221, 281, 294, Annika 51, 111, Anton 294, Ari 96, Arne 18; jfr Ane, Aron 294, Arvid 167, 311, 369, Ásgeirr 244, Asger 151, Ásta 339, Ásti 339, Atle 10.

Barbro 10, Bárði 185, Bárðr 185, Bengt 167, 221, 294, 312, Bengta 20, 169, 312, Bern 245, Bernt 46, 144, 221, 312, Berta (Börta) 223, 282, Bertil 168, 312, Birger 223, *Birnaðr 55, Björn 103, 144, 302, 312, 313, Bolle 288, Borgarr 61, Borghilda (-hildr) 23, Britta 325, 327, 369, Brynte 313, Bure 342, Börje 23, 94, 314.

Cecilia (Sissela) 14, 314, 369.

Dordi (Dárdi) 247.

Ebbe 372, Edvard 94, Einarr 61, Elias 145, Eli(n) 169, 223, Elisabet 138, 223, Elsa 223, 315, Engelbrekt 295, Engill 211, Engla 215, Erik 223, 249, 315, Erika 94, Eskil 169, 223, 315, Eyvindr 89.

Fredrik 68, Fundinn 64.

Gabriel 212, 316, Geira 289, Gera 289, Germund 145, 295, 345, Guðleikr 20, Gullbrand 295, Gullung 303, Gunilla 316, Gunnar 170, 225, 282, 316, 317, Gunne 21, 22, 317, Gunnleifr 94, Gunnleikr 94, Gustav 32, Gyða 304.

Hafridh 254, Hagbarðr 346, Hallaðr 55, Hallsteinn 253, Halvor 317, Hans 105, 170, 283, 317, 369, Helge 318, 346, Helgi 24, Henrik 226, 318, Herbiörn 27, Herman 2, 318, 367, Holger 141, *Hornaðr 55, Hrafn 126, Hreiðúlfr 21, Hulda 227, Håkan 146, 170, 227.

Inga 142, Ingel 153, 228, 319, Inger 319, Ingileif 153, Ióarr 134, Isak 213, Ivar 296, 319, 370.

Jakob 11, 48, 228, 283, 296, 319, James 190, Janne 319, Jean 319, Jens 171, 213, 319, Johan 296, 319, Johanna 148, Johannes 228, 319, Jon 96, 136, 171, 228, 283, 296, 319, 348, 367, Jonas 319, Julius 319, Jöns 319, Jörn 190.

Kajsa 297, Kalle 319, Kamma 373, Kane 73, Kári 32, 43, Kari(n) 171, 228, 283, Karl 40, 43, 78, 80, 146, 171, 228, 320, Karolina 60, Katarina (Catharina) 92, 229,

297, 320, Kersti(n) 146, 320, Ketill 258, Kinaðr 55, Kirstin 22, 229, Klaus (Klawes) 305, Klem(m)et 191, *Kolbukkr 70, Kristen 173, Kristian 173, 297, 321, Kristin(a) 2, 69, 91, 230, Kåre 32, 43, 147, 213, Käll 34, Kældor (Käller) 34, 258.

Lars 298, 323, Lasse 231, Lisa 323, Lorens 232, 324.

Magnhild 217, Maja 233, 298, Maren 214, 354, Margareta 2, 233, Maria 28, 48, 370, Markus 325, Mattias (Mats, Mattes) 233, 325, Mickel 174, 298, Måns 13, 174, 284, Mårten 148, 174, 298, 325.

Nafarr 24, *Nafi 74, Nella 325, Nils 148, 234, 284, 325, Nora 370.

Ola 175, 234, 284, 298, 326, 367, Ole 234, Olle 175, 284, 326, 370, Olof (Olov) 3, 175, 290, 326, Ottar 41.

Per 51 148, 175, 214, 234, 284, 326, 327, Peter 41, 299, 327, Pål 99, 143.

Ragnhild 214, Rasmus 235, 284, 327, 370, *Rel 21, Relf 21, 327, Rer 265, Roland 199, Rutger 148.

Sakris, se Zakarias, Salomon 329, Samuel 214, 329, Sander 329, Sante 267, Severin 310, Sigfrid 329, Sighmar 268, Sigmund 268, 275, Sigrid 329, Simon 148, 176, 268, 275, 299 (2 ggr), 329, Siri 148, 299, 371, Sissela, se Cecilia, Siver 134, Starkaðr 55, Stava 332, Sten 14, 45, 178, 368, Stina 371, Sven 3, 179, 239, 285, 334, Svenning 206, Sverker 179, Sören 150, 334.

Tobias 276, Tolle 44, 101, 240, 285, 335, 375, Torbern 240, 285, 335, Torbjörn 335, Tord 179, Tore 105, 137, 179, 220, 240, 277, 285, 335, Torger 179, Torgrim 179, Torsten 91, 285, 300, 335, Tova 208, Truls 240, 371, Tyke 277, 301, Þóra 47, Þórhildr 47.

Zakarias (Sakris) 180.

Ólvir 84, 163.

Ølvir 84, 163, Östen 264, 371.

3. Register över öknamn, vedernamn och personliga binamn.

Inbyggarnamn medtages inte.

*Bagge(n) 75, *Bamse 17, Berten 348, Bocken 113, 294, Brattussa 59, Brattussen 59, Bredröv 113, fvn. Bukkr 105, *Bulfe 103.

*Dryben 248, Duveskrotten 377.

Frun 32, Furu-Annika 51.

Gaper 344, *Gapse 344, fvn. *Gauki 65, *Gill(en) 169, *Gipsen 289, Goppa 153, Greve 73, Göja 304.

Halta Skorva 142, Hätta 29.

Igle-Maria 370, *Inland 13.

*Kamma 373, Kane 43, fvn. Keipi 33, Kinken 349, Klön 229, *Knurren 320, *Kock(e) 50, 69, Kolla 147, *Kolle 82, Krull 11, Kruse 36, Kurra 258, *Kåven 50.

Lidbacken 323, Lunken 324, Lurka 353, Lurpa 353, Långepeter 232.

Molse-Maria (Mollösunds-Maria) 7, Muljen 98.

fvn. *Nafri 74, Navar(e) 24, Nös-Johanna (Nösunds-Johanna) 196.

Pantarn 377, Pers-Anna 234, Pettlare 197, Pinne 26, Pittle-Lovisa 197, Plomme-Britta 327, Pluns 22, Posse 156, Posta 48, Pärkel 265.

Rabben 113, *Ragge 27, Rockan 113.

*Simla 121, Sivern 113, *Själ 357, *Skane 132, fvn. *Skreiðingr 79, fvn. Skreiðir

79, Skrott 80, Skruppen 113, Skum 358, *Smeka (Smeke) 359, *Snokopp 360, Sockan 113, Springoppen 12, *Spåman 149, Spätta 149, Staten 113, Stompen 43.
*Tacke 107.

4. Ordregister.

Här anföres ett urval av de ord, som enligt tolkningsförslagen ingår (möjl. ingår) i ovan behandlade ortnamn. Många av dem är eljest inte belagda inom området, och många har överhuvud anträffats blott i ortnamn. Ord som lätt kan utläsas ur ortnamnsregistret medtages endast sparsamt. De som ingår i ett större antal ortnamn, i synnerhet såsom slutled, behandlas särskilt i inledningarna till resp. naturnamnsgrupper.

Alka, f. 'sillgrissla' 144, 167, 220, Áll (fvn.), m. 'ränna, rand' 280, Anda, v. 'blåsa (svagt)' 215, 243, Ars, m. 'podex' 182, Auðn (fvn.), f. och n. '(röjning i) ödemark' 376, Axel, f. 'bergavsats' 19, 20, 244.

Baka, v. 'gassa' 244, Bakare, m. 'bagare' 167, 244, Bals, m. 'klump' 182, Balt(e), m. 'klump, klimp' 312, 323, Bamse, m. 'stor, otymplig person, tjockt barn; björn' 17, 18, Bandstake, m. 'käpp att göra laggkärleksband av; käpp som man band fast halmen på taken med' 182, Bára (fvn.), f. 'bölja, böljegång' 185, Barrlind, f. 'idegran' 92, 167, Basa, v. 'svedja (vidjor); gassa, steka (om solen); arbeta ivrigt' 286, Basta, f. 'bastu, torkgrop för säd, lin o.d.' 301, 312, (Berg)snultra, f. 'fisken Labrus rupestris' 177 f., Bergstuga, f. 'berggrotta' 239, Bergsåg, f. 'källdrag från bergen' 212, Bicka, f. 'hynda' 294, Binge, m. 'litet, inhägnat jordstycke, lår' 312, 378, *Birgill (fvn.), m. 'litet berg' 245, Bistock, m. 'ihålig trädstam med bisamhälle' 221, 294, Bjórr (fvn.), m. 'bäver; kilformigt jordstycke' 85, 245, 312, Bjälla, f. 'bjällra' 245, Bjärk, f. 'björk' 29, 32, 215, 221, Blacka, f. 'storbladig växt' 221, 294, 313, Blíða (fvn.), f. 'behag(lighet)' 138, Block, m. 'timmerstock' 195, Blå, adj. 'svart, mörk' 287, Blådjup, n. 'djupt vatten' 183, Blåkål, m. 'en blådagig art strandkål' 151, Blåves, m. 'blåsippa' 279, Bläcka, f. 'växt med stora blad' 221, *Bockhytta, f. 'skjul för bockar' 294, Bol, n. 'jordstycke, äng' 330, 348, 350, *Bolg, m. 'något uppsvällt' 251, Bolle, m. 'rund (trä)skål' 287, Bomma, v. 'köra en åker med vält' 103, Borst, m. 'oslagen rand i en för övrigt slagen åker; den upphöjda kanten på en spåntad bräda' 288, Bót (nyisl.), f. 'Hafbugt' 104, Bottenröra, f. 'av bottenströmmen upprört vatten' 201, Brand, m. 'stång, stake; svedjeland' 246, 340, Bredsla, f. 'utbrett hö' 288, Bredsla, v. 'breda ut hö, torv' 288, Bringa, f. 'brant bergsida' 341, Bringelbär, n. 'hallon' 168, Brok, f. 'byxa' 313, 341, Brunne, m. 'svedjefall' 125, 313, Bruse, m. 'förman för ett fiskelag vid vadfiske' 246, Bryggeplan, m. 'plan vid båtbygga' 341, Bråta, v. 'bråka (lin)' 222, Bräcka, v. 'bryta' (om sjön) 168, Bränna, f. 'svedjeland' 321, 340, Brännsand, m. 'grund sandjord där grödan torkar bort' 341, Brännskär, n. 'ställe med tunn jord på klippgrund i åker' 237, 313, Bulte, m. 'hylte' 103, Buse, m. 'spöke' 294, *Bus(s)a, f. 'lastbåt' 15, 72, Buyser (holl.), pl. 'lastbåtar' 15, Byrgi (fvn.), n. 'skans, borg' 223, *Byrhus, n. 'bäverbygge' 184, Byting, f. 'bytande' 342, Båg, m. 'krökning, bukt' 14, 151, 342, Bås, m. 'sänka i terrängen; vik; landningsplats för eka' 28, 222, 246 f., Båstöde, n. 'tilläggsplats för båtar' 314, Böcker, m. 'tunnbindare' 36, Böke, n. 'bokdunge, bokträ' 91, 145.

Damp, m. 'fuktighet, imma, ånga' 314, Dele, n. 'gräns' 247, 370, Delegård, m. 'gärdesgård i rågång' 371, Diger, adj. 'bred' 223, Djur, n. 'högdjur, ädelt vilt' 248, Dock, m. 'slip' 185, Docka, f. 'uppståndare (på spinnrock o.d.); pällare' 185, Dott, m. 'tuss, tapp, tott' 247, Drätt, m. 'vaddrag' 168, *Dummel, m. 'liten djup, rund vattensamling, pöl i mosse eller myr' 49, Dunken, adj. 'unken, fuktig, möglig' 151, *Dyler,

n. 'dyig lera' 195, 248, 288, Dyna, f. 'kudde' 168, Dynga, f. 'hög, kulle' 168, Dyst-
'vattenstänk, skum' 152.

Ebb, f. 'ström som ofta ändrar riktning innanför en liten holme' 152, Ebba, f.
'strömvirvel' 152, Ed, n. 'smal landtunga mellan vatten' 16, 88, 249, 315, Eke, n.
'ekdunge, ekträ' 169, Ekebås, m. 'landningsplats för ekor, med pålar eller stenar vid
sidorna' 28, Eldglims, m. 'eldsken' 19, Elov, m. 'fågeln labb, *Lestris parasitica*' 186,
Ener, m. 'en (buske)' 26 och passim, Enstöding, m. 'enstöring' 343.

Fant, m. 'slarvig, lättsinnig karl' 295, Farlaus (no.), adj. 'som ikke finder Leilig-
het til at reise med' 249, Filla, f. 'trasa' 164, Filla, v. 'arbete ihärdigt (mest om någon
som försöker, så gott han kan, men ej hinner med så värst mycket)' 165, *Filling, m.
'fårskinn; tvilling' 343, Firvil, m. 'fjäril' 343, Fjärkall, m. 'lodrätt stående axel, varpå
skovlarna i drivhjulet till en vattenkvarn är fästade' 224, Flabb(e), m. 'klick av
blött ämne' 315, Flask, m. i uttr. *klyva på flasken* 'klyva parallellt med bredsidan'
108, Flodike, n. 'avloppsdikey bredare dike' 302, Flott, m. 'fästing' 344, Flå, f. 'flöte'
372, Flåberg, n. 'sakta sluttande berg' 250, Flåhacker, v. 'hacka bort grässvälen' 244,
250, Fläck, n. 'litet jordstycke' 344, Flåke, m. 'provisorisk grind utan gångjärn' 152,
315, *Flög, f. 'vindflöjel' 224, 315, Flöt (fvn.), f. 'Flade' 17, *Fnasa, f. 'mule' 185,
Foll (no.), f. 'fälla' 125, *Fribacke, m. 'fredad backe' 260, Frölös, adj. 'ofruktbar,
som inte bär gröda eller frukt' 344, Fulen, m. (best. sg.) 'manslemmen' 196, *Fynde-
gård, m. 'gammal gärdsgård' 372, Fök, n. 'dimma, duggregn' 251, *Före, n. 'furu-
skog' 315, Förlande, n. 'vändteg' 316, Förslätt, m. 'vändteg' 316, Förslätt, m. 'vänd-
teg' 316, Försäte, n. 'bänk framför ett bord' 251.

Galge, m. 'galge, torkställning' 169, 187, 224, 251, 289, Galle, m. 'havstrut' 251,
288, Galle, m. 'dålig hampa' 288, Gandr (fvn.), m. 'pinne, smal käpp' 142, Gapsen, adj.
'högst förundrad eller förskräckt' 344, Garp, m. 'tysk' 169, Gatekors, n. 'vändkors
på en väg' 372, Gatt, n. 'öppning i terrängen' 299, Gatumun (ä.nsv.), m. 'gatunynning'
142, Geirhottr (fvn.), m. 'spetsig hatt' 255, Ger(e), m. 'kilformigt markstycke, udde'
55, 289, Gertrudfågel, m., (åtm. i No.) 'fågeln *Picus martius*' 248, Gildi (fvn.), m.
'gillesbroder' 108, Gillergård, m. 'gärdsle med giller i' (?) 103 f., Gimmer, f. 'tacka som
ännu inte fått lamm' 345, Gjöf (fvn.), f. 'gåva' 56, Gjerding (no.), f. 'et indhegnet Jord-
stykke' 346, *Gjul, m. 'klyfta' 216, Gjåta, f. 'trång dalgång mellan berg' 131, *Gled i
uttr. *gå i gled*, ungefär 'glesna' 187, Glimsa, v. 'glimma, flamma upp, gnistra' 19, *Glippa,
f. 'öppning, mellanrum' 273, Gloppa, f. 'mellanrum, öppning, klyfta' 152, Gluff (no.),
n. 'klyfta' 152, *Glys, n. 'något gränsande' 252, Gläfs, m. i uttrycket *ligga i gläfsen*
'ligga utsatt för vinden' 345, *Gläfse, n. 'sax eller fälla för djurfångst' 345, Glätt, m.
'öppning mellan moln, glänta i skogen' 226, Goppa, f. 'hummer som mist båda klorna'
153, Goppa, v. 'stubba; lura, bedraga; gunga (elastiskt)' 289, Gribbing (no.), m. 'grim
el. bister Person' 303, Grop, f. 'dike' 152, *Gropare, m. 'dikesgrävare' 152, Grums, n.
'sillavskräde vid trankokning' 145, 153, Grumsesjudare, m. 'person som kokar
'grums', dvs. sillavskräde vid trankokning' 153, Grund, n. 'stranden från det ställe,
dit vattnet brukar nå vid högvatten, och ut till djupet' 252, Gruva, f. 'spishäll, (ask-
grop i) gammaldags spis' 305, *Grytesten, m. 'tålgsten' 252, Gråben, n. 'varg' 212, 282,
295, *Gröt, n. 'sten (rammel)' 98, Grof (fvn.), f. 'håla, grävd fördjupning' 109, Gula
knappar, m., pl., 'renfana' 229, Gulves, m. 'världök' 279, Gunga, f. 'gungfly, gungande
mark' 225, Gupp, m. 'kort kjol' 153, Guppa, se *Goppa*, *Gygja, f. 'jättekvinna' 304,
Gåll, adj. 'ofruktbar' 187, Gård, m. 'inhägnad mark' 339, Gåse, m. 'ejderhane' 170,
Gärding, f. 'tunt molntäcke framför sol och måne' 346, Gäta, v. 'vakta (kreatur)'
225, 317, Göpa, f. 'lodjur' 226, Göte, m. 'västgöte' 129, 213, 317.

Hadda, f. 'grytgrepe' 39, Hag, n. 'inhägnad mark' 362, Hale, m. 'svans' 52, 86,
317, Hall, f. 'berghäll' 32, Halla, v. 'luta, slutta' 42, Hallsten, m. 'stenhäll' 253, Hals,

m. 'udde, näs' 42, 146, 188, 226, Har, m. 'stengrund' 2, Har(d)sten, m. 'brynsten' 146, 226, Harg, m. 'stenhop' 253, *Harm 'stenig mark' 2, Harpa, v. 'vara stel och styv' 188, Hattefura, f. 'fura med hattliknande topp' 226, Hav- 'häva' 226, Havgall, m. 'havstrut' 226, *Havkusa, f. 'havskatt' 170, Hen, f. 'brynsten' 66, 189, Hestakelda (fvn.), f. 'hästkälla, källa där hästar vattnas' 28, Hindri (fvn.), adj. 'längre bort eller på andra sidan belägen' 189, *His- 'klump' 253, Hjäll, m. 'hylla under taket, hylliknande avsats i berg' 253, *Hjälms, m. 'tak på stolpar till att skydda säd och halm' 188, 227, *Hjälmgård, m. 'inhägnad plats för »hjälmars»' 188, 349, *Hlaðhall (fvn.), f. 'lastningshäll' 258, Hlaðhella (fvn.), f. 'hälla där man lastar' 116, Hlýr (fvn.), n. 'kind; bog på fartyg; flatsida av yxblad' 195, Hof (fvn.), n. 'tempel' 112, *Hogeträd, n. 'hagtorsträd' 373, *Hogor, pl., 'bär av hagtorn' 373, *Hok, m. 'krökning, hörn' 189, Holk, m. 'urholkat föremål, grop eller håla i terrängen, vattendrag, holkkälla' 72, 76, 213, 227, 296, 318, 367, 369, Holkekälla, f. 369, Holm, m. 'holme' 111, Hors, m. 'häst' 146, 170, 227, 347, 369, Horsekäft, m. 'hästkäke' 254, Hovmann (no.), m. 'Fuldmægtig, Skrivarkarl' 190, Huk, m. 'hörn, vinkel' 227, Humlegård, m. 227, Hump, m. 'bergknalle' 318, *Husestad, m. 'plats där hus står' 370, Husman, m. 'inhysesjon, torpare; större jordfast sten i åker' 100, 227, Huvudåker, m. 'våndtegg' 318, 347, Hvammr (fvn.), m. 'liten dal' 354, Hvarmr (fvn.), m. 'ögonlock' 86, Hvekkur (nyisl.), m. 'Klump' 243, Hylle, n. 'fläder' 347, Hyppel, m. 'knöl, svulst, puckel' 283, Hytta, f. 'hydda' 227, 322, Hå 'hög' 190, Hå, m. 'haj' 190, *Hågarn, n. 'garn (nät) för hajfångst' 190, Hål 'ihålig' 227, Håll, n. 'ställe där man väntar villebrådet; dämme' 289, Hålldamm, m. 'dämme, uppdämd damm i vattendrag' 146, Hås 'hes' 153, 254, Häck, m. 'häck för hö och halm' 347, *Häftedamm, m. 'dämme, uppdämd damm i vattendrag' 146, Hälla, f. 'stenhäll, berghäll; backslutning' 19, 23, 112, 319, Hängedy, n. 'gungfly' 319, Hängel, m. 'något hängande, hänghylla; krok, hake, handtag' 304, Häs, f. 'hässja' 228, 296, 348, Hässle, n. 'hasselskog' 137, 228, Hökeredre, n. 'hökbo' 228, Hölingestuga, f. 'stuga för vallpojkar' 239, Hör, m. 'lin' 228, 254, Hørsäcka, f. 'ställe där man sänker ned hör (lin) för rötning' 296, Hös, m. 'hjärnskål' 53, Hövding(e), m. 'höjd' 7, *Hövvisk, m. 'hötott' 304.

Intäkt, f. 'intaga' 319, Ister, f. 'jolster' 146, Jaðarr (fvn.), m. 'kant, rand' 55, *Jag, n. 'jagande, brådska' 348, Jagare, m. 'jägare' 228, Jak (no.), n. 'isflak' 348, Jake (no.), m. 'isflak' 348, Jordbär, n. 'smultron' 171, Jordfall, n. 'jordras (särskilt vid vattendrag)' 228, Jordväg, m. 'gård, liten gårdlott' 8, Jyska, f. 'hyska' 171, *Järngård, m. 'järnstängsel' 348, *Järnhatt, m. 'hjälms' 255.

Kaj, f. 'kaj' 216, Kamm, m. 'rad av åspannor, bräderna högst på takåsen' 305, Kammers, n. 'kammare' 319, Kamperstein (no.), m. 'graasten, ogsaa om smaa rundagtige Stene' 171, Kane (no.), m. 'Skaal med Hank paa begge Sider' 73, Karus(s)a, f. 'ruda' 146, Kast, n. 'timmerkast, vadkast' 31, 228, 229, 297, 370, Katiza (fsv.), f. 'ett slags ryssja eller fiskegård av spjälor och vidjor' 191, Kattsten, m. 'kvarter' 213, 229, Kav, n. 'starkare blåst' 127, Kava, v. 'släpa, slita; snöa tätt' 127, Kavle, m. 'kort stock (i kavlebro över sankmark)' 22, Ked, n. 'kid, ung get' 172, Keip (no.), m. 'årblock' 33, Klafs, m. 'tjock rot eller vedbit' 261, Klammer, n. 'trång klyfta' 172, Klamp, m. 'klump, klumpigt föremål' 320, Klint, m. 'bergstopp' 229, Klofta, f. 'klyfta' 229, Klott- 'klump' 256, *Kludda- (germ.) 'klump' 256, Kluft, f. 'klyfta' 256, Klunk, m. 'klump' 172, Klutra (no.), v. 'pludre, om smaa barn og fugler' 217, *Klutta- (germ.) 'klump' 256, Kluttra, v. 'arbeta slarvigt' 217, Klå, v. 'klia; stråva och arbeta' 257, Klåvstätt, f. 'stätta i en »klåva»' 229, Klämme, n. 'trång passage, trång dal' 191, Klö(de)r, koll. 'klotång' 191, Klör, m. 'klipsk person, kanalje' 191, Klöv, f. 'klövjesadel' 229, Knapp, m. 'rundad bergkulle' 172, 368, Knappar, m., pl., 'rödklint, väddklint m.fl.' 229, Knarr, m. 'ett slags båt' 124, 320, Knas, n. 'fnas, boss, småsmulor i

t.ex. säd' 305, Knek, m. 'böjning, krök' 81 f., 127, 146 f., 359, Knip, m. 'berg med brant sida' 191, Knippla, v. 'ta ur linets fröhus' 229, Knivsked, f. 'knivslida' 192, Knot, m. 'knorrhane' 257, Knott, m. 'en rund tingest' 172, Knult, m. 'jordkoka, knalt, liten kulle, hjässan på berg' 192, Knut, m. 'liten kulle' 350, Knäppe, n. 'hörn, ställe där två gårdesgårdar stöter samman' 320, Knästen, m. 'sten i ett »knä» i en gräns' 257, Knätt, m. 'liten kulle' 350, Kock, m. 'tupp, penis; kock' 49 f., 69, 172, 192, 229, 305, Kocka, v. 'para sig' 257, Kocka, f. 'kokerska' 305, *Kocklot, adj. 'full av lerklumpar' 289, Kóð (fvn.), n. 'grunt ställe i vatten' 154, Kodd, m. 'testikel' 114, 192, 277, 338, Kona, f. 'kvinna' 350, Konig (fsv.), m. 'konung' 192, Kopp, m. 'topp, spets' 193, Koppa, f. 'havstulpan' 193, *Koppare, m. 'person som koppar; koppsvarvare; köpare' 71, Kor (kår), m. 'hjälp, understöd' 193, Kora (kåra) in, v. 'beställa in (t.ex. på ett kafé)' 193, Korperedre, m. 'korpbo' 172, Korra (kurra), f. 'större, dyig vattenpuss, grund, instängd vik' 193, *Kos, f. 'lågt beläget, gräsklätt område mellan berg' 154, Kosa, v. 'badda (om solen)' 154, Kosig(t), adj. 'gassig(t), tryckande het(t)' 154, Krabbe, m. 'krabba; enkel dragg av en trädgren' 2, 173, 257, Krade (no.), m. 'tæt flok, klynge' 258, Krake, m. 'torkställning för bönor, säd o.d.' 11, 31, 32, 230, Krapp, n. 'trång passage' 213, 321, Krapp, adj. 'trång' 213, 321, Krejare, Krejer, m. 'ett slags mindre lastfartyg (vanligen med två eller tre master)' 155, 193, Kroppa, f. 'ruda' 147, Kryddgård, m. 'öksträdgård' 351, Kråkeguld, n. 'glimmer' 230, Kråkning, m. 'kråkbär' 230, Krämare, m. 'kramhandlare' 155, Kräppe, n. 'trång passage' 147, 297, Krökel, m. 'krokigt träd, krök på ett träd; krokig person, lymmel' 258, 352, Krökla, f. 'krokigt träd' 258, *Kull, m. 'kulle' 155, *Kullit(e), kollit(e), adj. 'kullig' 352, Kumming, m. 'kummin' 230, 297. Kupung(e), m. 'snäckan Litorina litorea' 147, 193, Kur, m. 'åtta nekar råg eller vete med band omkring ställda med axändarna ihop, torvstack' 258, Kurra, f. 'koja, arrest' 352, Kvicka, f. 'kvickrot' 322, Kvill, f. 'tillflöde, bäckgren, ställe där två bäckar flyter ihop' 147, 322, Kyllingeråge, m. 'knapp råge' 306, Kåg, m. 'kogge, båt mindre än spriseglare' 154, 257, Kålgård, m. 'köks-trädgård' 147, Kängel, m. 'kotte, koka' 280, *Kåpa, v. 'stulta, tulta' 306, Kåra, v. 'blåsa sakta' 147, Kåve, m. 'liten utbyggnad på hus, kammare, koja, vrå, hörn' 50, 297, Kåle, m. 'kittel' 231, 287, Käring, f. '(vitmålat) röse till ledning för sjöfarande, kummel' 4, 173, Käringöra, f. 'ett slags rödvit mussla' 194, Kölna, f. 'torkhus för lin, säd o.d.' 147, 231, 323.

Lad- 'bro' 173, Ladda, f. 'velig kvinna, snuskig kvinna' 306, Ladstad (no.), m. 'Ladested, Ladeplads' 376, Land, n. 'strand' 329, Lav, n. 'mögel, lager av t.ex. sot, vit beläggning på tungan' 34, Lendistöð (fvn.), f. 'landningsställe' 90, Lerskalle, m. 'tunt täcke av matjord på lergrund' 72, Lichter (holl.), '(större) pråm' 194, Lim, n. 'kalk' 232, *Limugn, m. 'kalkugn' 259, *Lindräcka, f. 'plats där man sänker ned lin för rötning' 370, Linsäcka, f. 'plats där man sänker ned lin för rötning' 370, Lobba, f. 'halvtjockt bröd' 174, Lomma, v. 'genljuda' 259, Lomme, m. 'ficka' 353, Lon (no.), f. och m. 'flat engstrimmel ved vandet' 353, Lon (no.), n. 'sted hvor vandet rinder sagte el. staar stille, grund pyt, ofte levning fra oversvømmelse' 353, Lon (no.), f. 'dyp, stillerindende bæk, dypt vandstade, vandpyt' 353, Lopp, n. 'segelled' 148, Lunda, v. 'vittja näten utan att helt dra upp dem' 95, Lunde, m. 'lund' 95, 232, 324, Lurka (no.), f. 'svær, grov kvinde' 353, Lurpa, f. 'gyttja, dy, illa lagad mat' 353, Lurpa (no.), f. 'kvabset, ufin kvinde' 353, Lusegräs, n. 'lummer, Lycopodium' 324, Ly, v. 'lyssna' 232, 259, Ly, n. 'lä, lugn' 346, Lyngn, n. 'ljung' 43, 117, 174, 232, Lägervall, m. 'strand åt läsidan, som ett fartyg kan komma för nära med risk att stranda' 195, Lända, v. 'ta i land (vad, timmer o.d.)' 90, Lände, n. 'ställe där man drar vad (båt) i land' 99, Löga, v. 'bada' 155, Löper, m. 'löpe' 260.

Maja, v. 'sticka ned »majer» (kvistar med nyutsprunget löv) i jorden' 20, Maja,

v. 'supa' 260, Majgräs, n. 'älgräs' 20, Majnyckel, m. 'gullviva' 20, Mal(e), m. 'stenhop, stembunden mark' 36, Mara, f. 'natligt, kvinnligt väsen, som rider sovande människor och hästar' 233, Mark, f. 'utmark, betesmark' 29, Marr (fvn.), m. 'häst' 233, Marso, f. 'tumlare' 156, Masa, v. 'ligga och dra sig; trötta ut, matta' 298. Mase, m. 'konstig kurre' 298, *Matstuga, f. 'kokhus, matbod' 261, Mega, miga, v. 'kasta sitt vatten' 374, Merr (fvn.), f. 'sto' 233, Missa (no.), v. 'förlora' 261, Mjälka, v. 'mjölka' 22, Mjölkesoll, m. 'mjölk med brutet bröd i' 174, Molda (fe.), f. 'huvudskult, krönet av hjässan' 6, Moltor, pl. 'hjordron' 132, Mosefella (no.), f. 'Fuge mellem Stokkene i en Væg, sædvanligt tættet med Mos' 354, Mosseblock, m. 'grov stock, som ligger i eller tagits upp ur en mosse' 195, Mule, m. 'mynning' 216, Mule, m. 'tämligen högt, brett, sluttande näs' 253, Mulj, m. 'sank mark; tystlåten och trög person' 98, Mursten, m. 'natursten att bygga med' 261, Musblack, adj. 'musgrå' 195, Musk (no.), n. 'Støvregn' 262, Myska, f. 'Asperula odorata' 262, Måke, m. 'mås' 174, Mäv(e), m. 'mås' 4, 175, 195, 233, Möda, v. 'rasta (hästar)' 374, *Möja, v. 'rota i fodret' 374, *Mök, f. 'dynga' 262, *Mökse, n. 'lat och otrevlig person' 262.

Nabbing, m. '(liten) udde' 175, 196, *Nadd, f. 'hasselnöt' 262, Nar, m. 'landtunga' 111, Nara, v. 'blåsa kallt och bitande' 111, Nare, m. 'kall och bitande vind; trä- eller järndymling, som förbinder bräder' 111, Nattstuga, f. 'gavelrum i andra våningen' 354, Naust (fvn.), n. 'bod eller skjul för båtar' 124, Nolle, m. 'mindre gråsej' 263, Nyvälle, n. 'nyodlad mark' 326, Nål, f. 'barr' 263, *Nöddja, f. 'klubba' 122 f., Növ (fær.), f. 'fremstaaende nes' 74, Nof (fvn.), f. 'husknut i knuttimrat hus, äv. stockändarna i knuten' 74.

Ond, adj. 'otäck' 148, Orr, f. 'al' 280, Orrkock, m. 'orrtupp' 234, Orrusta (fvn.), f. 'strid' 291, Ort, m. '1/4 daler' 263, *Ort 'liten rund tingest' 263, Otter, m. 'utter' 41, 175, 326.

Palasé, m. 'kaffehalva' 374, Pelegrim (ä.nsv.), m. 'pilgrim' 197, Perkele (fi.), m. 'djävul' 265, Pese, m. 'smalt träd' 234, Picka, v. 'bulta, knacka' 197, Pilt, m. 'yngling, ungtkarl' 43, Pina, f. 'ställe, som är besvärligt ur någon synpunkt' 26, Pintil (no.) pintol, m. 'penis' 197, Pissa, v. 'låta sitt vatten' 165, *Pissleliten, adj. 'mycket liten' 374, *Pjadda, f. 'långsam, senfärdig person, pratmakare' 54, Pjätt, m. 'hare' 284, Plats, n. 'torp' 41, 120, 327, 338, *Plums, m. 'dygig mark' 22, 355, Port, m. 'grind' 214, Preka, v. 'peta, arbeta dåligt' 264, Profoss, m. 'rättsbetjänt som utdelar spöstraff' 307, Puke, m. 'hästslaktare' 235, Puls, m. 'hudavdragare, hästslaktare; redskap varmed man plaskar i vattnet för att skrämman fisken mot not eller nät' 198, Pulsa, v. 'använda »puls' 198, Pulsa (pölsa), f. 'korv, grynkorf' 198, Pump, m. 'klump' 157, Pus, m. 'cunnus' 327.

Rad, f. 'jordrygg, grusbänk' 235, Radda, f. 'rad, ramsa' 355, Ragge (no.), m. 'dagdrivare' 27, Raggen, m., best. sg. 'djävulen' 27, Raka, f. 'ugnsraka' 198, Ramn, m. 'korp' 43, 86, 93, 97, 235, Rap, n. 'stenrar, skred' 198, 307, 355, Rapp, adj. 'rakovuxen (om träd)' 368, Rass, m. 'podex' 368, Redre, m. 'fågelbo' 265, Redutt, m. 'fältskans' 198, *Refföll (fvn.), f. 'rävfälla' 125, Reida (no.) ungefär 'fiska medan båten driver med vind eller våg' 200, Reje (da), f. 'råka' 200, Rekstr(ar)gata (fvn.), f. 'fägata' 217, Remme, m. 'långsträckt förhöjning' 266, Ridare, m. 'ryttare, strandridare' 198, Rinde, m. 'mindre skogsbestånd på jämn mark' 327, Ringla (no.), v. 'klingre' 266, Rinnare, m. 'liten bäck' 164, Rippa (no.), f. 'række, rad av stenar o.l.' 266, Risla (no.), f. 'rislende bæk', *Riss, n. 'hög speciellt av ris, kvistar eller grenbränsle' 119, 175, 235, 328, 359, Ro (no.), adj. 'lugn' 199, Roland (ty.) möjl. 'domsplats, avrättningsplats' 199, Ros, f. 'blomma (i allmänhet)' 26, 84, Ross, m. 'häst' 235, Rovär, n. 'längre flodinlopp före hamn' 157, Ruðningr (fvn.), 'röjning' 73, Rulle, m. 'hög av stenar o.d.' 308, Rum, n. 'röjning; gårdstomt' 126 f., Rumla, v.

'rumla; bullra' 158, Rump, m. 'svans, stjärt' 32, 176, 199 f., 328, Rumsa, v. 'gunga' 266, Runne, m. 'buskage' 176, 235, 308, 328, Runsa, v. 'vara i rörelse fram och tillbaka (om vatten invid land)' 200, Runsegunga, f. 'gungfly' 148, 200, 370, Russel, n.(?) 'skrap, avfall, bråte' 235, Rynna, f. 'rombärande hummer' 200, *Rågård, m. 'hägnad som utgör gräns' 92, Rålopp, n. 'väg där rådjuren går fram' 328, Rås, f. 'fuktig mark varöver vatten rinner' 242, Rämme, m. 'must och fuktighet i jorden' 308, Rämnen, m. best. sg., 'djävulen' 308, Rännegata, f. 'fägata omgiven av stengärdesgårdar' 134, 218, Rännesåg (rännesau), f. 'vågsvall mot klippa, dyning' 161, Ränta, f. 'skatt' 193, Rär, n. 'pung, koddar' 356, Rävhuur, f. 'rävlya' 235 Rävshale m. 'rävsvans' 328, Rör, n. 'vass' passim; se Register 1, *Röra, f. 'rörelse' 201.

*Sacke, m. 'sänka, svacka i terrängen' 303, *Saltkåle, m. 'kittel för saltkokning' 48, Saltskav, n. '(yta av) hudblemmer (*främor*) och sedan sår som man (särskilt vid fiske) får på handloven av att ärmlinningen skaver mot den av saltvattnet vätta och ömtåliga huden' 202, *(Salt)skava, f. 'skorpa av torkad saltlake i ett kar' 203, *Sandot, adj. 'sandig' 268, Sank, f. 'sank ängsmark' 329, Sanke, m. 'sank mark' 291, Saurr (fvn.), m. 'dy, dyig mark' 46, Schiffer (ty.), m. 'skeppare' 203, Sigla, v. 'rinna mycket sakta' 123, Siglestein (no.), m. 'Bundsten eller Ballast i en Baad' 268, Sil(l)a, v. 'sippra fram' 268, 309, Sillebyssa (ä.nsv.), f. 'fartyg för sillfångst' 201, Sjögård, m. 'gärdesgård som går ett stycke ut i sjön' 158, 329, Skabb, m. 'svag höjning på marken med torrt, tunt och stenigt jordlager' 88, 268, 357, Skalle, m. 'huvudskult, hög och torr mark' 158, 176, Skaller, m. 'höskallra' 268, 324, Skán (fvn.), f. 'skorpa' 132, Skana *skåna* v. 'gapa, stirra' 131, *Skank, m. 'förhöjning' 236, Skantebacke, m. 'backe med dåligt bete' 269, Skar, f. 'pall' 260, *Skar, f. 'inskränning i terrängen' 299, Skarv- '(naken och) skrovlig berggrund' 202, Skarv, m. 'storskrak, Graculus carbo' 202, Skarvesäter, n. 'sittplats för skarvar' 202. Skate, m. 'framskjutande udde' 202, 269, Skid, koll. 'gärdsel' 269, Skidgård, m. 'gärdesgård av kluvna träslanor' 285, 330, Skillnad, m. 'gräns' 165, 236, *Skillnaresten, m. 'gränssten' 269, Skint, m. 'mager backe' 285, 330, Skinta, f. 'torr, mager backe' 236, 285, 330, Skinta, v. 'flå djur' 236, 285, Skipa (fvn.), v. 'tilldela' 133, Skjutsled, f. 'väg som skjutsar följer' 218, Skjutsrättare, m. 'person som vid de olika skjutshållen hade att skaffa hästar och natt-härbärge åt de resande, fördelade skjutsningsskyldigheten mellan rättarlagets skjutsningsskyldiga osv.' 309, Skoft, n. 'liten stund, arbetsstund utan uppehåll' 358, Skola (Skåla), v. 'skölja, skvalpa' 204, *Skolle, m. 'bergknalt, torr och stenig backe' 159, Skopa (no.), v. 'fare avsted med överflödige hop' 359, Skorva, f. 'ful, osnygg, sluskig flicka' 142, Skott- 'skjuta upp eller fram' 309, Skott (nyisl.), n. 'svans (särskilt på räven och vissa hundar), andra svansliknande föremål' 203, *Skotta, v. 'skjuta fram eller upp' 204, *Skotta, v. 'springa fort, skena o.d.' 358, *Skottbänk, m. 'skottlave' 204, Skraama (no.), v. 'glimre, lyse, prunke' 165, 270, Skramla, v. 'bullra; prata fort, sladdra' 165, Skramla, f. 'dålig mähr; hästskramla' 358, Skrammel, n. 'skräp' 358, Skran (no.), adj. 'mager, tår' 358, Skrinn, adj. 'mager' 159, Skrott, m. '(mager) kropp, åtel; kärnhus i frukt' 80, 291, Skrott-, skrutt- 'något magert och förtorkat' 291, Skrubba, f. 'hönsbär' 285, Skrubbyt, adj. 'skrovlig, ojämn' 270, Skrump, m. 'något hopskrumpet' 270, *Skrämja, f. 'något som skrämmer; något som lyser' 204, Skrämma, f. 'spricka i berg, klyfta' 204, Skuff (skoff), m. 'draglåda, bordslåda' 270, *Skula, v. 'skölja; skvala, störtrinna' 270, Skult, m. 'upphöjning, kulle' 93, *Skum, m. 'mörker' 358, Skump, m. 'liten naken bergs- el. gruskulle' 330, Skurra (skorra) 'åka med stark fart' 270, Sküt- 'skjuta upp (fram)' 309, *Skuttre, n. 'person som är slarvigt klädd' 271, *Skuttrot, adj. 'slarvigt klädd; med slappt och sömngigt utseende' 271, Skvallra, v. 'porla, ge ifrån sig ett sorlande ljud (om sjö och vågor)' 177, Skår, f. 'sänka, klyfta' 228, 237, Skårning, m. 'varje del av en i 4 eller 8 stycken skuren kaka'

255, *Skägge, m. 'kvarstående oslagen gräsplätt' 299, Skäl, n. 'gräns; musselkal' 21, 148, 237, 330, Skälekarv, m. 'korg vari man förvarar »skäl»' 204, Skälgård, m. 'ett stängsel som bildar skäl (gräns)' 271, 359, Skäll, adj. 'mager, utan växtlighet' 177, Skälla, v. 'brusa (om vågornas ljud mot klipporna)' 177, Skäller, n. 'skalgrus' 104, 237, 331, Skänkling, m. 'stycke, bit' 205, Slaa (no.), f. 'gräsklädd avsats på en bergsida' 205, Slad- 'luta, slutta' 77, Slad, f. 'ålkista' 77, Slipeho, m. 'vattenkar på en slipsten' 218, Slöd (fvn.), f. '(väg som utgöres av) spår efter någon eller något, som där släpats eller dragits fram, släpväg' 159 f., Slod, f. 'följe, skara' 160, *Slod(e)gård, m. 'gärdesgård av slanor' 205, Sloppr (fvn.), m. 'kappa, kofta' 35, Slubber, m. 'drumlig mansperson' 205, *Slubber, pl. 'slask som slås ut' 205, *Slubbra, v. 'slaska, sörpla, slafsa' 205, Slup, m. 'kustsegelfartyg' 35, Slåk, n. 'kvarnränna' 139, 149, Slått, m. 'slätter, slättermark' 237, 318, Slär, pl. 'slånbar' 237, Smäre, m. 'vitklöver' 363, Smätt, m. 'trång passage, trång gång mellan två hus, mindre kammare' 237, 331, *Smög, f. 'trång passage' 29, 160, Smörkälla, f. 'källa med aldrig sinande, gott vatten' 165, Snadda, f. 'platsen närmast förstäven på en båt; pipa' 47, *Snape, m. 'spets, framspringande udde' 237 f., Sneid (no.), f. 'Skraaning' 360, Snekkja (fvn.), f. 'ett slags farkost' 160, Snipa, f. 'smal båt' 331, Snip(p), m. 'snibb' 40, 325, 331, 338, Snupp, m. 'snapp, ljusstump, penis' 360, Snäcka, f. 'fartyg av viss typ; liten eka' 149, 205, Snälla, f. 'ormslå' 272, 360, Snärt, m. 'stjärt (på ålar och ormar)' 35, Snöra, v. 'svänga' 331, Snöra omkring, v. 'vända åt annat håll' 178, *Sock, f. 'sänka i terrängen' 116, Sopa, f. 'ugnssoipa' 205, Soplimme, m. 'sopkvast' 232, Spik- 'torr, mager' 331, Spira, f. 'mastträd; lång, smal timmerstock' 149, Splitt, m. 'ställning att hänga upp backor och nät på' 149, Spring, n. 'springåder' 21, 332, Springa, v. 'vara brunstig, para sig (om djur)' 2, Sp(r)uns, n. 'sprund' 332, *Stadhul, m. 'mjölkkningsplats' 124, Stamp, m. 'tjock, grovlemmad karl; grov, kraftig häst; oberedd torvmassa' 130, Stampa, v. 'trampa torv, ta torv' 130, 285, Stenhaggård, m. '»vanlig» stengärdesgård' 332, Stenhar, m. 'stenrös' 2, Stenmur, m. 'ordentligt lagd stengärdesgård' 332, Stenulv, m. 'berguv' 238, *Stenör, m. 'troligen »åker som består av sten och sandjord' 332, Stikill (fvn.), m. 'spets, tagg' 273, Stille (no.), n. 'aflukke i fjøs, Aflukke, omgjærdet Rum (=Stekkje); i Fæhusene' 218, 248, Stilli (fvn.), n. 'fälla eller fallgrop för djur' 218, 248, Stofa (fvn.), f. 'Del af en Gaard' 54, 56, 57, Stom, m. 'soldattorv' 314, Stomp (stump), m. 'liten limpa (nyttjad som tilltugg till supen eller drickat)' 178, Strant (no.), m. 'lang, tynd kvist- og bladfattig vekst' 273, Streta, v. 'spärta ut, spreta; sträva' 206, Strimmel, m. 'remsa, smal del av något' 360, Strupe, m. 'trång dal' (i ON) 164, Stúfr (fvn), m. 'stubbe' 100, Stygg, adj. 'ful, svår, besvärlig' 108, 285, Styre, n. 'riktpunkt vid navigering' 273, Stytt (stutt), adj. 'kort' 239, Stålkista, f. =stålpanna, f. 206, Stålpanna, f. 'stålplåt som i kvarnen låg i botten under piggen (axeln), som bar upp stenen och varpå dennas tyngd vilade' 178, 206, Stång, f. 'gränsstång' 300, Ställa, v. 'syssla med kreaturen' 360, Stämme, f. 'fördämning' 285, Stämme, n. 'fördämning' 112, 285, 370, 371, Stärk, adj. 'stark, styv, stel' 361, Suga, f. 'vild rödklöver' 178, 329, 333, *Sumpa, f. 'sumpig plats' 333, Surpa, f. 'sörpa' 178, Sutta, v. 'skutta' 361, *Svade, m. 'sakta sluttande berghäll' 334, Svallra, v. 'svalla' 177, Svil, f. 'syll' 274, Svilestock, m. 'bottensyll' 274, *Svinerota, f. 'hål som svinen rotat upp' 361, Svinesälta, f. 'ett slags gräs allra längst ned vid sjöstranden' 334, *Svineäter, n. 'liggplats för svin, strö för svin, blandning av strö och gödsel i svinstia' 334, Svälta, f. 'mager betesmark' 161, 334, *Svälte, n. 'mager betesmark' 161, Svänga (svämja), v. 'svämma hästar, låta hästar simma' 105, 206, *Svänging, f. 'handlingen att svänga hästar' 105, *Svänning, f. 'plats där man svänger hästar' 206, Såd, n. 'utsäde' 275, Sägelag, n. 'sägställning' 300, 371, Sät, f. 'skallkedja vid (varg)jakt' 239, Såta, f. '(hø)stack, torvstapel, hög' 239, 362, Såte, m. 'stack, hög' 362, Säing, m.

'yngre fågel av Rissa tridactyla (tretåig mås, kryckja)' 207, Sälq, f. 'sälq' 239, Sälta, f. 'salt strandmark' 239, 334, Säter, n. 'sittplats' 196, Sätt, n. 'ställe i sjön där man »sätter» fiskredskap' 158, 196, Sättning, sättung, m. '1/2 tunna (säd)' 275, Sö(d), m. 'får' 18, 150, 179, 239, Södhus, n. 'fårhus' 239, 300, Söla, f. 'dy, gyttja' 161, 219, 240, 334, 361.

Tafelbord (fvn.), n. 'brädspel, spelbräde' 135, Taka (fsv.), f. 'intaga' 107, Talg-'inskränning, vik' 161, Talle, m. 'lager av tilltrampad gödsel, smutsklump' 207, 240, Tamp, m. 'ände av tåg, kätting; klump, koka' 276, Taphuys (holl.) 'krog' 207, Taska, f. 'påse, pung' 334, Telg (no.), m. 'vissa ormbunkar' 364, Tena, f. 'hummertina' 150, 179, Tessa, v. 'fnissa, fnittra' 208, Test(e), m. 'fågeln Uria grylle, tobisgrissla' 150, 179, 207, Timmer (mlty), n. 'rum, kammare' 6, Tinn, m. 'pinne i räfsa, harv o.d.' 219, Tinna, v. 'harva lätt' 276, Tjukkeg (no.), f. 'Eng med stort och tætvøxt Græs; den bedste Deel af Engen' 219 f., *Tjuvetäva, f. 'tjuvkona' 292, Tjäll, m. 'strandskata' 18, 150, 208, Torg, n. 'öppen (samfälld) plats' 18, Torkel, m. 'drummel, krabat, stackare' 363, Torn, m. 'törnbuše' 135, 150, 179, 215, 240, Torv, n. 'torv' 335, Travla, v. 'tjata, gnata; treva, gå under besvärliga eller obehagliga förhållanden' 209, Tredung, m. 'tredjedel' 363, Trind, adj. 'rund' 106, 179, Trint, m. 'rund terrängformation' 230, Tråv, n. 'trav' 129, Träntor, pl. 'tranbär' 241, 285, 301, Träseberg, n. 'berg där man tröskar' 241, Träskhus, n. 'hus där man tröskar' 336, *Tröka, f. 'ställe där man får knoga och arbeta' 336, Tura, v. 'anstränga, uttrötta' 364, Tussa, f. 'litet, dåligt utvecklat eller förkrympt träd' 310, Tussmörker, n. 'skymning' 24, Tuta, f. 'något framskjutande' 343, Tvestärt (tvistärt), m. 'tvestjärt' 35, 180, Tyssling 'lingon' 241, 301, Tåka, f. 'dimma' 180, 301, Tåssa, f. 'groda' 286, 336, Tåle, m. 'tjåle' 293, *Tålegråp, n. 'jåsjord, uppkommen då marken fryser' 162, Pegn (fvn.), m. 'friboren man, krigare i en furstes tjänst' 136,

Ulke, m. 'fisker Cottus' 150, 180, 209, 241, Ulke, m. 'redskap med vilket man skrapar ostron från berghållarna' 180, *Ulla, f. 'plats där det sjuder och kokar' 180, Ulv, m. 'varg' 94, 278, *Uplände, n. 'land eller område som ligger längre upp eller in från sjön' 364, *Ux, f. 'överskjutande bergkant; submarin bergavsats' 197, 221, 234.

*Vadhus, n. 'bod där man förvarar fiskevadarna' 278, Vadsten, m. 'sten brukad som sänke på fiskevad' 278, Vale (varde, våle), m. 'stenkummel' 89, 112, 150, 215, 241, 301, Vallbrott, n. 'nybruten åker' 241, 337, *Vamm, m. 'liten vik' 162, *Vapla, v. 'röra tungan hit och dit' 209, Var- 'vätska, vatten' 301, Vara (fsv.), f. '(sandig) strand' 301, Varp, n. 'kasthög; ställe där man kastar ut not' 44, 104, 241, 264, 301, 337, *Varv, m. 'krök(ning), sväng' 364, Vasa, v. 'svalla, då ström och vind går mot varandra' 209, Vase, m. 'viska, knippa' 166, Vaska, v. 'tvätta kläder' 241, *Vasshäst, m. 'ställning att torka vass på' 376, *Vassros(a), f. 'näckros' 293, Vat, adj. 'duktig, präktig' 364, Veck, n. 'böjning, krök' 210, *Vede, f. 'fångst vid jakt och fiske, såväl handlingen som bytet' 93, Ven, f. 'gräset Agrostis aira' 83, Vessle, adj. 'lille' 364, Vette, m. 'vårdkase' 59, 180, 239, 242, 279, Vetting, m. 'vårdkase' 30, Vinka, v. 'böja sig åt sidan, vara krökt' 279, Vire, m. 'vide' 180, 242, 286, 301, Viting, m. 'vittling' 150, Vitves, m. 'vitsippa' 279, Vrage, m. 'förtöjningspåle' 145, 242, *Vrevrång, koll. 'kaprifolium' 99, Vringla, f. 'krokigt, förvridet träd' 99, Vrång, adj. 'vriden, krokig, svängd, buktad' 50, *Vædhle (fsv.), m. 'vadställe' 210, 280, Våle, m. 'flöte som visar platsen där fiskegarn har satts' 163, Vålla, v. 'sjuda' 242, Vålv, n. 'valv' 365, Vånd(n)ing, f. 'våndteg' 325, 338, 339, Våre, m. 'bagge' 101, Våtne, n. 'vattenställe' 150, 215, 242, 286, 338, Våtning, f. '(ställe för) vattning (av djur)' 242.

Åkerhöna, f. 'kornknarr' 293, Åla, f. 'djupt nedskuren bäck' 82, Ålekråka, f. 'skarv, Graculus carbo' 180, 181, Åmule, m. 'åmynning' 216, Ånga, f. 'damp, dunst' 366, Åra, f. 'åder' 211.

Åfseta, f. 'överskjutande ände i en väv' 122, Älle, n. 'alskog' 163, 211, 286, 369, *Äng, f. 'trång passage, trångt sund, trång vik (?)' 156, *Ængil, m. 'förträngning, trångt sund' 211, Ängros, f. 'blomman prästkraze' 242, Är(a), f. 'ejder' 211, Äske, n. 'askbestånd, askträ' 141, 242, Äspe, n. 'aspdunge, aspträ' 242.

Öke, m. 'kilformigt markstycke' 323, 339, Öre, m. 'laxöring' 243, Örneredre, m. 'örnbo' 301, Ösa, f. 'vattenskopa' 211, Ölunn (fvn.), m. 'makrill' 167, Örn, gen. arnar (fvn.), m. 'örn' 215.

5. Kulturhistoriskt register.

Administrativa och militära förhållanden 22, 117, Amiantfyndighet 243, Andaktskors 30, 40, Apotek 32.

Barktäkt 106, 120, 221, Basttäkt 58, 301, Bastu för torkning av lin o.d. 221, 312, Biologisk station 90, Bistockar 221, 312, Bergstuga (=Hölingestuga) 239, Blekning av vävar 221, 313, Boskapsskötsel 101, 167, 172, 173, 212, 213, 214, 217, 218 f., 222, 225, 232, 233, 239, 240, 260, 302, 328, Broar (primitiva) 22, 53 f., 89, 138, 149, 166, 173, 212, 213, 214, 244, 285, 332, 333, Brygghus 212, Brynstenstäkt 66, 226, Brännvinsbränneri 313, Båt- och sjöbodar 84, 124, 234, 236, Båttyper, äldre 15, 124, 154, 155, 160, 193, 194, 201, 205, Båtvarv 177, 334, 337, Bäverhus 184.

Danskar (daner, jutar) 146, 168, 171, 200, 202, 228, 288, Dansk bosättning 63, Djurfångst 93, 103, 125, 212, 224, 225, 248, 267, 345 (2 ggr), Djurhagar 63 f., 366, Dränka fölungar 224, Dödingar 145, Döds kors 185, 351.

Ekebås 246, Ekvirke till båtar 314, Eldhus 343, Engelsk park 367, Engelmän i Boh. 152.

Finnar i Boh. 249, Fiskdammar 38, Fiskelägen 2 (2 ggr), 3, 4, 6, 27, 35, 36, 40, 47, 52, 53 (2 ggr), 91, 95, 97, 101, 102 (2 ggr), 106, 157, Fiske, fiskredskap o.d. 3, 149, 150, 169, 173, 176, 177, 179, 180 191, 198, 204, 241, Fiskeplatser 153, 156, 158, 169, 170, 177, 178, 190, 195, 211, 220, 222, 224, 228, 233, 237, Fjädertäkt 249, Folkliga ortnamnsförklaringar 19, 43, 79, 168, 171, 172, 189, Fornminnen 32, 110, 222, 224, 228, 231, 232, 237, 238, 240, 245, 246, 342, Främmande inflytande på namngivningen 192, 194, 199, 203, 207, 255, Fältspat-(kvarts-)fynd 3, 224, 225, 229, 242, 298, Förpantning, marköverlåtelse o.d. 50, 118, 133, 326.

Galgar 224, 251, Garveri 39, 221, 298, Gille, forntida 108, Grästorvtäkt 249, Grönländare i Boh. 170, Gästgavtavla 46.

Hampodling, hampberedning 146, 317, 346, Handelsplats, gammal 258, Heliga platser 24, 112, 355, Holger danske 372, Holkekällor 213, 369, Holländare i Boh. 153, 189, 207, Humlegårdar och humleodling 64, 227, 296, 318, 369, Hummerfångst 146, 170, Häller som redskapsskjul 77, Hälsokälla 370, »Hölingestugor» 239.

Isländingar i Boh. 95.

Jakthydda 205, Jordbruk 2, 125, 188, 226 f., 228, 241 (2 ggr), 242, Jordfall 213, 228, 370.

Kalkberedning (-förvaring) 216, 232, 259, Klyva sten »på flasken» 108, Kolera 231, 320, Kollektiv bosättning 108, 117, 133, 136, Kolning 16, 115, 320, Kommunikationer 233, 234, 235, Kors över förlista män 257, Krabbfångst 173, »Krigargravar» 149, Krigshändelser, traditioner 126, 149, 150, 241, Krog 187, Kryddgård 351, Kultisk kringridning 356, Kummintäkt 230, 321, Kvarn(damm)ar 60, 63, 76, 91, 112, 116, 127, 129, 142, 144, 146, 147, 149, 163 f., 173, 213, 223, 224, 230, 242, 247, 314, 321, 322, 366, 369, Kvarnsten som gränsmärke 230, Kyrkklocka, sägen 146, Kyrko- och klostergoods 30, 50, 59, 63, 73, 75, 79, 148, 261, 290, 298, 325, 367, Kyrkstöt 333,

Kyrkväg till sjöss 147, 193 f., Kålgårdar 16, 147, 213, 231, 314, 322, 370, Kölnor 147, 231, 284, 298, 370.

Lastplatser 116, 231, Lavtäkt 34, Lertäkt 123, Levande begravda 292, Linodling, linberedning 222, 228, 229, 319, 323, 370, Loft 121, 232, 306, 324, *Lända vad, båt 90, 99, Lövtäkt 147.

Maj, att maja 20, Med 167, 169, 170, 173, 174, 175, 179 (2 ggr), 201, 206, Midsommarfirande 233, 241, 259, Mord, tradition 240, Märgeltäkt 233, Mötesplatser för ungdom 223, 224, 372.

Namnbyte 114, 161, Norrmän i Boh. 148, 156, 175, 298, Nävertäkt 75, Nöttäkt 234.

Offerkälla 40, Olyckor till sjöss 144, 147 f., 150, 155, 156, 168 (2 ggr), 171, 172, 174 (3 ggr), 175, 176, 177, 179, 181, 182, 185, 186, 189, 189 f., 190, 197, 199, 201, 203, 206, 208, Ostrontäkt 148, 180.

Pelorusinstrument 300, Personifikation 4, 196, 207, 231, Pettlarehattar 197 f., Planterad skog 367, Pors till ölbrygd 370, Påskvaka 241.

Repslagarbana 235, 284, 356, Ringformade husgrunder 16, Råmärken, råstenar 29, 230, 257, Råkfångst 148, Rövare, traditioner 236.

Salttäkt och saltkokning 48, 176, Sambälle och samhällsrepresentanter 31, 183, 186, 190, 192, 199, 213, 231, 232, 234, 235, 236, Sandtäkt 123, 236, Segelduksfabrik 99, Seglings- och sjömärken 150, 172, 173, 178, 242, Signaler för sjöfarande 201, (Sill)salterier 30, 88, 91, 99, 123, 167, 176, 179, Sjukstuga 308, Själv-sägen 357, Skjutsväsendet 309, Skottar i Boh. 177, 203, Slottsbyggnad 332, Språkdrag XXIX ff., 25, 25 f., 28, 39, 49, 61, 69, 71, 72, 80, 82, 107, 109, 116, 142, 164 f., Spöstraff 307, Stall klyftor som stall 238, 300, Stampa torv 130, Stenhus 18, 43, Stigar 70, 213, 214, 225, 238, Stockkälla 371, Stockränna till kvarn 371, »Svänga» hästar 105, 139, 146, Säteri 36, Sättrar 65, 118.

Tattare 240, Tegeltillverkning 48, 334, Tidsbestämning med hjälp av naturföremål 233, 238, Timmeravverkning 227, 240, Tjuvar, tradition 99, 239, 240, 300, 371, ?Tjärbränning 231, Tjörnbör till Tegneby kyrka 212, Tobaksodling 335, Torvtäkt, torvberedning 130, 240, Trankokerier 48, 97, 99, 123, 145, 167, 179, 240, Tullstationer 31, 95, 241, Tunnekällor 104, 131, 150, 371, Tyskar i Boh. 150, 169, 215.

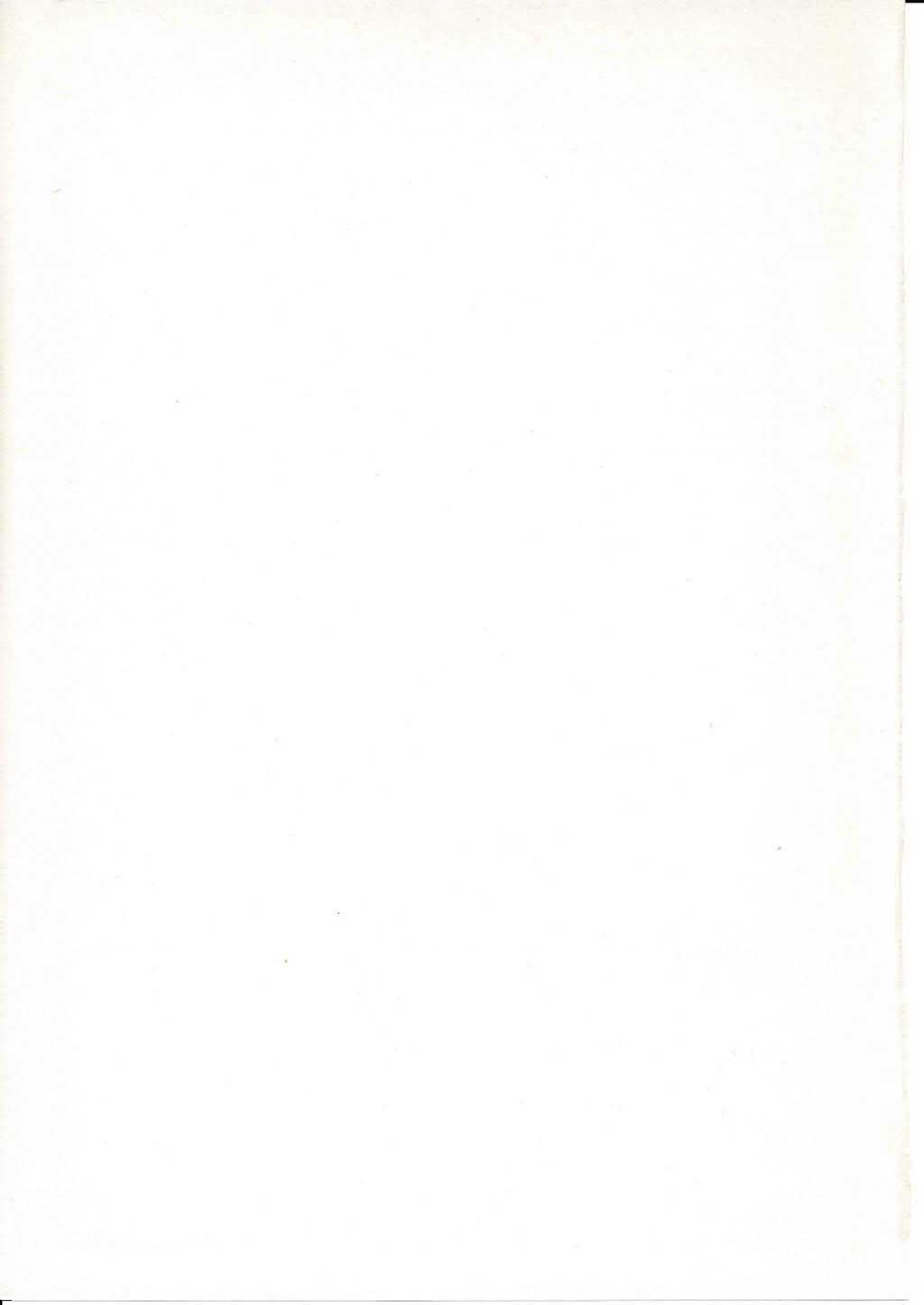
Undantag 193, 325, Uppkallelsenamn XVIII f.

Vaddrätt 168, Vadmalstamp 332, Vadställen 150, 210, 212 (2 ggr), 213, 214, 215, 216, 217, Varp 44, 99, 104, 241, 301, 337, Vedfrakter 180, Vedtäkt 224, 301, Vettar, valar (stenkummel till ledning för sjöfarande, ibland vårdkasar) 10, 30, 44, 89, 112, 150, 215, 221, 222, 232, 234, 239, 241, 242, 279, 301, Vilda djur XXIII, 12, 17, 18, 20, 28, 41, 59, 94, 167, 179, 212, 214, 223, 225, 227, 229, 234, 238, 240, 241, 242, 243, 247, 282, 283, 286, 287, 294, 295, 301, 316, 326, 336, 339, 371, Vilstenar på kyrkvägen 231, Vilställe i utmarken 242, Vindflöjlar 224, Vinterläge för fartyg 177, Vintervägar 11, 16, 215, Vinterväg över is 147, 150, Virkestäkt 27, Vrak 150, 180, Vrakplundring 150, Vårdkasar, se vettar, Västgötar i Boh. 145, 188, 213, 226, 298.

Zoologisk station 91.

Ägoförhållanden 158, 219, 220, 290, 311, 329, Ägotvister 150, 241.

Övernaturliga makter 44, 59, 168, 171, 214, 228, 234, 237, 240, 294, 295, 296, 300, 308, 319, 335, 368, 375.

A-särtryck ur generalstabskartan över södra Sverige.
Kompassens missvisning 1962 omkr 2 nygrader västl.
Lokala oregelbundenheter förekomma.

Skala 1:100 000

Enligt avtal med Rikets allmänna kartverk innehas förlags-
rätten till denna karta av Generalstabens Litografiska Anstalt.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Kilometer

Tryckt av Generalstabens Litografiska Anstalt, Stockholm 1962.

Denna karta får icke saluföras till allmänheten

237005 / A140

Av Ortnamnen i Göteborgs och Bohus län har hittills utkommit:

- I. Sävedals härad. 1923. Pris 20 kr.
- II: 1. Göteborgs stad. 1925.
- 2. Göteborgs stads område. 1927.
- 3. Göteborgs stads område. 1929. 1—3 pris 15 kr.
- III. Askims härad och Mölndals stad. 1932. Pris 20 kr.
- IV. Västra Hisings härad. 1936. Pris 15 kr.
- V. Inlands S. härad jämte Kungälv och Marstrands städer. 1939.
Pris 20 kr.
- VIII. Orusts V. härad. 1963. Pris 30 kr.
- IX. Orusts Ö. härad. 1940. Pris 15 kr.
- X. Inlands Torpe härad. 1942. Pris 15 kr.
- XI. Inlands Fräkne härad. 1951. Pris 15 kr.
- XVI. Kville härad. 1945. Pris 20 kr.
- XVIII. Bullarens härad. 1938. Pris 20 kr.
- XX: 1. Vätte härad. Skee socken. 1943. Pris 20 kr.
- XX: 2. Vätte härad. Hogdals, Lommelands, Näsing och Tjärnö socknar
samt Strömstads stad. 1958. Pris 20 kr.

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Afd. för etnologi

Pris Kr. 85:-